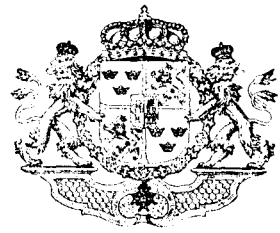
STATISTISKA MEDDELANDEN
Ser. F. Band 53

SOCIALA MEDDELANDEN

UTGIVNA AV

KUNGL. SOCIALSTYRELSEN

ÅRG. 1943

Nr 7-Nr 12

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

INLEDNING

TILL

Sociala meddelanden / utgifna af K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm, 1912-1967. Ingår 1912-1953 i: Statistiska meddelanden. Ser. F, Sociala meddelanden. – Fr. o. m. 1913 utgiven av Socialstyrelsen.
Kumulerade sakregister för 1903-1922, 1923-1932, 1933-1942 och 1943-1947.
1915-1944 även med innehållsförteckning på franska, 1945-1957 med sammanfattningar på franska och engelska, 1958 med sammanfattningar på engelska och 1959-1962 vissa nummer med sammanfattningar på engelska.
1959-1962: "Tidskriften Sociala meddelanden utges med åtta artikelnummer (Allmänna häftet) och tolv separata häften med statistiskt informationsmaterial (Statistisk information)".

Föregångare:

Meddelanden från K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm : 1903-1911.

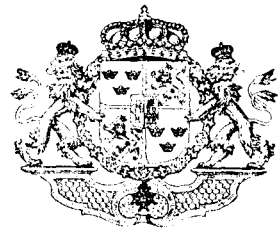
Efterföljare:

Socialnytt : sociala meddelanden / Socialstyrelsen. – Stockholm : Socialstyrelsen, 1968-1990.

Sociala meddelanden. 1943: 7-12.
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2009.

urn:nbn:scb:se-socmed-19432

STATISTISKA MEDDELANDEN
Ser. F. Band 53

SOCIALA MEDDELANDEN

UTGIVNA AV

KUNGL. SOCIALSTYRELSEN

ÅRG. 1943

Nr 7-Nr 12

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

STOCKHOLM 1944
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
430090

INNEHÅLL

Inkomstutveckling och köpkraftsöverskott under krigsåren 505

Socialvårdens organisation 510
Socialstyrelsens utlåtande över strafflagberedningens betänkande 513

Kortare meddelanden
- Socialstyrelsens utlåtande angående dyrtidstillägg å folkpensioner m. m. . . . 517
- Begränsning av dyrtidstillägg på lön och pension 518
- Industriproblem 1943 518
- Svenskar i Förenta staterna enligt 1940 års utlänningsregistrering 519
- Hyror och fastighetsomkostnader i Finland 519
- Inkomster, konsumtionsutgifter och sparande i Förenta staterna 520
- Antistrejklagen i Förenta staterna . . . 521
- Kommitté för utredning angående den kommunala indelningen 521

Periodiska översikter

Kollektivavtalen under andra kvartalet 1943 522
Levnadskostnaderna i juni 1943 . . . 525
Befolkningsutvecklingen under första kvartalet 1943 538

Arbetsmarknaden
- Arbetsmarknaden under juni 1943 . . . 540
- Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under juni 1943 543
- Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission 546
- Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. April 1943 547
- Erkända arbetslöshetskassor år 1942 . . 549
- Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden 558

Litteraturöversikt 574
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar 579
Författningar rörande sociala frågor . 580

INDEX

Mouvement des revenus et excédent du pouvoir d'achat pendant les années de guerre.

Organisation de la protection sociale.
Avis de l'A.T.P.S. sur le rapport de la Commission de préparation des lois pénales.

Courtes notices.
- Rapport de l'A.T.P.S. touchant les suppléments de vie chère aux pensions nationales et autres.
- Limitation des suppléments de vie chère aux salaires et pensions.
- Problèmes industriels en 1943.
- Suédois aux Etats-Unis d'après le registre des étrangers pour 1940.
- Loyers et coût des immeubles en Finlande.
- Revenus, dépenses de consommation et économies aux Etats-Unis.
- Loi interdisant les grèves aux Etats-Unis.
- Comité constitué pour une nouvelle délimitation des communes.

Aperçus périodiques

Les conventions collectives pendant le 2e trimestre 1943.
Coût de la vie en juin 1943.
Mouvement de la population pendant le 1er trimestre 1943.

Marché du travail.
- Le marché du travail pendant juin 1943.
- Activité de la Commission du marché du travail en juin 1943.
- Communications de la Commission du marché du travail.
- Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Avril 1943.
- Les caisses de chômage reconnues en 1942.
- Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.

Bibliographie.
Rapports et exposés par l'A.T.P.S.

Lois concernant les questions sociales.

Sociala Meddelanden.

Bulletin officiel publié par l'Administration du Travail et de la Prévoyance Sociale (A. T. P. S.) en Suède.

Mouvement des revenus et excédent du pouvoir d'achat pendant les années de guerre. Sous la direction de l'Institut de la Conjoncture, certaines enquêtes ont été entreprises depuis l'automne 1942 touchant le mouvement des revenus et celui de la consommation. Un compte-rendu du résultat de ces enquêtes, contenu dans le rapport récemment publié de l'Institut, est résumé dans le présent article.

Une somme totale des revenus, dans laquelle sont compris tant les revenus des salaires que ceux des entreprises, a été calculée et se trouve être passée de 10·9 milliards en 1939 à 14·4 milliards en 1942, c'est-à-dire qu'elle a augmenté de 32 %. Le volume de la consommation de la plupart des denrées et des services inclus dans les calculs est descendu d'environ 15 % audessous du niveau de 1939. L'usure du capital, qui a eu lieu, semble selon les calculs de l'Institut, poursuivis jusqu'à la fin de 1942, avoir probablement été relativement minime et avoir pris surtout la forme d'une réduction continue des stocks. Quant au capital fixe, il semble avoir à peine subi quelque usure. Il apparaît plutôt vraisemblable qu'une certaine capitalisation nette pour l'ensemble de la nation a pris place. P. 505.

Organisation de la Protection sociale. L'article cite l'avis émis par l'A.T.P.S. touchant un projet de loi sur la création de communes de Protection sociale, projet contenu dans le rapport du Comité de Protection sociale relatif, entre autre, à l'organisation de la Protection sociale. L'A.T.P.S. exprime sa satisfaction de ce que le Comité, en partant de points de vue partiellement nouveaux, ait repris la question de donner une grandeur appropriée aux communes primaires du pays. La constitution d'unités communales plus importantes que de nombreuses petites communes aujourd'hui existantes et impropres à l'exercice de la Protection sociale est une condition importante pour une réforme radicale de la Protection sociale. L'A.T.P.S. n'estime cependant pas pouvoir appuyer le projet du Comité de constituer des communes spéciales ayant pour fonction la Protection sociale, des communes dites de Protection sociale, mais souligne l'urgence d'une enquête afin de réaliser promptement une nouvelle répartition des petites communes en de plus grandes. P. 510.

Les conventions collectives pendant le 2e trimestre 1943. Les conventions collectives conclues pendant le 2e trimestre ont touché en chiffres ronds 100 000 travailleurs et les négociations ont, dans une large mesure, abouti grâce à la collaboration de conciliateurs ou de commissions désignés spécialement. Citons les conventions pour les travaux de flottage et de voies de flottage dans le Norrland et la Dalécarlie, ainsi que pour les industries graphiques, les boulangeries et l'industrie chimico-technique. P. 522.

Coût de la vie en juin 1943. Les calculs de l'indice du coût de la vie pour juin 1943 ont donné pour résultat que l'indice sur la base de 1935 est demeuré stationnaire depuis mars 1943, soit à 153, mais que l'indice sur la base de 1914 est tombé d'une unité et passé de 240 à 239. Dans la série de 1935, l'indice du coût des denrées alimentaires a baissé d'une unité, tandis que le poste chauffage et éclairage et celui dépenses diverses sont montés, le premier de deux et le second d'une unité. Les dépenses d'habillement ont baissé de près d'une unité, mais lorsque les chiffres ont été arrondis en nombres entiers, l'indice dans la série de 1935 n'a pas subi de changement. Les postes loyer et impôts ne sont pas entrés dans les calculs de ces indices. P. 525.

Le marché du travail pendant juin 1943. Les besoins de main-d'œuvre pour la moisson et l'abatage des bois ainsi que pour les emplois saisonniers et les remplacements divers durant les congés annuels ont entraîné une aggravation de la pénurie de personnel tant masculin que féminin. Le nombre moyen de demandes de travail pour 100 places disponibles a été de 93 en juin contre 99 en mai. Le nombre d'ouvriers employés dans l'industrie et branches d'activité connexes a été de 1½ % plus élevé à la fin de juin qu'à la fin de mai. Au 30 juin, 45 700 hommes étaient occupés à l'abatage des bois, ce qui constitue une diminution au cours du mois de 3 700. La proportion de chômeurs affiliés à des syndicats était de 4·2 % du total des membres à la fin de mai contre 6·0 % un mois plus tôt. Le nombre de chômeurs demandant des secours s'était abaissé à 5 253, soit de 994. P. 540.

Caisses de chômage reconnues en 1942. Après que huit nouvelles caisses eurent été enregistrées pendant l'année, 22 caisses reconnues étaient en pleine activité à la fin de 1942. Le total des membres au 31 décembre 1942 s'élevait à 561 981, ce qui constitue une augmentation de pas moins de 93 % au cours de l'année. Les primes versées se montaient à 9·5 millions de cour., contre 4·5 mil. de cour. en 1941. Comme secours de chômage ont été payés, en 1942, 9·5 mil. de cour., dont 8·5 sous forme d'indemnités journalières et 1·0 sous forme de suppléments aux enfants et aux femmes. Le montant moyen de l'indemnité a été augmenté, ainsi que l'année précédente, et s'élevait au 31 décembre 1942 à 3·96 cour. La subvention de l'Etat pour 1942 (contribution aux indemnités journalières et aux frais de gestion) a été de 6·5 mil. de cour. contre 4·2 pour 1941. Les fonds totaux des caisses reconnues se chiffraient à 28·2 mil. de cour. à la fin de 1942 contre 10·2 mil. de cour. un an plus tôt. P. 549.

Häftets huvudinnehåll.

Juli 1943.

Inkomstutveckling och köpkraftsöverskott under krigsåren. Under konjunkturinstitutets ledning har sedan hösten 1942 företagits vissa undersökningar rörande inkomsternas och konsumtionens utveckling. En redogörelse för resultaten av dessa undersökningar lämnas i institutets nyligen avlämnade rapport, av vilken den föreliggande artikeln utgör ett referat.

En total inkomstsumma, i vilken ingår såväl löneinkomsterna som företagsinkomsterna, har beräknats, och denna visar en stegring från 10·9 miljarder kr. 1939 till 14·4 miljarder 1942 eller med 32 %. Konsumtionsvolymen för flertalet i beräkningen ingående varor och tjänster har för 1942 sjunkit omkring 15 % under 1939 års nivå. Den kapitalförtäring, som ägt rum, synes enligt institutets beräkningar fram till slutet av 1942 sannolikt ha varit av relativt ringa omfattning, och synes framför allt ha hänfört sig till en fortgående nedgång av varulagren. Beträffande det fasta kapitalet synes knappast någon kapitalförtäring ha ägt rum. Sannolikheten talar snarast för att en viss nettokapitalbildning för samhället som helhet förekommit. Sid. 505.

Socialvårdens organisation. Artikeln återger socialstyrelsens utlåtande över socialvårdskommitténs betänkande angående socialvårdens organisation m. m. i vad betänkandet rör förslag till lag om socialvårdskommuner. Socialstyrelsen uttalar sin tillfredsställelse över att socialvårdskommittén ur delvis nya synpunkter återupptagit frågan om primärkommunernas lämpliga storlek i vårt land. Bildandet av större kommunala enheter än de på vissa håll talrika och ur socialvårdssynpunkt olämpliga små kommunerna är en viktig förutsättning för en genomgripande socialvårdsreform. Socialstyrelsen anser sig emellertid icke kunna tillstyrka kommitténs förslag om bildandet av specialkommuner för socialvårdsändamål, s. k. socialvårdskommuner, utan förordar för sin del en skyndsam utredning syftande till ett snabbt genomförande av en nyindelning av småkommuner till större kommuner. Sid. 510.

Kollektivavtalen under andra kvartalet 1943. Avtalsuppgörelserna under andra kvartalet ha berört i runt tal 100 000 anställda och i rätt stor utsträckning tillkommit under medverkan av särskilt förordnade förlikningsmän eller kommissioner. Bl. a. märkas avtalsuppgörelser för flottnings- och flottledsarbeten i Norrland och Dalarna samt för de grafiska facken, bagerierna och den kemiskтekniska industrin. Sid. 522.

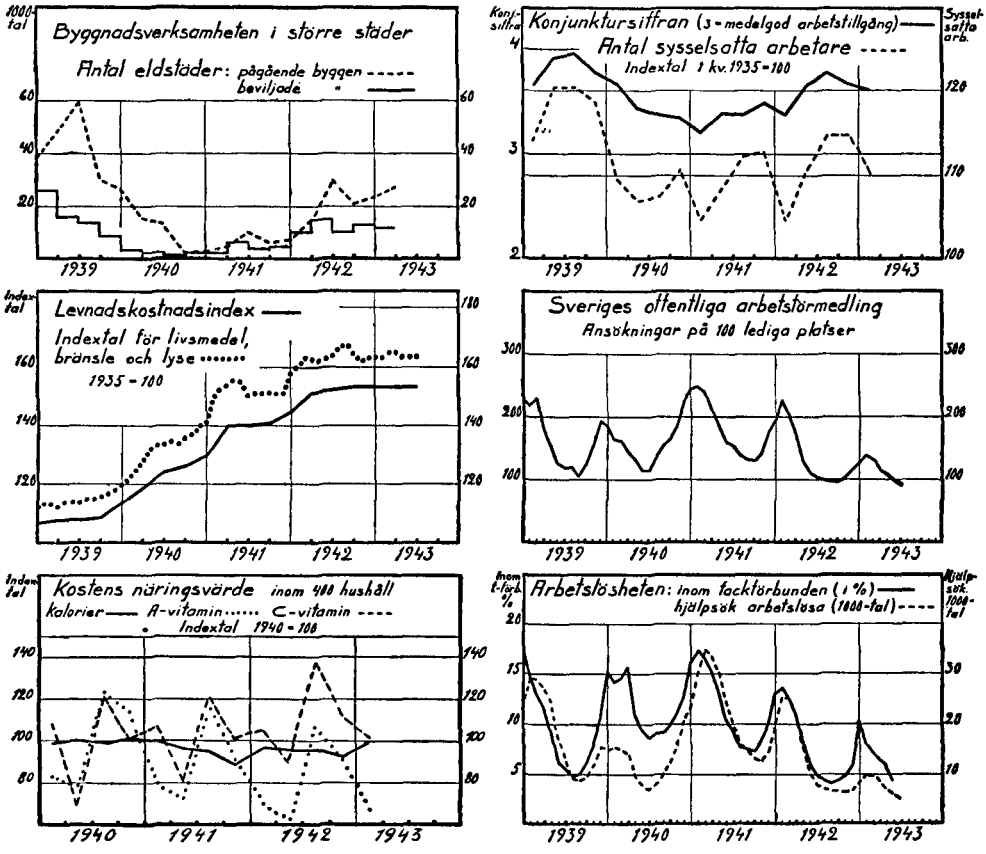
Levnadskostnaderna i juni 1943. Beräkningen av levnadskostnadsindex för juni 1943 har givit till resultat, att indextalet enligt 1935 års serie förblivit oförändrat vid 153 sedan mars 1943 men enligt 1914 års serie sjunkit med en enhet från 240 till 239. I förstnämnda indexserie sjönk livsmedelsindex med en enhet, under det att posterna bränsle och lyse samt övriga utgifter stego med två resp. en enheter. För beklädnad sjönko kostnaderna med närmare en enhet men vid avrundning till hela tal medförde detta ingen ändring av indextalet i 1935 års serie. Bostads- och skatteposterna ha ej varit föremål för omräkning vid detta beräkningstillfälle. I förhållande till december 1942 innebära de nya generalindextalen ingen förändring i någondera serien. Sid. 525.

Arbetsmarknaden under juni 1943. Behovet av arbetskraft för skörden och vedavverkningarna samt för säsonganställningar och semestervikariat av olika slag medförde en skärpning av arbetskraftsbristen i fråga om såväl manlig som kvinnlig personal. Genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 93 i juni mot 99 i maj. An-

talet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden var $1^1/_2$ % högre i slutet av juni än i slutet av maj. Vid vedavverkningarna sysselsattes den 30 juni 45 700 man, vilket innebar en minskning under månaden med 3 700. Antalet arbetslösa inom fackförbunden utgjorde vid utgången av maj 4·2 % av medlemsantalet mot 6·0 % en månad tidigare. Antalet hjälpsökande arbetslösa hade under juni nedgått till 5 253 eller med 994. Sid. 540.

Erkända arbetslöshetskassor år 1942. Sedan åtta nya kassor registrerats under året voro vid utgången av år 1942 22 erkända kassor i full verksamhet. Det sammanlagda medlemsantalet uppgick den 31 december 1942 till 561 981, vilket innebär en ökning under året med icke mindre än 93 %. Erlagda försäkringsavgifter utgjorde 9·5 milj. kr. mot 4·5 milj. kr. 1941. Som arbetslöshetsunderstöd utbetalades 1942 9·5 milj. kr., varav 8·5 milj. kr. som daghjälp och 1·0 milj. kr. i form av barn- och hustrutillägg. Det genomsnittliga ersättningsbeloppet har liksom föregående år ökat och uppgick den 31 december 1942 till 3·96. Statsbidraget för 1942 (till understöd och förvaltning) uppgick till 6·5 milj. kr. mot 4·2 milj. kr. för 1941. De erkända arbetslöshetskassornas sammanlagda fonder vid 1942 års utgång uppgingo till 28·2 milj. kr. mot 10·2 milj. kr. föregående år. Sid. 549.

Socialstatistiska diagram.

Inkomstutveckling och köpkraftsöverskott under krigsåren.

I samband med de överläggningar och utredningar angående den ekonomiska politikens inriktning, som upptogos hösten 1942, påbörjades vissa undersökningar rörande inkomsternas och konsumtionens utveckling. Dessa ha sedermera fullföljts, och vissa kompletterande undersökningar och utredningar till belysande av inflationsriskerna ha verkställts under konjunkturinstitutets ledning. En redogörelse för resultaten lämnas i institutets nyligen avlämnade rapport, »Inkomstutveckling och köpkraftsöverskott under krigsåren» (Meddelanden från Konjunkturinstitutet. Ser B: 2).

Inkomstutvecklingen. Med utgångspunkt från allmänhetens utgifter för konsumtion, företagens utgifter för investering och de delar av de statliga och kommunala utgifterna, som kunna anses inkomstbildande, har en total inkomstsumma beräknats, i vilken ingår såväl löneinkomsterna som företagsinkomsterna. Denna har, som synes av nedanstående tablå, stigit från 10·9 miljarder kr. 1939 till 14·4 miljarder kr. 1942 eller med 32 %.

	1939	1940	1941	1942
Den totala inkomstsumman milj. kr. . .	10 861	12 340	13 433	14 383
Utgifter för varor och tjänster » » . .	10 891	12 456	12 789	13 930
Utgifter för privat konsumtion [1] » » . .	6 858	7 077	7 655	8 054
Disponibla inkomster » » . .	8 069	9 213	9 922	10 608
Bruttosparande » » . .	1 211	2 136	2 267	2 554

Den totala inkomstsumman steg under de första krigsåren väsentligt snabbare än lönesumman. Mellan 1939 och 1940 steg sålunda totala inkomstsumman med 14 %, medan löneinkomsterna endast stego med 6 %. I utvecklingen mellan 1941 och 1942 är förhållandet omvänt; löneinkomsterna ha stigit med 14 %, men totala inkomstsumman med endast 7 %.

Utgiftsutvecklingen. Den statliga andelen av den beräknade utgiftssumman för varor och tjänster, som återfinnes i ovanstående tablå, uppgick till 8 %

Tab. 1. Värdet av konsumtionen 1940—1942.

Indextal: 1939 = 100.

Varuslag	1940	1941	1942
Föda- och njutningsämnen	110	122	128
Beklädnad	102	116	119
Skodon	116	110	114
Inventarier	97	112	133
Bränsle och lyse	133	148	163
Bostad	102	103	106
Övriga utgifter	89	90	104
Summa	106	115	123

[1] Exkl. indirekta skatter.

Tab. 2. Konsumtionen av födo- och njutningsämnen 1940—1942.

Varuslag	Indextal: 1939 = 100					
	Värde			Volym		
	1940	1941	1942	1940	1941	1942
Mjölk och grädde	108	114	119	97	93	103
Smör och margarin	117	126	132	98	90	94
Ost	93	78	49	89	55	28
Kött och fläsk	111	138	109	101	93	71
Ägg	118	148	121	100	89	67
Fisk och fiskkonserver	98	155	171	78	87	90
Potatis, ärter och bönor	136	139	249	100	112	136
Socker och sirap	91	93	100	85	74	73
Mjöl, gryn och bröd m. m.	117	123	123	103	98	89
Trädgårdsprodukter	124	134	188	94	79	80
Sydfrukter m. m.	67	65	63	54	39	29
Karameller, choklad, kakaopulver	116	150	151	96	89	73
Kaffe, kaffesurrogat, te, kryddor	109	88	71	87	59	43
Drycker	104	110	124	80	76	78
Tobak	120	137	160	96	95	81
Gruppindex för födo- och njutningsämnen	**110**	**122**	**128**	**92**	**85**	**79**

år 1939 och till 18 % år 1942. Dessa siffror ange en motsvarande omriktning av produktionskrafternas och varutillgångarnas användning från privat konsumtion och investering till statliga ändamål. I första hand är det den minskade privata investeringsverksamheten, som berett utrymme för den mycket betydande del av den statliga utgiftsökningen, som motsvarar de ökade materiella kostnaderna för försvaret. Ökningen i de totala utgifterna för varor och tjänster mellan 1939 och 1940 bestämdes nästan helt av statens ökade utgifter. Utgiftsstegringen mellan 1941 och 1942 har däremot helt annan karaktär. Av den totala ökningen kommer ungefär hälften från enskild konsumtion, en fjärdedel från privata investeringar och en fjärdedel från ökad statlig efterfrågan.

Den betydande inkomststegring, som ägt rum under kriget, har icke motsvarats av en lika stor ökning i utgiftsmöjligheterna. I rapporten framlägges bland annat en serie indextal, som belysa konsumtionsutgifternas utveckling för livsmedel, textilvaror m. fl. varugrupper samt tjänster (se tab. 1). Konsumtionsvolymen för flertalet i beräkningen ingående varor och tjänster har för 1942 sjunkit 17 % under 1939 års nivå,[1] vilken siffra kan sägas ge en ungefärlig föreställning om standardsänkningen under kriget.

Köpkraftsöverskott. Spänningen mellan en total inkomststegring på omkring 30 % och en nedgång i de reala konsumtionsmöjligheterna med omkring 15 % har delvis utjämnats genom prisstegring och skattehöjningar. Dock kvarstår en betydande spänning, eftersom de faktiska konsumtionsutgifterna stigit med endast 20 % mellan 1939 och 1942. Denna utveckling har betytt att utgifterna för konsumtion under krigsåren utgjort en mindre andel av den totala in-

[1] Bostadsvolymen ingår icke i denna beräkning. Därest den medtages kan sänkningen beräknas bli 14 %.

komstsumman än före kriget; andelen har sjunkit från 63 % år 1939 till 57 % för åren 1940—1942.

Genom att från den totala inkomstsumman draga skatter och andra inbetalningar till stat och kommun erhålles den för konsumtion m. m. disponibla inkomstsumman. Skillnaden mellan denna och de löpande konsumtionsutgifterna utgör den del av inkomsterna, som sparats. Detta mått på bruttosparandet har stegrats mycket starkt under kriget: från 1·2 miljarder kr. 1939 till 2·6 miljarder kr. 1942. Att kvantitativt precisera hur stor del av differensen mellan de disponibla inkomsterna och de faktiska utgifterna för konsumtion och investering, som kan betraktas som köpkraftsöverskott, stöter emellertid på de både teoretiska och statistiska svårigheterna att finna en avgränsning mot normalt sparande och rörelsens behov av betalningsmedel; inga klara skiljelinjer föreligga i verkligheten.

Under tiden 1939—1941 visade allmänhetens inkomster och konsumtionsutgifter en alldeles parallell utveckling, stegringstalen förete en frapperande överensstämmelse. I själva verket synas under denna tid vissa symptom på otillräcklig köpkraft. Utredningen visar, hur inköpen av umbärliga varor skars ned, och att en betydande priselasticitet hos efterfrågan gav sig till känna. Läget under 1942 skiljer sig i detta hänseende markant från den föregående perioden. Man möter nämligen under detta år en koncentration av köpkraftsöverskottet till konsumtionsvarumarknaden.

Köpkraftsöverskott och prisutveckling. Den under krigsåren bestående spänningen mellan inkomster och löpande tillgång på varor och tjänster, d. v. s. förefintligheten av ett totalt köpkraftsöverskott, har utgjort en förutsättning för den fortskridande prisstegringen, men denna spänning har endast i undantagsfall och i förhållande till hela omsättningen endast i relativt ringa omfattning utgjort en aktivt drivande kraft i prisstegringsprocessen. Storleken av denna spänning blir i viss mån bestämmande för den faktiska prisstegringens storlek. Är det totala köpkraftsöverskottet relativt litet, kommer nämligen vid ojämnheter i efterfrågans fördelning en otillräcklig köplust på vissa områden med hög priselasticitet att förhindra uttagandet av även från priskontrollsynpunkt berättigade prishöjningar. Liksom under tiden närmast efter avspärrningskrisen kunna under dessa förhållanden depressionstendenser göra sig gällande inom betydande områden. Växer köpkraftsöverskottet åter till avsevärd storlek, försvinna depressionsområdena — under förutsättning att de ekonomiska förhållandena i övrigt äro gynnsamma — efterfrågan tenderar att bli för stor över hela linjen och prishöjningar komma att tagas ut på alla punkter, där priskontrollen medger eller icke kan förhindra detta. Till följd av priskontroll och varuregleringar kan dock sambandet mellan den faktiska prisstegringen och köpkraftsöverskottets storlek helt eller delvis upphävas. Ovan framlagda beräkningar tyda sålunda icke på någon minskning i det löpande köpkraftsöverskottets storlek under kriget; jämförelserna peka snarare på en ökning under 1942 i förhållande till åren 1940 och 1941. Men den faktiska prisstegringen blev under 1942 som bekant väsentligt långsammare än under de föregående åren.

Den skärpning i den ekonomiska politiken, som införandet av pris- och lönestopp inneburit, kan i och för sig icke sägas ha minskat spänningen mellan inkomster och tillgången på varor och tjänster och därmed minskat inflationsfaran i detta avseende. Snarare har en stegring i den del av köpkraftsöverskottet, som närmast hänför sig till konsumtionsvarumarknaderna — ett förhållande, som står i nära samband med den skärpta prispolitiken — ökat kontrollsvårigheterna och prisstegringsriskerna på detta område. Så länge den omläggning i användningen av landets produktivkrafter i förhållande till fredsförhållanden, som kriget medfört, består, och en anpassning av allmänhetens och företagens inkomstanvändning med hänsyn härtill icke är möjlig, kommer den bristande jämvikten mellan total efterfrågan och löpande tillgång på varor och tjänster att förbliva ett utmärkande drag i krigstidens ekonomiska läge. Endast vissa verkningar av denna bristande jämvikt, sådana dessa framträda i kapitalförtäring och pris- och lönestegring, kunna mer eller mindre fullständigt elimineras genom statliga regleringar av olika slag.

Det bör i detta sammanhang särskilt understrykas, att även om prisstegringens storlek inom måttliga gränser i och för sig icke behöver påverka köpkraftsöverskottet, betyder ökad stabilitet i prisläget, att risken för köpkraftsöverskottets aktivisering minskar.

Den stabilitet i prisutvecklingen, som ernåtts genom den skärpta pris- och lönepolitiken, innebär ur denna synpunkt en väsentlig minskning i den risk för inflationsartad prisutveckling, som förefintligheten av ett betydande köpkraftsöverskott i och för sig måste anses innesluta.

Kapitalförtäring och kapitalbildning. Ett uttryck för den under krigsåren bestående spänningen mellan varutillgång och löpande efterfrågan är den kapitalförtäring, som ägt rum. Resultatet av de beräkningar och överväganden, som institutet framlagt, blir närmast att den totala kapitalförtäringen fram till slutet av 1942 sannolikt varit av relativt ringa omfattning. Kapitalförtäringen synes framför allt ha hänfört sig till en fortgående nedgång av varulagren. Minskningen i den totala registrerade lagerbehållningen av livsmedel och livsmedelsråvaror uppgår till närmare 200 milj. kr., räknat efter förkrigspris. Enligt industrikommissionens inventeringar registreras en minskning i lagren av vissa industriella råvaror och fabrikat med omkring 100 milj. kr. I fråga om bränslen har däremot tack vare de stora vedtillgångarna en viss ökning av lagren ägt rum i jämförelse med förkrigstiden. Slutomdömet beträffande lagerutvecklingen blir att det icke synes sannolikt, att någon mycket stor total förbrukning av samhällets lagerkapital ägt rum under kriget fram till slutet av 1942.

Beträffande det fasta kapitalet kommer institutet närmast till den slutsatsen att någon total kapitalförtäring knappast kan ha ägt rum.

Sannolikheten talar snarast för en viss nettokapitalbildning för samhället som helhet, ett omdöme som på grund av bristen på statistiska uppgifter dock ges med all reservation. En särskild utredning av investeringsverksamhetens utveckling framlägges för industrin. De investeringar, som i högre grad äro

Tab 8. Investeringar i det privata näringslivet. Milj. kr.

	1939	1940	1941	1942
Bostäder	600	275	150	360
Reparationer och övrig byggnadsverksamhet	365	350	235	275
Industrins investeringar	420	440	439	553
Övriga investeringar	96	223	187	166
Summa	1 481	1 288	1 071	1 354

betingade av upprustningens och ersättningsproduktionens speciella behov, ha givetvis undergått en mycket stark ökning och dominera utvecklingsbilden. En jämförelse mellan värdet av övriga kapitalinvesteringar, som i huvudsak kunna anses bestämda av industrins normala, fredsmässigt betingade ersättningsbehov å ena sidan och beräknade normala avskrivningsbehov å andra sidan, ger till resultat att någon total minskning av industrins fasta kapital icke synes ha försiggått under kriget. Denna slutsats utesluter icke att investeringarna inom vissa industrigrenar kunna ha varit otillräckliga i förhållande till ersättningsbehovet, men denna kapitalförtäring har uppvägts av en nybildning av realkapital inom andra områden.

På andra områden av näringslivet har däremot utan tvivel en avsevärd kapitalförtäring försiggått under kriget. För jordbruket uppskattas värdet av kreatursbeståndets minskning till 180 milj. kr. Landets handelsflotta har undergått en betydande kapitalminskning genom förlisningar m. m., som räknat efter förkrigspris på tonnaget uppskattas till ett värde av omkring 100 milj. kr. fram till slutet av 1942. Även på flera andra områden har en betydande realvärdeminskning av det fasta kapitalet otvivelaktigt skett. Som exempel nämnas bostäder, vägar och bilbeståndet. Häremot skall emellertid ställas den mycket betydande nykapitalbildning, som under kriget försiggått framför allt i form av bostads- och kraftverksbyggen. Investeringar i nya kraftverk beräknas uppgå till 400 milj. kr. Bostadsbyggandet har — även om det varit helt otillräckligt för löpande behov — lett till ett nettotillskott av bostäder med ett värde av omkring 700 milj. kr. för åren 1940—1942.

Socialvårdens organisation.

Socialstyrelsens utlåtande över socialvårdskommitténs förslag till lag om socialvårdskommuner.

Socialstyrelsen har den 30 juni 1943 avgivit utlåtande över socialvårdskommitténs betänkande angående socialvårdens organisation m. m. (SOU 1942:56) i vad betänkandet rör förslag till lag om socialvårdskommuner. Utlåtandet är av följande lydelse.

I socialvårdskommitténs betänkande framläggas bland annat tvenne utformade förslag, nämligen dels förslag till lag om socialvårdskommuner samt dels förslag till lag om socialnämnd m. m. Om dessa förslag uttalar kommittén helt allmänt, att de icke åsyfta att slutgiltigt och i detalj reglera socialvårdens organisationsproblem; därmed måste anstå till dess att en mera fullständig överblick kan erhållas över det blivande socialvårdssystemets materiella innehåll.

Socialstyrelsen begränsar sig, som nämnts, i nu föreliggande utlåtande helt till förslaget om införande av socialvårdskommuner.

Till en början vill styrelsen uttala sin tillfredsställelse över att socialvårdskommittén ur delvis nya synpunkter återupptagit den gamla frågan om primärkommunernas lämpliga storlek i vårt land. Det må erinras om, att i vårt land — i motsats till vad som skett i andra länder, t. ex. Norge — av de två kommuntyper, som förefunnos i äldre tider, den större, häradet, blivit ett organ för viss rättsvård, medan den mindre, socknen, blivit det egentliga organet för den efter 1800-talets mitt kraftigt uppblomstrande kommunala självstyrelsen. Sockenkommunernas nära anslutning till den kyrkliga indelningen har emellertid medfört, att socknarna, särskilt i vissa delar av södra och mellersta Sverige, blivit mycket små och i vissa fall ej omfatta mer än något hundratal personer och därunder.

Såsom i socialvårdskommitténs betänkande ock omförmäles, ha i vårt land flera utredningar anordnats i syfte att genom sammanslagning av småkommunerna skapa kraftigare och lämpligare bärare av de växande kommunala arbetsuppgifterna. Socialvårdskommittén har nu inriktat sig på att påvisa, att kommunindelningsfrågan jämväl utgör en väsentlig förutsättning för en djupgripande och omfattande socialvårdsreform.

I själva verket kunna alla de reformer, som framförts eller förberedas av socialvårdskommittén, sägas bilda ett sammanhängande helt. Såsom ett kriterium på varje reforms värde ur socialvårdens synpunkt måste man enligt socialstyrelsens mening främst kräva, att reformen är ägnad att mera effektivt än för närvarande tillgodose och om möjligt förebygga de enskilda hjälp- och vårdbehoven. Detta är, såsom även socialvårdskommittén angivit, socialvårdens innebörd. Denna uppfattning överensstämmer också med den erfarenhet, som framgått ur det praktiska socialvårdsarbetet, nämligen att socialvården tagen

såsom helhet är ett viktigt led i vår folkvård, fördjupad till omvårdnad av de enskilda individerna och familjerna. Man kan säga, att den allvarligaste av de brister, som vidlåder vår nuvarande socialvård, just består i försummelse av sådan »människovård». Socialstyrelsen vill här endast erinra om den obligatoriska kommunala fattigvårdens begränsning av de omständigheter, som nämnas i 1 § fattigvårdslagen. Detta innebär exempelvis, att fattigvård icke behöver lämnas förrän sjukdom lett till arbetsoförmåga, d. v. s. nått den gräns, där utsikterna till återställelse av organismens funktionsförmåga äro jämförelsevis ringa. Detta förhållande är av väsentlig vikt att beakta vid bedömande av särskilt den kommunala socialvårdens ändamålsenlighet. Ett av socialvårdens viktigaste syften måste vara att effektivt bidraga till att stärka varje medborgares känsla av trygghet mot nöd. Att självförsörjningsplikt och självförsörjningsförmåga i samverkan med samhällets förebyggande åtgärder av olika slag härvid måste vara grundläggande har beaktats av socialvårdskommittén i de i betänkandet uppdragna preliminära riktlinjerna för vissa socialvårdsreformer.

Ur den av styrelsen nu utvecklade synpunkten att söka bereda de hjälpbehövande en mera effektiv och individualiserad hjälp även — där så är möjligt — av förebyggande natur spela de kommunala förvaltningsorganen en avgörande roll, efter måttet av i varje särskild kommun förefintliga ekonomiska möjligheter och personliga resurser.

Socialstyrelsen biträder socialvårdskommitténs principiella ståndpunkt, att primärkommunerna — icke staten eller landstingen — skola vara huvudmän för socialvården under i huvudsak de förutsättningar, som angivas av kommittén. Till stärkande av kommunernas ekonomiska ställning ifrågasätter kommittén i särskilda sammanhang betydande statsbidrag till kommunerna för socialvården, vidare förbättringar av folkpensioneringen och införande av en obligatorisk sjukförsäkring ävensom obligatorisk arbetslöshetsförsäkring och andra försäkringsmässiga hjälpåtgärder. Till en utjämning och lindring av socialvårdskostnaderna skulle också i väsentlig grad medverka den av kommittén föreslagna kommunala omdaningen genom bildandet i vissa fall av större kommuner för omhänderhavande av socialvården. Kommittén framhåller, att åstadkommandet av större kommunala enheter utgjort en förutsättning för dess förord åt kommunerna såsom huvudmän.

Socialstyrelsen anser, att bildandet av större kommunala enheter än de på vissa håll talrika och ur socialvårdssynpunkt olämpliga småkommunerna är en viktig förutsättning för en genomgripande socialvårdsreform. Småkommunerna äro av olika skäl, som här icke behöva upprepas, merendels icke ägnade att uppbära den rationaliserade socialvård, som socialvårdskommittén är i färd med att planera.

I likhet med socialvårdskommittén anser socialstyrelsen, att det icke kan råda något tvivel om, att den mest rationella lösningen av småkommunproblemet vore att genom ändring av den kommunala indelningen sammanföra kommuner med ringa invånarantal till större självförvaltningsenheter. Emellertid stannar kommittén av praktiska skäl — särskilt med hänsyn till att en

kommunal nyindelning måste bli mycket tidskrävande och sålunda kan fördröja en reformerad sociallagstiftning — vid att föreslå bildandet av specialkommuner för socialvårdsändamål, s. k. socialvårdskommuner. Detta framgångssätt skulle enligt kommitténs mening vara tidsvinnande för socialvårdens rationalisering och främja en blivande total sammanslagning av små kommuner.

En dylik reform med specialkommuner för olika ändamål är visserligen icke okänd i andra länder, t. ex. England. Det torde emellertid kunna befaras, att för vårt lands del en sådan anordning skulle medföra mindre fördelar än nackdelar. Socialstyrelsen kan för sin del icke biträda detta förslag. Styrelsen ansluter sig härutinnan till den mening, som framförts av kommittéledamoten Bexelius i ett särskilt yttrande till förmån för ett påyrkat snabbt genomförande av en fullständig kommunal nyindelning av småkommunerna. Såsom skäl för en fullständig sammanslagning av smärre kommuner, en åtgärd, som för övrigt torde vara av intresse även i fråga om andra grenar av kommunal verksamhet än socialvården, vill styrelsen åberopa vad som anförts i nyssnämnda reservation. Särskilt må här framhållas, att anordnandet av socialvårdskommuner otvivelaktigt skulle kunna befaras komma att försvaga icke blott den kommunala självstyrelsen i de berörda kommunerna utan även socialvårdens förankring i det medborgerliga intresset.

Statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter, vilka till statens inspektör för fattigvård och barnavård avgivit yttranden över det ifrågavarande betänkandet, ha på ett undantag när likaledes uttalat sig mot förslaget om socialvårdskommuner och för en snabb lösning av småkommunfrågan genom kommunal nyindelning.

Med den nu intagna ståndpunkten i fråga om förslaget om inrättande av socialvårdskommuner anser sig styrelsen icke behöva närmare ingå på detaljerna i detta förslag.

Vad beträffar den ur socialvårdssynpunkt önskvärda folkmängden i de nybildade kommunerna vill socialstyrelsen helt allmänt uttala, att ett invånarantal av 3 000—4 000 per kommun härvid synes lämpligt såsom norm. Dessa folkmängdssiffror ansluta sig nära till vad som lagts till grund för vissa under senare tid genomförda samhällshygieniska reformer, t. ex. distriktssköterskeorganisationen. Såsom socialvårdskommittén påpekar, inverka emellertid en rad omständigheter på gränsdragningen kring de ombildade kommunerna. Vad folkmängden per enhet beträffar, äger den ett speciellt intresse i fråga om ordnandet av ålderdomshemsfrågan. Därest sinnessjukvården systematiskt överflyttas från kommunerna till landstingen och staten samt den kroniska sjukvården överlåtes åt landstingen, skulle de kommunala ålderdomshemmen kunna få karaktären av verkliga vårdhem för åldringar med i allmänhet 25—30 platser, vilket skulle vara en ur olika synpunkter lämplig storleksordning.

Under åberopande av vad sålunda anförts anser sig socialstyrelsen icke kunna tillstyrka socialvårdskommitténs förslag till lag om socialvårdskommuner. Styrelsen vill förorda en skyndsam utredning, syftande till ett snabbt genomförande av en nyindelning av småkommuner till större kommuner.[1]

[1] En kommitté för utredning av frågan om kommunal nyindelning tillsattes den 30 juni 1943 (jfr sid. 521).

Socialstyrelsens utlåtande över strafflagberedningens betänkande.

Socialstyrelsen har den 30 juni 1943 avgivit utlåtande över strafflagberedningens betänkande angående strafflagens tillräknelighetsbestämmelser, sinnesundersökning m. m., vilket i sammandrag återges nedan.

I betänkandet behandlas huvudsakligen två problem, nämligen dels frågan om en revision av strafflagens tillräknelighetsbestämmelser, dels frågan om det rättspsykiatriska undersökningsväsendets reformering. I anslutning till dessa två grundläggande frågor, vilka, såsom framhålles i betänkandet, kunna och böra behandlas var för sig, framföras vissa spörsmål med avseende på vårdformerna.

Förslaget till revision av strafflagens tillräknelighetsbestämmelser. Detta förslag innebär i huvudsak, att den bestämmelse om straffrihet för vissa kategorier, som innehålles i gällande strafflags 5 kap. 5 §, inskränkes till att avse sinnessjuka och sinnesslöa samt att bestämmelsen i 5 kap. 6 § om möjlighet i vissa fall till straffnedsättning upphäves. Därmed avses att ernå, dels att området för straffriheten får en såvitt möjligt klar och entydig avgränsning, och dels att psykopaterna icke längre skola kunna förklaras straffria och överföras till sinnessjukvård, såsom hittills i viss utsträckning skett. Härigenom skulle, enligt beredningen, en varierande praxis vid bedömningen av tillräknelighetsfrågor för framtiden kunna undvikas.

Enligt styrelsens uppfattning kunna vägande erinringar göras mot här berörda förslag.

Styrelsen vänder sig till att börja med mot den föreslagna — liksom mot den nu gällande — avfattningen av strafflagens 5: 5, enligt vilken domstolen icke äger att direkt förordna om sinnessjukvård åt den straffriförklarade, även där sådan är påkallad. Denna kommer i dylika fall till stånd genom en bestämmelse i sinnessjuklagen, men i domstolsutslaget utsäges blott, att den tilltalade går fri från straff. Ett stadgande av innebörd, att domstolen, i stället för att förklara tilltalade psykiskt abnorma för strafflösa, kunde direkt förordna om deras intagande på sinnessjukhus, skulle klargöra, att en kriminalpatient, om han än icke ådömes straff, likväl icke undgår att bli socialt ansvarig för brott mot samhällets lagar.

Den åsyftade entydigheten i bestämningen av förutsättningarna för straffrihet har icke uppnåtts i betänkandet, i det beteckningen sinnessjukdom i det framlagda förslagets motivering fått en tämligen vittsvävande och diskutabel tolkning och avgränsningen gentemot de psykopatiska fallen sålunda blivit mera skenbar än reell. Strafflagberedningen har vidare förbigått frågan om alkoholbrottslingarnas ställning i detta avseende.

Psykopaterna å sin sida representera ett problem, vars egenart icke synes ha kommit till sin rätt i betänkandet. Enligt den där tillkännagivna uppfattningen intaga psykopaterna icke någon särställning i samhället till följd av sin psykiska abnormitet, och de böra därför, säges det, icke heller tillerkännas en särställning i straffrättsligt hänseende, utan psykopatiska brottslingar böra som regel behandlas inom straffsystemets ram. Det synes emellertid uppenbart, att psykopatiska kriminella som regel måste behandlas som sjuka människor. Styrelsen anser sig för sin del böra hävda, att vårdbehovet för denna grupp bör tillgodoses inom sinnessjukvårdens och icke inom straffverkställighetens ram. Fångvård kan icke ersätta sjukvård. Den åsyftar strafflidande, icke sjukvård. Där utbildar sig gärna en viss disciplinanda och av straffanstalten präglad mentalitet, som icke hör samman med vård av själssjuka individer.

Icke heller det nuvarande förvaringsinstitutet synes kunna motsvara kravet på en lämplig form för en särbehandling av vissa psykiskt abnorma brottslingar, såsom det i betänkandet förutsättes. Enligt styrelsens mening har beredningen icke beaktat, att det ursprungliga syftemålet med förvaringsinstitutet måste anses ha blivit i väsentlig mån förfelat i och med att man här fått en straffanstalt i stället för en vårdform, avpassad för de psykiskt abnorma. Beredningen har visserligen förutsett, att »vården av sinnesoroliga fångar» vid behov skulle kunna tillgodogöra sig den medicinska sakkunskapen vid de rättspsykiatriska undersökningsanstalter, som enligt förslaget skulle anknytas till fångvårdens sinnessjukavdelningar. Några konkreta förslag att göra dessa sinnessjukavdelningar till fullmåliga sinnessjukvårdsanstalter har beredningen dock icke framlagt. Det synes också mycket osannolikt, att inom straffverkställighetens ram fullgoda dylika anstalter över huvud skulle kunna ernås och därmed en tillfredsställande behandling av psykiskt abnorma brottslingar.

Beredningen föreslår bland annat, att de nuvarande skyddsåtgärderna, förvaring av vissa abnorma och internering av vissa återfallsförbrytare, lagtekniskt skola konstrueras såsom straff och att anstalten i överensstämmelse härmed döpes om till »säkerhetsfängelse». Därjämte åsyftas en ny »tidsobestämd strafform», benämnd »arbetsfängelse», för sådana psykiskt abnorma brottslingar, som icke behöva anses vådliga, samt för arbetsskygga brottslingar och för alkoholbrottslingar. Det anmärkes härtill, att man sålunda får »en serie obestämda straff», nämligen ungdomsfängelse, arbetsfängelse och säkerhetsfängelse. Ett dylikt program synes styrelsen icke tilltalande. Att ådömda straff ha en bestämd varaktighet är i och för sig att betrakta som en vinning i rättssystemets utveckling. »Obestämda straff» tillhöra icke ett framskridet lagsamhälle. Omhändertagandet av abnorma brottslingar på obestämd tid blir en skyddsåtgärd, vilken icke får ha prägeln av bestraffning utan tvärtom bör ske i former, som så litet som möjligt ha karaktären av straff, och den får under inga omständigheter ha till syfte att tillfoga lidande.

Styrelsen påtalar också nämnda behandlingsforms synnerliga olämplighet i fråga om alkoholbrottslingar.

Enligt styrelsens mening synas de problem av skilda slag, som ha samband

med frågan om en revision av strafflagens 5:5 och 5:6, icke tillfredsställande ha lösts i det framställda förslaget, varför en ny omprövning av hithörande spörsmål torde vara erforderlig.

Det rättspsykiatriska undersökningsförfarandet. Behovet av en reformering av det rättspsykiatriska undersökningsförfarandet har blivit brännande genom den snabba och kontinuerliga ökningen av antalet undersökningsfall. Styrelsen finner förslaget att skapa en särskild kår av heltidsanställda läkare för utförandet av rättspsykiatriska undersökningar välgrundat. En förtjänst hos förslaget är också, att icke häktade tilltalade i enlighet med detsamma skulle komma att undersökas av samma läkare som häktade. Det beräknade antalet undersökningsläkare torde dock vara för litet. Beredningen har uppenbarligen varit alltför optimistisk vid beräkningen av det erforderliga omfånget av en efter det stigande behovet avpassad undersökningsorganisation liksom av kostnaderna för densamma.

Mindre välbetänkt förefaller förslaget om anknytning av de undersökningsanstalter, där dessa läkare skulle anställas, till befintliga sinnessjukavdelningar vid fångvården. En sådan anordning kan näppeligen bli framtidsduglig. Beredningen synes icke ha tillbörligt uppmärksammat den vanskliga frågan, huru dessa mestadels bristfälliga och jämväl kvantitativt alltmer otillräckliga anstalter skulle kunna anpassas efter ett tidsenligt rättspsykiatriskt undersökningsväsendes krav i fråga om såväl personalorganisation och rationell arbetsfördelning som teknisk utrustning. Styrelsen finner vidare föga lämpligt att undersökningen av icke häktade tilltalade skulle äga rum annorstädes än å vederbörande rättspsykiatriska anstalt, nämligen i den tilltalades hemort eller i vissa fall vid ett sinnessjukhus, där alltså undersökningsläkaren icke är anställd.

Styrelsen vill för sin del förorda en annan uppläggning av det rättspsykiatriska undersökningsväsendet än den, som anvisas i det remitterade förslaget. Undersökningsförfarandet bör enligt styrelsens mening alldeles frigöras från fångvården och anknytas till sinnessjukvården. På vissa sinnessjukhus böra rättspsykiatriska avdelningar inrättas och ställas under ledning av särskilda överläkare. Man skulle därmed till att börja med få möjlighet att vinna en ökad enhetlighet, i det att både de häktade och icke häktade tilltalade kunde undersökas på dessa avdelningar. Det borde framför allt bli möjligt att ställa en helt annorlunda kvalificerad vårdpersonal och bättre tekniska resurser till undersökningsarbetets förfogande än med det av strafflagberedningen förordade ianspråktagandet av fångvårdens sinnessjukavdelningar.

Det torde vidare vara uppenbart, att man på denna väg jämväl skulle kunna ernå en mera tillfredsställande ordning i fråga om vården av straffriförklarade. Dels skulle givetvis vårdbehovet kunna bedömas bättre, när undersökningsförfarandet anknytes till sinnessjukvården, dels skulle sådana straffriförklarade, som befunnes vara i behov av sinnessjukvård, omedelbart kunna erhålla sådan i det sinnessjukhus, där de undersökts. Det missförhållandet skulle icke mer behöva förekomma, att de straffriförklarade få tillbringa en stundom mångårig väntetid på fångvårdsanstalter i avvaktan på den medicinskt sak-

kunniga vård, som de av undersökningsläkaren och eventuellt medicinalstyrelsen förklarats vara i behov av.

Styrelsen vänder sig till sist mot beredningens förslag beträffande omhändertagandet av straffriförklarade alkoholister. Förslaget innebär, att länsstyrelsen skall åläggas att förordna om intagande på alkoholistanstalt i de fall, där undersökningsläkaren har förklarat en straffriförklarad vara hemfallen åt alkoholmissbruk och i behov av sådan anstaltsvård. Enligt nuvarande författning har länsstyrelsen befogenhet men icke skyldighet att vidtaga en dylik åtgärd under angiven förutsättning. Det bör anmärkas, att förslaget på denna punkt sönderbryter gällande ordning för prövning av alkoholistärenden, där utom länsstyrelsen jämväl nykterhetsnämnd, polismyndighet och länsnykterhetsnämnd äro behöriga myndigheter. Möjligheten för den, som beröres av beslutet, att hos Konungen överklaga länsstyrelsens förordnande om intagande på alkoholistanstalt, måste härjämte i enlighet med förslaget komma att bortfalla.

Under åberopande av vad som i yttrandet anförts anser sig socialstyrelsen i väsentliga delar böra avstyrka strafflagberedningens förslag. I fråga om tillräknelighetsbestämmelserna synes en förnyad utredning vara påkallad. Beträffande det rättspsykiatriska undersökningsförfarandet synas vissa åtgärder kunna vidtagas efter de riktlinjer, som styrelsen angivit i sammanhang med kritiken av det remitterade förslaget. En tillfredsställande undersökningsorganisation av det slag, som här har anvisats, bör kunna åstadkommas utan avsevärda kostnader och utan stort dröjsmål.

Reservation. Vid ärendets handläggning i socialstyrelsen framhöll föredraganden, sekreteraren Richert, i ett särskilt yttrande bland annat, att han ansåg sig böra understryka den i socialstyrelsens utlåtande antydda kritiken av de obestämda straffen ur den medborgerliga rättssäkerhetens synpunkt och därjämte ställa den frågan, i vilken mån ådömandet av förvaring på obestämd tid, även där förvaringen så vitt möjligt får karaktären av vård i stället för straff, kan vara förenligt med rimligt krav på rättssäkerhet. Det kunde vara skäligt, att den 1937 antagna men ännu ej i kraft varande förvarings- och interneringslagen något närmare granskades ur denna synpunkt. Särskilt anmärkningsvärt är strafflagberedningens förslag om en särskild anstaltstyp, kallad »arbetsfängelse», för omhändertagande, likaledes för obestämd tid, av sådana abnorma brottslingar, vilkas samhällsvådlighet är så obetydlig, att de icke skulle kunna åtkommas med 1937 års förvarings- och interneringslag med dess dock tämligen vida tillämpningsområde.

Kortare meddelanden.

Socialstyrelsens utlåtande angående dyrtidstillägg å folkpensioner m. m. I utlåtande den 17 maj 1943 över pensionsstyrelsens förslag angående dyrtidstillägg å folkpensioner m. m. har socialstyrelsen i huvudsak anfört följande.

Med utgångspunkt från den från sommaren 1939 inträdda stegringen i levnadskostnaderna, vilken stegring under åren 1940 och 1941 var relativt stark men som alltsedan den 1 oktober 1942 (enligt socialstyrelsens levnadskostnadsindex) hållit sig oförändrad vid cirka 42 %, anser sig pensionsstyrelsen för budgetåret 1943/44 böra förorda en ökning av dyrtidstilläggen till folkpensioner och invalidunderstöd med ytterligare ett månadsbelopp utöver de fyra tillägg, som medgivits för innevarande budgetår. Härigenom skulle ifrågavarande förmånstagare även för nästa budgetår beredas full kompensation för den från krigets början inträdda genomsnittliga levnadskostnadsökningen, sådan denna höjning kommer till uttryck i den av socialstyrelsen beräknade allmänna levnadskostnadsindex. Hänsyn har alltså därvid icke tagits till det förhållandet, att levnadskostnaderna för folkpensionärer o. dyl. åtminstone under krisåren företett en delvis annan utveckling än motsvarande kostnader för den s. k. normalfamilj, vars konsumtion hitintills legat till grund för den officiella levnadskostnadsindex. Socialstyrelsen finner det emellertid ur sina synpunkter naturligt, att skiljaktigheterna härvidlag beaktas vid avgörandet av frågan om dessa dyrtidstillägg. Därför har socialstyrelsen på grundval av det uppgiftsmaterial, som erhållits genom den i november 1941 verkställda allmänna hushållsbudgetundersökningen, vilken omfattade bl. a. 189 pensionärshushåll, bestående av ensamboende pensionärer och makar, utfört en preliminär beräkning av den genomsnittliga levnadskostnadsstegringen för ett pensionärshushåll från 1 juli 1939 till 1 april 1943. Man har därvid utgått från de officiella indextal, som uträknats för följande i en hushållsbudget ingående delposter, nämligen livsmedel, bostad, bränsle och lyse, beklädnad samt övriga utgifter, och sammanvägt dessa indextal i de proportioner, varmed de befunnits ingå i folkpensionärernas genomsnittliga utgiftsbudget, sådan denna framträtt vid 1941 års hushållsbudgetundersökning med endast en korrigering i fråga om livsmedelsindex, betingad av den väsentligt större roll, som livsmedelsrabatterna spela i en pensionärsbudget. Resultatet av denna undersökning blev, att hushållskostnadernas stegring fram till den 1 april 1943 för folkpensionärerna måste ha legat icke obetydligt under den allmänna levnadskostnadsstegringen för motsvarande tid. För folkpensionärshushållet noteras nämligen från den 1 juli 1939 en höjning av i genomsnitt 26 % mot 42 % för normalhushållet. Detta beror i främsta rummet på att de i det närmaste stillastående bostadskostnaderna spela en proportionsvis betydligt större roll i utgiftsbudgeten för pensionärshushåll (30 %) än för andra hushåll (10 %). Även livsmedelsposten väger förhållandevis tyngre i pensionärsbudgeten, vilket i förening med rabattsystemets större betydelse för folkpensionärerna i sin mån bidrager att förklara de genomsnittligt lägre stegringstalen för denna grupp.

Med utgångspunkt från dessa beräkningar rörande levnadskostnadsstegringen för folkpensionärer synes det enligt socialstyrelsens mening kunna ifrågasättas, om tillräckliga skäl föreligga för vidtagande av en ytterligare förbättring av tilläggen i enlighet med pensionsstyrelsens förslag. Beaktas må emellertid, att de nuvarande folkpensionerna avpassats vid en tidpunkt (år 1937), då det allmänna prisläget låg vid en lägre nivå än vid tiden för det nuvarande krigets utbrott. Med hänsyn härtill synes det vid avvägningen av de speciella dyrtidstilläggen för pensionärerna i viss mån berättigat att räkna med den högre stegring av levnadskostnaderna, som inträffat sedan 1937 års lagändringar beslötos av statsmakterna. Beräknas på motsvarande sätt som ovan kostnadsökningen från den 1 juli 1937 fram till den 1 april 1943, visar det sig, att den genomsnittliga levnadskostnadsökningen sedan juli

1937 uppgått till för pensionärshushåll 31 % mot 26 % från juli 1939. Trots att det för nästkommande budgetår föreslagna dyrtidstillägget för folkpensionärerna, även om hänsyn tages till utvecklingen ända från mitten av år 1937, synes innebära en viss överkompensation, har socialstyrelsen icke velat motsätta sig ett genomförande av det av pensionsstyrelsen nu framlagda förslaget om förhöjt dyrtidstillägg å folkpensioner och invalidunderstöd — och i konsekvens härmed ej heller förslaget om en motsvarande förbättring av dyrtidstilläggen å barnbidrag och blindhetsersättning. Hänsyn har härvid främst tagits till den omständigheten, att det material, på vilket en särskild index för pensionärer m. fl. vilar, är jämförelsevis svagt. På grund av pensionernas redan före kriget låga nivå är det nödvändigt, att full kompensation lämnas för levnadskostnadernas fördyring. Skulle kompensationen bliva något för hög, är detta en mindre skada än om motsatsen skulle inträffa.

Begränsning av dyrtidstillägg på lön och pension. I enlighet med riksdagens beslut har Kungl. Maj:t den 30 juni utfärdat lag angående begränsning av dyrtidstillägg å lön och pension (S. F. S. 1943: 420). Där för viss grupp av arbetstagare eller pensionstagare dyrtidstillägg å lön eller pension utgår enligt reglemente eller eljest skall utgå efter väsentligt förmånligare grunder än de, som i allmänhet gälla för arbetstagare inom riket, må enligt lagen förbud meddelas mot att dyrtidstillägget utan tillstånd höjes utöver det tillägg, som utgick vid tiden för förbudets meddelande. Sådant förbud meddelas av statens lönekontrollnämnd.

Kungl. Maj:t har den 30 juni förordnat att lönekontrollnämnden skall ha följande sammansättning. Ledamöter: justitierådet J. A. G. Dahlman, tillika ordförande, kanslichefen A. H. Johansson, ledamoten av riksdagens första kammare, professorn A. E. V. Holmbäck, direktören F. Söderbäck, ordföranden i landsorganisationen K. A. Lindberg, ledamoten av riksdagens första kammare C. H. Eriksson samt förste aktuarien K. A. F. Anger; suppleanter: för Dahlman f. d. hovrättsrådet J. A. E. Nordenfalk, för Johansson t. f. förste aktuarien E. E. Soop, för Holmbäck ledamoten av riksdagens första kammare J. A. Forslund, för Söderbäck direktören B. Kugelberg, för Lindberg andre ordföranden i landsorganisationen G. A. Andersson, för Eriksson drätselsdirektören G. S. Johansson och för Anger advokaten N. Angeberg. Till sekreterare har utsetts hovrättsfiskalen B. Petri.

Industriproblem 1943 Industrins utredningsinstitut har dels genom särskilda artiklar och dels genom en redogörelse för institutets arbetsuppgifter i en nyligen utkommen årsbok, benämnd Industriproblem 1943, redogjort för vissa frågor, som för närvarande äro föremål för institutets uppmärksamhet. Utredningsinstitutet har till uppgift att utifrån industrins synpunkter söka klarlägga de allmänna ekonomiska och sociala förutsättningarna för de enskilda företagens verksamhet och kan därför sägas vara ett forum för industriföretagens samarbete i fråga om ekonomisk och social forskning. Arbetsuppgifterna inom institutet förskjutas ständigt och bli än av långsiktig och än av kortsiktig art. Bland de långsiktiga engångsutredningarna, som för närvarande äro under arbete, märkas en del branschproblem. Med utgångspunkt från speciellt norrländska förhållanden pågår en undersökning rörande skogsindustrin och skogsbruket, vilken främst tager sikte på de besvärliga råvaruproblemen. Även textilindustrin är för närvarande föremål för en ingående undersökning, som i första hand går ut på att fastställa produktionskapaciteten för olika tillverkningar och att jämföra denna kapacitet med avsättningsmöjligheterna. En långsiktig utredning av branschstudiekaraktär är även en utarbetad översikt över småindustri och hantverk i syfte att ge en allmän föreställning om storleksordningen och karaktären av detta betydande företagsområde.

Bland gemensamma industriproblem av långsiktig karaktär, som äro under utredning inom institutet, märkes främst en undersökning om industrins arbetarbostäder, vilken när-

mare beröres i en särskild artikel i årsboken. Storleken av industrins bostadsbestånd framgår av uppgiften, att industrin kan uppskattas varje år erhålla 12 milj. kr. i hyra för egna bostäder. Hyrorna ligga emellertid så mycket lägre än i öppna marknaden, att en dold subvention på åtminstone 3 milj. kr. uppstår. Omräknat i fastighetsvärden skulle detta betyda, att värdet av industrins bostadsfastigheter uppgår till i runt tal 200 milj. kr., varav 40 milj. kr. ligga oförräntade. Den snabba industrialiseringen under de senaste årtiondena har medfört svårlösta bostadsproblem i de växande industriorterna. Detta industriella arbetarbostadsproblem har i nuvarande läge fått en särskild tillspetsning i samband med rustningsindustrins expansion. Enligt uppgifter från företagen själva fanns år 1942 enligt en preliminär beräkning en brist på ungefär 28 000 bostäder på industriorterna, vilket motsvarar ett nybyggnadsbehov av minst 250 milj. kr. Utredningen syftar först och främst till att lämna en ingående redogörelse för bostadsförhållandena ute i industrin samt för de åtgärder, som industriföretagen redan prövat för att förbättra bostadsbeståndet, och är avsedd att på basis av dessa erfarenheter utmynna i riktlinjer för lösningen av industrins bostadsfråga.

Till de gemensamma industriproblemen hör också Norrlandsutredningen, en mycket vittomfattande utredning, som igångsattes redan år 1939, och som tager sikte på Norrlands försörjningsproblem i vidaste bemärkelse.

Vid sidan om de långsiktiga utredningarna sker inom institutet en fortlöpande ekonomisk analys av den inhemska industriella konjunkturutvecklingen. Inom ramen för detta arbete har ett par specialutredningar tagits upp, av vilka den ena inriktats på ett studium av industrins investeringar under kriget, och den andra avser en bearbetning av industriföretagens bokslut. Institutet följer även kontinuerligt ehuru givetvis översiktligt utvecklingen på näringslivets områden i andra länder.

Vid sidan om långsiktundersökningarna och de fortlöpande analyserna kan ställas en tredje grupp av utredningar, vilka äro av mera kortsiktigt, aktuellt intresse. Till denna avdelning kunna hänföras de utredningar rörande industrins omedelbara efterkrigsproblem, som nyligen påbörjats inom institutet, och som även närmare beröras i en särskild uppsats.

Svenskar i Förenta staterna enligt 1940 års utlänningsregistrering. Enligt en av chefen för immigrationsväsendet den 1 februari 1943 publicerad redogörelse för den utlänningsregistrering, som ägt rum i Förenta staterna jämlikt 1940 års Alien Registration Act, uppgick antalet svenskar i Förenta staterna den 31 december 1940 till 102 178, varav 57 200 voro män och 44 978 kvinnor. För männens del finnes i redogörelsen beräknat antalet personer inom olika åldersgrupper. Av de 57 200 svenska männen voro endast 187 under 18 år medan 16 461 voro i åldern 18—44 år och 40 552 över 44 år. Den senare gruppen omfattade alltså närmare $^3/_4$ av samtliga svenska män.

Totala antalet registrerade utlänningar i Förenta staterna uppgick den 31 december 1940 till 4 921 452. Av de registrerade personerna voro 75 % födda i Europa.

Meddelande från svenska beskickningen i Washington.

Hyror och fastighetsomkostnader i Finland. Finska socialministeriet har den 6 juli 1943 beslutat, att den s. k. grundhyran för bostadslägenheter må höjas från och med den 1 september 1943. I hus uppförda före den 1 juni 1939 medgives en höjning om högst 22 %, därest centralvärme finnes, och om högst 8 %, därest centralvärmesystem icke installerats. I centralvärmehus uppförda efter den 1 juni 1939 må, efter vederbörande hyresnämnds prövning, hyresstegringen uppgå till maximalt 4 %.

Då hyresregleringen år 1941 infördes, tillsatte socialministeriet en kommitté med uppgift att följa utvecklingen av fastighetsomkostnaderna och avgiva förslag om eventuella

hyresförhöjningar. Beträffande kommitténs undersökning för år 1942 meddelas i den ifrågavarande presskommunikén bl. a. följande uppgifter.

I centralvärmehus har hyreskostnaderna under år 1942 uppskattats till 22·8 % högre än i fredstid. Härvid har dock varken förmögenhetsöverlåtelseskatten eller den extraordinarie inkomstskatten, vars första inbetalning erlades i slutet av år 1942, beaktats liksom ej heller krigsskadeavgiften. Om den sistnämnda tages i betraktande, utgör stegringen i förhållande till fredstiden 28·5 %.

De olika utgiftsposterna för centralvärmehusen ha stigit synnerligen ojämnt. Således må nämnas att stegringen av eldningskostnaderna utgjorde 145·8 %, av lönerna 44·3 % och av kommunalskatterna 34·4 %. Årsreparationer drogo 26·2 % mindre utgifter än under normala förkrigsår. Den statliga inkomst- och förmögenhetsskatten för husen ökade med 163·6 %. — Räntekostnaderna, vilka utgöra mer än hälften av husens omkostnader, stego med endast 3 %.

Stegringen av de totala omkostnaderna i s. k. ugnseldningshus var 17·8 %. Om dessutom krigsskadeavgiften tages i betraktande, blir ökningen 23·3 %. Att stegringen är mindre än för centralvärmehus, beror på att eldningskostnaderna i ugnseldningshusen icke inverka på årsomkostnaderna. Vad övriga utgiftsposter beträffar, utvisa omkostnaderna i ugnseldningshusen en i stort sett liknande utveckling som i centralvärmehusen. Ett undantag utgöra reparationskostnaderna, vilka i jämförelse med genomsnittskostnaderna åren 1937—1938 stigit med 42·9 %; motsvarande kostnader i centralvärmehusen understiga fredstidens.

Meddelande från svenska beskickningen i Helsingfors.

Inkomster, konsumtionsutgifter och sparande i Förenta staterna. Den utomordentligt kraftiga stegring i statsutgifter, produktion och sysselsättning, som sedan början av 1940 ägt rum i Förenta staterna, har givetvis påverkat hushållens konsumtions- och sparvanor. En fortgående ökning av potentiell köpkraft bland konsumenterna jämsides med en omläggning av vissa delar av konsumtionsindustrin för militär produktion ansågs oaktat priskontroll och ransonering innebära en allvarlig fara för en inflationistisk prisstegring. Aktuella uppgifter om inkomst och konsumtionsutveckling, som med hänsyn härtill ansågos nödvändiga, anskaffades genom två hushållsbudgetundersökningar, företagna under andra kvartalet 1942, den ena avseende stads- och den andra landsbygdsbefolkningen. Undersökningarna, som avsågo dels år 1941, dels första kvartalet 1942, utfördes medelst intervjumetoden, varvid stor omsorg ägnades åt urvalet av såväl ombud som tillfrågade personer. De senare utvaldes på ett sådant sätt, att de med hänsyn till fördelningen på olika samhällsgrupper (yrkesgrupper, hushåll av olika sammansättning — även ensamstående personer — understödstagare, immigranter m. fl.) nära motsvarade den totala befolkningen. Vid den lokala fördelningen av de tillfrågade togs hänsyn till landsdel, ortens storleksordning, avståndet till närmaste större stad, befolkningens rassammansättning samt hyresnivån, i större städer även till hyresnivån i olika stadsdelar. Inalles tillfrågades 3 000 hushåll och ensamstående konsumenter. Företagna kontroller visade en i flera hänseenden synnerligen god representativitet hos det sålunda utvalda materialet.

Undersökningen visade en genomsnittlig inkomststegring om 4 % från 1941 till första kvartalet 1942. Samtidigt med att levnadskostnadsindex för arbetare i städerna steg med 8 % och för jordbruksbefolkningen med 13 %, ökade konsumtionsutgifterna under denna tid med mindre än 2 %, vilket innebar en reell konsumtionsminskning. Över hälften av inkomstökningen hade resulterat i ökat sparande. Förklaringen härtill är att söka dels i det förhållandet att produktionen och avsättningen av konsumtionsvaror legat på en exceptionellt hög nivå under 1941, dels i en stark minskning — till följd av råvaruknapphet, produktionsomläggning och skärpta villkor för konsumtionskredit — i utgifterna under 1942 för varaktiga konsumtionsvaror, framför allt för bilar och inventarier men även för kläder. Minskningen i utgifterna för dessa ändamål uppvägdes i någon mån av en ökning i livsmedelsutgifterna, vilken dock icke motsvarade stegringen i livsmedelspriserna. Om än

sparandet under första kvartalet 1942 var betydligt större inom de hushåll, vars inkomst stigit sedan 1941 än inom övriga hushåll och ökningen sålunda delvis kan förklaras som en eftersläpning av konsumtionsvanorna, framträdde en avsevärd ökning även inom hushåll med oförändrad inkomst. En väsentlig del av det ökade sparandet förefaller att ha tagit formen av en avbetalning av utestående konsumtionskredit. — I undersökningen nämnes, att i juli 1942 skärpta bestämmelser för konsumtionskredit införts i avsikt att framkalla ytterligare sparande.

Antistrejklagen i Förenta staterna. Antistrejklagen antogs efter sammanjämkning med stor majoritet av representanthuset den 11 juni 1943 och av senaten följande dag.

Lagen innehåller bl. a. förbud mot att tvinga, förmå eller uppmuntra någon att medverka vid lockout eller strejk eller på annat sätt åstadkomma arbetsavbrott vid av staten ägda fabriker, gruvor eller andra anläggningar. Likaledes är det olagligt att understödja en sådan lockout eller strejk genom anvisningar och råd, att anskaffa medel för att organisera arbetsstörningar eller för att möjliggöra utbetalningar av arbetslöshetsunderstöd till dem, som deltaga i arbetsinställelser.

Den, som avsiktligt överträder dessa lagbestämmelser, kan straffas med högst 5 000 dollar böter eller med högst ett års fängelse eller bådadera.

Antistrejklagen innehåller vidare bestämmelser angående presidentens rätt att för statens räkning övertaga fabriker, gruvor och andra anläggningar samt angående krigsarbetskraftsrådets (National War Labor Board) allmänna befogenheter. — Enligt lagen är det även förbjudet för arbetarorganisationer att i samband med politiska val, inklusive val till kongressen och val av president, organisera insamlingar (make contributions).

Antistrejklagen skall upphöra att gälla sex månader efter det att presidenten proklamerat, att fientligheterna i nu pågående krig upphört. Den kan även dessförinnan upphävas genom kongressbeslut.

Sedan Federation of Labor vädjat till presidenten att begagna sin vetorätt i fråga om denna »unamerican fascist antilabor legislation» samt även Congress of Industrial Organizations påyrkat presidentens veto mot lagen, inlade presidenten sitt veto, vilket emellertid kullkastades av kongressen.

Meddelande från svenska beskickningen i Washington.

Kommitté för utredning angående den kommunala indelningen. Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande har chefen för socialdepartementet den 30 juni 1943 utsett en kommitté med uppdrag att utreda frågan om åstadkommande av en mera rationell kommunal indelning. Såsom ledamöter av kommittén ha tillkallats ledamoten av riksdagens andra kammare, möbelsnickaren J. E. G. Fast, landshövdingen M. F. Jacobsson (ordförande), ledamoten av riksdagens andra kammare, lantbrukaren G. E. Nilsson i Göingegården, redaktören A. Olsson i Mora, ledamoten av riksdagens första kammare, agronomen I. Persson i Skabersjö, kammarrådet E. H. Schalling och undervisningsrådet J. J. E. Weijne.

I yttrande till statsrådsprotokollet framhöll departementschefen, att de praktiska svårigheterna att inom rimlig tid få till stånd en kommunal nyindelning icke böra vara oöverstigliga. Det bör i varje fall undersökas, vilka problem som uppkomma vid en sådan nyindelning och huru de lämpligen böra lösas. Utredningen bör utmynna i ett förslag till förändrad lagstiftning angående ordning och villkor för ändring i kommunal indelning, i vilket riktlinjerna för indelningsändringen uppdragas. Förslag bör därjämte upprättas till generella regler om ordnandet av de ekonomiska förhållandena mellan såväl de gamla kommunerna inbördes som mellan dessa och de nybildade. Utredningen skall endast avse den borgerliga kommunindelningen och icke vare sig socknen som kameral enhet eller den kyrkliga församlingen.

PERIODISKA ÖVERSIKTER

Kollektivavtalen under andra kvartalet 1943.

Avtalsuppgörelserna under kvartalet ha berört i runt tal 100 000 anställda. Uppgörelserna ha i rätt stor utsträckning tillkommit under medverkan av särskilt förordnade förlikningsmän eller kommissioner.

Inom *gruvindustrin* har avtalet för Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolags anläggningar i Kiruna och Malmberget samt vid Svartön, vilket avtal berör omkring 3 500 man, prolongerats till den 1 juli 1944. Likaledes har avtalet för Bolidens aktiebolags s. k. utegruvor, berörande omkring 700 arbetare, prolongerats att med vissa justeringar och med tillämpning av det nya indexavtalet gälla till utgången av år 1943.

Inom *stenindustrin* märkas avtalsuppgörelser för stor- och finstensindustrin samt för gat- och kantstensindustrin, avseende tiden till den 1 juli resp. den 1 juni 1944. Sedan riksavtalet för gravvårdsindustrin vid årsskiftet utlöpt, träffades i april månad efter långvariga förhandlingar under medverkan av särskilt förordnad förlikningsman ny avtalsuppgörelse att gälla för tiden till utgången av innevarande år. Uppgörelsen, som berörde cirka 600 arbetare, innebar vissa justeringar av lönerna i det förut gällande avtalet samt tillämpning av det nya indexavtalet. Parter i detta avtal äro svenska arbetsgivareföreningens allmänna grupp och svenska stenindustriarbetareförbundet. Riksavtalet för buteljglasbruken, som utlöpte med juni månad 1943, har ersatts av ett nytt, i allt väsentligt likalydande avtal, gällande till den 1 juli 1944. Av detta avtal beröras omkring 950 arbetare.

Sedan avtalen för *flottnings- och flottledsarbeten* i Norrland och Dalarna uppsagts till den 1 februari 1943, träffades i april månad under medverkan av en särskild förlikningskommission uppgörelse om prolongation med vissa ändringar av nämnda avtal för tiden till den 1 februari 1944. Uppgörelsen, som berörde ett 80-tal flottningsföreningar och omkring 35 000 arbetare, innebar bland annat, att ett särskilt kristillägg skulle utgå vid tidlönsarbete, varjämte 1943 års indexreglering skulle tillämpas.

Inom de *grafiska facken* träffades avtalsuppgörelser på väsentligen oförändrade villkor för civiltryckerierna i april månad och för tidningstryckerierna i maj månad. Dessa uppgörelser berörde i runda tal respektive 12 000 och 4 500 arbetare och gälla till den 1 juli 1944.

För *livsmedelsindustrins* del märkes, att nytt avtal slutits mellan Sveriges kvarnyrkesförbund och svenska livsmedelsarbetareförbundet för tiden till den 1 maj 1944. Det nya avtalet är, frånsett vissa smärre ändringar, likalydande med det tidigare gällande kvarnavtalet. Antalet berörda arbetare utgör omkring 1 350. I slutet av juni månad slöts under medverkan av en särskilt för-

ordnad förlikningsman uppgörelse om prolongation till den 1 juni 1944 av de förut gällande avtalen för bagerierna och för vissa spisbrödsfabriker. I samband med prolongationen genomfördes åtskilliga ändringar såväl i avtalens allmänna bestämmelser som i lönetarifferna. Sålunda skedde viss reglering beträffande arbetstiden i spisbrödsfabrikerna, konditoriarbetarnas helgdagsledighet, gengaschaufförernas beklädnadsförmåner m. m. Vidare infördes i avtalen bestämmelse om viss preskriptionstid för framställande av löneanspråk, varjämte vissa veckolöner höjdes med 1—2 kronor. Avtalen beröra sammanlagt omkring 14 000 arbetare. — Avtalet för sockerbruken, som utlöpte den 1 mars 1943, prolongerades i mitten av april månad under medverkan av en särskild kommission. Därvid överenskoms bland annat, att ett särskilt tillägg skulle utgå vid lastnings- och lossningsarbete, som icke var ackordsatt, samt att råsockerfabriken i Karlshamn skulle uppflyttas i högre ortsgrupp. Avtalet berör omkring 6 000 arbetare, organiserade i svenska grov- och fabriksarbetareförbundet. — Avtalet för brännvinsbrännerierna och potatisflingefabrikerna, som gällde till den 1 juli 1943, prolongerades i början av juni månad på ytterligare ett år efter förhandsförhandlingar under ledning av en särskilt förordnad förlikningsman. Uppgörelsen innebar bland annat, att de tre tidigare lönegrupperna inskränktes till två genom att mellangruppen tillfördes den högsta gruppen. Vidare reglerades arbetstiden vid de fullt moderniserade brännerierna. Detta avtal gäller för 115 arbetsplatser och cirka 500 arbetare. Parter i avtalet äro allmänna arbetsgivareföreningen samt svenska grov- och fabriksarbetareförbundet.

För *pälsskinnsberedningsindustrin* gällde tidigare endast lokala avtal. Dessa avtal, som ursprungligen träffats med oorganiserade arbetsgivare, voro tämligen olika beträffande såväl lönevillkor som allmänna bestämmelser. I början av år 1943 överenskommo vederbörande organisationer, svenska garveriidkareföreningen och de förenade förbunden, att söka åstadkomma ett riksavtal för branschen. Efter förhandlingar inför en särskilt förordnad förlikningsman träffades i juni månad uppgörelse om riksavtal, gällande till utgången av innevarande år och omfattande omkring 600 arbetare. Det nya riksavtalet har utformats i nära anslutning till riksavtalet för läderfabrikationen ehuru med beaktande av de särskilda förhållandena inom pälsskinnsberedningsindustrin. — Avtalet mellan Sveriges pälsvaruarbetsgivareförening och svenska beklädnadsarbetareförbundet, vilket avtal berör cirka 1 100 arbetare, har utan ändring prolongerats till den 15 juli 1944.

För den *kemisk-tekniska industrin* träffades i slutet av maj månad under medverkan av en särskild förlikningskommission uppgörelse om prolongation av de förut gällande avtalen till utgången av år 1943 med viss höjning av timlönerna. Av dessa avtal beröras omkring 3 500 arbetare, organiserade i de förenade förbunden eller i grov- och fabriksarbetareförbundet. Vederbörande företag, belägna i Stockholm, Södertälje, Göteborg med omnejd, Malmö, Hälsingborg, Kristianstad, Landskrona och Ystad, tillhöra dels svenska arbetsgivareföreningens allmänna grupp och dels allmänna arbetsgivareföreningen.

Inom *byggnadsindustrin* träffades under april månad efter förhandsförhand-

lingar inför särskild förlikningsman uppgörelse om avtal för målerifacket, gällande för ett 20-tal orter i olika delar av landet. Denna uppgörelse, som avsåg omkring 3 000 arbetare, innebar bland annat, att ett rörligt tillägg på 20·7 procent skulle utgå på mätningsarvodena. Tillägget skulle liksom själva arvodena betalas till hälften av mästarna och till hälften av arbetarna.

Bland *statliga* avtal, som prolongerats under kvartalet, märkas avtalen för telefonister samt för statens järnvägars verkstads- och förrådsarbetare. Båda dessa avtal gälla efter verkställd prolongation till den 1 juli 1944.

Inom näringsgruppen *handel och varulager* märkes ett i maj månad upprättat riksavtal mellan allmänna arbetsgivareföreningen och svenska handelsarbetareförbundet, avseende butikspersonal vid andelsslakterier och hos charkuterifirmor. Detta riksavtal, som ersätter ett flertal äldre avtal av mindre omfattning, berör cirka 1 000 anställda.

Inom *transportväsendet* ha avtalsprolongationer för tiden till utgången av 1943 verkställts för buss- och lastbilsrörelse i Värmlands, Kopparbergs och Västernorrlands län samt i Borås och i Göteborgstrakten ävensom för linje- och lokpersonalen vid Halmstad—Nässjö och Nässjö—Oskarshamns järnvägar. Riksavtalet för besättningspersonal å segelfartyg i östersjöfart har prolongerats till den 1 april 1944. För bogserbåts- och pråmrederier, anslutna till svenska arbetsgivareföreningens allmänna grupp, har uppgörelse träffats om nya avtal, gällande till den 1 mars 1944 och berörande omkring 500 anställda.

De båda riksavtalen för *herrfrisör- och damfrisöryrkena*, vilka utlöpa den 1 september 1943, ha utan uppsägning prolongerats för ytterligare ett år. I samband därmed ha parterna i riksavtalen, svenska frisörföreningen och svenska frisörarbetareförbundet, emellertid överenskommit att verkställa en allmän revision av avtalen, vilka med successivt vidtagna ändringar och tillägg varit gällande alltsedan 1934. De bestämmelser, varom parterna vid revisionen enas, äro avsedda att redan den 1 juni 1944 eller alltså under avtalsårets lopp införas i avtalen. Av ifrågavarande avtal beröras omkring 4 000 medlemmar av frisörföreningen samt omkring 2 000 utom föreningen stående frisörer, vilka genom s. k. avtalsaccepter godkänt avtalen. Antalet berörda arbetare utgör omkring 4 500.

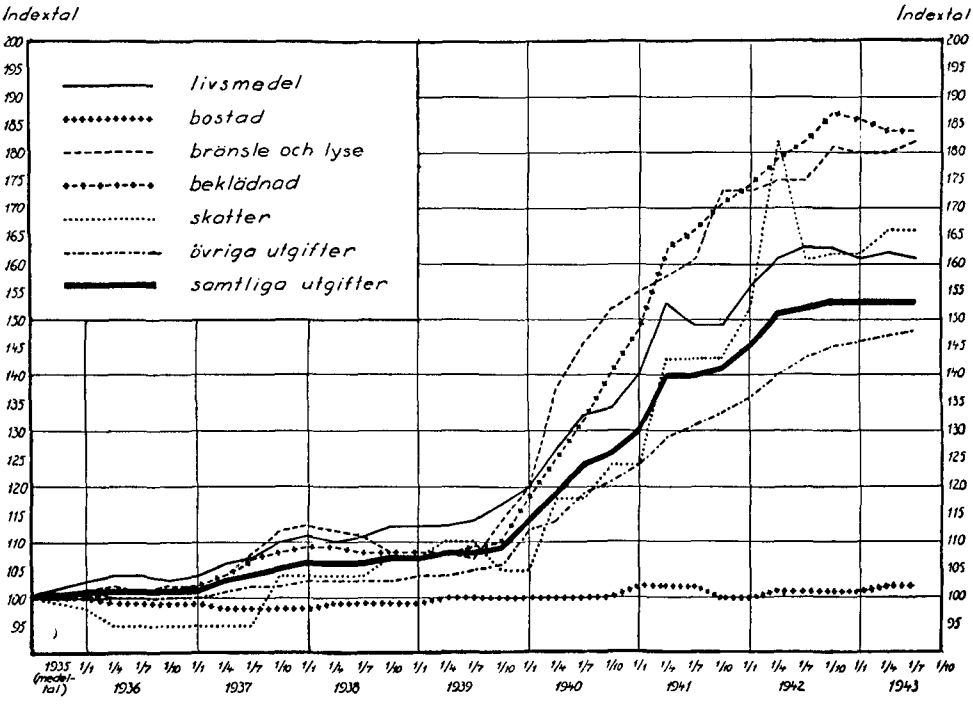
Riksavtalet för *fastighetsarbetare*, slutet mellan Sveriges fastighetsägares arbetsgivareförbund och svenska fastighetsarbetareförbundet, har genom utebliven uppsägning prolongerats på ytterligare ett år till den 1 oktober 1944. Detta avtal berör omkring 1 700 fastighetsägare och omkring 2 200 arbetare.

Vid utgången av kvartalet pågingo avtalsförhandlingar bland annat för sadelmakare- och tapetserareverkstäder, för telegrafverkets linje- och verkstadsarbetare samt för hotell och restauranger.

Levnadskostnaderna i juni 1943.

Levnadskostnadsindex. Beräkningen av levnadskostnadsindex för juni 1943 har givit till resultat, att indextalet enligt 1935 års serie förblivit oförändrat vid 153 sedan föregående beräkningstillfälle (mars 1943) men enligt 1914 års serie sjunkit med en enhet från 240 till 239. Indextalen sedan seriernas begynnelseår framläggas i tab. 1 och 2, varjämte 1935 års serie ytterligare åskådliggöres genom nedanstående diagram. I förhållande till december 1942, som närmast tagits till utgångspunkt för beräkningarna, innebära de nya talen ingen förändring i någondera serien. Den stegring med en enhet, som sistlidne mars inträffade i 1914 års serie vid slutsiffrans avrundning till helt tal, har därmed åter bortfallit.

Levnadskostnadernas förändringar åren 1935—1943 enligt socialstyrelsens levnadskostnadsindex (år 1935 = 100).

Av tab. 4 liksom av nedanstående tablå framgår den procentuella levnadskostnadsförändringen december 1942—juni 1943 och dess fördelning på olika delposter.

	%		%
Livsmedel	− 0·22	Skatter	+ 2·25
Bostad	+ 0·40	Övriga utgifter	+ 1·14
Bränsle och lyse	+ 0·81	**Samtliga levnadskostnader**	+ **0·29**
Beklädnad	− 1·33	**D:o exkl. direkta skatter**	+ **0·18**

Tab. 1. Levnadskostnadsindex med och utan direkta skatter (1935 = 100).

	Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utg.	Samtl. utg. Med skatter	Samtl. utg. Utan skatter
1935 . . .	100	100	100	100	100	100	**100**	**100**
1936								
1 jan.(dec.35)	103	100	101	100	98	100	**101**	**101**
1 april (mars)	104	99	102	101	95	100	**101**	**101**
1 juli (juni)	104	99	101	101	95	100	**101**	**101**
1 okt. (sept.)	103	99	102	101	95	100	**101**	**101**
1937								
1 jan.(dec.36)	104	99	102	102	95	100	**101**	**102**
1 april (mars)	106	98	104	104	95	101	**103**	**103**
1 juli (juni)	107	98	108	107	95	102	**104**	**104**
1 okt. (sept.)	110	98	112	108	104	102	**105**	**106**
1938								
1 jan.(dec.37)	111	98	113	109	104	103	**106**	**106**
1 april (mars)	110	99	112	109	104	103	**106**	**106**
1 juli (juni)	111	99	111	108	104	103	**106**	**106**
1 okt. (sept.)	113	99	108	108	107	103	**107**	**107**
1939								
1 jan.(dec.38)	113	99	108	108	107	104	**107**	**107**
1 april (mars)	113	100	108	108	110	104	**108**	**108**
1 juli (juni)	114	100	107	109	110	105	**108**	**108**
1 okt. (sept.)	117	100	114	110	105	106	**109**	**110**
1940								
1 jan.(dec.39)	120	100	120	118	105	112	**114**	**114**
1 april (mars)	127	100	138	125	118	114	**119**	**119**
1 juli (juni)	133	100	146	132	118	119	**124**	**124**
1 okt. (sept.)	134	100	152	140	124	121	**126**	**126**
1941								
1 jan.(dec.40)	140	102	155	148	124	124	**130**	**131**
1 april (mars)	153	102	158	163	143	129	**140**	**140**
1 juli (juni)	149	102	161	166	143	131	**140**	**140**
1 okt. (sept.)	149	100	173	171	143	133	**141**	**141**
1942								
1 jan.(dec.41)	156	100	173	174	152	136	**145**	**145**
1 april (mars)	161	101	175	179	[1] 182	140	[1] **151**	**149**
1 juli (juni)	163	101	175	182	161	143	**152**	**151**
1 okt. (sept.)	163	101	181	187	162	145	**153**	**152**
1943								
1 jan.(dec.42)	161	101	180	186	162	146	**153**	**152**
mars	162	102	180	184	166	147	**153**	**153**
juni	161	102	182	184	166	148	**153**	**152**

Om man med de 0·29 %, vartill stegringen mellan december 1942 och juni 1943 belöper sig, ökar indextalen för samtliga levnadskostnader per december 1942 — vilka med decimaler voro 152·81 resp. 238·8 — erhållas som resultat för juni 1943 de tal, som inledningsvis nämndes. Medtagas icke de direkta skatterna i beräkningarna, blir motsvarande stegring 0·13 %. Generalindextalet utan skatter i 1935 års serie kan med hänsyn härtill beräknas till 152. Någon beräkning av indextal utan direkta skatter i 1914 års serie har icke utförts.

Vid beräkningarna i juni 1943 har socialstyrelsen kunnat tillämpa de nya direktiv, som Kungl. Maj:t utfärdade den 19 mars 1943, i ungefär samma utsträckning som vid föregående beräkningstillfälle.[2] Viktsystemet har varit detsamma, som det vilket användes vid beräkningarna för sistlidne mars, blott med den skillnaden att ingen minskning nu vidtagits beträffande kött och fläsk och att vikten för havregryn ökats med 30 % samt för övriga spannmålsprodukter med 2·5 %. I mars 1943 hade man, som då angavs, räknat med en minskning av posten kött (utom kanin- och hönskött) och charkuterivaror om 15 % och av fläsk om 7 %, varjämte havregrynsposten hade ökats med 50 %, allt i förhållande till den beräknade medelkonsumtionen för år 1942. Livsmedelspostens totala vikt har icke fått påverkas av dessa ändringar.

[1] Omräknas skatteindextalet per den 1 april 1942 i enlighet med de direktiv, som av chefen för finansdepartementet meddelats för beräkningstillfället den 1 juli 1942, erhålles talet 161. Index för samtliga levnadskostnader per 1 april 1942 blir med sistnämnda ändring 150. I 1914 års serie bli motsvarande tal 290 resp. 234.

[2] Soc. Medd. årg. 1943, sid. 302.

Tab. 2. Levnadskostnadsindex med direkta skatter (juli 1914 = 100).[1]

		Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utg.	Samtliga utg.
1914	juli	100	100	100	100	100	100	**100**
1916	dec.	152	108	168	160	109	125	**139**
1917	maj	174	108	190	170	109	130	**152**
	sept.	180	112	240	210	109	150	**166**
1918	1 jan.	214	112	275	250	109	175	**192**
	1 april	229	112	280	270	114	185	**203**
	1 juli	258	112	286	285	114	195	**219**
	1 okt.	281	112	305	350	114	220	**242**
1919	1 jan.	323	120	381	350	114	225	**267**
	1 april	327	120	367	320	160	215	**265**
	1 juli	318	120	326	310	160	210	**257**
	1 okt.	311	130	294	330	160	215	**257**
1920	1 jan.	307	130	307	345	160	220	**259**
	1 april	287	130	333	370	290	230	**265**
	1 juli	287	130	372	390	290	235	**270**
	1 okt.	298	155	400	390	290	245	**281**
1921	1 jan.	286	155	380	355	290	245	**271**
	1 april	247	155	316	295	372	235	**249**
	1 juli	231	155	264	270	372	225	**236**
	1 okt.	228	163	231	250	372	220	**231**
1922	1 jan.	202	163	207	240	372	210	**216**
	1 april	184	163	196	225	264	200	**195**
	1 juli	178	163	188	210	264	195	**190**
	1 okt.	180	163	183	205	263	195	**190**
1923	1 jan.	166	163	188	203	263	190	**183**
	1 april	164	163	188	199	211	188	**177**
	1 juli	158	163	185	196	211	188	**174**
	1 okt.	163	178	183	194	201	187	**177**
1924	1 jan.	162	178	181	192	201	187	**176**
	1 april	160	178	183	192	173	185	**173**
	1 juli	155	178	182	192	173	183	**171**
	1 okt.	164	178	180	191	170	183	**174**
1925	1 jan.	171	186	181	192	170	183	**178**
	1 april	171	186	179	192	162	182	**177**
	1 juli	168	186	177	191	162	181	**176**
	1 okt.	167	186	172	190	168	180	**175**
1926	1 jan.	163	188	171	190	168	180	**174**
	1 april	158	188	170	188	185	179	**173**
	1 juli	156	188	168	187	185	180	**172**
	1 okt.	156	188	166	184	183	180	**171**
1927	1 jan.	155	188	186	182	183	179	**171**
	1 april	149	198	180	181	184	179	**170**
	1 juli	148	198	176	180	184	179	**169**
	1 okt.	154	198	171	181	184	180	**172**
1928	1 jan.	152	198	168	182	184	179	**171**
	1 april	152	199	166	184	183	179	**171**
	1 juli	156	199	164	185	183	179	**173**
	1 okt.	154	199	162	186	184	179	**172**
1929	1 jan.	150	199	159	186	184	179	**170**
	1 april	151	200	165	185	187	178	**171**
	1 juli	148	200	161	184	187	178	**169**
	1 okt.	150	200	160	183	183	178	**170**
1930	1 jan.	145	200	160	183	183	178	**167**
	1 april	140	205	160	181	176	178	**165**
	1 juli	138	205	159	180	176	178	**164**
	1 okt.	137	205	156	178	176	176	**163**
1931	1 jan.	132	205	155	177	176	177	**161**
	1 april	130	206	155	175	173	177	**160**
	1 juli	127	206	153	173	173	176	**158**
	1 okt.	128	206	150	170	173	175	**158**
1932	1 jan.	127	206	149	169	173	175	**157**
	1 april	125	206	149	168	172	177	**157**
	1 juli	124	206	146	168	172	177	**156**
	1 okt.	125	206	144	167	171	177	**156**
1933	1 jan.	123	206	142	166	171	176	**154**
	1 april	119	202	139	163	187	175	**153**
	1 juli	120	202	138	162	187	175	**153**
	1 okt.	123	202	136	163	189	175	**154**
1934	1 jan.	120	202	136	164	189	174	**153**
	1 april	120	202	136	165	191	174	**153**
	1 juli	123	201	136	166	191	174	**155**
	1 okt.	125	201	136	167	189	174	**155**
1935	1 jan.	124	201	137	168	189	174	**155**
	1 april	126	198	137	167	178	174	**155**
	1 juli	129	198	137	167	178	174	**156**
	1 okt.	131	198	138	167	179	173	**157**
1936	1 jan.	132	198	138	168	179	173	**158**
	1 april	134	196	140	169	170	172	**158**
	1 juli	134	196	139	169	170	173	**158**
	1 okt.	132	196	140	169	170	173	**157**
1937	1 jan.	133	196	141	170	170	174	**158**
	1 april	137	195	143	174	166	176	**161**
	1 juli	138	195	148	179	166	177	**162**
	1 okt.	140	195	153	182	177	177	**165**
1938	1 jan.	142	195	154	183	177	177	**165**
	1 april	141	196	154	182	176	178	**165**
	1 juli	143	196	152	182	176	178	**166**
	1 okt.	145	196	150	181	181	178	**167**
1939	1 jan.	145	196	149	181	181	180	**167**
	1 april	145	198	149	181	188	180	**168**
	1 juli	147	198	147	182	198	182	**169**
	1 okt.	150	198	156	184	190	183	**171**
1940	1 jan.	154	198	164	197	190	195	**178**
	1 april	163	198	189	210	214	198	**186**
	1 juli	170	198	201	220	214	207	**193**
	1 okt.	172	198	209	234	223	210	**197**
1941	1 jan.	180	202	213	248	223	214	**204**
	1 april	197	203	217	272	258	223	**219**
	1 juli	192	203	221	278	258	228	**219**
	1 okt.	191	198	238	287	258	231	**221**
1942	1 jan.	201	198	238	291	274	236	**227**
	1 april	207	201	240	299	[2]329	242	[2]**236**
	1 juli	210	201	241	305	290	248	**237**
	1 okt.	209	201	249	312	[2]92	251	**239**
1943	1 jan.	207	201	248	311	292	254	**239**
	mars	208	202	248	309	299	254	**240**
	juni	207	202	250	307	299	256	**239**

[1] De per 1 januari, 1 april, 1 juli och 1 oktober daterade indextalen grunda sig i allt väsentligt på prismaterial insamlat under föregående december resp. mars, juni och september. — [2] Jfr not till tab. 1.

Då sålunda ändringarna i viktsystemet sedan mars månad äro ganska ringa, behandlas i den följande detaljgranskningen endast förändringar, som inträffat mellan mars och juni. Beträffande ändringar, som ägt rum mellan december och mars, hänvisas till föregående kvartalsredogörelse.[1]

Livsmedel. Den ökning av livsmedelskostnaderna, som registrerades mellan december 1942 och mars 1943, har i juni förbytts i en sänkning, varigenom livsmedelskostnaderna från december till juni kommit att nedgå med omkring $^1/_4$ %. Vid avrundning till hela tal medförde detta ingen ändring av indextalen i juni, vilka alltså äro desamma som i december, eller 161 enligt 1935 och 207 enligt 1914 års serie. I mars voro motsvarande tal 162 resp. 208. Minskningen sedan mars av livsmedelskostnaderna uppgår till inemot en procent och beror i främsta rummet på sänkta priser på ägg, strömming och potatis. Kött- och fläskvarorna ha under kvartalet varit underkastade en del pris-

Tab. 3. Indextal för olika varuposter samt delposternas andel i levnadskostnadsförändringen december 1942—juni 1943. Livsmedel, bränsle och lyse.

Varuslag	Indextal (1935 = 100)								Utgift, kr. per år, enl. pris i		Procentuell förändring dec. 1942—juni 1943
	1940	1941	1942	Aug. (1/9) 1939	Juni (1/7) 1942	April 1943	Maj 1943	Juni 1943	dec. 1942	juni 1943	
Mjölk, utan rabatt . .	127	138	134	117	134	134	134	134	[2] 239·61	[2] 239·61	—
Ost, ej helfet	.	.	.	.	.	.	.	.	26·80	26·61	— 0·7
Mejerismör, utan rabatt	137	161	170	127	170	170	170	170	[2] 112·99	[2] 112·99	—
Ägg	142	202	213	125	208	237	208	208	53·83	53·09	— 1·4
Margarin, utan rabatt	166	222	222	126	222	222	222	222	[2] 52·50	[2] 52·50	—
Mejeriprod. o. margarin, med rabatt, samt ägg	130	140	138	121	138	143	141	141	485·73	484·80	— 0·2
Mjöl	119	122	126	114	125	128	128	128	70·10	70·09	0·0
Bröd	130	141	139	113	141	138	138	138	178·11	177·87	— 0·1
Kött	137	180	192	125	195	190	192	192	330·26	332·66	+ 0·7
Fisk	135	207	213	102	225	242	237	231	178·99	169·67	— 5·2
Rotsaker, frukt o. gröns.	148	145	194	107	209	188	187	187	294·48	300·57	+ 2·1
Specerier	126	150	157	102	154	155	155	155	221·79	219·89	— 0·9
Maltdrycker	115	134	135	103	134	137	137	137	16·84	16·85	+ 0·1
Restaurangmåltider .	.	.	.	.	.	154	154	154	12·73	12·73	—
Korrigeringstal[3] . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	— 1·37	— 1·36	.
S:a livsmedel	**132**	**151**	**162**	**116**	**163**	**162**	**161**	**161**	**1 787·66**	**1 783·77**	**— 0·2**
Elektrisk ström . . .	95	96	96	91	94	97	97	97	40·63	40·51	— 0·3
Fotogen	147	—	—	104	—	.	.	.	—	—	—
Kokgas	132	141	141	100	141	141	141	141	29·95	29·83	— 0·4
Ved	181	207	225	120	221	236	236	236	158·24	160·81	+ 1·6
Kol	164	178	176	107	176	175	175	175	4·87	4·87	—
Koks	183	214	225	115	224	225	225	225	60·26	60·30	+ 0·1
S:a bränsle och lyse	**146**	**164**	**177**	**107**	**175**	**182**	**182**	**182**	**293·95**	**296·32**	**+ 0·8**
Livsm., bränsle o. lyse	**133**	**153**	**163**	**115**	**164**	**164**	**163**	**163**	**2 081·61**	**2 080·09**	**— 0·1**

[1] Soc. Medd. årg. 1943, sid. 302.
[2] Med rabatt.
[3] Till följd av viss ökning av de medräknade kvantiteterna spannmålsprodukter har livsmedelsposten måst minskas för att icke överstiga totalsumman 1 787·66 kr. i december 1942. En mot totalsumman proportionell minskning har införts per juni 1943. (Jfr texten.)

Tab. 4. Indextal för olika delposter samt delposternas andel i levnadskostnadsförändringen december 1942—juni 1943.

Varuposter	Indextal (1935 = 100)							Utgift, kr. per år, enl. pris i		Differens, kr.	Procentuell förändring dec. 1942—juni 1943
	1940	1941	1942	Juni (1/7) 1939	Juni (1/7) 1942	Mars 1943	Juni 1943	dec. 1942	juni 1943		
Livsmedel [1]	**132**	**151**	**162**	**114**	**163**	**162**	**161**	**1 787·66**	**1 783·77**	**— 3·89**	**—0·2**
Bostad	**100**	**101**	**101**	**100**	**101**	**102**	**102**	**564·00**	**566·26**	**+ 2·26**	**+0·4**
Bränsle och lyse [1]	**146**	**164**	**177**	**107**	**175**	**180**	**182**	**293·95**	**296·32**	**+ 2·37**	**+0·8**
Herrkostym	129	163	183	108	185	184	181	119·84	115·72	— 4·12	—3·4
Herröverplagg	131	165	182	108	186	176	174	66·43	65·05	— 1·38	—2·1
Arbetskläder	133	167	169	106	170	167	166	21·22	20·88	— 0·34	—1·6
Skjorta	154	202	241	119	242	255	255	33·20	33·04	— 0·16	—0·5
Kalsonger	146	193	186	110	186	174	174	8·89	8·47	— 0·42	—4·7
Herrstrumpor	151	193	217	114	216	221	221	12·62	12·36	— 0·26	—2·1
Damstrumpor	109	122	128	94	127	130	130	12·55	12·34	— 0·21	—1·7
Barnstrumpor	130	165	178	105	178	174	174	23·07	22·45	— 0·62	—2·7
Hattar o. mössor	113	129	137	101	136	143	143	27·30	27·32	+ 0·02	+0·1
Klänningstyg: ylle	143	195	221	108	219	226	226	54·27	54·27	—	—
bomull, cellull	133	160	165	107	166	165	165	28·09	27·94	— 0·15	—0·5
Domestik, oblekt	·	·	·	·	·	138	138	3·06	2·89	— 0·17	—5·6
Ullgarn	191	242	257	112	261	259	259	12·19	12·20	+ 0·01	+0·1
Bomullsgarn	·	·	·	·	·	145	145	11·77	11·09	— 0·68	—5·8
S:a kläder	**134**	**169**	**186**	**108**	**187**	**187**	**186**	**434·50**	**426·02**	**— 8·48**	**—2·0**
Herrskodon, grövre	138	166	182	110	179	196	196	7·50	7·61	+ 0·11	+1·5
D:o av boxkalv	129	153	170	109	170	179	179	10·94	10·99	+ 0·05	+0·5
Damskodon	132	159	177	109	175	187	187	25·85	25·97	+ 0·12	+0·5
Barnskodon	136	163	180	114	177	190	190	29·48	29·60	+ 0·12	+0·4
Halvsuln. o. klackn.	122	138	150	111	152	156	157	39·75	40·29	+ 0·54	+1·4
Galoscher	116	131	149	102	160	160	160	18·62	18·62	—	—
S:a skodon	**130**	**152**	**168**	**111**	**168**	**177**	**177**	**132·14**	**133·08**	**+ 0·94**	**+0·7**
Beklädnad	**133**	**164**	**182**	**109**	**182**	**184**	**184**	**566·64**	**559·10**	**— 7·54**	**—1·3**
Skatter	**118**	**141**	**164**	**110**	**161**	**166**	**166**	**346·00**	**353·79**	**+ 7·79**	**+2·3**
Möbler	120	138	162	114	162	181	180	52·43	52·38	— 0·05	—0·1
Hushållstextilier	130	167	189	102	190	193	193	27·36	27·10	— 0·26	—1·0
Husgeråd, verktyg	128	148	159	109	159	163	163	56·83	56·95	+ 0·12	+0·2
Tvål och såpa	143	180	214	105	208	225	230	42·32	43·12	+ 0·80	+1·9
Tvätt	115	129	136	102	136	139	139	9·67	9·74	+ 0·07	+0·7
Kroppsvård	112	124	129	105	130	133	133	20·62	20·75	+ 0·13	+0·6
Sjukvård	98	105	107	94	106	109	109	48·63	48·63	—	—
Intell. ändamål	109	116	120	103	120	127	127	76·87	78·52	+ 1·65	+2·1
Fören.- o. försäkr.-avg.	114	115	116	112	116	117	117	244·74	244·74	—	—
Nöjen	112	122	133	104	134	138	138	72·70	72·70	—	—
Resor	106	119	126	98	127	129	129	71·06	71·06	—	—
Ränta å lån	105	109	102	91	102	102	102	6·36	6·36	—	—
Tel., post, skrivm.	104	110	122	100	123	130	125	21·37	21·57	+ 0·20	+0·9
Arbetshj. i hemmet	115	128	138	106	140	143	144	32·41	33·08	+ 0·67	+2·1
Tobak	124	143	185	98	193	193	193	58·65	58·65	—	—
Spritdrycker	179	190	214	112	218	218	239	96·55	105·61	+ 9·06	+9·4
Övriga ej spec. utg.	·	·	·	·	·	·	·	147·25	147·25	—	—
Övriga utgifter	**118**	**131**	**142**	**105**	**143**	**147**	**148**	**1 085·82**	**1 098·21**	**+12·39**	**+1·1**
Samtliga utgifter	**123**	**139**	**151**	**108**	**152**	**153**	**153**	**4 644·07**	**4 657·45**	**+13·38**	**+0·3**

[1] Årsmedeltalen för livsmedel, bränsle och lyse grunda sig på indextalen för 12 månader, medan motsvarande medeltal för övriga poster och samtliga utgifter grunda sig på indextalen för berörda kvartalsmånader.

Tab. 5. Detaljhandelspriser (i öre) på livsmedel, bränsle och lyse i genomsnitt för 49 orter 1914—juni 1943.

K = kortransonering. N = normalpriser. Ö = överenskommelsepriser. B = beslag och prisreglering.
Medieval stil betecknar medeltal av noteringar från 15 orter.

Varuslag	Gällande regleringar juni 1943	1914 [6]	1935	Aug. 1939	1942	Juni 1942	Dec. 1942 [9]	Mars 1943	Maj 1943	Juni 1943	Junipriserna förändringar i % sedan aug. 1939	Junipriserna förändringar i % sedan juni 1942
Mjölk, oskum. resp. stand. l	N	15	21·5	25·2	28·8	28·8	28·9	28·9	28·9	28·9	+ 15	—
Ost, helf. resp. fetth. 27 + [1] kg	K,N	162	177	215	270	267	276	275	275	274	·	+ 3
Mejerismör . . . . . »	K,N	239	268	341	455	455	456	456	456	456	+ 34	—
Bordsmargarin, ej smörbl. »	K,N	144	135	170	300	300	300	300	300	300	+ 76	—
Ägg, färska . . . . . »	K,N	142	154	172	332	319	374	374 [10]	330 [10]	330	·	·
Nötkött: stek . . . . . »	K,N	116	179	218	326	326	318	319	332	332	+ 52	+ 2
soppkött . . . »	K,N	95	143	169	264	264	273	275	262	262	+ 55	— 1
malet (köttfärs) »	K,N	·	172	208	310	311	311	311	311	311	+ 50	—
Gödkalvkött: stek . . . »	K,N	130	217	269	379	395	359	359	366	366	+ 36	— 7
bog . . . »	K,N	·	·	·	·	·	(325)	325	317	317	·	·
Fårstek, färsk . . . . . »	K,N	130	205	260	427	422	467	473	466	467	+ 80	+11
Hönskött . . . . . »	N	·	124	157	385	369	416	408	413	410	+166	+13
Kaninkött . . . . . »	N	·	·	·	·	·	(450)	370	370	371	·	·
Fläskkotlett i bit . . . »	K,N	·	·	·	·	·	(362)	371	390	390	·	·
Salt sidfläsk . . . . . »	K,N	137	182	230	354	352	358	367	386	386	+ 68	+10
Rökt skinka, rullad . . »	K,Ö	·	312	369	528	525	542	525	536	540	+ 49	+ 5
Fläskkorv . . . . . »	K,Ö	·	·	172	280	278	294	295	296	296	+ 73	+ 7
Falukorv . . . . . »	K,Ö	·	·	·	·	·	(325)	327	331	331	·	·
Oxlever . . . . . »	K,N	·	·	·	·	·	(289)	289	290	289	·	·
Blodpudding . . . . . »	K,Ö	·	·	·	·	·	(186)	167	166	165	·	·
Fiskfärs, kokt . . . . . »	Ö	·	·	·	·	·	(278)	278	275	281	·	·
Färsk fisk: sill . . . . »	N	35	62	74	116	—	106	101 [11]	122 [11]	123	·	·
strömming . »	N	39	57	64	131	116	143	139	133	117	+ 84	+ 1
makrill . . »	N	·	·	·	·	·	—	— [11]	155 [11]	155	·	·
abborre . . »	N	76	110	112	216	203	219	204	201	195	+ 74	— 4
gädda . . . »	N	110	153	168	322	305	319	301	299	298	+ 78	— 2
torsk . . . »	N	57	89	90	172	146	147	150 [11]	123 [11]	123	·	·
rödspotta . . »	N	81	145	150	293	275	271	273 [11]	238 [11]	237	·	·
kolja . . . . »	N	·	116	116	244	237	213	221 [11]	195 [11]	195	·	·
Salt sill . . . . . »	K,N	45	62	55	203	207	206	— [12]	226 [12]	226	·	·
Ansjovis, hel . . . ½ burk	N	·	·	·	·	·	(146)	146	145	144	·	·
Vetemjöl . . . . . kg	K	33	38	43	47	47	47	47	47	47	+ 9	—
Rågmjöl . . . . . »	K	23	24	27	33	33	34	34	34	34	+ 23	+ 1
Samsiktmjöl[2] . . . . . »	K	29	33	36	40	40	37	37	37	37	·	·
Havregryn, ångprep. . . »	K	42	35	43	66	67	61	60	60	60	+ 38	—10
Risgryn . . . . . »	K,N	41	40	45	135	139	140	140	140	140	+213	—
Makaroner . . . . . »	K	·	·	·	79	79	79	79	79	79	·	— 1
Grovt spisbröd . . . . »	K,Ö	43	59	66	80	79	81	81	81	81	+ 24	+ 2
Knäckebröd . . . . . »	K,Ö	·	82	85	95	95	96	96	96	96	+ 13	+ 1
Sötlimpa (V-R-bröd) . . »	K,N	40	58	66	76	79	72	72	72	72	+ 9	— 9
Samsiktbröd . . . . . »	K,N	·	·	·	·	·	·	66	66	65	·	·
Grovt rågbröd . . . . . »	K,N	31	45	51	62	64	60	59	59	59	+ 16	— 8
Skorpor av vete . . . . »	K	78	132	144	189	188	191	192	193	193	+ 34	+ 3
Matbröd ⎫ bakat m. vatten »	K,N	46	72	82	93	94	92	92	92	92	+ 13	— 2
av vete ⎭ bakat m. mjölk »	K,N	61	85	96	104	105	103	100	100	100	+ 4	— 5
Mjukt kaf-⎫ bullar o. d. . »	K	·	97	113	157	156	158	159	159	159	+ 40	+ 1
febröd ⎭ wienerbröd . »	K	·	·	·	·	·	(292)	296	297	298	·	·
Kaffe: santosblandning . »	K	·	291	288	530	530	544	550	551	551	+ 91	+ 4
mest gångbara sort . »	K	·	·	·	563	562	576	579	580	579	·	+ 3
Kaffesurrogat . . . . . »		·	·	·	249	249	249	229	229	229	·	— 8
Kakao i paket . . . . . »	K	·	·	·	·	·	370	370	370	370	·	·
Bitsocker . . . . . »	K	65	46	48	68	66	70	70	70	70	+ 46	+ 7

TAB. 5 (forts.). DETALJHANDELSPRISER (I ÖRE) PÅ LIVSMEDEL, BRÄNSLE OCH LYSE I GENOMSNITT FÖR 49 ORTER 1914—JUNI 1943.

Varuslag	Gällande regleringar juni 1943	1914[6]	1935	Aug. 1939	1942	Juni 1942	Dec. 1942[9]	Mars 1943	Maj 1943	Juni 1943	Junipriserna förändringar i % sedan aug. 1939	Junipriserna förändringar i % sedan juni 1942
Matsalt . . . . . kg		10	15	15	25	25	25	25	25	25	+ 68	+ 2
Jäst . . . . . hg		.	.	.	.	.	.	17	17	17	.	.
Gula ärter . . . . . kg	K,N	35	48	41	84	85	80	80	80	80	+ 93	— 6
Bruna bönor . . . . . »	K,N	49	62	113	142	142	141	142	141	141	+ 25	—
Ärter på burk, hush.- ½ burk	N	.	46	53	83	81	92	94	94	94	+ 78	+16
Potatis, gammal . . . . kg	N	9	12·2	[8]15·7	24·7	30·4	19·8	20·6	20·0	19·5	+ 24	—36
» » . . 100 kg	N	.	896	—	2 017	2 554	1629	1 752	1 700	1 674	—	—34
Morötter, ej färska . . kg		.	27	36	54	86	33	35	37	41	+ 27	—47
Kålrötter . . . . . »		.	.	.	.	.	(23)	24	24	27	.	.
Vitkål . . . . . »		.	24	29	55	92	28	35	56	59	+102	—37
Lök, gul . . . . . »	N	.	.	.	.	.	(190)	180	180	181	.	.
Tomater, svenska . . . »		.	.	.	.	.	.	.	.	583	.	.
Spenat . . . . . »		.	.	.	.	.	.	.	.	178	.	.
Ätäpplen: svenska . . . »	N	} .	101	94	252	392	(167	186	—	—	.	.
importerade . »	N	}					) .	352	355	349	.	.
Apelsiner[3] . . . . . »	N	.	76	82	237	250	—	224	224	225	+175	—10
Citroner . . . . . »	N	.	.	.	.	.	(223)	200	207	212	.	.
Katrinplommon . . . . »	K,Ö	.	101	84	190	182	204	205	205	206	+144	+13
Tork. äpplen (ringäpplen) »	K,Ö	.	.	.	298	297	327	328	328	329	.	+11
Torkade nypon, orensade »		.	.	.	.	.	(373)	372	369	366	.	.
Pilsner . . . . . ⅓ l		.	24	24	32	31	32	32	32	32	+ 34	+ 2
Svagdricka[4] l		6	15	16	21	21	22	24	25	25	.	.
Såpa . . . . . kg	K	.	46	51	93	93	93	93	93	93	+ 81	—
Elektrisk ström (inkl. div. avg.) . . . . . kWh		.	35	32	34	33	34	34	33	33	+ 2	—
Kokgas (inkl. div. avg.) kbm		.	17	17	24	24	24	24	24	24	+ 44	—
Björkved, helved, hemk. »	N	740	945	1 125	1 985	1 955	2025	2 030	2 030	2 030	+ 80	+ 4
Barrved » » »	N	595	730	885	1 745	1 695	1825	1 825	1 830	1 830	+106	+ 8
Pannved » » [5] »	N	.	.	.	1 590	1 555	1645	1 400	1 450	1 450	.	.
Kol: antracit-, hemkört hl	B	411	614	637	985	987	981	979	979	979	+ 54	— 1
hushålls-, prima hemk. »	B	242	291	326	571	572	568	570	570	570	+ 75	—
Koks: c:a 20—40 mm »	B	.	[7]230	[7]263	[7]511	[7]511	512	513	513	513	+ 95	—
c:a 40-60 el. 60-80 mm »	B	.	[7]215	[7]249	[7]481	[7]481	481	483	483	483	+ 94	—

[1] T. o. m. mars 1941 helfet ost, därefter ost med 27—30 % fetthalt i torrsubstansen. — [2] T. o. m. oktober 1942 avse noteringarna rågsikt. — [3] T. o. m. 1942 ha priserna omräknats från noteringar per dussin. — [4] T. o. m. februari 1943 avse noteringarna priset per 1 liter vid köp av 10 liter. — [5] Fr. o. m. mars 1943 avse noteringarna priset vid köp av större kvantitet (bränslekommissionens prisklass B). — [6] 44 orter. — [7] Priserna ha omräknats från noteringar per 100 kg. — [8] Medeltal av julipriserna på gammal och augustipriserna på färsk vara. — [9] Priserna inom parentes äro beräknade. — [10] Avser endast runmärkta ägg. — [11] Avser endast storlek 2. — [12] Avser endast storlek 1.

förskjutningar till följd av ändrade normalpriser. För kött ha sänkningar och höjningar i stort sett uppvägt varandra, medan för fläsk och korv en prishöjning ägt rum. I övrigt må nämnas en prishöjning för morötter och kålrötter.

Som redan framhållits, ökades vid beräkningarna i juni vikterna för de olika spannmålsposterna, medan i övrigt vikterna i 1942 års budget bibehöllos

	Varuslag	Kvantitet	Stockholm	Södertälje	Uppsala	Nyköping	Eskilstuna	Linköping	Norrköping	Motala	Jönköping
1	Mjölk, oskummad	l	32	31	28	27	28	28	29	27	28
2	Ost, 27 % fetthalt	kg	281	277	279	270	270	270	270	270	270
3	Mejerismör	»	455	455	455	455	455	455	455	455	455
4	Ägg, färska	»	333	333	333	333	333	323	323	323	323
5	Nötkött: stek	»	368	340	310	340	340	330	330	303	321
6	soppkött	»	279	263	250	267	267	260	260	257	243
7	malet (köttfärs)	»	330	330	310	310	310	310	310	305	300
8	Gödkalvkött: stek	»	370	370	370	370	370	370	370	362	360
9	bog	»	320	320	320	310	310	310	310	310	310
10	Fårstek, färsk	»	470	470	450	450	450	490	490	455	470
11	Kaninkött	»	400	—	370	370	—	370	370	370	370
12	Fläskkotlett i bit	»	420	420	390	390	390	390	389	390	380
13	Salt sidfläsk	»	390	390	390	390	390	380	380	380	380
14	Fläskkorv	»	320	320	300	300	300	290	290	288	290
15	Falukorv	»	357	360	320	330	330	330	330	317	330
16	Oxlever	»	295	295	294	290	283	285	285	285	285
17	Blodpudding	»	180	180	168	160	160	160	160	158	160
18	Färsk fisk: sill	»	—	—	—	—	—	—	—	120	120
19	strömming	»	110	115	115	110	115	115	110	115	120
20	abborre	»	224	195	210	195	210	210	210	195	210
21	gädda	»	330	290	310	290	310	310	310	290	310
22	torsk	»	130	124	125	125	125	125	125	125	120
23	rödspotta	»	241	235	240	—	230	240	240	240	240
24	kolja	»	200	195	195	195	195	195	195	195	195
25	Salt sill	»	225	230	230	225	225	220	225	220	218
26	Ansjovis, hel	½ burk	154	143	154	138	138	147	139	139	137
27	Vetemjöl	kg	46	47	47	46	46	46	46	47	45
28	Rågmjöl	»	33	35	33	34	34	32	32	32	32
29	Samsiktmjöl	»	35	37	37	38	37	35	36	35	35
30	Havregryn, ångpreparerade	»	66	60	58	59	66	57	60	65	57
31	Makaroner	»	94	79	78	80	80	87	73	87	75
32	Grovt spisbröd	»	85	79	79	78	75	81	79	85	86
33	Knäckebröd	»	109	103	95	92	90	93	85	99	99
34	Sötlimpa (V-R-bröd)	»	84	86	70	75	73	74	74	74	63
35	Samsiktbröd	»	70	86	67	71	57	71	67	71	61
36	Grovt rågbröd (ej kavring)	»	63	57	57	56	57	64	65	57	57
37	Skorpor av vete	»	226	200	205	200	180	200	217	193	175
38	Matbröd av vete: bakat med vatten	»	104	108	92	92	92	92	89	92	92
39	bakat med mjölk	»	108	110	99	100	100	100	99	100	100
40	Mjukt kaffebröd: bullar, levar o. d.	»	176	200	172	180	153	181	175	155	165
41	wienerbröd	»	263	250	249	308	249	336	275	310	185
42	Kaffe: santosblandning	»	540	551	574	548	556	584	549	568	540
43	mest gångbara sort	»	577	600	596	580	593	600	582	593	577
44	Bitsocker	»	66	69	70	68	67	69	68	67	68
45	Jäst	hg	17	15	15	15	13	16	16	16	17
46	Gula ärter	kg	79	79	79	74	76	75	75	75	78
47	Ärter på burk, hushålls-	½ burk	95	95	96	93	96	96	96	93	93
48	Potatis, gammal	kg	23	24	20	20	20	19	20	18	19
49	Morötter, ej färska	»	58	—	50	—	—	40	40	45	—
50	Kålrötter	»	28	—	40	—	—	25	28	20	—
51	Vitkål	»	—	80	—	—	—	—	—	—	—
52	Lök, gul	»	175	180	168	180	—	—	190	179	180
53	Ätäpplen, importerade	»	350	—	360	—	350	—	350	—	—
54	Apelsiner	»	225	225	225	225	221	225	225	225	220
55	Katrinplommon, storl. 40/50	»	205	205	205	205	—	—	—	—	—
56	Torkade nypon, orensade	»	375	—	375	360	376	378	360	370	378
57	Björkved, helved, hemkörd	kbm	2600	2350	2105	1930	2100	2250	2300	2075	2000
58	Barrved » »	»	2350	2225	2005	1755	1925	2075	2000	1890	1725
59	Pannved » »	»	2000	1550	1375	1350	1400	1550	1750	1400	1350
60	Kol: antracit-, hemkört	hl	968	934	987	972	990	976	940	992	1018
61	hushålls-, prima, hemkört	»	568	534	587	572	590	576	540	592	618
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	»	496	480	524	511	524	515	490	530	553
63	c:a 40—80 mm »	»	456	455	499	486	494	471	460	505	523

Värnamo	Växjö	Kalmar	Västervik	Visby	Karlskrona	Kristianstad	Malmö	Lund	Landskrona	Hälsingborg	Ystad	Halmstad	Varberg	Göteborg	Lysekil	
27	27	28	27	28	28	27	29	29	27	28	27	27	27	30	27	1
280	285	278	276	269	270	270	280	277	273	281	279	270	275	281	270	2
455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	3
323	319	319	323	319	319	319	319	319	319	319	319	319	319	329	319	4
330	330	330	314	330	330	340	350	340	340	340	340	319	324	332	308	5
263	263	263	253	263	253	263	270	263	263	263	249	256	261	268	248	6
300	300	300	300	299	300	300	300	300	300	300	300	300	300	320	310	7
360	360	360	360	360	360	360	360	360	360	360	360	360	353	370	370	8
310	310	310	310	310	310	310	310	310	310	310	310	310	303	310	310	9
470	470	470	470	470	—	450	500	500	500	500	500	500	500	490	473	10
370	370	370	370	370	370	370	370	370	—	—	370	—	370	370	370	11
380	380	380	380	380	370	360	360	360	360	360	360	370	367	400	388	12
380	380	380	380	379	380	380	380	380	380	380	380	380	377	390	380	13
290	300	290	290	290	290	290	300	290	290	290	290	290	290	310	288	14
330	330	330	310	330	320	320	330	320	320	320	320	330	330	350	316	15
282	285	284	285	285	285	285	281	285	285	280	281	283	279	290	283	16
180	180	160	160	160	160	160	160	160	160	160	160	160	160	170	160	17
120	—	—	—	—	—	120	125	120	125	125	115	—	—	130	—	18
120	120	110	110	110	115	120	—	125	125	125	—	120	120	120	—	19
195	195	195	158	—	210	195	210	205	—	210	195	210	—	225	—	20
290	290	290	290	290	310	290	310	310	310	310	290	310	290	330	—	21
120	120	120	120	115	110	120	120	120	118	120	110	110	109	115	110	22
240	240	240	—	—	—	240	240	240	238	240	240	227	223	230	227	23
195	195	195	—	200	—	195	195	195	—	—	—	180	182	185	180	24
223	230	220	223	235	230	—	230	230	228	221	227	225	221	220	225	25
139	154	148	139	141	149	144	154	147	139	139	139	136	143	143	146	26
45	48	45	46	48	46	46	46	46	46	47	46	47	47	49	48	27
32	34	32	32	32	34	32	34	34	34	33	33	32	33	36	35	28
36	37	36	37	38	38	36	37	37	37	38	37	36	36	39	38	29
58	59	57	57	62	59	58	58	58	58	58	58	57	55	59	59	30
80	77	72	74	83	79	80	80	80	80	82	81	79	80	78	78	31
84	85	87	80	86	85	84	82	84	83	82	86	82	85	88	78	32
103	94	107	95	95	98	93	105	99	105	92	93	100	94	100	91	33
64	65	67	65	74	66	62	63	63	64	62	63	64	65	76	74	34
—	71	56	—	71	57	65	65	63	65	—	50	65	57	—	57	35
57	57	60	59	64	53	48	48	48	47	48	45	56	57	64	57	36
174	200	198	180	200	180	200	175	180	165	150	150	164	200	193	167	37
92	92	92	92	92	—	92	—	—	—	—	92	—	92	92	92	38
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	93	100	99	100	104	100	39
152	152	139	157	152	154	150	150	168	148	128	117	153	147	154	150	40
450	200	241	300	250	185	368	242	228	333	246	360	240	248	295	350	41
—	532	554	—	520	588	570	590	510	568	520	—	513	530	533	550	42
589	532	568	600	571	600	583	595	600	586	573	582	577	578	576	564	43
69	71	69	71	76	70	69	68	69	69	70	69	70	70	68	69	44
16	17	15	15	18	18	16	18	18	18	18	18	18	18	17	18	45
79	81	78	80	78	80	80	81	81	80	81	81	81	80	81	80	46
95	90	95	92	93	91	90	96	93	95	95	96	94	91	94	92	47
16	19	19	19	19	18	16	18	18	18	18	17	17	18	21	19	48
—	40	55	—	40	40	31	—	30	27	47	—	32	30	43	—	49
—	25	28	—	25	20	—	—	15	18	—	—	20	30	—	—	50
—	—	—	—	—	—	—	65	55	—	—	—	—	—	—	—	51
180	180	180	—	180	—	180	185	180	—	180	—	—	—	185	180	52
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	53
224	200	224	225	225	225	225	220	225	225	223	225	211	218	221	225	54
—	—	—	—	200	—	200	200	205	—	205	205	—	200	—	203	55
—	—	360	360	360	360	360	—	380	360	380	360	—	—	—	360	56
1675	1825	1900	1900	—	2125	2200	2380	2345	2360	2360	2480	2050	2150	2955	2425	57
1475	1650	1725	1725	1950	1950	2025	2080	2045	2060	2060	2160	1900	2000	2705	2225	58
1150	1350	1375	1275	1425	1425	1525	1830	1820	1845	1845	—	1425	1475	2000	1625	59
995	1006	921	932	947	965	—	940	975	944	945	943	949	953	965	956	60
595	—	521	532	547	565	575	540	575	544	545	543	549	553	565	556	61
539	542	473	483	498	500	504	483	520	485	490	478	488	491	505	500	62
514	517	448	458	470	475	469	456	492	455	465	463	463	461	460	475	63

	Varuslag	Kvantitet	Vänersborg	Borås	Lidköping	Tidaholm	Karlstad	Filipstad	Arvika	Örebro	Västerås
1	Mjölk, oskummad	l	27	29	27	27	29	29	29	29	28
2	Ost, 27 % fetthalt	kg	270	280	279	270	275	282	290	268	270
3	Mejerismör	»	455	455	455	455	455	455	455	455	455
4	Ägg, färska	»	319	329	319	319	333	333	333	333	333
5	Nötkött: stek	»	320	330	330	320	350	350	350	340	318
6	soppkött	»	254	260	260	257	273	273	273	267	255
7	malet (köttfärs)	»	310	310	310	308	310	310	310	310	310
8	Gödkalvkött: stek	»	370	370	370	368	370	370	370	370	370
9	bog	»	310	310	310	310	320	320	320	310	320
10	Fårstek, färsk	»	485	490	490	490	450	—	450	448	450
11	Kaninkött	»	370	370	370	370	370	370	370	370	370
12	Fläskkotlett i bit	»	385	388	390	388	390	390	390	390	390
13	Salt sidfläsk	»	380	380	380	378	390	390	390	390	390
14	Fläskkorv	»	290	290	290	268	300	300	300	300	300
15	Falukorv	»	325	330	320	295	330	323	330	330	330
16	Oxlever	»	283	285	275	285	295	295	295	290	293
17	Blodpudding	»	160	160	160	150	170	170	170	160	170
18	Färsk fisk: sill	»	130	130	—	—	—	—	120	120	—
19	strömming	»	120	120	120	120	120	120	120	120	120
20	abborre	»	195	210	195	192	210	195	195	193	210
21	gädda	»	290	310	290	290	310	290	290	310	310
22	torsk	»	119	120	120	120	125	125	125	125	125
23	rödspotta	»	235	235	235	235	239	240	240	240	240
24	kolja	»	190	190	190	190	195	195	195	195	195
25	Salt sill	»	225	220	220	228	230	228	230	220	230
26	Ansjovis, hel	½ burk	148	138	135	139	154	135	139	138	145
27	Vetemjöl	kg	48	46	48	48	48	48	48	46	45
28	Rågmjöl	»	34	35	—	35	36	34	35	32	34
29	Samsiktmjöl	»	38	38	38	38	38	38	38	36	36
30	Havregryn, ångpreparerade	»	59	59	58	59	59	58	59	58	57
31	Makaroner	»	76	77	76	76	80	80	80	77	77
32	Grovt spisbröd	»	84	92	81	80	90	87	83	72	76
33	Knäckebröd	»	107	97	94	92	104	100	103	88	94
34	Sötlimpa (V-R-bröd)	»	74	73	74	74	74	74	78	71	75
35	Samsiktbröd	»	71	54	57	71	57	71	71	63	71
36	Grovt rågbröd (ej kavring)	»	71	58	71	—	57	57	64	57	55
37	Skorpor av vete	»	180	171	175	160	233	220	200	164	219
38	Matbröd av vete: bakat med vatten	»	92	92	92	92	92	92	92	92	87
39	bakat med mjölk	»	100	100	100	100	100	100	100	99	93
40	Mjukt kaffebröd: bullar, levar o. d.	»	154	174	154	133	180	160	154	123	157
41	wienerbröd	»	308	230	—	—	300	300	—	250	248
42	Kaffe: santosblandning	»	550	575	568	585	561	—	545	537	553
43	mest gångbara sort	»	590	575	546	593	580	570	563	578	577
44	Bitsocker	»	69	68	69	69	71	71	71	68	69
45	Jäst	hg	16	16	16	16	16	16	16	15	16
46	Gula ärter	kg	81	81	79	79	81	81	81	75	75
47	Ärter på burk, hushålls-	½ burk	95	96	91	96	93	95	91	91	93
48	Potatis, gammal	kg	19	16	19	17	20	19	21	18	20
49	Morötter, ej färska	»	38	—	40	—	36	35	50	30	—
50	Kålrötter	»	27	—	—	—	26	28	40	23	20
51	Vitkål	»	—	—	—	—	39	—	60	65	—
52	Lök, gul	»	178	—	—	180	173	180	180	181	180
53	Ätäpplen, importerade	»	—	—	—	—	335	—	—	—	350
54	Apelsiner	»	225	225	225	225	223	225	230	216	217
55	Katrinplommon, storl. 40/50	»	200	—	—	200	205	—	205	—	205
56	Torkade nypon, orensade	»	—	—	370	—	380	—	—	365	373
57	Björkved, helved, hemkörd	kbm	2050	2275	2125	1775	2100	1800	1925	1925	2100
58	Barrved » »	»	1925	2025	1900	1600	1925	1575	1700	1750	1925
59	Pannved » »	»	1400	1400	1475	1200	1450	1225	1325	1450	1450
60	Kol: antracit-, hemkört	hl	967	1004	958	992	978	1025	1030	1004	948
61	hushålls-, prima, hemkört	»	567	604	558	592	578	—	—	604	548
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	»	515	535	503	533	503	545	547	546	500
63	c:a 40—80 mm »	»	490	510	478	508	468	510	517	511	455

Falun	Avesta	Ludvika	Mora-strand	Gävle	Söder-hamn	Sundsv.-staden	Sundsv.-sågv.-d.	Kramfors	Öster-sund	Umeå	Vilhel-mina	Luleå	Gällivare o. Malmb.	Kiruna	Samtliga orter	
29	29	29	31	29	30	31	31	30	31	30	30	33	35	35	28·9	1
270	273	270	270	272	274	270	270	270	290	270	278	270	270	270	**274**	2
455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	465	465	465	**456**	3
340	340	340	340	340	340	342	342	342	342	343	344	347	347	349	**330**	4
330	330	310	310	326	342	350	335	340	337	350	320	323	329	350	**332**	5
265	262	250	250	259	273	273	273	273	263	253	253	260	266	280	**262**	6
320	320	320	320	314	320	320	320	320	320	320	320	330	330	330	**311**	7
370	370	370	370	370	370	370	370	370	370	—	—	370	370	370	**366**	8
330	330	325	330	330	330	330	330	330	330	—	—	330	330	330	**317**	9
450	450	—	450	450	450	—	440	437	440	440	—	420	420	420	**467**	10
370	370	—	—	—	370	—	—	—	370	370	—	370	—	—	**371**	11
410	410	415	410	410	405	400	400	397	400	408	400	420	420	420	**390**	12
390	390	390	390	384	390	—	400	386	400	400	390	400	400	400	**386**	13
300	300	300	300	300	298	300	300	300	300	300	300	300	300	300	**296**	14
340	340	340	340	334	340	340	340	340	337	340	337	340	340	340	**331**	15
295	293	293	295	280	291	300	300	300	300	295	300	300	300	300	**289**	16
170	170	170	170	170	162	170	170	170	170	170	167	170	170	170	**165**	17
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**123**	18
120	120	120	120	110	110	110	110	115	120	120	115	100	125	125	**117**	19
194	195	195	195	196	173	195	195	195	210	100	—	100	195	205	**195**	20
290	290	290	290	310	290	290	290	290	310	250	284	283	290	310	**298**	21
130	130	130	130	130	129	130	130	—	130	—	—	135	135	—	**123**	22
245	—	245	—	—	222	245	—	—	245	—	—	—	—	—	**237**	23
200	200	200	200	200	—	200	200	—	200	—	—	205	—	—	**195**	24
220	233	210	218	225	235	218	223	212	229	234	231	—	234	240	**226**	25
141	154	140	140	143	156	157	157	148	156	135	139	145	148	153	**144**	26
48	47	47	48	49	49	50	50	50	48	50	50	49	48	49	**47**	27
32	34	32	33	33	34	36	35	36	32	34	36	35	34	36	**34**	28
36	36	36	38	36	38	42	42	40	38	39	39	40	39	40	**37**	29
57	58	55	59	58	63	69	66	64	59	64	64	60	60	67	**60**	30
75	75	73	75	75	75	78	84	80	78	75	72	76	78	88	**79**	31
75	78	74	76	74	79	80	75	79	80	75	80	76	73	80	**81**	32
89	90	88	88	88	95	93	89	96	95	100	93	91	93	100	**96**	33
74	75	73	73	73	71	74	74	75	71	77	78	78	80	81	**72**	34
71	71	70	—	72	70	—	—	71	57	71	—	57	57	—	**65**	35
55	—	57	71	55	57	57	57	—	56	71	—	71	71	71	**59**	36
200	182	151	198	197	233	202	204	193	200	200	180	240	240	235	**193**	37
92	88	85	92	92	88	92	92	90	92	92	92	92	92	92	**92**	38
100	—	100	—	99	97	100	100	100	100	100	—	100	—	100	**100**	39
160	163	155	185	181	180	166	160	151	126	188	154	170	155	172	**159**	40
360	306	369	343	318	308	370	370	—	358	300	—	375	—	436	**298**	41
550	535	535	—	571	580	520	520	—	520	—	580	—	—	575	**551**	42
583	548	580	558	569	575	590	564	596	578	595	583	560	571	588	**579**	43
68	69	68	70	66	71	69	72	75	69	74	74	71	72	77	**70**	44
16	16	16	15	15	17	18	18	19	16	18	21	18	19	19	**17**	45
80	80	77	80	76	78	80	82	80	85	85	85	80	81	85	**80**	46
91	95	84	90	93	95	96	95	95	96	96	95	94	96	96	**94**	47
15	18	21	20	19	21	22	22	21	21	22	—	23	25	22	**19·5**	48
—	43	50	—	—	—	34	37	35	50	50	48	—	49	45	**41**	49
—	26	24	—	—	27	24	26	33	30	30	35	—	35	29	**27**	50
—	—	—	—	—	—	55	69	—	—	—	58	—	45	55	**59**	51
190	—	—	—	172	—	185	185	185	180	—	187	—	190	190	**181**	52
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**349**	53
225	225	225	220	226	230	233	234	233	226	240	237	233	240	240	**225**	54
—	205	200	—	—	—	216	208	210	209	—	210	208	215	214	**206**	55
—	—	350	—	357	367	—	360	—	—	360	—	360	360	360	**366**	56
1800	1800	1800	1800	1850	1775	1925	1925	1600	1875	1700	1400	1725	1700	1800	**2030**	57
1625	1625	1625	1500	1675	1600	1750	1750	1450	1700	1525	1250	1475	1450	1600	**1830**	58
—	1375	1275	1400	1400	1350	1475	1475	1150	1275	1350	1150	1350	1200	—	**1450**	59
1016	1013	1009	1015	952	957	972	997	1120	1053	—	—	957	—	—	**979**	60
616	613	609	615	552	557	542	567	555	653	553	—	557	—	—	**570**	61
547	551	540	551	498	501	483	508	505	573	508	—	503	—	—	**518**	62
517	521	515	526	468	476	458	483	480	533	456	—	468	—	—	**483**	63

oförändrade. I fråga om utgående livsmedelsrabatter hade ingen ändring inträffat sedan december, varför man räknat med oförändrade rabattbelopp vid kostnadsjämförelsen mellan december 1942 och juni 1943.

Hur detaljpriserna å livsmedel m. m. gestaltat sig på socialstyrelsens ombudsorter framgår av tab. 6.

Bränsle och lyse. Till följd av prisstegring på pannved i april har posten bränsle och lyse stigit med inemot en procent, vilket medfört, att indextalen vid avrundning till hela tal stigit med två enheter enligt båda indexserierna, eller till 182 resp. 250.

Bostadsposten har icke varit föremål för omräkning i juni.

Beklädnad. Kostnaderna för beklädnad ha sjunkit ytterligare $^1/_2$ procent till följd av den ökade användningen av priskontrollerade gångkläder. Man räknade sålunda i juni 1943 med att de priskontrollerade kläderna ingingo i hela omsättningen av s. k. tung konfektion med 60 %, mot 55 % i mars. Några nämnvärda prisändringar ha däremot icke observerats inom denna post, vare sig det gäller kläder eller skodon. Skoransoneringen har icke ansetts denna gång böra inverka på indexberäkningarna, enär några bestämda uppgifter ännu icke finnas tillgängliga om dess inverkan för de samhällsklasser, indexen närmast avser. Vid avrundning till hela tal ha de berörda ändringarna inom beklädnadsposten medfört, att indextalet sedan mars i 1935 års serie förblivit oförändrat vid 184, medan det i 1914 års serie sjunkit med två enheter från 309 till 307. I december voro motsvarande tal 186 resp. 311.

Skatteposten har denna gång icke varit föremål för omräkning.

Övriga utgifter ha i allmänhet icke varit föremål för några prisändringar. Utgiften för spritdrycker har emellertid genom den nyligen beslutade höjningen av omsättningsskatten på spritdrycker ökats med 9·4 %, vilket är huvudorsaken till den höjning av hela posten med 0·87 %, som inträtt sedan mars. I 1935 års serie steg indextalet härigenom från 147 till 148 och i 1914 års serie från 254 till 256. Mellan december och mars förekom endast obetydlig prisstegring.

*

Inackorderingspriser för arbetare. Till ytterligare belysning av levnadskostnaderna kunna de uppgifter angående inackorderingspriser för arbetare, som årligen under månaderna februari, mars eller april inskaffas från socialstyrelsens ombudsorter, anföras. Dessa uppgifter användas icke vid beräkningen av levnadskostnadsindex. Medelpriset per vecka för privat inackordering för arbetare utgjorde för samtliga orter:

Absoluta tal	1914	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Endast måltider, kr.	9·47	15·38	15·08	15·06	15·45	15·60	15·81	16·14	17·79	20·45	22·04	22·83
Måltider o. husrum »	12·55	22·21	21·93	21·69	22·03	22·72	23·46	24·05	26·18	29·24	31·05	32·54
Indextal												
1935 = 100												
Endast måltider	·	·	·	100	103	104	105	107	118	136	146	152
Måltider o. husrum	·	·	·	100	102	105	108	111	121	135	143	150
1914 = 100												
Endast måltider	100	162	159	159	163	165	167	170	188	216	233	241
Måltider o. husrum	100	177	175	173	176	181	187	192	209	233	247	259

Tab. 7. Indextal för levnadskostnader och partipriser i Sverige (år 1935 = 100).

	Socialstyrelsens index		Kommerskollegii partiprisindex											Finanstidningens partiprisindex (1914 = 100)
	Samtl. levnadskostnader	Livsmedel, bränsle o. lyse	Samtliga varor	Konsumtionsvaror	Ej el. oväsentl. bearb. varor	Väsentligt bearb. varor	Animaliska livsmedel	Vegetabiliska livsmedel	Bränsle	Grov-, metall- o. maskinind. v.	Hudar och lädervaror	Kautschuk o. kautschukvaror	Spånadsämnen o. textilvaror	
1935 . . .	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	111
1936 . . .	101	104	102	101	104	101	104	101	104	101	106	101	102	116
1937 . . .	104	108	114	106	120	108	108	107	129	127	118	107	109	139
1938 . . .	106	111	111	106	114	107	114	104	119	118	108	88	102	128
1939 . . .	109	115	115	109	121	108	120	105	138	124	114	79	104	132
1940 . . .	123	133	146	134	157	133	140	131	231	155	140	98	143	173
1941 . . .	139	153	172	162	190	153	176	157	324	165	150	114	174	191
1942 . . .	151	163	189	179	210	167	186	181	350	173	162	124	191	202
Aug. 1939	·	115	111	108	116	105	121	103	120	117	110	77	99	127
Juni 1942	152	164	188	181	209	167	183	188	330	171	158	127	188	204
Mars 1943	153	164	197	186	218	174	193	188	370	178	170	135	195	203
April »	·	164	197	186	219	174	194	189	370	178	170	135	196	203
Maj »	·	163	197	186	219	174	194	189	370	178	170	135	195	204
Juni »	153	163	197	186	218	174	194	188	370	178	170	135	195	204

Inackorderingspriserna ha, som framgår av denna sammanställning, i likhet med övriga levnadskostnader stigit avsevärt sedan föregående år och ligga nu i genomsnitt för endast måltider 52 % och för måltider och husrum 50 % högre än 1935. Vid jämförelse med 1914 års prisnivå utgöra motsvarande stegringstal 141 resp. 159 %.

Jämförelser med andra indexberäkningar. I tab. 7 sammanställes socialstyrelsens levnadskostnadsindex med partiprisindex, beräknad dels av kommerskollegium, dels av Finanstidningen. Några anmärkningsvärda förändringar ha icke framträtt i partiprisindices sedan föregående kvartal, då tablån senast presenterades — lika litet som i levnadskostnadsindex.

*

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1938, sid. 127). Indextalen, vilka grunda sig på uppgifter från 15 orter, avse den vecka, i vilken den 15:e ingår. Generalindextalen framgå av nedanstående uppställning.

Sept. 1931	Aug. 1939	Juni 1942	April 1943	Maj 1943	Juni 1943
100·0	107·3	154·8	159·5	159·3	159·3

Sättes augusti 1939 = 100, blir generalindextalet för juni 148·5.

Befolkningsutvecklingen under första kvartalet 1943.

I statistiska centralbyråns kvartalsstatistik ha följande preliminära uppgifter sammanställts rörande antalet vigda par samt antalet levande födda och döda under första kvartalet 1943 med jämförelsetal för de närmast föregående åren.

Preliminära uppgifter angående antalet vigda, födda och döda januari—mars 1943.

Period	Landsbygden				Städerna				Hela riket			
	Vigda par	Levande födda	Döda	Överskott av födda	Vigda par	Levande födda	Döda	Överskott av födda	Vigda par	Levande födda	Döda	Överskott av födda
1940 1 kv.	6 021	15 496	14 684	812	4 922	9 254	7 312	1 942	10 943	24 750	21 996	2 754
2 »	9 952	16 589	12 070	4 519	8 812	9 379	6 340	3 039	18 764	25 968	18 410	7 558
3 »	5 569	15 100	10 157	4 943	5 132	8 580	5 528	3 052	10 701	23 680	15 685	7 995
4 »	9 224	13 506	10 781	2 725	9 534	7 874	5 876	1 998	18 758	21 380	16 657	4 723
S:a	**30 766**	**60 691**	**47 692**	**12 999**	**28 400**	**35 087**	**25 056**	**10 031**	**59 166**	**95 778**	**72 748**	**23 030**
1941 1 kv.	4 637	13 329	14 826	[1]−1 497	3 828	8 186	7 510	676	8 465	21 515	22 336	[1] − 821
2 »	8 764	17 145	12 202	4 943	7 848	10 103	6 107	3 996	16 612	27 248	18 309	8 939
3 »	5 707	16 542	9 900	6 642	5 204	10 023	5 425	4 598	10 911	26 565	15 325	11 240
4 »	10 094	14 663	10 358	4 305	10 872	9 395	5 446	3 949	20 966	24 058	15 804	8 254
S:a	**29 202**	**61 679**	**47 286**	**14 393**	**27 752**	**37 707**	**24 488**	**13 219**	**56 954**	**99 386**	**71 774**	**27 612**
1942 1 kv.	4 612	16 225	11 730	4 495	4 095	10 424	5 917	4 507	8 707	26 649	17 647	9 002
2 »	10 035	18 552	10 711	7 841	8 985	12 010	5 605	6 405	19 020	30 562	16 316	14 246
3 »	6 189	17 781	9 070	8 711	5 759	11 495	5 041	6 454	11 948	29 276	14 111	15 165
4 »	10 713	16 194	10 088	6 106	11 998	10 924	5 482	5 442	22 711	27 118	15 570	11 548
S:a	**31 549**	**68 752**	**41 599**	**27 153**	**30 837**	**44 853**	**22 045**	**22 808**	**62 386**	**113605**	**63 644**	**49 961**
1943 1 kv.	**4 986**	**17 572**	**10 984**	**6 588**	**4 630**	**12 490**	**6 010**	**6 480**	**9 616**	**30 062**	**16 994**	**13 068**
jan.	1 414	5 659	3 863	1 796	1 367	3 979	2 075	1 904	2 781	9 638	5 938	3 700
febr.	1 567	5 390	3 403	1 987	1 441	3 881	1 840	2 041	3 008	9 271	5 243	4 028
mars	2 005	6 523	3 718	2 805	1 822	4 630	2 095	2 535	3 827	11 153	5 813	5 340

Antalet vigda par företer för första kvartalet 1943, liksom för samtliga kvartal 1942, ökning i jämförelse med närmast föregående år. Uppgången är såsom vanligt mycket mera framträdande för städerna än för landsbygden. Såväl för landsbygden som för städerna är antalet vigda par lägre än för samma kvartal 1940, då det på grund av det stora antalet krigsvigslar nådde en mycket hög siffra, men överstiger för bådadera avsevärt 1939 års siffror för första kvartalet. — Antalet s. k. krigsvigslar (äktenskap ingångna utan att

[1] Underskott betecknas med minus.

lysning föregått), vilket från andra kvartalet 1940 nära nog oavbrutet minskat, är för första kvartalet 1943 ungefär detsamma som för de båda närmast föregående kvartalen (i medeltal per månad utgjorde det 37 för första kvartalet i år mot 35 för såväl tredje som fjärde kvartalet 1942).

Antalet levande födda under var och en av månaderna januari—mars 1943 visar vid jämförelse med samma månader de båda närmast föregående åren en avgjord ökning såväl för hela riket som för landsbygd och städer i det stora flertalet län. Ökningen är såsom vanligt under senare tid relativt taget större i städerna än på landsbygden. För hela riket är såsom en följd av den fortgående ökningen födelsesiffran för första kvartalet 1943 större än motsvarande siffra för det närmast föregående året och håller sig liksom denna vid ungefär den nivå som observerats i början av 1920-talet.

Antalet dödsfall har för det senast gångna kvartalet varit påfallande lågt i nära nog alla delar av landet och understiger för landsbygden till och med något den mycket låga siffra, som observerades för samma kvartal det närmast föregående året. Överskottet av födda är därför genomgående mycket högre än som brukar vara fallet.

Arbetsmarknaden under juni 1943.

Läget på arbetsmarknaden under juni månad kännetecknades av den för sommaren sedvanliga nedgången i såväl utbudet som efterfrågan på arbetskraft. Det under månaden förefintliga behovet av arbetskraft för skörden och vedavverkningarna samt för säsonganställningar och semestervikariat av olika slag medförde dock en ökad knapphet på arbetskraft, som icke minst gällde de kvinnliga yrkesområdena.

I det följande anförda data från de statistiska serier, som belysa utvecklingen på arbetsmarknaden, ge en översikt av förhållandena under juni med avseende på tillgång och efterfrågan på arbetskraft samt sysselsättning och arbetslöshet.

Vid de offentliga arbetsförmedlingarna redovisades en minskning av antalet arbetsansökningar med 15 %. Ehuru en viss nedgång av arbetssökandefrekvensen normalt brukar förekomma under juni, var nedgången anmärkningsvärt stor i år, helst som en del i samband med midsommarhelgen tillfälligt permitterade arbetare, tillhörande erkända arbetslöshetskassor, anmälde sig hos arbetsförmedlingarna för erhållande av daghjälp; dessutom inskrevos under månaden ett icke obetydligt antal ungdomar från skolornas avgångsklasser vid arbetsförmedlingarna. Antalet lediganmälda platser nedgick under månaden med 10 %. De inträdda förändringarna i relationen mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft medförde, att genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser endast utgjorde 93 i juni mot 99 i maj. Genom arbetsförmedlingarnas medverkan tillsattes under redovisningsmånaden sammanlagt något över 76 000 platser, varav 49 200 manliga och 26 800 kvinnliga; tillsättningsresultatet innebar i jämförelse med motsvarande siffra för maj månad en minskning med 10 %.

Enligt socialstyrelsens sysselsättningsindex medförde, vad beträffade industri och angränsande verksamhetsområden, under månaden företagna rekryteringar av arbetskraft en ökning av de rapporterande företagens arbetarpersonal med $1^1/_2$ % i slutet av juni, jämfört med föregående redovisningstillfälle i slutet av maj. Mer än 20 % av personalen hade emellertid semesterledighet under veckan efter midsommarhelgen. Antalet på grund av arbetsbrist permitterade motsvarade 1·4 % av hela antalet anställda arbetare; permitteringarna hade den största omfattningen vid pappersmassefabrikerna och skofabrikerna, där procentuella antalet permitterade utgjorde resp. 13·6 och 16·5. — Poängsiffran för arbetstillgången var densamma i juni som föregående månad eller 3·8, vilket närmast betecknar »god arbetstillgång».

De senast tillgängliga preliminära siffrorna för arbetslösheten inom fackförbunden utvisa, att vid utgången av maj månad 4·2 % av de rapporterande för-

bundens medlemmar voro redovisade såsom arbetslösa mot 6·0 % en månad tidigare.

Antalet till arbetsmarknadskommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa utgjorde vid juni månads utgång 5 253, vilket innebär en minskning sedan föregående månad med 994 eller 16 %. Av de hjälpsökande voro 3 088 sysselsatta vid angelägna arbeten för försvaret och folkförsörjningen, varför antalet i egentlig mening arbetslösa endast utgjorde 2 165.

En sammanfattande jämförelse av ovan behandlade data med motsvarande uppgifter för samma tidpunkt föregående år visar, att tillgången på arbetskraft samt de disponibla reserverna av arbetslösa bland fackföreningsmedlemmarna och av hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna voro väsentligt mindre än 1942. Antalet arbetssökande på 100 lediga platser var sålunda endast 93 mot 103 i fjol, fackföreningsarbetslösheten 4·2 % mot 5·9 % och antalet hjälpsökande 5 253 mot 7 941. Antalet sysselsatta inom industri och angränsande verksamhetsområden var något högre än föregående år.

På grundval av föreliggande statistiska uppgifter samt av upplysningar, som meddelats av arbetsförmedlingar och företag, lämnas här nedan en översikt över förhållandena på arbetsmarknaden under juni inom olika områden av näringslivet.

Inom jordbruket var under perioden mellan vårbrukets avslutande och skördearbetets början efterfrågan på arbetskraft ej så stor som förut under våren. I betdistrikten kunde vid månadens början restbehovet betskötare helt tillgodoses. Sedan höbärgningen påbörjats, vilket i år skedde tidigare än vanligt, gjorde sig behovet av tillfällighetsarbetare för detta ändamål starkt gällande, ehuru ej fullt i lika stor utsträckning som i fjol som en följd av det sämre skörderesultatet. Genom frivilliga arbetsinsatser från skolungdom och andra semesterlediga lämnades ett värdefullt tillskott av hjälp för höskördens bärgande samt för gallring och hackning av rotfrukter m. m. Brist rådde som förut på yngre mjölkningskunniga drängar samt landsjungfrur.

Det hos arbetsförmedlingarna anmälda behovet av arbetskraft till skogen var något mindre än föregående månad, men svårigheterna att få tillräckligt med folk kvarstodo alltjämt. En stor del av de i skogen tidigare sysselsatta hade tagits i anspråk för jordbruksarbete eller övergått till förutvarande sysselsättningar på andra områden. — Arbetet vid torvmossarna gynnades av väderleksförhållandena och hade betydande omfattning. Viss brist på kvinnor och ungdom för vändnings- och kupningsarbete förelåg.

Även inom de industriella verksamhetsområdena var efterfrågan på arbetskraft något mindre än tidigare. Anställningar av såväl fast personal som säsongarbetare och ersättningspersonal för semesterlediga arbetare förekommo dock inom flertalet industrigrenar. Vid gruvorna rapporterades brist på bl. a. ortdrivare och lastare under jord, och inom metallindustrin rådde liksom tidigare brist på yrkesarbetare av skilda slag. Inom träindustrin var arbetstillgången för såväl sågverksarbetare som maskin-, möbel- och finsnickare större än tillgången på kompetent arbetskraft. I fråga om pappersmasseindustrin

kunde vid några företag en del tidigare permitterad personal återgå till arbetet, medan vid andra företag driftsinskränkningar företogos; för pappersmasseindustrin i dess helhet var sysselsättningsnivån något högre än i maj, men antalet permitterade arbetare inom denna industrigren var, såsom nämnts i det föregående, alltjämt mycket stort. Inom den grafiska industrin rapporterade ett stort antal företagare brist på typografer. Livsmedelsindustrierna erbjödo ökade arbetstillfällen, och efterfrågan på arbetare till bl. a. bagerier och mejerier samt i en del fall även till slakterier och charkuterifabriker var större än tillgången. Textil- och beklädnadsindustrin företedde inga större förändringar av sysselsättningsförhållandena; det föreliggande behovet av personal avsåg främst kapp- och klänningssömmerskor till syateljéer och konfektionsfabriker, och för de hos förmedlingarna lediganmälda platserna av dessa kategorier rådde underskott på lämpliga sökande. Tvätt- och strykinrättningar samt kemiska tvättanstalter hade likaledes svårt att erhålla kvinnlig personal i erforderlig utsträckning. Skofabrikerna företogo ytterligare driftsinskränkningar med permitteringar och korttidsarbete som följd, varför många arbetssökande i detta fack genom arbetsförmedlingarnas medverkan sökt sig över till andra yrkesområden.

Tegelbrukens och kalkindustrins arbetskraftsbehov kunde ej fullt tillgodoses. Inom husbyggnadsverksamheten funnos rikliga arbetstillfällen för samtliga yrkeskategorier. På vissa håll rapporterades brist på murare och även, ehuru i mindre omfattning, på byggnadssnickare.

Vid sjömanshusen redovisades sammanlagt 2 742 påmönstringar och 2 453 avmönstringar mot 3 228 resp. 2 411 en månad tidigare. Motsvarande siffror för juni föregående år voro 2 753 och 2 308. Inom landtransportgruppen rådde underskott på arbetskraft. Hamn- och stuveriarbetare hade mycket goda arbetstillfällen, medan i fråga om chaufförer ett stort överskott av sökande alltjämt förefanns.

Inom affärs- och lagerarbete konstaterades brist på såväl manlig som kvinnlig personal; detta var särskilt fallet inom livsmedelsbranschen, men även övriga affärsgrenar hade vissa svårigheter att erhålla arbetskraft för såväl fasta som mera tillfälliga anställningar. Genom tillströmningen av ungdom efter skolavslutningarna lättades i någon mån den rådande bristen på varubud. Inom kontorsbranschen rådde livlig efterfrågan på semestervikarier, varvid bristen på kvalificerade kontorister samt rutinerade stenografer och maskinskriverskor ytterligare skärptes.

Inom hotell- och restaurangfacket ökades knappheten på arbetskraft. Särskilt visade det sig svårt att anskaffa personal för fasta anställningar, emedan de arbetssökande för närvarande i stor utsträckning föredraga de ekonomiskt fördelaktigare tillfälliga platserna. Anställningar av detta slag drogo även till sig arbetskraft från andra yrkesområden.

Behovet av sjukvårdspersonal av olika slag kunde ej tillnärmelsevis tillgodoses. Inom denna grupp var sålunda antalet ansökningar på 100 lediga platser vid arbetsförmedlingarna endast 37. De mindre sjukvårdsanstalterna syntes ha de största svårigheterna att erhålla erforderlig personal.

På det husliga arbetets område inträdde en nedgång av antalet arbetstillfällen, sammanhängande med att många familjer flyttat till landet; minskningen avsåg särskilt rengöringshjälp och hemstäderskor samt tillfällig hushållshjälp. En viss avmattning i efterfrågan gjorde sig dock gällande även i fråga om flertalet övriga kategorier av platser. Arbetstillgången var trots detta mycket stor och bristen på sökande fortfarande besvärande. Bristen skärptes ytterligare som en följd av de goda sysselsättningsmöjligheterna inom bl. a. restaurangfacket och sjukvården.

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under juni 1943.

Arbetsförmedlingsverksamheten. Vid de offentliga arbetsförmedlingarna tillsattes under månaden 76 052 platser, varav 49 227 manliga och 26 825 kvinnliga. Förmedlingsverksamheten vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna samt inom olika yrkesgrupper framgår av tab. 1—5 i tabellavdelningen.

Av arbetsförmedlingarnas rapporter framgår, att under månaden utplacerades 146 personer till frivillig värnpliktstjänstgöring och 3 665 till luftbevakning. Av de sistnämnda voro 1 934 kvinnor.

Till belysning av samarbetet mellan arbetsförmedlingsorganen inom skilda delar av landet må nämnas, att i samverkan mellan olika kontor och ombud under juni 6 513 platser tillsattes, varav 5 077 manliga och 1 436 kvinnliga. Genom denna interlokala förmedlingsverksamhet erhöllo 3 710 personer (2 834 män och 876 kvinnor) arbetsanställning i annat län än det, inom vilket ansökan om arbete ingivits.

Arbetskraft till skogsbruket. Resultatet av arbetsmarknadskommissionens inventering av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 30 juni 1943 redovisas i tab. 6 i tabellavdelningen, varvid som jämförelse även meddelas uppgifter från inventeringen föregående månad och juni månad föregående år. Beträffande materialets insamling och principerna för redovisningen hänvisas till redogörelsen för den första inventeringen den 6 augusti 1941 (augustirapporten 1941). Det torde observeras, att endast avverkare, som sysselsätter särskild för ändamålet anställd arbetskraft, är uppgiftsskyldig.

Vidare bör framhållas, att avverkarnas till inventeringarna uppgivna behov äro att betrakta mera såsom teoretiska idealsiffror än som aktuella uppgifter om det antal man, som under alla förhållanden kan beredas sysselsättning och utrymme i för olika kategorier av arbetskraft lämpliga förläggningar.

Av tabellen framgår, att den redovisade arbetsstyrkan vid avverkningarna den 30 juni 1943 uppgick till 46 000 man, vilket innebär en minskning under månaden med 3 000. Det ytterligare arbetskraftsbehovet uppskattades till 22 000. Av dessa ansågo sig avverkarna själva kunna anskaffa 2 000, varför

den uppgivna bristen utgjorde 20 000 man. Inventeringen den 30 juni 1942 redovisade 33 000 sysselsatta arbetare och en brist på 32 000 man.

Genom arbetsförmedlingarna placerades under juni 5 464 man i skogsarbete. Av dessa kommo 3 309 från andra yrkesområden än skogsbruket.

Åtgärderna för frivillig överföring av arbetskraft till skogsbruket från andra yrkesområden ha resulterat i att vid juni månads utgång 610 huggarkurser pågingo i olika delar av landet med sammanlagt 5 089 deltagare. Dessutom voro 11 riksarbetslag med tillsammans 154 deltagare sysselsatta med skogsavverkning. Deltagare i huggarkurser och riksarbetslag åtnjöto särskilda förmåner, för vilka tidigare redogjorts (majrapporten 1942). Dylika förmåner tillkommo dessutom 4 103 till skogsbruket överflyttade arbetare, som icke deltogo i huggarkurser eller riksarbetslag.

Av de tjänstepliktiga, tillhörande årsklass 1943, befunno sig vid juni månads utgång 13 742 man i skogsarbete. Det särskilda bidrag om 2 kr. per dag, som kan utgå till vid skogsarbete ovan tjänstepliktig, tillkom 12 295 av dessa.

Sammanlagt åtnjöto vid juni månads utgång 21 641 arbetare, som tillförts skogsbruket från andra yrkesområden, statligt kontant bidrag.

Hjälpverksamheten för arbetslösa. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid juni månads utgång till 5 253, vilket i jämförelse med föregående månad innebär en minskning med 994 eller 15·9 %. Av hela antalet hjälpsökande voro 78 (1·5 %) kvinnor.

Under juni månad beviljades statsbidrag till beredskapsarbeten, vilkas sammanlagda kostnader beräknas till 267 000 kr. Under tiden 1 juli 1942—30 juni 1943 har kommissionen beviljat statsbidrag till statliga och statskommunala beredskapsarbeten, kostnadsberäknade till 11·6 milj. kr.

Av hela antalet hjälpsökande vid juni månads utgång åtnjöto 4 493 (85·5 %) hjälp från stat och kommun. Av dessa hjälptes 4 268 (95·0 %) helt eller delvis med statsmedel. Av hela antalet hjälpsökande voro 3 676 (70·0 %) hjälpta genom arbete och 817 (15·5 %) genom understöd.

En summarisk redogörelse för den av kommissionen bedrivna hjälpverksamheten under juni månad lämnas i det följande. Om icke annat anmärkts, avse sifferuppgifterna förhållandet vid månadens utgång. Närmare uppgifter om antalet hjälpta i olika hjälpformer och inom olika län samt en översikt av hjälpverksamhetens omfattning under tiden maj 1942—juni 1943 lämnas i tab. 15 i tabellavdelningen.

Arbetslinjen. Arbeten för arbetslösa bedrevos under månaden dels i form av statliga och statskommunala beredskapsarbeten, dels i form av statskommunala reservarbeten och arkivarbeten. I statliga beredskapsarbeten sysselsattes vid 50 arbetsplatser i kommissionens regi 1 125 arbetslösa och vid 33 arbetsplatser i annan myndighets regi 1 131 arbetslösa. Vid 38 statskommunala beredskapsarbeten sysselsattes 832 arbetslösa och vid 10 statskommunala reservarbeten 121 arbetslösa. Vid 100 arkivarbetsplatser sysselsattes 280 arbetslösa, tillhörande tekniska och merkantila yrken. Någon musikerhjälp utgår icke under sommarmånaderna.

Förutom hänvisade arbetslösa sysselsattes vid beredskapsarbeten sammanlagt c:a 1 350 arbetare, som icke voro anmälda som hjälpsökande och sålunda icke ingå i arbetslöshetskommittéernas månadsrapporter. Av dessa voro 668 utlänningar, huvudsakligen norrmän. Dessutom sysselsattes vid arkivarbeten 27 norrmän.

Understödslinjen. Dagunderstöd utgick i 9 städer och 4 landskommuner till sammanlagt 460 arbetslösa (utom kursdeltagare), av vilka 294 (63·9 %) voro försörjningspliktiga. Av samtliga dagunderstödda voro 444 (96·5 %) hemmahörande i städer.

För juni månad hade av understödskommunerna 9 städer och 2 landskommuner även beviljats tillstånd att bedriva hyreshjälpsverksamhet med bidrag av statsmedel.

Utbildningshjälp. Av deltagarna vid de beredskapskurser, för vilka redogörelse lämnas i det följande, voro 319 anmälda som hjälpsökande och åtnjöto dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna.

Utbildningsverksamheten. Vid månadens utgång pågingo 42 beredskapskurser för omskolning och utbildning av tempoarbetare för verkstadsindustrin och 34 kurser för utbildning av kvinnlig industriell reservarbetskraft.

Hela antalet elever i *beredskapskurser för verkstadsindustrin*, fördelade på olika yrkesavdelningar, framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever	Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	28	355	bågsvetsare	3	30
finmekaniker	5	59	lindare (elektr.)	1	8
verktygsskötare	1	2	Summa	42	483
gassvetsare	4	29			

Av samtliga deltagare voro 37 kvinnor. Sedan verksamhetens början (maj 1940) till och med utgången av juni 1943 ha 9 012 elever, varav 293 kvinnliga, varit inskrivna vid beredskapskurser för verkstadsindustrin. Av dessa ha 6 235, varav 156 kvinnliga, utskrivits efter genomgången kurs.

Antalet elever i *beredskapskurser för kvinnlig industriell reservarbetskraft* framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	23	181
svetsare	11	87
Summa	34	268

Av i avdelningar för svetsare redovisade 87 elever utbildades 21 till bågsvetsare och övriga till gassvetsare. Inalles 107 beredskapskurser för kvinnlig industriell reservarbetskraft med 1 238 inskrivna elever ha hittills varit anordnade, därav 3 kurser med halvdagsundervisning.

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission.

Statsbidrag till arbetssökandes resor m. m. Sedan statens arbetsmarknadskommission och socialstyrelsen den 20 maj 1943 avgivit förslag till nya bestämmelser rörande arbetstagares resor m. m., har Kungl. Maj:t utfärdat nya bestämmelser, att gälla fr. o. m. den 1 juli 1943. De nya bestämmelserna överensstämma i huvudsak med tidigare gällande (jfr rapporterna för juli 1940 och juni 1942). En nyhet är dock, att arbetstagare, som erhållit tillfälligt arbete inom jordbruket och som icke kan beredas bostad på anställningsorten utan dagligen måste färdas mellan sin bostad och arbetsplatsen, under vissa förutsättningar kan erhålla ersättning för sådana dagliga resor.

Flyktingförmedlingen. Då det visat sig lämpligt att sammanföra all arbetsförmedlingsverksamhet för flyktingar under ett gemensamt organ och samordna ansökningarna om arbetsvisering till socialstyrelsen, har arbetsmarknadskommissionen beslutat omorganisera arbetsförmedlingen för norska flyktingar (jfr novemberrapporten 1942) att under namn av Arbetsförmedlingen för flyktingar (Flyktingförmedlingen) direkt under kommissionen handha arbetsförmedlingsverksamheten för flyktingar av alla nationaliteter.

Tjänstepliktiga studerande. Arbetsmarknadskommissionen har genom cirkulär den 28 juni 1943 (Lan nr 255) meddelat följande tilläggsbestämmelse till föreskrifter angående vissa studerandes fullgörande av tjänstplikt sommaren 1943 (jfr aprilrapporten 1943). Anstånd för ferieläsning efter fullgjord tjänsteplikt under en månad må, förutom i det fall att underbetyg icke föranletts av sjukdom eller annan särskild omständighet, även beviljas tjänstepliktig, som styrker sig ha underbetyg i högst tre läroämnen.

Värnpliktslånedelegationen. Genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1943 har på förslag av arbetsmarknadskommissionen antalet ledamöter i delegationen för handläggning av vissa ärenden angående värnpliktslån m. m. (jfr rapporterna för augusti 1940 och april 1942) ökats från tre till fyra. Till ny ledamot har förordnats t. f. revisionssekreteraren O. A. Bergholtz.

Arbetsmarknadskommissionens kansli. Avdelningschefen hos statens arbetsmarknadskommission, undervisningsrådet R. Lundquist, har utnämnts till överdirektör och chef för överstyrelsen för yrkesutbildning. Överdirektör Lundquist tjänstgör alltjämt såsom arbetsmarknadskommissionens vice ordförande. Byråchefen B. Arvas åtnjuter tjänstledighet fr. o. m. 1 juli 1943 t. v. för fullgörande av Kungl. Maj:ts uppdrag att förhandla med landsting och andra kommuner rörande anordnande av flygmekanikerutbildning vid centrala verkstadsskolor och kommunala yrkesskolor.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna.

April 1943.

Antalet medlemmar av erkända arbetslöshetskassor var vid redovisningsmånadens utgång 668 588, varav 526 780 män och 141 808 kvinnor.

För samtliga kassor var arbetslöshetsprocenten för april 1943 4·7 mot 4·6 för närmast föregående månad. Procenttalen för manliga och kvinnliga medlemmar voro 4·2 resp. 6·8 för april 1943 mot 4·2 resp. 5·8 för mars 1943. Arbetslösheten har sålunda, om man betraktar arbetslöshetsförsäkringen såsom en enhet, stigit. Ökningen hänför sig till de kvinnliga medlemmarna, medan arbetslösheten bland de manliga är oförändrad.

Arbetslöshetsprocenten inom de olika kassorna för april 1943 utvisar dock för många kassor en fortsatt förbättring jämfört med närmast föregående månad, medan för ungefär hälften en försämring inträtt. Särskilt är detta förhållandet med stenindustriarbetarnas samt grov- och fabriksarbetarnas kassor.

Antalet understödsdagar under april 1943 utgjorde 133 259. Med hänsyn till att antalet veckor i mars månad är 5 och i april 4 innebär detta en ökning med 11·9 % vid jämförelse med närmast föregående månad. Denna ökning är störst, relativt sett, i grov- och fabriksarbetarnas kassa, där antalet understödda dagar mer än fördubblats samt i sko- och läderarbetarnas, där ökningen uppgår till något mer än 50 %. Ökningen i den förstnämnda kassan beror emellertid på att allt flera medlemmar i denna uppfylla villkoren för understödsrätt. Även i hotell- och restauranganställdas kassa noteras en märkbar uppgång i antalet understödda dagar, nämligen med drygt 40 %.

Om varje redovisad arbetslöshetsvecka antages motsvara sex arbetslöshetsdagar, uppgick antalet arbetslöshetsdagar under april till 759 612. Den på grundval härav beräknade understödsprocenten, d. v. s. det procentuella förhållandet mellan antalet understödsdagar och antalet arbetslöshetsdagar, var 17·5 mot 16·3 för mars 1943.

Antal barntillägg utgjorde 54 890 eller 41·2 % av antalet understödsdagar. Hustrutillägg utgick för 45 895 dagar, vilket motsvarar 34·4 % av hela antalet understödsdagar. Motsvarande procenttal för närmast föregående månad voro 43·2 och 35·5. En minskning av det relativa antalet familjetillägg kan sålunda konstateras för april 1943.

Av de erkända arbetslöshetskassorna utbetalades under april 1943 ett sammanlagt understödsbelopp av 601 047 kr., varav 522 218 kr. som daghjälp och 32 934 kr. resp. 45 895 kr. såsom barn- och hustrutillägg. Per understödsdag i genomsnitt motsvarar detta ett daghjälpsbelopp av 3·92 kr., under det att tilläggen tillhopa uppgå till 0·59 kr. Det genomsnittliga dagunderstödet under månaden utgjorde således 4·51 kr. Motsvarande belopp för mars 1943 voro 4·00, 0·61 och 4·61 kr. resp. De för april 1943 konstaterade beloppen innebära sålunda minskning för såväl daghjälpsbeloppet som tilläggen.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. April 1943.

Arbetslöshetskassa (och år för verksamhetens början)	Antal medlemmar[1]	Antal arbetslöshetsveckor[2]	Antal arbetslöshetsveckor i % av hela antalet veckor		Antal understödda dagar		Utbetalat understöd		
							under månaden		under närmast föreg. månad
			under månaden	under närmast föreg. mån.	under månaden	under närmast föreg. månad	totalt kr.	därav barn- o. hustrutillägg kr.	kr.
Beklädnadsarb. . . (1935)	27 317	7 789	7·1	6·7	7 314	11 107	32 764	631	52 174
Sadelmakarnas m. fl. »	3 800	1 388	9·1	9·3	2 894	2 541	16 144	2 379	13 468
Stenindustriarbetarnas »	4 226	1 593	9·4	11·3	1 634	3 582	7 114	1 658	15 887
Handelsanställdas m. fl. »	41 261	3 436	2·1	2·1	7 035	8 497	29 588	3 359	36 032
Sko- o. läderarbetarnas »	11 829	6 879	14·5	11·6	20 646	17 006	86 292	9 316	70 950
Träindustriarb. . . (1936)	31 394	7 755	6·2	5·8	8 995	13 403	50 380	8 197	74 035
Musikernas . . . »	5 354	1 284	6·0	4·5	1 615	664	7 062	935	2 706
Lantarbetarnas . . »	43 986	7 019	4·0	3·5	1 698	4 253	6 443	1 078	18 151
Frisörernas . . . »	3 439	283	2·1	2·4	246	570	922	98	2 064
Livsmedelsarb. . . (1937)	30 069	10 042	8·3	7·5	22 421	21 637	95 055	10 600	101 539
Textilarbetarnas . »	39 620	5 300	3·3	2·8	5 987	6 685	28 056	2 073	30 975
Gjuteriarbetarnas . (1938)	9 534	706	1·9	1·7	1 906	1 593	12 156	1 859	10 193
Gruvindustriarb. . »	10 145	1 226	3·0	2·3	601	758	3 275	871	4 068
Handelstjänstem. . (1940)	5 584	104	0·5	0·5	137	135	373	19	421
De kem.-tekn. arb. (1941)	13 175	2 898	5·5	4·2	5 293	5 715	22 981	3 154	24 768
Bleck- o. plåtslagarnas »	2 620	1 057	10·1	10·8	1 830	2 176	7 915	1 579	9 179
Försvarsverk. civ. pers. »	20 185	843	1·0	1·2	1 210	1 853	5 894	793	9 340
Bryggeriarbetarnas (1942)	6 265	847	3·4	4·4	1 137	1 835	3 963	487	6 263
Transportarbetarnas »	5 111	944	4·6	4·6	296	465	1 258	252	2 100
Metallindustriarb. »	190 494	19 409	2·5	2·1	31 801	37 910	152 875	23 573	179 613
Bokbinderiarbetarnas »	8 822	391	1·1	0·9	767	605	3 526	240	2 717
Hotell- o. rest.-anst. »	17 279	2 868	4·1	4·4	2 967	2 605	10 341	830	9 120
Handelsresandenas »	440	—	—	0·1	—	—	—	—	—
Ind.-tjänstemännens »	26 791	692	0·6	0·5	449	329	2 827	491	1 941
Arbetsledarnas »	12 877	128	0·3	0·4	—	—	—	—	—
Grov- o. fabriksarb. (1943)	85 081	40 291	11·8	13·2	2 727	1 602	8 535	2 944	4 903
Elektrikernas »	10 745	1 430	3·3	2·5	1 653	1 389	5 308	1 413	4 458
Summa	667 443	126 602	4·7	4·6	133 259	148 915	601 047	78 829	687 065

[1] Månadsmedeltal.
[2] = antal veckor, för vilka avgiftsbefrielse meddelats på grund av uppgiven arbetslöshet.

Erkända arbetslöshetskassor år 1942.

Under år 1942 ha åtta nya kassor registrerats, nämligen bryggeriarbetarnas, transportarbetarnas, metallindustriarbetarnas, bokbinderiarbetarnas, hotell-, kafé- och restauranganställdas, handelsresandenas, industritjänstemännens och arbetsledarnas. Av dessa ha dock de tre sist nämnda kassorna vid 1942 års utgång ännu icke fått påbörja understödsutbetalningen. Vid utgången av år 1942 voro 22 erkända kassor i full verksamhet.

Samtliga under året tillkomna åtta kassor ha infört hustrutillägg — barntillägg är obligatoriskt. Av de två kassor, som vid tillkomsten av hustrutillägg icke upptog denna understödsform, har en under året nu infört sådant familjetillägg.

Medlemsbeståndet och medlemsrörelsen år 1942 redovisas i tab. 1. Antalet nyinskrivna medlemmar i kassorna utgjorde inalles 68 266 och antalet utträdda 23 693 eller 12·6 resp. 4·4 % av hela antalet medlemmar vid årets början. Motsvarande procenttal för antalet in- och utträdda år 1941 voro 15·2 resp. 13·2.

Vid utgången av 1942 var antalet medlemmar av erkända arbetslöshetskassor 561 981, varav 431 194 män och 130 787 kvinnor. I förhållande till medlemsantalet vid föregående års slut utgör detta en ökning med icke mindre än 93·0 %.

Den under år 1941 påbörjade omflyttningen av medlemmar mellan olika understödsklasser, vilka omflyttningar ju syfta till att närmare anpassa det tillförsäkrade understödsbeloppet till de stegrade levnadskostnaderna, så att understödet kan få betydelse såsom hjälp till täckande av den förlorade arbetsförtjänsten, har fortsatt under år 1942. Den tillförsäkrade daghjälpens medelbelopp har därigenom ökat ytterligare och uppgick den 31 december 1942 till *3: 96* mot 3: 25 kr. ett år tidigare. Ökningen är alltså *21·8 %*. I en kassa, frisörernas, har medelbeloppet av tillförsäkrad daghjälp minskat med 0·9 % och i en är beloppet oförändrat. I de övriga kassorna varierar ökningen mellan 0·6 och 21·0 %.

Fördelningen av medlemsantalet efter tillförsäkrat daghjälpsbelopp den 31 december 1942 angives i nedanstående tablå. Som jämförelse angives jämväl den ett år tidigare gällande procentfördelningen.

Daghjälpsbelopp kr.	Medlemmar med högst angivet daghjälpsbelopp		
	31/12 1942		31/12 1941
	Antal	%	%
1: 00	—	—	—
2: 00	67 589	12·0	20·7
3: 00	153 950	27·4	46·2
4: 00	268 187	47·7	80·1
5: 00	540 987	96·3	96·4
6: 00	561 981	100·0	100·0

Tab. 1. Antal medlemmar av erkända arbetslöshetskassor år 1942.

Kassa		Antal medlemmar den 1 jan. 1942	Antal under året tillkomna medlemmar			Antal under året avgångna medlemmar				Antal medlemmar den 31 december 1942
			Nyinskrivna	Överförda från andra kassor	Summa tillkomna	Uteslutna på grund av bristande avgiftsbetalning	Överförda till andra kassor	Utträdda ur kassan	Summa avgångna	
Beklädnadsarbetarnas	m.	4 517	.	.	.	.	.	.	.	4 440
	kv.	23 408	.	.	.	.	.	.	.	22 416
	s:a	27 925	3 597	420	4 017	—	779	4 307	5 086	26 856
Sadelmakarnas, tapetserarnas o. reseffektarb.	m.	3 023	.	.	.	.	.	.	.	2 991
	kv.	804	.	.	.	.	.	.	.	819
	s:a	3 827	404	155	559	186	229	161	576	3 810
Stenindustriarbetarnas	m.	4 169	.	.	.	.	.	.	.	4 234
	kv.	—	.	.	.	.	.	.	.	—
	s:a	4 169	582	178	760	142	283	270	695	4 234
Handelsanställdas m. fl.	m.	23 011	.	.	.	.	.	.	.	23 671
	kv.	16 499	.	.	.	.	.	.	.	16 950
	s:a	39 510	5 731	642	6 373	1 818	781	2 683	5 282	40 621
Sko- och läderarbetarnas	m.	7 600	.	.	.	.	.	.	.	7 348
	kv.	4 983	.	.	.	.	.	.	.	4 745
	s:a	12 583	947	131	1 078	554	368	646	1 568	12 093
Träindustriarbetarnas	m.	28 733	.	.	.	.	.	.	.	30 008
	kv.	631	.	.	.	.	.	.	.	826
	s:a	29 364	4 230	1 589	5 819	1 177	2 105	1 067	4 349	30 834
Musikernas	m.	3 902	.	.	.	.	.	.	.	5 012
	kv.	247	.	.	.	.	.	.	.	392
	s:a	4 149	1 923	5	1 928	356	62	255	673	5 404
Lantarbetarnas	m.	39 763	.	.	.	.	.	.	.	42 315
	kv.	1 237	.	.	.	.	.	.	.	1 054
	s:a	41 000	8 213	481	8 694	2 789	1 716	1 820	6 325	43 369
Frisörernas	m.	1 561	.	.	.	.	.	.	.	1 674
	kv.	1 412	.	.	.	.	.	.	.	1 685
	s:a	2 973	1 389	96	1 485	494	4	601	1 099	3 359
Livsmedelsarbetarnas	m.	20 803	.	.	.	.	.	.	.	21 005
	kv.	8 702	.	.	.	.	.	.	.	9 055
	s:a	29 505	3 284	1 056	4 340	1 329	1 439	1 017	3 785	30 060
Textilarbetarnas	m.	17 036	.	.	.	.	.	.	.	17 219
	kv.	22 008	.	.	.	.	.	.	.	22 112
	s:a	39 044	5 314	724	6 038	1 533	1 189	3 029	5 751	39 331
Gjuteriarbetarnas	m.	8 955	.	.	.	.	.	.	.	9 428
	kv.	—	.	.	.	.	.	.	.	32
	s:a	8 955	910	340	1 250	134	300	311	745	9 460
Gruvindustriarbetarnas	m.	9 665	.	.	.	.	.	.	.	9 933
	kv.	77	.	.	.	.	.	.	.	103
	s:a	9 742	1 236	138	1 374	279	235	566	1 080	10 036
Handelstjänstemännens	m.	3 402	.	.	.	.	.	.	.	3 421
	kv.	2 176	.	.	.	.	.	.	.	2 332
	s:a	5 578	1 453	9	1 462	773	12	502	1 287	5 753

TAB. 1 (forts.). ANTAL MEDLEMMAR AV ERKÄNDA ARBETSLÖSHETSKASSOR ÅR 1942.

Kassa		Antal medlemmar den 1 jan. 1942	Antal under året tillkomna medlemmar			Antal under året avgångna medlemmar				Antal medlemmar den 31 december 1942
			Nyinskrivna	Överförda från andra kassor	Summa tillkomna	Uteslutna på grund av bristande avgiftsbetalning	Överförda till andra kassor	Utträdda ur kassan	Summa avgångna	
De kemisk-tekniska industriarb. m. fl.	m.	10 021	.	.	.	.	.	.	.	10 072
	kv.	4 112	.	.	.	.	.	.	.	3 858
	s:a	14 133	2 012	452	2 464	1 080	573	1 014	2 667	13 930
Bleck- och plåtslagarnas	m.	2 622	.	.	.	.	.	.	.	2 631
	kv.	—	.	.	.	.	.	.	.	—
	s:a	2 622	226	119	345	108	140	88	336	2 631
Försvarsverkens civila personals	m.	11 590	.	.	.	.	.	.	.	14 189
	kv.	4 470	.	.	.	.	.	.	.	5 052
	s:a	16 060	4 057	2 026	6 083	1 350	863	689	2 902	19 241
Bryggeriarbetarnas	m.	5 228	.	.	.	.	.	.	.	4 998
	kv.	1 266	.	.	.	.	.	.	.	1 247
	s:a	6 494	335	50	385	98	134	402	634	6 245
Transportarbetarnas	m.	3 349	.	.	.	.	.	.	.	4 257
	kv.	4	.	.	.	.	.	.	.	6
	s:a	3 353	1 543	283	1 826	465	213	238	916	4 263
Metallindustriarbetarnas	m.[1]	167 496	.	.	.	.	.	.	.	173 284
	kv.	12 109	.	.	.	.	.	.	.	12 954
	s:a	179 605	14 247	3 823	18 070	6 254	3 107	2 076	11 437	186 238
Bokbinderiarbetarnas	m.[2]	3 083	.	.	.	.	.	.	.	3 206
	kv.	5 183	.	.	.	.	.	.	.	5 382
	s:a	8 266	902	131	1 033	98	100	513	711	8 588
Hotell-, kafé- o. rest.-anställd.	m.[3]	3 327	.	.	.	.	.	.	.	3 339
	kv.	13 751	.	.	.	.	.	.	.	13 771
	s:a	17 078	3 428	70	3 498	2 064	201	1 201	3 466	17 110
Handelsresandenas	m.[3]	241	.	.	.	.	.	.	.	302
	kv.	3	.	.	.	.	.	.	.	3
	s:a	244	61	—	61	—	—	—	—	305
Industritjänstemännens	m.[4]	18 349	.	.	.	.	.	.	.	19 340
	kv.	5 587	.	.	.	.	.	.	.	5 993
	s:a	23 936	1 819	—	1 819	165	—	257	422	25 333
Arbetsledarnas	m.[5]	12 454	.	.	.	.	.	.	.	12 877
	kv.	—	.	.	.	.	.	.	.	—
	s:a	12 454	423	—	423	—	—	—	—	12 877
Samtliga kassor	m.	413 900	.	.	.	.	.	.	.	431 194
	kv.	128 669	.	.	.	.	.	.	.	130 787
	s:a	542 569	68 266	12 918	81 184	23 246	14 833	23 693	61 772	561 981

[1] Vid antagandet till erkänd kassa den 1 juni 1942.
[2] » » » » » » 1 juli 1942.
[3] » » » » » » 1 augusti 1942.
[4] » » » » » » 1 september 1942.
[5] » » » » » » 1 november 1942.

Tab. 2. Understödsrörelsen i de erkända

Uppgifterna angiva

	Kassa	Influtna vecko-(månads-)avgifter	Statsbidrag					
			Daghjälpsbidrag	Barntilläggsbidrag	Hustrutilläggsbidrag	Förvaltningsbidrag: Medl.-bidrag	Förvaltningsbidrag: Arvodesbidrag	Summa statsbidrag
1	Beklädnadsarbetarnas . .	667 214	1 446 721	34 250	—	82 459	480	1 563 910
2	Sadelmakarnas, tapetserarnas o. reseffektarb. . . .	117 848	167 657	9 446	16 842	14 436	550	208 931
3	Stenindustriarbetarnas . .	86 950	121 494	17 560	29 615	15 784	385	184 838
4	Handelsanställdas m. fl. .	498 579	79 069	16 223	20 927	108 568	760	225 547
5	Sko- o. läderarb.	298 805	657 709	30 894	29 077	39 959	660	758 299
6	Träindustriarb.	764 019	573 791	59 315	102 540	87 882	845	824 373
7	Musikernas	63 766	41 211	2 147	4 505	17 548	660	66 071
8	Lantarbetarnas	308 323	55 729	7 515	9 407	112 329	575	185 555
9	Frisörernas	56 818	1 592	687	938	12 342	410	15 969
10	Livsmedelsarb.	859 749	576 345	46 462	63 201	87 973	640	774 621
11	Textilarb.	854 275	587 377	46 478	32 666	106 744	640	773 905
12	Gjuteriarbetarnas	310 460	—	6 097	11 670	30 496	335	48 598
13	Gruvindustriarb.	219 909	—	999	2 213	32 626	460	36 298
14	Handelstjänstemännens . .	40 105	—	36	210	20 366	520	21 132
15	De kemisk-tekniska industriarbetarnas m. fl. . . .	338 323	75 782	14 247	15 432	45 261	760	151 482
16	Bleck- och plåtslagarnas .	77 455	45 931	5 292	8 908	10 533	500	71 164
17	Försvarsv. civ. pers. . . .	216 713	—	4 714	4 235	57 012	520	66 481
18	Bryggeriarbetarnas	121 967	13 417	3 522	3 829	22 029	385	43 182
19	Transportarbetarnas . . .	112 557	—	93	—	14 432	540	15 065
20	Metallindustriarb.[1]	3 225 747	65 109	26 006	33 797	241 484	870	367 266
21	Bokbinderiarb.	66 413	—	415	526	15 771	80	16 792
22	Hotell-, kafé- etc.	158 442	—	1 035	782	28 402	165	30 384
23	Handelsresandenas	1 951	—	—	—	441	92	533
24	Industritjänstemännens . .	39 165	—	—	—	27 583	—	27 583
25	Arbetsledarnas	10 037	—	—	—	8 444	—	8 444
26	Summa	**9 515 593**	**4 508 934**	**333 433**	**391 320**	**1 240 904**	**11 832**	**6 486 423**

Genomsnittsbeloppet av stadgad medlemsavgift ökade under året med *21·7* % och uppgick den 31 december 1942 till *0·56* kr. per vecka. För kassor, som upptaga månadsavgifter, har en månadsavgift antagits motsvara $4^1/_3$ veckoavgifter. Ökningen beror dels på den ökade övergången till klasser med högre avgifter (och högre daghjälp) och dels på tillkomsten av nya kassor med relativt höga avgifter. I musikernas och frisörernas kassor ha avgiftsbeloppen undergått en obetydlig minskning. I lantarbetarnas, gjuteriarbetarnas samt bleck- och plåtslagarnas kassor är beloppet oförändrat. I övriga kassor har en höjning ägt rum, vilken i allmänhet är av ringa omfattning utom i beklädnadsarbetarnas, träindustriarbetarnas och textilarbetarnas, där ökningen uppgår till 18·2 resp. 20·3 och 24·6 %.

Understödsrörelsen i de erkända arbetslöshetskassorna år 1942 redovisas i tab. 2. Särskilda anslag samt upp- och avskrivningar å bokföringsvärdet av obligationer upptagas ej i denna tabell. Kostnaderna för understödsrörelsen ställas sålunda i tabellen i direkt jämförelse med kassans löpande inkomster

[1] Preliminära uppgifter.

arbetslöshetskassorna år 1942.

belopp i kronor.

Räntor och övriga inkomster	Summa inkomster	Utbetalat understöd				Förvaltningskostnader och övriga utgifter	Summa utgifter	Vinst (+) eller förlust (—) å understödsrörelsen	
		Daghjälp	Barntillägg	Hustrutillägg	Summa understöd				
11 043	2 242 167	2 021 282	45 667	—	2 066 949	130 220	2 197 169	+ 44 998	1
7 538	334 317	248 207	12 595	22 456	283 258	32 041	315 299	+ 19 018	2
2 356	274 144	181 042	23 414	39 487	243 943	24 722	268 665	+ 5 479	3
36 431	760 557	375 921	21 630	27 903	425 454	164 048	589 502	+ 171 055	4
5 774	1 062 878	901 361	41 192	38 770	981 323	64 783	1 046 106	+ 16 772	5
30 240	1 618 632	972 165	79 086	136 720	1 187 971	130 600	1 318 571	+ 300 061	6
3 544	133 381	60 932	2 862	6 007	69 801	42 921	112 722	+ 20 659	7
7 598	501 476	94 987	10 019	12 542	117 548	137 734	255 282	+ 246 194	8
3 252	76 039	30 213	916	1 250	32 379	28 385	60 764	+ 15 275	9
27 388	1 661 758	1 109 915	61 949	84 268	1 256 132	132 588	1 388 720	+ 273 038	10
17 641	1 645 821	1 298 553	61 971	43 555	1 404 079	187 183	1 591 262	+ 54 559	11
25 831	384 889	130 898	8 129	15 560	154 587	49 597	204 184	+ 180 705	12
23 486	279 693	19 256	1 332	2 951	23 539	41 538	65 077	+ 214 616	13
1 704	62 941	5 956	48	280	6 284	32 217	38 501	+ 24 440	14
6 610	496 415	253 523	18 996	20 576	293 095	90 999	384 094	+ 112 321	15
3 604	152 223	84 352	7 055	11 877	103 284	20 315	123 599	+ 28 624	16
6 884	290 078	77 144	6 285	5 647	89 076	67 259	156 335	+ 133 743	17
2 502	167 651	57 949	4 695	5 105	67 749	46 678	114 427	+ 53 224	18
6 566	134 188	1 156	124	—	1 280	35 166	36 446	+ 97 742	19
316 694	3 909 707	560 677	34 675	45 062	640 414	600 089	1 240 503	+2 669 204	20
5 131	88 336	18 582	553	701	19 836	43 943	63 779	+ 24 557	21
2 924	191 750	35 161	1 381	1 043	37 585	95 724	133 309	+ 58 441	22
933	3 417	—	—	—	—	3 615	3 615	— 198	23
—	66 751	—	—	—	—	20 468	20 468	+ 46 283	24
667	19 148	—	—	—	—	—	—	+ 19 148	25
556 341	**16 558 357**	**8 539 232**	**444 574**	**521 760**	**9 505 566**	**2 222 833**	**11 728 399**	**+4 829 958**	26

i form av medlemsavgifter, statsbidrag och kapitalavkastning. Inträdes- och övergångsavgifter ha upptagits bland övriga inkomster. Det sammanlagda beloppet av dessa avgifter utgjorde 20 452 kr. Bidrag till rese- och flyttningskostnader ha förekommit mycket sparsamt och ha därför sammanslagits med kostnaderna för förvaltningen. Det sammanlagda beloppet av utbetalat dylikt understöd uppgår till 2 312 kr., fördelat på 11 kassor. Praktiskt taget hela det i denna kolumn angivna beloppet är sålunda att betrakta som förvaltningskostnader.

Under 1942 influtna medlemsavgifter utgjorde sammanlagt 9 515 593 kr., vilket motsvarar en ökning med 111·1 % i jämförelse med närmast föregående år. Avgiftsbeloppen ha således mer än fördubblats. Det totala understödsbeloppet under år 1942 uppgick till 9 505 566 kr. eller 44·1 % mera än under år 1941. Det sammanlagda beloppet av barn- och hustrutillägg uppgick till 966 334 kr. Summan av under året utbetalad daghjälp uppgick till 8 539 232 kr., vilket innebär en ökning från närmast föregående år med 34·6 %. Som statsbidrag till understöd ha under året utbetalats 5 233 687 kr., varav 4 508 934 kr. som daghjälpsbidrag och 724 753 kr. som statsbidrag till familje-

Tab. 3. Antal understödda dagar med

	Daghjälpsbelopp i kronor	Arbetslös-										
		Beklädnadsarb.	Sadelmak., tapets. etc.	Stenind.-arb.	Handelsanst.	Sko- o. läderarb.	Träind. arb.	Musikernas	Lantarb.	Frisörernas	Livsmed.-arb.	Textilarb.
1	1:25	—	—	—	424	—	—	—	—	—	—	—
2	1:50	—	—	—	—	—	—	—	3 343	—	—	—
3	2:00	—	2 757	9 601	—	9 021	11 181	1 398	1 792	—	—	2 394
4	2:25	10 562	—	—	25 940	—	—	—	—	—	34 032	—
5	2:50	—	—	—	—	—	—	—	323	—	—	7 159
6	2:75	—	—	—	—	—	—	1 457	—	—	—	—
7	3:00	—	—	11 788	—	76 604	23 263	—	1 663	3 057	—	33 126
8	3:25	138 846	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	3:50	—	14 131	—	20 873	—	—	2 753	—	4 908	72 614	—
10	3:75	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	4:00	—	—	31 619	—	163 506	183 011	—	20 148	966	—	205 450
12	4:25	—	—	—	—	—	—	10 132	—	—	—	—
13	4:50	281 169	—	—	55 342	—	—	—	—	—	173 450	—
14	5:00	—	38 647	—	—	—	29 467	288	—	—	—	74 497
15	5:50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	6:00	53 117	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Summa understödda dagar	483 694	55 535	53 008	102 579	249 131	246 922	16 028	27 269	8 931	280 096	322 626
18	Genomsn. daghjälpsbelopp	4·26	4·47	3·42	3·71	3·62	3·98	3·80	3·48	3·88	3·97	4·08

tillägg. Hela understödsbidraget till samtliga kassor uppgick till 55·1 % av totala beloppet utbetalat understöd. Motsvarande procentsiffra för år 1941 var 51·0.

Förvaltningskostnaderna för år 1942 utgjorde 2 222 833 kr., vilket motsvarar 5:27 kr. per årsmedlem eller 0:54 kr. mer än under föregående år. För samtliga kassor tillsammantagna uppgick statens förvaltningsbidrag till 1 252 736 kr. eller 56·4 % av den bokförda förvaltningskostnaden. Motsvarande procenttal för åren 1939, 1940 och 1941 voro 73·3, 73·5 och 63·9. Ökningen av förvaltningskostnaderna beror givetvis till en del på den fortsatta prisstegringen och till en del på de stora omkostnader de nybildade kassorna haft för instruktionskurser o. dyl. Det framgår också därav, att statsbidraget i de äldre kassorna i allmänhet täcker 60 % och mera av hela förvaltningskostnaden, medan motsvarande procenttal för de nystartade kassorna som regel är 50 % och därunder.

Understödsrörelsen har gått med vinst i samtliga kassor utom i handelsresandenas kassa. Förlusten här är dock obetydlig. Nettoöverskottet för samtliga kassor uppgick till 4 829 958 kr. mot 1 028 369 kr. för år 1941.

Antalet understödsdagar år 1942 redovisas i tab. 3 med fördelning på olika daghjälpsbelopp. Under föregående år ha dagarna fördelats efter de verkliga belopp, som utbetalats. Redovisningen har numera förenklats på så sätt, att de understödda dagarna i stället fördelats efter de nominella daghjälpsbeloppen

fördelning efter daghjälpsbelopp år 1942.

h e t s k a s s a												
Gjut.-arb.	Gruv-ind. arb.	Handels-tjänste-männens	De kem.-tekn. ind.-arb.	Bleck-o. plåt-slag.	Försv. civ. pers.	Brygg.-arb.	Trans-port-arb.	Metall-ind. arb.	Bok-bind.-arb.	Hotell-, café-etc.	Samtliga kassor	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	424	1
—	—	—	—	315	—	—	—	—	—	—	3 658	2
—	373	1 538	15 470	—	—	—	—	—	160	2 115	57 800	3
—	—	—	—	802	3 700	—	—	—	—	—	75 036	4
—	—	—	—	—	—	11 868	—	32 855	—	—	52 205	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 457	6
—	1 670	224	13 500	—	—	—	403	—	—	3 354	168 652	7
—	—	—	4 576	—	—	—	—	—	—	—	143 422	8
1 601	—	—	—	23 745	9 544	9 093	—	—	2 792	—	162 054	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5 565	5 565	10
—	3 375	552	23 090	—	—	—	—	—	—	—	631 717	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10 132	12
—	—	—	17 268	—	—	—	—	—	—	—	527 229	13
—	—	—	—	—	10 725	—	—	96 243	1 698	—	251 565	14
24 663	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24 663	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	53 117	16
26 264	**5 418**	**2 314**	**73 904**	**24 862**	**23 969**	**20 961**	**403**	**129 098**	**4 650**	**11 034**	**2 168 696**	17
5·38	3·55	2·57	3·47	3·43	3·98	2·93	3·00	4·36	4·00	3·19	3·98	18

inom varje klass oavsett storleken av det belopp, som i ett mindre antal fall i verkligheten utbetalats. Det genomsnittliga daghjälpsbeloppet inom varje kassa angives i den nedersta raden i tabellen. Det totala antalet understödsdagar utgjorde under år 1942 2 168 696, vilket innebär en ökning med 7·0 % jämfört med år 1941. På grund av den ändring, som, enligt vad ovan omnämnts, genomförts i redovisningen, äro de sifferserier, som ange genomsnittliga daghjälpsbeloppen år 1941 och år 1940, icke jämförbara och något mätbart uttryck för en förändring i ena eller andra riktningen kan ej anges. Det genomsnittliga daghjälpsbeloppet är högst i gjuteriarbetarnas kassa eller 5:38 kr. samt lägst i handelstjänstemännens, 2:57 kr.

I tab. 4 lämnas en översikt över arbetslösheten och understödsrörelsen i de erkända arbetslöshetskassorna för femårsperioden 1938—1942. Den i första kolumnen angivna arbetslöshetsprocenten har beräknats som förhållandet mellan antalet redovisade arbetslöshetsveckor och antalet möjliga veckor, d. v. s. totala antalet genomlevda veckor. I princip tillämpas sålunda samma beräkningsmetod som vid beräkningen av det procenttal för arbetslösheten bland kassemedlemmarna, vilket för varje månad redovisas i Soc. Medd. Primärmaterialet är i båda fallen det antal veckor, för vilka medlem erhållit befrielse (fristämpling) från avgiftsbetalning på grund av arbetslöshet. Vissa förhållanden, som i detta sammanhang kunna utöva inflytande på resultatets tillförlitlighet, ha förut framhållits (Soc. Medd. årg. 1942, sid. 325). Understödsprocenten

Tab. 4. Arbetslöshet och understödsrörelse i de erkända arbetslöshetskassorna 1938—1942.

År	Arbetslöshetsprocent	Understödsprocent	Antal understödsdagar per årsmedlem	Genomsnittligt dagunderstöd, kr.	Utbetalat understöd per årsmedlem, kr.	Statsbidragsprocent
1938	7·2	22·5	5·6	2: 90	16: 26	35·0
1939	6·4	21·2	4·3	2: 97	12: 61	30·4
1940	7·9	29·5	7·3	2: 88	20: 91	42·8
1941	8·6	27·9	7·4	3: 26	24: 12	51·0
1942	5·2	30·0	5·1	4: 38	22: 52	55·1

beräknas som det procentuella förhållandet mellan antalet understödsdagar och antalet arbetslöshetsdagar, varvid det sistnämnda har satts lika med sex gånger antalet arbetslöshetsveckor. I 1942 års siffra för det genomsnittliga dagunder-

Tab. 5. De erkända arbetslöshetskassornas fonder år 1942.

Kassa	Fonder den 1/1 1942		Fonder den 31/12 1942		Ökning (+) eller minskning (—) av fonderna under år 1942	
	totalt kr.	per medlem kr.	totalt kr.	per medlem kr.	totalt kr.	per medlem kr.
Beklädnadsarb.	986 414	35·32	1 042 412	38·81	+ 55 998	+ 3·49
Sadelmakarnas, tapets. och reseffektarb.	359 161	93·85	378 879	99·44	+ 19 718	+ 5·59
Stenindustriarb.	139 206	33·39	144 685	34·17	+ 5 479	+ 0·78
Handelsanställdas m. fl.	1 106 885	28·02	1 279 940	31·51	+ 173 055	+ 3·49
Sko- och läderarb.	510 507	40·57	527 279	43·60	+ 16 772	+ 3·03
Träindustriarb.	1 628 326	55·45	1 931 887	62·65	+ 303 561	+ 7·20
Musikernas	113 756	27·42	147 356	27·27	+ 33 600	— 0·15
Lantarbetarnas	309 122	7·54	555 316	12·80	+ 246 194	+ 5·26
Frisörernas	101 573	34·17	121 548	36·19	+ 19 975	+ 2·02
Livsmedelsarb.	1 322 991	44·84	1 596 029	53·09	+ 273 038	+ 8·25
Textilarb.	1 088 043	27·87	1 292 477	32·86	+ 204 434	+ 4·99
Gjuteriarb.	956 913	106·86	1 187 798	125·56	+ 230 885	+ 18·70
Gruvindustriarb.	806 803	82·82	1 021 419	101·78	+ 214 616	+ 18·96
Handelstjänstemännens	49 140	8·81	73 580	12·79	+ 24 440	+ 3·98
De kem.-tekn. ind.-arb. m. fl.	328 482	23·24	490 803	35·23	+ 162 321	+ 11·99
Bleck- och plåtslagarnas	165 599	63·16	197 473	75·06	+ 31 874	+ 11·90
Försv. civ.-pers.	218 733	13·62	352 476	18·82	+ 133 743	+ 4·70
Bryggeriarb.	151 826	23·38	205 050	32·83	+ 53 224	+ 8·45
Transportarb.	63 650	18·98	161 392	37·86	+ 97 742	+ 18·88
Metallindustriarb. [1]	[2] 10 990 912	61·19	14 328 201	76·93	+ 3 337 289	+ 15·74
Bokbinderiarb.	[3] 454 630	55·00	479 187	55·80	+ 24 557	+ 0·80
Hotell-, kafé- o. rest.	[3] 250 000	14·64	308 441	18·03	+ 58 441	+ 3·39
Handelsresandenas	[4] 10 000	40·98	9 802	32·14	— 198	— 8·84
Industritjänstem.	[5] 150 830	6·30	197 113	7·78	+ 46 283	+ 1·48
Arbetsledarnas	[6] 125 000	10·03	144 148	11·19	+ 19 148	+ 1·16
Samtliga kassor	22 388 502	41·26	28 174 691	50·13	+ 5 786 189	+ 8·87

[1] Preliminära uppgifter.
[2] Vid antagandet till erkänd arbetslöshetskassa den 1 juni 1942.
[3] » » » » » » 1 juli 1942.
[4] » » » » » » 1 augusti 1942.
[5] » » » » » » 1 september 1942.
[6] » » » » » » 1 november 1942.

stödet ingå även de barn- och hustrutillägg, som utgått under året. Familjetillägget per understödsdag uppgick till 0:45 kr., varför den genomsnittliga daghjälpen utgjorde 3:93 kr. Den i tabellen angivna statsbidragsprocenten avser det totala statsbidraget till understöd i procent av utbetalat understödsbelopp.

Arbetslöshetsprocenten är betydligt lägre än närmast föregående år. Understödsprocenten är en aning högre än år 1941, medan antalet understödda dagar per årsmedlem gått ned. Det genomsnittliga dagunderstödet har fortsatt att öka, beroende på den ökade anslutningen till klasser med högre daghjälp. Ökningen i statsbidragsprocenten är en konsekvens av att den fr. o. m. 1 juli 1941 genomförda höjningen av statsbidraget först i år kunnat göra sig helt gällande.

Den i 27 § i förordningen om erkända arbetslöshetskassor föreskrivna fonden finnes redovisad för varje kassa i tab. 5. Enligt förordningens bestämmelser skola samtliga behållna tillgångar tillföras fonden. I tabellen angives fondens storlek vid början och slutet av år 1942 jämte motsvarande belopp per medlem räknat. Kassornas sammanlagda fonder ha under år 1942 ökat med 5 786 189 kr. Av fondökningen utgöras 4 829 958 kr. av överskott å understödsrörelsen, 25 205 kr. av uppskrivningar av bokföringsvärdet för obligationer och 931 026 kr. av särskilda anslag från fackorganisationer, varav 668 085 kr. till en under året nyinrättad kassa. Som framgår av tabellen har fonden under år 1942 ökat i samtliga kassor utom i handelsresandenas. För samtliga kassor tillsammantagna ökades fonden per medlem räknat med 15:12 kr. mot en minskning under föregående år med 4:70 kr.

De erkända arbetslöshetskassornas behållna tillgångar vid utgången av år 1942 utgjorde 28·2 milj. kr. emot 10·2 milj. kr. år 1941, motsvarande per medlem i genomsnitt 50:13 kr. och 35:01 kr. respektive.

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden.

A. Arbetsförmedlingsverksamheten.[1]

Tab. 1. Översikt av verksamheten vid de olika arbetsförmedlingarna under juni 1943.

Arbetsförmedlingen i	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
Stockholms stad .	8 733	5 890	4 532	6 957	9 421	6 236	15 690	15 311	10 768	102
Stockholms län . .	2 938	2 869	1 999	1 522	2 417	1 297	4 460	5 286	3 296	84
Uppsala län . . .	1 540	1 785	982	696	891	462	2 236	2 676	1 444	84
Södermanlands län	1 979	2 205	1 665	849	1 284	688	2 828	3 489	2 353	81
Östergötlands län .	3 863	3 589	2 414	1 825	2 148	1 109	5 688	5 737	3 523	99
Jönköpings län . .	1 751	1 978	1 401	977	1 201	686	2 728	3 179	2 087	86
Kronobergs län . .	1 739	1 861	1 542	693	1 078	567	2 432	2 939	2 109	83
Kalmar län . . .	1 970	2 063	1 236	663	1 073	527	2 633	3 136	1 763	84
Gotlands län . . .	259	451	316	116	219	128	375	670	444	56
Blekinge län . . .	1 373	1 115	826	736	1 241	622	2 109	2 356	1 448	90
Kristianstads län .	2 129	2 360	1 586	963	1 762	701	3 092	4 122	2 287	75
Malmö stad . . .	3 458	2 304	2 217	2 311	2 090	1 567	5 769	4 394	3 784	131
Malmöhus län i övr.	3 966	3 226	2 736	1 996	2 295	1 558	5 962	5 521	4 294	108
Hallands län . . .	1 326	1 036	899	863	870	560	2 189	1 906	1 459	115
Göteborgs stad . .	7 235	4 809	4 504	4 212	4 623	3 034	11 447	9 432	7 538	121
Gbg. o. Boh. län i övr.	2 519	1 166	913	505	645	360	3 024	1 811	1 303	167
Älvsborgs län . .	2 908	2 570	2 068	1 370	1 346	700	4 278	3 916	2 768	109
Skaraborgs län . .	1 688	1 791	1 223	577	1 042	428	2 265	2 833	1 651	80
Värmlands län . .	1 871	2 875	1 583	863	1 227	619	2 734	4 102	2 202	67
Örebro län	3 267	3 466	1 747	2 372	1 894	981	5 639	5 360	2 728	105
Västmanlands län .	1 945	2 790	1 478	656	1 293	495	2 601	4 083	1 973	64
Kopparbergs län .	2 258	3 178	2 030	902	1 652	792	3 160	4 830	2 822	65
Gävleborgs län . .	2 574	3 971	1 703	1 168	1 408	739	3 742	5 379	2 442	70
Västernorrlands län	4 663	4 397	2 531	835	931	466	5 498	5 328	2 997	103
Jämtlands län . .	1 406	3 206	1 528	457	1 170	618	1 863	4 376	2 146	43
Västerbottens län .	1 747	1 740	1 145	602	907	441	2 349	2 647	1 586	89
Norrbottens län . .	3 154	2 707	2 393	479	772	444	3 633	3 479	2 837	104
Summa juni 1943	**74 259**	**71 398**	**49 227**	**36 165**	**46 900**	**26 825**	**110 424**	**118298**	**76 052**	**93**
» maj 1943	89 436	79 504	56 809	41 027	51 762	28 043	130 463	131266	84 852	99
» juni 1942	71 419	69 259	42 109	43 615	42 755	27 280	115 034	112014	69 389	103
» » 1941	75 992	42 433	28 625	34 459	29 430	18 389	110 451	71 863	47 014	154
» » 1940	50 373	42 666	24 628	30 311	27 514	17 810	80 684	70 180	42 438	115

[1] En arbetssökande person anses göra en ansökning om arbete varje månad han besöker arbetsförmedlingen. Därest han anvisas arbete och efter dettas avslutande återkommer till kontoret under samma månad, räknas han dock ha gjort förnyad ansökning. En och samma arbetssökande person kan sålunda motsvaras av flera arbetsansökningar under samma månad.

En del av platserna inom ett yrke kan besättas med sökande från annan yrkesgrupp. Till följd härav kunna de tillsatta platserna inom en yrkesgrupp överstiga antalet sökande i samma grupp.

Tab. 2. Översikt av verksamheten inom olika yrkesgrupper under juni 1943.

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			
	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Arb.	Ans.	L. p.	T. p.
Jordbruk o. skogsbruk	5 455	23 519	9 138	346	2 345	912	5 557	5 801	25 864	10 050
Jordbruk o. fiske .	3 259	8 224	3 674	346	2 345	912	3 390	3 605	10 569	4 586
Skogsbruk	2 196	15 295	5 464	—	—	—	2 167	2 196	15 295	5 464
Industri o. hantverk .	36 847	25 720	21 363	6 608	3 874	2 004	41 597	43 455	29 594	23 367
Malmbr. o. metallind.	5 432	3 737	2 256	460	378	205	5 676	5 892	4 115	2 461
Jord- o. stenind. .	2 294	3 465	2 919	141	840	643	2 388	2 435	4 305	3 562
Träindustri	2 068	1 227	788	84	41	19	1 959	2 102	1 268	807
Pappers- o. graf.-ind.	1 868	822	262	166	277	155	1 477	1 529	599	417
Livsmedelsindustri .	1 089	673	338	1 131	586	310	1 996	2 170	1 259	648
Textil- o. bekl.-ind.	930	303	200	2 307	1 416	470	3 072	3 237	1 719	670
Läder- o. gummiind.	3 250	268	197	2 058	117	87	5 174	5 308	385	284
Kemisk-teknisk ind.	222	155	122	310	219	115	500	532	374	287
Byggnadsverksamh.	20 220	15 497	14 218	1	—	—	19 326	20 221	15 497	14 218
Kraft- o. vattenverk	29	73	63	—	—	—	29	29	73	63
Samfärdsel	8 128	6 192	5 943	261	292	245	7 422	8 389	6 484	6 188
Landtransport . . .	3 177	3 814	3 665	56	73	51	2 452	3 233	3 887	3 716
Sjöfart	4 951	2 378	2 278	205	219	194	4 970	5 156	2 597	2 472
Handel	2 526	1 788	1 340	4 596	9 059	5 102	5 424	7 122	10 847	6 442
Affärs- o. lagerarb. .	1 863	1 124	855	868	1 548	690	2 452	2 781	2 672	1 545
Hotell- o. rest.-rör. .	663	664	485	3 728	7 511	4 412	2 972	4 391	8 175	4 897
Förvaltn. o. fria yrken	3 416	1 597	1 273	2 038	1 710	1 200	5 114	5 454	3 307	2 473
Förvaltning	396	110	89	20	18	16	399	416	128	105
Tekn. ledning . . .	401	106	67	8	4	—	395	409	110	67
Kontorsarbete . . .	1 280	616	527	1 301	1 387	940	2 472	2 581	2 003	1 467
Undervisning . . .	509	143	110	536	166	119	1 016	1 045	309	229
Litter. o. konstn.arb.	880	622	480	173	135	125	882	1 053	757	605
Hälso- o. sjukvård .	133	268	99	685	1 965	715	740	818	2 233	814
Husligt arbete . . .	15	47	35	11 737	20 574	10 422	6 630	11 752	20 621	10 457
Annat arbete	17 739	12 267	10 036	9 894	7 081	6 225	26 158	27 633	19 348	16 261
Genomgående yrken	2 017	3 729	2 639	632	1 233	823	2 328	2 649	4 962	3 462
Diversearbete . . .	4 197	2 535	2 464	—	6	6	3 622	4 197	2 541	2 470
Utan särsk. utbildn.	5 882	—	—	5 118	—	—	10 529	11 000	—	—
Frivill. arbetsuppgift.	3 841	6 003	4 933	4 144	5 842	5 396	7 877	7 985	11 845	10 329
Tjänstepliktiga . .	1 802	—	—	—	—	—	1 802	1 802	—	—
Summa	74 259	71 398	49 227	36 165	46 900	26 825	98 642	110424	118298	76 052
Därav under 18 år	8 783	8 830	6 584	7 435	8 808	6 047	15 817	16 218	17 638	12 681

Tab. 3. Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft under maj och juni 1943 samt juni 1942.

Huvudgrupper	Ansökningar på 100 lediga platser									Tillsatta platser på 100 lediga Juni 1943		
	Manliga			Kvinnliga			Tillsammans					
	Juni 1943	Maj 1943	Juni 1942	Juni 1943	Maj 1943	Juni 1942	Juni 1943	Maj 1943	Juni 1942	Män	Kv.	Tills.
Jordbruk o. skogsbruk.	23	29	25	15	27	22	22	29	24	39	39	39
Jordbruk o. fiske .	40	46	45	15	27	22	34	41	40	45	39	43
Skogsbruk	14	19	15	—	·	·	14	19	15	36	—	36
Industri o. hantverk .	143	147	161	171	159	330	147	149	187	83	52	79
Samfärdsel	131	176	134	89	150	103	129	175	133	96	84	95
Handel	141	158	169	51	63	67	66	79	85	75	56	59
Husligt arbete . . .	·	·	119	57	59	69	57	59	70	·	51	51
Samtliga	104	112	103	77	79	102	93	99	103	69	57	64
Därav under 18 år	99	86	106	84	81	109	92	83	107	75	69	72

Tab. 4. Verksamheten inom olika yrkesgrupper vid de

A = ansökningar L = lediga

	Arbetsförmedlingen i	Jordbruk o. fiske			Skogsbruk			Malmbrytning o. metallindustri			Trä- o. pappersindustri		
		A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T
1	*Manliga avdeln.*	**3 259**	**8 224**	**3 674**	**2 196**	**15 295**	**5 464**	**5 432**	**3 737**	**2 256**	**3 431**	**1 549**	**1 050**
2	Stockholms stad . . .	9	6	3	28	9	8	904	570	297	127	117	70
3	Stockholms län	248	623	200	38	251	208	204	139	114	34	28	20
4	Uppsala län	130	534	151	24	332	60	102	20	15	42	31	20
5	Södermanlands län . .	159	432	185	21	142	105	225	240	137	36	122	85
6	Östergötlands län . . .	251	705	206	37	458	154	342	240	165	104	62	29
7	Jönköpings län	72	258	79	23	249	137	119	108	50	153	82	48
8	Kronobergs län	102	160	62	104	218	151	79	36	22	109	39	18
9	Kalmar län	92	257	70	31	556	173	122	110	38	198	98	68
10	Gotlands län	17	117	63	—	5	—	12	7	3	2	2	1
11	Blekinge län	57	141	45	4	41	21	90	66	39	29	21	10
12	Kristianstads län . . .	253	661	259	30	32	17	79	83	35	58	79	30
13	Malmö stad	106	168	168	—	5	5	212	153	138	33	39	31
14	Malmöhus län i övr. .	433	1 028	777	7	9	4	241	124	89	33	27	15
15	Hallands län	79	295	208	17	23	28	91	43	28	30	11	9
16	Göteborgs stad	62	79	61	7	2	2	479	179	168	248	54	39
17	Gbg o. Boh. län i övr. .	54	248	115	3	67	60	63	19	16	63	20	13
18	Älvsborgs län	165	305	135	75	158	126	351	206	159	243	74	66
19	Skaraborgs län	164	475	179	18	70	57	146	103	41	106	66	50
20	Värmlands län	48	307	93	69	1 173	334	232	97	52	126	41	17
21	Örebro län	61	361	118	39	1 254	212	202	283	144	78	77	45
22	Västmanlands län . . .	104	371	114	78	521	129	360	380	182	23	9	4
23	Kopparbergs län . . .	123	211	115	276	1 649	837	235	189	74	96	113	92
24	Gävleborgs län	82	135	88	128	2 495	399	267	175	139	224	46	29
25	Västernorrlands län . .	175	92	53	355	2 552	1 065	104	63	43	935	166	144
26	Jämtlands län	58	105	48	334	1 786	518	26	16	14	29	9	5
27	Västerbottens län . . .	50	89	39	215	727	296	68	44	28	139	89	72
28	Norrbottens län	105	61	40	235	506	358	77	44	26	133	27	20
29	*Kvinnliga avdeln.* . .	**346**	**2 345**	**912**	—	—	—	**460**	**378**	**205**	**200**	**318**	**174**
30	Stockholms stad . . .	48	15	15	—	—	—	130	109	71	52	154	92
31	Stockholms län	6	42	13	—	—	—	22	23	13	4	3	2
32	Uppsala län	2	69	17	—	—	—	11	2	—	7	2	2
33	Södermanlands län . .	2	38	20	—	—	—	19	44	10	7	26	3
34	Östergötlands län . . .	9	41	13	—	—	—	30	38	17	7	10	7
35	Jönköpings län	1	78	24	—	—	—	15	18	7	11	1	—
36	Kronobergs län	7	78	7	—	—	—	1	—	—	2	—	—
37	Kalmar län	5	56	3	—	—	—	3	21	6	6	3	3
38	Gotlands län	10	62	44	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39	Blekinge län	6	45	3	—	—	—	6	13	6	1	3	1
40	Kristianstads län . . .	18	216	139	—	—	—	1	10	6	6	7	5
41	Malmö stad	37	115	93	—	—	—	16	18	17	20	19	8
42	Malmöhus län i övr. .	87	324	277	—	—	—	7	3	3	12	14	11
43	Hallands län	17	71	39	—	—	—	2	—	—	2	1	—
44	Göteborgs stad	5	15	12	—	—	—	30	28	17	20	28	16
45	Gbg o. Boh. län i övr. .	3	31	15	—	—	—	2	2	2	—	3	2
46	Älvsborgs län	—	45	21	—	—	—	60	2	2	26	—	—
47	Skaraborgs län	11	134	39	—	—	—	3	2	2	1	3	2
48	Värmlands län	6	101	12	—	—	—	5	2	2	3	2	1
49	Örebro län	5	78	10	—	—	—	61	3	3	4	15	9
50	Västmanlands län . . .	5	108	11	—	—	—	26	40	21	2	4	—
51	Kopparbergs län . . .	6	75	13	—	—	—	3	—	—	—	—	—
52	Gävleborgs län	12	154	31	—	—	—	5	—	—	—	4	3
53	Västernorrlands län . .	4	81	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—
54	Jämtlands län	12	88	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—
55	Västerbottens län . . .	13	104	16	—	—	—	1	—	—	6	16	7
56	Norrbottens län	9	81	10	—	—	—	1	—	—	—	—	—

platser T = tillsatta platser.

Byggnadsverksamhet			Övriga till industri o. hantverk hörande grupper			Samfärdsel o. handel			Förvaltning o. fria yrken			Sjukvård o. husligt arbete			Annat arbete			Tj.-pliktiga	
A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	
20220	**15497**	**14218**	**7 764**	**4 937**	**3 839**	**10654**	**7 980**	**7 283**	**3416**	**1597**	**1278**	**148**	**315**	**134**	**15937**	**12 267**	**10036**	**1 802**	1
2 164	546	533	386	240	115	1 828	1 920	1 728	1795	889	674	36	88	28	1 456	1 505	1 076	} 321	2
812	598	564	67	110	85	158	162	139	20	11	9	2	13	3	1 034	934	657		3
365	379	334	106	31	23	112	25	20	186	25	18	15	3	—	423	405	341	35	4
603	568	530	103	83	64	265	204	186	15	7	4	—	7	2	503	400	367	49	5
977	751	663	485	229	193	676	569	536	83	37	28	5	13	9	795	525	431	108	6
540	456	446	305	414	344	82	51	39	27	25	21	2	24	16	371	311	221	57	7
388	255	251	412	870	779	132	74	69	21	7	5	—	7	4	367	195	181	25	8
528	312	291	183	133	64	349	252	226	25	7	3	3	2	1	369	336	302	70	9
65	66	42	22	202	172	72	33	24	4	1	—	1	—	—	51	18	11	13	10
285	231	204	166	72	46	199	210	177	19	10	7	—	3	1	454	320	276	70	11
491	453	402	264	468	350	183	182	149	29	23	16	3	8	2	674	371	326	65	12
757	*556*	*534*	*212*	*66*	*61*	*799*	*371*	*364*	*126*	*33*	*32*	*8*	*3*	*2*	*1 039*	*910*	*882*	} 166	*13*
673	607	548	437	182	139	723	447	414	163	66	57	25	34	21	1 231	702	672		14
332	217	213	276	114	101	121	118	105	21	5	5	4	2	1	319	203	201	36	15
1 392	961	960	351	63	59	2 717	1 952	1 901	473	254	234	18	27	22	1 302	1 238	1 058	186	16
484	261	250	1 131	144	128	195	218	183	16	7	6	—	2	1	444	180	171	66	17
826	813	731	580	541	442	137	99	90	36	21	13	4	8	7	438	345	299	53	18
552	455	401	153	252	186	95	90	71	34	21	16	—	4	—	371	255	222	49	19
753	688	631	113	186	115	120	126	104	30	15	14	—	2	—	325	240	223	55	20
685	671	583	1 446	120	88	72	39	29	30	14	13	5	11	—	565	636	515	84	21
798	801	673	65	118	74	192	137	112	32	18	15	—	16	1	291	419	174	2	22
707	501	475	145	61	51	116	46	31	53	15	9	4	11	3	449	382	343	54	23
832	606	588	125	77	62	359	149	131	43	39	36	1	5	—	458	244	231	65	24
1 578	1 098	879	110	44	15	430	120	102	41	13	11	6	12	7	856	237	212	73	25
531	717	608	19	16	7	63	69	52	34	13	11	—	2	—	274	473	265	38	26
675	452	415	38	66	53	160	104	100	25	11	9	2	2	—	358	156	133	17	27
1 437	1 478	1 469	64	35	23	299	213	201	35	10	7	4	6	3	720	327	246	45	28
1	—	—	**5 947**	**3 178**	**1 625**	**4 857**	**9 351**	**5 347**	**2038**	**1710**	**1200**	**12422**	**22539**	**11137**	**9 894**	**7 081**	**6 225**	—	29
—	—	—	397	395	177	1 709	3 040	2 133	556	694	418	2 827	4 202	2 699	1238	812	631	—	30
—	—	—	56	39	26	66	264	80	17	24	13	714	1 520	753	637	502	397	—	31
—	—	—	85	30	7	44	122	44	134	34	26	141	386	138	272	246	228	—	32
—	—	—	35	21	8	83	203	82	37	15	13	241	561	183	425	376	369	—	33
1	—	—	394	149	81	151	334	144	92	93	69	499	1 064	397	642	419	381	—	34
—	—	—	345	158	134	61	224	139	18	58	48	262	463	214	264	201	120	—	35
—	—	—	131	346	274	65	155	62	16	18	15	208	389	118	263	92	91	—	36
—	—	—	39	65	37	64	137	52	47	18	16	233	569	214	266	204	196	—	37
—	—	—	8	19	19	22	36	14	2	2	1	54	97	47	20	3	3	—	38
—	—	—	41	100	47	53	179	95	23	25	17	348	733	327	258	143	126	—	39
—	—	—	68	167	88	126	349	108	34	34	20	271	794	167	439	185	168	—	40
—	—	—	337	168	95	342	419	339	130	105	81	623	886	592	806	360	342	—	41
—	—	—	320	146	62	175	407	250	112	52	46	585	921	493	698	428	416	—	42
—	—	—	358	27	11	89	205	121	25	4	4	135	319	145	235	243	240	—	43
—	—	—	797	469	202	709	966	572	294	200	169	1 748	2 595	1 770	609	322	276	—	44
—	—	—	103	95	18	76	143	79	32	26	20	198	291	174	91	54	50	—	45
—	—	—	556	286	98	84	142	64	22	19	10	349	627	306	273	225	199	—	46
—	—	—	73	74	39	48	151	53	38	16	13	248	597	222	155	65	58	—	47
—	—	—	156	58	47	71	168	114	27	29	24	396	758	317	199	109	102	—	48
—	—	—	1 267	190	58	145	237	162	20	29	23	371	929	328	499	413	388	—	49
—	—	—	42	42	21	66	229	91	19	30	15	226	614	212	270	226	124	—	50
—	—	—	94	36	15	138	341	130	62	23	18	341	805	277	258	372	339	—	51
—	—	—	158	40	26	149	315	147	57	46	36	387	633	288	400	216	208	—	52
—	—	—	43	8	4	76	105	59	65	23	21	426	595	278	220	119	102	—	53
—	—	—	10	18	13	111	264	109	39	35	24	189	403	167	96	362	292	—	54
—	—	—	23	25	15	67	109	48	78	41	30	236	460	176	178	152	149	—	55
—	—	—	11	7	3	67	107	56	42	17	10	166	328	135	183	232	230	—	56

Tab. 5. Verksamheten inom vissa yrkesgrupper under maj och juni 1943 samt juni 1942.

Yrkesgrupper	Ansökningar om arbete			Lediga platser			Tillsatta platser		
	Juni 1943	Maj 1943	Juni 1942	Juni 1943	Maj 1943	Juni 1942	Juni 1943	Maj 1943	Juni 1942
Jordbruk	3 528	5 557	4 373	10 549	13 742	10 931	4 569	6 999	5 103
Skogsbruk	2 196	3 554	2 675	15 295	18 397	17 942	5 464	9 739	3 036
Malmbrytning o. metallind.	5 892	7 167	5 907	4 115	4 807	3 642	2 461	2 990	2 217
Gruvarbetare	201	294	273	203	177	211	47	61	36
Järn- o. metallverksarbetare	497	571	402	472	636	419	296	443	294
Gjuteriarbetare	408	450	352	246	403	107	154	293	68
Verktygsarbetare	86	122	70	87	105	64	28	44	20
Maskinarbetare	1 011	1 229	924	795	839	473	440	471	277
Filare o. maskinuppsättare	362	490	435	193	232	190	123	139	116
Jord- o. stenindustri	2 435	3 845	3 152	4 305	8 378	5 172	3 562	7 239	3 802
Torvindustriarbetare	666	1 604	494	3 664	7 306	4 271	3 149	6 558	3 282
Stenindustriarbetare	1 378	1 694	2 214	232	325	324	196	221	183
Träindustri	2 102	2 800	2 755	1 268	1 634	1 256	807	1 111	866
Sågverks- o. brädgårdsarbetare	1 164	1 762	1 466	610	939	723	454	762	542
Pappers- o. grafisk industri	1 529	1 942	1 294	599	555	579	417	363	432
Pappersmassefabriksarbetare	1 089	1 371	783	181	168	150	178	159	144
Pappersbruksarbetare	166	249	234	23	52	43	15	44	39
Livsmedelsindustri	2 170	3 172	2 523	1 259	1 457	931	648	979	688
Kvarnarbetare	126	141	136	34	33	19	23	24	13
Bageri- o. konditoriarbetare	558	939	799	631	615	436	233	323	295
Sockerindustriarbetare	205	234	55	21	12	30	20	12	29
Textil- o. beklädnadsindustri	3 237	3 431	9 882	1 719	2 167	2 002	670	1 053	1 330
Textilarbetare	1 594	1 597	3 661	501	750	525	278	462	407
Beklädnadsarbetare	1 388	1 506	5 873	780	951	1 150	213	401	735
Läder-, hår- o. gummiindustri	5 308	6 532	4 951	385	402	363	284	304	242
Skofabriksarbetare	3 902	5 193	3 789	118	185	107	99	149	67
Byggnadsverksamhet	20 221	26 718	13 230	15 497	17 999	9 509	14 218	16 707	7 990
Byggnadsträarbetare	4 640	6 210	2 725	3 497	4 058	1 553	3 272	3 918	1 317
Murare	1 562	2 037	649	1 621	1 769	648	1 368	1 596	386
Målare	1 288	1 673	1 267	547	487	167	500	425	135
Rörarb. o. elektr. montörer	1 626	2 385	1 321	538	570	397	465	513	277
Byggnadsgrovarbetare	5 735	7 478	2 873	5 051	6 184	2 974	4 885	5 999	2 828
Sjöfart	5 156	5 578	5 324	2 597	2 477	2 548	2 472	2 339	2 379
Kontorsarbete	2 531	2 530	2 536	2 003	1 598	1 831	1 467	1 077	1 308
Undervisning o. vetensk. verks.	1 045	1 165	1 539	309	581	287	229	487	211
Lärare	1 011	1 130	1 521	302	571	268	222	478	195
Husligt arbete	11 753	15 457	13 261	20 621	26 220	19 013	10 457	13 449	10 977
Hembiträden	2 805	3 513	4 218	8 735	10 088	8 286	1 713	1 991	2 543
Tillfällig hemhjälp	7 230	9 448	6 998	8 539	12 138	8 061	7 528	9 940	7 585

B. Sysselsättningen inom skogsbruket.

Tab. 6. Inventeringen av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 30 juni 1943.[1]

Län m. m.	Antal avverkare 30/6 1943	Antal sysselsatta arbetare			Ytterligare arbetskraftsbehov			Därav arb.-kraft, som avverkare ej själva kunna anskaffa		
		30/6 1943	31/5 1943	30/6 1942	30/6 1943	31/5 1943	30/6 1942	30/6 1943	31/5 1943	30/6 1942
Stockholms	99	891	1 170	708	161	61	238	158	54	217
Uppsala	76	851	939	526	1 391	1 174	2 203	1 367	1 158	2 178
Södermanlands	176	1 060	1 353	461	287	407	418	279	385	409
Östergötlands	385	2 373	2 857	814	480	919	649	457	877	601
Jönköpings	200	763	984	297	248	264	331	235	244	296
Kronobergs	161	1 027	1 166	795	118	142	465	101	133	419
Kalmar	434	1 445	1 736	904	795	824	574	747	786	505
Gotlands	7	65	87	69	92	114	59	92	112	59
Blekinge	138	279	320	145	127	74	240	109	57	236
Kristianstads	72	287	375	184	23	44	90	19	41	74
Malmöhus	29	213	263	181	1	30	—	—	29	—
Hallands	39	180	252	128	15	46	29	14	36	25
Göteborgs o. Bohus	37	172	191	108	15	16	18	12	14	17
Älvsborgs	110	785	927	491	62	82	236	53	62	188
Skaraborgs	64	515	739	221	107	121	123	55	110	123
Örebro	257	2 832	3 403	2 061	838	1 291	1 228	821	1 265	1 192
Västmanlands	170	1 330	1 437	800	403	439	682	390	428	626
S:a södra Sverige	**2 404**	**15 068**	**18 199**	**8 893**	**5 163**	**6 048**	**7 583**	**4 909**	**5 791**	**7 165**
Värmlands	373	4 878	5 086	3 766	1 690	1 596	2 614	1 640	1 501	2 397
Kopparbergs	275	5 591	5 580	4 226	2 331	2 413	5 503	2 172	2 153	5 212
Gävleborgs	543	4 891	5 031	4 429	2 942	2 898	5 241	2 732	2 661	4 843
Västernorrlands	356	5 619	6 027	4 409	2 494	2 504	4 209	2 202	2 031	3 514
Jämtlands	220	3 590	3 436	3 012	4 255	4 425	6 119	3 838	3 600	4 468
Västerbottens	147	3 369	3 391	2 491	1 387	1 393	1 753	1 041	875	1 278
Norrbottens	89	2 730	2 692	1 666	2 167	1 876	3 391	1 849	1 555	2 905
S:a norra Sverige	**2 003**	**30 668**	**31 243**	**23 999**	**17 266**	**17 105**	**28 830**	**15 474**	**14 376**	**24 617**
S:a hela landet	**4 407**	**45 736**	**49 442**	**32 892**	**22 429**	**23 153**	**36 413**	**20 383**	**20 167**	**31 782**
Kronoskogar	143	7 206	7 962	4 446	2 582	2 208	4 201	2 303	1 743	3 580
Andra allmänna skogar	265	1 908	2 298	1 242	547	677	1 057	508	608	890
Aktiebolagsskogar	392	27 245	28 478	20 660	15 026	15 726	24 735	13 815	13 757	21 614
Övriga enskilda skogar	3 607	9 377	10 704	6 544	4 274	4 542	6 420	3 757	4 059	5 698
Avverkare med behov av										
1— 9 arbetare	3 625	5 914	6 240	5 686	2 485	2 415	4 388	2 115	2 034	3 764
10—24 »	398	4 342	5 064	2 168	1 358	1 476	1 735	1 264	1 339	1 557
25—∞ »	384	35 480	38 138	25 038	18 586	19 262	30 290	17 004	16 794	26 461

[1] Uppgiftsskyldig är endast avverkare, som sysselsätter särskild för ändamålet anställd arbetskraft.

Tab. 7. Sysselsatta arbetare i slutet av juni 1943 i jämförelse med slutet av maj 1943.

Näringsgrenar	Företag med uppgifter för såväl juni 1943 som maj 1943							
	Antal företag	Juni 1943			Indextal för juni 1943 (maj 1943 = 100)			
		Sysselsatta och semesterlediga arbetare			Sysselsatta och semesterlediga arbetare			Sysselsatta arbetare
		Män	Kvinnor	S:a	Män	Kvinnor	S:a	
Malmbrytning o. metallind.	**1 322**	**122 559**	**11 905**	**134 464**	**101·6**	**99·4**	**101·4**	**68·4**
Gruvor o. anrikningsverk	24	2 746	37	2 783	100·0	·	99·7	69·0
Järn-, stål- o. kopparverk	37	22 418	323	22 741	101·6	111·0	101·7	64·7
Järn- o. stålmanufaktur .	274	14 205	1 614	15 819	101·4	101·1	101·3	65·0
Mekaniska verkstäder . .	696	57 802	4 223	62 025	101·6	98·9	101·4	66·1
Skeppsvarv	87	6 848	—	6 848	101·5	—	101·5	39·9
Elektriska verkstäder . .	83	12 697	4 046	16 743	103·0	98·0	101·7	91·5
Annan metallindustri . .	171	5 843	1 662	7 505	101·5	100·9	100·6	77·5
Jord- o. stenindustri . .	**413**	**18 950**	**2 335**	**21 285**	**103·1**	**102·4**	**103·0**	**90·8**
Kolgruvor	4	858	2	860	100·8	·	100·9	98·0
Torvindustri	51	2 469	488	2 957	107·9	98·4	106·2	105·5
Stenbrott o. stenhuggerier	91	2 698	38	2 736	101·9	·	102·1	90·8
Cementfabriker, kalkbruk	87	3 472	73	3 545	103·4	125·9	103·8	91·6
Tegelbruk	117	4 130	75	4 205	106·5	123·0	106·8	102·0
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	20	2 349	1 354	3 703	98·2	101·9	99·5	72·2
Glasbruk	33	2 145	292	2 437	101·1	100·3	101·0	83·1
Annan jord- o. stenindustri	10	829	13	842	97·6	·	97·7	81·0
Träindustri	**738**	**26 990**	**713**	**27 703**	**101·5**	**102·9**	**101·5**	**80·4**
Sågverk o. hyvlerier . .	336	14 199	74	14 273	102·2	107·2	102·2	87·0
Snickeri- o. möbelfabriker	341	10 885	411	11 296	100·6	102·8	100·7	71·4
Annan trävaruindustri . .	61	1 906	228	2 134	101·4	101·8	101·5	84·4
Pappers- o. grafisk ind. .	**466**	**27 452**	**6 212**	**33 664**	**104·8**	**104·0**	**104·6**	**85·8**
Pappersmassefabriker . .	60	10 594	124	10 718	108·0	100·8	107·9	85·8
Pappersbruk o. pappfabr. .	46	7 592	1 541	9 133	102·4	107·7	103·3	81·7
Annan pappersindustri .	108	1 930	3 267	5 197	102·2	99·3	100·4	79·5
Grafisk industri	252	7 336	1 280	8 616	103·6	113·3	104·9	94·3
Livsmedelsindustri . . .	**732**	**16 281**	**9 191**	**25 472**	**104·8**	**105·5**	**105·0**	**92·4**
Kvarnar	37	968	164	1 132	99·4	100·6	99·6	88·1
Bagerier	167	3 281	1 883	5 164	104·1	110·4	106·3	97·2
Råsockerbruk o. raffinad. .	20	2 712	470	3 182	105·4	96·9	104·1	82·3
Choklad- o. karamellfabr.	52	872	2 230	3 102	95·1	105·0	102·0	71·4
Bryggerier o. läskedrycksf.	166	3 195	886	4 081	106·1	109·7	106·8	102·8
Tobaksfabriker	8	386	1 274	1 660	101·0	97·8	98·6	98·0
Slakterier o. konservfabr.	167	2 682	1 591	4 273	109·0	107·4	108·4	95·1
Annan livsmedelsindustri	115	2 185	693	2 878	105·5	107·8	106·0	98·8
Textil- o. beklädnadsind. .	**653**	**19 181**	**37 020**	**56 201**	**101·1**	**98·8**	**99·5**	**76·5**
Bomullsindustri	47	6 462	6 730	13 192	100·3	97·5	98·8	58·8
Jute- o. linneindustri . .	13	841	928	1 769	100·4	100·8	100·6	68·0
Ylleindustri	63	4 078	5 006	9 084	101·4	99·7	100·5	75·7
Trikåfabriker	102	1 794	6 060	7 854	100·5	99·3	99·6	92·5
Skrädderier o. sömnadsfabr.	281	2 593	14 003	16 596	103·9	99·0	99·7	86·6
Annan hithörande industri	147	3 413	4 293	7 706	100·5	97.8	99·0	71·5
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**331**	**9 752**	**6 718**	**16 470**	**94·1**	**92·6**	**93·5**	**78·1**
Garverier	31	1 489	213	1 702	95·6	99·1	96·0	93·4
Skofabriker	123	3 001	2 209	5 210	87·7	86·1	87·0	78·8
Gummivarufabriker . . .	27	2 770	2 642	5 412	94·6	94·4	94·5	67·8
Annan hithörande industri	150	2 492	1 654	4 146	101·5	98·7	100·4	84·9
Kemisk-teknisk industri .	**252**	**7 687**	**2 617**	**10 284**	**101·1**	**102·6**	**101·5**	**85·4**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	93	1 494	949	2 443	104·8	102·7	104·0	84·5
Sprängämnesfabriker . .	6	927	380	1 307	102·5	94·8	100·2	92·8
Tändsticksfabriker . . .	8	492	215	707	95·3	98·6	96·3	86·2
Annan kemisk-tekn. ind. .	145	4 754	1 073	5 827	100·4	106·6	101·5	83·9
Samtliga industrigrupper	**4 907**	**248 832**	**76 711**	**325 543**	**101·9**	**99·7**	**101·4**	**76·9**
Byggnadsverksamhet . .	834	15 039	—	15 039	103·5	—	103·5	93·4
Statliga verk o. byggn.-arb.	157	26 057	3 128	29 185	101·8	98·9	101·4	92·9
Komm. verk. o. byggnadsarb.	193	12 766	193	12 959	101·4	109·7	101·5	91·0
Handel o. varulager . . .	518	4 141	759	4 900	100·5	98·6	100·2	90·6
Samfärdsel	130	5 417	42	5 459	104·9	·	104·7	96·5
Samtliga näringsgrenar	**6 739**	**312 252**	**80 833**	**393 085**	**102·0**	**99·7**	**101·5**	**79·5**

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 8. Indextal över antalet sysselsatta arbetare[1]. September 1939 = 100.

Näringsgrenar	1942								1943					
	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni
Malmbrytning o. metallind.	**105**	**108**	**109**	**110**	**110**	**111**	**112**	**111**	**112**	**112**	**110**	**110**	**111**	**113**
Gruvor o. anrikningsverk .	103	108	109	109	110	110	109	105	103	103	100	100	103	103
Järn-, stål- o. kopparverk .	106	109	109	109	106	107	108	106	110	110	105	105	109	111
Järn- o. stålmanufaktur . .	89	94	96	97	96	98	98	97	97	97	96	94	95	96
Mekaniska verkstäder . . .	112	116	117	118	118	120	121	120	121	121	120	119	120	122
Skeppsvarv	109	111	109	110	110	112	115	115	120	118	120	121	119	120
Elektriska verkstäder . . .	111	115	115	117	117	120	121	119	120	119	117	120	119	121
Annan metallindustri . . .	82	85	85	86	86	89	91	91	90	90	88	88	88	88
Jord- o. stenindustri . . .	**82**	**89**	**89**	**88**	**84**	**80**	**78**	**73**	**70**	**71**	**75**	**83**	**94**	**96**
Kolgruvor	122	121	119	114	118	120	125	122	123	117	115	112	112	113
Torvindustri	276	324	311	237	179	157	125	104	91	93	138	246	412	438
Stenbrott o. stenhuggerier .	45	47	46	46	43	43	44	39	35	37	39	40	40	40
Cementfabriker, kalkbruk .	83	90	91	94	89	85	83	77	76	77	81	86	89	93
Tegelbruk	69	80	81	81	74	62	58	51	48	48	55	72	88	94
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	82	83	84	85	85	85	86	87	88	88	90	89	93	92
Glasbruk	72	76	76	80	84	85	84	83	79	79	79	79	78	79
Träindustri	**71**	**75**	**76**	**76**	**73**	**73**	**70**	**65**	**66**	**68**	**70**	**74**	**78**	**79**
Sågverk o. hyvlerier . . .	68	72	71	69	65	63	57	50	52	56	61	67	73	75
Snickeri- o. möbelfabriker .	74	78	80	82	80	83	83	82	82	82	81	82	83	83
Annan trävaruindustri . . .	91	96	99	102	102	100	99	95	95	90	93	92	99	100
Pappers- o. grafisk ind. . .	**82**	**84**	**83**	**82**	**82**	**83**	**82**	**78**	**78**	**78**	**76**	**76**	**81**	**84**
Pappersmassefabriker . . .	74	75	73	73	69	70	67	60	58	60	59	61	69	75
Pappersbruk o. pappfabr. .	75	78	75	74	75	76	76	73	75	73	68	68	72	74
Annan pappersindustri . .	89	89	89	93	94	95	97	96	96	96	96	94	96	97
Grafisk industri	95	99	100	98	100	102	103	105	104	103	101	99	100	105
Livsmedelsindustri	**96**	**100**	**100**	**101**	**99**	**109**	**109**	**90**	**94**	**93**	**91**	**89**	**94**	**99**
Kvarnar	90	89	88	90	101	104	104	98	96	99	96	92	94	94
Bagerier	103	109	108	104	102	100	102	95	99	101	102	103	108	114
Råsockerbruk o. raffinad. .	121	130	136	142	142	230	230	110	118	115	111	106	105	110
Choklad- o. karamellfabr. .	97	97	98	101	101	103	104	77	95	98	90	79	85	87
Bryggerier o. läskedrycksf. .	91	95	97	93	87	84	83	89	85	84	86	90	95	102
Tobaksfabriker	82	83	79	77	81	77	80	73	79	75	73	74	74	73
Slakterier o. konservfabr. .	108	112	103	116	106	109	109	104	106	103	99	96	106	115
Annan livsmedelsindustri .	94	100	102	103	102	105	105	99	102	98	100	101	106	113
Textil- o. beklädnadsind. . .	**86**	**86**	**86**	**86**	**88**	**89**	**89**	**87**	**89**	**89**	**89**	**88**	**88**	**88**
Bomullsindustri	92	93	92	93	94	95	95	93	96	95	94	92	92	91
Jute- och linneindustri . .	89	91	92	92	92	92	93	89	91	91	89	89	88	89
Ylleindustri	88	90	89	90	92	93	93	92	93	94	94	92	92	93
Trikåfabriker	83	82	81	82	83	86	87	85	86	86	85	83	83	83
Skrädderier o. sömnadsfabr.	80	80	80	80	83	83	81	78	80	82	83	83	83	83
Annan hithörande industri .	92	94	94	95	95	98	98	95	99	101	102	100	102	101
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**82**	**84**	**83**	**83**	**82**	**87**	**88**	**77**	**85**	**85**	**84**	**81**	**77**	**72**
Garverier	100	102	104	103	105	107	107	93	104	104	104	100	94	90
Skofabriker	85	86	84	84	75	85	84	75	80	82	80	76	69	60
Gummivarufabriker	70	71	69	70	74	74	76	61	79	78	78	76	76	72
Annan hithörande industri .	84	88	88	90	93	97	99	91	93	89	90	86	84	84
Kemisk-teknisk industri . .	**89**	**91**	**91**	**92**	**89**	**88**	**88**	**83**	**86**	**87**	**88**	**87**	**87**	**89**
Färg-, olje- o. parfymfabr. .	85	90	90	93	93	95	97	93	92	95	96	96	96	100
Sprängämnesfabriker . . .	138	138	134	130	123	113	110	99	104	106	107	103	104	105
Tändsticksfabriker	37	37	38	36	37	37	37	38	39	33	33	35	37	36
Annan kemisk-teknisk ind. .	97	100	101	103	98	99	100	94	98	100	100	99	100	101
Samtliga industrigrupper	**91**	**94**	**94**	**95**	**94**	**95**	**95**	**91**	**92**	**93**	**92**	**92**	**95**	**96**
Byggnadsverksamhet	53	61	68	71	67	63	60	51	53	54	53	53	56	58
Statliga verk o. byggn.-arb. .	125	133	136	137	133	130	121	109	108	108	109	113	119	121
Komm. verk o. byggnadsarb.	90	94	94	94	91	87	84	83	80	79	83	87	89	91
Handel o. varulager	74	73	73	74	75	76	77	73	74	74	76	72	73	73
Samtliga näringsgrenar	**90**	**94**	**95**	**96**	**94**	**95**	**94**	**89**	**90**	**90**	**90**	**91**	**93**	**95**

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 9. Tillgången på arbete och arbetskraft under juni 1943.

Näringsgrenar		Arbetare (i %) hos arbetsgivare, som rapporterat nedanstående arbetstillgång					Arb.-tillg.-siffra (konj.-siffra)	Arbetare (i %) hos arb.-giv., som betr. arbetskraften rapporterat			Permitterade arb. i % av anställda
		mycket god (5)	god (4)	medelgod (3)	mindre god (2)	dålig (1)		brist	tillr. tillgång	överflöd	
Malmbrytning o. metallindustri	juni 1943	32	49	17	1	1	4·1	38	62	0	0·2
	maj 1943	30	57	10	2	1	4·1	.	.	.	0·2
	juni 1942	21	54	19	5	1	3·9	29	65	6	0·2
Jord- o. stenindustri	juni 1943	41	42	10	6	1	4·1	39	60	1	0·7
	maj 1943	44	39	13	3	1	4·2	.	.	.	0·8
	juni 1942	33	50	13	3	1	4·1	43	51	6	0·8
Träindustri	juni 1943	20	49	27	3	1	3·8	20	79	1	1·0
	maj 1943	19	55	20	5	1	3·9	.	.	.	1·1
	juni 1942	25	52	19	2	2	4·0	34	65	1	1·3
Sågverk	juni 1943	16	49	33	2	0	3·8	18	82	0	0·7
	maj 1943	20	53	21	6	0	3·9	.	.	.	0·8
	juni 1942	24	54	20	1	1	4·0	32	68	0	1·1
Pappers- o. grafisk industri	juni 1943	16	31	31	14	8	3·3	26	69	5	5·9
	maj 1943	14	33	29	14	10	3·3	.	.	.	6·3
	juni 1942	14	44	31	7	4	3·6	24	70	6	2·9
Pappersmassefabriker	juni 1943	1	22	34	26	17	2·7	4	83	13	13·6
	maj 1943	1	28	33	24	14	2·8	.	.	.	12·9
	juni 1942	2	55	33	4	6	3·5	4	87	9	5·8
Livsmedelsindustri	juni 1943	12	51	30	6	1	3·7	16	81	3	1·7
	maj 1943	10	45	33	11	1	3·5	.	.	.	2·0
	juni 1942	7	40	40	10	3	3·4	10	83	7	1·1
Textil- o. beklädnadsindustri	juni 1943	20	48	29	3	0	3·9	50	50	0	0·2
	maj 1943	19	47	27	6	1	3·8	.	.	.	0·3
	juni 1942	6	39	34	19	2	3·3	14	84	2	1·2
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	juni 1943	3	40	29	23	5	3·1	16	79	5	8·2
	maj 1943	1	43	24	25	7	3·1	.	.	.	4·3
	juni 1942	4	46	36	10	4	3·4	22	77	1	1·4
Skofabriker	juni 1943	4	18	37	30	11	2·7	5	80	15	16·5
	maj 1943	1	17	33	32	17	2·5	.	.	.	8·5
	juni 1942	5	29	51	7	8	3·2	5	93	2	2·3
Kemisk-teknisk ind.	juni 1943	10	37	25	20	8	3·2	15	83	2	2·0
	maj 1943	13	37	29	8	13	3·3	.	.	.	1·9
	juni 1942	5	54	24	6	11	3·4	6	89	5	2·6
Samtliga industrigrupper	juni 1943	**24**	**46**	**23**	**5**	**2**	3·9	**34**	**65**	**1**	1·5
	maj 1943	23	50	18	6	3	3·9	.	.	.	1·3
	juni 1942	17	49	25	7	2	3·7	25	70	5	0·9
Byggnadsverksamhet	juni 1943	4	36	42	15	3	3·2	12	82	6	1·9
	maj 1943	6	31	39	18	6	3·1	.	.	.	3·1
	juni 1942	15	35	35	11	4	3·5	18	76	6	0·8
Samtliga näringsgrenar	juni 1943	**23**	**45**	**25**	**5**	**2**	3·8	**29**	**69**	**2**	1·4
	maj 1943	22	49	21	7	1	3·8	.	.	.	1·3
	juni 1942	16	47	27	8	2	3·7	22	73	5	0·9

Tab. 10. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade nyanställningar och entlediganden under juni 1943 i jämförelse med föregående månad.[1]

Näringsgrenar	Antal rapporterande företag		Antal nyanställda		Antal entledigade		Ökning (+) eller minskning (−)	
	Maj	Juni	Maj	Juni	Maj	Juni	Maj	Juni
Malmbrytning o. metallindustri	**95**	**62**	**2 811**	**1 879**	**1 985**	**1 172**	+ **826**	+ **707**
Gruvor o. anrikningsverk	4	2	26	14	34	9	− 8	+ 5
Järn-, stål- o. kopparverk	18	12	628	445	383	260	+ 245	+ 185
Järn- o. stålmanufaktur	7	4	108	29	124	43	− 16	− 14
Mekaniska verkstäder	43	25	1 104	618	749	398	+ 355	+ 220
Skeppsvarv	4	4	208	295	135	68	+ 73	+ 227
Elektriska verkstäder	12	11	564	415	448	348	+ 116	+ 67
Annan metallindustri	7	4	173	63	112	46	+ 61	+ 17
Jord- o. stenindustri	**33**	**16**	**480**	**204**	**127**	**129**	+ **353**	+ **75**
Kolgruvor	1	2	1	4	3	5	− 2	− 1
Stenbrott o. stenhuggerier	2	—	16	—	**14**	—	+ 2	—
Cementfabriker, kalkbruk	6	5	57	88	12	15	+ 45	+ 73
Tegelbruk	17	4	245	91	15	90	+ 230	+ 1
Porslins-, kakel- o. lergodsfabr.	5	5	134	21	65	19	+ 69	+ 2
Glasbruk	2	—	27	—	18	—	+ 9	—
Träindustri	**7**	**8**	**131**	**86**	**23**	**42**	+ **108**	+ **44**
Sågverk o. hyvlerier	4	6	107	72	13	42	+ 94	+ 30
Snickerier o. möbelfabriker	2	—	16	—	7	—	+ 9	—
Annan trävaruindustri	1	2	8	14	3	—	+ 5	+ 14
Pappers- o. grafisk industri	**15**	**10**	**389**	**298**	**165**	**132**	+ **224**	+ **166**
Pappersmassefabriker	6	4	269	45	17	7	+ 252	+ 38
Pappersbruk o. pappfabriker	3	2	23	31	38	21	− 15	+ 10
Annan pappersindustri	3	2	25	51	8	—	+ 17	+ 51
Grafisk industri	3	2	72	171	102	104	− 30	+ 67
Livsmedelsindustri	**23**	**15**	**230**	**159**	**102**	**74**	+ **128**	+ **85**
Kvarnar	—	—	—	—	—	—	—	—
Bagerier	2	—	43	—	—	—	+ 43	—
Råsockerbruk o. raffinaderier	8	5	64	42	33	1	+ 31	+ 41
Choklad- o. karamellfabriker	4	4	16	21	36	29	− 20	− 8
Bryggerier o. läskedrycksfabriker	2	2	13	14	—	—	+ 13	+ 14
Slakterier o. konservfabriker	3	4	57	74	10	39	+ 47	+ 35
Annan livsmedelsindustri	4	1	37	8	23	5	+ 14	+ 1
Textil- o. beklädnadsindustri	**27**	**18**	**503**	**156**	**502**	**353**	+ **1**	− **197**
Bomullsindustri	8	4	305	90	285	127	+ 20	− 37
Jute- och linneindustri	—	—	—	—	—	—	—	—
Ylleindustri	5	4	44	17	81	81	− 37	− 64
Trikåfabriker	3	1	24	10	31	16	− 7	− 6
Skrädderier o. sömnadsfabriker	7	5	42	15	35	45	+ 7	− 30
Annan hithörande industri	4	4	88	24	70	84	+ 18	− 60
Läder-, hår- o. gummivaruind.	**23**	**34**	**75**	**152**	**692**	**904**	− **617**	− **752**
Garverier	2	2	3	—	17	33	− 14	− 33
Skofabriker	16	25	1	25	386	719	− 385	− 694
Gummivarufabriker	5	4	71	122	289	143	− 218	− 21
Annan hithörande industri	—	3	—	5	—	9	—	− 4
Kemisk-teknisk industri	**10**	**7**	**112**	**66**	**146**	**68**	− **34**	− **2**
Färg-, olje- o. parfymfabriker	2	—	—	—	31	—	− 31	—
Sprängämnesfabriker	1	2	38	31	1	7	+ 37	+ 24
Tändsticksfabriker	—	—	—	—	—	—	—	—
Annan kemisk-teknisk industri	7	5	74	35	114	61	− 40	− 26
Samtliga industrigrupper	**233**	**170**	**4 731**	**3 000**	**3 742**	**2 874**	+ **989**	+ **127**
Byggnadsverksamhet	77	47	954	923	513	372	+ **441**	+ **551**
Handel o. varulager	9	5	272	138	90	56	+ 182	+ 82
Samfärdsel	2	1	26	13	18	2	+ 8	+ 11
Hotell- o. restaurangrörelse	2	—	58	—	52	—	+ 6	—
Banker o. försäkringsföretag	—	—	—	—	—	—	—	—
Samtliga näringsgrenar	**323**	**223**	**6 041**	**3 947**	**4 415**	**3 275**	+ **1 626**	+ **672**
Kvinnor			1 442	794	1 471	1 249	− 29	− 455

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

D. Arbetslösheten inom fackförbunden.

Tab. 11. Arbetslösheten inom fackförbunden den 31 maj 1943.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga Antal	Samtliga %	Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
Beklädnadsarbetareförb. .	92	26 091	21 489	**669**	**2·6**	600	26 986	710	2·7
Bleck- o. plåtslagareförb.	57	2 666	—	**133**	**5·0**	—	2 634	224	8·5
Bokbindareförbundet . .	56	8 943	5 558	**109**	**1·2**	58	8 988	128	1·4
Bryggeriindustriarb.-förb.	121	7 013	1 536	**108**	**1·5**	62	7 002	164	2·3
Byggnadsträarbetareförb.	347	33 129	—	**5 148**	**15·5**	—	33 490	7 808	23·3
De förenade förbunden .	60	12 502	3 498	**565**	**4·5**	357	12 600	644	5·1
Elektriska arbetareförb. .	75	8 373	—	**171**	**2·0**	—	8 691	245	2·8
Gjutareförbundet	108	9 017	41	**150**	**1·7**	4	8 929	150	1·7
Grov- o. fabriksarb.-förb.	442	64 809	7 749	**4 242**	**6·5**	637	68 909	5 951	8·6
Byggnadsind.-arbetare .	141	27 435	1 288	**3 075**	**11·2**	106	30 989	4 223	13·6
Byggnadsämnesind.-arb.	149	11 295	391	**212**	**1·9**	25	11 869	562	4·7
Glasbruksarbetare . .	32	2 803	74	**50**	**1·8**	3	3 054	49	1·6
Sockerfabriksarbetare .	17	4 310	774	**239**	**5·5**	109	4 367	259	5·9
Tändsticksarbetare . .	6	1 392	539	**157**	**11·3**	127	1 411	157	11·1
Övriga arbetare . . .	97	17 574	4 683	**509**	**2·9**	267	17 219	701	4·1
Gruvindustriarbetareförb.	65	10 653	115	**134**	**1·3**	5	10 683	183	1·7
Handelsarbetareförb. . .	266	42 840	18 197	**644**	**1·5**	268	42 752	701	1·6
Kommunalarbetareförb. .	319	46 529	13 759	**551**	**1·2**	160	48 065	1 216	2·5
Lantarbetareförbundet .	654	41 838	1 108	**865**	**2·1**	290	46 489	1 340	2·9
Litografförbundet . . .	19	2 809	170	**19**	**0·7**	4	2 907	29	1·0
Livsmedelsarbetareförb. .	124	27 979	8 486	**1 588**	**5·7**	787	28 619	1 972	6·9
Metallindustriarb.-förb. .	311	193 901	13 827	**3 788**	**2·0**	721	193 212	4 241	2·2
Järnbruksarbetare . .	56	39 182	698	**289**	**0·7**	183	39 029	309	0·8
Verkstadsarbetare . .	255	154 719	13 129	**3 499**	**2·3**	538	154 183	3 932	2·6
Murareförbundet	118	10 030	—	**991**	**9·9**	—	9 993	1 623	16·2
Målareförbundet	124	[1] 6 560	—	**428**	**6·5**	—	12 228	2 311	18·9
Pappersindustriarb.-förb.	124	27 950	1 494	**1 798**	**6·4**	408	31 804	3 449	10·8
Sadelm.- o. tapetseraref.	62	3 816	809	**200**	**5·2**	58	3 807	252	6·6
Sko- o. läderindustriarb.-f.	60	10 288	3 961	**1 387**	**13·5**	814	10 536	2 542	24·1
Stenindustriarbetareförb.	125	5 436	—	**281**	**5·2**	—	5 780	512	8·9
Sågverksindustriarb.-förb.	241	18 283	19	**1 394**	**7·6**	4	19 608	2 804	14·3
Textilarbetareförbundet .	102	39 965	22 558	**1 131**	**2·8**	914	40 035	1 066	2·7
Tobaksindustriarb.-förb.	10	2 296	1 774	**212**	**9·2**	190	2 305	202	8·8
Transportarbetareförb. .	186	29 006	1 784	**2 167**	**7·5**	155	28 748	2 910	10·1
Träindustriarbetareförb.	252	24 274	554	**605**	**2·5**	50	24 450	913	3·7
Typografförbundet . . .	106	12 250	597	**83**	**0·7**	13	12 165	124	1·0
Väg- o. vattenb.-arb.-förb.	246	19 021	—	**1 985**	**10·4**	—	21 112	2 332	11·0
Summa	**4 872**	**748 267**	**129 083**	**31 546**	**4·2**	**6 559**	**772 827**	**46 746**	**6·0**

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under maj uppgivits till inalles 196 004.

[1] Materialet f. n. knapphändigt på grund av omläggning av förbundets statistik.

Tab. 12. Antalet arbetslösa i olika fackförbund i procent av det redovisade medlemsantalet $^{30}/_{4}$ 1942—$^{31}/_{5}$ 1943.

Fackförbund	$^{30}/_{4}$	$^{31}/_{5}$	$^{30}/_{6}$	$^{31}/_{7}$	$^{31}/_{8}$	$^{30}/_{9}$	$^{31}/_{10}$	$^{30}/_{11}$	$^{31}/_{12}$	$^{31}/_{1}$	$^{28}/_{2}$	$^{31}/_{3}$	$^{30}/_{4}$	$^{31}/_{5}$
Beklädnadsarbetareförb.	7·8	7·5	6·2	7·5	5·6	3·5	3·6	5·2	13·2	10·4	5·2	3·6	2·7	2·6
Bleck- o. plåtslagareförb.	10·5	7·1	4·7	4·3	3·2	3·6	4·2	7·6	13·6	6·3	10·6	9·6	8·5	5·0
Bokbindareförbundet	2·7	2·4	2·4	2·2	2·0	1·9	1·4	1·1	2·2	1·5	1·4	1·2	1·4	1·2
Bryggeriindustriarbetareförb.	4·0	2·4	2·1	1·7	2·3	2·8	4·1	4·5	3·5	4·4	4·1	3·4	2·3	1·5
Byggnadsträarbetareförb.	27·1	19·0	16·6	10·7	9·4	10·7	14·1	17·5	30·7	29·1	27·8	24·9	23·3	15·5
De förenade förbunden	4·9	4·2	4·1	4·9	3·9	4·2	4·5	4·5	10·1	5·6	4·4	4·7	5·1	4·5
Elektriska arbetareförb.	6·5	5·2	4·5	2·7	2·2	1·7	1·9	1·9	2·4	2·4	2·6	2·6	2·8	2·0
Gjutareförbundet	1·8	1·8	1·8	1·7	1·4	1·2	1·2	1·2	2·9	2·0	1·6	1·7	1·7	1·7
Grov- o. fabriksarbetareförb.	14·3	8·8	6·7	6·2	6·3	7·0	7·9	9·3	20·1	13·8	12·2	10·0	8·6	6·5
Byggnadsind.-arbetare	18·9	12·1	8·2	7·1	7·9	8·9	10·0	12·7	27·8	19·8	18·0	15·3	13·6	11·2
Byggnadsämnesind.-arbetare	14·1	5·2	4·1	3·5	3·9	5·5	7·1	8·7	16·4	11·9	9·9	6·7	4·7	1·9
Glasbruksarbetare	4·9	3·9	3·8	5·5	5·2	2·6	2·2	2·7	3·5	4·7	2·9	2·1	1·6	1·8
Sockerfabriksarbetare	11·5	8·2	6·8	4·3	3·8	6·0	4·2	2·5	20·2	13·6	11·0	6·6	5·9	5·5
Tändsticksarbetare	14·2	11·3	11·1	10·5	11·3	11·1	13·2	9·3	12·6	15·1	14·8	13·3	11·1	11·3
Övriga arbetare	8·1	6·2	5·8	7·0	5·2	5·4	6·3	6·0	10·9	5·0	5·0	4·5	4·1	2·9
Gruvindustriarbetareförb.	1·7	2·0	1·2	1·3	1·2	1·0	1·1	1·3	2·8	2·0	1·9	1·7	1·7	1·3
Handelsarbetareförb.	2·6	2·3	2·2	2·2	2·3	2·2	2·4	2·5	2·5	2·9	2·2	1·9	1·6	1·5
Kommunalarbetareförb.	3·7	1·6	1·6	1·5	1·7	2·0	2·4	2·7	4·5	4·3	4·6	3·7	2·5	1·2
Lantarbetareförbundet	3·2	2·4	2·0	2·4	2·1	2·2	1·9	3·4	4·6	4·6	3·8	3·1	2·9	2·1
Litografförbundet	1·7	1·5	1·4	1·6	1·4	1·5	1·2	1·6	2·1	1·8	1·2	1·2	1·0	0·7
Livsmedelsarbetareförb.	6·4	5·7	5·2	5·3	5·9	7·0	6·2	6·2	10·9	8·8	7·7	6·5	6·9	5·7
Metallindustriarbetareförb.	3·3	2·8	2·1	1·6	1·5	1·4	1·4	1·5	2·4	2·6	2·3	2·2	2·2	2·0
Järnbruksarbetare	0·9	0·6	0·4	0·5	0·6	0·7	0·6	0·7	1·5	1·4	1·0	0·9	0·8	0·7
Verkstadsarbetare	4·0	3·4	2·6	1·8	1·7	1·6	1·6	1·8	2·7	3·0	2·7	2·6	2·6	2·3
Murareförbundet	30·9	16·0	7·5	4·9	5·1	8·1	13·3	18·9	31·9	34·2	28·6	23·1	16·2	9·9
Målareförbundet	25·7	16·8	14·3	11·2	8·6	5·9	14·0	23·2	29·2	34·7	30·8	15·5	18·9	6·5
Pappersindustriarbetareförb.	9·3	8·0	6·8	6·1	5·6	6·3	6·9	7·6	8·3	10·9	8·7	9·8	10·8	6·4
Sadelm.- o. tapetserareförb.	9·7	9·1	7·2	7·5	6·4	4·2	3·3	3·2	8·7	12·0	8·1	6·5	6·6	5·2
Sko- o. läderindustriarb.-förb.	8·0	11·3	7·1	8·1	6·9	14·3	11·7	11·9	37·5	14·8	17·8	12·4	24·1	13·5
Stenindustriarbetareförb.	9·3	6·5	7·3	8·2	9·4	9·3	10·8	9·0	22·3	17·9	10·6	8·7	8·9	5·2
Sågverksindustriarbetareförb.	19·9	13·3	8·1	5·6	7·7	9·5	12·8	16·4	28·8	19·5	15·9	15·2	14·3	7·6
Textilarbetareförbundet	4·7	3·8	4·5	4·2	3·4	3·4	3·2	3·0	4·9	3·0	2·8	2·7	2·7	2·8
Tobaksindustriarbetareförb.	8·8	8·4	7·9	7·8	7·1	7·3	7·7	7·8	7·8	8·7	8·5	8·5	8·8	9·2
Transportarbetareförb.	12·0	9·0	6·7	6·5	6·7	7·2	7·6	9·1	12·0	11·5	11·8	11·2	10·1	7·5
Träindustriarbetareförb.	5·5	4·2	3·8	3·4	3·2	2·7	3·4	3·7	15·5	6·4	5·3	4·0	3·7	2·5
Typografförbundet	1·2	1·0	0·7	0·8	1·9	1·8	1·7	1·8	2·6	2·2	1·5	1·2	1·0	0·7
Väg- o. vattenb.-arbetareförb.	15·0	12·4	11·0	10·0	9·2	9·2	9·8	17·3	19·7	16·3	15·7	14·9	11·0	10·4
Summa	8·1	5·9	4·9	4·2	4·0	4·3	4·8	5·9	10·3	8·4	7·4	6·4	6·0	4·2

E. Hjälpsökande arbetslösa.

Tab. 13. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade hjälpsökande arbetslösa.

Län År och månad	Antal rapportkommuner	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot närmast föregående månad			Av hela antalet hjälpsökande voro %		Arbetslösa per 1 000 inv.
		Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	försörjningspliktiga	över 50 år	
a) *Vid utgången av juni 1943.*										
Stockholms stad	1	1 152	—	1 152	— 177	—	— 177	62·2	74·8	1·9
Stockholms	10	58	58	116	— 32	— 18	— 50	64·7	56·9	0·4
Uppsala	3	33	19	52	— 6	+ 5	— 1	65·4	61·5	0·4
Södermanlands	1	5	—	5	— 4	—	— 4	·	·	0·0
Östergötlands	2	55	—	55	— 4	—	— 4	56·4	41·8	0·2
Jönköpings	2	58	—	58	— 7	—	— 7	86·2	74·1	0·2
Kronobergs	2	6	4	10	—	+ 2	+ 2	·	·	0·1
Kalmar	2	48	1	49	— 68	—	— 68	·	·	0·2
Gotlands	2	9	5	14	— 28	+ 1	— 27	·	·	0·2
Blekinge	11	25	57	82	— 6	+ 6	—	80·5	72·0	0·6
Kristianstads	1	—	2	2	— 16	+ 2	— 14	·	·	0·0
Malmö stad	1	198	—	198	— 89	—	— 89	84·8	74·2	1·3
Malmöhus i övrigt	5	104	1	105	— 31	—	— 31	77·1	61·0	0·3
Hallands	3	36	—	36	+ 4	—	+ 4	·	·	0·2
Göteborgs stad	1	799	—	799	— 404	—	— 404	71·5	57·7	2·8
Göteborgs o. Bohus i övrigt	34	201	1 037	1 238	+ 1	+ 11	+ 12	85·1	51·9	6·1
Älvsborgs	2	4	—	4	— 12	— 1	— 13	·	·	0·0
Skaraborgs	5	11	3	14	— 7	+ 2	— 5	·	·	0·1
Värmlands	6	34	65	99	— 5	— 3	— 8	77·8	73·7	0·4
Örebro	2	215	1	216	+ 113	+ 1	+ 114	71·3	27·8	0·9
Västmanlands	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs	1	10	—	10	+ 8	— 5	+ 3	·	·	0·0
Gävleborgs	4	54	10	64	— 24	—	— 24	73·4	85·9	0·2
Västernorrlands	30	26	817	843	— 17	— 117	— 134	86·8	63·6	3·1
Jämtlands	1	1	—	1	—	—	—	·	·	0·0
Västerbottens	3	—	10	10	—	+ 1	+ 1	·	·	0·0
Norrbottens	6	13	8	21	+ 2	— 72	— 70	·	·	0·1
Summa	**141**	**3 155**	**2 098**	**5 253**	**— 809**	**— 185**	**— 994**	**75·7**	**61·4**	**0·8**
b) *Maj 1942—Juni 1943.*										
							antal	%		
1942										
maj	204	6 510	3 550	10 060	— 3 729	— 1 746	— 5 475	35·2	75·3	50·9	1·6
juni	190	4 696	3 245	7 941	— 1 814	— 305	— 2 119	21·1	75·5	51·6	1·2
juli	177	3 958	3 001	6 959	— 738	— 244	— 982	12·4	78·0	54·0	1·1
augusti	173	3 713	2 936	6 649	— 245	— 65	— 310	4·5	77·8	54·2	1·0
september	168	3 672	2 747	6 419	— 41	— 189	— 230	3·5	77·0	54·9	1·0
oktober	161	3 898	2 479	6 377	+ 226	— 268	— 42	0·7	75·6	52·9	1·0
november	164	4 204	2 467	6 671	+ 306	— 12	+ 294	4·6	75·6	54·8	1·0
december	171	5 724	2 868	8 592	+ 1 520	+ 401	+ 1 921	28·8	74·8	50·0	1·3
1943										
januari	178	6 739	3 253	9 992	+ 1 015	+ 385	+ 1 400	16·3	76·7	50·8	1·6
februari	172	6 408	3 161	9 569	— 331	— 92	— 423	4·2	76·6	56·4	1·5
mars	170	5 500	3 050	8 550	— 908	— 111	— 1 019	10·6	76·0	59·9	1·3
april	163	4 663	2 543	7 206	— 837	— 507	— 1 344	15·7	76·5	61·5	1·1
maj	155	3 964	2 283	6 247	— 699	— 260	— 959	13·3	75·3	62·6	1·0
juni	141	3 155	2 098	5 253	— 809	— 185	— 994	15·9	75·7	61·4	0·8

Tab. 14. De arbetslösas yrkestillhörighet. Juni 1943.

Yrkesgrupper	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (—) gent emot närmast föregående månad			Av staten och kommunerna hjälpta	
	Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	antal	i % av antalet hjälpsökande
Jordbruk och skogshushållning	6	23	29	+ 2	— 11	— 9	17	·
Jordbruk	5	7	12	+ 2	— 1	+ 1	4	·
Skogshushållning	1	16	17	—	— 10	— 10	13	·
Industri och hantverk	*1 784*	*1 742*	*3 526*	*— 327*	*— 108*	*— 435*	*2 999*	*85·1*
Ingenjörsarbete och arbetsledning	42	1	43	— 12	—	— 12	40	·
Malmbrytning	—	—	—	—	—	—	—	—
Metall- och maskinindustri	177	22	199	— 35	— 8	— 43	168	84·4
Jord- och stenindustri	126	958	1 084	— 1	+ 25	+ 24	941	86·8
stenindustri	84	932	1 016	+ 7	+ 30	+ 37	877	86·3
glasindustri	5	25	30	—	— 4	— 4	29	·
annan hithörande industri	37	1	38	— 8	— 1	— 9	35	·
Trävaruindustri	106	261	367	— 37	— 59	— 96	339	92·4
sågverksindustri	75	259	334	— 20	— 58	— 78	310	92·8
annan trävaruindustri	31	2	33	— 17	— 1	— 18	29	·
Pappersindustri	27	205	232	+ 1	+ 2	+ 3	190	81·9
Grafisk industri	18	—	18	— 2	—	— 2	17	·
Livsmedelsindustri	43	6	49	— 28	—	— 28	41	·
Textil- och beklädnadsindustri	37	—	37	— 3	— 1	— 4	30	·
Läder-, hår- och gummivaruindustri	207	3	210	+ 97	— 7	+ 90	106	50·5
skoindustri	181	3	184	+ 104	— 7	+ 97	81	44·0
gummivaruindustri	1	—	1	— 1	—	— 1	1	·
annan hithörande industri	25	—	25	— 6	—	— 6	24	·
Kemisk-teknisk industri	37	2	39	— 31	+ 1	— 30	35	·
Byggnadsverksamhet	951	281	1 232	— 278	— 63	— 341	1 077	87·4
husbyggnadsarbete	859	89	948	— 238	— 29	— 267	839	88·5
väg-, gatu- o. vattenbyggnadsarb.	92	192	284	— 40	— 34	— 74	238	83·8
Kraft- och värmeproduktion	13	3	16	+ 2	+ 2	+ 4	15	·
Sjöfart och fiske	46	9	55	— 8	—	— 8	41	74·5
Handel, samfärdsel o. allmän tjänst	856	85	941	— 354	— 11	— 365	830	88·2
Kontors-, affärs- och lagerarbete	395	14	409	— 41	— 3	— 44	366	89·5
kontorister (chefer, bokhåll. m. fl.)	148	7	155	— 17	— 1	— 18	141	91·0
kontorsvaktmästare m. fl.	3	—	3	—	—	—	3	·
affärsförest., bitr., agenter m. fl.	167	3	170	— 22	—	— 22	153	90·0
lagerarbetare och förrådsbiträden	77	4	81	— 2	— 2	— 4	69	85·2
Landtransport	318	69	387	— 247	— 4	— 251	335	86·6
hamn- och stuveriarbetare	149	54	203	— 223	— 4	— 227	173	85·2
chaufförer och åkeriarbetare	136	15	151	— 28	—	— 28	137	90·7
övriga hithörande grupper	33	—	33	+ 4	—	+ 4	25	·
Hotell- och restaurangrörelse	36	—	36	— 23	—	— 23	33	·
Litterärt och konstnärligt arbete	48	1	49	— 36	— 4	— 40	41	·
Förvaltning och undervisning	46	1	47	— 1	—	— 1	42	·
Sjukvård och hygien	13	—	13	— 6	—	— 6	13	·
Husligt arbete	14	3	17	— 9	+ 2	— 7	13	·
Arbete, ej hänförl. till annan grupp	449	236	685	— 113	— 57	— 170	593	86·6
Summa	3 155	2 098	5 253	— 809	— 185	— 994	4 493	85·5
därav 16—25 år	123	49	172	— 8	— 1	— 9		
26—50 »	1 011	844	1 855	— 223	— 76	— 299		
över 50 »	2 021	1 205	3 226	— 578	— 108	— 686		

Tab. 15. Hjälpverksamheten för arbetslösa.

Län År och månad	Hela antalet hjälpta	därav hjälpta genom								
		statligt beredskapsarbete		statskommunalt beredskapsarbete	reservarbete		kommunalt arbete utan statsbidrag	kontantunderstöd		utbildningshjälp
		i kommissionens regi	i annan myndighets regi		arkivarbete och musikerhjälp	statskommunalt reservarbete		dagunderstöd	kommunalt understöd	
		a) *Vid utgången av juni 1943.*								
Stockholms stad	1 079	86	—	503	203	25	16	167	10	69
Stockholms	81	25	—	—	8	—	—	27	12	9
Uppsala	34	—	—	—	3	—	30	—	—	1
Södermanlands	5	—	—	—	—	—	5	—	—	—
Östergötlands	43	—	—	—	2	—	—	17	—	24
Jönköpings	53	35	—	—	3	—	12	—	—	3
Kronobergs	6	—	—	—	1	—	—	—	—	5
Kalmar	40	—	—	—	1	20	19	—	—	—
Gotlands	14	—	—	5	—	—	6	—	—	3
Blekinge	75	71	—	—	1	—	3	—	—	—
Kristianstads	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—
Malmö stad	178	69	—	26	2	—	—	79	2	—
Malmöhus i övrigt	99	82	—	4	3	—	6	—	4	—
Hallands	13	—	—	—	—	—	5	—	1	7
Göteborgs stad	690	125	228	100	41	22	—	132	—	42
Göteborgs o. Bohus i övrigt	1 060	425	447	84	1	20	21	38	4	20
Älvsborgs	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Skaraborgs	12	—	—	6	1	—	4	—	—	1
Värmlands	85	3	19	—	5	17	27	—	3	11
Örebro	97	5	—	12	1	4	—	—	—	75
Västmanlands	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs	10	—	—	—	2	—	8	—	—	—
Gävleborgs	39	—	—	34	—	—	—	—	—	5
Västernorrlands	766	199	437	58	—	13	23	—	—	36
Jämtlands	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Västerbottens	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Norrbottens	9	—	—	—	—	—	—	—	1	8
Summa	**4 493**	**1 125**	**1 131**	**832**	**280**	**121**	**187**	**460**	**38**	**319**
därav städer	2 676	462	283	729	273	91	109	444	26	259
	b) *Maj 1942—Juni 1943.*									
1942										
maj	8 462	2 146	1 061	1 443	388	113	477	2 082	116	636
juni	6 903	2 177	945	1 206	370	178	409	974	66	578
juli	6 210	2 102	937	1 080	348	162	281	822	50	428
augusti	5 802	1 998	874	1 017	325	144	220	781	40	403
september	5 426	1 667	853	1 040	324	111	209	817	34	371
oktober	4 931	1 434	831	963	341	101	231	654	39	337
november	4 947	1 281	744	918	373	88	244	898	55	346
december	6 061	1 114	802	871	398	33	189	1 778	538	338
1943										
januari	6 994	1 271	971	815	357	24	324	2 738	180	314
februari	7 251	1 597	1 097	867	384	33	474	2 352	136	311
mars	6 954	1 390	1 355	1 023	386	84	364	1 954	91	307
april	6 011	1 092	1 300	939	375	71	357	1 561	75	241
maj	5 201	994	1 268	904	315	107	263	1 006	57	287
juni	4 493	1 125	1 131	832	280	121	187	460	38	319

F. Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1938—1943.

Tab. 16. Arbetsförmedling och arbetslöshet.

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medeltal
	Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser												
1938	218	230	182	157	146	153	152	128	132	167	236	231	196
1939	219	230	179	155	126	119	119	106	124	154	193	186	173
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	182
1941	249	241	208	184	160	154	139	131	130	141	176	195	198
1942	227	202	168	131	110	103	99	97	97	102	114	125	147
1943	137	133	114	109	99	93							
	Arbetslösheten inom fackförbunden (procent av medlemsantalet)												
1938	15·6	14·5	13·0	10·7	8·4	8·5	7·2	7·2	7·5	9·0	11·2	17·8	10·9
1939	14·9	13·0	11·7	9·0	6·3	5·6	4·8	5·0	6·3	8·0	10·4	15·2	9·2
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	11·8
1941	17·1	16·4	15·1	13·1	10·6	9·8	7·8	7·5	7·8	8·2	10·0	13·0	11·3
1942	13·6	12·5	11·0	8·1	5·9	4·9	4·2	4·0	4·3	4·8	5·9	10·3	7·5
1943	8·4	7·4	6·4	6·0	4·2								
	Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa												
1938	22 022	22 263	20 071	16 935	13 797	11 891	10 057	9 993	10 818	13 972	18 853	23 603	16 189
1939	29 263	29 020	27 250	24 893	17 610	12 501	9 229	8 709	9 499	12 183	15 583	14 940	17 556
1940	15 552	15 184	14 332	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 243	16 122	20 562	23 469	13 367
1941	30 512	34 900	33 702	30 552	24 856	20 656	16 205	14 989	13 279	12 610	14 781	19 583	22 219
1942	25 259	25 149	22 062	15 535	10 060	7 941	6 959	6 649	6 419	6 377	6 671	8 592	12 306
1943	9 992	9 569	8 550	7 206	6 247	5 253							

Tab. 17. Indextal för antalet sysselsatta arbetare. 1:a kv. 1935 = 100.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1938	114·7	117·9	117·8	116·3
1939	114·1	120·3	120·3	118·6
1940	109·7	107·0	107·5	110·7
1941	104·4	108·5	112·3	112·7
1942	104·7	110·7	114·7	114·7
1943	110·2			

Tab. 18. Konjunktursiffror för arbetstillgången.

År	Febr.	Maj	Aug.	Nov.
1938	3·5	3·5	3·5	3·6
1939	3·7	3·9	4·0	3·8
1940	3·7	3·4	3·4	3·4
1941	3·2	3·4	3·4	3·5
1942	3·4	3·7	3·8	3·7
1943	3·6	3·8		

Anmärkningar till tabellavdelningen.

Tab. 7—9 och 17—18. För juni 1943 ha rapportkorten utsänts till omkring 12 800 företagare, av vilka c:a 7 400 lämnat de begärda uppgifterna. Uppgifterna avse antalet sysselsatta arbetare sista arbetsdagen av sista avlöningsperioden i månaden. Uppgifter rörande övriga sysselsatta inhämtas endast för den mellersta månaden i varje kvartal. Indextal för mindre än 50 personer ha ej beräknats. Indextal, som avse minst 50 men under 100 personer, äro tryckta med medievalstil. I tab. 8 ha enligt den s. k. kedjemetoden indextal uträknats över arbetarantalet under maj 1942—juni 1943 med september 1939 som bas. Indextalen för juni 1943 äro preliminära. Indextalen i tab. 8 ha beräknats med användande av månadsindextal, som visa arbetarantalets förändringar, om arbetare på semester räknas som sysselsatta. I tab. 17 ha enligt kedjemetoden beräknats kvartalsindextal (den mellersta månaden i varje kvartal) över arbetarantalet (hela materialet) med 1:a kv. 1935 som bas. De s. k. konjunktursiffrorna i tab. 9 och 18 grunda sig på arbetsgivarnas omdömen om arbetstillgången. Omdömet mycket god arbetstillgång har betecknats med poängsiffran 5 och god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång med siffrorna 4, 3, 2 och 1, varefter ett med antalet sysselsatta personer vägt medeltal av dessa poängsiffror framräknats. — *Tab. 10.* Beträffande principerna för redovisningen se SFS 1940: 588 samt Soc. Medd. årg. 1940, sid. 409. — *Tab. 16.* Fr. o. m. januari 1938 ha i antalet hjälpsökande medräknats vid statliga och statskommunala beredskapsarbeten sysselsatta hänvisade arbetslösa, vilka dock först fr. o. m. juli 1940 varit anmälda som hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna.

Litteraturöversikt.

(11 juni—10 juli 1943.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

Böök, K. Efterkrigstidens valutaproblem mot bakgrunden av Keynes- och Whiteplanerna. Ekonomisk tidskrift 1943, nr 2.

Cassel, G. Samhällsbehovens rangordning. Skandinaviska bankens kvartalsskrift 1943, nr 3.

Gemenskapsanda genom samhällscentra. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 24.

Sverige.

B[runius], Th. Svensk exportberedskap. Industria 1943, nr 14.

Josephy, B. Köpkraftsuppdämningen i Sverige. Industria 1943, nr 14.

Lind, A. Fackliga efterkrigsproblem. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 23.

Lindahl, E. Sveriges penning- och prispolitik efter kriget. Ekonomisk tidskrift 1943, nr 2.

Odhe, T. Social ramhushållning och statlig tvångsekonomi. Kooperatören 1943, nr 11.

Palmgren, S. Om fastighetsbildning och vissa därmed sammanhängande inteckningsförhållanden. Sv. sparbankstidskrift 1943, nr 4.

Zetterberg, O. Yrkesfiskarenas inkomster och utgifter åren 1938 och 1941. Kommersiella meddelanden 1943, nr 6.

Åhrén, U. Community centres — folkets hus. Byggmästaren 1943, nr 11.

Inkomst och köpkraft under kriget. Politisk tidskrift 1943, nr 4.

Danmark.

Kampen mod Inflationen. Arbejderen 1943, nr 12.

De nye Kriselove. [Krigskonjunkturskatt og bunden Opsparing.] Tidsskrift for Industri 1943, nr 12.

De sociale Udgifter i Aarene 1938—41. Arbejdsgiveren 1943, nr 13.

Finland.

Pipping, H. E. Krigsekonomi i Finland. Industria 1943, nr 14.

Kanada.

Social security planning in Canada. International labour review maj 1943.

Nederländerna.

Berekeningen over de »sociale waarde» van den grond. Maandschrift van het centraal bureau voor de statistiek 1943, nr 1.

Norge.

Palmström, H. Ekonomiska efterkrigsproblem i Norge. Sv. utrikeshandel 1943, nr 13.

Arbetarskydd.

Moberg, E. En översikt av tryckluftverktygens och likartade maskiners betydelse för uppkomsten av sjukdomstillstånd i extremiteterna. Sv. läkartidningen 1943, nr 26.

Sverige.

Hälsofarlig malmrostning. Gruvindustriarbetaren 1943, nr 6.

Arbetslön och arbetstid.

Völker, R. Lohn und Leistung auf ethischer Grundlage. Reichsarbeitsblatt 1943, nr 16.

Sverige.

Rörliga systemet i Stockholms stads lönesystem. Sv. trafiktidning 1943, nr 24.

Särskild lönedomstol kommer? Sv. trafiktidning 1943, nr 24.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

Sverige.

Arvas, B. Arbetsmarknaden, knappheten på arbetskraft tenderar att öka. Från departement och nämnder 1943, nr 12.

Hansson, N. H. Länsarbetsnämnderna och arbetsmarknadens reglering. Arbetsförmedlingen 1943, nr 4.

Hellström, O. Skogsbrukets arbetareproblem. Skogen 1943, nr 12.

Kellgren, N. Platsannonsering eller arbetsförmedling? Industria 1943, nr 13.

Nordström, G. H. Reflexioner rörande beredskapsarbeten. Tiden 1943, nr 6.

Samverkande byggnadsfackförbunden. Bort med förmedlingstvånget! Murarnas fackblad 1943, nr 6.

WALLANDER, J. Krisen på skogsarbetsmarknaden. Tiden 1943, nr 6.
W[EILERT], P. S. Ekonomiskt vägunderhåll eller arbetsförmedlingstvång. Vägmästaren 1943, nr 3.
ÅKESSON, O. Byggnadsberedningen. Förvaltningsrättslig tidskrift 1943, nr 3.

Storbritannien.

Control of employment (directed persons) order, 1943. The Ministry of labour gazette 1943, nr 5.

Tyskland.

Tyska kvinnor i fabriksarbete. Industria 1943, nr 14.

Befolkningsfrågor.

GINI, C. A coordination of the different population theories. Revue de l'institut international de statistique 1943, nr 1/2.
JULIN, A., & LESOIR, E. Les facteurs moraux et matériels du recul de la natalité. Revue de l'institut international de statistique 1943, nr 1/2.
MARBE, K. Zur Geburtenstatistik und Langlebigkeitsforschung. Allg. statistisches Archiv B. 31, s. 331.

Sverige.

BENGTSON, K. Befolkningsfrågans kritiska år. Sv. läkartidningen 1943, nr 24.
QUENSEL, C.-E. Giftermålsfrekvensen i Sverige i skilda områden och yrkesgrupper. Ekonomisk tidskrift 1943, nr 2.
UHNBOM, I. Landsbygdsbefolkningens åldersammansättning. Intressanta uppgifter från den senaste folkräkningen. Landskommunernas tidskrift 1943, nr 6.

Belgien.

Mouvement de la population en 1942. Bulletin de statistique 1943, nr 5.

Norge.

BACKER, J. E. De siste 50 års utvikling av dødelighetsforholdene i de forskjellige aldre i Norge. Sosial trygd 1943, nr 6.

Schweiz.

Ehe, Geburt und Tod im Jahre 1942. Die Volkswirtschaft 1943, nr 6.

Bostadsförhållanden.

Sverige.

HEDFELDT, E. Statens hyresråd. Statsvetenskaplig tidskrift 1943, nr 2.
JOHANSSON, ALF. Hotande bostadsnöd avvärjdes genom byggnadsverksamheten. Från departement och nämnder 1943, nr 11.
JÄRTELIUS, G. Ogiltighetsförklaring av uppsägning. Hyresgästen 1943, nr 13.
LEJMAN, F. Några hyresproblem. Tidskrift för Sveriges advokatsamfund 1943, nr 2.
LINDER, O. Om hyresblockader. Sveriges fastighetsägaretidning 1943, nr 12—13.
SAHLIN, O. Frågan om förhållandet mellan statens byggnadslånebyrås låneverksamhet och den allmänna kreditmarknaden. Sv. sparbanksstidskrift 1943, nr 4.
Trähusproduktionen. Finanstidningen 1943, nr 25.

Danmark.

LANGKILDE, H. E. Planlæggelsen af Boligkvarterer. Samfundets Krav 1943, nr 1/2.
Bolignøden. Arbejdsgiveren 1943, nr 13.
Husejerne i København og paa Frederiksberg. Statistisk Maanedsskrift 1943, nr 5.

Finland.

LARMA, O. Ett missförhållande i övervakandet av byggnadsverksamheten på landsbygden. Finsk kommunaltidskrift 1943, nr 3.

Föreningsväsen, kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

STYRUD, S. Effektivisering av civilförvaltningens tjänstemannaorganisationer. Tidskrift för den centrala statsförvaltningens tjänstemän 1943, nr 2.
Sv. bleck- och plåtslagareförbundet 50 år. Bleck- och plåtslagaren 1943, nr 3.

Belgien.

DELVOIE, A.-E. Quelques considérations sur les unions professionnelles. Revue du travail 1943, nr 4.

Finland.

MONNBERG, A. E. Den finländska tjänstemannarörelsen går framåt. Arbetsledaren 1943, nr 12.

Norge.

BRANDT, W. Norsk arbeiderbevegelse under okkupasjonen. Tiden 1943, nr 6.

Soc. rådsrepublikernas union.

Rysslands arbetare och fackföreningar under kriget. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 25/26.

Storbritannien.

Strikes and lockouts in 1942. The Ministry of labour gazette 1943, nr 5.

Försvarsberedskap och soldatvård.

Sverige.

Affärsbankerna och lönen vid beredskapstjänst. Bankvärlden 1943, nr 6.

Hälso- och sjukvård.

STRANDELL, B. Moderna framsteg inom invärtesmedicinen. Svenska röda korset 1943, nr 6.

Sverige.

CEDERSTRÖM, HJ. Södersjukhuset. Den förebyggande vården, eftervården och modern rationalisering. Frihet 1943, nr 12.

HOFSTEN, N. v. Steriliseringslagens tillämpning. Sv. juristtidning 1943, nr 5.

HÄVERMARK, G. Översikt över tuberkulossjukvårdsanstalternas och dispensärernas verksamhet under år 1942. Sv. nationalföreningens mot tuberkulos kvartalsskrift 1943, nr 2.

KRISTENSSON, R. Tvångsarbete för tandläkare. Sv. läkartidningen 1943, nr 23.

STRÖM, J. Den nuvarande omfattningen av hälsovården för mödrar och barn i Sverige och några nya riktlinjer för dess fortsatta utveckling. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1943, nr 3.

ÅKERRÉN, Y. Förebyggande hälsovård under nyföddhetsperioden. Sv. läkartidningen 1943, nr 25.

Organisationen av lungtuberkulosens kirurgiska behandling i Sverige. Sv. nationalföreningens mot tuberkulos kvartalsskrift 1943, nr 2.

Verksläkareinstitutionen på tapeten i riksdagen. Sv. sjukkasse-tidning 1943, nr 6.

Jordbruks- och egnahemsfrågor.

COSTANZO, G. La petite propriété agricole: sa création et les problèmes qu'elle pose. Revue internationale d'agriculture 1943, nr 3.

Finland.

Lantbrukets ställning och möjligheter i Finland just nu. Politisk tidskrift 1943, nr 4.

Tyskland.

Den tyske bonden. Industria 1943, nr 13.

Kooperation.

Sverige.

GRUVEMAN, G. Kooperativt storföretag inom fiskbranschen. Kooperatören 1943, nr 11.

WINGÅRD, E. Konsumtionsföreningarna under krigsåren. Kooperatören 1943, nr 12.

Norge.

LANG, A. H. Norsk kooperasjon i 1942. Kooperatören 1943, nr 11.

Kristidsfrågor.

Sverige.

GJÖRES, A. Skoransoneringen, dess bakgrund och tiden för genomförandet. Från departement och nämnder 1943, nr 12.

Nykterhetsfrågan.

Sverige.

[BJÖRKQUIST, M.] Alla folkrörelser borde vara nykterhetsrörelser. Reformatorn 1943, nr 25/26.

F[URUSKOG], J. En epok inför sin avslutning. Reformatorn 1943, nr 27.

[WAGNSSON, R.] Skärpt skatt på lyx bättre är dyrare nödvändighetsvaror. [Den beslutade spritskattehöjningen.] Reformatorn 1943, nr 23/24.

ÅMAN, A. Bjudaren, alkoholistvårdens marodör. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1943, nr 5.

Alkoholismen »omvänd sockersjuka»? Reformatorn 1943, nr 23/24.

Det är inte humant att vara tolerant mot alkoholbruket! [Föredrag av A. Höjer.] Reformatorn 1943, nr 23/24.

Nykterhetstillståndet under år 1942 enligt systembolagens förvaltningsberättelser. Tidskrift för systembolagen 1943, nr 7.

Finland.

AHOKAS, P. Bruket av alkoholdrycker bland kvinnorna i Helsingfors under den nuvarande alkohollagstiftningen. Tidskrift för alkoholpolitik 1943, nr 2.

ARRA, E. Alkoholfrågan i Finland under nuvarande krigsperiod. Tidskrift för systembolagen 1943, nr 7.

Priser, levnadskostnader, konsumtion.

WAGENIUS, Å. Kontinentaleuropas självförsörjning. Kooperatören 1943, nr 12.

Nogle tilberedte Fødemidlers Næringsværdi. Statens Husholdningsraads faglige Meddelelser 1943, nr 6.

Sverige.

DAHLIN, E. H. Den ändrade prisregleringslagen och det allmänna prisstoppet. Från departement och nämnder 1943, nr 12.

GAMBY, E. Kostvanorna och mjölkkonsumtionen. Tidskrift för hotell- och restaurantnäringen 1943, nr 12.

WIEDESHEIM-PAUL, G. Ändringarna i prisregleringslagen och det nya prisstoppet. Kommersiella meddelanden 1943, nr 6.

Livsmedelskonsumtionen under kriget. S. A. P. information 1943, nr 10.

Socialförsäkring.

Sverige.

Kontoristerna bli obligatoriskt yrkessjukdomsförsäkrade. Kontorsvärlden 1943, nr 7.

Pensionsstyrelsens förslag till stadgebestämmelser för erkända sjukkassor rörande avgiftsbefrielse och bortfallande sjukhjälpsrätt under militärtjänstgöring. Folkpensioneringen 1943, nr 5.

Tjänstepliktigas försäkring för olycksfall i arbete samt ersättning i anledning av kroppsskada ådragen under fullgörande av tjänsteplikt. Folkpensioneringen 1943, nr 5.

Storbritannien.

ASKELÖF, T. Beveridgeplanen. Nordisk försäkringstidskrift 1943, nr 3.

Tyskland.

GRÜNEWALD. 60 Jahre gesetzliche Krankenversicherung in Deutschland. Reichsarbeitsblatt 1943, nr 17/18.

Ungern.

Entwicklung und Stand der Sozialversicherung [in Ungarn]. Sozialpolitische Weltrundschau 1943, nr 3.

Socialvård.

Sverige.

HOLST, LISA V. Några erfarenheter från barnavårdsnämndernas arbete för de utomäktenskapliga barnen i stad och på landsbygd under de senaste 20 åren. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1943, nr 3.

KINBERG, O. Strafflagens tillräknelighetsbestämmelser, sinnesundersökning m. m. (Yttrande.) Sv. läkartidningen 1943, nr 27.

[MARKSTRÖM, ELSA, & FLEETWOOD, VERA.] Från hemvårdarinneverksamheten inom Svenska röda korset. Svenska röda korset 1943, nr 6.

REGNÉR, E. G. Vanart hos barn och ungdom. (Föredrag.) Social-medicinsk tidskrift 1943, nr 7.

STJERNQVIST, H. Mödrahjälpen. Några erfarenheter från socialstyrelsens prövning av dispensärenden. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1943, nr 3.

WANGSON, O. Ålderdomshem eller fattighus? S. A. P. information 1943, nr 10.

Justering av bidragsförskottslagen. Morgonbris 1943, nr 6.

Danmark.

Sagkundskaben har Ordet. Betænkningen fra det ministerielle Udvalg. [Angaaende Børne- og Aandssvageforsorgen.] Børnesagens Tidende 1943, nr 13.

Finland.

FAGER, O. Ekonomiskt stöd åt barnrikefamiljer i Finland. S. A. P. information 1943, nr 11.

MONTAN, K. Finsk socialvårds svåraste problem — invaliderna. Lantarbetaren 1943, nr 26.

Tyskland.

HEINKE, E. Die Verordnung zum Schutz von Ehe, Familie und Mutterschaft. Reichsarbeitsblatt 1943, nr 17/18.

Undervisning och yrkesutbildning.

Sverige.

KOLMERT, G. Om utbildning av kvinnlig reservarbetskraft vid mekanisk verkstadsindustri. Verkstäderna 1943, nr 6.

WITTORP, TH. Yrkesutbildning av invalider Arbetarskyddet 1943, nr 5.

ÅKERMAN, J. En samhällsvetenskaplig fakultet. Statsvetenskaplig tidskrift 1943, nr 2.

Storbritannien.

Education and training after the war. The Ministry of labour gazette 1943, nr 5.

Tyskland.

Erhvervsvejledning paa bredere Basis. Samfundets Krav 1943, nr 1/2.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

ALTHIN, T. Gustaf de Laval 1845—1913. De höga hastigheternas man. Minnesskrift utg. av AB de Lavals ångturbin till bolagets 50-årsjubileum d. 1 maj 1943 och på bolagets uppdrag utarb. Sthlm 1943.

AMERIKAS FÖRENTA STATER. Department of labor.

Annual report of the Secretary of labor. 30 (1941/42). Wash. 1943.

— — Bureau of labor statistics.

Bulletin. Wash. 1943.

725. Consumers' cooperation in the United States in 1941.

726. Earnings and hours in book and job printing, Jan. 1942.

727. Hourly earnings in private shipyards, 1942.

BEIJER, G., & ÖRBORN, A. Lantmannabyggnader. Sthlm 1943.

DANMARK. Direktören for Sygekassevæsenet.

Beretning. 1941 med et Sammendrag for Aarene 1939 og 1940. Khvn 1943. (Særtryk af Socialt Tidsskrift.)

— Det statistiske Departement.

Statistiske Meddelelser. Række 4. Khvn 1943.

Bd 116: H. 1. Kriminalstatistik 1940.

» 116: » 2. Offentlig Forsorg og social Forsikring 1938/39—1940/41.

Bd 118: H. 2. Gartneri, erhvervsmæssigt Havebrug og Frugtavl 1939/40.

ELMÉR, Å. Svensk socialpolitik. Lund 1943.

ENEQUIST, GERD. Yrkesgruppernas fördelning i Sveriges kommuner år 1930. En geografisk översikt. Upps. 1943. (Geographica 13.)

FAKTA för socialdemokratiska talare och debattörer 1943. Sthlm 1943.

1. Jordbrukspolitiken under krisen.

FINLAND. Andelskassornas centralkreditanstaltaktiebolag.
Årsberättelse 1942. Hfors 1943.

FOLKRESNING mot alkoholen. Föreläsningar och uttalanden vid ungdomsdagarna i Stockholm d. 16 och 17 jan. 1943. Sthlm 1943.

FRANZÉN, O. Vem bär skulden? En anklagelse och ett inlägg i debatten om ungdomssuperiets orsaker och botemedel. Sthlm 1943.

INGERS, E. Bonden i svensk historia. Del 1. Sthlm 1943.

KIELER VORTRÄGE, gehalten im Institut für Weltwirtschaft an der Universität Kiel. Jena 1943.
70. *Weber, K.* Litzmannstadt. Geschichte und Probleme eines Wirtschaftszentrums im deutschen Osten.
71. *Gross, H.* Wirtschaftspolitische Tendenzen in den Vereinigten Staaten von Amerika.

KOMMUNALA HANDBÖCKER. Sthlm 1943.
1. Kommunalkalender.
Stockholms kommunalkalender. 27 (1943).

MED handen på plogen. Jordbrukareungdomens förbund 25 år. Sthlm 1943.

ROBBINS, J. J. The government of labor relations in Sweden. New York 1942.

SCHWEIZ. Eidgenössisches statistisches Amt. — Bureau fédéral de statistique. Statistische Quellenwerke der Schweiz. — Statistique de la Suisse. Bern 1943.
113. Sacrifice pour la défense nationale 1940. Canton de Genève.
114. Eidgenössisches Wehropfer 1940. Kanton Aargau.
115. — Kanton Appenzell.

SJÖBERG, A. Korrelationsstatistiska metoders användning vid ekonomiska och tekniska undersökningar inom järnvägsväsendet. Sthlm 1943. (Särtryck ur tidskriften Statsbaneingenjören.)

SOCIAL ÅRSBOK 1942. Utg. av Centralförbundet för socialt arbete. [Omsl.-titel:] Utbildningsmöjligheternas demokratisering. Sthlm 1943.

STATENS HANTVERKSINSTITUT.
Katalog över periodiska publikationer tillgängliga i Statens hantverksinstituts bibliotek. Sthlm 1943. [Stencil.]

Statens offentliga utredningar 1943. Sthlm 1943.
26. Ladugårdsbyggnadssakkunniga. Meddelande nr 1. Djurstallars planering, värmehushållning och ventilation. [Avg. d 20 juni 1943.] (Jo.)
27. Betänkande med förslag till lag om folkskyddsväsendet (folkskyddslag) m.m. Avg. [d. 17 juni 1943] av 1941 års hemortsförsvarssakkunniga. (S.)
28. Betänkande med förslag angående den statliga statistikens organisation m.m. Avg. [d. 19 dec. 1942] av Besparingsberedningens statistikkommitté. (Fi.)

STORBRITANNIEN. Inter-departmental committee on the rehabilitation and resettlement of disabled persons.
Report. Lond. 1943.

— Ministry of labour and national service.
Training for the building industry. Lond. 1943.

— Select committee on national expenditure.
Health and welfare of women in war factories. Lond. 1942. (Report 64.)

SVENSKA SKYDDSFÖRBUNDET.
Redogörelse för år 1942. Sthlm 1943.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1943.
Allmänna val.
Kommunala valen år 1942. Av Statistiska centralbyrån.
Finanser.
Kommunernas finanser år 1941. Av Statistiska centralbyrån. 1. Städernas, municipalsamhällenas och landstingens finanser.
Folkmängden och dess förändringar.
Folkmängden inom administrativa områden d. 31 dec. 1942. Av Statistiska centralbyrån.
Socialstatistik.
Kooperativ verksamhet i Sverige år 1941. Av K. socialstyrelsen.

VINDE, V. Amerika slår till. Sthlm 1943.

Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar.

Till Konungen, vederbörande departementschef eller riksdagsutskott har socialstyrelsen under tiden $^{20}/_{6}$—$^{19}/_{7}$ 1943 avlåtit bl. a. följande remissvar och andra skrivelser (exp. från byråerna I—VI).

Departement		Daterad
Socialdep.	Förslag ang. stater avsedda att omfattas av förordnande jämlikt 7 § förordningen om erkända arbetslöshetskassor (I)	$^{18}/_{6}$
»	Framställning från barnavårdsnämnden i Silvbergs kommun om ersättning av statsmedel för mödrahjälpstandvård (II) . . . . . (Exp. $^{26}/_{6}$)	$^{19}/_{6}$
»	Framställning av föreningen Mellansjö skolhem, styrelsen för Ynglingaföreningen Libanon i Göteborg och kommittén för Solstickan i Västmanlands län om bidrag ur allmänna arvsfonden (3 särsk. skr.) (II) .	$^{25}/_{6}$
»	Framställning av Västerbottens läns landsting om befrielse från skyldigheten att upprätta i 33 § fattigvårdslagen föreskrivna arbetshem (II) .	$^{20}/_{6}$
»	Framställning av Jönköpings läns landsting om befrielse från skyldigheten att upprätta i 33 § fattigvårdslagen föreskrivna arbetshem (II) .	$^{30}/_{6}$
»	Socialvårdskommitténs betänkande rörande socialvårdens organisation m. m., i vad betänkandet rör förslag till lag om socialvårdskommuner (II) (se ref. på sid. 510 i detta häfte)	$^{30}/_{6}$
Justitiedep.	Utlåtande över strafflagberedningens betänkande angående strafflagens tillräknelighetsbestämmelser, sinnesundersökning m. m. (III) (se ref. å sid. 513 i detta häfte)	$^{30}/_{6}$
Socialdep.	Hemställan om anslag för utlänningsförläggningar för tiden $^{1}/_{7}$—$^{30}/_{9}$ 1943 (överinsp. för utl.-förläggn.)	$^{30}/_{6}$
»	Hemställan om anslag för antropologisk undersökning av tattare m. m. (V)	$^{3}/_{7}$
»	Framställning av kyrkofullmäktige i S:t Görans församling om tillstånd till ändring av bestämmelserna för Johanna Lindbergs donationsfond (II)	$^{8}/_{7}$
»	Framställning att kungörelsen nr 637/1942 måtte med visst tillägg bli tillämplig å skyddshemmens biträdespersonal (II)	$^{9}/_{7}$
Finansdep.	Levnadskostnadsindex för juni månad 1943 (IV)	$^{13}/_{7}$
Socialdep.	Framställning av ordföranden i Danderyds sockens barnavårdsnämnd rörande ändring av 49 § 1 mom. fattigvårdslagen (II)	$^{14}/_{7}$

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden $^{20}/_{6}$—$^{19}/_{7}$ 1943 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
378.	K. stadga ang. fortsättningsskolor för nomadbarn	$^{7}/_{5}$
382.	Lag om förskottering av underhållsbidrag till barn (bidragsförskottslag) (Jfr även 1943: 383, 385 och 386)	$^{11}/_{6}$
399.	K. förordn. om krigskonjunkturskatt för år 1943 (Jfr även 1943: 401, 505, 565, 582, 583 och 620)	$^{17}/_{6}$
506.	K. kung. om ändring i vissa delar av allmänna familjepensionsreglementet den 30 december 1941 (nr 1009)	$^{30}/_{6}$
508.	K. kung. om ändrad lydelse av 12 § folkskolans familjepensionsreglemente den 18 juli 1942 (nr 700)	$^{30}/_{6}$
516.	Lag om avgifter för sjöfolks pensionering	$^{30}/_{6}$
532.	K. kung. ang. upplåtelse av kronotorp	$^{17}/_{6}$
536.	K. cirkulär ang. statsbidrag för redovisningsåret 1943/44 till anordnande av skolbarnsbespisning (Jfr även 1943: 537)	$^{17}/_{6}$
538.	K. kung. ang. statsbidrag för inackordering av skolbarn i skolhem, arbetsstugor eller enskilda hem	$^{17}/_{6}$
544.	K. kung. om ändring i vissa delar av byggnadsstadgan den 20 november 1931 (nr 364)	$^{30}/_{6}$
549.	K. kung. med vissa bestämmelser ang. dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst under budgetåret 1943/44	$^{30}/_{6}$
553.	K. kung. om ändring i vissa delar av kung. den 27 maj 1932 (nr 215) med vissa närmare bestämmelser rörande alkoholistvården	$^{30}/_{6}$
570.	K. förordn. om anställande av distriktsbarnmorskor m. m. (Jfr även 1943: 571—575)	$^{30}/_{6}$
579.	K. kung. om ändrad lydelse av § 3 kung. den 18 juni 1925 (nr 275) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer	$^{30}/_{6}$
586.	K. kung. om ändring i vissa delar av kung. den 21 juli 1937 (nr 745) ang. statsbidrag till förebyggande mödra- och barnavård	$^{30}/_{6}$
592.	K. kung. ang. ändring i vissa delar av kung. den 30 juni 1942 (nr 569) om tertiärlån och tilläggslån för vissa bostadsbyggnadsföretag	$^{30}/_{6}$
593.	K. kung. ang. ändring i vissa delar av kung. den 4 september 1935 (nr 512) om lån och bidrag av statsmedel för beredande av hyresbostäder åt mindre bemedlade, barnrika familjer (Jfr även 1943: 594, 595 och 597)	$^{30}/_{6}$
596.	K. kung. ang. ändrad lydelse av 5 § kung. den 22 juni 1939 (nr 464) om förbättringsbidrag samt nybyggnads- och förbättringslån för bostadsbyggnadsföretag på landsbygden	$^{30}/_{6}$
623.	K. instruktion för statens lönekontrollnämnd	$^{30}/_{6}$

INNEHÅLL

Sociala frågor vid 1943 års riksdag . 583
Förslag till provisoriska jämkningar av gällande dyrortsgruppering 601

Aktuella spörsmål inom den privata artistförmedlingen 607
Kortare meddelanden

Utredning angående ny dyrortsgruppering igångsättes 612
Hushållsbudgeter och livsmedelskonsumtion i städer och tätorter 1940—1942 . 613

Lönestegringen vid statens arbeten i Finland åren 1939—1942 614
Gynnsamma befolkningssiffror i Schweiz år 1942 615

Periodiska översikter

Byggnadsverksamheten i städer och stadsliknande samhällen andra kvartalet 1943 616

Utlänningar i Sverige 624
Fylleriförseelser och spritsmuggling under andra kvartalet 1943 631
Kostnaderna för livsmedel, bränsle och lyse i juli 1943 632

Arbetsmarknaden

Arbetsmarknaden under juli 1943 . . . 635
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under juli 1943 638
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission 641
Lönesumman inom industri och handel m. m. under andra kvartalet 1943 . . 643

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna maj 1943 646

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden 648

Litteraturöversikt 664
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar 668
Författningar rörande sociala frågor . 668

INDEX

Questions sociales au Riksdag de 1943.
Projet d'ajustements provisoires dans le groupement des localités d'après le coût de la vie actuellement en vigueur.
Questions actuelles touchant le placement privé des artistes.
Courtes notices.

Nomination des experts en le groupement des localités d'après le coût de la vie.
Les budgets familiaux et la consommation des denrées alimentaires dans les villes et autres agglomérations 1940—1942.
Hausse des salaires dans les travaux publics en Finlande 1939—1942.
Chiffres satisfaisants du mouvement de la population en Suisse 1942.

Aperçus périodiques

Activité de l'industrie du bâtiment dans villes, petites villes (köpingar) et agglomérations municipales pendant le 2e trimestre 1943.
Les étrangers en Suède.
Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 2e trimestre 1943.
Coût des denrées alimentaires, du chauffage et de l'éclairage en juillet 1943.
Marché du travail.

Le marché du travail pendant juillet 1943.
Activité de la Commission du marché du travail en juillet 1943.
Communications de la Commission du marché du travail.
Somme des salaires payés dans l'industrie, le commerce, etc. pendant le 2e trimestre 1943.
Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Mai 1943.
Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.

Bibliographie.
Rapports et exposés par l'A.T.P.S.

Lois concernant les questions sociales.

Sociala Meddelanden.

Bulletin officiel publié par l'Administration du Travail et de la Prévoyance Sociale (A. T. P. S.) en Suède.

Questions sociales au Riksdag de 1943. Dans un aperçu sur la situation du marché du travail et son développement probable pendant l'année 1943, contenu dans le projet relatif à une subvention pour la réglementation du marché du travail, il est tenu pour vraisemblable que l'emploi, en 1943, se maintiendra au niveau élevé atteint au début de l'année. Cette subvention est portée à 13 millions de cour., c'est-à-dire à un montant sensiblement inférieur à celui des années précédentes. Parmi les nombreuses questions sociales dont traite l'article, on peut citer en outre la décision d'effectuer une enquête sur la journée de travail partiel dans les services publics, celle relative à l'institution d'une direction générale pour l'instruction professionnelle ainsi que différentes questions touchant l'habitation dans les villes et la campagne. Sont aussi mentionnés la colonisation dans les forêts domaniales, les problèmes des rabats sur les prix d'achat des certaines denrées et le groupement des localités d'après le coût de la vie, des questions touchant la lutte antialcoolique et des ajustements dans la législation des assurances sociales. Dans le domaine de la protection sociale l'article nomme, entre autre, la nouvelle loi sur les avances d'allocations et le développement donné à l'organisation des séjours d'enfants à la campagne pendant l'été et des cantines scolaires. Il est fait mention aussi de la nouvelle législation sur la libération conditionnelle. P. 583.

Projet d'ajustements dans le groupement des localités d'après le coût de la vie. Dans l'attente d'une nouvelle enquête sur les bases à adopter pour un nouveau groupement des localités d'après le coût de la vie, l'A. T. P. S., sur la requête du Gouvernement, a élaboré un projet de transfert provisoire de certaines localités dans lesquelles une forte hausse des prix s'est produite en des groupes de coût de la vie supérieurs. En même temps, l'A. T. P. S. propose que soit supprimée la répartition des circonscriptions administratives de certaines villes en des groupes différents de coût de la vie. P. 601.

Questions actuelles touchant le placement privé des artistes. Cette branche du service de placement, pour laquelle l'A. T. P. S. est l'autorité de contrôle, est exercée d'une part par des bureaux de placement, contre rétribution et dans un but lucratif, d'autre part par certaines organisations sans but lucratif. Cette dernière forme est estimée être la meilleure arme contre l'activité illégale encore existante de bureaux de placement. L'A. T. P. S. a édicté cette année de nouvelles instructions pour tous les bureaux autorisés de placement des artistes. L'article rend compte des raisons qui ont motivé les changements apportés. P. 607.

Activité de l'industrie du bâtiment dans des villes et agglomérations municipales. La statistique de l'activité du bâtiment a été étendue et touche, pour le 2e trimestre 1943, 14 villes de plus de 30 000 habitants, 33 villes de 30 000 à 10 000 habitants et 43 villes et agglomérations municipales de moins de 10 000 habitants. Dans le premier groupe, et pendant le 2e trimestre de cette année, on a achevé la construction de 3 379 logements contenant 9 281 pièces (pendant le 2e trimestre 1942: 732 logements de 1 996 pièces), dans le second groupe 812 logements de 2 406 pièces (en 1942: 506 logements de 1 506 pièces) et dans le troisième groupe 307 logements de 922 pièces (en 1942: 139 logements de 468 pièces). Dans les 14 plus grandes villes, et pendant le 2e trimestre 1943, la construction a été autorisée de 5 485 logements de 16 092 pièces (2e trimestre 1942: 5 446 logements de 15 329 pièces) et dans les 33 villes de 10 000 à 30 000 habitants 2 897 logements de 8 795 pièces (2e trimestre 1942: 2 354 logements de 7 364 pièces). Au 1er juillet 1943 et dans les 14 plus grandes villes se trouvaient en construction 12 050 logements de 34 631 pièces, contre 11 545 logements de 30 562 pièces à la même date de l'année précédente. P. 616.

Etrangers en Suède. Au 1er juillet 1943, 31 845 étrangers avaient obtenu du Ministère des Affaires étrangères ou de l'A. T. P. S. un permis de séjour; parmi eux, 19 997 avaient un permis de travail. Les chiffres correspondants au 1er avril 1943 étaient 28 477 et 18 370. En outre, environ 15 500 enfants finlandais séjournaient en Suède par suites de la guerre. Les entrées d'étrangers en Suède pendant le 2e trimestre 1943 se chiffraient à 23 267 et les sorties à 21 401, contre 26 726 et 24 131 pendant le trimestre correspondant de l'année précédente. P. 624.

Le coût des denrées alimentaires, du chauffage et de l'éclairage en juillet 1943 a marqué une baisse légère par rapport au mois immédiatement précédent. L'indice du mois est tombé de 163 à 162 dans la série ayant pour base 1935 et de 211 à 210 dans la série de 1914. P. 632.

Le marché du travail pendant juillet 1943. Le besoin accru de travailleurs occasionnels pour la moisson et de suppléants pour remplacer le personnel mobilisé a aggravé encore la pénurie de main-d'œuvre. Le nombre moyen de demandes de travail pour 100 places disponibles n'a été que de 89 en juillet contre 93 en juin. Le personnel employé dans l'industrie et domaines d'activité connexes était sensiblement supérieur en nombre à la fin de juillet qu'à celle de juin, les congés annuels étant plus rares lors des derniers calculs effectués; d'autre part, les mobilisations étaient plus nombreuses en juillet qu'en juin. Au 31 juillet, environ 34 000 hommes étaient occupés à l'abatage des bois, ce qui constitue une diminution de 12 000 au cours du mois. Le nombre de chômeurs demandant des secours pendant juillet était tombé à 4 571, soit de 682. P. 635.

Häftets huvudinnehåll.

Augusti 1943.

Sociala frågor vid 1943 års riksdag. I en översikt över arbetsmarknadens läge och sannolika utveckling under år 1943 framhålles i propositionen om anslag för arbetsmarknadens reglering, att sysselsättningen under år 1943 sannolikt kommer att ligga stabil på den höga nivå, som uppnåtts under början av året. Nämnda anslag upptogs till 13 milj. kr. eller ett avsevärt lägre belopp än de närmast föregående åren. Av de många sociala frågor, som beröras i artikeln, må vidare nämnas beslutet om utredning om deltidsarbete i allmän tjänst, beslutet om en överstyrelse för yrkesutbildning samt olika bostadsfrågor i städerna och på landsbygden. Vidare omnämnas omläggningen av kolonisationen på kronans skogar, spörsmålen om prisrabatter och dyrortsgruppering, nykterhetsfrågor och jämkningar i socialförsäkringslagstiftningen. På socialvårdens område behandlas bl. a. den nya lagen om bidragsförskott och den utvidgade verksamheten för barns sommarvistelse och för skolbarnsbespisning. Vidare beröres den nya lagstiftningen om villkorlig frigivning. Sid. 583.

Förslag till jämkningar av gällande dyrortsgruppering. I avvaktan på förnyad utredning om grunderna för en ny dyrortsgruppering har socialstyrelsen enligt Kungl. Maj:ts uppdrag utarbetat ett förslag till provisorisk uppflyttning av vissa orter, där stark stegring av levnadskostnaderna inträtt, till högre dyrortsgrupp. I samband därmed föreslår styrelsen, att uppdelningen av vissa städers administrativa områden på olika dyrortsgrupper samtidigt skall slopas. Sid. 601.

Aktuella spörsmål inom den privata artistförmedlingen. Denna gren av arbetsförmedlingen, för vilken socialstyrelsen är tillsynsmyndighet, bedrives dels som avgiftskrävande artistförmedling i förvärvssyfte och dels av vissa organisationer i annat syfte än vinstsyfte. Den sistnämnda formen anses vara det bästa vapnet mot den alltjämt förekommande illegala förmedlingsverksamheten. Socialstyrelsen har i år utfärdat nya föreskrifter för samtliga godkända artistförmedlingar. I artikeln redogöres för de skäl, som föranlett de genomförda ändringarna. Sid. 607.

Byggnadsverksamheten i städer och stadsliknande samhällen under andra kvartalet 1943. Statistiken över byggnadsverksamheten har utvidgats och omfattar för andra kvartalet 1943 14 städer med över 30 000 invånare, 33 städer med 10 000—30 000 invånare och 43 städer och stadsliknande samhällen med mindre än 10 000 invånare. I den första gruppen fullbordades under andra kvartalet i år tillhopa 3 379 lägenheter med 9 281 rum (under andra kvartalet i fjol 732 lägenheter med 1 996 rum), i den andra gruppen 812 lägenheter med 2 406 rum (i fjol 506 lägenheter med 1 506 rum) och i den tredje 307 lägenheter med 922 rum (i fjol 139 lägenheter med 468 rum). I de 14 största städerna beviljades under andra kvartalet 1943 5 485 lägenheter med 16 092 rum (andra kvartalet 1942: 5 446 lägenheter med 15 329 rum) och i de 33 städerna med 10 000—30 000 invånare 2 897 lägenheter med 8 795 rum (andra kvartalet 1942: 2 354 lägenheter med 7 364 rum). Under byggnad voro i de 14 största städerna den 1 juli 1943 12 050 lägenheter med 34 631 rum mot vid samma tidpunkt närmast föregående år 11 545 lägenheter med 30 562 rum. Sid. 616.

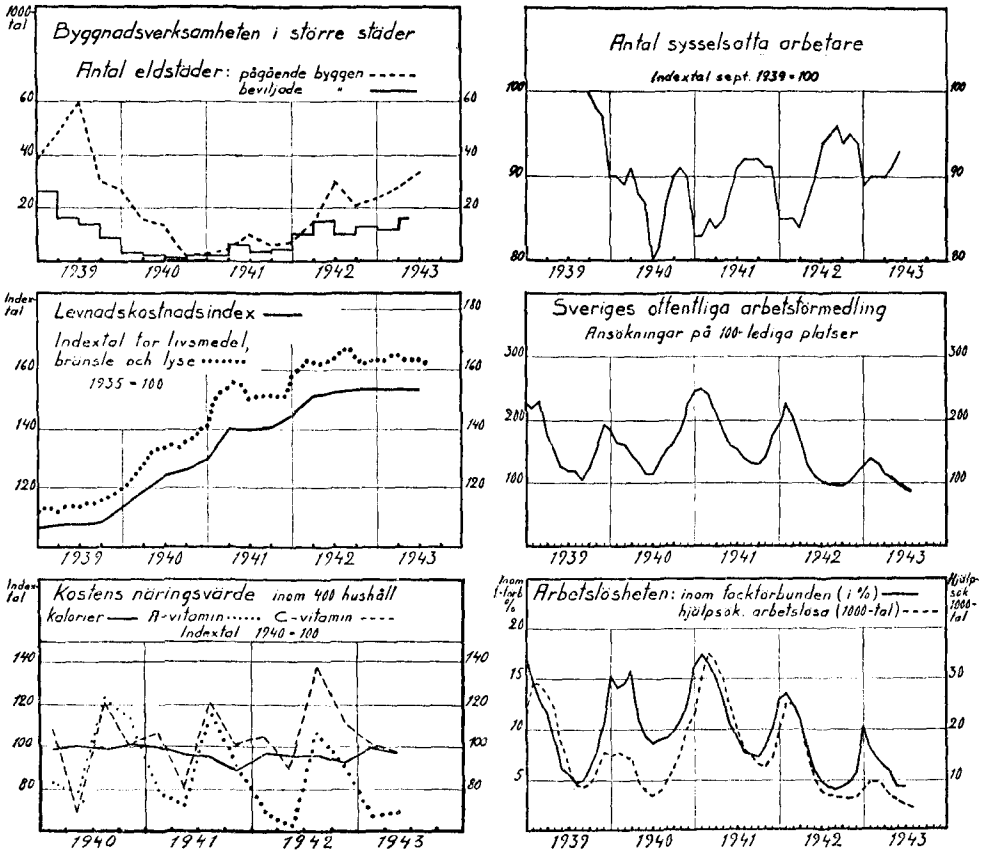
Utlänningar i Sverige. Den 1 juli 1943 innehade 31 845 utlänningar av utrikesdepartementet eller socialstyrelsen beviljat vistelsetillstånd; av dessa hade 19 997 arbetstillstånd. Motsvarande siffror den 1 april 1943 voro 28 477 och 18 370. Härtill komma omkring 15 500 finska barn, som på grund av krigsförhållandena vistas i Sverige. Antalet inresor av utlänningar uppgick under andra kvartalet

1943 till 23 267 och antalet utresor till 21 401, mot 26 726 och 24 131 under motsvarande kvartal föregående år. Sid. 624.

Kostnaderna för livsmedel, bränsle och lyse i juli 1943 visade någon nedgång i jämförelse med närmast föregående månad. Indextalet för månaden sjönk från 163 till 162 i 1935 års serie och från 211 till 210 i 1914 års serie. Sid. 632.

Arbetsmarknaden under juli 1943. Ökade behov av tillfällighetsarbetare för skörden och av ersättningspersonal för inkallade i militärtjänst medförde en ytterligare knapphet på arbetskraft. Genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde endast 89 i juli mot 93 i juni. Antalet i arbete varande personal inom industri och angränsande verksamhetsområden var väsentligt högre i slutet av juli än i slutet av juni till följd av semesterledigheternas mindre omfattning vid senaste redovisningstillfälle; å andra sidan hade militärinkallelserna större omfattning under redovisningsmånaden än tidigare. Vid vedavverkningarna sysselsattes den 31 juli 34 000 man, vilket innebar en minskning under månaden med 12 000. Antalet arbetslösa inom fackförbunden utgjorde vid utgången av juni 4·3 % av medlemsantalet mot 4·4 % en månad tidigare. Antalet hjälpsökande arbetslösa hade under juli nedgått till 4 571 eller med 682. Sid. 635.

Socialstatistiska diagram.

Sociala frågor vid 1943 års riksdag.[1]

Arbetarfrågor i allmänhet.

I Kungl. Maj:ts prop. 283 angående anslag till åtgärder för *arbetsmarknadens reglering* lämnades en redogörelse för läget på arbetsmarknaden och för arbetsmarknadskommissionens verksamhet under år 1942. Inledningsvis framhölls, att den arbetslöshet, som uppkom under det första krigsåret, i huvudsak övervanns under år 1941. Utvecklingen under år 1942 har i stora drag fortsatt efter samma linjer som under år 1941: fortskridande tillväxt inom metallindustrin — liksom tidigare mest framträdande inom den viktigaste krigsindustrin, verkstäderna — i huvudsak oförändrat sysselsättningsläge på en lägre nivå än före krigsutbrottet inom konsumtionsvaruindustrierna och inom de skogsförädlande exportindustrierna samt fortsatt och starkare markerad återhämtning inom byggnadsverksamhet och byggnadsämnesindustrier. Bristen på arbetskraft inom jordbruk och skogsbruk har fortbestått och såtillvida framstått i skarpare dager, som uppsugningen av tidigare förefintliga arbetskraftsreserver försvårat rekryteringen till dessa arbetsområden; dock har genom intensifierad arbetsförmedling och delvis med stöd av det under året införda arbetsförmedlingstvånget för torvindustri och byggnadsverksamhet överförande av arbetskraft, särskilt till skogsbruket, kunnat organiseras i större omfattning än tidigare. Arbetslösheten har bringats ned till en nivå, icke blott lägre än år 1939 utan lägre än något år efter 1920. Över huvud kan sägas, att bristen på arbetskraft under år 1942 blev praktiskt taget allmän. Under första kvartalet 1943 har läget på arbetsmarknaden icke undergått andra förändringar än sådana, som sammanhänga med säsongutvecklingen. Till följd av de gynnsamma väderleksförhållandena framträdde dock redan under mars brist på arbetskraft inom ett flertal näringsområden. Sammanfattningsvis torde kunna sägas, att den mest sannolika utvecklingen av arbetsmarknaden under fortsättningen av innevarande år synes vara ett i huvudsak stabilt läge på den under det senaste året uppkomna höga sysselsättningsnivån.

Av de särskilda frågor, som upptogos till behandling i propositionen, må nämnas vattenledningsföretaget Lyckebyån, vid vilket arbetet beräknades vara i huvudsak slutfört i början av år 1944. För fortsatt inventering av de ofullständiga jordbruken i Blekinge län tillstyrkte departementschefen ett anslag på 10 000 kr. I likhet med föregående år anslogs ett belopp på 500 000 kr. till de företagareföreningar, som i vissa län bildats för att befordra möjligheterna för lönande småföretagsamhet.

I propositionen begärdes för budgetåret 1943/44 till avlöningar inom statens arbetsmarknadskommission 6 milj. kr. och till kommissionens omkostnader 3·5 milj. kr. Till åtgärder för arbetsmarknadens reglering begärdes slutligen 13

[1] Avser frågor, som behandlats av riksdagen före ajourneringen i början av juli.

milj. kr. Dessa förslag tillstyrktes av statsutskottet och godkändes av riksdagen. Tre motioner (I: 314—II: 445, II: 160) i anslutning till propositionen föranledde icke någon riksdagens åtgärd.

I prop. 66 framlade Kungl. Maj:t ett förslag till ändring i vissa delar av förordningen den 15 juni 1934 om *erkända arbetslöshetskassor m. m.* Ändringsförslaget har tillkommit efter förslag av socialstyrelsen, som på grundval av vunnen erfarenhet vid tillämpningen av gällande bestämmelser rörande den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen funnit vissa jämkningar behövliga.[1] Förslaget avsåg vissa ändringar av det icke tidsbestämda avgiftsvillkoret, varigenom medlem av erkänd arbetslöshetskassa bl. a. skulle få rätt att räkna sig värnpliktsvecka till godo som betalad vecka. Genom förslaget gavs även ökade möjligheter för utlänningar att förvärva medlemskap i erkänd arbetslöshetskassa. Propositionen bifölls av riksdagen. (SFS 1943: 185 och 186.)

Riksdagen godkände av Kungl. Maj:t i prop. 324 föreslagen lag om *tillståndstvång för byggnadsarbete*[2], enligt vilken byggnads- och anläggningsarbeten principiellt icke få bedrivas utan tillstånd. Lagen avser att effektivisera den nuvarande på arbetsförmedlingstvånget grundade regleringen. (SFS 1943: 444 och 640.)

I anslutning till motioner i båda kamrarna (I: 195, II: 281) hemställde riksdagen hos Kungl. Maj:t om en förutsättningslös utredning angående åtgärder för att skapa ökade tillfällen till *deltidsarbete i allmän tjänst.* Härvid framhölls, att denna fråga visserligen måste vara mest betydelsefull för de gifta kvinnornas del men att även andra personer — sådana med nedsatt arbetsförmåga, studerande m. fl. — ofta kunna vara i behov av att få deltidsarbete samt att det även ur det allmännas synpunkt kunde vara av värde att ifrågavarande kategoriers arbetskraft i möjligaste mån kom samhället till godo. I främsta rummet borde genom utredningen undersökas, inom vilka områden av den allmänna tjänsten, såväl statlig som kommunal, deltidsarbete lämpligen kunde komma i fråga, samt vilka åtgärder, som borde vidtagas för att en övergång till dylik arbetsform i dessa fall skulle kunna äga rum.

En motion i första kammaren (I: 88) angående lagstiftningen om förbud mot nedläggande av industriella företag föranledde icke någon riksdagens åtgärd. Även motioner i båda kamrarna (I: 52, II: 49) angående utredning om statens medverkan till vidgad omfattning av hemsysterverksamheten lämnades av riksdagen utan åtgärd.

Riksdagen godkände Kungl. Maj:ts i prop. 320 framlagda förslag angående *begränsning av dyrtidstillägg å lön och pension.* Lagen har utformats så att den möjliggör dels kompensationsstopp, dels viss sänkning av utgående höga tillägg. I sådana fall, där arbetstagare tillförsäkrats dyrtidskompensation enligt väsentligt förmånligare grunder än som i allmänhet gälla, skall sålunda förbud kunna meddelas mot att det vid tiden för förbudet utgående tillägget höjes utan tillstånd. Föreskrift om sänkning av dyrtidstillägg skall kunna meddelas i sådana fall, där en minoritet vägrat godkänna en överenskommelse om frivillig begränsning av dyrtidskompensation, som utgår enligt förmånligare grunder än som i allmänhet gälla. De förbud, tillstånd och föreskrifter,

[1] Se Soc. Medd. årg. 1942, sid. 746. — [2] Se sid. 641 i detta häfte.

som sålunda ifrågakomma, skola meddelas av en särskild nämnd, statens lönekontrollnämnd. (Jfr Soc. Medd. årg. 1943, sid. 518.) (SFS 1943: 420 och 623.)

I prop. 35 föreslog Kungl. Maj:t fortsatt giltighet av lagen den 14 juni 1940 om undantag från gällande bestämmelser rörande *arbetstidens reglering* m. m. Jämlikt beslut av föregående års riksdag gällde denna lag t. o. m. den 30 juni 1943. Under rådande förhållanden förelåg enligt departementschefens mening alltjämt behov av sådant bemyndigande för Kungl. Maj:t, som innefattades i nämnda lag. I propositionen föreslogs fortsatt giltighet förslagsvis t. o. m. den 30 juni 1944. Andra lagutskottet tillstyrkte och riksdagen biföll propositionen.

En motion i första kammaren (I: 60) föranledde riksdagen att hos Kungl. Maj:t anhålla om förslag om sådan *ändring av lagen om arbetstidens begränsning*, att möjlighet gavs arbetsgivare att överflytta arbetsgivaransvaret på särskild föreståndare.

Efter motioner i båda kamrarna (I: 48—II: 58) och efter andra lagutskottets hörande begärde riksdagen i skrivelse, att Kungl. Maj:t skulle framlägga förslag om viss *ändring i sjöarbetstidslagen* innebärande förbättringar i samband med övertidsarbete.

Efter motioner i båda kamrarna (I: 10, II: 25) anhöll riksdagen hos Kungl. Maj:t, att den *översyn av bestämmelserna rörande arbetsdomstolens, arbetsrådets och försäkringsrådets sammansättning*, varom riksdagen hemställt till Kungl. Maj:t den 5 april 1938, måtte fullföljas, och att Kungl. Maj:t måtte framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

I skrivelse till Kungl. Maj:t uttalade riksdagen i anledning av motioner (I: 184, II: 77), att vissa *ändringar i lagen om arbetarskydd* vore av behovet påkallade samt anhöll, att Kungl. Maj:t ville vidtaga erforderliga åtgärder.

Kungl. Maj:t förelade i prop. 232 riksdagen frågan om inrättande av en *överstyrelse för yrkesutbildning*. Frågan om den organisatoriska gestaltningen av den statliga ledningen av yrkesutbildningen har i skilda sammanhang under senare år upptagits till övervägande, och förslag i ämnet har utarbetats av de sakkunniga rörande skolöverstyrelsens organisation och av den s. k. verkstadsutredningen. De förstnämnda ha med hänsyn till den nära samhörighet, som i pedagogiskt och organisatoriskt avseende föreligger mellan de allmänbildande skolorna och de egentliga yrkesutbildningsanstalterna, föreslagit inrättandet av en särskild, till skolöverstyrelsen knuten nämnd, bestående av representanter för olika näringsgrupper. Verkstadsutredningen för sin del ansåg, att det inflytande, som genom en sådan nämnd skulle tillerkännas näringslivet och arbetsmarknaden, likväl icke skulle bli tillfredsställande eller av större praktiskt värde. Utredningen förordade därför, att en fristående överstyrelse för yrkesutbildningen skulle inrättas.[1] Departementschefen biträdde verkstadsutredningens förslag ehuru med vissa viktiga jämkningar i syfte att säkerställa ett fast organiserat samarbete mellan de allmänbildande och de yrkesorienterade grenarna av skolväsendet. Riksdagen biföll propositionen med några mindre ändringar.

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1939, sid. 45 och 197.

Genom motioner i andra kammaren (II: 8, II: 219) väcktes frågan om åtgärder för åstadkommande av bättre *yrkesvägledning för ungdomen*. Dessa motioner föranledde två riksdagsskrivelser i ämnet till Kungl. Maj:t, dels en vari mera allmänt begärdes utredning rörande vilka åtgärder som borde vidtagas för en effektiviserad yrkesvägledning för ungdom, dels en vari speciellt anhölls om åtgärder i syfte att åstadkomma bättre vägledning för den studerande ungdomen vid dess val av levnadsbana.

Bostadsfrågor.

I fråga om bestämmelserna angående den statliga *bosättningslåneverksamheten* godkände riksdagen vissa av Kungl. Maj:t föreslagna ändringar. Dessa anslöto sig till ett förslag av 1941 års befolkningsutredning, som gick ut på att undanröja de brister, som befunnits vidlåda låneverksamheten i fråga. Vad angår val av ortsombud har nuvarande ordning bibehållits. I lagen om socialregister har tillfogats bestämmelse om rätt för ortsombuden och även för riksbanken att erhålla för verksamheten erforderliga uppgifter ur registret (se sid. 596).

I enlighet med Kungl. Maj:ts prop. 243 beviljade riksdagen medel till *förbättrande av bostadsförhållandena*. Det program för statligt stöd åt bostadsbyggandet, som antogs av 1942 års riksdag, har i huvudsak genomförts i enlighet med de riktlinjer, som framlades i förra årets bostadsproposition (se Soc. Medd. årg. 1942, sid. 664). Enligt byggnadslånebyråns uppgifter ingå drygt $^2/_3$ av samtliga under 1942 färdigställda lägenheter i fastigheter, för vilka statligt lån eller bidrag beviljats under nämnda år. Departementschefen konstaterade i årets proposition, att behovet av statliga stödåtgärder kvarstår oförminskat.

Bland de ändringar, som detta riksdagsbeslut medfört i gällande bestämmelser, må nämnas, att tvåfamiljshus i avseende å lån som regel skall likställas med enfamiljshus. I fråga om kommunernas ekonomiska medverkan i de fall, då tilläggslån lämnas, har den kommunala prestationen normaliserats till i regel 20 % av överkostnaden. Byggnadslånebyrån skall dock som hittills kunna vidtaga jämkningar. Det kommunala borgensåtagandet, som enligt § 12 2 mom. (enfamiljshus) tidigare gällt hela tertiärlånet, skall begränsas att avse endast den räntefria stående delen av tertiärlånet. Under vissa förutsättningar och villkor skola statliga förskott kunna ges på preliminärt beviljade tertiärlån. Skyldigheten att ställa inteckningssäkerhet för bostadslån skall upphöra i fråga om lån utlämnade till kommuner.

Det av riksdagen beviljade anslaget till tertiärlån och tilläggslån uppgick till sammanlagt 87 milj. kr.

Utöver dessa anslag beviljades dessutom 20 milj. kr. som lån och 6 milj. kr. som bidrag till bostadsförsörjningen av barnrika familjer samt 4 milj. kr. för inrättande av pensionärshem. I fråga om familjebidragen ha vissa ändringar i hittillsvarande bestämmelser vidtagits i syfte att åstadkomma en mjukare avveckling av dessa bidrag vid nedgången av antalet minderåriga barn. Sålunda

skall en nedgång till två minderåriga barn medföra, att bidraget sjunker till 20 % och en nedgång till ett barn ge 10 %. Avvecklingsperioden får dock ej överstiga tre år. Kommunens ansvar för hyres- resp. annuitetsbetalning skall kvarstå under hela perioden. Anslaget till pensionärshem hade i byggnadslånebyråns förslag upptagits till samma belopp som det för innevarande budgetår anvisade eller 3 milj. kr. Då i statsverkspropositionen under femte huvudtiteln anslaget till detta ändamål preliminärt beräknats till endast 2 milj. kr., ansåg sig emellertid socialministern icke kunna föreslå, att detta belopp höjdes i bostadspropositionen. I en inom andra kammaren väckt motion (II: 434) hemställdes, att anslaget måtte höjas till 4 milj. kr. Statsutskottet uttalade i sitt yttrande över motionen, att medelsbrist antagligen skulle inträda redan under nästa budgetårs första hälft, därest anslaget begränsades till det av Kungl. Maj:t föreslagna, och tillstyrkte därför det i motionen gjorda yrkandet. Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets utlåtande.

Till *bostadsförbättringsverksamheten på landsbygden* föreslog Kungl. Maj:t för budgetåret 1943/44 ett belopp intill 1 milj. kr. Egnahemsstyrelsen hade till bidragsverksamheten begärt 15 milj. kr. och till långivningen sammanlagt 17 milj. kr. På grund av att medel av tidigare anslag ej förbrukats, behövde några nya anslag till låneverksamheten ej ifrågakomma. Vad däremot angår förbättringsbidragen syntes de härför anvisade medlen komma att vara helt disponerade vid utgången av innevarande budgetår, varför ett anslag av 15 milj. kr. enligt egnahemsstyrelsens förslag behövdes för budgetåret 1943/44 som bidrag till främjande av bostadsbyggandet på landsbygden. Departementschefen ansåg sig emellertid icke kunna förorda ytterligare medelsanvisning till bostadsförbättringsverksamheten. Denna skulle nämligen enligt departementschefens mening komma att pågå under år 1943 med stöd av tidigare beviljade bidrag och lån och detta i sådan omfattning, att de knappa tillgångarna på material och arbetskraft ändock skulle komma att hårt anlitas. För att möjliggöra bidragsgivning i trängande fall föreslogs emellertid i propositionen, som ovan nämnts, ett anslag om 1 milj. kr. I motioner i båda kamrarna yrkades på avsevärda höjningar i de av Kungl. Maj:t föreslagna anslagen. Statsutskottet tillstyrkte ett anslag om 10 milj. kr. till bidragsgivning. För att förhindra bristsituationer i fråga om arbetskraft och materiel ansåg utskottet, att 7 milj. kr. borde disponeras på så sätt, att företagen skulle få sättas i gång först efter Kungl. Maj:ts medgivande. Riksdagen antog utskottets förslag.

För den av föregående års riksdag antagna lagstiftningen om *hyresreglering* bestämdes som bekant icke längre giltighetstid än t. o. m. den 30 september 1943. På Kungl. Maj:ts förslag har nu beslutats utsträckning av denna tid med ytterligare ett år, varvid dock på en del punkter vidtagits mindre ändringar och kompletteringar av de bägge ifrågavarande lagarna.

Motionsvis yrkades på ytterligare åtgärder i hyresreglerande syfte. Genom likalydande motioner i båda kamrarna (I: 185—II: 131) hemställdes om åtgärder i syfte att bereda ökat skydd åt hyressökande familjer med barn, och i en motion i andra kammaren (II: 106) föreslogs, att avgiftsfri bostadsförmedling skulle anordnas på kommunens bekostnad i kommuner, där hyres-

regleringslagen äger tillämpning. I utskottsutlåtandet rörande dessa motioner framhölls, att inom finansdepartementet i anslutning till pågående arbete med den ekonomiska politikens utformning, för motverkande av en skadlig prisstegring, utarbetats ett lagförslag om tillstånd att hyra bostad m. m. (jfr Soc. Medd. årg. 1943, sid. 361), som, om det upphöjdes till lag, skulle innebära ökade möjligheter att tillgodose bostadsbehovet just för familjer med barn. Vad särskilt angår frågan om kommunal bostadsförmedling erinrade utskottet om, att Kungl. Maj:t enligt hyresregleringslagen har möjlighet att förordna om införande av sådan förmedling men att denna möjlighet hittills icke utnyttjats i något fall. I den förvissningen, att Kungl. Maj:t redan hade uppmärksamheten riktad på förevarande spörsmål, ansåg utskottet något initiativ från riksdagens sida icke nödvändigt med anledning av dessa motioner. Riksdagen biföll utskottets hemställan.

Levnadskostnader.

Till *prisrabattering å vissa livsmedel* begärde Kungl. Maj:t i prop. 260 110 milj. kr. eller 10 milj. mer än föregående budgetår. Departementschefen framhöll, att, enligt vad kristidsstyrelserna meddelat livsmedelskommissionen, de hittillsvarande bestämmelserna ha visat sig vara i stort sett tillfredsställande, och förordade därför, att det nuvarande systemets grunder skulle bibehållas oförändrade. Dessa grunder ha fastställts av Kungl. Maj:t genom beslut den 18 december 1942 i enlighet med beslut av föregående års riksdag (jfr Soc. Medd. årg. 1942, sid. 669). Vissa erinringar ha emellertid gjorts mot rabattsystemet i dess nuvarande utformning. Livsmedelskommissionen framhöll emellertid i sitt utlåtande, att personer, som enligt nu avsedda regler äro uteslutna från rätten att erhålla rabattkort utan behovsprövning, må, därest de prövas vara i särskilt behov av rabattkort, tilldelas rabattkort i enlighet med grunder, som livsmedelskommissionen äger bestämma. Med hänsyn härtill ansåg sig kommissionen icke nu böra föreslå någon ändring i de av Kungl. Maj:t utfärdade grundläggande föreskrifterna i berörda hänseenden. Departementschefen framhöll dessutom, att Kungl. Maj:t, därest utvecklingen skulle påkalla omläggning av rabattsystemet i ett eller annat avseende, borde äga befogenhet att vidtaga av omständigheterna föranledda ändringar i systemet. Statsutskottet framhöll emellertid med anledning av en motion (I: 303) i anslutning till detta departementschefens uttalande, att utskottet förutsatte, att vid mera genomgripande ändringar i reglerna för prisrabatteringen riksdagen borde höras, då detta utan olägenhet kunde ske. I motioner (II: 151, II: 41, II: 430) hemställdes om vissa ändringar av rabattsystemet i dess nuvarande utformning. Statsutskottet biträdde emellertid i sitt utlåtande den i propositionen framförda uppfattningen, att ingen ändring behövde vidtagas. Riksdagen biföll utskottets förslag och beviljade det för rabatteringen begärda beloppet.

I samma proposition föreslogs även till *förmalningsersättningar* ett förslagsanslag av 34 milj. kr. Departementschefen hade liksom föregående år utgått

ifrån att dessa ersättningar icke skulle bestämmas till högre belopp än vad som erfordrades för att förhindra en höjning av mjölpriset. På grund av att en viss osäkerhet ännu förelåg rörande utvecklingen av spannmålspriserna — beroende på skördeutfallet m. m. — fann departementschefen det icke möjligt att redan fixera förmalningsersättningarnas storlek för tiden efter den 1 september 1943 och ansåg sig därför endast böra räkna med samma ersättningar som de nu utgående. Riksdagen biföll propositionen.

På Kungl. Maj:ts hemställan i prop. 68 medgav riksdagen ytterligare anstånd till utgången av år 1944 med fastställandet av ny *ortsgruppering i beskattningshänseende.* I samband härmed kom hela dyrortsgrupperingsfrågan, vari också ett flertal motioner förelegat, upp till behandling. Det underströks härvid starkt, att den nuvarande dyrortsgrupperingen icke var tillfredsställande. Att genomföra en ny gruppering på grundvalen av den undersökning, som verkställts av socialstyrelsen rörande levnadskostnadernas lokala olikheter år 1941, ansågs emellertid ej kunna ifrågakomma. Framför allt ha svårigheter yppat sig att anpassa grupperingen i lönehänseende efter den prisutjämning, som enligt denna undersökning ägt rum. En dylik anpassning syntes ej kunna ske utan att få karaktär av en verklig lönereglering. Ytterligare utredning av hela frågan om dyrortsgrupperingens framtida bestånd och utformning ansågs därför behövlig.[1] Riksdagen framhöll därvid såsom synnerligen angeläget, att denna utredning påskyndades, så att förslag till ny dyrortsgruppering kunde framläggas vid 1945 års riksdag. I avvaktan härpå förutsattes, att provisoriska jämkningar i dyrortsgrupperingen skulle vidtagas för såväl beskattning som löner, där ojämnheterna i den nuvarande grupperingen voro mest framträdande. (Se socialstyrelsens förslag rörande lönegrupperingen på sid. 601 i detta häfte.)

Senare fick riksdagen sig även förelagt (prop. 249) och godkände särskilt förslag om på samma tid förlängd giltighet av gällande *ortsgruppering enligt folkpensioneringslagen.*

Nykterhetsfrågor.

Till *undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m.* för nykterhetens främjande begärde Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln 252 100 kr. (mot 242 100 kr. föregående år). Med anledning av tvenne motioner (I: 113 och II: 228) höjde riksdagen anslaget till 262 100 kr.

Statsverkspropositionen upptog för *alkoholistvården och nykterhetsnämndernas verksamhet* ett belopp av sammanlagt 1 466 000 kr. (1 511 000 kr.). I detta belopp ingå ej avlöningar och omkostnader vid statens alkoholistanstalter. Riksdagen biföll.

Som medel att hämma den tilltagande konsumtionen av spritdrycker och vin och den därmed sammanhängande försämringen av nykterhetstillståndet föreslog kontrollstyrelsen ytterligare höjning av alkoholbeskattningen i olika avseenden. Kungl. Maj:t framlade i anslutning härtill i prop. 190 förslag om höjning av omsättningsskatten och utskänkningsskatten å spritdrycker samt om

[1] Angående tillsättandet av sakkunniga för dylik utredning se sid. 612 i detta häfte.

införande av utskänkningsskatt å vin. Bevillningsutskottets majoritet ansåg tvivelaktigt, att skattehöjningarna skulle få påräknade nykterhetsfrämjande effekt, och framhöll, att dessa i stället borde ses enbart ur statsfinansiell synpunkt. De befolkningsgrupper, vilkas nykterhetsförhållanden voro otillfredsställande, kunde nämligen icke väntas komma att minska sin alkoholkonsumtion genom de föreslagna höjningarna av utskänknings- och omsättningsskatten. Skärpningen av omsättningsskatten kunde vidare befaras komma att stimulera till illegal spritdrycksförsäljning och innebar därjämte ett förbigående av det den 1 november 1942 genomförda allmänna prisstoppet och kunde påverka levnadskostnadsindex i stegrande riktning. Utskottet avstyrkte därför höjningen av omsättningsskatten å spritdrycker liksom ock tvenne motioner (I: 170 och II: 245) om kraftigt höjd rusdrycksbeskattning samt skärpta restriktioner. Väckta motioner om på olika sätt anordnad differentiering av skatten på spritdrycker (I: 240 och II: 351 samt II: 352), så att den först inköpta litern skulle betinga ett lägre pris än de följande, rönte samma öde, bl. a. av det skälet, att en dylik prisdifferentiering skulle öka antalet motböcker och främja överlåtelsetrafiken. I övrigt tillstyrkte utskottet bifall till Kungl. Maj:ts förslag. Utskottsbetänkandet föranledde fyra reservationer. Sju reservanter funno i likhet med utskottsmajoriteten icke sannolikt, att den föreslagna höjningen av omsättningsskattens grundavgift (från 6 till 7 kr. per liter spritdrycker) kunde medföra någon nykterhetsfrämjande verkan. De ansågo emellertid, att det köpkraftsöverflöd, vilket nu gör sig gällande och riktar sig mot konsumtion av utpräglad lyx- och nöjeskaraktär, borde minskas genom ökad beskattning, och förordade därför bifall till propositionen, således även höjning av omsättningsskatten å spritdrycker. Två reservanter togo ställning till förmån för ovannämnda motioner om prisdifferentiering, och två yrkade helt avslag på propositionen, varjämte en reservant önskade ytterligare skärpt omsättningsskatt på spritdrycker samt minskad maximitilldelning vid utminutering och utskänkning. Propositionen blev föremål för utdragna debatter i båda kamrarna. Reservationen om bifall till Kungl. Maj:ts proposition i sin helhet bifölls av riksdagen.

Det försämrade nykterhetstillståndet och därmed följande ytterligare markering av alkoholmissbrukets sociala skadeverkningar aktualiserade ånyo frågan om *bättre skydd mot misshandel i hemmet.* På grundval av en av ledamoten av straffrättskommittén, hovrättsrådet Nils Beckman, utarbetad P. M. framlade Kungl. Maj:t i prop. 81 förslag till lag om ändrad lydelse av 14 kap. 45 § strafflagen, d. v. s. om ändring av åtalsreglerna beträffande misshandel. Ehuru huvudvikten vid bekämpande av hemmisshandel ligger på alkoholistlagstiftningens område, vore en utvidgning av åtalsmöjligheten vid sådan misshandel av värde. Misshandel, vilken hittills icke kunnat beivras annat än efter angivelse av målsägande, borde därför enligt Kungl. Maj:ts mening kunna föranleda åtal, om överåklagare fann sådant ur allmän synpunkt påkallat. Över nämnda promemoria hade tillstyrkande yttranden avgivits av ett stort antal myndigheter och organisationer. Angående socialstyrelsens utlåtande i ärendet hänvisas till Soc. Medd. årg. 1943, sid. 112. Första lagutskottet, till

vilket propositionen hänvisades, tillstyrkte, och riksdagen antog propositionen (SFS 1943:277).

I likalydande motioner (I:123 och II:173) begärdes *utredning rörande orsakerna till det försämrade nykterhetstillståndet*, syftande till en allmän översyn av nykterhetslagstiftningen. Majoriteten i bevillningsutskottet ifrågasatte starkt, huruvida tidpunkten för en dylik utredning med hänsyn till nu rådande abnorma förhållanden vore lämplig. Dessutom borde den efter framställning från nykterhetshåll genom tillkallade sakkunniga igångsatta s. k. snabbutredningen angående det stegrade fylleriets orsaker avvaktas. Utskottet hemställde därför, att motionerna icke skulle föranleda någon åtgärd. Utskottsminoriteten avgav reservation, vari den anförde, att den pågående snabbutredningen icke kunde lämna den djupgående analys av föreliggande problem, som vore erforderlig för förslag till åtgärder på längre sikt. Nykterhetslägets allvar vore enligt minoritetens mening så framträdande, att den föreslagna utredningen, vilken sannolikt skulle komma att pågå så länge, att mera normala förhållanden hunno inträda, innan den avslutades, borde igångsättas nu. Reservanterna hemställde, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en förutsättningslös och allsidig utredning angående den svenska nykterhetslagstiftningens framtida innehåll och utformning. Motionerna föranledde långa debatter. Första kammaren biföll genom lottning reservationen, vilken också bifölls av andra kammaren.

Frågan om *skärpning av straffet för överlåtelse av motbokssprit till ungdom under 21 år* väcktes ånyo genom tvenne motioner (I:45 och II:56), vilka hänvisades till bevillningsutskottet. Utskottet erinrade om att utredning på riksdagens begäran ägt rum inom finansdepartementet angående allmän skärpning av straffet för motboksöverlåtelser; det upprättade förslaget till sådan allmän skärpning avstyrktes emellertid i flertalet inhämtade yttranden. Angående socialstyrelsens utlåtande över utredningen se Soc. Medd. årg. 1943, sid. 20. Den väckta frågan var genom direktiven för den pågående s. k. snabbutredningen angående det ökade fylleriets orsaker föremål för Kungl. Maj:ts uppmärksamhet, varför utskottet hemställde, att motionerna icke måtte föranleda åtgärd, vilket blev riksdagens beslut.

Delvis under åberopande av sistnämnda skäl yrkade bevillningsutskottet avslag på motion II:180 om sådan *ändring i pilsnerdricksförsäljningsförordningen*, att försäljningsbok, varom talas i 17 § 3 mom. i förordningen, skulle bli tillgänglig jämväl för ordföranden i försäljningskommunens nykterhetsnämnd. Riksdagen följde utskottet.

I två likalydande motioner (I:28 och II:34) hemställdes, att riksdagen ville föreslå Kungl. Maj:t utredning rörande *förekomsten av alkoholpåverkan vid olycksfall i arbete* och de åtgärder, som påkallades för att motverka detta. Andra lagutskottet hemställde, att motionerna icke skulle föranleda någon åtgärd, och detta blev även riksdagens beslut.

I prop. 40 begärde Kungl. Maj:t riksdagens medgivande att den del (51 200 kr.) av ett tidigare anvisat reservationsanslag till bidrag till stiftelsen Godtemplarordens vårdhem för alkoholister för *vissa byggnadsarbeten vid erkända*

alkoholistanstalten Dagöholm, som ännu icke tagits i anspråk, finge oberoende av för dylikt anslag eljest gällande förutsättningar, d. v. s. utan hänsyn till förhållandena på arbetsmarknaden, disponeras för i propositionen närmare angivna byggnadsändamål. Statsutskottet tillstyrkte och riksdagen antog propositionen.

I motionerna I: 155 och II: 234 föreslogs, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om sådan ändring i grunderna för *bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter*, att bidraget höjdes från 2 000 till 3 000 kr. per vårdplats, då fråga är om nybyggnad, och från 1 500 till 2 250 kr. i annat fall samt att den nybildade stiftelsen Vårnäshemmets alkoholistanstalt måtte komma i åtnjutande av det högre bidragsbelopp, som enligt dessa grunder kunnat utgå till anordnande av denna anstalt. Som allmän motivering anfördes de kostnadsökningar, som i följd av dyrtiden inträtt. Motionerna remitterades till statsutskottet, vilket ansåg sig icke berett att förorda bifall till motionärernas förslag beträffande förmånligare grunder i allmänhet för ifrågavarande anstalters anordnande, enär denna fråga med anledning av i ärendet gjord framställning från socialstyrelsen var beroende på Kungl. Maj:ts prövning, men likväl hemställde om riksdagens medgivande till ett tilläggsbidrag till stiftelsen Vårnäshemmet för hemmets anordnande av statsmedel med 750 kr. per vårdplats. Utskottets förslag antogs av riksdagen.

Socialförsäkring.

I fråga om *dyrtidstillägg å folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag*, som under budgetåret 1942/43 utgått med två procentuella och två fixa tilläggsbelopp, hemställde Kungl. Maj:t i prop. 291 efter förslag av pensionsstyrelsen, att riksdagen för nästa budgetår måtte bevilja ytterligare ett procentuellt tilläggsbelopp. Beträffande kommunernas andel i kostnaderna för de fixa tilläggen innebar pensionsstyrelsens förslag viss justering med hänsyn till dyrortsgraderingen. I förslaget hade ifrågasatts retroaktiv tillämpning härav för första halvåret 1943. Departementschefen framhöll emellertid, att sådan tillämpning icke syntes böra ifrågakomma. Över pensionsstyrelsens förslag hade yttranden avgivits av ett antal statliga och kommunala organ, bland dessa socialstyrelsen, för vars yttrande tidigare redogjorts i närmast föregående nummer av denna tidskrift (sid. 517). Propositionen bifölls av riksdagen utan ändring.

I prop. 178 angående *försäkring för olycksfall i arbete av vissa tjänstepliktiga m. m.* föreslogs beträffande tjänstepliktiga, som avses i kungörelsen den 13 november 1942 om tjänsteplikt för män, födda år 1923, vissa fördelaktigare regler om ersättning vid inträffade olycks- eller sjukdomsfall än de som föreskrivas i gällande lagar om försäkring för olycksfall i arbete och för vissa yrkessjukdomar. Försäkringsskyddet för nämnda tjänstepliktiga föreslogs skola förbättras huvudsakligen i två avseenden. Dels utvidgades ersättningsrätten att omfatta vissa risker, för vilka olycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkringen ej gäller, nämligen sjukdom, som ej förorsakats av olycksfall eller utgör

yrkessjukdom, samt olycksfall under resa till och från förläggning och inom förläggning, och dels höjdes minimibeloppet av den årliga arbetsförtjänst, som skall ligga till grund för bestämmande av utgående ersättningar, från 450 till 2 300 kr. Till förebild för dessa förbättringar hade tjänat förordningen om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring. De särskilda förmånerna för tjänstepliktiga borde enligt propositionen komma även dem till godo, vilka redan fullgjort eller fullgöra tjänsteplikten efter frivillig anmälan. Departementschefen betonade dock, att denna reglering icke fick tillerkännas prejudicerande betydelse för andra tjänstepliktiga. Sedan andra lagutskottet tillstyrkt propositionen, antogs den av riksdagen.

Enligt två den 19 dec. 1942 utfärdade förordningar utgå f. n. *dyrtidstillägg* av allmänna medel *å livräntor åt vissa ersättningstagare* enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m. Dessa bestämmelser, som godkändes av 1942 års urtima riksdag (jfr Soc. Medd. årg. 1942, sid. 3), upphöra att gälla med utgången av år 1943. Kungl. Maj:t föreslog i prop. 293 riksdagen, att sådana dyrtidstillägg skulle utgå även i fortsättningen efter i huvudsak samma regler. Departementschefen förordade dock, att särskilda bestämmelser skulle gälla beträffande dyrtidstillägg å förmåner enligt 1909 och 1927 års militärersättningsförordningar. Procentsatserna för dyrtidstilläggen borde enligt propositionen höjas från 15 till 20. Riksdagen antog på andra lagutskottets hemställan propositionen.

I en den 7 maj 1943 dagtecknad proposition nr 239 föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att antaga ett *lagförslag om avgifter för sjöfolkets pensionering* liksom att godkänna ett förslag till omläggning och utvidgning av den av handelsflottans pensionsanstalt bedrivna verksamheten.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag, som grundade sig på en av särskilda sakkunniga verkställd utredning, skulle liksom för närvarande den obligatoriska pensioneringen avse endast sjömän tjänstgörande i utrikes fart. Genom frivillig pensionsförsäkring skulle emellertid beredas ökad möjlighet för övriga sjömän att säkerställa sin ålderdomsförsörjning. Departementschefen ansåg icke tillräckliga skäl föreligga för införande av obligatorisk familjepensionering. Avvägningen av pensionskostnaderna skulle enligt förslaget regleras, så att staten och redarna skulle bidraga med ungefär lika stora belopp, nämligen omkring 1 milj. kr. vardera, varjämte sjömännen skulle erlägga en hyresavgift på 6 %. Bankoutskottet tillstyrkte Kungl. Maj:ts förslag och riksdagen godkände det.

I prop. 84 framlade Kungl. Maj:t ett lagförslag, vilket antogs av riksdagen, angående ändrad lydelse av lagen den 11 juni 1937 om *krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer*. Ändringen innebär en höjning av maximibeloppet för beräkning av den årsinkomst, som skall ligga till grund för beräkningen av skadeersättningen enligt krigsförsäkringslagen. Departementschefen ansåg en höjning med 30 % motiverad med hänsyn såväl till den risk, som sjömännen måste taga, då de under nuvarande förhållanden gå till sjöss, som till vikten av att sjöfarten i största möjliga utsträckning upprätthålles liksom även med hänsyn till den avsevärda inkomststegring för sjömän som ägt rum.

Socialvård.

I prop. 183 framlade Kungl. Maj:t förslag om ny *lag om förskottering av underhållsbidrag till barn (bidragsförskottslag)*. Gällande lag den 18 juni 1937 (nr 383) trädde i kraft den 1 januari 1938. Ändringar däri hade vidtagits genom lagar den 17 mars 1939 (nr 67) och den 7 mars 1941 (nr 107). Fråga om ytterligare ändringar i denna lagstiftning hade uppkommit på grund av vissa erinringar mot lagens tillämpning i riksdagsrevisorernas berättelse till 1941 års riksdag. Riksdagen fann, att lagen var behäftad med vissa brister, vilka försvårat tillämpningen av densamma, och anhöll, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om översyn av ifrågavarande bidragsförskottslag. Denna översyn uppdrog Kungl. Maj:t den 11 juli 1941 åt socialstyrelsen, som dock den 30 september samma år anhöll om befrielse från uppgiften. Uppdraget lämnades därefter till socialvårdskommittén, som den 26 maj 1942 avlämnade betänkande med förslag till ändrad bidragsförskottslag m. m. (SOU 1942:29). Yttranden över detta förslag hade avgivits av ett stort antal myndigheter och sammanslutningar.[1]

I propositionen erinrades, att socialvårdskommittén såsom allmänt omdöme om bidragsförskottslagen uttalat, att den haft många goda verkningar. Till dessa hörde framför allt, att ogifta och frånskilda mödrar i knappa omständigheter i stor utsträckning kunnat försörja sina barn utan anlitande av fattigvården samt att faderskap till barn utom äktenskapet numera fastställdes i i större omfattning än tidigare. Inbetalningen av underhållsbidrag hade sannolikt ökat, varjämte bidragsförskotten, som till $^3/_4$ utgå av statsmedel, medfört en viss lättnad i kommunernas fattigvårdskostnader. För att råda bot på vissa brister, med vilka lagen var behäftad, föreslogs i propositionen i huvudsaklig överensstämmelse med socialvårdskommitténs förslag vissa mindre ändringar i lagen. Ändringarna voro dock icke enbart av formell utan även i åtskilliga hänseenden av materiell natur. De behövde dock enligt socialministerns mening icke föregripa de ändringsförslag, vilka i sinom tid kunde väntas bli framlagda av socialvårdskommittén. I propositionen preciserades och ändrades vissa formella bestämmelser för att underlätta lagens tillämpning. Bidragsförskottens årsbelopp för ett barn jämkades något uppåt, bl. a. för att bli jämnt delbara med 12, och bidragsförskotten till två eller flera barn under moderns vårdnad höjdes något och angåvos i vissa belopp för varje barn. En i materiellt hänseende viktig ändring bestod vidare däri, att den inkomstgräns för modern eller för modern och styvfadern, vid vilken bidragsförskottet börjar reduceras, höjdes rätt avsevärt (c:a 50 %), varjämte avdraget sänktes från $^7/_{10}$ till $^6/_{10}$ av årsinkomsten, i vad den översteg nämnda inkomstgräns. En i lagen intagen låg värderingsnorm i fråga om värdet av i avlöningsförmånerna ingående fri kost och fri bostad utgick i samband därmed. — I tre olika motioner (I:232, II:338 och 339) föreslogos ytterligare höjningar av bidragsförskottens belopp och av inkomstgränserna för beräkning av avdrag å de-

[1] I Soc. Medd. årg. 1942, sid. 757 redogöres för socialstyrelsens yttrande över förslaget.

samma. Ökningen av de årliga nettokostnaderna för genomförande av Kungl. Maj:ts förslag beräknades uppgå till 1·36 milj. kr., varav $^3/_4$ eller 1·02 milj. kr. skulle falla på statsverket. Ökningen skulle ej framträda under budgetåret 1943/44, varför anslaget till ersättningar för barnbidragsförskott upptogs till ett oförändrat belopp av 3 milj. kr. I andra lagutskottets utlåtande tillstyrktes propositionen. Därjämte framhölls angelägenheten av att vissa föreslagna utredningar angående höjande av återkravsrättens effektivitet fullföljdes samt att de genom polismyndigheternas försorg verkställda utredningarna rörande underhållsskyldigas inkomst- och anställningsförhållanden slutfördes snarast möjligt och lämnade objektivt underlag för bedömandet av frågan om den underhållsskyldiges betalningsförmåga.

Propositionen antogs av riksdagen, varefter ny författning i ämnet utfärdats att gälla fr. o. m. den 1 juli 1943 (SFS 1943: 382).

Till fullföljande av statsmakternas strävan att bereda ett ökat antal barn möjlighet till landsvistelse sommartid[1] föreslogs i prop. 123 för budgetåret 1943/44 ett anslag av 1 milj. kr. till *främjande av sommarvistelse på landet för barn från städer och andra tättbebyggda samhällen.* Förslagen grundade sig på en av 1941 års befolkningsutredning avgiven promemoria. Med en mindre jämkning av befolkningsutredningens kostnadskalkyler beräknades i propositionen 700 000 kr. för fria resor till sommarvistelse i enskilda hem, 200 000 kr. för fria resor till sommarkolonier och 100 000 kr. till sommarkoloniers driftkostnader i övrigt. En redogörelse för propositionens innehåll och utformningen av de olika hjälpåtgärderna samt frågans behandling i riksdagen har tidigare lämnats i denna tidskrift (årg. 1943, sid. 454). Propositionen antogs av riksdagen med en motionsvis (II: 313) påyrkad och av statsutskottet tillstyrkt mindre ändring beträffande maximeringen av resornas längd. Genom kungl. brev den 4 juni 1943 erhöll socialstyrelsen uppdrag att jämte utrymningskommissionen omhänderha den ifrågavarande verksamheten.

I prop. 206 framförde Kungl. Maj:t förslag om en väsentlig höjning av anslaget till *bidrag till anordnande av skolbarnsbespisning.* Detta anslag var för budgetåret 1941/42 400 000 kr. och för 1942/43 1 milj. kr. Skolöverstyrelsen hade hemställt om en höjning av anslaget med 500 000 kr., närmast för att skoldistrikten skulle kunna få en väsentligt större del av sina verkliga kostnader för skolbarnsbespisning täckta. Befolkningsutredningen, som även intresserat sig för denna fråga, hade föreslagit, att bidraget därutöver skulle höjas med 1·25 milj. kr. för att möjliggöra bespisning under längre tid och för att stimulera intresset för verksamheten inom sådana skoldistrikt, där bespisning ännu icke förekom. I propositionen föreslogs en sammanlagd ökning med 1·25 milj. kr. till 2·25 milj. kr. Ur detta anslag skulle även bidrag utgå till en inom Västernorrlands län igångsatt vetenskapligt kontrollerad försöksbespisning av skolbarn i syfte att utröna, vilka verkningar en skolbespisning bestående av dels enbart mjölk och dels av en mer eller mindre fullständig måltid medförde i fråga om barnens allmänna hälsotillstånd och förmåga att tillgodogöra sig undervisningen. Då 1942 års riksdag hade ifrågasatt, huruvida icke stads-

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1943, sid. 186.

kommuner, som fylla de i bidragskungörelsen angivna förutsättningarna, även borde kunna erhålla statsbidrag, hade denna fråga övervägts efter remiss till länsstyrelserna. Departementschefen fann icke anledning motsätta sig, att bidragsverksamheten nu utsträcktes till städerna. Då endast ett fåtal av dessa härvid kunde komma i fråga, syntes ett dylikt medgivande icke kunna i högre grad öka anslagsbehovet. Efter tillstyrkan av statsutskottet beviljade riksdagen den föreslagna höjningen av anslaget.

En mindre ändring av lagen den 20 mars 1936 om *socialregister* föreslogs av Kungl. Maj:t i prop. 277. Ändringen avsåg att göra riksbanken och dess ortsombud berättigade att vid behandlingen av frågor rörande statliga bosättningslån erhålla erforderliga uppgifter från socialregistret beträffande särskilt angiven person. I 1941 års befolkningsutrednings betänkande angående planmässigt sparande för familjebildning och statens bosättningslån (SOU 1943: 18) hade framhållits, att särskilt i de större städerna, där ortsombudens personliga kännedom om de lånesökande måste vara ringa eller helt obefintlig, skulle ett samarbete med kommunens socialvårdande organ vara av stor betydelse för bosättningslåneverksamheten. Då tvekan uppstått, om ortsombuden hade rätt att erhålla upplysningar ur socialregistret, föreslog utredningen erforderlig ändring av lagen om socialregister. Det i propositionen framförda förslaget härom vann riksdagens bifall (SFS 1943: 442).

I anslutning till de i statsverkspropositionen upptagna anslagen till *förlossningsvården samt den förebyggande mödra- och barnavården* föreslog Kungl. Maj:t i prop. 209 ett flertal ändringar i gällande föreskrifter rörande tjänstebarnmorskornas utbildning, arbetsförhållanden och avlöningsförmåner samt beträffande den förebyggande mödra- och barnavården, bl. a. en utvidgning av barnavården till att omfatta barn upp till 3 år. Statsutskottet tillstyrkte propositionen och hemställde, att en i ärendet väckt motion (II: 357) icke måtte föranleda till någon åtgärd. Riksdagen följde utskottets förslag.

Förordningen om mödrahjälp var föremål för ändringsförslag i 3 motioner inom andra kammaren (II: 35, 197 och 198). Andra lagutskottet, som handlade motionerna, inhämtade yttrande över desamma från socialstyrelsen. Utskottet hemställde, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsam utredning 1) i anledning av motion II: 35 om höjning av mödrahjälpens belopp, 2) i anledning av motion II: 197 huruvida ansökan om mödrahjälp i vissa fall måtte kunna ingivas senare än å sextionde dagen efter barnsbörden, samt 3) i anledning av motion II: 198 om att vissa åtgärder skulle kunna uppdragas åt en inom barnavårdsnämnden utsedd delegation. Med bifall till utskottets hemställan beslöt riksdagen en dylik skrivelse till Kungl. Maj:t (nr 284).

Jord- och egnahemsfrågor.

En betydelsefull omläggning av kolonisationsverksamheten i Norrland och Dalarna har företagits vid årets riksdag. I prop. 138 framlade Kungl. Maj:t på grundval av en av egnahemsstyrelsen i samråd med domänstyrelsen företa-

gen utredning ett förslag angående *upplåtande av kronotorp å vissa kronoparker*. Under senare decennier ha å de norrländska kronoparkerna förekommit två huvudformer för nybildning av jordbrukslägenheter, nämligen dels kronotorp och därmed jämförliga tidigare lägenhetsupplåtelser (skogstorp och odlingslägenheter) samt dels kolonat. Därjämte ha ovan odlingsgränsen upplåtits s. k. fjällägenheter samt lägenheter åt lappar. Under en period från 1891—1909 avsåg upplåtelsen av skogstorp och odlingslägenheter på kronans mark enbart att tjäna kronoparkernas vård och bevakning i Norrbottens och senare även Västerbottens län. Efter år 1909, då kungörelsen om upplåtande av odlingslägenheter å kronoparker och överloppsmarker tillkom, har även åsyftats att skapa småbruk för den obesuttna befolkningen. Enligt 1929 års kungörelse böra nya kronotorp emellertid endast upplåtas i sådana fall, där lägenhetsinnehavaren kan påräkna nödig tillgång till skogsarbete. Kolonat enligt 1925 års bestämmelser skulle likaledes utläggas endast där det fanns tillgång till erforderligt förtjänstarbete vid sidan av jordbruksarbetet å kolonatet. — I årets proposition har man låtit kolonisationstanken helt träda tillbaka och föreslår, att kronotorp med nyttjanderätt i 15 år skola upplåtas i de 6 nordligaste länen endast där så befinnes lämpligt med hänsyn till domänverkets behov av arbetskraft för kronoparkernas skötsel. De närmare villkoren för upplåtelserna skola bestämmas av domänstyrelsen, som även skall äga att ur domänfonden utlämna lån för anskaffande av inventarier m. m. Kronotorpen skola genom kronans försorg förses med bostadshus och nödiga ekonomibyggnader. Under vissa omständigheter och på särskilda villkor kunna kronotorpare få inlösa torpet med äganderätt. — Denna omläggning av kolonisationsverksamheten ansåg departementschefen nu kunna ske, enär egnahemsverksamheten numera omfattar åtgärder för jordanskaffning och jordförmedling under sådana former, att jordförvärv kan ske utan att den jordsökande själv behöver disponera eget kapital i den utsträckning, som tidigare varit erforderligt. I ärendet väcktes 3 motioner (I: 219—II: 321 och II: 337). Jordbruksutskottet anslöt sig i princip till förslaget, som på ett tillfredsställande sätt löste frågan om arbetskraft till kronodomänerna och samtidigt beredde ifrågavarande befolkningsgrupp bostäder och andra avsevärda förmåner. I anslutning till vissa yrkanden i motionerna gjorde utskottet vissa uttalanden om biträde från domänstyrelsens sida åt avträdande lägenhetsinnehavare (födorådsbyggnad m. m.), om kronotorparnas arbetsskyldighet och rätt till arbete på kronoskogarna, rätten till betesmark och husbehovsfiske m. m. Reservationsvis yrkades inom utskottet bl. a. bifall till förslag i motionen I: 219—II: 321 om en upplåtelsetid av 30 år. Riksdagen anslöt sig till utskottets utlåtande men biföll beträffande upplåtelsetidens längd nyssnämnda reservation.

Kungl. Maj:t begärde i prop. 116 att få lämna ett belopp av högst 45 000 kr. som *statsunderstöd till uppförande av en andelsladugård i Bjärme* i Jämtlands län. Departementschefen framhöll, att detta på enskilt initiativ tillkomna försök till rationalisering av jordbruksdriften borde stödjas. Då anordningen med gemensam ladugård för flera jordbruk tidigare icke hade blivit prövad, var det ett allmänt intresse att få erfarenhet på detta område. I propositionen avsågos

25 000 kr. såsom lån och 20 000 kr. såsom bidrag. I motioner yrkades dels avslag (I: 223), dels att hela beloppet 45 000 kr. skulle utgå såsom statsbidrag (II: 334). Jordbruksutskottet föreslog bifall till propositionen oförändrad, och detta blev även riksdagens beslut.

Andra sociala frågor.

I ett antal motioner (I: 68, I: 145—II: 222, I: 146—II: 221 och II: 9) framfördes förslag om tillsättande av en kommission eller annat organ för att utreda och förbereda lösningen av *efterkrigsproblemen*. I motionerna framhöllos särskilt risken av stagnation och massarbetslöshet under fredskrisen och angelägenheten av att i god tid vidtaga åtgärder däremot. Andra kammarens andra tillfälliga utskott hemställde, att andra kammaren för sin del skulle besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om tillsättande av ett särskilt organ med uppgift att undersöka, hur näringslivets omställning till fredsproduktion borde ske och hur de sociala efterkrigsproblemen borde lösas, varvid hänsyn till internationella förhållanden och humanitära hjälpåtgärder borde tagas. Andra kammaren beslöt i enlighet härmed och första kammarens andra tillfälliga utskott hemställde, att första kammaren skulle biträda andra kammarens beslut. Så blev även fallet, och riksdagens skrivelse i ärendet (nr 439) avläts den 1 juli 1943.

I Kungl. Maj:ts prop. 252 framlades förslag till ny lag om *villkorlig frigivning* m. m. Gällande bestämmelser om villkorlig frigivning återfinnas i lagen den 22 juni 1906, som undergick viss ändring år 1918. Villkorlig frigivning kan enligt denna lag ske efter fångens medgivande och sedan han undergått straffarbete eller fängelse i minst ett år och den utståndna strafftiden utgör minst två tredjedelar av straffet. År 1934 igångsatte chefen för justitiedepartementet utredning angående reformer på straffsystemets, straffverkställighetens och fångvårdens områden. Särskilda sakkunniga tillkallades (ordförande professor Folke Wetter), vilka den 30 september 1938 avgåvo ett betänkande med förslag till lag om villkorlig frigivning m. m. (SOU 1938: 25). De sakkunnigas reformförslag avser i främsta rummet att göra villkorlig frigivning till ett normalt slutled i verkställigheten av tidsbestämda frihetsstraff. Undantag göres dock för kortare straff. Vidare föreslogo de sakkunniga åtgärder med syfte att åstadkomma en förbättrad eftervård åt frigivna fångar. Över förslaget hade ett flertal myndigheter och organisationer, bl. a. socialstyrelsen, avgivit utlåtande. Enligt socialstyrelsens mening voro de föreslagna åtgärderna ägnade att giva kriminalpolitiken en mera ändamålsenlig, social inriktning och betoning. Propositionen grundade sig i allt väsentligt på sakkunnigeförslaget. Den villkorliga frigivningen skulle sålunda vara av två slag, obligatorisk och fakultativ. Den förra innebär, att den som undergått straffarbete på viss tid, ej under sex månader, eller fängelse under minst lika lång tid alltid skulle villkorligt frigivas, då fem sjättedelar av strafftiden förflutit. Den fakultativa avsåg, att den som undergick straffarbete på viss tid eller fängelse och avtjänat två tredjedelar av strafftiden, dock minst ett år, kunde efter egen ansökan av Kungl.

Maj:t villkorligt frigivas, därest det bl. a. med fog kunde antagas, att han efter frigivningen skulle förhålla sig väl. I beslut om villkorlig frigivning skulle fastställas en viss prövotid, under vilken den frigivne, med risk att frigivningen eljest förverkades, skulle föra ett ordentligt och ostraffligt leverne. Han skulle under prövotiden i regel stå under övervakning av särskilt förordnad tillsynsman. Skyddskonsulenten i det distrikt, där den frigivne vistades, skulle ha inseende över tillsynens utövande. — I två likalydande motioner (I: 263—II: 376) påyrkades vissa ändringar av de föreslagna bestämmelserna. Första lagutskottet föreslog ett flertal jämkningar av Kungl. Maj:ts förslag, och riksdagen antog för sin del lagförslaget i den av utskottet föreslagna lydelsen. Lagen skall träda i kraft den 1 januari 1945.

I två likalydande motioner (I: 42—II: 51) hemställdes om anslag till en statistisk undersökning av *de lungsjukas levnadsförhållanden.* De lungsjukas riksförbund hade redan utsänt ett frågeformulär till landets alla lungsjuka, i vilket hade begärts detaljerade uppgifter om familjeförhållanden, bostadsförhållanden, ekonomiska förhållanden, vård- och läkarföreskrifter, arbetsförhållanden, personliga önskemål m. m. Det begärda anslaget var avsett som bidrag till kostnaderna för bearbetningen av detta material. Statsutskottet tillstyrkte och riksdagen biföll motionen.

Nämnas må vidare motionerna I: 114 om effektivare tillvaratagande av det allmännas rätt inom statens bidrags-, understöds- och låneverksamhet, I: 35—II: 43 om inrättande av en fond för beredande av hjälp i särskilt ömmande fall åt familjer, som oförvållat råkat i ekonomiska svårigheter, I: 77—II: 112 om beredande av kristidshjälp åt behövande barn, I: 15 om anställande av socialkuratorer vid sjukhusen samt I: 183—II: 200 om viss ändring av lagen om sterilisering. Samtliga dessa motioner avstyrktes av vederbörande utskott, om än i vissa fall med välvillig motivering, och avslogos av riksdagen.

Frågan om grunder för *kristillägg åt statliga befattningshavare* efter den 31 mars 1943 framlades för riksdagen i prop. 77. Vid 1942 års riksdag beslöts, att kristillägget skulle utgå med 16 %, när indextalet enligt 1935 års serie uppnått talet 152, och att tillägget skulle höjas med 4 % för varje indexstegring om 8 enheter utöver 152. Samtidigt anhöll emellertid riksdagen om utredning beträffande ändrade grunder för dessa kristillägg efter utgången av första kvartalet 1943. Närmast syftade riksdagen på en omprövning av kristilläggen på de högre avlöningsbeloppen. Enligt gällande bestämmelser hade kristillägg dittills utgått på samma underlag som det rörliga tillägget och sålunda icke beräknats på den del av lönen, som överstiger 900 kr. för månad, resp. å den del av tjänstepensionens grundbelopp, som överstiger 500 kr. för månad. I propositionen föreslog Kungl. Maj:t, att de statsanställda m. fl. och motsvarande pensionärsgrupper i anknytning till de bestämmelser, varom avtal träffats på den allmänna arbetsmarknaden,[1] skulle för tiden t. o. m. första kvartalet 1944 erhålla oförändrade kristillägg med rätt till ett ytterligare tillägg på 5 %, för den händelse index skulle stiga till eller över 160 eller eventuellt fr. o. m. den tidigare månad, för vilken motsvarande tillägg utgår på den allmänna arbetsmarknaden (vid

[1] Se Soc. Medd. årg. 1942, sid. 985.

talet 249 i 1914 års indexserie). Detta ytterligare kristillägg å 5 % skulle icke utgå å högre lönebelopp än 500 kr. för månad. Vid indexberäkningarna borde tillämpas de ändrade grunder, som förordats av indexkommittén (SOU 1943: 8).[1] I tre motioner (II: 93, 304 och 307) påyrkades vissa jämkningar av Kungl. Maj:ts förslag, som dock förordades av statsutskottet och bifölls av riksdagen.

Efter framställningar från socialstyrelsen den 31 augusti 1942 och den 6 maj 1943 om vissa höjningar av anslaget till *arvoden åt socialstyrelsens ombud*, begärde Kungl. Maj:t i prop. 296, att det tidigare anslaget å 18 000 kr. skulle ökas till 30 500 kr. Höjningen betingades bl. a. av de nya direktiven för beräkningen av levnadskostnadsindex, enligt vilka ombudsorternas antal skulle utökas med ett 10-tal; dessutom skulle vissa höjningar av förut utgående arvodesbelopp genomföras. Statsutskottet fann ingen anledning till erinran, och riksdagen beviljade det höjda anslaget.

I anledning av två likalydande motioner (I: 144 och II: 224) beslöt riksdagen, att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning, på vad sätt en förstärkning av *akademisk forskning och undervisning rörande samtida svenska samhällsförhållanden*, i synnerhet de svenska folkrörelserna, lämpligen kunde åstadkommas.

En motion om ändrade bestämmelser angående utlännings tagande eller kvarhållande i fängsligt förvar (I: 182) hänvisades till första lagutskottet, som med stöd av bl. a. socialstyrelsens och utlänningsnämndens gemensamma yttrande (den 17 april 1943) framhöll, att de av motionen väckta spörsmålen redan voro under utredning av särskilda sakkunniga. Motionen avstyrktes av utskottet, och riksdagen avslog densamma. En motion (I: 193) om viss ändring i kungörelsen angående utlännings vistelse i vissa delar av riket avslogs även. — En motion (I: 20) om inrättandet av ett centralt, statligt informationsinstitut i sociala frågor avstyrktes av statsutskottet och avslogs av riksdagen. Utskottet underströk behovet av dylik vägledning och rådgivning men ville avvakta socialvårdskommitténs blivande förslag på detta område.

[1] Se Soc. Medd. årg. 1943, sid. 85.

Förslag till provisoriska jämkningar av gällande dyrortsgruppering.

Genom Kungl. brev den 9 april 1943 anbefalldes socialstyrelsen, att med beaktande av vad som anförts i proposition till 1943 års riksdag, nr 68, angående fortsatt giltighet av gällande skattegruppering och med stöd av verkställda undersökningar av de lokala olikheterna i levnadskostnaderna inkomma med förslag till de provisoriska jämkningar av gällande dyrortsgruppering, som styrelsen funne mest påkallade. Därest förhållandena å viss ort skulle giva anledning till förmodan, att bostadskostnaderna starkt förändrats sedan 1939 års allmänna hyresräkning, borde styrelsen införskaffa kompletterande uppgifter att läggas till grund för prövning av ortens dyrortsplacering.

För att tagas under övervägande vid fullgörande av ifrågavarande uppdrag har Kungl. Maj:t till socialstyrelsen överlämnat framställningar från ett flertal orter om ändrad dyrortsplacering. I samband med 1941 års prisundersökning och senare har slutligen framställningar från ett flertal orter om uppflyttning i dyrortsgrupp inlämnats direkt till socialstyrelsen. Med överlämnande till Kungl. Maj:t av såväl de remitterade som de direkt till styrelsen avgivna framställningarna (bil. 1) ävensom en länsvis uppgjord förteckning å däri berörda orter (bil. 2) samt gruppgränser (bil. 3) vid 1935 års dyrortsgruppering och 1941 års prisundersökning (bilagorna ha här uteslutits) har socialstyrelsen i underdånig skrivelse den 14 augusti 1943 i detta ärende anfört i huvudsak följande.

I proposition till 1943 års riksdag (nr 68) angående fortsatt giltighet av gällande skattegruppering m. m. anförde chefen för finansdepartementet bl. a., att innan en ingående utredning rörande dyrortsgrupperingsproblemets lösning hunnit utföras, syntes det vara skäligt att företaga vissa provisoriska jämkningar i dyrortsgrupperingen, varigenom de mest framträdande ojämnheterna i den nuvarande grupperingen skulle kunna avlägsnas. Under de sju år gällande grupperingar varit i kraft hade nämligen för en hel del orter förändringar inträffat, som föranlett en exceptionell lokal prisutveckling — exempelvis att större industriföretag utvecklats eller militärförläggningar tillkommit å orten — och sålunda gjort nuvarande dyrortsplacering påtagligt missvisande. I samband med de uppflyttningar, som härav kunde påkallas, borde även en prövning av frågan om ändrad dyrortsplacering på grund av ändringar i den administrativa indelningen och liknande speciella problem verkställas.

Med hänsyn till taxeringsmyndigheternas arbete, anförde statsrådet vidare, syntes det icke möjligt att låta förändringar i skattegrupperingen träda i kraft förrän nästa taxeringsår. I lönehänseende torde ändringarna däremot böra komma i tillämpning redan så snart lämpligen kunde ske under år 1943.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 31 maj 1943 har socialstyrelsen framlagt närmare plan för hur utredningarna rörande de provisoriska jämkningarna av gällande dyrortsgrupperingar borde utföras. Ifrågavarande plan har godkänts av Kungl. Maj:t genom beslut den 4 juni 1943.

Innan styrelsen framlägger förslag till ändringar av vissa orters dyrortsplacering i lönehänseende, torde det vara lämpligt att lämna en sammanställning av de synpunkter och yrkanden, som framlagts i de ingivna framställningarna. Med hänsyn till det stora antalet sådana har det ansetts lämpligare att lämna en sammanfattande redogörelse för innehållet än att upptaga de framlagda synpunkterna för varje särskild ort till granskning och behandling, i all synnerhet som likartade motiveringar ofta framförts från olika orter. Framställningarna ha praktiskt taget uteslutande framkommit från löntagarhåll och åsyftat uppflyttning av vederbörande orter till högre ortsgrupp antingen enligt 1935 års ännu gällande dyrortsgruppering (senaste kungörelse SFS 1939, nr 367) eller enligt det förslag till riktlinjer för eventuell ny dyrortsgruppering, som socialstyrelsen i skrivelse till chefen för finansdepartementet den 17 oktober 1942 framlagt på grundval av 1941 års prisundersökning.[1]

I det stora flertalet framställningar har kritik riktats mot socialstyrelsens nyssnämnda förslag till riktlinjer för eventuell ny dyrortsgruppering. Efter att ha framhållit att skillnaden mellan levnadskostnaderna å högsta och lägsta ort enligt 1934 års undersökning var 48 % men enligt 1941 års undersökning endast 27 %, har man yrkat, att motsvarande sammanpressning även skulle företagas vid dragande av gränserna mellan de olika dyrortsgrupperna samt att de tre lägsta grupperna i lönegrupperingen och de två lägsta i skattegrupperingen skulle bortfalla. Socialstyrelsen anser sig icke i detta sammanhang böra ingå på ett bemötande av dessa principiella anmärkningar utan får hänvisa till uttalande i detta spörsmål av chefen för finansdepartementet i Kungl. Maj:ts proposition, nr 68, till 1943 års riksdag angående förlängd giltighet av gällande skattegruppering.

Från orter på landsbygden har man erinrat om vissa förhållanden, som icke beaktats vid prisundersökningen. Man har särskilt pekat på den bristande eller åtminstone oregelbundna tillförseln av varjehanda förnödenheter, vilket tvingade till att göra inköpen i närmaste stad eller större samhälle, varvid som fördyrande moment tillkomme frakt- och resekostnader. Det har också framhållits, att på landsbygden eller å mindre orter möjlighet saknades till urval såväl i fråga om inköpsställen som i fråga om olika slag av livsförnödenheter. Särskilt starkt ha dessa synpunkter framhållits från ett flertal avlägset liggande kommuner eller orter i översta Norrland.

Från landsbygdshåll har man dessutom särskilt framhållit det oriktiga i att vid prisundersökningarna hänsyn icke tagits till de för landsbygdens befolkning särskilt betungande utgifterna för barnens skolgång å annan ort, läkarvård, tandvård etc.

[1] Se Soc. Medd. årg. 1942, sid. 801 (förslag till riktlinjer) och sid. 397 (1941 års prisundersökning).

Beträffande några orter, huvudsakligen badorter, har anmärkts, att priserna under säsongen ställde sig väsentligt högre än vid den för prisinsamlingen fastställda tidpunkten och att uppgifterna därför voro missvisande.

I de flesta framställningarna har vidare framhållits, att hyresposten blivit felaktigt beräknad framför allt genom att man icke räknat med samma bostadsstandard å alla orter. Särskilt hyresberäkningen å landsbygden har härvidlag utsatts för kritik. Ett tungt vägande skäl för uppflyttning i högre dyrortsgrupp har dock anförts från ett ej ringa antal orter, nämligen att bostadskostnaderna kraftigt ökats sedan 1939 års allmänna hyresräkning genom att militärförband lagts till orterna eller att gamla industrianläggningar hastigt utvecklats eller nya uppkommit. Från vissa orter har i detta sammanhang anförts, att situationen på bostadsmarknaden helt skulle förändrats sedan 1939.

Dessutom har berörts vissa speciella frågor, såsom förändringar i den administrativa indelningen sedan dyrortsgrupperingen fastställdes, önskemål om förändringar i den av Kungl. Maj:t fastställda ortsförteckningen i allmänhet, innebärande att landskommunerna i sin helhet måtte hänföras till en och samma dyrortsgrupp o. s. v.

Med avseende å dessa nu anförda klagomål av mera allmän natur får styrelsen framhålla, att 1941 års undersökning av de lokala levnadskostnadsolikheterna utförts enligt av Kungl. Maj:t fastställda direktiv. En närmare redogörelse för den prisgeografiska undersökningens utförande har socialstyrelsen överlämnat till Kungl. Maj:t i skrivelse den 20 maj 1942, till vilken må hänvisas.[1] I denna skrivelse har särskilt behandlats prismaterialets införskaffande, granskning och bearbetning, beräkningen av budgetens olika huvudposter samt undersökningens huvudresultat.

En särskild grupp framställningar rör dyrortsplaceringen av vissa militära förläggningsorter. Genom kungörelse den 22 januari 1943 (nr 33) angående krigsmaktens indelning i fred och rikets militärterritoriella indelning har Kungl. Maj:t meddelat föreskrifter angående förläggningsort för förband, utbildningsorter och flygeskaderstaber. Vid dessa bestämmelsers avfattande har principen varit, att såsom förläggningsort skulle anses den geografiska ort, varå förbandets etablissement är uppfört eller kommer att uppföras. Tidigare har ofta närmaste stad förklarats vara förläggningsort, varför genom de ändrade bestämmelserna flera förband skulle komma att nedflyttas i dyrortsgrupp. I vissa sådana fall har emellertid Kungl. Maj:t genom särskilda beslut medgivit, att utan hinder av föreskrifterna i ovannämnda kungörelse befattningshavare vid sådant förband, som skulle nedflyttas, finge, i avvaktan på prövning av dyrortsplaceringen av förläggningsorten, åtnjuta lön efter den ortsgrupp, till vilken den gamla förläggningsorten tidigare varit hänförd.

Beträffande ett flertal andra förband och anstalter, vilka i allmänhet voro förlagda å landsbygden, utmynnade framställningarna uti, att Kungl. Maj:t måtte besluta, att närmaste stad eller samhälle måtte förklaras vara förläggningsort för vederbörande förband eller anstalt.

Som stöd för dessa framställningar hade anförts, att förläggningsortens re-

[1] Soc. Medd. årg. 1942, sid. 397.

surser endast i undantagsfall tillåte en bosättning i anslutning till förbandens etablissement, varför det torde vara regel, att personalen finge söka bostad på annan ort. Övrig personal, som vore bosatt å förläggningsorten i anvisade tjänstebostäder eller eljest, vore hänvisad till närmaste stad för sina inköp av livsförnödenheter, vartill ofta komme särskilda kostnader för frakter och resor. Vidare hänvisades även i sådana fall till ökade kostnader för barnens skolgång, läkarvård m. m. Slutligen har i samband härmed anförts, att svårigheter uppstått att erhålla personal, som måste vara bosatt å förläggningsorten, såsom maskinister, viss kökspersonal etc., på grund av den lägre dyrortsplaceringen än närmaste stad eller samhälle.

Socialstyrelsen har tidigare i ett flertal utlåtanden över liknande spörsmål principiellt ställt sig på den ståndpunkten, att det är den ortsgrupp, till vilken befattningshavares stationeringsort blivit hänförd, som bör vara normerande för hans dyrortstillägg. Väljer tjänstemannen av egen fri vilja att bo på annan ort än den, där han har sitt arbete, bör detta i normala fall icke få påverka hans avlöningsförhållanden. Är han åter på grund av bristande tillgång på lämpliga bostäder (eventuellt tjänstebostäder) nödgad att bo på annan ort, synes det icke stå i strid med den tankegång, som legat till grund för dyrortsgrupperingen, om, sedan dylikt nödtvång blivit vederbörligen styrkt, ifrågavarande befattningshavare personligen tilldelas sådant högre ortstillägg, som är bestämt för bostadsorten. Beslut i enlighet härmed har också fattats i åtskilliga fall.

Att med hänsyn till en viss grupp befattningshavare företaga ändringar i nämnda principer för dyrortsgrupperingen finner sig styrelsen icke kunna tillstyrka. Sådana förändringar skulle lätt kunna tagas till intäkt för andra befattningshavare att framställa liknande önskemål och den enhetliga grupperingen kunde på detta sätt löpa fara att sönderbrytas. Statliga befattningshavare tillhörande andra verk och inrättningar än militära förband o. d. skulle säkerligen anse det motiverat att erhålla lön efter samma förmånliga grunder.

Å andra sidan håller styrelsen för sannolikt, att å förläggningsorter, särskilt sådana som tillkommit på senare tid, förhöjningar ägt rum av såväl livsmedels-, som bostadskostnader, sedan senaste prisundersökning företogs, samtidigt som befattningshavarna i större utsträckning än tillförne varit hänvisade till att inköpa förnödenheter i närbelägna större samhällen.

På grund härav anser styrelsen det lämpligare att prövning av förläggningsorternas dyrortsplacering göres från fall till fall, än att någon generell bestämmelse utfärdas, enligt vilken närmaste stads eller samhälles dyrortsgrupp skulle gälla för respektive förläggningsort. Härvid borde särskilt hänsyn tagas till avståndet från förläggningsorten till närmaste stad eller större samhälle. Om till exempel en militärförläggning praktiskt taget gränsar till en stad eller större samhälle, finnes givetvis större anledning att hänföra den till stadens dyrortsgrupp än om den är mer avlägset belägen därifrån.

I några framställningar har påtalats olägenheten av, att städernas administrativa områden uppdelats på olika dyrortsgrupper och att härigenom bl. a. skoldistrikten sönderdelats i grupperingshänseende.

Beträffande denna uppdelning av städernas administrativa områden anförde socialstyrelsen i den förut berörda skrivelsen till chefen för finansdepartementet den 17 oktober 1942 bl. a. följande.

»Det torde kunna sägas, att ifrågavarande uppdelning av städernas administrativa områden icke alltid visat sig vara ändamålsenlig. Gränsdragningen har åtminstone i en del fall kommit att bliva tämligen godtycklig. Sedan dyrortsgrupperingssystemet vunnit tillämpning även för lärare vid folk- och småskolor, har uppdelningen särskilt bland nämnda befattningshavare framkallat missnöje och irritation. Städernas skoldistrikt omfatta ju i regel hela det administrativa området, och vederbörande ha haft svårt att förstå, att lärare inom samma skoldistrikt och med samma arbete skola erhålla olika löner. Vidare har efter hand i vissa städer den tätare bebyggelsen i avsevärd mån kommit att utsträckas även till ytterområdena. Det torde i vissa fall till och med kunna påvisas, att hyresnivån i vissa ytterområden med deras moderna lägenheter ligger lika högt eller till och med högre än i det inre stadsområdet. På grund av nu anförda omständigheter anser styrelsen för sin del, att en uppdelning av stadssamhällenas administrativa områden på olika dyrortsgrupper endast borde ske i rena undantagsfall.

I den av Kungl. Maj:t fastställda ortsförteckningen för 1941 års prisgeografiska undersökning har uppdelning av städernas administrativa områden endast företagits i några enstaka fall, till exempel då en avlägset belägen fyrplats ansetts böra i dyrortshänseende skiljas från staden. Någon särskild prisinsamling har således icke företagits för olika områden av städerna.»

Styrelsen får som sin mening uttala, att redan vid nu förestående provisoriska jämkningar av gällande lönegruppering städernas uppdelning på olika dyrortsgrupper måtte avskaffas.

Har en förändring i rikets administrativa indelning avsett sammanslagning av kommuner tillhörande olika dyrortsgrupper eller inkorporeringar av mindre områden med större samhällen o. d., föreslår styrelsen, att den högre ortsgruppen måtte få gälla för hela området.

Som en sammanfattning av de viktigaste förhållanden, vilka föranlett socialstyrelsen att föreslå orter till uppflyttning, vill styrelsen nämna:

1) allmän, mera betydande stegring av levnadskostnaderna enligt 1941 års prisundersökning,

2) betydande stegring av hyreskostnaderna, bestyrkta enligt de metoder, som styrelsen framlagt i skrivelse till Kungl. Maj:t den 31 maj 1943,

3) önskemålet att placera städernas ytterområden i samma dyrortsgrupp som stad i övrigt,

4) att, såvitt man kan bedöma, på en del utpräglade förläggnings- eller industriorter, en allmän fördyring inträtt under senare tid, ehuru detta icke kommit till synes i 1941 års prisundersökning.

Med stöd av vad ovan anförts, föreslår socialstyrelsen i den här återgivna skrivelsen ett 130-tal provisoriska jämkningar av gällande dyrortsgruppering (senaste kungörelse SFS 1939, nr 367), däri inräknat de fall, där uppdel-

ningen av städernas administrativa områden slopats. Styrelsen föreslår även att motsvarande jämkningar måtte företagas i den så kallade hyresgrupperingen, det vill säga fördelningen av orterna i riket å de i 14 § avlöningsreglementet den 30 september 1937 för lärare vid folk- och småskolor upptagna hyresgrupperna (SFS 1937, nr 984).

Slutligen föreslår styrelsen, att kungörelserna rörande löne- och hyresgrupperingen måtte utarbetas i enlighet med »rikets indelningar år 1943».

Förslag till provisoriska jämkningar i löne- och hyresgrupperingen.[1]

Stockholms stad (I, IX). *Stockholms län.* Norrsunda: Infanteriskjutskolan i Rosersberg (C, III), kommunen i övrigt (B, II), Vada (B, II), Angarn (B, II), Össeby-Garn (B, II), Österåker: Österskär, villasamh. (C, II), kommunen i övrigt (C, II), Värmdö (D, III), Ingarö (C, II), Täby: Roslags-Näsby, villasamh. (G, V), Viggbyholm med Hägernäs, samh:n (F, V), kommunen i övrigt (E, IV), Sollentuna: Tureberg med Helenelund, villastad (E, IV), Rotebro med Gillbo och Viby, samh:n (E, IV), kommunen i övrigt (E, IV), Järfälla: Barkarby, villasamh. (E, IV), Jakobsberg, villasamh. (E, IV), Kallhäll, industrisamh. (E, IV), kommunen i övrigt (E, IV), Spånga: Nälsta, villasamh. (F, V), Spånga, rundradiostation (F, V), kommunen i övrigt (F, V), Lovö: Drottningholm, samh. (D, IV), kommunen i övrigt (C, III), Skå (B, II), Sånga (C, II), Hilleshög (C, II), Nacka (F, V), Grödinge (B, II), Sorunda (B, II), Österhaninge: Handen, förort (D, III), Vendelsö, förort (D, III), kommunen i övrigt (C, III), Tyresö: Kumla o. Näsby, samh:n (E, IV), kommunen i övrigt (E, IV), Dalarö (C, II), Dalarö, m:e (D, III), Flysta, m:e (F, V), Norrviken, m:e (F, VI), Tumba, m:e (E, IV), Täby, m:e (E, IV), Vaxholm, stad (F, IV), Solna, stad (I, IX). *Uppsala län.* Stockholms-Näs: Kungsängen, stationssamh. (C, III), kommunen i övrigt (B, II), Bondkyrka: Ulleråkers sjukhus, Kungl. Upplands regementes område samt Ultuna (F, V), Uppsala förstadsområde (F, V), kommunen i övrigt (D, III), Tegelsmora: Örbyhus samh. jämte Gyllby och Upplanda byar (B, II), kommunen i övrigt (A, I). *Södermanlands län.* Nikolai: Oxelösund, området utanför m:et (D, III), Skavsta (D, III), Femörehuvud, fyrplats (B, I), Hävringe, fyrplats (B, I), kommunen i övrigt (B, I), Gåsinge-Dillnäs (B, I), Eskilstuna, stad (E, IV), Strängnäs, stad (D, IV). *Östergötlands län.* Finspång, köping (C, III), Kärna: Malmslätt, samh. (F, VI), kommunen i övrigt (B, I), Motala landskommun: Holmsbruk (D, III), Motala verkstad, fabriks- o. förort (D, III), kommunen i övrigt (C, II), Vinnerstad: Motala kraftverks och Aspska klädesfabrikens områden (B, II), kommunen i övrigt (B, II), Linköping, stad (F, VI), Norrköping, stad (F, V), Motala, stad (E, IV). *Jönköpings län.* Jönköping, stad (utom Hovslätts fabrikssamh.) (E, IV), Hovslätt, fabrikssamh. (C, III), Huskvarna, stad (C, III), Nässjö, stad (D, III). *Kronobergs län.* Växjö, stad (inklusive f. d. Växjö landskommun) (C, III). *Kalmar län.* Kalmar, stad (E, IV), Västervik, stad (D, III), Oskarshamn, stad (D, III). *Blekinge län.* Karlskrona, stad (F, V). *Kristianstads län.* Kristianstad, stad (inklusive f. d. Norra Åsums kommun) (D, IV). *Malmöhus län.* Hälsingborg, stad (E, IV). *Hallands län.* Halmstad, stad (D, III). *Göteborgs och Bohus län.* Landvetter: Landvetter, järnvägsst. (C, II), kommunen i övrigt (B, II), Säve: Göta flygflottiljs förläggningsort (C, II), kommunen i övrigt (B, I), Ytter-

[1] Efter orternas namn angivas inom parentes av socialstyrelsen föreslagen dyrortsgrupp enligt lönegrupperingen och hyresgrupp. I de fall städer upptagits i denna förteckning, betecknas därmed antingen en föreslagen ändring av stadens dyrortsplacering eller förslag om borttagande av gällande uppdelning av stadens område på olika dyrortsgrupper.

by (B, II), Torsby (B, II), Klövedal (B, I), Uddevalla, stad (D, III). *Älvsborgs län.* Borås, stad (F, V), Ulricehamn, stad (C, III). *Skaraborgs län.* Karlsborg (D, IV), Skövde, stad (D, III). *Värmlands län.* Säffle, köping (inklusive f. d. By kommun) (C, III), Karlstad, stad (F, V), Kristinehamn, stad (F, IV), Filipstad, stad (C, II). *Örebro län.* Degerfors, köping (C, III), Karlskoga, stad (E, IV), Örebro, stad (inklusive f. d. Almby o. Ånsta kom:r) (F, V). *Västmanlands län.* Västerås, stad (F, V), Sala, stad (D, III), Köping, stad (D, III), Arboga, stad (D, IV). *Gävleborgs län.* Sandviken, stad (inklusive f. d. Högbo kommun) (D, III), Bollnäs, stad (E, IV), Gävle, stad (F, V), Söderhamn, stad (F, III), Hudikevall, stad (F, IV). *Västernorrlands län.* Härnösand, stad (F, IV), Sollefteå, stad (G, V). *Jämtlands län.* Frösö: Frösö sjukhus vid Östersund samt delar av byarna Mällbyn, Mjälle och Östberg (G, IV), Frösö lägerplats (E, III), kommunen i övrigt (E, III). *Västerbottens län.* Lövånger: Bjuröklubb, lots- och fyrplats (B, II), kommunen i övrigt (B, II), Tärna (D, II), Lövånger, m:e (B, II), Umeå, stad (G, VI). *Norrbottens län.* Piteå landskommun: Koler, järnvägsst. (C, I), Långträsk, järnvägsst. (C, I), Storsund, järnvägsst. (C, I), Öjebyn, kyrkby (C, II), Gråträsk, by (C, I), Munksund o. Skuthamn, fabrikssamh:n (D, III), Furunäsets sjukhus vid Piteå (F, IV), kommunen i övrigt (C, I), Överluleå: Bodens radiostation (H, VI), Boden södra, järnvägsst. (H, VI), Ljuså, järnvägsst. (E, II), Holmfors järnvägsst. (E, II), Sävast, järnvägsst. (E, II), kommunen i övrigt (E, II), Överkalix: Överkalix, kyrkby (E, II), kommunen i övrigt (D, I), Karl Gustav (E, II), Älvsby, m:e (E, III), Luleå, stad (II, VI), Piteå, stad (F, IV), Boden, stad (H, VI).

Aktuella spörsmål inom den privata artistförmedlingen.

I egenskap av tillsynsmyndighet över den privata arbetsförmedlingen åligger det socialstyrelsen att fastställa de villkor och bestämmelser för verksamheten, som prövas erforderliga. Styrelsen har i år utfärdat nya och mer detaljerade föreskrifter än förut för samtliga godkända artistförmedlingar. I den följande framställningen lämnas bl. a. en redogörelse för de skäl, som föranlett de genomförda ändringarna.

I anslutning till 1933 års Genèvekonvention antog riksdagen den 15 juni 1934 lag om offentlig arbetsförmedling och den 18 april 1935 lag med vissa bestämmelser om arbetsförmedling. Den sistnämnda lagen reglerar den privata arbetsförmedlingsverksamheten. Den följande framställningen berör endast de av lagens bestämmelser, som ha direkt avseende å artistförmedling.

I enlighet med konventionen stadgar 1935 års lag i princip, att all i vinstsyfte bedriven artistförmedling skall upphöra. De som tidigare i vinstsyfte bedrivit artistförmedling kunna erhålla tillstånd under ett år i sänder att fortsätta verksamheten intill den 1 januari 1950. Dessutom kunna personer, som före lagens ikraftträdande voro anställda hos någon i vinstsyfte bedriven förmedlingsbyrå, under vissa förutsättningar erhålla nytt tillstånd att driva förmedling i förvärvssyfte, men givetvis endast intill den 1 januari 1950. Efter denna tidpunkt kommer sålunda all artistförmedling att handhavas av or-

ganisationer, som bedriva förmedlingsverksamhet utan förvärvssyfte, samt i viss utsträckning av den offentliga arbetsförmedlingen.

Den offentliga förmedlingen, som tidigare aldrig sysslat med något slag av artistförmedling, har nämligen under sistlidna maj månad öppnat en avdelning i Stockholm med tills vidare huvudsaklig uppgift att anskaffa engagemang åt varietéartister och enskilda orkestermusiker. Verksamheten har karaktär av ett försök, och det torde för närvarande vara omöjligt att yttra sig om, huru detta kommer att utfalla.

Det är för närvarande åtta förmedlingsbyråer, som inneha socialstyrelsens tillstånd att bedriva avgiftskrävande *artistförmedling i förvärvssyfte*. Under det sistförflutna året har, som nyss angivits, styrelsen underkastat de för dessa förmedlingsbyråer gällande bestämmelserna en genomgripande revision i syfte att erhålla bättre kontroll över verksamheten. Till den 1 januari 1943 utfärdades sålunda detaljerade och i stort sett likalydande bestämmelser för samtliga dessa byråer.

Enligt dessa bestämmelser äga byråerna, d. v. s. yrkesförmedlarna, uttaga en förmedlingsprovision om 5 % å högst en månads gage av orkestermusiker, som erhålla engagemang för mer än 6 dagar, och 10 % av övriga musiker samt av artister. Härvid få icke orkestermusiker, som utföra scenuppträdande, räknas såsom artister. Man har räknat med att yrkesförmedlarna genom denna provision skola förutom ersättning för sina kostnader erhålla en skälig förtjänst å sitt arbete. Det förutsattes nämligen vid lagens ikraftträdande, att de privata arbetsförmedlarna under en övergångstid av 10 år fr. o. m. år 1940 skulle beredas tillfälle att avveckla sin verksamhet och att därunder tillgodogöra sig en skälig vinst.

Annorlunda förhåller det sig med den förmedlingsverksamhet, som bedrives *i annat syfte än vinstsyfte*. Tillstånd till sådan förmedlingsverksamhet får icke beviljas enskild person. Denna verksamhet, som endast bedrives av intresseorganisationer och som man därför kan kalla för organisationsförmedling, har till huvudsakligt syfte att främja medlemmarnas i organisationen intressen genom att bereda dem tillfälle till arbetsanskaffning mot låga kostnader.

Men verksamheten har i allmänhet även ett annat syfte. Den service, som en välskött arbetsförmedling kan erbjuda, är också värdefull rent organisationsmässigt, genom att den fördelaktigt påverkar rekryteringen av organisationens medlemskår och stärker kontakten mellan medlemmarna och organisationen. Ur sistnämnda synpunkter skulle det för varje organisationsförmedling vara fördelaktigast att uppträda ensam på arenan. Dylika monopolintressen ha emellertid icke kunnat understödjas av socialstyrelsen. Styrelsen har tvärtom funnit att lagens syfte att framskapa största möjliga antal arbetstillfällen för lägsta möjliga kostnad tillgodoses bättre ju fler ändamålsenliga organisationsförmedlingar som tillkomma. Konkurrens är en nödvändig förutsättning för en sund organisationsförmedling.

En väl utbyggd organisationsförmedling är det bästa vapnet mot *den ille-*

gala förmedlingsverksamheten, vilken som bekant varit och tyvärr alltjämt är en allvarsam rötskada inom nöjeslivet. I samband med översynen av den privata förmedlingsverksamheten i vintras verkställdes även på socialstyrelsens initiativ en razzia bland illegala arbetsförmedlare ute i landet. Styrelsen tillskrev därvid samtliga länsstyrelser med hemställan att de ville ägna särskild uppmärksamhet åt förekomsten av illegal arbetsförmedling inom länet. Denna razzia pågår ännu och har hittills lett till att ett avsevärt antal illegala förmedlare ådömts straff. Några ha vid den skärpta kontrollen hänvänt sig till styrelsen med hemställan om tillstånd till förmedling i förvärvssyfte, något som emellertid icke kunnat beviljas. Socialstyrelsen har även tagit initiativ till en skärpt straffmätning vid ifrågavarande förseelser. Det är en känd sak att dessa illegala förmedlare ofta arbeta genom att köpa en artist för ett visst pris och därefter sälja honom till den verkliga arrangören för ett avsevärt mycket högre, stundom mångdubbelt pris. Artisterna erhålla icke alltid kännedom om detta förfarande, och i den mån de få veta det våga de oftast icke vidtaga några åtgärder av fruktan att stöta sig med en person, som visat sig kapabel att kunna bereda dem arbete. Det är givetvis för alla krafter, som arbeta inom nöjeslivet, av största intresse att dessa nöjesmarknadens marodörer oskadliggöras. Mycket kan vinnas genom att fortgå på den väg, som socialstyrelsen slagit in på, med ökad kontroll och samarbete med polismyndigheterna. Detta är emellertid icke tillräckligt. Därtill äro frestelserna till sådan verksamhet alltför stora. Det enda i längden verksamma medlet är att organisationsförmedlingen och eventuellt även den offentliga förmedlingen erhåller en sådan styrka och omfattning, att de illegala förmedlarna icke längre ha någon marknad.

Hittills har tillstånd till avgiftskrävande artistförmedling utan förvärvssyfte meddelats följande organisationer: Folkparkernas centralförmedling, Sveriges nöjesidkares centralförening och Musiketablissemangens förening, vilka samtliga äro arbetsgivareorganisationer, samt Svenska musikerförbundet, Svenska solistförbundet och Föreningen utövande nordiska konstnärer (Funk), vilka samtliga äro artistorganisationer. I dagarna har även Svenska teaterförbundet inkommit med framställning om tillstånd att få bedriva artistförmedling för förbundets medlemmar, och det är knappast troligt, att listan på organisationsförmedlingar därmed är fulltecknad.

Tillstånd, som tidigare beviljats, ha i ett par fall indragits, då det visat sig, att organisationen icke varit av sådan stadga, att den förmått bära en egen arbetsförmedling med skäliga förmedlingsavgifter. Därest dylika organisationer tillätos uppehålla egen arbetsförmedling, skulle härigenom en bakväg kunna öppnas för arbetsförmedling i förvärvssyfte.

Socialstyrelsen har hittills för samtliga organisationsförmedlingar föreskrivit, att verksamheten endast får omfatta organisationens egna medlemmar. Därmed har ju syftet med organisationens förmedlingsverksamhet fullföljts. En ytterligare utsträckning av verksamheten medför, i varje fall så länge den offentliga arbetsförmedlingen icke i någon större utsträckning sysselsätter sig med artistförmedling, risk för att någon eller några större organisationer på

arbetar- eller arbetsgivaresidan tillvällar sig ett icke önskvärt monopol över den ifrågavarande arbetsmarknaden och, beträffande smärre organisationer, risk för camouflerad förmedling i vinstsyfte. Ett ytterligare skäl för att icke tillåta förmedling för andra än organisationens medlemmar är att överskott å förmedlingsverksamheten lämpligen bör återföras till medlemmarna genom organisationen, och att medlemmarna böra ha möjlighet att deltaga i beslut angående fördelningen av dylikt överskott.

Tjänstemännen inom förmedlingsverksamheten ha såväl på arbetsgivare- som på arbetarsidan givetvis intresse av att förmedlingsverksamheten blir så omfattande som möjligt. I vissa fall, när de avlönas med provision, medför ju detta en direkt ökning av deras inkomster, men även i andra avseenden ha dessa tjänstemän intresse av att framvisa största möjliga antal förmedlingar och största möjliga provision däråå. Det kan vara skäl att uppmärksamma, att detta tjänstemännens intresse kan stå i ett visst motsatsförhållande till medlemmarnas. Det ligger i sakens natur att tjänstemännen gärna arbeta på att få ur affärsmässig synpunkt så fördelaktiga bokslut som möjligt. Medlemmarna ha däremot framför allt intresse av att erhålla artister, respektive engagemang så billigt som möjligt.

Enligt bestämmelse i § 3 av 1935 års lag *får ersättningen för förmedlingen i intet fall så bestämmas, att densamma kan förväntas överstiga de nödiga utgifterna för förmedlingen.* Detta kan sägas vara den privata förmedlingsverksamhetens grundlag. Den innebär, att varje större överskott å verksamheten är ur lagens mening icke önskvärt, även om överskottet användes till behjärtansvärda ändamål. Om exempelvis folkparkerna skulle använda vinsten å förmedlingsverksamheten till sin teaterverksamhet, så innebär ju detta i själva verket, att en särskild skatt pålägges artisterna till förmån för folkparkernas teaterpublik. Även om man skulle anse detta berättigat, så har det likväl aldrig varit statsmakternas mening. Socialstyrelsen har icke tillerkänts befogenhet att avgöra i vad mån artisterna skola vidkännas avdrag å lönen till förmån för andra ändamål än själva förmedlingsverksamheten. Denna verksamhet får icke vara en förvärvskälla. Om förmedlingsverksamheten går så lyckosamt, att den lämnar överskott, bör i stället detta föranleda en omedelbar sänkning av förmedlingsprovisionen. På så sätt komma både artisten och engagemangsgivaren att dra fördel av en välskött förmedling. Längre syftar icke heller lagen.

Pressen har under det sist förflutna året sysselsatt sig mycket med nöjeslivet. Särskilt intresse har därvid ägnats de höga artistgagerna, och man har framhållit, att något borde göras för att få ned de s. k. *stjärngagerna* till en rimlig nivå. Den åsikten har även framförts, att socialstyrelsen skulle kunna ingripa reglerande i detta avseende. I anledning härav må framhållas, att socialstyrelsen icke har någon befogenhet att taga befattning med lönesättningen å arbetsmarknaden.

Däremot ankommer det på socialstyrelsen att fastställa beloppen av förmedlingsprovisionen och grunderna för dess uttagande. I samband med den revision av bestämmelserna, som verkställdes i vintras, bringades de tidigare

gällande föreskrifterna bl. a. i fråga om provisionsberäkningen i bättre överensstämmelse med varandra. Någon fullständig överensstämmelse föreligger emellertid icke och bör icke heller föreligga, eftersom organisationerna arbeta under ganska skiftande former. Efter innevarande år, som i viss mån får betraktas som en prövotid, torde det emellertid bli möjligt att efter jämförelse mellan de olika organisationsförmedlingarna bringa dessa i ytterligare samklang med varandra. Det ligger ju även i de olika organisationernas intresse att icke uttaga högre provision än konkurrentföretagen.

Det åligger, som namnet utsäger, tillsynsmyndigheten att utöva *kontroll* över förmedlingsverksamheten. Härför erfordras emellertid, att förmedlingsverksamheten är så upplagd, att uppgifter rörande verksamheten snabbt kunna lämnas. Det är därför som föreskrifter lämnats angående förande av dagbok, kontraktsavskrifter, särskilda avtal rörande förmedlingsavgift o. s. v. Tillämpningen av »grundlagen», att ersättningen för förmedlingen icke får överstiga de nödiga utgifterna, medför, att socialstyrelsen måste ha möjlighet att taga del av organisationens räkenskaper samt att styrelsen nödgas företa en prövning rörande skäligheten av förmedlingens utgifter. Denna prövning behöver icke nödvändigtvis gå i detalj. Huvudsaken är att tillsynsmyndigheten kan känna sig förvissad om att icke förmedlingens inkomster i nämnvärd omfattning utnyttjas för ett för själva förmedlingsverksamheten främmande syfte.

Socialstyrelsen fastställer tills vidare provisionen för ett år i sänder med utgångspunkt från det sist förflutna årets räkenskaper.

En punkt i bestämmelserna, som föranlett en viss irritation, är att förmedlingsavgift icke får beräknas å *resekostnader*. Om icke denna bestämmelse funnes, skulle förmedlaren ha ett direkt intresse av att artisten finge företaga så långa resor som möjligt. Provisionen skulle nämligen då bli större. Ju längre resor desto högre provision. Det har invänts, att det skulle medföra stora praktiska svårigheter att gå in för ett system, där resekostnaderna beräknades för sig och gaget för sig, i synnerhet där engagemanget avsåg hel trupp. Socialstyrelsen har likväl av nyss angivna skäl funnit nödvändigt vidhålla att provision tills vidare icke utgår på resekostnaden. Om något år torde det visa sig, huruvida icke de tekniska svårigheter, som denna bestämmelse må föranleda, ha kunnat lösas på ett eller annat sätt.

En för samtliga förmedlare gemensam föreskrift är, att, om förmedling sker genom samarbete mellan flera förmedlingsorganisationer, artisten icke härför skall erlägga högre provision än om han anlitat endast den ena. Så långt är allt gott och väl. Men hur skall man förfara om den ena förmedlaren är en illegal sådan, som uppträder under benämningen arrangör? Denna fråga har blivit aktuell genom några i sommar inträffade fall. Socialstyrelsen överväger med anledning härav att för samtliga förmedlare utfärda en föreskrift, att avtal endast får slutas med sådan engagemangsgivare, som är att betrakta som arrangör av den eller de nöjestillställningar, som engagemanget avser. Endast sådan engagemangsgivare, som ansvarar för kostnaderna, d. v. s. som står den ekonomiska risken för en eventuell förlust av föreställningarna, skulle anses såsom

arrangör. Det skulle åligga tillståndsinnehavaren att noggrant *förvissa sig om att respektive engagemangsgivare äro verkliga arrangörer* i nu angiven mening. Underlåtenhet i detta avseende skulle medföra förbud för vederbörande förmedlingstjänsteman att vidare arbeta inom verksamheten. Frågan kommer emellertid troligen att dryftas vid någon gemensam konferens med representanter för de privata artistförmedlingarna. Det är styrelsens förhoppning, att dylika konferenser i framtiden skola kunna hållas relativt regelbundet för dryftande av gemensamma åtgärder mot de illegala förmedlarna och för att intensifiera det samarbete mellan de olika organisationsförmedlingarna, som torde bli nödvändigt, om de skola (ensamma eller tillsammans med den offentliga förmedlingen) i enlighet med lagens intentioner övertaga den i vinstsyfte bedrivna verksamheten och slå ut den illegala.

Genom en lagändring 1942 stadgades, att om anställningsavtal träffats mellan artisten och engagemangsgivaren och om av omständigheterna framgick, att det huvudsakliga syftet med anställningen varit förmedling av anställning åt artisten, skulle sådant förfarande anses såsom arbetsförmedling. Härav följer, att gällande bestämmelser angående förmedlingsprovision även bli tillämpliga å dylika s. k. *slavkontrakt*. En särskild bestämmelse härom har intagits i samtliga tillståndsbevis. Själva anställningsformen är tillåten, men förmedlaren måste göra en avräkning, som utvisar, att han icke tillgodogjort sig högre ersättning för förmedlingen än vad den gällande maximiprovisionen medger. Även denna bestämmelse måste socialstyrelsen strängt upprätthålla, då artisterna eljest lätt kunna råka i händerna på mindre nogräknade förmedlare.

Vid tiden för ikraftträdandet av 1935 års lag uttalades tvivel om att artistmarknaden skulle kunna tillgodoses utan affärsmässig arbetsförmedling. Det förefaller som om utvecklingen sedan dess jävat detta påstående. Ett lojalt samarbete mellan alla intresserade parter borde kunna möjliggöra att den i vinstsyfte bedrivna artistförmedlingen programenligt avkopplades till den 1 januari 1950. Man torde nämligen kunna förutsätta, att organisationsförmedlingen och den offentliga artistförmedlingen vid denna tidpunkt nått en sådan styrka och omfattning, att något behov av ytterligare artistförmedlare då icke skall föreligga.

Kortare meddelanden.

Utredning angående ny dyrortsgruppering igångsättes. Efter hemställan av finansministern har Kungl. Maj:t den 30 juni 1943 tillkallat 9 personer att såsom sakkunniga verkställa utredning angående ny dyrortsgruppering. Under hänvisning till sitt uttalande i propositionen till årets riksdag angående fortsatt giltighet av gällande skattegruppering m. m. (jfr sid. 589 i detta häfte) anförde finansministern i statsrådsprotokollet bl. a., att utvecklingen efter den senaste dyrortsgrupperingen var sådan, att en omgruppering av orterna inom dyrortsskalan knappast kunde äga rum utan att få karaktären av en verklig lönereglering. Bortsett från att den nuvarande tidpunkten vore illa lämpad för en dylik lönereglering syntes det vara klart, att den icke kunde ske utan en helt annan och mera ingående utredning av olika möjligheter till problemets lösning än som hittills ansetts erforderlig. Det sammansatta stats- och bevillningsutskottet

framhöll i sitt utlåtande över nyssnämnda proposition, att en allsidig och förutsättningslös utredning av frågan om dyrortsgrupperingens framtida bestånd och utförande borde snarast igångsättas och bedrivas med sådan skyndsamhet, att förslag till ny dyrortsgruppering kunde framläggas vid 1945 års riksdag.

Den i propositionen föreslagna och av utskottet förordade utredningen av dyrortsgrupperingsfrågan borde nu enligt finansministern verkställas. De sakkunniga, som i enlighet med vad utskottet anfört borde representera olika intressen och uppfattningar, borde i första hand i princip pröva frågan om dyrortsgrupperingens fortsatta bestånd och allmänna utformning. De sakkunniga borde sålunda taga under omprövning de motiv, som föranlett införandet av en dyrortsgruppering, med ledning därav bilda sig en mening om principerna för denna gruppering samt taga ställning även till de av 1936 års lönekommitté föreslagna och av statsmakterna godkända grunderna för mätningen av lokala olikheter i levnadskostnaderna. Under förutsättning att dyrortsgrupperingen anses böra äga fortsatt bestånd, torde de sakkunniga böra framlägga förslag till de modifikationer i nämnda grunder, vartill de kunna finna anledning, samt till de nya utredningar av prisstatistisk natur, som äro erforderliga för att en dyrortsgruppering enligt av de sakkunniga förordade riktlinjer skall kunna genomföras. De sakkunniga torde lämpligen böra pröva, huruvida löneplanerna i de statliga avlöningsreglementena och de i analogi med dessa utformade författningarna i detta sammanhang böra omarbetas, samt — därest så är fallet — taga ställning till spörsmålet om tidpunkten och riktlinjerna för en sådan reglering. Däremot torde frågan om regleringens närmare utformning få upptagas till behandling i särskild ordning på samma sätt som övriga allmänna löneregleringsspörsmål. På det skattepolitiska området torde de sakkunnigas uppdrag på likartat sätt begränsas; eventuellt påkallade justeringar i fråga om skatteavdragen synas sålunda böra bli föremål för särskild prövning med stöd av de resultat, som nås vid de sakkunnigas utredningar.

Utredningen bör verkställas med största möjliga skyndsamhet och organiseras så, att eventuella prisundersökningar kunna upptagas vid sådan tidpunkt, att de kunna tillgodogöras i det fortsatta arbetet. När möjligheter föreligga att bedöma den tid arbetet kan kräva, bör en redogörelse för arbetets organisation avlämnas, så att tillfälle erhålles att taga ställning till den av utskottet berörda frågan om framläggande av förslag till ett skatteprovisorium redan vid 1944 års riksdag.

De av Kungl. Maj:t tillkallade sakkunniga äro: ledamoten av riksdagens första kammare chefredaktören J. E. Andersson, lektorn E. A. Ekegård, ledamoten av riksdagens första kammare C. H. Ericsson, numera statsrådet A. L. Rubbestad, ledamoten av riksdagens andra kammare J. W. Mårtensson, rektorn S. J. E. Ohlon, statsrådet K. E. Rosander, folkskolläraren K.-G. Rosberg samt stationsmästaren H. N. Rundlöf. Åt statsrådet K. E. Rosander har uppdragits att såsom ordförande leda de sakkunnigas arbete.

Hushållsbudgeter och livsmedelskonsumtion i städer och tätorter 1940—1942. På uppdrag av Kungl. Maj:t utförde socialstyrelsen i samråd med medicinalstyrelsen och statens institut för folkhälsan hösten 1941 en hushållsbudgetundersökning för utrönande av kristidens inverkan på hushållningen, särskilt inom mindre bemedlade, barnrika familjer. En redogörelse för denna undersökning, benämnd »Hushållsbudgeter och livsmedelskonsumtion i städer och tätorter 1940—1942», har nyligen färdigställts inom styrelsen och utgivits av trycket i serien Sveriges officiella statistik.[1] I denna redovisas jämväl en sammanfattning av vissa huvudresultat av den fortlöpande undersökning av livsmedelskonsumtionen inom städer och stadssamhällen, som pågått sedan början av 1940. Vidare redogöres för de läkarundersökningar av hushållsbokförare och deras familjer, som anordnats under 1942.

Budgetundersökningen omfattade icke blott arbetar- och tjänstemannahushåll med normala inkomster utan även dylika med särskilt låga inkomster och medelklasshushåll, vidare s. k. beredskapshushåll, d. v. s. hushåll, i vilka mannen under bokföringsperioden varit inkallad

[1] Preliminära redogörelser ha publicerats i Soc. Medd. årg. 1942, sid. 8, 201, 279, 577, 739.

i beredskapstjänst, hushåll med understöd av fattigvården samt pensionärshushåll, d. v. s. åldringar — ensamma eller makar — med tilläggspension. Undersökningen avsåg dels alla inkomster och utgifter under en fyraveckorsperiod i november 1941, dels en retrospektiv översikt av inkomster och utgifter under en längre period och dels slutligen hushållets bostadsförhållanden, innehav av vissa hushållsmaskiner m. m.

Undersökningen visar, att sedan 1933, då närmast föregående hushållsbudgetundersökning utfördes, i flera hänseenden förändringar inträtt, beroende icke blott på krisförhållandena år 1941 utan även på de exceptionellt låga levnadskostnader, i synnerhet vad gäller livsmedel, som rådde år 1933. Sålunda visade sig den andel av hushållens inkomster, som användes för livsmedelsförbrukningen, ligga 5 à 10 procentenheter högre än 1933, varvid dock är att märka, att den förändring, som sålunda konstaterats, överdrivits genom förskjutningar i inkomstnivåerna, vilka icke torde vara fullt representativa för den faktiska utvecklingen. Man har däremot icke funnit tecken på att livsmedelsprocenten skulle ha ökat under krigsåren.

Vad beträffar konsumtionen av skilda slag av livsmedel, ha undersökningarna visat, att det liksom tidigare råder typiska olikheter mellan skilda inkomstgrupper, hushållstyper, landsdelar m. m. Det förefaller dock, som om dessa olikheter vore mindre än vid tiden för 1933 års undersökning. Bland förändringar under kristiden förtjänar särskilt nämnas en minskning i förbrukningen av kött, fläsk, ägg och matfett samt en ökning i förbrukningen av mjölk, färsk fisk och potatis.

Näringstillförseln synes på det hela taget ha ökats något sedan 1933. En utjämning har samtidigt ägt rum mellan skilda hushållsgrupper. Av särskild betydelse synes därvid den utjämning vara, som sannolikt ägt rum mellan hushåll av olika storlek och lett till en relativ förbättring i barnhushållens ställning. Den tillbakagång, som successivt inträtt under kristiden, synes i vissa viktiga avseenden ha träffat barnhushållen mindre än de övriga. Alltjämt föreligga dock tecken på att en försämring i näringsstandarden skulle inträda, då barnantalet i hushållen ökar. Hushållets sammansättning synes för övrigt vara den miljöfaktor, som starkast påverkar näringsstandarden, medan de lokala förhållandena och inkomstnivån — inom de gränser denna varierat för hushåll tillhörande gruppen arbetare och tjänstemän — haft ett ganska ringa inflytande. En över lag knappare näringstillförsel observerades för fattigvårdshushåll och pensionärshushåll.

Minskningen i näringstillförseln under kristiden gäller huvudsakligen fett och vitamin A. I fråga om dessa ämnen var nedgången år 1942 15 à 20 % i förhållande till år 1940. Nedgången i födans kalorivärde kunde beräknas till endast omkring 5 %. Tillförseln av vitamin C hade ökats med c:a 10 %.

Vid läkarundersökningarna ha inga symtom på sådana brister eller sjukdomar framkommit, vilka kunna antagas ha samband med kristiden. Hälsotillståndet var vid båda undersökningstillfällena gott. Något tydligt samband mellan kosthåll och hälsotillstånd har hittills icke kunnat påvisas.

Lönestegringen vid statens arbeten i Finland åren 1939—1942. Byrån för social forskning har utfört och i »Social tidskrift» 1943, nr 5—6 publicerat en beräkning av de vid finska statens arbeten utgående arbetslönerna åren 1941 och 1942. En liknande undersökning har förut verkställts för åren 1939 och 1940. Primärmaterialet har utgjorts av de lönerapporter, som statens viktigaste ämbetsverk avgivit i och för viss lönekontroll. Uppgifterna beröra arbeten i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens, järnvägsstyrelsens, lantbruksstyrelsens, poststyrelsens, byggnadsstyrelsens och länsstyrelsernas regi. De ha insamlats fyra gånger om året och avse sista månaden i varje kvartal. Arbetenas omfattning framgår därav, att antalet utgjorda arbetstimmar under fyra månader under vartdera året 1941 och 1942 uppgick till 16·8 resp. 14·1 milj., medan de utbetalade lönebeloppen voro 186·5 och 191·7 milj. mark. Arbetarnas antal beräknas under de olika månaderna ha växlat mellan 29 900 och 14 000.

I fråga om väg- och banarbeten o. dyl. var den genomsnittliga timförtjänsten år 1941 10 mark och år 1942 12·08 mark samt för häst och karl resp. 17·11 och 20·62 mark. Löne-

nivån hade stigit med 31 % från år 1940 till 1941 och med 21 % från år 1941 till 1942, för häst och karl med resp. 35 och 21 %. Av ifrågavarande arbetare voro inemot $^4/_5$ grovarbetare och drygt $^1/_5$ specialarbetare. Genomsnittslönen för specialarbetarna var under båda åren omkring 26 % högre än för grovarbetarna.

Vid forststyrelsens arbeten, som till övervägande del bestå av avverknings- och skogsvårdsarbeten, var timförtjänsten år 1941 8·17 mark och år 1942 11·27 mark, för häst och karl resp. 20·70 och 28·70. Ökningen mot föregående år var år 1941 23 % och år 1942 38 %, för körslor resp. 34 och 39 %. Beträffande forststyrelsens arbeten har ackordslön varit den mest tillämpade löneformen. Genomsnittsförtjänsten per timme var år 1942 vid tidlönsarbete 10·10 mark och vid ackordsarbete 12·15 mark; för häst och karl voro motsvarande tal 28·03 och 28·78 mark. — Även vid andra arbeten än väg- och skogsarbeten hade betydande lönestegringar förekommit.

De manliga arbetarnas löner vid statens arbeten ha sålunda genomgående stigit avsevärt under åren 1941 och 1942. Även levnadskostnaderna ha emellertid ökat under denna tid: år 1941 med i genomsnitt 19 % och år 1942 med ytterligare 18 % mot närmast föregående år. Lönestegringen synes dock ha varit kraftigare.

För att klargöra lönestegringen för statens arbetare sedan stormaktskrigets början ha uträknats vägda medellöner för olika arbetargrupper under år 1942, vilka jämförts med medellönerna i augusti 1939, vilka betecknats med talet 100. För väg- och banarbetare o. dyl. erhållas därvid följande indextal.

	Tidlön	Ackordslön	Tillhopa
Grovarbeten	190	196	193
Specialarbeten	183	191	186
Samtliga	188	195	191
Häst och karl (kördagsverke)	207	223	218

Vid forststyrelsens arbeten var löneindex 209, vid tidlönsarbeten särskilt 201 och vid ackordsarbeten 213.

Om levnadskostnaderna under tiden augusti 1938—juli 1939 sättas = 100, var levnadskostnadsindex i december 1942 181. Löneförhöjningarna i statens ämbetsverks arbeten ha sålunda under tiden 1939—1942 på de flesta områden varit större än stegringen av levnadskostnadsindex.

Gynnsamma befolkningssiffror i Schweiz år 1942. I en artikel i »Die Volkswirtschaft» har statistiska centralbyrån i Bern nyligen lämnat en ingående redogörelse för giftermål, födelser och dödsfall i Schweiz under år 1942. Däri undersökes särskilt den starka ökningen av födelsefrekvensen och de orsaker, som anses ha medverkat därtill.

Efter mitten av år 1940 sprängdes de fjättrar, som bundit den demografiska utvecklingen under den sedan 1936 rådande krisen och det första krigsårets omvälvningar. Giftermålsfrekvensen ökade avsevärt, och därefter följde en markerad stegring av födelsetalet. Detta visade år 1937 bottenläge med 14·9 $^0/_{00}$ och låg ännu 1940 vid 15·2 men steg de två följande åren till 16·9 och 18·5 $^0/_{00}$. Dödstalet, som åren 1936—1940 legat mellan 11·3 och 12·0 $^0/_{00}$, sjönk samtidigt, trots den fortgående ökningen av de högre åldersgrupperna, till 11·1 år 1941 och 11·0 år 1942. Följden blev en ökning av födelseöverskottet från 3 à 4 $^0/_{00}$ till 5·8 år 1941 och 7·5 år 1942. Högre än sistnämnda år har födelseöverskottet ej varit sedan första världskrigets utbrott.

Att folkets inställning till befolkningsproblemet skulle ha ändrats under osäkerheten, den begynnande prisstegringen, bedrövelsen och betrycket under år 1940 finner författaren föga sannolikt. Däremot pekar han på en betydande hemförlovning av mobiliserade soldater, de vidtagna åtgärderna för bekämpande av arbetslösheten och till stöd för konjunkturutvecklingen samt framför allt på de betydelsefulla hjälpåtgärderna för de inkallades familjer, fr. o. m. mars 1940 åt arbetare och anställda och fr. o. m. augusti samma år åt självständiga yrkesutövare. Omfattningen av de sistnämnda åtgärderna framgår därav, att de s. k. utjämningskassorna till slutet av 1942 till dessa båda grupper utbetalade tillhopa omkring en halv miljard francs.

PERIODISKA ÖVERSIKTER

Byggnadsverksamheten i städer och stadsliknande samhällen under andra kvartalet 1943.

Materialets omfattning. Fr. o. m. år 1934 har socialstyrelsen kvartalsvis inhämtat uppgifter om antalet fullbordade och beviljade samt vid kvartalsskiftena under byggnad varande bostadslägenheter och rum (»eldstäder», d. v. s. boningsrum eller kök) i 12 städer med över 30 000 invånare. Denna kvartalsstatistik, som sedan år 1937 successivt utvidgats, omfattade för fjärde kvartalet 1942 14 städer med över 30 000 invånare samt flertalet städer med mellan 10 000 och 30 000 invånare. I syfte att ytterligare förbättra statistiken har socialstyrelsen i början av april innevarande år i skrivelser till byggnadsnämnderna i de städer, som förut ej lämnat kvartalsuppgifter, samt till byggnadsnämnderna i 16 köpingar och 21 municipalsamhällen anhållit om uppgifter till styrelsens kvartalsstatistik. De flesta av dessa byggnadsnämnder ha tillmötesgått socialstyrelsens anhållan och insänt uppgifter för de två första kvartalen 1943.

I föreliggande kvartalsredogörelse lämnas för första gången mer detaljerade uppgifter om byggnadsverksamheten i orter med mindre än 10 000 invånare.[1] De i det följande återgivna uppgifterna för andra kvartalet 1943 avse sålunda, förutom 14 städer med över 30 000 invånare och 33 städer med mellan 10 000 och 30 000 invånare, även 43 orter med mindre än 10 000 invånare. För att möjliggöra jämförelser anföras därjämte motsvarande uppgifter för de olika kvartalen 1942 samt för första kvartalet 1943. — Samtliga uppgifter avse nybyggnadsarbeten och sådana ändringsarbeten, som givit upphov till nya bostadsutrymmen, men ej smärre ändrings-, reparations- eller moderniseringsarbeten. Med avseende på sex av de största städerna meddelas även en sammanställning av inkomna kvartalsuppgifter om produktionen av lokaler för kommersiella, industriella o. dyl. ändamål.

Fullbordade bostadslägenheter. I tab. 1 återges antalet lägenheter och rum (eldstäder), som under år 1942 och de två första kvartalen 1943 fullbordats i städer med över 30 000 invånare och i städer med 10 000—30 000 invånare. Motsvarande uppgifter för vissa städer och stadsliknande samhällen med mindre än 10 000 invånare återfinnas i tab. 2.

Tab. 1 ger vid handen, att totala antalet lägenheter och rum i under andra kvartalet 1943 fullbordade — d. v. s. i regel slutavsynade[2] — byggnadsföretag i tillhopa 47 städer med över 10 000 invånare var drygt tre gånger så stort som under andra kvartalet 1942. I jämförelse med första kvartalet 1943 noteras en ökning av antalet fullbordade lägenheter med 3 % och av antalet rum med 6 %.

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1943, sid. 386.
[2] Uppgifterna för Stockholm avse till slutavsyning anmälda byggnadsföretag.

Tab. 1. Fullbordade byggnadsföretag under år 1942 och de två första kvartalen 1943 i städer med över 10 000 invånare.

	Antal bostadslägenheter							Antal rum (eldstäder)						
	1942					1943		1942					1943	
Städer m. över 30 000 inv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.
Stockholm	592	333	476	2 686	**4 087**	1 106	2 009	1 147	888	1 258	6 941	**10 234**	3 196	5 525
Göteborg	368	61	557	407	**1 393**	497	170	1 100	202	1 522	1 116	**3 940**	1 179	587
Malmö	54	14	802	34	**904**	413	51	182	52	2 086	143	**2 463**	1 254	154
Norrköping	63	—	491	45	**599**	236	40	139	—	1 249	150	**1 538**	610	159
Hälsingborg	1	59	203	82	**345**	196	4	3	129	528	242	**902**	484	19
Örebro	110	11	240	47	**408**	53	80	117	30	548	144	**839**	170	185
Borås	15	2	1	82	**100**	37	136	43	11	12	225	**291**	109	404
Eskilstuna	2	82	182	64	**330**	19	227	7	205	450	198	**860**	58	551
Linköping	184	5	72	196	**457**	370	334	461	17	188	556	**1 222**	818	914
Gävle	45	5	104	20	**174**	54	29	124	13	258	71	**466**	143	78
Västerås	69	55	390	159	**673**	157	165	185	129	1 068	436	**1 818**	441	470
Uppsala	67	—	197	479	**743**	9	97	171	—	540	1 368	**2 079**	32	149
Jönköping	25	9	207	68	**309**	73	17	72	38	553	205	**868**	158	42
Karlskrona	15	96	55	224	**390**	77	20	39	282	64	589	**974**	213	44
Tillhopa	**1 610**	**732**	**3 977**	**4 593**	**10 912**	**3 297**	**3 379**	**3 790**	**1 996**	**10 324**	**12 384**	**28 494**	**8 775**	**9 281**
Städer m. 10 000—30 000 inv.														
Halmstad	21	—	8	251	**280**	22	—	92	—	31	776	**899**	74	—
Karlskoga	113	—	20	197	**330**	10	109	218	—	76	634	**928**	40	365
Lund	—	4	130	19	**153**	4	19	—	9	380	52	**441**	10	62
Kalmar	22	37	1	174	**234**	41	17	57	119	4	592	**772**	163	67
Kristianstad	1	—	164	—	**165**	23	—	4	—	468	—	**472**	90	—
Landskrona	—	—	170	13	**183**	33	—	—	—	422	42	**464**	79	—
Sundsvall	—	6	23	55	**84**	19	14	1	12	78	180	**271**	75	41
Trollhättan	8	162	62	72	**304**	21	55	39	454	174	235	**902**	70	161
Östersund	—	19	136	82	**237**	10	38	—	49	385	250	**684**	34	131
Uddevalla	4	34	46	120	**204**	32	27	14	102	113	349	**578**	85	89
Sandviken	4	5	26	60	**95**	67	36	11	24	88	207	**330**	214	99
Södertälje	64	24	27	130	**245**	75	25	162	96	71	337	**666**	152	88
Mölndal	—	5	1	2	**8**	6	44	—	17	3	8	**28**	21	113
Växjö	13	7	78	25	**123**	31	5	40	24	286	99	**449**	87	22
Luleå	—	4	24	225	**253**	18	49	—	12	36	810	**858**	51	143
Trelleborg	37	—	101	16	**154**	53	23	109	—	277	45	**431**	171	62
Nyköping	49	58	85	109	**301**	101	122	140	154	218	308	**820**	133	332
Umeå	—	—	83	1	**84**	24	—	—	—	295	3	**298**	80	—
Kristinehamn	5	3	8	20	**36**	7	48	18	11	32	52	**113**	18	74
Skövde	1	21	86	82	**190**	5	81	3	73	229	221	**526**	20	219
Västervik	7	16	43	40	**106**	13	2	20	58	131	94	**303**	41	12
Visby	3	—	38	31	**72**	17	—	10	—	126	100	**236**	62	—
Härnösand	3	3	4	23	**33**	17	14	13	8	9	64	**94**	60	53
Lidköping	21	39	82	36	**178**	11	1	59	118	249	91	**517**	33	5
Sundbyberg	4	—	1	107	**112**	1	—	8	—	8	332	**348**	4	—
Ystad	1	1	86	45	**133**	9	15	5	2	206	131	**344**	26	51
Katrineholm	18	—	36	74	**128**	24	40	52	—	97	255	**404**	70	122
Varberg	12	18	28	6	**64**	2	—	36	55	86	16	**193**	6	—
Skellefteå	11	5	3	72	**91**	3	3	40	17	18	256	**331**	18	12
Nässjö	19	27	87	—	**133**	53	20	67	67	264	—	**398**	174	64
Alingsås	5	7	16	26	**54**	16	5	13	23	44	52	**132**	55	19
Karlshamn	—	—	—	46	**46**	—	—	—	—	—	146	**146**	—	—
Söderhamn	—	1	4	—	**5**	1	—	—	2	10	—	**12**	1	—
Tillhopa	**446**	**506**	**1 707**	**2 159**	**4 818**	**769**	**812**	**1 231**	**1 506**	**4 914**	**6 737**	**14 388**	**2 217**	**2 406**
Samtl. 47 städer m. över 10 000 inv.	**2 056**	**1 238**	**5 684**	**6 752**	**15 730**	**4 066**	**4 191**	**5 021**	**3 502**	**15 238**	**19 121**	**42 882**	**10 992**	**11 687**

Tab. 2. Fullbordade byggnadsföretag under år 1942 och de två första kvartalen 1943 i vissa orter med under 10 000 invånare.

	Antal bostadslägenheter							Antal rum (eldstäder)						
	1942					1943		1942					1943	
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.
Djursholm .	2	1	8	4	15	1	1	11	10	41	25	87	11	6
Vaxholm . .	4	—	13	—	17	24	—	13	—	40	1	54	90	—
Norrtälje . .	—	—	9	4	13	—	24	—	—	23	13	36	—	85
Trosa . . .	—	—	—	7	7	—	11	—	—	—	19	19	—	37
Motala . . .	3	2	28	55	88	18	9	12	7	109	213	341	68	40
Vadstena . .	—	—	2	14	16	8	—	—	—	8	61	69	27	—
Skänninge .	—	—	4	5	9	1	2	—	—	17	21	38	5	5
Mjölby . . .	—	4	4	47	55	8	1	—	15	12	151	178	22	6
Huskvarna .	3	10	9	49	71	54	23	10	40	32	151	233	154	71
Värnamo . .	5	34	23	12	74	6	6	18	108	69	40	235	18	17
Vetlanda . .	—	1	13	22	36	7	2	—	4	48	64	116	30	6
Tranås . . .	2	13	37	10	62	4	17	6	46	129	40	221	10	59
Nybro . . .	—	—	1	11	12	—	—	—	—	4	39	43	—	—
Oskarshamn	1	20	7	47	75	7	20	4	41	27	172	244	28	56
Vimmerby .	—	—	5	1	6	—	—	—	—	25	6	31	—	—
Simrishamn	—	—	12	—	12	—	—	—	—	34	—	34	—	—
Hässleholm .	—	—	1	34	35	30	21	1	—	3	108	112	41	63
Höganäs . .	5	8	5	3	21	—	3	29	35	25	12	101	—	14
Eslöv . . .	—	—	33	2	35	2	—	—	—	86	9	95	8	—
Falkenberg .	1	3	9	39	52	2	9	4	13	31	124	172	10	40
Strömstad .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ulricehamn .	2	9	1	28	40	—	8	7	37	7	104	155	—	18
Skara . . .	2	6	—	86	94	—	33	7	18	—	213	238	—	89
Tidaholm .	—	6	1	10	17	24	9	—	19	8	30	57	60	22
Köping . .	—	—	—	144	144	16	16	—	—	—	365	365	24	24
Arboga . .	—	—	—	34	34	18	64	—	—	—	105	105	42	148
Ludvika . .	—	6	18	80	104	6	3	—	22	49	205	276	26	12
Hudiksvall .	2	—	—	62	64	—	—	4	—	—	174	178	1	—
Oxelösund .	—	1	—	10	11	10	—	—	3	—	31	34	33	—
Finspång . .	2	2	14	36	54	21	5	7	8	50	119	184	65	15
Valdemarsvik	—	—	—	36	36	1	—	—	—	1	127	128	4	—
Bodafors . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lessebo . .	—	—	1	4	5	—	—	—	—	4	21	25	—	—
Älmhult . .	4	4	—	23	31	—	2	12	10	—	66	88	—	8
Hultsfred .	15	5	1	—	21	—	—	46	19	5	—	70	—	—
Tyringe . .	—	1	1	4	6	2	4	—	3	6	17	26	10	20
Klippan . .	—	2	2	31	35	—	—	—	6	8	103	117	—	3
Arlöv . . .	1	—	—	3	4	19	—	3	1	—	8	12	44	—
Töreboda . .	—	—	1	7	8	—	—	—	—	4	22	26	—	—
Tibro . . .	—	—	7	6	13	1	1	—	—	20	18	38	5	5
Hagfors . .	—	—	3	2	5	—	8	—	—	14	6	20	—	28
Västanfors .	1	—	1	4	6	1	3	4	—	4	12	20	4	16
Malmberget .	—	1	—	14	15	—	2	—	3	—	16	19	—	9
Tillhopa	55	139	274	990	1 458	291	307	198	468	943	3 031	4 640	840	922

Vid varje jämförelse mellan olika kvartal bör det beaktas, att de tidsperioder, som förflyta, innan ett färdigställt byggnadsföretag i statistiken redovisas som fullbordat, kunna växla från år till år och från ort till ort. De växlingar i antalet fullbordade lägenheter och rum, som framträda i statistiken, äro följaktligen ej något klart uttryck för byggnadsverksamhetens säsongvariationer.

Ser man enbart till de 14 städerna med över 30 000 invånare, befinnas både antalet fullbordade lägenheter och rum under andra kvartalet i år vara fyra och

Tab. 3. Beviljade byggnadsföretag under år 1942 och de två första kvartalen 1943 i städer med över 10 000 invånare.

Städer m. över 30 000 inv.	Antal bostadslägenheter							Antal rum (eldstäder)						
	1942					1943		1942					1943	
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.
Stockholm .	1 430	2 201	2 056	2 726	**8 413**	1 541	1 990	3 663	6 238	6 223	7 781	**23 905**	4 564	6 051
Göteborg . .	489	714	170	183	**1 556**	465	1 003	1 216	1 976	581	707	**4 480**	1 286	2 813
Malmö . . .	657	276	350	231	**1 514**	630	382	1 841	741	999	734	**4 315**	1 579	1 099
Norrköping .	305	335	31	177	**848**	294	128	711	919	102	549	**2 281**	892	362
Hälsingborg .	170	216	80	31	**497**	257	233	428	610	185	91	**1 314**	652	646
Örebro . . .	112	103	117	29	**361**	122	144	244	315	279	80	**918**	292	393
Borås . . .	68	34	59	41	**202**	18	157	171	121	160	150	**602**	77	467
Eskilstuna .	174	134	42	133	**483**	178	254	432	397	120	408	**1 357**	371	667
Linköping .	173	484	175	239	**1 071**	55	303	416	1 202	477	763	**2 858**	183	881
Gävle . . .	31	42	87	143	**303**	28	133	74	131	223	338	**766**	102	377
Västerås . .	181	285	111	180	**757**	230	267	470	841	288	505	**2 104**	589	849
Uppsala . .	138	350	3	370	**861**	395	209	388	1 023	9	972	**2 392**	1 179	610
Jönköping .	69	137	36	39	**281**	32	67	117	435	107	113	**772**	96	261
Karlskrona .	138	135	229	108	**610**	135	215	385	380	652	351	**1 768**	375	616
Tillhopa	**4 135**	**5 446**	**3 546**	**4 630**	**17 757**	**4 380**	**5 485**	**10 556**	**15 329**	**10 405**	**13 542**	**49 832**	**12 237**	**16 092**
Städer m. 10 000—30 000 inv.														
Halmstad .	21	214	27	50	**312**	62	76	74	653	96	186	**1 009**	180	281
Karlskoga .	51	130	75	41	**297**	107	251	197	397	269	164	**1 027**	294	842
Lund . . .	90	36	51	31	**208**	77	18	240	130	140	82	**592**	200	68
Kalmar . .	59	197	12	2	**270**	82	75	194	713	59	20	**986**	256	234
Kristianstad	33	106	67	67	**273**	36	109	52	302	178	150	**682**	93	340
Landskrona	186	19	32	37	**274**	92	167	458	53	104	122	**737**	236	487
Sundsvall .	36	44	27	19	**126**	63	145	122	148	92	59	**421**	203	479
Trollhättan .	130	105	46	50	**331**	26	205	370	297	153	138	**958**	83	539
Östersund .	94	84	33	24	**235**	33	271	270	264	118	82	**734**	35	877
Uddevalla .	41	143	12	18	**214**	62	108	99	406	39	62	**606**	168	355
Sandviken .	2	131	13	53	**199**	3	21	12	430	58	154	**654**	19	98
Södertälje .	6	109	38	93	**246**	81	138	14	312	128	255	**709**	223	355
Mölndal . .	2	11	3	36	**52**	19	46	6	35	12	89	**142**	60	98
Växjö . . .	19	80	49	9	**157**	9	64	71	293	153	45	**562**	34	138
Luleå . . .	20	190	93	57	**360**	61	137	95	650	259	190	**1 194**	153	324
Trelleborg .	43	24	85	53	**205**	10	97	112	73	286	172	**593**	26	272
Nyköping .	21	114	16	105	**256**	90	154	62	301	52	285	**700**	200	407
Umeå . . .	10	25	49	40	**124**	14	30	34	103	159	139	**435**	41	111
Kristinehamn	18	13	32	45	**108**	79	135	67	48	93	64	**272**	260	427
Skövde . . .	18	71	64	22	**175**	78	110	55	166	157	45	**423**	228	325
Västervik .	5	38	8	8	**59**	12	53	15	109	25	23	**172**	63	166
Visby . . .	78	35	10	4	**127**	54	66	206	121	38	19	**384**	158	221
Härnösand .	3	3	24	26	**56**	22	53	10	12	94	97	**213**	67	188
Lidköping .	22	57	46	3	**128**	87	25	59	156	100	15	**330**	203	69
Sundbyberg	—	106	1	—	**107**	87	24	—	329	3	—	**332**	206	72
Ystad . . .	104	1	12	68	**185**	154	14	244	8	42	196	**490**	396	59
Katrineholm	16	45	27	87	**175**	20	77	41	148	105	244	**538**	55	251
Varberg . .	8	36	18	27	**89**	23	42	20	115	61	77	**273**	68	146
Skellefteå .	1	69	27	6	**103**	4	33	3	252	105	23	**383**	15	98
Nässjö . . .	70	39	49	40	**198**	56	50	201	131	128	133	**593**	172	156
Alingsås . .	4	59	23	9	**95**	26	61	12	136	84	22	**254**	79	181
Karlshamn .	30	1	1	2	**34**	2	39	90	4	5	9	**108**	6	122
Söderhamn .	8	19	18	21	**66**	4	3	32	69	64	54	**219**	13	9
Tillhopa	**1 249**	**2 354**	**1 088**	**1 153**	**5 844**	**1 635**	**2 897**	**3 537**	**7 364**	**3 409**	**3 415**	**17 725**	**4 493**	**8 795**
Samtl. 47 städer m. över 10 000 inv.	**5 384**	**7 800**	**4 634**	**5 783**	**23 601**	**6 015**	**8 382**	**14 093**	**22 693**	**13 814**	**16 957**	**67 557**	**16 730**	**24 887**

Tab. 4. Beviljade byggnadsföretag under de två första kvartalen 1943 i vissa orter med under 10 000 invånare.

	Antal bostadslägenheter		Antal rum (eldstäder)	
	1 kv.	2 kv.	1 kv.	2 kv.
Städer:				
Djursholm	1	7	11	40
Vaxholm	24	1	90	4
Norrtälje	54	42	176	141
Trosa	—	—	—	—
Motala	—	15	—	63
Vadstena	—	2	—	6
Skänninge	1	6	4	19
Mjölby	7	39	24	103
Huskvarna	20	32	69	96
Värnamo	7	28	19	78
Vetlanda	18	11	52	37
Tranås	17	10	53	36
Nybro	—	17	—	60
Oskarshamn	5	51	21	167
Vimmerby	—	1	—	5
Simrishamn	—	8	—	24
Hässleholm	—	25	—	72
Höganäs	1	14	4	76
Eslöv	—	10	—	41
Falkenberg	2	38	8	100
Strömstad	1	4	4	14
Ulricehamn	1	1	4	9
Skara	5	37	21	122
Tidaholm	2	10	7	30
Köping	80	72	181	181
Arboga	122	86	306	272
Ludvika	38	46	135	186
Hudiksvall	—	1	—	5
Köpingar:				
Finspång	8	44	25	146
Valdemarsvik	2	4	16	13
Bodafors	1	2	6	7
Lessebo	—	4	—	16
Älmhult	—	6	—	17
Hultsfred	1	2	5	5
Töreboda	—	1	—	4
Municipalsamhällen:				
Oxelösund	—	—	—	—
Tyringe	—	5	—	19
Klippan	6	13	16	42
Ärlöv	2	1	2	3
Tibro	6	20	30	81
Hagfors	6	14	27	56
Västanfors	1	—	6	—
Malmberget	—	4	—	17
Tillhopa	**439**	**734**	**1 322**	**2 413**

en halv gånger så stort som under andra kvartalet förra året. Ökningen, som var påfallande stor i Stockholm och Linköping, berörde samtliga städer utom Hälsingborg och Karlskrona. I jämförelse med närmast föregående kvartal uppvisades för redovisningskvartalet en ökning av antalet fullbordade lägenheter med 2 % och av antalet rum med 6 %. Utvecklingen var betydligt olika i skilda städer.

I de 33 städerna med 10 000—30 000 invånare fullbordades under andra kvartalet i år 60 % större antal lägenheter och rum än under motsvarande kvartal förra året. Sker jämförelsen med första kvartalet 1943, konstateras en ökning av antalet fullbordade lägenheter och rum med 6 resp. 9 %.

Beträffande 43 orter med mindre än 10 000 invånare visar tab. 2, att antalet lägenheter och rum i byggnadsföretag, som fullbordats under andra kvartalet i år, ungefär fördubblats sedan andra kvartalet förra året. Även förelåg någon, ehuru obetydlig, ökning i jämförelse med första kvartalet i år.

Hur antalet fullbordade lägenheter och rum varierat alltsedan första kvartalet 1939, dels i de 14 städerna med över 30 000 invånare och dels i 19 städer med 10 000—30 000 invånare, framgår av tab. 5.

Beviljade bostadslägenheter. Antalet lägenheter och eldstäder i byggnadsföretag, för vilka byggnadslov beviljats under år 1942 samt under första

Tab. 5. Under 1:a kvartalet 1939—2:a kvartalet 1943 fullbordade och beviljade byggnadsföretag i 33 städer med över 10 000 invånare.

		Antal bostadslägenheter					Antal rum (eldstäder)				
		1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året
Fullbordade byggnadsföretag.											
14 städer med över 30 000 invånare	1939	5 296	2 532	10 153	8 824	**26 805**	14 304	7 374	27 616	24 155	**73 449**
	1940	4 428	1 616	3 285	3 799	**13 128**	11 662	4 470	9 486	10 448	**36 066**
	1941	1 631	844	2 257	2 662	**7 394**	3 898	2 781	5 631	6 556	**18 866**
	1942	1 610	732	3 977	4 593	**10 912**	3 790	1 996	10 324	12 384	**28 494**
	1943	3 297	3 379	·	·	·	8 775	9 281	·	·	·
19 städer med 10 000—30 000 invånare	1939	318	427	2 158	1 141	**4 044**	1 014	1 249	6 532	3 604	**12 399**
	1940	442	412	427	450	**1 781**	1 300	1 192	1 440	1 451	**5 383**
	1941	68	91	740	276	**1 175**	241	368	1 841	810	**3 260**
	1942	239	374	1 248	1 142	**3 003**	716	1 099	3 550	3 442	**8 807**
	1943	489	423	·	·	·	1 332	1 199	·	·	·
Beviljade byggnadsföretag.											
14 städer med över 30 000 invånare	1939	10 515	5 882	5 395	3 640	**25 432**	27 544	17 326	14 649	9 819	**69 338**
	1940	1 104	617	539	1 209	**3 469**	3 192	2 484	1 626	2 954	**10 256**
	1941	1 069	2 815	1 450	1 963	**7 297**	2 931	6 661	4 163	4 785	**18 540**
	1942	4 135	5 446	3 546	4 630	**17 757**	10 556	15 329	10 405	13 542	**49 832**
	1943	4 380	5 485	·	·	·	12 237	16 092	·	·	·
19 städer med 10 000—30 000 invånare	1939	1 450	1 352	851	454	**4 107**	4 345	4 475	2 734	1 397	**12 951**
	1940	86	93	168	131	**478**	324	332	552	432	**1 640**
	1941	161	496	368	534	**1 559**	504	1 478	1 130	1 559	**4 671**
	1942	988	1 233	595	737	**3 553**	2 689	3 830	1 830	2 105	**10 454**
	1943	1 073	1 863	·	·	·	2 922	5 612	·	·	·

och andra kvartalen 1943, redovisas beträffande städer med över 10 000 invånare i tab. 3. Tabellen visar, att i de 47 städerna tillhopa beviljades under andra kvartalet 1943 7 % större antal lägenheter och 10 % större antal rum än under andra kvartalet 1942. Gentemot första kvartalet 1943 förelåg en ökning med 39 resp. 49 %.

I de 14 största städerna, tagna som en särskild grupp, var i fråga om beviljade byggnadsföretag skillnaden mellan andra kvartalet i år och förra året obetydlig. Antalet beviljade lägenheter och rum under andra kvartalet i år översteg motsvarande antal under första kvartalet med 25 resp. 32 %.

I städer med 10 000—30 000 invånare steg antalet beviljade lägenheter och rum betydligt starkare än i städer med över 30 000 invånare; från andra kvartalet 1942 till andra kvartalet 1943 med 23 resp. 19 % och från första till andra kvartalet 1943 med 77 resp. 96 %.

För de 43 orterna med mindre än 10 000 invånare finnas uppgifter om antalet lägenheter och rum i beviljade byggnadsföretag endast för första och andra kvartalen 1943 (tab. 4). Enligt vad som framgår av tabellen steg antalet beviljade lägenheter mellan dessa båda kvartal med 67 % och antalet rum med 83 %.

Bostadsproduktionens utveckling alltsedan första kvartalet 1939, sådan den framträder i antalet beviljade lägenheter och rum, kan studeras i tab. 5.

Tab. 6. Under byggnad varande bostadslägenheter och rum (eldstäder) vid kvartalsskiftena 1 april 1942—1 juli 1943 i städer med över 30 000 invånare.

Orter	Antal bostadslägenheter						Antal rum (eldstäder)					
	1/4 1942	1/7 1942	1/10 1942	1/1 1943	1/4 1943	1/7 1943	1/4 1942	1/7 1942	1/10 1942	1/1 1943	1/4 1943	1/7 1943
Stockholm . .	2 329	4 668	3 499	4 548	4 981	4 555	5 890	12 640	9 739	13 025	13 998	13 467
Göteborg . .	654	1 441	994	705	716	1 768	1 713	3 545	2 802	1 821	2 517	5 187
Malmö . . .	370	936	335	776	908	1 126	1 092	2 585	1 064	2 379	2 375	3 066
Norrköping .	366	618	220	291	582	631	859	1 591	569	804	1 643	1 758
Hälsingborg .	205	434	277	223	239	558	558	1 128	739	578	584	1 475
Örebro . . .	170	268	190	196	236	258	392	650	499	511	574	684
Borås	42	173	227	131	91	174	122	491	634	420	317	566
Eskilstuna .	149	261	157	251	239	495	374	716	457	613	548	1 299
Linköping . .	321	705	508	320	286	361	775	1 885	1 238	968	761	989
Gävle	51	82	66	177	150	253	136	237	224	443	400	691
Västerås . .	514	615	460	326	482	735	1 322	1 642	1 350	950	1 460	2 100
Uppsala . . .	328	654	462	323	661	707	901	1 876	1 324	894	1 910	2 163
Jönköping . .	163	324	128	69	48	116	235	564	251	120	98	276
Karlskrona .	276	366	242	274	296	313	725	1 012	681	862	913	910
Tillhopa	**5 938**	**11 545**	**7 765**	**8 610**	**9 915**	**12 050**	**15 094**	**30 562**	**21 571**	**24 888**	**28 098**	**34 631**

Bostadslägenheter under byggnad. Belysande för bostadsproduktionens utveckling äro även uppgifterna om antalet under byggnad varande lägenheter och rum vid olika kvartalsskiften. I tab. 6 redovisas beträffande de 14 största städerna antalet lägenheter och rum under byggnad vid kvartalsskiftena fr. o. m. 1 april 1942. Av tabellen framgår, att i dessa städer tillhopa var antalet lägenheter och rum under byggnad 1 juli 1943 4 resp. 13 % större än ett år tidigare. I jämförelse med 1 april 1943 märkes en ökning med 22 resp. 23 %.

Tab. 7. Beräknad nettogolvyta (i m²) i för kommersiella, industriella, administrativa o. dyl. ändamål avsedda byggnadsföretag, fullbordade och beviljade under år 1942 och de två första kvartalen 1943 i vissa städer med över 30 000 invånare.

	1942					1943	
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.
Fullbordade byggnadsföretag.							
Stockholm	24 966	18 102	25 084	35 062	**103 214**	12 105	35 382
Göteborg	10 515	6 275	23 160	10 880	**50 830**	36 820	20 490
Malmö	1 792	9 192	14 544	24 758	**50 287**	6 122	13 161
Norrköping	710	—	3 170	175	**4 055**	8 600	155
Hälsingborg	1 830	507	554	3 230	**6 121**	7 632	1 014
Borås	10 265	688	5 210	7 519	**23 682**	3 896	2 372
Samtliga 6 städer	**50 078**	**34 765**	**71 722**	**81 624**	**238 189**	**75 175**	**72 574**
Därav kontors- och butikslokaler .	21 279	11 805	17 748	30 163	**80 995**	29 676	38 889
fabriks- och verkstadslokaler	16 519	11 625	28 222	36 711	**93 077**	23 619	25 788
övriga lokaler	12 280	11 335	25 752	14 750	**64 117**	21 880	7 897
Beviljade byggnadsföretag.							
Samtliga ovan nämnda 6 städer	**60 920**	**123 834**	**168 836**	**74 664**	**428 254**	**149 523**	**101 786**
Därav kontors- och butikslokaler .	25 738	48 094	37 293	31 567	**142 692**	61 192	27 617
fabriks- och verkstadslokaler	28 097	53 200	48 173	32 882	**162 352**	48 670	61 569
övriga lokaler	7 085	22 540	83 370	10 215	**123 210**	39 661	12 600

Följande sammanfattningstal för 13 av de 14 städerna (exkl. Eskilstuna) återge utvecklingen sedan början av år 1939.

År	Antal vid nedanstående kvartalsskiften under byggnad varande							
	bostadslägenheter				rum (eldstäder)			
	1/1	1/4	1/7	1/10	1/1	1/4	1/7	1/10
1939	14 956	18 560	22 484	11 885	39 945	48 632	60 663	31 963
1940	9 928	5 926	5 036	1 261	27 142	16 460	13 894	3 641
1941	1 744	2 669	4 914	2 808	4 247	6 352	11 433	7 071
1942	2 996	5 789	11 284	7 608	7 573	14 720	29 846	21 114
1943	8 359	9 676	11 555		23 775	27 550	33 332	

Antalet omkring 1 juli 1943 och 1942 under byggnad varande lägenheter och rum i vissa av de redovisade städerna med 10 000—30 000 invånare framgår av nedanstående tabell.

	1 juli 1942		1 juli 1943			1 juli 1942		1 juli 1943	
	Läg.	Rum	Läg.	Rum		Läg.	Rum	Läg.	Rum
Karlskoga	.	.	691	2 902	Nyköping	131	274	.	.
Kalmar	248	877	199	654	Västervik	36	110	49	170
Kristianstad	146	413	230	677	Visby	107	269	.	.
Sundsvall	92	308	137	614	Sundbyberg	.	.	137	341
Sandviken	.	.	27	116	Ystad	120	311	188	498
Södertälje	267	587	291	863	Katrineholm	64	200	54	155
Mölndal	11	33	63	159	Alingsås	55	93	80	248
Trelleborg	51	146	88	250					

Produktionen av lokaler för industriella o. dyl. ändamål. På grundval av byggnadsnämndernas uppgifter om produktionen av lokaler för kommersiella, industriella, administrativa o. dyl. ändamål har, såsom förut nämnts, för Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping, Hälsingborg och Borås arealen beräknats i sådana lokaler, vilka redovisats som fullbordade resp. beviljade under år 1942 och de två första kvartalen 1943. Resultaten av denna beräkning meddelas i tab. 7. Då exakta arealuppgifter i vissa fall ej kunnat erhållas, ha beräkningarna delvis måst baseras på uppskattningar. De anförda talen torde dock ge en tillfredsställande bild av storleksordningen av här ifrågavarande byggnadsverksamhet, låt vara att de inkomna uppgifterna med hänsyn till de skiftande redovisningsmetoderna i olika städer ej kunna ge någon fullt klar bild av byggnadsverksamhetens fördelning på olika kvartal.

Utlänningar i Sverige.

Utlänningar med vistelsetillstånd. De kvartalsvis återkommande redogörelserna för antalet utlänningar med tillstånd att vistas i Sverige grunda sig på utrikesdepartementets och socialstyrelsens register över utlänningar, som erhållit visering för inresa resp. vistelse och arbetsanställning. Viseringstvånget, som numera omfattar i stort sett samtliga utlänningar, innebär, att utlänning för inresa, vistelse eller arbetsanställning i Sverige måste kunna uppvisa ett av vederbörlig svensk myndighet på legitimationshandlingen tecknat tillstånd därtill, en visering. Det ankommer på utrikesdepartementet att meddela visering för inresa i landet, dels för direkt genomresa, dels i samband med tillstånd till vistelse eller arbetsanställning under viss tid. Socialstyrelsen har att meddela förlängd uppehålls- och arbetsvisering såväl vad beträffar av utrikesdepartementet som av socialstyrelsen tidigare beviljad visering.

De använda beräkningsgrunderna medgiva icke erhållande av fullt exakta uppgifter om antalet utlänningar, som vistas i landet vid kvartalsskiftet. De i redogörelsen lämnade uppgifterna avse nämligen antalet vid kvartalsskiftet gällande vistelsetillstånd och icke antalet härvarande utlänningar. Härigenom komma icke t. ex. de utlänningar, som vistas på de olika utlänningsförläggningarna, att ingå i siffrorna. Ej heller barn under 16 år, vilka i allmänhet äro införda på föräldrarnas pass och då ej behöva särskilt vistelsetillstånd, påverka siffrorna i någon större utsträckning. I samband härmed kan nämnas, att de finska barn, som på grund av krigsförhållandena vistas i Sverige, i allmänhet icke erhållit personlig visering och således icke äro medräknade i tabellerna. Enligt uppgift från Suomibyrån uppgick antalet finska barn i Sverige den 1 juli 1943 till omkring 15 500. Härtill kommer, att omkring 250 utlänningar med s. k. uppehållsböcker, vilka upphörde att gälla den 1 januari 1943, ännu ej den 1 juli 1943 hade inlämnat ansökan om främlingspass eller fått sig medgivet svenskt medborgarskap. Å andra sidan innebär ett givet vistelsetillstånd etc. ej alltid, att utlänningen vid beräkningstillfället uppehåller sig här.

I tabellerna 1—3 ha denna gång medräknats alla gällande tillstånd vare sig de beviljats av utrikesdepartementet eller av socialstyrelsen, medan i tidigare redogörelser motsvarande tabeller endast omfattat av socialstyrelsen beviljade uppehålls- resp. arbetstillstånd.

Som av tab. 1 framgår, uppgick antalet utlänningar med vistelsetillstånd den 1 juli 1943 till 31 845, varav 20 741 voro män och 11 104 kvinnor. I dessa siffror ingå dels en grupp på 902 personer, vilkas ansökningar ännu ej handlagts den 12 augusti, och dels en grupp på 2 409 personer, vilkas ansökningar beviljats så sent, att de ej kunnat medtagas i den maskinella bearbetningen. Den sistnämnda gruppen har medräknats i kvartalsredogörelserna i tab. 1 från och med den 1 oktober 1942 och i övriga tabeller från och med den 1 januari 1943.

Tab. 1. Utlänningar med vistelsetillstånd 1 juli 1943.

Nationalitet	1942				1943				
	1 januari	1 april	1 juli	1 oktober	1 januari	1 april	1 juli	Därav	
								män	kvinnor
Dansk	2 013	1 851	1 575	1 552	[1] 2 768	1 703	**1 866**	1 090	776
Isländsk	40	46	41	42	46	44	**44**	28	16
Finsk [2]	4 221	4 855	4 787	4 151	3 759	3 871	**3 952**	1 179	2 773
Norsk	4 988	5 467	6 078	8 296	10 638	13 203	**15 684**	12 382	3 302
Amerikansk	243	282	231	209	191	187	**213**	125	88
Brittisk	568	519	508	468	462	410	**397**	206	191
Fransk	110	118	140	147	156	167	**205**	128	77
Holländsk	183	186	187	207	214	221	**245**	168	77
Italiensk	217	261	278	268	254	256	**273**	179	94
Polsk	289	336	361	387	384	381	**381**	229	152
Schweizisk	188	202	196	187	201	207	**214**	124	90
Tysk	3 617	3 056	2 589	2 457	1 948	1 957	**1 977**	976	1 001
Ungersk	115	122	132	115	119	123	**123**	74	49
Övr. nationaliteter	496	449	454	502	516	639	**768**	494	274
F. d. ryssar	271	320	315	322	454	530	**565**	347	218
Övr. utan hemlandspass	2 268	2 804	3 388	3 868	4 314	4 578	**4 938**	3 012	1 926
Samtliga	**19 827**	**20 874**	**21 260**	**23 178**	**26 424**	**28 477**	**31 845**	**20 741**	**11 104**

Under andra kvartalet 1943 har antalet utlänningar med vistelsetillstånd stigit med 3 368, medan ökningen föregående kvartal uppgick till 2 053. Ökningen avser främst norrmän, vilkas antal stigit under andra kvartalet 1943 med 2 481 och under första kvartalet 1943 med 2 565. I förhållande till närmast föregående kvartal har alltså ökningen av antalet norrmän under andra kvartalet varit något mindre. Inom övriga nationaliteter har en stegring förekommit bl. a. av antalet estländare.

Av de redovisade vistelsetillstånden ha 1 487 beviljats av utrikesdepartementet (eller vissa svenska utlandsmyndigheter), medan 30 358 beviljats av socialstyrelsen. Motsvarande siffror vid närmast föregående kvartal voro 1 294 resp. 27 183.

Av utlänningarna voro 538 män och 1 094 kvinnor eller tillsammans 1 632 personer födda i Sverige. Av dessa voro 285 danskar, 229 finnar och 385 norrmän, och av de svenskfödda voro alltså över hälften medborgare i de nordiska länderna. Bland de övriga voro 186 tyskar och 158 utlänningar utan hemlandspass.

Utlänningar med arbetstillstånd den 1 juli 1943. Av samtliga utlänningar med vistelsetillstånd den 1 juli 1943 innehade 19 997, därav 14 260 män och 5 737 kvinnor, tillstånd till arbetsanställning (se tab. 2 och 3); 19 862 av dessa

[1] I denna siffra ingår ett stort antal av utrikesdepartementet beviljade inreseviseringar i samband med jul- och nyårshelgerna. Jfr Soc. Medd. årg. 1943, sid. 125. — [2] I dessa siffror ingå ej de finska barn — för närvarande c:a 15 500 — som på grund av krigsförhållandena vistas i Sverige (se sid. 624).

Tab. 2. Utlänningar med arbetstillstånd den 1 juli 1943 fördelade efter närings- och yrkesgrupper.

Närings- och yrkesgrupper	Samtliga	Därav	
		män	kvinnor
Jordbruk med binäringar[1]	**6 825**	**6 559**	**266**
Därav			
jordbruk och boskapsskötsel	1 714	1 455	259
skogsbruk	5 074	5 067	7
övriga	37	37	—
Industri och hantverk	**5 669**	**4 903**	**766**
Därav			
företagsägare o. personer i chefsställning	155	148	7
tekniska tjänstemän	519	499	20
inköps-, försäljn.- och reklampersonal	109	98	11
kontorspersonal	147	80	67
verkmästare o. förmän	204	188	16
montörer	392	390	2
arbetare	4 085	3 459	626
övriga	58	41	17
Handel och samfärdsel	**2 090**	**1 375**	**715**
Därav			
företagsägare o. personer i chefsställning	120	115	5
tekniska tjänstemän	51	51	—
inköps-, försäljn.- och reklampersonal	193	174	19
affärs- o. kontorspersonal	351	149	202
restaurangpersonal	733	297	436
verkmästare och förmän	6	5	1
arbetare	204	192	12
övriga	432	392	40
Allmän tjänst och fria yrken	**1 556**	**811**	**745**
Därav			
hälso- och sjukvård	399	119	280
religionsvård	132	80	52
undervisning	235	116	119
vetenskaplig verksamhet	77	59	18
litterär och konstnärlig verksamhet	262	199	63
teater o. dyl.	314	186	128
övriga	137	52	85
Husligt arbete	**3 088**	**44**	**3 044**
Därav			
hembitr., barnsköt. o. dyl.	2 378	11	2 367
landsjungfrur	421	22	399
övriga	289	11	278
Andra yrken	**137**	**103**	**34**
Personer under yrkesutbildning i	**632**	**465**	**167**
jordbruk m. binäringar[1]	107	102	5
industri o. hantverk	367	312	55
handel o. samfärdsel	52	31	21
allmän tjänst och fria yrken	60	13	47
husligt arbete	38	2	36
andra yrken	8	5	3
Samtliga	**19 997**	**14260**	**5 737**

tillstånd hade beviljats av socialstyrelsen, medan utrikesdepartementet beviljat 135. Närmast föregående kvartal uppgick antalet utlänningar med arbetstillstånd till 18 370, varav 18 206 beviljats av socialstyrelsen och 164 av utrikesdepartementet.

I förhållande till föregående kvartalsskifte har antalet arbetstillstånd ökat inom samtliga närings- och yrkesgrupper. Inom jordbruk med binäringar var dock ökningen liksom vid föregående kvartalsskifte mindre än tidigare, vilket förklaras därav, att genom Kungl. Maj:ts beslut den 19 mars 1943 utlänning t. o. m. den 15 oktober 1943 utan särskilt arbetstillstånd finge antaga och inneha arbetsanställning såsom jordbruks-, skogs- och torvarbetare. I fråga om industri och hantverk var ökningen särskilt stor inom gruppen metallindustri, där utlänningarna till övervägande delen sysselsättas inom den mekaniska verkstadsindustrin.

Huvudparten av de inom jordbruk och skogsbruk sysselsatta utlänningarna utgjordes av norrmän. Av samtliga för norska medborgare beviljade arbetstill-

[1] Uppgifterna omfatta ej samtliga inom denna huvudgrupp sysselsatta utlänningar såsom framgår av redogörelsen.

Tab. 3. Utlänningar med arbetstillstånd den 1 juli 1943 fördelade efter nationalitet samt närings- och yrkesgrupper.

Nationalitet	Antal utlänningar med arbetstillstånd	Därav inom nedanstående närings- och yrkesgrupper										
		jordbruk med binäringar [1]			industri och hantverk			handel och samfärdsel	allmän tjänst och fria yrken	husligt arbete	andra yrken	personer under yrkesutbildning
		samtliga	därav jordbruk o. boskapsskötsel	därav skogsbruk	samtliga	därav metallindustri	därav byggnadsverksamhet					
Dansk . . .	1 009	82	68	14	460	187	52	153	198	80	6	30
Isländsk . .	25	4	4	—	6	2	2	2	6	5	—	2
Finsk . . .	2 530	337	270	67	289	65	27	362	196	1 243	43	60
Norsk . . .	10 518	5 533	829	4 692	2 900	921	856	504	263	1 075	27	216
Amerikansk	82	3	2	—	39	16	5	13	12	8	2	5
Brittisk . .	190	11	6	5	54	13	5	45	63	11	1	5
Fransk . .	132	18	13	5	15	2	1	46	39	9	3	2
Holländsk .	91	21	20	1	33	19	—	13	15	4	2	3
Italiensk . .	146	—	—	—	75	9	38	28	27	7	—	9
Polsk . . .	219	69	26	43	52	12	1	34	27	25	3	9
Schweizisk .	122	27	27	—	39	12	—	24	16	8	2	6
Tysk . . .	934	33	31	2	353	97	6	146	250	117	10	25
Ungersk . .	73	1	1	—	17	7	1	7	35	7	4	2
Övr. nationaliteter . .	489	124	29	94	178	57	13	61	65	42	3	16
F. d. ryssar	281	24	10	14	111	25	7	90	32	13	2	9
Övr. ut. hemlandspass.	3 156	538	378	137	1 048	334	72	562	312	434	29	233
Samtliga	19 997	6 825	1 714	5 074	5 669	1 778	1 086	2 090	1 556	3 088	137	632

stånd avsågo drygt 50 % denna huvudgrupp. Av de finska medborgarna med arbetstillstånd, bland vilka kvinnorna äro särskilt talrika, tillhörde ungefär hälften yrkesgruppen husligt arbete.

Utlänningarnas ålder. För att belysa åldersfördelningen har i tab. 4 för utlänningar med av socialstyrelsen beviljat vistelsetillstånd beräknats den procentuella fördelningen på olika åldersgrupper den 1 juli 1943 och för motsvarande tidpunkt 1942. Några större förskjutningar i ålderssammansättningen ha icke ägt rum under året. Antalet norrmän i åldersgruppen 20—44 år har ökat något och vid detta kvartalsskifte befunno sig över $^4/_5$ av alla norrmän i denna åldersgrupp. Även medborgare från de övriga nordiska grannländerna tillhörde i relativt stor utsträckning åldersgruppen 20—44 år. Som redan framhållits, ha barn under 16 år endast sällan eget vistelsetillstånd, till följd varav den redovisade åldersgruppen under 20 år endast i ringa utsträckning omfattar barn under nämnda ålder.

Av socialstyrelsen beviljade nya tillstånd gällande den 1 juli 1943. I tab. 5 lämnas för utlänningar, vilka icke tidigare innehaft av socialstyrelsen beviljat

[1] Se not till tab. 2.

Tab. 4. Utlänningar med vistelsetillstånd av socialstyrelsen fördelade efter ålder.

Åldersgrupper \ Nationalitet	Dansk	Finsk	Norsk	Brittisk	Tysk	Övr. nat.	F. d. ryssar	Övr. utan heml.-pass	Samtliga
1 juli 1942.									
Antal	1 372	3 642	5 844	502	2 393	1 905	314	3 383	**19 355**
Därav (i %)									
under 20 år	6·9	12·7	13·2	6·4	15·5	9·7	8·6	13·6	**12·4**
20—44 år	63·9	67·8	76·7	54·2	49·8	58·2	43·6	58·2	**64·6**
45—59 år	19·0	11·7	6·7	20·5	21·8	22·2	31·9	16·8	**14·4**
60 år och däröver	10·2	7·1	3·0	18·5	12·6	9·6	15·6	11·4	**8·2**
okänd ålder	—	0·7	0·4	0·4	0·8	0·8	0·3	—	**0·4**
1 juli 1943.									
Antal	1 525	3 461	15 404	396	1 734	2 348	565	4 925	**30 358**
Därav (i %)									
under 20 år	7·9	9·0	12·0	6·6	15·6	8·9	4·8	13·7	**11·5**
20—44 år	64·1	66·3	80·9	46·7	47·6	62·7	30·3	55·6	**69·6**
45—59 år	17·4	14·0	5·4	23·7	23·5	20·1	35·7	17·9	**12·0**
60 år och däröver	10·5	10·6	1·7	22·7	13·3	8·3	29·0	12·8	**6·9**
okänd ålder	0·1	0·1	0·0	0·3	—	0·0	0·2	0·0	**0·0**

tillstånd, uppgifter om antalet vid kvartalsskiftet gällande vistelse- och arbetstillstånd. Den 1 juli 1943 uppgingo de av socialstyrelsen beviljade nya vistelsetillstånden till 6 135, därav 4 685 män och 1 450 kvinnor. Den 1 april 1943 uppgingo förstagångstillstånden till 3 646. Antalet vid kvartalsskiftena gällande förstagångstillstånd har ökat betydligt, vilket främst förklaras av att giltighetstiden för dessa tillstånd förlängts. Stegringen är särskilt stor för norrmän, vilka erhållit omkring $^2/_3$ av alla dessa tillstånd.

Tab. 5. Förstagångstillstånd gällande den 1 juli 1943.

Nationalitet	Antal personer, som beviljats vistelsetillstånd	Därav		Närings- och yrkesgrupper	Antal personer, som beviljats arbetstillstånd	Därav	
		män	kvinnor			män	kvinnor
Dansk	204	110	94	Jordbruk m. binäringar[1]	2 388	2 365	23
Isländsk	2	2	—	Industri o. hantverk	363	312	51
Finsk	498	287	211	Handel o. samfärdsel	191	134	57
Norsk	4 488	3 654	834	Allm. tjänst o. fria yrken	185	82	103
Amerikansk	29	13	16	Husligt arbete	410	1	409
Brittisk	18	12	6	Andra yrken	31	29	2
Fransk	16	9	7				
Holländsk	42	37	5	Elever	63	50	13
Italiensk	20	9	11	Därav i			
Polsk	32	26	6	jordbruk m. binäringar[1]	5	4	1
Schweizisk	16	9	7	industri o. hantverk	45	41	4
Tysk	102	67	35	handel o. samfärdsel	7	4	3
Ungersk	9	6	3	allm. tjänst o. fria yrken	3	—	3
Övriga nationaliteter	66	53	13	husligt arbete	—	—	—
F. d. ryssar	209	113	96	andra yrken	3	1	2
Övr. utan hemlandspass	384	278	106				
Samtliga	**6 135**	**4 685**	**1 450**	Samtliga	**3 631**	**2 973**	**658**

[1] Se not till tab. 2.

Tab. 6. Flyktingar med vistelse- och arbetstillstånd av socialstyrelsen den 1 juli 1948.

Nationalitet	Flyktingar med vistelsetillstånd			Flyktingar med arbetstillstånd		
	Samtliga	Därav		Samtliga	Därav	
		män	kvinnor		män	kvinnor
Tysk	**2 636**	**1 502**	**1 134**	**1 582**	**1 070**	**512**
Politiska flyktingar						
judar	82	48	34	56	34	22
övriga	450	309	141	330	259	71
Övriga judiska flyktingar	2 104	1 145	959	1 196	777	419
Tjeckisk	**340**	**186**	**154**	**217**	**150**	**67**
Politiska flyktingar						
judar	14	9	5	9	6	3
övriga	227	127	100	157	110	47
Övriga judiska flyktingar	99	50	49	51	34	17
Polsk	**128**	**78**	**50**	**72**	**51**	**21**
Politiska flyktingar						
judar	1	1	—	1	1	—
övriga	4	1	3	2	1	1
Övriga judiska flyktingar	123	76	47	69	49	20
Övriga nationaliteter[1]	**1 256**	**739**	**517**	**641**	**467**	**174**
Politiska flyktingar						
judar	14	7	7	7	2	5
övriga	281	242	39	189	168	21
Övriga judiska flyktingar	961	490	471	445	297	148
Samtliga	**4 360**	**2 505**	**1 855**	**2 512**	**1 738**	**774**
Politiska flyktingar						
judar	111	65	46	73	43	30
övriga	962	679	283	678	538	140
Övriga judiska flyktingar	3 287	1 761	1 526	1 761	1 157	604

Antalet utlänningar, vilka innehade av socialstyrelsen för första gången beviljade arbetstillstånd, uppgick den 1 juli till 3 631, varav 2 973 voro män

Tab. 7. Flyktingar med arbetstillstånd av socialstyrelsen den 1 juli 1948 fördelade efter närings- och yrkesgrupper.

Närings- och yrkesgrupper	Samtliga	Därav		Politiska flyktingar				Övriga judiska flyktingar	
				Judar		Övriga			
		män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor
Jordbruk med binäringar[2]	**292**	279	13	1	—	97	5	181	8
Industri och hantverk	**992**	757	235	25	14	317	58	415	163
Handel och samfärdsel	**434**	347	87	11	2	78	16	258	69
Allmän tjänst och fria yrken	**278**	184	94	4	4	32	9	148	81
Husligt arbete	**263**	4	259	—	8	1	47	3	204
Andra yrken	**27**	19	8	—	—	6	1	13	7
Personer under yrkesutbildning	**226**	148	78	2	2	7	4	139	72
Samtliga	**2 512**	**1 738**	**774**	**43**	**30**	**538**	**140**	**1 157**	**604**

[1] I dessa siffror ingå 323 norska, judiska flyktingar men däremot icke övriga norska flyktingar. — [2] Se not till tab. 2.

Tab. 8. Resandefrekvensen från utlandet under andra kvartalet 1943.

Nationalitet	April		Maj		Juni		Inresor under andra kvartalet 1943			Utresor under andra kvartalet 1943			Inreseöverskott (+) resp. -underskott (—) för	
	In-resor	Ut-resor	In-resor	Ut-resor	In-resor	Ut-resor	Samtliga	Därav avseende		Samtliga	Därav avseende		2:a kv. 1943	1:a kv. 1943
								män	kvinnor		män	kvinnor		
Dansk . . .	1 559	1 568	1 845	1 637	1 708	1 598	**5 112**	4 131	981	**4 803**	3 996	807	+ **309**	+ 48
Finsk . . .	764	772	1 057	768	1 114	1 202	**2 935**	1 806	1 129	**2 742**	1 870	872	+ **193**	+ 176
Norsk . . .	1 443	1 064	1 411	1 046	1 158	976	**4 012**	2 601	1 411	**3 086**	1 964	1 122	+ **926**	+ 626
Amerikansk .	40	8	7	8	6	9	**53**	40	13	**25**	24	1	+ **28**	+ 1
Brittisk . .	140	183	49	38	72	66	**261**	247	14	**287**	273	14	— **26**	— 57
Fransk . . .	20	6	18	11	20	12	**58**	36	22	**29**	21	8	+ **29**	— 13
Holländsk .	212	168	166	208	198	199	**576**	567	9	**575**	567	8	+ **1**	— 28
Italiensk . .	50	56	35	34	59	48	**144**	114	30	**138**	111	27	+ **6**	+ 10
Rysk . . .	5	6	1	2	2	1	**8**	6	2	**9**	9	—	— **1**	+ 10
Schweizisk .	21	20	30	24	45	42	**96**	79	17	**86**	75	11	+ **10**	+ 5
Tysk . . .	2 565	2 582	3 245	3 165	3 290	3 271	**9 100**	7 247	1 853	**9 018**	7 235	1 783	+ **82**	+ 325
Ungersk . .	27	16	24	27	19	18	**70**	58	12	**61**	50	11	+ **9**	± 0
Utländ. utan hemlandspass . . .	107	92	47	75	94	78	**248**	204	44	**245**	197	48	+ **3**	+ 5
Övriga . . .	83	97	224	92	287	108	**594**	455	139	**297**	268	29	+ **297**	— 41
Samtliga	**7 036**	**6 638**	**8 159**	**7 135**	**8 072**	**7 628**	**23 267**	**17 591**	**5 676**	**21 401**	**16 660**	**4 741**	+ **1866**	+ **1067**
	+ 398		+ 1 024		+ 444									

och 658 kvinnor. Motsvarande siffror för närmast föregående kvartal voro 2 010 resp. 1 641 och 369.

Flyktingar. Bland de redovisade utlänningarna med av socialstyrelsen beviljat vistelsetillstånd den 1 juli 1943 beräknades 4 360 vara flyktingar. Av dessa ha 3 287 betecknats som judar och 962 som politiska flyktingar, varjämte 111 betecknats som samtidigt judar och politiska flyktingar. Den 1 april 1943 voro motsvarande uppgifter 3 951 resp. 3 225, 629 och 97. Som framgår av not till tab. 6 ingå av norrmännen endast de judiska flyktingarna. Angående totala antalet flyktingar pågår en undersökning.

Av samtliga redovisade flyktingar med vistelsetillstånd innehade 2 512, därav 1 738 män och 774 kvinnor, även tillstånd till arbetsanställning. Den 1 april innehade 2 184 personer, av vilka 1 492 voro män och 692 kvinnor, arbetstillstånd. Liksom beträffande utlänningar med vistelsetillstånd ingå i dessa siffror icke barn under 16 år, vilka äro upptagna i faderns eller moderns pass.

In- och utresta utlänningar under första kvartalet 1943. I tab. 8 redovisas antalet in- och utresta utlänningar under andra kvartalet 1943. Materialet till tabellen, som även omfattar direkta genomresor, har erhållits genom bearbetning av dels de inresekort, som utlänningar äro skyldiga att ifylla vid inresa till Sverige, dels de till inresekorten hörande talongerna, vilka skola avlämnas vid utresan. Det bör framhållas, att uppgifterna icke äro fullt representativa för antalet resande personer, då samma person kan ha företagit flera resor.

Antalet inresta under andra kvartalet 1943 uppgick till 23 267, och antalet utresta till 21 401. Detta innebär en ökning i resandefrekvensen sedan föregående kvartal, då motsvarande siffror voro 21 972 och 20 905. Under andra kvartalet 1942 uppgick antalet inresta till 26 726 och antalet utresta till 24 131.

Fylleriförseelser och spritsmuggling under andra kvartalet 1943.

Enligt en inom kontrollstyrelsen verkställd preliminär sammanräkning, vars resultat delgivits socialstyrelsen, utgjorde antalet fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts under andra kvartalet 1943, tillhopa 9 685, av vilka 9 498 begåtts av män och 187 av kvinnor. Dessa siffror, som komma att ökas genom efteranmälningar, angiva en ej obetydlig ökning i jämförelse med andra kvartalet förra året. Även i jämförelse med närmast föregående kvartal noteras en ökning.

I nedanstående tablå återgivas vissa huvudsiffror för 1942 samt för första och andra kvartalen 1943:

	Antal avdömda fylleriförseelser	Därav begångna av				
		män	kvinnor	personer med motbok	personer utan motbok	personer i åldern 25 år och däröver	personer i åldern under 25 år
1942: 1 kv.	7 300	7 197	103	2 371	4 929	5 508	1 792
2 kv.	8 973	8 829	144	2 758	6 215	6 929	2 044
3 kv.	12 947	12 772	175	4 149	8 798	10 128	2 819
4 kv.	9 155	9 008	147	2 696	6 459	6 951	2 204
Hela året	**38 375**	**37 806**	**569**	**11 974**	**26 401**	**29 516**	**8 859**
1943: 1 kv.	9 236	9 080	156	2 685	6 551	7 001	2 235
2 kv.	9 685	9 498	187	2 792	6 893	7 454	2 231

Enligt från generaltullstyrelsens statistiska avdelning erhållna uppgifter gjordes under andra kvartalet 1943 tillhopa 134 beslag, som helt eller delvis avsågo sprit eller brännvin; den beslagtagna kvantiteten utgjorde 228 liter. Under andra kvartalet föregående år gjordes 30 beslag om 43 liter och under hela året 1942 177 beslag om tillhopa 272 liter. — Inom Stockholms tulldistrikt gjordes i år 40 beslag om 69 liter under andra kvartalet mot 6 beslag om 6 liter under samma kvartal förra året. Under hela året 1942 gjordes i Stockholms tulldistrikt 21 beslag om 23 liter.

Kostnaderna för livsmedel, bränsle och lyse i juli 1943.

De noteringar av minuthandelspriser på livsmedel, bränsle och lyse, som meddelas i sammandragstabellen på följande sidor, ha insamlats på socialstyrelsens 49 ombudsorter omkring mitten av juli månad och bearbetats på samma sätt som materialet från föregående månader.[1] Även samma viktsystem, som tillämpades föregående månad, har använts vid uträknandet av indextalen för juli.

Mellan juni och juli ha en del prisförskjutningar ägt rum, beroende på att priskontrollnämnden vidtagit vissa ändringar av gällande normalpriser, innebärande höjningar av priserna på nötstek och fläskkotletter samt sänkningar på soppkött, torsk och kolja. Även en prishöjning på rökt skinka, som inträffade i juni månad men så sent, att prisinsamlingen i stort sett då var avslutad, har nu kommit till uttryck i index. Inom bränsleposten har någon sänkning av björk- och barrvedspriserna ägt rum till följd av ändrade normalpriser, vilka trätt i kraft senast den 1 juli. Dessa och en del andra mindre förändringar ha verkat till någon sänkning av livsmedels- och bränslekostnaderna, vilket dock vid siffrornas avrundning till hela tal icke påverkat alla i nedanstående tablå publicerade indextal.

För första gången ha vid beräkningarna hänsyn tagits till priserna på tomater, spenat och vinbär.

I förhållande till prisläget i december 1942 innebära de antydda prisändringarna, att livsmedelsposten i juli låg 0·4 % lägre än i december mot 0·2 % i juni. Posten bränsle och lyse låg i juli 0·2 % lägre än i december. För dessa båda poster tillhopa var sänkningen 0·4 %. Anknytas de sålunda framräknade förändringarna till de officiella indextalen i december 1942, erhållas i serien med 1935 som bas samma indextal som i december för såväl livsmedel som bränsle och lyse eller 161 resp. 180, medan för posterna livsmedel, bränsle och lyse tillhopa indextalet sjunker med en enhet till 162. I serien med juli 1914 som bas erhållas för samma poster indextalen 206, 247 och 210, vilka alla äro en enhet lägre än i december. En jämförelse av prisutvecklingen sedan år 1935 lämnas i följande tablå.

	Årsmedeltal								1942	1943			
	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	dec.	mars	maj	juni	juli
År 1935 = 100													
Livsmedel	100	104	108	111	116	132	151	162	161	162	161	161	161
Bränsle och lyse .	100	102	108	110	111	146	164	177	180	180	182	182	180
Tillhopa	100	104	108	111	115	133	153	163	163	164	163	163	162
Juli 1914 = 100													
Livsmedel	129	133	138	143	148	169	194	208	207	208	207	207	206
Bränsle och lyse .	137	140	149	152	152	201	226	244	248	248	250	250	247
Tillhopa	130	134	140	144	149	173	198	212	211	212	212	211	210

Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för bostad, kläder, skatter m. m.), vilket uträknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen för juni 1943 153, om år 1935 tages till basperiod, och 239, om juli 1914 sättes lika med 100.

[1] Se Soc. Medd. årg. 1943, sid. 302, där en redogörelse lämnas för nya grunder för indexberäkning och prisinsamling.

Detaljhandelspriser (i öre) på livsmedel, bränsle och lyse i genomsnitt för 49 orter 1914—juli 1943.

K = kortransonering. N = normalpriser. Ö = överenskommelsepriser. B = beslag och prisreglering.
Medieval stil betecknar medeltal av noteringar från 15 orter.

Varuslag	Gällande regleringar juli 1943	6 1914	1935	Aug. 1939	1942	Juli 1942	9 Dec. 1942	Mars 1943	Juni 1943	Juli 1943	Juliprisernas förändringar i % sedan aug. 1939	juli 1942
Mjölk, oskum. resp. stand. 1	N	15	21·5	25·2	28·8	28·8	28·9	28·9	28·9	28·9	+ 15	0
Ost, helf. resp. fetth. 27 + [1] kg	K,N	162	177	215	270	267	276	275	274	275	·	+ 3
Mejerismör . . . . . »	K,N	239	268	341	455	455	456	456	456	456	+ 34	0
Bordsmargarin, ej smörbl. »	K,N	144	135	170	300	300	300	300	300	300	+ 76	0
Ägg, färska . . . . . »	K,N	142	154	172	332	320	374	374	[10] 330	[10] 330	·	·
Nötkött: stek . . . . . »	K,N	116	179	218	326	348	318	319	332	352	+ 61	+ 1
soppkött . . . »	K,N	95	143	169	264	254	273	275	262	252	+ 49	— 1
malet (köttfärs) »	K,N	·	172	208	310	311	311	311	311	311	+ 50	0
Gödkalvkött: stek . . . »	K,N	130	217	269	379	381	359	359	366	366	+ 36	— 4
bog . . . »	K,N	·	·	·	·	·	(325)	325	317	317	·	·
Fårstek, färsk . . . . . »	K,N	130	205	260	427	426	467	473	467	466	+ 79	+10
Hönskött . . . . . »	N	·	124	157	385	373	416	408	410	412	+163	+11
Kaninkött . . . . . »	N	·	·	·	·	·	(450)	370	371	371	·	·
Fläskkotlett i bit . . . »	K,N	·	·	·	·	·	(362)	371	390	420	·	·
Salt sidfläsk . . . . . »	K,N	137	182	230	354	356	358	367	386	387	+ 68	+ 9
Rökt skinka, rullad . . »	K,Ö	·	312	369	528	534	542	525	540	557	+ 51	+ 4
Fläskkorv . . . . . »	K,Ö	·	·	172	280	284	294	295	296	296	+ 72	+ 4
Falukorv . . . . . »	K,Ö	·	·	·	·	·	(325)	327	331	332	·	·
Oxlever . . . . . »	K,N	·	·	·	·	·	(289)	289	289	290	·	·
Blodpudding . . . . . »	K,Ö	·	·	·	·	·	(186)	167	165	165	·	·
Fiskfärs, kokt . . . . . »	Ö	·	·	·	·	·	(278)	278	281	284	·	·
Färsk fisk: sill . . . . »	N	35	62	74	116	117	106	101	123	124	·	·
strömming . »	N	39	57	64	131	119	143	139	117	117	+ 85	— 1
makrill . . »	N	·	·	·	·	·	—	—	155	154	·	·
abborre . . »	N	76	110	112	216	208	219	204	195	197	+ 76	— 5
gädda . . . »	N	110	153	168	322	319	319	301	298	299	+ 78	— 6
torsk . . . »	N	57	89	90	172	148	147	150	123	106	·	·
rödspotta . . »	N	81	145	150	293	279	271	273	237	231	·	·
kolja . . . . »	N	·	116	116	244	228	213	221	195	168	·	·
Salt sill . . . . . »	K,N	45	62	55	203	212	206	—	226	225	·	·
Ansjovis, hel . . . ½burk	N	·	·	·	·	·	(146)	146	144	144	·	·
Vetemjöl . . . . . kg	K	33	38	43	47	47	47	47	47	47	+ 9	0
Rågmjöl . . . . . »	K	23	24	27	33	33	34	34	34	34	+ 23	0
Samsiktmjöl[2] . . . . . »	K	29	33	36	40	41	37	37	37	37	·	·
Havregryn, ångprep. . . »	K	42	35	43	66	67	61	60	60	60	+ 38	—11
Risgryn . . . . . »	K,N	41	40	45	135	140	140	140	140	140	+213	0
Makaroner . . . . . »	K	·	·	·	79	79	79	79	79	79	·	— 1
Grovt spisbröd . . . . »	K,Ö	43	59	66	80	79	81	81	81	81	+ 24	+ 2
Knäckebröd . . . . . »	K,Ö	·	82	85	95	95	96	96	96	96	+ 13	+ 1
Sötlimpa (V-R-bröd) . . »	K,N	40	58	66	76	79	72	72	72	72	+ 9	— 9
Samsiktbröd . . . . . »	K,N	·	·	·	·	·	·	66	65	65	·	·
Grovt rågbröd . . . . . »	K,N	31	45	51	62	64	60	59	59	59	+ 16	— 8
Skorpor av vete . . . . »	K	78	132	144	189	188	191	192	193	193	+ 34	+ 2
Matbröd ⎫ bakat m. vatten »	K,N	46	72	82	93	94	92	92	92	92	+ 13	— 2
av vete ⎭ bakat m. mjölk »	K,N	61	85	96	104	105	103	100	100	100	+ 4	— 5
Mjukt kaf-⎫ bullar o. d. . »	K	·	97	113	157	156	158	159	159	159	+ 40	+ 2
febröd ⎭ wienerbröd . »	K	·	·	·	·	·	(292)	296	298	298	·	·
Kaffe: santosblandning . »	K	·	291	288	530	533	544	550	551	551	+ 91	+ 4
mest gångbara sort . »	K	·	·	·	563	563	576	579	579	580	·	+ 3
Kaffesurrogat . . . . . »		·	·	·	249	249	249	229	229	229	·	— 8
Kakao i paket . . . . . »	K	·	·	·	·	·	370	370	370	370	·	·
Bitsocker . . . . . »	K	65	46	48	68	70	70	70	70	70	+ 46	0

(Forts.) DETALJHANDELSPRISER (I ÖRE) PÅ LIVSMEDEL, BRÄNSLE OCH LYSE I GENOMSNITT FÖR 49 ORTER 1914—JULI 1943.

Varuslag	Gällande regleringar juli 1943	[6] 1914	1935	Aug. 1939	1942	Juli 1942	[9] Dec. 1942	Mars 1943	Juni 1943	Juli 1943	Julipriserna förändringar i % sedan aug. 1939	Julipriserna förändringar i % sedan juli 1942
Matsalt . . . . . kg		10	15	15	25	25	25	25	25	25	+ 68	+ 2
Jäst . . . . . hg		.	.	.	.	.	.	17	17	17	.	.
Gula ärter . . . . . kg	K,N	35	48	41	84	85	80	80	80	80	+ 93	— 7
Bruna bönor . . . . . »	K,N	49	62	113	142	142	141	142	141	142	+ 25	0
Ärter på burk, hush.- ½ burk	N	.	46	53	83	81	92	94	94	94	+ 78	+ 15
Potatis, gammal . . . . kg	N	9	12·2	[8]15·7	24·7	32·2	19·3	20·6	19·5	19·3	+ 23	—40
» » . . 100 kg	N	.	896	—	2 017	2 773	1629	1 752	1 674	1 661	—	—40
Morötter, ej färska . . kg		.	27	36	54	87	33	35	41	40	+ 14	—54
Kålrötter . . . . . »		.	.	.	.	.	(23)	24	27	40	.	.
Vitkål . . . . . »		.	24	29	55	87	28	35	59	50	+ 74	—42
Lök, gul . . . . . »	N	.	.	.	.	.	(190)	180	181	186	.	.
Tomater, svenska . . . »		.	184	90	372	370	402	—	583	276	+207	—25
Spenat . . . . . »		.	.	.	.	.	.	.	178	189	.	.
Ätäpplen: svenska . . . »	N	} .	101	94	252	—	(167	186	—	—	.	.
importerade . »	N	}					.	352	349	—	.	.
Apelsiner[3] . . . . . »	N	.	76	82	237	266	—	224	225	225	+175	—15
Citroner . . . . . »	N	.	.	.	.	.	(223)	200	212	215	.	.
Katrinplommon . . . . »	K,Ö	.	101	84	190	201	204	205	206	205	+144	+ 2
Tork. äpplen (ringäpplen) »	K,Ö	.	.	.	298	320	327	328	329	330	.	+ 3
Torkade nypon, orensade »		.	.	.	.	.	(373)	372	366	366	.	.
Pilsner . . . . . 1/3 l		.	24	24	32	32	32	32	32	32	+ 34	— 1
Svagdricka[4] l		6	15	16	21	21	22	24	25	24	.	.
Såpa . . . . . kg	K	.	46	51	93	93	93	93	93	3	+ 81	0
Elektrisk ström (inkl. div. avg.) . . . . . kWh		.	35	32	34	33	34	34	33	33	+ 2	0
Kokgas (inkl. div. avg.) kbm		.	17	17	24	24	24	24	24	24	+ 44	0
Björkved, helved, hemk. »	N	740	945	1 125	1 985	2 020	2025	2 030	2 030	1 955	+ 74	— 3
Barrved » » »	N	595	730	885	1 745	1 815	1825	1 825	1 830	1 750	+ 97	— 4
Pannved » [5] »	N	.	.	.	1 590	1 640	1645	1 400	1 450	1 475	.	—10
Kol: antracit-, hemkört hl	B	411	614	637	985	987	981	979	979	979	+ 54	— 1
hushålls-, prima hemk. »	B	242	291	326	571	572	568	570	570	570	+ 75	0
Koks: c:a 20—40 mm »	B	.	[7]230	[7]263	[7]511	[7]511	512	513	513	513	+ 95	0
c:a 40-60 el. 60-80 mm »	B	.	[7]215	[7]249	[7]481	[7]481	481	483	483	483	+ 94	0

[1] T. o. m. mars 1941 helfet ost, därefter ost med 27—30 % fetthalt i torrsubstansen. — [2] T. o. m. oktober 1942 avse noteringarna rågsikt. — [3] T. o. m. 1942 ha priserna omräknats från noteringar per dussin. — [4] T. o. m. februari 1943 avse noteringarna priset per 1 liter vid köp av 10 liter. — [5] Fr. o. m. mars 1943 avse noteringarna priset vid köp av större kvantitet (bränslekommissionens prisklass B). — [6] 44 orter. — [7] Priserna ha omräknats från noteringar per 100 kg. — [8] Medeltal av julipriserna på gammal och augustipriserna på färsk vara. — [9] Priserna inom parentes äro beräknade. — [10] Avser endast runmärkta ägg.

*

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1938, sid. 127). Indextalen, vilka grunda sig på uppgifter från 15 orter, avse den vecka, i vilken den 15:e ingår. Generalindextalen framgå av nedanstående uppställning.

Sept. 1931	Aug. 1939	Juli 1942	Maj 1943	Juni 1943	Juli 1943
100·0	107·3	156·9	159·3	159·4	159·0

Sättes augusti 1939 = 100, blir generalindextalet för juli 148·2.

Arbetsmarknaden under juli 1943.

Läget på arbetsmarknaden kännetecknades under juli månad av ökade behov av arbetskraft för skörden och av ersättningspersonal för inkallade i militärtjänst. De tillgängliga reserverna av ledig arbetskraft hade minskat ytterligare, och knapphet på sökande till de föreliggande arbetstillfällena gjorde sig gällande *inom ett flertal arbetsområden.*

I det följande anförda data från de statistiska serier, som belysa utvecklingen på arbetsmarknaden, ge en översikt av förhållandena under juli med avseende på tillgång och efterfrågan på arbetskraft samt sysselsättning och arbetslöshet.

Vid de offentliga arbetsförmedlingarna redovisades en minskning av antalet arbetsansökningar med 5 %, medan antalet lediganmälda platser visade i fråga om manlig arbetskraft en ökning med 6 % och i fråga om kvinnlig en minskning med 10 %. De inträdda förskjutningarna i relationen mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft medförde, att genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde endast 89 i juli mot 93 i juni. Genom arbetsförmedlingarnas medverkan tillsattes under redovisningsmånaden sammanlagt närmare 73 000 platser, varav c:a 50 000 manliga och c:a 23 000 kvinnliga; tillsättningsresultatet innebar i jämförelse med motsvarande siffror för juni månad en minskning med 5 %, vilken dock enbart berörde den kvinnliga arbetsmarknaden.

Enligt socialstyrelsens sysselsättningsindex var inom industri och angränsande verksamhetsområden de rapporterande företagens arbetarpersonal lägre i slutet av juli än i slutet av juni. Denna minskning torde dock huvudsakligen sammanhänga med militärinkallelser. Då antalet semesterlediga var väsentligt lägre vid senaste redovisningstillfälle än vid det föregående, som inföll i veckan efter midsommar, visade trots de ökade militärinkallelserna antalet i arbete varande personal en betydande stegring. Antalet permitterade på grund av arbetsbrist hade minskat vid pappersmassefabrikerna men ökat inom skoindustrin och utgjorde i genomsnitt för samtliga verksamhetsgrenar tillhopa 1·3 % av hela antalet anställda arbetare mot 1·4 % månaden förut. — Poängsiffran för arbetstillgången var 3·9 i juli mot 3·8 i juni; de anförda talen beteckna närmast »god arbetstillgång».

De senast tillgängliga preliminära siffrorna för arbetslösheten inom fackförbunden utvisa, att vid utgången av juni månad 4·3 % av de rapporterande förbundens medlemmar voro redovisade såsom arbetslösa mot 4·4 % en månad tidigare.

Antalet till arbetsmarknadskommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa utgjorde vid juli månads utgång 4 571, vilket innebär en minskning sedan föregående månad med 682 eller 13 %. Av de hjälpsökande voro 2 900 syssel-

satta vid angelägna arbeten för försvaret och folkförsörjningen, varför antalet i egentlig mening arbetslösa endast utgjorde 1 671.

En sammanfattande jämförelse av ovan behandlade data med motsvarande uppgifter för samma tidpunkt föregående år visar, att tillgången på arbetskraft samt de disponibla reserverna av arbetslösa bland fackföreningsmedlemmarna och av hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna voro väsentligt mindre än 1942. Antalet arbetssökande på 100 lediga platser var sålunda endast 89 mot 99 i fjol, fackföreningsarbetslösheten 4·3 % mot 4·9 % och antalet hjälpsökande 4 571 mot 6 959. En jämförelse av sysselsättningsnivån under redovisningsmånaden med förhållandena under motsvarande månad föregående år låter sig icke göras till följd av militärinkallelsernas och delvis även semestrarnas olika omfattning vid resp. tidpunkter.

På grundval av föreliggande statistiska uppgifter samt av upplysningar, som meddelats av arbetsförmedlingar och företag, lämnas här nedan en översikt över förhållandena på arbetsmarknaden under juli inom olika områden av näringslivet.

Inom jordbruket förelåg under redovisningsmånaden omfattande behov av arbetskraft för höbärgningen samt råg- och veteskörden. Genom skördepermission för inkallade jordbrukare och jordbruksarbetare samt genom frivilliga arbetsinsatser från skolungdom och andra semesterlediga kunde skördearbetet fullföljas i tillfredsställande omfattning. Vad beträffar den fast anställda arbetskraften förelåg liksom tidigare stor efterfrågan på yngre mjölkningskunniga drängar och landsjungfrur; i fråga om de nämnda kategorierna samt ladugårdspersonal överhuvud taget och även traktorskötare var behovet större än tillgången.

Efterfrågan på skogsarbetare var enligt arbetsförmedlingssiffrorna något mindre än tidigare. Behovet av arbetskraft till vedavverkningarna torde vara lika omfattande som tidigare, men arbetsgivarna äro inställda på att inskränka avverkningarna under högsommaren till följd av svårigheterna att under denna del av året erhålla arbetskraft till skogen. De i skogen tidigare sysselsatta arbetarna togos till större delen i anspråk för jordbruket eller för säsongarbeten av andra slag. — Vid torvmossarna fortgick torvupptagningen i full utsträckning under månaden. Permitteringar företogos mot slutet av månaden, då själva upptagningen avslutats. Efterfrågan gällde i första hand arbetskraft för kupning, vändning och inbärgning av torven. Något över 1 600 tjänstepliktiga voro placerade på torvmossarna i medio av juli.

De industriella verksamhetsområdena visade ökad efterfrågan på arbetskraft; i främsta rummet efterfrågades därvid yrkesarbetare till metallindustri, träindustri och livsmedelsindustri. De ökade sysselsättningsmöjligheterna syntes till stor del sammanhänga med behov av ersättningspersonal för inkallade och semesterlediga arbetare. Vid malmgruvorna rapporterades brist på arbetskraft av alla kategorier, men särskilt i fråga om ortdrivare och lastare under jord. Inom metallindustrin förelåg enligt uttalanden från ett flertal företag brist på lämpliga arbetssökande i fråga om bl. a. gjutare, bleck- och tunnplåt-

slagare, svetsare, verktygsarbetare, filare och bänkarbetare, maskinarbetare, maskinuppsättare samt bil- och motormontörer. Inom trävaruindustrin gällde behovet såväl sågverksarbetare som maskin- samt möbel- och finsnickare. Såsom nämnts i det föregående hade en del tidigare permitterade pappersmassearbetare kunnat återgå i arbetet. Inom grafisk industri förelåg brist på typografer. Inom livsmedelsindustrin efterfrågades bageri-, slakteri- och charkuteriarbetare samt personal till konservfabrikerna. Textil- och beklädnadsindustrin hade fortfarande förhållandevis god sysselsättning, och vid tvätt- och strykinrättningar var behovet av arbetskraft alltjämt större än tillgången. Av skofabrikernas personal uppgåvos närmare 30 % vara permitterade på grund av materialbrist mot något över 16 % en månad tidigare, och även vid garverierna företogos ytterligare driftsinskränkningar.

Tegelbrukens och kalkbrottens arbetskraftsbehov kunde ej fullt tillgodoses. Inom husbyggnadsverksamheten funnos rikliga arbetstillfällen för samtliga yrkeskategorier, och brist uppgavs föreligga på ett flertal orter i fråga om murare och snickare.

Vid sjömanshusen redovisades sammanlagt 2 594 påmönstringar och 2 502 avmönstringar mot 2 742 resp. 2 453 en månad tidigare. Motsvarande siffror för juli föregående år voro 2 977 och 2 792. Vissa svårigheter förefunnos att anskaffa utbildad befälspersonal. Inom landtransportgrupperna var efterfrågan på arbetskraft stor; även för chaufförer erbjödos rikliga arbetstillfällen.

Inom affärs- och kontorsyrkena var tillgången på kompetent personal till vikariatanställningar för inkallade och semesterlediga otillräcklig. Artist- och musikerförmedlingen rapporterade att goda arbetstillfällen funnos att tillgå för musiker.

Hotell- och restaurangbranschen hade stor knapphet på personal, i främsta rummet kökspersonal.

Vid sjukvårdsinrättningarna voro svårigheterna att erhålla erforderlig personal synnerligen stora, och i några fall hade t. o. m. avdelningar måst stängas på grund av brist på sjukvårdsbiträden. De mindre sjukvårdsanstalterna samt ålderdomshem och vilohem hade de största svårigheterna att erhålla personal. Brist på frisörer rådde även under månaden. Antalet ansökningar på 100 lediga platser vid arbetsförmedlingarna inom gruppen hälso- och sjukvård var endast 38.

På det husliga arbetets område rådde fortfarande stor brist på arbetskraft. Genom att knapphet på kvinnlig arbetskraft förekom inom flertalet andra näringsområden, där arbetstillfällena voro begärligare, skärptes bristen på hembiträden ytterligare.

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under juli 1943.

Arbetsförmedlingsverksamheten. Vid de offentliga arbetsförmedlingarna tillsattes under månaden 72 617 platser, varav 49 886 manliga och 22 731 kvinnliga. Förmedlingsverksamheten vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna samt inom olika yrkesgrupper framgår av tab. 1—5 i tabellavdelningen.

Av arbetsförmedlingarnas rapporter framgår, att under månaden utplacerades 188 personer till frivillig värnpliktstjänstgöring och 1 513 till luftbevakning. Av de sistnämnda voro 786 kvinnor.

Till belysning av samarbetet mellan arbetsförmedlingsorganen inom skilda delar av landet må nämnas, att i samverkan mellan olika kontor och ombud under juli 5 409 platser tillsattes, varav 4 472 manliga och 937 kvinnliga. Genom denna interlokala förmedlingsverksamhet erhöllo 2 840 personer (2 331 män och 509 kvinnor) arbetsanställning i annat län än det, inom vilket ansökan om arbete ingivits.

Arbetskraft till skogsbruket. Resultatet av arbetsmarknadskommissionens inventering av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 31 juli 1943 redovisas i tab. 6 i tabellavdelningen, varvid som jämförelse även meddelas uppgifter från inventeringen föregående månad och juli månad föregående år. Beträffande materialets insamling och principerna för redovisningen hänvisas till redogörelsen för den första inventeringen den 6 augusti 1941 (augustirapporten 1941). Det torde observeras, att endast avverkare, som sysselsätter särskild för ändamålet anställd arbetskraft, är uppgiftsskyldig.

Vidare bör framhållas, att avverkarnas till inventeringarna uppgivna behov äro att betrakta mera såsom teoretiska idealsiffror än som aktuella uppgifter om det antal man, som under alla förhållanden kan beredas sysselsättning och utrymme i för olika kategorier av arbetskraft lämpliga förläggningar.

Av tabellen framgår, att den redovisade arbetsstyrkan vid avverkningarna den 31 juli 1943 uppgick till 34 000 man, vilket innebär en minskning under månaden med 12 000. Det ytterligare arbetskraftsbehovet uppskattades till 24 000. Av dessa ansågo sig avverkarna själva kunna anskaffa 4 000, varför den uppgivna bristen utgjorde 20 000 man. Inventeringen den 31 juli 1942 redovisade 30 000 sysselsatta arbetare och en brist på 32 000 man.

Vid inventeringen den 31 juli 1943 visade det sig omöjligt att erhålla uppgifter från omkring 2 200 mindre avverkare. Dessa sysselsatte vid inventeringen förgående månad tillsammans dock endast 3 200 arbetare och hade ett ytterligare arbetskraftsbehov av 1 500 man. En del av dessa avverkare torde dessutom icke ha sysselsatt lejd arbetskraft under juli månad.

Genom arbetsförmedlingarna placerades under juli 3 981 man i skogsarbete. Av dessa kommo 2 027 från andra yrkesområden än skogsbruket.

Åtgärderna för frivillig överföring av arbetskraft till skogsbruket från andra yrkesområden ha resulterat i att vid juli månads utgång 498 huggarkurser pågingo i olika delar av landet med sammanlagt 4 330 deltagare. Dessutom voro i riksarbetslag 12 personer sysselsatta med skogsavverkning. Deltagare i huggarkurser och riksarbetslag åtnjöto särskilda förmåner, för vilka tidigare redogjorts (majrapporten 1942). Dylika förmåner tillkommo dessutom 2 322 till skogsbruket överflyttade arbetare, som icke deltogo i huggarkurser eller riksarbetslag.

Av de tjänstepliktiga, tillhörande årsklass 1943, befunno sig vid juli månads utgång 10 560 man i skogsarbete. Det särskilda bidrag om 2 kr. per dag, som kan utgå till vid skogsarbete ovan tjänstepliktig, tillkom 9 855 av dessa.

Sammanlagt åtnjöto vid juli månads utgång 16 519 arbetare, som tillförts skogsbruket från andra yrkesområden, statligt kontant bidrag.

Hjälpverksamheten för arbetslösa. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid juli månads utgång till 4 571, vilket i jämförelse med föregående månad innebär en minskning med 682 eller 13·0 %. Av hela antalet hjälpsökande voro 56 (1·2 %) kvinnor.

Under juli månad beviljades statsbidrag till beredskapsarbeten, vilkas sammanlagda kostnader beräknas till 95 000 kr.

Av hela antalet hjälpsökande vid juli månads utgång åtnjöto 4 110 (89·9 %) hjälp från stat och kommun. Av dessa hjälptes 3 881 (94·4 %) helt eller delvis med statsmedel. Av hela antalet hjälpsökande voro 3 486 (76·3 %) hjälpta genom arbete och 624 (13·6 %) genom understöd.

En summarisk redogörelse för den av kommissionen bedrivna hjälpverksamheten under juli månad lämnas i det följande. Om icke annat anmärkts, avse sifferuppgifterna förhållandet vid månadens utgång. Närmare uppgifter om antalet hjälpta i olika hjälpformer och inom olika län samt en översikt av hjälpverksamhetens omfattning under tiden juni 1942—juli 1943 lämnas i tab. 15 i tabellavdelningen.

Arbetslinjen. Arbeten för arbetslösa bedrevos under månaden dels i form av statliga och statskommunala beredskapsarbeten, dels i form av statskommunala reservarbeten och arkivarbeten. I statliga beredskapsarbeten sysselsattes vid 54 arbetsplatser i kommissionens regi 1 122 arbetslösa och vid 34 arbetsplatser i annan myndighets regi 998 arbetslösa. Vid 33 statskommunala beredskapsarbeten sysselsattes 780 arbetslösa och vid 12 statskommunala reservarbeten 122 arbetslösa. Vid 98 arkivarbetsplatser sysselsattes 262 arbetslösa, tillhörande tekniska och merkantila yrken. Någon musikerhjälp utgår icke under sommarmånaderna.

Förutom hänvisade arbetslösa sysselsattes vid beredskapsarbeten sammanlagt c:a 1 290 arbetare, som icke voro anmälda som hjälpsökande och sålunda icke ingå i arbetslöshetskommittéernas månadsrapporter. Av dessa voro 605 utlänningar, huvudsakligen norrmän. Dessutom sysselsattes vid arkivarbeten 32 norrmän.

Understödslinjen. Dagunderstöd utgick i 8 städer och 5 landskommuner till

sammanlagt 327 arbetslösa (utom kursdeltagare), av vilka 215 (65·7 %) voro försörjningspliktiga. Av samtliga dagunderstödda voro 312 (95·4 %) hemmahörande i städer.

För juli månad hade av understödskommunerna 9 städer och 1 landskommun även beviljats tillstånd att bedriva hyreshjälpsverksamhet med bidrag av statsmedel.

Utbildningshjälp. Av deltagarna vid de beredskapskurser, för vilka redogörelse lämnas i det följande, voro 270 anmälda som hjälpsökande och åtnjöto dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna.

Statliga stenbeställningar. Vid de statliga stenbeställningarna sysselsattes 907 genom arbetsmarknadskommissionen uttagna stenarbetare, varav 725 i Göteborgs och Bohus, 111 i Blekinge, 36 i Hallands och 35 i Kalmar län. Av samtliga voro 88 att anse som fullgod arbetskraft.

Utbildningsverksamheten. Vid månadens utgång pågingo 45 beredskapskurser för omskolning och utbildning av tempoarbetare för verkstadsindustrin och 26 kurser för utbildning av kvinnlig industriell reservarbetskraft.

Hela antalet elever i *beredskapskurser för verkstadsindustrin*, fördelade på olika yrkesavdelningar, framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever	Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	31	314	bågsvetsare	3	21
finmekaniker	5	56	lindare (elektr.)	1	9
verktygsskötare	1	2	Summa	45	425
smeder	1	3			
gassvetsare	3	20			

Av samtliga deltagare voro 32 kvinnor. Sedan verksamhetens början (maj 1940) till och med utgången av juli 1943 ha 9 462 elever, varav 296 kvinnliga, varit inskrivna vid beredskapskurser för verkstadsindustrin. Av dessa ha 6 310, varav 156 kvinnliga, utskrivits efter genomgången kurs.

Antalet elever i *beredskapskurser för kvinnlig industriell reservarbetskraft* framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	20	129
svetsare	6	53
Summa	26	182

Av i avdelningar för svetsare redovisade 53 elever utbildades 12 till bågsvetsare och övriga till gassvetsare. Inalles 112 beredskapskurser för kvinnlig industriell reservarbetskraft med 1 302 inskrivna elever ha hittills varit anordnade, därav 5 kurser med halvdagsundervisning.

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission.

Tillståndstvång för byggnadsarbete. Det system för reglering av byggnadsverksamheten, som innefattas i lagen den 30 juni 1943 (SFS nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete, har genom en särskild författning (SFS nr 640) satts i tillämpning från och med den 1 augusti 1943. Från och med sistnämnda dag får byggnadsarbete icke bedrivas utan av Kungl. Maj:t eller arbetsmarknadskommissionen meddelat tillstånd (byggnadstillstånd).

Vissa undantag från denna regel ha emellertid medgivits. Annat byggnadsarbete än rivning av hus får sålunda bedrivas utan byggnadstillstånd, om för arbetets utförande utöver plåtslagare, elektriker, rörarbetare och glasmästeriarbetare icke kommer att sysselsättas mer än tre arbetare. Vissa brådskande arbeten få utan byggnadstillstånd utföras under högst åtta dagar. Slutligen få vissa vid systemets ikraftträdande pågående eller redan av Kungl. Maj:t eller kommissionen prövade arbeten bedrivas utan byggnadstillstånd.

Byggnadstillstånd meddelas antingen för varje särskilt byggnadsarbete för sig efter särskild ansökan eller generellt för vissa slag av byggnadsarbeten, vilka på grund av sin natur anses angelägna. Ansökan om byggnadstillstånd skall avgivas av den för vars räkning arbetet skall utföras och skall i fråga om statliga arbeten samt kommunala arbeten i Stockholm ingivas till arbetsmarknadskommissionen samt i fråga om övriga arbeten till resp. länsarbetsnämnd. Innan byggnadstillstånd meddelats får arbetet icke påbörjas. Byggnadstillstånd kommer i regel att förbindas med villkor avseende bl. a. storleken och fördelningen på olika yrkesgrupper av den arbetsstyrka, som må sysselsättas vid arbetet. Vissa allmänna föreskrifter ha vidare utfärdats för sysselsättning av arbetskraft vid byggnadsarbete. Sålunda få skogs- och jordbruksarbetare samt på landsbygden bosatta diversearbetare icke sysselsättas i byggnadsarbete utan särskilt medgivande därtill av arbetsmarknadskommissionen. Vid varje byggnadsarbete skall arbetsstyrkan sammansättas så, att vid vart tillfälle $^1/_4$ av de av varje arbetsgivare i arbetet sysselsatta arbetarna utgöres av arbetare som fyllt 50 år. Undantag från dessa bestämmelser kunna medgivas av arbetsmarknadskommissionen och i vissa fall även av resp. länsarbetsnämnd. Arbetsgivare får icke sysselsätta arbetare vid byggnadsarbete utan föregående medgivande av länsarbetsnämnd eller, efter bemyndigande av sådan nämnd, något nämnden underställt arbetsförmedlingsorgan.

Undantag från sådan förhandsprövning har medgivits för byggnadsarbete som bedrives av arbetsgivare ansluten till vissa arbetsgivareorganisationer, vilka med arbetarorganisationer inom byggnadsbranschen träffat överenskommelse om medverkan för genomförande av de villkor angående arbetskraft, som meddelas i byggnadstillstånd. Samma undantag har medgivits för arbete som bedrives av annan arbetsgivare i den mån arbetsgivaren träffat överenskommelse av samma innehåll med ovan berörda arbetarorganisationer. Slutligen kan arbetsmarknadskommissionen efter särskild ansökan medgiva befrielse

från förhandsprövning även i andra fall, där motsvarande överenskommelse träffats mellan andra arbetsgivare- eller arbetarorganisationer. Befrielse från förhandsprövning är förbunden med skyldighet för vederbörande arbetsgivare att anmäla den sysselsättning av arbetare, som skett utan föregående prövning av arbetsförmedlingen.

Bedrives byggnadsarbete utan byggnadstillstånd, där sådant erfordras, eller i strid mot bestämmelser i byggnadstillstånd, kan såväl arbetsgivaren som den för vars räkning arbetet bedrives straffas med dagsböter eller fängelse. Arbetsmarknadskommissionen äger även, i den mån så erfordras för att vinna rättelse, föreskriva förbud vid vite att fortsätta arbetet samt förordna om beslag på redskap och material.

För byggnadsarbeten, som påbörjats före den 1 augusti 1943 eller före nämnda tid förklarats företrädesberättigade enligt kungörelsen om arbetsförmedlingstvång för byggnadsverksamhet m. m., gälla, i den mån arbetena bedrivas efter den 1 augusti 1943, särskilda övergångsbestämmelser. Sålunda får arbete, vilket före nämnda dag efter särskild ansökan förklarats företrädesberättigat av Kungl. Maj:t eller arbetsmarknadskommissionen, slutföras utan byggnadstillstånd. Byggnadsarbete, vilket utan särskild ansökan varit att anse såsom företrädesberättigat, må likaledes bedrivas utan byggnadstillstånd, om det påbörjats före den 1 augusti och anmälan om arbetets fortsatta bedrivande ingivits till resp. länsarbetsnämnd senast den 16 augusti 1943. Byggnadsarbete, som fått bedrivas före den 1 augusti 1943 utan att vara företrädesberättigat, får utan byggnadstillstånd fortsätta efter angivna dag och intill dess annorlunda förordnats av Kungl. Maj:t eller arbetsmarknadskommissionen; den för vars räkning arbetet bedrives är dock skyldig att, därest arbetet ej slutförts före den 16 augusti 1943, göra ansökan om byggnadstillstånd senast nämnda dag. För underhålls- och reparationsarbeten, som bedrivas med anlitande enbart av sådana arbetare, som för utförande av dylika arbeten äro stadigvarande anställda hos den för vars räkning arbetet bedrives, samt för statliga och kommunala arbeten gälla särskilda övergångsbestämmelser.

Föreskrifter för tillämpning av nu ifrågavarande författningar återfinnas i arbetsmarknadskommissionens cirkulär nr K 6 (1943). Upplysningar i övrigt samt erforderliga blanketter finnas tillgängliga hos länsarbetsnämnderna.

Förskott av statsmedel i samband med arbetsblockverksamheten. Hittills har det varit förenat med svårigheter att få till stånd erforderlig inbördes hjälp inom jordbrukets arbetsblock, då skäligt vederlag för lämnade tjänster fordrats men icke med säkerhet kunnat påräknas. Detta har varit till hinder för en mera omfattande frivillig samverkan inom arbetsblocken. Kungl. Maj:t har emellertid efter framställning av riksblockmyndigheten den 16 juli 1943 utfärdat en kungörelse (nr 626) om förskott av statsmedel i vissa fall i samband med arbetsblockverksamheten inom jordbruket. I huvudsak innebär kungörelsen, att den som lämnar blockmedlem tjänster av ett eller annat slag, under vissa förutsättningar kan erhålla ersättning härför genom förskott av statsmedel, samt att den som mottagit tjänsterna är skyldig att till staten återgälda det

förskotterade beloppet. Riksblockmyndigheten har i cirkulär Lbm nr 5 (O 44/43) lämnat närmare anvisningar i anslutning till kungörelsen.

Nedsättning av prestationsskyldigheten för tjänstepliktig, som drabbas av olycksfall eller sjukdom i arbete. Statens arbetsmarknadskommission har föreskrivit, att tjänstepliktig, som till följd av olycksfall eller sjukdom under fullgörande av tjänsteplikt erhållit ersättning enligt Kungl. Maj:ts förordning den 21 maj 1943 om ersättning i vissa fall i anledning av kroppsskada, ådragen under fullgörande av tjänsteplikt (SFS 1943:183), må beviljas nedsättning av den ålagda prestationsskyldigheten med belopp motsvarande vad han enligt nämnda förordning uppburit.

Lönesumman inom industri och handel m. m. under andra kvartalet 1943.

För den mellersta av varje kvartals tre månader efterfrågas på socialstyrelsens rapportkort angående ställningen på arbetsmarknaden, utom antalet sysselsatta arbetare och övriga sysselsatta, den till arbetare utbetalda lönesumman vid sista avlöningstillfället i månaden och lönesumman för hela månaden till övrig personal. På grundval av sådana uppgifter för februari och maj 1943 samt maj 1942 ha i tabellen å nästa sida indextal beräknats, vilka visa lönesummans förändringar från första till andra kvartalet 1943 och från andra kvartalet 1942 till andra kvartalet 1943. För att möjliggöra jämförelser mellan sysselsättningsvolym och lönesumma ha i tabellen därjämte anförts indextal över antalet sysselsatta arbetare och övriga sysselsatta.

Indextalen för samtliga näringsgrenar sammanslagna visa från slutet av februari till slutet av maj 1943 en ökning av antalet sysselsatta arbetare med 2·3 % och av den utbetalda lönesumman med 2·6 %. För enbart den egentliga industrin utgjorde ökningen 1·6 och 2·2 %.

Mellan första och andra kvartalet bruka både arbetarantal och lönesumma undergå en säsongmässig ökning. Innevarande år var denna ökning svagare än vad som varit vanligt sedan år 1935. Med undantag av år 1940, då säsonguppgången mellan första och andra kvartalet dämpades av de politiska händelserna, är det endast år 1938, som mellan nyssnämnda kvartal kan uppvisa en lika svag ökning som i år. Att lönesumman för sådana industrigrupper som stenbrott, stenhuggerier och tegelbruk stigit mer än arbetarantalet torde sammanhänga med en säsongmässig ökning av arbetstiden. — För annan personal än arbetare visa indextalen en ökning av antalet sysselsatta personer med 0·9 % och av den utbetalda lönesumman med 1·6 %.

Enligt indextalen i tabellens senare avdelning var för hela materialet antalet sysselsatta arbetare i slutet av maj 1943 2·4 % större än i slutet av maj 1942. Den utbetalda lönesumman hade stigit med 8·8 %. För enbart den egentliga industrin

Näringsgrenar	8 211 företag med uppgifter för såväl 1:a kv. 1943 som 2:a kv. 1943					8 246 företag med uppgifter för såväl 2:a kv. 1942 som 2:a kv. 1943				
	Maj 1943	Indextal för maj 1943 (februari 1943 = 100)				Maj 1943	Indextal för maj 1943 (maj 1942 = 100)			
		Arbetare		Övriga			Arbetare		Övriga	
	Arbetare	Antal	Lönesumma	Antal	Lönesumma	Arbetare	Antal	Lönesumma	Antal	Lönesumma
Malmbrytning o. metallind.	**156 512**	**99·1**	**99·2**	**101·6**	**100·7**	**163 840**	**105·3**	**109·5**	**110·7**	**116·7**
Gruvor o. anrikningsverk	4 208	99·4	97·4	110·3	103·3	7 850	96·6	93·9	104·0	103·5
Järn-, stål- o. kopparverk	24 274	98·3	99·5	101·1	97·0	25 203	101·2	104·0	109·8	114·3
Järn- o. stålmanufaktur .	21 740	97·8	98·2	101·3	101·5	21 729	104·5	112·2	108·2	112·5
Mekaniska verkstäder . .	69 950	99·7	99·2	101·6	101·8	70 993	106·6	110·4	111·7	120·5
Skeppsvarv	10 998	100·0	101·3	100·9	92·8	10 755	108·0	112·1	107·2	100·2
Elektriska verkstäder . .	17 538	99·4	100·0	101·2	101·3	18 472	107·1	112·7	111·4	117·4
Annan metallindustri . .	7 804	96·8	96·6	104·8	105·1	8 838	111·7	120·7	112·4	119·8
Jord- o. stenindustri . . .	**22 878**	**130·7**	**131·6**	**102·9**	**103·2**	**25 005**	**111·5**	**123·1**	**109·0**	**117·8**
Kolgruvor	852	95·1	91·6	·	·	931	90·3	91·6	107·8	104·7
Torvindustri	3 316	428·4	487·1	111·1	115·1	3 138	129·6	150·7	93·4	105·0
Stenbrott o. stenhuggerier	2 502	111·4	116·8	96·5	101·2	2 625	105·0	109·5	107·7	121·3
Cementfabriker, kalkbruk	3 628	111·7	112·6	102·2	102·1	3 858	108·6	121·3	108·7	114·9
Tegelbruk	4 704	187·3	198·3	103·3	108·1	6 485	117·3	128·5	108·7	115·1
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	3 642	101·8	113·8	102·9	102·9	3 961	110·7	134·2	116·4	129·8
Glasbruk	3 371	100·6	108·5	101·9	99 5	3 819	105·3	113·9	107·4	115·7
Annan jord- o. stenindustri	863	95·9	95·8	112·6	116·4	188	102·7	107·5	·	·
Träindustri	**31 201**	**114·0**	**118·0**	**101·7**	**103·1**	**29 603**	**107·7**	**118·7**	**107·6**	**116·0**
Sågverk o. hyvlerier . .	15 070	129·7	137·1	101·0	98·3	13 675	103·8	114·0	100·0	106·1
Snickeri- o. möbelfabriker	13 501	101·8	104·2	102·6	106·1	13 439	112·1	126·0	112·8	122·1
Annan trävaruindustri . .	2 630	105·8	109·8	100·0	105·7	2 489	106·5	107·4	109·4	121·3
Pappers- o. grafisk ind. .	**37 057**	**102·6**	**103·4**	**103·2**	**101·1**	**36 161**	**96·5**	**100·1**	**107·5**	**107·8**
Pappersmassefabriker . .	12 820	112·5	113·3	102·0	98·6	11 148	89·1	87·7	106·8	106·2
Pappersbruk o. pappfabr. .	10 276	98·7	99·0	99·5	99·1	10 089	93·5	103·2	104·7	108·8
Annan pappersindustri .	5 345	98·9	100·6	101·7	101·1	5 752	107·1	111·9	108·7	114·0
Grafisk industri	8 616	96·6	98·1	105·2	103·3	9 172	104·4	107·0	108·4	107·2
Livsmedelsindustri . . .	**25 833**	**99·5**	**101·9**	**100·0**	**101·0**	**27 375**	**97·3**	**103·1**	**102·7**	**108·2**
Kvarnar	1 390	91·9	92·0	97·2	98·8	1 670	113·2	111·9	98·1	109·4
Bagerier	4 911	105·7	106·7	99·0	101·9	4 816	103·4	106 6	98·0	108·3
Råsockerbruk o. raffinad. .	3 227	94·2	93·7	95·8	94·7	3 262	84·5	89·4	110·2	103·2
Choklad- o. karamellfabr.	2 807	84·5	88·2	99·3	101·3	3 492	76·5	81·4	104·1	109·3
Bryggerier o. läskedrycksf.	4 459	109·6	110·7	103·6	101·9	4 547	105·0	109·7	105·4	109·8
Tobaksfabriker	1 683	99·2	100·4	98·4	98·3	1 683	90·5	89·8	94·8	103·4
Slakterier o. konservfabr.	4 596	100·1	106·4	100·1	103·4	4 600	102·3	115·5	104·3	114·3
Annan livsmedelsindustri	2 760	102 4	102·9	100·8	101·3	3 305	113·7	118·7	102·5	102·7
Textil- o. beklädnadsind. .	**61 622**	**98·7**	**100·2**	**101·1**	**103·3**	**60 241**	**102·2**	**111·6**	**105·5**	**110·5**
Bomullsindustri	14 652	96·8	95·2	101·2	106·5	14 531	98·8	107·2	109·7	112·0
Jute- och linneindustri .	2 455	96·4	99·1	96·8	101·8	2 455	98·2	111·2	112·9	123·5
Ylleindustri	9 213	98·7	98·9	99·6	102·9	9 613	102·9	111·3	106·8	111·4
Trikåfabriker	8 081	96·2	97·6	100·8	102·9	8 332	100·5	108·3	100·9	108·1
Skrädderier o. sömnadsfabr.	19 304	101·0	105·6	102·1	102·9	18 655	103·8	114·3	105·8	109·4
Annan hithörande industri	7 917	100·7	102 6	101·1	101·4	6 655	107·9	119·8	102·3	109·9
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**17 346**	**89·7**	**91·1**	**99·6**	**100·4**	**16 871**	**90·3**	**99·3**	**100·2**	**111·6**
Garverier	1 730	86·8	88·8	101·6	101·1	1 713	85·3	89·4	102·8	101·4
Skofabriker	6 034	83·0	83·0	101·0	102·4	6 069	80·3	86·1	102·8	106·3
Gummivarufabriker . . .	5 376	96·3	98·2	100·8	100·1	5 390	105·3	115·5	97·2	121·4
Annan hithörande industri	4 206	93·5	95·5	96·0	98·2	3 699	92·8	107·2	100·1	109·8
Kemisk-teknisk industri .	**10 370**	**99·2**	**101·2**	**102·5**	**102·7**	**11 388**	**94·1**	**98·4**	**111·8**	**112·9**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	2 485	100·8	103·5	102·1	102·7	2 505	106·5	113·7	113·4	117·7
Sprängämnesfabriker . .	1 286	95·3	92·5	102·1	102·2	2 054	71·5	77·0	104·8	111·4
Tändsticksfabriker . . .	734	111·4	118·0	106·4	105·6	734	102·7	107·1	97·5	93·0
Annan kemisk-tekn. ind. .	5 865	98·1	101·3	102·7	102·5	6 095	99·0	103·7	113·6	111·3
Samtliga industrigrupper	**362 819**	**101·6**	**102·2**	**101·2**	**101·3**	**370 484**	**102·7**	**108·7**	**108·1**	**113·7**
Byggnadsverksamhet . .	15 128	101·9	105·6	99·2	101·4	17 187	109·1	126·6	110·0	117·9
Statl. verk o. byggnadsarb.	30 630	108 5	103·5	99·8	101·0	30 492	96·8	102·1	106·0	106·3
Komm. verk o. byggn.-arb.	14 440	105·6	101·4	100·1	100·5	17 419	102·5	113·3	106·3	109·3
Handel o. varulager . . .	5 977	95·8	95·4	101·4	102·7	6 677	104·3	107·1	104·4	112·4
Samfärdsel	5 100	119 3	129·0	106·2	105·6	4 968	97·2	100·8	103·3	109·5
Banker	—	—	—	97·6	98·9	—	—	—	102·4	103·9
Försäkringsföretag . . .	—	—	—	100·2	107·8	—	—	—	111·0	118·9
Samtliga näringsgrenar	**434 094**	**102·3**	**102·6**	**100·9**	**101·6**	**447 227**	**102·4**	**108·8**	**107·0**	**112·5**

steg arbetarantalet med 2·7 % och lönesumman med 8·7 %. En av orsakerna till denna förskjutning på c:a 6 % är en lönehöjning i maj 1942. Enligt ramavtalets bestämmelser höjdes lönerna då med 1·5 %, räknat på 1938 års löner. I någon mån har även en förskjutning från kvinnlig till manlig arbetskraft bidragit till lönesummans starkare stegring. Från andra kvartalet 1942 till andra kvartalet 1943 steg sålunda inom hela materialet antalet manliga arbetare med 2·9 % men antalet kvinnliga arbetare med endast 0·5 %. Lönehöjningen i maj 1942 tillsammans med förskjutningen från kvinnlig till manlig arbetskraft räcker emellertid ej att förklara differensen mellan lönesummans och arbetarantalets ökning. Även olikheter i arbetstidens längd i maj 1942 och maj 1943 torde ha medverkat. Att döma av en jämförelse mellan indextalen över arbetarantal och lönesumma för olika industrigrupper synes sålunda arbetstiden särskilt inom jord- och stenindustrin och textilindustrin, vid sågverk, snickeri- och möbelfabriker samt slakterier och konservfabriker ha varit längre i maj 1943 än i maj 1942. — Beträffande den övriga personalen var antalet sysselsatta personer i maj 1943 3·3 % större än i maj 1942. Den till sådan personal utbetalda lönesumman steg samtidigt med 12·5 %.

Förändringarna i antalet sysselsatta arbetare och i den till arbetare utbetalda lönesumman alltsedan första kvartalet 1935 framgå av nedanstående indextal, vilka beräknats med första kvartalet 1935 som fast basperiod. Indextalen ha enligt den s. k. kedjemetoden uträknats på grundval av samma slags indextal, som i tabellen beräknats för andra kvartalet 1943 i jämförelse med första kvartalet 1943.

Lönesumma

År	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	År	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.
1935	100·0	104·4	110·9	111·7	1940	133·2	135·1	140·6	148·8
1936	107·1	113·2	119·5	120·1	1941	142·3	148·8	158·8	163·7
1937	117·8	130·6	131·4	130·5	1942	155·8	168·9	181·2	184·5
1938	126·5	127·8	132·0	132·7	1943	178·0	182·6		
1939	131·0	139·5	140·6	143·1					

Arbetarantal

År	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	År	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.
1935	100·0	105·5	106·1	104·9	1940	109·7	107·0	107·5	110·7
1936	104·5	110·5	112·0	110·2	1941	104·4	108·5	112·3	112·7
1937	111·7	119·1	120·6	116·4	1942	104·7	110·7	114·7	114·7
1938	114·7	117·9	117·8	116·3	1943	110·2	112·7		
1939	114·1	120·3	120·3	118·6					

Den utbetalda lönesumman steg sålunda starkt under åren 1935—1939. Om man bortser från en regelbundet återkommande sänkning mellan sista kvartalet varje år och första kvartalet närmast påföljande år, visar sifferserien på ett undantag när (senare delen av år 1937) en ständig tillväxt från kvartal till kvartal. I förhållande till lönesummans utveckling åren 1935—1939 beteckna siffrorna för första och andra kvartalen 1940 en påtaglig brytning. Efter en minskning från sista kvartalet 1939 till första kvartalet 1940, som var avsevärt starkare än säsongnormalt, ökade lönesumman under år 1940, till stor del beroende på avtalsmässiga lönehöjningar enligt levnadskostnadsindex. Ökningen har fortsatt även under åren 1941 och 1942 och hittills under 1943, endast med avbrott för nyssnämnda säsongmässiga tillbakagång mellan fjärde och första

kvartalet vid årsskiftena 1940/41, 1941/42 och 1942/43. Liksom 1940 berodde ökningen 1941 och 1942 till stor del på avtalsmässiga lönehöjningar enligt levnadskostnadsindex.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna.

Maj 1943.

Antalet medlemmar av erkända arbetslöshetskassor var vid redovisningsmånadens utgång 670 500, varav 528 906 män och 141 594 kvinnor.

För samtliga kassor var arbetslöshetsprocenten för maj 1943 3·7 mot 4·7 för närmast föregående månad. Procenttalen för manliga och kvinnliga medlemmar voro 3·1 resp. 5·8 för maj 1943 mot 4·2 resp. 6·8 för april 1943. Arbetslösheten har sålunda minskat för såväl manliga som kvinnliga medlemmar.

Arbetslöshetsprocenten inom de olika kassorna för maj 1943 utvisar för flertalet kassor en fortsatt förbättring jämfört med närmast föregående månad. Endast inom sko- och läderarbetarnas, musikernas och textilarbetarnas kassor kan en försämring konstateras.

Antalet understödsdagar under maj 1943 utgjorde 130 646. Med hänsyn till att antalet veckor i april månad är 4 och i maj 5 innebär detta en minskning med 21·6 % vid jämförelse med närmast föregående månad. Minskningen är betydande i en del kassor. Sålunda har antalet understödda dagar nedgått med över hälften i nära 10 kassor. Endast tre kassor uppgiva ökat antal understödsdagar, nämligen sko- och läderarbetarnas, textilarbetarnas samt försvarsverkens civila personals.

Om varje redovisad arbetslöshetsvecka antages motsvara sex arbetslöshetsdagar, uppgick antalet arbetslöshetsdagar under maj till 740 472. Den på grundval härav beräknade understödsprocenten, d. v. s. det procentuella förhållandet mellan antalet understödsdagar och antalet arbetslöshetsdagar var 17·6 mot 17·5 för april 1943.

Antal barntillägg utgjorde 54 607 eller 41·8 % av antalet understödsdagar. Hustrutillägg utgick för 45 894 dagar, vilket motsvarar 35·1 % av hela antalet understödsdagar. Motsvarande procenttal för närmast föregående månad voro 41·2 och 34·4. En ökning av det relativa antalet familjetillägg kan sålunda konstateras för maj 1943.

Av de erkända arbetslöshetskassorna utbetalades under maj 1943 ett sammanlagt understödsbelopp av 606 376 kr., varav 527 718 kr. som daghjälp och 32 764 kr. resp. 45 894 kr. såsom barn- och hustrutillägg. Per understödsdag i genomsnitt motsvarar detta ett daghjälpsbelopp av 4·04 kr., under det att tilläggen tillhopa uppgå till 0·60 kr. Det genomsnittliga dagunderstödet under månaden utgjorde således 4·64 kr. Motsvarande belopp för april 1943 voro 3·92, 0·59 och 4·51 kr. resp. De för maj 1943 konstaterade beloppen innebära sålunda ökning för såväl daghjälpsbeloppet som tilläggen.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. Maj 1943.

Arbetslöshetskassa (och år för verksamhetens början)	Antal medlemmar[1]	Antal arbetslöshetsveckor[2]	Antal arbetslöshetsveckor i % av hela antalet veckor		Antal understödda dagar		Utbetalat understöd		
							under månaden		under närmast föreg. månad
			under månaden	under närmast föreg. mån.	under månaden	under närmast föreg. månad	totalt kr.	därav barn- o. hustrutillägg kr.	kr.
Beklädnadsarb. . . (1935)	27 247	6 477	4·8	7·1	4 656	7 314	21 018	451	32 764
Sadelmakarnas m. fl. »	2 808	1 432	7·5	9·1	2 304	2 894	12 845	1 749	16 144
Stenindustriarbetarnas »	4 241	1 449	6·8	9·4	1 000	1 634	4 301	1 042	7 114
Handelsanställdas m. fl. »	41 231	3 166	1·5	2·1	5 407	7 035	22 992	2 823	29 588
Sko- o. läderarbetarnas »	11 654	11 169	19·2	14·5	30 369	20 646	128 484	14 664	86 292
Träindustriarb. . . (1936)	31 419	6 844	4·4	6·2	5 615	8 995	31 542	5 294	50 380
Musikernas . . . »	5 432	1 757	6·5	6·0	1 136	1 615	4 702	526	7 062
Lantarbetarnas . . »	44 195	4 730	2·1	4·0	421	1 698	1 777	377	6 443
Frisörernas . . . »	3 435	181	1·1	2·1	94	246	376	49	922
Livsmedelsarb. . . (1937)	30 039	10 691	7·1	8·3	17 077	22 421	73 179	7 871	95 055
Textilarbetarnas . »	39 595	6 297	3·2	3·3	8 594	5 987	38 691	2 413	28 056
Gjuteriarbetarnas . (1938)	9 618	858	1·8	1·9	1 092	1 906	7 118	1 168	12 156
Gruvindustriarb. . »	10 134	1 127	2·2	3·0	142	601	782	214	3 275
Handelstjänstem. . (1940)	5 585	88	0·3	0·5	124	137	380	24	373
De kem.-tekn. arb. (1941)	13 073	2 669	4·1	5·5	4 715	5 293	21 105	3 211	22 981
Bleck- o. plåtslagarnas »	2 629	845	6·4	10·1	1 627	1 830	6 986	1 334	7 915
Försvarsverk. civ. pers. »	20 332	908	0·9	1·0	1 785	1 210	4 964	590	5 891
Bryggeriarbetarnas (1942)	6 275	752	2·4	3·4	658	1 137	2 407	345	3 963
Transportarbetarnas »	5 186	1 014	3·9	4·6	247	296	1 203	340	1 258
Metallindustriarb. »	191 143	19 008	2·0	2·5	38 069	31 801	202 435	30 166	152 875
Bokbinderiarbetarnas »	8 809	457	1·0	1·1	642	767	2 834	164	3 526
Hotell- o. rest.-anst. »	17 122	3 060	3·6	4·1	668	2 967	2 198	164	10 341
Handelsresandenas »	455	2	0·1	—	—	—	—	—	—
Ind.-tjänstemännens »	27 039	752	0·6	0·6	118	449	778	112	2 827
Arbetsledarnas »	13 179	90	0·1	0·3	—	—	—	—	—
Grov- o. fabriksarb. (1943)	86 065	36 052	8·4	11·8	3 002	2 727	9 950	2 865	8 535
Elektrikernas »	10 761	1 537	2·9	3·3	1 084	1 653	3 329	702	5 308
Summa	669 701	123 412	3·7	4·7	130 646	133 259	606 376	78 658	601 047

[1] Månadsmedeltal.
[2] = antal veckor, för vilka avgiftsbefrielse meddelats på grund av uppgiven arbetslöshet.

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden.

A. Arbetsförmedlingsverksamheten.[1]

Tab. 1. Översikt av verksamheten vid de olika arbetsförmedlingarna under juli 1943.

Arbetsförmedlingen i	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
Stockholms stad .	9 810	7 372	5 554	7 100	8 389	5 948	16 910	15 761	11 502	107
Stockholms län . .	2 520	2 664	1 958	1 290	2 080	1 063	3 810	4 744	3 021	80
Uppsala län . . .	1 376	1 895	915	555	832	272	1 931	2 727	1 187	71
Södermanlands län	1 870	2 523	1 497	660	982	439	2 530	3 505	1 936	72
Östergötlands län .	4 069	4 472	3 277	1 724	2 018	998	5 793	6 490	4 275	89
Jönköpings län . .	1 433	1 920	1 336	920	1 080	597	2 353	3 000	1 933	78
Kronobergs län . .	1 335	1 424	1 097	391	753	330	1 726	2 177	1 427	79
Kalmar län . . .	1 961	2 007	1 206	503	873	331	2 464	2 880	1 537	86
Gotlands län . . .	267	426	225	87	208	63	354	634	288	56
Blekinge län . . .	1 573	1 304	988	904	1 237	620	2 477	2 541	1 608	97
Kristianstads län .	2 203	2 532	1 475	952	1 726	599	3 155	4 258	2 074	74
Malmö stad . . .	2 889	2 147	1 905	2 281	1 989	1 467	5 170	4 136	3 372	125
Malmöhus län i övr.	3 932	3 768	2 881	2 108	2 316	1 466	6 040	6 084	4 347	99
Hallands län . . .	1 214	1 104	908	791	732	417	2 005	1 836	1 325	109
Göteborgs stad . .	6 945	5 243	4 859	3 419	3 952	2 508	10 364	9 195	7 367	113
Gbg. o. Boh. län i övr.	2 385	1 286	980	436	582	302	2 821	1 868	1 282	151
Älvsborgs län . .	2 824	2 591	2 096	1 390	1 318	696	4 214	3 909	2 792	108
Skaraborgs län . .	1 514	1 829	1 041	555	1 017	356	2 069	2 846	1 397	73
Värmlands län . .	1 965	3 166	1 670	842	1 236	510	2 807	4 402	2 180	64
Örebro län	3 111	4 119	1 859	1 849	1 667	774	4 960	5 786	2 633	86
Västmanlands län .	2 216	3 020	1 609	660	1 149	423	2 876	4 169	2 032	69
Kopparbergs län .	2 038	2 855	1 624	754	1 412	504	2 792	4 267	2 128	65
Gävleborgs län . .	2 519	4 349	1 825	1 034	1 235	594	3 553	5 584	2 419	64
Västernorrlands län	4 231	4 199	2 250	739	899	400	4 970	5 098	2 650	97
Jämtlands län . .	1 283	2 886	1 470	364	966	393	1 647	3 852	1 863	43
Västerbottens län .	1 304	1 788	1 116	474	712	307	1 778	2 500	1 423	71
Norrbottens län . .	2 745	2 845	2 265	441	793	354	3 186	3 638	2 619	88
Summa juli 1943	**71 532**	**75 734**	**49 886**	**33 223**	**42 153**	**22 731**	**104 755**	**117887**	**72 617**	**89**
» juni 1943	74 259	71 398	49 227	36 165	46 900	26 825	110 424	118298	76 052	93
» juli 1942	66 908	70 640	40 226	37 874	35 194	21 341	104 872	105834	61 567	99
» » 1941	72 698	50 415	31 873	36 433	28 125	17 455	109 131	78 540	49 328	139
» » 1940	54 335	36 712	23 312	28 553	23 954	15 013	82 888	60 666	38 325	137

[1] En arbetssökande person anses göra en ansökning om arbete varje månad han besöker arbetsförmedlingen. Därest han anvisas arbete och efter dettas avslutande återkommer till kontoret under samma månad, räknas han dock ha gjort förnyad ansökning. En och samma arbetssökande person kan sålunda motsvaras av flera arbetsansökningar under samma månad.

En del av platserna inom ett yrke kan besättas med sökande från annan yrkesgrupp. Till följd härav kunna de tillsatta platserna inom en yrkesgrupp överstiga antalet sökande i samma grupp.

Tab. 2. Översikt av verksamheten inom olika yrkesgrupper under juli 1943.

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			
	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Arb.	Ans.	L. p.	T. p.
Jordbruk o. skogsbruk	5 576	22 352	7 704	332	1 821	622	5 668	5 908	24 173	8 326
Jordbruk o. fiske .	3 580	8 334	3 729	332	1 815	616	3 697	3 912	10 149	4 345
Skogsbruk	1 996	14 018	3 975	—	6	6	1 971	1 996	14 024	3 981
Industri o. hantverk .	37 978	31 524	24 560	7 506	4 617	2 643	43 312	45 484	36 141	27 203
Malmbr. o. metallind.	6 442	5 427	3 006	590	493	327	6 614	7 032	5 920	3 333
Jord- o. stenind. .	2 392	2 434	1 823	78	406	268	2 416	2 470	2 840	2 091
Träindustri	1 971	1 503	871	54	74	49	1 857	2 025	1 577	920
Pappers- o. graf.-ind.	1 476	463	358	206	304	164	1 594	1 682	767	522
Livsmedelsindustri .	888	924	498	990	835	541	1 767	1 878	1 759	1 039
Textil- o. bekl.-ind.	1 150	552	411	3 117	1 885	840	4 098	4 267	2 437	1 251
Läder- o. gummiind.	3 727	887	733	2 085	426	329	5 624	5 812	1 263	1 062
Kemisk-teknisk ind.	229	275	228	384	192	124	583	613	467	352
Byggnadsverksamh.	19 676	19 055	16 589	2	2	1	18 732	19 678	19 057	16 590
Kraft- o. vattenverk	27	54	43	—	—	—	27	27	54	43
Samfärdsel	8 543	7 199	6 594	252	235	184	7 862	8 795	7 434	6 778
Landtransport . . .	3 363	4 635	4 158	78	56	36	2 652	3 436	4 691	4 194
Sjöfart	5 180	2 564	2 436	179	179	148	5 210	5 359	2 748	2 584
Handel	2 610	1 954	1 464	5 213	8 171	4 776	5 968	7 823	10 125	6 240
Affärs- o. lagerarb. .	2 071	1 347	1 018	1 119	1 278	630	2 797	3 190	2 625	1 648
Hotell- o. rest.-rör. .	539	607	446	4 094	6 893	4 146	3 171	4 633	7 500	4 592
Förvaltn. o. fria yrken	3 717	2 179	1 774	2 491	2 126	1 437	5 597	6 208	4 305	3 211
Förvaltning	380	105	76	17	13	9	382	397	118	85
Tekn. ledning . . .	415	98	67	4	2	2	406	419	100	69
Kontorsarbete . . .	1 134	541	435	1 354	1 459	884	2 453	2 488	2 000	1 319
Undervisning . . .	494	317	191	736	240	141	1 161	1 230	557	332
Litter. o. konstn.arb.	1 294	1 118	1 005	380	412	401	1 195	1 674	1 530	1 406
Hälso- o. sjukvård .	143	392	167	777	2 046	660	850	920	2 438	827
Husligt arbete . . .	24	38	30	11 166	19 176	9 379	6 923	11 190	19 214	9 409
Annat arbete	12 941	10 096	7 593	5 486	3 961	3 030	16 968	18 427	14 057	10 623
Genomgående yrken	2 318	3 613	2 356	632	1 019	626	2 640	2 950	4 632	2 982
Diversearbete . . .	4 319	2 439	2 318	—	—	—	3 525	4 319	2 439	2 318
Utan särsk. utbildn.	3 145	—	—	2 961	—	—	5 783	6 106	—	—
Frivill. arbetsuppgift.	2 490	4 044	2 919	1 893	2 942	2 404	4 351	4 383	6 986	5 323
Tjänstepliktiga . .	669	—	—	—	—	—	669	669	—	—
Summa	**71 532**	**75 734**	**49 886**	**33 223**	**42 153**	**22 731**	**93 148**	**104755**	**117887**	**72 617**
Därav under 18 år	5 925	6 466	4 185	4 546	6 029	3 363	10 178	10 471	12 495	7 548

Tab. 3. Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft under juni och juli 1943 samt juli 1942.

Huvudgrupper	Ansökningar på 100 lediga platser									Tillsatta platser på 100 lediga Juli 1943		
	Manliga			Kvinnliga			Tillsammans					
	Juli 1943	Juni 1943	Juli 1942	Juli 1943	Juni 1943	Juli 1942	Juli 1943	Juni 1943	Juli 1942	Män	Kv.	Tills.
Jordbruk o. skogsbruk.	25	23	17	18	15	24	24	22	17	34	34	34
Jordbruk o. fiske .	43	40	47	18	15	24	39	34	43	45	34	43
Skogsbruk	14	14	7	·	—	·	14	14	7	28	·	28
Industri o. hantverk .	120	143	151	163	171	308	126	147	174	78	57	75
Samfärdsel	119	131	135	107	89	83	118	129	134	92	78	91
Handel	134	141	218	64	51	73	77	66	97	75	58	62
Husligt arbete . . .	·	·	102	58	57	75	58	57	76	·	49	49
Samtliga	**94**	**104**	**95**	**79**	**77**	**108**	**89**	**93**	**99**	**66**	**54**	**62**
Därav under 18 år	92	99	101	75	84	110	84	92	105	65	56	60

Tab. 4. Verksamheten inom olika yrkesgrupper vid de

A = ansökningar L = lediga

	Arbetsförmedlingen i	Jordbruk o. fiske			Skogsbruk			Malmbrytning o. metallindustri			Trä- o. pappers-industri		
		A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T
1	*Manliga avdeln.*	**3 580**	**8 334**	**3 729**	**1 996**	**14 018**	**3 975**	**6 442**	**5 427**	**3 006**	**3 447**	**1 966**	**1 229**
2	Stockholms stad . . .	5	5	5	4	4	2	1 146	895	433	124	185	71
3	Stockholms län	289	664	282	37	212	158	234	179	134	34	33	23
4	Uppsala län	146	347	181	21	500	31	277	72	37	44	60	51
5	Södermanlands län . .	199	433	158	39	125	47	264	585	254	53	87	43
6	Östergötlands län . . .	243	762	259	45	338	98	362	309	216	111	94	55
7	Jönköpings län	56	243	90	32	237	141	112	179	91	164	168	121
8	Kronobergs län	87	118	56	106	189	151	78	47	37	107	68	42
9	Kalmar län	113	254	65	37	460	127	147	138	60	242	131	99
10	Gotlands län	31	72	22	3	1	1	14	10	4	5	6	4
11	Blekinge län	81	129	37	9	42	20	108	89	47	40	30	17
12	Kristianstads län . . .	281	751	217	26	21	10	86	96	27	57	116	45
13	Malmö stad	180	198	148	—	12	12	269	232	209	33	25	20
14	Malmöhus län i övr. .	460	1 163	661	3	1	—	267	169	120	32	26	6
15	Hallands län	56	274	155	15	14	14	93	45	31	54	12	10
16	Göteborgs stad	67	129	61	1	—	—	656	275	244	314	95	77
17	Gbg o. Boh. län i övr. .	57	213	84	6	35	27	72	59	31	48	15	7
18	Älvsborgs län	148	241	128	51	157	126	313	181	90	155	107	95
19	Skaraborgs län	188	481	174	6	31	19	286	175	80	38	79	29
20	Värmlands län	58	208	51	104	1 239	297	241	162	109	286	76	47
21	Örebro län	67	462	220	95	1 473	113	269	356	176	49	55	32
22	Västmanlands län . . .	122	333	87	94	469	71	370	433	191	53	61	43
23	Kopparbergs län . . .	123	159	94	316	1 199	605	256	230	63	63	94	48
24	Gävleborgs län	90	136	94	162	2 581	401	268	241	136	299	74	39
25	Västernorrlands län . .	158	132	104	206	2 272	670	107	53	27	900	212	185
26	Jämtlands län	126	242	194	256	1 361	402	22	6	5	29	6	2
27	Västerbottens län . . .	53	65	42	144	575	157	51	149	127	32	30	8
28	Norrbottens län	96	120	60	178	470	275	74	62	27	81	21	10
29	*Kvinnliga avdeln.* . .	**332**	**1 815**	**616**	—	**6**	**6**	**590**	**493**	**327**	**260**	**378**	**213**
30	Stockholms stad . . .	74	9	9	—	—	—	137	101	67	61	131	64
31	Stockholms län	6	36	10	—	—	—	27	24	22	2	5	4
32	Uppsala län	10	76	12	—	—	—	64	—	—	6	4	2
33	Södermanlands län . .	1	19	1	—	—	—	48	85	32	13	22	12
34	Östergötlands län . . .	6	39	12	—	—	—	44	46	29	11	18	12
35	Jönköpings län	7	60	16	—	—	—	5	12	5	8	14	14
36	Kronobergs län	4	50	5	—	—	—	—	—	—	4	5	3
37	Kalmar län	6	50	6	—	—	—	5	12	12	13	6	3
38	Gotlands län	6	25	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—
39	Blekinge län	6	43	10	—	—	—	7	31	21	1	4	1
40	Kristianstads län . . .	20	115	59	—	—	—	8	3	3	6	13	11
41	Malmö stad	41	48	41	—	—	—	37	11	8	35	32	17
42	Malmöhus län i övr. . .	71	314	263	—	—	—	4	2	2	10	5	3
43	Hallands län	1	34	10	—	—	—	2	—	—	1	1	—
44	Göteborgs stad	—	18	11	—	—	—	25	52	35	39	43	28
45	Gbg o. Boh. län i övr. .	7	25	14	—	—	—	1	—	—	2	10	1
46	Älvsborgs län	1	27	12	—	—	—	76	20	16	15	5	4
47	Skaraborgs län	6	85	13	—	—	—	1	6	3	4	9	6
48	Värmlands län	7	104	6	—	—	—	12	3	3	6	3	3
49	Örebro län	4	73	7	—	—	—	44	43	42	3	8	8
50	Västmanlands län . . .	5	87	8	—	—	—	26	21	15	3	1	—
51	Kopparbergs län . . .	6	74	17	—	—	—	5	4	4	2	3	3
52	Gävleborgs län	16	132	42	—	—	—	12	17	8	3	14	7
53	Västernorrlands län . .	3	88	4	—	—	—	—	—	—	4	1	—
54	Jämtlands län	6	75	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—
55	Västerbottens län . . .	8	47	10	—	—	—	—	—	—	6	19	7
56	Norrbottens län	4	62	4	—	6	6	—	—	—	2	1	—

platser T = tillsatta platser.

Byggnadsverksamhet			Övriga till industri o. hantverk hörande grupper			Samfärdsel o. handel			Förvaltning o. fria yrken			Sjukvård o. husligt arbete			Annat arbete			Tj.-pliktiga	
A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	
19676	**19055**	**16589**	**8 413**	**5 076**	**3 736**	**11153**	**9 153**	**8 058**	**3717**	**2179**	**1774**	**167**	**430**	**197**	**12272**	**10 096**	**7 593**	**669**	1
2 259	935	899	424	227	87	2 230	2 351	2 034	2277	1423	1262	37	135	51	1 304	1 212	710	72	2
752	580	540	66	134	107	140	234	191	32	30	24	2	13	2	862	585	497		3
331	470	386	148	80	49	66	33	20	130	56	32	8	19	6	201	258	122	4	4
642	769	616	97	74	34	282	193	154	35	20	11	3	9	3	254	228	177	2	5
1 171	1 119	1 010	601	477	425	623	657	596	74	50	27	3	12	6	778	654	585	58	6
442	487	455	271	283	233	98	80	58	35	27	20	3	16	9	215	200	118	5	7
326	288	235	306	502	414	94	66	56	26	27	19	1	7	5	189	112	82	15	8
473	363	329	186	154	85	421	264	238	27	20	12	1	2	—	270	221	191	44	9
79	149	71	15	126	84	63	37	29	1	4	1	—	—	—	50	21	9	6	10
391	353	310	189	96	74	214	224	191	18	13	10	—	4	1	498	324	281	25	11
504	598	504	466	303	192	224	264	211	30	19	10	4	6	—	495	358	259	30	12
618	534	478	223	91	88	761	319	301	117	30	27	8	6	5	646	700	617	34	13
660	910	751	654	434	380	727	405	354	165	39	29	20	51	30	944	570	550		14
333	297	269	287	165	153	136	144	131	12	1	1	—	4	1	213	148	143	15	15
1 325	1 173	1 172	405	181	168	2 832	2 292	2 247	347	171	123	26	40	32	905	887	735	67	16
426	343	328	1 213	159	124	185	248	195	18	10	8	11	14	11	329	190	165	20	17
871	960	878	660	446	372	122	66	50	35	15	13	4	5	—	373	413	344	92	18
391	514	393	213	236	133	118	132	74	30	19	14	4	7	—	230	155	125	10	19
726	839	702	102	193	100	108	136	99	37	31	24	2	4	2	291	278	239	10	20
765	1 004	813	1 302	224	125	109	81	55	34	37	25	3	9	3	407	418	297	11	21
884	987	785	73	136	85	212	182	132	28	16	11	2	16	2	349	387	202	29	22
688	668	595	131	49	37	81	47	26	49	21	12	10	16	9	315	372	135	6	23
721	687	622	120	91	71	385	211	189	50	43	28	5	6	3	401	279	242	18	24
1 499	1 121	912	129	71	41	457	121	110	40	16	7	3	10	9	780	191	185	2	25
524	784	638	15	21	10	76	78	51	19	14	6	1	3	—	209	371	162	6	26
472	537	434	72	91	47	145	122	107	31	17	8	3	9	4	293	193	182	8	27
1 403	1 586	1 464	45	32	18	244	166	159	20	10	10	3	7	3	521	371	239	80	28
2	**2**	**1**	**6 654**	**3 744**	**2 102**	**5 465**	**8 406**	**4 960**	**2491**	**2126**	**1437**	**11943**	**21222**	**10039**	**5 486**	**3 961**	**3 030**	—	29
—	—	—	607	418	202	2 101	2 741	2 055	750	969	672	2 832	3 563	2 566	538	457	313	—	30
—	—	—	72	82	41	65	243	82	7	10	1	690	1 431	668	421	249	235	—	31
—	—	—	105	45	7	60	95	40	85	37	21	168	479	140	57	96	50	—	32
—	1	—	37	28	14	94	185	101	43	20	12	284	536	188	140	86	79	—	33
1	—	—	424	181	79	191	281	158	100	108	73	489	1 033	353	458	312	282	—	34
—	—	—	411	189	170	57	171	91	48	58	46	214	444	171	170	132	84	—	35
—	—	—	60	132	76	38	111	42	17	18	15	190	370	125	78	67	64	—	36
—	—	—	32	32	20	58	118	37	54	42	17	238	572	199	97	41	37	—	37
—	—	—	5	18	11	17	36	12	5	9	4	45	115	32	9	4	2	—	38
—	—	—	124	131	73	87	164	89	44	32	24	384	736	323	251	96	79	—	39
—	—	—	105	211	101	151	336	100	47	35	16	308	774	159	307	239	150	—	40
—	—	—	464	278	195	507	466	385	140	97	74	651	893	625	406	164	122	—	41
—	—	—	611	438	311	197	385	220	152	42	32	628	923	438	435	207	197	—	42
—	—	—	353	112	92	96	146	68	13	4	3	142	323	139	183	112	105	—	43
1	1	1	793	481	227	657	873	569	307	191	124	1 233	2 109	1 368	364	184	145	—	44
—	—	—	94	106	38	59	119	57	16	24	13	178	255	143	79	43	36	—	45
—	—	—	601	312	149	107	139	69	39	33	24	315	573	251	236	209	171	—	46
—	—	—	125	88	54	55	141	46	44	46	33	253	623	191	67	19	10	—	47
—	—	—	224	33	20	63	158	82	49	34	25	362	821	309	119	80	62	—	48
—	—	—	1 038	196	98	129	204	126	44	32	22	370	908	284	217	203	187	—	49
—	—	—	58	48	25	100	210	81	43	60	37	226	598	179	199	124	78	—	50
—	—	—	61	44	20	133	293	114	85	34	20	347	773	222	115	187	104	—	51
—	—	—	168	67	45	141	251	125	81	73	48	433	609	258	180	72	61	—	52
—	—	—	41	15	8	73	114	61	86	35	26	461	608	267	71	38	34	—	53
—	—	—	6	21	6	102	239	75	53	31	25	161	406	160	36	124	115	—	54
—	—	—	22	25	16	60	88	30	91	30	16	163	400	128	124	103	100	—	55
—	—	—	13	13	4	67	99	45	48	22	14	178	347	153	129	243	128	—	56

Tab. 5. Verksamheten inom vissa yrkesgrupper under juni och juli 1943 samt juli 1942.

Yrkesgrupper	Ansökningar om arbete			Lediga platser			Tillsatta platser		
	Juli 1943	Juni 1943	Juli 1942	Juli 1943	Juni 1943	Juli 1942	Juli 1943	Juni 1943	Juli 1942
Jordbruk	3 849	3 528	4 211	10 134	10 549	9 904	4 335	4 569	4 719
Skogsbruk	1 996	2 196	1 539	14 024	15 295	23 052	3 981	5 464	5 221
Malmbrytning o. metallind.	7 032	5 892	6 604	5 920	4 115	4 476	3 333	2 461	2 762
Gruvarbetare	186	201	202	253	203	213	74	47	68
Järn- o. metallverksarbetare	669	497	427	795	472	584	429	296	358
Gjuteriarbetare	467	408	393	524	246	145	311	154	107
Verktygsarbetare	91	86	100	87	87	126	33	28	43
Maskinarbetare	1 244	1 011	1 170	978	795	532	538	440	322
Filare o. maskinuppsättare	404	362	419	259	193	248	148	123	146
Jord- o. stenindustri	2 470	2 435	3 394	2 840	4 305	3 510	2 091	3 562	2 436
Torvindustriarbetare	432	666	566	1 945	3 664	2 613	1 590	3 149	1 926
Stenindustriarbetare	1 514	1 378	2 374	215	232	347	126	196	163
Träindustri	2 025	2 102	2 316	1 577	1 268	1 200	920	807	718
Sågverks- o. brädgårdsarbetare	1 074	1 164	1 166	622	610	464	439	454	329
Pappers- o. grafisk industri	1 682	1 529	1 205	767	599	581	522	417	436
Pappersmassefabriksarbetare	1 065	1 089	538	264	181	184	254	178	176
Pappersbruksarbetare	252	166	334	78	23	58	58	15	43
Livsmedelsindustri	1 878	2 170	2 442	1 759	1 259	936	1 039	648	686
Kvarnarbetare	89	126	141	84	34	37	36	23	25
Bageri- o. konditoriarbetare	458	558	702	637	631	396	199	233	261
Sockerindustriarbetare	132	205	48	56	21	35	52	20	35
Textil- o. beklädnadsindustri	4 267	3 237	9 307	2 437	1 719	2 181	1 251	670	1 529
Textilarbetare	2 055	1 594	4 138	997	501	1 128	604	278	932
Beklädnadsarbetare	1 856	1 388	4 807	950	780	786	407	213	441
Läder-, hår- o. gummiindustri	5 812	5 308	6 240	1 263	385	699	1 062	284	559
Skofabriksarbetare	3 636	3 902	4 713	950	118	411	407	99	339
Byggnadsverksamhet	19 678	20 221	12 622	19 057	15 497	11 852	16 590	14 218	8 833
Byggnadsträarbetare	4 563	4 640	2 709	4 303	3 497	2 429	3 721	3 272	1 776
Murare	1 549	1 562	782	1 895	1 621	1 341	1 466	1 368	626
Målare	1 346	1 288	1 480	763	547	291	671	500	247
Rörarb. o. elektr. montörer	1 381	1 626	1 110	945	538	738	718	465	537
Byggnadsgrovarbetare	6 099	5 735	2 775	7 062	5 051	3 462	6 573	4 885	2 997
Sjöfart	5 359	5 156	5 667	2 743	2 597	3 060	2 584	2 472	2 826
Kontorsarbete	2 488	2 531	2 319	2 000	2 003	1 743	1 319	1 467	1 182
Undervisning o. vetensk. verks.	1 230	1 045	1 761	557	309	358	332	229	286
Lärare	1 211	1 011	1 745	541	302	330	320	222	258
Husligt arbete	11 190	11 752	12 493	19 214	20 621	16 520	9 409	10 457	8 898
Hembiträden	2 959	2 805	4 185	8 819	8 735	8 156	1 700	1 713	2 350
Tillfällig hemhjälp	6 588	7 230	6 335	7 210	8 539	5 976	6 625	7 528	5 732

B. Sysselsättningen inom skogsbruket.

Tab. 6. Inventeringen av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 31 juli 1943.[1]

Län m. m.	Antal avverkare 31/7 1943[2]	Antal sysselsatta arbetare			Ytterligare arbetskraftsbehov			Därav arb.-kraft, som avverkare ej själva kunna anskaffa		
		31/7 1943	30/6 1943	31/7 1942	31/7 1943	30/6 1943	31/7 1942	31/7 1943	30/6 1943	31/7 1942
Stockholms	46	831	891	662	191	161	377	164	158	318
Uppsala	54	673	851	480	1 477	1 391	2 019	1 389	1 367	1 853
Södermanlands . .	141	886	1 060	466	273	287	515	255	279	468
Östergötlands . . .	294	1 415	2 373	873	368	480	849	308	457	619
Jönköpings	55	531	763	260	83	248	363	63	235	262
Kronobergs	213	1 144	1 027	790	206	118	299	158	101	270
Kalmar	161	994	1 445	811	417	795	554	397	747	448
Gotlands	3	26	65	55	59	92	54	49	92	54
Blekinge	113	227	279	235	94	127	229	73	109	216
Kristianstads . . .	50	246	287	235	24	23	159	14	19	147
Malmöhus	21	301	213	109	1	1	24	1	—	24
Hallands	36	130	180	127	23	15	41	16	14	28
Göteborgs o. Bohus	4	64	172	157	20	15	56	20	12	50
Älvsborgs	85	542	785	595	45	62	226	22	53	198
Skaraborgs	35	348	515	250	157	107	171	54	55	115
Örebro	122	2 173	2 832	1 575	843	838	1 475	806	821	1 337
Västmanlands . . .	203	1 183	1 330	750	514	403	861	478	390	737
S:a södra Sverige	**1 636**	**11 714**	**15 068**	**8 430**	**4 794**	**5 163**	**8 272**	**4 267**	**4 909**	**7 144**
Värmlands	144	2 947	4 878	3 438	1 719	1 690	2 906	1 592	1 640	2 315
Kopparbergs . . .	194	4 810	5 591	3 794	2 293	2 331	5 697	2 189	2 172	5 117
Gävleborgs	528	4 084	4 891	3 988	3 051	2 912	4 496	2 745	2 732	3 953
Västernorrlands . .	152	4 191	5 619	4 977	2 903	2 494	4 528	2 481	2 202	3 628
Jämtlands	145	2 643	3 590	2 530	4 543	4 255	6 374	4 060	3 838	5 742
Västerbottens . . .	65	2 288	3 369	1 881	1 497	1 387	2 339	1 013	1 041	1 503
Norrbottens	85	1 672	2 730	1 112	2 794	2 167	4 373	2 146	1 849	3 084
S:a *norra* Sverige	**1 313**	**22 634**	**30 668**	**21 720**	**18 800**	**17 266**	**30 713**	**16 226**	**15 474**	**25 342**
S:a hela landet	**2 949**	**34 348**	**45 736**	**30 150**	**23 594**	**22 429**	**38 985**	**20 493**	**20 383**	**32 486**
Kronoskogar . . .	130	5 212	7 206	3 519	3 543	2 582	5 805	2 769	2 303	4 082
Andra allmänna skogar	225	1 565	1 908	1 314	866	547	1 273	696	508	949
Aktiebolagsskogar	363	20 991	27 245	19 251	15 605	15 026	25 424	14 016	13 815	22 176
Övriga enskilda skogar	2 231	6 580	9 377	6 066	3 580	4 274	6 483	3 012	3 757	5 279
Avverkare med behov av										
1— 9 arbetare . .	2 221	3 764	5 914	4 646	1 733	2 485	4 688	1 310	2 115	3 688
10—24 » . .	373	3 742	4 342	2 211	1 662	1 358	2 191	1 415	1 264	1 824
25—ω » . .	355	26 842	35 480	23 293	20 199	18 586	32 106	17 768	17 004	26 974

[1] Uppgiftsskyldig är endast avverkare, som sysselsätter särskild för ändamålet anställd arbetskraft.
[2] Angående redovisningens ofullständighet den 31/7 1943 se sid. 638.

Tab. 7. Sysselsatta arbetare i slutet av juli 1943 i jämförelse med slutet av juni 1943.

Näringsgrenar	Företag med uppgifter för såväl juli 1943 som juni 1943							
	Antal företag	Juli 1943			Indextal för juli 1943 (juni 1943 = 100)			
		Sysselsatta och semesterlediga arbetare			Sysselsatta och semesterlediga arbetare			Sysselsatta arbetare
		Män	Kvinnor	S:a	Män	Kvinnor	S:a	
Malmbrytning o. metallind.	**1 415**	**130 225**	**12 024**	**142 249**	**92·8**	**101·9**	**93·5**	**133·4**
Gruvor o. anrikningsverk	26	4 549	45	4 594	92·0	·	92·0	89·1
Järn-, stål- o. kopparverk	37	21 059	334	21 393	91·2	97·4	91·3	137·8
Järn- o. stålmanufaktur .	297	14 949	1 557	16 506	92·4	97·3	92·8	139·2
Mekaniska verkstäder . .	748	58 185	4 532	62 717	93·9	106·7	94·7	135·4
Skeppsvarv	43	13 392	29	13 421	90·5	·	90·6	190·5
Elektriska verkstäder . .	89	11 993	3 928	15 921	93·0	99·7	94·6	106·1
Annan metallindustri . .	175	6 098	1 599	7 697	95·4	99·8	96·2	129·2
Jord- o. stenindustri . .	**451**	**20 683**	**2 324**	**23 007**	**92·7**	**92·3**	**92·6**	**99·8**
Kolgruvor	3	811	—	811	95·0	·	94·7	96·0
Torvindustri	60	2 714	440	3 154	91·3	81·5	89·8	89·4
Stenbrott o. stenhuggerier	94	2 606	46	2 652	90·1	·	90·5	99·2
Cementfabriker, kalkbruk	86	3 035	30	3 065	88·7	·	88·6	91·6
Tegelbruk	136	5 787	109	5 896	93·3	82·6	93·1	94·8
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	21	2 234	1 287	3 521	93·2	95·0	93·9	126·0
Glasbruk	38	2 555	395	2 950	95·3	100·8	96·0	104·9
Annan jord- o. stenindustri	13	941	17	958	104·3	·	104·2	121·3
Träindustri	**781**	**25 616**	**785**	**26 401**	**92·9**	**106·4**	**93·2**	**112·1**
Sågverk o. hyvlerier . .	333	12 857	66	12 923	91·5	108·2	91·5	102·6
Snickeri- o. möbelfabriker	384	10 548	470	11 018	93·2	110·1	93·8	123·5
Annan trävaruindustri . .	64	2 211	249	2 460	99·9	99·6	99·9	118·5
Pappers- o. grafisk ind. .	**480**	**28 199**	**6 570**	**34 769**	**93·8**	**97·4**	**94·5**	**104·3**
Pappersmassefabriker . .	62	10 913	137	11 050	91·7	102·2	91·8	100·9
Pappersbruk o. pappfabr. .	47	8 051	1 830	9 881	96·0	98·1	96·4	118·4
Annan pappersindustri .	110	1 873	3 243	5 116	93·3	98·4	96·5	110·9
Grafisk industri	261	7 362	1 360	8 722	94·9	93·7	94·7	91·2
Livsmedelsindustri . . .	**765**	**15 848**	**9 227**	**25 075**	**96·2**	**101·2**	**98·0**	**104·0**
Kvarnar	42	1 196	218	1 414	101·5	104·8	102·0	102·1
Bagerier	155	2 175	1 298	3 473	94·4	101·7	97·0	99·1
Råsockerbruk o. raffinad. .	23	2 783	567	3 350	103·1	120·6	105·7	133·0
Choklad- o. karamellfabr.	49	773	2 185	2 958	92·4	97·3	95·9	129·4
Bryggerier o. läskedrycksf.	183	3 262	988	4 250	92·8	101·0	94·6	94·2
Tobaksfabriker	8	369	1 202	1 571	95·6	94·3	94·6	74·9
Slakterier o. konservfabr.	184	3 257	1 989	5 246	96·6	102·2	98·7	104·3
Annan livsmedelsindustri	121	2 033	780	2 813	93·0	108·6	96·9	96·5
Textil- o. beklädnadsind. .	**689**	**18 740**	**39 894**	**58 634**	**93·2**	**98·9**	**97·0**	**123·0**
Bomullsindustri	47	6 165	6 984	13 149	94·1	98·4	96·3	152·0
Jute- o. linneindustri . .	13	1 115	1 186	2 301	94·5	98·4	96·5	143·1
Ylleindustri	66	3 741	5 488	9 229	90·5	97·1	94·3	129·9
Trikåfabriker	109	1 842	6 430	8 272	94·1	98·1	97·2	104·1
Skrädderier o. sömnadsfabr.	301	2 490	15 294	17 784	90·3	100·1	98·6	109·1
Annan hithörande industri	153	3 387	4 512	7 899	95·8	98·9	97·6	128·3
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**330**	**8 139**	**6 030**	**14 169**	**88·0**	**91·9**	**89·6**	**89·3**
Garverier	27	1 163	102	1 265	92·4	75·6	90·7	92·6
Skofabriker	123	2 107	1 683	3 790	73·4	82·3	77·1	49·2
Gummivarufabriker . . .	27	2 589	2 523	5 112	97·8	96·7	97·3	132·9
Annan hithörande industri	153	2 280	1 722	4 002	92·3	97·1	94·3	92·8
Kemisk-teknisk industri .	**260**	**8 683**	**2 949**	**11 632**	**96·2**	**99·8**	**97·1**	**103·0**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	97	2 008	944	2 952	92·3	98·6	94·2	107·7
Sprängämnesfabriker . .	8	1 314	628	1 942	99·5	99·8	99·6	74·3
Tändsticksfabriker . . .	8	497	204	701	101·0	94·9	99·2	110·1
Annan kemisk-tekn. ind. .	147	4 864	1 173	6 037	96·5	101·7	97·5	108·5
Samtliga industrigrupper	**5 171**	**256 133**	**79 803**	**335 936**	**93·1**	**98·8**	**94·4**	**118·0**
Byggnadsverksamhet . .	868	16 696	—	16 696	99·5	—	99·5	108·1
Statliga verk o. byggn.-arb.	165	28 157	2 812	30 969	99·6	97·0	99·4	99·4
Komm. verk. o. byggnadsarb.	202	15 134	688	15 822	94·6	81·4	94·0	92·1
Handel o. varulager . . .	521	4 025	1 064	5 089	96·3	101·8	97·4	96·0
Samfärdsel	137	5 187	56	5 243	90·8	114·3	91·0	94·2
Samtliga näringsgrenar	**7 064**	**325 332**	**84 423**	**409 755**	**94·0**	**98·6**	**94·9**	**114·2**

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 8. Indextal över antalet sysselsatta arbetare[1]. September 1939 = 100.

Näringsgrenar	1942							1943						
	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli
Malmbrytning o. metallind.	**108**	**109**	**110**	**110**	**111**	**112**	**111**	**112**	**112**	**110**	**110**	**111**	**112**	**105**
Gruvor o. anrikningsverk	108	109	109	110	110	109	105	103	103	100	100	103	106	97
Järn-, stål- o. kopparverk	109	109	109	106	107	108	106	110	110	105	105	109	110	101
Järn- o. stålmanufaktur	94	96	97	96	98	98	97	97	97	96	94	95	95	88
Mekaniska verkstäder	116	117	118	118	120	121	120	121	121	120	119	120	122	115
Skeppsvarv	111	109	110	110	112	115	115	120	118	120	121	119	121	109
Elektriska verkstäder	115	115	117	117	120	121	119	120	119	117	120	119	122	115
Annan metallindustri	85	85	86	86	89	91	91	90	90	88	88	88	88	84
Jord- o. stenindustri	**89**	**89**	**88**	**84**	**80**	**78**	**73**	**70**	**71**	**75**	**83**	**94**	**97**	**89**
Kolgruvor	121	119	114	118	120	125	122	123	117	115	112	112	113	107
Torvindustri	324	311	237	179	157	125	104	91	93	138	246	412	437	392
Stenbrott o. stenhuggerier	47	46	46	43	43	44	39	35	37	39	40	40	41	37
Cementfabriker, kalkbruk	90	91	94	89	85	83	77	76	77	81	86	89	94	83
Tegelbruk	80	81	81	74	62	58	51	48	48	55	72	88	93	86
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	83	84	85	85	85	86	87	88	88	90	89	93	92	87
Glasbruk	76	76	80	84	85	84	83	79	79	79	79	78	79	75
Träindustri	**75**	**76**	**76**	**73**	**73**	**70**	**65**	**66**	**68**	**70**	**74**	**78**	**79**	**74**
Sågverk o. hyvlerier	72	71	69	65	63	57	50	52	56	61	67	73	75	69
Snickeri- o. möbelfabriker	78	80	82	80	83	83	82	82	82	81	82	83	83	78
Annan trävaruindustri	96	99	102	102	100	99	95	95	90	93	92	99	100	100
Pappers- o. grafisk ind.	**84**	**83**	**82**	**82**	**83**	**82**	**78**	**78**	**78**	**76**	**76**	**81**	**85**	**80**
Pappersmassefabriker	75	73	73	69	70	67	60	58	60	59	61	69	75	69
Pappersbruk o. pappfabr.	78	75	74	75	76	76	73	75	73	68	68	72	74	72
Annan pappersindustri	89	89	93	94	95	97	96	96	96	96	94	96	97	93
Grafisk industri	99	100	98	100	102	103	105	104	103	101	99	100	104	99
Livsmedelsindustri	**100**	**100**	**101**	**99**	**109**	**109**	**90**	**94**	**93**	**91**	**89**	**94**	**97**	**96**
Kvarnar	89	88	90	101	104	104	98	96	99	96	92	94	94	96
Bagerier	109	108	104	102	100	102	95	99	101	102	103	108	114	111
Råsockerbruk o. raffinad.	130	136	142	142	230	230	110	118	115	111	106	105	109	115
Choklad- o. karamellfabr.	97	98	101	101	103	104	77	95	98	90	79	85	86	83
Bryggerier o. läskedrycksf.	95	97	93	87	84	83	89	85	84	86	90	95	100	95
Tobaksfabriker	83	79	77	81	77	80	73	79	75	73	74	74	73	69
Slakterier o. konservfabr.	112	103	116	106	109	109	104	106	103	99	96	106	110	109
Annan livsmedelsindustri	100	102	103	102	105	105	99	102	98	100	101	106	111	103
Textil- o. beklädnadsind.	**86**	**86**	**86**	**88**	**89**	**89**	**87**	**89**	**89**	**89**	**88**	**88**	**88**	**85**
Bomullsindustri	93	92	93	94	95	95	93	96	95	94	92	92	91	87
Jute- och linneindustri	91	92	92	92	92	93	89	91	91	89	89	88	89	86
Ylleindustri	90	89	90	92	93	93	92	93	94	94	92	92	93	88
Trikåfabriker	82	81	82	83	86	87	85	86	86	85	83	83	82	80
Skrädderier o. sömnadsfabr.	80	80	80	83	83	81	78	80	82	83	83	83	83	82
Annan hithörande industri	94	94	95	95	98	98	95	99	101	102	100	102	101	99
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**84**	**83**	**83**	**82**	**87**	**88**	**77**	**85**	**85**	**84**	**81**	**77**	**72**	**65**
Garverier	102	104	103	105	107	107	93	104	104	104	100	94	90	82
Skofabriker	86	84	84	75	85	84	75	80	82	80	76	69	60	46
Gummivarufabriker	71	69	70	74	74	76	61	79	78	78	76	76	72	70
Annan hithörande industri	88	88	90	93	97	99	91	93	89	90	86	84	85	80
Kemisk-teknisk industri	**91**	**91**	**92**	**89**	**88**	**88**	**83**	**86**	**87**	**88**	**87**	**87**	**89**	**87**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	90	90	93	93	95	97	93	92	95	96	96	96	100	94
Sprängämnesfabriker	138	134	130	123	113	110	99	104	106	107	103	104	106	106
Tändsticksfabriker	37	38	36	37	37	37	38	39	33	33	35	37	36	35
Annan kemisk-teknisk ind.	100	101	103	98	99	100	94	98	100	100	99	100	102	99
Samtliga industrigrupper	**94**	**94**	**95**	**94**	**95**	**95**	**91**	**92**	**93**	**92**	**92**	**95**	**96**	**90**
Byggnadsverksamhet	61	68	71	67	63	60	51	53	54	53	53	56	58	58
Statliga verk o. byggn.-arb.	133	136	137	133	130	121	109	108	108	109	113	119	121	120
Komm. verk o. byggnadsarb.	94	94	94	91	87	84	83	80	79	83	87	89	90	85
Handel o. varulager	73	73	74	75	76	77	73	74	74	76	72	73	73	71
Samtliga näringsgrenar	**94**	**95**	**96**	**94**	**95**	**94**	**89**	**90**	**90**	**90**	**91**	**93**	**94**	**90**

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 9. Tillgången på arbete och arbetskraft under juli 1943.

Näringsgrenar		Arbetare (i %) hos arbetsgivare, som rapporterat nedanstående arbetstillgång					Arb.-tillg.-siffra (konj.-siffra)	Arbetare (i %) hos arb.-giv., som betr. arbetskraften rapporterat			Permitterade arb. i % av anställda
		mycket god (5)	god (4)	medelgod (3)	mindre god (2)	dålig (1)		brist	tillr. tillgång	överflöd	
Malmbrytning o. metallindustri	juli 1943	31	53	13	1	2	4·1	56	44	0	0·2
	juni 1943	32	49	17	1	1	4·1	38	62	0	0·3
	juli 1942	27	49	20	3	1	4·0	36	60	4	0·3
Jord- o. stenindustri	juli 1943	45	39	13	2	1	4·3	67	32	1	1·0
	juni 1943	41	42	10	6	1	4·1	39	60	1	0·5
	juli 1942	33	49	12	5	1	4·1	41	58	1	1·2
Träindustri	juli 1943	23	48	25	3	1	3·9	39	60	1	1·0
	juni 1943	20	49	27	3	1	3·8	20	79	1	1·2
	juli 1942	22	57	17	2	2	3·9	33	66	1	1·1
Sågverk	juli 1943	16	48	32	4	0	3·7	31	69	—	1·0
	juni 1943	16	49	33	2	0	3·8	18	82	0	1·3
	juli 1942	20	58	21	1	0	4·0	35	65	0	0·8
Pappers- o. grafisk industri	juli 1943	15	42	26	10	7	3·5	39	59	2	4·2
	juni 1943	16	31	31	14	8	3·3	26	69	5	5·8
	juli 1942	16	49	19	11	5	3·6	27	69	4	3·3
Pappersmassefabriker	juli 1943	1	42	32	12	13	3·1	18	77	5	9·4
	juni 1943	1	22	34	26	17	2·7	4	83	13	13·1
	juli 1942	3	67	12	12	6	3·5	18	81	1	5·6
Livsmedelsindustri	juli 1943	16	47	32	4	1	3·7	21	78	1	1·2
	juni 1943	12	51	30	6	1	3·7	16	81	3	1·8
	juli 1942	8	38	38	11	5	3·3	11	81	8	1·8
Textil- o. beklädnadsindustri	juli 1943	18	52	26	4	0	3·8	62	38	0	0·6
	juni 1943	20	48	29	3	0	3·9	50	50	0	0·3
	juli 1942	7	48	34	9	2	3·5	26	73	1	1·1
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	juli 1943	3	46	23	22	6	3·2	40	55	5	11·5
	juni 1943	3	40	29	23	5	3·1	16	79	5	8·2
	juli 1942	4	51	34	10	1	3·5	17	82	1	1·6
Skofabriker	juli 1943	1	15	23	37	24	2·3	10	75	15	28·9
	juni 1943	4	18	37	30	11	2·7	5	80	15	16·5
	juli 1942	6	37	54	2	1	3·5	4	95	1	3·1
Kemisk-teknisk ind.	juli 1943	11	41	27	14	7	3·4	25	75	0	1·2
	juni 1943	10	37	25	20	8	3·2	15	83	2	1·8
	juli 1942	12	48	22	7	11	3·4	13	79	8	1·7
Samtliga industrigrupper	juli 1943	**25**	**49**	**20**	**4**	**2**	3·9	**50**	**49**	**1**	1·4
	juni 1943	24	46	23	5	2	3·9	34	65	1	1·5
	juli 1942	19	49	24	6	2	3·8	30	67	3	1·1
Byggnadsverksamhet	juli 1943	**7**	47	35	8	3	3·5	37	61	2	0·8
	juni 1943	4	36	42	15	3	3·2	12	82	6	1·7
	juli 1942	13	39	35	10	3	3·5	32	65	3	0·5
Samtliga näringsgrenar	juli 1943	**23**	**49**	**22**	**4**	**2**	3·9	**45**	**54**	**1**	1·3
	juni 1943	23	45	25	5	2	3·8	29	69	2	1·4
	juli 1942	18	48	26	6	2	3·7	27	70	3	1·0

Tab. 10. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade nyanställningar och entledigaden under juli 1943 i jämförelse med föregående månad.[1]

Näringsgrenar	Antal rapporterande företag		Antal nyanställda		Antal entledigade		Ökning (+) eller minskning (−)	
	Juni	Juli	Juni	Juli	Juni	Juli	Juni	Juli
Malmbrytning o. metallindustri	**66**	**85**	**2 012**	**3 008**	**1 330**	**1 957**	**+ 682**	**+ 1 051**
Gruvor o. anrikningsverk	2	2	36	27	9	37	+ 27	− 10
Järn-, stål- o. kopparverk	12	9	458	315	276	303	+ 182	+ 12
Järn- o. stålmanufaktur	4	5	29	48	43	22	− 14	+ 26
Mekaniska verkstäder	29	43	669	1 332	457	783	+ 212	+ 549
Skeppsvarv	4	5	295	296	68	191	+ 227	+ 105
Elektriska verkstäder	11	12	462	778	431	519	+ 31	+ 259
Annan metallindustri	4	9	63	212	46	102	+ 17	+ 110
Jord- o. stenindustri	**17**	**18**	**230**	**317**	**135**	**254**	**+ 95**	**+ 63**
Kolgruvor	2	1	4	1	5	8	— 1	— 7
Stenbrott o. stenhuggerier	—	1	—	—	—	12	—	— 12
Cementfabriker, kalkbruk	5	5	88	49	15	25	+ 73	+ 24
Tegelbruk	5	4	105	18	90	34	+ 15	— 16
Porslins-, kakel- o. lergodsfabr.	5	6	33	185	25	175	+ 8	+ 10
Glasbruk	—	1	—	64	—	—	—	+ 64
Träindustri	**8**	**10**	**86**	**148**	**42**	**78**	**+ 44**	**+ 70**
Sågverk o. hyvlerier	6	7	72	108	42	55	+ 30	+ 53
Snickerier o. möbelfabriker	—	3	—	40	—	23	—	+ 17
Annan trävaruindustri	2	—	14	—	—	—	+ 14	—
Pappers- o. grafisk industri	**11**	**17**	**298**	**549**	**342**	**390**	**− 44**	**+ 159**
Pappersmassefabriker	5	7	45	436	217	339	− 172	+ 97
Pappersbruk o. pappfabriker	2	4	31	75	21	31	+ 10	+ 44
Annan pappersindustri	2	2	51	17	—	5	+ 51	+ 12
Grafisk industri	2	4	171	21	104	15	+ 67	+ 6
Livsmedelsindustri	**16**	**21**	**159**	**354**	**74**	**140**	**+ 85**	**+ 214**
Kvarnar	—	—	—	—	—	—	—	—
Bagerier	—	1	—	6	—	—	—	+ 6
Råsockerbruk o. raffinaderier	5	9	42	209	1	48	+ 41	+ 161
Choklad- o. karamellfabriker	4	4	21	85	29	43	− 8	+ 42
Bryggerier o. läskedrycksfabriker	2	—	14	—	—	—	+ 14	—
Slakterier o. konservfabriker	4	2	74	30	39	4	+ 35	+ 26
Annan livsmedelsindustri	1	5	8	24	5	45	+ 3	− 21
Textil- o. beklädnadsindustri	**23**	**31**	**261**	**801**	**568**	**486**	**− 307**	**+ 315**
Bomullsindustri	6	8	150	399	191	279	− 41	+ 120
Jute- och linneindustri	—	1	—	25	—	4	—	+ 21
Ylleindustri	5	6	51	104	203	61	− 152	+ 43
Trikåfabriker	1	2	10	58	16	45	− 6	+ 13
Skrädderier o. sömnadsfabriker	5	11	15	179	45	44	− 30	+ 135
Annan hithörande industri	6	3	35	36	113	53	− 78	− 17
Läder-, hår- o. gummivaruind.	**34**	**8**	**152**	**197**	**935**	**273**	**− 783**	**− 76**
Garverier	2	2	—	—	33	79	− 33	− 79
Skofabriker	25	1	25	13	750	—	− 725	+ 13
Gummivarufabriker	4	4	122	174	143	194	− 21	− 20
Annan hithörande industri	3	1	5	10	9	—	− 4	+ 10
Kemisk-teknisk industri	**8**	**7**	**74**	**121**	**68**	**32**	**+ 6**	**+ 89**
Färg-, olje- o. parfymfabriker	—	1	—	37	—	9	—	+ 28
Sprängämnesfabriker	2	2	31	32	7	7	+ 24	+ 25
Tändsticksfabriker	—	—	—	—	—	—	—	—
Annan kemisk-teknisk industri	6	4	43	52	61	16	− 18	+ 36
Samtliga industrigrupper	**183**	**197**	**3 272**	**5 495**	**3 494**	**3 610**	**− 222**	**+ 1 885**
Byggnadsverksamhet	56	62	1 053	933	462	456	+ 591	+ 477
Handel o. varulager	4	1	138	41	56	21	+ 82	+ 20
Samfärdsel	1	1	13	8	2	4	+ 11	+ 4
Hotell- o. restaurangrörelse	1	—	72	—	108	—	− 36	—
Banker o. försäkringsföretag	—	1	—	2	—	5	—	− 3
Samtliga näringsgrenar	**245**	**262**	**4 548**	**6 479**	**4 122**	**4 096**	**+ 426**	**+ 2 383**
Kvinnor			944	1 568	1 553	991	− 609	+ 577

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

D. Arbetslösheten inom fackförbunden.

Tab. 11. Arbetslösheten inom fackförbunden den 30 juni 1943.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. .	91	25 772	21 225	896	3·5	784	26 091	669	2 6
Bleck- o. plåtslagareförb.	57	2 704	—	118	4·4	—	2 666	133	5·0
Bokbindareförbundet . .	56	8 969	5 557	105	1·2	63	8 943	109	1·2
Bryggeriindustriarb.-förb.	121	7 037	1 535	84	1·2	42	7 013	108	1·5
Byggnadsträarbetareförb.	341	33 275	—	4 672	14·0	—	33 662	5 391	16·0
De förenade förbunden .	60	12 390	3 429	876	7·1	318	12 502	565	4·5
Elektriska arbetareförb. .	76	8 377	—	176	2·1	—	8 464	171	2·0
Gjutareförbundet	105	8 887	41	215	2·4	6	9 044	151	1·7
Grov- o. fabriksarb.-förb.	428	69 000	7 667	4 633	6·7	977	70 207	4 775	6 8
Byggnadsind.-arbetare .	135	31 584	1 445	3 072	9·7	131	31 922	3 584	11·2
Byggnadsämnesind.-arb.	140	11 516	404	237	2·1	21	11 989	235	2 0
Glasbruksarbetare . .	35	3 222	97	100	3·1	10	3 020	51	1·7
Sockerfabriksarbetare .	17	4 232	766	334	7·9	231	4 310	289	5·5
Tändsticksarbetare . .	5	1 057	365	145	13 7	118	1 392	157	11·3
Övriga arbetare . . .	96	17 389	4 590	745	4 3	466	17 574	509	2 9
Gruvindustriarbetareförb.	63	10 275	114	137	1·3	9	10 653	134	1·3
Handelsarbetareförb. . .	266	42 857	18 204	587	1·4	238	42 840	644	1·5
Kommunalarbetareförb. .	322	46 789	13 737	608	1·3	348	48 064	560	1·2
Lantarbetareförbundet .	663	43 303	1 193	1 002	2·3	350	41 838	865	2·1
Litografförbundet . . .	19	2 620	149	24	0·9	4	2 925	21	0·7
Livsmedelsarbetareförb. .	124	28 414	8 557	1 249	4·4	681	28 217	1 598	5·7
Metallindustriarb.-förb. .	305	193 349	13 935	3 669	1·9	754	193 901	3 788	2·0
Järnbruksarbetare . .	52	38 814	701	302	0·8	184	39 182	289	0·7
Verkstadsarbetare . .	253	154 535	13 234	3 367	2·2	570	154 719	3 499	2·3
Murareförbundet	116	10 038	—	831	8·3	—	10 030	991	9·9
Målareförbundet	201	[1] 7 550	—	431	5·7	—	12 449	852	6·8
Pappersindustriarb.-förb.	119	28 512	1 573	2 013	7·1	318	31 089	2 197	7·1
Sadelm.- o. tapetserareförb.	62	3 798	793	216	5·7	68	3 816	200	5·2
Sko- o. läderindustriarb.-f.	59	10 066	3 847	1 484	14·8	745	10 290	1 387	13·5
Stenindustriarbetareförb.	128	5 336	—	302	5·7	—	5 494	287	5·2
Sågverksindustriarb.-förb.	236	18 417	24	1 079	5·9	11	19 464	1 609	8·3
Textilarbetareförbundet .	103	39 645	22 300	1 625	4·1	1 206	39 965	1 131	2·8
Tobaksindustriarb.-förb.	10	2 278	1 756	214	9·4	192	2 296	212	9·2
Transportarbetareförb. .	181	27 618	1 713	2 093	7·6	162	29 253	2 182	7·5
Träindustriarbetareförb.	248	23 969	548	832	3·5	65	24 460	621	2·5
Typografförbundet . . .	106	12 250	597	47	0·4	12	12 250	83	0·7
Väg- o. vattenb.-arb.-förb.	247	19 439	—	2 231	11·5	—	21 173	2 262	10·7
Summa	4 913	752 934	128 494	32 449	4·3	7 353	769 059	33 696	4·4

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under juni uppgivits till inalles 177 947.

[1] Materialet f. n. knapphändigt på grund av omläggning av förbundets statistik.

Tab. 12. Antalet arbetslösa i olika fackförbund i procent av det redovisade medlemsantalet $^{31}/_{5}$ 1942—$^{30}/_{6}$ 1943.

Fackförbund	$^{31}/_{5}$	$^{30}/_{6}$	$^{31}/_{7}$	$^{31}/_{8}$	$^{30}/_{9}$	$^{31}/_{10}$	$^{30}/_{11}$	$^{31}/_{12}$	$^{31}/_{1}$	$^{28}/_{2}$	$^{31}/_{3}$	$^{30}/_{4}$	$^{31}/_{5}$	$^{30}/_{6}$
Beklädnadsarbetareförb.	7·5	6·2	7·5	5·6	3·5	3·6	5·2	13·2	10·4	5·2	3·6	2·7	2·6	3·5
Bleck- o. plåtslagareförb. . . .	7·1	4·7	4·3	3·2	3·6	4·2	7·6	13·6	6·3	10·6	9·6	8·5	5·0	4·4
Bokbindareförbundet	2·4	2·4	2·2	2·0	1·9	1·4	1·1	2·2	1·5	1·4	1·2	1·4	1·2	1·2
Bryggeriindustriarbetareförb. . .	2·4	2·1	1·7	2·3	2·8	4·1	4·5	3·5	4·4	4·1	3·4	2·3	1·5	1·2
Byggnadsträarbetareförb. . . .	19·0	16·6	10·7	9·4	10·7	14·1	17·5	30·7	29·1	27·3	24·9	23·3	16·0	14·0
De förenade förbunden	4·2	4·1	4·9	3·9	4·2	4·5	4·5	10·1	5·6	4·4	4·7	5·1	4·5	7·1
Elektriska arbetareförb.	5·2	4·5	2·7	2·2	1·7	1·9	1·9	2·4	2·4	2·6	2·6	2·8	2·0	2·1
Gjutareförbundet	1·8	1·8	1·7	1·4	1·2	1·2	1·2	2·9	2·0	1·6	1·7	1·7	1·7	2·4
Grov- o. fabriksarbetareförb. . .	8·8	6·7	6·2	6·3	7·0	7·9	9·3	20·1	13·3	12·2	10·0	8·6	6·8	6·7
Byggnadsind.-arbetare	12·1	8·2	7·1	7·9	8·9	10·0	12·7	27·3	19·8	18·0	15·3	13·6	11·2	9·7
Byggnadsämnesind.-arbetare . .	5·2	4·1	3·5	3·9	5·5	7·1	8·7	16·4	11·9	9·9	6·7	4·7	2·0	2·1
Glasbruksarbetare	3·9	3·8	5·5	5·2	2·6	2·2	2·7	3·5	4·7	2·9	2·1	1·6	1·7	3·1
Sockerfabriksarbetare	8·2	6·3	4·3	3·3	6·0	4·2	2·5	20·2	13·6	11·0	6·6	5·9	5·5	7·9
Tändsticksarbetare	11·3	11·1	10·5	11·3	11·1	13·2	9·3	12·6	15·1	14·3	13·3	11·1	11·3	13·7
Övriga arbetare	6·2	5·3	7·0	5·2	5·4	6·3	6·0	10·9	5·0	5·0	4·5	4·1	2·9	4·3
Gruvindustriarbetareförb. . . .	2·0	1·2	1·3	1·2	1·0	1·1	1·3	2·3	2·0	1·9	1·7	1·7	1·3	1·3
Handelsarbetareförb.	2·3	2·2	2·2	2·3	2·2	2·4	2·5	2·5	2·9	2·2	1·9	1·6	1·5	1·4
Kommunalarbetareförb.	1·6	1·6	1·5	1·7	2·0	2·4	2·7	4·5	4·3	4·6	3·7	2·5	1·2	1·3
Lantarbetareförbundet	2·4	2·0	2·4	2·1	2·2	1·9	3·4	4·6	4·6	3·8	3·1	2·9	2·1	2·3
Litografförbundet	1·5	1·4	1·6	1·4	1·5	1·2	1·6	2·1	1·8	1·2	1·2	1·0	0·7	0·9
Livsmedelsarbetareförb.	5·7	5·2	5·3	5·9	7·0	6·2	6·2	10·9	8·8	7·7	6·5	6·9	5·7	4·4
Metallindustriarbetareförb. . . .	2·8	2·1	1·6	1·5	1·4	1·4	1·5	2·4	2·6	2·3	2·2	2·2	2·0	1·9
Järnbruksarbetare	0·6	0·4	0·5	0·6	0·7	0·6	0·7	1·5	1·4	1·0	0·9	0·8	0·7	0·8
Verkstadsarbetare	3·4	2·6	1·8	1·7	1·6	1·6	1·8	2·7	3·0	2·7	2·6	2·6	2·3	2·2
Murareförbundet	16·0	7·5	4·9	5·1	8·1	13·3	18·9	31·9	34·2	28·6	23·1	16·2	9·9	8·3
Målareförbundet	16·8	14·3	11·2	8·6	5·9	14·0	23·2	29·2	34·7	30·8	15·5	18·9	6·8	5·7
Pappersindustriarbetareförb. . .	8·0	6·8	6·1	5·6	6·3	6·9	7·6	8·3	10·9	8·7	9·8	10·8	7·1	7·1
Sadelm.- o. tapetserareförb. . .	9·1	7·2	7·5	6·4	4·2	3·3	3·2	8·7	12·0	8·1	6·5	6·6	5·2	5·7
Sko- o. läderindustriarb.-förb. .	11·3	7·1	8·1	6·9	14·3	11·7	11·9	37·5	14·8	17·8	12·4	24·1	13·5	14·8
Stenindustriarbetareförb.	6·5	7·3	8·2	9·4	9·3	10·8	9·0	22·3	17·9	10·6	8·7	8·9	5·2	5·7
Sågverksindustriarbetareförb. .	13·3	8·1	5·6	7·7	9·5	12·8	16·4	28·8	19·5	15·9	15·2	14·3	8·3	5·9
Textilarbetareförbundet	3·8	4·5	4·2	3·4	3·4	3·2	3·0	4·9	3·0	2·8	2·7	2·7	2·8	4·1
Tobaksindustriarbetareförb. . . .	8·4	7·9	7·8	7·1	7·3	7·7	7·8	7·8	8·7	8·5	8·5	8·8	9·2	9·4
Transportarbetareförb.	9·0	6·7	6·5	6·7	7·2	7·6	9·1	12·0	11·5	11·8	11·2	10·1	7·5	7·6
Träindustriarbetareförb.	4·2	3·8	3·4	3·2	2·7	3·4	3·7	15·5	6·4	5·3	4·0	3·7	2·5	3·5
Typografförbundet	1·0	0·7	0·8	1·9	1·8	1·7	1·8	2·6	2·2	1·5	1·2	1·0	0·7	0·4
Väg- o. vattenb.-arbetareförb. .	12·4	11·0	10·0	9·2	9·2	9·8	17·3	19·7	16·3	15·7	14·9	11·0	10·7	11·5
Summa	5·9	4·9	4·2	4·0	4·3	4·8	5·9	10·3	8·4	7·4	6·4	6·0	4·4	4·3

E. Hjälpsökande arbetslösa.

Tab. 18. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade hjälpsökande arbetslösa.

Län År och månad	Antal rapportkommuner	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot närmast föregående månad			Av hela antalet hjälpsökande voro %		Arbetslösa per 1 000 inv.
		Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	försörjningspliktiga	över 50 år	
a) *Vid utgången av juli 1943.*										
Stockholms stad	1	1 027	—	1 027	— 125	—	— 125	64·1	76·8	1·7
Stockholms	9	32	54	86	— 26	— 4	— 30	73·3	66·3	0·3
Uppsala	2	15	20	35	— 18	+ 1	— 17	·	·	0·3
Södermanlands	—	—	—	—	— 5	—	— 5	—	—	—
Östergötlands	2	46	—	46	— 9	—	— 9	·	·	0·1
Jönköpings	2	53	—	53	— 5	—	— 5	84·9	71·7	0·2
Kronobergs	2	6	4	10	—	—	—	·	·	0·1
Kalmar	1	39	—	39	— 9	— 1	— 10	·	·	0·2
Gotlands	2	6	5	11	— 3	—	— 3	·	·	0·2
Blekinge	12	22	62	84	— 3	+ 5	+ 2	86·9	72·6	0·6
Kristianstads	1	—	2	2	—	—	—	·	·	0·0
Malmö stad	1	135	—	135	— 63	—	— 63	88·1	80·0	0·9
Malmöhus i övrigt	5	73	1	74	— 31	—	— 31	75·7	63·5	0·2
Hallands	3	20	—	20	— 16	—	— 16	·	·	0·1
Göteborgs stad	1	708	—	708	— 91	—	— 91	73·3	63·0	2·5
Göteborgs o. Bohus i övrigt	33	168	995	1 163	— 33	— 42	— 75	86·8	53·4	5·7
Älvsborgs	1	2	—	2	— 2	—	— 2	·	·	0·0
Skaraborgs	3	7	2	9	— 4	— 1	— 5	·	·	0·0
Värmlands	6	24	52	76	— 10	— 13	— 23	72·4	72·4	0·3
Örebro	3	167	2	169	— 48	+ 1	— 47	72·8	49·7	0·7
Västmanlands	1	1	—	1	+ 1	—	+ 1	—	—	0·0
Kopparbergs	1	10	—	10	—	—	—	·	·	0·0
Gävleborgs	4	40	2	42	— 14	— 8	— 22	·	·	0·2
Västernorrlands	27	18	724	742	— 8	— 93	— 101	85·7	64·3	2·7
Jämtlands	1	1	—	1	—	—	—	·	·	0·0
Västerbottens	3	2	9	11	+ 2	— 1	+ 1	·	·	0·0
Norrbottens	6	4	11	15	— 9	+ 3	— 6	·	·	0·1
Summa	**133**	**2 626**	**1 945**	**4 571**	**— 529**	**— 153**	**— 682**	**77·1**	**64·5**	**0·7**
b) *Juni 1942—Juli 1943.*										
							antal %			
1942										
juni	190	4 696	3 245	7 941	— 1 814	— 305	— 2 119 21·1	75·5	51·6	1·2
juli	177	3 958	3 001	6 959	— 738	— 244	— 982 12·4	78·0	54·0	1·1
augusti	173	3 713	2 936	6 649	— 245	— 65	— 310 4·5	77·8	54·2	1·0
september	168	3 672	2 747	6 419	— 41	— 189	— 230 3·5	77·0	54·9	1·0
oktober	161	3 898	2 479	6 377	+ 226	— 268	— 42 0·7	75·6	52·9	1·0
november	164	4 204	2 467	6 671	+ 306	— 12	+ 294 4·6	75·6	54·8	1·0
december	171	5 724	2 868	8 592	+ 1 520	+ 401	+ 1 921 28·8	74·8	50·0	1·3
1943										
januari	178	6 739	3 253	9 992	+ 1 015	+ 385	+ 1 400 16·3	76·7	50·8	1·6
februari	172	6 408	3 161	9 569	— 331	— 92	— 423 4·2	76·6	56·4	1·5
mars	170	5 500	3 050	8 550	— 908	— 111	— 1 019 10·6	76·0	59·9	1·3
april	163	4 663	2 543	7 206	— 837	— 507	— 1 344 15·7	76·5	61·5	1·1
maj	155	3 964	2 283	6 247	— 699	— 260	— 959 13·3	75·3	62·6	1·0
juni	141	3 155	2 098	5 253	— 809	— 185	— 994 15·9	75·7	61·4	0·8
juli	133	2 626	1 945	4 571	— 529	— 153	— 682 13·0	77·1	64·5	0·7

Tab. 14. De arbetslösas yrkestillhörighet. Juli 1943.

Yrkesgrupper	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot närmast föregående månad			Av staten och kommunerna hjälpta	
	Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	antal	i % av antalet hjälpsökande
Jordbruk och skogshushållning	6	19	25	—	− 4	− 4	17	·
Jordbruk	4	1	5	− 1	− 6	− 7	1	·
Skogshushållning	2	18	20	+ 1	+ 2	+ 3	16	·
Industri och hantverk	1 383	1 638	3 021	− 401	− 104	− 505	2 715	89·9
Ingenjörsarbete och arbetsledning	40	—	40	− 2	− 1	− 3	36	·
Malmbrytning	—	1	1	—	+ 1	+ 1	—	·
Metall- och maskinindustri	132	18	150	− 45	− 4	− 49	129	86·0
Jord- och stenindustri	105	938	1 043	− 21	− 20	− 41	926	88·8
stenindustri	75	913	988	− 9	− 19	− 28	880	89·1
glasindustri	2	25	27	− 3	—	− 3	19	·
annan hithörande industri	28	—	28	− 9	− 1	− 10	27	·
Trävaruindustri	85	239	324	− 21	− 22	− 43	301	92·9
sågverksindustri	65	238	303	− 10	− 21	− 31	282	93·1
annan trävaruindustri	20	1	21	− 11	− 1	− 12	19	·
Pappersindustri	20	182	202	− 7	− 23	− 30	195	96·5
Grafisk industri	13	—	13	− 5	—	− 5	13	·
Livsmedelsindustri	30	4	34	− 13	− 2	− 15	30	·
Textil- och beklädnadsindustri	27	—	27	− 10	—	− 10	25	·
Läder-, hår- och gummivaruindustri	168	4	172	− 39	+ 1	− 38	124	72·1
skoindustri	146	3	149	− 35	—	− 35	105	70·5
gummivaruindustri	—	—	—	− 1	—	− 1	—	—
annan hithörande industri	22	1	23	− 3	+ 1	− 2	19	·
Kemisk-teknisk industri	32	2	34	− 5	—	− 5	34	·
Byggnadsverksamhet	724	249	973	− 227	− 32	− 259	895	92·0
husbyggnadsarbete	651	81	732	− 208	− 8	− 216	686	93·7
väg-, gatu- o. vattenbyggnadsarb.	73	168	241	− 19	− 24	− 43	209	86·7
Kraft- och värmeproduktion	7	1	8	− 6	− 2	− 8	7	·
Sjöfart och fiske	35	9	44	− 11	—	− 11	37	·
Handel, samfärdsel o. allmän tjänst	795	70	865	− 61	− 15	− 76	794	91·8
Kontors-, affärs- och lagerarbete	330	12	342	− 65	− 2	− 67	316	92·4
kontorister (chefer, bokhåll. m. fl.)	121	6	127	− 27	− 1	− 28	114	89·8
kontorsvaktmästare m. fl.	3	—	3	—	—	—	2	·
affärsförest., bitr., agenter m. fl.	148	3	151	− 19	—	− 19	144	95·4
lagerarbetare och förrådsbiträden	58	3	61	− 19	− 1	− 20	56	91·8
Landtransport	335	55	390	+ 17	− 14	+ 3	356	91·8
hamn- och stuveriarbetare	189	42	231	+ 40	− 12	+ 28	206	89·2
chaufförer och åkeriarbetare	124	13	137	− 12	− 2	− 14	133	97·1
övriga hithörande grupper	22	—	22	− 11	—	− 11	17	·
Hotell- och restaurangrörelse	29	—	29	− 7	—	− 7	28	·
Litterärt och konstnärligt arbete	48	1	49	—	—	—	43	·
Förvaltning och undervisning	38	2	40	− 8	+ 1	− 7	37	·
Sjukvård och hygien	15	—	15	+ 2	—	+ 2	14	·
Husligt arbete	24	3	27	+ 10	—	+ 10	20	·
Arbete, ej hänförl. till annan grupp	383	206	589	− 66	− 30	− 96	527	89·5
Summa	2 626	1 945	4 571	− 529	− 153	− 682	4 110	89·9
därav 16—25 år	85	38	123	− 38	− 11	− 49		
26—50 »	722	776	1 498	− 289	− 68	− 357		
över 50 »	1 819	1 131	2 950	− 202	− 74	− 276		

Tab. 15. Hjälpverksamheten för arbetslösa.

Län År och månad	Hela antalet hjälpta	därav hjälpta genom								
		statligt beredskapsarbete		statskommunalt beredskapsarbete	reservarbete		kommunalt arbete utan statsbidrag	kontantunderstöd		utbildningshjälp
		i kommissionens regi	i annan myndighets regi		arkivarbete och musikerhjälp	statskommunalt reservarbete		dagunderstöd	kommunalt understöd	
a) *Vid utgången av juli 1943.*										
Stockholms stad	972	73	—	488	192	27	18	100	14	60
Stockholms	57	21	—	—	7	—	11	9	4	5
Uppsala	33	—	—	—	3	—	29	—	—	1
Södermanlands	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Östergötlands	38	—	—	—	2	—	8	8	—	20
Jönköpings	51	37	—	—	1	—	8	—	—	5
Kronobergs	7	—	—	—	—	—	—	—	1	6
Kalmar	34	—	—	—	1	25	8	—	—	—
Gotlands	10	—	—	5	—	—	2	—	—	3
Blekinge	83	77	—	—	1	—	5	—	—	—
Kristianstads	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—
Malmö stad	126	69	—	29	1	—	—	27	—	—
Malmöhus i övrigt	72	64	—	—	2	—	6	—	—	—
Hallands	12	—	—	—	—	—	4	—	1	7
Göteborgs stad	650	112	209	92	41	19	—	146	1	30
Göteborgs o. Bohus i övrigt	1 026	467	420	60	1	15	11	36	3	13
Älvsborgs	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Skaraborgs	8	—	—	6	1	—	1	—	—	—
Värmlands	65	4	13	—	5	16	17	—	2	8
Örebro	116	4	—	13	—	—	36	—	—	63
Västmanlands	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs	9	—	—	—	1	—	8	—	—	—
Gävleborgs	32	—	—	27	—	—	—	—	—	5
Västernorrlands	686	194	356	60	1	20	20	1	—	34
Jämtlands	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Västerbottens	9	—	—	—	1	—	8	—	—	—
Norrbottens	10	—	—	—	—	—	—	—	—	10
Summa	**4 110**	**1 122**	**998**	**780**	**262**	**122**	**202**	**327**	**27**	**270**
därav städer	2 368	412	256	688	257	86	118	312	24	215
b) *Juni 1942—Juli 1943.*										
1942										
juni	6 903	2 177	945	1 206	370	178	409	974	66	578
juli	6 210	2 102	937	1 080	348	162	281	822	50	428
augusti	5 802	1 998	874	1 017	325	144	220	781	40	403
september	5 426	1 667	853	1 040	324	111	209	817	34	371
oktober	4 931	1 434	831	963	341	101	231	654	39	337
november	4 947	1 281	744	918	373	88	244	898	55	346
december	6 061	1 114	802	871	398	33	189	1 778	538	338
1943										
januari	6 994	1 271	971	815	357	24	324	2 738	180	314
februari	7 251	1 597	1 097	867	384	33	474	2 352	136	311
mars	6 954	1 390	1 355	1 023	386	84	364	1 954	91	307
april	6 011	1 092	1 300	939	375	71	357	1 561	75	241
maj	5 201	994	1 268	904	315	107	263	1 006	57	287
juni	4 493	1 125	1 131	832	280	121	187	460	38	319
juli	4 110	1 122	998	780	262	122	202	327	27	270

F. Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1938—1943.

Tab. 16. Arbetsförmedling och arbetslöshet.

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medeltal
	Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser												
1938	218	230	182	157	146	153	152	128	132	167	236	231	196
1939	219	230	179	155	126	119	119	106	124	154	193	186	173
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	182
1941	249	241	208	184	160	154	139	131	130	141	176	195	198
1942	227	202	168	131	110	103	99	97	97	102	114	125	147
1943	137	133	114	109	99	93	89						
	Arbetslösheten inom fackförbunden (procent av medlemsantalet)												
1938	15·6	14·5	13·0	10·7	8·4	8·5	7·2	7·2	7·5	9·0	11·2	17·8	10·9
1939	14·9	13·0	11·7	9·0	6·8	5·6	4·8	5·0	6·3	8·0	10·4	15·2	9·2
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	11·8
1941	17·1	16·4	15·1	13·1	10·6	9·3	7·8	7·5	7·3	8·2	10·0	13·0	11·3
1942	13·6	12·5	11·0	8·1	5·9	4·9	4·2	4·0	4·3	4·8	5·9	10·8	7·5
1943	8·4	7·4	6·4	6·0	4·4	4·3							
	Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa												
1938	22 022	22 263	20 071	16 935	13 797	11 891	10 057	9 993	10 818	13 972	18 853	23 603	16 189
1939	29 263	29 020	27 250	24 893	17 610	12 501	9 229	8 709	9 499	12 183	15 583	14 940	17 556
1940	15 552	15 184	14 332	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 243	16 122	20 562	23 469	13 367
1941	30 512	34 900	33 702	30 552	24 856	20 656	16 205	14 989	13 279	12 610	14 781	19 583	22 219
1942	25 259	25 149	22 062	15 535	10 060	7 941	6 959	6 649	6 419	6 377	6 671	8 592	12 306
1943	9 992	9 569	8 550	7 206	6 247	5 253	4 571						

Tab. 17. Indextal över antalet sysselsatta arbetare. (Se Anm.)

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1939 . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	100	98	97	90
1940 . . .	90	89	91	88	87	80	82	87	90	91	90	83
1941 . . .	83	85	84	85	88	91	92	92	92	91	91	85
1942 . . .	85	85	84	87	90	94	95	96	94	95	94	89
1943 . . .	90	90	90	91	93	94	90					

Anmärkningar till tabellavdelningen.

Tab. 7—9 och 17. För juli 1943 ha rapportkorten utsänts till omkring 12 800 företagare, av vilka c:a 7 600 lämnat de begärda uppgifterna. Uppgifterna avse antalet sysselsatta arbetare sista arbetsdagen av sista avlöningsperioden i månaden. Uppgifter rörande övriga sysselsatta inhämtas endast för den mellersta månaden i varje kvartal. Indextal för mindre än 50 personer ha ej beräknats. Indextal, som avse minst 50 men under 100 personer, äro tryckta med medieval stil. I tab. 8 och 17 ha enligt den s. k. kedjemetoden indextal uträknats över arbetarantalet med september 1939 som fast bas. Indextalen för juli 1943 äro preliminära. I tab. 8 och 17 ha fr. o. m. juni 1941 arbetare på semester räknats som sysselsatta. Indextalen i tab. 17 avse hela materialet. De s. k. konjunktursiffrorna i tab. 9 grunda sig på arbetsgivarnas omdömen om arbetstillgången. Omdömet mycket god arbetstillgång har betecknats med poängsiffran 5 och god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång med siffrorna 4, 3, 2 och 1, varefter ett med antalet sysselsatta vägt medeltal av dessa poängsiffror framräknats. — *Tab. 10.* Beträffande principerna för redovisningen se SFS 1940: 588 samt Soc. Medd. årg. 1940, sid. 409. — *Tab. 16.* Fr. o. m. januari 1938 ha i antalet hjälpsökande medräknats vid statliga och statskommunala beredskapsarbeten sysselsatta hänvisade arbetslösa, vilka dock först fr. o. m. juli 1940 varit anmälda som hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna.

Litteraturöversikt.

(11 juli—10 augusti 1943.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

Sverige.

Bosæus, W. Medicinalstyrelsens rättsmedicinska nämnds förslag angående omorganisation av rättsmedicinalväsendet i riket. Sv. läkartidningen 1943, nr 31.

Kilbom, K. Folkets hus till alla folkgruppers tjänst. Byggmästaren 1943, nr 13.

Petrelius, V. De erkända skatteförmedlingskassorna och kommunerna. Sv. stadsförbundets tidskrift 1943, nr 5.

Problemställningar i den ekonomiska efterkrigsdebatten. Finanstidningen 1943, nr 30.

Danmark.

Jensen, O. Ændringerne i Sociallovgivningen. (Föredrag.) Samfundets Krav 1942, nr 2/3.

Indkomst- og Formueforholdene i Skatteaaret 1942/43. Statistiske Efterretninger 1943, nr 31.

Finland.

Rekola, A. Den direkta beskattningen i Finland under kriget med särskild hänsyn till engångsskatter på förmögenhet. (Med diskussion.) Nationalekonomiska föreningens förhandlingar 1943, nr 3.

Frankrike.

Labor conditions in French North Africa. Monthly labor review maj 1943.

Schweiz.

Socialekonomiska problem i Schweiz. Industria 1943, nr 16.

Arbetarskydd.

Jönsson, Gunnar. Om silikos. (Föredrag.) Sv. läkartidningen 1943, nr 29.

Sverige.

Hultman, G. Det enskilda företagets arbetarskydd. Industria 1943, nr 15.

Amerikas förenta stater.

Merritt, Ella A. Trend of child labor, 1939 to 1942. Monthly labor review mars 1943.

Tyskland.

Ganzert, Ilse. Sozialer Einsatz für die schaffende Frau. Fabrikpflege und soziale Betriebsarbeit. Reichsarbeitsblatt 1943, nr 19.

Arbetslön och arbetstid.

Amerikas förenta stater.

Dickinson, Z. C. Men's and women's wages in the United States. International labour review juni 1943.

Effect of incentive payments on hourly earnings. Monthly labor review maj 1943.

Hourly entrance rates paid to common laborers, 1942. Monthly labor review febr. 1943.

Danmark.

Lønninger og Landbrugspriser. Arbejderen 1943, nr 15.

Finland.

Arbetslönerna i statens arbeten åren 1941 och 1942. Social tidskrift 1943, nr 5/6.

Lantarbetarnas löneförhållanden år 1943. Social tidskrift 1943, nr 5/6.

Norge.

Øksnes, K. J. Lønns- og arbeidsvilkår under offentlig kontroll og regulering. Sosialt arbeid 1943, nr 4/5.

Puerto Rico.

Incomes and expenditures of wage earners in Puerto Rico, 1940—41. Monthly labor review febr. 1943.

Tyskland.

Kass, H. Der Leistungslohn im Baugewerbe in seiner planmässigen Entwicklung im Wirtschaftsgebiet Mittelelbe seit Ende 1938. Reichsarbeitsblatt 1943, nr 21.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

Sverige.

Ahlberg, H. Byggnadsverksamheten som beredskapsåtgärd efter kriget. (Föredrag.) Byggmästaren 1943, nr 14.

Andersson, Sven. Arbetsförmedlingens personalrekrytering. Arbetsförmedlingen 1943, nr 5.

Bergman, P. Arbetsförmedlarens uppgift. Allsvensk samling 1943, nr 7.

Järse, Britt. Den sociala hemhjälpsverksamheten. Arbetsförmedlingen 1943, nr 5.

Kellgren, N. Arbetsförmedlingen och fredsberedskapen. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 28—30.

Amerikas förenta stater.

PERKINS, FRANCES. Women's work in wartime. Monthly labor review april 1943.

Effect of the war on employment in the iron and steel industry. Monthly labor review febr. 1943.

Danmark.

BAUER, F. Diskussionen om »fuld Beskæftigelse». Arbejderen 1943, nr 14.

Befolkningsfrågor.

BÖKER, H. La structure sociale de la population active dans l'agriculture de divers pays d'après les résultats des recensements professionnels. Revue internationale d'agriculture 1943, nr 4.

Sverige.

[JANNES, ELLY.] Hos Taikons i Lilla Sköndal. [Zigenarna i Sverige.] Vi 1943, nr 30.

Finland.

Lag om familjebidrag. Social tidskrift 1943, nr 5/6.

Tyskland.

LÜCKEN, K. Personensorgerecht bei nachträglicher Ehescheidung. Deutsche Jugendhilfe april/maj 1943.

RIETZSCH. Die Verordnung zum Schutz von Ehe, Familie und Mutterschaft. Deutsche Zeitschrift für Wohlfahrtspflege april/maj 1943.

Bostadsförhållanden.

Sverige.

CEDERWALL, G. Hyresstoppets förlängning. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 29.

ERIKSSON, TAGE. Hyresfastigheternas omkostnader. Sveriges fastighetsägaretidning 1943, nr 16.

ERIKSSON, Å. Några erfarenheter rörande statens byggnadslånebyrås verksamhet. Sv. stadsförbundets tidskrift 1943, nr 5.

FURHOFF, S. Krisbyggnadsverksamhetens problem. Industria 1943, nr 15.

N[ET]z[é]N, G. Landsbygdens bostadsfråga. Lantarbetaren 1943, nr 29.

Amerikas förenta stater.

New housing in nonfarm areas, 1941 and 1942. Monthly labor review april 1943.

Finland.

SIMONEN, A. E. Städernas bostadspolitiska uppgifter i detta nu. Finsk kommunaltidskrift 1943, nr 4.

Storbritannien.

OLBERG, P. Det engelska bostadsbyggets uppgifter. Sv. stadsförbundets tidskrift 1943, nr 5.

Föreningsväsen, kollektivavtal och arbetskonflikter.

Amerikas förenta stater.

BORTZ, N. M. Research work of trade-unions. Monthly labor review febr. 1943.

Försvarsberedskap och soldatvård.

Sverige.

Lönen vid beredskapstjänst. Bankvärlden 1943, nr 7.

Hälso- och sjukvård.

HJÄRNE, U. Anorexi hos barn. Sv. läkartidningen 1943, nr 31.

RAMER, T. Nervösa barn. Friskt folk 1943, nr 7.

RENDAHL, H. Huggormar och ormbett. Friskt folk 1943, nr 7.

Sverige.

MALMROS, H., & BJÖRHN, R. Kristidens inverkan på magsårens läkning. Sv. läkartidningen 1943, nr 28.

Sjukfrekvensen vid S. J. Signalen 1943, nr 29.

Jordbruks- och egnahemsfrågor.

Sverige.

HOLMSTRÖM, S. Den ekonomiska föreningsrörelsen under år 1942. Hushållningssällskapens tidskrift 1943, nr 4.

STENSGÅRD, A. H. Vårt jordbruks arbetskraftsproblem på längre sikt. Kungl. lantbruksakademiens tidskrift 1943, nr 2.

ÅKESSON, T. Jordbrukets byggnader. Byggmästaren 1943, nr 15.

ÅMARK, K. Statliga kristidsåtgärder på jordbruksområdet. Hushållningssällskapens tidskrift 1943, nr 4.

Kooperation.

DYKSTRA, W. Samordning i det internationella kooperativa varuutbytet. Kooperatören 1943, nr 13.

Amerikas förenta stater.

Cooperatives among students in the United States, 1941. Monthly labor review april 1943.

Developments in consumers' cooperation in 1942. Monthly labor review mars 1943.

Kristidsfrågor.

Sverige.

LINDELL, I. Större enhetlighet i ransoneringsbestämmelserna. Från departement och nämnder 1943, nr 13.

Nykterhetsfrågan.

KALLENBERG, K. Om patologiskt reaktionssätt för alkohol. Sv. läkartidningen 1943, nr 28.

Sverige.

DAHLBERG, G. Varför man blir nykterist. Tirfing 1943, nr 3.

LINNÉR, O. Gottgörelse av statsmedel för vissa kostnader för vård av alkoholister. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1943, nr 6.

ÅMAN, A. Statsunderstöden till nykterhetsnämnderna för 1942 års verksamhet. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1943, nr 6.

Priser, levnadskostnader, konsumtion.

Internationell arbetsfördelning även på livsmedelsproduktionens område. Sv. utrikeshandel 1943, nr 15.

Sverige.

HEDENMALM, E. Dyrortsgrupperingen. Folkskollärarnas tidning 1943, nr 29.

JOSEPHY, B. Prisstoppet inom ramen för Sveriges prispolitik. Industria 1943, nr 15.

REHN, G. Indexberäkningen reformeras. Mål och medel 1943, nr 7.

Danmark.

PEDERSEN, J. Prispolitiken. Samfundets Krav 1942, nr 4.

Schweiz.

SCHÄR, A. Die schweizerische Fettwirtschaft im Kriege. Schweiz. Konsum-Verein 1943, nr 30.

Die Preisstabilisierung weitgehend erreicht. Schweiz. Konsum-Verein 1943, nr 29.

Socialförsäkring.

Danmark.

SLETTEN, K. A. Fra Laugssygekasser til Folkeforsikring. Samfundets Krav 1942, nr 2/3.

Storbritannien.

Social-insurance proposals in Great-Britain — Beveridge report. Monthly labor review febr. 1943.

Tyskland.

LUND, O. Den tyske socialtrygd. G. Oversikt over bergverkstrygden. Sosialt arbeid 1943, nr 4/5.

PREISER, K. Die Unfallversicherung der in der Wohlfahrtspflege Tätigen. Deutsche Zeitschrift für Wohlfahrtspflege april/maj 1943.

Sechzig Jahre reichsgesetzliche Krankenversicherung. Wirtschaft und Statistik 1943, nr 6.

Socialvård.

Sverige.

HEDBERG, E. Den partiella arbetskraftens problem. Sv. socialvårds tidning 1943, nr 7.

MONTAN, K. Blinda i fabrik. Metallarbetaren 1943, nr 29.

MYRDAL, ALVA. De partiellt arbetsföra efter kriget. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 31.

WEBJÖRN, T. Några synpunkter på planläggningen av pensionärshem. Landskommunernas tidskrift 1943, nr 8.

Efterkrigsproblem inom svensk socialvård. S. A. P. information 1943, nr 12.

Socialvården i Stockholm. Sv. socialvårds tidning 1943, nr 7.

Finland.

KEKKONEN, U. Ordnandet av den förflyttade befolkningens vård under år 1944. Social tidskrift 1943, nr 5/6.

Norge.

DEBES, I. En mistrøstig undersøking. [Anm. av K. Petersen: »Tvangsarbeiderne på Opstad. En sosialstatistisk analyse».] Sosialt arbeid 1943, nr 4/5.

Tyskland.

LANGE, O. Fürsorgeerziehung, Jugendarrest und bestimmte Freiheitsstrafe. Deutsche Jugendhilfe april/maj 1943.

Undervisning och yrkesutbildning.

Sverige.

ARNEGREN, A. P:SON. Utvecklingstendenser inom den lägre lantbruksundervisningen. Kungl. lantbruksakademiens tidskrift 1943, nr 2.

CARLSSON, GOTTFRID. Ungdomens utbildning för jordbrukskallet. Mjölkpropagandan 1943, nr 7.

[LINDBERG, J.] Brevskolor åt landsbygden. Vi 1943, nr 29.

OLOFSSON, J. Utbildningens demokratisering. Skogsindustriarbetaren 1943, nr 14.

Finland.

TÖRNQVIST, S. Finlands nya lagstiftning om handelsläroanstalter. Tidskrift för praktiska ungdomsskolor 1943, nr 5.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

AHLBERG, C.-F., [m. fl.]. Bygg bättre samhällen. Sthlm 1943.

AMERIKAS FÖRENTA STATER. Employees' compensation commission.
Annual report. 26 (1941/42). Wash. 1943.
— Department of labor. Bureau of labor statistics.
Bulletin. Wash. 1942—43.
686. Union agreement provisions.
714. Report on the work of the National defense mediation board, March 19, 1941 — Jan. 12, 1942.
721. Labor laws and their administration 1941.
722. Shipyard injuries and their causes 1941.
729. Wage structure of the nonferrous metals industry, 1941—42.
730. Union wages and hours in the building trades, July 1, 1942.
732. Wages and hours of union motor-truck drivers and helpers, June 1, 1942.

BERGVALL, L. Värmeisolering av bostadshus. Sthlm 1943. (Meddelanden från Statens byggnadslånebyrå. 5.)

BILDER ur lanthandelns historia. Sammanställda av *J. Ejdestam, N. Hedin & E. Nygren.* Utg. av A.-B. Hakon Swenson till dess 25-års jubileum. Västerås 1943.

CANADA. Special committee on social security.
Report on social security for Canada. Prepared by *L. C. Marsh.* Ottawa 1943.
Health insurance. Report. Ottawa 1943.

DANMARK. Arbejdsdirektören.
Indberetning til Arbejdsministeriet om Arbejdsanvisningen og Arbejdslöshedsforsikringen m. m. i Regnskabsaaret 1941/42. Khvn 1943.
— Statsboligfonden.
Beretning og Regnskab. 20 (1942). Khvn 1943.

ENQUIRY, An, into people's homes. A report prepared by mass-observation for the Advertising service guild. Lond. 1943.

ERICH, R. Studier i internationell rättskipning. Lund 1943. (Skrifter utg. av Fahlbeckska stiftelsen. 31.)

GOLDBERG, L. Quantitative studies on alcohol tolerance in man. Sthlm 1943. (Acta physiologica scandinavica. Vol. 5. Suppl. 16.) Akad. avh.

HIRSCH, A. Levande och bortgångna. Några minnesbilder från arbetsfält, släkt och vänkrets. Sthlm 1943.

INKOMSTUTVECKLINGEN 1939—1942. Sthlm 1943. (Information och argument. Utg. av Landsorganisationen. 2.)

INTERNATIONELLA ARBETSBYRÅN.
Studies and reports. Montreal 1942.
Ser. P. (Seamen.)
4. Life-saving measures for merchant seamen in time of war. Statement prepared at the request of the Joint maritime commission.

NORGE. Rikstrygdeverket.
Årsmelding. 46 (1942). Oslo 1943.

P. M. angående krav på visst hälsotillstånd för erhållande av statliga m. fl. befattningar, företeende av läkarintyg för vinnande av anställning samt läkarundersökning tvångsvis av befattningshavare. Avg. d. 14 juli 1943. Sthlm 1943. [Stencil.]

SCHWEIZ. Eidgenössisches statistisches Amt.
Statistische Quellenwerke der Schweiz. Bern 1943.
116. Eidgenössisches Wehropfer 1940. Kanton Luzern.
117. — Kanton de Vaud.
118. — Kanton St. Gallen.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1943. Sthlm 1943.
29. Betänkande rörande sinnesslövårdens organisation med hänsyn till erforderliga åtgärder för beredande av skolundervisning åt bildbara sinnesslöa barn. Avg. d. 21 april 1943. (S).
30. Stadsplaneutredningen 1942. 2. Förslag till vissa ändringar i byggnadsstadgan. [Avg. d. 17 juni 1943.] (Ju).

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1943.
Folkmängden och dess förändringar.
Folkräkningen d. 31 dec. 1940. Av Statistiska centralbyrån. 3. Folkmängden efter yrke.
Socialstatistik.
Byggnadsverksamheten i Sverige år 1941. Av K. socialstyrelsen.

UNDERSÖGELSER over Komfurer. Med særligt Henblik paa Brændselsbesparelse og Forbedring af Arbejdsforhold. Udfört af Statens Husholdningsraad i Samarbejde med . . . Khvn 1943.

UNGERN. Office central de statistique.
Annuaire statistique hongrois. Nouv. cours. 48 (1940). Budap. 1942.

WESTMAN, E. G. [utg.] Lagen om förhandlingsrätt för kommunala tjänstemän. Kommenterande redogörelse. Sthlm 1943.

Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar.

Till Konungen, vederbörande departementschef eller riksdagsutskott har socialstyrelsen under tiden $^{20}/_{7}$—$^{19}/_{8}$ 1943 avlåtit bl. a. följande remissvar och andra skrivelser (exp. från byråerna I—VI).

Departement		Daterad
Socialdep.	Förslag till användning av anslag till ortsombud (IV)	$^{22}/_{7}$
»	Framställning av Frälsningsarmén i Sverige om höjning av statsbidraget till arméns räddningshem och hem för ogifta mödrar med späda barn (II)	$^{23}/_{7}$
»	Framställning ang. återbesättande med ordinarie innehavare av tjänsterna som yrkeslärare i snickeri respektive arbetsledare vid Vemyra skol- och yrkeshem (II)	$^{28}/_{7}$
»	Utlåtande över besvär av Torsten Apelqvist rörande tillstånd till avgiftskrävande arbetsförmedling (I)	$^{2}/_{8}$
»	Hemställan om anslag för deltagande i ombyggnaderna å Långmora arbetshem (överinsp. för utl.-förläggn.)	$^{2}/_{8}$
»	Framställning av svenska kyrkans lekmannaskola om bidrag av statsmedel för anordnande av en kurs för präster i sociala frågor (II)	$^{12}/_{8}$
»	Redogörelse för verkställd undersökning beträffande fastighetsomkostnadernas förändring (V)	$^{14}/_{8}$
Finansdep.	Förslag till provisoriska jämkningar av gällande dyrortsgruppering (IV)	$^{14}/_{8}$
»	Livsmedelskostnaderna för juli månad 1943 (IV)	$^{14}/_{8}$
Justitiedep.	Framställning om befrielse t. v. för utlänningar att inneha arbetstillstånd för anställning inom skogs- och jordbruk, torvhantering och husligt arbete (VI)	$^{17}/_{8}$

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden $^{20}/_{7}$—$^{19}/_{8}$ 1943 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
632.	K. kung. ang. ändring i vissa delar av kung. den 22 juni 1939 (nr 465) om lantarbetarbostadslån och lantarbetarbostadsbidrag	$^{30}/_{6}$
635.	K. kung. ang. fastställande av det tal, som skall anses motsvara levnadskostnadsökningen m. m.	$^{16}/_{7}$
636.	K. kung. ang. kristillägg under tredje kvartalet 1943	$^{16}/_{7}$
640.	K. kung. med tillämpningsföreskrifter till lagen den 30 juni 1943 (nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete	$^{29}/_{7}$
641.	K. kung. om arbetsförmedlingstvång för torvhantering	$^{29}/_{7}$
645.	K. kung. om stipendier för blivande distriktstandläkare m. fl.	$^{29}/_{7}$
647.	K. kung. ang. befrielse i vissa fall från anmälningsskyldighet enligt förordn. den 30 april 1943 (nr 218) om skyldighet för arbetsgivare att anmäla arbetsanställning	$^{30}/_{7}$
648.	K. kung. om beviljande i vissa fall av tjänstledighet för skördearbete	$^{30}/_{7}$

INNEHÅLL

Socialvårdens lokala och centrala organisation 671
Fastighetsomkostnadernas förändring åren 1938—1942 684
Arbetsberedning åt blind och synsvag arbetskraft 693
Den statliga statistikens organisation . 696

Kortare meddelanden

Byggnadskostnaderna i Stockholm 1939—1 juli 1943 703
Indexnämnden utökas 703

Statens hyresråds yttrande till Kungl. Ma:jt i fråga om generell hyreshöjning 703

En bostadsundersökning i Ångermanland år 1942 704

Periodiska översikter

Befolkningsutvecklingen under andra kvartalet 1943 706
Olycksfall i arbete år 1940 707
Kostnaderna för livsmedel, bränsle och lyse i augusti 1943 710
Arbetsmarknaden

Arbetsmarknaden under augusti 1943 . . 713
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under augusti 1943 716
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission 719
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna juni 1943 720
Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden 723

Litteraturöversikt 739
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar 744
Författningar rörande sociala frågor . 744

INDEX

Organisation locale et centrale de la protection sociale.
Coût de l'entretien et frais divers des immeubles de 1938 à 1942.
L'occupation de la main-d'œuvre aveugle.
L'organisation de la statistique officielle.

Courtes notices.

Coût de la construction à Stockholm de 1939—au 1er juillet 1943.
Agrandissement du Commission de l'indice des prix.
Rapport au Gouvernement du Conseil officiel des loyers touchant une hausse général des loyers.
Une enquête sur les habitations dans le province d'Angermanland en 1942.

Aperçus périodiques

Mouvement de la population pendant le 2e trimestre 1943.
Les accidents du travail en 1940.
Coût des denrées alimentaires, du chauffage et de l'éclairage en août 1943.
Marché du travail.

Le marché du travail pendant août 1943.
Activité de la Commission du marché du travail en août 1943.
Communications de la Commission du marché du travail.
Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Juin 1943.
Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.

Bibliographie.
Rapports et exposés par l'A.T.P.S.
Lois concernant les questions sociales.

Sociala Meddelanden.

Bulletin officiel publié par l'Administration du Travail et de la Prévoyance Sociale (A. T. P. S.) en Suède.

Organisation locale et centrale de la protection sociale. L'article reproduit le rapport de l'A.T.P.S. en date du 31 août 1943 sur le projet émanant du Comité de Protection sociale et proposant, entre autre, l'institution dans tous les communes d'une Commission sociale. Il y est souligné que le caractère actuel de la protection sociale doit subir une transformation radicale et passer de la guérison des symptômes et d'une activité passive de secours à une protection active et prophylactique des membres de la société. Dans l'attente d'un plan embrassant tout le système de la protection sociale, des réformes urgentes d'une portée plus limitée doivent être réalisées, en particulier dans le domaine de la protection de l'enfance et en ce qui concerne la collaboration du corps médical à la protection sociale. L'A.T.P.S. propose, de même que le Comité, qu'une Commission sociale soit instituée dans les communes, mais estime que les commissions existantes, à l'exception de l'Assistance publique, doivent être maintenues et être représentées dans la Commission. P. 671.

Coût de l'entretien et frais divers des immeubles de 1938 à 1942. Au début de 1943, l'A.T.P.S. a effectué une enquête sur le coût de l'entretien des immeubles basée, d'une part, sur les renseignements obtenus des propriétaires de concert avec le Conseil officiel des loyers, d'autre part sur des déclarations d'impôts et sur les renseignements fournis par un certain nombre d'autorités et d'organisations. L'article rend compte des résultats finaux de l'étude des données émanant des propriétaires d'immeubles. La documentation s'étend sur 2 450 grands immeubles comprenant 23 038 logements uniquement destinés à l'habitation et 256 qui ne le sont que partiellement, ainsi que sur 2 120 autres locaux. Les rentes des emprunts hypothécaires montrent en moyenne une augmentation de 3·8 à 4·0 % du montant de la dette. Le groupe de dépenses »onera» est monté de 11·6 à 13·4 % de la valeur locative. Les frais de réparations étaient en 1942 à peine supérieurs à ceux de 1938, ce qui implique une diminution assez importante du volume de ces travaux. Les dépenses pour le chauffage s'élevaient à 14·4 % de la valeur locative de l'année 1938, soit exactement le double de ce qu'avaient été ces dépenses pendant ladite année. P. 684.

L'occupation de la main-d'œuvre aveugle. Les grandes organisations suédoises d'aide aux aveugles ont désigné en 1941 un conseiller qui a pour mission de chercher à procurer du travail sur le marché libre aux aveugles et aux personnes dont l'acuité visuelle est réduite. L'article rend compte des expériences de ce conseiller. Il s'agissait de reconnaître dans quelle mesure les aveugles sont capables de prendre part au travail industriel et quelles possibilités a l'industrie, tant au point de vue technique que de l'organisation, de tirer parti de cette main-d'œuvre. Les difficultés du placement des aveugles se sont montrées considérables mais certains résultats ont été obtenus. P. 693.

L'organisation de la statistique officielle a fait l'objet d'une communication de l'A.T.P.S. à propos d'un rapport d'un comité sur la question. L'A.T.P.S. approuve en principe la création d'une commission générale des statistiques proposé par le Comité. Le personnel supplémentaire occupé de manière continue ne doit pas cependant, dans son ensemble, être attaché à cette commission mais réparti entre celle-ci et les différentes administrations. En outre, la fusion des deux bureaux de statistique de l'A.T.P.S. est déconseillée. P. 696.

Le coût des denrées alimentaires, du chauffage et de l'éclairage en août 1943 a marqué une baisse légère par rapport au mois immédiatement précédent. L'indice du mois est tombé de 162 à 160 dans la série ayant pour base 1935 et de 210 à 208 dans la série de 1914. P. 710.

Le marché du travail pendant août 1943. La situation sur le marché du travail n'avait pas subi d'importants changements depuis le mois précédent. La pénurie de main-d'œuvre continuait à se faire sentir. Le nombre moyen de demandes de travail pour 100 places disponibles était de 90 en août contre 89 en juillet. Le nombre d'ouvriers occupés dans l'industrie et domaines d'activité connexes était demeuré à peu près identique. Au 31 août, 34 000 hommes travaillaient à l'abatage des bois, ce qui est environ le même chiffre que pendant juillet. La proportion des chômeurs affiliés à des syndicats était, à la fin de juillet, de 3·9 % contre 4·4 % un mois plus tôt. Le nombre de chômeurs demandant des secours s'était abaissé à 4 410, soit de 161. P. 713.

Häftets huvudinnehåll.

September 1943.

Socialvårdens lokala och centrala organisation. Artikeln återger med någon förkortning socialstyrelsens yttrande den 31 augusti 1943 över socialvårdskommitténs förslag till socialnämnd m. m. Däri betonas, att den nuvarande socialvårdens karaktär bör undergå en radikal ändring från symtombotande, passiv understödsverksamhet till aktiv, förebyggande människovård. I avvaktan på en plan över hela socialvårdssystemet böra trängande reformer av mera begränsad omfattning genomföras, bl. a. på barnavårdens område och i fråga om läkarnas medverkan i socialvården. Styrelsen föreslår liksom kommittén, att socialnämnder inrättas i kommunerna, men anser, att nu befintliga nämnder utom fattigvårdsstyrelsen böra bibehållas och vara representerade i socialnämnden. Sid. 671.

Fastighetsomkostnadernas förändring åren 1938—1942. I början av 1943 företog socialstyrelsen en undersökning av fastighetskostnaderna, som grundar sig dels på i samråd med statens hyresråd infordrade uppgifter från fastighetsägare, dels på vissa inkomstdeklarationer samt uppgifter från ett flertal myndigheter och organisationer. I artikeln redogöres för resultaten av den slutliga bearbetningen av fastighetsägarnas uppgifter. Materialet avser 2 450 större fastigheter med 23 038 helt och 256 delvis för bostadsändamål avsedda lägenheter samt 2 120 andra lokaler. Ränteutgifterna visa i genomsnitt en ökning från 3·8 till 4·0 % av skuldsumman. Utgiftsgruppen »onera» har stigit från 11·6 till 13·4 % av hyresvärdet. Reparationskostnaderna voro år 1942 endast obetydligt högre än år 1938, vilket innebär en ej oväsentlig minskning av dessa arbetens volym. Bränsleutgifterna uppgingo år 1942 till 14·4 % av 1938 års hyresvärde eller jämnt dubbelt så mycket som sistnämnda år. Sid. 684.

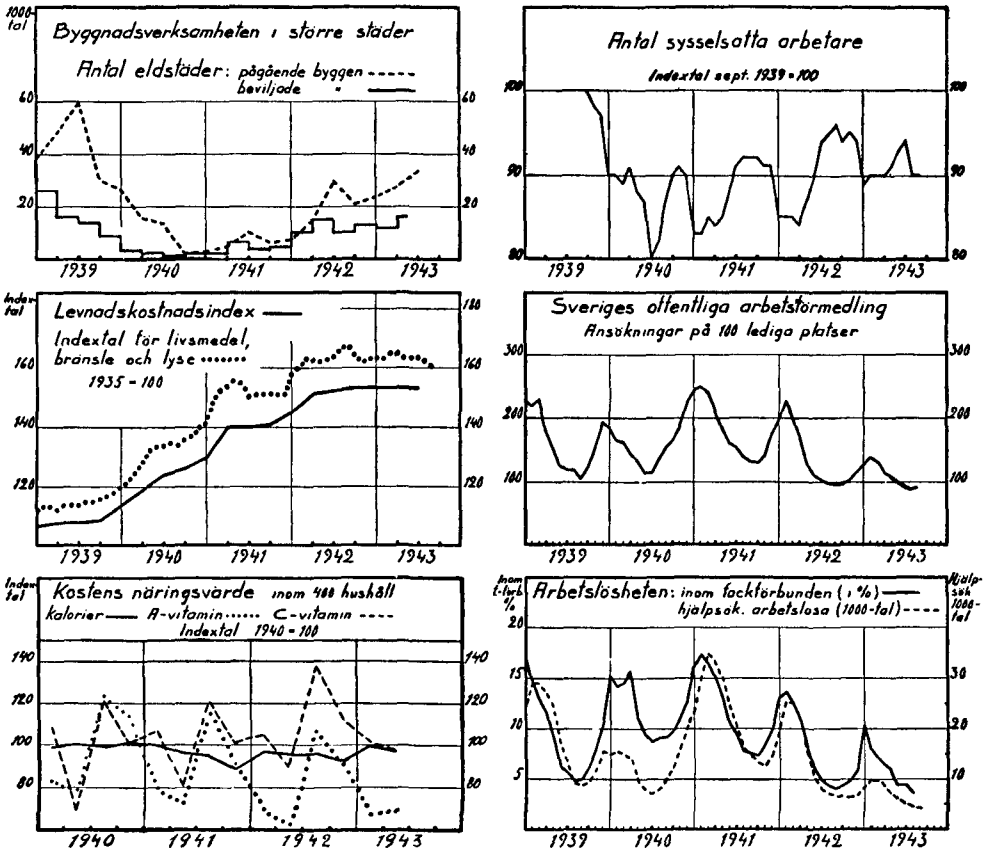
Arbetsberedning åt blind och synsvag arbetskraft. De större blindorganisationerna i Sverige tillsatte år 1941 gemensamt en konsulent, som bl. a. har till uppgift att söka bereda blinda och synsvaga personer arbete på den öppna marknaden. Artikeln skildrar konsulentens erfarenheter under detta arbete. Det har gällt att komma underfund med såväl de blindas förutsättningar för industriellt förvärvsarbete och näringslivets tekniska och organisatoriska möjligheter som att tillgodogöra sig denna arbetskraft. Svårigheterna vid denna arbetsförmedling ha visat sig vara mycket stora, men vissa resultat ha uppnåtts. Sid. 693.

Den statliga statistikens organisation har varit föremål för ett remissutlåtande av socialstyrelsen i anledning av ett förslag från besparingsberedningens statistikkommitté. Det föreslagna statistikkollegiet tillstyrkes i huvudsak av styrelsen. Den kontinuerligt sysselsatta extra personalen bör emellertid ej i sin helhet vara placerad hos kollegiet utan fördelas mellan kollegiet och resp. ämbetsverk. Vidare avstyrkes en sammanslagning av styrelsens båda statistiska byråer. Sid. 696.

Kostnaderna för livsmedel, bränsle och lyse i augusti 1943 ha till följd av jämförelsevis låga priser på färsk potatis, morötter och tomater samt prissänkning i fråga om färsk strömming visat en fortsatt, mindre nedgång. Indextalet för månaden sjönk från 162 till 160 i 1935 års serie och från 210 till 208 i 1914 års serie. Sid. 710.

Arbetsmarknaden under augusti 1943. Läget på arbetsmarknaden hade icke undergått några större förändringar under redovisningsmånaden. Knappheten på arbetskraft var alltjämt framträdande. Genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 90 i augusti mot 89 i juli. Antalet sysselsatta inom industri och angränsande verksamhetsområden var i det närmaste oförändrat. Vid vedavverkningarna sysselsattes den 31 augusti 34 000 man eller ungefär samma antal som föregående månad. Antalet arbetslösa inom fackförbunden utgjorde vid utgången av juli 3·9 % mot 4·4 % en månad tidigare. Antalet hjälpsökande arbetslösa hade under augusti nedgått till 4 410 eller med 161. Sid. 713.

Socialstatistiska diagram.

Socialvårdens lokala och centrala organisation.

Socialstyrelsens yttrande över socialvårdskommitténs förslag till lag om socialnämnd m. m.

I underdånig skrivelse den 31 augusti 1943 har socialstyrelsen avgivit utlåtande över de delar av socialvårdskommitténs betänkande angående socialvårdens organisation m. m. (SOU 1942:56),[1] som styrelsen icke berört i sin skrivelse den 30 juni 1943, där huvudsakligen kommitténs förslag om socialvårdskommuner behandlades.[2] I augustiskrivelsen har styrelsen anfört i huvudsak följande.

Socialstyrelsen framhåller inledningsvis, att utlåtandet icke är att uppfatta som ett slutgiltigt ställningstagande till de berörda spörsmålen. Vidare betonar styrelsen angelägenheten av att trängande reformer genomföras undan för undan, så snart möjligheterna därför öppnats.

Den synpunkt, ur vilken de organisatoriska och därmed sammanhängande spörsmålen böra ses, är enligt styrelsens mening väsentligen följande.

Socialvården är i stort sett ett viktigt led i vår folkvård och bör i varje enskilt fall vara vård av människan såsom individ och i hennes sociala sammanhang, varvid socialvården bör bedrivas i intim anknytning till den praktiska medicinen, arbetsförmedlingen, den bostadssociala verksamheten, den tekniska olycksfallsprofylaxen samt upplysning och uppfostran, i syfte att förebygga understödsbehov. Ur denna synpunkt framstår exempelvis såsom en av de allvarligaste bristerna i vår nuvarande fattigvård och barnavård — givetvis bortsett från den förebyggande socialmedicinska mödra- och barnavården — dess alltför vanliga begränsning till symtombotande understöd och andra åtgärder i det mera framskridna stadiet av hjälplöshet. Individer och familjer, för vilka fattigvårdsbehov icke förebyggts genom socialförsäkring eller andra socialpolitiska åtgärder, lämnas ofta att med egna otillräckliga ekonomiska resurser kämpa mot kroppsliga sjukdomar, psykiska lidanden och andra personliga hinder för arbetsförmåga och levnadslycka, tills situationen bär det definitivas prägel; då först ingriper samhället. Detta är den för de fattiga medborgarna mest kännbara och därför även för samhället mest väsentliga bristen i vår nuvarande socialvård.

Orsakerna till den nämnda bristen kunna vara otillräckliga ekonomiska resurser i många kommuner, stundom frånvaron av intresse och kunskaper hos de kommunalsociala förvaltningsorganen, förtroendemän lika väl som tjänstemän, och otillräcklig positiv medverkan i fattigvård och barnavård av läkare, arbetsförmedlare etc. Den av dessa och andra orsaker betingade passiva och restriktiva inställningen från socialvårdens sida gentemot allmänheten, skärpt genom en nedärvd motvilja hos medborgarna mot fattigvård, hindrar socialvården att bli ett effektivt led i vår folkvård.

[1] Soc. Medd. årg. 1942, sid. 1003. — [2] Soc. Medd. årg. 1943, sid. 510.

För att med ett slående exempel från själva utformningen av lagen illustrera vad det här rör sig om vill socialstyrelsen erinra om den obligatoriska kommunala fattigvårdens begränsning till de omständigheter, som omförmälas i 1 § fattigvårdslagen. Denna paragraf innebär, att den, som skall kunna göra anspråk på fattigvård, måste vara arbetsoförmögen, hjälplös och medellös. Arbetsoförmågan preciseras i lagen så, att den hjälpberättigade skall vara i följd av ålderdom, sjukdom, lyte eller eljest bristande kropps- eller själskrafter oförmögen att genom arbete försörja sig. När sjukdom hunnit bliva understödsmotiv, äro emellertid utsikterna till återställelse eller förbättring av organismens funktionsförmåga, enligt vad erfarenheten visar, jämförelsevis ringa. Vid sidan av den nu berörda bestämmelsen i 1 § i fattigvårdslagen äro rekommendationerna i lagens 26 och 37 §§ rörande förebyggande åtgärder utan nämnvärd praktisk betydelse. I detta sammanhang riktar styrelsen uppmärksamheten på behovet av en sådan ändring av 1 § fattigvårdslagen, att även en arbetslös man och en arbetsför moder bli berättigade till understöd. Att i görligaste mån undanröja de påpekade fundamentala missförhållandena är av den största vikt icke blott för att skänka de ekonomiskt svagt ställda medborgarna en känsla av trygghet mot nöd utan även för att tillgodose befolkningsutvecklingens krav på att samhället även i socialvården tillvaratager och stimulerar individernas arbetsförmåga och försörjningsmöjligheter.

En organisationsreform måste oundgängligen innebära en radikal ändring av den nuvarande socialvårdens karaktär, från symtombotande, passiv understödsverksamhet till aktiv, förebyggande människovård. En dylik reform måste även gå utanför socialvårdens begränsade område in på socialförsäkringens och socialmedicinens. Ett sammanhängande socialförsäkringssystem, innefattande effektiv hälsokontroll och sjukvård samt en rationell arbetsförmedling, är sålunda ett oundgängligt profylaktiskt förstadium till den egentliga socialvården.

Riktlinjer för en socialvårdsreform. Styrelsen konstaterar med tillfredsställelse, att kommitténs allmänna överväganden rörande riktlinjerna för kommitténs fortsatta arbete på en socialvårdsreform i huvudsak överensstämma med styrelsens inledningsvis angivna huvudsynpunkt på hithörande spörsmål, nämligen att åvägabringa trygghet mot nöd för alla medborgare.

Kommittén framhåller särskilt hur viktigt det är med hänsyn till befolkningsförhållandena att konsekvent och målmedvetet förbättra det uppväxande släktets levnads- och utvecklingsmöjligheter. I understödsförebyggande syfte skola det allmännas hjälpåtgärder vidare söka bevara och öka den enskilde medborgarens självförsörjningsförmåga såsom förutsättning för självförsörjningsplikten, som ju skall utgöra den grund, varpå socialvården vilar. Till dessa fundamentala principer ger styrelsen sin anslutning, ävensom till kommitténs avsikt att i sina blivande förslag kombinera socialvårdsreformen med en översyn och utbyggnad av socialförsäkringen.

En uppläggning i ett sammanhang av de försäkringsmässiga och rent understödsmässiga hjälpformer, som erfordras för en systematisk plan för med-

borgarnas tryggande mot nöd, finner styrelsen vara nödvändig för att slutgiltigt kunna bedöma detaljernas hjälptekniska värde och finansieringsfrågan. Det är därför önskvärt, att kommitténs förslag framläggas i samband med *en plan* över hela det system, till vilket kommittén syftar. Såsom styrelsen redan framhållit, får detta naturligtvis icke hindra, att vissa trängande reformer av mera begränsad omfattning, vilka icke kunna föregripa den stora socialreformen, av kommittén behandlas i särskild ordning och genomföras snarast möjligt. Bland dylika trängande spörsmål förtjäna följande särskild uppmärksamhet.

I fråga om *samhällets barnavård* föreligga allvarliga missförhållanden, vilka böra undanröjas utan att avvakta den totala socialvårdsreformen. Kommittén framhåller själv vissa aktuella problem på barnavårdens område, såsom ekonomiskt stöd åt barnhem med svag ekonomi samt större differentieringsmöjligheter vid placering av barnhemsklientelet. Det är av vikt att i dessa frågor snara lösningar komma till stånd. Ett annat område av barnavården, som är av den allra största profylaktiska betydelse, är den psykiska hälsokontrollen över barnen. Här torde en utredning med förslag inom en nära framtid vara att vänta från ungdomsvårdskommittén.[1] Så snart en lämplig reformplan åstadkommits, bör den förverkligas utan dröjsmål.

I fråga om driften av barnhem för vissa kategorier svårfostrade barn uttalar sig styrelsen i det följande i sammanhang med förslagen rörande statsbidrag till socialvården. Den trängande frågan om tillsyns- och rådgivningsverksamhetens effektivisering med avseende å samhällets barnavård upptages i det följande i samband med spörsmålet om socialvårdens länsorgan.

Även på ett annat av kommittén berört område äro förberedande åtgärder av behovet påkallade, nämligen i fråga om *läkarnas medverkan i socialvården*, särskilt barnavården och fattigvården.

Frågan om en rationell medverkan av läkarna i socialvården är i själva verket enligt styrelsens mening av central betydelse vid en socialvårdsreform. Socialvården är nämligen, såsom förut berörts, både till syfte och metoder till väsentlig del medicinsk. Läkarens medverkan är därför oumbärlig inom en mängd områden av social verksamhet, om man vill nå praktiskt tillfredsställande resultat. Detta gäller hälsokontroll av socialhygienisk och sjukdomsprofylaktisk art, medicinskt-pedagogisk verksamhet, allmänt socialmedicinska åtgärder till förebyggande av sjuklighet samt rent sjukvårdande uppgifter. En systematisk redogörelse för hithörande frågor har lämnats av styrelsens expert för alkoholistvårdsärenden, professorn Olof Kinberg, i hans bok Socialläkarens uppgifter i samhället, till vilken styrelsen i detta sammanhang vill hänvisa.

Praktiskt tillrättalagda uppgifter för läkare finnas redan i synnerhet inom den sociala barnavårdens område, icke minst i fråga om psykisk hälsokontroll, som kommer att direkt aktualiseras genom ungdomsvårdskommitténs väntade förslag i denna fråga. En annan sedan länge aktuell fråga rör den s. k. partiella arbetskraften, för vars tillvaratagande läkarens kunskaper i

[1] Se Soc. Medd. årg. 1939, sid. 573.

många fall äro oundgängligen nödvändiga. Överhuvud taget måste profylax mot understödsbehov ofta nog byggas på medicinsk sakkunskap. Det är angeläget, att denna nödvändiga utveckling förberedes genom alla de åtgärder, som redan nu kunna vidtagas. Till de viktigaste bland dessa hör att socialstyrelsen och statens fattigvårds- och barnavårdsinspektion utrustas med medicinsk sakkunskap snarast möjligt.

Vidare må erinras om att frågan om utbildning av socialläkare är olöst och att hittills föreliggande officiella förslag härom ingalunda tillfredsställa behovet av dylik specialutbildning. Även ur denna synpunkt är det angeläget, att styrelsen snarast möjligt utrustas med ytterligare medicinsk sakkunskap, så att styrelsen kan ställa en mångsidig socialmedicinsk erfarenhet till förfogande, när dessa viktiga frågor skola praktiskt förverkligas. Samma behov av förstärkt medicinsk sakkunskap föreligger, om — vilket är önskvärt — en obligatorisk sjukförsäkring med läkarvård skulle uppbyggas enligt socialvårdskommitténs antydningar. I detta sammanhang vill styrelsen även erinra om möjligheten att utbilda särskilda hälsovårdsläkare, vilka till skillnad från sjukvårdsläkarna skulle kunna inrikta sin verksamhet huvudsakligen på socialhygieniska uppgifter.

Huvuduppgiften för läkarna vid deras medverkan i socialvården är dock deras verksamhet ute i orterna. En förutsättning av organisatorisk art för att en verklig effekt skall kunna ernås av läkarens socialvårdsarbete är, att antalet socialvårdsmyndigheter inom läkardistriktet, med vilka han har att hålla kontakt, icke är för stort. För närvarande finnas provinsialläkardistrikt, som omfatta ett femtiotal kommuner, vilket betyder att läkaren har ett 150-tal kommunalsociala myndigheter — i varje kommun hälsovårds- och barnavårdsnämnder samt fattigvårdsstyrelse inklusive nykterhetsnämnd — att besöka. En dylik ordning är givetvis ohållbar. Vägarna ur denna orimliga situation måste gå i två riktningar. Å ena sidan bör läkardistriktens antal ökas, så att folkmängden i distrikten i regel nedbringas till omkring 8 000, vilket lär vara norm för medicinalstyrelsens utbyggnadsplan. Å andra sidan bör småkommunernas antal nedbringas genom sammanslagning till större enheter och vidare den inre organisationen i kommunerna möjliggöra för läkaren att fullgöra sina uppgifter genom kontakt med e t t organ i varje kommun. Medan kommunsammanslagningen är en tidskrävande procedur, är bildandet av socialnämnder inom kommunerna i den ordning, som i det följande kommer att förordas av styrelsen, en reform, vilken utan dröjsmål synes kunna genomföras. Genom den av socialstyrelsen föreslagna socialnämndsreformen vinnes tydligen den kraftigaste minskningen av antalet kontaktpunkter för tjänsteläkarna, vilket starkt talar till förmån för att denna reform bör genomföras snarast möjligt.

I riktlinjerna för en socialvårdsreform saknas en diskussion och ett ställningstagande till vad som i den amerikanska sociologiska litteraturen kallas *caseworkprincipen* och i Sverige med någon betydelseförskjutning begynt benämnas *familjesynpunkten*. I korthet innebär caseworkprincipen, att det individuella hjälpfallet med biträde av specialister utredes från grunden, varpå

hjälpåtgärderna planeras i ett sammanhang. Med familjesynpunkten avser man att få fram fakta i varje hjälpfall i det vidare sammanhang, som familjen utgör. Vissa socialmedicinska undersökningar rörande understödsklientelet i Stockholms fattigvårdsförvaltning ha bl. a. visat, att, då ett ekonomiskt hjälpbehov uppkom i en familj, man icke sällan i familjen överenskom om vem som skulle söka fattigvård. På så sätt blev t. ex. mannen sökande och hans arbetsförmåga blev undersökt, medan de övriga familjemedlemmarna lämnades utanför hälsokontrollen. Särskilt allvarlig kunde denna individualistiska och slumpstyrda metod vara i de fall, då sjuka barn funnos i hemmet. Styrelsen vill i detta sammanhang rikta uppmärksamheten på det ofta förbisedda förhållandet, att talrika minderåriga barn — år 1940 omkring 170 000 — tillhöra familjer, vilka för sin försörjning äro beroende av fattigvård. Medan samhället lämnade fattigvård åt exempelvis familjefadern, förekommo i de flesta av dessa familjer icke några barnavårdande åtgärder.

Det är därför nödvändigt, att caseworksynpunkten drives fram genom en socialvårdsreform, så att icke barnavårdssynpunkten tappas bort i fattigvårdsfall, i fall, som väsentligen röra nykterhetsvård, etc. Detta förutsätter en organisation, som möjliggör en samverkan mellan specialister samt mellan beslutande organ, vartill styrelsen återkommer vid behandlingen av förslaget om socialnämnd.

Med avseende å den av kommittén i förbigående berörda frågan om *kontant- eller naturaunderstödsformerna* synes lämpligt, att kommittén i ett blivande förslag, särskilt med hänsyn till naturaformens stora socialpolitiska vikt, principdiskuterar frågan samt utförligt redovisar de förhållanden, under vilka den ena eller andra understödsformen bör komma till användning. Mot de antydningar, som göras i kommittébetänkandet, har styrelsen icke något att invända, men för en riktig tillämpning i den praktiska socialvården krävas utförligare motiv och anvisningar än de, som lämnats i betänkandet.

Styrelsen finner det vidare önskvärt, att olika lagar och författningar rörande socialvården i vidsträckt mening sammanfördes i *en gemensam sociallag*.

Styrelsen kan vitsorda, att såväl psykologiska som andra skäl tala för att ordet *fattigvård* avskaffas och vid socialvårdsreformens genomförande ersättes med ett annat; styrelsen har icke något att erinra mot den av kommittén förordade benämningen *socialhjälp*.

Utbildnings- och upplysningsfrågan. Socialstyrelsen har i det föregående behandlat läkarutbildningens betydelse och vill nu fästa uppmärksamheten på den av kommittén praktiskt taget förbigångna frågan om utbildning av socialvårdsfunktionärerna och om upplysningsverksamhet för förtroendemännen i socialvården. Framgången med en socialvårdsreform kommer att hänga på att den är riktigt uppfattad och rätt föres ut i livet. Erfarenheten vittnar om att det vanligen tager mycket lång tid, innan lagstiftning på socialvårdens område verkligen hinner att uppfattas och begripas så, att den överhuvud taget blir tillämpad i praktiken.

I det föregående har påvisats, att nutida socialvård bör utövas under sam-

verkan av specialister och förtroendemän. Detta innebär att för specialisternatjänstemännen fordras en särskild yrkesutbildning. Vidare måste för blivande socialläkare anordnas en verklig specialutbildning, som torde kräva en väsentlig omläggning av de medicinska studierna för denna läkargrupp. Dessutom erfordras, att socialvårdens förtroendemän genom statens medverkan beredas tillfälle att orientera sig om socialvårdens elementära uppgifter och arbetsmetoder samt om lagstiftningens viktigaste bestämmelser. En dylik upplysningsverksamhet bör planeras i god tid. Styrelsen håller före, att det redan under rådande förhållanden föreligger ett starkt behov av att lämpliga kurser anordnas, detta av det dubbla skälet att ökade kunskaper skulle vara till stort gagn redan nu och under tiden tills socialreformen står inför sitt genomförande samt att en riktig uppfattning av det nya underlättas genom insikter i det bestående. Och för övrigt finnas viktiga arbetsområden, t. ex. barnavårdsmannens, vars utövare äro starkt i behov av upplysning och uppryckning.

För redan existerande socialvårdstjänstemän, vilka icke erhållit någon speciell yrkesutbildning, torde särskild undervisning kunna ordnas exempelvis i form av korrespondenskurser. Samverkan mellan socialstyrelsen och intresserade organisationer, särskilt Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet, är i detta avseende av praktiskt gagn.

Beträffande den bredare upplysningsverksamhet och den utbildning, som bliva nödvändiga för att bära rationaliseringen ut i praktiken, anser socialstyrelsen lämpligt, att de s. k. socialutbildningssakkunnigas[1] uppmärksamhet riktas på dessa uppgifter. Därvid vill styrelsen påpeka vikten av att utbildningen av kommunalkamrerare även inriktas på sociala ämnen för att undvika, att de kommunalkontor, som fungera såsom socialvårdsbyråer, få karaktären av rent kamerala tjänsteställen.

Rörande kursernas och utbildningens innehåll vill styrelsen för övrigt blott framhålla vikten av att socialvårdens människovårdande och förebyggande uppgifter inskärpas samt att i samband därmed av läkare ledda kurser anordnas i elementära socialmedicinska frågor och icke minst i psykopatologien. Även ett relativt ringa mått av insikter i sistnämnda ämne skulle vara av den största betydelse för en saklig uppfattning och behandling från socialvårdsfunktionärernas sida av de ofta störande och kverulerande nervsjuka och psykopatiska klienterna.

Huvudmannaskapet för socialhjälp m. m. Styrelsen finner i likhet med kommittén att övervägande skäl tala för att bibehålla kommunerna såsom huvudmän. Styrelsen biträder därvid kommitténs mening, att en förutsättning för att kommunerna skola kunna accepteras såsom huvudmän för socialvården är att de äga erforderliga ekonomiska och förvaltningsmässiga förutsättningar därför, vilket kräver, att tillräckligt stora kommunala enheter bildas genom en lämplig sammanslagning av smärre kommuner, som icke fylla anspråken i detta avseende.

I förevarande sammanhang vill styrelsen även erinra om vad socialvården

[1] Se Soc. Medd. årg. 1942, sid. 681.

betyder såsom uppgift för den kommunala självstyrelsen. Gentemot dem, som reservationslöst föra den kommunala självstyrelsens talan, må dock erinras om att det, när allt kommer omkring, icke gäller kommunernas välfärd utan de enskilda medborgarnas.

Då alltså primärkommunerna bibehållas såsom huvudmän i socialvården, bör man enligt styrelsens mening allvarligt överväga att så långt som möjligt frigöra kostnadsfördelningen från hemortsrättsbestämmelser. I samband därmed bör övervägas ett centralt avräkningsförfarande för kommunerna i stället för det tids- och arbetskrävande anmanings- och processförfarandet, samt — vilket är icke mindre viktigt — förutsättningar skapas för att de medborgare, som icke äro hemortsberättigade i en kommun, bliva effektivt likställda med dem, som där äga hemortsrätt.

Statsbidrag till kommunernas socialvård. En av de vägar, som av kommittén anvisas för att skänka primärkommunerna ökade förutsättningar att rätt fylla huvudmannaskapets uppgifter, består i att betydande statsbidrag lämnas till kommunerna för verksamheten. Huvudsyftet därmed är att skapa förutsättningar för en mera enhetlig behandling av hjälpfallen. Att detta syfte äger starkt fog för sig, kan socialstyrelsen intyga.

Med tillfredsställelse hälsar styrelsen innebörden av kommitténs preliminära överväganden i detta sammanhang rörande *anstaltsvården*. Dessa överväganden ligga i linje med den differentiering och modernisering av ålderdomshemvården, som redan under styrelsens rådgivning och ledning söker sig uttryck i praktiken. Dessa strävanden gå som bekant bland annat ut på att sinnessjukvård icke skall ombesörjas av primärkommunerna, utan utövas av staten och landstingen. Styrelsen vill betona, att det alltså icke är tillfyllest att staten — såsom kommittén uttalar — helt bör från landstingen *övertaga kostnaden* för vården av sinnessjuka, som behöva vård å sinnessjukhus, samt av sinnesslöa och vanföra. Staten bör helt *ombesörja* sinnessjukvården och landstingen vården av de lättskötta sinnessjuka.

I fråga om kostnadsersättningen vill socialstyrelsen förorda, att kommunerna helt befrias från bidragsskyldighet och att alltså vårdkostnaderna, när den försörjningspliktige saknar tillgångar, betalas av staten i fråga om vård å statens sinnessjukhus och av landstingen i fråga om vård av lättskötta sinnessjuka. Ekonomiska hänsyn böra icke alls få stå i vägen för en kommun, när det gäller att bereda vård åt en sinnessjuk medborgare. Staten och landstingen böra i rask takt bygga ut anstaltsväsendet för sinnessjukvården, så att tillfredsställande förhållanden snarast möjligt åvägabringas både för de sinnessjuka och för ålderdomshemmen, där klientelet för närvarande i avsevärd omfattning är blandat med sinnessjuka.

Vad som nu sagts gäller analogt om de kroniskt sjuka. Dessa böra icke, såsom nu i stor utsträckning är fallet, vårdas å ålderdomshemmen, utan erhålla vård å hem för kroniskt sjuka, upprättade av landstingen. Beträffande detta klientel bör enligt styrelsens mening kommunerna bidraga till att täcka kostnaderna genom vårdavgifter.

För kostnadsfördelningen spelar givetvis i de nu nämnda sjukvårdsfallen sjukförsäkringens konstruktion en viss roll.

Ålderdomshemmen böra förbehållas de normalt åldrande medborgarna och såsom hittills omhänderhavas och bekostas av kommunerna.

I fråga om barnhemsvården delar styrelsen kommitténs uppfattning, att denna angelägenhet i viss omfattning måste omhändertagas av större förvaltningsenheter än kommunerna. Styrelsen vill ifrågasätta, huruvida icke det mindre antal barnhem, som erfordras för kvalificerad vård och fostran av vissa kategorier av svårfostrade barn, borde inrättas och drivas av staten, analogt med de statliga skyddshemmen.

I detta sammanhang vill styrelsen även fästa uppmärksamheten på vikten av att statsbidragen till olika hjälpformer avvägas så, att valet av hjälpform icke bestämmes av hänsyn till kostnaderna för kommunen utan uteslutande efter hjälpbehovets art. Det är önskvärt, att kommittén ville verka för ålderdomshems- och barnhemsvårdens höjande genom att framlägga lämpliga förslag rörande föreståndarinnornas kompetens och att i samband med införande av kompetensprövning även föreslå statsbidrag till avlöning av nämnda personal. I överensstämmelse med vad som sagts i det föregående om vikten av statsbidragens lämpliga avvägning tillstyrker styrelsen förslaget att höja den kommunala andelen av kostnaden för tilläggspensionerna.

Förslaget till lag om socialvårdskommuner. Såsom inledningsvis anförts har styrelsen den 30 juni 1943 avgivit särskilt utlåtande rörande kommitténs förslag till lag om socialvårdskommuner.

Detta utlåtande, som icke torde behöva återgivas här, utmynnade i att **styrelsen ansåg sig icke kunna tillstyrka kommitténs förslag till lag om socialvårdskommuner.** Styrelsen förordade en skyndsam utredning, syftande till ett snabbt genomförande av en sammanslagning av småkommuner till större enheter.[1]

Förslaget till lag om socialnämnd m. m. Kommittén föreslår, att beslutanderätten och verkställighetsåtgärderna på socialvårdens område skola koncentreras till ett organ, en socialnämnd, i varje kommun. Från denna princip göres dock undantag för den samhälleliga barna- och ungdomsvården, som liksom för närvarande skall ombesörjas av en fristående barnavårdsnämnd i varje kommun. Emellertid är kommittén angelägen att icke driva centraliseringstanken till sina yttersta konsekvenser, vilket skulle kunna medföra en alltför tyngande arbetsbörda för den sociala nämndens ledamöter med därav följande risk för schablonisering och byråkratisering av verksamheten. Därför öppnar kommittén möjlighet för en kommun med stor folkmängd och omfattande verksamhet för socialnämnden eller andra liknande omständigheter att tillsätta särskilda nämnder, såsom pensionsnämnd, nykterhetsnämnd, arbetslöshetsnämnd och familjebidragsnämnd. Ledningen av socialvården i kommunen tillkommer emellertid i sådant fall allt fortfarande socialnämnden.

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1943, sid. 521.

Styrelsen, som till fullo beaktar kommitténs ingående och mångsidiga argumentering för förslaget, vill till en början bedöma detsamma ur vissa allmänna synpunkter.

Om man till utgångspunkt för bedömningen tager det obestridliga värdet ur allmän demokratisk synpunkt av att socialvården erhåller en så fast anknytning som möjligt till medborgarna själva genom folkvalda representanter i styrelser och nämnder, så måste man beakta, att förslagets genomförande i de allra flesta kommuner skulle medföra en avsevärd minskning av antalet förtroendemän. Att detta skulle innebära en försämring ur flera synpunkter synes uppenbart. I det stora hela representerar den stora kadern av valda förtroendemän och medarbetare i socialvården en fond av socialt intresse, ansvarskänsla och kunnande, som vår socialvård helt enkelt icke har råd att låta försvagas. Framför allt är de folkvalda representanternas medverkan oumbärlig, när det gäller att skapa och stärka allmänhetens förtroende för socialvården och förankra vissa djupt ingripande åtgärder i det allmänna medvetandet, t. ex. vid barnavårdsnämndens och nykterhetsnämndens verksamhet. En viss specialisering äger vidare rum därigenom att somliga medborgare särskilt intressera sig för och sätta sig in i fattigvårdsarbetet, andra i nykterhetsarbetet etc. Detta är naturligtvis av värde under förutsättning att en samorganisering av specialisterna äger rum. Den föreliggande organisationsfrågan gäller därför icke specialisering *eller* centralisering utan specialisering *och* centralisering. I det föregående har styrelsen framhållit vikten av att caseworksynpunkten drives fram i vår socialvård och för att nå full effekt med denna arbetsmetod kräves samverkan mellan specialister.

På grund av dessa överväganden anser styrelsen, att socialvårdsreformen just när det gäller organisationen i kommunerna bör utgå från att såvitt möjligt taga vara på och ytterligare förbättra det bestående. Kommittén har utförligt redovisat bristerna i det nuvarande tillståndet. De viktigaste kunna sammanfattas däri, att de olika sociala nämnderna och styrelserna icke samarbeta i erforderlig utsträckning. Därför kräves en central socialnämnd. Men då styrelsen i likhet med kommittén anser, att det för socialvårdens ändamålsenliga handhavande vore lyckligt att en socialnämnd inrättades i varje kommun, utgår styrelsen till skillnad från kommittén principiellt från de olika bestående och, med undantag av fattigvårdsstyrelsen, även efter införande av en socialnämnd, kvarstående nämnderna såsom det primära. Den nuvarande fattigvårdsstyrelsen skulle, i likhet med vad kommittén föreslår, försvinna och den nya socialhjälpen förvaltas av socialnämnden. Styrelsen menar, att man på så sätt skulle kunna förena fördelarna av en central socialnämnd med värdet av särskilda specialnämnder. Av de särskilda nämndernas ledamöter skulle minst två från varje sådan nämnd vara ledamöter i socialnämnden, som i huvudsak skulle ha den ställning och de uppgifter, som enligt § 10 i lagförslaget skulle tillkomma socialnämnd.

Socialstyrelsen är angelägen att tillägga, att den här skisserade lösningen icke blott på ett naturligt sätt anknyter till den bestående ordningen utan även lämnar öppen möjligheten till en minskning av antalet nämnder ge-

nom överflyttande till socialnämnden av de ärenden, som tillkomma den ena eller andra av de särskilda nämnderna. Någon nybildning av nämnder för särskilda ändamål, t. ex. för den aktuella sociala hemhjälpsfrågan, bör naturligtvis icke vidare förekomma utan dylika uppdrag böra direkt lämnas åt socialnämnden. Vidare vill styrelsen tillägga, att personal- och expeditionsresurser givetvis böra vara gemensamma för den kommunala socialförvaltningen och i största möjliga omfattning skötas av socialnämnden.

Genom den av styrelsen förordade lösningen synes man kunna undvika vissa nackdelar hos kommitténs huvudförslag, en socialnämnd jämte en barnavårdsnämnd.

Vad först barnavårdsnämndens föreslagna ställning beträffar har styrelsen i det föregående framhållit såsom sin mening, att en organisationsreform oundgängligen måste innebära en effektivisering av den förebyggande människovården i socialvården. Styrelsen har också påpekat barnavårdens naturliga plats i en socialvård, som verkar enligt casework- eller familjeprincipen. Barnavårdsärenden av olika slag komma in i alla slags hjälpfall, såsom i fattigvården, nykterhetsvården etc. Icke minst nödvändig är kontakten mellan nykterhetsnämnden och barnavårdsnämnden. I socialvårdens alla delar behövs en ständig påminnelse om barnens och barnfamiljernas välfärd. Styrelsen anser därför, liksom kommittén, att en särskild barnavårdsnämnd bör finnas, men menar, att även då så är fallet, centraliseringen i en socialnämnd skulle sakna något väsentligt, om barnavårdsnämnden icke vore betryggande representerad däri.

Socialvårdskommitténs förslag rörande nykterhetsnämndens ställning anser socialstyrelsen icke heller lyckligt. I detta fall har kommittén fullständigt indragit nykterhetsnämndens uppgifter till socialnämnden. Ståndpunkten är icke konsekvent, då i stort sett samma skäl, som för kommittén motiverat barnavårdsnämndens bibehållande såsom särskild nämnd, gälla i fråga om nykterhetsnämnden, utan att dock av kommittén ha tillmätts samma betydelse.

Socialstyrelsen har erfarit, att ett kompakt motstånd reses från nykterhetsintresserat håll mot att nykterhetsnämnden uppgår i socialnämnden. Styrelsen finner för egen del, att starka skäl tala för bibehållandet av ett särskilt kommunalt organ för nykterhetsvården. Man kan med fog befara, att ett avkopplande av detta specialintresse och ett överförande av uppgifterna till en arbetstyngd socialnämnd skulle minska effekten i samhällets nykterhetsvårdande arbete, vilket vore synnerligen beklagligt med hänsyn till det ur allmän socialvårdssynpunkt förebyggande värdet i detta arbete. Enligt styrelsens mening bör man alltså utgå ifrån att en särskild nykterhetsnämnd bör finnas med representanter i socialnämnden.

Socialstyrelsen är beredd på att skäl kunna förebringas och också ha förebragts — t. ex. i ett särskilt uttalande till kommitténs betänkande — för att bibehålla särskilda pensionsnämnder. Liknande skäl kunna åberopas för bibehållande av särskilda arbetslöshetsnämnder etc. Med den ståndpunkt styrelsen intagit till organisationsfrågan är det onödigt att vidare uppehålla sig vid skälen för att även dessa särskilda nämnder bibehållas.

I stället vill styrelsen påpeka ett viktigt skäl till att de olika utövande socialvårdsspecialiteterna icke med fördel kunna restlöst läggas på socialnämnden. Detta sammanhänger med att socialnämnden bland annat enligt förslaget skall ha att upprätta socialvårdsbudgeten och ombesörja medelsförvaltningen för socialvården. Det är att vänta, att ensidiga ekonomiska synpunkter vinna alltför stort inflytande i socialnämnden, och detta intresse måste otvivelaktigt då bliva starkt konkurrerande med de rena socialvårdsintressena i en sådan socialnämnd. Annorlunda ställer sig saken, om socialnämnden, såsom styrelsen förordar, utom av egna ledamöter för socialhjälpsförvaltningen komme att bestå av representanter för de särskilda sociala nämnderna. Då kan socialnämndens befattning med budgetärendena bliva en verkligt saklig avvägning i ett sammanhang av medelsbehoven för olika hjälpformer.

I fråga om de utredande och verkställande delarna av socialvårdens förvaltningsarbete är styrelsen tilltalad av en långt gående centralisering. En dylik organisation, som redan utformats i många kommuner genom socialvårdsbyråer etc., men som i ett stort antal kommuner ännu återstår att genomföra, medför många och påtagliga fördelar både för den hjälp- och rådsökande allmänheten och för den kommunala förvaltningen. Emellertid vill styrelsen föreslå, att en kritisk undersökning verkställes genom kommitténs försorg rörande de redan förhandenvarande socialvårdsbyråernas organisation och arbetsmetoder. Det finns nämligen anledning befara, att en viss schablonisering kan insmyga sig i en centraliserad byråverksamhet. Styrelsen anser sig dock böra instämma i kommitténs allmänna rekommendation, att socialvårdsbyrå, där förhållandena så påkalla, bör inrättas genom socialnämndens försorg.

Vad kommittén uttalar om användningen av tjänstemän inom socialvården kan styrelsen likaledes i stort sett instämma i. Särskilt vill styrelsen understryka kommitténs uttalande rörande angelägenheten av att förtroendemännen bibehållas vid ledningen av socialvårdens arbete, även när tjänstemän äro anställda. Att de rationaliseringsförslag, som av socialvårdskommittén förberedas rörande socialvårdens olika delar, komma att medföra en ökad användning av tjänstemän, finner styrelsen mycket sannolikt och för övrigt även önskvärt. För att en sådan utveckling skall leda till större ändamålsenlighet och effektivitet hos socialvården, måste emellertid ökad vikt läggas på upplysningsverksamheten för förtroendemännen och utbildningen av tjänstemännen.

Beträffande socialvårdskommitténs förslag till lag om socialnämnd m. m. får socialstyrelsen alltså avstyrka den form för inrättandet av en socialnämnd med bibehållande av en särskild barnavårdsnämnd, som kommittéförslaget innebär. Styrelsen förordar, att en socialnämnd bildas dels av särskilda egna ledamöter för socialhjälpens utövande och dels av representanter för nu bestående särskilda sociala nämnder, vilka, utom fattigvårdsstyrelsen, bibehållas. Avvikelse från denna organisationstyp må dock medgivas.

Socialvårdens läns- och centralorgan. I anslutning till sitt förslag rörande kommunernas inre socialvårdsorganisation framlägger socialvårdskommittén de viktigaste av de principer för läns- och centralinstansernas organisation, vilka

framgått av preliminära överväganden inom kommittén. I anledning av dessa överväganden anför socialstyrelsen följande.

Den nuvarande organisationen av den statliga tillsyns- och rådgivningsverksamheten på socialvårdens område — vilken utförligt skildras i betänkandet — lider av vissa brister, som hindra den fulla effekten av verksamheten, till skada för enskilda hjälpbehövande medborgare och till förfång för socialvårdens sunda utveckling och ändamålsenliga ordnande i kommunerna. Dessa brister framträda särskilt i fråga om den centrala statliga fattigvårds- och barnavårdsinspektionen. Ännu efter nära 25 års verksamhet fungerar inspektionen — d. v. s. socialstyrelsen med biträde av statens inspektör för fattigvård och barnavård jämte konsulenterna — under skäligen provisoriska förhållanden. Styrelsen har redan haft anledning beklaga bristen på läkarexpertis för bedömande av vissa fattigvårds- och barnavårdsfrågor. Vidare har en klar avvägning av ansvar och befogenheter mellan statsinspektionen och länsstyrelserna (samt överståthållarämbetet) icke kommit till stånd. Statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter äro på en gång att betrakta såsom biträden åt länsstyrelserna vid fullgörandet av dessas tillsynsskyldighet i kommunerna och såsom underställda socialstyrelsen beträffande rådgivnings- och upplysningsverksamheten. Konsulenternas verksamhetsdistrikt äro alltjämt provisoriska, och konsulenterna äro icke ordinarie tjänstemän. Deras arbetsbörda har länge erkänts vara för stor. Fattigvårdslagstiftningskommitténs önskemål att varje kommun skulle besökas av en konsulent vartannat år är alltjämt i stor omfattning icke infriat. Med hänsyn till den ökade uppmärksamhet, som måste ägnas åt samhällets barnavård, har ett provisorium måst tillgripas genom att de av länens barnavårdsförbund anställda barnavårdsombuden anknutits till statsinspektionen.[1] Den av socialvårdskommittén väckta diskussionen om den statliga tillsynens organisation är alltså väl motiverad.

Vad först beträffar behovet av statens tillsyn över kommunernas socialvård, vill socialstyrelsen med stöd av sin erfarenhet betyga, att en sådan tillsyn är oundgängligen påkallad. Någon tvekan råder väl knappast härom, men däremot är man, som förut berörts, synnerligen känslig för en begränsning på denna väg av kommunernas självstyrelse. Att det behövs ett centralt ledande statsorgan för socialvården är självklart. Lika tydligt är att mellaninstanser för tillsyns- och rådgivningsverksamheten äro nödvändiga. Frågan är däremot, om den av socialvårdskommittén föreslagna lösningen beträffande länsorganets konstruktion kan anses såsom den mest ändamålsenliga. Socialstyrelsen ställer sig tveksam.

Kommittén presenterar egentligen blott en enda lösning, nämligen de till länsstyrelserna knutna länssocialnämnderna med lekmannainslag och med de hos länsstyrelserna anställda socialvårdstjänstemännen såsom biträden. Enligt styrelsens mening äro tvenne alternativa lösningar tänkbara, nämligen å ena sidan en fullständig utbrytning av de socialvårdande uppgifterna från länsstyrelserna och inrättande av fristående länsorgan eller användande av annat bestående organ, samt å andra sidan en utbyggnad inom länsstyrelserna, så

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1942, sid. 916.

att de erhålla full funktionsduglighet i här ifrågavarande avseende. Socialvårdskommittén har tydligen stannat vid en kompromiss mellan de antydda lösningarna. Den förstnämnda utvägen har som bekant redan anlitats i en icke ringa utsträckning, såsom då länsuppgifter lagts på de fristående mödrahjälpsnämnderna, länsnykterhetsnämnderna, egnahemsnämnderna, länsarbetsnämnderna, i viss mån pensionsstyrelsens ombud etc. På denna väg skulle enligt styrelsens mening utan tvivel ändamålsenliga tillsyns- och rådgivningsorgan för socialvården i länen kunna erhållas. Styrelsen vill blott tillfoga, att en lösning enligt denna modell ligger i linje med de intentioner, som 1935 års befolkningskommission hyste vid planerandet av en länsorganisation för barna- och mödravården. Man tänkte sig, såsom utvecklas i befolkningskommissionens plan för socialvårdens läns- och centralorganisation — vilken inom parentes sagt fullständigt förbigåtts av socialvårdskommittén — att länsmödrahjälpsnämnden skulle bilda stomme till en länsnämnd för socialvården.

För att en kunnig och mot sakens betydelse svarande behandling av socialvårdsfrågorna inom länsstyrelserna skall kunna åstadkommas, synes det vara nödvändigt att utbygga länsstyrelserna med en särskild socialavdelning, en socialbyrå, med tjänstemän, som äro högt kvalificerade, såväl sociala, juridiska som medicinska specialister. I detta fall skulle något lekmannainflytande icke förekomma.

Socialstyrelsen föreslår med hänsyn till frågans stora vikt, att kommittén måtte verkställa ytterligare utredning av mellaninstansernas organisationsfråga och därvid särskilt beakta möjligheterna för att inrätta från länsstyrelserna mera fristående länsorgan.

Styrelsen understryker dock att en av de mest allvarliga bristerna i den nuvarande organisationen är de för stora konsulentdistrikten, de för fåtaliga konsulenterna. Styrelsen känner starkt behovet av en omedelbar utbyggnad av konsulentorganisationen, vilket styrelsen i detta sammanhang ansett sig böra omnämna.

Mot kommitténs övervägande rörande socialstyrelsens organisation m. m. vid handläggning av ärenden i styrelsens egenskap av tillsynsmyndighet för socialvården har socialstyrelsen i stort sett föga att invända.

Med hänsyn till socialvårdens utveckling och effektiva ordnande är det att hälsa med tillfredsställelse, att kommittén förbereder förslag till en med erforderliga befogenheter och resurser utrustad central tillsynsmyndighet.

I fråga om den i socialstyrelsens organisation beramade socialdomstolen har inom socialstyrelsen uttalats en viss tveksamhet beträffande det principiellt riktiga i att styrelsen skulle samtidigt med sina övriga funktioner på socialvårdens område jämväl bliva besvärsinstans. Emellertid är styrelsen redan besvärsinstans i mödrahjälpsärenden samtidigt som styrelsen är tillsynsmyndighet. Likaså är styrelsen i vissa alkoholistvårdsärenden besvärsinstans och på samma gång uppsiktsmyndighet. De praktiska fördelarna av att rådgivning och inspektion förenas med rätten att avgöra tvister i enskilda fall synas styrelsen övertygande.

Fastighetsomkostnadernas förändring åren 1938—1942.

Undersökningens tillkomst.

Enligt 5 § lagen om hyresreglering m. m. äger Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, statens hyresråd generellt medgiva viss procentuell hyreshöjning utöver grundhyran (oberäknat värmekostnader), där så finnes påkallat till följd av ökade omkostnader för fastighetsförvaltning i viss kommun.

I juli 1942 upptog statens hyresråd till behandling frågan om medgivande till sådan hyreshöjning. Hyresrådet fann, efter granskning av en inom socialstyrelsen under april—maj 1942 verkställd undersökning beträffande fastighetsomkostnadernas förändring sedan 1937 samt andra utredningar, icke skäl föreligga till sådant medgivande för tiden den 1 oktober 1942—den 31 mars 1943. Socialstyrelsens undersökning grundade sig dels på uppgifter från ägare till 777 fastigheter beträffande intäkter, utgifter m. m. under åren 1938—1941, dels på utdrag ur fastighetsbilagor till inkomstdeklarationer beträffande 1 187 fastigheter, dels på uppgifter från vissa myndigheter, organisationer och företag beträffande utvecklingen av olika element i fastighetsomkostnaderna.[1]

I en skrivelse till socialstyrelsen den 21 december 1942 framhöll statens hyresråd, att rådet i god tid före den 31 mars 1943 måste fatta beslut beträffande generell hyreshöjning för närmast efterföljande tid. Hyresrådet anhöll, att socialstyrelsen ville verkställa en ny statistisk undersökning rörande fastighetsomkostnadernas förändring t. o. m. utgången av år 1942. Den nya undersökningen borde om möjligt erhålla sådan omfattning, att mot densamma icke kunde finnas någon rimlig anledning till kritik med avseende på bristande representativitet hos materialet. Vidare borde för de fastighetsägare, från vilka uppgifter infordrades, stadgas skyldighet att lämna dessa uppgifter.

Den 15 januari 1943 uppdrog Kungl. Maj:t åt socialstyrelsen att, i huvudsaklig överensstämmelse med av styrelsen uppgjord plan, verkställa en undersökning beträffande fastighetsomkostnadernas förändringar under tiden från utbrottet av pågående stormaktskrig. Genom Kungl. Maj:ts kungörelse den 15 januari 1943 (SFS 1943: 10) ålades ägare av fastighet i ort, där lagen om hyresreglering m. m. var gällande, att efter anmodan av socialstyrelsen lämna de uppgifter angående fastighetens ekonomiska förhållanden under åren 1938—1942, som av styrelsen påfordrades.

I samråd med statens hyresråd utarbetades inom socialstyrelsen ett frågeformulär, som under hänvisning till nyssnämnda kungörelse utsändes till ägarna av 7 835 fastigheter i 76 orter. Vidare infordrade socialstyrelsen enligt kungl. förordnande den 22 januari 1943 från resp. länsstyrelser fastighetsbilagor till 1943 års inkomstdeklarationer beträffande 1 077 fastigheter, för vilka styrelsen vid fjolårets undersökning erhållit fullständiga deklarationsuppgifter för åren 1938—1940. Slutligen inhämtades liksom vid den föregå-

[1] Se Soc. Medd. årg. 1942, sid. 567.

ende undersökningen uppgifter från vissa myndigheter och organisationer i och för ytterligare belysning av fastighetsomkostnadernas utveckling.

Med hänsyn till hyresrådets behov av preliminära uppgifter före utgången av mars månad verkställdes en bearbetning av 2 740 fastighetsägareformulär, vilka inkommit senast den 16 februari. Resultaten överlämnades under hand successivt under mars månad från socialstyrelsens utredningsbyrå till statens hyresråd. Vid denna bearbetning verkställdes en granskning, som med hänsyn till den knappa tiden måste bli relativt summarisk. Sedermera har man efter en mera ingående granskning funnit motiverat utesluta 626 av de formulär, som medtagits vid den preliminära bearbetningen. Å andra sidan har materialet kompletterats med 336 senare inkomna formulär. Den 14 augusti 1943 överlämnades till Kungl. Maj:t en undersökningsberättelse, omfattande dels en redogörelse för bearbetningen av 2 450 fastighetsägareformulär, vilken här nedan återges i sammandrag, dels redogörelser för bearbetningen av deklarationsmaterialet och uppgifterna från myndigheter och organisationer.

Omkostnadernas förändringar 1938—1942 enligt fastighetsägarnas uppgifter.

Materialets omfattning. Som tidigare nämnts, utsändes det inom socialstyrelsen utarbetade frågeformuläret till ägarna av 7 835 fastigheter, vilka utvaldes genom »sampling». Med undantag för Stockholm voro samtliga utvalda fastigheter representerade i den på materialet för 1939 års allmänna hyres- och bostadsräkning baserade representativa bostadsundersökningen.[1] Beträffande Stockholm har man tillskrivit samma fastighetsägare som vid 1942 års undersökning. Vid »samplingen» medtogos i övrigt endast fastigheter, som innehöllo minst två bostadslägenheter, varav minst en uthyrd i den fria marknaden. Vidare uteslötos fastigheter, som tillhörde stat, kommun, bostadsrättsförening eller stärbhus eller som ägdes av flera personer.

Sammanlagt ha till socialstyrelsen inkommit 6 619 besvarade formulär. Den slutliga bearbetningen av det inkomna materialet avser inalles 2 450 fastigheter, innehållande minst tre bostadslägenheter. De formulär, som avsågo hus med två lägenheter, ha icke ansetts lämpade för bearbetning.

Vid granskningen har man uteslutit formulär, där vissa intäkts- och utgiftsposter uppenbarligen redovisats ofullständigt eller där siffrorna förefallit konstruerade, ävensom formulär, vilka med hänsyn till relationerna mellan olika intäkts- och utgiftsposter etc. kunde förmodas vara felaktigt eller ofullständigt ifyllda. I regel har man även undantagit fastigheter, vilka enligt uppgift på hyresräkningens huskuvert (beträffande Stockholm i fastighetsregistret) voro utrustade med centralvärme, men för vilka formuläret ej innehöll uppgifter om bränslekostnader. Vidare har man uteslutit fastigheter, i vilka lokaler (utom smärre förvaringsutrymmen o. dyl.) under något av åren 1938—1942 använts av ägaren för annat ändamål än egen bostad. Slutligen har man från bearbetningen undantagit dels fastigheter, å vilka under perioden

[1] Se Soc. Medd. årg. 1942, sid. 91.

Tab. 1. Taxeringsvärden, skuldsummor, intäkter och

		Stockholm			Göteborg			Malmö		
		Fastigh. utan c. v.	Fastigh. med c. v.	Samtl. fastigh.	Fastigh. utan c. v.	Fastigh. med c. v.	Samtl. fastigh.	Fastigh. utan c. v.	Fastigh. med c. v.	Samtl. fastigh.
	Antal fastigheter	58	163	221	57	75	132	37	30	67
1	Taxerings-värde (1 jan. 1938 (milj. kr.)	15·4	96·7	112·1	5·1	16·5	21·6	2·2	7·5	9·7
2	1 jan. 1942 » »	15·3	95·7	111·0	5·1	16·3	21·4	2·2	7·4	9·6
3	Skuldsumma i % av (1 jan. 1938	62·9	77·6	75·6	61·8	82·0	77·2	72·0	79·6	77·9
4	taxeringsvärdet (1 jan. 1942	64·9	76·1	74·6	62·1	83·2	78·2	69·7	77·7	75·9
5	Hyresvärde 1938 (milj. kr.) . .	1·4	7·5	8·9	0·5	1·5	2·0	0·2	0·7	0·9
6	Hyresvärde i % av hyresvärdet 1938 — 1939	100·7	100·8	100·8	100·1	100·0	100·1	97·2	97·5	97·5
7	1940	99·7	101·1	100·9	98·4	98·2	98·3	96·0	97·8	97·8
8	1941	100·8	105·7	104·9	99·0	102·7	101·7	97·6	102·8	101·6
9	1942	101·1	108·1	107·0	100·2	104·6	103·4	100·6	110·2	108·0
10	Hyresförluster i % av hyresvärdet 1938 — 1938	1·0	0·8	0·8	1·7	1·2	1·4	2·0	1·7	1·8
11	1939	1·0	0·7	0·7	1·9	1·5	1·6	4·9	3·1	3·5
12	1940	1·4	1·1	1·2	2·7	3·5	3·3	5·4	4·3	4·6
13	1941	1·6	1·1	1·2	2·5	2·6	2·6	4·3	2·6	3·0
14	1942	1·0	0·5	0·6	1·6	1·5	1·6	2·3	1·7	1·8
15	Ränteutgifter i % av hyresvärdet 1938 — 1938	30·4	39·3	37·9	23·4	34·4	31·6	29·2	34·6	33·3
16	1939	29·7	38·6	37·3	23·1	33·9	31·2	29·3	34·5	33·3
17	1940	29·9	38·4	37·1	27·5	37·1	34·7	29·9	35·7	34·3
18	1941	30·1	39·4	38·0	27·0	37·0	34·4	31·4	35·9	34·9
19	1942	29·9	38·9	37·5	25·0	36·8	33·8	29·1	34·7	33·4
20	Ränteutgifter i % av skuldsumman 1 jan. — 1938	4·2	3·9	4·0	3·8	3·8	3·8	3·8	3·8	3·8
21	1939	4·1	4·0	4·0	3·7	3·8	3·7	3·8	3·8	3·8
22	1940	4·1	3·9	3·9	4·4	4·1	4·2	3·9	4·0	4·0
23	1941	4·2	4·0	4·1	4·3	4·1	4·1	4·1	4·1	4·1
24	1942	4·1	4·0	4·0	4·0	4·0	4·0	3·9	4·0	4·0
25	Onera i % av hyresvärdet 1938 — 1938	10·9	11·8	11·7	11·6	12·5	12·2	9·5	11·9	11·4
26	1939	10·7	11·8	11·7	12·7	13·2	13·0	9·9	12·3	11·7
27	1940	11·1	12·1	12·0	13·6	14·1	14·0	9·5	12·0	11·4
28	1941	11·4	12·9	12·7	13·4	14·2	14·0	10·1	12·8	12·1
29	1942	11·9	13·4	13·2	15·4	15·2	15·2	11·0	14·0	13·3
30	Bränsleutgifter i % av hyresvärdet 1938 — 1938	—	7·9	6·7	—	8·2	6·1	—	9·5	7·3
31	1939	—	8·1	6·8	—	8·4	6·3	—	10·2	7·9
32	1940	—	10·5	8·9	—	11·1	8·2	—	13·6	10·5
33	1941	—	14·9	12·7	—	17·4	13·0	—	17·3	13·3
34	1942	—	15·5	13·1	—	17·2	12·8	—	20·3	15·6
35	Utgifter för reparations- o. underhållsarb. i % av hyresvärdet 1938 — 1938	17·0	9·8	10·9	24·6	14·2	16·9	21·1	14·2	15·8
36	1939	17·8	11·2	12·2	24·7	15·9	18·1	22·7	14·1	16·1
37	1940	23·5	15·4	16·6	24·8	15·5	17·9	26·2	16·7	18·9
38	1941	20·2	12·8	13·9	24·1	15·2	17·4	22·2	13·8	15·8
39	1942	17·4	10·0	11·1	24·2	16·0	18·1	21·6	15·3	16·8

1938—1942 företagits större ny-, om- eller tillbyggnads- resp. moderniseringsarbeten, dels fastigheter, beträffande vilka man haft anledning förmoda, att de redovisade utgifterna för reparations- och underhållsarbeten — med hänsyn till utgifternas storlek och art — innefattat mera avsevärda utgifter för moderniseringsarbeten o. dyl. Den följande redogörelsen avser följaktligen ett bestånd av fastigheter, som i huvudsak varit tekniskt oförändrade under hela den period undersökningen omfattar.

utgifter enligt uppgifter angående 2 450 fastigheter.

Städer med 30 000–100 000 inv.			Orter med 10 000—30 000 inv.			Orter med 5 000—10 000 inv.			Orter med under 5 000 inv.			Samtliga orter			
Fastigh. utan c. v.	Fastigh. med c. v.	Samtl. fastigh.	Fastigh. utan c. v.	Fastigh. med c. v.	Samtl. fastigh.	Fastigh. utan c. v.	Fastigh. med c. v.	Samtl. fastigh.	Fastigh. utan c. v.	Fastigh. med c. v.	Samtl. fastigh.	Fastigh. utan c. v.	Fastigh. med c. v.	Samtl. fastigh.	
336	263	599	370	333	703	290	156	446	222	60	282	1 370	1 080	2 450	
16·1	32·1	48·2	13·8	25·3	39·1	8·0	7·6	15·6	5·4	2·9	8·3	**66·0**	**188·6**	**254·6**	1
16·2	32·4	48·6	13·8	25·4	39·2	8·2	7·7	15·9	5·5	2·9	8·4	**66·3**	**187·8**	**254·1**	2
61·2	75·0	70·4	57·6	67·7	64·1	48·1	55·1	51·5	45·3	66·6	52·7	**58·4**	**75·2**	**70·8**	3
59·5	72·1	67·9	56·3	65·0	61·9	45·2	51·2	48·1	41·9	65·7	50·1	**57·4**	**73·4**	**69·2**	4
1·5	2·9	4·4	1·2	2·4	3·6	0·7	0·7	1·4	0·5	0·3	0·8	**6·0**	**16·0**	**22·0**	5
100·1	100·4	100·2	99·7	100·3	100·1	99·9	101·5	100·7	101·9	100·2	101·3	**100·2**	**100·5**	**100·4**	6
99·5	101·1	100·6	99·8	101·2	100·7	100·5	103·4	101·9	102·2	100·2	101·5	**99·7**	**100·8**	**100·5**	7
100·7	106·1	104·3	101·0	106·8	104·5	101·9	109·1	105·4	102·6	106·5	104·0	**100·7**	**105·6**	**104·8**	8
101·9	110·0	107·3	103·7	111·4	108·7	102·8	112·4	107·5	104·2	111·9	106·9	**102·2**	**109·0**	**107·1**	9
0·9	1·0	1·0	1·7	0·8	1·2	0·6	1·1	0·8	3·0	1·7	2·6	**1·37**	**0·94**	**1·06**	10
1·4	1·1	1·2	1·9	0·9	1·3	0·7	1·0	0·9	1·3	2·2	1·6	**1·49**	**1·01**	**1·14**	11
1·6	1·5	1·6	2·4	1·4	1·8	0·8	0·9	0·8	1·5	2·9	2·0	**1·85**	**1·62**	**1·68**	12
1·3	1·5	1·4	1·7	1·2	1·4	0·9	0·5	0·7	2·0	1·6	1·9	**1·67**	**1·38**	**1·46**	13
1·0	0·6	0·7	1·2	0·6	0·8	0·8	0·9	0·8	1·8	0·6	1·4	**1·16**	**0·71**	**0·83**	14
24·6	30·6	28·5	22·1	26·1	24·7	19·2	20·9	20·1	18·1	23·9	20·2	**24·2**	**34·0**	**31·3**	15
23·8	29·7	27·7	21·5	25·7	24·3	19·2	20·7	19·9	18·7	25·3	21·0	**23·8**	**33·4**	**30·8**	16
25·6	32·2	29·9	24·4	28·8	27·3	20·9	21·9	21·4	19·7	29·3	23·1	**25·6**	**34·7**	**32·2**	17
26·3	33·2	30·8	24·9	29·0	27·6	20·9	23·1	21·9	19·8	30·0	23·4	**25·9**	**35·5**	**32·8**	18
25·1	31·5	29·3	23·7	27·2	26·0	19·9	21·0	20·4	18·5	27·8	21·8	**24·8**	**34·5**	**31·8**	19
3·7	3·7	3·7	3·5	3·6	3·6	3·6	3·4	3·5	3·6	3·4	3·5	**3·8**	**3·8**	**3·8**	20
3·7	3·6	3·6	3·4	3·6	3·6	3·6	3·4	3·5	3·8	3·6	3·7	**3·7**	**3·8**	**3·8**	21
4·0	4·0	4·0	3·9	4·1	4·0	4·0	3·7	3·8	4·2	4·1	4·2	**4·0**	**4·0**	**4·0**	22
4·1	4·1	4·1	4·0	4·2	4·1	4·1	3·9	4·0	4·2	4·3	4·2	**4·1**	**4·1**	**4·1**	23
3·9	3·9	3·9	3·8	4·0	3·9	3·9	3·6	3·8	4·0	4·0	4·0	**3·9**	**4·0**	**4·0**	24
11·0	11·6	11·4	11·8	11·2	11·4	10·8	10·2	10·5	12·8	13·8	13·1	**11·8**	**11·7**	**11·6**	25
11·3	11·8	11·6	11·9	11·5	11·7	11·1	10·5	10·9	12·9	14·0	13·4	**11·5**	**11·9**	**11·8**	26
11·8	12·1	12·0	12·5	11·9	12·1	11·6	10·6	11·1	13·4	13·9	13·5	**12·0**	**12·2**	**12·1**	27
12·4	12·9	12·7	12·8	12·3	12·5	12·2	11·0	11·6	13·7	14·7	14·1	**12·4**	**12·9**	**12·8**	28
13·3	13·6	13·5	13·5	13·2	13·3	12·8	11·3	12·1	14·1	15·2	14·5	**13·2**	**13·5**	**13·4**	29
—	12·1	8·6	—	12·4	8·2	—	15·7	7·6	—	15·6	5·5	—	**9·9**	**7·2**	30
—	13·2	8·7	—	13·9	9·1	—	18·1	8·8	—	17·1	6·0	—	**10·6**	**7·7**	31
—	18·6	12·3	—	18·8	12·4	—	23·9	11·6	—	22·5	8·0	—	**14·2**	**10·3**	32
—	22·8	15·1	—	23·4	15·4	—	27·8	13·5	—	28·6	10·1	—	**18·7**	**13·6**	33
—	24·1	15·9	—	25·5	16·8	—	30·2	14·7	—	29·9	10·6	—	**19·8**	**14·4**	34
19·7	12·0	14·6	20·8	12·7	15·5	19·7	12·4	16·1	20·0	13·2	17·6	**19·8**	**11·4**	**13·7**	35
20·4	12·4	15·1	22·2	13·6	16·5	21·3	14·9	18·2	22·7	16·0	20·3	**20·9**	**12·6**	**14·8**	36
25·0	14·8	18·3	25·3	15·9	19·1	24·1	16·7	20·5	24·1	14·7	20·8	**24·5**	**15·5**	**18·0**	37
22·0	13·1	16·1	22·6	14·4	17·2	22·5	13·7	18·3	25·4	12·7	20·9	**22·2**	**13·4**	**15·8**	38
22·7	13·8	16·9	22·7	15·0	17·6	19·8	14·9	17·4	22·6	13·0	19·1	**21·2**	**12·5**	**14·9**	39

De undersökta 2 450 fastigheterna innehöllo sammanlagt 23 038 rena bostadslägenheter, 256 delvis för bostadsändamål avsedda lägenheter och 2 120 andra lägenheter och lokaler. Till belysning av materialets representativitet må nämnas, att vid 1939 års hyresräkning i samtliga undersökta orter redovisades 436 740 i öppna marknaden uthyrda bostadslägenheter. För samtliga de hyresräknade orter, där lagen om hyresreglering m. m. äger tillämpning, var antalet bostadslägenheter 528 990. Det bör erinras om att i fastighetsom-

kostnadsundersökningen ingå icke blott hyreslägenheter, utan även lägenheter, som nyttjats av ägaren själv, vice värd, portvakt o. s. v. Å andra sidan ingå ej i undersökningen — men väl i hyresräkningen — lägenheter i en- och tvåfamiljshus.

De redovisade fastigheterna ha vid bearbetningen fördelats på sju ortsgrupper, nämligen Stockholm, Göteborg, Malmö, städer med 30 000—100 000 invånare, orter med 10 000—30 000 invånare, orter med 5 000—10 000 invånare och orter med under 5 000 invånare. Vidare ha de fördelats efter förekomsten av centraluppvärmning.

För varje ortsgrupp och fastighetskategori återges i tab. 1 antalet redovisade fastigheter, sammanlagda taxeringsvärdet 1 januari 1938 och 1 januari 1942 samt »hyresvärdet» under år 1938. Vidare meddelas uppgifter om skuldsumman i början av 1938, resp. 1942 i % av taxeringsvärdet, ävensom uppgifter om »hyresvärdet», hyresförluster och olika slag av utgifter under vart och ett av åren 1938—1942, uttryckta i % av hyresvärdet 1938.

En särskild bearbetning har företagits dels av 2 193 formulär, som innehöllo specificerade uppgifter om utgifterna för olika slag av »onera», dels av 1 850 formulär med specificerade uppgifter om olika slag av reparations- och underhållskostnader. Resultaten av dessa bearbetningar återgivas i tab. 2.

De undersökta fastigheternas sammanlagda taxeringsvärde utgjorde 1 januari 1938 254·6 milj. kr. och 1 januari 1942 254·1 milj. kr. Vid fjolårets undersökning voro motsvarande tal 135·9 och 135·0 milj. kr.

Med »skulder» avsågs enligt anvisningarna i formuläret allt upplånat kapital, som använts i eller disponerats för fastigheten. Det är tänkbart att vissa skulder — såsom premielån, krediter m. m. — icke alltid blivit redovisade. I det ursprungliga materialet fann man, att vissa juridiska personer (såsom aktiebolag och fastighetsföreningar) redovisat sitt eget kapital som »skulder»; denna felkälla torde i huvudsak ha eliminerats genom särskilda anmärkningsskrivelser. — För samtliga redovisade fastigheter utgjorde skuldsumman den 1 januari 1938 70·8 % och 1 januari 1942 69·2 % av taxeringsvärdet. Skuldernas andel av taxeringsvärdet var inom varje ortsgrupp väsentligt större i fastigheter med centralvärme än i fastigheter utan centralvärme.

Med »hyresvärde» avses i tab. 1 och 2 summan av a) hyresvärdet för bostad, som bebotts av fastighetsägaren, dennes familj och personliga tjänare, b) uppburna hyror (inberäknat ersättning för uppvärmning, vattenförbrukning, sotning m. m.). Däremot har icke i hyresvärdet kunnat inräknas det uppskattade värdet av bostadsförmån i fastigheten för vice värd, portvakt, gårdskarl o. dyl.; denna post har nämligen icke alltid särredovisats i formuläret. Då det i fråga om fastigheter med centralvärme icke alltid varit möjligt att med bestämdhet avgöra, huruvida bränsletillägg o. dyl. inräknats i hyrorna eller ej, meddelas uppgifterna om hyresvärdet med en viss reservation; denna felkälla torde dock vara av ganska ringa betydelse.

Av tab. 1 och 2 framgår, att hyresvärdet för de undersökta fastigheterna från 1938 till 1942 inom samtliga grupper företer en ökning, vilken naturligt

nog är mest utpräglad i fråga om fastigheter med centralvärme. Tab. 1 utvisar även, att de av hyresledighet eller bristande hyresbetalning förorsakade *hyresförlusterna* i flertalet ortsgrupper minskats något från 1938 till 1942. Denna omständighet förklarar dock endast en mindre del av hyresvärdets ökning.

Ränteutgifter. I frågeformuläret skulle angivas summan av under varje år *erlagda* räntor å upplånat, i fastigheten nedlagt kapital. Däremot skulle ej upptagas amorteringar och icke heller upplupna räntor, som ej erlagts under året. De sålunda redovisade ränteutgifterna visade i genomsnitt för samtliga ortsgrupper och för varje särskild ortsgrupp utom Stockholm någon ökning från 1938 till 1942, såväl absolut — och följaktligen även i % av 1938 års hyresvärde — som i % av skuldsumman i början av resp. år. Minskningen av ränteutgifterna i Stockholm betingas av skuldsummans nedgång. Från 1941 till 1942 framträder i samtliga ortsgrupper en minskning av ränteutgifterna, både absolut och i % av skuldsumman den 1 januari.

Bränsleutgifter och onera. I formuläret efterfrågades kostnaderna under vart och ett av åren 1938—1942 för bränsle, i eldningsbart skick intaget i fastighetens förrådsrum. Dessa utgifter hade, såsom framgår av tab. 1, i genomsnitt fördubblats från 1938 till 1942. I 6 av de 7 ortsgrupperna (utom Stockholm) var ökningen av hyresvärdet för fastigheter med centralvärme absolut taget mindre än ökningen av bränsleutgifterna; hyresstegringen har följaktligen ej gett full kompensation för de stegrade bränslekostnaderna.

I en särskild frågepunkt skulle uppgiftslämnarna redovisa löpande omkostnader för fastigheten (med undantag för bränsle, reparations- och underhållskostnader, skatter samt kostnader för ny-, till- eller ombyggnads- och förbättringsarbeten). Omkostnaderna skulle specificeras på följande poster: avlöning till vice värd (ev. uppdelad på bostadsförmån i fastigheten och kontantlön); avlöning till portvakt, gårdskarl, pannskötare eller maskinist (ev. uppdelad på bostadsförmån och kontantlön); utgifter för vattenförbrukning, gårdsrenhållning (inkl. sophämtning), sotning, gaturenhållning, elektrisk ström för hiss, belysning m. m., försäkringsavgifter; övriga omkostnader. Hithörande utgifter redovisas i tab. 1 och 2 under rubriken »onera». Av de 2 450 bearbetade formulären innehöllo 2 193 så specificerade uppgifter, att de redovisade utgifterna kunde fördelas på olika grupper (tab. 2).

Utgiftsgruppen »onera» visar enligt tab. 1 en ökning från 1938 till 1942, varierande mellan 1·4 % (i orter med under 5 000 invånare) och 3·0 % (i Göteborg) av 1938 års hyresvärde. Stegringen betingas främst av ökade löner till vice värd, portvakt etc. samt ökade kostnader för renhållning.

Det bör här ånyo erinras om att värdet av bostadsförmån för vice värd, portvakt etc. inräknats i »onera» men icke i »hyresvärdet». För att erhålla full jämförbarhet mellan redovisade intäkter och utgifter borde man rätteligen öka hyresvärdet med värdet av dessa bostadsförmåner, vilket i genomsnitt torde uppgå till någon procent av hyresvärdet. Denna felkälla saknar dock betydelse för bedömningen av omkostnadernas *förändring*.

För åtskilliga fastigheter ha utgifterna för vice värd, portvakt etc. under perioden 1938—1942 undergått stora förändringar till följd av att hithörande arbetsuppgifter under en del av perioden ombesörjts av fastighetsägaren själv. För de år, då dylika lönekostnader av denna anledning icke förekommit, har man i formuläret infört en uppskattad summa för värdet av ägarens arbete, vanligen samma belopp som den för närliggande år redovisade lönen. Däremot har det icke ansetts möjligt att på motsvarande sätt uppskatta ägarens arbete i de fall, då inga löner till vice värd, portvakt etc. redovisats.

Reparations- och underhållskostnader. Frågeformuläret innehöll en punkt för redovisning av utgifter för reparation och underhåll av fastigheten (inkl. materialkostnader) med specifikation på olika slag av arbeten. Till denna utgiftsgrupp skulle även räknas skyddsrumsanläggning. Av de 2 450 bearbetade formulären innehöllo 1 850 specificerade uppgifter (tab. 2).

I fråga om utgifterna för reparations- och underhållsarbeten möter det svårigheter att klart avgränsa å ena sidan sådana utgifter, som kunna betraktas som löpande omkostnader för fastighetsförvaltningen, och å andra sidan moderniserings- o. dyl. arbeten, som innebära »nyinvestering» av kapital. Rent principiellt måste varje sådan gränsdragning bli i viss mån godtycklig och konventionell, eftersom vissa reparations- och underhållsarbeten innebära ett utbyte av äldre material mot modernare. Omfattningen av de reparations- och underhållsarbeten, vilka kunna anses nödvändiga för en fastighets löpande drift, blir vidare beroende av ägarens planer med avseende på husets livslängd och den kvalitativa standard han på längre sikt önskar upprätthålla. Även om man skulle uppställa en teoretisk norm för gränsdragningen mellan »reinvestering» — exempelvis definierad som kostnaden för fastighetens bevarande i tekniskt oförändrat skick — och »nyinvestering», skulle fastighetsägarnas räkenskaper i flertalet fall icke ha möjliggjort en uppdelning på dessa båda kategorier av exempelvis utgifterna för snickeriarbeten eller sanitära installationsarbeten.

Frågeformuläret innehöll, i likhet med formulären för inkomstdeklarationernas fastighetsbilagor, en särskild punkt för redovisning av »kostnader för ny-, till- eller ombyggnad eller därmed jämförlig förbättring». Vid granskningen fann man det i åtskilliga fall uppenbart eller åtminstone sannolikt, att vissa kostnader av detta slag — vilka ej äro avdragsgilla vid inkomsttaxeringen — kommit att redovisas som »utgifter för reparation och underhåll av fastigheten». Endast i undantagsfall har det varit möjligt att korrigera dessa fel genom att från reparationskostnaderna utesluta de sålunda felaktigt redovisade utgiftsposterna. I övrigt har man, som tidigare nämnts, från bearbetningen uteslutit sådana formulär, där storleken och arten av de som »reparations- och underhållskostnader» rubricerade utgifterna givit anledning förmoda, att dessa innefattat mera betydande utgifter för »modernisering» eller »nyinvestering», ävensom formulär, å vilka under perioden 1938—1942 redovisats mera omfattande kostnader för ny-, till- eller ombyggnad eller förbättringsarbeten.

Totalutgifterna för reparations- och underhållsarbeten visa en ökning från

Tab. 2. Vissa uppgifter beträffande
a) 2 193 fastigheter, för vilka specificerade uppgifter lämnats om olika slag av onera.
b) 1 850 fastigheter, för vilka specificerade uppgifter lämnats om olika slag av reparations- och underhållskostnader.

	Fastigheter utan c. v.		Fastigheter med c. v.		Samtliga fastigheter				
a) Fastigheter med specificerade uppgifter om onera.	1938	1942	1938	1942	1938	1939	1940	1941	1942
Antal fastigheter	1 234	1 234	959	959	2 193	2 193	2 193	2 193	2 193
Taxeringsvärde 1 jan. (1 000 kr.)	56 657	57 003	158 503	157 465	215 160	215 069	214 386	214 453	214 468
Hyresvärde (1 000 kr.)	5 207	5 315	13 439	14 663	18 646	18 753	19 281	19 411	19 978
D:o i % av hyresvärdet 1938	100·0	102·1	100·0	109·1	100·0	100·6	103·4	104·1	107·1
Onera i % av hyresvärdet 1938	11·1	13·0	11·5	13·3	11·4	11·6	11·9	12·5	13·2
Därav:									
avlöning till vice värd, portvakt etc. (inkl. bostad)	2·6	3·0	4·1	5·1	3·6	3·7	3·9	4·2	4·5
utg. för vattenförbrukning	2·3	2·6	2·6	2·3	2·5	2·5	2·3	2·3	2·3
» » gårds- o. gatureenhållning	2·4	3·1	1·1	1·5	1·4	1·5	1·7	1·8	2·0
» » sotning	1·0	1·1	0·4	0·5	0·6	0·6	0·6	0·6	0·7
» » elektrisk ström	0·8	0·9	1·0	1·2	1·0	1·0	1·0	1·1	1·1
» » försäkringsavgifter	1·4	1·6	1·1	1·2	1·2	1·2	1·2	1·2	1·3
» » övriga omkostnader	0·6	0·7	1·2	1·5	1·1	1·1	1·2	1·3	1·3
b) Fastigheter med specificerade uppgifter om rep.- o. underhållsarb.									
Antal fastigheter	1 017	1 017	833	833	1 850	1 850	1 850	1 850	1 850
Taxeringsvärde 1 jan. (1 000 kr.)	48 505	48 670	144 613	143 840	193 118	192 370	192 421	192 497	192 510
Hyresvärde (1 000 kr.)	4 451	4 547	12 142	13 240	16 593	16 655	16 583	17 336	17 787
D:o i % av hyresvärdet 1938	100·0	102·2	100·0	109·0	100·0	100·4	99·9	104·5	107·2
Samtl. utg. för reparations- o. underhållsarbeten i % av hyresvärdet 1938	19·7	21·2	11·3	12·5	13·5	14·3	17·6	15·8	14·9
Därav:									
A. Rep.- o. underhållsarb. inom lägenheterna	13·1	11·7	7·2	6·2	8·8	8·8	7·4	8·6	7·7
tapeter, måln. o. tapets.-arbeten	6·7	5·4	4·5	3·2	5·1	5·1	3·9	4·7	3·8
ersättning för förslitna korkmattor	0·3	0·2	0·4	0·3	0·4	0·4	0·3	0·4	0·3
snickeriarbeten	2·8	2·8	1·1	1·3	1·5	1·5	1·4	1·7	1·7
plåtslageriarbeten	0·9	0·7	0·2	0·1	0·4	0·4	0·4	0·3	0·3
övriga arbeten	2·4	2·6	1·0	1·3	1·4	1·4	1·4	1·5	1·6
B. För fastigh. gemensamma inre rep.- o. underh.-arb.	3·4	5·4	2·5	4·4	2·7	3·3	8·4	5·1	4·7
målningsarbeten	0·7	0·3	0·4	0·3	0·5	0·5	0·3	0·3	0·3
snickeriarbeten	0·5	0·6	0·3	0·3	0·3	0·4	0·4	0·4	0·4
rörarbeten	0·9	1·8	0·9	1·9	0·9	1·1	1·6	1·8	1·9
elektriska arbeten	0·8	0·7	0·5	0·6	0·6	0·6	0·6	0·6	0·6
skyddsrumsanläggning	0·1	1·3	0·0	0·6	0·0	0·3	4·9	1·4	0·8
övriga arbeten	0·4	0·7	0·4	0·7	0·4	0·4	0·6	0·6	0·7
C. Yttre rep.- o. underh.-arb. murning, fasadbehandling o. dyl.	3·2	4·1	1·6	1·9	2·0	2·2	1·8	2·1	2·5
målningsarbeten	0·8	1·5	0·4	0·4	0·5	0·6	0·5	0·6	0·7
plåtslageriarbeten	0·8	0·5	0·4	0·3	0·5	0·6	0·3	0·4	0·3
övriga arbeten	1·0	1·1	0·5	0·6	0·6	0·6	0·6	0·6	0·8
	0·6	1·0	0·3	0·6	0·4	0·4	0·4	0·5	0·7

1938 till 1942, i genomsnitt för samtliga grupper enligt tab. 1 från 13·7 till 14·9 och enligt tab. 2 från 13·5 till 14·9 % av 1938 års hyresvärde. Detta innebär en ej oväsentlig minskning av dessa arbetens *volym*, eftersom kostnaderna för reparationer och underhållsarbeten — i likhet med kostnaderna för nybyggnadsarbeten — ökats avsevärt sedan 1938. Med ledning av vissa uppgifter om löner, anbudspriser m. m. torde man kunna räkna med att kostnaderna för reparations- och underhållsarbeten för olika typer av fastigheter under år 1942 legat mellan 25 och 40 % högre än år 1938.

De sammanlagda utgifterna för reparations- och underhållsarbeten i n o m l ä g e n h e t e r n a företedde minskning från 1938 till 1942, medan övriga hithörande utgifter visade ökning. Om kostnaderna för skyddsrumsanläggning frånräknas, visa de totala utgifterna för reparationer och underhåll enligt tab. 2 en ökning från 13·5 till 14·1 % av 1938 års hyresvärde.

Skatter. De uppgifter om erlagd kommunal fastighetsskatt, som redovisades i frågeformuläret, voro i många fall uppenbart felaktiga. Åtskilliga uppgiftslämnare synas ha förbisett, att fastighetstaxeringen legat till grund för utdebiteringen av icke blott allmän kommunalskatt, utan även landstingsskatt, tingslagsmedel och vägskatt. Med hänsyn till dessa fel i materialet har man, i syfte att erhålla en såvitt möjligt fullständig översikt av alla med fastighetsförvaltningen förenade utgifter, för de undersökta fastigheterna beräknat skatteutgifterna med ledning av de redovisade taxeringsvärdena samt uppgifter om den kommunala utdebiteringen i Årsbok för Sveriges kommuner. För varje ort har skatteunderlaget, d. v. s. 5 % av det sammanlagda taxeringsvärdet, multiplicerats med det i årsboken uppgivna »hela kommunala utdebiteringsbehovet per skattekrona» enligt beslut år 1937—1941, i förekommande fall minskat med statsbidrag till skattelindring och för landskommunernas vidkommande ökat med halva utdebiteringen av vägskatt per skattekrona.

Resultaten av de verkställda beräkningarna meddelas i efterföljande tablå:

	Kommunal fastighetsskatt i % av hyresvärdet 1938 enligt beslut år				
	1937	1938	1939	1940	1941
Stockholm	4·3	4·3	4·9	5·7	5·9
Göteborg	4·7	4·8	5·4	6·9	7·1
Malmö	4·8	4·7	5·0	5·5	6·0
Städer m. 30 000—100 000 inv.	5·5	5·6	6·0	6·5	6·7
Orter » 10 000— 30 000 »	6·0	6·0	6·3	6·7	7·0
» » 5 000— 10 000 »	6·0	6·1	6·4	6·9	7·1
» » under 5 000 »	6·2	6·1	6·3	6·7	6·8
Samtliga orter	5·1	5·1	5.6	6·2	6·5

Det är att märka, att av de skatter, som utdebiterats enligt beslut ett visst år, den allmänna kommunalskatten i sin helhet erlagts följande år, under det landstingsskatt, tingslagsmedel och vägskatt till en del erlagts redan samma år. Vid beräkningen av de skatter, som utdebiterats enligt beslut år 1937 och sålunda till större delen erlagts under 1938, har man måst utgå från det i formuläret angivna taxeringsvärdet 1 januari 1938.

Arbetsberedning åt blind och synsvag arbetskraft.

Av blindvårdskonsulenten *Karl Montan.*

Av alla kroppsliga lyten anses blindheten som ett av de allra svåraste. Särskilt svårt drabbar lytet den blindes arbetsmöjligheter. I stort sett har det hittills icke kunnat erbjudas någon annan arbetsuppgift åt den blinde mannen än korgmakeri och borstbinderi och åt den blinda kvinnan stickning och vävning. En undersökning av dessa yrkens lönsamhet gjordes av en statlig utredning år 1937, och det framgick, att medelårsinkomsten för en blind borstbindare var 375 kr., för en korgmakare 422 kr., för en väverska 175 kr. och för en stickerska 119 kr.[1] Dessa siffror grunda sig på uppgifter från hantverkarna själva och måste bl. a. på grund av bristfällig bokföring anses som osäkra. Men tendensen är otvivelaktigt riktig. Det är endast ett fåtal, som kan helt försörja sig på dessa arbeten.

Det har således stått alltmera klart för de ansvariga blindorganisationerna, att dessa hantverksyrken icke kunna tillfredsställa en blind medborgares behov av arbete och självförsörjning.

Ett flertal initiativ har därför tagits för att bryta denna hantverkslinje till förmån för mera tidsenliga produktionsformer. Således har det t. ex. inrättats en verkstad med god maskinell utrustning för framställning av lädermattor, och redan tidigt kom ett antal kvinnliga arbetare in vid tobaksindustrin.

Det mest betydelsefulla initiativ, som de större blindorganisationerna[2] gemensamt vidtagit, är dock den år 1941 inrättade konsulentbefattningen, som avser hela landet. Denne konsulent har att söka bereda blinda och synsvaga personer arbete på den öppna marknaden.

Arbetsmetoden. Själva arbetsmetoden vid arbetsberedningen för blinda blir densamma som tillämpas av den vanliga yrkesrådgivningen, d. v. s. man måste å ena sidan lära känna klienterna och å andra sidan yrkena så grundligt som möjligt.

Man måste således först söka komma underfund med varje arbetssökandes anlag, arbetskaraktär, fysiska konstitution och familjesociala förhållanden. Denna del av arbetet är oerhört viktig med hänsyn till de ödesdigra konsekvenserna av en misslyckad arbetsplacering. Den blinde är ännu långtifrån accepterad på den öppna marknaden. Det betyder, att man måste vara mycket säker på att lyckas vid arbetsplaceringen, när man får ett arbetstillfälle.

Under konsulentverksamhetens fortgång har det dock varit möjligt att så småningom taga vissa risker. Man får emellertid härvid märka, att dessa ris-

[1] Se Soc. Medd. årg. 1938, sid. 20.

[2] De blindas förening, Direktionen för Tomteboda blindinstitut och Kronprinsessan Margaretas arbetsnämnd för de blinda.

ker kunna tagas endast vid industrier, där man förut påvisat, att blind arbetskraft kan användas, eller vid småindustrier, där ett eventuellt misslyckande får mindre omfattande konsekvenser än vid en storindustri. De behövliga uppgifterna om klienterna ha till en del kunnat erhållas från lärare, läkare och rektorer. Dessutom har i vissa fall psykologiska prov företagits, vilka givit god vägledning med avseende på manuella förutsättningar.

Vad det gäller klientelets sammansättning skall endast följande nämnas. Man räknar med, att landet har c:a 6 000 blinda. Statistiken är emellertid icke fullt tillförlitlig, främst med hänsyn till att begreppet blind icke blivit entydigt fixerat. I den nämnda siffran äro dock de åldersblinda medräknade, och 3 000 av de blinda befinna sig i åldersklasser över 65 år. Man måste därför anse, att endast en mindre del av de blinda är arbetsduglig, och av den förut citerade utredningen av år 1937 framgår, att endast omkring 1 000 män och 600 kvinnor kunna betecknas som arbetsföra. Av dessa är det emellertid långtifrån alla, som äro i stånd att slå sig fram på den öppna marknaden — även om tillfälle gavs. Som diskvalificerande faktorer kan nämnas svag psykisk eller fysisk konstitution. Detta gör, att den grupp blinda och starkt synsvaga, som för närvarande skulle kunna taga arbete på den öppna marknaden — med de höga krav som nu ställas på dem — endast kan uppskattas till ett par hundra.

Det andra ledet i konsulentverksamheten är att inventera näringslivets tekniska och organisatoriska möjligheter att tillgodogöra sig denna arbetskraft. I så stor utsträckning som möjligt ha således industrier och andra företag över hela landet besökts. Alla tänkbara arbeten ha därvid antecknats. En svårighet har ibland anmält sig, nämligen en viss obenägenhet från företags sida att under nuvarande förhållanden visa sin produktion för en icke-statsanställd funktionär.

Av de $2^1/_2$ år, som konsulentverksamheten pågått, förgick det första året utan några större synbara resultat, men under det senaste året har däremot ett femtontal lyckade och mera permanenta arbetsplaceringar ägt rum. Att denna bräsch i motståndet kommit till stånd kan tillskrivas dels bristen på arbetskraft och dels den omständigheten, att konsulentverksamheten nu blivit upporganiserad.

Exempel på arbeten, som visat sig lämpliga för denna arbetskraft. De arbeten, som kunna komma i fråga, måste fylla vissa anspråk: enkla tempoarbeten, som icke fordra visuell kontroll, med relativt permanent karaktär, så att omställning till andra arbetsuppgifter blir en sällsynthet. Här kunna uppstå vissa svårigheter, då den svenska industrin icke ofta har så långa serier, att en arbetare under hela sin arbetstid kan sitta vid ett och samma arbete. Detta kan dock i en hel del fall kompenseras genom att sammanföra likartade arbetsuppgifter. Under dessa första försök har man avstått från att söka placera denna arbetskraft vid tyngre maskiner. Följande arbeten må nämnas.

Inpackningsarbeten av diverse likartade föremål. Montering av enkel karaktär, där arbetet är »överskådligt» för händerna. Nitning av

metalldetaljer på ebonitplattor inom radioindustrin. Kontrollarbeten med hjälp av toleransmått, varvid kontrollen sker med hjälp av känseln. Kapning av ebonitrör, då ett tunt ebonitrör föres in i en liten och väl skyddad cirkelsåg. Pianostämning inom pianoindustrin. Diverse arbeten inom förbandsindustrin.

Såsom lämpliga hemarbeten för industrins räkning har man funnit följande, som fylla kraven, att arbetsmaterialet icke får vara skrymmande eller tungt, och att relativt många manipulationer skola utföras på varje arbetsstycke: Spaltning av glimmer för den elektriska industrin. Spolning av visst elektriskt material för telefonindustrin.

Vid samtliga dessa arbeten har nåtts fullgod eller i det närmaste fullgod arbetsprestation.

Speciella svårigheter vid arbetsinordnandet. Även om man funnit en lämplig arbetsuppgift och en lämplig blind aspirant, kvarstår dock i de flesta fall ett problem: svårigheten i samband med förflyttningen.

I utlandet förekommer det ofta, att en ledarhund får ledsaga till och från arbetsplatsen. Då får hunden under arbetstiden antingen befinna sig i en särskild hundgård på fabriksområdet eller ligga vid sidan om sin ägare på verkstaden. Dessa arrangemang kunna erbjuda vissa svårigheter, och de ha kringgåtts — ännu så länge — på följande sätt: Om två blinda kunnat erhålla arbete på samma arbetsställe, har till det ena arbetet utvalts en person, som haft så stor synförmåga, att han kunnat vägleda sig och sin kamrat. Om däremot endast en arbetsplats stått till förfogande, har en person med nödtorftig ledsyn placerats. I något fall har det också gått att ordna med andra arbetskamrater som ledsagare till och från arbetsplatsen.

Förflyttningsproblemet inom industrin har lösts genom att arbetskamrater assisterat, där så behövts.

Försäkringsfrågor. Enligt uppgifter från såväl riksförsäkringsanstalten som från privata försäkringsbolag utbetalas olycksfallsersättning i vanlig ordning, om blinda arbetare drabbas av olycksfall. Arbetsgivaren löper icke någon risk i försäkringshänseende i dessa fall. Skulle tveksamhet uppstå på denna punkt, kunna upplysningar inhämtas av yrkesinspektionen. Med avseende på arbetslöshetsförsäkringen intaga de blinda arbetarna icke någon särställning.

Kollektivavtalsproblem. I de fall, där det rört sig om kvinnlig arbetskraft, har icke någonstädes avvikelse från kollektivavtalens bestämmelser gjorts. När det gällt manliga arbetare, som utfört kvinnoarbete (som oftast varit fallet), ha kollektivavtalens undantagsbestämmelser trätt i funktion (»undantag kunna göras jämväl för arbetare, som genom ålder, sjukdom eller vanförhet fått sin arbetsförmåga nedsatt»). Detta förefaller ganska rimligt, om man icke fordrar en ny form av välgörenhet från företagens sida.

Några mera allmänna synpunkter må avsluta denna översikt. Erfarenheterna från konsulentverksamheten visa, att det blir ett omfattande arbete att på

frivillighetens väg få in de blinda och synsvaga i större antal i den öppna marknadens produktion. Under mycket lång tid komma därför blindhantverken att förbli dominerande. Men den industriella produktionsformen hör den moderna tiden till, och detta måste även blindvården rätta sig efter. Det senaste året har visat, att den svenska industrin kan använda blind arbetskraft, liksom också att denna arbetskraft kan finna sig väl till rätta med de nya arbetsformerna.

Den statliga statistikens organisation.

Socialstyrelsens utlåtande angående besparingsberedningens förslag.

Genom remiss den 6 juli 1943 anmodade Kungl. Maj:t socialstyrelsen att efter hörande av Svenska arbetsgivareföreningen och Landsorganisationen i Sverige yttra sig över ett av besparingsberedningens statistikkommitté avgivet betänkande med förslag angående den statliga statistikens organisation m. m. (SOU 1943: 28). Socialstyrelsen har i skrivelse den 31 augusti 1943, till vilken de båda nämnda organisationernas yttranden fogats, i detta ärende i huvudsak anfört följande.

Huvuddragen av kommitténs förslag. Statistikkommittén har betraktat det som sin huvuduppgift att söka finna en mer rationell form för statistikens organisation och har inriktat sig på en rationalisering och koordinering av de statistikproducerande verkens arbete. I överensstämmelse härmed har huvuddelen av det framlagda betänkandet ägnats åt en organisationsplan, i korthet innebärande, att ett samarbets- och koordineringsorgan för all statlig statistik inrättas, benämnt statistikkollegium, samt att i samband därmed en mera rationell organisation genomföres med avseende på de statistiska verkens personal, särskilt reservpersonalen. Under hand, medan utredningsarbetet pågått, har dessutom — som i betänkandet framhålles — konkreta förslag till arbetsmetodernas rationalisering på enskilda punkter framlagts för vederbörande verk och av dessa i regel godtagits. I övrigt och för framtiden skulle det åligga statistikkollegiet att utreda och övervaka arbetsmetodernas effektivitet ävensom att medverka till en lämplig inbördes avvägning av de skilda statistikgrenarnas omfattning. Härigenom skulle på lång sikt väsentliga besparingar kunna uppnås, medan de omedelbara kostnadsminskningarna vid omorganisationens genomförande skulle bliva ringa.

Kommitténs uppfattning, att en ekonomisering inom den statliga statistikens område bör uppnås genom åtgärder på i första hand det organisatoriska planet, har vunnit full anslutning från landsorganisationens sida, och samma uppfattning torde kunna antagas ligga till grund för det tillstyrkande av huvudförslaget, vari arbetsgivareföreningens yttrande utmynnar. Socialstyrelsen kan

med stöd av erfarenheter från sitt eget verksamhetsområde vitsorda, att överflödig statistik icke i nämnvärd utsträckning förekommer, vare sig inom den officiella socialstatistiken eller de delar av övrig officiell statistik, varav styrelsen till följd av sin verksamhet är intresserad. Däremot har styrelsen sedan länge känt behov av en närmare samordning av de skilda statistikproducerande organens verksamhet och även funnit för mindre statistiska arbeten behov föreligga av en rådgivning i tekniska och liknande frågor. Även socialstyrelsen kan därför ansluta sig till de riktlinjer, efter vilka kommittén lagt sitt arbete.

Statistikens decentralisering. Kommittén har funnit den officiella statistiken vara behäftad med vissa brister, vilka i första hand anses vara en följd av statistikens decentraliserade organisation. Bristerna ligga i huvudsak däri att de på olika håll samlade erfarenheterna rörande tekniska och teoretiska frågor ej bliva helt utnyttjade, att samordning mellan olika statistikgrenar ej alltid förekommer samt att personal och tekniska hjälpmedel ej alltid disponeras på bästa möjliga sätt. Dessa omständigheter kunna tala för en centralisering av den officiella statistiken. Kommittén understryker emellertid själv, att den nuvarande decentraliserade organisationsformen ävenledes har starka skäl för sig, och framhåller som dess styrka, att den medger en intim kontakt med den förvaltande eller verkställande myndigheten inom de områden statistiken behandlar. — —

Efter övervägande av dessa åt motsatta håll pekande synpunkter har kommittén stannat vid att det statistiska arbetet som hittills bör vara förlagt till de särskilda ämbetsverken, men att de olägenheter, som följa av decentraliseringen, skola avhjälpas genom inrättandet av det förut nämnda statistikkollegiet. Socialstyrelsen vill, i likhet med landsorganisationen och arbetsgivareföreningen, ansluta sig till huvudlinjerna i detta förslag men är angelägen att mer än som skett i betänkandets motivering understryka, att den decentraliserade handläggningen av statistiken är den principiellt och primärt riktiga. Statistiken är dock intet självändamål utan endast ett hjälpmedel för ett rationellt bedrivande av en viss verksamhet. — — De olägenheter av mera teknisk natur, som följa av denna decentralisering, böra i görligaste mån undanröjas, men därvid får nyssnämnda grundläggande faktor aldrig undanskymmas.

Statistikkollegiets organisation och uppgifter. Vad beträffar kollegiets sammansättning, finner socialstyrelsen i likhet med kommittén, att antalet ledamöter bör vara starkt begränsat. Kommittén synes dock ha gått alltför långt i den praktiska utformningen av denna princip. Landsorganisationen har på denna punkt anfört, att i kollegiet också borde ingå representanter för några av de stora organisationerna inom näringslivet och föreslår för sin del en representant för arbetsgivareföreningen och en för landsorganisationen. Även arbetsgivareföreningen påyrkar representation. Socialstyrelsen ansluter sig till dessa yrkanden och föreslår, att i stället för den av kommittén föreslagne ledamoten, två av Kungl. Maj:t utsedda representanter för parterna på arbetsmarknaden beredas plats i kollegiet. Att ytterligare utvidga kollegiet skulle

däremot göra detta alltför tungrott. Styrelsen inser väl vikten av att kollegiet har god kontakt med andra områden, vilka sålunda icke erhålla egna representanter i detsamma, och vill för sin del särskilt understryka denna synpunkt. Såsom exempel må nämnas socialförsäkringsverken, det kommunala verksamhetsområdet, centralt representerat av stadsförbundet, landstingsförbundet och landskommunernas förbund samt den privata försäkringsrörelsen. Denna kontakt bör emellertid på ett fullt tillfredsställande sätt kunna skapas genom att i de aktuella fallen en särskild representant för vederbörande område tillkallas.

Det synes oundgängligt, att såsom kommittén föreslagit utrusta kollegiet med ett kansli. Huruvida det föreslagna kansliet, vad personalens storlek angår, är lämpligt avvägt, är däremot mycket svårt att avgöra utan en detaljerad granskning av kollegiets arbetsuppgifter. Då arbetsuppgifternas antal och omfattning i viss mån bli beroende av kollegiets egna initiativ, vill styrelsen inskränka sig till att konstatera, att kansliet för utförande av kollegiets grundläggande verksamhet — koordineringen av de statistikproducerande verkens arbete samt administrerandet av den gemensamma reservpersonalen och maskinparken — synes vara av lämplig storleksordning. Mot kanslipersonalens löneplacering synes vägande invändningar kunna resas i avseende å kanslichefens placering. Denne bör placeras i en något högre löneställning än kommittén föreslagit, nämligen i lönegrad C 8. — — Det kan också övervägas, om man icke redan från början borde räkna med, att ett något större antal befattningar i lönegrad eo 7 för biträdespersonalens »arbetsbasar» efter några år kan komma att visa sig nödvändigt. Kommitténs förslag, att för handläggning av vissa personalärenden samt kassarörelsen skulle förordnas vissa tjänstemän i statistiska centralbyrån, nämligen aktuarien och registratorn å centralbyråns kansliavdelning, varvid dessa skulle utföra göromålen på tjänstetid men tilldelas särskilt arvode för uppgiften, finner styrelsen betänkligt. En bättre lösning av detta problem borde kunna åstadkommas. Helst bör kollegiets egen personal tilltagas så att ifrågavarande göromål kunna skötas av dess egna tjänstemän.

Vad beträffar de uppgifter, som skulle tilldelas statistikkollegiet, har socialstyrelsen i stort sett ingenting att erinra mot kommitténs förslag. Socialstyrelsen vill särskilt understryka det av kommittén framlagda förslaget om ett register över all statistik i vårt land. Liksom det för enskilda verksamhetsområden är av vikt att lätt kunna erhålla orientering om och tillgång till den offentliga statistiken, så är det för ämbetsverk och kommittéer av värde att kunna erhålla motsvarande förmån i fråga om enskild verksamhet. — —

Tillfällig personal. Statistisk tidskrift. Icke minst ur de intressen socialstyrelsen företräder finner styrelsen det tacknämligt, att kommittén framlagt en lösning av frågan om den tillfälliga statistiska personalen, vilken genom förslaget om organiserandet av en gemensam reservpersonalgrupp skulle beredas en i anställningshänseende tryggare tillvaro. Gränsdragningen mellan denna kollegiet tillförda grupp och verkens egen personal har emellertid utförts på ett sätt, som socialstyrelsen icke finner riktigt, och som även står i

strid med den princip för gränsdragningen, som kommittén själv uppställt. Sålunda uttalar kommittén (sid. 54) — och socialstyrelsen ansluter sig därtill — att varje ämbetsverk i princip bör ha fast anställd personal till antalet så avvägd, att den ej någon gång under året överstiger behovet för ordinarie arbetsuppgifter. Beträffande bl. a. socialstyrelsen bör dock i nämnda minimibehov kunna inräknas en viss del av den arbetskraft, som behövs för tillfälliga undersökningar, enär styrelsen har till ordinarie arbetsuppgift att utföra dylika undersökningar. Denna princip måste innebära, att personal i även de lägre graderna (amanuenser, extra befattningshavare och biträden i lägsta extra ordinarie graderna) uppdelas på kollegiet och respektive verk. Det råder ingen tvekan om att styrelsen med hänsyn till sina ordinarie uppgifter jämte permanent belastning av tillfälliga undersökningar är i behov av ett visst antal av till exempel amanuenser. Det finnes då enligt styrelsens mening ingen rimlig anledning att placera dessa hos socialstyrelsen kontinuerligt sysselsatta befattningshavare hos kollegiet. Styrelsen måste sålunda bestämt avstyrka kommitténs förslag i denna del och förorda, att det på lämpligt sätt uppgöres ett förslag till fördelning av ifrågavarande personal mellan kollegiet och respektive verk, varvid den av kommittén i motiveringen förordade principen bör läggas till grund. — —

Socialstyrelsen hälsar med gillande förslaget om inrättandet av en statistisk tidskrift, där det väsentliga i den officiella statistiken snabbt och kortfattat kunde bringas till allmän kännedom. Tidskriften skulle även bli ett gott stöd för kollegiets upplysningsverksamhet på statistikens olika områden.

Kollegiets arbetsformer. De arbetsformer, som föreslagits för kollegiet, torde kunna i huvudsak tillstyrkas, men det är angeläget understryka, att kollegiets medverkan vid de enskilda verkens statistiska undersökningar endast bör vara av rådgivande art och sålunda icke kan innebära befogenhet att i något fall till vederbörandes efterrättelse fatta beslut. Rådgivning bör — såsom också kommittén synes ha avsett — utövas på sådant sätt, att undersökningars igångsättande och utförande icke fördröjas. Den samverkan vid till exempel nya undersökningars tillkomst, varom talas å sid. 48 i betänkandet, bör sålunda lämpligen ske på sådant sätt, att en representant för kollegiet deltager i de diskussioner rörande planläggningen, som i varje fall anordnas av vederbörande verk. Det förtjänar att övervägas, om icke utnyttjandet av kollegiets expertis före igångsättandet av större undersökningar av statistisk art borde vara regel.

Det är också angeläget understryka, att kollegiets ställning, då det gäller befordringsfrågor rörande statistisk personal, bör göras relativt stark, då man eljest äventyrar ett av syftena med tillskapande av den gemensamma reservpersonalen — tryggare ställning för denna personal. Kommitténs förslag i denna del synes därför välbetänkt.

Kommittén har framhållit det angelägna i att socialstyrelsens statistiska byråer samt statistikkollegium beredas lokaler i samma hus som centralbyrån och kommerskollegium (Birger Jarls torg 5). Det har tidigare varit ifråga-

satt att socialstyrelsen, som därstädes har sin utlänningsbyrå inrymd, skulle i samma fastighet erhålla plats för samtliga byråer och sålunda även statistiska byrån och utredningsbyrån, varvid förutsattes, att domänstyrelsen skulle förflyttas till andra lokaler. I dagarna har socialstyrelsen emellertid under hand från byggnadsstyrelsen fått meddelande, att denna plan ej kan genomföras, enär domänstyrelsen skall behålla sina nuvarande lokaler. För socialstyrelsen synes dock förefinnas vissa möjligheter att erhålla lokaler för samtliga byråer i annan fastighet i stadens centrum. Därigenom skulle ett för styrelsen ytterst angeläget önskemål tillgodoses. Vad beträffar styrelsens båda statistiska byråer är det för styrelsen särskilt ur här tidigare anförda synpunkter angående statistikens anknytning till vederbörande verk givetvis det primära, att dessa byråer erhålla lokaler i samma fastighet som verket i övrigt. Därest det, som styrelsen hoppas, blir möjligt att samla verket i lokaler i Riddarholmens närhet, torde därmed även det av kommittén anförda önskemålet om anknytning till statistikkollegiet m. fl. institutioner bliva i tillräcklig utsträckning tillgodosett.

Socialstyrelsens statistiska byråer. I fråga om styrelsens egen organisation föreslår kommittén en sammanslagning av statistiska byrån och utredningsbyrån under en byråchef, vilken dock skulle få biträde av en byrådirektör, som skulle vara ledamot i styrelsen. I sak innebär detta förslag, att den ena av styrelsens båda statistiska byråchefstjänster utbytes mot en byrådirektörstjänst, under det att den återstående byråchefen blir chef för båda byråerna. Mot detta förslag måste styrelsen göra allvarliga erinringar. Med de omfattande uppgifter, som socialstyrelsen har att sköta både på socialstatistikens område och inom viktiga delar av det sociala förvaltningsområdet är det för styrelsen av den största betydelse att äga tillgång till tvenne högt kvalificerade socialstatistiker. Vad särskilt beträffar de statistiska uppgifterna är det att märka att styrelsen såsom statistiskt verk i storleksordning är jämförligt med statistiska centralbyrån. Ett visst mått på storleksordningen torde kunna erhållas av den beräknade lönekostnaden för statistiskt arbete inom respektive verk. I betänkandet lämnade uppgifter (sid. 106) utvisa, att denna lönekostnad var störst i centralbyrån (642 170 kr.) och näst störst i socialstyrelsen (485 000 kr.). Inom centralbyrån finnas tre högre statistiska befattningar, nämligen en överdirektör och två byråchefer, vartill kommer att under arbetet med folkräkning ytterligare en tjänsteman plägar erhålla löneförmåner såsom byråchef. Inom socialstyrelsen finnas för statistiken endast två byråchefer. Redan nu är sålunda socialstyrelsen i jämförelse med centralbyrån avsevärt klenare utrustad med statistiker i högre tjänsteställning. Denna jämförelse i och för sig pekar emot, att kommitténs förslag icke är rimligt.

Kommitténs förslag har — bortsett från dess strävan att kunna föreslå besparingar — motiverats med att uppdelningen av statistiken inom socialstyrelsen på skilda byråer allt mera visat sig vara en olägenhet ur organisatorisk synpunkt. Med hänsyn till verkschefens starka arbetsbelastning skulle denne ha svårigheter att fungera som den sammanhållande kraften. Olägenheterna

skulle ha skärpts framför allt i samband med arbetsmetodernas snabba utveckling. Denna kommitténs skildring överensstämmer emellertid icke med verkliga förhållandet. En personlig och god samverkan mellan de båda ledande statistiska tjänstemännen är självfallet nödvändig för uppnåendet av det bästa möjliga resultatet. Därvidlag torde det betyda föga om båda stå i byråchefs ställning eller den ene i byrådirektörs. Vid en dylik samverkan lösas gemensamma frågor utan större svårigheter, och ingripande från verkschefens sida för åstadkommande av nödig sammanhållning behöver icke ifrågakomma annat än i rena undantagsfall.

Kommittén torde med sitt uttalande om arbetsmetodernas utveckling särskilt ha syftat på att det under senare år organiserats en särskild maskinavdelning, vilken formellt tillhör utredningsbyrån men självfallet har att betjäna båda byråerna. Organisationsteoretiskt sett skulle denna avdelning kanske icke tillhöra någondera byrån och fråga skulle då uppstå hur den skall inordnas i verket; den kan ju icke gärna ställas under verkschefens direkta ledning. Styrelsen har emellertid icke funnit den nuvarande ordningen medföra några större svårigheter och kan icke finna, att nämnda organisationstekniska detalj bör ge anledning till ett ur praktiska synpunkter så ödesdigert ingrepp som att beröva styrelsen den ena av de två byråchefstjänsterna. — —

Kommittén har även diskuterat ett annat alternativ, som innebär, att de båda byråchefsbefattningarna bibehållas, ehuru båda på ordinarie stat, men att den ene byråchefen erhåller avdelningschefs ställning. Detta förslag har dock icke av kommittén förordats. — — Ehuru detta alternativ ur de av styrelsen anförda synpunkterna givetvis vore att föredraga framför det av kommittén förordade, kan styrelsen dock icke, såsom av det föregående framgår, finna dess genomförande av behovet påkallat.

Emellertid har styrelsen för ledningen av den på grund av de nya arbetsmetoderna skapade maskinavdelningen aldrig fått tillgång till den särskilda befattning, som därför erfordras; avdelningen har måst ställas under ledning av en amanuens. Med hänsyn till avdelningschefens ansvar och icke minst till hans samarbete med båda byråerna är det angeläget, att ledningen utövas av en tjänsteman i aktuaries tjänsteställning. Styrelsen får sålunda föreslå, att på utredningsbyrån inrättas en ny ordinarie befattning i 21:a lönegraden.

Kommittén har föreslagit, att den nya byrådirektörsbefattningen skulle bliva ordinarie, liksom kommittén i det icke förordade alternativet förutsatt, att byråchefstjänsten på utredningsbyrån skulle överföras till ordinarie stat. I själva verket saknas numera och i varje fall sedan ställning tagits till de av kommittén framlagda förslagen anledning att bibehålla utredningsbyrån på extra stat. Styrelsen får därför för sin del livligt förorda, att utredningsbyrån överföres på ordinarie stat.

Till sist vill socialstyrelsen beröra frågan om den ledande statistiska personalens kvalifikationer. Enligt kommittén skulle av förste aktuarier och högre tjänstemän krävas minst avlagd filosofie licentiatexamen i ämnet statistik.

Enligt styrelsens mening skulle möjligheterna att för de statistiska tjänsterna erhålla ett gott urval av sökande därigenom starkt begränsas. Härtill

kommer, att det för många tjänster kan vara lämpligare med högre studier i andra ämnen än statistik, särskilt nationalekonomi. Möjligheterna att för sådana tjänster erhålla lämpliga personer, skulle vid bibehållet krav på licentiatexamen i ämnet statistik ävenledes komma att beskäras. Däremot bör filosofie kandidatexamen med minst betyget med beröm godkänd i ämnet statistik vara en förutsättning för statistisk anställning fr. o. m. amanuensstadiet och uppåt. Självfallet bör det dock finnas möjlighet att göra undantag från denna regel beträffande person, som ådagalagt framstående skicklighet i utförande av statistiskt arbete eller eljest visat sig särskilt lämpad för befattningen. Styrelsen vill här hänvisa till lydelsen av 29 § i den för styrelsen gällande instruktionen.

I särskilt yttrande har byråchefen Bertil Nyström anfört bl. a. följande.

I fråga om centralisering eller decentralisering av den officiella statistiken torde åtskilligt vara att lära av främmande länders erfarenhetsrön, särskilt måhända av de under 1930-talet i U. S. A. vidtagna — men sedermera till synes övergivna — åtgärderna att genom en särskild centralkommission söka bringa reda, ordning och utvecklingsmöjligheter för den starkt decentraliserade federala statistiken. Statistikkommittén synes emellertid ha ägnat ringa uppmärksamhet åt de internationella erfarenheterna på detta område: det föreligger blott ett par (otryckta) P.M. om statistiken i Danmark och Finland.

Vad beträffar den föreslagna personalorganisationen, synes gränsdragningen mellan de statistiska verkens personal och statistikkollegiets vara synnerligen vanskllig och ägnad att försvåra en tillfredsställande rekrytering av den mångskiftande personal, som sysslar med statistiskt arbete. Huruvida förslaget skulle kunna medföra en bättre och tryggare ställning för den tillfälligt anställda personalen synes tveksamt. Man borde kunna erhålla samma relativa trygghet genom införande av en på statistikens växlande arbetsbehov inriktad, specialiserad arbetsförmedling.

Löses reservpersonalsfrågan på detta sätt, skulle det föreslagna statistikkollegiet närmast bliva att betrakta som ett försök att grundligt reformera och till ett arbetsdugligt centralorgan omskapa statistiska tabellkommissionen. I sådant syfte bör det nya organet, vilket hellre än statistikkollegium borde benämnas t. ex. statistiska nämnden, i huvudsak ägna sig åt rådgivnings-, upplysnings- och besparingsverksamhet inom den officiella statistikens olika områden. — — Till utgångspunkt för nämndens kontroll och granskningsarbete torde kunna tagas statistisk årsbok, vilken lämpligen borde överflyttas från statistiska centralbyrån till statistiska nämnden.

Därest så anses lämpligt kan, såsom statistikkommittén föreslagit, till det nya organet anknytas en maskincentral till gagn särskilt för de mindre statistiska verken. Det kan emellertid ifrågasättas om icke denna maskincentral, till vilken lämpligen bör anknytas en service-byrå, bör kunna anlitas ej blott av de statistiska verken utan av samtliga statliga verk, som utföra arbete med hålkortsmaskiner.

Kortare meddelanden.

Byggnadskostnaderna i Stockholm 1939—1 juli 1943. Enligt en inom socialstyrelsen verkställd beräkning hade byggnadskostnaderna för ett hyreshus i Stockholm från årsskiftet 1938/39 till 1 juli 1943 stigit med 38·6 %. Om byggnadskostnaden den 1 januari 1939 sättes = 100, uppgick sålunda byggnadskostnadsindex för Stockholm den 1 juli 1943 till 139. Motsvarande indextal för tidigare beräkningstillfällen återges nedan (jfr Soc. Medd. årg. 1943, sid. 454):

	1939	1940	1941			1942				1943		
	1/1	1/10	1/4	1/7	1/10	1/1	1/4	1/7	1/10	1/1	1/4	1/7
Index . . .	100	117	121	125	127	127	133	134	138	139	138	139

I jämförelse med den 1 april 1943 registreras prisstegring endast för enstaka, mindre betydelsefulla material, under det lönekostnaderna förblivit oförändrade. I förhållande till den 1 januari 1939 hade materialkostnaderna den 1 juli 1943 stigit med 61·5 % och lönekostnaderna för arbeten, utförda på byggnadsplatsen, med 11·0 %.

Indexnämnden utökas. I samband med beslutet den 19 mars 1943 om nya direktiv för socialstyrelsens beräkning av levnadskostnadsindex förklarade Kungl. Maj:t, att indexnämnden, vilken hade till uppgift att inom socialstyrelsen biträda vid levnadskostnadsberäkningarna, skulle bestå av högst sex ledamöter, bland vilka skulle ingå representanter för såväl löntagar- som arbetsgivarintressen[1]. Finansministern bemyndigades att förordna ledamöter i nämnden intill utgången av år 1944 samt därefter för ett år i sänder. Enligt särskilt beslut den 30 juni 1943 skulle nämnden dock ha oförändrad sammansättning intill utgången av september 1943.

Den 24 september 1943 har finansministern för tiden 1 oktober 1943—31 december 1944 förordnat följande personer att vara ledamöter av indexnämnden, nämligen andre ordföranden i Landsorganisationen G. Andersson, ordföranden i Svenska järnvägsmannaförbundet S. Christiansson, postmästaren H. Ekdahl, kanslichefen A. Johansson, folkskolläraren K. G. Rosberg samt direktören i Svenska arbetsgivareföreningen F. Söderbäck.

Statens hyresråds yttrande till Kungl. Maj:t i frågan om generell hyreshöjning. Statens hyresråd har den 7 september 1943 yttrat sig över de besvär, som Sveriges fastighetsägareförbund och två fastighetsägarsammanslutningar i Göteborg hos Kungl. Maj:t anfört över hyresrådets beslut i mars 1943 att icke medge generell hyreshöjning för tiden till den 1 oktober 1944. Hyresrådet erinrar om att marsbeslutet byggde på en preliminär redogörelse för en undersökning om fastighetsomkostnadernas utveckling under åren 1938—1942, som verkställts av socialstyrelsen. Sedermera har emellertid denna undersökning inom socialstyrelsen bearbetats ytterligare[2] och givit delvis nya resultat, vilka föranlett hyresrådet att nu något modifiera sin ståndpunkt i frågan. Hyresrådet anser dock alltjämt, att någon allmän hyreshöjning icke bör medgivas, men uttalar, att — bortsett från det hinder för en höjning, som kan ligga i statsmakternas strävan att nå ett allmänt prisstopp

[1] Se Soc. Medd. årg. 1943, sid. 288 och 302.
[2] Se sid. 684 i detta häfte.

— utredningen i och för sig ger anledning att ifrågasätta en höjning för Göteborg med 3 %. Denna skulle i så fall tillämpas från instundande 1 oktober.

Den preliminära redogörelsen för den statistiska undersökningen utvisade bl. a. en betydande nedgång i reparationsutgifterna sedan 1938. Den fortsatta bearbetningen har framför allt avsett att inom denna grupp av utgifter noggrannare skilja mellan vad som är underhåll och vad som är standardförbättring. Eftersom kristiden medfört, att man i fråga om dylika arbeten alltmer inskränkt sig till det allra nödvändigaste underhållet, har resultatet blivit, att proportionsvis mera av 1938 års belopp ansetts vara standardförbättring, under det att de rena underhållskostnaderna varit på det hela taget lika stora 1938 som 1942. Hyresrådet anser sig därför icke kunna lägga samma vikt vid dessa kostnaders förändringar, som skedde i marsbeslutet, men framhåller, att det råder delade meningar om hur gränsen mellan underhåll och standardförbättring bör dragas i praktiken, varför i detta hänseende kvarstår ett osäkerhetsmoment av stor betydelse.

Beträffande fastighetsskatterna ha skett höjningar, som i medeltal motsvara 1 % av 1938 års hyresvärde. Senare beslutade utdebiteringar innebära emellertid någon minskning häri. Övriga utgifter ha ökats med sammanlagt något mellan 1 ½ och 2 % av samma värde. För alla orter utom Göteborg anser hyresrådet den genomsnittliga kostnadsökningen kunna ungefärligen uppskattas till $2^1/_2$ %.

Mot denna utgiftsökning stå vissa inkomstökningar. I hus utan centralvärme ha företagits hyreshöjningar, som i genomsnitt uppgå till något över 2 % av 1938 års hyresvärde. Hyresrådet beräknar, att i hus med centralvärme skett höjningar på sammanlagt mellan 1 och 2 % av samma värde. Vissa besparingar måste därjämte ha uppkommit genom att lägenheter numera icke stå tomma i samma utsträckning som normalt samt genom att hyresgästerna tvingas att ordentligare än annars betala sin hyra. Dessa vinster ha av hyresrådet uppskattats till c:a 1 %.

Hyresrådets slutsats blir, att förändringarna på utgiftssidan och inkomstsidan i stort sett taga ut varandra, och att någon allmän hyreshöjning icke är befogad. Därvid göres dock en reservation för Göteborg, där särskilda förhållanden karakterisera hyresmarknaden. Utgiftsökningen beräknas där till 4 ½ % i stället för 2 ½ för övriga orter, och kompensationer genom förbättrad uthyrning, senare skattesänkning o. s. v. anses icke nedbringa denna siffra lägre än till c:a 3 %.

Mot hyresrådets beslut anfördes tre reservationer. Byråchefen Bexelius, major Wibom och advokat Ahlmark ansågo, att ett beslut om generell hyreshöjning borde gälla 5 ½ % för Göteborg och 3 ½ % för övriga hyresreglerade orter, men att å andra sidan detta icke skulle gälla där hyran redan höjts efter krigsutbrottet. Byråchefen Bexelius underströk särskilt, att han därmed icke tagit ställning till frågan, huruvida skärpningen av den statliga prispolitiken medgav att en sådan höjning beviljades. Ombudsman Bengtsson och hovrättssassessor Larsson reserverade sig i fråga om Göteborg och ansågo, att det icke fanns skäl att sätta denna ort i särställning, varför enligt deras mening generell hyreshöjning icke på något håll borde komma i fråga.

En bostadsundersökning i Ångermanland år 1942.[1] I samband med en allmän undersökning av kosten och det fysiska tillståndet hos befolkningen i de tre ångermanländska socknarna Graninge, Helgum och Edsele, som utfördes vintern 1942[2], gjordes även en bostadsundersökning hos familjer, som utvalts genom resp. distriktssköterskor. Undersökningen gjordes enligt särskilt formulär och bestod i besvarandet av ett antal frågor.

Antalet undersökta bostäder är 46 eller ungefär 3 % av totalantalet bostäder i de tre kommunerna. De olika bostäderna ha emellertid utvalts så, att man skulle få ett genomsnitt

[1] Undersökningen har utförts på initiativ av kommittén för folkhälsa och folknäring i Västernorrlands län. De här införda uppgifterna om undersökningen ha meddelats av med. lic. *Jonas Eriksson*, Sollefteå. — [2] En redogörelse för den allmänna undersökningen kommer att inflyta i ett senare nummer av denna tidskrift.

på bostadsstandarden i de olika kommunerna. Trots det lilla antalet bör således undersökningen ge vissa hållpunkter för bostädernas tillstånd inom de tre kommunerna. De undersökta bostäderna tillhörde präster, lärare, självägande bönder, arrendatorer, småbrukare och enbart skogsarbetare. Kommunernas invånare ha sin huvudsakliga utkomst genom jordbruk och skogsarbete. Undersökningen gav följande resultat:

Det allmänna intryck, som boningshuset gjorde, var bra i 30 fall, medelmåttigt i 10 och dåligt i 3 fall; i 3 fall saknas uppgift härom. Det allmänna intrycket av bostaden var bra i 28 fall, medelmåttigt i 12 fall och dåligt i 4 fall. Renligheten var ej tillfredsställande hos 4 familjer. 12 bostäder voro dåligt underhållna med trasiga tapeter och tak, dålig målning o. s. v. I endast ett fall var dagern i bostaden uppenbart dålig.

Beträffande bostadens storlek må nämnas, att 5 familjer bodde i endast kök, 12 familjer hade ett rum och kök, 10 två rum och kök, 8 tre rum och kök och 11 familjer fyra rum och kök eller mer. Antalet personer per rum utgjorde i ett fall 8, i tre fall 5, i ett fall 4, i tre fall 3, i sjutton fall 2 och i tjugoett fall 1 eller mindre än 1. Av de undersökta bostäderna kunde således 8 anses såsom överbefolkade, ett missförhållande som säkerligen förefinnes i de flesta landskommuner i Norrland. I 32 av de undersökta 46 bostäderna användes köket även som sovplats. Sålunda var antalet sängar i köket hos en familj 8, hos fem familjer 5, hos fem 4, hos elva 2 och hos tio familjer 1. I flera av de undersökta bostäderna användes köket som sovrum trots att andra med eldstad försedda rum funnos.

I endast en bostad konstaterades fukt, och samtliga bostäder hade förstuga eller vindfång för dörren. I samtliga bostäder fanns vedspis i köket. 15 familjer saknade eldstad i något eller några bebodda rum. Dessa fingo värme antingen från muren till köksspisen eller genom den öppna dörren till direkt uppvärmt rum. I de 37 fall, där särskild uppvärmningsanordning fanns i boningsrummen, utgjordes den i 4 fall av öppen spis, i 24 fall av kakelugn och i 9 fall av värmeledning. Alla de undersökta bostäderna hade elektriskt ljus. Tillräckligt antal lampor saknades dock i 11 fall. Friskluftsventiler saknades i 38 lägenheter och 31 bostäder hade samtliga innanfönster klistrade. Samtliga lägenheter om enbart kök eller ett rum och kök saknade friskluftsintag och hade alla fönster klistrade. Avträdena voro mycket dåliga i 9 fall och medelmåttiga i 20. WC fanns i 2 bostäder. 6 familjer saknade brunn och fingo hämta vatten hos grannarna. 8 familjer fingo sitt vatten antingen från någon bäck eller kallkälla, i de flesta fall flera hundra meter från bostaden. 11 bostäder hade vattenledning med springvatten. I fråga om 23 bostäder, som hade egen brunn, låg denna i 9 fall mindre än 10 meter från ladugård eller avträde. Samtliga bostäder hade antingen skafferi eller källare, de allra flesta båda delarna.

I 4 fall voro bostäderna ur flera synpunkter hälsovådliga och borde utdömas.

För att få en bestämd uppfattning om hur ångermanländska landsbefolkningen bor, borde även en undersökning av bostadsförhållandena somnartid göras. Det är nämligen vanligt i dessa trakter liksom i vissa andra delar av Norrland, att familjerna på somrarna bo i någon liten stuga på gården, varvid huvudbyggningen får stå tom. Det händer därvid att en familj, som på vintern bebor 2—3 rum och kök, på sommaren tränger ihop sig i endast ett rum, där eldstaden i många fall utgöres av en öppen spis, på vilken maten lagas. Att detta förhållande varken ur bostads- eller näringshygienisk synpunkt är lämpligt står ju utom all diskussion.

PERIODISKA ÖVERSIKTER

Befolkningsutvecklingen under andra kvartalet 1943.

I statistiska centralbyråns kvartalsstatistik ha följande preliminära uppgifter sammanställts rörande antalet vigda par samt antalet levande födda och döda under andra kvartalet 1943 med jämförelsetal för de närmast föregående åren.

Preliminära uppgifter angående antalet vigda, födda och döda april—juni 1943.

Period	Landsbygden				Städerna				Hela riket			
	Vigda par	Levande födda	Döda	Överskott av födda	Vigda par	Levande födda	Döda	Överskott av födda	Vigda par	Levande födda	Döda	Överskott av födda
1940 1 kv.	6 021	15 496	14 684	812	4 922	9 254	7 312	1 942	10 943	24 750	21 996	2 754
2 »	9 952	16 589	12 070	4 519	8 812	9 379	6 340	3 039	18 764	25 968	18 410	7 558
3 »	5 569	15 100	10 157	4 943	5 132	8 580	5 528	3 052	10 701	23 680	15 685	7 995
4 »	9 224	13 506	10 781	2 725	9 534	7 874	5 876	1 998	18 758	21 380	16 657	4 723
S:a	**30 766**	**60 691**	**47 692**	**12 999**	**28 400**	**35 087**	**25 056**	**10 031**	**59 166**	**95 778**	**72 748**	**23 030**
1941 1 kv.	4 637	13 329	14 826	[1]−1 497	3 828	8 186	7 510	676	8 465	21 515	22 336	[1]−821
2 »	8 764	17 145	12 202	4 943	7 848	10 103	6 107	3 996	16 612	27 248	18 309	8 939
3 »	5 707	16 542	9 900	6 642	5 204	10 023	5 425	4 598	10 911	26 565	15 325	11 240
4 »	10 094	14 663	10 358	4 305	10 872	9 395	5 446	3 949	20 966	24 058	15 804	8 254
S:a	**29 202**	**61 679**	**47 286**	**14 393**	**27 752**	**37 707**	**24 488**	**13 219**	**56 954**	**99 386**	**71 774**	**27 612**
1942 1 kv.	4 612	16 225	11 730	4 495	4 095	10 424	5 917	4 507	8 707	26 649	17 647	9 002
2 »	10 035	18 552	10 711	7 841	8 985	12 010	5 605	6 405	19 020	30 562	16 316	14 246
3 »	6 189	17 781	9 070	8 711	5 759	11 495	5 041	6 454	11 948	29 276	14 111	15 165
4 »	10 713	16 194	10 088	6 106	11 998	10 924	5 482	5 442	22 711	27 118	15 570	11 548
S:a	**31 549**	**68 752**	**41 599**	**27 153**	**30 837**	**44 853**	**22 045**	**22 808**	**62 386**	**113605**	**63 644**	**49 961**
1943 1 kv.	4 986	17 572	10 984	6 588	4 630	12 490	6 010	6 480	9 616	30 062	16 994	13 068
2 »	**9 792**	**19 482**	**10 849**	**8 633**	**9 325**	**13 975**	**5 911**	**8 064**	**19 117**	**33 457**	**16 760**	**16 697**
april	3 286	6 649	4 050	2 599	3 885	4 813	2 177	2 636	7 171	11 462	6 227	5 235
maj	1 805	6 634	3 591	3 043	1 776	4 806	1 945	2 861	3 581	11 440	5 536	5 904
juni	4 701	6 199	3 208	2 991	3 664	4 356	1 789	2 567	8 365	10 555	4 997	5 558

Antalet vigda par under andra kvartalet 1943 är ungefär lika stort som under samma kvartal närmast föregående år. Ökning förete endast städerna, medan antalet vigslar för landsbygden något minskats. För hela första halvåret innevarande år är vad angår såväl landsbygden som städerna siffran för antalet vigda par högre än motsvarande siffror för de båda närmast föregående åren. Antalet s. k. krigsvigslar (äktenskap ingångna utan att lysning föregått) visar en fortsatt nedgång och utgör i medeltal per månad endast ett 20-tal.

[1] Underskott betecknas med minus.

Antalet levande födda under var och en av månaderna april—juni visar vid jämförelse med samma månader de båda närmast föregående åren en avgjord ökning såväl för hela riket som för landsbygden och städerna. Ökningen är som vanligt under senare tid mest framträdande för städerna, varvid särskilt är att märka den alltjämt fortgående stegringen av antalet födelser i Stockholm. För såväl det nu senast gångna kvartalet som för hela första halvåret 1943 är födelsesiffran mycket högre än under något föregående år sedan början av 1920-talet.

Antalet dödsfall under andra kvartalet i år var liksom under första kvartalet påfallande lågt i nära nog alla delar av landet, men nådde såväl för landsbygden som för städerna något över de särdeles låga siffrorna för andra kvartalet närmast föregående år. På grund av den låga dödligheten var överskottet av födda liksom närmast föregående kvartal högre än som brukar vara fallet.

Olycksfall i arbete år 1940.

Enligt den av riksförsäkringsanstalten nu publicerade olycksfallsstatistiken för år 1940 (Olycksfall i arbete år 1940. Sveriges off. stat. Stockholm 1943) uppgick antalet under redogörelseåret inträffade olycksfall i arbete, som anmälts till riksförsäkringsanstalten enligt kungl. kungörelsen den 9 november 1928, till 183 689, därav 77·4 % hos större arbetsgivare, d. v. s. arbetsgivare, som under hela året regelmässigt sysselsätter minst 5 arbetare, 15·4 % hos mindre arbetsgivare och 7·2 % bland statsanställda. 73 351 fall omfattades av försäkringar i ömsesidiga olycksfallsförsäkringsbolag. I jämförelse med år 1939 utvisar antalet anmälda olycksfall i arbete en minskning med 6·4 %. — I denna redogörelse ingår icke det statistiska material, som härleder sig från tillämpningen av lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar, vilken lag trädde i kraft den 1 januari 1930.

Beträffande de olycksfall, som inträffat hos större arbetsgivare (142 254 fall), kunna följande upplysningar meddelas.

Om såsom riskmått användes antalet förlorade arbetsdagar per årsarbetare[1], blir medeltalet sådana dagar för samtliga yrkesgrupper 8·90 emot 6·71 år 1939. Denna ökning beror väsentligen på de olycksfall, som förorsakats av krigsåtgärder, vilka ensamma föranlett en förlust i arbetstid av 2·61 dagar per årsarbetare. Medeltalet varierade starkt mellan olika grupper. Sålunda uppvisade

[1] Vid användningen av detta riskmått tages hänsyn till olycksfallens svårhetsgrad på så sätt, att varje olycksfall med dödlig utgång beräknas motsvara 25 förlorade arbetsår eller 7 500 förlorade arbetsdagar, d. v. s. den tid som den förolyckade antagits kunna ha ytterligare varit arbetsför, om olycksfallet ej inträffat. Ett fall av fullständig invaliditet beräknas likaledes motsvara 7 500 förlorade arbetsdagar och ett fall av partiell invaliditet motsvarande del därav. En årsarbetare anses utgöra 300 dagsverken eller 2 400 arbetstimmar.

Tab. 1. Olycksfall (hos större arbetsgivare) år 1940, fördelade efter yrkesgrupper.

Yrkesgrupper	Antal arbetsgivare	Antal årsarbetare		Antal anmälda						Antal olycksfall per 100 årsarbetare						Antal förlorade arbetsdagar			
				olycksfall		invaliditetsfall		dödsfall		år 1940			1934—38[1]			per årsarbetare		per olycksfall	
		Män	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	S:a	M.	Kv.	S:a	1940	1934–38	1940	1934–38[1]
Malmbrytning, anrikning och rostning	136	11 128	108	3 017	8	43	—	18	—	27·1	7·4	26·9	22·8	4·8	22·5	23·36	22·48	87	100
Malmförädling	64	30 657	314	6 614	24	77	—	18	—	21·6	7·6	21·4	24·4	3·4	24·2	11·53	11·97	54	50
Metallindustri	4 198	140 918	11 375	34 652	1 095	294	10	25	1	24·6	9·6	23·5	23·2	7·9	22·2	6·64	7·73	28	35
Sten-, kol- och torvindustri	1 443	24 802	2 780	4 115	154	75	1	6	—	16·6	5·5	15·5	17·3	6·7	16·4	8·59	10·60	56	65
Jordbruk, skogsbruk och boskapsskötsel	15 421	109 346	14 234	18 190	551	258	11	36	3	16·6	3·9	15·2	16·6	3·9	14·9	8·36	9·81	55	66
Träindustri	4 448	44 769	1 106	8 322	92	199	1	20	1	18·6	8·3	18·3	17·4	6·3	17·2	13·11	13·42	72	78
Pappers- och grafisk industri	1 205	46 690	11 549	5 055	528	98	3	18	2	10·8	4·6	9·6	10·3	4·0	9·2	7·65	7·92	80	86
Närings- och njutningsämnesindustri	4 144	38 288	21 473	6 113	1 733	66	16	5	1	16·0	8·1	13·1	11·9	6·4	9·9	4·51	5·08	34	51
Textil- och beklädnadsindustri	1 975	30 109	56 524	2 398	2 288	29	20	6	1	8·0	4·0	5·4	7·3	3·5	4·8	2·13	2·19	39	45
Läder-, gummi- och hårindustri	899	17 535	11 175	1 850	460	25	5	2	—	10·6	4·1	8·0	8·3	2·7	6·2	3·26	2·29	41	37
Kemisk-teknisk industri	470	11 235	4 497	1 818	327	35	3	16	—	16·2	7·3	13·6	13·5	6·7	11·9	13·11	7·10	96	60
Byggnadsverksamhet	8 528	77 277	787	13 774	68	278	1	53	—	17·8	8·6	17·7	16·9	7·4	16·8	14·20	13·51	80	80
Kraft-, belysnings- och vattenverk m. m.	728	13 190	186	1 794	8	23	1	5	—	13·6	4·3	13·5	11·3	3·2	11·1	8·14	10·85	60	97
Handel och varulager	19 626	146 675	96 947	7 665	2 852	101	26	18	2	5·2	2·9	4·3	4·8	2·3	3·9	2·02	2·14	47	54
Sjöfart, fiske m. m.	1 797	19 551	610	4 645	54	107	—	492	9	23·8	8·9	23·3	18·8	10·1	18·4	201·09	28·96	863	157
» » »[2]	*1 797*	*19 551*	*610*	*4 022*	*43*	*86*	—	*71*	*2*	*20·6*	*7·0*	*20·2*	*18·8*	*10·1*	*18·4*	*38·65*	*28·96*	*192*	*157*
Samfärdsel (utom sjöfart)	1 490	35 933	1 860	4 371	72	45	2	19	1	12·2	3·9	11·8	9·9	2·4	9·5	8·23	6·67	70	70
Ämbetsverk, bank- och försäkringsrörelse m. m.	4 505	42 331	47 774	766	633	9	23	6	—	1·8	1·3	1·6	1·7	1·0	1·3	1·39	1·25	89	93
Kommunala institutioner (ej hänförda till annan grupp)	6 269	25 913	3 726	853	75	13	3	4	—	3·3	2·0	3·1	3·5	2·3	3·3	2·34	2·91	75	88
Hushåll, hotell- och restaurangrörelse m. m.	5 162	15 026	80 202	1 243	3 726	21	38	—	1	8·3	4·6	5·2	7·5	4·4	5·0	1·75	2·33	34	47
Diverse företag och yrken	1 518	3 439	2 438	196	55	5	2	—	—	5·7	2·3	4·3	4·8	2·0	3·6	3·81	2·81	89	77
Tillsammans 1940	**84 026**	**884 812**	**369 665**	**127451**	**14803**	**1 801**	**166**	**767**	**22**	**14·4**	**4·0**	**11·3**	**13·5**	**3·4**	**10·8**	8·90	6·86	**78**	**64**
» 1939	84 385	953 311	366 078	139222	14960	1 921	148	440	12	14·6	4·1	11·7				6·71		57	
» 1938	83 190	928 711	345 962	136214	13592	1 826	131	347	9	14·7	3·9	11·8				6·26		53	
» 1937	80 501	913 578	336 265	137146	13390	2 020	162	343	18	15·0	4·0	12·0				6·78		56	
» 1936	78 131	860 301	319 467	114936	10673	1 982	177	358	12	13·4	3·3	10·6				6·99		66	

[1] Enligt Olycksfall i arbete åren 1934—38. — [2] Krigsolycksfall ej inräknade.

gruppen sjöfart och fiske m. m. den största risken med 201·09 (år 1939 50·01) förlorade arbetsdagar per årsarbetare, följd av malmbrytning m. m. med 23·36, medan ämbetsverk, bank- och försäkringsrörelse hade den lägsta siffran, 1·39, närmast följda av hushåll, hotell- och restaurangrörelse med 1·75. (Jfr tabellen å sid. 708). Under de gjorda förutsättningarna beträffande riskmåttet kan totalförlusten av arbetsdagar orsakade av olycksfall, som inträffat år 1940, beräknas till omkring 11·2 milj. Av denna förlorade arbetstid ha 18·5 % föranletts av sjukdom, 28·5 % av invaliditet och 53·0 % av den skadades död.

Av i statistiken meddelade uppgifter om olycksfallens orsak framgår, att inom t. ex. metallindustrin arbetsmaskinerna äro den mest framträdande orsaken, i det att 2·06 förlorade arbetsdagar per årsarbetare skrivas på maskinernas konto. Liknande är förhållandet för gruppen malmförädling, där 1·86 förlorade arbetsdagar per årsarbetare tillskrivas maskinerna. För träindustrin är motsvarande siffra 5·49. Handverktyg och enklare redskap göra sig särskilt gällande inom gruppen jordbruk och skogsbruk med 1·56 förlorade arbetsdagar per årsarbetare och inom gruppen sten-, kol- och torvindustri med 1·14 samt inom gruppen malmbrytning med 1·13 förlorade arbetsdagar per årsarbetare. Hissar, kranar och andra lyftverktyg ha inom sjöfartsgruppen förorsakat en förlust av 5·35 arbetsdagar per årsarbetare. Inom sistnämnda grupp dominera sjöfartsolycksfallen med ej mindre än 177·94 förlorade arbetsdagar per årsarbetare (mot 28·43 år 1939). Härav härrör emellertid 162·44 dagar från olycksfall, som förorsakats av krigsåtgärd. För gruppen samfärdsel utom sjöfart kommer inemot hälften av förlusten på vagnar, tillhörande spårbanor. Explosion av sprängämnen har inom yrkesgruppen kemisk-teknisk industri orsakat en tidsförlust av 5·30 arbetsdagar per årsarbetare, inom byggnadsverksamheten av 2·20 dagar och inom gruppen malmbrytning av 1·95 dagar per årsarbetare. Inom sistnämnda grupp framträda även orsakerna vagnar, tillhörande spårbanor, med 3·24, halkning och fall med 3·10, nedfallande föremål med 3·39 och sammanstörtande av föremål och ställningar samt ras med 4·54 förlorade arbetsdagar per årsarbetare.

I riksförsäkringsanstaltens årsberättelse lämnas årligen uppgifter angående under olika år till riksförsäkringsanstalten anmälda olycksfall (oavsett tidpunkten, när olycksfallen inträffat). Till antalet utgjorde dessa under åren 1939, 1940, 1941 och 1942 resp. 192 245, 181 128, 182 307 och 202 030.

Kostnaderna för livsmedel, bränsle och lyse i augusti 1943.

De noteringar av minuthandelspriser på livsmedel, bränsle och lyse, som meddelas i tabellen på följande sidor, ha insamlats på socialstyrelsens 49 ombudsorter omkring mitten av augusti månad och bearbetats på samma sätt som materialet från föregående månader.[1] Även samma viktsystem, som tillämpades föregående månad, har använts vid uträknandet av indextalen för augusti.

Mellan juli och augusti har en sänkning av livsmedelskostnaderna ägt rum, beroende i främsta rummet på att färsk potatis samt morötter och tomater sistnämnda månad utvisade avsevärt lägre priser i förhållande till föregående säsong. Vidare har priset på strömming nedgått med 14 % sedan föregående månad. De prisändringar, som i övrigt inträffat inom livsmedelsposten, ha merendels varit obetydliga.

I förhållande till prisläget i december 1942 innebära de antydda prisändringarna, att livsmedelsposten i augusti låg 1·9 % lägre än i december mot 0·4 % i juli. Posten bränsle och lyse låg i augusti 0·3 % lägre än i december. För dessa båda poster tillhopa var sänkningen 1·7 %. Anknytas de sålunda framräknade förändringarna till de officiella indextalen i december 1942, erhålles i serien med 1935 som bas för livsmedel indextalet 158 mot 161 i december, medan posten bränsle och lyse uppvisar samma indextal vid båda tidpunkterna eller 180. Indextalet för posterna livsmedel, bränsle och lyse tillhopa har sedan december sjunkit tre enheter från 163 till 160. I serien med juli 1914 som bas erhållas för samma poster indextalen 203, 247 och 208, vilka äro resp. fyra, en och tre enheter lägre än i december. En jämförelse av prisutvecklingen sedan år 1935 lämnas i följande tablå.

	Årsmedeltal								1942	1943			
	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	dec.	mars	juni	juli	aug.
År 1935 = 100													
Livsmedel	100	104	108	111	116	132	151	162	161	162	161	161	158
Bränsle och lyse .	100	102	108	110	111	146	164	177	180	180	182	180	180
Tillhopa	100	104	108	111	115	133	153	163	163	164	163	162	160
Juli 1914 = 100													
Livsmedel	129	133	138	143	148	169	194	208	207	208	207	206	203
Bränsle och lyse .	137	140	149	152	152	201	226	244	248	248	250	247	247
Tillhopa	130	134	140	144	149	173	198	212	211	212	211	210	208

Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för bostad, kläder, skatter m. m.), vilket uträknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen för juni 1943 153, om år 1935 tages till basperiod, och 239, om juli 1914 sättes lika med 100.

[1] Se Soc. Medd. årg. 1943, sid. 302, där en redogörelse lämnas för nya grunder för indexberäkning och prisinsamling.

Detaljhandelspriser (i öre) på livsmedel, bränsle och lyse i genomsnitt för 49 orter 1914—augusti 1943.

K = kortransonering. N = normalpriser. Ö = överenskommelsepriser. B = beslag och prisreglering.

Medieval stil betecknar medeltal av noteringar från 15 orter.

Varuslag	Gällande regleringar aug. 1943	1914[6]	1935	Aug. 1939	1942	Aug. 1942	Dec. 1942[9]	Juni 1943	Juli 1943	Aug. 1943	Aug.-prisernas förändringar i % sedan aug. 1939	aug. 1942
Mjölk, oskum. resp. stand. l	N	15	21·5	25·2	28·8	28·9	28·9	28·9	28·9	29·0	+ 15	0
Ost, helf. resp. fetth. 27 + [1] kg	K,N	162	177	215	270	271	276	274	275	275	·	+ 2
Mejerismör . . . . . »	K,N	239	268	341	455	455	456	456	456	456	+ 34	0
Bordsmargarin, ej smörbl. »	K,N	144	135	170	300	300	300	300	300	300	+ 76	0
Ägg, färska . . . . . »	K,N	142	154	172	332	320	374	[10] 330	[10] 330	[10] 330	·	·
Nötkött: stek . . . . . »	K,N	116	179	218	326	352	318	332	352	352	+ 61	0
soppkött . . . »	K,N	95	143	169	264	254	273	262	252	252	+ 49	— 1
malet (köttfärs) »	K,N	·	172	208	310	311	311	311	311	311	+ 50	0
Gödkalvkött: stek . . . »	K,N	130	217	269	379	365	359	366	366	367	+ 37	0
bog . . . »	K,N	·	·	·	·	·	(325)	317	317	317	·	·
Fårstek, färsk . . . . . »	K,N	130	205	260	427	431	467	467	466	469	+ 80	+ 9
Hönskött . . . . . »		·	124	157	385	416	416	410	412	399	+ 167	+ 1
Kaninkött . . . . . »		·	·	·	·	·	(450)	371	371	350	·	·
Fläskkotlett i bit . . . »	K,N	·	·	·	·	·	(362)	390	420	420	·	·
Salt sidfläsk . . . . . »	K,N	137	182	230	354	358	358	386	387	386	+ 68	+ 8
Rökt skinka, rullad . . »	K,Ö	·	312	369	528	532	542	540	557	557	+ 54	+ 7
Fläskkorv . . . . . »	K,Ö	·	·	172	280	286	294	296	296	296	+ 72	+ 4
Falukorv . . . . . »	K,Ö	·	·	·	·	·	(325)	331	332	332	·	·
Oxlever . . . . . »	K,N	·	·	·	·	·	(289)	289	290	290	·	·
Blodpudding . . . . . »	Ö	·	·	·	·	·	(186)	165	165	165	·	·
Fiskfärs, kokt . . . . . »	Ö	·	·	·	·	·	(278)	281	284	283	·	·
Färsk fisk: sill . . . . »	N	35	62	74	116	146	106	123	124	125	·	·
strömming . »	N	39	57	64	131	109	143	117	117	100	+ 58	— 8
makrill . . »	N	·	·	·	·	·	—	155	154	153	·	·
abborre . . »	N	76	110	112	216	209	219	195	197	199	+ 77	— 5
gädda . . . »	N	110	153	168	322	316	319	298	299	300	+ 79	— 5
torsk . . . »	N	57	89	90	172	143	147	123	106	102	·	·
rödspotta . . »	N	81	145	150	293	269	271	237	231	229	·	·
kolja . . . . »	N	·	116	116	244	218	213	195	168	164	·	·
Salt sill . . . . . »	N	45	62	55	203	204	206	226	225	225	·	·
Ansjovis, hel . . . ½ burk		·	·	·	·	·	(146)	144	144	144	·	·
Vetemjöl . . . . . kg	K	33	38	43	47	47	47	47	47	47	+ 9	— 1
Rågmjöl . . . . . »	K	23	24	27	33	34	34	34	34	34	+ 22	0
Samsiktmjöl[2] . . . . . »	K	29	33	36	40	40	37	37	37	37	·	·
Havregryn, ångprep. . . »	K	42	35	43	66	67	61	60	60	60	+ 38	—11
Risgryn . . . . . »	K,N	41	40	45	135	140	140	140	140	140	+213	0
Makaroner . . . . . »	K	·	·	·	79	79	79	79	79	79	·	— 1
Grovt spisbröd . . . . »	K,Ö	43	59	66	80	80	81	81	81	81	+ 24	+ 2
Knäckebröd . . . . . »	K,Ö	·	82	85	95	95	96	96	96	96	+ 13	0
Sötlimpa (V-R-bröd) . . »	K,N	40	58	66	76	72	72	72	72	72	+ 9	0
Samsiktbröd . . . . . »	K,N	·	·	·	·	·	·	65	65	66	·	·
Grovt rågbröd . . . . . »	K,N	31	45	51	62	60	60	59	59	59	+ 16	— 2
Skorpor av vete . . . . »	K	78	132	144	189	192	191	193	193	193	+ 34	+ 1
Matbröd { bakat m. vatten »	K,N	46	72	82	93	92	92	92	92	92	+ 13	0
av vete { bakat m. mjölk »	K,N	61	85	96	104	103	103	100	100	100	+ 4	— 3
Mjukt kaf- { bullar o. d. . »	K	·	97	113	157	158	158	159	159	159	+ 41	+ 1
febröd { wienerbröd . »	K	·	·	·	·	·	(292)	298	298	297	·	·
Kaffe: santosblandning . »	K	·	291	288	530	535	544	551	551	551	+ 91	+ 3
mest gångbara sort . »	K	·	·	·	563	566	576	579	580	580	·	+ 3
Kaffesurrogat . . . . . »		·	·	·	249	249	249	229	229	229	·	— 8
Kakao i paket . . . . . »	K	·	·	·	·	·	370	370	370	370	·	·
Bitsocker . . . . . »	K	65	46	48	68	70	70	70	70	70	+ 46	0

DETALJHANDELSPRISER (I ÖRE) PÅ LIVSMEDEL, BRÄNSLE OCH LYSE I GENOMSNITT FÖR 49 ORTER.

Varuslag	Gällande regleringar aug. 1943	[6] 1914	1935	Aug. 1939	1942	Aug. 1942	[9] Dec. 1942	Juni 1943	Juli 1943	Aug. 1943	Aug.-priserna förändringar i % sedan aug. 1939	aug. 1942
Matsalt . . . . . kg		10	15	15	25	25	25	25	25	25	+ 69	+ 2
Jäst . . . . . hg		.	.	.	.	.	.	17	17	17	.	.
Gula ärter . . . . . kg	K,N	35	48	41	84	85	80	80	80	80	+ 93	− 7
Bruna bönor . . . . . »	K,N	49	62	113	142	142	141	141	142	142	+ 25	0
Ärter på burk, hush.- ¼ burk		.	46	53	83	82	92	94	94	94	+ 77	+ 14
Potatis, gammal . . . . kg		9	12·2	[8] 15·7	24·7	33·7	19·8	19·5	19·3	—	—	—
» » . . 100 kg		.	896	—	2 017	—	1629	1 674	1 661	—	—	—
» färsk . . . . »		23	26·2	17·0	62·2	35·1	—	—	36·4	23·3	+ 37	− 34
Morötter . . . . . »		.	27	36	54	58	33	41	56	46	+ 28	− 21
Kålrötter . . . . . »		.	.	.	.	.	(23)	27	40	30	.	.
Vitkål . . . . . »		.	24	29	55	46	28	59	50	35	+ 21	− 23
Lök, gul . . . . . »		.	.	.	.	.	(190)	181	186	185	.	.
Tomater, svenska . . . »		.	.	90	372	297	402	583	276	148	+ 63	− 51
Spenat . . . . . »		.	.	.	.	.	.	178	189	175	.	.
Röda vinbär l		.	.	.	.	.	—	—	50	44	.	.
Svarta » . . . . . »		.	.	.	.	.	—	—	99	105	.	.
Lingon . . . . . kg		.	.	.	.	.	—	—	—	115	.	.
Ätäpplen: svenska . . . »	N	.	101	94	252	362	(167	—	—	139	.	.
importerade . »							.	349	—	—	.	.
Apelsiner[3] . . . . . »	N	.	76	82	237	390	—	225	225	226	+ 176	− 13
Citroner . . . . . »	N	.	.	.	.	.	(223)	212	215	216	.	.
Katrinplommon . . . . »	K,Ö	.	101	84	190	204	204	206	205	206	+ 144	+ 1
Tork. äpplen (ringäpplen) »	K,Ö	.	.	.	298	322	327	329	330	324	.	+ 1
Torkade nypon, orensade »		.	.	.	.	.	(373)	366	366	363	.	.
Pilsner . . . . . 1/3 l		.	24	24	32	32	32	32	32	32	+ 34	− 1
Svagdricka[4] l		6	15	16	21	21	22	25	24	24	.	.
Såpa . . . . . kg	K	.	46	51	93	93	93	93	93	93	+ 82	0
Elektrisk ström (inkl. div. avg.) . . . . . kWh		.	35	32	34	33	34	33	33	33	+ 2	− 1
Kokgas (inkl. div. avg.) kbm		.	17	17	24	24	24	24	24	24	+ 44	0
Björkved, helved, hemk. »	N	740	945	1 125	1 985	2 030	2025	2 030	1 955	1 955	+ 74	− 4
Barrved » » »	N	595	730	885	1 745	1 835	1825	1 830	1 750	1 750	+ 98	− 5
Pannved » » [5] »	N	.	.	.	1 590	1 645	1645	1 450	1 475	1 470	.	− 11
Kol: antracit-, hemkört hl	B	411	614	637	985	987	981	979	979	979	+ 54	− 1
hushålls-, prima hemk. »	B	242	291	326	571	572	568	570	570	569	+ 75	− 1
Koks: c:a 20—40 mm »	B	.	[7] 230	[7] 263	[7] 511	[7] 511	512	513	513	513	+ 95	0
c:a 40-60 el. 60-80 mm »	B	.	[7] 215	[7] 249	[7] 481	[7] 482	481	483	483	484	+ 94	0

[1] T. o. m. mars 1941 helfet ost, därefter ost med 27—30 % fetthalt i torrsubstansen. — [2] T. o. m. oktober 1942 avse noteringarna rågsikt. — [3] T. o. m. 1942 ha priserna omräknats från noteringar per dussin. — [4] T. o. m. februari 1943 avse noteringarna priset per 1 liter vid köp av 10 liter. — [5] Fr. o. m. mars 1943 avse noteringarna priset vid köp av större kvantitet (bränslekommissionens prisklass B). — [6] 44 orter. — [7] Priserna ha omräknats från noteringar per 100 kg. — [8] Medeltal av julipriserna på gammal och augustipriserna på färsk vara. — [9] Priserna inom parentes äro beräknade. — [10] Avser endast runmärkta ägg.

*

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1938, sid. 127). Indextalen, vilka grunda sig på uppgifter från 15 orter, avse den vecka, i vilken den 15:e ingår. Generalindextalen framgå av nedanstående uppställning.

Sept. 1931	Aug. 1939	Aug. 1942	Juni 1943	Juli 1943	Aug. 1943
100·0	107·3	157·6	159·4	159·0	158·6

Sättes augusti 1939 = 100, blir generalindextalet för augusti 147·8.

Arbetsmarknaden under augusti 1943.

Läget på arbetsmarknaden undergick ej några större förändringar under augusti. Efterfrågan på manlig arbetskraft var något mindre än föregående månad, då omfattande behov av ersättningspersonal för inkallade i militärtjänst gjorde sig gällande. Knappheten på arbetskraft var emellertid alltjämt framträdande. Beträffande de kvinnliga yrkena noterades ett stort underskott på sökande till husligt arbete, medan inom vissa andra områden bristen på arbetskraft var mindre markerad, sedan sommarvikariaten upphört.

I det följande anförda data från de statistiska serier, som belysa utvecklingen på arbetsmarknaden, ge en översikt av förhållandena under augusti med avseende på tillgång och efterfrågan på arbetskraft samt sysselsättning och arbetslöshet.

Enligt rapporterna från de offentliga arbetsförmedlingarna var i genomsnitt antalet arbetsansökningar 5 % och antalet lediga platser 3 % högre i augusti än i juli. Ökningen av platstillgången hänförde sig uteslutande till den kvinnliga avdelningen och sammanhängde med den under början av hösten sedvanliga livliga efterfrågan på huslig arbetskraft. Genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 90 i augusti mot 89 i juli; motsvarande relationstal för enbart manlig arbetskraft utgjorde 98 resp. 94 och för enbart kvinnlig arbetskraft 79 under såväl augusti som juli. Genom arbetsförmedlingarnas medverkan tillsattes under redovisningsmånaden nära 75 800 platser, varav 49 600 manliga och 26 200 kvinnliga, vilket i jämförelse med tillsättningsresultatet för juli innebar en mindre nedgång på den manliga avdelningen men 15 % ökning på den kvinnliga.

Enligt socialstyrelsens sysselsättningsindex var inom industri och angränsande verksamhetsområden antalet sysselsatta arbetare ungefär detsamma i slutet av augusti som i slutet av juli. Antalet permitterade på grund av arbetsbrist företedde icke heller några större förändringar och utgjorde 1·1 % av hela antalet anställda arbetare mot 1·3 % månaden förut. Poängsiffran för arbetstillgången var i det närmaste oförändrad eller 3·8 i augusti mot 3·9 i juli; de anförda talen beteckna »god arbetstillgång».

De senast tillgängliga preliminära siffrorna för arbetslösheten inom fackförbunden utvisa, att vid utgången av juli månad 3·9 % av de rapporterande förbundens medlemmar voro redovisade såsom arbetslösa mot 4·4 % en månad tidigare.

Antalet till arbetsmarknadskommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa utgjorde vid augusti månads utgång 4 410, vilket innebär en minskning sedan föregående månad med 161 eller 3·5 %. Av de hjälpsökande voro 2 786 sysselsatta vid angelägna arbeten för försvaret och folkförsörjningen, varför antalet i egentlig mening arbetslösa endast utgjorde 1 624.

En sammanfattande jämförelse av ovan behandlade data med motsvarande uppgifter för samma tidpunkt föregående år visar, att tillgången på arbetskraft samt de disponibla reserverna av arbetslösa bland fackföreningsmedlemmarna och av hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna voro väsentligt mindre än 1942. Antalet arbetssökande på 100 lediga platser var sålunda endast 90 mot 97 i fjol, fackföreningsarbetslösheten 3·9 % mot 4·2 % och antalet hjälpsökande 4 410 mot 6 649. En jämförelse av sysselsättningsnivån under redovisningsmånaden med förhållandena under motsvarande månad föregående år låter sig icke göra till följd av bl. a. militärinkallelsernas olika omfattning vid resp. tidpunkter.

På grundval av föreliggande statistiska uppgifter samt av upplysningar, som meddelats av arbetsförmedlingar och företag, lämnas här nedan en översikt över förhållandena på arbetsmarknaden under augusti inom olika områden av näringslivet.

Jordbrukets arbetsmarknad utmärktes av säsongmässigt ökad livaktighet till följd av dels sädesbärgningen och dels de instundande höstflyttningarna. Behovet av tillfällig arbetskraft för skörden kunde till största delen fyllas genom hempermittering av värnpliktiga samt genom frivilliga arbetsinsatser av skolungdom och andra semesterlediga. Efterfrågan på fast anställd personal hade stor omfattning. Tillgången på gifta sökande hade hittills ungefär svarat mot efterfrågan, medan däremot bristen på ogift personal var betydande. Även om anställningar av fast personal till november i viss utsträckning avtalats, syntes man på såväl arbetsgivar- som arbetarhåll vara benägen att vänta med uppgörelse till längre fram.

Den vid vedavverkningarna sysselsatta arbetskraften uppgick den 31 augusti till 34 600 man eller ungefär samma antal som föregående månad. Det ytterligare arbetskraftsbehovet var ävenledes ungefär detsamma eller 24 000, varav enligt uppgift 20 500 ej kunde anskaffas av avverkarna själva. — Torvupptagningarna avslutades på många håll under månaden, varefter en del av den lediga arbetskraften övergick till skördearbete.

På de industriella arbetsområdena var efterfrågan på arbetskraft något mindre än tidigare. Brist på yrkesarbetare rådde dock alltjämt. Metallindustrins behov av bl. a. finmekaniker, verktygsarbetare, svarvare samt av grovplåtslagare till skeppsvarv kunde icke täckas. Järnbruken hade likaledes svårigheter att skaffa folk, trots att även ovana arbetare kunde mottagas. Vid några sågverk samt även en del pappersmassefabriker rapporterades minskningar av arbetsstyrkan. Inom livsmedelsindustrin noterades minskad arbetstillgång vid bagerier och konditorier samt vid bryggerier och läskedrycksfabriker. Säsonganställningarna vid råsockerbruken hade däremot i år stor omfattning redan under augusti månad. Textil- och beklädnadsbranschen hade fortfarande god sysselsättning; till såväl konfektionsfabriker som ateljéer efterfrågades bl. a. sömmerskor, sedan höstsäsongen tagit sin början. Underskott rådde på modister samt på personal till tvätt- och strykinrättningar. Inom skoindustrin har syssel-

sättningen i stort sett varit densamma som under närmast föregående månader. Arbetare vid en del fabriker, som haft kortare driftsuppehåll, ha nu återgått i arbetet. Korttidsarbete förekom i något minskad omfattning.

Sysselsättningen inom byggnadsindustrin var alltjämt synnerligen livlig, även om siffrorna för såväl arbetssökande som platser visat nedgång. Det uppgives från en del håll, att lagen om tillståndstvång för byggnadsarbete, vilken trädde i kraft den 1 augusti och upphävde tidigare gällande föreskrifter om arbetsförmedlingstvång, väntades medföra en viss nedgång i förmedlingsfrekvensen. Hittills hade emellertid lagstiftningens återverkningar på arbetsmarknaden varit av obetydlig omfattning. Knapphet rådde på en del yrkesarbetare, särskilt murare, rörarbetare och elektriker.

God arbetstillgång noterades för hamn- och stuveriarbetare, medan efterfrågan på chaufförer var mindre än i juli.

Vid sjömansförmedlingarna rådde viss brist på yngre däckspersonal men överskott på äldre matroser och maskinmanskap. Skärgårdstrafiken undergick en för augusti sedvanlig inskränkning, vilken bl. a. medförde minskad efterfrågan på intendenturpersonal. Vid sjömanshusen redovisades sammanlagt 2 125 påmönstringar och 2 578 avmönstringar mot 2 594 och 2 502 en månad tidigare. Motsvarande siffror för augusti föregående år voro 2 407 och 2 410.

Inom affärs- och lagerarbete konstaterades en viss avmattning i efterfrågan på arbetskraft, samtidigt som en ökning av antalet sökande kunde noteras. Bristen på affärsbiträden inom livsmedelsbranschen kvarstod emellertid oförändrad. Tillgången på varubud var efter skolornas början otillräcklig. För kontorsbranschens vidkommande var platstillgången mindre än tidigare, varjämte arbetssökandesiffrorna stegrats, vilka förhållanden delvis torde ses i samband med att semestervikariaten till väsentlig del upphört. Kvinnliga, särskilt yngre, kontorister hade lättare att få platser än manliga.

Hotell- och restaurangbranschen avslutade delvis sommarsäsongen under augusti, varigenom arbetstillgången avsevärt sjönk i jämförelse med föregående månad bl. a. för serveringspersonal. På kompetenta kokerskor och kallskänkor samt övrig kökspersonal rådde alltjämt genomgående brist.

Inom det husliga arbetsområdet framträdde som vanligt under augusti en starkt ökad efterfrågan på arbetskraft. Bristen på hembiträden, hemstäderskor, tillfällig hushållshjälp samt tvätt- och rengöringspersonal var mycket stor. Underskottet på sökande var störst beträffande hembiträden, i synnerhet sådana, som sökte halvdagsplats, enär dylik arbetskraft i regel föredrar enbart städningsarbete.

Lärarförmedlingen hade till följd av militärinkallelserna stora svårigheter att anskaffa erforderlig personal. Beträffande både manliga och kvinnliga folkskollärare var antalet lediga platser inemot det dubbla mot antalet sökande. Under redovisningsmånaden tillsattes tillhopa 1 018 platser mot 182 föregående månad och 611 i augusti 1942.

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under augusti 1943.

Arbetsförmedlingsverksamheten. Vid de offentliga arbetsförmedlingarna tillsattes under månaden 75 757 platser, varav 49 598 manliga och 26 159 kvinnliga. Förmedlingsverksamheten vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna samt inom olika yrkesgrupper framgår av tab. 1—5 i tabellavdelningen.

Av arbetsförmedlingarnas rapporter framgår, att under månaden utplacerades 143 personer till frivillig värnpliktstjänstgöring och 841 till luftbevakning. Av de sistnämnda voro 348 kvinnor.

Till belysning av samarbetet mellan arbetsförmedlingsorganen inom skilda delar av landet må nämnas, att i samverkan mellan olika kontor och ombud under augusti 6 573 platser tillsattes, varav 5 541 manliga och 1 032 kvinnliga. Genom denna interlokala förmedlingsverksamhet erhöllo 3 034 personer (2 492 män och 542 kvinnor) arbetsanställning i annat län än det, inom vilket ansökan om arbete ingivits.

Arbetskraft till skogsbruket. Resultatet av arbetsmarknadskommissionens inventering av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 31 augusti 1943 redovisas i tab. 6 i tabellavdelningen, varvid som jämförelse även meddelas uppgifter från inventeringen föregående månad och augusti månad föregående år. Beträffande materialets insamling och principerna för redovisningen hänvisas till redogörelsen för den första inventeringen den 6 augusti 1941 (augustirapporten 1941). Det torde observeras, att endast avverkare, som sysselsätter särskild för ändamålet anställd arbetskraft, är uppgiftsskyldig.

Vidare bör framhållas, att avverkarnas till inventeringarna uppgivna behov äro att betrakta mera såsom teoretiska idealsiffror än som aktuella uppgifter om det antal man, som under alla förhållanden kan beredas sysselsättning och utrymme i för olika kategorier av arbetskraft lämpliga förläggningar.

Av tabellen framgår, att den redovisade arbetsstyrkan vid avverkningarna den 31 augusti uppgick till 34 600 man, eller i det närmaste samma antal som föregående månad. Det ytterligare arbetskraftsbehovet uppskattades till 24 000, varav enligt uppgift 20 500 ej kunde anskaffas av avverkarna själva. Inventeringen den 31 augusti föregående år redovisade 37 000 sysselsatta arbetare och en brist på 30 000 man.

Genom arbetsförmedlingarna placerades under augusti 4 155 man i skogsarbete. Av dessa kommo 2 282 från andra yrkesområden än skogsbruket.

Atgärderna för frivillig överföring av arbetskraft till skogsbruket från andra yrkesområden ha resulterat i att vid augusti månads utgång 422 huggarkurser pågingo i olika delar av landet med sammanlagt 3 887 deltagare. Dessa åtnjöto särskilda förmåner, för vilka tidigare redogjorts (majrapporten 1942).

Dylika förmåner tillkommo dessutom 2 017 till skogsbruket överflyttade arbetare, som icke deltogo i huggarkurser.

Av de tjänstepliktiga, tillhörande årsklass 1943, befunno sig vid augusti månads utgång 6 369 man i skogsarbete. Det särskilda bidrag om 2 kr. per dag, som kan utgå till vid skogsarbete ovan tjänstepliktig, tillkom 4 699 av dessa.

Sammanlagt åtnjöto vid augusti månads utgång 10 603 arbetare, som tillförts skogsbruket från andra yrkesområden, statligt kontant bidrag.

Hjälpverksamheten för arbetslösa. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid augusti månads utgång till 4 410, vilket i jämförelse med föregående månad innebär en minskning med 161 eller 3·5 %. Av hela antalet hjälpsökande voro 55 (1·2 %) kvinnor.

Under augusti månad beviljades statsbidrag till för försvaret och folkförsörjningen betydelsefulla beredskapsarbeten, vilkas sammanlagda kostnader beräknas till 898 000 kr. Under tiden 1 juli—31 augusti 1943 har kommissionen beviljat statsbidrag till statliga och statskommunala beredskapsarbeten, kostnadsberäknade till 992 000 kr.

Av hela antalet hjälpsökande vid augusti månads utgång åtnjöto 3 872 (87·8 %) hjälp från stat och kommun. Av dessa hjälptes 3 664 (94·6 %) helt eller delvis med statsmedel. Av hela antalet hjälpsökande voro 3 342 (75·8 %) hjälpta genom arbete och 530 (12·0 %) genom understöd.

En summarisk redogörelse för den av kommissionen bedrivna hjälpverksamheten under augusti månad lämnas i det följande. Om icke annat anmärkts, avse sifferuppgifterna förhållandet vid månadens utgång. Närmare uppgifter om antalet hjälpta i olika hjälpformer och inom olika län samt en översikt av hjälpverksamhetens omfattning under tiden juli 1942—augusti 1943 lämnas i tab. 15 i tabellavdelningen.

Arbetslinjen. Arbeten för arbetslösa bedrevos under månaden dels i form av statliga och statskommunala beredskapsarbeten, dels i form av statskommunala reservarbeten och arkivarbeten. I statliga beredskapsarbeten sysselsattes vid 55 arbetsplatser i kommissionens regi 1 166 arbetslösa och vid 31 arbetsplatser i annan myndighets regi 884 arbetslösa. Vid 29 statskommunala beredskapsarbeten sysselsattes 736 arbetslösa och vid 11 statskommunala reservarbeten 122 arbetslösa. Vid 88 arkivarbetsplatser sysselsattes 248 arbetslösa, tillhörande tekniska och merkantila yrken. Någon musikerhjälp utgår icke under sommarmånaderna.

Förutom hänvisade arbetslösa sysselsattes vid beredskapsarbeten sammanlagt c:a 1 230 arbetare, som icke voro anmälda som hjälpsökande och sålunda icke ingå i arbetslöshetskommittéernas månadsrapporter. Av dessa voro 564 utlänningar, huvudsakligen norrmän.

Understödslinjen. Dagunderstöd utgick i 7 städer och 3 landskommuner till sammanlagt 248 arbetslösa (utom kursdeltagare), av vilka 158 (63·7 %) voro försörjningspliktiga. Av samtliga dagunderstödda voro 236 (95·2 %) hemmahörande i städer.

För augusti månad hade av understödskommunerna 7 städer och 1 landskommun även beviljats tillstånd att bedriva hyreshjälpsverksamhet med bidrag av statsmedel.

Utbildningshjälp. Av deltagarna vid de beredskapskurser, för vilka redogörelse lämnas i det följande, voro 260 anmälda som hjälpsökande och åtnjöto dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna.

Statliga stenbeställningar. Vid de statliga stenbeställningarna sysselsattes 992 genom arbetsmarknadskommissionen uttagna stenarbetare, varav 794 i Göteborgs och Bohus, 118 i Blekinge, 45 i Hallands och 35 i Kalmar län. Av samtliga voro 84 att anse som fullgod arbetskraft.

Utbildningsverksamheten. Vid månadens utgång pågingo 45 beredskapskurser för omskolning och utbildning av tempoarbetare för verkstadsindustrin och 19 kurser för utbildning av kvinnlig industriell reservarbetskraft.

Hela antalet elever i *beredskapskurser för verkstadsindustrin,* fördelade på olika yrkesavdelningar, framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever	Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	31	324	bågsvetsare	3	25
finmekaniker	5	49	lindare (elektr.)	1	9
verktygsskötare	1	4	Summa	45	436
smeder	1	3			
gassvetsare	3	22			

Av samtliga deltagare voro 25 kvinnor. Sedan verksamhetens början (maj 1940) till och med utgången av augusti 1943 ha 9 484 elever, varav 301 kvinnliga, varit inskrivna vid beredskapskurser för verkstadsindustrin. Av dessa ha 6 375, varav 163 kvinnliga, utskrivits efter genomgången kurs.

Antalet elever i *beredskapskurser för kvinnlig industriell reservarbetskraft* framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	14	88
gassvetsare	5	35
Summa	19	123

Inalles 118 beredskapskurser för kvinnlig industriell reservarbetskraft med 1 350 inskrivna elever ha hittills varit anordnade, därav 6 kurser med halvdagsundervisning.

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission.

Reglering av arbetskraften till skoindustrin. I syfte att motverka den inom skoindustrin rådande korttidsarbetslösheten har arbetsmarknadskommissionen hos statens industrikommission gjort framställning om att vid tilldelningen av läder till skofabrikerna måtte fästas vissa villkor.

I anledning härav har industrikommissionen utfärdat följande bestämmelser:

»Arbetet vid fabriken ordnas så, att arbetarna beredas full sysselsättning. Detta innebär, att fabriken icke får ha flera arbetare anställda än att desamma som regel kunna tillförsäkras 48 timmars arbetsvecka. För att uppnå detta kan det bli nödvändigt att utbilda vissa arbetare även för andra uppgifter (tempon) i tillverkningen än som hittills åvilat dem.

I den mån återanställning eller nyanställning av arbetare skulle ifrågakomma, skall fabrikant till länsarbetsnämnden ingiva uppgift om det antal arbetare, han önskar anställa, samt övriga upplysningar och önskemål beträffande arbetskraften. Arbetsförmedlingen kommer därefter att skyndsamt upprätta och till fabrikanten överlämna personförslag, varvid givetvis tillses, att arbetarna i möjligaste mån anvisas arbete vid det företag, där de förut varit anställda.

Skulle fabrikant ej till alla delar bli tillfreds med arbetsförmedlingens förslag, äger han att hos länsarbetsnämnden göra erinran mot detsamma.»

Den frivilliga arbetskraften till jordbruket m. m. Genom den offentliga arbetsförmedlingen ha i år under tiden 20 maj—10 september placerats 7 812 personer på arbetsläger (3 615 män och 4 197 kvinnor); 5 719 personer ha varit enskilt utplacerade under 10 dagar eller längre tid (3 304 män och 2 415 kvinnor), och 14 679 utplaceringar ha skett för kortare tid än 10 dagar (10 137 män och 4 542 kvinnor).

Av årets 428 statsunderstödda arbetsläger äro 361 avslutade, 26 pågå och 41 planeras. Länsarbetsnämnderna stå själva som arrangörer för 293 av dem, olika ungdomsorganisationer för 84, Kvinnoföreningarnas beredskapskommitté och Kvinnlig samhällstjänst för 23, hushållningssällskap för 17 och andra arrangörer för 11 arbetsläger.

Av 453 registrerade arbetslag med 7 581 deltagare (4 990 manliga och 2 591 kvinnliga) hade flertalet uppsatts av firmor (137 lag), skolor (96 lag) och scoutföreningar (81 lag).

I frivillig luftbevakning ha detta år fram till den 15 september deltagit 13 202 personer (8 159 män och 5 043 kvinnor).

Sammanlagt ha alltså hittills under året 41 412 personer utfört frivilliga arbetsinsatser, nämligen 25 215 män och 16 197 kvinnor.

Arbetsmarknadskommissionens kansli. Hovrättsassessorerna Å. V. Lundgren och H. K. E. Mossberg samt ledamoten av riksdagens andra kammare J. A. Ericsson i Kinna ha förordnats att å nedan angivna tider vara avdelningschefer inom kommissionens kansli, nämligen:

Lundgren chef för första avdelningen under tiden 1—19 september 1943 och chef för andra avdelningen under tiden 20—30 september 1943, Mossberg chef för första avdelningen fr. o. m. 20 september 1943 samt Ericsson chef för andra avdelningen fr. o. m. den 1 oktober 1943.

Byråcheferna B. Arvas och E. Blomquist, sektionschefen D. Blomberg samt 1:e inspektören K. H. Håård ha utnämnts till,

Arvas byråchef hos överstyrelsen för yrkesutbildning fr. o. m. den 1 september 1943, Blomquist vägdirektör i Älvsborgs län fr. o. m. den 1 oktober 1943, Blomberg gatuinspektör hos kungl. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen fr. o. m. den 1 oktober 1943 samt Håård byggnadschef hos samma styrelse fr. o. m. den 1 januari 1944.

Till chef för tekniska byrån fr. o. m. den 1 oktober 1943 har förordnats 1:e inspektören hos kommissionen, t. f. arbetschefen hos kungl. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen B. Rudhagen. Tekniska byrån skall fr. o. m. nämnda dag övertaga de arbetsuppgifter, som hittills ålegat sektionen för teknisk planläggning av beredskapsarbeten.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna.

Juni 1943.

Antalet medlemmar av erkända arbetslöshetskassor var vid redovisningsmånadens utgång 671 566, varav 530 535 män och 141 031 kvinnor.

För samtliga kassor var arbetslöshetsprocenten för juni 1943 4·1 mot 3·7 för närmast föregående månad. Procenttalen för manliga och kvinnliga medlemmar voro 3·4 resp. 6·8 för juni 1943 mot 3·1 resp. 5·8 för maj 1943. Arbetslösheten har sålunda ökat för såväl manliga som kvinnliga medlemmar.

Arbetslösheten under juni månad jämförd med föregående månad utvisar för 12 kassor med 483 000 medlemmar en ökning, för 10 kassor med 130 000 en minskning och är oförändrad för 5 kassor med 58 000 medlemmar. Starkast framträder ökningen inom gjuteriarbetarnas kassa, där den uppgår till 100 %; i textilarbetarnas och de kemisk-tekniska arbetarnas är ökningen 56 % samt i träindustriarbetarnas 39 %. Minskningen är störst i bryggeriarbetarnas med 29 % samt i bleck- och plåtslagarnas med 17 %.

Antalet understödsdagar under juni 1943 utgjorde 90 861. Med hänsyn till att antalet veckor under maj månad är 5 och under juni 4, innebär detta en minskning med 12·6 %. Bland kassor, vilka utvisa ett minskat antal under-

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. Juni 1943.

Arbetslöshetskassa (och år för verksamhetens början)	Antal medlemmar[1]	Antal arbetslöshetsveckor[2]	Antal arbetslöshetsveckor i % av hela antalet veckor		Antal understödda dagar		Utbetalat understöd		
							under månaden		under närmast föreg. månad
			under månaden	under närmast föreg. mån.	under månaden	under närmast föreg. månad	totalt kr.	därav barn- o. hustrutillägg kr.	kr.
Beklädnadsarb. . . (1935)	27 142	4 935	4·5	4·8	**3 642**	4 656	**17 352**	445	21 018
Sadelmakarnas m. fl. »	3 817	1 257	8·2	7·5	**1 959**	2 304	**11 386**	1 793	12 845
Stenindustriarbetarnas »	4 259	1 383	8·1	6·8	**898**	1 000	**3 701**	948	4 301
Handelsanställdas m. fl. »	41 167	2 664	1·6	1·5	**4 085**	5 407	**17 540**	1 978	22 992
Sko- o. läderarbetarnas »	11 424	9 229	20·2	19·2	**19 591**	30 369	**83 812**	9 764	128 484
Träindustriarb. . . (1936)	31 469	7 725	6·1	4·4	**3 667**	5 615	**20 021**	3 288	31 542
Musikernas . . . »	5 587	1 231	5·5	6·5	**1 381**	1 136	**6 084**	728	4 702
Lantarbetarnas . . »	44 587	4 616	2·6	2·1	**119**	421	**381**	124	1 777
Frisörernas . . . »	3 449	155	1·1	1·1	**50**	94	**219**	38	376
Livsmedelsarb. . . (1937)	30 000	8 165	6·8	7·1	**8 894**	17 077	**37 773**	4 120	73 179
Textilarbetarnas . »	39 404	7 883	5·0	3·2	**5 735**	8 594	**26 561**	1 888	38 691
Gjuteriarbetarnas . (1938)	9 752	1 396	3·6	1·8	**1 431**	1 092	**9 165**	1 374	7 118
Gruvindustriarb. . »	10 114	810	2·0	2·2	**41**	142	**183**	19	782
Handelstjänstem. . (1940)	5 613	96	0·4	0·3	**66**	124	**196**	9	380
De kem.-tekn. arb. (1941)	12 959	3 318	6·4	4·1	**3 511**	4 715	**16 464**	2 331	21 105
Bleck- o. plåtslagarnas »	2 656	564	5·3	6·4	**1 237**	1 627	**5 068**	803	6 986
Försvarsverk. civ. pers. »	20 415	573	0·7	0·9	**679**	[3] 1 046	**3 151**	357	4 964
Bryggeriarbetarnas (1942)	6 278	429	1·7	2·4	**401**	658	**1 416**	179	2 407
Transportarbetarnas »	5 252	814	3·9	3·9	**153**	247	**731**	195	1 203
Metallindustriarb. »	191 484	17 009	2·2	2·0	**24 536**	38 069	**131 556**	18 786	202 435
Bokbinderiarbetarnas »	8 792	352	1·0	1·0	**432**	642	**1 932**	113	2 834
Hotell- o. rest.-anst. »	17 049	2 140	3·1	3·6	**361**	668	**1 128**	62	2 198
Handelsresandenas »	463	—	—	0·1	—	—	—	—	—
Ind.-tjänstemännens »	27 244	644	0·6	0·6	**372**	118	**2 321**	317	778
Arbetsledarnas »	13 372	52	0·1	0·1	—	—	—	—	—
Grov- o. fabriksarb. (1943)	86 610	32 462	9·4	8·4	**6 194**	3 002	**23 139**	4 604	9 950
Elektrikernas »	10 778	1 060	2·5	2·9	**1 426**	1 084	**5 455**	979	3 329
Summa	**671 136**	**110 962**	4·1	3·7	**90 861**	**129 907**	**426 735**	**55 242**	**606 376**

[1] Månadsmedeltal.
[2] = antal veckor, för vilka avgiftsbefrielse meddelats på grund av uppgiven arbetslöshet.
[3] I häfte 8 angavs felaktigt 1 785 understödda dagar.

stödsdagar, märkes livsmedelsarbetarnas med en minskning jämfört med föregående månad med 35 %, sko- och läderarbetarnas, försvarsverkens civila personals samt metallindustriarbetarnas med vardera 19 %. Någon större ökning kan endast konstateras i grov- och fabriksarbetarnas kassa, i vilken antalet understödda dagar ökat med 158 %. Ökningen i denna senare kassa torde till större delen få tillskrivas det förhållandet, att antalet medlemmar, som uppfyller försäkringsbestämmelserna, stigit.

Om varje redovisad arbetslöshetsvecka antages motsvara sex arbetslöshetsdagar, uppgick antalet arbetslöshetsdagar under juni till 665 772. Den på grundval härav beräknade understödsprocenten, d. v. s. det procentuella förhållandet mellan antalet understödsdagar och antalet arbetslöshetsdagar, var 13·6 mot 17·5 för maj 1943.

Antal barntillägg utgjorde 37 796 eller 41·6 % av antalet understödsdagar. Hustrutillägg utgick för 32 566 dagar, vilket motsvarar 35·8 % av hela antalet understödsdagar. Motsvarande procenttal för närmast föregående månad voro 42·0 och 35·3.

Av de erkända arbetslöshetskassorna utbetalades under juni 1943 ett sammanlagt understödsbelopp av 426 735 kr., varav 371 493 kr. som daghjälp och 22 676 kr. resp. 32 566 kr. såsom barn- och hustrutillägg. Per understödsdag i genomsnitt motsvarar detta ett daghjälpsbelopp av 4·09 kr., under det att tilläggen tillhopa uppgå till 0·61 kr. Det genomsnittliga dagunderstödet under månaden utgjorde således 4·70 kr. Motsvarande belopp för maj 1943 voro 4·06, 0·61 och 4·67 kr. resp. De för juni konstaterade beloppen innebära sålunda ökning för daghjälpsbeloppet, medan tilläggen äro oförändrade.

Under första halvåret 1943 ha av de erkända arbetslöshetskassorna som understöd utbetalats 5 474 418 kr., fördelade på 1 170 187 understödsdagar.

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden.

A. Arbetsförmedlingsverksamheten.[1]

Tab. 1. Översikt av verksamheten vid de olika arbetsförmedlingarna under augusti 1943.

Arbetsförmedlingen i	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
Stockholms stad .	9 017	5 856	4 331	7 906	10 199	6 249	16 923	16 055	10 580	105
Stockholms län . .	3 409	3 178	2 422	1 813	2 644	1 456	5 222	5 822	3 878	90
Uppsala län . . .	1 627	1 904	1 210	715	1 070	486	2 342	2 974	1 696	79
Södermanlands län	2 029	2 700	1 690	776	1 097	490	2 805	3 797	2 180	74
Östergötlands län .	4 304	4 682	3 347	2 248	2 838	1 552	6 552	7 520	4 899	87
Jönköpings län . .	1 245	1 523	1 099	830	1 000	519	2 075	2 523	1 618	82
Kronobergs län . .	1 489	1 305	1 018	496	770	376	1 985	2 075	1 394	96
Kalmar län . . .	1 804	1 947	1 239	592	975	422	2 396	2 922	1 661	82
Gotlands län . . .	345	398	273	147	240	95	492	638	368	77
Blekinge län . . .	1 208	1 011	756	784	1 307	679	1 992	2 318	1 435	86
Kristianstads län .	2 383	2 864	1 791	1 119	1 967	809	3 502	4 831	2 600	72
Malmö stad . . .	3 851	2 127	1 866	2 769	2 334	1 719	6 620	4 461	3 585	148
Malmöhus län i övr.	4 349	5 381	4 303	2 368	2 812	1 926	6 717	8 193	6 229	82
Hallands län . . .	1 343	1 253	1 108	780	738	427	2 123	1 991	1 535	107
Göteborgs stad . .	6 238	4 012	3 469	3 977	4 149	2 798	10 215	8 161	6 267	125
Gbg. o. Boh. län i övr.	2 448	1 281	959	572	580	374	3 020	1 861	1 333	162
Älvsborgs län . .	2 699	2 328	1 916	1 182	1 180	616	3 881	3 508	2 532	111
Skaraborgs län . .	1 460	1 765	974	657	1 135	503	2 117	2 900	1 477	73
Värmlands län . .	1 961	2 938	1 541	929	1 228	578	2 890	4 166	2 119	69
Örebro län	3 050	3 890	2 102	1 894	1 803	854	4 944	5 693	2 956	87
Västmanlands län .	2 765	3 810	2 444	829	1 314	552	3 594	5 124	2 996	70
Kopparbergs län .	1 971	2 564	1 660	863	1 667	554	2 834	4 231	2 214	67
Gävleborgs län . .	2 295	4 500	1 580	915	1 161	576	3 210	5 661	2 156	57
Västernorrlands län	3 953	3 833	1 893	929	1 005	514	4 882	4 838	2 407	101
Jämtlands län . .	1 456	2 905	1 539	420	938	412	1 876	3 843	1 951	49
Västerbottens län .	1 270	1 872	1 170	467	691	308	1 737	2 563	1 478	68
Norrbottens län . .	2 493	2 396	1 898	458	749	315	2 951	3 145	2 213	94
Summa aug. 1943	**72 462**	**74 223**	**49 598**	**37 435**	**47 591**	**26 159**	**109 897**	**121814**	**75 757**	**90**
» juli 1943	71 532	75 734	49 886	33 223	42 153	22 731	104 755	117887	72 617	89
» aug. 1942	68 795	69 434	39 804	37 067	39 230	22 234	105 862	108664	62 038	97
» » 1941	76 405	57 701	36 344	44 519	34 764	23 576	120 924	92 465	59 920	131
» » 1940	58 976	33 207	23 502	32 253	26 098	16 831	91 229	59 305	40 333	154

[1] En arbetssökande person anses göra en ansökning om arbete varje månad han besöker arbetsförmedlingen. Därest han anvisas arbete och efter dettas avslutande återkommer till kontoret under samma månad, räknas han dock ha gjort förnyad ansökning. En och samma arbetssökande person kan således motsvaras av flera arbetsansökningar under samma månad.

En del av platserna inom ett yrke kan besättas med sökande från annan yrkesgrupp. Till följd härav kunna de tillsatta platserna inom en yrkesgrupp överstiga antalet sökande i samma grupp.

Tab. 2. Verksamheten inom olika yrkesgrupper vid de

A = ansökningar L = lediga

	Arbetsförmedlingen i	Jordbruk o. fiske			Skogsbruk			Malmbrytning o. metallindustri			Trä- o. pappersindustri		
		A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T
1	*Manliga avdeln.*	**5 209**	**11 531**	**6 052**	**1 991**	**14 439**	**4 155**	**6 472**	**4 818**	**2 911**	**3 141**	**1 513**	**954**
2	Stockholms stad . . .	8	—	—	33	2	1	1 100	958	496	125	131	53
3	Stockholms län	650	1 030	502	40	177	128	203	192	142	41	20	15
4	Uppsala län	178	394	199	14	403	44	259	22	8	37	22	18
5	Södermanlands län . .	496	937	514	21	335	75	216	305	167	30	61	38
6	Östergötlands län . . .	669	1 074	416	29	314	80	365	338	257	91	54	18
7	Jönköpings län	152	329	140	20	183	122	98	155	109	95	128	87
8	Kronobergs län	141	174	80	73	248	214	86	54	30	105	80	54
9	Kalmar län	164	306	93	29	482	189	165	129	83	148	64	39
10	Gotlands län	34	44	14	2	—	—	12	5	1	1	11	5
11	Blekinge län	52	151	58	6	39	16	88	87	51	43	19	8
12	Kristianstads län . . .	288	1 221	577	24	26	20	113	78	29	63	112	28
13	Malmö stad	105	326	292	—	1	1	228	138	123	32	11	8
14	Malmöhus län i övr. .	476	2 064	1 401	6	—	—	238	147	109	28	25	10
15	Hallands län	104	565	465	9	4	4	146	49	45	35	5	5
16	Göteborgs stad	56	61	25	1	—	—	583	327	292	388	67	40
17	Gbg o. Boh. län i övr. .	51	221	77	3	68	43	54	25	12	37	14	8
18	Älvsborgs län	127	263	136	34	182	114	305	139	76	120	82	75
19	Skaraborgs län	338	676	218	15	82	44	297	130	95	43	38	12
20	Värmlands län	113	209	81	70	1 349	284	451	148	78	165	57	48
21	Örebro län	166	598	288	119	1 196	93	240	359	163	52	51	30
22	Västmanlands län . . .	150	375	117	49	600	31	384	408	215	45	51	42
23	Kopparbergs län . . .	139	112	79	307	1 028	657	272	213	66	68	70	60
24	Gävleborgs län	110	163	121	162	3 200	490	288	236	161	238	33	16
25	Västernorrlands län . .	161	68	46	202	2 262	642	124	51	30	861	168	152
26	Jämtlands län	91	80	54	367	1 394	466	31	32	21	59	18	6
27	Västerbottens län . . .	46	36	29	182	486	158	42	37	20	70	103	68
28	Norrbottens län	144	54	30	174	378	239	84	56	32	121	18	11
29	*Kvinnliga avdeln.*	**428**	**1 692**	**639**	—	—	—	**633**	**510**	**353**	**259**	**348**	**204**
30	Stockholms stad . . .	101	24	24	—	—	—	153	144	114	55	115	58
31	Stockholms län	30	41	27	—	—	—	27	25	23	7	3	1
32	Uppsala län	4	71	1	—	—	—	63	—	—	1	4	—
33	Södermanlands län . .	4	47	33	—	—	—	56	63	31	14	16	7
34	Östergötlands län . . .	7	23	6	—	—	—	44	54	39	7	10	6
35	Jönköpings län	5	44	9	—	—	—	8	9	6	6	11	11
36	Kronobergs län	18	60	16	—	—	—	2	2	2	3	4	4
37	Kalmar län	9	64	8	—	—	—	2	10	10	16	17	13
38	Gotlands län	6	23	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39	Blekinge län	2	29	2	—	—	—	3	15	9	2	4	2
40	Kristianstads län . . .	16	151	105	—	—	—	2	3	3	6	19	4
41	Malmö stad	42	33	27	—	—	—	27	20	14	24	49	32
42	Malmöhus län i övr. .	74	253	207	—	—	—	6	—	—	18	7	4
43	Hallands län	15	49	29	—	—	—	5	—	—	1	—	—
44	Göteborgs stad	—	15	13	—	—	—	29	56	48	38	39	23
45	Gbg o. Boh. län i övr. .	6	24	11	—	—	—	3	—	—	9	11	11
46	Älvsborgs län	10	25	20	—	—	—	65	10	8	11	1	1
47	Skaraborgs län	10	96	22	—	—	—	3	12	12	3	6	3
48	Värmlands län	8	61	10	—	—	—	32	20	10	5	5	5
49	Örebro län	12	75	8	—	—	—	66	11	11	11	3	1
50	Västmanlands län . . .	9	89	7	—	—	—	31	51	11	2	1	—
51	Kopparbergs län . . .	4	72	3	—	—	—	3	1	—	1	—	—
52	Gävleborgs län	8	75	25	—	—	—	3	4	2	3	4	4
53	Västernorrlands län . .	8	69	6	—	—	—	—	—	—	4	4	4
54	Jämtlands län	9	78	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
55	Västerbottens län . . .	6	57	9	—	—	—	—	—	—	10	14	9
56	Norrbottens län	5	44	3	—	—	—	—	—	—	2	1	1

platser T = tillsatta platser.

Byggnadsverksamhet			Övriga till industri o. hantverk hörande grupper			Samfärdsel o. handel			Förvaltning o. fria yrken			Sjukvård o. husligt arbete			Annat arbete			Tj.-pliktiga	
A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	
16373	**14377**	**12616**	**6 244**	**2 755**	**2 042**	**10734**	**7 557**	**6 919**	**3882**	**1972**	**1616**	**153**	**265**	**109**	**17752**	**14 996**	**12224**	**511**	1
1 930	617	570	467	154	113	1 987	1 813	1 638	2242	1015	929	53	91	29	1 072	1 075	502	30	2
666	552	523	82	128	125	200	219	186	32	32	30	1	13	2	1 464	815	769		3
342	359	311	130	22	15	86	13	9	130	83	48	4	3	1	445	583	557	2	4
413	474	397	79	57	39	282	115	97	30	23	13	8	5	3	453	388	347	1	5
820	749	675	237	202	130	547	487	465	113	66	49	1	1	—	1 373	1 397	1 257	59	6
382	346	323	126	78	62	69	67	60	26	18	11	1	5	2	265	214	183	11	7
369	259	236	247	226	169	99	43	38	40	35	28	3	3	1	255	183	168	71	8
385	286	267	95	67	44	403	328	295	25	20	15	2	3	2	291	262	212	97	9
75	116	62	23	59	49	63	40	33	2	4	2	1	3	—	132	116	107	—	10
245	257	246	165	55	48	251	149	131	17	13	10	1	5	2	330	236	186	10	11
342	327	252	228	182	114	163	173	130	46	44	37	6	7	1	1 081	694	603	29	12
482	339	319	200	73	72	740	182	178	120	23	22	10	6	5	1 917	1 028	846	17	13
397	433	309	296	141	75	627	307	267	196	74	61	21	28	18	2 064	2 162	2 053		14
284	241	233	209	59	51	134	81	76	15	8	5	2	—	—	401	241	224	4	15
971	373	370	355	87	69	2 701	2 066	2 032	451	226	171	7	24	15	701	781	455	24	16
489	434	391	1 232	140	110	184	149	135	12	2	2	5	5	4	363	223	177	18	17
622	502	471	364	268	196	156	81	64	53	19	18	5	10	5	844	782	761	69	18
329	376	297	109	154	84	96	91	59	17	14	9	1	5	—	194	199	156	21	19
669	659	606	82	117	108	138	98	80	26	31	20	3	7	5	244	263	231	—	20
685	834	781	1 092	205	179	87	59	53	45	26	21	2	6	1	558	556	493	4	21
755	961	790	57	65	44	169	126	100	21	27	18	2	7	1	1 132	1 190	1 086	1	22
542	536	480	98	49	40	133	41	29	45	35	22	6	8	6	361	472	221	—	23
586	401	382	92	50	40	419	239	235	29	29	12	3	2	—	350	147	123	18	24
1 257	862	673	101	50	27	545	135	124	44	23	19	3	4	—	658	210	180	2	25
562	911	777	41	39	26	76	74	59	45	31	25	—	7	2	179	319	103	5	26
482	854	616	19	12	5	137	197	177	31	31	5	1	3	2	260	113	90	—	27
1 292	1319	1 259	18	16	8	242	184	169	29	20	14	1	4	2	370	347	134	18	28
1	—	—	**5 202**	**3 317**	**1 774**	**6 131**	**7 405**	**4 668**	**3185**	**2489**	**1860**	**14517**	**26647**	**12543**	**7 079**	**5 233**	**4 118**	—	29
—	—	—	651	571	309	2 065	2 482	1 922	1070	787	541	3 175	5 653	3 056	636	423	225	—	30
—	—	—	73	95	51	90	189	69	14	14	7	828	1 804	819	744	473	459	—	31
—	—	—	86	51	3	70	92	36	89	66	51	189	555	174	213	231	221	—	32
—	—	—	26	34	20	125	167	77	52	46	38	345	650	220	154	74	64	—	33
—	—	—	191	199	64	221	238	108	127	93	74	693	1 388	465	958	833	790	—	34
—	—	—	297	88	65	87	140	89	37	38	34	258	586	237	132	84	68	—	35
—	—	—	31	87	52	49	96	36	27	26	24	216	359	112	150	136	130	—	36
1	—	—	31	31	20	85	106	51	45	53	31	300	635	239	103	59	50	—	37
—	—	—	7	17	16	32	33	11	7	6	5	85	153	56	10	8	5	—	38
—	—	—	38	130	87	113	173	105	31	41	37	410	873	411	185	42	26	—	39
—	—	—	70	174	47	153	312	92	75	83	76	369	955	238	428	270	244	—	40
—	—	—	419	274	172	559	465	380	159	75	60	803	1 135	811	736	283	223	—	41
—	—	—	298	167	91	273	315	182	191	80	62	744	1 172	593	764	818	787	—	42
—	—	—	223	42	31	110	76	53	14	11	8	179	373	138	233	187	168	—	43
—	—	—	756	434	176	806	754	544	351	285	219	1 667	2 403	1 702	330	163	73	—	44
—	—	—	142	96	88	81	78	34	25	16	9	209	322	190	97	33	31	—	45
—	—	—	364	209	95	87	117	51	45	32	23	437	664	302	163	122	116	—	46
—	—	—	129	112	76	77	141	59	45	56	44	310	678	267	80	34	20	—	47
—	—	—	217	42	25	89	126	83	48	58	54	450	858	350	80	58	41	—	48
—	—	—	873	233	161	170	214	139	66	55	49	540	1 111	419	156	101	66	—	49
—	—	—	65	74	54	141	194	104	67	53	39	286	736	272	228	116	65	—	50
—	—	—	40	44	18	157	222	102	111	57	46	423	940	303	124	331	82	—	51
—	—	—	96	57	31	152	211	107	93	95	82	406	675	298	154	40	27	—	52
—	—	—	36	22	12	117	126	91	115	76	67	582	700	328	67	8	6	—	53
—	—	—	7	13	5	58	163	56	119	121	110	201	458	211	26	105	24	—	54
—	—	—	19	15	5	76	55	32	88	44	36	208	466	180	60	40	37	—	55
—	—	—	17	6	—	88	120	55	74	72	34	204	345	152	68	161	70	—	56

Tab. 3. Översikt av verksamheten inom olika yrkesgrupper under augusti 1943.

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			
	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Arb.	Ans.	L. p.	T. p.
Jordbruk o. skogsbruk	7 200	25 970	10 207	428	1 692	639	7 317	7 628	27 662	10 846
Jordbruk o. fiske .	5 209	11 531	6 052	428	1 692	689	5 379	5 637	13 223	6 691
Skogsbruk	1 991	14 439	4 155	—	—	—	1 938	1 991	14 439	4 155
Industri o. hantverk .	32 230	23 463	18 523	6 095	4 175	2 331	36 180	38 325	27 638	20 854
Malmbr. o. metallind.	6 472	4 818	2 911	688	510	353	6 677	7 105	5 328	3 264
Jord- o. stenind. .	2 142	1 096	832	61	185	136	2 146	2 203	1 281	968
Träindustri	1 952	1 140	665	51	46	26	1 772	2 003	1 186	691
Pappers- o. graf.-ind.	1 189	873	289	208	302	178	1 320	1 397	675	467
Livsmedelsindustri .	838	453	297	903	703	457	1 591	1 741	1 156	754
Textil- o. bekl.-ind.	898	490	380	2 433	1 775	697	3 098	3 331	2 265	1 027
Läder- o. gummiind.	2 126	891	310	1 400	806	194	3 416	3 526	697	504
Kemisk-teknisk ind.	215	290	288	405	848	290	589	620	638	528
Byggnadsverksamh.	16 373	14 377	12 616	1	—	—	15 546	16 374	14 377	12 616
Kraft- o. vattenverk	25	35	35	—	—	—	25	25	35	35
Samfärdsel	8 277	6 116	5 783	219	178	137	7 713	8 496	6 294	5 920
Landtransport . . .	3 145	3 704	3 490	66	36	20	2 628	3 211	3 740	3 510
Sjöfart	5 132	2 412	2 293	153	142	117	5 090	5 285	2 554	2 410
Handel	2 457	1 441	1 136	5 912	7 227	4 531	6 679	8 369	8 668	5 667
Affärs- o. lagerarb. .	1 877	1 008	782	1 851	1 179	622	2 955	3 228	2 187	1 404
Hotell- o. rest.-rör. .	580	433	354	4 561	6 048	3 909	3 724	5 141	6 481	4 263
Förvaltn. o. fria yrken	3 882	1 972	1 616	3 185	2 439	1 860	6 347	7 067	4 411	3 476
Förvaltning	363	145	132	19	18	14	368	382	168	146
Tekn. ledning . . .	415	65	36	5	1	1	403	420	66	37
Kontorsarbete . . .	1 195	430	320	1 591	1 237	804	2 738	2 786	1 667	1 124
Undervisning . . .	674	624	442	1 133	932	794	1 712	1 807	1 556	1 236
Litter. o. konstn.arb.	1 235	708	686	487	251	247	1 126	1 672	959	933
Hälso- o. sjukvård .	137	241	88	1 089	1 885	707	1 144	1 226	2 126	795
Husligt arbete . . .	16	24	21	13 428	24 762	11 836	7 862	13 444	24 786	11 857
Annat arbete	18 263	14 996	12 224	7 079	5 233	4 118	23 275	25 342	20 229	16 342
Genomgående yrken	2 084	3 655	1 717	760	1 230	610	2 490	2 844	4 885	2 327
Diversearbete . . .	3 994	2 368	2 256	1	9	8	3 267	3 995	2 377	2 264
Utan särsk. utbildn.	2 133	—	—	2 609	—	—	4 501	4 742	—	—
Frivill. arbetsuppgift.	9 541	8 978	8 251	3 709	3 994	3 500	12 507	13 250	12 967	11 751
Tjänstepliktiga . .	511	—	—	—	—	—	510	511	—	—
Summa	**72 462**	**74 223**	**49 598**	**37 485**	**47 591**	**26 159**	**96 517**	**109897**	**121814**	**75 757**
Därav under 18 år	6 026	7 026	4 390	4 844	6 350	3 441	10 539	10 870	13 376	7 831

Tab. 4. Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft under juli och augusti 1943 samt augusti 1942.

Huvudgrupper	Ansökningar på 100 lediga platser									Tillsatta platser på 100 lediga Augusti 1943		
	Manliga			Kvinnliga			Tillsammans					
	Aug. 1943	Juli 1943	Aug. 1942	Aug. 1943	Juli 1943	Aug. 1942	Aug. 1943	Juli 1943	Aug. 1942	Män	Kv.	Tills.
Jordbruk o. skogsbruk.	28	25	22	25	18	25	28	24	22	39	38	39
Jordbruk o. fiske .	45	43	60	25	18	25	43	39	54	52	38	51
Skogsbruk	14	14	8	—	·	·	14	14	8	29	—	29
Industri o. hantverk .	137	120	174	146	163	262	139	126	186	79	56	75
Samfärdsel	135	119	151	123	107	99	135	118	150	95	77	94
Handel	171	134	241	82	64	101	97	77	126	79	63	65
Husligt arbete . . .	·	·	154	54	58	60	54	58	61	·	48	48
Samtliga	**98**	**94**	**99**	**79**	**79**	**94**	**90**	**89**	**97**	**67**	**55**	**62**
Därav under 18 år	86	92	98	76	75	89	81	84	93	62	54	59

Tab. 5. Verksamheten inom vissa yrkesgrupper under juli och augusti 1943 samt augusti 1942.

Yrkesgrupper	Ansökningar om arbete			Lediga platser			Tillsatta platser		
	Aug. 1943	Juli 1943	Aug. 1942	Aug. 1943	Juli 1943	Aug. 1942	Aug. 1943	Juli 1943	Aug. 1942
Jordbruk	5 454	3 849	5 832	13 204	10 134	10 753	6 674	4 335	4 661
Skogsbruk	1 991	1 996	2 020	14 439	14 024	24 439	4 155	3 981	6 691
Malmbrytning o. metallind.	7 105	7 032	6 696	5 328	5 920	4 169	3 264	3 333	2 696
Gruvarbetare	189	186	213	214	253	222	60	74	63
Järn- o. metallverksarbetare	917	669	528	682	795	361	339	429	245
Gjuteriarbetare	384	467	245	449	524	105	296	311	74
Verktygsarbetare	109	91	103	105	87	103	39	33	41
Maskinarbetare	1 232	1 244	1 176	843	978	586	549	538	365
Filare o. maskinuppsättare	409	404	439	260	259	255	174	148	170
Jord- o. stenindustri	2 203	2 470	3 035	1 281	2 840	1 243	968	2 091	878
Torvindustriarbetare	246	432	289	532	1 945	706	427	1 590	517
Stenindustriarbetare	1 501	1 514	2 341	195	215	224	159	126	162
Träindustri	2 003	2 025	2 419	1 186	1 577	907	691	920	552
Sågverks- o. brädgårdsarbetare	1 289	1 074	1 443	447	622	348	343	439	259
Pappers- o. grafisk industri	1 397	1 682	1 258	675	767	694	467	522	511
Pappersmassefabriksarbetare	864	1 065	609	196	264	200	194	254	186
Pappersbruksarbetare	159	252	270	68	78	149	56	58	136
Livsmedelsindustri	1 741	1 878	3 042	1 156	1 759	870	754	1 039	649
Kvarnarbetare	68	89	114	39	84	13	23	36	6
Bageri- o. konditoriarbetare	587	458	906	424	637	288	206	199	177
Sockerindustriarbetare	69	132	29	31	56	9	30	52	9
Textil- o. beklädnadsindustri	3 331	4 267	6 923	2 265	2 437	1 535	1 027	1 251	890
Textilarbetare	1 476	2 055	2 738	831	997	466	441	604	292
Beklädnadsarbetare	1 536	1 856	3 801	983	950	852	388	407	470
Läder-, hår- o. gummiindustri	3 526	5 812	3 430	697	1 263	796	504	1 062	624
Skofabriksarbetare	2 688	3 636	2 227	258	950	279	220	407	213
Byggnadsverksamhet	16 374	19 678	14 485	14 377	19 057	12 116	12 616	16 590	10 026
Byggnadsträarbetare	3 401	4 563	3 014	2 940	4 303	2 423	2 518	3 721	1 971
Murare	1 045	1 549	958	1 100	1 895	1 334	901	1 466	803
Målare	1 239	1 346	1 757	685	763	745	629	671	629
Rörarb. o. elektr. montörer	937	1 381	986	760	945	815	589	718	639
Byggnadsgrovarbetare	5 203	6 099	3 452	5 072	7 062	3 430	4 787	6 573	3 163
Sjöfart	5 285	5 359	5 417	2 554	2 743	2 463	2 410	2 584	2 281
Kontorsarbete	2 786	2 488	2 675	1 667	2 000	1 500	1 124	1 319	1 033
Undervisning o. vetensk. verks.	1 807	1 230	1 780	1 556	557	938	1 236	332	834
Lärare	1 783	1 211	1 770	1 546	541	812	1 227	320	708
Husligt arbete	13 444	11 190	13 582	24 786	19 214	22 420	11 857	9 409	11 307
Hembiträden	3 471	2 959	4 499	10 834	8 819	10 879	2 155	1 700	2 597
Tillfällig hemhjälp	7 958	6 588	6 901	10 371	7 210	8 832	8 580	6 625	7 808

B. Sysselsättningen inom skogsbruket.

Tab. 6. Inventeringen av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 31 augusti 1943.[1]

Län m. m.	Antal avverkare 31/8 1943	Antal sysselsatta arbetare			Ytterligare arbetskraftsbehov			Därav arb.-kraft, som avverkare ej själva kunna anskaffa		
		31/8 1943	31/7 1943	31/8 1942	31/8 1943	31/7 1943	31/8 1942	31/8 1943	31/7 1943	31/8 1942
Stockholms	53	806	831	772	208	191	444	166	164	354
Uppsala	50	612	673	490	1 638	1 477	1 567	1 478	1 389	1 337
Södermanlands	109	726	886	622	475	273	607	426	255	507
Östergötlands	525	1 712	1 415	1 150	1 185	368	740	839	308	536
Jönköpings	65	488	531	319	119	83	322	71	63	248
Kronobergs	69	825	1 144	907	191	206	614	154	158	476
Kalmar	176	779	994	854	538	417	766	499	397	675
Gotlands	3	34	26	68	68	59	70	68	49	70
Blekinge	53	164	227	216	142	94	297	118	73	253
Kristianstads	52	220	246	314	37	24	89	25	14	65
Malmöhus	11	154	301	95	—	1	—	—	1	—
Hallands	27	80	130	186	58	22	55	31	16	45
Göteborgs o. Bohus	12	75	64	179	10	20	66	7	20	47
Älvsborgs	54	488	542	461	152	45	312	117	22	226
Skaraborgs	36	281	348	347	214	157	369	89	54	173
Örebro	239	2 140	2 173	1 904	1 107	843	1 477	1 011	806	1 270
Västmanlands	170	1 013	1 183	1 070	547	514	819	482	478	674
S:a södra Sverige	**1 704**	**10 597**	**11 714**	**9 954**	**6 689**	**4 794**	**8 614**	**5 581**	**4 267**	**6 956**
Värmlands	280	3 101	2 947	4 060	1 625	1 719	2 640	1 389	1 592	2 273
Kopparbergs	214	5 150	4 810	4 676	2 134	2 293	4 853	1 982	2 189	4 615
Gävleborgs	489	4 110	4 084	5 117	2 884	3 051	3 567	2 514	2 745	3 297
Västernorrlands	197	4 396	4 191	5 507	2 697	2 903	3 721	2 371	2 481	3 146
Jämtlands	207	3 311	2 642	3 580	3 984	4 543	4 791	3 672	4 060	4 310
Västerbottens	69	2 296	2 288	2 109	1 517	1 497	2 209	1 039	1 013	1 506
Norrbottens	62	1 639	1 672	1 740	2 555	2 794	4 646	1 969	2 146	3 600
S:a norra Sverige	**1 518**	**24 003**	**22 634**	**26 789**	**17 396**	**18 800**	**26 427**	**14 936**	**16 226**	**22 747**
S:a hela landet	**3 222**	**34 600**	**34 348**	**36 743**	**24 085**	**23 594**	**35 041**	**20 517**	**20 493**	**29 703**
Kronoskogar	136	5 050	5 212	4 162	3 605	3 543	5 583	2 772	2 769	4 091
Andra allmänna skogar	242	1 685	1 565	1 600	1 271	866	1 809	880	696	1 346
Aktiebolagsskogar	364	21 738	20 991	23 798	14 439	15 605	20 593	13 029	14 016	18 475
Övriga enskilda skogar	2 480	6 127	6 580	7 183	4 770	3 580	7 056	3 836	3 012	5 791
Avverkare med behov av										
1— 9 arbetare	2 503	3 809	3 764	5 252	2 468	1 733	4 748	1 696	1 310	3 625
10—24 »	354	3 332	3 742	2 525	2 115	1 662	2 408	1 676	1 415	1 951
25—ω »	365	27 459	26 842	28 966	19 502	20 199	27 885	17 145	17 768	24 127

[1] Uppgiftsskyldig är endast avverkare, som sysselsätter särskild för ändamålet anställd arbetskraft.

Tab. 7. Sysselsatta arbetare i slutet av augusti 1943 i jämförelse med slutet av juli 1943.

Näringsgrenar	Företag med uppgifter för såväl augusti 1943 som juli 1943							
	Antal företag	Augusti 1943			Indextal för augusti 1943 (juli 1943 = 100)			
		Sysselsatta och semesterlediga arbetare			Sysselsatta och semesterlediga arbetare			Sysselsatta arbetare
		Män	Kvinnor	S:a	Män	Kvinnor	S:a	
Malmbrytning o. metallind.	**1 431**	**121 049**	**11 589**	**132 638**	**100·0**	**99·2**	**99·9**	**105·2**
Gruvor o. anrikningsverk	26	4 293	43	4 336	100·3	·	100·5	104·7
Järn-, stål- o. kopparverk	37	19 808	300	20 108	99·4	102·0	99·4	106·9
Järn- o. stålmanufaktur .	307	14 417	1 516	15 933	99·3	102·3	99·6	103·6
Mekaniska verkstäder . .	758	54 909	3 946	58 855	100·0	95·4	99·7	105·9
Skeppsvarv	44	10 295	24	10 319	103·7	·	103·6	105·0
Elektriska verkstäder . .	87	12 041	4 582	16 623	98·4	101·8	99·3	103·7
Annan metallindustri . .	172	5 286	1 178	6 464	100·4	97·8	99·9	101·5
Jord- o. stenindustri . .	**457**	**20 241**	**2 250**	**22 491**	**95·9**	**93·6**	**95·6**	**97·8**
Kolgruvor	3	813	2	815	100·2	·	100·5	101·9
Torvindustri	57	1 855	354	2 209	71·4	81·8	72·9	73·4
Stenbrott o. stenhuggerier	108	3 245	24	3 269	99·8	·	99·6	101·5
Cementfabriker, kalkbruk	86	3 263	55	3 318	102·3	94·8	102·2	103·6
Tegelbruk	131	5 699	102	5 801	98·8	93·6	98·7	100·2
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	22	2 250	1 398	3 648	95·6	96·9	96·1	100·3
Glasbruk	37	2 154	297	2 451	97·8	94·6	97·4	100·9
Annan jord- o. stenindustri	13	962	18	980	102·2	·	102·3	107·5
Träindustri	**807**	**25 888**	**731**	**26 619**	**98·7**	**95·1**	**98·6**	**102·4**
Sågverk o. hyvlerier . .	327	12 526	76	12 602	95·4	88·4	95·4	100·5
Snickeri- o. möbelfabriker	409	10 960	403	11 363	101·2	93·3	100·9	102·7
Annan trävaruindustri . .	71	2 402	252	2 654	105·9	100·4	105·4	110·7
Pappers- o. grafisk ind. .	**487**	**27 546**	**6 369**	**33 915**	**98·3**	**99·1**	**98·4**	**106·0**
Pappersmassefabriker . .	60	10 725	107	10 832	94·5	82·3	94·3	101·6
Pappersbruk o. pappfabr. .	47	7 997	1 736	9 733	100·6	98·7	100·2	102·5
Annan pappersindustri .	112	2 017	3 303	5 320	106·8	101·5	103·5	113·7
Grafisk industri	268	6 807	1 223	8 030	99·5	95·0	98·8	112·1
Livsmedelsindustri . . .	**793**	**17 044**	**8 952**	**25 996**	**102·1**	**99·0**	**101·0**	**106·6**
Kvarnar	46	1 279	203	1 482	99·4	91·0	98·1	111·9
Bagerier	163	2 493	1 247	3 740	99·9	90·1	96·4	101·6
Råsockerbruk o. raffinad. .	23	3 129	565	3 694	112·4	99·6	110·3	114·1
Choklad- o. karamellfabr.	50	738	1 914	2 652	103·2	102·3	102·6	107·5
Bryggerier o. läskedrycksf.	187	3 667	1 030	4 697	99·0	88·7	96·5	99·4
Tobaksfabriker	7	343	1 198	1 541	100·9	110·7	108·4	124·4
Slakterier o. konservfabr.	188	3 330	2 050	5 380	99·4	104·1	101·1	105·5
Annan livsmedelsindustri	129	2 065	745	2 810	102·4	95·1	100·4	106·4
Textil- o. beklädnadsind. .	**712**	**19 778**	**41 578**	**61 356**	**100·6**	**100·4**	**100·5**	**102·8**
Bomullsindustri	47	6 217	7 041	13 258	99·0	98·0	98·4	98·8
Jute- o. linneindustri . .	16	1 278	1 453	2 731	99·4	101·0	100·2	100·6
Ylleindustri	69	4 127	5 574	9 701	100·9	100·7	100·8	101·0
Trikåfabriker	117	1 744	6 201	7 945	98·5	99·2	99·0	99·7
Skrädderier o. sömnadsfabr.	315	2 815	16 943	19 788	103·0	102·2	102·4	108·1
Annan hithörande industri	148	3 567	4 366	7 933	102·9	98·7	100·6	103·5
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**323**	**8 553**	**6 266**	**14 819**	**100·8**	**103·0**	**101·7**	**124·5**
Garverier	32	1 684	216	1 900	110 9	118·0	111·6	118·6
Skofabriker	114	2 069	1 676	3 745	98·1	100·5	99·2	173·1
Gummivarufabriker . . .	28	2 602	2 650	5 252	98·7	104·5	101·5	105·0
Annan hithörande industri	149	2 198	1 724	3 922	99·0	101·7	100·2	124·9
Kemisk-teknisk industri .	**249**	**7 828**	**2 580**	**10 408**	**103·1**	**99·8**	**102·2**	**116·8**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	94	1 483	979	2 462	106·8	104·3	105·8	114·2
Sprängämnesfabriker . .	7	1 355	569	1 924	104·8	100·9	103·6	177·9
Tändsticksfabriker . . .	8	421	182	603	100·7	89·7	97·1	97·6
Annan kemisk-tekn. ind. .	140	4 569	850	5 419	101·6	96·8	100·8	107·1
Samtliga industrigrupper	**5 259**	**247 927**	**80 315**	**328 242**	**99·6**	**99·9**	**99·7**	**105·2**
Byggnadsverksamhet . .	910	16 539	—	16 539	104·7	—	104·7	107·0
Statliga verk o. byggn.-arb.	157	27 718	2 860	30 578	100·0	105·3	100·4	107·3
Komm. verk. o. byggnadsarb.	199	12 751	484	13 235	98·8	96·2	98·7	109·1
Handel o. varulager . . .	548	4 162	892	5 054	102·9	101·6	102·6	112·0
Samfärdsel	140	5 118	50	5 168	93·5	62·5	93·0	97·0
Samtliga näringsgrenar	**7 213**	**314 215**	**84 601**	**398 816**	**99·8**	**100·0**	**99·9**	**105·5**

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen

Tab. 8. Indextal över antalet sysselsatta arbetare[1]. September 1939 = 100.

Näringsgrenar	1942						1943							
	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.
Malmbrytning o. metallind.	**109**	**110**	**110**	**111**	**112**	**111**	**112**	**112**	**110**	**110**	**111**	**112**	**105**	**105**
Gruvor o. anrikningsverk .	109	109	110	110	109	105	103	103	100	100	103	106	97	98
Järn-, stål- o. kopparverk .	109	109	106	107	108	106	110	110	105	105	109	110	100	100
Järn- o. stålmanufaktur . .	96	97	96	98	98	97	97	97	96	94	95	95	88	87
Mekaniska verkstäder . . .	117	118	118	120	121	120	121	121	120	119	120	122	115	115
Skeppsvarv	109	110	110	112	115	115	120	118	120	121	119	121	109	113
Elektriska verkstäder . . .	115	117	117	120	121	119	120	119	117	120	119	122	115	114
Annan metallindustri . . .	85	86	86	89	91	91	90	90	88	88	88	88	85	85
Jord- o. stenindustri	**89**	**88**	**84**	**80**	**78**	**73**	**70**	**71**	**75**	**83**	**94**	**97**	**90**	**86**
Kolgruvor	119	114	118	120	125	122	123	117	115	112	112	113	107	108
Torvindustri	311	237	179	157	125	104	91	93	138	246	412	437	391	285
Stenbrott o. stenhuggerier .	46	46	43	43	44	39	35	37	39	40	40	41	37	37
Cementfabriker, kalkbruk .	91	94	89	85	83	77	76	77	81	86	89	94	83	85
Tegelbruk	81	81	74	62	58	51	48	48	55	72	88	93	86	85
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	84	85	85	85	86	87	88	88	90	89	93	92	87	84
Glasbruk	76	80	84	85	84	83	79	79	79	79	78	79	75	73
Träindustri	**76**	**76**	**73**	**73**	**70**	**65**	**66**	**68**	**70**	**74**	**78**	**79**	**74**	**73**
Sågverk o. hyvlerier . . .	71	69	65	63	57	50	52	56	61	67	73	75	69	66
Snickeri- o. möbelfabriker .	80	82	80	83	83	82	82	82	81	82	83	83	78	79
Annan trävaruindustri . . .	99	102	102	100	99	95	95	90	93	92	99	100	100	106
Pappers- o. grafisk ind. . .	**83**	**82**	**82**	**83**	**82**	**78**	**78**	**78**	**76**	**76**	**81**	**85**	**80**	**79**
Pappersmassefabriker . . .	73	73	69	70	67	60	58	60	59	61	69	75	69	65
Pappersbruk o. pappfabr. .	75	74	75	76	76	73	75	73	68	68	72	74	71	71
Annan pappersindustri . .	89	93	94	95	97	96	96	96	96	94	96	97	93	97
Grafisk industri	100	98	100	102	103	105	104	103	101	99	100	104	99	98
Livsmedelsindustri	**100**	**101**	**99**	**109**	**109**	**90**	**94**	**93**	**91**	**89**	**94**	**97**	**96**	**97**
Kvarnar	88	90	101	104	104	98	96	99	96	92	94	94	96	94
Bagerier	108	104	102	100	102	95	99	101	102	103	108	114	111	107
Råsockerbruk o. raffinad. .	136	142	142	230	230	110	118	115	111	106	105	109	115	127
Choklad- o. karamellfabr. .	98	101	101	103	104	77	95	98	90	79	85	86	88	85
Bryggerier o. läskedrycksf. .	97	93	87	84	83	89	85	84	86	90	95	100	95	92
Tobaksfabriker	79	77	81	77	80	73	79	75	73	74	74	73	69	75
Slakterier o. konservfabr. .	103	116	106	109	109	104	106	103	99	96	106	110	109	110
Annan livsmedelsindustri .	102	103	102	105	105	99	102	98	100	101	106	111	107	108
Textil- o. beklädnadsind. . .	**86**	**86**	**88**	**89**	**89**	**87**	**89**	**89**	**89**	**88**	**88**	**88**	**85**	**86**
Bomullsindustri	92	93	94	95	95	93	96	95	94	92	92	91	87	86
Jute- och linneindustri . .	92	92	92	92	93	89	91	91	89	89	88	89	86	86
Ylleindustri	89	90	92	93	93	92	93	94	94	92	92	93	88	88
Trikåfabriker	81	82	83	86	87	85	86	86	85	83	83	82	80	79
Skrädderier o. sömnadsfabr.	80	80	83	83	81	78	80	82	83	83	83	83	82	84
Annan hithörande industri .	94	95	95	98	98	95	99	101	102	100	102	101	99	99
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**83**	**83**	**82**	**87**	**88**	**77**	**85**	**85**	**84**	**81**	**77**	**72**	**65**	**66**
Garverier	104	103	105	107	107	93	104	104	104	100	94	90	82	91
Skofabriker	84	84	75	85	84	75	80	82	80	76	69	60	46	46
Gummivarufabriker	69	70	74	74	76	61	79	78	78	76	76	72	70	71
Annan hithörande industri .	88	90	93	97	99	91	93	89	90	86	84	85	80	80
Kemisk-teknisk industri . .	**91**	**92**	**89**	**88**	**88**	**83**	**86**	**87**	**88**	**87**	**87**	**89**	**86**	**88**
Färg-, olje- o. parfymfabr. .	90	93	93	95	97	93	92	95	96	96	96	100	93	99
Sprängämnesfabriker . . .	134	130	123	113	110	99	104	106	107	103	104	106	106	109
Tändsticksfabriker	38	36	37	37	37	38	39	33	33	35	37	36	35	34
Annan kemisk-teknisk ind. .	101	103	98	99	100	94	98	100	100	99	100	102	99	100
Samtliga industrigrupper	**94**	**95**	**94**	**95**	**95**	**91**	**92**	**93**	**92**	**92**	**95**	**96**	**90**	**90**
Byggnadsverksamhet	68	71	67	63	60	51	53	54	53	53	56	58	58	61
Statliga verk o. byggn.-arb. .	136	137	133	130	121	109	108	108	109	113	119	121	120	121
Komm. verk o. byggnadsarb.	94	94	91	87	84	83	80	79	83	87	89	90	85	83
Handel o. varulager	73	74	75	76	77	73	74	74	76	72	73	73	71	73
Samtliga näringsgrenar	**95**	**96**	**94**	**95**	**94**	**89**	**90**	**90**	**90**	**91**	**93**	**94**	**90**	**90**

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 9. Tillgången på arbete och arbetskraft under augusti 1943.

Näringsgrenar		Arbetare (i %) hos arbetsgivare, som rapporterat nedanstående arbetstillgång					Arb.-tillg.-siffra (konj.-siffra)	Arbetare (i %) hos arb.-giv., som betr. arbetskraften rapporterat			Permitterade arb. i % av anställda
		mycket god (5)	god (4)	medelgod (3)	mindre god (2)	dålig (1)		brist	tillr. tillgång	överflöd	
Malmbrytning o. metallindustri	aug. 1943	26	60	11	2	1	4·1	.	.	.	0·2
	juli 1943	31	53	13	1	2	4·1	56	44	0	0·2
	aug. 1942	33	45	18	3	1	4·1	.	.	.	0·3
Jord- o. stenindustri	aug. 1943	36	44	15	4	1	4·1	.	.	.	0·8
	juli 1943	45	39	13	2	1	4·3	67	32	1	1·0
	aug. 1942	30	48	16	4	2	4·0	.	.	.	2·2
Träindustri	aug. 1943	23	47	25	4	1	3·9	.	.	.	0·6
	juli 1943	23	48	25	3	1	3·9	39	60	1	1·0
	aug. 1942	26	51	18	3	2	4·0	.	.	.	1·2
Sågverk	aug. 1943	16	49	29	6	0	3·7	.	.	.	0·9
	juli 1943	16	48	32	4	0	3·7	31	69	—	0·9
	aug. 1942	18	53	25	3	1	3·8	.	.	.	0·9
Pappers- o. grafisk industri	aug. 1943	17	42	24	8	9	3·5	.	.	.	4·6
	juli 1943	15	42	26	10	7	3·5	39	59	2	4·0
	aug. 1942	21	41	26	7	5	3·7	.	.	.	2·3
Pappersmassefabriker	aug. 1943	7	38	29	11	15	3·1	.	.	.	10·1
	juli 1943	1	42	32	12	13	3·1	18	77	5	9·0
	aug. 1942	7	61	21	7	4	3·6	.	.	.	3·2
Livsmedelsindustri	aug. 1943	15	44	34	5	2	3·6	.	.	.	1·2
	juli 1943	16	47	32	4	1	3·7	21	78	1	1·2
	aug. 1942	11	42	32	10	5	3·4	.	.	.	2·1
Textil- o. beklädnadsindustri	aug. 1943	21	50	26	2	1	3·9	.	.	.	0·3
	juli 1943	18	52	26	4	0	3·8	62	38	0	0·5
	aug. 1942	7	45	34	12	2	3·4	.	.	.	1·9
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	aug. 1943	5	49	28	12	6	3·3	.	.	.	8·3
	juli 1943	3	46	23	22	6	3·2	40	55	5	11·4
	aug. 1942	8	56	22	13	1	3·6	.	.	.	2·1
Skofabriker	aug. 1943	1	15	39	27	18	2·6	.	.	.	24·4
	juli 1943	1	15	23	37	24	2·3	10	75	15	28·8
	aug. 1942	15	44	35	6	0	3·7	.	.	.	5·1
Kemisk-teknisk ind.	aug. 1943	11	34	30	18	7	3·2	.	.	.	1·5
	juli 1943	11	41	27	14	7	3·4	25	75	0	1·2
	aug. 1942	13	45	24	7	11	3·4	.	.	.	2·3
Samtliga industrigrupper	aug. 1943	**22**	**52**	**20**	**4**	**2**	3·9	.	.	.	1·3
	juli 1943	25	49	20	4	2	3·9	50	49	1	1·4
	aug. 1942	24	45	23	6	2	3·8	.	.	.	1·2
Byggnadsverksamhet	aug. 1943	8	38	42	10	2	3·4	.	.	.	0·9
	juli 1943	7	47	35	8	3	3·5	37	61	2	0·8
	aug. 1942	17	38	31	11	3	3·5	.	.	.	0·7
Samtliga näringsgrenar	aug. 1943	**21**	**50**	**22**	**5**	**2**	3·8	.	.	.	1·2
	juli 1943	23	49	22	4	2	3·9	45	54	1	1·3
	aug. 1942	22	45	25	6	2	3·8	.	.	.	1·1

Tab. 10. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade nyanställningar och entlediganden under augusti 1943 i jämförelse med föregående månad.[1]

Näringsgrenar	Antal rapporterande företag		Antal nyanställda		Antal entledigade		Ökning (+) eller minskning (−)	
	Juli	Aug.	Juli	Aug.	Juli	Aug.	Juli	Aug.
Malmbrytning o. metallindustri	**91**	**78**	**3 048**	**2 613**	**1 991**	**2 013**	**+ 1 057**	**+ 600**
Gruvor o. anrikningsverk	2	2	27	19	37	19	− 10	—
Järn-, stål- o. kopparverk	9	10	315	332	303	343	+ 12	− 11
Järn- o. stålmanufaktur	7	6	66	92	32	53	+ 34	+ 39
Mekaniska verkstäder	44	41	1 348	1 092	785	713	+ 563	+ 379
Skeppsvarv	5	4	296	246	191	252	+ 105	− 6
Elektriska verkstäder	12	10	778	772	519	595	+ 259	+ 177
Annan metallindustri	12	5	218	60	124	38	+ 94	+ 22
Jord- o. stenindustri	**18**	**19**	**317**	**202**	**254**	**272**	**+ 63**	**− 70**
Kolgruvor	1	1	1	1	8	7	− 7	− 6
Stenbrott o. stenhuggerier	1	—	—	—	12	—	− 12	—
Cementfabriker, kalkbruk	5	3	49	22	25	49	+ 24	− 27
Tegelbruk	4	8	18	39	34	51	− 16	− 12
Porslins-, kakel- o. lergodsfabr.	6	4	185	135	175	140	+ 10	− 5
Glasbruk	1	3	64	5	—	25	+ 64	− 20
Träindustri	**11**	**20**	**148**	**156**	**88**	**95**	**+ 60**	**+ 61**
Sågverk o. hyvlerier	8	11	108	47	65	60	+ 43	− 13
Snickerier o. möbelfabriker	3	9	40	109	23	35	+ 17	+ 74
Annan trävaruindustri	—	—	—	—	—	—	—	—
Pappers- o. grafisk industri	**17**	**20**	**549**	**376**	**390**	**349**	**+ 159**	**+ 27**
Pappersmassefabriker	7	9	436	117	339	137	+ 97	− 20
Pappersbruk o. pappfabriker	4	3	75	35	31	17	+ 44	+ 18
Annan pappersindustri	2	4	17	18	5	3	+ 12	+ 15
Grafisk industri	4	4	21	206	15	192	+ 6	+ 14
Livsmedelsindustri	**21**	**33**	**354**	**445**	**140**	**176**	**+ 214**	**+ 269**
Kvarnar	—	1	—	3	—	—	—	+ 3
Bagerier	1	1	6	—	—	12	+ 6	− 12
Råsockerbruk o. raffinaderier	9	12	209	237	48	44	+ 161	+ 193
Choklad- o. karamellfabriker	4	9	85	140	43	70	+ 42	+ 70
Bryggerier o. läskedrycksfabriker	—	—	—	—	—	—	—	—
Slakterier o. konservfabriker	2	4	30	7	4	37	+ 26	− 30
Annan livsmedelsindustri	5	6	24	58	45	13	− 21	+ 45
Textil- o. beklädnadsindustri	**34**	**49**	**878**	**1 003**	**556**	**612**	**+ 322**	**+ 391**
Bomullsindustri	10	8	457	348	330	270	+ 127	+ 78
Jute- och linneindustri	1	1	25	22	4	11	+ 21	+ 11
Ylleindustri	6	7	104	148	61	111	+ 43	+ 37
Trikåfabriker	2	4	58	65	45	85	+ 13	− 20
Skrädderier o. sömnadsfabriker	11	19	179	303	44	78	+ 135	+ 225
Annan hithörande industri	4	10	55	117	72	57	− 17	+ 60
Läder-, hår- o. gummivaruind.	**10**	**13**	**203**	**582**	**281**	**208**	**− 78**	**+ 374**
Garverier	2	2	—	134	79	—	− 79	+ 134
Skofabriker	2	3	13	198	8	7	+ 5	+ 191
Gummivarufabriker	4	5	174	236	194	191	− 20	+ 45
Annan hithörande industri	2	3	16	14	—	10	+ 16	+ 4
Kemisk-teknisk industri	**8**	**9**	**135**	**155**	**40**	**65**	**+ 95**	**+ 90**
Färg-, olje- o. parfymfabriker	1	2	37	52	9	33	+ 28	+ 19
Sprängämnesfabriker	2	1	32	49	7	2	+ 25	+ 47
Tändsticksfabriker	—	—	—	—	—	—	—	—
Annan kemisk-teknisk industri	5	6	66	54	24	30	+ 42	+ 24
Samtliga industrigrupper	**210**	**241**	**5 632**	**5 532**	**3 740**	**3 790**	**+ 1 892**	**+ 1 742**
Byggnadsverksamhet	63	57	1 016	875	488	557	+ 528	+ 318
Handel o. varulager	1	8	41	166	21	77	+ 20	+ 89
Samfärdsel	1	1	8	15	4	6	+ 4	+ 9
Hotell- o. restaurangrörelse	1	4	30	21	69	173	− 39	− 152
Banker o. försäkringsföretag	1	—	2	—	5	—	− 3	—
Samtliga näringsgrenar	**277**	**311**	**6 729**	**6 609**	**4 327**	**4 603**	**+ 2 402**	**+ 2 006**
Kvinnor			1 651	2 303	1 125	1 483	+ 526	+ 820

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

D. Arbetslösheten inom fackförbunden.

Tab. 11. Arbetslösheten inom fackförbunden den 31 juli 1943.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. .	92	25 718	21 161	1 182	4·6	1 033	25 772	896	3·5
Bleck- o. plåtslagareförb.	55	2 691	—	73	2·7	—	2 704	118	4·4
Bokbindareförbundet . .	56	8 906	5 496	92	1·0	58	8 969	105	1·2
Bryggeriindustriarb.-förb.	121	6 977	1 620	71	1·0	45	7 037	84	1·2
Byggnadsträarbetareförb.	341	33 336	—	3 284	9·9	—	33 527	4 744	14·1
De förenade förbunden .	60	12 290	3 407	638	5·2	316	12 390	876	7·1
Elektriska arbetareförb. .	76	8 311	—	79	1·0	—	8 377	176	2·1
Gjutareförbundet	106	9 124	42	125	1·4	4	8 889	217	2·4
Grov- o. fabriksarb.-förb.	414	67 428	7 583	4 181	6·2	803	69 428	4 646	6·7
Byggnadsind.-arbetare .	129	30 585	1 422	2 834	9·3	105	32 012	3 085	9·6
Byggnadsämnesind.-arb.	134	11 175	394	253	2·3	31	11 516	237	2·1
Glasbruksarbetare . .	31	2 910	92	82	2·8	3	3 222	100	3·1
Sockerfabriksarbetare .	18	4 385	771	204	4·7	119	4 232	334	7·9
Tändsticksarbetare . .	6	1 378	525	158	11·5	127	1 057	145	13·7
Övriga arbetare . . .	96	17 045	4 379	649	3·8	418	17 389	745	4·3
Gruvindustriarbetareförb.	64	10 571	108	90	0·9	19	10 275	137	1·3
Handelsarbetareförb. . .	267	42 651	18 117	590	1·4	275	42 857	587	1·4
Kommunalarbetareförb. .	306	45 713	13 302	842	1·8	612	48 043	646	1·3
Lantarbetareförbundet .	725	45 889	1 290	1 127	2·5	566	47 340	1 099	2·3
Litografförbundet . . .	19	2 888	170	26	0·9	4	2 620	24	0·9
Livsmedelsarbetareförb. .	121	27 830	8 476	970	3·5	556	28 529	1 253	4·4
Metallindustriarb.-förb. .	300	192 418	13 786	3 403	1·8	895	193 349	3 669	1·9
Järnbruksarbetare . .	55	38 868	694	332	0·9	193	38 814	302	0·8
Verkstadsarbetare . .	245	153 550	13 092	3 071	2·0	702	154 535	3 367	2·2
Murareförbundet	113	10 014	—	492	4·9	—	10 064	833	8·3
Målareförbundet	104	[1] 9 401	—	628	6·7	—	12 125	826	6·8
Pappersindustriarb.-förb.	123	29 508	1 626	1 858	6·3	340	30 995	2 439	7·9
Sadelm.- o. tapetseraref.	62	3 788	811	165	4·4	68	3 798	216	5·7
Sko- o. läderindustriarb.-f.	57	9 808	3 752	2 413	24·6	945	10 066	1 484	14·7
Stenindustriarbetareförb.	125	5 394	—	198	3·7	—	5 487	307	5·6
Sågverksindustriarb.-förb.	231	18 187	19	820	4·5	5	18 912	1 152	6·1
Textilarbetareförbundet .	103	39 213	22 036	1 066	2·7	836	39 645	1 625	4·1
Tobaksindustriarb.-förb.	10	2 231	1 714	226	10·1	204	2 278	214	9·4
Transportarbetareförb. .	182	27 507	1 712	1 977	7·2	151	28 254	2 150	7·6
Träindustriarbetareförb.	249	23 943	481	576	2·4	39	24 315	849	3·5
Typografförbundet . . .	106	12 250	597	32	0·3	10	12 250	47	0·4
Väg- o. vattenb.-arb.-förb.	247	18 798	—	1 801	9·6	—	21 424	2 596	12·1
Summa	4 835	752 783	127 306	29 025	3·9	7 784	769 719	34 015	4·4

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under juli uppgivits till inalles 173 989.

[1] Materialet f. n. knapphändigt på grund av omläggning av förbundets statistik.

Tab. 12. Antalet arbetslösa i olika fackförbund i procent av det redovisade medlemsantalet 30/6 1942—31/7 1943.

Fackförbund	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7
Beklädnadsarbetareförb.	6·2	7·5	5·6	3·5	3·6	5·2	13·2	10·4	5·2	3·6	2·7	2·6	3·5	4·6
Bleck- o. plåtslagareförb. . . .	4·7	4·3	3·2	3·6	4·2	7·6	13·6	6·3	10·6	9·6	8·5	5·0	4·4	2·7
Bokbindareförbundet	2·4	2·2	2·0	1·9	1·4	1·1	2·2	1·5	1·4	1·2	1·4	1·2	1·2	1·0
Bryggeriindustriarbetareförb. . .	2·1	1·7	2·3	2·8	4·1	4·5	3·5	4·4	4·1	3·4	2·8	1·5	1·2	1·0
Byggnadsträarbetareförb. . . .	16·6	10·7	9·4	10·7	14·1	17·5	30·7	29·1	27·8	24·9	23·8	16·0	14·1	9·9
De förenade förbunden . . .	4·1	4·9	3·9	4·2	4·5	4·5	10·1	5·6	4·4	4·7	5·1	4·5	7·1	5·2
Elektriska arbetareförb.	4·5	2·7	2·2	1·7	1·9	1·9	2·4	2·4	2·6	2·6	2·8	2·0	2 1	1·0
Gjutareförbundet	1·8	1·7	1·4	1·2	1·2	1·2	2·9	2·0	1·6	1·7	1·7	1·7	2·4	1·4
Grov- o. fabriksarbetareförb. . .	6·7	6·2	6·3	7·0	7·9	9·3	20·1	13·8	12·2	10·0	8·6	6·8	6·7	6·2
Byggnadsind.-arbetare	8·2	7·1	7·9	8·9	10·0	12·7	27·8	19·8	18·0	15·3	13·6	11·2	9·6	9 3
Byggnadsämnesind.-arbetare . .	4·1	3·5	3·9	5·5	7 1	8·7	16·4	11·9	9·9	6·7	4·7	2·0	2 1	2·3
Glasbruksarbetare	8·8	5·5	5·2	2·6	2·2	2·7	3·5	4·7	2·9	2·1	1·6	1·7	3 1	2·8
Sockerfabriksarbetare	6·8	4·3	3·8	6·0	4·2	2·5	20·2	13·6	11·0	6·6	5·9	5·5	7 9	4 7
Tändsticksarbetare	11·1	10·5	11·3	11·1	13·2	9·3	12·6	15·1	14·8	13·3	11·1	11·3	13 7	11·5
Övriga arbetare	5·8	7·0	5·2	5·4	6·3	6·0	10·9	5·0	5·0	4·5	4·1	2·9	4·3	3·8
Gruvindustriarbetareförb. . . .	1·2	1·3	1·2	1·0	1·1	1·3	2·8	2·0	1·9	1·7	1·7	1·3	1·3	0·9
Handelsarbetareförb.	2·2	2·2	2·3	2·2	2·4	2·5	2·5	2·9	2·2	1·9	1·6	1·5	1·4	1·4
Kommunalarbetareförb.	1·6	1·5	1·7	2·0	2·4	2·7	4·5	4·3	4·6	3·7	2·5	1·2	1·3	1·8
Lantarbetareförbundet	2·0	2·4	2·1	2·2	1·9	3·4	4·6	4·6	3·8	3·1	2·9	2·1	2·3	2·5
Litografförbundet	1·4	1·6	1·4	1·5	1·2	1·6	2·1	1·8	1·2	1·2	1·0	0·7	0·9	0·9
Livsmedelsarbetareförb.	5·2	5·3	5·9	7·0	6·2	6·2	10·9	8·8	7·7	6·5	6·9	5·7	4·4	3·5
Metallindustriarbetareförb. . . .	2·1	1·6	1·5	1·4	1·4	1·5	2·4	2·6	2·3	2·2	2·2	2·0	1·9	1·8
Järnbruksarbetare	0·4	0·5	0·6	0·7	0·6	0·7	1·5	1·4	1·0	0·9	0·8	0·7	0·8	0·9
Verkstadsarbetare	2·6	1·8	1·7	1·6	1 6	1·8	2·7	3·0	2·7	2·6	2·6	2 3	2·2	2·0
Murareförbundet	7·5	4·9	5·1	8·1	13·3	18·9	31·9	34·2	28·6	23·1	16·2	9·9	8·3	4·9
Målareförbundet	14·3	11·2	8·6	5·9	14·0	23·2	29·2	34·7	30·8	15·5	18 9	6·8	6 8	6·7
Pappersindustriarbetareförb. . .	6·8	6·1	5·6	6·3	6·9	7·6	8·3	10 9	8·7	9·8	10·8	7·1	7·9	6·3
Sadelm.- o. tapetserareförb. . .	7·2	7·5	6·4	4·2	3·3	3·2	8·7	12·0	8·1	6·5	6·6	5·2	5·7	4·4
Sko- o. läderindustriarb.-förb. .	7·1	8·1	6·9	14·3	11·7	11·9	37·5	14·8	17·8	12·4	24·1	13·5	14·7	24·6
Stenindustriarbetareförb.	7·3	8·2	9·4	9·3	10·8	9·0	22·3	17·9	10·6	8·7	8·9	5·2	5·6	3·7
Sågverksindustriarbetareförb. .	8·1	5·6	7·7	9·5	12·8	16·4	28·8	19 5	15·9	15·2	14·3	8·3	6·1	4·5
Textilarbetareförbundet	4·5	4·2	3·4	3·4	3·2	3·0	4·9	3·0	2·8	2·7	2·7	2·8	4·1	2·7
Tobaksindustriarbetareförb. . . .	7·9	7·8	7·1	7·3	7·7	7·8	7·8	8·7	8·5	8·5	8·8	9·2	9·4	10·1
Transportarbetareförb.	6·7	6·5	6·7	7·2	7·6	9·1	12·0	11·5	11·8	11·2	10·1	7·5	7·6	7·2
Träindustriarbetareförb.	3·8	3·4	3·2	2·7	3·4	3·7	15·5	6·4	5·3	4·0	3·7	2·5	3·5	2·4
Typografförbundet	0·7	0·8	1·9	1·8	1·7	1·8	2·6	2·2	1·5	1·2	1·0	0·7	0 4	0·3
Väg- o. vattenb.-arbetareförb. .	11·0	10·0	9·2	9·2	9·8	17·3	19·7	16·3	15·7	14·9	11·0	10 7	12·1	9·6
Summa	4·9	4·2	4·0	4·3	4·8	5·9	10·3	8·4	7·4	6·4	6·0	4·4	4·4	3·9

E. Hjälpsökande arbetslösa.

Tab. 13. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade hjälpsökande arbetslösa.

Län År och månad	Antal rapportkommuner	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (—) gent emot närmast föregående månad			Av hela antalet hjälpsökande voro %		Arbetslösa per 1 000 inv.
		Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	försörjningspliktiga	över 50 år	
a) *Vid utgången av augusti 1943.*										
Stockholms stad	1	981	—	981	— 46	—	— 46	65·1	78·9	1·6
Stockholms	9	28	26	54	— 4	— 28	— 32	63·0	53·7	0·2
Uppsala	3	18	20	38	+ 3	—	+ 3	·	·	0·3
Södermanlands	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Östergötlands	2	43	—	43	— 3	—	— 3	·	·	0·1
Jönköpings	3	44	2	46	— 9	+ 2	— 7	·	·	0·2
Kronobergs	2	6	4	10	—	—	—	·	·	0·1
Kalmar	2	40	—	40	+ 1	—	+ 1	·	·	0·2
Gotlands	2	12	5	17	+ 6	—	+ 6	·	·	0·3
Blekinge	11	11	50	61	— 11	— 12	— 23	83·6	77·0	0·4
Kristianstads	1	—	2	2	—	—	—	·	·	0·0
Malmö stad	1	129	—	129	— 6	—	— 6	89·9	75·2	0·8
Malmöhus i övrigt	5	64	1	65	— 9	—	— 9	75·4	64·6	0·2
Hallands	3	21	—	21	+ 1	—	+ 1	·	·	0·1
Göteborgs stad	1	617	—	617	— 91	—	— 91	75·0	63·0	2·2
Göteborgs o. Bohus i övrigt	34	170	1 018	1 188	+ 2	+ 23	+ 25	87·1	49·3	5·8
Älvsborgs	4	4	3	7	+ 2	+ 3	+ 5	·	·	0·0
Skaraborgs	3	6	2	8	— 1	—	— 1	·	·	0·0
Värmlands	6	19	58	77	— 5	+ 6	+ 1	66·2	71·4	0·3
Örebro	2	169	1	170	+ 2	— 1	+ 1	71·8	51·2	0·7
Västmanlands	—	—	—	—	— 1	—	— 1	—	—	—
Kopparbergs	1	10	—	10	—	—	—	·	·	0·0
Gävleborgs	3	55	2	57	+ 15	—	+ 15	80·7	87·7	0·2
Västernorrlands	27	21	720	741	+ 3	— 4	— 1	87·4	65·2	2·7
Jämtlands	1	1	—	1	—	—	—	·	·	0·0
Västerbottens	3	3	8	11	+ 1	— 1	—	·	·	0·0
Norrbottens	6	4	12	16	—	+ 1	+ 1	·	·	0·1
Summa	**136**	**2 476**	**1 934**	**4 410**	**— 150**	**— 11**	**— 161**	**78·0**	**63·8**	**0·7**
b) *Juli 1942—Augusti 1943.*										
1942							antal %			
juli	177	3 958	3 001	6 959	— 738	— 244	— 982 12·4	78·0	54·0	1·1
augusti	173	3 713	2 936	6 649	— 245	— 65	— 310 4·5	77·8	54·2	1·0
september	168	3 672	2 747	6 419	— 41	— 189	— 230 3·5	77·0	54·9	1·0
oktober	161	3 898	2 479	6 377	+ 226	— 268	— 42 0·7	75·6	52·9	1·0
november	164	4 204	2 467	6 671	+ 306	— 12	+ 294 4·6	75·6	54·8	1·0
december	171	5 724	2 868	8 592	+ 1 520	+ 401	+ 1 921 28·8	74·8	50·0	1·8
1943										
januari	178	6 739	3 253	9 992	+ 1 015	+ 385	+ 1 400 16·3	76·7	50·8	1·6
februari	172	6 408	3 161	9 569	— 331	— 92	— 423 4·2	76·6	56·4	1·5
mars	170	5 500	3 050	8 550	— 908	— 111	— 1 019 10·6	76·0	59·9	1·3
april	163	4 663	2 543	7 206	— 837	— 507	— 1 344 15·7	76·5	61·5	1·1
maj	155	3 964	2 283	6 247	— 699	— 260	— 959 13·3	75·3	62·6	1·0
juni	141	3 155	2 098	5 253	— 809	— 185	— 994 15·9	75·7	61·4	0·8
juli	133	2 626	1 945	4 571	— 529	— 153	— 682 13·0	77·1	64·5	0·7
augusti	136	2 476	1 934	4 410	— 150	— 11	— 161 3·5	78·0	63·8	0·7

Tab. 14. De arbetslösas yrkestillhörighet. Augusti 1943.

Yrkesgrupper	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (—) gent emot närmast föregående månad			Av staten och kommunerna hjälpta	
	Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	antal	i % av antalet hjälpsökande
Jordbruk och skogshushållning	2	25	27	— 4	+ 6	+ 2	16	·
Jordbruk	—	4	4	— 4	+ 3	— 1	3	·
Skogshushållning	2	21	23	—	+ 3	+ 3	13	·
Industri och hantverk	1 312	1 604	2 916	— 71	— 34	— 105	2 607	89·4
Ingenjörsarbete och arbetsledning	43	1	44	+ 3	+ 1	+ 4	40	·
Malmbrytning	—	—	—	—	— 1	— 1	—	—
Metall- och maskinindustri	118	14	132	— 14	— 4	— 18	110	83·3
Jord- och stenindustri	106	961	1 067	+ 1	+ 23	+ 24	968	90·7
stenindustri	78	933	1 011	+ 3	+ 20	+ 23	926	91·6
glasindustri	5	27	32	+ 3	+ 2	+ 5	20	·
annan hithörande industri	23	1	24	— 5	+ 1	— 4	22	·
Trävaruindustri	95	213	308	+ 10	— 26	— 16	270	87·7
sågverksindustri	80	212	292	+ 15	— 26	— 11	255	87·3
annan trävaruindustri	15	1	16	— 5	—	— 5	15	·
Pappersindustri	23	195	218	+ 3	+ 13	+ 16	190	87·2
Grafisk industri	10	—	10	— 3	—	— 3	10	·
Livsmedelsindustri	34	4	38	+ 4	—	+ 4	34	·
Textil- och beklädnadsindustri	27	1	28	—	+ 1	+ 1	28	·
Läder-, hår- och gummivaruindustri	154	1	155	— 14	— 3	— 17	121	78·1
skoindustri	142	1	143	— 4	— 2	— 6	110	76·9
gummivaruindustri	—	—	—	—	—	—	—	—
annan hithörande industri	12	—	12	— 10	— 1	— 11	11	·
Kemisk-teknisk industri	28	2	30	— 4	—	— 4	27	·
Byggnadsverksamhet	668	211	879	— 56	— 38	— 94	802	91·2
husbyggnadsarbete	603	59	662	— 48	— 22	— 70	609	92·0
väg-, gatu- o. vattenbyggnadsarb.	65	152	217	— 8	— 16	— 24	193	88·9
Kraft- och värmeproduktion	6	1	7	— 1	—	— 1	7	·
Sjöfart och fiske	38	5	43	+ 3	— 4	— 1	34	·
Handel, samfärdsel o. allmän tjänst	730	78	808	— 65	+ 8	— 57	699	86·5
Kontors-, affärs- och lagerarbete	320	12	332	— 10	—	— 10	301	90·7
kontorister (chefer, bokhåll. m. fl.)	121	6	127	—	—	—	116	91·3
kontorsvaktmästare m. fl.	2	—	2	— 1	—	— 1	2	·
affärsförest., bitr., agenter m. fl.	148	3	151	—	—	—	138	91·4
lagerarbetare och förrådsbiträden	49	3	52	— 9	—	— 9	45	86·5
Landtransport	276	64	340	— 59	+ 9	— 50	283	83·2
hamn- och stuveriarbetare	195	55	190	— 54	+ 13	— 41	150	78·9
chaufförer och åkeriarbetare	120	9	129	— 4	— 4	— 8	116	89·9
övriga hithörande grupper	21	—	21	— 1	—	— 1	17	·
Hotell- och restaurangrörelse	30	—	30	+ 1	—	+ 1	24	·
Litterärt och konstnärligt arbete	54	—	54	+ 6	— 1	+ 5	41	75·9
Förvaltning och undervisning	38	2	40	—	—	—	38	·
Sjukvård och hygien	12	—	12	— 3	—	— 3	12	·
Husligt arbete	17	2	19	— 7	— 1	— 8	14	·
Arbete, ej hänförl. till annan grupp	377	220	597	— 6	+ 14	+ 8	502	84·1
Summa	2 476	1 934	4 410	— 150	— 11	— 161	3 872	87·8
därav 16—25 år	85	35	120	—	— 3	— 3		
26—50 »	653	823	1 476	— 69	+ 47	— 22		
över 50 »	1 738	1 076	2 814	— 81	— 55	— 136		

Tab. 15. Hjälpverksamheten för arbetslösa.

Län År och månad	Hela antalet hjälpta	därav hjälpta genom								
		statligt beredskapsarbete		statskommunalt beredskapsarbete	reservarbete		kommunalt arbete utan statsbidrag	kontantunderstöd		utbildningshjälp
		i kommissionens regi	i annan myndighets regi		arkivarbete och musikerhjälp	statskommunalt reservarbete		dagunderstöd	kommunalt understöd	
a) *Vid utgången av augusti 1943.*										
Stockholms stad	923	67	—	469	183	24	18	105	8	49
Stockholms	39	19	—	—	9	—	—	—	7	4
Uppsala	34	—	—	—	2	—	31	—	—	1
Södermanlands	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Östergötlands	36	—	—	—	2	—	8	5	—	21
Jönköpings	41	33	—	—	1	—	1	—	—	6
Kronobergs	7	—	—	—	—	—	—	—	1	6
Kalmar	31	—	—	—	1	25	5	—	—	—
Gotlands	16	—	—	5	—	—	9	—	—	2
Blekinge	57	54	—	—	—	—	3	—	—	—
Kristianstads	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—
Malmö stad	108	58	—	29	1	—	—	20	—	—
Malmöhus i övrigt	63	57	—	—	1	—	5	—	—	—
Hallands	12	—	—	—	—	—	5	—	1	6
Göteborgs stad	530	93	195	84	37	22	—	81	—	18
Göteborgs o. Bohus i övrigt	1 068	585	366	41	—	7	17	37	3	12
Älvsborgs	4	—	—	—	—	—	—	—	1	3
Skaraborgs	8	—	—	6	1	—	1	—	—	—
Värmlands	65	16	9	—	5	5	17	—	1	12
Örebro	131	4	—	15	—	8	36	—	—	68
Västmanlands	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs	4	—	—	—	2	—	2	—	—	—
Gävleborgs	44	—	—	39	—	—	—	—	—	5
Västernorrlands	627	180	314	48	1	31	19	—	—	34
Jämtlands	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Västerbottens	8	—	—	—	1	—	7	—	—	—
Norrbottens	13	—	—	—	—	—	—	—	—	13
Summa	**3 872**	**1 166**	**884**	**736**	**248**	**122**	**186**	**248**	**22**	**260**
därav städer	2 182	373	234	674	241	86	117	236	19	202
b) *Juli 1942—Augusti 1943.*										
1942										
juli	6 210	2 102	937	1 080	348	162	281	822	50	428
augusti	5 802	1 998	874	1 017	325	144	220	781	40	403
september	5 426	1 667	853	1 040	324	111	209	817	34	371
oktober	4 931	1 434	831	963	341	101	231	654	39	337
november	4 947	1 281	744	918	373	88	244	898	55	346
december	6 061	1 114	802	871	398	33	189	1 778	538	338
1943										
januari	6 994	1 271	971	815	357	24	324	2 738	180	314
februari	7 251	1 597	1 097	867	384	33	474	2 352	136	311
mars	6 954	1 390	1 355	1 023	386	84	364	1 954	91	307
april	6 011	1 092	1 300	939	375	71	357	1 561	75	241
maj	5 201	994	1 268	904	315	107	263	1 006	57	287
juni	4 493	1 125	1 131	832	280	121	187	460	38	319
juli	4 110	1 122	998	780	262	122	202	327	27	270
augusti	3 872	1 166	884	736	248	122	186	248	22	260

F. Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1938—1943.

Tab. 16. Arbetsförmedling och arbetslöshet.

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medeltal
	Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser												
1938	218	230	182	157	146	153	152	128	132	167	236	231	196
1939	219	230	179	155	126	119	119	106	124	154	193	186	173
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	182
1941	249	241	208	184	160	154	139	131	130	141	176	195	198
1942	227	202	168	131	110	103	99	97	97	102	114	125	147
1943	137	133	114	109	99	93	89	90					
	Arbetslösheten inom fackförbunden (procent av medlemsantalet)												
1938	15·6	14·5	13·0	10·7	8·4	8·5	7·2	7·2	7·5	9·0	11·2	17·8	10·9
1939	14·9	13·0	11·7	9·0	6·8	5·6	4·8	5·0	6·8	8·0	10·4	15·2	9·2
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	11·8
1941	17·1	16·4	15·1	13·1	10·6	9·3	7·8	7·5	7·8	8·2	10·0	13·0	11·3
1942	13·6	12·5	11·0	8·1	5·9	4·9	4·2	4·0	4·3	4·8	5·9	10·3	7·5
1943	8·4	7·4	6·4	6·0	4·4	4·4	3·9						
	Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa												
1938	22 022	22 263	20 071	16 935	13 797	11 891	10 057	9 993	10 818	13 972	18 853	23 603	16 189
1939	29 263	29 020	27 250	24 893	17 610	12 501	9 229	8 709	9 499	12 183	15 583	14 940	17 556
1940	15 552	15 184	14 332	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 243	16 122	20 562	23 469	13 367
1941	30 512	34 900	33 702	30 552	24 856	20 656	16 205	14 989	13 279	12 610	14 781	19 583	22 219
1942	25 259	25 149	22 062	15 535	10 060	7 941	6 959	6 649	6 419	6 377	6 671	8 592	12 306
1943	9 992	9 569	8 550	7 206	6 247	5 253	4 571	4 410					

Tab. 17. Indextal över antalet sysselsatta arbetare. (Se Anm.)

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1939 . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	100	98	97	90
1940 . . .	90	89	91	88	87	80	82	87	90	91	90	83
1941 . . .	83	85	84	85	88	91	92	92	92	91	91	85
1942 . . .	85	85	84	87	90	94	95	96	94	95	94	89
1943 . . .	90	90	90	91	93	94	90	90				

Anmärkningar till tabellavdelningen.

Tab. 7—9 och 17. För augusti 1943 ha rapportkorten utsänts till omkring 14 600 företagare, av vilka c:a 8 900 lämnat de begärda uppgifterna. Uppgifterna avse antalet sysselsatta arbetare sista arbetsdagen av sista avlöningsperioden i månaden. Uppgifter rörande övriga sysselsatta inhämtas endast för den mellersta månaden i varje kvartal. Indextal för mindre än 50 personer ha ej beräknats. Indextal, som avse minst 50 men under 100 personer, äro tryckta med medieval stil. I tab. 8 och 17 ha enligt den s. k. kedjemetoden indextal uträknats över arbetarantalet med september 1939 som fast bas. Indextalen för augusti 1943 äro preliminära. I tab. 8 och 17 ha fr. o. m. juni 1941 arbetare på semester räknats som sysselsatta. Indextalen i tab. 17 avse hela materialet. De s. k. konjunktursiffrorna i tab. 9 grunda sig på arbetsgivarnas omdömen om arbetstillgången. Omdömet mycket god arbetstillgång har betecknats med poängsiffran 5 och god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång med siffrorna 4, 3, 2 och 1, varefter ett med antalet sysselsatta vägt medeltal av dessa poängsiffror framräknats. — *Tab. 10.* Beträffande principerna för redovisningen se SFS 1940: 588 samt Soc. Medd. årg. 1940, sid. 409. — *Tab. 16.* Fr. o. m. januari 1938 ha i antalet hjälpsökande medräknats vid statliga och statskommunala beredskapsarbeten sysselsatta hänvisade arbetslösa, vilka dock först fr. o. m. juli 1940 varit anmälda som hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna.

Litteraturöversikt.

(11 augusti—10 september 1943.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

Boss, M. Die Bedeutung der Psychologie für die menschlichen Lebens- und Arbeitsgemeinschaften. Schweizerische Arbeitgeber-Zeitung 1943, nr 35.

Miomandre, Ch. de. La protection de l'épargne. Revue du travail 1943, nr 6.

Riches, E. J., & Jack, L. B. The transition from war to peace economy. International labour review juli 1943.

Sverige.

F[uruskog], J. Folkrörelsernas Sverige. [Anm. av E. H. Thörnberg: »Folkrörelser och samhällsliv i Sverige.»] Reformatorn 1943, nr 36.

Hjelmberg, H. Förslag till lag om folkskolväsendet. Sv. stadsförbundets tidskrift 1943, nr 6.

[Landsorganisationen i Sverige.] Besparingsberedningens statistikkommittés betänkande. (Yttrande.) Fackföreningsrörelsen 1943, nr 35.

Pettersson, Lennart. Efterkrigstidens ekonomi. Politisk tidskrift 1943, nr 6.

Thuresson, E. Inkomster, konsumtion och sparande under krigsåren. Svensk statsförvaltning 1943, nr 2.

Wallentheim, A. Försiktighet med skattesänkningar. S. A. P. information 1943, nr 15.

Industri och jordbruk. Finanstidningen 1943, nr 31.

Ny kommunal indelning. Sunt förnuft 1943, nr 6.

Sociala frågor vid årets riksdag. Verkstäderna 1943, nr 8.

Yrkesfiskarnas inkomstförhållanden. S. A. P. information 1943, nr 14.

Danmark.

Josephy, B. Danmark neutraliserar pengar. Industria 1943, nr 18.

Finland.

Skall den finska konjunkturskatten upphävas? Industria 1943, nr 18.

Schweiz.

Ernüchterung über den Beveridgeplan. Sozialpolitisches Programm der Bundesregierung. Sozialpolitische Weltrundschau juli 1943.

Soc. rådsrepublikernas union.

De ryska arbetarna under kriget. Metallarbetaren 1943, nr 34.

Die Wirklichkeit der sowjetischen Arbeitsverfassung. Reichsarbeitsblatt 1943, nr 22.

Storbritannien.

En brittisk plan för New deal. Industria 1943, nr 17.

Den brittiska efterkrigsdebatten. Finanstidningen 1943, nr 32.

Tyskland.

Roeder, A. Zur Abgrenzung des öffentlichen Dienstes in der neueren Praxis des Arbeitsrechts. Reichsarbeitsblatt 1943, nr 22.

Arbetarskydd.

Sverige.

André, L. Modernt renseri för stålgjutgods. Arbetarskyddet 1943, nr 6.

Nyström, P. Måste fabriken vara smutsig? Frihet 1943, nr 17.

Stensfors, S. Arbetarskydd vid husbyggnadsarbeten. Förbundskamraten 1943, nr 8.

Kampen för bättre sanitära förhållanden inom gjuterierna. Gjutaren 1943, nr 4.

Krigsarbetarens problem från läkarens synpunkt. Affärsekonomi 1943, nr 11.

Storbritannien.

Pneumoconiosis among coal miners. Workmen's compensation and benefit schemes. The Ministry of labour gazette 1943, nr 7.

Arbetslön och arbetstid.

Rates of pay and working hours of seafarers. International labour review juli 1943.

Sverige.

Hultgren, G. V. Underläkarnas avlöningsvillkor. Sv. läkartidningen 1943, nr 34.

Lindforss, R., & Hjalmarsson, J. Osmidig lönepolitik. Två repliker. Sunt förnuft 1943, nr 6.

P[etersson], G[unnar]. Semesterersättningen: 1/30 eller 1/25 [för anställda med månadslön]? Arbetsledaren 1943, nr 16.

Sölvén, A. Begränsning av dyrtidstillägg. Metallarbetaren 1943, nr 33.

Lagen om begränsning av dyrtidstillägg på lön och pension. Försäkringstjänstemannen 1943, nr 6.

Danmark.

Dyhr, S. Ægteskab og Tjenestemandsløn. Vår stad 1943, nr 8.

Schweiz.

Neue Richtsätze für die Lohnanpassung. Schweizerische Arbeitgeber-Zeitung 1943, nr 22.

Zwischenbericht der Eidg. Lohnbegutachtungskommission über die Berechnung der Richtsätze für die Lohnanpassung. Die Volkswirtschaft 1943, nr 8.

Storbritannien.

Agricultural wages in England and Wales. The Ministry of labour gazette 1943, nr 7.

Tyskland.

Sturn, H. Die Leistungszulage. Soziale Praxis 1943, nr 5.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

Full sysselsättning. Affärsvärlden 1943, nr 36.

Sverige.

Lundgren, Å. Nya regleringsbestämmelser för byggnadsverksamheten. Från departement och nämnder 1943, nr 15.

Nordström, G. H. Hur kan det finnas arbetslösa i tider som dessa. Sv. socialvårds tidning 1943, nr 8.

Rössel, J. Kan industrins rekrytering av arbetskraft planläggas? Fackföreningsrörelsen 1943, nr 33—34.

Sterner, R. Sur högerreaktion [angående sysselsättningsproblemet efter kriget]. Metallarbetaren 1943, nr 35.

Deltidstjänster i statliga och kommunala verk. Vår stad 1943, nr 8.

Problemer vedrörende Arbejdskraften i Sverige. Udenrigsministeriets Tidsskrift 15 aug. 1943.

Danmark.

Af Arbejdsdirektørens Indberetning for Regnskabsaaret 1941—42. Arbejdsgiveren 1943, nr 18.

Storbritannien.

Resettlement and training after the war. The Ministry of labour gazette 1943, nr 7.

Befolkningsfrågor.

Sverige.

Svenska Gallup. Flykten från landsbygden beror oftast på ekonomin. Vi 1943, nr 36.

Befolkningens fördelning efter yrken i Stockholm vid slutet av år 1940. Statistisk månadsskrift 1943, nr 7.

Storbritannien.

Burns, Margaret. Shall our nation live or die? The health education journal 1943, nr 3.

Bostadsförhållanden.

Sverige.

Dahl, E. Utredning om åtgärder för tillgodoseende av de minst bemedlades bostadsbehov i Stockholm. Byggnadsindustrin 1943, nr 15.

Furhoff, S. Att bygga under krig. Sveriges fastighetsägaretidning 1943, nr 18.

Hök, B. Den moderna slumbostaden. Byggnadsvärlden 1943, nr 36.

Sundbärg, G. Stadsplan för ett bostadsområde på Bagaregårdshöjden i Göteborg. Byggmästaren 1943, nr 17.

Yve, H. Hälsovårdsnämnderna och bostadsvården. S. A. P. information 1943, nr 14.

Åsbrink, P. Tomträttsfrågan i Stockholm. Sv. stadsförbundets tidskrift 1943, nr 6.

Socialstyrelsens undersökning av fastigheternas omkostnader. Sveriges fastighetsägaretidning 1943, nr 17.

Svenska Riksbyggen startar eget arkitektkontor. Byggnadsträarbetaren 1943, nr 8.

Värmeisolering av bostadshus. Byggnadsvärlden 1943, nr 35.

Norge.

Frisch, R. En byggekostnadsindeks grunnlagt på de faktiske byggeforhold til enhver tid. Statsökonomisk tidsskrift 1943, nr 1/6.

Föreningsväsen, kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

Svenska gjutareförbundet 50 år. Gjutaren 1943, nr 4.

Amerikas förenta stater.

Prevention of labour stoppages in the United States. The Ministry of labour gazette 1943, nr 7.

Finland.

Hackzell, A. Arbetsgivarsaken i Finland. Industritidningen 1943, nr 5.

Försvarsberedskap och soldatvård.

Sverige.

Curtman, C. W. Krigsfamiljebidragen. Från departement och nämnder 1943, nr 16.

Hälso- och sjukvård.

Biörklund, E. Omhändertagande av skadade vid större katastrofer. Svenska röda korset 1943, nr 8.

Nyman, E. Våra vanligaste gifter. Svenska röda korset 1943, nr 8.

Olin, G. Kampen mot bakterierna. Svenska röda korset 1943, nr 8.

Sverige.

Alström, C.-H. Psykisk hälsovård. (Föredrag.) Sv. läkartidningen 1943, nr 34.

ANELL, ANNA-LISA. Problem och reformförslag inom sinnesslövården. Sveriges landstings tidskrift 1943, nr 4.
BJÖRKLUND, B. Krigskirurgiens senaste rön. Social-medicinsk tidskrift 1943, nr 9.
GÅRDLUND, W. Den privatpraktiserande läkaren bör användas i landets socialvård. Social-medicinsk tidskrift 1943, nr 9.
HANSSON, N., GREP, N., & BRÄNNBERG, C. Efterbehandlingssjukhus eller B-sjukhus. Sjukhuset 1943, nr 4.
OLIN, G. Bakteriologiska synpunkter på vattenfrågan. Sv. bryggareföreningens månadsblad 1943, nr 8.
RYDENFELT, S. Tänk, om barn kunde värpa ägg! Friskt folk 1943, nr 8.
[SELANDER, J.] Gubbe behandlar utslag med tvättvatten efter lik. Referat av föredrag. Sv. socialvårds tidning 1943, nr 8.
SVARTZ, NANNA. Reumatism — en sjukdom som kostar landet många miljarder. Friskt folk 1943, nr 8.

Storbritannien.

RADFORD, M. Post-war trends in health education. The health education journal 1943, nr 2.

Jordbruks- och egnahemsfrågor.

Sverige.

ZETTERBERG, O. Preliminära resultat från sommarens arealinventering och beräkningar angående storleken av 1943 års skörd. Kommersiella meddelanden 1943, nr 8.
Arrendeinstitutionens framtid. Sunt förnuft 1943, nr 6.
Jordbrukspriserna under regleringsåret 1943/44. Från departement och nämnder 1943, nr 16.

Danmark.

Danskt jordbruk. Lantarbetaren 1943, nr 36.

Finland.

PUOLAKKA, N. O. The agricultural production campaign in Finland 1941. Le Nord 1942, nr 2/3.

Kooperation.

Sverige.

Kooperativa förbundets fyrtiofjärde kongress. Redogörelse för förhandlingarna. Kooperatören 1943, nr 15/16.

Kristidsfrågor.

Sverige.

BJÖRNBERG, A. Kristidsnämnderna och kommunerna. Från departement och nämnder 1943, nr 15.
DAHLIN, E. H. Kommunerna och priskontrollen. Sv. stadsförbundets tidskrift 1943, nr 6.
LEIJONHUFVUD, E. Återblick på vedavverkningsåret 1942/43. Från departement och nämnder 1943, nr 15.

Amerikas förenta stater.

Control of wages and prices in the United States. The Ministry of labour gazette 1943, nr 7.

Nykterhetsfrågan.

RÖGIND, S. Das dänische und das schwedische System zur Einschränkung des Alkoholverbrauchs. 25jährige Erfahrungen. Le Nord 1942, nr 2/3.

Sverige.

F[URUSKOG], J. Preludier till utredningen [av den svenska nykterhetslagstiftningen]. Reformatorn 1943, nr 35.
Dryckspengar. Reformatorn 1943, nr 36.
Pilsneråket viktigare i beredskapssverige än mjölkvagn och brödkärra? Pressmeddelanden från Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamling 1943, nr 3.
Vi, polisen och de överförfriskade. Pressmeddelanden från Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamling 1943, nr 3.

Priser, levnadskostnader, konsumtion.

Sverige.

DAHLIN, E. H. Regleringen av restaurangpriserna. Från departement och nämnder 1943, nr 16.
GRÄSLUND, H. Mjölkförsörjningen under fyra års krigshushåll. Från departement och nämnder 1943, nr 14.
KLARIN, EDITH. Sjukhuskostens näringsvärde och pris. Sveriges landstings tidskrift 1943, nr 4.
Livsmedelsförsörjningen. Affärsvärlden 1943, nr 33.
Utredning i dyrortsfrågan. Folkskollärarnas tidning 1943, nr 33.

Finland.

TOMMILA, O. Finlands livsmedelsförsörjning skall rationaliseras. Industria 1943, nr 17.

Schweiz.

BÖKER, H. Production et consommation des huiles et graisses comestibles en Suisse. Revue internationale d'agriculture 1943, nr 5.
Schweiz' Selvforsyning med Landbrugsprodukter. Udenrigsministeriets Tidsskrift 15 aug. 1943.

Socialförsäkring.

Sverige.

SIMONEN, A. E. Den interkommunala änke- och pupillkassans organisation i Sverige. Finsk kommunaltidskrift 1943, nr 6.
Anskaffningsrekord för livförsäkringen. Finanstidningen 1943, nr 33.

Norge.

Kontrollen med de sykmeldte. Sosial trygd 1943, nr 7/8.

Tyskland.

60 Jahre deutsche Krankenversicherung. Sozialpolitische Weltrundschau juli 1943.

Socialvård.

Sverige.

CARLSSON, GÖSTA. Reflexioner kring en utredning om Stockholms läns ålderdomshems sinnessjuk- och sinnesabnormklientel. Tidskrift för fattigvård 1943, nr 4.

EKMAN, E. Skarvikshemmen. [Stockholms stadsmissions skyddshem för psykiskt abnorma flickor.] Sv. socialvårds tidning 1943, nr 8.

HELLE, V. Vi måste ha en förebyggande ungdomsvård. Social-medicinsk tidskrift 1943, nr 9.

LOVÉN, N. Ett inlägg i frågan om de partiellt arbetsföra. Sv. socialvårds tidning 1943, nr 8.

YVE, H. Vägen tillbaka. Kommunerna och de partiellt arbetsföras problem. S. A. P. information 1943, nr 15.

Angående ersättning i vissa fall för fattigvård och barnavård åt norska medborgare. Meddelanden från K. socialstyrelsens byrå för fattigvårds- och barnavårdsärenden m. m. 1943, nr 93.

Danmark.

KÆMPEGÅRD, P. CHR. För og efter den danske Socialreforms Gennemförelse. Tidskrift för fattigvård 1943, nr 4.

SKALTS, VERA. Den danska »mödrahjälpen». Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1943, nr 4.

Storbritannien.

The rehabilitation and resettlement of disabled persons in Great Britain. International labour review juli 1943.

Undervisning och yrkesutbildning.

Sverige.

HECKSCHER, G. Till frågan om kommunaltjänstemännens utbildning. Landskommunernas tidskrift 1943, nr 9.

NEYMARK, E. Yrkesvägledning. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1943, nr 4.

Utbildningen av arbetsledare. Verkstäderna 1943, nr 8.

Schweiz.

BRUNNER, J. U. Schulungs- und Erziehungsprobleme in industriellen Betrieben. Schweizerische Arbeitgeber-Zeitung 1943, nr 33.

Tyskland.

HAUSSMANN, K. Das landwirtschaftliche Berufserziehungswerk. Reichsarbeitsblatt 1943, nr 23.

WAGNER-ROEMMICH, K. Überwindung des Ungelernten und Anlehrverhältnis. Soziale Praxis 1943, nr 5.

Ut- och invandring.

Sverige.

HYRENIUS, H. Swedish emigration to America. Le Nord 1942, nr 1.

Danmark.

KAMP, A. Danish emigration to North America. Le Nord 1942, nr 1.

Finland.

ENGELBERG, R. Finnish emigration to the United States and Canada. Le Nord 1942, nr 1.

Island.

BENEDIKTSSON, J. Icelandic emigration to America. Le Nord 1942, nr 1.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

ALLWOOD, M. S., & RANEMARK, INGA-BRITT. Medelby. En sociologisk studie. Under medverkan av ... Sthlm 1943.

AMERIKAS FÖRENTA STATER. Department of labor. Bureau of labor statistics.
Bulletin. Wash. 1942—43.
720. Earnings in the manufacture of industrial machinery, 1942.
723. Spending and saving of the nation's families in wartime.
724. Income and spending and saving of city families in wartime.
731. Wage rates of union street-railway employees, June 1, 1942.
733. Hourly entrance rates paid to common laborers, 1942.

— Social security board.
Annual report. 7 (1941/42). Wash. 1943.

FINLAND. Statistiska centralbyrån. Statistisk årsbok. Ny serie. 40 (1942). Hfors 1943.

FRIDÉN, O. Individ, klass och nation. Sthlm 1943. (Studentföreningen Verdandis småskrifter. 457.)

GROTH, S. De lungsjukas riksförbunds utredning angående lungsjukas levnadsförhållanden. Sthlm 1943.

HANSSON, P. A., DOMÖ, J. F., & GJÖRES, A. Aktuella folkförsörjningsfrågor, november 1942. Redogörelser lämnade i riksdagen d. 2 nov. 1942. Sthlm 1942. (Folkberedskapens skrifter. 1.)

HANTVERKETS LÄRLINGSKOMMITTÉ 1941. Utredning med förslag angående hantverkets lärlingsfråga. Avg. d. 4 mars 1943. Sthlm 1943. (Sveriges hantverks- och småindustriorganisation.)

HOFSTEN, BIRGITTA v. Vad 900 kvinnor tycker. En rundfråga av Fredrika Bremerförbundet. Sthlm 1943. (Fredrika Bremerförbundets skriftserie. 6.)

INTERNATIONELLA ARBETSBYRÅN.
Annuaire des statistiques du travail. Année 7 (1942). Montreal 1943.
Studies and reports. Montreal 1943.
Ser. A. (Industrial relations.)
42. Joint production committees in Great Britain.
Ser. N. (Statistics.)
25 (revision of No. 19). The international standardisation of labour statistics. A review of the statistical work of the International labour office and of various international statistical conferences.

— Inter-American committee on social security.
Panorama of social insurance in the Americas. Montreal 1943. (Provisional bulletin. 1.)

MÖLLER, G. De politiska flyktingarna i Sverige. Interpellationssvar avg. ... d. 22 maj 1943 jämte delar av den efterföljande debatten. Sthlm 1943. (Folkberedskapens skrifter. 4.)

NATIONERNAS FÖRBUND. Child welfare information centre.
Annual report on child welfare (summarising information received from governments in 1942). Geneva 1943.

NORGE. Landbrukets priscentral.
Landbrukets priser. 23 (1942). Ski 1943.

— Statens pensjonskasse, Den norske enkekasse og Pensjonskassen for statens tjenestemenn.
Årsberetning for 1942. Oslo 1943.

STATISTISK ÅRSBOK för Sverige. Årg. 30 (1943). Utg. av Statistiska centralbyrån. Sthlm 1943.

STORBRITANNIEN. Board of education.
Educational reconstruction. Lond. 1943.
— Colonial office.
Labour supervision in the colonial empire 1937—1943. Lond. 1943.
— Ministry of labour and national service.
Conference on industrial health ... 9th—11th April 1943. Report of proceedings. Lond. 1943.

SVENSSON, GEORG, & AHLENIUS, H. Den svenska boken under 50 år. Utg. med anledning av Svenska bokhandlareföreningens 50-årsjubileum 1943. Sthlm 1943.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1943.
Jordbruk med binäringar.
Fiske år 1941. Av Statistiska centralbyrån.
Socialstatistik.
Hushållsbudgeter och livsmedelskonsumtion i städer och tätorter 1940—1942. Av K. socialstyrelsen.
Sparbanker.
Allmän sparbanksstatistik år 1941. Av Statistiska centralbyrån.
Statens vattenfallsverk år 1942. Av K. vattenfallsstyrelsen.

THÖRNBERG, E. H. Folkrörelser och samhällsliv i Sverige. Sthlm 1943. (Orientering i aktuella ämnen.)

VÅRA samlingslokaler i staden — på landet. Sthlm 1943. (Fredrika Bremerförbundets skriftserie. 5.)

ÅBO.
Statistisk årsbok för Åbo stad. 27 (1942). Åbo 1942.
24 frågor och svar om folkförsörjningen. Sthlm 1943. (Folkberedskapens skrifter. 5.)

Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar.

Till Konungen, vederbörande departementschef eller riksdagsutskott har socialstyrelsen under tiden $^{20}/_{8}$—$^{19}/_{9}$ 1943 avlåtit bl. a. följande remissvar och andra skrivelser (exp. från byråerna I—VI).

Departement		Daterad
Socialdep.	Ang. ändring i lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar (III) . . .	$^{21}/_{8}$
»	Ang. anslag till anordnande av skyddsrum vid statens alkoholistanstalt å Venngarn (II)	$^{26}/_{8}$
Finansdep.	Besparingsberedningens statistikkommittés förslag ang. den statliga statistikens organisation m. m. (IV); se sid. 696 i detta häfte	$^{31}/_{8}$
Socialdep.	Socialvårdskommitténs betänkande med utredning och förslag ang. socialvårdens organisation m. m. (II); se sid. 671 i detta häfte	$^{31}/_{8}$
»	Hemställan om medel för indexberäkningar rörande byggnadskostnaderna (V)	$^{1}/_{9}$
»	Ang. bemyndigande och anslag för undersökning rörande sysselsättning och arbetstid inom näringslivet i november 1943 (V)	$^{1}/_{9}$
Kommunikationsdep.	Civila byggnadsutredningens betänkande I (SOU 1943: 10) ang. planläggning och utförande av byggnader för ålderdomshem m. m. (II)	$^{3}/_{9}$
Socialdep.	Utl. om ersättning till läkaren vid statens alkoholist- och tvångsarbetsanstalt i Karlstad för intelligensundersökning av anstaltens alkoholistklientel (II)	$^{11}/_{9}$
Finansdep.	Ang. livsmedelskostnaderna för augusti 1943 (IV); se sid. 710 i detta häfte	$^{13}/_{9}$
Socialdep.	Förslag ang. undersökning rörande folkpensionärernas levnadsförhållanden (IV)	$^{16}/_{9}$

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden $^{20}/_{8}$—$^{19}/_{9}$ 1943 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
663.	K. reglemente för utdelning av studielån från allmänna studielånefonden	$^{29}/_{7}$
664.	K. kung. om fortsatt giltighet av kung. den 4 juni 1943 (nr 310) ang. allmänt prisstopp	$^{30}/_{8}$
665.	K. cirkulär till statsmyndigheterna ang. storleken av vissa taxor och avgifter . .	$^{30}/_{8}$
670.	K. kung. ang. befrielse i vissa fall för utlänningar från skyldigheten att hava arbetstillstånd	$^{30}/_{8}$

INNEHÅLL

Förslag till arbetstidslag för hotell, restauranger och kaféer 747
Lungsjukas levnadsförhållanden . . . 760

Kortare meddelanden
Frågan om generell hyreshöjning . . . 767
Dyrortsgrupperingssakkunniga 768

Kommitté med uppdrag att leda arbetsstudier av byggnadsarbeten för jordbrukets behov 768

Periodiska översikter

Kollektivavtalen under tredje kvartalet 1943 769
Byggnadsverksamheten i Sverige år 1942 771
Vägarbetets organisation och vägarbetarnas arbetsförtjänster år 1943 . 776
Den privata arbetsförmedlingen under år 1942 783
Sjuksköterskebyråernas verksamhet under år 1942 784
Levnadskostnaderna i september 1943 786
Arbetsmarknaden
Arbetsmarknaden under september 1943 803
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under september 1943 . . 806
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission 809
Lönesumman inom industri och handel m. m. under tredje kvartalet 1943 . . 813
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna juli 1943 816
Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden 819

Litteraturöversikt 835
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar 841
Författningar rörande sociala frågor . 842

INDEX

Projet de loi sur la durée du travail dans les hôtels, restaurants et cafés.
Conditions de vie des tuberculeux des poumons.
Courtes notices.
La question d'une hausse générale des loyers.
Les experts pour la répartition des localités d'après le coût de la vie.
Comité chargé de diriger les études préliminaires à des travaux de construction pour les besoins de l'agriculture.

Aperçus périodiques

Les conventions collectives pendant le 3e trimestre 1943.
Activité de l'industrie du bâtiment en Suède en 1942.
Organisation des travaux de voirie et salaires des ouvriers en 1943.
Les bureaux de placement privés en 1942.
Les bureaux d'infirmières en 1942.
Coût de la vie en septembre 1943.
Marché du travail.
Le marché du travail pendant septembre 1943.
Activité de la Commission du marché du travail en septembre 1943.
Communications de la Commission du marché du travail.
Somme des salaires payés dans l'industrie, le commerce, etc. pendant le 3e trimestre 1943.
Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Juillet 1943.
Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.
Bibliographie.
Rapports et exposés par l'A.T.P.S.
Lois concernant les questions sociales.

50—430090. *Soc. Medd. 1943.*

Sociala Meddelanden.

Bulletin officiel publié par l'Administration du Travail et de la Prévoyance Sociale (A. T. P. S.) en Suède.

La durée du travail dans les hôtels, restaurants et cafés. L'A.T.P.S. a remis au Gouvernement un rapport contenant un projet de loi sur la durée du travail dans cette catégorie d'établissements. A ceux-ci s'étend la loi générale sur la durée du travail, mais on a excepté de l'application de la loi, d'une part, les entreprises occupant d'ordinaire moins de cinq employés, d'autre part, et indépendamment de la grandeur de l'entreprise, le personnel employé directement au service du public. Le projet de loi spécial propose d'étendre l'application de la limitation légale de la durée du travail aux établissements occupant d'ordinaire au moins trois employés ainsi qu'à l'ensemble du personnel, quelle que soit sa spécialisation professionnelle. La durée du travail serait, en règle générale, limitée à 144 heures pendant le cours de trois semaines, mais pour le personnel occupé directement au service du public la durée du travail pourrait être prolongée jusqu'à 153 heures pendant la même période. P. 747.

Conditions de vie des tuberculeux des poumons. Sur l'initiative de l'Union nationale des tuberculeux des poumons, une enquête statistique a été entreprise sur les conditions de vie de cette catégorie de malades. Dans l'article, le chef de l'enquête fournit de celle-ci un résumé. Les données se sont basées sur des questionnaires auxquels ont répondu 3 079 tuberculeux des poumons, habitant dans des illes ou à la campagne et dans différentes parties du pays. Les conditions d'habitation des tuberculeux laissaient beaucoup à désirer, ainsi que leurs possibilités de retrouver un emploi après leur séjour dans un sanatorium. La capacité de travail réduite des malades devrait cependant êtres utilisée. Une statistique courante dans ce domaine est proposée. P. 760.

Les conventions collectives pendant le 3e trimestre 1943. Les dénonciations et conclusions de conventions ont été relativement peu nombreuses pendant le trimestre. Un accord avait été signé dans la branche hôtels et restaurants en vue de prolonger la convention générale en vigueur, qui cependant avant le 1er octobre a été dénoncée pour la fin de l'année. Dans l'agriculture, de nouvelles conventions ont été conclues qui entreront en vigueur pour la durée d'une année à partir du 1er novembre. Pour la grande majorité des conventions qui sont valables la durée de l'année civile et qui sont denonçables au plus tard le 30 septembre, cette dernière date a été reculée dans l'attente d'une nouvelle convention générale relative à la fixation des salaires d'après les indices du coût de la vie. P. 769.

Activité de l'industrie du bâtiment en Suède en 1942. L'article fournit un compte-rendu préliminaire des constructions achevées pendant 1942 dans 1 045 localités, dont 398 villes et agglomérations urbaines. Au total ont été construits pendant l'année 22 973 logements, comprenant 67 697 pièces (cuisines comprises) et 12 180 locaux non destinés à l'habitation, représentant une surface d'environ 774 000 m². Parmi les logements, 35 % consistaient, au maximum, une pièces et une cuisine. D'une comparaison avec l'année précédente, relativement à 326 villes et agglomérations urbaines, il ressort que le nombre de logements nouvellement construits en 1942 était de 72 % supérieur à celui de 1941, mais d'environ 40 % inférieur à la moyenne des années de haute conjoncture 1935—1939. La construction de locaux non destinés à l'habitation était en 1942 à peu près égale à celle de l'année précédente. Le compte-rendu définitif paraîtra dans une publication spéciale. P. 771.

L'organisation des travaux de voirie et salaires des ouvriers en 1943. Sur la base des renseignements fournis par les directions de la voirie et les entrepreneurs, le nombre d'ouvriers occupés aux travaux de voirie, au début de juillet 1943, était estimé à 964 ouvriers professionnels ou spécialisés, 1 434 chauffeurs et 9 514 manœuvres contre respectivement 1 187, 1 341 et 10 228 à la même date de l'année précédente. Pour les ouvriers (occupés aux travaux tant d'entretien que de construction) dans la propre régie des directions de la voirie, le salaire horaire moyen pendant la période allant du 1er janvier au 30 juin 1943 était de 1·48 couronne pour les ouvriers professionnels ou spécialisés, de 1·45 cour. pour les chauffeurs et de 1·32 pour les manœuvres, contre respectivement 1·40, 1·39 et 1·23 cour. en 1942. P. 776.

Le coût de la vie en septembre 1943. Les calculs des indices du coût de la vie pour septembre 1943 montrent que ces indices sont restés stationnaires à 153 dans la série basée sur 1935 et à 239 dans la série basée sur 1914. Dans la première de ces séries, et pendant le 3e trimestre, les nombres indices ont baissé pour les postes denrées alimentaires, habillement, chauffage et éclairage, tandis que le nombre indice pour le poste dépenses diverses demeurait inchangé. L'indice pour le poste impôts était monté de pas moins de 12 unités. Le poste habitation demeurait inchangé. Les nouveaux nombres ndices généraux n'accusent, eux non plus, aucune divergence avec ceux de décembre 1942. P. 786.

Le marché du travail pendant septembre 1943. La pénurie de main-d'œuvre a continué d'être grande, notamment dans l'agriculture, l'exploitation forestière et le travail ménager. Le nombre de demandes de travail pour 100 places disponibles a été de 93 en septembre contre 90 en août. Le nombre d'ouvriers occupés dans l'industrie et domaines d'activité connexes était de 2 % plus élevé à la fin de septembre qu'à la fin du mois précédent; cette augmentation dépendait cependant du moins grand nombre de congés et de mobilisations. La proportion de chômeurs affiliés à des syndicats était de 3·4 % à la fir d'août contre 3·9 un mois plus tôt. Le nombre de chômeurs demandant des secours s'élevait en septembre à 4 600, ce qui constituait une augmentation de 190 au cours du mois. P. 803.

Häftets huvudinnehåll.

Oktober 1943.

Arbetstiden i hotell, restauranger och kaféer. Socialstyrelsen har till Kungl. Maj:t avgivit ett betänkande med förslag till arbetstidslag för nämnda företag. Dessa äro inbegripna under allmänna arbetstidslagen, men man har från lagens tillämpning undantagit dels företag med i regel färre än fem arbetstagare och dels, oavsett företagets storlek, sådana arbetstagare, som ha att direkt betjäna allmänheten. I lagförslaget föreslås sådan utvidgning av den lagstadgade arbetstidsbegränsningens tillämpning, att denna skulle komma att omfatta företag inom ifrågavarande verksamhetsområde med i regel minst tre arbetstagare samt alla arbetstagare utan hänsyn till yrkesspecialitet. Arbetstiden skall i regel begränsas till 144 timmar under loppet av tre veckor, men för arbetstagare, som ha att direkt betjäna allmänheten, medgives en utsträckning av arbetstiden till 153 timmar under samma tidrymd. Sid. 747.

Lungsjukas levnadsförhållanden. På initiativ av De lungsjukas riksförbund har företagits en statistisk undersökning av de lungsjukas livsbetingelser. I artikeln lämnar ledaren av denna undersökning en sammanfattande redogörelse för densamma. Uppgifterna grunda sig på besvarade frågeformulär från 3 079 lungsjuka i städer och på landsbygden i olika delar av landet. De lungsjukas bostadsförhållanden lämnade mycket övrigt att önska, likaså möjligheterna att fortsätta förvärvsarbete efter sanatorievistelse. De sjukas partiella arbetsförmåga bör dock tillvaratagas. — En fortlöpande statistik på detta område förordas. Sid. 760.

Kollektivavtalen under tredje kvartalet 1943. Avtalsrörelserna ha under kvartalet varit av jämförelsevis ringa omfattning. Inom hotell- och restaurangfacket träffades i juli månad uppgörelse om prolongation av det tidigare riksavtalet, vilket emellertid sedermera före den 1 oktober uppsagts att utlöpa vid årsskiftet. För jordbruket ha nya avtal upprättats att gälla under det avtalsår, som börjar den 1 november. För det stora flertalet av de avtal, som löpa per kalenderår och kunna uppsägas senast den 30 september, har uppsägningstiden framflyttats i avvaktan på nytt ramavtal angående indexlöner. Sid. 769.

Byggnadsverksamheten i Sverige år 1942. En preliminär redogörelse lämnas för under år 1942 fullbordade (och avgångna) byggnader i 1 045 orter, varav 398 städer och stadsliknande samhällen. Sammanlagt tillkommo under året 22 973 bostadslägenheter och 67 697 rum (inkl. kök) samt 12 180 lokaler för andra än bostadsändamål med c:a 774 000 m² golvyta. Av bostadslägenheterna bestodo 35 % av högst 1 rum och kök. En jämförelse med tidigare år beträffande 326 »gemensamma orter» visar, att antalet år 1942 nybyggda lägenheter var 72 % större än år 1941 men c:a 40 % mindre än genomsnittet för högkonjunkturåren 1935—1939. Byggnadsverksamheten för andra än bostadsändamål var år 1942 ungefär av samma omfattning som föregående år. Den definitiva redogörelsen kommer att utgivas som särskild publikation. Sid. 771.

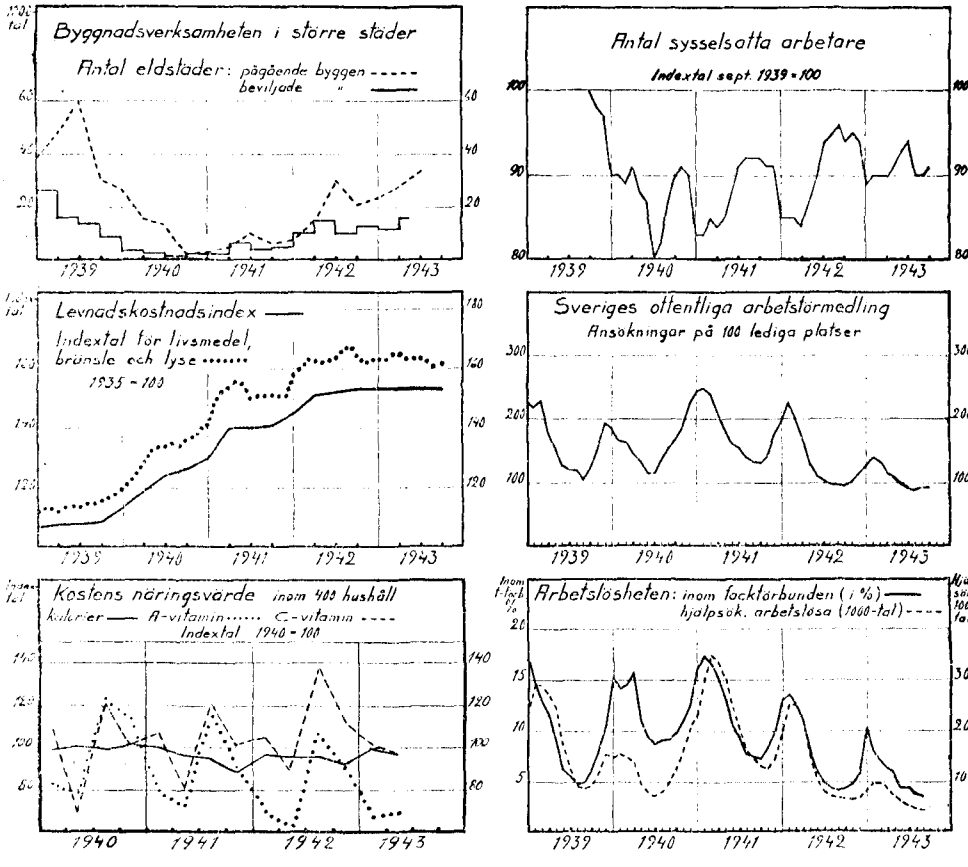
Vägarbetets organisation och vägarbetarnas arbetsförtjänster år 1943. På grundval av uppgifter från vägstyrelser och entreprenörer uppskattas antalet med vägarbete i början av juli 1943 sysselsatta arbetare till 964 yrkes- eller specialarbetare, 1 434 chaufförer och 9 514 grovarbetare mot resp. 1 187, 1 341 och 10 228 vid samma tidpunkt föregående år. För arbetare (sysselsatta med såväl underhålls- som byggnadsarbeten) i vägstyrelsernas egen regi uppgick under tiden 1 januari—30 juni 1943 den genomsnittliga timförtjänsten till 1·48 kr. för yrkes- eller specialarbetare, 1·45 kr. för chaufförer och 1·32 kr. för grovarbetare

mot 1·40, 1·39 resp. 1·23 kr. år 1942. Sid. 776.

Levnadskostnaderna i september 1943. Beräkningen av levnadskostnadsindex för september 1943 har givit till resultat, att i förhållande till juni dessa indextal förblivit oförändrade vid 153 i 1935 års serie och vid 239 i 1914 års serie. I förstnämnda indexserie sjönko under tredje kvartalet indextalen för posterna livsmedel, beklädnad samt bränsle och lyse, medan indextalet för posten övriga utgifter förblev oförändrat. Skatteindextalet däremot steg med ej mindre än 12 enheter. Bostadsposten var ej föremål för omräkning vid detta beräkningstillfälle. Ej heller i förhållande till december 1942 innebära de nya generalindextalen någon förändring. Sid. 786.

Arbetsmarknaden under september 1943. Knappheten på arbetskraft var alltjämt stor, särskilt inom jordbruk, skogsbruk och husligt arbete. Antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 93 i september mot 90 i augusti. Antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande näringsområden var 2 % högre i slutet av september än i slutet av föregående månad; ökningen berodde dock på semesterledigheternas och militärinkallelsernas minskade omfattning. Antalet arbetslösa inom fackförbunden utgjorde 3·4 % vid utgången av augusti mot 3·9 % en månad tidigare. Antalet hjälpsökande arbetslösa uppgick under september till 4 600, vilket innebar en ökning under månaden med 190. Sid. 803.

Socialstatistiska diagram.

Förslag till arbetstidslag för hotell, restauranger och kaféer.

Med anledning av ett socialstyrelsen den 18 juni 1937 meddelat uppdrag har styrelsen, som med uppdragets fullgörande medgivits uppskov, den 10 september 1943 till Kungl. Maj:t avgivit ett betänkande med förslag till arbetstidslag för hotell, restauranger och kaféer samt till lag om vissa med hänsyn till berörda lagstiftning påkallade ändringar i lagen om arbetstidens begränsning. I det följande lämnas en redogörelse för betänkandets huvudsakliga innehåll, och återgivas därefter de båda lagförslagen in extenso.

Frågans förhistoria. Från lagen om arbetstidens begränsning (allmänna arbetstidslagen), vilken antogs såsom provisorisk 1919 och efter flera förnyelser den 16 maj 1930 utfärdades utan begränsad tillämpningstid, stadgas, i 1 § k), undantag för bl. a. »sådant arbete i hotell-, restaurang- eller kaférörelse, som är att hänföra till allmänhetens direkta betjänande». Detta undantag, som väsentligen tillkommit till undvikande av olägenheter för allmänheten och av intrång på åsyftade personalgruppers inkomst av dricks pengar, har vid upprepade tillfällen berörts av yrkanden i riksdagen. Bl. a. väcktes vid riksdagen 1928 av herr Möller m. fl. i F. K. och herr Hansson i Stockholm m. fl. i A. K. likalydande motioner om framställning till Kungl. Maj:t om verkställande av undersökning rörande bl. a. hotell- och restaurangpersonalens arbetsförhållanden samt om vidtagande eller framläggande för riksdagen av förslag till nödiga åtgärder för konstaterade missförhållandens undanröjande. Under utskottsbehandlingen av frågan framhölls bl. a. önskvärdheten av förbättring av hotell- och restaurangpersonalens arbetstidsförhållanden. Riksdagen godtog i allt väsentligt motionärernas förslag, och Kungl. Maj:t uppdrog den 14 juni s. å. åt socialstyrelsen att verkställa den begärda utredningen och avgiva de förslag, vartill densamma kunde föranleda. För utredningens resultat redogjordes i en 1931 utgiven publikation »Undersökning rörande arbetstidsförhållandena inom hotell- och restaurangnäringen 1929/30». Socialstyrelsen inkom sedermera, den 3 september 1932, till Kungl. Maj:t med slutligt yttrande i ärendet och uttalade därvid bl. a., att styrelsen funnit det tvivelaktigt, om man för det dåvarande borde påkalla ytterligare lagstiftningsåtgärder på området.

Med anledning av en av herr Persson i Tidaholm 1937 väckt motion, vari föreslogs, att nyssnämnda undantagsbestämmelse i arbetstidslagen skulle uteslutas, beslöt riksdagen hemställa, »att Kungl. Maj:t ville låta verkställa fortsatt utredning rörande lämpligheten av en laglig reglering av arbetstiden för sådan hotell-, restaurang- och kafépersonal, som icke faller under lagen

om arbetstidens begränsning», samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Socialstyrelsen, vilken, såsom inledningsvis berörts, fått i uppdrag att effektuera nu berörda hemställan, verkställde den begärda utredningen såsom en komplettering av sin ovan omförmälda, 1929/30 utförda undersökning på förevarande område. Utredningens resultat framlades i en 1938 utgiven publikation »Undersökningar rörande vissa arbetstidsförhållanden inom bagerinäringen samt hotell- och restaurangnäringen».

Omnämnas må slutligen i detta sammanhang även en av fru Rönn-Christiansson m. fl. i A. K. 1939 väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om »förslag till sådan ändring av allmänna arbetstidslagen, som möjliggjorde restaurang- och hotellpersonalens inordnande under densamma». Med hänsyn till att socialstyrelsen då icke avgivit slutligt yttrande med anledning av sitt förut omnämnda, 1937 meddelade uppdrag, avslogs motionen.

Socialstyrelsens betänkande den 10 september 1943. Den senare delen av här ovan berörda den 18 juni 1937 meddelade uppdrag — eller att inkomma med förslag, vartill utredningen kunde föranleda — har socialstyrelsen fullgjort med avgivande av förevarande betänkande. I detsamma lämnar styrelsen till en början vissa upplysningar rörande utredningen och en översikt över de mer betydelsefulla resultaten av densamma.

Socialstyrelsens utredning 1937. Undersökningen utfördes dels medelst en skriftlig, väsentligen av fackliga och andra sammanslutningar besvarad enquête och dels medelst en muntlig, individuell enquête. Den förra enquêten, som väsentligen avsåg större företag med organiserad personal, omfattade med hänsyn tagen till arbetsgivarsidans svarsuppgifter 812 och med hänsyn till arbetstagarsidans 733 företag. Den senare, muntliga enquêten åter berörde 105 företag med i regel fåtalig, oorganiserad personal. Med ledning av tidigare inhämtade uppgifter ansåg sig styrelsen kunna uppskatta hela antalet företag inom ifrågavarande näring till omkring 17 000 och dess arbetstagare till minst 50 000, av vilka ungefär fyra femtedelar voro kvinnor. Vidare ansåg sig styrelsen kunna antaga, att av nämnda arbetstagare omkring en fjärdedel var inbegripen under allmänna arbetstidslagens tillämpning, under det ungefär tre fjärdedelar föllo utom lagen — d. v. s. voro sysselsatta i företag med högst fyra arbetare eller, om de voro anställda i större företag, hade att direkt betjäna allmänheten. De vid ifrågavarande undersökning inhämtade uppgifterna rörande arbetstiden avsågo endast sådan personal, som ej var inbegripen under arbetstidslagen.

Av uppgifter inhämtade vid den skriftliga enquêten framgick, att den genomsnittliga faktiska bruttoarbetstiden, d. v. s. med raster inräknade, per vecka uppgick enligt arbetsgivarnas uppgifter till 60 och enligt personalens till 63 timmar — några uppgifter om den faktiska nettoarbetstiden kunde i regel icke erhållas. Längst var i genomsnitt arbetstiden i hotell o. dyl. eller i hotell med spriträttigheter 62 timmar enligt arbetsgivarnas och 67 timmar

enligt arbetstagarnas uppgifter samt i övriga hotell jämte pensionat 63 resp. 81 timmar. Därnäst kommo konditori- och andra nykterhetskaféer med 61 resp. 65 timmar. Kortaste arbetstiden hade folkrestaurangerna med spriträttigheter eller 56 resp. 58 timmar. Övriga restauranger samt ölkaféerna intogo en mellanställning. Av de olika slagen av yrkesutövare inom branschen ansågs hotellpersonalen, d. v. s. sådana arbetstagare i hotell, som direkt betjänade allmänheten men icke serverade, ha den längsta arbetstiden eller enligt arbetsgivarnas uppgifter 62 och enligt arbetstagarnas 77 timmar. För serveringspersonalen uppgick arbetstiden till 60 resp. 63 timmar. Köks- och annan »ekonomipersonal» hade en arbetstid av 58 resp. 62 timmar.

En jämförelse med tidigare undersökningars resultat ansågs giva vid handen, att den för samtliga arbetstagarkategorier genomsnittliga arbetstiden per vecka sedan undersökningen 1929 nedgått med 4 timmar enligt arbetsgivarnas och 10 timmar enligt arbetstagarnas uppgifter. Utgick man från en undersökning 1914 uppgick förkortningen till 19 resp. 26 timmar.

Enligt den muntliga, individuella enquêten uppgick den genomsnittliga bruttoarbetstiden per vecka för kökspersonalen till 69·9, för serveringspersonalen till 68·3 och för annan personal till 68·1 timmar.

En i samband med den skriftliga enquêten verkställd undersökning rörande dricksspenningväsendet resulterade i mycket skiljaktiga uppgifter från arbetsgivar- och arbetstagarsidorna. Den ansågs emellertid visa, att dricksspengarna fortfarande spelade en stor roll för serveringspersonalen.

Arbetstid för hovmästare m. fl. Vidare har genom en särskild av socialstyrelsen utsedd delegation vid årsskiftet 1938/39 verkställts en undersökning rörande hovmästares, kökschefers och kassörskors arbetstid. Därvid framgick en genomsnittlig normal bruttoarbetstid per vecka för hovmästare av 60·8 timmar enligt arbetsgivarnas och 63·3 enligt personalens uppgifter, för kökschefer av 59·8 resp. 62·0 timmar och för kassörskor av 55·1 resp. 56·2 timmar. Dessutom förekom för samtliga dessa kategorier extra tjänstgöringstid.

Kompletterande undersökning 1943. Slutligen lämnas i betänkandet jämväl en redogörelse för en efter anmodan från socialstyrelsens sida av befattningshavare inom den kvinnliga yrkesinspektionen i början av år 1943 utförd kompletterande undersökning rörande arbetstidsförhållandena inom 81 i regel små hotell-, pensionat- och kaféföretag o. dyl. med tillhopa omkring 220 anställda. Av undersökningen framgick, att bruttoarbetstiden vanligen var ganska lång — i många fall överstigande 10 timmar om dagen och stundom uppgående till 12 à 14 timmar. I arbetstiden ingingo dock perioder av enbar beredskap och arbetstagarna voro oftast tillförsäkrade periodvis återkommande hel- och halvlediga dagar — ej alltför sällan en hel- och en halvledig dag i veckan.

Av lagstiftningen intresserade arbetstagare. Innan socialstyrelsen i sitt betänkande övergår till att överväga skälen för och emot en utvidgning av den lag-

stadgade arbetstidsregleringen på förevarande område, har den ansett sig böra söka något närmare utreda för hur många arbetstagare och för vilka yrkesgrupper berörda åtgärd skulle vara av särskilt intresse. Utgående från att behov av dylik reglering förnämligast måste erfaras av sådana arbetstagare, som varken äro inbegripna under arbetstidslagen eller, direkt eller indirekt, under kollektivavtalens tillämpning, kommer socialstyrelsen till att ett dylikt intresse torde förefinnas hos omkring halva antalet eller 25 000 av arbetstagarna inom hotell-, restaurang- och kafébranschen. Emellertid skulle även för de arbetstagare, som åtnjuta skydd av kollektivavtal men ej av allmänna arbetstidslagen, den ifrågavarande lagstiftningsåtgärden i regel medföra en viss, ehuru oftast mindre förkortning av arbetstiden. De yrkesgrupper, för vilka lagstiftningsåtgärden skulle vara av särskilt intresse, utgöras givetvis av dem, som nu stå utom arbetstidslagen eller med andra ord som ha att direkt betjäna allmänheten. I betänkandet uppräknas ett antal yrkesgrupper, som enligt arbetsrådets praxis ha dylika arbetsuppgifter, och jämväl en del yrkesgrupper, som enligt nämnda praxis ej ha det.

Ståndpunktstagande i fråga om utvidgad lagstadgad arbetstidsreglering. Såsom skäl för en utvidgning av den lagstadgade arbetstidsregleringen anför socialstyrelsen i huvudsak följande. Arbetstiden i hotell, restauranger och kaféer måste, även om svårartade missförhållanden endast sällan förekomma, i stor omfattning anses väl lång — särskilt i jämförelse med allmänna arbetstidslagens arbetstidsbegränsning, som ju redan gäller för vissa arbetstagargrupper inom nämnda företag. Det i stor utsträckning förekommande nattarbetet måste anses i hygieniskt avseende oförmånligt, och den talrika förekomsten av kvinnliga arbetstagare torde påkalla särskilt beaktande från skyddssynpunkt.

Emot den ifrågasatta reformen åter kan anföras bl. a., att lagstadgad arbetstidsbegränsning i allmänhet medför svårigheter och ökade omkostnader för företagen, vilket leder till fördyrad konsumtion. Kompensation genom rationaliseringsåtgärder låter sig ej i avsevärd mån genomföra. Arbetet är i många fall lindrigt eller intermittent eller endast att anse som beredskapstjänst, särskilt gäller detta kanske i fråga om serveringsarbetet. Personalens fortgående organisering och därmed följande ökad tillämpning av kollektivavtalens arbetstidsbegränsning kan också synas onödiggöra lagstiftning. Tillgången på yrkeskunnig personal är ofta mycket knapp. För den allmänheten direkt betjänande personalen finnes viss risk för att arbetstidsförkortning, genom bortfallande av en del tillfällen att erhålla dricks pengar, kan komma att medföra inkomstminskning.

Den ifrågasatta lagstiftningen måste även möta särskilda svårigheter på grund av de mycket varierande arbetsförhållandena inom olika företag och för olika yrkesgrupper.

Slutligen framhålles, att lagstiftaren i förevarande fall på annat sätt än som varit påkallat beträffande de förut utfärdade arbetstidslagarna måste taga hänsyn till allmänhetens behov. Möjligheten för denna att i skälig mån finna

tillgång till härbärge och förtäring är nämligen tydligtvis nära beroende av arbetstidens reglering för hotell, restauranger och kaféer.

Ett vägande av skälen för och emot den ifrågasatta lagstiftningen lämnade socialstyrelsen i viss mån tveksam, men ansåg sig styrelsen med hänsyn till den fortskridande utvecklingen på det sociala området och särskilt i fråga om arbetstidslagstiftningen böra förorda utsträckning av den lagstadgade arbetstidsregleringen inom förevarande näring. Med hänsyn till de emot en sådan åtgärd anförda skälen fann styrelsen emellertid det vara påkallat att vid lagstiftningens utformning framgå med varsamhet.

Ändring av allmänna arbetstidslagen eller särskild lag. Socialstyrelsen övergår därefter till att överväga frågan, om den vidgade arbetstidsregleringen bör åvägabringas genom ändring av den allmänna arbetstidslagen eller genom en särskild lag — en ny speciallag på arbetstidsregleringens område.

Det förra tillvägagångssättet skulle väsentligen bestå i uteslutande ur 1 § allmänna arbetstidslagen av undantaget k) — de allmänheten direkt betjänande arbetstagarna i hotell, restauranger och kaféer skulle därigenom i fråga om arbetstiden komma i samma ställning som övriga arbetstagare i berörda företag. En sådan lösning av frågan skulle tydligtvis genom sin enkelhet vara tilltalande från lagstiftningssynpunkt. Den skulle för de större företagen i regel ej medföra någon besvärlig nyhet utan endast en utvidgning av redan tillämpad arbetstidsreglering.

Socialstyrelsen framhåller i detta sammanhang, att enbart ett uteslutande av ifrågavarande undantag skulle åt arbetstidslagens tillämpning inom hotell, restauranger och kaféer bereda ett mycket vidgat område. Antalet under lagen inbegripna arbetstagare skulle nämligen ökas med ej blott de allmänheten direkt betjänande arbetstagarna i företag med minst fem andra (d. v. s. till ekonomipersonalen hänförliga) arbetstagare utan även med såväl ekonomipersonal som allmänheten direkt betjänande arbetstagare i ett betydande antal företag, som förut, då endast ekonomipersonalens antal varit avgörande för lagens tillämplighet, ej fallit under lagen — sannolikt skulle antalet under arbetstidslagen inbegripna arbetstagare inom ifrågavarande bransch nära nog tredubblas.

Förfarandet att utvidga den lagstadgade arbetstidsregleringen genom uteslutande ur 1 § allmänna arbetstidslagen av undantaget k) kan emellertid, påpekar socialstyrelsen, knappast anlitas, då man med hänsyn till hotell-, restaurang- och kaféföretagens arbetstidsförhållanden finner jämväl andra ändringar i lagen påkallade. Vidare måste det, då det gällde ett i fråga om arbetstiden så svårreglerat område som berörda företag, anses lämpligt att följa lantarbetstidslagens och arbetstidslagens för detaljhandeln (detaljhandelslagens) exempel och åt förevarande lagstiftning giva allenast provisorisk giltighet.

Lagens tillämpningsområde. Slutligen upptages i socialstyrelsens så att säga allmänna motivering frågan om lagens tillämpningsområde med hänsyn till fö-

retagens storlek — om detsamma såsom allmänna arbetstidslagens skall begränsas till att gälla för företag med flera än fyra arbetstagare, för företag med ett lägre minimiantal arbetstagare eller för alla företag inom branschen utan hänsyn till arbetstagarantalet. Den förstnämnda begränsningen skulle dock, såsom ovan berörts, medföra en mycket betydande utvidgning av tillämpningen. En lagstadgad arbetstidsbegränsning med vidare tillämpningsområde skulle drabba de små företagen särskilt hårt — de hade ej ekonomisk förmåga att bära de med en personalökning förenade kostnaderna, mindre möjlighet att ordna upp arbetet efter växlande förhållanden, såsom vid sjukdomsfall eller tillfälligtvis ökad publikfrekvens, samt utgjorde ofta endast utvidgade enskilda hushåll. De fyllde dock i många fall ett verkligt behov inom konsumtionen. Arbetsförhållandena inom småföretagen syntes emellertid överhuvud taget vara sämre än i de större företagen; dock förekom i de förra mindre nattarbete. Kontrollen å lagens efterlevnad måste dock givetvis bli skäligen svag i fråga om de mycket talrika småföretagen.

Med hänsyn till vad nu anförts och särskilt till arbetarskyddets krav har socialstyrelsen funnit sig böra förorda en sänkning av antalet arbetstagare såsom avgörande för lagens tillämpning. Att helt borttaga begränsningen med hänsyn till antalet arbetstagare har styrelsen emellertid ej ansett tillrådligt utan har föreslagit en sänkning av begränsningen till minst två arbetstagare. Ehuru lagens tillämpningsområde med denna begränsning skulle betydligt vidgas, gör styrelsen gällande, att lagen i stort sett endast skulle träffa yrkesmässigt bedrivna företag men lämna familjeföretagen utanför.

Enligt socialstyrelsens mening borde det kunna ifrågakomma att låta de minsta företagens personal inbegripas under den lagstadgade arbetstidsreglering, som lär vara att förvänta beträffande hembiträdena. Det nu föreliggande lagförslaget i ämnet skulle dock i sådant fall behöva i viss mån ändras.

I överensstämmelse med vad sålunda anförts har socialstyrelsen med betänkandet avgivit 1) förslag till arbetstidslag för hotell, restauranger och kaféer samt, såsom med hänsyn till nämnda lagstiftning påkallat, 2) förslag till lag om ändrad lydelse av 1 och 10 §§ lagen den 16 maj 1930 (nr 138) om arbetstidens begränsning.

Styrelsen övergår nu till en närmare motivering av det förstnämnda förslaget — det senare har styrelsen icke ansett tarva särskild motivering.

Specialmotivering till förslaget till arbetstidslag för hotell, restauranger och kaféer.

1 §.

Socialstyrelsen framhåller i sin motivering, att styrelsen med »hotell-, restaurang- och kaférörelse» avsett härbärgerings- och förplägnadsrörelse i allmänhet. Därunder skulle sålunda inbegripas bl. a. pensionat, rum för resande, vandrar-, förenings- och klubbhem samt mjölkbarer, »matservering», »matsalar», bar- och kioskservering — allt givetvis under förutsättning, att verksamheten är att anse såsom rörelse.

När styrelsen i överensstämmelse med detaljhandelslagen betecknat biträdena

»arbetstagare» har därmed ej åsyftats att under lagen inbegripa jämväl befattningshavare i överordnad ställning. För en sådan åtgärd, som skulle innebära avvikelse från gällande arbetstidslagar,[1] ha ej synts föreligga tillfyllestgörande skäl.

Efter föredöme av detaljhandelslagen har socialstyrelsen föreslagit, att under lagen även skulle inbegripas annan verksamhet, som utövas i omedelbar anslutning till hotell-, restaurang- eller kaférörelse. Styrelsen har dock funnit lämpligt något närmare bestämma sådan verksamhet genom tillägget »vilken ej bedrives såsom självständigt företag».

De under förevarande paragraf upptagna undantagen motsvara mer eller mindre nära undantag från gällande arbetstidslagar. Med hänsyn till att den föreslagna lagen väsentligen åsyftar verksamhet, som kan ingå under begreppet »husligt arbete», har till undantaget rörande sådant arbete — i olikhet med lantarbetstids- och detaljhandelslagarna — fogats bestämningen »i arbetsgivarens hushåll».

2 §.

Vid avfattandet av denna paragraf har socialstyrelsen i huvudsak följt allmänna arbetstidslagens och lantarbetstidslagens motsvarande paragrafer och ej detaljhandelslagens. Medlemmar av arbetsgivarens familj och övriga i paragrafen uppräknade kategorier av arbetstagare skola sålunda i fråga om lagens samtliga bestämmelser lämnas utan beaktande, under det de, om detaljhandelslagen följts, skulle inräknas i det arbetstagarantal, som är avgörande för lagens tillämplighet på resp. företag, men undantagas från tillämpning av lagens skyddsbestämmelser. Skälet till detta styrelsens ståndpunktstagande har angivits vara, att förekomsten av familjemedlemmar — den sannolikt mest betydande av här ifrågavarande kategorier — mycket ofta är osäker och varierande, vilket skulle leda till osäkerhet i fråga om lagens tillämplighet på företagen.

Från lagens tillämpning ha i viss likhet med allmänna arbetstidslagen och i överensstämmelse med lantarbetstidslagen men i olikhet med detaljhandelslagen undantagits bokhållare och andra kontorsbiträden. Arbetstidsförhållandena för nämnda befattningshavare, som för övrigt voro relativt fåtaliga, hade ej varit föremål för någon utredning, och några yrkanden om deras inbegripande under arbetstidsregleringen hade icke, styrelsen veterligt, blivit framställda. Tvivelaktigt vore också, om en arbetstidsbegränsning enligt 8-timmarsprincipen skulle vara önskvärd för ifrågavarande personal, som sannolikt, liksom kontorsbiträden i allmänhet, hade kortare daglig arbetstid än 8 timmar.

3 §.

Denna paragraf överensstämmer nära med 3 § i gällande arbetstidslagar.

4 §.

Socialstyrelsen framhåller, att kollektivavtalens begränsning av arbetstiden inom hotell, restauranger och kaféer i regel avser bruttoarbetstid, vilket ansetts påkallat med hänsyn till önskvärdheten att kunna taga arbetstagarna i anspråk utan hinder av närmare preciserade raster. Detta möjliggöres också därigenom, att arbetstagarna vanligen under rasterna kvarstanna å arbetsstället och där intaga sina måltider. En lagstadgad begränsning av bruttoarbetstiden skulle emellertid innebära en begränsning ej blott av arbetstiden utan även av rasterna — något som uppenbarligen strider mot arbetstidslagstiftningens idé. Att använda begreppet »bruttoarbetstid» vid reglerande av övertidsarbetet förefaller nästan ännu omöjligare.

Den största av de arbetstagargrupper, som ha att direkt betjäna allmänheten,

[1] Med detta uttryck åsyftas här och i det följande allmänna arbetstidslagen samt lantarbetstids- och detaljhandelslagarna men ej sjöarbetstidslagen.

torde utgöras av serveringspersonalen, men även hotellpersonalen, i förut angiven bemärkelse, inbegripande bl. a. städerskor, vaktmästare och hisspojkar, lär räkna ett betydande antal medlemmar. För nämnda två grupper anser sig socialstyrelsen enligt de fyra sannolikt mest betydelsefulla typerna av kollektivavtal kunna beräkna den ordinarie nettoarbetstiden per vecka till minst 51·5 och högst 57·0 timmar. Styrelsen erinrar om de vid förut omtalade undersökningar för här ifrågavarande arbetstagargrupper iakttagna genomsnittliga bruttoarbetstiderna, som i många fall voro mycket långa. Med hänsyn till nu åsyftade tider skulle en begränsning av nettoarbetstiden för serverings- och hotellpersonal till 48 timmar i veckan innebära en synnerligen kraftig reform, som med all sannolikhet på många håll skulle leda till allvarliga olägenheter. Med hänsyn härtill har styrelsen ansett sig böra, åtminstone som en övergångsform, ifrågasätta en något längre arbetstid för den allmänheten direkt betjänande personalen än för ekonomipersonalen. Oskäligt skulle kanske ej vara att för den förra av dessa personalgrupper föreslå en nettoarbetstid av 54 timmar i veckan. Styrelsen har emellertid ej ansett sig kunna förorda en arbetstid, som skulle vara längre än arbetstider, vilka av vissa kollektivavtal att döma nu gälla för betydande grupper av arbetstagare inom förevarande näring. Styrelsen har sålunda för de allmänheten direkt betjänande arbetstagarna funnit skäligt förorda en nettoarbetstid per vecka av 51 timmar.

Med hänsyn till den i regel långa tiden för öppethållande av ifrågavarande företag bedrives arbetet i dem i stor utsträckning med skiftgång, och har, såsom 4 § andra stycket allmänna arbetstidslagen medgiver, för ekonomipersonalen i de större företagen arbetstiden mycket ofta begränsats för perioder av tre veckor. Denna anordning, som bereder större frihet att ordna arbetet med hänsyn till växlande förhållanden, uppskattas av arbetsgivarna och har sanktionerats genom kollektivavtal. I överensstämmelse härmed har i lagförslaget den grundläggande begränsningen av arbetstiden knutits till en tidslängd av tre veckor och angivits till 144 timmar för arbetstagare i allmänhet och 153 timmar för arbetstagare, som ha att direkt betjäna allmänheten. Dessutom har till förekommande av alltför lång daglig arbetstid stadgats en begränsning av arbetstiden per kalenderdygn till 11 timmar.

5 §.

1 mom. Den häri föreslagna undantagsbestämmelsen är föranledd av den förut uttryckta farhågan för att den lagstadgade arbetstidsregleringens utsträckande skulle kunna i en del fall få alltför ödesdigra verkningar för de minsta företagen.

2—5 mom. Bestämmelserna i dessa moment överensstämma i mycket med motsvarande bestämmelser i gällande arbetstidslagar, särskilt med lantarbetstids- och detaljhandelslagarnas.

6 §.

Denna paragraf överensstämmer nära med motsvarande lagrum i gällande arbetstidslagar.

7 §.

Socialstyrelsen framhåller, att övertidsarbete endast i relativt liten omfattning förekommer inom hotell-, restaurang- och kaféföretag. I det mest betydande kollektivavtalet för berörda företag är övertiden för sådan personal i hotell och restauranger, som icke är inbegripen under allmänna arbetstidslagen, begränsad till 10 timmar i månaden, och liknande är förhållandet med ett annat betydande avtal. För kaféföretagen torde avtalen i regel sakna bestämmelser om övertidens begränsning. Med hänsyn till det jämförelsevis begränsade anlitandet av övertidsarbete har styrelsen ansett det finnas skäl att i viss mån inskränka de eljest i arbetstidslagarna medgivna tiderna för dylikt arbete.

Paragrafens olika moment överensstämma i stort sett rätt väl med motsvarande moment i gällande arbetstidslagar. Med hänsyn till att den grundläggande bestämmelsen om arbetstidens längd hänför sig till en tidrymd av tre veckor, har i 1 och 2 mom. övertiden i första hand begränsats till sådan tidrymd. Denna anordning finner dock socialstyrelsen icke hindra arbetsgivare, som så önska, att beräkna övertiden för kortare tidrymd, t. ex. en kalendervecka. Inskränkning av övertiden har ansetts särskilt kunna vara motiverad i de fall, som avses i 3 mom., d. v. s. i fråga om utsträckt övertid.

*

Efter specialmotiveringen till lagförslagets materiella bestämmelser lämnar socialstyrelsen en förklaring, varför icke i lagförslaget upptagits några bestämmelser rörande raster, natt- eller veckoledighet.

*

8 §.

Denna paragraf överensstämmer väsentligen med motsvarande paragrafer i gällande arbetstidslagar men företer vissa mindre avvikelser. Sålunda har med hänsyn till övergången till treveckorsberäkning för arbetstiden bestämmelsen om tiden för antecknande av övertidsarbete omformulerats. Vidare har bl. a. stadgandet om rätt för arbetstagaren att taga del av övertidsjournalen el. dyl. underkastats vissa ändringar.

9 §.

Till sitt sakliga innehåll överensstämmer denna paragraf ganska nära med motsvarande paragrafer i lantarbetstids- och detaljhandelslagarna. Den största olikheten är föranledd därav, att å arbetsgivarsidan inom förevarande fack ej finnes någon gemensam, representativ organisation, åt vilken lagstiftaren lämpligen kan anförtro att avgiva förslag till arbetsgivarledamöter i arbetsrådet. Av paritetshänsyn har sådan förslagsrätt ej heller ansetts böra givas åt viss organisation å arbetstagarsidan.

10 §.

Bestämmelserna i denna paragraf överensstämma nära med motsvarande bestämmelser i gällande arbetstidslagar.

11 §.

1 mom. Detta moment överensstämmer med motsvarande moment i gällande arbetstidslagar.

2 mom. Häri ha i likhet med 11 § 2 mom. allmänna arbetstidslagen upptagits bestämmelser om bl. a. arbetstidsschema — lantarbetstids- och detaljhandelslagarna sakna motsvarande bestämmelser. Arbetstidslagens bestämmelser i ämnet äro emellertid begränsade till att avse industriellt arbete samt sådant byggnads-, skogsavverknings-, kolnings- och transportarbete, som bedrives med i regel minst 10 arbetare. För hotell-, restaurang- och kaféföretag finnes sålunda f. n. ingen lagstadgad skyldighet att ha arbetstidsschema anslaget; kollektivavtalen torde däremot i regel föreskriva sådan skyldighet. För vinnande av ordnade arbetstidsförhållanden och möjliggörande av kontroll å den lagstadgade arbetstidsregleringens efterlevnad har det synts socialstyrelsen påkallat att lagfästa berörda skyldighet.

Beträffande rasterna har man med hänsyn till förut framhållna betänkligheter i avseende å fixerade raster ansett sig böra föreslå en något vagare avfattning än

den, som kommit till användning i nyssnämnda moment av allmänna arbetstidslagen.

12—16 §§ jämte slutstadgande.

Här åsyftade bestämmelser överensstämma i mycket med allmänna arbetstidslagens och nära med lantarbetstids- och detaljhandelslagens motsvarande bestämmelser.

Den föreslagna lagtexten har följande lydelse:

1. Arbetstidslag för hotell, restauranger och kaféer.

Vi GUSTAF — — — förordna som följer:

Lagens tillämpningsområde.

1 §.

Denna lag äger tillämpning å sådan hotell-, restaurang- och kaférörelse, vari för arbetsgivares räkning i regel användas flera än två arbetstagare, häri dock icke inräknad arbetstagare, som användes till arbete, vilket avses i a)—f) här nedan. I omedelbar anslutning till rörelse av nämnda slag utövad annan verksamhet, vilken ej bedrives såsom självständigt företag, skall i fråga om tillämpning av denna lag anses inbegripen i rörelsen.

Från lagens tillämpning undantagas:

a) arbete, som utföres under sådana förhållanden, att det ej kan anses tillkomma arbetsgivaren att vaka över arbetets anordnande;

b) arbete, som till sin natur är så oregelbundet, att det icke kan förläggas till bestämda tider;

c) arbete, som bedrives av staten;

d) arbete, som har till ändamål att bereda sjukvård, fattigvård, uppfostran eller undervisning eller att tillgodose annat därmed jämförligt behov;

e) husligt arbete i arbetsgivarens hushåll;

f) skeppstjänst, som omförmäles i sjöarbetstidslagen.

2 §.

Såsom arbetstagare skall vid tillämpning av denna lag ej räknas:

a) medlem av arbetsgivarens familj;

b) hovmästare, kökschef, husfru, restaurangkassörska eller annan befattningshavare i överordnad ställning;

c) bokhållare eller annat kontorsbiträde.

3 §.

På begäran av domstol, allmän åklagare, yrkesinspektör eller den, vars rätt därav beröres, åligger det arbetsrådet att avgöra, om lagen äger tillämpning å visst arbete eller viss arbetstagare.

Är mål, som handlägges vid domstol, beroende av fråga, varom i första stycket förmäles, skall domstolen hänskjuta frågan till arbetsrådet, när part sådant äskar eller domstolen finner det nödigt, och må slutligt utslag av domstolen ej meddelas, förrän arbetsrådets beslut kommit domstolen tillhanda.

I annan fråga rörande lagens tillämpning, än som i första stycket avses, har arbetsrådet att på begäran av domstol, allmän åklagare, yrkesinspektör eller den, vars rätt av frågan beröres, avgiva utlåtande.

Ordinarie arbetstid.

4 §.

Arbetsgivare må icke använda arbetstagare till arbete under längre tid, än att arbetstiden, raster oräknade, under loppet av tre kalenderveckor kommer att uppgå till 144 timmar; för arbetstagare, som har att direkt betjäna allmänheten, må dock arbetstiden under sådan tidrymd uppgå till 153 timmar. Emellertid må ej arbetstiden under något kalenderdygn för någon arbetstagare överskrida 11 timmar.

5 §.

1 mom. Beträffande rörelse, vari i regel användas högst fyra arbetstagare, må arbetsrådet, där tillämpning av bestämmelse i 4 § skulle medföra allvarlig olägenhet, bevilja erforderlig eftergift.

2 mom. Arbetsrådet må, när skäl därtill äro, medgiva att den i 4 § angivna arbetstiden, utan att förlängas för viss längre tidrymd räknat, fördelas på annat sätt än i nämnda paragraf sägs.

3 mom. Finnes i visst fall av särskilda skäl påkallat, att arbetstiden utsträckes längre än i 4 § sägs, äger arbetsrådet lämna medgivande därtill.

4 mom. Undantag från de i 4 § angivna begränsningarna må ock av arbetsrådet medgivas, då det av uttalande av arbetstagarnas sammanslutning eller sammanslutningar eller annorledes framgår, att det stora flertalet av de arbetstagare, som skulle beröras av undantaget, finner detsamma önskvärt och arbetstiden ej därigenom kommer att oskäligt utsträckas.

Övertidsarbete.

6 §.

Har natur- eller olyckshändelse eller annan omständighet, som ej kunnat förutses, vållat avbrott i ett företags drift eller ock medfört överhängande fara för sådant avbrott eller för skada å liv, hälsa eller egendom, må arbetstagare, i den mån det är nödigt med hänsyn till berörda förhållande, användas till arbete å övertid. Om sådant arbete samt dess anledning, omfattning och varaktighet åligger det arbetsgivaren att senast inom två dygn från dess början göra anmälan till arbetsrådet.

Arbetet må icke fortsättas utöver sist angivna tid, utan att tillstånd därtill sökts hos nämnda myndighet. Angående sådan ansökan har arbetsrådet att oförd röjligen meddela beslut.

Anmälan eller ansökan, varom här är sagt, må anses gjord, när densamma i betalt brev avlämnats till posten.

7 §.

1 mom. Till betjänande av kunder, som vid stängning av serveringslokal befinna sig i lokalen, samt till sådana förberedelse- och avslutningsarbeten, som för driftens ohindrade gång nödvändigtvis måste utföras före eller efter den allmänna arbetstiden, må nödigt antal arbetstagare användas till arbete å övertid under högst 18 timmar under loppet av tre kalenderveckor, dock icke något dygn mer än $1^1/_2$ timme.

2 mom. Finner arbetsgivare i annat fall, än som avses i 6 § eller nästföregående moment, med hänsyn till särskilt förhållande påkallat att använda arbetstagare till arbete å övertid, vare därtill berättigad för högst 27 timmar under loppet av tre kalenderveckor och 150 timmar under loppet av ett kalenderår.

3 mom. Är ytterligare eftergift av trängande behov påkallad, må sådan, dock för högst 100 timmar under loppet av ett kalenderår, meddelas av arbetsrådet.

4 mom. I fråga om arbetstagares skyldighet att utföra arbete, som avses i denna paragraf, gäller vad därom kan anses vara med arbetsgivaren överenskommet, men åligger det arbetsgivaren tillse, att icke arbetstagaren genom användande till dylikt arbete utsättes för överansträngning eller ohälsa.

Anteckning om övertidsarbete m. m.

8 §.

Rörande arbetstagares användande till arbete å övertid åligger det arbetsgivaren att senast den första söckendagen efter varje period av tre veckor eller annan tidrymd för arbetstidens begränsning eller, därest då icke kan avgöras, i vad mån övertidsarbete uttagits, så snart sådant kan ske, därom göra anteckning i särskild övertidsjournal, upprättad enligt formulär, som fastställes av arbetsrådet. Nämnda myndighet äger dock medgiva, att anteckning om övertidsarbete får verkställas å annan tid och på annat sätt än nu angivits. I fråga om sådant förberedelse- eller avslutningsarbete, som avses i 7 § 1 mom., är arbetsgivaren icke pliktig att göra dylik anteckning, där övertiden finnes behörigen upptagen å det i 11 § 2 mom. föreskrivna arbetstidsschema.

Övertidsjournal, varom härovan sägs, skall anskaffas av arbetsgivaren.

Beslut av arbetsrådet enligt 6 eller 7 § skall biläggas övertidsjournalen eller annan handling, vari anteckning enligt första stycket skall göras, och skall journalen eller handlingen jämte bilagda beslut förvaras å arbetsstället intill utgången av tre år, räknat beträffande journalen eller handlingen från den tid, då sista anteckningen gjordes däri, och beträffande beslutet från detsammas datum.

Arbetsgivare åligger att efter därom framställd begäran, bereda hos honom anställd arbetstagare tillfälle att själv eller genom ombud taga del, såvitt arbetstagaren angår, av övertidsjournal eller sådan handling, varom i nästföregående stycke sägs.

Allmänna bestämmelser.

9 §.

För tjänstgöring i arbetsrådet vid handläggning av ärenden, som avses i denna lag, utser Konungen för viss tid två ledamöter, vilka äro förtrogna med förhållandena inom hotell-, restaurang- och kaféföretagen. Den ena av dessa ledamöter skall utses bland personer, som föreslagits av rikssammanslutning av arbetsgivare inom nämnda företag, och den andra bland personer, som föreslagits av rikssammanslutning av arbetstagare inom sådana företag. Vid tjänstgöring i arbetsrådet skola de ersätta en arbetsgivare- och en arbetarledamot, utsedda enligt 9 § lagen den 16 maj 1930 om arbetstidens begränsning. För envar av de två först åsyftade ledamöterna utses i enahanda ordning minst två suppleanter, som äro förtrogna med förhållandena inom omförmälda företag.

Vid arbetsrådets behandling av ärende, som avses i denna lag, skola, med iakttagande av vad som stadgas i 9 § 6 mom. nämnda lag om arbetstidens begränsning, närvara båda de ledamöter, som först åsyftas i nästföregående stycke, eller för dem utsedda suppleanter. I övrigt skola bestämmelserna i nämnda paragraf i tillämpliga delar äga motsvarande giltighet.

10 §.

1 mom. Äro sådana rikssammanslutningar av arbetsgivare och arbetstagare, som kunna anses företräda flertalet arbetsgivare och arbetstagare inom visst verksamhetsområde, som i denna lag avses, ense om viss eftergift i något avseende, varom stadgas i 5 § eller 7 § 3 mom., må Konungen, på framställning av arbetsrådet eller efter dess hörande, förordna, att eftergiften må inom verksamhetsområdet i fråga allmänt tillgodonjutas.

2 mom. Skulle tillämpningen av denna lag medföra sådana svårigheter för visst arbete eller företag, att dess fortsatta bedrivande därigenom äventyras, må Konungen, på framställning av arbetsrådet eller efter dess hörande, medgiva av förhållandena påkallat undantag från lagens tillämpning.

11 §.

1 mom. Tillsyn å efterlevnaden av denna lag utövas av yrkesinspektionen. Därvid skall i tillämpliga delar lända till efterrättelse vad som finnes stadgat rörande tillsyn å efterlevnaden av lagen den 29 juni 1912 om arbetarskydd.

2 mom. Å arbetsstället skola på lämplig plats finnas anslagna ej mindre denna lag än även *arbetstidsschema, som för varje arbetstagare eller grupp av arbetstagare* med samma arbetstidsindelning angiver tiderna för arbetets början och slut samt såvitt möjligt rasternas längd och förläggning.

12—16 §§ jämte slutstadgande.

(Innehålla vissa straff- och tillämpningsbestämmelser.)

---

2. Lag om ändrad lydelse av 1 och 10 §§ lagen den 16 maj 1930 (nr 138) om arbetstidens begränsning.

Vi GUSTAF — — — förordna, *dels* att 1 § lagen den 16 maj 1930 om arbetstidens begränsning skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives och *dels* att 10 § 1 mom. nämnda lag skall upphöra att gälla samt att samma paragrafs följande moment skola betecknas 1 resp. 2 mom.

1 §.

Denna lag — — — här nedan.

Från lagens tillämpning undantagas:

a) arbete, som — — — äger tillämpning,

k) sådant arbete, varå arbetstidslagen för hotell, restauranger och kaféer äger tillämpning, samt

l) arbete, som — — — hans bostad.

Föredragande har enligt särskilt förordnande varit f. d. byråchefen A. Molin. — Vid socialstyrelsens betänkande var fogat ett av byråchefen Nyström i ärendet avgivet särskilt yttrande, vilket väsentligen går ut på att socialstyrelsen bort begränsa sig till att föreslå uteslutande ur 1 § lagen om arbetstidens begränsning av mom. k), varigenom från lagens tillämpning undantagas arbetstagare, som ha att direkt betjäna allmänheten.

Lungsjukas levnadsförhållanden.[1]

Av förste aktuarien i statistiska centralbyrån *Sverker Groth*.

Dödligheten bland lungsjuka har varit föremål för åtskilliga statistiska undersökningar, men dylika undersökningar av lungsjukas livsbetingelser i övrigt ha däremot intill allra senaste tiden så gott som helt och hållet saknats för vårt lands vidkommande.

Denna brist har emellertid numera blivit i åtskilliga stycken undanröjd tack vare De lungsjukas riksförbund, en organisation som bildades år 1939 och som för närvarande omsluter ett 80-tal olika patient- och konvalescentföreningar av lungsjuka i landet. Förbundet har på grundvalen av en av detsamma anordnad enquête och med understöd av statsmedel[2] låtit genomföra en statistisk utredning rörande lungsjukas levnadsförhållanden.

Primärmaterialet. Hela antalet utdelade frågeformulär är 7 000. Av dessa ha 3 079 (cirka 44 %) återkommit med svar, som medtagits vid bearbetningen. Att av dessa siffror draga den slutsatsen, att intresset bland de lungsjuka för utredningen varit jämförelsevis ringa, torde icke vara befogat. Man lärer nämligen böra räkna med, i första hand att en stor del av de till särskilda föreningar översända blanketterna icke kunnat vidarebefordras till lungsjuka personer och i andra hand att tillfrågade mera välsituerade sådana personer, vilkas förhållanden med hänsyn till utredningens syfte är av mindre betydelse, icke aktat nödigt att lämna uppgifter ävensom att tillfrågade, nyligen insjuknade personer, som ansett sig icke ha tillräcklig erfarenhet av sin sjukdom och dess konsekvenser, samt tillfrågade personer, som varit alltför sjuka för att taga befattning med frågeformuläret, ej heller insänt uppgifter.

I stort sett får materialet anses vara tillfredsställande. Bristfälligheterna i detsamma ha, så långt det varit möjligt utan en tidsödande och kostsam korrespondens med uppgiftslämnarna, avhjälpts.

Med stöd av uppgifter i Svenska nationalföreningens mot tuberkulos årsberättelse för år 1942 kan man antaga, att uppgifterna till utredningen omfatta inemot 6 % av samtliga vid tiden för uppgifternas avlämnande, d. v. s. i början av år 1943, kända sjukdomsfall i lungtuberkulos i Sverige. Redan en flyktig blick på uppgiftsmaterialet ger vid handen, att detta i huvudsak härrör från det ekonomiskt mindre väl ställda skiktet bland de lungsjuka. Såvitt angår denna befolkningsgrupp, vilken är den som egentligen åsyftas med un-

[1] Artikeln utgör en sammanfattning av den av förste aktuarien Groth utförda utredningen »De lungsjukas riksförbunds utredning angående de lungsjukas levnadsförhållanden. Stockholm 1943», vilken i mån av tillgång kan erhållas efter rekvisition hos De lungsjukas riksförbund, Stockholm.

[2] Se föregående häfte av Soc. Medd. sid. 599.

dersökningen, finnes ingen anledning antaga annat än att materialet i allmänhet är tillräckligt representativt för att kunna läggas till grund för slutsatser beträffande de förhållanden, varom upplysning åstundas.

Regional fördelning. Vissa av länen — t. ex. Gotlands, Värmlands, Västmanlands, Östergötlands och Södermanlands — äro mycket fåtaligt företrädda. Det visar sig emellertid vid en jämförelse med siffror, som delvis återfinnas i Nationalföreningens mot tuberkulos årsberättelse för år 1942 och delvis erhållits under hand från föreningen, att rikets tre huvudområden förete en relativt sett ungefär lika stor representation. De redovisade fallen utgöra sålunda för Svealand, Götaland och Norrland respektive 5·1, 6·2 och 5·4 % av hela antalet vid slutet av år 1942 kända fall av lungtuberkulos inom dessa områden. Motsvarande procenttal för städerna Stockholm, Göteborg och Malmö äro respektive 6·7, 15·4 och 24·3.

Av samtliga uppgiftslämnare komma 1 379 (44·8 %) på landsbygden och 1 700 (55·2 %) på städerna. För Svealand, Götaland och Norrland äro landsbygdens procenttal respektive 22·9, 40·7 och 86·8 samt städernas respektive 77·1, 59·3 och 13·2. Upplysning rörande fördelningen mellan landsbygd och städer av samtliga kända lungtuberkulosfall saknas. Vid detta förhållande kan icke exakt angivas, huru stor del av landsbygdens respektive städernas kända lungsjuka som medtagits i förevarande utredning.

Den 1 januari 1943 var befolkningstalet för landsbygden 3 921 151 och för städerna 2 537 049. Landsbygdens uppgiftslämnare voro 3·5 på 10 000 av landsbygdens folkmängd, medan städernas uppgiftslämnare voro 6·7 på 10 000 av städernas folkmängd.

Ålder, civilstånd och kön. Utredningen ger vid handen, att lungtuberkulosfrekvensen överhuvud taget är ej obetydligt högre bland männen än bland kvinnorna. I de yngre åldersklasserna förhåller det sig på motsatt sätt, och sin största spridning når sjukdomen inom något yngre åldersskikt bland kvinnorna än bland männen. Lungsoten är något mera utbredd bland ogifta än bland gifta män och betydligt mera utbredd bland ogifta än bland gifta kvinnor. Huruvida den minskar giftermålsfrekvensen eller tvärtom ogift stånd höjer sjukdomsfrekvensen, det är frågor som icke kunnat besvaras med ledning av det material, som stått till förfogande för utredningen. Omöjligt är icke, att här föreligger ett förhållande av ömsesidig påverkan.

Yrke. Sambandet mellan yrkesverksamhet och lungsjukdom är helt naturligt av allra största intresse. För närmare utforskande av detta samband krävas mycket specificerade uppgifter om de sjukas yrken. Utredningens primärmaterial kan väl icke sägas fylla detta krav, men det lämnar tillräckliga upplysningar för genomförande av en ingalunda värdelös grovsortering. Vid denna ha i huvudsak tillämpats de principer, som kommit till användning vid den under senaste allmänna folkräkning verkställda yrkesfördelningen.[1]

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1943, sid. 96.

Tab. 1. Antal uppgiftslämnare på 10 000 av folkmängden inom vissa näringsgrenar.

Kön	Jordbruk med binäringar	Industri och hantverk	Handel och samfärdsel	Allmän förvaltningstjänst och fria yrken
Män	4·8	8·2	9·9	6·7
Kvinnor	3·6	12·8	13·9	5·7
Samtliga	4·6	9·0	10·9	6·2

I utredningen rörande lungsjukas levnadsförhållanden har specifikationen å näringsgrenar måst göras något mindre utförlig än i folkräkningen och omfattar endast fem grupper, nämligen 1) jordbruk med binäringar; 2) industri och hantverk; 3) handel och samfärdsel; 4) allmän förvaltningstjänst och fria yrken samt 5) övriga. De fyra första av dessa grupper omfatta endast yrkesverksam befolkning; den femte gruppen återigen rymmer förutom yrkesverksamma jämväl samtliga icke yrkesverksamma uppgiftslämnare.

Under antagande att de inbördes relationerna mellan yrkesgrupperna, i vad avser deras omfattning, icke väsentligen förändrats från tiden för folkräkningen till tiden för förevarande undersökning, har, i syfte att erhålla en ungefärlig bild av lungtuberkulosens utbredning inom de olika näringsgrenarna, för var och en av dessa, utom den mycket heterogent sammansatta femte, uträknats antalet lungsjuka uppgiftslämnare (i början av år 1943) på 10 000 av folkmängden (i slutet av år 1940). Resultatet av denna utredning har framlagts i tab. 1.

De högsta relativtalen komma på handel och samfärdsel, men skillnaden mellan dem och talen för industri och hantverk är tämligen ringa.

Familjeförhållanden. Av hela antalet uppgiftslämnare utgjorde familjeförsörjare med av dem försörjda barn under 15 år 14·8 % och familjeförsörjare med av dem försörjda barn, som fyllt 15 år, 4·1 %. I förhållande till hela antalet familjeförsörjare utgjorde de med barn under 15 år på landsbygden 60·1 och i städerna 59·6 % samt de med barn, som fyllt 15 år, på landsbygden 18·1 och i städerna 15·4 %.

Familjeförsörjare, som hade att draga försorg om barn ej fyllda 15 år, hade i genomsnitt inemot 2 barn, och för familjeförsörjare, som hade att sörja för barn fyllda 15 år, var det genomsnittliga antalet sådana försörjda barn omkring 1·5.

Såsom familjeförsörjare har i utredningen betraktats familjens ekonomiska huvudperson, d. v. s. den man eller kvinna, vars inkomst utgjort familjens huvudsakliga ekonomiska grundval. Nära 25 % av uppgiftslämnarna voro familjeförsörjare i denna mening. Det måste sålunda finnas ett avsevärt antal familjer i små omständigheter, vilka för sin utkomst i främsta rummet äro beroende av en lungsjuk persons inkomster. Medianinkomsten för familjeförsörjarnas familjer (2 296 kr.) är visserligen högre än medianinkomsten för de ej familjeförsörjande uppgiftslämnarna (1 937 kr.) men likväl mycket låg i betraktande av att det genomsnittliga antalet medlemmar i förenämnda familjer överstiger 3.

Tab. 2. Genomsnittliga antalet boende per rum.[1]

Områden	1-rums-lägenheter	2-rums-lägenheter	3-rums-lägenheter	4-rums-lägenheter	lägenheter om 5 eller flera rum	Samtliga lägenheter
Landsbygden	1·5	1·7	1·4	1·1	1·1	1·3
Städerna	1·8	1·4	1·3	1·2	1·1	1·4
Därav: Stockholm . . .	1·9	1·4	1·3	1·1	1·4	1·4
Göteborg	1·7	1·5	1·5	1·3	1·4	1·5
Malmö	2·0	1·4	1·4	1·6	1·0	1·5
Övriga städer . .	1·6	1·4	1·2	1·1	1·0	1·3
Hela riket	1·7	1·5	1·3	1·1	1·1	1·3

Bostadsförhållanden. Om man utgår från, att trångboddhet är för handen först då en lägenhet bebos av flera än 2 personer per rum, och om man vidare bedömer förhållandena utan hänsyn till uppgiftslämnarnas sjukdom, kan man icke göra gällande, att uppgiftslämnarna såsom regel varit trångbodda. Tager man åter, som sig bör, sjukdomen i betraktande, vittnar utredningen om en för både de lungsjuka och de med dem samboende betänklig brist på utrymme i bostäderna; se tab. 2.

I tab. 3 ha lämnats uppgifter om de fall, där förutom uppgiftslämnaren ytterligare en eller flera lungsjuka bodde i lägenheten. Helhetsintrycket av tabellen är, att ett icke oväsentligt antal lägenheter bebos av flera lungsjuka, ett förhållande som måste anses betänkligt särskilt för sådana fall, där jämväl andra personer bo i lägenheten.

Procentuella antalet uppgiftslämnare med och utan egen lägenhet samt med och utan eget sovrum anges i tab. 4. Med hänsyn till olägenheter av skilda slag, som kunna följa av samboende mellan lungsjuka och andra personer, te sig procenttalen för de inneboende höga och procenttalen för dem med eget sovrum låga.

Av landsbygdens uppgiftslämnare har bostaden betecknats såsom solig av 27·2 %, såsom dragig av 14·5 % samt såsom fuktig av 26·4 %. Motsvarande tal för städerna äro 35·4, 11·8 och 5·3 %.

Formulärets frågor, huruvida lägenheten varit försedd med centralvärme,

Tab. 3. Procentuella antalet uppgiftslämnare, boende i lägenheter med fler än en lungsjuk boende.[1]

Områden	1-rums-lägenheter	2-rums-lägenheter	3-rums-lägenheter	4-rums-lägenheter	lägenheter om 5 eller flera rum	Samtliga lägenheter
Landsbygden	4·1	17·3	18·0	11·2	16·9	15·5
Städerna	7·9	17·8	16·3	22·4	22·2	16·0
Därav: Stockholm . . .	11·8	25·0	16·2	20·7	33·3	19·4
Göteborg	4·1	15·1	24·0	42·9	—	15·4
Malmö	7·0	8·8	13·7	55·6	—	11·4
Övriga städer . .	4·1	16·1	13·5	12·5	25·0	14·6
Hela riket	7·1	17·6	17·2	14·2	17·3	15·7

[1] Såsom rum har även räknats kök. Med »2-rumslägenheter» avses sålunda huvuksakligen lägenheter om 1 rum och kök, o. s. v.

Tab. 4. Procentuella antalet uppgiftslämnare med och utan egen lägenhet samt med och utan eget sovrum.

Områden	Egen lägenhet			Inneboende						Summa
				hos föräldrar eller andra anhöriga			hos andra			
	Eget sovrum	Ej eget sovrum	Summa	Eget sovrum	Ej eget sovrum	Summa	Eget sovrum	Ej eget sovrum	Summa	
Landsbygden	18·8	16·4	35·2	43·5	18·5	62·0	2·4	0·4	2·8	100·0
Städerna	25·2	28·9	54·1	19·6	14·5	34·1	7·3	4·5	11·8	100·0
Därav: Stockholm .	20·4	29·2	49·6	14·1	14·7	28·8	12·5	9·1	21·6	100·0
Göteborg . .	27·4	37·4	64·8	13·1	16·1	29·2	4·5	1·5	6·0	100·0
Malmö . . .	30·0	20·9	50·9	28·1	16·2	44·3	3·8	1·0	4·8	100·0
Övriga städer	27·6	24·6	52·2	28·9	12·3	41·2	4·2	2·4	6·6	100·0
Hela riket	**22·4**	**23·4**	**45·8**	**30·1**	**16·3**	**46·4**	**5·1**	**2·7**	**7·8**	**100·0**

huruvida där funnits badrum samt huruvida hiss funnits i huset, ha, såvitt angår landsbygden, nära nog fullständigt lämnats utan svar, något som uppenbarligen beror på, att dylika bekvämligheter endast undantagsvis åtnjutits av landsbygdens uppgiftslämnare. Av städernas hade mer än hälften (53·7 %) *icke* centralvärme och inemot tre fjärdedelar (72·9 %) *icke* badrum i lägenheten samt nära nio tiondelar (89·6 %) *icke* hiss i huset. Av de sistnämnda bodde 33·4 % en trappa upp, 20·1 % två trappor upp, 12·3 % tre trappor upp, 3·9 % fyra trappor upp samt 0·9 % fem eller flera trappor upp. För 6·0 % saknades uppgift, i vilket etage bostaden var belägen.

Understöd. Av tab. 5 framgår, hur stor procent av uppgiftslämnarna som redovisat understöd av vissa slag.

Av samtliga uppgiftslämnare ha inemot tre fjärdedelar (72·4 %) haft understöd. Städerna ha högre procenttal än landsbygden, såvitt angår ej blott samtliga understödstagare utan även de särskilda slagen av sådana med undantag av dem som haft bidrag från riksförsäkringsanstalten och dem som haft fria resor för gaspåfyllning.

Tab. 5. Uppgiftslämnare, vilka redovisat understöd från sjukkassa eller från det allmänna, i procent av hela antalet uppgiftslämnare.

Områden	Sjukkassa	Riksförsäkringen	Folkpensioneringen	Fattigvården	Mat- o. mjölkkuponger	Fri kvävgasbehandling	Fria resor för gaspåfyllning	Samtliga understödstagare
Landsbygden	11·2	9·7	37·9	10·2	3·0	20·4	8·9	65·1
Städerna	12·8	4·4	39·9	39·5	30·2	22·4	7·9	78·2
Därav: Stockholm .	10·1	5·8	30·2	48·4	29·4	25·7	14·7	80·8
Göteborg . .	10·8	2·8	54·0	53·0	71·1	23·6	—	90·2
Malmö . . .	23·3	4·8	46·7	33·8	5·2	16·2	1·9	81·4
Övriga städer	13·5	3·9	38·0	18·7	7·5	19·7	8·2	63·1
Hela riket	**12·1**	**6·8**	**39·0**	**26·4**	**18·0**	**21·5**	**8·3**	**72·4**

Understöd ha utgått i form av bidrag från sjukkassa till 16·7, bidrag från riksförsäkringen till 9·4, bidrag från folkpensioneringen till 53·9, bidrag från fattigvården till 36·4, mat- och mjölkkuponger till 24·9, fri kvävgasbehandling till 29·7 och fria resor för gaspåfyllning till 11·5, allt i procent av samtliga understödstagare. I åtskilliga fall hade en och samma understödstagare åtnjutit bidrag av flera av nu nämnda slag.

Hälsotillstånd. Över hälften (53·9 %) av uppgiftslämnarna ha rapporterat gott eller tämligen gott hälsotillstånd, medan för nära två femtedelar (39·0 %) tillståndet var mindre gott eller dåligt. Återstoden (7·1 %) ha lämnat frågan obesvarad. Av dem, som vistats å tuberkulosanstalt endast en gång, har 61·5 % förklarat sig vara vid god eller tämligen god hälsa, under det att av dem, som flera gånger vistats å sådan anstalt, 47·5 % deklarerat mindre god eller dålig hälsa.

Utbildning och arbetsförhållanden. De å uppgiftsformuläret framställda frågorna om skol- och yrkesutbildning ha besvarats i den utsträckning och på det sätt, som framgår av tab. 6.

Omkring hälften av uppgiftslämnarna (1 611 eller 52·3 %) har besvarat frågan, huruvida de ansett, att de genom yrkesutbildning eller omskolning skulle kunna skaffa sig lämplig sysselsättning, och 70·6 % av svaren äro jakande. Möjlighet att själv bekosta yrkesutbildning förefinnes enligt de lämnade uppgifterna blott hos 47 personer, medan 1 091 förklarat sig sakna sådan möjlighet.

Vissa upplysningar om arbetsförhållanden lämnas i tab. 7. Uppgiftslämnarna ha här fördelats efter yrke vid tiden för uppgiftens avlämnande. Varje yrkesgrupp har, som framgår av tabellen, indelats efter sex olika synpunkter. Under punkt 1 förstås med arbetslöshet detsamma som saknad av arbetstillfälle; uttrycket »ej i arbete» i punkt 6 omfattar ej blott arbetslösa i nyssnämnda bemärkelse utan även anställda, som på grund av lungsjukdom varit ur stånd att sköta sitt arbete, ävensom hustrur, som av samma anledning ej kunnat sköta sina hemsysslor.

Även om, såsom förut nämnts, de i tabellen använda uttrycken »arbetslös» och »ej i arbete» icke beteckna samma sak, så talar dock en jämförelse mellan

Tab. 6. Uppgiftslämnare, som redovisat utbildning.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Kön	Antal	I % av samtliga uppgiftslämnare	Yrkesutbildade		Ej yrkesutbildade					
			Antal	I % av kol. 2	Antal	I % av kol. 2	Vanlig folkskola		Högre bildning	
							Antal	I % av kol. 6	Antal	I % av kol. 6
Män	1 633	98·0	263	16·1	1 370	83·9	1 286	93·9	84	6·1
Kvinnor	1 355	96·0	92	6·8	1 263	93·2	1 197	94·8	66	5·2
Samtliga	2 988	97·0	355	11·9	2 633	88·1	2 483	94·3	150	5·7

Tab. 7. Uppgiftslämnare som redovisat arbetsförhållanden.

Yrke	Vid tiden närmast före sanatorievistelsen		På grund av lungsjukdom		I förut innehavd anställning, efter sanatorievistelse		Till lättare sysselsättning inom samma företag		Personer, för vilka arbetsanskaffning		Vid tiden för uppgiftens avlämnande	
	arbetslösa	ej arbetslösa	avskedade	ej avskedade	återtagna	ej återtagna	förflyttade	ej förflyttade	försvårats	ej försvårats	i arbete	ej i arbete
Antal.												
Jordbruk m. binär.	27	340	26	131	42	66	18	78	54	43	52	315
Industri o. hantverk	57	877	102	541	188	315	78	336	187	164	197	737
Handel o. samfärdsel	41	617	112	336	98	263	21	274	156	75	113	545
Allm. förvaltningstjänst o. fria yrken	6	150	39	71	24	69	4	66	35	12	33	123
Övriga	125	370	38	118	18	92	10	78	41	16	82	413
Samtliga yrken	**256**	**2 354**	**317**	**1 197**	**370**	**805**	**131**	**832**	**473**	**310**	**477**	**2 133**
I % av samtliga uppgiftslämnare.												
Jordbruk m. binär.	6·8	85·2	6·5	32·8	10·5	16·5	4·5	19·5	13·5	10·8	13·0	78·9
Industri o. hantverk	5·9	90·8	10·6	56·0	19·5	32·6	8·1	34·8	19·4	17·0	20·4	76·3
Handel o. samfärdsel	6·1	92·5	16·8	50·4	14·7	39·4	3·1	41·1	23·4	11·2	16·9	81·7
Allm. förvaltningstjänst o. fria yrken	3·7	92·0	23·9	43·6	14·7	42·3	2·5	40·5	21·5	7·4	20·2	75·5
Övriga	14·1	41·9	4·3	13·3	2·0	10·4	1·1	8·8	4·6	1·8	9·3	46·7
Samtliga yrken	8·3	76·5	10·3	38·9	12·0	26·1	4·3	27·0	15·4	10·1	15·5	69·3

första och sista sifferkolumnerna i tab. 7 ett mycket tydligt språk beträffande lungsjukdomens inverkan på arbetsförmågan. I genomsnitt för samtliga yrken ha av alla i utredningen medräknade personer endast 8·3 % redovisat arbetslöshet under tiden närmast före sanatorievistelse men ej mindre än 69·3 % meddelat, att de vid tiden för uppgiftens avlämnande ej varit i arbete. De fyra första yrkesgrupperna te sig inbördes tämligen likartade i förevarande avseenden, medan differensen mellan de båda relativtalen är betydligt mindre för den såsom »övriga» betecknade gruppen, till vilken bland andra husmödrarna räknats.

Omkring en tiondel (10·3 %) av alla uppgiftslämnare ha rapporterat, att de på grund av lungsjukdom avskedats från innehavd befattning; nära fyra gånger så många (38·9 %) ha meddelat, att de ej avskedats. Av de olika yrkesgrupperna har allmän förvaltningstjänst och fria yrken, i vilken grupp ett relativt stort antal i försvarsväsendet anställda personer ingår, det högsta procenttalet för avskedande. Sistnämnda yrkesgrupp visar jämväl det högsta relativa antalet av dem som uppgivit, att de efter sanatorievistelse ej återtagits i förut innehavd befattning (42·3 %). Motsvarande procenttal för alla yrkesgrupperna, tagna över ett, är 26·1 %.

Av uppgiftslämnarna uttalade önskemål. Å uppgiftsformulärets sista sida har plats beretts för anteckningar om personliga önskemål och iakttagelser beträffande förutvarande sanatoriepatienters levnadsförhållanden. Ganska många per-

soner ha begagnat denna möjlighet att uttala sig. De flesta av dem önska ökade understöd från det allmännas sida, och från åtskilliga håll har framhållits, att statliga understöd vore att föredraga framför kommunala, enär de sistnämndas fördelning förmenas ofta ske godtyckligt eller i varje fall efter mindre rationella grunder. Övriga uttalade önskemål gå ut på hjälp till yrkesutbildning, arbetsanskaffning och lämpliga bostäder samt vidare på åstadkommande av bättre eftervård, konvalescenthem och anställande av sociala kuratorer.

Slutord. Utredningen bestyrker behovet av åtgärder från det allmännas sida till lindrande av de lungsjukas svårigheter. Dessa ha ju till väsentlig del sin grund i den med sjukdomen följande nedsättningen av arbetskapaciteten, och huvudproblemen bli därför att i möjligaste mån höja denna samt tillgodogöra jämväl den partiella arbetsförheten.

Det skulle utan tvivel vara av största värde, om de lungsjukas levnadsförhållanden bleve belysta genom en fortlöpande statistik. Primärmaterialet kunde möjligen hämtas ur dispensärregistren, vilka dock för sådant ändamål torde tarva viss utvidgning och även annan omreglering. Genomförandet av den nu ifrågasatta fortlöpande statistiken över de lungsjukas levnadsförhållanden måste bli ett statligt företag.

Kortare meddelanden.

Frågan om generell hyreshöjning. I ett den 29 september 1943 avgivet utlåtande över statens hyresråds yttrande[1] med anledning av Sveriges fastighetsägareförbunds besvär över hyresrådets beslut i mars 1943 att icke medge generell hyreshöjning för tiden till den 1 oktober 1944 anför socialstyrelsen i huvudsak följande.

Det remitterade yttrandet är i huvudsak grundat på en av socialstyrelsen på Kungl. Maj:ts uppdrag verkställd, numera i definitiv form föreliggande undersökning rörande fastighetsomkostnadernas förändringar under åren 1938—1942, varjämte hyresrådet haft tillgång till det utlåtande angående reparations- och underhållsarbeten i hyreshus, som på rådets anmodan avgivits av särskilt tillkallade tekniskt sakkunniga

I en till utlåtandet fogad promemoria verkställes en detaljgranskning av hyresrådets yttrande med avseende på användningen av den av socialstyrelsen verkställda undersökningen.

På grund av vad i nämnda promemoria anförts finner sig socialstyrelsen ej kunna godtaga den sammanfattande slutsats, varmed statens hyresråd motiverat sin underdåniga hemställan att något allmänt medgivande enligt 5 § hyresregleringslagen icke måtte medgivas för tiden den 1 april 1943—den 30 september 1944. Socialstyrelsen ansluter sig till de siffermässiga slutsatser herr Bexelius dragit i sin reservation av de resultat, styrelsens undersökning givit. Endast i ett hänseende synes en komplettering av reservantens yttrande vara erforderlig, nämligen i fråga om räntekostnaderna. Såsom av promemorian framgår, uppgår den ökade räntebelastning, som drabbat fastigheterna i de olika orts-

[1] Se Soc. Medd. årg. 1943, sid. 703.

grupperna, till mellan $^1/_2$ och $2^1/_2$ % av 1938 års hyror eller i genomsnitt för samtliga orter till drygt 1 %. Det synes styrelsen i och för sig skäligt och i överensstämmelse med hyresregleringslagens bestämmelser att hänsyn tages härtill vid bestämmande av den generella hyreshöjningen. När socialstyrelsen för sin del likväl ej anser sig böra framställa härav föranledda yrkanden på ytterligare skärpning av de i Bexelius' reservation angivna procentsatserna utan i stället helt ansluter sig till nämnda förslag, sker detta med den motiveringen att skärpningen av den statliga prispolitiken synes styrelsen motivera viss reduktion av även fullt konstaterade kostnadsökningar för fastighetsförvaltningen. I likhet med Bexelius har socialstyrelsen emellertid icke ingått på ett bedömande av frågan, huruvida den statliga prispolitiken kan anses lägga hinder i vägen för ett medgivande om hyreshöjning överhuvud taget.

Genom beslut den 1 oktober 1943 har Kungl. Maj:t avslagit fastighetsägareförbundets ovannämnda besvär.

Dyrortsgrupperingssakkunniga.[1] Kungl. Maj:t har genom beslut den 1 oktober 1943 entledigat statsråden K. E. Rosander och A. L. Rubbestad från uppdragen att vara ledamöter av dyrortsgrupperingssakkunniga samt förordnat till ledamöter f. d. landshövdingen S. N. Linnér och ledamoten av riksdagens andra kammare Hj. Nilson i Spånstad. Tillika har Kungl. Maj:t uppdragit åt Linnér att i egenskap av ordförande leda de sakkunnigas arbete.

Kommitté med uppdrag att leda arbetsstudier av byggnadsarbeten för jordbrukets behov. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 15 oktober 1943 har statsrådet Rubbestad bemyndigats tillkalla en kommitté med uppdrag att anordna arbetsstudier beträffande byggnadsarbete för jordbrukets behov.

I anförande till statsrådsprotokollet framhöll statsrådet Rubbestad bl. a., att det icke torde vara uteslutet, att man genom rationalisering av arbetsmetoderna kunde nedbringa kostnaderna för byggenskapen på landsbygden och skapa en fast grundval för en avvägning av ackordspriserna, som av alla intresserade parter kunde erkännas såsom riktig.

Ledningen av dessa arbetsstudier borde anförtros åt en sakkunnigkommitté, omfattande representanter för såväl jordbruket som för arbetsgivare och arbetare inom byggnadsfacket. De sakkunnigas första åtgärd bör bliva att utarbeta en fullständig plan för arbetsstudiernas anordnande. Därvid bör bl. a. övervägas, vilka delar av landet och vilka storleksklasser av jordbruk studierna böra avse samt vilka olika slag av byggnader, som böra göras till föremål för undersökning.

Med stöd av ovannämnda bemyndigande har statsrådet Rubbestad tillkallat följande sakkunniga: landshövdingen E. Lindeberg (ordförande), byrådirektören A. von Bergen, förbundsordföranden i svenska murareförbundet V. Björkman, ombudsmannen i svenska landsorganisationen G. Eriksson, förbundsordföranden i svenska byggnadsträarbetareförbundet J. Grewin, ledamoten av riksdagens andra kammare Hj. Nilson i Spånstad, verkställande direktören i svenska lantarbetsgivareföreningen G. Sæmund, direktören i Sveriges lantbruksförbund E. Sjögren, ombudsmannen i svenska grov- och fabriksarbetareförbundet E. Strandberg samt agronomen A. Örborn.

[1] Se Soc. Medd. årg. 1943, sid. 612.

PERIODISKA ÖVERSIKTER

Kollektivavtalen under tredje kvartalet 1943.

Avtalsrörelserna ha under detta kvartal varit av jämförelsevis ringa omfattning.

Inom *livsmedelsindustrin* ha uppgörelser träffats bland annat för vissa spisbrödsfabriker samt för bryggerierna. Vid spisbrödsfabrikerna i Filipstad, Skellefteå och Kristianstad samt vid aktiebolaget A. U. Bergmans Enkas spisbrödsfabrik i Stockholm hade det förut gällande avtalet uppsagts av arbetarparten — svenska livsmedelsarbetareförbundet — och utlöpt den 31 maj. Förhandlingar inför en särskilt förordnad förlikningsman ledde icke till resultat. I slutet av juli månad uppstod en hotande situation, i det att arbetarparten förklarade, att arbetarna från och med viss dag komme att utebliva från nattskiftet, medan man å arbetsgivarsidan övervägde att, om så skedde, helt inställa driften. Efter förnyat ingripande av förlikningsmannen träffades överenskommelse om prolongation av avtalet för tiden till den 1 juni 1944. Uppgörelsen innebar bland annat en förhöjning av veckolönerna för vissa anställda samt ändrade grunder beträffande ersättningen för nattarbete. Avtalet berör omkring 1 300 arbetare. Riksavtalet för bryggerierna, som gällde till den 1 oktober 1943, prolongerades i slutet av augusti månad på ytterligare ett år. I samband därmed vidtogos vissa ändringar i avtalet, bland annat avseende förbättrade förmåner i fråga om skyddskläder för chaufförer och specialarbetare. Lönerna lämnades däremot oförändrade. Av detta avtal beröras i runt tal 5 000 arbetare.

Efter förhandlingar mellan svenska lantarbetsgivareföreningen och svenska lantarbetareförbundet träffades i slutet av september månad uppgörelse om nytt riksavtal och nya löneavtal för *jordbruket* för det avtalsår, som börjar den 1 november 1943. Erinras må, att enighet om jordbrukets avtal alltsedan år 1940 icke kunnat vinnas förrän en eller flera månader efter det nya avtalsårets början. Den nu träffade uppgörelsen innebär vissa ändrade bestämmelser om raster m. m. samt åtskilliga smärre löneförbättringar, bland annat beträffande kontantlönen för arbetare med naturaförmåner samt för kvinnliga arbetare. Parterna ha vidare enats om att tillämpa ett blivande nytt indexavtal mellan svenska arbetsgivareföreningen och landsorganisationen. Uppgörelsen berör direkt omkring 45 000 arbetare och indirekt ytterligare i runt tal 20 000 arbetare.

Inom *skorstensfejarfacket* träffades i slutet av september månad överenskommelse om prolongation för år 1944 av gällande riksavtal samt om tillämpning av ett blivande nytt indexavtal. Parter i riksavtalet äro Sveriges skor-

stensfejarmästares riksförbund och svenska skorstensfejeriarbetareförbundet. Avtalet berör omkring 700 arbetare.

Mellan svenska arbetsgivareföreningens allmänna grupp samt svenska grov- och fabriksarbetareförbundet träffades under år 1942 för första gången ett riksavtal för *tvättinrättningar och kemiska färgerier*, gällande för tiden t. o. m. den 30 juni 1943. Detta avtal, som berör omkring 1 500 arbetare, har genom en i juli månad träffad uppgörelse prolongerats att med vissa smärre justeringar gälla under ytterligare ett år.

För *hotell- och restaurangfacket*, inom vilket avtalslöst förhållande varit rådande från den 1 januari 1943, träffades i mitten av juli månad inför en särskild förlikningskommission uppgörelse om prolongation av det tidigare gällande riksavtalet för tiden till utgången av innevarande år. Samtidigt hävdes en sedan början av juni månad pågående strejk vid restaurangvagnarna. Uppgörelsen, som omfattade omkring 20 000 anställda, innebar ett flertal smärre jämkningar i förutvarande bestämmelser. Parter i riksavtalet äro å ena sidan restauranternas arbetsgivareförening och Sveriges arbetsgivareförening för hotell och restauranter samt å andra sidan Sverges hotell- och restaurangpersonals förbund. Avtalet har före den 1 oktober 1943 uppsagts av personalförbundet att utlöpa vid årsskiftet.

Under redogörelseperioden ha dessutom åtskilliga förhandlingar pågått, vilka vid kvartalets utgång ännu icke lett till resultat. Sålunda ha under ledning av särskilt förordnade förlikningsmän förhandlingar förts för kolnings- och kolkörningsarbeten inom de s. k. avtalsreglerade områdena samt för åkerifacket i Stockholm. För telegrafverkets linje- och verkstadsarbetare ha förhandlingar pågått inför en särskild förlikningskommission. Även inom sadelmakare- och tapetserarfacket ha förhandlingar förts under förevarande kvartal. Under september månad ha särskilda förlikningsmän förordnats att medla i tvister om upprättande av nya avtal för skogsarbete samt för vissa mejeriföretag.

Den 30 september utgår regelmässigt uppsägningstiden för avtalen inom en stor del av våra viktigaste industrier, vilka avtal löpa per kalenderår. För det stora flertalet av dessa avtal har uppsägningstiden i avvaktan på nytt ramavtal angående indexlöner framflyttats två eller tre månader, t. ex. för avtalen inom byggnadsämnes-, trä-, textil- och skoindustrierna till den 30 november samt för järnbrukens och de mekaniska verkstädernas avtal till den 31 december. Bland avtal, som före den 1 oktober uppsagts att utlöpa vid årsskiftet, märkas specialavtalen för försvarsverken, åtskilliga kommunala avtal, avtalen för stuveriarbetet i hamnarna samt det redan förut omnämnda hotell- och restaurangavtalet.

Byggnadsverksamheten i Sverige år 1942.

Preliminär redogörelse.

På grundval av socialstyrelsens löpande kvartalsstatistik har en preliminär redogörelse för byggnadsverksamheten i vissa städer med över 10 000 invånare lämnats i Sociala Meddelanden, årg. 1943, sid. 115. I det närmaste samtliga övriga städer och stadsliknande samhällen, där byggnadsverksamheten är underkastad offentlig kontroll genom byggnadsnämnd (eller byggnadsinspektör), ha nu insänt uppgifter angående under år 1942 *fullbordade* (d. v. s. i regel slutavsynade) och *avgångna* byggnadsföretag; från städer med över 10 000 invånare föreligga även uppgifter om *beviljade* byggnadsföretag. Byggnadsnämndernas, resp. byggnadsinspektörernas uppgifter ha kompletterats med uppgifter om vissa statliga byggnadsföretag från vederbörande centrala ämbetsverk. Här nedan återgivas vissa huvudresultat av den bearbetning av materialet, som verkställts. Den fullständiga statistiken kommer liksom föregående år att utgivas i en särskild publikation.[1]

För år 1942 erhöllos uppgifter om byggnadsverksamheten från byggnadsnämnderna, resp. byggnadsinspektörerna i 1 045 orter (mot 986 år 1941). Av samtliga orter ha 398 (119 städer, 54 köpingar, 220 municipalsamhällen och 5 landskommuner) betecknats såsom stadssamhällen, varmed här avses sådana orter, där byggnadsstadgans bestämmelser för stad äro gällande. Folkmängden i dessa samhällen uppgick sammanlagt till 2·92 milj. invånare, motsvarande 45·6 % av rikets hela folkmängd. De 647 såsom »övriga orter» betecknade orterna utgöras av sådana områden, där byggnadsstadgans bestämmelser för landsbygden äro tillämpliga.

På grund av det successiva utsträckandet av byggnadsstadgans tillämpningsområde till allt flera orter har antalet i statistiken ingående orter undergått en kontinuerlig ökning med varje redovisningsår. För att detta förhållande icke skall behöva inverka vid jämförelser med tidigare år, ha de orter, för vilka uppgifter endast erhållits för vissa av åren 1933—1942, uteslutits vid dylika jämförelser, vilka sålunda avse 326 stadssamhällen, i det följande benämnda »gemensamma orter». Folkmängden i dessa uppgick år 1942 till 2·82 milj. invånare, motsvarande 96·5 % av invånarantalet i samtliga stadssamhällen, för vilka uppgifter erhållits för år 1942.

Under år 1942 uppfördes inom samtliga redovisade orter 5 378 boningshus (d. v. s. hus, i vilka minst hälften av utrymmet var avsett för bostadsändamål) samt 1 263 byggnader för industriella, kommersiella, administrativa o. dyl. ändamål. Dessutom företogos ändrings- och tillbyggnadsarbeten, som berörde 1 366 bostadshus och 768 byggnader för andra ändamål. Sammanlagt tillkom-

[1] Jfr Byggnadsverksamheten i Sverige år 1941 (Stockholm 1943).

Tab. 1. Byggnadsverksamheten under år 1942.

	Samtl. städer m. över 100 000 inv.	Därav Stockholm	Städer med 20 000–100 000 inv.	Städer med 10 000–20 000 inv.	Stadssamhällen med 5 000–10 000 inv.	Stadssamhällen med under 5 000 inv.	Övriga orter	Samtliga orter
Antal orter	3	1	18	27	47	303	647	**1 045**
Bostäder.								
Antal tillkomna och ändrade boningshus	828	439	916	930	1 015	1 301	1 754	**6 744**
Därav:								
ny- och helt ombyggda	563	379	781	754	831	991	1 458	**5 378**
uppförda av sten	229	157	301	201	123	93	88	**1 035**
uppförda av trä	334	222	480	553	708	898	1 370	**4 343**
innehållande 1	330	224	393	373	483	692	1 162	**3 433**
innehållande följande antal lägenheter 2	20	7	68	122	174	185	219	**788**
innehållande följande antal lägenheter 3–9	9	3	118	151	124	89	71	**562**
innehållande följande antal lägenheter 10 o. fl.	204	145	202	108	50	25	6	**595**
Antal tillkomna bostadslägenheter	6 385	4 088	6 019	3 512	2 379	2 257	2 421	**22 973**
Därav:								
enkelkök, enkelrum	1 275	1 063	893	352	224	187	164	**3 095**
därav 1 rum m. kokvrå	987	761	586	252	143	88	21	**2 022**
2 o. fl. rum utan kök	100	73	105	42	69	40	44	**400**
1 rum och kök	1 458	780	1 558	680	346	287	265	**4 594**
2 » » »	2 496	1 482	2 343	1 474	868	725	774	**8 680**
3 » » »	770	538	876	665	600	649	781	**4 341**
4 » » »	153	83	144	205	169	209	228	**1 108**
5 o. fl. rum och kök	133	69	100	94	103	160	165	**755**
Antal tillkomna rum (eldstäder)	16 653	10 250	16 178	10 605	7 744	7 858	8 659	**67 697**
Antal avgångna								
bostadslägenheter	1 012	464	394	208	205	242	195	**2 256**
rum (eldstäder)	3 365	1 529	1 382	730	632	762	581	**7 452**
Nettotillskott								
bostadslägenheter	5 373	3 624	5 625	3 304	2 174	2 015	2 226	**20 717**
rum (eldstäder)	13 288	8 721	14 796	9 875	7 112	7 096	8 078	**60 245**
Lokaler för andra än bostadsändamål.								
Antal tillkomna och ändrade hus för andra än bostadsändamål	315	106	210	266	258	515	467	**2 031**
Därav ny- och helt ombyggda	158	67	126	148	164	323	344	**1 263**
Antal tillkomna lokaler för andra än bostadsändamål	3 704	2 163	2 043	1 639	1 334	2 016	1 444	**12 180**
Överbyggd golvyta (m^2)	217 755	116 139	128 655	119 405	81 534	129 766	97 392	**774 507**
Därav:								
kontors- och butikslokaler	68 496	25 720	58 819	52 467	32 769	33 451	23 154	**264 156**
fabriks- och verkstadslokaler	75 548	51 646	41 612	44 278	31 162	57 690	46 234	**296 524**
övriga lokaler	73 711	38 773	33 224	22 660	17 603	38 625	28 004	**213 827**

mo under året 22 973 bostadslägenheter och 67 697 rum (»eldstäder», d. v. s. boningsrum eller kök) samt 12 180 lokaler för andra än bostadsändamål. Den överbyggda golvytan för bostadsändamål har uppskattats till 1 692 425 m^2 och för andra ändamål till 774 507 m^2.

I tab. 1 återgivas vissa detaljuppgifter rörande under år 1942 tillkomna och avgångna bostäder och andra lokaler. Man finner, att 19·2 % av samtliga bo-

Tab. 2. Byggnadsverksamheten under åren 1933—1942 i 326 »gemensamma orter».

Antal tillkomna bostadslägenheter	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	Årsmedeltal 1933—1942
Städer med över 20 000 inv.[1]	9 462	12 008	20 038	21 292	21 441	23 670	29 220	14 079	7 744	12 074	17 103
Övriga orter	4 101	5 583	7 190	8 759	8 330	10 449	11 567	4 499	3 890	7 972	7 234
Tillhopa	**13 563**	**17 591**	**27 228**	**30 051**	**29 771**	**34 119**	**40 787**	**18 578**	**11 634**	**20 046**	**24 337**
Antal tillkomna rum (eldstäder)											
Städer med över 20 000 inv.[1]	26 532	32 890	53 623	59 046	59 565	66 724	80 612	38 9[illegible]0	19 673	31 903	46 952
Övriga orter	14 763	19 271	24 496	29 256	28 027	33 358	37 820	14 521	12 871	25 282	23 966
Tillhopa	**41 295**	**52 161**	**78 119**	**88 302**	**87 592**	**100082**	**118432**	**53 471**	**32 544**	**57 185**	**70 918**
Beräknad total golvyta (1 000 m²)											
för bostadsändamål	1 032	1 304	1 953	2 208	2 190	2 502	2 961	1 337	814	1 430	1 773
för andra ändamål	322	434	567	715	690	905	1 241	1 081	655	649	726
Tillhopa	**1 354**	**1 738**	**2 520**	**2 923**	**2 880**	**3 407**	**4 202**	**2 418**	**1 469**	**2 079**	**2 499**

stadshus voro uppförda av sten och 80·8 % av trä. Av samtliga bostadshus innehöllo 63·8 % en lägenhet, 14·7 % två lägenheter och 21·5 % tre eller flera lägenheter. Enbart för stadssamhällena voro motsvarande relationstal 57·9, 14·5 och 27·6 % och enbart för »övriga orter» 79·7, 15·0 och 5·3 %.

Av samtliga tillkomna bostadslägenheter tillhörde 35·2 % de minsta kategorierna om högst 1 rum och kök. Lägenheter om 2 rum och kök utgjorde 37·8 % av samtliga och lägenheter om minst 3 rum och kök 27·0 %.

Genom rivning bortgingo under år 1942 i samtliga orter 2 256 lägenheter och 7 452 rum, motsvarande resp. 9·8 och 11·0 % av bruttotillskottet.

I tab. 2 visas utvecklingen i de 326 »gemensamma orterna» under de senaste tio åren. Sedan den arbetskonflikt, som pågick inom byggnadsindustrin år 1933, bilagts, inträdde under åren 1934—1936 en kraftig stegring av bostadsproduktionen. År 1937 minskades lägenhetstillskottet något i jämförelse med föregående år för att ånyo ökas 1938 och i synnerhet 1939. De två följande åren sjönk lägenhetstillskottet mycket starkt; det svaga tillskottet 1941 betecknar en minskning t. o. m. i jämförelse med bottenläget 1933. För år 1942 noteras en betydande ökning. Antalet tillkomna lägenheter steg sålunda sedan närmast föregående år med 72·3 % och antalet rum med 75·7 %. För de större städerna utgjorde ökningen 55·9, resp. 62·2 % och för orter med mindre än 20 000 invånare 104·9, resp. 96·4 %. Bostadstillskottet år 1942 var c:a 20 % mindre än genomsnittet för åren 1933—1942 och c:a 40 % mindre än genomsnittet för de fem högkonjunkturåren 1935—1939. Bostadsproduktionens omfattning åren 1941 och 1942 i städer med över 10 000 invånare framgår av tab. 3.

Byggnadsverksamheten för andra än bostadsändamål var under redovisningsåret praktiskt taget lika stor som förra året. Produktionen av kontors-,

[1] Karlskoga, varifrån uppgifter för de föregående åren endast föreligga beträffande vissa delar av det nuvarande stadsområdet, har i tabellen förts till »övriga orter».

Tab. 8. Under åren 1941 och 1942 fullbordade och beviljade lägenheter och rum i städer med över 10 000 invånare.

Städer	Fullbordade byggnadsföretag					Beviljade byggnadsföretag				
	Lägenheter		Därav läg. t. o. m. 2 rum och kök (1942)	Rum (eldstäder)		Lägenheter		Därav läg. t. o. m. 2 rum och kök (1942)	Rum (eldstäder)	
	1941	1942		1941	1942	1941	1942		1941	1942
Stockholm	3 142	4 088	3 398	7 983	10 250	1 898	8 415	6 481	4 379	23 907
Lidingö	61	51	6	246	255	40	77	21	161	344
Södertälje	212	245	205	546	666	111	246	207	306	709
Sundbyberg	1	112	66	8	348	32	107	62	78	332
Uppsala	48	745	569	195	2 077	283	861	633	793	2 391
Nyköping	73	301	257	197	820	234	256	223	669	700
Katrineholm	24	128	83	82	403	38	175	121	119	538
Eskilstuna	118	330	285	256	860	196	483	401	466	1 357
Linköping	780	457	364	1 961	1 222	1 113	1 071	812	2 743	2 858
Norrköping	202	599	526	357	1 538	333	848	723	695	2 281
Jönköping	141	309	220	409	868	229	281	209	598	772
Nässjö	39	133	88	138	398	89	198	132	288	593
Växjö	53	123	59	191	449	70	157	72	260	562
Kalmar	32	234	160	132	772	86	270	142	286	986
Västervik	22	106	85	74	303	69	59	46	198	172
Visby	17	72	50	43	236	27	127	86	96	384
Karlskrona	421	390	348	1 203	974	372	610	482	982	1 768
Karlshamn	20	46	35	63	146	29	34	27	87	108
Kristianstad	189	165	136	301	472	79	273	241	249	682
Malmö	662	904	767	1 840	2 463	734	1 514	1 186	2 094	4 315
Lund	74	153	130	161	441	98	208	176	255	592
Landskrona	13	183	169	56	464	41	274	245	102	736
Hälsingborg	112	345	266	311	902	134	497	412	283	1 314
Ystad	45	133	125	175	344	27	185	171	93	490
Trelleborg	106	154	134	269	431	119	205	160	307	593
Halmstad	17	280	179	65	899	81	312	203	300	1 009
Varberg	38	64	50	99	193	55	89	71	164	273
Göteborg	1 095	1 393	1 164	2 593	3 940	1 126	1 556	1 252	3 190	4 480
Mölndal	17	8	5	59	28	7	52	44	22	142
Uddevalla	129	204	167	436	578	182	214	173	593	606
Trollhättan	147	303	226	427	899	200	331	237	588	958
Alingsås	12	54	47	39	132	28	95	72	88	254
Borås	212	100	80	611	291	50	202	156	165	602
Lidköping	25	178	125	75	517	108	128	107	324	330
Skövde	99	190	129	• 359	526	102	175	150	349	423
Karlstad	25	144	128	92	347	63	313	246	169	914
Kristinehamn	23	36	28	91	113	18	108	85	56	272
Örebro	326	408	343	760	839	356	361	281	842	918
Karlskoga	151	330	242	333	928	365	297	144	924	1 027
Västerås	104	673	609	282	1 818	394	757	622	1 084	2 104
Falun	29	89	63	111	284	76	104	80	254	316
Gävle	31	174	145	105	466	79	303	263	225	776
Härnösand	5	33	24	14	94	7	56	15	39	213
Sundsvall	43	84	60	147	271	43	124	75	133	421
Östersund	45	237	191	153	684	128	235	162	378	734
Umeå	55	84	58	226	298	54	124	74	222	436
Skellefteå	12	91	44	40	331	25	103	38	93	383
Luleå	53	253	138	161	858	112	360	208	303	1 194
Tillhopa	9 300	15 916	12 776	24 475	43 436	10 140	23 830	18 229	27 092	68 269

butiks- och lagerlokaler samt av verkstads- och fabrikslokaler visade dock någon ökning, medan produktionen av andra lokaler, såsom skolor, samlingslokaler, garage etc. gick något tillbaka.

Tab. 4. Under år 1942 nybyggda boningshus och i dessa förefintliga bostadslägenheter inom Stockholm jämte förortsområde.

Bebyggelsezoner	Antal boningshus avsedda att bebos året om	Därav boningshus			Antal bostadslägenheter om					Tillhopa		Antal lägenheter med bad- eller duschrum	Antal redovisade sommarbostäder om	
		av trä	med 1 läg.	med butiks- o. verkstadslok. etc.	t. o. m. 2 rum och kök	3 rum och kök	4 rum och kök	5 rum och kök	6 o. fl. rum o. kök	bostadsläg.	rum (eldstäder)		högst 2 rum och kök	över 2 rum och kök
A. Egentliga staden .	20	—	—	20	829	33	—	5	5	872	1 561	791	—	—
B. Förortsområdet .	779	609	610	94	2 658	705	151	53	31	3 598	10 312	2 770	239	26
a) Inom stadens adm. område														
Brännkyrka . . .	112	85	82	17	523	75	17	7	5	627	1 731	533	—	—
Enskede	123	65	69	36	1 052	241	30	4	1	1 328	3 569	1 126	—	—
Bromma	124	72	73	19	785	161	30	20	6	1 002	2 698	659	—	—
Tillhopa	359	222	224	72	2 360	477	77	31	12	2 957	7 998	2 318	—	—
därav i kommunala trädgårdsstäder	221	134	134	42	1 303	344	48	15	5	1 715	4 672	1 149	—	—
b) Övriga orter inom 10 km	135	114	118	8	154	103	36	8	14	315	1 093	258	10	6
c) Orter inom 10—25 km	285	273	268	14	144	125	38	14	5	326	1 221	194	229	20
Sthlm med förortsområde	799	609	610	114	3 487	738	151	58	36	4 470	11 873	3 561	239	26

I tab. 2 meddelas uppgifter om den beräknade totala golvytan i bostäder och övriga lokaler under åren 1933—1942. Man har vid denna beräkning utgått från antagandet, att den genomsnittliga golvytan per eldstad (boningsrum eller kök) skulle vara 25 m². Den totala byggnadsverksamheten i de gemensamma orterna företer enligt denna uppskattning år 1942 en ökning gentemot föregående år med 41·5 %.

Beträffande 48 städer med över 10 000 invånare redovisas i tab. 3 inkomna uppgifter om beviljade lägenheter och rum. Antalet beviljade bostadslägenheter var ungefär två och en tredjedel gånger så stort som under fjolåret och antalet beviljade rum (eldstäder) ungefär två och en halv gånger så stort. — År 1942 utfärdades i de 48 städerna byggnadslov för lokaler för andra än bostadsändamål med en beräknad sammanlagd golvyta av 705 987 m², vilket gentemot fjolåret innebär en ökning med 7·3 %.

I likhet med föregående år har en specialundersökning verkställts rörande bostadsproduktionen i Stockholm med förortsområde, inberäknat vissa områden, där byggnadsverksamheten ej är underkastad offentlig kontroll. Huvudresultaten av denna undersökning återges i tab. 4. I de av undersökningen berörda områdena tillkommo under år 1942 4 470 lägenheter, vilket i förhållande till fjolåret innebär en ökning med 32·2 %.

Vägarbetets organisation och vägarbetarnas arbetsförtjänster år 1943.

Undersökningens omfattning. Socialstyrelsen, som sedan år 1927 från vägstyrelserna inhämtat årliga uppgifter angående vägarbetarnas löneförhållanden, har även för innevarande år verkställt en sådan undersökning. Liksom vid föregående undersökningstillfälle efterfrågades sedvanlig arbetsförtjänst per timme för med vägunderhållsarbete sysselsatta grovarbetare, varjämte begärdes vissa uppgifter angående samtliga grupper av anställda hos vägstyrelserna.

Förvaltningspersonalen och arbetsledarna uppdelades härvid på ingenjörer, vägmästare, schaktmästare, förmän och kontorspersonal samt arbetarpersonalen på yrkes- eller specialarbetare, chaufförer och grovarbetare, vartill kommo körare med en häst och körare med två hästar. Beträffande var och en av dessa personalgrupper skulle å formuläret anges antalet anställda i början av januari 1943 och i början av juli s. å., summorna av under tiden 1 januari—30 juni 1943 utgjorda dagsverken och arbetstimmar samt utbetald avlöning, ävensom genomsnittlig avlöning per dagsverke (ev. månad) eller timme under samma tid. För grovarbetare efterfrågades särskilt den genomsnittliga tidlöns- och ackordsförtjänsten per timme och dag vid enbart vägunderhållsarbete och dessutom anmodades vägstyrelserna att uppskatta den vanliga förtjänsten per säsong för grovarbetare, som varit sysselsatta under hela den normala arbetssäsongen. Vidare begärdes uppgift om huruvida vägarbetena bedrevos i vägstyrelsens egen regi, av entreprenörer, genom småentreprenader eller på annat sätt ävensom om kollektivavtal ingåtts för vägdistriktet. Om några vägarbeten inom vägdistriktet utfördes på entreprenad, skulle dessutom entreprenörernas namn och adresser uppgivas. Sedermera tillskrevos dessa entreprenörer med begäran om uppgifter angående de utförda arbetenas art, antalet anställda inom olika yrkesgrupper samt grovarbetarnas löner vid vägunderhållsarbete.

Samtliga 170 vägstyrelser utom en (Skaraborgs läns västra) ha insänt besvarade formulär. Från entreprenörerna ha uppgifter inkommit för sammanlagt 28 av 56 arbetsställen (om varje entreprenörs arbeten inom ett visst vägdistrikt räknas som ett arbetsställe).

Vägstyrelsernas och entreprenörernas personal. Uppgifterna om storleken och sammansättningen av vägstyrelsernas förvaltningspersonal och arbetare äro tämligen fullständiga. För entreprenörernas personal föreligga däremot användbara uppgifter endast rörande antalet arbetare. I tab. 1 jämföres vägstyrelsernas personal åren 1937—1943.

Tab. 1. Antal anställda vid vägstyrelserna i början av juli åren 1937—1943.

År	Förvaltningspersonal och arbetsledare					Arbetare		
	Ingenjörer	Vägmästare	Schaktmästare	Förmän o. dyl.	Kontorspersonal	Yrkes- eller specialarb. (inkl. chaufförer)	Grovarbetare	Körare med häst
1937	7	312	117	203	·	2 244	14 105	2 579
1938	7	316	131	238	92	2 613	17 226	2 230
1939	7	323	139	281	105	2 946	18 928	1 567
1940	7	318	105	190	113	2 196	7 257	1 105
1941	7	325	111	194	119	2 211	8 791	800
1942	8	332	100	181	126	2 256	9 157	703
1943	9	336	104	194	131	2 290	8 810	664

Krisförhållandena och motorfordonstrafikens nedgång ha sedan år 1940 satt sin prägel på vägväsendet. Endast ett relativt fåtal vägförbättrings- eller vägbyggnadsarbeten ha under senare år varit i gång. Antalet sysselsatta yrkes- och grovarbetare år 1943 ligger 50 % under motsvarande antal före krigsutbrottet samt har i förhållande till föregående år minskat med 3 %. Antalet körare med häst utgör för närvarande endast $^2/_5$ av motsvarande antal år 1939. I förhållande till år 1942 ha de minskat med omkring 6 %. Förvaltningspersonalen och arbetsledarna ha däremot ökat sedan föregående år och ligga nu med undantag för schaktmästare och förmän på samma nivå som före kriget.

Storleken och sammansättningen av vägstyrelsernas personal i början av juli 1943 framgår närmare av tab. 2. Under rubriken förvaltningspersonal och arbetsledare ha redovisats tillhopa 336 vägmästare, 104 schaktmästare, 194 förmän och 131 kontorister o. dyl. Dessutom ha upptagits 9 ingenjörer (därav 5 i Stockholms län), som ej äro medräknade i tabellen. Vägmästare saknades endast i 4 vägdistrikt. I 45 distrikt hade man en vägmästare, i 80 två och i 31 tre samt i 9 fyra eller flera. Schaktmästare funnos i sammanlagt 76 vägdistrikt, därav 53 med en och 23 med flera schaktmästare. För 31 distrikt redovisades en förman, för 23 två, för 8 tre och för 16 fyra eller flera.

Tab. 2 utvisar vidare, att i början av juli 1943 sysselsattes tillhopa 878 yrkes- eller specialarbetare, 1 412 chaufförer och 8 810 grovarbetare vid vägarbeten (både underhålls- och byggnadsarbeten) i vägstyrelsernas egen regi; motsvarande antal i början av januari 1943 voro resp. 738, 1 399 och 5 180. Med arbete för vägstyrelsernas räkning sysselsattes i början av juli 1943 c:a 642 körare med en häst och 22 körare med två hästar, men det bör framhållas, att uppgifter om körarnas antal saknas för flera distrikt. I de norrländska vägdistrikten var de redovisade grovarbetarnas antal avsevärt större än i övriga distrikt. Antalet grovarbetare inom olika distrikt 1940 visade en kraftig nedgång i förhållande till år 1939, men steg åter något under åren 1941 och 1942. Innevarande år har emellertid antalet grovarbetare återigen gått tillbaka, vilket belyses av följande sammanställning.

År	Antal distrikt, som redovisat nedanstående antal grovarbetare								Antal grov-arbetare
	0	1—9	10—19	20—29	30—39	40—49	50-99	100-199	200 o. fl.	
1939	2	4	10	15	19	20	45	30	24	18 928
1940	8	35	32	31	22	10	20	5	6	7 257
1941	4	5	37	33	22	15	38	10	6	8 791
1942	4	3	23	38	25	23	39	10	4	9 157
1943	4	2	19	27	35	24	45	8	5	8 810

Yrkes- eller specialarbetare saknades enligt uppgifter från 31 distrikt. I 109 distrikt var deras antal mindre än 10 och i 29 distrikt 10 och flera. Chaufförer saknades i 7 distrikt. Mindre än 10 chaufförer förekom i 100 distrikt, medan 62 distrikt redovisade 10 eller flera chaufförer.

I 33 vägdistrikt (43 föregående år) anlitades även entreprenörer. Av erhållna upplysningar att döma torde i sådana distrikt vägunderhållsarbeten i regel skötas av vägstyrelserna, under det att vissa nybyggnads- och förbättringsarbeten utlämnas på entreprenad. I 25 vägdistrikt hade vissa vägarbeten i form av »småentreprenader» utlämnats till jordbrukare o. dyl. inom distriktet. — Ovan anförda siffror avse vägstyrelsernas personal men icke anställda hos entreprenörerna. Å de inkomna 28 uppgifterna från entreprenörer ha redovisats sammanlagt 43 yrkes- eller specialarbetare, 11 chaufförer och 352 grovarbetare, mot 142, 29 resp. 673 föregående år. Av dessa sysselsattes med vägunderhållsarbete resp. 8, 8 och 163 man; de övriga arbetade vid nybyggnads- och förbättringsarbeten. Under antagande, att vid de 28 »arbetsställen», för vilka uppgifter saknas, i genomsnitt sysselsattes lika många arbetare som vid övriga »arbetsställen», skulle hela antalet med vägarbete (i vägstyrelsernas och entreprenörernas regi) sysselsatta arbetare i början av juli 1943 kunna uppskattas till omkring 964 yrkes- eller specialarbetare, 1 434 chaufförer och 9 514 grovarbetare mot resp. 1 187, 1 341 och 10 228 vid samma tid föregående år.

Arbetsinkomster för vägstyrelsernas personal år 1943. Efterföljande redogörelse för förvaltningspersonalens och arbetarnas löneförhållanden avser uteslutande vägstyrelsernas personal. Vad beträffar entreprenörernas personal ha löneuppgifter endast erhållits för grovarbetare, sysselsatta med vägunderhållsarbete inom 10 distrikt. De redovisade arbetsinkomsterna inkludera indextillägg o. dyl.

Till förvaltningspersonalen och arbetsledarna hade vägstyrelserna i avlöningar under första halvåret 1943 utbetalat c:a 2·0 milj. kr., mot 1·8 milj. kr. föregående år. Vägmästarnas genomsnittliga månadsavlöning utgjorde (enligt tab. 2) 532 kr., schaktmästarnas 404 kr., förmännens 319 kr. och kontoristernas 359 kr. I vad mån medellönerna inom olika vägdistrikt avvika från anförda medellöner för hela riket framgår av nedanstående tablå:

	Antal vägdistrikt, där genomsnittliga månadsavlöningen för nedanstående grupper av anställda utgjorde (i kr.):								
	under 250	250—299	300—349	350—399	400—449	450—499	500—549	550—599	600 och däröver
Vägmästare	—	—	—	1	14	39	52	32	27
Schaktmästare	1	1	8	27	25	12	3	—	—
Förmän o. dyl. . . .	2	21	32	19	4	—	—	—	—
Kontorspersonal . . .	16	13	17	25	10	11	8	2	2

Tab. 2. Vägstyrelsens personal i början av juli 1943 och genomsnittliga arbetsförtjänster januari—juni 1943.

Län	Förvaltningspersonal o. arbetsledare								Arbetare							
	Vägmästare		Schaktmästare		Förmän o. dyl.		Kontorspersonal		Yrkes- el. spec.-arb.		Chaufförer		Grovarbetare		Körare med 1 häst	Körare med 2 hästar
	Antal	Månadslön, kr.	Antal	Månadslön, kr.	Antal	Månadslön, kr.	Antal	Månadslön, kr.	Antal	Timförtjänst, kr.	Antal	Timförtjänst, kr.	Antal	Timförtjänst, kr.	Antal	Antal
Stockholms . .	17	594	3	491	16	394	10	372	55	1·76	67	1·77	243	1·65	—	—
Uppsala . . .	11	577	2	432	3	367	5	489	34	1·60	39	1·51	200	1·44	18	—
Södermanlands	10	586	—	—	4	303	6	377	32	1·44	37	1·50	205	1·32	30	8
Östergötlands .	16	519	—	—	14	285	6	244	34	1·33	50	1·26	249	1·18	4	—
Jönköpings . .	15	483	2	377	12	303	1	364	33	1·33	52	1·30	236	1·21	—	—
Kronobergs .	10	544	5	388	7	313	3	203	56	1·43	43	1·38	327	1·32	—	—
Kalmar . . .	12	488	1	395	5	330	2	297	7	1·25	58	1·29	154	1·19	1	—
Gotlands . . .	8	482	3	427	4	303	4	313	3	1·36	15	1·33	127	1·33	—	—
Blekinge . . .	4	548	1	393	6	287	—	—	14	1·39	22	1·24	60	1·15	—	—
Kristianstads .	15	571	9	408	10	330	10	368	54	1·38	88	1·38	371	1·25	—	—
Malmöhus . .	15	573	4	426	25	331	8	426	30	1·41	110	1·30	296	1·20	—	1
Hallands . . .	10	518	5	367	2	271	2	219	13	1·38	60	1·44	182	1·16	1	1
Göteb. o. Bohus	15	513	3	421	4	359	4	423	34	1·53	34	1·53	208	1·37	84	—
Älvsborgs . .	20	472	2	364	21	289	4	349	34	1·46	69	1·40	404	1·28	16	—
Skaraborgs . .	13	473	4	351	3	324	4	348	20	1·50	53	1·45	256	1·25	2	—
Värmlands . .	15	587	2	421	7	335	6	380	39	1·30	80	1·36	342	1·23	38	1
Örebro	12	581	3	400	1	303	6	484	23	1·44	51	1·52	199	1·36	41	11
Västmanlands	10	526	1	451	8	324	4	471	36	1·52	30	1·55	337	1·42	—	—
Kopparbergs .	18	515	4	398	1	304	14	347	36	1·46	92	1·47	378	1·38	36	—
Gävleborgs . .	9	468	7	405	6	352	5	404	55	1·54	42	1·51	382	1·50	26	—
Västernorrlands	20	532	8	410	2	373	9	344	54	1·58	73	1·56	718	1·46	42	—
Jämtlands . .	15	541	11	425	6	318	5	260	70	1·47	83	1·55	489	1·34	77	—
Västerbottens .	26	521	11	374	5	265	5	329	38	1·57	83	1·52	1 734	1·32	175	—
Norrbottens .	20	552	13	406	22	300	8	287	74	1·47	81	1·54	713	1·36	51	—
Hela riket 1943	**336**	**532**	**104**	**404**	**194**	**319**	**131**	**359**	**878**	**1·48**	**1 412**	**1·45**	**8 810**	**1·32**	**642**	**22**
» 1942	332	514	100	381	181	315	126	344	962	1·40	1 294	1·39	9 157	1·23	680	23
» 1939	323	390	139	288	281	235	105	261	[1]2946	1·12	—	—	18928	1·00	1 526	41

I 123 vägdistrikt av 165 låg sålunda vägmästarnas genomsnittliga månadsavlöning mellan 450 och 600 kr. Schaktmästarnas månadslön varierade oftast mellan 350 och 500 kr. och förmännens mellan 250 och 400 kr. Den starkaste lönespridningen utvisade kontorspersonalen, för vilken man knappast kan tala om en genomsnittlig lönenivå.

I tab. 2 ha även uträknats medelförtjänster per timme i olika län för vägstyrelsernas samtliga arbetare (sysselsatta såväl med underhålls- som byggnadsarbete). I gruppen yrkes- eller specialarbetare ingå även månadsavlönade väghyvel- och vältförare, reparatörer o. dyl. För sådan personal har en månads anställningstid ansetts motsvara 200 arbetstimmar. Under första halvåret 1943 hade vägstyrelserna i avlöningar till yrkes- eller specialarbetare utbetalat i runt tal 1·3 milj. kr., till chaufförer 2·4 milj. kr. och till grovarbetare 8·5 milj. kr. mot 1·3, 2·0 resp. 7·0 milj. kr. år 1942. I genomsnitt utgjorde yrkes- och specialarbetarnas timförtjänst 1·48 kr., chaufförernas 1·45 kr. och grov-

[1] Inkl. chaufförer

arbetarnas 1·32 kr. (år 1942 1·40, 1·39 resp. 1·23 kr.). För såväl yrkes- eller specialarbetare som chaufförer och grovarbetare var genomsnittliga timförtjänsten högst i Stockholms län — resp. 1·76, 1·77 och 1·65 kr. — och lägst i Blekinge och Hallands län, där grovarbetarnas timförtjänster voro 1·15 resp. 1·16 kr. I östra och norra Sverige voro timförtjänsterna i allmänhet högre än i övriga landsdelar.

Avvikelserna inom olika vägdistrikt från anförda medellöner i tab. 2 voro i vissa fall betydande, vilket delvis framgår av efterföljande tablå:

	Antal vägdistrikt, där den genomsnittliga timförtjänsten under tiden januari—juni 1943 utgjorde (i kr.):							
	under 1·10	1·10— 1·19	1·20— 1·29	1·30— 1·39	1·40— 1·49	1·50— 1·59	1·60— 1·69	1·70 och däröver
Yrkes- eller specialarbetare . .	—	—	17	32	39	26	11	13
Chaufförer	—	1	32	29	45	35	13	7
Grovarbetare	1	43	45	36	18	13	8	2

Den allmännast förekommande genomsnittsförtjänsten per timme för hela riket låg för yrkes- eller specialarbetare mellan 1·30 och 1·60 kr., för chaufförer mellan 1·20 och 1·60 kr. och för grovarbetare mellan 1·10 och 1·40 kr.

Uppgift om körarnas timförtjänster saknas från flera distrikt, varför i efterföljande tablå anförda medelförtjänster för körare meddelas med viss reservation. För körare med en häst utgjorde medelförtjänsten per timme 1·99 kr. och för den fåtaliga gruppen körare med två hästar 2·53 kr. (föregående år 1·90 resp. 2·31 kr.). En bild av variationerna i körarnas timförtjänster erhålles av efterföljande tablå:

	Antal vägdistrikt, där den genomsnittliga timförtjänsten för körslor utgjorde (i kr.):									Medelförtjänst per tim., kr.
	under 1·40	1·40— 1·59	1·60— 1·79	1·80— 1·99	2·00— 2·19	2·20— 2·39	2·40— 2·59	2·60— 2·79	2·80 och däröver	
Körare med 1 häst .	—	8	8	16	20	10	3	1	1	1·99
Körare med 2 hästar	—	—	1	1	1	5	6	3	4	2·53

Uppgifter om normalsäsongens längd och förtjänsten per säsong ha redovisats av sammanlagt 157 vägdistrikt. Den beräknade längden av den normala arbetssäsongen och medeluppskattningen av förtjänsten per säsong i olika län utvisas av tab. 3, varvid länen ordnats i sjunkande skala efter normalsäsongens längd. Till jämförelse har dessutom inlagts den genomsnittliga timförtjänsten för grovarbetare vid vägarbeten i vägstyrelsernas egen regi. Medelförtjänsten per normalsäsong för grovarbetare uppskattas för riket i dess helhet till 2 405 kr. mot 2 242 kr. förgående år. De största säsonginkomsterna uppnåddes i Stockholms samt Göteborgs och Bohus län (4 250 resp. 2 980 kr.) och de lägsta i Västerbottens och Norrbottens län (1 459 resp. 1 829 kr.). Den normala säsongen för vägarbete utgjorde i genomsnitt 236 arbetsdagar (samma som föregående år), men var av naturliga skäl längre i södra och mellersta Sverige och kortare i norra Sverige; längst var säsongen i Stockholms län (300 dagar) och kortast i Västerbottens län (140 dagar).

Som framgår av tab. 3 föreligger i stort sett god överensstämmelse mellan den uppskattade medelförtjänsten per säsong och de två faktorer, som be-

Tab. 3. Antalet arbetsdagar och förtjänst per säsong för grovarbetare sysselsatta med vägarbete.

Län	Medelantal arbetsdagar per säsong	Medelförtjänst per säsong, kr.	Genomsnittlig timförtjänst, kr.	Län	Medelantal arbetsdagar per säsong	Medelförtjänst per säsong, kr.	Genomsnittlig timförtjänst, kr.
Stockholms	300	4 250	1·65	Kronobergs . . .	249	2 648	1·32
Örebro	284	2 897	1·36	Värmlands . . .	248	2 394	1·23
Älvsborgs	283	2 792	1·28	Kristianstads . .	246	2 357	1·25
Östergötlands . . .	283	2 554	1·18	Uppsala	239	2 650	1·44
Hallands	281	2 627	1·16	Västernorrlands .	214	2 438	1·46
Blekinge	280	2 492	1·15	Kopparbergs . . .	212	2 193	1·38
Kalmar	278	2 640	1·19	Gävleborgs . . .	195	2 080	1·50
Göteborgs o. Bohus	275	2 980	1·37	Jämtlands	176	2 014	1·34
Skaraborgs	267	2 584	1·25	Norrbottens . . .	157	1 829	1·36
Västmanlands . .	266	2 810	1·42	Västerbottens . .	140	1 459	1·32
Malmöhus	265	2 685	1·20	Hela riket 1943	236	2 405	1·32
Södermanlands . .	256	2 550	1·32	» 1942	236	2 242	1·23
Jönköpings	252	2 426	1·21	» 1939	229	1 799	1·00
Gotlands	250	2 250	1·33				

stämma dennas storlek, nämligen antalet arbetsdagar per normalsäsong och lönen per timme. Något direkt samband mellan den genomsnittliga timlönens storlek och arbetssäsongens omfattning i olika län kan däremot knappast skönjas, även om grovarbetarförtjänsten per timme i de norrländska vägdistrikten i genomsnitt är högre än i flertalet syd- och mellansvenska distrikt.

Från 42 vägdistrikt har meddelats, att grovarbetarna där äro helt beroende av vägarbetet för sin utkomst, medan 104 distrikt ha uppgivit, att arbetarna efter vägarbetssäsongens slut i regel även haft annat förvärvsarbete. För de förra distrikten uppgick det genomsnittliga antalet arbetsdagar per säsong till 277 och säsongförtjänsten till 2 739 kr. mot 216 resp. 2 238 kr. för distrikt, där arbetarna vid sidan av vägarbetet även hade annat arbete.

Vägdistrikt, inom vilka grovarbetarna äro helt beroende av vägarbetet för sin utkomst, förekomma särskilt inom Kalmar, Jönköpings, Blekinge, Malmöhus, Älvsborgs samt Göteborgs och Bohus län, men saknas helt i Stockholms, Gotlands och Värmlands län samt i norrlandslänen med undantag för Västernorrlands.

Arbetslöner och arbetsförhållanden för vägdistriktens arbetare regleras numera med mycket få undantag av kollektivavtal. Vid tiden för uppgifternas avlämnande gällde kollektivavtal inom 168 av landets 170 vägdistrikt, varför kollektivavtal nu saknas i endast 2 distrikt, nämligen Visingsö och Vens, vilka två ödistrikt representera en sammanlagd väglängd av blott 20 km. Svenska väg- och vattenbyggnadsarbetareförbundet har träffat avtal med vägstyrelserna i 168 distrikt och Riksförbundet landsbygdens folk (R.L.F.) i 61 distrikt.

Arbetsförtjänster vid vägunderhållsarbete. Medan ovan anförda medelförtjänster för grovarbetare avse genomsnittliga timförtjänster vid såväl underhålls- som byggnadsarbeten i vägstyrelsernas egen regi, ha för att möjliggöra jämförelser med tidigare år även införskaffats uppgifter rörande genomsnitt-

liga tidlöns- och ackordsförtjänsterna för grovarbetare sysselsatta med v ä g u n d e r h å l l s arbete. Dylika löneuppgifter ha lämnats av samtliga vägstyrelser utom en. Här nedan meddelas en översikt av vägunderhållsarbetarnas löneförhållanden 1932—1943,[1] vilken utgör en direkt fortsättning på de i denna tidskrift alltsedan 1927 publicerade årliga översikterna av timförtjänster för med vägunderhållsarbete sysselsatta grovarbetare.

Timförtjänst för grovarbetare sysselsatta med vägunderhållsarbete

Samtliga vägdistrikt

	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Tidlönsarbete . . .	0·72	0·72	0·72	0·72	0·78	0·88	0·88	0·91	0·95	1·05	1·16	1·22
Ackordsarbete . . .	0·85	0·83	0·84	0·87	0·88	1·01	1·09	1·13	1·16	1·28	1·42	1·57
Oavsett löneform[2] .	0·78	0·77	0·77	0·77	0·79	0·89	0·95	0·98	1·00	1·10	1·21	1·29

Under åren 1932—1933 gingo lönerna något tillbaka och höllo sig därefter oförändrade till år 1936, då en mindre uppgång märktes. De följande åren ha sedan medfört en fortsatt stegring av timförtjänsterna.

Tab. 4. Genomsnittliga timförtjänster inom olika län för grovarbetare sysselsatta med vägunderhållsarbete.

Län	Genomsnittlig timförtjänst (i kr.) för grovarbetare								
	vid tidlönsarbete			vid ackordsarbete			vid allt arbete oavsett löneform		
	1939	1942	1943	1939	1942	1943	1939	1942	1943
Stockholms	1·18	1·42	1·50	1·57	1·88	1·91	1·27	1·50	1·58
Uppsala	0·98	1·24	1·28	1·26	1·52	1·56	1·12	1·27	1·32
Södermanlands	0·87	1·10	1·21	1·09	1·28	1·43	0·94	1·16	1·28
Östergötlands	0·87	1·12	1·17	1·11	1·37	1·49	0·91	1·15	1·20
Jönköpings	0·88	1·08	1·15	1·03	1·40	1·51	0·91	1·15	1·21
Kronobergs	0·86	1·07	1·12	1·02	1·32	1·51	0·93	1·12	1·21
Kalmar	0·85	1·05	1·16	1·03	1·18	1·47	0·88	1·06	1·21
Gotlands	0·84	1·11	1·20	1·09	1·33	1·41	0·96	1·18	1·22
Blekinge	0·85	1·07	1·12	0·93	1·18	—	0·86	1·08	1·12
Kristianstads	0·84	1·09	1·14	1·01	1·33	1·42	0·88	1·13	1·18
Malmöhus	0·89	1·15	1·17	0·99	1·48	1·66	0·89	1·15	1·19
Hallands	0·85	1·10	1·15	1·04	1·30	1·60	0·88	1·11	1·17
Göteborgs och Bohus	0·99	1·31	1·32	1·16	1·58	1·80	1·06	1·33	1·36
Älvsborgs	0·89	1·13	1·18	1·13	1·30	1·40	0·96	1·16	1·24
Skaraborgs	0·84	1·08	1·22	1·08	1·28	1·47	0·93	1·11	1·28
Värmlands	0·88	1·09	1·16	1·00	1·26	1·38	0·91	1·13	1·22
Örebro	0·93	1·13	1·19	1·14	1·39	1·54	1·02	1·19	1·29
Västmanlands	0·91	1·13	1·21	1·14	1·36	1·61	0·95	1·14	1·28
Kopparbergs	0·92	1·15	1·20	1·16	1·34	1·53	1·01	1·19	1·31
Gävleborgs	0·95	1·18	1·23	1·16	1·46	1·67	1·06	1·27	1·36
Västernorrlands	1·03	1·29	1·36	1·29	1·60	1·78	1·13	1·41	1·51
Jämtlands	0·91	1·22	1·27	1·04	1·45	1·66	0·97	1·27	1·34
Västerbottens	0·94	1·16	1·20	1·08	1·37	1·53	0·99	1·22	1·30
Norrbottens	1·02	1·23	1·29	1·19	1·52	1·68	1·10	1·38	1·41
Samtliga vägdistrikt	0·91	1·16	1·22	1·13	1·42	1·57	0·98	1·21	1·29

[1] En något utförligare redogörelse för vägunderhållsarbetarnas arbetsförtjänster kommer att lämnas i Lönestatistisk årsbok för 1942.

[2] Dessa siffror ha, med användande av uppgifter om hur stor del av arbetet, som utföres mot tidlön resp. på ackord, approximativt beräknats på grundval av uppgifterna om tid- och ackordslöner.

Av tablån å föregående sida framgår, att den genomsnittliga timförtjänsten 1943 var 1·22 kr. vid tidlönsarbete, 1·57 kr. vid ackordsarbete och 1·29 kr. i medeltal för allt arbete oavsett löneform, vilka lönebelopp innebära stegring från föregående år med resp. 5·2, 10·6 och 6·6 %. Variationerna mellan de olika vägdistriktens löner äro emellertid betydande, vilket belyses därav, att år 1943 de lägsta och de högsta genomsnittliga timförtjänsterna (vid allt arbete oavsett löneform) utgjorde resp. 0·92 och 1·84 kr. (Visingsö resp. Ådalens övre vägdistrikt). Bortser man från de båda fjärdedelar av vägdistrikten, som visa de högsta och de lägsta lönerna, varierade timförtjänsterna för den återstående »mellersta hälften» mellan 1·19 och 1·34 kr. mot 1·11 och 1·27 kr. föregående år.

Skillnaderna i löneavseende mellan de olika länen belysas i tab. 4. Av tabellen framgår, att länsmedeltalen förete betydande olikheter. Den högsta genomsnittliga timförtjänsten för grovarbetare uppvisade under år 1943 Stockholms län (1·58 kr.), medan Blekinge län (1·12 kr.) kom lägst på skalan. Vägunderhållsarbetarnas timförtjänster inom olika län överensstämma i huvudsak med de i tab. 2 meddelade genomsnittsförtjänsterna för vägstyrelsernas grovarbetare men ligga i regel något under de sistnämndas. Förekommande skiljaktigheter torde bero på olikheter i ackordsarbetets relativa betydelse vid vägunderhållsarbete och vid vägbyggnadsarbete. Som förut nämnts, ha nämligen grovarbetarnas genomsnittsförtjänster vid arbeten i vägstyrelsernas egen regi beräknats för allt slags vägarbete, sålunda både underhålls- och byggnadsarbete.

Den privata arbetsförmedlingen under år 1942.

Jämlikt övergångsbestämmelserna till lagen den 18 april 1935 med vissa bestämmelser om arbetsförmedling hade under år 1941 96 privata platsbyråer socialstyrelsens tillstånd att i förvärvssyfte bedriva arbetsförmedling. Efter den 31 december 1939 kan tillstånd endast beviljas för ett år i sänder, och sedan Kungl. Maj:t förordnat om vissa inskränkningar i den privata arbetsförmedlingsrätten, ha de av socialstyrelsen för år 1942 förnyade tillståndsbevisen gällt följande yrkesgrupper, nämligen musiker och sceniska artister samt anställningssökande i husligt arbete, hotell-, pensionat- och restaurangrörelse, sjukvård[1] och jordbruk. Totalantalet i verksamhet varande avgiftskrävande privata platsbyråer under år 1942 utgjorde 92. Vid årets slut var antalet 89.

Socialstyrelsen har i likhet med tidigare år inhämtat månatliga uppgifter dels från de i förvärvssyfte bedrivna arbetsförmedlingarna, dels från vissa förmedlingar, vilka drivits utan förvärvssyfte, nämligen 4 placeringsbyråer inom restaurangfacket samt 3 hemhjälpsbyråer, varav en, Hälsingborgs Marthaförening, registrerad den $^{28}/_{10}$ 1942, rapporterat endast för månaderna november och december. Däremot ha dylika månadsuppgifter för närvarande icke infordrats från övriga utan förvärvssyfte bedrivna arbetsförmedlingar, vilka i allmänhet ha sin verksamhet uteslutande inriktad på vissa slag av intellektuellt

[1] Avser andra platsbyråer än de å nästa sida nämnda sjuksköterskebyråerna.

eller konstnärligt arbete och med hänsyn till de inom dessa fack rådande speciella förhållandena i många fall icke lämpligen kunnat använda sig av de vanliga statistikformulären.

Vid de platsbyråer, som sålunda insänt månatliga statistikuppgifter, har antalet tillsatta platser under år 1942 utgjort som följer.

År 1942	Antal byråer	Manliga				Kvinnliga					Tillsammans
		Jordbruk	Hotell o. rest.	Övriga	Summa	Jordbruk	Hotell o. rest.	Sjukvård	Husligt arbete	Summa	
Januari	83	38	65	13	116	14	488	276	789	1 567	1 683
Februari	86	45	99	13	157	23	517	326	844	1 710	1 867
Mars	85	91	109	16	216	21	795	301	893	2 010	2 226
April	85	124	195	21	340	35	1 201	302	947	2 485	2 825
Maj	83	106	206	21	333	26	937	330	863	2 156	2 489
Juni	78	67	159	22	248	21	871	287	725	1 904	2 152
Juli	77	68	100	8	176	20	583	245	519	1 367	1 543
Augusti	78	88	112	10	210	20	686	290	832	1 828	2 038
September	83	114	122	14	250	22	787	281	1 053	2 143	2 393
Oktober	83	165	107	10	282	29	666	350	1 588	2 633	2 915
November	81	117	95	11	223	24	560	324	882	1 790	2 013
December	77	56	82	26	164	20	472	312	767	1 571	1 735
Hela året 1942	91	1 079	1 451	185	2 715	275	8 563	3 624	10 702	23 164	25 879
» » 1941	94	1 268	1 322	144	2 734	315	8 365	3 323	11 750	23 753	26 487
Därav Stockholm 1942	17	—	549	13	562	—	3 970	3 178	4 020	11 168	11 730
Därav Stockholm 1941	17	—	518	26	544	—	3 666	2 880	4 653	11 199	11 743

Totalresultatet för rapportårets verksamhet utvisade sålunda en minskning från närmast föregående år med c:a 600 tillsatta platser i hela riket. Därav utgjorde minskningen för Stockholm endast 13 tillsatta platser.

I tabellens siffror ingå icke uppgifterna från 7 artistförmedlingar, vilka i flertalet fall erhållit tillstånd att lämna rapport för hela året på en gång; ej heller har medräknats en platsbyrå i Stockholm för kvinnlig hemhjälp, vilken i stor omfattning förmedlar tillfälliga anställningar av i regel mycket kortvarig natur.

Största antalet förmedlingar, eller c:a 90 %, faller inom de kvinnliga arbetsområdena, och bland dessa träda husligt arbete samt hotell- och restaurangfacket i nu nämnd ordning ojämförligt i förgrunden. Vad den manliga avdelningen beträffar, har förmedlingen nästan uteslutande omfattat restaurangpersonal och jordbruksarbetare.

Sjuksköterskebyråernas verksamhet under år 1942.

Jämlikt kungl. kungörelse den 28 juni 1935 med bestämmelser angående statens godkännande av sjuksköterskebyråer ha under år 1942 19 av medicinalstyrelsen godkända byråer varit i verksamhet.[1] Därav är Fredrika Bremerförbundets byrå i Gävle nytillkommen under 1942.

[1] Denna verksamhet medräknas icke i redogörelsen för den privata arbetsförmedlingen å föregående sida.

Sjuksköterskebyråernas verksamhet år 1942.

Byråer	Ant. inskrivna sköterskor				Ant. verkställda förmedlingar				
	Anst. å fasta platser	I privat vård etc.	Disponibla f. tillf. arbete	Summa	Fasta platser	Vikariat	Privat vård	Kortare besök	Summa
Fredrika Bremerförbundets sjuksköterskebyråer	1 802	231	356	2 389	300	1 015	466	3 986	5 767
därav i Stockholm	781	65	179	1 025	61	228	215	957	1 461
Linköping	209	40	36	285	22	186	139	2 686	2 983
Jönköping	204	37	42	283	39	221	71	349	680
Kristianstad	29	7	—	36	10	45	5	22	82
Karlstad	95	31	11	137	37	117	18	6	178
Västerås	47	3	3	53	19	26	4	—	49
Falun	41	6	1	48	6	13	4	16	39
Gävle	22	—	—	22	22	3	—	—	25
Sundsvall	32	8	—	40	2	16	—	—	18
Östersund	84	17	11	112	29	41	—	—	70
Umeå	258	17	73	348	53	119	10	—	182
Röda Korsets sjuksköterskebyrå, Stockholm	1 490	325	745	2 560	228	1 173	421	9 260	11 082
Uppsala sjuksköterskehems sjuksköterskebyrå, Uppsala och Stockholm	759	110	114	983	126	441	434	2 161	3 162
Södra Sveriges sjuksköterskehem, Lund	753	118	54	925	179	471	115	284	1 049
Göteborgs sjuksköterskebyrå, Göteborg	604	119	145	868	74	373	499	25 857	26 803
Sophiahemmets sjuksköterskebyrå, Stockholm	547	84	190	821	121	386	237	3 634	4 378
Örebro stads och läns sjuksköterskebyrå, Örebro	278	34	85	397	56	254	191	368	869
Svea sjuksköterskebyrå, Stockholm	150	29	56	235	5	39	499	707	1 250
Summa	6 383	1 050	1 745	9 178	1 089	4 152	2 862	46 257	54 360

Förmedlingsverksamhetens omfattning framgår av ovanstående tabell, vilken upprättats med ledning av de till medicinalstyrelsen insända årsredogörelserna.

Anmärkas bör, att de vid en viss byrå inskrivna sjuksköterskorna icke alltid äro stationerade å den ort, där byrån är belägen. Sålunda uppehålla t. ex. de vid stockholmsbyråerna rapporterade sjuksköterskorna i stor utsträckning befattningar å andra orter inom riket.

Under året ha vid sjuksköterskebyråerna 726 sjuksköterskor nyinskrivits, under det att 203 av skilda anledningar avförts ur registret över disponibla sjuksköterskor. Antalet sjuksköterskor har sålunda under året ökats med 523.

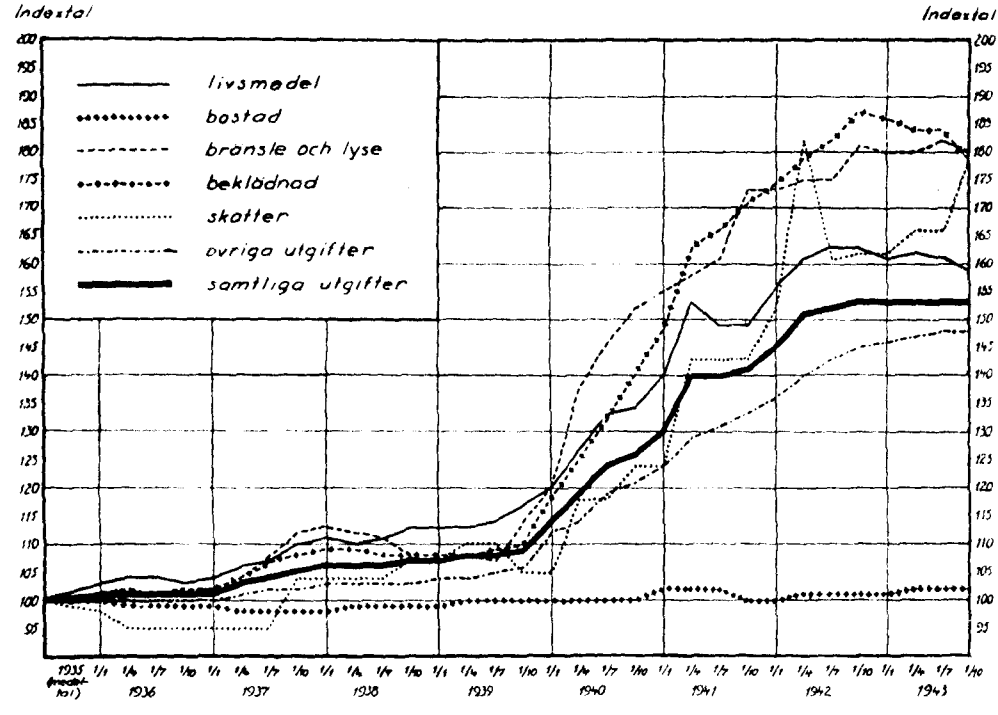
Av de tillfälliga sjukbesöken, vilka utgöra drygt 85 % av hela antalet förmedlingar, har, som synes, över hälften redovisats av Göteborgs sjuksköterskebyrå. Att siffran i denna stad nått sådan höjd hör samman med den omständigheten, att därstädes uppdragits åt sjuksköterskebyrån att ombesörja sådan tillfällig sjukvård, som i andra större städer i regel handhaves av särskilda kommunala organ.

Levnadskostnaderna i september 1943.

Levnadskostnadsindex.

Beräkningarnas huvudresultat m. m. Resultatet av indexberäkningarna per september 1943 innebär, att talen för samtliga levnadskostnader blivit oförändrade gentemot föregående beräkningstillfälle. Detta gäller såväl 1935 års serie som den serie, vilken har juli 1914 som bas. Indextalen för samtliga levnadskostnader (inkl. direkta skatter) kvarstå sålunda vid 153 resp. 239, vilket även framgår av tab. 1 och 2, där talen framläggas alltifrån seriernas tillkomst. Följande diagram åskådliggör ytterligare förändringarna i 1935 års serie.

Levnadskostnadernas förändringar åren 1935—1943 enligt socialstyrelsens levnadskostnadsindex (år 1935 = 100).

Icke heller i förhållande till december 1942, som närmast tagits till utgångspunkt för beräkningarna, framträder genom de nya talen någon förändring, när dessa som i tab. 1 och 2 redovisas som hela tal. Noggrannare uttryckt ha beräkningarna dock inneburit en förskjutning uppåt i mycket ringa mån, eller med 0·13 %, vilket framgår av följande tablå över den procentuella förändringen

sedan december 1942. Här liksom i tab. 3 och 4 finner man även uppgifter för de särskilda delposter, vari beräkningarna uppdelats.

Levnadskostnadernas förändring december 1942—september 1943.

Livsmedel	— 1·11 %	Övriga utgifter	+ 1·15 %
Bostad	+ 0·40 »	Samtliga levnadskostnader exkl. direkta skatter	— 0·63 »
Bränsle och lyse	— 0·27 »		
Beklädnad	— 3·67 »	**Samtliga levnadskostnader (inkl. direkta skatter)**	+ 0·18 »
Skatter	+ 9·77 »		

Om man med de 0·13 %, vartill stegringen mellan december 1942 och september 1943 belöper sig, ökar indextalen för samtliga levnadskostnader i december 1942 — vilka med decimaler voro 152·81 resp. 238·8 — erhålles som resultat för september de tal, som inledningsvis nämndes. Medtagas icke de direkta skatterna i beräkningarna, förbytes den lilla stegringen från december 1942 till en sänkning med 0·63 %. Härav erhålles i 1935 års serie som generalindextal utan direkta skatter talet 151, vilket ligger en enhet lägre än motsvarande tal i december 1942. (Någon beräkning av indextal utan direkta skatter i 1914 års serie har icke utförts.)

Tab. 1. Levnadskostnadsindex med och utan direkta skatter (1935 = 100).[1]

	Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utg.	Samtl. utg.	
							Utan skatter	Med skatter
1935 . . .	100	100	100	100	100	100	**100**	**100**
1936								
1 jan.(dec.35)	103	100	101	100	98	100	**101**	**101**
1 april (mars)	104	99	102	101	95	100	**101**	**101**
1 juli (juni)	104	99	101	101	95	100	**101**	**101**
1 okt. (sept.)	103	99	102	101	95	100	**101**	**101**
1937								
1 jan.(dec.36)	104	99	102	102	95	100	**102**	**101**
1 april (mars)	106	98	104	104	95	101	**103**	**103**
1 juli (juni)	107	98	108	107	95	102	**104**	**104**
1 okt. (sept.)	110	98	112	108	104	102	**106**	**105**
1938								
1 jan.(dec.37)	111	98	113	109	104	103	**106**	**106**
1 april (mars)	110	99	112	109	104	103	**106**	**106**
1 juli (juni)	111	99	111	108	104	103	**106**	**106**
1 okt. (sept.)	113	99	108	108	107	103	**107**	**107**
1939								
1 jan.(dec.38)	113	99	108	108	107	104	**107**	**107**
1 april (mars)	113	100	108	108	110	104	**108**	**108**
1 juli (juni)	114	100	107	109	110	105	**108**	**108**
1 okt. (sept.)	117	100	114	110	105	106	**110**	**109**
1940								
1 jan.(dec.39)	120	100	120	118	105	112	**114**	**114**
1 april (mars)	127	100	138	125	118	114	**118**	**119**
1 juli (juni)	133	100	146	132	118	119	**124**	**124**
1 okt. (sept.)	134	100	152	140	124	121	**126**	**126**
1941								
1 jan.(dec.40)	140	102	155	148	124	124	**131**	**130**
1 april (mars)	*153*	*102*	*158*	*163*	*143*	*129*	**140**	**140**
1 juli (juni)	*149*	*102*	*161*	*166*	*143*	*131*	**140**	**140**
1 okt. (sept.)	149	100	173	171	143	133	**141**	**141**
1942								
1 jan.(dec.41)	156	100	173	174	152	136	**145**	**145**
1 april (mars)	161	101	175	179	[2]182	140	**149**	[2]**151**
1 juli (juni)	163	101	175	182	161	143	**151**	**152**
1 okt. (sept.)	163	101	181	187	162	145	**152**	**153**
1943								
1 jan.(dec.42)	161	101	180	186	162	146	**152**	**153**
mars	162	102	180	184	166	147	**153**	**153**
juni	161	102	182	184	166	148	**152**	**153**
september .	159	102	180	179	178	148	**151**	**153**

[1] De per 1 januari, 1 april, 1 juli och 1 oktober daterade indextalen grunda sig i allt väsentligt på prismaterial insamlat under föregående december resp. mars, juni och september.

[2] Omräknas skatteindextalet per den 1 april 1942 i enlighet med de direktiv, som av chefen för finansdepartementet meddelats för beräkningstillfället den 1 juli 1942, erhålles talet 161. Index för samtliga levnadskostnader per 1 april 1942 blir med sistnämnda ändring 150. I 1914 års serie bli motsvarande tal 290 resp. 234.

Tab. 2. Levnadskostnadsindex med direkta skatter (juli 1914 = 100).[1]

		Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utg.	Samtliga utg.
1914	juli	100	100	100	100	100	100	100
1916	dec.	152	108	168	160	109	125	139
1917	maj	174	108	190	170	109	130	152
	sept.	180	112	240	210	109	150	166
1918	1 jan.	214	112	275	250	109	175	192
	1 april	229	112	280	270	114	185	203
	1 juli	258	112	286	285	114	195	219
	1 okt.	281	112	305	350	114	220	242
1919	1 jan.	323	120	381	350	114	225	267
	1 april	327	120	367	320	160	215	265
	1 juli	318	120	326	310	160	210	257
	1 okt.	311	130	294	330	160	215	257
1920	1 jan.	307	130	307	345	160	220	259
	1 april	287	130	333	370	290	230	265
	1 juli	287	130	372	390	290	235	270
	1 okt.	298	155	400	390	290	245	281
1921	1 jan.	286	155	380	355	290	245	271
	1 april	247	155	316	295	372	235	249
	1 juli	231	155	264	270	372	225	236
	1 okt.	228	163	231	250	372	220	231
1922	1 jan.	202	163	207	240	372	210	216
	1 april	184	163	196	225	264	200	195
	1 juli	178	163	188	210	264	195	190
	1 okt.	180	163	183	205	263	195	190
1923	1 jan.	166	163	188	203	263	190	183
	1 april	164	163	188	199	211	188	177
	1 juli	158	163	185	196	211	188	174
	1 okt.	163	178	183	194	201	187	177
1924	1 jan.	162	178	181	192	201	187	176
	1 april	160	178	183	192	173	185	173
	1 juli	155	178	182	192	173	183	171
	1 okt.	164	178	180	191	170	183	174
1925	1 jan.	171	186	181	192	170	183	178
	1 april	171	186	179	192	169	182	177
	1 juli	168	186	177	191	162	181	176
	1 okt.	167	186	172	190	168	180	175
1926	1 jan.	163	188	171	190	168	180	174
	1 april	158	188	170	188	185	179	173
	1 juli	156	188	168	187	185	180	172
	1 okt.	156	188	166	184	183	180	171
1927	1 jan.	155	188	186	182	183	179	171
	1 april	149	198	180	181	184	179	170
	1 juli	148	198	176	180	184	179	169
	1 okt.	154	198	171	181	184	180	172
1928	1 jan.	152	198	168	182	184	179	171
	1 april	152	199	166	184	183	179	171
	1 juli	156	199	164	185	183	179	173
	1 okt.	154	199	162	186	184	179	172
1929	1 jan.	150	199	159	186	184	179	170
	1 april	151	200	165	185	187	178	171
	1 juli	148	200	161	184	187	178	169
	1 okt.	150	200	160	183	183	178	170
1930	1 jan.	145	200	160	183	183	178	167
	1 april	140	205	160	181	176	178	165
1930	1 juli	138	205	159	180	176	178	164
	1 okt.	137	205	156	178	176	176	163
1931	1 jan.	132	205	155	177	176	177	161
	1 april	130	206	155	175	173	177	160
	1 juli	127	206	153	173	173	176	158
	1 okt.	128	206	150	170	173	175	158
1932	1 jan.	127	206	149	169	173	175	157
	1 april	125	206	149	168	172	177	157
	1 juli	124	206	146	168	172	177	156
	1 okt.	125	206	144	167	171	177	156
1933	1 jan.	123	206	142	166	171	176	154
	1 april	119	202	139	163	187	175	153
	1 juli	120	202	138	162	187	175	153
	1 okt.	123	202	136	163	189	175	154
1934	1 jan.	120	202	136	164	189	174	153
	1 april	120	202	136	165	191	174	153
	1 juli	123	201	136	166	191	174	155
	1 okt.	125	201	136	167	189	174	155
1935	1 jan.	124	201	137	168	189	174	155
	1 april	126	198	137	167	178	174	155
	1 juli	129	198	137	167	178	174	156
	1 okt.	131	198	138	167	179	173	157
1936	1 jan.	132	198	138	168	179	173	158
	1 april	134	196	140	169	170	172	158
	1 juli	134	196	139	169	170	173	158
	1 okt.	132	196	140	169	170	173	157
1937	1 jan.	133	196	141	170	170	174	158
	1 april	137	195	143	174	166	176	161
	1 juli	138	195	148	179	166	177	162
	1 okt.	140	195	153	182	177	177	165
1938	1 jan.	142	195	154	183	177	177	165
	1 april	141	196	154	182	176	178	165
	1 juli	143	196	152	182	176	178	166
	1 okt.	145	196	150	181	181	178	167
1939	1 jan.	145	196	149	181	181	180	167
	1 april	145	198	149	181	188	180	168
	1 juli	147	198	147	182	198	182	169
	1 okt.	150	198	156	184	190	183	171
1940	1 jan.	154	198	164	197	190	195	178
	1 april	163	198	189	210	214	198	186
	1 juli	170	198	201	220	214	207	193
	1 okt.	172	198	209	234	223	210	197
1941	1 jan.	180	202	213	248	223	214	204
	1 april	197	203	217	272	258	223	219
	1 juli	192	203	221	278	258	228	219
	1 okt.	191	198	238	287	258	231	221
1942	1 jan.	201	198	238	291	274	236	227
	1 april	207	201	240	299	[2]329	242	[2]236
	1 juli	210	201	241	305	290	248	237
	1 okt.	209	201	249	312	292	251	239
1943	1 jan.	207	201	248	311	292	254	239
	mars	208	202	248	309	299	254	240
	juni	207	202	250	307	299	256	239
	sept.	205	202	247	300	321	257	239

[1] Jfr not 1 till tab. 1. — [2] Jfr not 2 till tab. 1.

Av ovanstående framgår, att motstridiga tendenser gjort sig gällande under perioden december 1942—september 1943, och att dessa, när det gäller beräkningen av generalindextal inkluderande direkta skatter, i stort sett balanserat varandra. Sålunda har detaljprisnivån för varor och tjänster i allmänhet varit stillastående eller visat någon rörelse nedåt, medan den i beräkningarna ingående skatteposten företett stark stegring. Det sistnämnda beror i sin tur uteslutande på att den inkomst, som lägges till grund vid skattekostnadens beräkning, antages ha stigit under de föregående beskattningsåren och icke på att skattesatserna, d. v. s. de element i skatteposten, som kunna sägas närmast motsvara priserna vid beräkningen av övriga levnadskostnader, ökats. Kommunal- och landstingsskattesatserna ha tvärtom sjunkit. Närmare upplysningar härom lämnas nedan under rubriken »Skatteposten».

Tillämpningen av de nya direktiven för beräkningarna. Den omorganisation av prisinsamlingen och revision av indexberäkningen, som förutsättes i Kungl. Maj:ts den 19 mars 1943 utfärdade direktiv i ämnet, ha under tredje kvartalet 1943 i sin helhet kunnat genomföras. Insamling av detaljpriser genom särskilda ombud sker sålunda sedan augusti 1943 på 60 orter mot tidigare 49. De elva nytillkomna orterna ha i tab. 6 markerats med en asterisk. Kungl. Maj:ts medgivande till utvidgningen gavs — efter riksdagens hörande — i princip den 30 juni, varefter den detaljerade planen godkändes den 30 juli 1943. Tills vidare noteras livsmedel och bränsleartiklar månadsvis på samtliga 60 orter och priser på beklädnadsartiklar och vissa till posten »övriga utgifter» hörande varuslag under sista månaden varje kalenderkvartal[1] på 25 bland dem. Vid beräkning av de riksmedeltal, som användas för levnadskostnadsindex, företages efter ökningen av antalet ombudsorter en vägning av orternas priser enligt följande metod. Orterna indelas i storleksgrupper efter sin folkmängd (jfr tab. 6), och för varje sådan grupp beräknas först ett ovägt medeltal av priserna för varje förnödenhet. Dessa medeltal vägas därefter samman under tillämpning av följande vikter: Stockholm 20, Göteborg 10, Malmö 5, orter med 25 000—75 000 invånare 18, orter med 10 000—25 000 invånare 13 och orter med under 10 000 invånare 34 (viktsumma 100). Självklart ha de nya orterna och medeltalsvägningen, som nu för första gången tillämpas, ytterst ringa effekt på resultatet vid indexberäkningen per september 1943, då prisutvecklingen ända fram till augusti månad detta år grundar sig på ovägda medeltal av priser från (högst) 49 orter.

Redan fr. o. m. beräkningstillfället mars 1943 ha de nya direktiven angående användning av kedjeindexmetoden m. m. tillämpats, såsom närmare beskrivits i en föregående berättelse.[2] Härtill kan nu läggas, att den föreslagna, nya säsongrensningsmetoden praktiskt taget helt genomförts. Dessutom har vid senaste beräkningstillfället den i direktiven för beräkningarna per september månad föreskrivna revisionen av viktsystemet med hänsyn till konsumtionsutvecklingen sedan föregående kalenderår utförts. En sammanfattning av de i detta avseende införda förändringarna återfinnes i slutet av denna berättelse.

[1] För riksbankens konsumtionsprisindex' räkning noterar socialstyrelsen dock beklädnadsartiklar och »övriga utgifter» även under årets övriga månader.

[2] Soc. Medd. årg. 1943, sid. 302 o. f.

Indexnämnden. Den sedan början av år 1941 fungerande indexnämnden, som har till uppgift att inom socialstyrelsen biträda vid levnadskostnadsberäkningarna, skall enligt Kungl. Maj:ts beslut den 19 mars 1943 omfatta sex ledamöter, bland vilka representanter för såväl löntagar- som arbetsgivarintressen skola ingå. Tidigare skulle nämnden bestå av högst fem ledamöter, varav dock endast fyra, representerande löntagarparten, tillsattes. Chefen för finansdepartementet har den 24 september 1943 som ledamöter av indexnämnden för tiden den 1 oktober 1943—31 december 1944 förordnat andre ordföranden i landsorganisationen G. Andersson, ordföranden i svenska järnvägsmannaförbundet S. Christiansson, postmästaren H. Ekdahl, kanslichefen A. Johansson, folkskolläraren K. G. Rosberg samt direktören i svenska arbetsgivareföreningen F. Söderbäck.

De olika delposterna. Detaljerade uppgifter om levnadskostnadernas förändringar återfinnas i tab. 3 och 4. Beträffande de olika i beräkningarna ingående större delposterna skall följande nämnas. (Forts. sid. 798.)

Tab. 3. Indextal för olika delposter samt dessas andel i levnadskostnadsförändringen december 1942—september 1943. Livsmedel, bränsle och lyse.

Varuslag	Indextal (1935 = 100)								Utgift, kr. per år, enl. pris i		Procentuell förändring dec. 1942—sept. 1943
	1940	1941	1942	Aug. (1/9) 1939	Sept. (1/10) 1942	Juli 1943	Aug 1943	Sept. 1943	dec. 1942	sept. 1943	
Mjölk, utan rabatt . .	127	138	134	117	134	134	135	135	[1] 243·44	[1] 244·29	+ 0·3
Ost	137	186	194	121	197	197	197	197	31·17	31·02	− 0·5
Mejerismör, utan rabatt	137	161	170	127	170	170	170	170	[1] 119·88	[1] 119·88	—
Ägg	142	202	213	125	208	208	208	230	60·94	66·46	+ 9·1
Margarin, utan rabatt	166	222	222	126	222	222	222	222	[1] 49·93	[1] 49·93	—
Mejeriprod. o. margarin, med rabatt, samt ägg	130	140	138	121	138	141	141	143	505·86	511·58	+ 1·2
Mjöl	119	122	126	114	126	127	127	127	69·28	68·97	− 0·4
Bröd	130	141	139	113	138	138	138	138	184·87	184·91	0·0
Kött	137	180	192	125	192	193	192	191	332·57	333·70	+ 0·3
Fisk	135	207	243	102	241	227	220	219	173·49	155·78	−10·2
Rotsaker, frukt o. gröns.	148	145	194	107	203	186	173	179	321·96	314·61	− 2·3
Specerier	126	150	157	102	158	155	155	155	209·34	207·24	− 1·0
Maltdrycker	115	134	135	103	138	136	136	136	19·58	19·40	− 0·7
Restaurangmåltider .	119	134	148	114	155	155	155	155	15·66	15·66	—
Ej repr. varor	—	—	—	—	—	—	—	—	24·08	23·72	− 1·5
S:a livsmedel	**132**	**151**	**162**	**116**	**163**	**161**	**158**	**159**	**1 856·14**	**1 835·57**	**− 1·1**
Elektrisk ström . . .	95	96	96	91	97	97	97	97	42·53	42·29	− 0·6
Fotogen	147	—	—	104	—	—	—	—	—	—	—
Kokgas	132	141	141	100	141	141	141	141	30·67	30·55	− 0·4
Ved	181	207	225	120	234	231	231	231	150·51	150·07	− 0·3
Kol	164	178	176	107	175	175	175	175	4·70	4·70	—
Koks	183	214	225	115	224	225	225	225	57·77	57·81	+ 0·1
S:a bränsle och lyse	**146**	**164**	**177**	**107**	**181**	**180**	**180**	**180**	**286·18**	**285·42**	**− 0·3**
Livsm., bränsle o. lyse	**133**	**153**	**163**	**115**	**164**	**162**	**160**	**161**	**2 142·32**	**2 120·99**	**− 1·0**

[1] Med rabatt.

Tab. 4. Indextal för olika delposter samt dessas andel i levnadskostnadsförändringen december 1942—september 1943.

Varuposter	Indextal (1935 = 100)							Utgift, kr., per år, enl. pris i		Differens, kr.	Procentuell förändring dec. 1942—sept. 1943
	1940	1941	1942	Juni (1/7) 1939	Sept. (1/10) 1942	Juni 1943	Sept. 1943	dec. 1942	sept. 1943		
Livsmedel [1]	**132**	**151**	**162**	**114**	**163**	**161**	**159**	**1 856·14**	**1 835·57**	**−20·57**	**−1·1**
Bostad	**100**	**101**	**101**	**100**	**101**	**102**	**102**	**564·00**	**566·26**	**+ 2·26**	**+0·4**
Bränsle och lyse [1]	**146**	**164**	**177**	**107**	**181**	**182**	**180**	**286·18**	**285·42**	**− 0·76**	**−0·3**
Herrkostym	129	163	183	108	190	181	167	135·78	121·30	−14·48	−10·7
Herröverplagg	131	165	182	108	186	174	167	74·73	70·22	− 4·51	−6·0
Arbetskläder	133	167	169	106	169	166	167	22·20	21·86	− 0·34	−1·5
Skjorta	154	202	241	119	249	255	254	32·60	32·34	− 0·26	−0·8
Kalsonger	146	193	186	110	187	174	174	9·92	9·45	− 0·47	−4·7
Herrstrumpor	151	193	217	114	223	221	221	12·86	12·59	− 0·27	−2·1
Damstrumpor	109	122	128	94	130	130	130	12·81	12·60	− 0·21	−1·6
Barnstrumpor	130	165	178	105	184	174	174	24·53	23·82	− 0·71	−2·9
Hattar o. mössor	113	129	137	101	139	143	144	26·00	26·12	+ 0·12	+0·5
Klänningstyg: ylle	143	195	221	108	227	226	226	56·44	56·52	+ 0·08	+0·1
bomull, cellull	133	160	165	107	167	165	165	28·70	28·54	− 0·16	−0·6
Domestik, oblekt	·	·	·	·	·	138	138	2·99	2·82	− 0·17	−5·7
Ullgarn	191	242	257	112	260	259	259	12·10	12·11	+ 0·01	+0·1
Bomullsgarn	·	·	·	·	·	145	145	12·41	11·69	− 0·72	−5·8
S:a kläder	**134**	**169**	**186**	**108**	**191**	**186**	**180**	**464·07**	**441·98**	**−22·09**	**−4·8**
Herrskodon, grövre	138	166	182	110	188	196	196	5·88	5·97	+ 0·09	+1·5
D:o av boxkalv	129	153	170	109	175	179	179	8·59	8·63	+ 0·04	+0·5
Damskodon	132	159	177	109	183	187	187	20·30	20·40	+ 0·10	+0·5
Barnskodon	136	163	180	114	185	190	190	23·14	23·24	+ 0·10	+0·4
Halvsuln. o. klackn.	122	138	150	111	154	157	157	39·75	40·33	+ 0·58	+1·5
Galoscher	116	131	149	102	160	160	160	14·62	14·62	—	—
S:a skodon	**130**	**152**	**168**	**111**	**173**	**177**	**177**	**112·28**	**113·19**	**+ 0·91**	**+0·8**
Beklädnad	**133**	**164**	**182**	**109**	**187**	**184**	**179**	**576·35**	**555·17**	**−21·18**	**−3·7**
Skatter	**118**	**141**	**164**	**110**	**162**	**166**	**178**	**346·00**	**379·80**	**+33·80**	**+9·8**
Möbler	120	138	162	114	168	180	181	53·45	53·46	+ 0·01	0·0
Hushållstextilier	130	167	189	102	193	193	193	32·19	31·86	− 0·33	−1·0
Husgeråd, verktyg	128	148	159	109	162	163	163	62·71	62·84	+ 0·13	+0·2
Tvål och såpa	143	180	214	105	222	230	229	42·36	42·96	+ 0·60	+1·4
Tvätt	115	129	136	102	136	139	140	9·67	9·79	+ 0·12	+1·2
Kroppsvård	112	124	129	105	130	133	133	20·62	20·75	+ 0·13	+0·6
Sjukvård	98	105	107	94	106	109	109	48·63	48·63	—	—
Intell. ändamål	109	116	120	103	122	127	127	76·79	78·45	+ 1·66	+2·2
Fören.- o. försäkr.-avg.	114	115	116	112	116	117	117	244·74	244·74	—	—
Nöjen	112	122	133	104	138	138	138	76·58	76·58	—	—
Resor	106	119	126	98	128	129	129	74·69	74·69	—	—
Ränta å lån	105	109	102	91	102	102	102	6·36	6·36	—	—
Tel., post, skrivm.	104	110	122	100	124	125	125	23·36	23·58	+ 0·22	+0·9
Arbetshj. i hemmet	115	128	138	106	141	144	146	32·41	33·63	+ 1·22	+3·8
Tobak	124	143	185	98	193	193	193	58·65	58·65	—	—
Spritdrycker	179	190	214	112	218	239	239	95·10	104·03	+ 8·93	+9·4
Övriga ej spec. utg.	·	·	·	·	·	·	·	147·25	147·25	—	—
Övriga utgifter	**118**	**131**	**142**	**105**	**145**	**148**	**148**	**1 105·56**	**1 118·25**	**+12·69**	**+1·1**
Samtliga utgifter	**123**	**139**	**151**	**108**	**153**	**153**	**153**	**4 734·23**	**4 740·47**	**+ 6·24**	**+0·1**

[1] Årsmedeltalen för livsmedel, bränsle och lyse grunda sig på indextalen för 12 månader, medan motsvarande medeltal för övriga poster och samtliga utgifter grunda sig på indextalen för berörda kvartalsmånader.

Tab. 5. Detaljhandelspriser (i öre) på livsmedel, bränsle och lyse

K = kortransonering. N = normalpriser. Ö = överens-

Varuslag	Gällande regleringar sept. 1943	1914	1935	Aug. 1939	1942	Sept. 1942	Dec. 1942	Juni 1943	Aug. 1943	Sept. 1943	Sept.-prisernas förändringar i % sedan aug. 1939	Sept.-prisernas förändringar i % sedan sept. 1942
Mjölk, oskum. resp. stand. l	N	15	21·5	25·2	*28·8	28·9	28·9	28·9	29·2	29·2	+ 15	0
Ost, helf. resp. fetth. 27 + kg	K,N	162	177	215	*270	274	276	274	276	276	+ 63	0
Mejerismör . . . . . »	K,N	239	268	341	455	455	456	456	455	455	+ 34	0
Bordsmargarin, ej smörbl. »	K,N	144	135	170	300	300	300	300	300	300	+ 76	—
Ägg, färska . . . . . »	K,N	142	154	172	332	320	374	*330	328	368	+111	+13
Nötkött: stek . . . . . »	K,N	116	179	218	326	352	318	332	*365	366	+ 62	0
soppkött . . . »	K,N	95	143	169	264	254	273	262	*260	260	+ 49	— 1
malet (köttfärs) »	K,N	·	172	208	310	311	311	311	314	314	+ 50	0
Gödkalvkött: stek . . . »	K,N	130	217	269	379	365	359	366	367	367	+ 37	0
bog . . . »	K,N	·	·	·	·	·	(325)	317	315	315	·	·
Färstek, färsk . . . . . »	K,N	130	205	260	427	443	467	467	472	472	+ 80	+ 6
Hönskött . . . . . »		·	124	157	385	414	416	410	*419	403	+157	— 3
Kaninkött . . . . . »		·	·	·	·	·	(450)	371	351	320	·	·
Fläskkotlett i bit . . . »	K,N	·	·	·	·	·	(362)	390	422	422	·	·
Salt sidfläsk . . . . . »	K,N	137	182	230	354	358	358	386	386	386	+ 68	+ 8
Rökt skinka, rullad . . »	K,Ö	·	312	369	528	533	542	540	*560	560	+ 55	+ 7
Fläskkorv . . . . . »	K,Ö	·	·	172	280	288	294	296	300	300	+ 72	+ 3
Falukorv . . . . . »	K,Ö	·	·	·	·	·	(325)	331	336	335	·	·
Oxlever . . . . . »	K,N	·	·	·	·	·	(289)	289	288	288	·	·
Blodpudding . . . . . »	Ö	·	·	·	·	·	(186)	165	167	167	·	·
Fiskfärs, kokt . . . . . »	Ö	·	·	·	·	·	(278)	281	278	278	·	·
Färsk fisk: sill . . . . »	N	35	62	74	116	137	106	*123	125	125	+ 52	—18
strömming . »	N	39	57	64	131	114	143	117	102	109	+ 69	— 6
makrill . . »	N	·	·	·	·	·	—	*155	153	151	·	·
abborre . . »	N	76	110	112	216	213	219	195	204	204	+ 77	— 7
gädda . . . »	N	110	153	168	322	317	319	298	306	306	+ 80	— 5
torsk . . . »	N	57	89	90	172	146	147	*123	101	102	+ 40	—14
rödspotta . . »	N	81	145	150	293	271	271	*237	228	228	+ 79	— 1
kolja . . . . »	N	·	116	116	244	218	213	*195	162	163	+ 60	—15
Salt sill . . . . . »	N	45	62	55	203	216	206	*226	225	225	+296	0
Ansjovis, hel . . . ¼ burk		·	·	·	·	·	(146)	144	*138	138	·	·
Vetemjöl . . . . . kg	K	33	38	43	47	47	47	47	47	47	+ 9	0
Rågmjöl . . . . . »	K	23	24	27	33	34	34	34	33	33	+ 22	— 1
Samsiktmjöl . . . . . »	K	29	33	36	40	41	**37	37	37	37	·	·
Havregryn, ångprep. . . »	K	42	35	43	66	67	61	60	61	61	+ 38	—11
Risgryn . . . . . »	K,N	41	40	45	135	140	140	140	139	139	+213	0
Makaroner . . . . . »	K	·	·	·	79	79	79	79	80	80	·	— 1
Grovt spisbröd . . . . »	K,Ö	43	59	66	80	80	81	81	83	83	+ 24	+ 1
Knäckebröd . . . . . »	K,Ö	·	82	85	95	96	96	96	99	99	+ 13	0
Sötlimpa (V-R-bröd) . . »	K,N	40	58	66	76	72	72	72	74	74	+ 9	+ 1
Samsiktbröd . . . . . »	K,N	·	·	·	·	·	·	65	68	68	·	·
Grovt rågbröd . . . . . »	K,N	31	45	51	62	61	60	59	59	59	+ 16	— 2
Skorpor av vete . . . . »	K	78	132	144	189	191	191	193	198	198	+ 34	+ 1
Matbröd av vete { bakat m. vatten »	K,N	46	72	82	93	91	92	92	94	94	+ 13	+ 1
Matbröd av vete { bakat m. mjölk »	K,N	61	85	96	104	103	103	100	102	102	+ 4	— 3
Mjukt kaf- { bullar o. d. »	K	·	97	113	157	158	158	159	160	160	+ 41	+ 1
febröd { wienerbröd »	K	·	·	·	·	·	(292)	298	*328	328	·	·
Kaffe: santosblandning . »	K	·	291	288	530	539	544	551	549	551	+ 92	+ 3
mest gångbara sort . »	K	·	·	·	563	569	576	579	581	581	·	+ 2
Kaffesurrogat . . . . . »		·	·	·	249	249	249	229	229	229	·	— 8
Kakao i paket . . . . . »	K	·	·	·	·	·	370	370	370	370	·	·
Bitsocker . . . . . »	K	65	46	48	68	70	70	70	69	69	+ 46	0

i genomsnitt för socialstyrelsens ombudsorter 1914—september 1943.

kommelsepriser. B = beslag och prisreglering.

Varuslag	Gällande regleringar sept. 1943	1914	1935	Aug. 1939	1942	Sept. 1942	Dec. 1942	Juni 1943	Aug. 1943	Sept. 1943	Sept.-prisernas förändringar i % sedan aug. 1939	Sept.-prisernas förändringar i % sedan sept. 1942
Matsalt . . . . . kg		10	15	15	25	25	25	25	26	26	+ 69	+ 2
Jäst . . . . . hg		.	.	.	.	.	.	17	17	17	.	.
Gula ärter . . . . . kg	K,N	35	48	41	84	85	80	80	80	79	+ 92	— 6
Bruna bönor . . . . . »	K,N	49	62	113	142	141	141	141	141	141	+ 25	0
Ärter på burk, hush.- ½ burk		.	46	53	83	82	92	94	94	94	+ 78	+15
Potatis, gammal . . . . kg		9	12·2	[1]15·7	24·7	24·1	19·3	19·5	—	20·4	+ 29	—16
Morötter . . . . . »		.	27	36	54	37	33	41	48	35	— 3	— 8
Kålrötter . . . . . »		.	.	.	.	.	(23)	27	29	27	.	.
Vitkål . . . . . »		.	24	29	55	29	28	59	34	30	+ 8	+ 6
Lök, gul . . . . . »		.	.	.	.	.	(190)	181	185	161	.	.
Tomater, svenska . . . »		.	.	90	372	212	402	583	147	137	+ 80	—24
Spenat . . . . . »		.	.	.	.	.	.	178	162	161	.	.
Lingon . . . . . »		.	.	.	.	.	—	.	125	97	.	.
Ätäpplen: svenska . . . »	N	.	101	94	252	177	167	—	139	146	.	.
importerade . »						.	.	349	—	—	.	.
Apelsiner . . . . . »	N	.	76	82	237	272	—	225	225	226	+177	—17
Citroner . . . . . »	N	.	.	.	.	.	(223)	212	215	215	.	.
Katrinplommon . . . . »	K,Ö	.	101	84	190	204	204	206	205	205	+145	+ 1
Tork. äpplen (ringäpplen) »	K,Ö	.	.	.	298	323	327	329	326	325	.	0
Torkade nypon, orensade »		.	.	.	.	.	(373)	366	368	367	.	.
Pilsner . . . . . 1/3 l		.	24	24	32	32	32	32	32	32	+ 34	— 1
Svagdricka l		6	15	16	21	21	22	*25	26	26	.	.
Såpa . . . . . kg	K	.	46	[1]51	93	93	93	93	93	92	+ 82	0
Elektrisk ström (inkl. div. avg.) . . . . . kWh		.	35	32	34	34	34	33	32	32	+ 4	— 3
Kokgas (inkl. div. avg.) kbm		.	17	17	24	24	24	24	21	21	+ 44	0
Björkved, helved, hemk. »	N	740	945	1 125	1 985	2 035	2025	2 030	2 145	2 145	+ 74	— 4
Barrved » » »	N	595	730	885	1 745	1 830	1825	1 830	1 925	1 930	+ 98	— 4
Pannved » » »	N	.	.	.	1 590	1 650	1645	*1450	1 610	1 610	.	—11
Kol: antracit-, hemkört hl	B	411	614	637	985	982	981	979	979	979	+ 54	0
hushålls-, prima hemk. »	B	242	291	326	571	569	568	570	570	571	+ 75	0
Koks: c:a 20—40 mm hemk. »	B	.	230	263	511	511	512	513	510	511	+ 95	0
c:a 40-60 el. 60-80 mm hemk. »	B	.	215	249	481	481	481	483	478	478	+ 94	0

[1] Medeltal av julipriserna på gammal och augustipriserna på färsk potatis.

Anmärkning till tab. 5. Priserna äro före augusti 1943 ovägda medeltal för 49 orter (år 1914 44 orter) och efter nämnda datum vägda medeltal för 60 orter. Angående vägningen hänvisas till detta nummer sid. 789. Medieval stil betecknar ovägda medeltal för 15 orter. Tal inom parentes äro beräknade priser. Asterisk (*) vid ett pris betecknar, att den noterade kvaliteten eller annat därmed jämställt förhållande ändrats fr. o. m. ifrågavarande noteringstillfälle, varigenom tidigare noterat pris icke är fullt jämförbart. Vid uträkningen av den procentuella förändringen i kolumnerna längst till höger ha olikheter i kvalitativt o. dyl. avseende eliminerats. Dessa tal ha dessutom räknats på absoluta tal med en decimal. Man bör sålunda under inga omständigheter vänta sig exakt överensstämmelse mellan dessa tal och dem, som kunna räknas ut på de publicerade medelpriserna.

	Varuslag	Kvantitet	Stockholm†	Göteborg†	Malmö†	Orter med 25 000— Borås	Eskilstuna	Gävle	Halmstad†	Hälsingborg	Jönköping	Karlskrona†	Karlstad
1	Mjölk, fetthaltsstandardiserad	l	32	30	29	29	28	29	27	28	28	28	29
2	Ost, fetthalt 27 +	kg	281	281	280	280	270	280	270	282	270	270	270
3	Mejerismör	»	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455
4	Ägg, runmärkta	»	373	369	359	369	373	382	357	359	363	359	373
5	Nötkött: stek, extra prima	»	390	370	370	350	360	363	350	360	350	350	370
6	soppkött, extra prima	»	270	270	260	250	257	246	253	253	253	253	263
7	malet (köttfärs)	»	330	320	300	310	310	314	300	300	300	300	310
8	Gödkalvkött: stek	»	370	370	360	370	370	370	360	360	360	360	370
9	bog	»	320	310	310	310	310	330	310	310	310	310	320
10	Fårstek, färsk	»	470	490	500	490	450	450	500	500	470	500	445
11	Kaninkött	»	369	294	300	—	—	240	370	309	—	370	281
12	Fläskkotlett i bit	»	450	430	390	420	420	434	400	390	410	400	420
13	Salt sidfläsk	»	390	390	380	380	390	384	380	380	380	380	390
14	Fläskkorv	»	320	310	300	285	292	294	290	290	290	290	300
15	Falukorv	»	358	350	330	330	322	334	330	320	330	320	330
16	Oxlever	»	295	290	281	285	290	286	283	280	285	283	295
17	Blodpudding	»	180	170	160	160	160	170	160	160	160	160	170
18	Färsk fisk: sill, storlek 2	»	130	120	125	125	130	—	125	120	130	105	—
19	strömming	»	110	110	—	110	110	100	—	115	110	—	110
20	abborre	»	225	225	210	210	210	205	—	210	210	210	210
21	gädda	»	330	330	310	310	310	307	—	310	310	310	310
22	torsk, storlek 2	»	110	90	100	100	105	110	95	100	100	100	105
23	rödspotta, storlek 2	»	235	215	230	225	230	235	215	230	230	—	230
24	kolja, storlek 1	»	170	150	165	160	165	170	—	165	165	—	165
25	Salt sill, storlek 1	»	—	220	230	220	—	218	225	219	218	230	230
26	Ansjovis, hel, standardkvalitet	¼ burk	136	135	138	131	139	137	136	139	137	139	139
27	Vetemjöl	kg	46	48	45	46	45	48	47	47	45	46	48
28	Rågmjöl	»	33	35	33	34	32	33	32	34	32	34	36
29	Samsiktmjöl	»	35	38	36	36	37	35	36	38	35	38	38
30	Havregryn, ångpreparerade	»	66	59	58	59	66	58	57	58	57	59	59
31	Makaroner	»	90	78	78	77	76	75	79	81	75	80	80
32	Grovt spisbröd	»	85	88	83	87	74	75	82	82	86	85	90
33	Knäckebröd	»	108	100	105	102	88	88	100	92	99	101	104
34	Sötlimpa (V-R-bröd)	»	85	76	63	73	73	72	64	62	63	65	74
35	Samsiktbröd	»	70	86	65	61	57	72	65	—	66	59	57
36	Grovt rågbröd (ej kavring)	»	63	64	45	71	51	55	56	48	57	53	57
37	Skorpor av vete	»	226	193	180	204	180	197	164	150	175	180	233
38	Matbröd av vete: bakat med vatten	»	104	92	—	92	92	92	92	—	92	—	92
39	bakat med mjölk	»	108	104	100	100	100	99	99	93	100	100	100
40	Mjukt kaffebröd: bullar, levar o. d.	»	177	154	150	180	188	181	155	128	165	154	180
41	wienerbröd	»	450	295	242	462	249	308	234	246	185	185	300
42	Kaffe: santosblandning	»	540	533	—	568	590	573	513	—	540	580	561
43	mest gångbara sort	»	577	574	600	585	593	570	577	589	577	600	580
44	Bitsocker	»	66	68	68	68	67	66	70	70	68	70	71
45	Jäst	hg	17	17	17	16	13	15	18	18	17	18	16
46	Gula ärter	kg	79	81	79	81	76	76	—	81	78	80	80
47	Ärter på burk, hushålls-	½ burk	95	94	96	96	95	92	93	95	93	88	93
48	Potatis, gammal	kg	24	18	17	18	20	20	16	16	20	20	21
49	Morötter	»	29	37	24	38	35	27	23	29	40	45	36
50	Kålrötter	»	26	27	15	32	39	22	20	18	23	25	29
51	Vitkål	»	27	29	20	30	36	23	22	27	27	25	30
52	Lök, gul	»	141	177	111	160	168	140	130	125	140	90	175
53	Ätäpplen, svenska	»	167	156	140	124	123	105	152	128	149	150	149
54	Apelsiner	»	235	224	225	225	—	—	—	—	225	—	230
55	Katrinplommon, storlek 40/50	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	210	—
56	Torkade nypon, orensade	»	383	—	—	—	376	—	—	380	378	370	380
57	Björkved, helved, hemkörd	kbm	2650	2955	2380	2000	1875	1825	1900	2360	1950	1900	1925
58	Barrved » »	»	2400	2705	2080	1750	1700	1650	1750	2060	1675	1735	1750
59	Pannved » »	»	2050	2000	1830	1400	1400	1400	1425	1845	1350	1425	1450
60	Kol: antracit-, hemkört	hl	968	965	940	1004	990	952	949	945	1018	965	978
61	hushålls-, prima, hemkört	»	568	565	540	604	590	552	549	545	618	565	578
62	Koks: ca 20—40 mm, hemkörd	»	496	505	483	535	524	498	488	490	553	500	503
63	ca 40—80 mm »	»	456	460	456	510	494	468	463	465	523	475	468

[1] Enligt 1940 års folkräkning. — † Ort på vilken även priser på beklädnadsartiklar, inventarier m. m.

75 000 inv.[1]							Orter med 10 000—25 000 inv.[1]												
Linköping	Lund	Norrköping†	Sundsvall†	Uppsala	Västerås†	Örebro†	Avesta	Falun	Kalmar†	Kiruna†	Kristianstad	Landskrona	Lidköping	Luleå	Motala†	Nyköping	Söderhamn	Södertälje	
28	29	29	31	28	28	29	29	29	28	35	27	27	27	33	27	27	30	31	1
273	278	270	283	281	270	268	275	275	280	280	275	276	279	270	270	277	280	278	2
455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	465	455	455	455	465	455	455	455	455	3
363	359	363	385	376	376	331	383	381	359	392	355	359	359	392	323	373	383	373	4
350	360	350	370	370	370	357	370	370	350	370	360	360	350	370	350	360	370	390	5
250	253	250	263	263	263	257	263	263	253	269	253	253	250	263	250	257	263	270	6
310	300	310	320	310	310	310	320	320	300	330	300	300	310	330	307	310	320	330	7
370	360	370	370	370	370	370	370	370	360	370	360	360	370	370	368	370	370	370	8
310	310	310	330	320	320	310	330	330	310	330	310	310	310	330	310	310	330	320	9
490	500	490	—	450	450	450	—	440	470	420	500	500	490	420	480	450	450	470	10
325	328	361	—	298	320	300	—	250	322	—	325	350	250	—	300	325	250	338	11
420	390	420	430	420	420	420	440	440	410	450	390	390	420	450	420	420	440	450	12
380	380	380	400	390	390	390	390	390	380	400	380	380	380	400	380	390	390	390	13
290	290	290	300	300	300	300	300	300	290	300	290	290	290	300	288	300	300	320	14
330	320	330	340	320	330	330	340	340	330	340	320	320	330	340	326	330	340	358	15
285	285	285	300	292	295	290	294	295	284	300	285	285	285	300	285	290	295	295	16
160	160	160	170	168	170	155	170	170	160	170	160	160	160	—	158	160	170	180	17
122	120	130	—	—	—	130	135	—	—	—	120	120	125	—	—	130	—	130	18
110	105	110	100	105	110	110	105	109	103	110	105	—	110	90	110	110	100	110	19
210	206	210	—	210	210	188	—	—	190	—	195	—	195	150	195	195	150	195	20
310	310	310	—	310	310	310	—	—	286	—	290	310	290	290	290	290	290	290	21
105	100	105	110	105	105	105	110	110	100	—	100	100	100	115	105	105	—	105	22
230	230	230	235	230	230	230	234	235	230	—	230	230	225	240	230	230	—	230	23
165	165	165	—	165	165	165	170	170	165	—	165	—	160	—	—	165	170	164	24
—	230	—	218	230	—	217	231	210	—	240	—	218	220	234	—	—	235	—	25
139	139	139	141	139	138	139	140	141	138	146	139	139	136	145	137	138	141	133	26
46	46	46	50	47	46	46	47	48	45	49	46	46	47	49	47	46	49	47	27
32	34	32	35	33	34	32	34	34	32	36	32	34	—	35	32	34	34	34	28
35	37	36	42	37	36	36	36	36	36	40	36	37	37	40	35	37	38	37	29
57	58	60	70	58	57	58	58	57	57	67	58	58	58	60	65	64	63	61	30
88	80	73	78	78	78	77	75	75	72	88	80	80	76	76	85	81	75	83	31
82	84	79	80	80	76	72	78	75	87	80	84	82	81	81	85	78	80	91	32
94	97	85	93	96	94	90	90	89	107	100	90	103	91	92	99	92	95	104	33
74	63	74	74	70	75	71	72	74	67	81	62	63	74	78	74	75	71	86	34
71	63	67	—	67	71	71	78	72	56	—	65	65	57	57	71	71	70	86	35
64	48	65	57	55	55	56	71	—	60	71	48	47	71	71	57	56	56	57	36
200	165	217	201	209	219	164	187	198	198	235	200	168	175	240	188	200	233	183	37
92	—	89	92	92	87	92	88	90	92	92	92	—	92	92	92	92	88	108	38
100	100	99	100	100	93	99	—	100	100	100	100	100	100	100	100	100	97	110	39
181	167	175	167	174	157	123	163	168	139	172	158	150	154	170	155	180	174	200	40
320	228	275	370	249	248	250	304	354	241	436	368	360	—	375	310	308	308	250	41
591	528	549	530	574	553	525	535	562	554	575	554	580	568	—	—	548	565	600	42
600	600	582	590	597	577	586	553	586	568	600	567	586	546	560	593	580	590	600	43
69	69	68	69	70	69	68	69	68	69	76	69	69	69	70	67	68	71	69	44
16	18	16	19	15	16	15	16	16	15	18	16	18	16	18	16	15	17	15	45
75	81	75	80	78	75	75	80	80	78	85	80	80	79	80	75	74	78	79	46
95	94	96	96	96	94	91	93	88	92	96	91	96	94	94	93	93	95	94	47
20	18	20	19	25	22	18	19	25	20	22	18	17	20	24	20	20	21	23	48
56	21	41	35	46	47	37	34	38	49	37	—	19	—	35	50	38	45	40	49
27	15	24	34	38	34	30	28	28	26	32	—	20	20	30	18	28	29	27	50
39	20	29	38	38	36	28	30	28	36	35	26	23	30	33	32	28	30	28	51
180	121	173	194	173	175	179	143	163	179	186	117	110	168	183	185	188	180	183	52
139	148	173	135	143	123	144	140	150	128	168	121	136	98	149	143	145	148	131	53
225	225	—	235	225	200	225	—	—	230	240	—	—	—	235	—	225	—	—	54
—	205	—	212	205	—	205	—	—	—	—	—	—	—	208	—	205	—	—	55
378	360	360	390	373	—	370	—	—	360	370	—	360	380	360	370	—	—	—	56
2025	2345	2300	1850	1875	1925	1925	1775	1775	1850	1900	2025	2360	1975	1875	1875	1800	1750	2025	57
1850	2045	2000	1675	1700	1750	1750	1600	1600	1675	1700	1825	2060	1750	1700	1700	1625	1575	1900	58
1550	1820	1750	1475	1375	1450	1450	1375	1375	1375	—	1525	1845	1475	1575	1400	1350	1350	1550	59
976	975	940	972	987	948	1004	1013	1016	921	—	—	944	958	—	992	972	957	934	60
576	575	540	542	587	548	604	613	616	521	—	575	544	558	557	592	572	557	—	61
515	520	490	483	524	500	546	551	547	473	—	504	485	503	503	530	511	501	480	62
471	492	460	458	499	455	511	521	517	448	—	474	455	478	463	505	486	476	455	63

insamlas kvartalsvis.

	Varuslag	Kvantitet	Orter med 10 000—25 000 inv.[1] (forts.)								Arvika†	Boda-fors*	Degerhamn*
			Umeå†	Varberg	Visby	Vänersborg	Västervik†	Växjö	Ystad	Östersund†			
1	Mjölk, fetthaltsstandardiserad	l	30	27	28	27	27	27	27	31	29	26	25
2	Ost, fetthalt 27 +	kg	270	275	269	270	273	285	279	290	270	280	275
3	Mejerismör	»	455	455	455	455	455	455	455	455	455	445	455
4	Ägg, runmärkta	»	389	359	359	359	—	359	359	385	333	362	359
5	Nötkött: stek, extra prima	»	370	350	350	350	350	350	360	370	370	315	350
6	soppkött, extra prima	»	263	253	253	250	253	253	253	263	263	242	253
7	malet (köttfärs)	»	320	300	299	310	300	300	300	320	310	300	300
8	Gödkalvkött: stek	»	—	353	360	370	360	360	360	370	370	347	360
9	bog	»	—	305	310	310	310	310	310	330	320	288	310
10	Fårstek, färsk	»	440	488	470	485	470	470	500	440	450	425	465
11	Kaninkött	»	—	—	350	—	250	298	—	225	350	250	310
12	Fläskkotlett i bit	»	440	395	410	420	410	410	387	430	420	363	405
13	Salt sidfläsk	»	400	380	379	380	380	380	378	396	390	370	380
14	Fläskkorv	»	300	288	290	290	288	290	290	300	300	247	285
15	Falukorv	»	340	330	330	330	330	330	320	340	330	233	320
16	Oxlever	»	300	285	285	283	285	285	280	300	295	247	285
17	Blodpudding	»	170	160	160	160	160	160	160	170	170	137	160
18	Färsk fisk: sill, storlek 2	»	—	120	—	125	—	130	115	—	130	130	118
19	strömming	»	105	—	100	110	105	110	—	110	110	110	107
20	abborre	»	150	195	195	195	155	195	195	204	195	150	185
21	gädda	»	—	—	290	290	290	290	290	302	290	270	290
22	torsk, storlek 2	»	115	90	—	100	100	100	95	110	105	100	75
23	rödspotta, storlek 2	»	—	214	233	225	—	230	230	235	230	230	230
24	kolja, storlek 1	»	175	150	—	160	—	165	—	170	165	150	165
25	Salt sill, storlek 1	»	—	225	—	225	223	—	230	229	221	218	230
26	Ansjovis, hel, standardkvalitet	¼ burk	135	136	141	137	139	139	139	139	139	135	139
27	Vetemjöl	kg	50	47	48	48	46	46	46	47	48	45	46
28	Rågmjöl	»	34	33	32	34	32	32	33	32	34	31	33
29	Samsiktmjöl	»	39	36	38	38	37	36	37	37	38	35	36
30	Havregryn, ångpreparerade	»	64	56	62	59	57	59	58	57	59	57	68
31	Makaroner	»	75	80	83	76	74	77	81	78	80	75	75
32	Grovt spisbröd	»	75	83	85	84	80	85	86	79	83	82	93
33	Knäckebröd	»	100	94	94	107	95	94	93	95	103	95	108
34	Sötlimpa (V-R-bröd)	»	77	65	74	74	65	65	63	71	78	64	64
35	Samsiktbröd	»	71	57	71	71	—	71	50	57	71	61	57
36	Grovt rågbröd (ej kavring)	»	71	57	64	71	59	57	45	56	64	57	57
37	Skorpor av vete	»	200	200	200	180	180	200	150	200	200	200	150
38	Matbröd av vete: bakat med vatten	»	92	92	92	92	92	92	92	92	92	—	—
39	bakat med mjölk	»	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	—
40	Mjukt kaffebröd: bullar, levar o. d.	»	188	147	152	154	157	152	117	126	154	95	133
41	wienerbröd	»	300	248	250	308	300	200	360	358	—	—	192
42	Kaffe: santosblandning	»	—	530	520	590	—	532	—	532	560	570	—
43	mest gångbara sort	»	595	574	568	595	600	532	582	578	573	575	600
44	Bitsocker	»	74	70	76	69	71	71	69	69	71	69	70
45	Jäst	hg	18	18	18	16	15	17	18	16	16	15	15
46	Gula ärter	kg	85	80	78	81	80	—	81	80	81	79	79
47	Ärter på burk, hushålls-	½ burk	96	91	93	95	92	93	96	96	91	90	96
48	Potatis, gammal	kg	18	20	23	20	20	20	18	24	20	22	20
49	Morötter	»	31	33	33	57	40	43	20	41	50	43	48
50	Kålrötter	»	31	28	30	33	25	20	—	30	40	33	33
51	Vitkål	»	31	35	39	37	35	29	25	31	50	33	33
52	Lök, gul	»	150	174	174	185	180	170	173	180	180	168	158
53	Äpplen, svenska	»	185	115	133	150	129	153	125	148	150	150	135
54	Apelsiner	»	—	225	—	225	228	—	225	229	—	—	—
55	Katrinplommon, storlek 40/50	»	—	200	—	—	—	—	201	210	—	200	—
56	Torkade nypon, orensade	»	—	—	360	—	360	—	366	—	—	350	350
57	Björkved, helved, hemkörd	kbm	1700	1925	—	1875	1825	1825	2630	1775	1775	1400	2100
58	Barrved » »	»	1525	1775	1700	1750	1650	1650	2360	1600	1550	1250	1950
59	Pannved » »	»	1350	1475	1425	1400	1350	1350	—	1425	1325	1050	1750
60	Kol: antracit-, hemkört	hl	—	953	947	967	932	1006	943	1053	1030	—	—
61	hushålls-, prima, hemkört	»	553	553	547	567	532	—	543	653	—	—	—
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	»	508	491	498	515	483	542	478	573	547	520	—
63	c:a 40—80 mm »	»	456	461	468	490	458	517	463	533	517	500	—

[1] Enligt 1940 års folkräkning. — * Ombudsort sedan augusti 1943. — † Ort på vilken även priser

Orter med mindre än 10 000 inv.[1]																				Medelpris (vägt)	
Ed*	Filipstad	Gimo*	Gällivare o. Malmb.	Höör*†	Kisa*	Kramfors	Ludvika†	Lysekil†	Markaryd*†	Morastrand†	Ringarum*	Simrishamn*†	Sundsv. sågv.-d.	Tidaholm†	Tingsryd*	Töreboda*†	Vilhelmina	Varnamo†		
27	29	27	35	25	27	30	29	27	26	31	27	26	31	27	26	27	31	27	29·2	1
270	283	267	270	282	270	270	270	270	270	274	270	270	284	270	273	270	278	280	**276**	2
455	455	455	465	455	455	455	455	455	455	455	453	455	455	455	455	455	455	455	**455**	3
359	373	376	392	359	363	385	382	359	359	383	363	359	385	359	359	359	388	363	**368**	4
350	370	365	370	360	332	370	370	350	335	370	350	355	370	350	339	350	359	350	**366**	5
250	263	263	270	253	245	263	263	250	251	263	250	250	263	250	253	250	263	253	**260**	6
310	310	305	330	300	307	320	320	310	300	320	310	300	320	308	300	310	320	300	**314**	7
367	370	370	370	360	363	370	370	370	353	370	370	357	370	368	360	370	—	360	**367**	8
310	320	320	330	310	305	330	330	305	313	330	310	310	330	310	310	310	—	310	**315**	9
490	—	—	420	500	490	440	—	470	425	450	490	500	—	490	—	490	420	470	**472**	10
355	—	—	370	—	290	—	—	370	370	—	—	300	—	280	275	250	—	270	**320**	11
420	420	390	450	390	410	430	440	415	383	440	420	385	430	408	410	420	430	410	**422**	12
380	390	390	400	380	380	400	390	380	377	390	380	380	400	378	380	380	385	380	**386**	13
287	300	300	300	290	287	300	300	287	277	300	290	277	300	290	280	290	300	290	**300**	14
300	330	315	340	320	327	340	340	316	320	340	330	315	340	330	330	330	337	330	**335**	15
280	295	250	300	280	273	297	288	283	257	295	282	278	300	285	285	285	300	285	**288**	16
160	170	170	170	160	150	170	170	160	160	170	160	160	170	160	150	160	170	160	**167**	17
125	130	—	—	120	130	—	—	—	130	—	—	110	—	—	125	—	—	130	**125**	18
110	110	105	110	—	110	105	110	—	110	110	110	—	100	110	—	110	105	110	**109**	19
195	—	185	195	192	195	—	195	—	—	195	195	195	—	195	195	195	—	195	**204**	20
290	—	290	290	290	290	—	—	—	—	290	290	290	—	—	290	290	—	290	**306**	21
93	105	102	—	100	105	—	110	90	100	110	83	95	100	100	100	100	—	100	**102**	22
225	230	230	—	—	230	235	235	213	229	—	197	220	—	—	230	225	—	230	**228**	23
160	165	165	—	—	165	—	170	150	165	170	140	—	—	160	165	160	—	165	**163**	24
225	—	—	234	225	—	—	—	225	230	218	230	—	227	224	225	230	228	230	**225**	25
—	139	139	146	139	138	143	138	135	135	140	137	139	142	139	139	—	140	137	**138**	26
46	48	49	48	46	47	50	47	47	46	48	46	46	50	47	46	48	49	45	**47**	27
33	34	34	34	33	33	36	32	35	33	33	32	33	35	34	33	35	36	32	**33**	28
36	38	38	39	37	37	40	36	37	36	38	36	37	42	37	36	38	40	35	**37**	29
62	58	64	60	58	56	62	54	59	57	59	62	59	66	59	59	59	64	57	**61**	30
80	80	78	78	81	79	80	73	78	77	75	82	80	85	76	73	76	75	78	**80**	31
81	87	74	74	81	79	79	80	82	89	76	80	82	76	83	83	77	81	84	**83**	32
95	100	85	93	108	92	96	88	92	95	88	92	96	89	96	83	100	92	103	**99**	33
78	74	74	80	63	69	75	73	74	63	73	71	63	74	74	65	74	78	64	**74**	34
80	71	57	57	65	57	—	76	57	60	—	55	49	—	71	71	71	—	65	**68**	35
71	57	62	71	46	64	—	57	57	49	71	—	47	57	—	57	—	—	57	**59**	36
220	220	167	240	200	200	193	153	167	189	198	207	183	204	160	200	180	180	174	**198**	37
—	92	—	92	—	92	90	85	92	92	92	92	—	92	92	92	92	92	92	**94**	38
100	100	100	—	101	100	100	100	100	99	—	—	100	100	100	100	100	—	100	**102**	39
171	160	135	155	178	155	151	155	150	134	185	174	118	160	133	152	170	154	152	**160**	40
310	300	—	—	188	319	—	369	350	175	343	—	400	370	—	—	308	313	450	**328**	41
600	—	550	—	565	550	—	535	550	510	—	540	—	520	585	600	—	580	—	**551**	42
583	570	585	571	600	600	596	580	570	590	566	577	583	564	593	560	590	588	589	**581**	43
69	71	70	72	75	70	75	68	69	67	70	69	68	71	69	68	69	74	69	**69**	44
14	16	16	19	16	14	19	16	18	17	15	17	16	18	16	17	16	21	16	**17**	45
80	81	79	83	81	78	80	74	80	78	80	—	80	83	79	81	79	85	79	**79**	46
93	95	93	96	94	94	95	93	92	92	90	90	96	95	96	90	96	95	95	**94**	47
19	21	20	25	16	22	20	23	19	15	20	20	18	19	20	15	20	24	19	**20·4**	48
42	38	40	38	27	47	35	30	—	29	—	37	22	36	50	50	30	33	38	**35**	49
28	32	20	28	20	31	29	23	25	21	28	28	30	29	30	20	20	32	33	**27**	50
28	30	25	33	19	40	34	27	40	24	30	32	28	35	36	40	30	48	30	**30**	51
180	183	173	195	138	190	188	183	179	129	187	185	183	189	188	185	150	192	165	**161**	52
148	150	—	155	162	86	185	130	125	130	150	80	123	135	130	150	150	122	158	**146**	53
223	—	—	235	—	—	233	220	—	—	—	—	—	235	225	225	225	—	—	**226**	54
205	—	—	215	205	190	—	—	—	—	—	—	205	209	200	205	—	210	—	**205**	55
—	—	380	360	335	377	—	350	360	370	—	360	250	360	370	360	380	—	—	**367**	56
1550	1815	1450	1700	2000	1325	1800	1750	2125	1525	1800	1550	2400	1850	1800	1550	1800	1450	1675	**2145**	57
1400	1590	1300	1500	1900	1175	1600	1575	1925	1350	1500	1375	2175	1675	1625	1300	1625	1300	1475	**1930**	58
1200	1300	1100	1200	1600	1000	1500	1350	1625	1150	1400	1175	1975	1475	1250	1100	1250	1200	1200	**1610**	59
—	1025	—	—	981	987	1120	1009	956	—	—	—	942	997	992	—	999	—	995	**979**	60
596	—	—	—	584	587	555	609	556	574	—	—	541	567	592	—	599	—	595	**571**	61
525	545	547	—	521	527	505	540	500	514	551	—	480	508	533	505	539	—	539	**511**	62
490	510	522	—	491	502	480	515	475	489	526	—	455	483	508	480	511	—	514	**478**	63

på beklädnadsartiklar, inventarier m. m. insamlas kvartalsvis.

Livsmedel. I förhållande till december 1942 lågo livsmedelskostnaderna i september 1943 drygt 1 % lägre. Vid indextalens avrundning till hela tal har detta medfört en sänkning av gruppindextalen sedan december med två enheter i båda indexserierna, eller från 161 till 159 i 1935 års serie och från 207 till 205 i 1914 års serie (jfr tab. 1 och 2). Livsmedelskostnaderna i juni lågo endast obetydligt under decemberkostnaderna, och sänkningen har alltså till övervägande del inträffat under sistförflutna kvartal. I mars däremot voro kostnaderna ungefär $^1/_2$ % högre än i december. Den under tredje kvartalet inträdda sänkningen av livsmedelskostnaderna beror främst på att vissa kött- och fisksorter, grönsaker och frukt blivit billigare. Genom ändringar av gällande normalpriser ha höjningar inträtt för ägg, nötstek och fläskkotletter och sänkningar för soppkött, strömming, torsk och kolja. Dessutom ha sänkningar ägt rum av priserna på höns- och kaninkött samt äpplen. Dessa prissänkningar inträffade till största delen under kvartalets två första månader, vilket medförde att livsmedelsindex per augusti sjönk till 158 eller med närmare 2 %. Mellan augusti och september har en liten höjning ägt rum, vilken främst beror på äggpriset samt därpå att potatispriset, som föregående månad var ovanligt lågt för årstiden, i september var något högre. Säsongrensning av priset på ägg och annan potatis än färsk har icke företagits.

I fråga om utgående livsmedelsrabatter har ingen ändring vare sig i rabattsatser eller kortfrekvens inträffat sedan december, varför man räknat med oförändrade rabattbelopp vid kostnadsjämförelsen mellan december 1942 och september 1943.

Hur detaljpriserna å livsmedel m. m. tett sig på socialstyrelsens 60 ombudsorter framgår av tab. 6.

Bränsle och lyse. Den mindre ökning av posten bränsle och lyse, som registrerades i juni, har under tredje kvartalet förbytts i sin motsats, varigenom denna utgiftspost i förhållande till nivån vid årsskiftet blivit i det närmaste oförändrad, eller noga räknat sjunkit i ringa mån (med mindre än $^1/_2$ %). Detta har medfört, att indextalet i 1914 års serie sjunkit med en enhet till 247, medan indextalet i 1935 års serie förblivit oförändrat vid 180. Den mellan mars och juni inträffade kostnadsstegringen berodde på höjt pris på pannved, medan den mellan juni och september inträffade sänkningen orsakades av sänkta priser på björk- och barrved vid köp av mindre kvantiteter.

Bostadsposten har icke varit föremål för omräkning vid detta beräkningstillfälle.

Beklädnad. Kostnaderna för beklädnad beräknas ha sjunkit ytterligare till följd av den ökade användningen av priskontrollerade kläder, varigenom denna post sedan årsskiftet nedgått med nära 4 %. I september 1943 räknades med att de priskontrollerade kläderna ingingo i hela omsättningen av s. k. tung konfektion med 80 % mot 60 % i juni och 50 % i december 1942. Några nämnvärda prisändringar ha däremot icke ägt rum inom denna post sedan juni, vare sig det gäller kläder eller skodon. De berörda ändringarna ha medfört, att indextalet för beklädnad sjunkit i 1935 års serie till 179 från 184 i juni och 186 i december och i 1914 års serie till 300 från 307 i juni och 311 i december.

Skatteposten har vid detta beräkningstillfälle omräknats med avseende på de stats- och landstingsskatter, som gälla beskattningsåret 1942. Även värnskatten, som förfaller första kvartalet 1944, har medtagits vid denna omräkning. Någon ändring av skattesatsen för statsskatterna har som bekant icke inträffat sedan föregående år, men landstingsskatterna ha i genomsnitt sjunkit något (med 5 % i vägt genomsnitt för de 60 orter, från vilka socialstyrelsen insamlar priser). Till följd av att den inkomstnivå, varpå skatteposten kalkylerats, enligt föreliggande preliminära beräkningar stigit med 7·8 % från år 1941 till år 1942, har emellertid en ökning av skatteposten inträtt med närmare 7 %. Även vid omräkningen av kommunalskatterna i mars sjönk, som då omtalades, den genomsnittliga kommunalskattesatsen. Till följd av en beräknad inkomstökning mellan åren 1940 och 1941 steg skatteindex då med drygt 2 %. Efter nu genomförd revision av kommunalskatteberäkningen med hänsyn till skattelindringsbidragen har denna siffra stigit till drygt 3 %. Härigenom har den samlade stegringen i skatteindex sedan december 1942 kommit upp till i det närmaste 10 %. Vid avrundning till hela tal medförde de berörda omständigheterna, att skatteindextalet steg i 1935 års serie till 178 från 166 i juni och 162 i december samt i 1914 års serie till 321 från 299 i sistlidna juni och 292 i december 1942.

Övriga utgifter ha i allmänhet icke berörts av några prisändringar. Den kostnadsstegring mellan december 1942 och september 1943 om 1 %, som index registrerar, beror huvudsakligen på den redan i juni införda höjningen av spritskatten. En obetydlig kostnadsökning under tredje kvartalet har emellertid vid avrundning till hela tal medfört en höjning av indextalet i 1914 års serie med en enhet till 257. I 1935 års serie kvarstår indextalet vid 148. Indextalen i december voro 254 respektive 146.

Revisionen av viktsystemet. Enligt direktiven för indexberäkningen[1] skall en revision av viktsystemet genom framräkning av de olika i detsamma ingående budgetposterna äga rum före beräkningen av indextalet per 1 oktober (september) och 1 januari (december) varje år.

Det viktsystem, som användes vid beräkningen av septembertalet, skall i princip avse genomsnittskonsumtionen under perioden från mitten av december föregående år till mitten av september. De uppgifter, som vanligen stå till buds för framräkningen av viktsystemet, äro emellertid i många fall icke av sådan beskaffenhet, att man kan hänföra dem till en så noggrant bestämd del av ett år. De utgöra fastmer uppskattningar för ett kalenderår i dess helhet. Av praktiska skäl (för att motverka säsongvariationer i konsumtionen) är det vidare lämpligt att i vissa fall låta konsumtionen i hela fjärde kvartalet föregående år inverka på viktsystemet. Revisionen per september kommer genom dessa bägge omständigheter att få karaktären av preliminär årsrevision av viktsystemet. Det viktsystem, som vid nu företagen översyn reviderats, avsåg medelkonsumtionen under år 1942 och har använts vid beräkningarna per mars och juni i år.

[1] Direktiven innebära i korthet, att de förslag, som framlagts i Betänkande angående levnadskostnadsindex (SOU 1943: 8) skola tillämpas. Bestämmelserna angående här ifrågavarande punkt återfinnas i betänkandet sid. 68 o. f.

Tab. 7. Sammandrag av vid indexberäkningarna i mars och juni 1943 använt viktsystem (1942 års budget) och det för beräkningarna i september 1943 reviderade viktsystemet (reviderad budget).

1	2	3	4	5	6	7	8
Budgetpost	Kronor			Ökning (+) eller minskning (−) i % mellan kol. 3 o. 4 [1]	Procent		
	1942 års budget enligt		Reviderad budget enligt priserna i juni 1943		1942 års budget enligt		Reviderad budget enligt priserna i juni 1943
	medelpriserna år 1942	priserna i juni 1943			medelpriserna år 1942	priserna i juni 1943	
Livsmedel	1 813	1 784	1 842	+ 3·3	39·1	38·3	38·9
Bränsle och lyse	288	297	288	− 3·0	6·2	6·4	6·1
ved	153	161	153	− 5·0	3·3	3·5	3·2
kol och koks	65	65	62	− 4·6	1·4	1·4	1·3
kokgas	30	30	31	+ 3·3	0·6	0·6	0·7
elektrisk ström	40	41	42	+ 2·4	0·9	0·9	0·9
Bostad	564	566	566	—	12·2	12·1	11·9
Beklädnad	559	559	568	+ 1·6	12·1	12·0	12·0
kläder	433	426	455	+ 6·8	9·4	9·1	9·6
skodon	126	133	113	− 15·0	2·7	2·9	2·4
Skatter	346	354	354	—	7·5	7·6	7·5
Övriga utgifter	1 060	1 098	1 119	+ 1·9	22·9	23·6	23·6
möbler	48	52	53	+ 1·9	1·0	1·1	1·1
hushållstextilier	27	27	32	+ 18·5	0·6	0·6	0·7
husgeråd	55	57	63	+ 10·5	1·2	1·2	1·3
rengöringsmedel m. m.	70	74	74	—	1·5	1·6	1·6
föreuings- o. försäkringsavgifter	243	245	245	—	5·2	5·3	5·2
tobak	56	59	59	—	1·2	1·3	1·2
sprit	95	105	104	− 1·0	2·1	2·2	2·2
övrigt	466	479	489	+ 2·1	10·1	10·3	10·3
Summa	**4 630**	**4 658**	**4 737**	+ 1·7	**100·0**	**100·0**	**100·0**

Livsmedelsposten har reviderats med hjälp av den fortlöpande konsumtionsundersökningens resultat, i vad denna avser städer och andra tätorter. Från denna på 14-dagarsräkenskaper från 400 à 500 hushåll fotade, kvartalsvis upprepade undersökning ha kompletta livsmedelsbudgeter t. o. m. tredje kvartalet 1943 förelegat. Det hittills använda viktsystemet har sålunda helt kunnat ersättas med ett viktsystem, i vilket resultaten från de tre första kvartalen av år 1943 ingå jämte resultatet av undersökningen i fjärde kvartalet 1942. En ökning i konsumtionen på 3·3 % har blivit resultatet, som framgår av tab. 7. Bostadsposten har icke ansetts böra förändras med avseende på sin absoluta storlek i kronor räknat. I fråga om övriga delar av viktsystemet har en framskrivning av 1942 års budget post för post ägt rum på grundval av beräkningar eller uppskattningar utförda av olika sakkunniga. Därvid har i första hand förändringen i landets totalkonsumtion beaktats, varför det varit en omdömesfråga för socialstyrelsen, i vilken mån de kalkylerade förändringarna kunnat anses tillämpliga för det befolkningsskikt den officiella indexen i första hand avser, d. v. s. tätorternas arbetar- och tjänstemannafamiljer. Denna del av revisionen har skett i nära samarbete med riksbankens statistiska avdelning.

[1] Överensstämmer med den mellan åren 1942 och 1943 förutsatta förändringen i konsumtionen.

Bränsle- och lyseposten har reviderats på grundval av uppgifter från bränslekommissionen vad avser ved, kol och koks, gasverksföreningen beträffande kokgas och elektricitetsföreningen beträffande elektrisk ström. Minskningen i konsumtionen av bränsle (tab. 7) sammanhänger med den relativt milda väderleken förliden vinter. Beklädnadsposten har framskrivits på grundval av uppgifter från industrikommissionen. En viss ökning har kalkylerats för klädernas del, medan skodonsförbrukningen antagits starkt minskad till följd av den från och med maj 1943 införda skoransoneringen. Själva skoinköpen ha antagits (i genomsnitt för år 1943) nedskurna med 22 %, medan oförändrad kvantitet skolagningar förutsatts. Beträffande olika delar av posten »övriga utgifter» ha uppgiftslämnarna för viktrevisionen varit diverse branschorganisationer eller större affärsföretag, livsmedelskommissionen (beträffande tvättmedel), 1943 års statsverksproposition (beträffande posten inträdesbiljetter) och vidare för tillämpliga delar järnvägsstyrelsen, generalpoststyrelsen, telegrafverket, kontrollstyrelsen och tobaksmonopolet. I allmänhet har revisionen av denna post förutsatt ökning av konsumtionen. Oförändrad storlek har antagits råda beträffande utgifterna för förenings- och försäkringsavgifter och vidare oförändrad konsumtion i fråga om tvättmedel, sjukvård, kroppsvård, litteratur (utom veckotidningar, som antagits ökade med c:a 3 %), tobak m. m. En ringa minskning har antagits inträda för spritdrycker (1 %) som slutresultat för hela år 1943 efter en ökning under första halvåret och en därefter (sedan spritskatten ökats) inträdd minskning.

En jämförelse mellan totalbeloppen för viktsystemen (hushållsbudgeterna) av år 1942 (4 630 kr.) och 1943 (4 737 kr.) ger vid handen, att nämnda belopp 1943 ligger 2·3 % högre än 1942. Denna stegring bör någorlunda väl stämma med den mellan samma år inträffade förändringen i inkomstnivån för i städer och tätorter bosatta arbetare och tjänstemän. Då någon lönestatistik för år 1943 ännu icke föreligger, är det naturligt, att som jämförelse med nyssnämnda tal framräkna stegringen i lönenivån, sådan som denna blir, om ramavtalens bestämmelser tagas till norm. Man erhåller då en ökning mellan 1942 års medelnivå och medelnivån för de tre första kvartalen 1943 av 1·7 %. Om hänsyn tages till att utom ramavtalens automatiska lönestegring, sysselsättningen ökats och vissa (smärre) grundlönehöjningar företagits, förefaller den vid budgetframskrivningen erhållna inkomststegringen om 2·3 % att med för indexberäkningen tillräcklig precision svara mot den verkliga förändringen.

Vissa andra indexberäkningar.

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1938, sid. 127). Indextalen, vilka liksom socialstyrelsens levnadskostnadsindex avse mittveckan i varje månad, ha för september 1943 beräknats med användning av ett utökat prismaterial. Antalet orter, från vilka noteringar erhållas, har ökats från 15 till 21. Antalet noterade varuslag och tjänster har ökats från 160 till c:a 220.

Dessutom har konsumtionsprisindexens viktsystem underkastats översyn med hänsyn till de förändringar i konsumtionen, som ägt rum sedan år 1942.

Generalindextalen framgå av nedanstående uppställning.

Sept. 1931	Aug. 1939	Sept. 1942	Dec. 1942	Mars 1943	Juni 1943	Sept. 1943
100·0	107·3	158·6	160·0	159·6	159·4	158·7

Sättes augusti 1939 = 100, blir generalindextalet för september 1943 147·9.

Partiprisindex. I tab. 8 sammanställes socialstyrelsens levnadskostnadsindex med partiprisindex, beräknad dels av kommerskollegium, dels av Finanstidningen. Under tredje kvartalet 1943 ha båda dessa partiprisindexar sjunkit, kommerskollegii med två och Finanstidningens index med fyra enheter. I förhållande till december 1942 är kommerskollegii index oförändrad, medan Finanstidningens sjunkit med en enhet.

Tab. 8. Indextal för levnadskostnader och partipriser i Sverige (år 1935 = 100).

	Socialstyrelsens index		Kommerskollegii partiprisindex											Finanstidningens partiprisindex (1914 = 100)
	Samtl. levnadskostnader	Livsmedel, bränsle o. lyse	Samtliga varor	Konsumtionsvaror	Ej el. oväsentl. bearb. varor	Väsentligt bearb. varor	Animaliska livsmedel	Vegetabiliska livsmedel	Bränsle	Grov-, metall- o. maskinind.v.	Hudar och lädervaror	Kautschuk o. kautschukvaror	Spånadsämnen o. textilvaror	
1935 . . .	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	111
1936 . . .	101	104	102	101	104	101	104	101	104	101	106	101	102	116
1937 . . .	104	108	114	106	120	108	108	107	129	127	118	107	109	139
1938 . . .	106	111	111	106	114	107	114	104	119	118	108	88	102	128
1939 . . .	109	115	115	109	121	108	120	105	138	124	114	79	104	132
1940 . . .	123	133	146	134	157	133	140	131	231	155	140	98	143	173
1941 . . .	139	153	172	162	190	153	176	157	324	165	150	114	174	191
1942 . . .	151	163	189	179	210	167	186	181	350	173	162	124	191	202
Aug. 1939	·	115	111	108	116	105	121	103	120	117	110	77	99	127
Sept. 1942	153	164	192	181	211	172	189	176	368	176	170	127	197	203
Juni 1943	153	163	197	186	218	174	194	188	370	178	170	135	195	204
Juli »	·	162	196	186	216	174	194	189	341	178	171	135	194	202
Aug. »	·	160	195	185	214	174	194	187	341	178	171	135	193	202
Sept. »	153	161	195	184	214	174	194	185	341	178	171	135	192	200

Arbetsmarknaden under september 1943.

Arbetsmarknaden under september månad företedde inga större förändringar utan kännetecknades alltjämt av god arbetstillgång. Som vanligt vid denna tid på året förelåg ett omfattande behov av arbetskraft till skörden och till husligt arbete. En begynnande säsongnedgång gjorde sig gällande inom vissa industriella verksamhetsområden liksom även beträffande vissa byggnadsarbetarfack men hade tillsvidare mycket begränsad omfattning.

I det följande anförda data från de olika statistiska serier, som belysa utvecklingen på arbetsmarknaden, ge en översikt av förhållandena under september med avseende på tillgång och efterfrågan på arbetskraft samt sysselsättning och arbetslöshet.

Enligt rapporterna från de offentliga arbetsförmedlingarna hade förmedlingsverksamheten avsevärt större omfattning i september än under föregående månad, vilket emellertid främst sammanhängde med anskaffande och utplacering av frivillig arbetskraft för skörden. Antalet arbetsansökningar steg med 20 % och antalet lediga platser med 17 %. Relationen mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft blev i det närmaste oförändrad. Det genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde sålunda 93 i september mot 90 i augusti. Motsvarande relationstal för enbart manlig arbetskraft utgjorde 101 resp. 98 och för enbart kvinnlig 82 resp. 79. Genom arbetsförmedlingarnas medverkan tillsattes under redovisningsmånaden över 95 800 platser, varav 57 500 manliga och 38 300 kvinnliga, vilket i jämförelse med tillsättningsresultatet för augusti innebar en ökning med i genomsnitt 27 %. Icke mindre än 27 600 av de tillsatta platserna hänförde sig emellertid till förmedlingen av frivillig arbetskraft för skörden.

Enligt socialstyrelsens sysselsättningsindex var inom industri och angränsande verksamhetsområden antalet i arbete varande arbetare omkring 2 % högre i slutet av september än i slutet av augusti. Antalet permitterade på grund av arbetsbrist var detsamma som föregående månad eller 1·1 % av hela antalet anställda arbetare. Poängsiffran för arbetstillgången var likaledes oförändrad och utgjorde 3·8, vilket närmast betecknar »god arbetstillgång».

De senast tillgängliga preliminära siffrorna för arbetslösheten inom fackförbunden utvisa, att vid utgången av augusti månad 3·4 % av de rapporterande förbundens medlemmar voro arbetslösa mot 3·9 % en månad tidigare.

Antalet till arbetsmarknadskommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa utgjorde vid september månads utgång 4 600, vilket innebar en ökning under månaden med 190 eller 4 %. Av de hjälpsökande voro 2 752 sysselsatta vid angelägna arbeten för försvaret och folkförsörjningen, varför antalet i egentlig mening arbetslösa endast utgjorde 1 848.

En sammanfattande jämförelse av förhållandena under redovisningsmånaden med läget vid motsvarande tid föregående år visar, att tillgången på arbets-

kraft och de förefintliga reserverna av arbetslösa bland fackföreningsmedlemmarna och av hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna voro mindre än 1942. Antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser var sålunda 93 mot 97 i fjol, fackföreningsarbetslösheten 3·4 % mot 4·0 % och antalet hjälpsökande arbetslösa 4 600 mot 6 419. Sysselsättningsnivån inom industri m. m. var emellertid också något lägre än föregående år.

På grundval av föreliggande statistiska uppgifter samt upplysningar, som meddelats av arbetsförmedlingar och företag, lämnas här nedan en översikt av förhållandena på arbetsmarknaden under september inom olika områden av näringslivet.

Inom jordbruket förelåg omfattande behov av tillfällig arbetskraft för såsädesskörden och under månadens senare del även för potatisupptagningen. Tack vare frivilliga arbetsinsatser, främst av skolungdom, kunde behovet av tillfällighetsarbetare i stort sett fyllas. Betupptagningen började redan nu aktualisera anskaffandet av för detta ändamål lämplig arbetskraft. Vad beträffar den fast anställda personalen, var efterfrågan på sådan till höstflyttningen betydligt större än tillgången på sökande. Erfarenheterna från tidigare år göra det emellertid troligt, att utbudet av arbetskraft till de fasta platserna kommer att öka till ingången av november, då i de flesta fall tillträde skall ske. — Arbetstillfällena för trädgårdsarbetare visade en för årstiden normal minskning.

Behovet av arbetskraft inom skogsbruket visade ännu ej nämnvärd ökning men väntades växa, allteftersom utstämplingarna i skogarna fortgå och huggningarna börja komma i gång. Enligt föreliggande inventeringsuppgifter uppgåvo produktionspliktiga avverkare vid månadens utgång ett ytterligare arbetskraftsbehov av 21 500 man, som ej kunde anskaffas av dem själva.

På de industriella arbetsområdena var efterfrågan på arbetskraft något mindre än tidigare. Ehuru behovet av nyanställningar minskat, hade i allmänhet den i arbete varande personalen fortfarande goda sysselsättningsmöjligheter. Inom metallindustrin rådde liksom förut brist på yrkesarbetare, även om vissa förskjutningar syntes ha inträtt i efterfrågan på olika yrkesspecialiteter. Sågverken visade en begynnande säsongnedgång, ehuru tillsvidare av ganska obetydlig omfattning. Brist rapporterades alltjämt på van arbetskraft till sågverk och hyvlerier liksom även på yrkesarbetare inom snickeri- och möbelindustrin. Läget inom massa- och pappersindustrierna företedde inga större förändringar. Beträffande grafisk industri bör omnämnas, att även efter semesterperiodens slut ett flertal företagare rapporterade brist på typografer. I fråga om livsmedelsindustrierna redovisade bagerier, bryggerier och läskedrycksfabriker samt slakterier minskning av antalet sysselsatta, medan choklad- och karamellfabrikerna ökat arbetsstyrkan; även sockerbruken anställde personal till förberedelsearbeten för betkampanjen. Inom textil- och beklädnadsbranschen skapade höstsäsongen nya arbetstillfällen, och enligt företagarnas uppgifter rådde brist på såväl väverskor som sömmerskor till konfektionsfabriker. Till följd av den nya lädertilldelningen vid mitten av månaden kunde driften vid skofabrikerna successivt utökas. Då enligt träffade överenskom-

melser mellan statliga myndigheter och de privata företagen skofabrikerna icke få återanställa flera arbetare än att dessa kunna beredas full sysselsättning, har korttidsarbete nästan fullständigt upphört. Överflyttning av skofabriksarbetare till andra yrken förekom även under september, ehuru icke i samma omfattning som under tidigare månader.

Tegelbruken rapporterade en förhållandevis omfattande nedgång av arbetarantalet, under det att byggnadsindustrin ännu icke visade någon säsongnedgång, även om arbetstillgången tedde sig olika för skilda byggnadsfack, alltefter som bostadsbyggena färdigställdes till oktoberflyttningen.

På grund av säsongmässig inskränkning av skärgårdstrafiken inträdde en minskning i efterfrågan på arbetskraft vid sjömansförmedlingarna. Sjömanshusen redovisade emellertid ökad livaktighet, och sammanlagt företogos 2 453 påmönstringar och 2 617 avmönstringar mot 2 125 och 2 578 en månad tidigare. Motsvarande siffror för september föregående år voro 1 895 och 2 012. För hamn- och stuveriarbetare var arbetstillgången fortfarande god.

Några större förändringar äro icke att anteckna inom affärs- och lageryrkena. Arbetstillgången var sålunda alltjämt mindre gynnsam för den manliga arbetskraften, under det att fullt kompetenta kvinnliga affärsbiträden rönte livlig efterfrågan. Bristen på yngre arbetskraft, särskilt till varubudsplatser, var synnerligen stor. Något bättre var förhållandet i fråga om kontorspojkar. Inom kontorsbranschen i övrigt hade platstillgången minskat, och på sina håll förekom till och med överskott på rutinerade stenografer och maskinskriverskor. Yngre, mindre kvalificerade kvinnliga kontorister syntes ha de bästa anställningsmöjligheterna, under det att manlig arbetskraft rönte begränsad efterfrågan.

Hotell- och restaurangfacket visade en ökad tillströmning av sökande efter sommarrestaurangernas stängning, men arbetstillgången var fortfarande god utom för serveringspersonal. Platser för okvalificerad kökspersonal voro flerstädes svåra att tillsätta.

Inom gruppen hälso- och sjukvård var bristen på personal av olika slag ej så kännbar som under sommarmånaderna. Svårigheterna voro emellertid fortfarande stora att erhålla biträden till sjukhus och ålderdomshem, särskilt i landsorten.

Det husliga arbetsområdet kännetecknades som vanligt under september av ett ökat behov av arbetskraft och ökad tillströmning av sökande. Efterfrågan på hemhjälp av skilda slag var emellertid alltjämt betydligt större än tillgången, även om kvalificerad arbetskraft är lättare att uppbringa på hösten än vid andra årstider. En del personal återvänder nämligen då till det husliga arbetet från säsonganställningar av andra slag under sommaren, varjämte tillströmningen av arbetssökande från landsorten till städerna då ökar. I fråga om den heltidsanställda arbetskraften rådde brist inom flertalet yrkesspecialiteter och särskilt i fråga om hembiträden. Efterfrågan på tillfällig hushållshjälp kunde däremot i det närmaste tillgodoses. Tillgången på tvätt- och rengöringspersonal var återigen otillräcklig, bl. a. på grund av det i samband med oktoberflyttningen ökade behovet av dylik arbetskraft.

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under september 1943.

Arbetsförmedlingsverksamheten. Vid de offentliga arbetsförmedlingarna tillsattes under månaden 95 833 platser, varav 57 532 manliga och 38 301 kvinnliga. Förmedlingsverksamheten vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna samt inom olika yrkesgrupper framgår av tab. 1—5 i tabellavdelningen.

Av arbetsförmedlingarnas rapporter framgår, att under månaden utplacerades 133 personer till frivillig värnpliktstjänstgöring och 697 till luftbevakning. Av de sistnämnda voro 227 kvinnor.

Till belysning av samarbetet mellan arbetsförmedlingsorganen inom skilda delar av landet må nämnas, att i samverkan mellan olika kontor och ombud under september 7 089 platser tillsattes, varav 5 533 manliga och 1 556 kvinnliga. Genom denna interlokala förmedlingsverksamhet erhöllo 3 728 personer (2 960 män och 768 kvinnor) arbetsanställning i annat län än det, inom vilket ansökan om arbete ingivits.

Arbetskraft till skogsbruket. Som framgår av meddelandet å sid. 812 har arbetsmarknadskommissionens inventeringar av arbetskraft anställd för avverkningsarbeten hos produktionspliktiga avverkare fr. o. m. september månad 1943 omlagts. Resultatet av inventeringen den 30 september 1943 redovisas i tab. 6 i tabellavdelningen. Av tabellen framgår, att den redovisade arbetsstyrkan vid avverkningarna uppgick till 38 900 man, vilket innebär en ökning under månaden med 4 300 man. Det ytterligare arbetskraftsbehovet uppskattades till 28 600. Av dessa ansågo sig avverkarna själva kunna anskaffa 7 200 man, varför den uppgivna bristen utgjorde 21 400. Inventeringen den 30 september 1942 redovisade 40 800 sysselsatta och en brist på 29 400 man.

Till inventeringen den 30 september 1943 inkommo uppgifter från 6 611 avverkare. Av dessa voro 4 176, eller 63·2 %, större avverkare (jfr sid. 812). De större avverkarna sysselsatte 36 700 man, eller 94·4 % av samtliga sysselsatta, och redovisade ett ytterligare arbetskraftsbehov av 26 600, eller 92·8 % av hela det ytterligare arbetskraftsbehovet.

Genom arbetsförmedlingarna placerades under september 4 970 man i skogsarbete. Av dessa kommo 2 967 från andra yrkesområden än skogsbruket.

Åtgärderna för frivillig överföring av arbetskraft till skogsbruket från andra yrkesområden ha resulterat i att vid september månads utgång 439 huggarkurser pågingo i olika delar av landet med sammanlagt 4 208 deltagare. Dessa åtnjöto särskilda förmåner, för vilka tidigare redogjorts (majrapporten 1942). Dylika förmåner tillkommo dessutom 2 156 till skogsbruket överflyttade arbetare, som icke deltogo i huggarkurser.

Av de tjänstepliktiga, tillhörande årsklass 1943, befunno sig vid september månads utgång 3 971 man i skogsarbete. Det särskilda bidrag om 2 kronor per dag, som kan utgå till vid skogsarbete ovan tjänstepliktig, tillkom 3 510 av dessa.

Sammanlagt åtnjöto vid september månads utgång 9 874 arbetare, som tillförts skogsbruket från andra yrkesområden, statligt kontant bidrag.

Hjälpverksamheten för arbetslösa. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid september månads utgång till 4 600, vilket i jämförelse med föregående månad innebär en ökning med 190 eller 4·3 %. Av hela antalet hjälpsökande voro 64 (1·4 %) kvinnor.

Under september månad beviljades statsbidrag till för försvaret och folkförsörjningen betydelsefulla beredskapsarbeten, vilkas sammanlagda kostnader beräknas till 544 000 kronor. Under tiden 1 juli—30 september 1943 har kommissionen beviljat statsbidrag till statliga och statskommunala beredskapsarbeten, kostnadsberäknade till 1·5 milj. kr.

Av hela antalet hjälpsökande vid september månads utgång åtnjöto 3 796 (82·5 %) hjälp från stat och kommun. Av dessa hjälptes 3 610 (95·1 %) helt eller delvis med statsmedel. Av hela antalet hjälpsökande voro 3 266 (71·0 %) hjälpta genom arbete och 530 (11·5 %) genom understöd.

En summarisk redogörelse för den av kommissionen bedrivna hjälpverksamheten under september månad lämnas i det följande. Om icke annat anmärkts, avse sifferuppgifterna förhållandet vid månadens utgång. Närmare uppgifter om antalet hjälpta i olika hjälpformer och inom olika län samt en översikt av hjälpverksamhetens omfattning under tiden augusti 1942—september 1943 lämnas i tab. 15 i tabellavdelningen.

Arbetslinjen. Arbeten för arbetslösa bedrevos under månaden dels i form av statliga och statskommunala beredskapsarbeten, dels i form av statskommunala reservarbeten och arkivarbeten. I statliga beredskapsarbeten sysselsattes vid 53 arbetsplatser i kommissionens regi 1 170 arbetslösa och vid 30 arbetsplatser i annan myndighets regi 853 arbetslösa. Vid 29 statskommunala beredskapsarbeten sysselsattes 729 arbetslösa och vid 11 statskommunala reservarbeten 111 arbetslösa. Vid 89 arkivarbetsplatser sysselsattes 245 arbetslösa, tillhörande tekniska och merkantila yrken. Någon musikerhjälp utgick icke under månaden.

Förutom hänvisade arbetslösa sysselsattes vid beredskapsarbeten sammanlagt c:a 1 290 arbetare, som icke voro anmälda som hjälpsökande och sålunda icke ingå i arbetslöshetskommittéernas månadsrapporter. Av dessa voro 550 utlänningar, huvudsakligen norrmän.

Understödslinjen. Dagunderstöd utgick i 7 städer och 3 landskommuner till sammanlagt 280 arbetslösa (utom kursdeltagare), av vilka 185 (66·1 %) voro försörjningspliktiga. Av samtliga dagunderstödda voro 270 (96·4 %) hemmahörande i städer.

För september månad hade av understödskommunerna 7 städer och 1 landskommun även beviljats tillstånd att bedriva hyreshjälpsverksamhet med bidrag av statsmedel.

Utbildningshjälp. Av deltagarna vid de beredskapskurser, för vilka redogörelse lämnas i det följande, voro 222 anmälda som hjälpsökande och åtnjöto dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna.

Statliga stenbeställningar. Vid de statliga stenbeställningarna sysselsattes 904 genom arbetsmarknadskommissionen uttagna stenarbetare, varav 721 i Göteborgs och Bohus, 111 i Blekinge, 35 i Hallands och 37 i Kalmar län. Av samtliga voro 83 att anse som fullgod arbetskraft.

Utbildningsverksamheten. Vid månadens utgång pågingo 42 beredskapskurser för omskolning och utbildning av tempoarbetare för verkstadsindustrin och 19 kurser för utbildning av kvinnlig industriell reservarbetskraft.

Hela antalet elever i *beredskapskurser för verkstadsindustrin*, fördelade på olika yrkesavdelningar, framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever	Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	30	319	bågsvetsare	1	3
finmekaniker	5	53	lindare (elektr.)	1	9
verktygsskötare	1	4	Summa	42	420
smeder	1	8			
gassvetsare	3	24			

Av samtliga deltagare voro 28 kvinnor. Sedan verksamhetens början (maj 1940) till och med utgången av september 1943 ha 9 534 elever, varav 310 kvinnliga, varit inskrivna vid beredskapskurser för verkstadsindustrin. Av dessa ha 6 452, varav 164 kvinnliga, utskrivits efter genomgången kurs.

Antalet elever i *beredskapskurser för kvinnlig industriell reservarbetskraft* framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	12	102
svetsare	7	69
Summa	19	171

Av i avdelningar för svetsare redovisade 69 elever utbildades 9 till bågsvetsare och övriga till gassvetsare.

Inalles 128 beredskapskurser för kvinnlig industriell reservarbetskraft med 1 455 inskrivna elever ha hittills varit anordnade, därav 9 kurser med halvdagsundervisning.

Dessutom ha 11 kvinnor, vilka icke redovisas ovan, intagits i avdelning för mekaniker vid de av Stockholms stads arbetslöshetskommitté anordnade beredskapskurserna för verkstadsindustrin.

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission.

Yttrande angående PM av 1942 års jordbrukskommitté. På grund av remiss har arbetsmarknadskommissionen den 14 oktober 1943 avgivit yttrande över en av 1942 års jordbrukskommitté upprättad promemoria angående beredande av sysselsättning inom jordbrukets område vid omfattande arbetslöshet efter krigets slut.

Av promemorian framgår, att enligt jordbrukskommitténs åsikt sysselsättning i större utsträckning för arbetslösa icke torde kunna påräknas inom den egentliga jordbruksdriften annat än tillfälligtvis under särskilt krävande perioder. Planläggningen av sysselsättningen inom jordbrukets område skulle därför närmast komma att avse särskilda med jordbruket sammanhörande byggnads- och anläggningsarbeten. Flertalet av i promemorian berörda arbetsobjekt beräknas emellertid kunna ge sysselsättning åt allenast ett mindre antal arbetare å varje arbetsplats. Sysselsättningen vid dessa arbeten avses dessutom i regel böra i huvudsak förbehållas personer med tidigare anknytning till jordbruksarbete. Undantag härifrån torde gälla dels beträffande vissa större avdikningsföretag och dels i viss mån i fråga om byggnadsarbeten.

Kommissionen understryker, att de av kommittén berörda arbetsobjekten — med nämnda undantag — endast kunna få begränsad användning för lindrande av en fredskris på arbetsmarknaden. Planläggningsarbetet bör i första hand inriktas på arbeten, som kunna utföras under de delar av året, då sysselsättningen i egentlig jordbruksdrift är inskränkt. I fråga om ledningen av planläggnings- och inventeringsarbetet inom de olika länen föreslår kommittén, att den arbetsfördelning mellan olika länsmyndigheter, som för närvarande gäller i avseende å prövning av frågor om statsbidrag till berörda arbeten, behålles som ett provisorium. Kommissionen betonar nödvändigheten av en samordning av det allmännas hela planläggning inom varje län och framför förslagsvis den tanken, att i varje län upprättas ett sammanhållande organ under ordförandeskap av landshövdingen i länet samt med representanter för av planläggningsåtgärderna berörda organ. Som sekreterare skulle tjänstgöra en i samråd med landshövdingen utsedd tjänsteman hos länsarbetsnämnden. Hela denna fråga synes emellertid böra göras till föremål för ytterligare överväganden.

Den av kommittén framförda motiveringen för höjda statsbidrag finner kommissionen bärande. Kommissionen saknar dock möjlighet bedöma detaljfrågor rörande hithörande spörsmål. Kommissionen saknar också anledning att nu yttra sig om lämpligheten av att slopa den förekommande behovsprövningen för erhållande av bidrag till ifrågavarande arbeten. Frågan om restriktioner med tanke på de jordbrukspolitiska rationaliseringssträvandena synes kommissionen för närvarande icke vara så utredd, att ett närmare bedömande av densamma är möjligt.

Jordbrukskommitténs förslag om förstärkning av personalen hos hushållningssällskap och egnahemsnämnder föranleder i princip ingen erinran från kommissionen.

Kommissionen har för sin del intet att erinra mot att jordbrukare och på landsbygden bosatta arbetare, vilka för sin försörjning behöva kompletterande sysselsättning, företrädesvis anställas vid de ifrågavarande arbetena men anser, att rekryteringen härvidlag bör ske i samråd med arbetsmarknadsorganen. Endast på detta sätt kan garanti erhållas för att arbetskraft ej överföres från den egentliga jordbruksdriften till anläggningsarbeten o. dyl.

För att den planerade verksamheten icke skall förhindras eller fördröjas genom bristande tillgång på material, synes det kommissionen önskvärt, att produktionen av sådant material, som kan erhållas inom landet, såvitt möjligt säkras. De undersökningar rörande materialförsörjningen i en fredskris, vilka redan igångsatts, synas böra omfatta även spörsmålet om materialförsörjningen till samtliga i promemorian berörda arbeten.

Utlåtande över 1941 års hemortsförsvarssakkunnigas betänkande med förslag till lag om folkskyddsväsendet m. m. På grund av remiss har arbetsmarknadskommissionen den 16 september 1943 avgivit utlåtande över 1941 års hemortsförsvarssakkunnigas förslag till lag om folkskyddsväsendet (folkskyddslag) m. m.

Kommissionen understryker behovet av en samordning på det civila lokalförsvarets område och ansluter sig sålunda till de sakkunnigas förslag i vad detsamma avser att luftskyddet, skogsbrandväsendet för krigstid samt utrymningsorganisationen sammanföras till en enhetlig organisation. Vissa olägenheter synas kommissionen emellertid vara att befara, därest polisväsendet ställes utanför den föreslagna nya organisationen, varför möjligheterna att närmare anknyta polisväsendet till den civila lokalförsvarsorganisationen ytterligare böra övervägas. I fråga om hemvärnets inlemmande i den nya organisationen ställer sig kommissionen tveksam. Hemvärnet måste nämligen i egenskap av en militär organisation intaga en särställning i förhållande till folkskyddet i övrigt. Möjligheterna att bevara folkskyddets civila karaktär skulle enligt kommissionens mening ökas, om hemvärnet även i fortsättningen komme att utgöra en från folkskyddet skild organisation. Även då är det dock ofrånkomligt, att en samordning kommer till stånd med avseende å personalrekryteringen till hemvärnet och folkskyddet.

För att förhindra uttagning till folkskyddet av viss för arbetsmarknaden m. m. erforderlig personal ha de sakkunniga föreslagit bl. a. att Kungl. Maj:t på förslag av arbetsmarknadskommissionen (eller i vissa fall av annan myndighet) beträffande på lämpligt sätt bestämda grupper av befattningshavare, arbetare eller andra, skall kunna utfärda förbud mot uttagning till tjänstgöring inom allmänt folkskydd. Enligt kommissionens åsikt kan emellertid blott undantagsvis i grupper preciseras, vilka som böra undantagas från inskrivning i folkskydd. Det normala måste i stället vara, att en prövning kommer till stånd från fall till fall. Därest arbetsmarknadssynpunkterna skola tillgodo-

ses, måste, så som de sakkunnigas förslag i detta avseende är utformat, beträffande mycket omfattande medborgargrupper en prövning verkställas redan under fredstid, huruvida vederbörande bör få inskrivas i folkskydd eller ej. De sakkunnigas förslag skulle alltså komma att leda därhän, att det nuvarande uppskovssystemet för värnpliktiga måste utsträckas till att omfatta en mycket stor del av den icke krigstjänstskyldiga befolkningen. Ett uppskovsförfarande av denna omfattning är emellertid av praktiska skäl uppenbarligen omöjligt att genomföra. Hela problemet om undantag från uttagning till folkskydd bortfaller emellertid, om arbetsmarknadsorganen beredas möjlighet att utöva ett tillräckligt medinflytande vid uttagningens verkställande.

Medverkan från arbetsmarknadskommissionens sida är också ofrånkomlig i de fall krigstjänstskyldiga erfordras inom folkskyddet i sådana befattningar, att vederbörande i händelse av krig mera varaktigt undandragas krigsindustrin. Därest folkskyddet, med undantag av hemvärnet, bibehåller sin civila karaktär, blir uppskovsförfarandet härvidlag den enda framkomliga vägen.

Vad beträffar själva uttagningen av personal för folkskyddets räkning, påpekar arbetsmarknadskommissionen, att folkskyddschefen inom varje folkskyddsdistrikt (preliminärt beräknade till c:a 1 200 st.) genom sin ensambeslutanderätt vid uttagningen utrustats med en utomordentlig befogenhet, som icke ens tillkommer hans militära motsvarighet — inskrivningschefen. Den representation, som arbetsmarknadsorganen tillerkänts i rekryteringsnämnden, synes icke innebära någon säker garanti för att arbetsmarknadsintressena vederbörligen beaktas, då rekryteringsnämnden enbart utgör ett till folkskyddschefen anknutet konsultativt organ. För den händelse att folkskyddsproblemen med nödvändighet måste överskugga arbetsmarknadsproblemen skulle från arbetsmarknadskommissionens sida icke någon berättigad invändning kunna göras mot folkskyddschefens ensambeslutanderätt. Så är emellertid enligt kommissionens förmenande icke fallet. Kommissionen erinrar i detta sammanhang om att i de sakkunnigas direktiv utsagts, att ur försvarets synpunkt arbetskraftsbehovet inom vissa livsviktiga näringsgrenar måste tillgodoses före varje annat anspråk på arbetskraft.

Enligt utlåtandet kan sålunda den av de sakkunniga föreslagna ordningen för inskrivning och uttagning av personal för folkskyddet, här inbegripet hemvärnet, icke av arbetsmarknadskommissionen godtagas. En sådan lösning av förevarande spörsmål måste åvägabringas, att arbetsmarknadskommissionen och dess underlydande organ vid personaluttagningen erhålla en med civilförsvarsorganen fullt jämbördig ställning.

Då kommissionen sålunda i väsentliga avseenden icke kan biträda lagförslaget i dess nuvarande utformning, anser kommissionen, att en överarbetning av detsamma snarast bör komma till stånd.

Undersökningar för efterkrigsplaneringen. Som ett led i det av chefen för finansdepartementet beordrade arbetet för efterkrigsplaneringen har arbetsmarknadskommissionen igångsatt vissa undersökningar för att erhålla uppgifter om omfattningen av krigsårens personalomflyttningar på olika orter och yrkesom-

råden. Undersökningarna beröra såväl industrin som krisorganen och försvarsväsendet.

I samråd med Industriens utredningsinstitut ha sålunda frågeformulär utsänts till samtliga industriföretag med minst 50 anställda (inom mekanisk verkstadsindustri företag med minst 10 anställda). Formuläret upptager frågor om antalet anställda den 1 september åren 1939 och 1943, antalet nyanställningar under den mellanliggande tidsperioden samt uppgifter om ålder, förutvarande sysselsättning och hemort beträffande den 1 september 1943 kvarstående nyanställda. Vidare efterfrågas huruvida resp. företag planerar nybyggnads- eller reparationsarbeten efter krigets slut samt principerna vid eventuella permitteringar med hänsyn till de anställdas kvalifikationer, tidpunkt för anställning, lön, ålder, tidigare sysselsättning o. s. v.

För att erhålla uppgifter om den vid statliga och kommunala krisorgan anställda personalens utbildning och tidigare sysselsättning har frågeformulär utarbetats i samråd med statens krisrevision och berörda personalorganisationer. Frågeformulären ha genom resp. krismyndigheter tillställts samtliga anställda.

Slutligen ha genom de militära myndigheternas försorg liknande frågeformulär tillställts personal inom krigsmakten, som sedan minst ett halvt år är i tjänst utan att därför ha stadigvarande anställning vid armén, marinen eller flygvapnet.

Sysselsättningen inom skogsbruket. De sedan hösten 1941 företagna månatliga inventeringarna av arbetskraft anställd för avverkningsarbeten hos produktionspliktiga avverkare (arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m.) ha fr. o. m. september månad 1943 omlagts. Större avverkare skola liksom hittills lämna uppgifter varje månad, medan mindre avverkare däremot behöva redovisa endast var tredje månad ($^{30}/_{9}$, $^{31}/_{12}$ o. s. v.). Större avverkare äro de, för vilka den under avverkningsåret $^{1}/_{7}$ 1943—$^{30}/_{6}$ 1944 ålagda avverkningskvantiteten uppgår till 200 lm^3 eller däröver inom de 17 södra länen och 500 lm^3 eller däröver inom de 7 norra länen (Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands, Västernorrlands, Gävleborgs, Kopparbergs och Värmlands län). Redovisningen i övrigt sker på samma sätt som hittills (jfr augustirapporten 1941). Det torde observeras, att endast avverkare, som sysselsätter särskild för ändamålet anställd arbetskraft, är uppgiftsskyldig.

Särskilda sakkunniga för arbetsförmedlingen. Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 mars 1943 uppdrog chefen för finansdepartementet den 27 maj åt statens arbetsmarknadskommission att enligt en av kommissionen uppgjord plan verkställa utredning bl. a. angående de frågor beträffande arbetsförmedlingens organisation, som kunde väntas aktualiserade efter ett vapenstillestånd.

Departementschefen har med stöd av förenämnda bemyndigande beslutat att befria kommissionen från uppdraget i vad avsåge frågan om arbetsförmed-

lingen och uppdragit åt särskilda sakkunniga att utreda nämnda fråga. Såsom sakkunniga ha tillkallats landshövdingen A. Thomson, tillika ordförande, t. f. generaldirektören K. J. Höjer, ordföranden i landsorganisationen A. Lindberg samt ordföranden i svenska arbetsgivareföreningen G. Söderlund.

Ny ledamot av arbetsmarknadskommissionen. Sedan sekreteraren G. Malmström begärt entledigande från ledamotskapet av kommissionen, har Kungl. Maj:t den 8 oktober 1943 i hans ställe förordnat ombudsmannen i svenska industritjänstemannaförbundet ingenjören Harald Adamsson, med sekreteraren hos de anställdas centralorganisation Otto Nordenskiöld som ersättare.

Arbetsmarknadskommissionens kansli. Fr. o. m. den 1 oktober 1943 har inom kommissionens kansli inrättats en fristående sektion för handläggning av administrativa ärenden rörande länsarbetsnämnderna. Som chef för nämnda sektion har förordnats direktören hos länsarbetsnämnden i Värmlands län G. Norbäck.

Lönesumman inom industri och handel m. m. under tredje kvartalet 1943.

För den mellersta av varje kvartals tre månader efterfrågas på socialstyrelsens rapportkort angående ställningen på arbetsmarknaden, utom antalet sysselsatta arbetare och övriga sysselsatta, den till arbetare utbetalda lönesumman vid sista avlöningstillfället i månaden och lönesumman för hela månaden till övrig personal. På grundval av sådana uppgifter för maj och augusti 1943 samt augusti 1942 ha i tabellen å nästa sida indextal beräknats, vilka visa lönesummans förändringar från andra till tredje kvartalet 1943 och från tredje kvartalet 1942 till tredje kvartalet 1943. För att möjliggöra jämförelser mellan sysselsättningsvolym och lönesumma ha i tabellen därjämte anförts indextal över antalet sysselsatta arbetare och övriga sysselsatta.

Indextalen för samtliga näringsgrenar tillhopa visa från slutet av maj till slutet av augusti 1943 en minskning av antalet sysselsatta arbetare med 4·7 % och av den utbetalda lönesumman med 5·7 %. För enbart den egentliga industrin utgjorde minskningen 5·4 och 6·4 %.

Mellan andra och tredje kvartalen bruka både arbetarantal och lönesumma stiga. De två senaste åren (1941 och 1942) har ökningen mellan dessa två kvartal t. o. m. varit starkare än vad som tidigare varit vanligt. Förklaringen till arbetarantalets och lönesummans minskning mellan andra och tredje kvartalen innevarande år är emellertid helt att söka i militärinkallelsernas olika omfång vid de båda observationstillfällena. En beräkning, som företagits med ledning av rapportkortens uppgifter om antalet arbetare, frånvarande på grund

Näringsgrenar	8 287 företag med uppgifter för såväl 2:a kv. 1943 som 3:e kv. 1943					8 290 företag med uppgifter för såväl 3:e kv. 1942 som 3:e kv. 1943				
	Aug. 1943	Indextal för augusti 1943 (maj 1943 = 100)				Aug. 1943	Indextal för augusti 1943 (augusti 1942 = 100)			
		Arbetare		Övriga			Arbetare		Övriga	
	Arbetare	Antal	Lönesumma	Antal	Lönesumma	Arbetare	Antal	Lönesumma	Antal	Lönesumma
Malmbrytning o. metallind.	**144 791**	**93·6**	**91·8**	**100·4**	**99·1**	**143 541**	**95·6**	**97·4**	**105·5**	**109·3**
Gruvor o. anrikningsverk	4 444	89·0	86·5	101·6	100·9	4 474	89·7	90·3	109·0	106·9
Järn-, stål- o. kopparverk	23 630	90·7	88·5	98·1	98·1	21 852	91·8	94·5	104·6	110·0
Järn- o. stålmanufaktur	17 483	92·8	93·3	98·5	102·2	17 093	91·0	94·1	101·1	105·7
Mekaniska verkstäder	64 666	94·7	93·0	100·9	99·0	63 867	96·3	97·3	106·1	111·0
Skeppsvarv	9 899	91·8	90·0	100·2	99·3	10 743	98·5	100·1	109·2	107·5
Elektriska verkstäder	17 166	96·3	91·8	100·7	98·5	17 994	98·5	99·2	105·0	105·9
Annan metallindustri	7 503	94·9	93·8	102·8	98·9	7 518	105·4	110·7	106·4	112·8
Jord- o. stenindustri	**23 467**	**80·3**	**89·2**	**101·4**	**99·4**	**21 587**	**95·9**	**98·1**	**106·0**	**109·8**
Kolgruvor	880	94·5	95·4	98·2	97·9	880	91·6	95·3	103·8	101·5
Torvindustri	2 456	66·1	65·8	97·4	97·5	1 167	90·0	95·4	89·7	88·6
Stenbrott o. stenhuggerier	3 014	94·6	98·1	101·5	98·2	2 779	101·9	101·3	100·0	102·6
Cementfabriker, kalkbruk	3 343	94·0	94·3	99·0	100·0	3 310	89·3	94·5	99·1	107·2
Tegelbruk	6 268	95·1	93·7	101·3	102·3	6 143	99·2	101·4	110·7	112·7
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	3 590	90·9	85·1	99·7	94·8	4 022	95·6	95·5	111·7	114·0
Glasbruk	2 985	94·4	90·9	98·5	102·4	3 101	96·7	98·5	105·6	112·7
Annan jord- o. stenindustri	931	104·3	103·0	·	·	185	93·0	96·8	·	·
Träindustri	**29 350**	**93·2**	**95·4**	**100·3**	**99·4**	**28 792**	**94·1**	**98·8**	**103·5**	**106·9**
Sågverk o. hyvlerier	13 623	89·1	92·7	99·4	98·9	13 866	91·5	98·0	100·2	102·0
Snickeri- o. möbelfabriker	12 806	95·5	95·4	101·3	99·9	12 254	96·1	98·9	105·8	111·2
Annan trävaruindustri	2 921	104·8	109·4	98·9	98·7	2 672	99·6	102·4	106·8	107·3
Pappers- o. grafisk ind.	**35 440**	**96·1**	**96·5**	**99·5**	**98·4**	**35 445**	**94·7**	**96·5**	**105·4**	**105·5**
Pappersmassefabriker	11 443	93·4	97·6	103·3	95·6	11 340	88·2	91·7	108·8	103·0
Pappersbruk o. pappfabr.	10 491	97·8	97·2	98·5	100·1	11 050	96·0	98·3	100·9	101·9
Annan pappersindustri	5 546	100·0	97·8	98·4	98·5	5 533	102·2	102·1	104·6	105·8
Grafisk industri	7 960	95·2	93·9	98·5	99·3	7 522	98·3	98·6	105·9	108·4
Livsmedelsindustri	**26 820**	**103·0**	**101·5**	**102·0**	**98·7**	**27 233**	**96·1**	**101·6**	**103·1**	**105·4**
Kvarnar	1 604	103·6	103·3	100·2	98·0	1 546	117·2	115·6	99·7	108·8
Bagerier	4 024	96·0	102·9	104·5	98·6	4 123	98·8	111·6	101·9	111·0
Råsockerbruk o. raffinad.	3 973	122·4	118·2	107·7	100·1	3 871	92·8	94·4	105·1	105·5
Choklad- o. karamellfabr.	3 446	99·7	100·1	98·8	93·1	3 536	76·1	80·6	99·5	96·7
Bryggerier o. läskedrycksf.	4 302	95·6	95·8	98·9	98·8	4 717	101·7	108·0	100·6	101·2
Tobaksfabriker	1 682	99·9	96·4	101·1	98·1	1 682	96·8	87·3	104·0	99·8
Slakterier o. konservfabr.	4 989	110·9	102·6	103·4	100·5	4 862	98·6	104·9	106·0	112·4
Annan livsmedelsindustri	2 800	95·8	92·0	101·3	101·1	2 896	107·0	112·1	104·9	106·7
Textil- o. beklädnadsind.	**62 321**	**97·0**	**96·0**	**100·9**	**98·1**	**61 153**	**98·4**	**101·9**	**104·6**	**105·2**
Bomullsindustri	14 048	93·7	94·1	101·7	97·3	14 004	92·3	96·6	106·9	105·4
Jute- och linneindustri	2 411	96·9	95·5	97·9	104·7	2 730	93·8	100·6	112·8	119·1
Ylleindustri	10 208	95·0	95·9	100·6	96·6	10 441	95·7	98·7	105·1	103·7
Trikåfabriker	8 160	95·7	95·3	101·7	99·1	7 961	97·6	101·1	101·3	102·2
Skrädderier o. sömnadsfabr.	19 637	101·1	97·8	101·1	98·3	19 619	105·0	108·5	105·0	106·1
Annan hithörande industri	7 857	97·0	96·6	99·8	98·6	6 398	101·7	104·0	102·0	105·0
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**15 307**	**86·1**	**87·7**	**97·4**	**94·8**	**15 294**	**78·0**	**80·5**	**100·7**	**104·2**
Garverier	1 783	103·7	109·3	99·6	99·1	1 828	84·8	89·6	103·2	100·6
Skofabriker	4 024	67·2	67·1	89·7	92·0	3 993	54·5	53·5	89·5	95·2
Gummivarufabriker	5 311	93·0	93·9	100·8	96·7	5 300	98·0	99·6	106·8	113·3
Annan hithörande industri	4 189	95·9	96·6	100·0	93·6	4 173	88·5	93·3	103·4	103·7
Kemisk-teknisk industri	**11 075**	**99·2**	**97·6**	**99·8**	**99·5**	**11 193**	**94·3**	**94·5**	**106·6**	**108·9**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	2 489	102·1	97·6	100·4	100·0	2 731	103·9	104·4	107·7	110·9
Sprängämnesfabriker	1 999	102·9	99·3	100·5	98·4	1 999	78·0	77·3	105·1	118·8
Tändsticksfabriker	603	96·0	91·3	96·2	100·5	603	96·2	95·0	88·6	87·6
Annan kemisk-tekn. ind.	5 984	97·2	97·7	99·5	99·3	5 860	96·8	99·4	107·5	107·3
Samtliga industrigrupper	**348 571**	**94·6**	**93·6**	**100·4**	**98·7**	**344 238**	**94·9**	**97·4**	**104·8**	**107·6**
Byggnadsverksamhet	16 610	107·4	105·9	101·3	100·1	16 329	87·8	87·3	105·2	108·6
Statl. verk o. byggnadsarb.	31 708	98·9	97·3	98·5	99·7	29 266	91·3	92·2	103·0	105·1
Komm. verk o. byggn.-arb.	14 864	92·8	93·2	93·2	93·3	14 940	91·1	91·4	94·9	96·7
Handel o. varulager	5 916	99·1	94·8	98·7	98·9	5 817	101·1	98·1	103·0	102·7
Samfärdsel	4 615	90·9	89·0	100·6	96·2	4 885	84·9	83·7	97·9	97·2
Banker	—	—	—	94·0	96·8	—	—	—	98·0	98·2
Försäkringsföretag	—	—	—	97·0	92·1	—	—	—	104·4	107·2
Samtliga näringsgrenar	**422 284**	**95·3**	**94·3**	**99·4**	**98·2**	**415 475**	**94·2**	**96·0**	**103·7**	**105·6**

av militärtjänstgöring, ger nämligen vid handen, att om hänsyn tages till skillnaden mellan antalet militärtjänstgörande i maj och i augusti, skulle arbetarantalet i augusti vara ungefär ½ % större än i maj. Det kan i detta sammanhang nämnas, att indextalet för enbart manliga arbetare visar en minskning från maj till augusti med 5·4 % men för enbart kvinnliga arbetare med 1·7 %. — För annan personal än arbetare sjönk antalet sysselsatta personer med 0·6 % (för män en minskning med 2·4 % och för kvinnor en ökning med 2·5 %) och den utbetalda lönesumman med 1·8 %.

Enligt indextalen i tabellens senare avdelning var för hela materialet antalet sysselsatta arbetare i slutet av augusti 1943 5·8 % mindre än i slutet av augusti 1942. Den utbetalda lönesumman hade sjunkit med 4·0 %. För enbart den egentliga industrin hade arbetarantalet minskat med 5·1 % och lönesumman med 2·6 %. Arbetarantalets (och lönesummans) sänkning mellan augusti 1942 och augusti 1943 beror, liksom minskningen från maj till augusti 1943, på militärinkallelsernas större omfattning i augusti 1943. Om hänsyn tages härtill, skulle sålunda arbetarantalet i augusti 1943 ha varit något större än i augusti 1942. — Beträffande den övriga personalen var antalet sysselsatta personer i augusti 1943 3·7 % större (män 0·3 % och kvinnor 9·5 %) än ett år tidigare. Den till sådan personal utbetalda lönesumman steg samtidigt med 5·6 %.

Förändringarna i antalet sysselsatta arbetare och i den till arbetare utbetalda lönesumman allt sedan första kvartalet 1935 framgå av nedanstående indextal, vilka beräknats med första kvartalet 1935 som fast basperiod. Indextalen ha enligt den s. k. kedjemetoden uträknats på grundval av samma slags indextal, som i tabellen beräknats för tredje kvartalet 1943 i jämförelse med andra kvartalet 1943.

Lönesumma

År	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	År	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.
1935	100·0	104·4	110·9	111·7	1940	133·2	135·1	140·6	148·8
1936	107·1	113·2	119·5	120·1	1941	142·3	148·8	158·8	163·7
1937	117·8	130·6	131·4	130·5	1942	155·8	168·9	181·2	184·5
1938	126·5	127·8	132·0	132·7	1943	178·0	182·6	172·2	
1939	131·0	139·5	140·6	143·1					

Arbetarantal

År	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	År	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.
1935	100·0	105·5	106·1	104·9	1940	109·7	107·0	107·5	110·7
1936	104·5	110·5	112·0	110·2	1941	104·4	108·5	112·3	112·7
1937	111·7	119·1	120·6	116·4	1942	104·7	110·7	114·7	114·7
1938	114·7	117·9	117·8	116·3	1943	110·2	112·7	107·4	
1939	114·1	120·3	120·3	118·6					

Den utbetalda lönesumman steg sålunda starkt under åren 1935—1939. Om man bortser från en regelbundet återkommande sänkning mellan sista kvartalet varje år och första kvartalet närmast påföljande år, visar sifferserien på två undantag när (fjärde kvartalet 1937 och tredje kvartalet 1943) en ständig tillväxt från kvartal till kvartal. I förhållande till lönesummans utveckling åren 1935—1939 beteckna siffrorna för första och andra kvartalen 1940 en påtaglig brytning. Efter en minskning från sista kvartalet 1939 till första kvartalet 1940, som var avsevärt starkare än säsongnormalt, ökade lönesum-

man under år 1940, till stor del beroende på avtalsmässiga lönehöjningar enligt levnadskostnadsindex. Ökningen fortsatte även de två följande åren och under första halvåret 1943, endast med avbrott för den vanliga minskningen mellan fjärde och första kvartalen vid årsskiftena. Liksom 1940 berodde ökningen till stor del på lönehöjningar enligt levnadskostnadsindex. Indextalet för lönesumman under tredje kvartalet 1943 visar slutligen ett tvärt avbrott i den stigande utveckling, som pågått allt sedan 1935. Nedgången mellan andra och tredje kvartalen 1943 var, som ovan nämnts, en följd av att antalet sysselsatta arbetare minskat på grund av ökade militärinkallelser.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna.

Juli 1943.

Den 10 juli 1943 ökade antalet erkända arbetslöshetskassor med en kassa för de inom sjömansyrket sysselsatta, Sjöfolkets erkända arbetslöshetskassa. När samtliga inom yrket arbetande sjömän blivit i tillfälle att ansluta sig till kassan, har den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen fått ett ytterligare tillskott på omkring 10 000 medlemmar.

Antalet medlemmar av erkända arbetslöshetskassor var vid redovisningsmånadens utgång 673 133, varav 532 994 män och 140 139 kvinnor.

För samtliga kassor var arbetslöshetsprocenten för juli 1943 4·8 mot 4·1 för närmast föregående månad. Procenttalen för manliga och kvinnliga medlemmar voro 3·8 resp. 8·5 för juli 1943 mot 3·4 resp. 6·8 för juni 1943. Arbetslösheten har sålunda ökat för såväl manliga som kvinnliga medlemmar. Ökningen har varit alldeles särskilt framträdande inom beklädnadsarbetarnas kassa, nämligen 127 %, samt inom de kemisk-tekniska arbetarnas 102 %. För den förra kassan beror den höga arbetslösheten på den efter midsommarhelgen sedvanliga säsonginskränkningen och för den senare på att driften tillfälligtvis legat nere vid ett par större fabriker. Inom sko- och läderarbetarnas kassa har arbetslösheten fortsatt att öka och uppgår till icke mindre än 23·1 %. Detta innebär, att under månaden har varje skoarbetare i genomsnitt varit arbetslös i nära 6 dagar. Den för förra månaden konstaterade ökningen av arbetslösheten för textil- och träindustriarbetare har fortsatt.

Antalet understödsdagar under juli 1943 utgjorde 104 614, vilket innebär en ökning med 15·1 %. Ökningen av antalet understödda dagar är störst i de kemisk-tekniska arbetarnas kassa (165 %), i beklädnadsarbetarnas (160 %) och i sko- och läderarbetarnas (53 %). Bland grov- och fabriksarbetarna kan man konstatera en nedgång med 37 % i antalet understödda dagar.

Om varje redovisad arbetslöshetsvecka antages motsvara sex arbetslöshetsdagar, uppgick antalet arbetslöshetsdagar under juli till 773 154. Den på

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. Juli 1943.

Arbetslöshetskassa (och år för verksamhetens början)	Antal medlemmar[1]	Antal arbetslöshetsveckor[2]	Antal arbetslöshetsveckor i % av *hela* antalet veckor		Antal understödda *dagar*		Utbetalat understöd		
							under månaden		under närmast föreg. månad
			under månaden	under närmast föreg. mån.	under månaden	under närmast föreg. månad	totalt kr.	därav barn- o. hustrutillägg kr.	kr.
Beklädnadsarb. . . (1935)	26 934	10 945	10·2	4·5	9 479	3 642	44 976	940	17 352
Sadelmakarnas m. fl. »	3 805	1 633	10·7	8·2	2 044	1 959	11 528	1 648	11 386
Stenindustriarbetarnas »	4 276	1 009	5·9	8·1	432	898	1 786	416	3 701
Handelsanställdas m. fl. »	41 035	2 643	1·6	1·6	3 379	4 085	15 255	1 432	17 540
Sko- o. läderarbetarnas »	11 210	10 349	23·1	20·2	29 887	19 591	129 024	15 472	83 812
Träindustriarb. . . (1936)	31 523	8 259	6·5	6·1	3 656	3 667	20 421	3 215	20 021
Musikernas . . . »	5 735	893	3·9	5·5	980	1 381	4 393	569	6 084
Lantarbetarnas . . »	45 013	3 758	2·1	2·6	39	119	182	70	381
Frisörernas . . . »	3 449	131	0·9	1·1	26	50	96	13	219
Livsmedelsarb. . . (1937)	29 990	7 089	5·9	6·8	7 613	8 894	30 983	2 876	37 773
Textilarbetarnas . »	39 060	10 150	6·5	5·0	7 115	5 735	33 555	2 475	26 561
Gjuteriarbetarnas . (1938)	9 775	1 301	3·3	3·6	1 306	1 431	8 498	1 368	9 165
Gruvindustriarb. . »	10 069	711	1·8	2·0	—	41	—	—	183
Handelstjänstem. . (1940)	5 650	108	0·5	0·4	66	66	196	9	196
De kem.-tekn. arb. (1941)	12 852	6 613	12·9	6·4	9 316	3 511	44 026	6 458	16 464
Bleck- o. plåtslagarnas »	2 682	430	4·0	5·3	641	1 237	2 753	560	5 068
Försvarsverk. civ. pers. »	20 324	700	0·9	0·7	442	679	1 834	213	3 151
Bryggeriarbetarnas (1942)	6 262	387	1·5	1·7	232	401	905	77	1 416
Transportarbetarnas »	5 315	626	2·9	3·9	288	153	1 281	298	731
Metallindustriarb. »	191 451	24 725	3·2	2·2	22 074	24 536	114 724	14 985	131 556
Bokbinderiarbetarnas »	8 754	299	0·9	1·0	399	432	1 687	50	1 932
Hotell- o. rest.-anst. »	17 027	1 712	2·5	3·1	270	361	1 023	108	1 128
Handelsresandenas »	464	—	—	—	—	—	—	—	—
Ind.-tjänstemännens »	27 431	680	0·6	0·6	358	372	2 174	238	2 321
Arbetsledarnas »	13 452	40	0·1	0·1	—	—	—	—	—
Grov- o. fabriksarb. (1943)	86 813	32 642	9·4	9·4	3 927	6 194	15 423	3 362	23 139
Elektrikernas »	10 831	862	2·0	2·5	645	1 426	2 531	395	5 455
Sjöfolkets . . . . »	2 419	164	1·7	—	—	—	—	—	—
Summa	673 601	128 859	4·8	4·1	104 614	90 861	489 254	57 247	426 735

[1] Månadsmedeltal.
[2] = antal veckor, för vilka avgiftsbefrielse meddelats på grund av uppgiven arbetslöshet.

grundval härav beräknade understödsprocenten, d. v. s. det procentuella förhållandet mellan antalet understödsdagar och antalet arbetslöshetsdagar, var 13·5 mot 13·6 för juni 1943.

Antalet barntillägg utgjorde 36 985 eller 35·4 % av antalet understödsdagar. Hustrutillägg utgick för 35 056 dagar, vilket motsvarar 33·5 % av hela antalet understödsdagar. Motsvarande procenttal för närmast föregående månad voro 41·6 och 35·8.

Av de erkända arbetslöshetskassorna utbetalades under juli 1943 ett sammanlagt understödsbelopp av 489 254 kr., varav 432 007 kr. som daghjälp och 22 191 kr. resp. 35 056 kr. såsom barn- och hustrutillägg. Per understödsdag i genomsnitt motsvarar detta ett daghjälpsbelopp av 4·13 kr., under det att tilläggen tillhopa uppgå till 0·55 kr. Det genomsnittliga dagunderstödet under månaden utgjorde således 4·68 kr. Motsvarande belopp för juni 1943 voro 4·09, 0·61 och 4·70 kr. resp. De för juli konstaterade beloppen innebära sålunda ökning för daghjälpsbeloppet, medan tilläggen ha minskat.

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden.

A. Arbetsförmedlingsverksamheten.[1]

Tab. 1. Översikt av verksamheten vid de olika arbetsförmedlingarna under september 1943.

Arbetsförmedlingen i	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
Stockholms stad .	10 025	4 982	3 933	8 738	11 281	6 718	18 763	16 263	10 651	115
Stockholms län . .	3 475	3 742	2 909	2 168	3 346	1 917	5 643	7 088	4 826	80
Uppsala län . . .	1 466	1 714	993	684	993	473	2 150	2 707	1 466	79
Södermanlands län	2 338	3 163	1 848	1 175	1 542	862	3 513	4 705	2 710	75
Östergötlands län .	5 911	6 659	5 362	3 845	4 373	3 197	9 756	11 032	8 559	88
Jönköpings län . .	1 889	2 025	1 542	1 596	1 824	1 374	3 485	3 849	2 916	91
Kronobergs län . .	2 326	1 723	1 467	874	1 074	676	3 200	2 797	2 143	114
Kalmar län . . .	2 092	2 409	1 578	974	1 286	777	3 066	3 695	2 355	83
Gotlands län . . .	299	538	224	258	334	212	557	872	436	64
Blekinge län . . .	1 996	1 807	1 435	1 388	1 829	1 264	3 384	3 636	2 699	93
Kristianstads län .	3 656	4 698	3 149	2 810	3 677	2 405	6 466	8 375	5 554	77
Malmö stad . . .	4 137	2 964	2 629	3 091	2 635	2 124	7 228	5 599	4 753	129
Malmöhus län i övr.	4 431	5 487	3 872	2 751	3 438	2 278	7 182	8 925	6 150	80
Hallands län . . .	2 084	1 907	1 751	1 465	1 441	1 141	3 549	3 348	2 892	106
Göteborgs stad . .	6 499	3 784	3 153	4 562	4 875	3 109	11 061	8 659	6 262	128
Gbg. o. Boh. län i övr.	2 495	1 155	954	564	617	404	3 059	1 772	1 358	173
Älvsborgs län . .	2 787	2 370	1 956	1 342	1 461	917	4 129	3 831	2 873	108
Skaraborgs län . .	2 351	2 582	1 805	1 157	1 541	977	3 508	4 123	2 782	85
Värmlands län . .	2 025	2 575	1 618	1 292	1 539	931	3 317	4 114	2 549	81
Örebro län	3 422	4 889	2 883	2 502	2 946	1 970	5 924	7 835	4 853	76
Västmanlands län .	2 499	3 475	2 023	943	1 451	705	3 442	4 926	2 728	70
Kopparbergs län .	2 266	2 506	1 879	1 105	1 542	740	3 371	4 048	2 619	83
Gävleborgs län . .	2 804	5 314	2 188	1 115	1 281	737	3 919	6 595	2 925	59
Västernorrlands län	4 210	2 969	1 968	1 137	1 215	719	5 347	4 184	2 687	128
Jämtlands län . .	1 413	2 892	1 540	669	1 013	615	2 082	3 905	2 155	53
Västerbottens län .	1 190	1 544	1 010	876	957	660	2 066	2 501	1 670	83
Norrbottens län . .	2 569	2 176	1 863	574	730	399	3 143	2 906	2 262	108
Summa sept. 1943	**82 655**	**82 049**	**57 532**	**49 655**	**60 241**	**38 301**	**132 310**	**142290**	**95 833**	**93**
» aug. 1943	72 462	74 223	49 598	37 435	47 591	26 159	109 897	121814	75 757	90
» sept. 1942	91 397	93 527	63 821	50 401	53 356	35 498	141 798	146883	99 319	97
» » 1941	74 969	58 282	36 484	48 389	36 750	25 762	123 358	95 032	62 246	130
» » 1940	64 082	32 850	24 101	36 042	27 581	18 730	100 124	60 431	42 831	166

[1] En arbetssökande person anses göra en ansökning om arbete varje månad han besöker arbetsförmedlingen. Därest han anvisas arbete och efter dettas avslutande återkommer till kontoret under samma månad, räknas han dock ha gjort förnyad ansökning. En och samma arbetssökande person kan sålunda motsvaras av flera arbetsansökningar under samma månad.

En del av platserna inom ett yrke kan besättas med sökande från annan yrkesgrupp. Till följd härav kunna de tillsatta platserna inom en yrkesgrupp överstiga antalet sökande i samma grupp.

Tab. 2. Verksamheten inom olika yrkesgrupper vid de

A = ansökningar L = lediga

	Arbetsförmedlingen i	Jordbruk o. fiske			Skogsbruk			Malmbrytning o. metallindustri			Trä- o. pappersindustri		
		A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T
1	*Manliga avdeln.*	**6 926**	**13 410**	**6 341**	**2 083**	**15 441**	**4 970**	**6 867**	**4 386**	**2 846**	**3 318**	**1 445**	**904**
2	Stockholms stad . . .	21	1	1	38	—	—	1 211	738	447	154	91	51
3	Stockholms län	656	1 215	598	47	338	261	231	174	140	37	12	10
4	Uppsala län	309	531	229	11	404	72	128	22	12	53	14	12
5	Södermanlands län . .	430	783	315	46	580	37	309	343	237	30	116	51
6	Östergötlands län . . .	843	1 671	954	30	348	98	376	249	202	78	65	31
7	Jönköpings län	146	303	118	25	256	167	117	143	76	103	80	39
8	Kronobergs län	599	200	110	75	277	229	75	50	31	99	66	43
9	Kalmar län	192	404	159	61	536	171	131	112	77	125	91	57
10	Gotlands län	39	257	26	2	—	—	11	7	5	5	3	2
11	Blekinge län	99	282	122	17	57	34	86	89	36	50	33	16
12	Kristianstads län . . .	418	1 456	504	35	42	26	81	87	33	79	123	20
13	Malmö stad	153	272	172	—	6	6	282	209	172	47	45	29
14	Malmöhus län i övr. .	710	2 317	1 120	14	—	—	297	188	93	38	28	12
15	Hallands län	133	445	323	9	22	22	271	135	132	39	13	11
16	Göteborgs stad	69	100	55	—	4	4	628	268	246	332	71	46
17	Gbg o. Boh. län i övr. .	72	209	128	7	93	73	67	22	20	94	19	14
18	Älvsborgs län	171	191	90	27	271	151	404	148	103	236	161	156
19	Skaraborgs län	480	967	433	20	124	36	212	66	55	59	38	23
20	Värmlands län	116	207	73	61	1 032	338	445	118	74	129	25	19
21	Örebro län	229	501	237	56	1 560	124	261	267	153	52	45	32
22	Västmanlands län . . .	261	510	146	37	703	60	355	397	191	28	51	40
23	Kopparbergs län . . .	161	149	101	344	1 165	828	279	188	52	74	25	18
24	Gävleborgs län	138	210	186	203	3 548	589	254	243	204	238	34	23
25	Västernorrlands län . .	223	101	61	311	1 560	794	146	49	23	893	72	59
26	Jämtlands län	82	63	42	291	1 674	498	59	25	15	47	11	1
27	Västerbottens län . . .	36	29	15	114	474	106	41	17	5	92	94	75
28	Norrbottens län	140	36	23	202	367	246	110	32	12	107	19	14
29	*Kvinnliga avdeln.*	**1 006**	**2 267**	**1 127**	—	—	—	**636**	**457**	**300**	**226**	**334**	**181**
30	Stockholms stad . . .	166	5	5	—	—	—	182	127	99	57	101	50
31	Stockholms län	10	85	50	—	—	—	39	27	13	5	2	1
32	Uppsala län	9	64	7	—	—	—	34	—	—	—	4	—
33	Södermanlands län . .	6	24	11	—	—	—	49	72	39	9	22	10
34	Östergötlands län . . .	7	70	56	—	—	—	50	31	22	9	41	27
35	Jönköpings län	11	39	7	—	—	—	12	5	2	3	3	2
36	Kronobergs län	108	82	34	—	—	—	—	—	—	4	10	5
37	Kalmar län	17	60	5	—	—	—	6	32	32	15	19	9
38	Gotlands län	3	26	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
39	Blekinge län	17	64	35	—	—	—	3	15	10	—	3	2
40	Kristianstads län . . .	91	233	143	—	—	—	2	3	3	12	28	5
41	Malmö stad	64	49	41	—	—	—	42	11	11	18	13	12
42	Malmöhus län i övr. .	284	491	399	—	—	—	5	—	—	10	9	4
43	Hallands län	58	146	118	—	—	—	7	2	2	1	1	—
44	Göteborgs stad	3	2	—	—	—	—	41	43	26	40	52	36
45	Gbg o. Boh. län i övr. .	8	49	35	—	—	—	1	—	—	6	7	4
46	Älvsborgs län	7	18	5	—	—	—	60	10	10	11	—	—
47	Skaraborgs län	34	86	25	—	—	—	1	4	4	2	4	3
48	Värmlands län	11	68	10	—	—	—	26	5	5	2	—	—
49	Örebro län	7	151	73	—	—	—	43	12	6	6	1	—
50	Västmanlands län . . .	5	94	3	—	—	—	31	53	16	4	1	1
51	Kopparbergs län . . .	21	76	15	—	—	—	1	1	—	1	—	—
52	Gävleborgs län	13	41	15	—	—	—	1	4	—	2	3	2
53	Västernorrlands län . .	17	88	21	—	—	—	—	—	—	2	—	—
54	Jämtlands län	12	92	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—
55	Västerbottens län . . .	11	40	1	—	—	—	—	—	—	7	9	7
56	Norrbottens län	6	24	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—

platser T = tillsatta platser.

Byggnadsverksamhet			Övriga till industri o. hantverk hörande grupper			Samfärdsel o. handel			Förvaltning o. fria yrken			Sjukvård o. husligt arbete			Annat arbete			Tj.-pliktiga	
A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	
17050	**12991**	**11916**	**6 078**	**2 842**	**2 217**	**11865**	**7 755**	**7 233**	**3966**	**1421**	**1088**	**179**	**254**	**139**	**23892**	**22104**	**19878**	**431**	1
2 278	515	491	540	144	120	2 338	1 924	1 812	2192	571	460	59	82	38	1 194	916	513	108	2
649	482	459	82	77	67	192	127	110	25	15	8	5	5	2	1 443	1 297	1 254		3
275	263	252	73	21	19	67	16	12	140	67	47	5	1	—	395	375	338	10	4
476	525	475	79	41	21	322	149	137	27	28	18	4	5	2	609	593	555	6	5
782	665	612	214	157	109	593	634	621	77	29	22	2	4	—	2 876	2 837	2 713	40	6
461	335	320	115	113	83	101	56	43	24	13	8	3	9	5	792	723	683	2	7
417	293	276	161	114	82	123	54	44	33	17	14	—	5	5	730	647	633	14	8
426	292	261	100	38	21	388	315	273	28	8	4	3	—	—	638	613	555	—	9
57	69	26	11	46	31	47	49	38	6	3	1	—	—	—	121	104	95	—	10
256	157	121	168	70	46	263	201	160	15	10	8	—	6	2	1 019	902	870	23	11
399	337	289	193	210	127	221	194	141	50	47	33	4	3	2	2 131	2 199	1 974	45	12
617	426	385	219	88	82	915	349	337	228	78	76	6	4	4	1 645	1 487	1 366	25	13
532	368	308	339	191	145	651	403	362	203	111	82	17	34	19	1 630	1 847	1 731		14
321	253	244	153	51	43	142	115	113	18	16	13	1	3	1	997	854	849	—	15
921	240	228	382	60	38	2 965	1 962	1 937	501	151	105	26	15	13	660	913	481	15	16
437	387	370	1 268	109	92	166	135	100	18	13	13	11	6	6	347	162	138	8	17
772	578	557	321	214	149	145	81	68	51	14	11	5	15	14	637	697	657	18	18
476	459	426	172	110	80	130	69	63	30	16	10	2	4	1	758	729	678	12	19
592	546	527	76	53	49	102	85	71	22	32	18	3	4	1	472	473	448	7	20
812	785	743	964	726	672	120	48	36	54	33	29	—	8	3	869	916	854	5	21
733	832	715	77	34	18	223	174	160	26	20	17	6	10	3	741	744	673	12	22
579	575	543	99	44	33	224	34	26	47	15	5	8	14	8	451	297	265	—	23
574	454	426	88	34	24	450	180	175	28	35	30	1	2	2	801	574	529	29	24
1 179	693	582	101	35	31	524	120	108	43	19	14	5	5	4	773	315	292	12	25
499	830	746	26	28	17	97	39	32	24	19	15	—	3	—	285	200	174	3	26
377	476	401	15	17	5	133	128	115	19	20	11	2	2	1	359	287	276	2	27
1 153	1 156	1 133	42	17	13	223	120	119	37	21	16	1	5	3	519	403	284	35	28
1	**1**	**1**	**4 505**	**3 519**	**1 985**	**6 760**	**7 302**	**4 707**	**2849**	**1515**	**1207**	**17486**	**30634**	**15562**	**16236**	**14212**	**13231**	—	29
—	—	—	594	523	311	2 223	2 510	1 900	977	406	325	3 851	7 183	3 823	688	426	205	—	30
—	—	—	93	90	59	93	165	51	17	21	9	870	1 958	834	1 041	998	900	—	31
—	—	—	29	27	6	74	85	22	105	36	21	186	547	204	247	230	213	—	32
—	1	1	35	51	15	143	164	64	47	19	17	376	733	266	510	456	439	—	33
1	—	—	221	231	87	256	231	103	102	58	54	804	1 432	625	2 395	2 279	2 223	—	34
—	—	—	151	113	96	87	149	94	42	30	24	359	599	282	931	886	867	—	35
—	—	—	26	44	19	59	88	46	26	24	21	221	421	148	430	405	403	—	36
—	—	—	31	46	23	81	104	49	46	28	23	367	624	270	411	373	366	—	37
—	—	—	5	16	11	23	21	15	9	6	6	98	158	76	120	106	103	—	38
—	—	—	41	56	38	97	135	97	35	26	21	504	989	533	691	541	528	—	39
—	—	—	80	152	52	188	315	119	66	46	38	446	1 031	263	1 925	1 869	1 782	—	40
—	—	—	358	215	169	534	405	316	184	74	68	1 007	1 302	973	884	568	534	—	41
—	—	—	283	254	134	291	361	198	164	92	73	923	1 446	726	791	785	744	—	42
—	—	—	175	47	35	159	81	56	17	11	10	258	454	232	790	699	688	—	43
—	—	—	773	457	148	789	619	477	368	148	108	2 136	3 294	2 245	412	260	69	—	44
—	—	—	94	84	39	91	106	58	22	33	29	270	326	231	72	12	8	—	45
—	—	—	242	200	87	119	112	64	28	34	17	495	705	355	380	382	379	—	46
—	—	—	97	84	58	111	145	80	43	38	31	365	716	321	504	464	455	—	47
—	—	—	141	66	42	137	163	102	39	34	28	588	933	475	348	270	269	—	48
—	—	—	801	558	464	227	216	173	70	54	46	505	1 193	468	843	761	740	—	49
—	—	—	42	29	5	116	209	108	51	35	21	283	737	278	411	293	273	—	50
—	—	—	42	43	13	198	260	127	68	45	40	518	947	377	256	170	168	—	51
—	—	—	74	62	32	203	194	95	72	68	55	470	726	377	280	183	161	—	52
—	—	—	20	10	5	132	125	83	76	25	22	742	864	491	148	103	97	—	53
—	—	—	5	23	16	128	162	101	62	46	43	240	481	246	222	209	198	—	54
—	—	—	29	28	20	99	88	59	62	48	40	320	434	229	348	310	304	—	55
—	—	—	23	10	1	102	89	50	51	30	17	234	401	214	158	176	115	—	56

Tab. 3. Översikt av verksamheten inom olika yrkesgrupper under september 1943.

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			
	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Arb.	Ans.	L. p.	T. p.
Jordbruk o. skogsbruk	9 009	28 851	11 311	1 006	2 267	1 127	9 611	10 015	31 118	12 438
Jordbruk o. fiske .	6 926	13 410	6 341	1 006	2 267	1 127	7 577	7 932	15 677	7 468
Skogsbruk	2 083	15 441	4 970	—	—	—	2 034	2 083	15 441	4 970
Industri o. hantverk .	33 313	21 664	17 883	5 368	4 311	2 467	36 613	38 681	25 975	20 350
Malmbr. o. metallind.	6 867	4 386	2 846	686	457	300	7 045	7 503	4 843	3 146
Jord- o. stenind. .	2 071	666	450	69	69	57	2 067	2 140	735	507
Träindustri	1 990	1 139	655	87	47	21	1 898	2 027	1 186	676
Pappers- o. graf.-ind.	1 328	306	249	189	287	160	1 468	1 517	593	409
Livsmedelsindustri .	1 191	518	401	1 042	668	403	2 042	2 233	1 186	804
Textil- o. bekl.-ind.	799	410	266	2 040	1 832	816	2 693	2 839	2 242	1 082
Läder- o. gummiind.	1 777	1 040	916	1 061	752	576	2 740	2 838	1 792	1 492
Kemisk-teknisk ind.	222	182	158	293	198	133	466	515	380	291
Byggnadsverksamh.	17 050	12 991	11 916	1	1	1	16 176	17 051	12 992	11 917
Kraft- o. vattenverk	18	26	26	—	—	—	18	18	26	26
Samfärdsel	8 975	6 182	5 890	236	118	95	8 273	9 211	6 300	5 985
Landtransport . . .	3 624	3 895	3 738	109	40	24	2 983	3 733	3 935	3 762
Sjöfart	5 351	2 287	2 152	127	78	71	5 290	5 478	2 865	2 228
Handel	2 890	1 573	1 343	6 524	7 184	4 612	7 612	9 414	8 757	5 955
Affärs- o. lagerarb. .	2 144	1 076	903	1 504	1 167	621	3 390	3 648	2 243	1 524
Hotell- o. rest.-rör. .	746	497	440	5 020	6 017	3 991	4 222	5 766	6 514	4 431
Förvaltn. o. fria yrken	3 966	1 421	1 088	2 849	1 515	1 207	6 369	6 815	2 936	2 295
Förvaltning	434	107	86	26	18	10	441	460	125	96
Tekn. ledning . . .	520	90	50	8	2	1	515	528	92	51
Kontorsarbete . . .	1 405	325	246	1 924	965	733	3 253	3 329	1 290	979
Undervisning . . .	500	463	330	640	480	417	1 091	1 140	943	747
Litter. o. konstn.arb.	1 107	436	376	251	50	46	1 069	1 358	486	422
Hälso- o. sjukvård .	164	231	117	1 377	1 827	805	1 403	1 541	2 058	922
Husligt arbete . . .	15	23	22	16 059	28 807	14 757	9 427	16 074	28 830	14 779
Annat arbete	24 323	22 104	19 878	16 236	14 212	13 231	36 387	40 559	36 316	33 109
Genomgående yrken	2 380	3 410	1 613	830	1 318	583	2 833	3 210	4 728	2 196
Diversearbete . . .	3 919	2 554	2 448	26	2	—	3 279	3 945	2 556	2 448
Utan särsk. utbildn.	2 067	—	—	2 755	—	—	4 416	4 822	—	—
Frivill. arbetsuppgift.	15 526	16 140	15 817	12 625	12 892	12 648	25 428	28 151	29 032	28 465
Tjänstepliktiga . .	431	—	—	—	—	—	431	431	—	—
Summa	**82 655**	**82 049**	**57 532**	**49 655**	**60 241**	**38 301**	**115695**	**132310**	**142290**	**95 833**
Därav under 18 år	15 418	16 439	14 039	13 919	15 863	12 363	26 727	29 337	32 302	26 402

Tab. 4. Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft under september och augusti 1943 samt september 1942.

Huvudgrupper	Ansökningar på 100 lediga platser									Tillsatta platser på 100 lediga Sept. 1943		
	Manliga			Kvinnliga			Tillsammans					
	Sept. 1943	Aug. 1943	Sept. 1942	Sept. 1943	Aug. 1943	Sept. 1942	Sept. 1943	Aug. 1943	Sept. 1942	Män	Kv.	Tills.
Jordbruk o. skogsbruk.	31	28	24	44	25	33	32	28	24	39	50	40
Jordbruk o. fiske .	52	45	47	44	25	32	51	43	44	47	50	48
Skogsbruk	13	14	9	—	—	·	13	14	9	32	—	32
Industri o. hantverk .	154	137	183	125	146	280	149	139	197	83	57	78
Samfärdsel	145	135	149	200	123	207	146	135	150	95	81	95
Handel	184	171	204	91	82	113	108	97	133	85	64	68
Husligt arbete . . .	·	·	120	56	54	62	56	54	62	·	51	51
Samtliga	**101**	**98**	**98**	**82**	**79**	**94**	**93**	**90**	**97**	**70**	**64**	**67**
Därav under 18 år	94	86	103	88	76	97	91	81	100	85	78	82

Tab. 5. Verksamheten inom vissa yrkesgrupper under september och augusti 1943 samt september 1942.

Yrkesgrupper	Ansökningar om arbete			Lediga platser			Tillsatta platser		
	Sept. 1943	Aug. 1943	Sept. 1942	Sept. 1943	Aug. 1943	Sept. 1942	Sept. 1943	Aug. 1943	Sept. 1942
Jordbruk	7 819	5 454	7 842	15 652	13 204	17 675	7 456	6 674	9 520
Skogsbruk	2 083	1 991	2 086	15 441	14 439	22 932	4 970	4 155	6 402
Malmbrytning o. metallind.	7 503	7 105	6 851	4 843	5 328	4 194	3 146	3 264	2 717
Gruvarbetare	254	189	194	170	214	241	42	60	98
Järn- o. metallverksarbetare	883	917	514	682	682	339	407	339	242
Gjuteriarbetare	397	384	202	412	449	108	304	296	60
Verktygsarbetare	94	109	85	113	105	84	42	39	36
Maskinarbetare	1 241	1 232	1 283	738	843	762	522	549	524
Filare o. maskinuppsättare	440	409	457	226	260	227	152	174	155
Jord- o. stenindustri	2 140	2 203	2 931	735	1 281	826	507	968	560
Torvindustriarbetare	224	246	199	176	532	323	134	427	196
Stenindustriarbetare	1 512	1 501	2 265	143	195	194	128	159	148
Träindustri	2 027	2 003	2 388	1 186	1 186	825	676	691	506
Sågverks- o. trädgårdsarbetare	1 281	1 289	1 515	370	447	290	278	343	216
Pappers- o. grafisk industri	1 517	1 397	1 435	593	675	654	409	467	503
Pappersmassefabriksarbetare	992	864	749	153	196	256	152	194	242
Pappersbruksarbetare	188	159	258	58	68	123	41	56	110
Livsmedelsindustri	2 233	1 741	3 415	1 186	1 156	827	804	754	644
Kvarnarbetare	80	68	119	59	39	49	36	23	35
Bageri- o. konditoriarbetare	948	587	1 153	442	424	274	275	206	200
Sockerindustriarbetare	111	69	54	85	31	12	80	30	12
Textil- o. beklädnadsindustri	2 839	3 331	6 550	2 242	2 265	1 716	1 082	1 027	1 028
Textilarbetare	1 354	1 476	2 490	777	831	488	409	441	334
Beklädnadsarbetare	1 196	1 536	3 589	1 071	983	964	488	388	521
Läder-, hår- o. gummiindustri	2 838	3 526	3 058	1 792	697	602	1 492	504	446
Skofabriksarbetare	2 115	2 688	2 174	1 298	258	170	1 187	220	113
Byggnadsverksamhet	17 051	16 374	14 825	12 992	14 377	11 553	11 917	12 616	10 077
Byggnadsträarbetare	3 786	3 401	3 057	2 975	2 940	2 505	2 735	2 518	2 118
Murare	1 268	1 045	1 299	1 017	1 100	1 196	918	901	1 004
Målare	1 149	1 239	1 672	612	685	1 050	541	629	960
Rörarb. o. elektr. montörer	930	937	836	659	760	648	491	589	507
Byggnadsgrovarbetare	5 860	5 203	3 645	4 910	5 072	3 116	4 697	4 787	2 916
Sjöfart	5 478	5 285	5 153	2 365	2 554	1 834	2 223	2 410	1 725
Kontorsarbete	3 329	2 786	3 157	1 290	1 667	1 492	979	1 124	1 159
Undervisning o. vetensk. verks.	1 140	1 807	1 385	943	1 556	693	747	1 236	554
Lärare	1 116	1 783	1 355	935	1 546	592	742	1 227	453
Husligt arbete	16 074	13 444	17 106	28 830	24 786	27 601	14 779	11 857	15 452
Hembiträden	4 591	3 471	5 779	11 965	10 834	12 104	2 768	2 155	3 377
Tillfällig hemhjälp	9 048	7 958	8 685	12 686	10 371	12 403	10 442	8 580	10 848

B. Sysselsättningen inom skogsbruket.

Tab. 6. Inventeringen av arbetskraft anställd för avverkningsarbeten hos produktionspliktiga avverkare den 30 september 1943.

Län m. m.	Antal avverkare		Antal sysselsatta arbetare				Ytterligare arbetskraftsbehov 30/9 1943		Därav arb.-kraft, som avverkare ej själva kunna anskaffa. Totalt		
			30/9 1943		31/8 1943	30/9 1942					
	Hela antalet	därav större avverkare[1]	Hela antalet	därav hos större avverkare	Hela antalet		Totalt	hos större avverkare	30/9 1943	31/8 1943	30/9 1942
Stockholms	171	140	915	904	806	787	622	592	364	166	444
Uppsala	142	117	761	750	612	641	1 821	1 798	1 422	1 478	1 415
Södermanlands	245	182	845	827	726	704	1 018	934	649	426	668
Östergötlands	821	613	1 656	1 555	1 712	1 278	1 759	1 575	1 123	839	788
Jönköpings	353	253	652	607	488	341	661	533	378	71	157
Kronobergs	233	161	894	840	825	945	429	363	245	154	480
Kalmar	502	401	1 037	982	779	827	987	894	748	499	710
Gotlands	23	15	64	61	34	28	74	58	51	68	6
Blekinge	236	135	205	166	164	281	434	334	249	118	321
Kristianstads	165	94	340	289	220	309	297	213	80	25	111
Malmöhus	38	34	215	214	154	162	174	169	49	—	98
Hallands	73	48	136	123	80	153	252	225	123	31	110
Göteborgs o. Bohus	77	53	168	152	75	286	138	109	79	7	82
Älvsborgs	133	110	538	523	488	714	428	400	232	117	437
Skaraborgs	114	85	394	388	281	413	811	758	358	89	193
Örebro	325	200	1 922	1 822	2 140	1 852	1 240	1 158	1 111	1 011	1 241
Västmanlands	245	204	1 092	1 080	1 013	1 289	714	677	556	482	789
S:a södra Sverige	**3 896**	**2 845**	**11 834**	**11 283**	**10 597**	**11 010**	**11 859**	**10 790**	**7 817**	**5 581**	**8 045**
Värmlands	483	223	4 051	3 831	3 101	4 204	1 878	1 640	1 487	1 389	2 117
Kopparbergs	322	171	5 097	4 930	5 150	4 932	1 728	1 650	1 442	1 982	3 829
Gävleborgs	700	367	4 473	4 136	4 110	5 057	3 103	2 903	2 690	2 514	3 458
Västernorrlands	534	242	4 678	4 309	4 396	6 328	2 451	2 279	2 046	2 371	2 881
Jämtlands	361	170	3 521	3 180	3 311	3 985	3 350	3 203	2 898	3 672	4 268
Västerbottens	198	99	2 911	2 793	2 296	3 084	1 478	1 377	934	1 039	1 537
Norrbottens	117	59	2 304	2 243	1 639	2 165	2 799	2 745	2 134	1 969	3 233
S:a norra Sverige	**2 715**	**1 331**	**27 035**	**25 422**	**24 003**	**29 755**	**16 787**	**15 797**	**13 631**	**14 936**	**21 323**
S:a hela landet	**6 611**	**4 176**	**38 869**	**36 705**	**34 600**	**40 765**	**28 646**	**26 587**	**21 448**	**20 517**	**29 368**
Kronoskogar	123	123	5 308	5 308	5 050	5 439	3 689	3 689	2 719	2 772	3 810
Andra allmänna skogar	444	375	1 921	1 862	1 685	1 850	2 165	2 066	1 127	880	1 306
Aktiebolagsskogar	421	403	22 621	22 590	21 738	25 369	13 572	13 552	11 765	13 029	17 469
Övriga enskilda skogar	5 623	3 275	9 019	6 945	6 127	8 107	9 220	7 280	5 837	3 836	6 783
Avverkare med behov av											
1— 9 arbetare	5 732	3 303	6 525	4 428	3 809	5 594	6 194	4 143	3 341	1 696	4 227
10—24 »	491	485	3 912	3 845	3 332	3 219	3 115	3 097	2 207	1 676	2 648
25—∞ »	388	388	28 432	28 432	27 459	31 952	19 337	19 347	15 900	17 145	22 493

[1] Gruppen »större avverkare» omfattar de avverkare, för vilka den under avverkningsåret 1/7 1943—30/6 1944 ålagda avverkningskvantiteten uppgår till 200 lm³ eller däröver inom södra Sverige och 500 lm³ eller däröver inom norra Sverige.

Tab. 7. Sysselsatta arbetare i slutet av september 1943 i jämförelse med slutet av augusti 1943.

Näringsgrenar	Företag med uppgifter för såväl september 1943 som augusti 1943							
	Antal företag	September 1943			Indextal för september 1943 (augusti 1943 = 100)			
		Sysselsatta och semesterlediga arbetare			Sysselsatta och semesterlediga arbetare			Sysselsatta arbetare
		Män	Kvinnor	S:a	Män	Kvinnor	S:a	
Malmbrytning o. metallind.	**1 480**	**138 008**	**12 701**	**150 709**	**103·2**	**102·3**	**103·1**	**103·6**
Gruvor o. anrikningsverk	23	4 804	50	4 854	104·6	·	104·4	105·2
Järn-, stål- o. kopparverk	40	21 454	280	21 734	100·7	91·5	100·5	101·5
Järn- o. stålmanufaktur	317	15 993	1 551	17 544	103·4	110·4	104·0	104·2
Mekaniska verkstäder	784	61 803	4 876	66 679	103·6	102·9	103·6	104·0
Skeppsvarv	47	13 762	19	13 781	101·2	·	101·1	101·7
Elektriska verkstäder	91	13 780	4 512	18 292	105·5	100·1	104·1	104·3
Annan metallindustri	178	6 412	1 413	7 825	104·9	103·1	104·5	104·9
Jord- o. stenindustri	**494**	**20 535**	**1 876**	**22 411**	**95·7**	**89·8**	**95·2**	**96·5**
Kolgruvor	4	801	2	803	98·0	·	98·0	98·3
Torvindustri	57	1 260	154	1 414	74·7	45·3	69·8	69·9
Stenbrott o. stenhuggerier	117	3 489	37	3 526	101·3	·	101·7	102·6
Cementfabriker, kalkbruk	99	3 704	65	3 769	100·9	92·9	100·7	102·6
Tegelbruk	151	5 788	107	5 895	90·0	94·7	90·1	91·0
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	19	2 099	1 196	3 295	100·9	96·8	99·3	100·9
Glasbruk	40	2 556	301	2 857	102·3	103·4	102·4	105·3
Annan jord- o. stenindustri	7	838	14	852	101·8	·	101·8	103·7
Träindustri	**869**	**29 067**	**842**	**29 909**	**100·2**	**102·1**	**100·2**	**101·1**
Sågverk o. hyvlerier	363	13 275	72	13 347	97·5	109·1	97·6	98·9
Snickeri- o. möbelfabriker	434	13 086	530	13 616	103·2	103·9	103·2	103·6
Annan trävaruindustri	72	2 706	240	2 946	99·3	96·4	99·1	100·0
Pappers- o. grafisk ind.	**513**	**28 792**	**6 691**	**35 483**	**102·4**	**102·9**	**102·5**	**103·9**
Pappersmassefabriker	62	9 949	109	10 058	100·0	105·8	100·1	101·2
Pappersbruk o. pappfabr.	49	8 780	1 960	10 740	103·8	106·3	104·3	105·0
Annan pappersindustri	120	2 012	3 208	5 220	104·5	100·5	102·0	102·6
Grafisk industri	282	8 051	1 414	9 465	103·2	103·7	103·3	106·6
Livsmedelsindustri	**816**	**17 354**	**9 440**	**26 794**	**101·3**	**97·8**	**100·0**	**102·3**
Kvarnar	48	1 443	261	1 704	102·6	112·0	103·9	105·1
Bagerier	179	2 532	1 293	3 825	97·2	94·0	96·1	99·6
Råsockerbruk o. raffinad.	21	3 444	505	3 949	107·5	88·6	104·6	104·7
Choklad- o. karamellfabr.	55	950	2 577	3 527	106·0	107·1	106·8	106·9
Bryggerier o. läskedrycksf.	195	3 567	886	4 453	97·6	86·4	95·2	98·1
Tobaksfabriker	8	367	1 336	1 703	98·4	101·0	100·4	101·1
Slakterier o. konservfabr.	180	2 950	1 784	4 734	100·4	92·3	97·2	100·5
Annan livsmedelsindustri	130	2 101	798	2 899	102·3	100·9	101·9	105·9
Textil- o. beklädnadsind.	**705**	**19 376**	**41 009**	**60 385**	**101·7**	**101·5**	**101·6**	**101·8**
Bomullsindustri	46	5 931	6 624	12 555	101·6	101·1	101·3	101·4
Jute- o. linneindustri	14	1 194	1 282	2 476	101·9	100·9	101·4	101·4
Ylleindustri	73	4 333	5 893	10 226	101·5	100·0	100·7	100·7
Trikåfabriker	111	1 761	6 108	7 869	101·9	101·1	101·3	101·3
Skrädderier o. sömnadsfabr.	313	2 903	16 891	19 794	102·7	102·5	102·6	102·9
Annan hithörande industri	148	3 254	4 211	7 465	101·2	100·9	101·0	101·6
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**343**	**9 626**	**6 793**	**16 419**	**111·2**	**107·3**	**109·5**	**109·7**
Garverier	30	1 605	238	1 843	103·8	112·3	104·8	105·2
Skofabriker	128	2 786	2 109	4 895	126·6	117·2	122·4	122·5
Gummivarufabriker	25	2 636	2 687	5 323	104·8	101·8	103·3	103·5
Annan hithörande industri	160	2 599	1 759	4 358	108·3	104·8	106·9	107·0
Kemisk-teknisk industri	**257**	**7 869**	**2 591**	**10 460**	**101·0**	**102·2**	**101·3**	**102·5**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	97	1 978	984	2 962	104·0	101·5	103·2	104·1
Sprängämnesfabriker	6	1 013	429	1 442	105·6	109·4	106·7	107·2
Tändsticksfabriker	8	413	168	581	98·1	92·3	96·4	96·4
Annan kemisk-tekn. ind.	146	4 465	1 010	5 475	99·1	101·9	99·6	101·1
Samtliga industrigrupper	**5 477**	**270 627**	**81 943**	**352 570**	**102·1**	**101·5**	**102·0**	**102·7**
Byggnadsverksamhet	918	18 065	—	18 065	101·3	—	101·3	101·9
Statliga verk o. byggn.-arb.	165	29 436	2 945	32 381	100·8	100·6	100·7	102·6
Komm. verk. o. byggnadsarb.	214	12 927	370	13 297	101·0	75·7	100·0	103·8
Handel o. varulager	592	4 849	1 076	5 925	102·9	109·2	104·0	106·1
Samfärdsel	138	5 412	69	5 481	107·3	116·9	107·4	109·4
Samtliga näringsgrenar	**7 504**	**341 316**	**86 403**	**427 719**	**102·0**	**101·4**	**101·9**	**102·8**

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 8. Indextal över antalet sysselsatta arbetare[1]. September 1939 = 100.

Näringsgrenar	1942					1943								
	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.
Malmbrytning o. metallind.	**110**	**110**	**111**	**112**	**111**	**112**	**112**	**110**	**110**	**111**	**112**	**105**	**105**	**108**
Gruvor o. anrikningsverk .	109	110	110	109	105	103	103	100	100	103	106	97	98	103
Järn-, stål- o. kopparverk .	109	106	107	108	106	110	110	105	105	109	110	100	100	101
Järn- o. stålmanufaktur . .	97	96	98	98	97	97	97	96	94	95	95	88	87	91
Mekaniska verkstäder . . .	118	118	120	121	120	121	121	120	119	120	122	115	115	119
Skeppsvarv	110	110	112	115	115	120	118	120	121	119	121	109	113	114
Elektriska verkstäder . . .	117	117	120	121	119	120	119	117	120	119	122	115	115	119
Annan metallindustri . . .	86	86	89	91	91	90	90	88	88	88	88	85	84	88
Jord- o. stenindustri . . .	**88**	**84**	**80**	**78**	**73**	**70**	**71**	**75**	**83**	**94**	**97**	**90**	**86**	**82**
Kolgruvor	114	118	120	125	122	123	117	115	112	112	113	107	106	104
Torvindustri	237	179	157	125	104	91	93	138	246	412	437	391	283	198
Stenbrott o. stenhuggerier .	46	43	43	44	39	35	37	39	40	40	41	37	37	38
Cementfabriker, kalkbruk .	94	89	85	83	77	76	77	81	86	89	94	83	85	85
Tegelbruk	81	74	62	58	51	48	48	55	72	88	93	86	85	77
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	85	85	85	86	87	88	88	90	89	93	92	87	85	84
Glasbruk	80	84	85	84	83	79	79	79	79	78	79	75	73	75
Träindustri	**76**	**73**	**73**	**70**	**65**	**66**	**68**	**70**	**74**	**78**	**79**	**74**	**73**	**73**
Sågverk o. hyvlerier . . .	69	65	63	57	50	52	56	61	67	73	75	69	66	64
Snickeri- o. möbelfabriker .	82	80	83	83	82	82	82	81	82	83	83	78	79	82
Annan trävaruindustri . . .	102	102	100	99	95	95	90	93	92	99	100	100	105	104
Pappers- o. grafisk ind. . .	**82**	**82**	**83**	**82**	**78**	**78**	**78**	**76**	**76**	**81**	**85**	**80**	**79**	**81**
Pappersmassefabriker . . .	73	69	70	67	60	58	60	59	61	69	75	69	65	65
Pappersbruk o. pappfabr. .	74	75	76	76	73	75	73	68	68	72	74	71	71	74
Annan pappersindustri . .	93	94	95	97	96	96	96	96	94	96	97	93	96	93
Grafisk industri	98	100	102	103	105	104	103	101	99	100	104	99	93	101
Livsmedelsindustri	**101**	**99**	**109**	**109**	**90**	**94**	**93**	**91**	**89**	**94**	**97**	**96**	**96**	**96**
Kvarnar	90	101	104	104	98	96	99	96	92	94	94	96	94	98
Bagerier	104	102	100	102	95	99	101	102	103	108	114	111	107	103
Råsockerbruk o. raffinad. .	142	142	230	230	110	118	115	111	106	105	109	115	127	133
Choklad- o. karamellfabr. .	101	101	103	104	77	95	98	90	79	85	86	83	82	87
Bryggerier o. läskedrycksf. .	93	87	84	83	89	85	84	86	90	95	100	95	92	87
Tobaksfabriker	77	81	77	80	73	79	75	73	74	74	73	69	75	75
Slakterier o. konservfabr. .	116	106	109	109	101	106	103	99	96	106	110	109	110	107
Annan livsmedelsindustri .	103	102	105	105	99	102	98	100	101	106	111	107	107	109
Textil- o. beklädnadsind. . .	**86**	**88**	**89**	**89**	**87**	**89**	**89**	**89**	**88**	**88**	**88**	**85**	**86**	**87**
Bomullsindustri	93	94	95	95	93	96	95	94	92	92	91	87	86	87
Jute- och linneindustri . .	92	92	92	93	89	91	91	89	89	88	89	86	86	87
Ylleindustri	90	92	93	93	92	93	94	94	92	92	93	88	88	89
Trikåfabriker	82	83	86	87	85	86	86	85	83	83	82	80	79	80
Skrädderier o. sömnadsfabr.	80	83	83	81	78	80	82	83	83	83	83	82	84	86
Annan hithörande industri .	95	95	98	98	95	99	101	103	100	102	101	99	99	100
Läder-, här- o. gummiv.-ind.	**83**	**82**	**87**	**88**	**77**	**85**	**85**	**84**	**81**	**77**	**72**	**65**	**66**	**72**
Garverier	103	105	107	107	93	104	104	104	100	94	90	82	91	96
Skofabriker	81	75	85	84	75	80	82	80	76	69	60	46	46	56
Gummivarufabriker	70	74	74	76	61	79	78	78	76	76	72	70	71	73
Annan hithörande industri .	90	93	97	99	91	93	89	90	86	84	85	80	80	86
Kemisk-teknisk industri . .	**92**	**89**	**88**	**88**	**83**	**86**	**87**	**88**	**87**	**87**	**89**	**86**	**87**	**88**
Färg-, olje- o. parfymfabr. .	93	93	95	97	93	92	95	96	96	96	100	93	98	101
Sprängämnesfabriker . . .	130	123	113	110	99	101	106	107	103	104	106	106	109	117
Tändsticksfabriker	36	37	37	37	38	39	33	33	35	37	35	35	34	33
Annan kemisk-teknisk ind. .	103	98	99	100	94	98	100	100	99	100	102	99	99	98
Samtliga industrigrupper	**95**	**94**	**95**	**95**	**91**	**92**	**93**	**92**	**92**	**95**	**96**	**90**	**90**	**92**
Byggnadsverksamhet	71	67	63	60	51	53	54	53	53	56	58	58	61	61
Statliga verk o. byggn.-arb. .	137	133	130	121	109	108	108	109	113	119	121	120	121	122
Komm. verk o. byggnadsarb.	94	91	87	84	83	80	79	83	87	89	90	85	84	84
Handel o. varulager	74	75	76	77	73	74	74	76	72	73	73	71	73	76
Samtliga näringsgrenar	**96**	**94**	**95**	**94**	**89**	**90**	**90**	**90**	**91**	**93**	**94**	**90**	**90**	**91**

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 9. Tillgången på arbete och arbetskraft under september 1943.

Näringsgrenar		Arbetare (i %) hos arbetsgivare, som rapporterat nedanstående arbetstillgång					Arb.-tillg.-siffra (konj.-siffra)	Arbetare (i %) hos arb.-giv., som betr. arbetskraften rapporterat			Permitterade arb. i % av anställda
		mycket god (5)	god (4)	medelgod (3)	mindre god (2)	dålig (1)		brist	tillr. tillgång	överflöd	
Malmbrytning o. metallindustri	sept. 1943	30	56	10	2	2	4·1	40	60	0	0·2
	aug. 1943	26	60	11	2	1	4·1	.	.	.	0·1
	sept. 1942	33	49	12	4	2	4·1	33	63	4	0·4
Jord- o. stenindustri	sept. 1943	33	42	18	6	1	4·0	35	63	2	0·9
	aug. 1943	36	44	15	4	1	4·1	.	.	.	0·7
	sept. 1942	31	50	14	3	2	4·1	36	63	1	1·1
Träindustri	sept. 1943	18	49	27	5	1	3·8	19	79	2	0·9
	aug. 1943	23	47	25	4	1	3·9	.	.	.	0·6
	sept. 1942	24	49	23	3	1	3·9	24	74	2	1·5
Sågverk	sept. 1943	12	45	34	8	1	3·6	17	82	1	1·7
	aug. 1943	16	49	29	6	0	3·7	.	.	.	0·9
	sept. 1942	15	48	33	3	1	3·7	17	82	1	1·2
Pappers- o. grafisk industri	sept. 1943	16	40	25	12	7	3·5	25	72	3	4·8
	aug. 1943	17	42	24	8	9	3·5	.	.	.	4·8
	sept. 1942	20	46	21	6	7	3·7	23	74	3	2·9
Pappersmassefabriker	sept. 1943	3	33	33	17	14	3·0	4	87	9	12·5
	aug. 1943	7	38	29	11	15	3·1	.	.	.	10·4
	sept. 1942	4	61	17	5	13	3·4	9	83	8	5·6
Livsmedelsindustri	sept. 1943	14	50	29	5	2	3·7	12	85	3	0·9
	aug. 1943	15	44	34	5	2	3·6	.	.	.	1·1
	sept. 1942	13	35	36	12	4	3·4	7	84	9	2·3
Textil- o. beklädnadsindustri	sept. 1943	23	51	23	3	0	3·9	55	44	1	0·4
	aug. 1943	21	50	26	2	1	3·9	.	.	.	0·4
	sept. 1942	12	49	27	11	1	3·6	27	72	1	0·9
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	sept. 1943	6	50	30	13	1	3·5	40	60	0	4·9
	aug. 1943	5	49	28	12	6	3·3	.	.	.	9·0
	sept. 1942	5	57	28	9	1	3·6	17	83	0	5·5
Skofabriker	sept. 1943	7	27	41	24	1	3·2	17	83	0	13·3
	aug. 1943	1	15	39	27	18	2·6	.	.	.	26·0
	sept. 1942	7	42	41	10	—	3·5	4	96	0	12·6
Kemisk-teknisk ind.	sept. 1943	10	34	30	19	7	3·2	10	89	1	1·6
	aug. 1943	11	34	30	18	7	3·2	.	.	.	1·4
	sept. 1942	12	28	47	6	7	3·3	11	88	1	2·3
Samtliga industrigrupper	sept. 1943	**24**	**51**	**18**	**5**	**2**	3·9	**36**	**63**	**1**	1·1
	aug. 1943	22	52	20	4	2	3·9	.	.	.	1·3
	sept. 1942	24	47	20	6	3	3·8	27	70	3	1·3
Byggnadsverksamhet	sept. 1943	9	33	43	12	3	3·3	17	79	4	1·2
	aug. 1943	8	38	42	10	2	3·4	.	.	.	0·9
	sept. 1942	11	44	36	7	2	3·6	24	74	2	1·1
Samtliga näringsgrenar	sept. 1943	**22**	**49**	**21**	**6**	**2**	3·8	**32**	**66**	**2**	1·1
	aug. 1943	21	50	22	5	2	3·8	.	.	.	1·2
	sept. 1942	22	46	22	7	3	3·8	24	73	3	1·2

Tab. 10. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade nyanställningar och entlediganden under september 1943 i jämförelse med föregående månad.[1]

Näringsgrenar	Antal rapporterande företag		Antal nyanställda		Antal entledigade		Ökning (+) eller minskning (−)	
	Sept.	Aug.	Sept.	Aug.	Sept.	Aug.	Sept.	Aug.
Malmbrytning o. metallindustri	**85**	**103**	**2 838**	**3 071**	**1 801**	**2 290**	**+ 1 037**	**+ 781**
Gruvor o. anrikningsverk	2	4	60	36	45	33	+ 15	+ 3
Järn-, stål- o. kopparverk	11	15	625	466	296	385	+ 329	+ 81
Järn- o. stålmanufaktur	9	10	126	118	111	66	+ 15	+ 52
Mekaniska verkstäder	42	47	864	1 194	564	782	+ 300	+ 412
Skeppsvarv	5	5	178	271	139	261	+ 39	+ 10
Elektriska verkstäder	10	13	813	837	539	625	+ 274	+ 212
Annan metallindustri	6	9	172	149	107	138	+ 65	+ 11
Jord- o. stenindustri	**27**	**29**	**159**	**239**	**386**	**322**	**− 227**	**− 83**
Kolgruvor	—	1	—	1	—	7	—	− 6
Stenbrott o. stenhuggerier	2	2	19	3	—	3	+ 19	—
Cementfabriker, kalkbruk	3	4	16	30	54	49	− 38	− 19
Tegelbruk	16	10	3	40	227	73	− 224	− 33
Porslins-, kakel- o. lergodsfabr.	6	8	121	160	105	158	+ 16	+ 2
Glasbruk	—	4	—	5	—	32	—	− 27
Träindustri	**12**	**35**	**30**	**221**	**82**	**137**	**− 52**	**+ 84**
Sågverk o. hyvlerier	9	19	17	80	71	87	− 54	− 7
Snickerier o. möbelfabriker	3	15	13	138	11	50	+ 2	+ 88
Annan trävaruindustri	—	1	—	3	—	—	—	+ 3
Pappers- o. grafisk industri	**23**	**22**	**578**	**432**	**546**	**359**	**+ 32**	**+ 73**
Pappersmassefabriker	12	11	225	173	365	147	+ 140	+ 26
Pappersbruk o. pappfabriker	2	3	65	35	—	17	+ 65	+ 18
Annan pappersindustri	5	4	61	18	14	3	+ 47	+ 15
Grafisk industri	4	4	227	206	167	192	+ 60	+ 14
Livsmedelsindustri	**29**	**36**	**491**	**462**	**174**	**186**	**+ 317**	**+ 276**
Kvarnar	—	1	—	3	—	—	—	+ 3
Bagerier	4	1	9	—	31	12	− 22	− 12
Råsockerbruk o. raffinaderier	12	12	276	237	7	44	+ 269	+ 193
Choklad- o. karamellfabriker	5	9	109	140	42	70	+ 67	+ 70
Bryggerier o. läskedrycksfabriker	2	1	—	1	10	7	− 10	− 6
Slakterier o. konservfabriker	3	4	82	7	68	37	+ 14	− 30
Annan livsmedelsindustri	3	8	15	74	16	16	− 1	+ 58
Textil- o. beklädnadsindustri	**46**	**53**	**855**	**1 047**	**508**	**654**	**+ 347**	**+ 393**
Bomullsindustri	8	10	346	380	215	311	+ 131	+ 69
Jute- och linneindustri	1	1	17	22	6	11	+ 11	+ 11
Ylleindustri	4	7	86	148	54	111	+ 32	+ 37
Trikåfabriker	3	4	71	65	55	85	+ 16	− 20
Skrädderier o. sömnadsfabriker	22	20	257	309	111	78	+ 146	+ 231
Annan hithörande industri	8	11	78	123	67	58	+ 11	+ 65
Läder-, hår- o. gummivaruind.	**16**	**16**	**496**	**598**	**203**	**212**	**+ 293**	**+ 386**
Garverier	3	3	43	146	18	—	+ 25	+ 146
Skofabriker	6	4	99	199	20	11	+ 79	+ 188
Gummivarufabriker	5	5	342	236	165	191	+ 177	+ 45
Annan hithörande industri	2	4	12	17	—	10	+ 12	+ 7
Kemisk-teknisk industri	**5**	**11**	**96**	**256**	**55**	**71**	**+ 41**	**+ 185**
Färg-, olje- o. parfymfabriker	2	2	52	52	8	33	+ 44	+ 19
Sprängämnesfabriker	2	2	32	148	45	2	− 13	+ 146
Tändsticksfabriker	—	—	—	—	—	—	—	—
Annan kemisk-teknisk industri	1	7	12	56	2	36	+ 10	+ 20
Samtliga industrigrupper	**243**	**305**	**5 543**	**6 326**	**3 755**	**4 231**	**+ 1 788**	**+ 2 095**
Byggnadsverksamhet	68	74	995	1 060	910	603	+ 85	+ 457
Handel o. varulager	7	9	285	175	103	77	+ 182	+ 98
Samfärdsel	2	3	10	23	8	11	+ 2	+ 12
Hotell- o. restaurangrörelse	1	5	—	22	3	176	− 3	− 154
Banker o. försäkringsföretag	—	—	—	—	—	—	—	—
Samtliga näringsgrenar	**321**	**396**	**6 833**	**7 606**	**4 779**	**5 098**	**+ 2 054**	**+ 2 508**
Kvinnor			2 307	2 500	1 431	1 601	+ 876	+ 899

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

D. Arbetslösheten inom fackförbunden.

Tab. 11. Arbetslösheten inom fackförbunden den 31 augusti 1943.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga Antal	Samtliga %	Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
Beklädnadsarbetareförb. .	92	25 601	21 060	733	2·9	585	25 748	1 182	4·6
Bleck- o. plåtslagareförb.	56	2 711	—	62	2·3	—	2 702	73	2·7
Bokbindareförbundet . .	56	8 878	5 450	101	1·1	75	8 906	92	1·0
Bryggeriindustriarb.-förb.	121	6 895	1 529	79	1·1	55	6 977	71	1·0
Byggnadsträarbetareförb.	342	33 538	—	3 040	9·1	—	33 684	3 358	10·0
De förenade förbunden .	60	12 312	3 409	362	2·9	221	12 290	638	5·2
Elektriska arbetareförb. .	77	8 605	—	62	0·7	—	8 311	79	1·0
Gjutareförbundet	109	9 233	43	114	1·2	4	9 167	127	1·4
Grov- o. fabriksarb.-förb.	423	69 036	7 585	3 720	5·4	758	70 035	4 446	6·3
Byggnadsind.-arbetare .	140	32 106	1 288	2 487	7·7	107	32 514	3 081	9·5
Byggnadsämnesind.-arb.	137	11 532	387	237	2·1	39	11 175	253	2·3
Glasbruksarbetare . .	29	2 564	76	43	1·7	3	2 966	95	3·2
Sockerfabriksarbetare .	18	4 420	771	142	3·2	85	4 335	204	4·7
Tändsticksarbetare . .	6	1 376	524	143	10·4	127	1 378	159	11·5
Övriga arbetare . . .	93	17 038	4 539	668	3·9	397	17 667	654	3·7
Gruvindustriarbetareförb.	63	10 416	104	75	0·7	16	10 571	90	0·9
Handelsarbetareförb. . .	266	42 538	18 070	542	1·3	267	42 651	590	1·4
Kommunalarbetareförb. .	320	47 046	13 486	740	1·6	564	47 381	869	1·8
Lantarbetareförbundet .	719	46 074	1 366	1 222	2·7	651	47 345	1 183	2·5
Litografförbundet . . .	20	2 916	174	16	0·5	2	2 922	26	0·9
Livsmedelsarbetareförb. .	125	28 556	8 548	1 058	3·7	588	28 284	988	3·5
Metallindustriarb.-förb. .	304	193 816	13 763	3 060	1·6	718	192 442	3 403	1·8
Järnbruksarbetare . .	54	39 014	700	230	0·6	120	38 868	332	0·9
Verkstadsarbetare . .	250	154 802	18 063	2 830	1·8	598	153 574	3 071	2·0
Murareförbundet	117	10 040	—	532	5·3	—	10 034	492	4·9
Målareförbundet	207	12 010	—	470	3·9	—	12 273	743	6·1
Pappersindustriarb.-förb.	117	27 735	1 586	1 476	5·3	380	30 966	1 941	6·3
Sadelm.- o. tapetseraref.	62	3 801	794	156	4·1	78	3 788	165	4·4
Sko- o. läderindustriarb.-f.	54	8 937	3 330	1 483	16·6	761	9 821	2 417	24·6
Stenindustriarbetareförb.	129	5 621	—	282	5·0	—	5 416	202	3·7
Sågverksindustriarb.-förb.	234	18 161	19	971	5·3	5	18 563	894	4·8
Textilarbetareförbundet .	102	39 039	21 920	1 168	3·0	1 012	39 213	1 066	2·7
Tobaksindustriarb.-förb.	10	2 257	1 743	189	8·4	167	2 231	226	10·1
Transportarbetareförb. .	167	25 604	1 682	1 583	6·2	166	27 607	1 980	7·2
Träindustriarbetareförb.	250	23 788	480	505	2·1	32	24 027	580	2·4
Typografförbundet . . .	106	12 324	604	86	0·7	9	12 250	32	0·3
Väg- o. vattenb.-arb.-förb.	245	18 540	—	1 589	8·6	—	20 554	2 093	10·2
Summa	4 953	756 028	126 745	25 476	3·4	7 114	766 159	30 046	3·9

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under augusti uppgivits till inalles 150 851.

Tab. 12. Antalet arbetslösa i olika fackförbund i procent av det redovisade medlemsantalet $^{31}/_{7}$ 1942—$^{31}/_{8}$ 1943.

Fackförbund	$^{31}/_{7}$	$^{31}/_{8}$	$^{30}/_{9}$	$^{31}/_{10}$	$^{30}/_{11}$	$^{31}/_{12}$	$^{31}/_{1}$	$^{28}/_{2}$	$^{31}/_{3}$	$^{30}/_{4}$	$^{31}/_{5}$	$^{30}/_{6}$	$^{31}/_{7}$	$^{31}/_{8}$
Beklädnadsarbetareförb.	7·5	5·6	3·5	3·6	5·2	13·2	10·4	5·2	3·6	2·7	2·6	3·5	4·6	2·9
Block- o. plåtslagareförb.	4·8	3·2	3·6	4·2	7·6	13·6	6·3	10·6	9·6	8·5	5·0	4·4	2·7	2·3
Bokbindareförbundet	2·2	2·0	1·9	1·4	1·1	2·2	1·5	1·4	1·2	1·4	1·2	1·2	1·0	1·1
Bryggeriindustriarbetareförb.	1·7	2·3	2·8	4·1	4·5	3·5	4·4	4·1	3·4	2·3	1·5	1·2	1·0	1·1
Byggnadsträarbetareförb.	10·7	9·4	10·7	14·1	17·5	30·7	29·1	27·3	24·9	23·3	16·0	14·1	10·0	9·1
De förenade förbunden	4·9	3·9	4·2	4·5	4·5	10·1	5·6	4·4	4·7	5·1	4·5	7·1	5·2	2·9
Elektriska arbetareförb.	2·7	2·2	1·7	1·9	1·9	2·4	2·4	2·6	2·6	2·8	2·0	2·1	1·0	0·7
Gjutareförbundet	1·7	1·4	1·2	1·2	1·2	2·9	2·0	1·6	1·7	1·7	1·7	2·4	1·4	1·2
Grov- o. fabriksarbetareförb.	6·2	6·3	7·0	7·9	9·3	20·1	13·8	12·2	10·0	8·6	6·8	6·7	6·3	5·4
Byggnadsind.-arbetare	7·1	7·9	8·9	10·0	12·7	27·8	19·8	18·0	15·3	13·6	11·2	9·6	9·5	7·7
Byggnadsämnesind.-arbetare	3·5	3·9	5·5	7·1	8·7	16·4	11·9	9·9	6·7	4·7	2·0	2·1	2·3	2·1
Glasbruksarbetare	5·5	5·2	2·6	2·2	2·7	3·5	4·7	2·9	2·1	1·6	1·7	3·1	3·2	1·7
Sockerfabriksarbetare	4·3	3·8	6·0	4·2	2·5	20·2	13·6	11·0	6·6	5·9	5·5	7·9	4·7	3·2
Tändsticksarbetare	10·5	11·3	11·1	13·2	9·3	12·6	15·1	14·8	13·3	11·1	11·3	13·7	11·5	10·4
Övriga arbetare	7·0	5·2	5·4	6·3	6·0	10·9	5·0	5·0	4·5	4·1	2·9	4·3	3·7	3·9
Gruvindustriarbetareförb.	1·3	1·2	1·0	1·1	1·3	2·8	2·0	1·9	1·7	1·7	1·3	1·3	0·9	0·7
Handelsarbetareförb.	2·2	2·3	2·2	2·4	2·5	2·5	2·9	2·2	1·9	1·6	1·5	1·4	1·4	1·3
Kommunalarbetareförb.	1·5	1·7	2·0	2·4	2·7	4·5	4·3	4·6	3·7	2·5	1·2	1·3	1·8	1·6
Lantarbetareförbundet	2·4	2·1	2·2	1·9	3·4	4·6	4·6	3·8	3·1	2·9	2·1	2·3	2·5	2·7
Litografförbundet	1·6	1·4	1·5	1·2	1·6	2·1	1·8	1·2	1·2	1·0	0·7	0·9	0·9	0·5
Livsmedelsarbetareförb.	5·3	5·9	7·0	6·2	6·2	10·9	8·8	7·7	6·5	6·9	5·7	4·4	3·5	3·7
Metallindustriarbetareförb.	1·6	1·5	1·4	1·4	1·5	2·4	2·6	2·3	2·2	2·2	2·0	1·9	1·8	1·6
Järnbruksarbetare	0·5	0·6	0·7	0·6	0·7	1·5	1·4	1·0	0·9	0·8	0·7	0·8	0·9	0·6
Verkstadsarbetare	1·8	1·7	1·6	1·6	1·8	2·7	3·0	2·7	2·6	2·6	2·3	2·2	2·0	1·8
Murareförbundet	4·9	5·1	8·1	13·3	18·9	31·9	34·2	28·6	23·1	16·2	9·9	8·3	4·9	5·3
Målareförbundet	11·2	8·6	5·9	14·0	23·2	29·2	34·7	30·8	15·5	18·9	6·8	6·8	6·1	3·9
Pappersindustriarbetareförb.	6·1	5·6	6·3	6·9	7·6	8·3	10·9	8·7	9·8	10·8	7·1	7·9	6·3	5·3
Sadelm.- o. tapetserareförb.	7·5	6·4	4·2	3·3	3·2	8·7	12·0	8·1	6·5	6·6	5·2	5·7	4·4	4·1
Sko- o. läderindustriarb.-förb.	8·1	6·9	14·3	11·7	11·9	37·5	14·8	17·8	12·4	24·1	13·5	14·7	24·6	16·6
Stenindustriarbetareförb.	8·2	9·4	9·3	10·8	9·0	22·3	17·9	10·6	8·7	8·9	5·2	5·6	3·7	5·0
Sågverksindustriarbetareförb.	5·6	7·7	9·5	12·8	16·4	28·8	19·5	15·9	15·2	14·3	8·3	6·1	4·8	5·3
Textilarbetareförbundet	4·2	3·4	3·4	3·2	3·0	4·9	3·0	2·8	2·7	2·7	2·8	4·1	2·7	3·0
Tobaksindustriarbetareförb.	7·8	7·1	7·3	7·7	7·8	7·8	8·7	8·5	8·5	8·8	9·2	9·4	10·1	8·4
Transportarbetareförb.	6·5	6·7	7·2	7·6	9·1	12·0	11·5	11·8	11·2	10·1	7·5	7·6	7·2	6·2
Träindustriarbetareförb.	3·4	3·2	2·7	3·4	3·7	15·5	6·4	5·3	4·0	3·7	2·5	3·5	2·4	2·1
Typografförbundet	0·8	1·9	1·8	1·7	1·8	2·6	2·2	1·5	1·2	1·0	0·7	0·4	0·3	0·7
Väg- o. vattenb.-arbetareförb.	10·0	9·2	9·2	9·8	17·3	19·7	16·3	15·7	14·9	11·0	10·7	12·1	10·2	8·6
Summa	4·2	4·0	4·3	4·8	5·9	10·3	8·4	7·4	6·4	6·0	4·4	4·4	3·9	3·4

E. Hjälpsökande arbetslösa.

Tab. 13. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade hjälpsökande arbetslösa.

Län År och månad	Antal rapportkommuner	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gentemot		Av hela antalet hjälpsökande voro		Antal arbetslösa per 1 000 inv.
		Städer	Landsbygd	Summa	närmast föregående månad	samma månad föregående år	försörjningspliktiga	över 50 år	
a) *Vid utgången av september 1943.*									
Stockholms stad	1	1 054	—	1 054	+ 73	— 176	685	811	1·7
Stockholms	10	41	45	86	+ 32	— 86	61	47	0·3
Uppsala	3	19	19	38	—	— 17	27	32	0·3
Södermanlands	1	1	—	1	+ 1	— 16	—	—	0·0
Östergötlands	2	41	—	41	— 2	— 3	25	18	0·1
Jönköpings	2	50	1	51	+ 5	— 27	43	35	0·2
Kronobergs	2	7	1	8	— 2	— 27	—	1	0·1
Kalmar	2	39	—	39	— 1	— 48	31	33	0·2
Gotlands	2	16	4	20	+ 3	— 8	14	10	0·3
Blekinge	11	12	56	68	+ 7	— 108	56	49	0·5
Kristianstads	1	—	2	2	—	—	2	2	0·0
Malmö stad	1	127	—	127	— 2	— 55	115	97	0·8
Malmöhus i övrigt	5	55	1	56	— 9	+ 1	44	35	0·1
Hallands	3	15	—	15	— 6	— 29	9	10	0·1
Göteborgs stad	1	583	—	583	— 34	— 782	436	357	2·0
Göteborgs o. Bohus i övrigt	32	179	1 039	1 218	+ 30	— 547	1 045	606	6·0
Älvsborgs	4	8	—	8	+ 1	— 25	7	7	0·0
Skaraborgs	3	4	2	6	— 2	— 4	4	4	0·0
Värmlands	8	25	69	94	+ 17	— 3	69	67	0·3
Örebro	2	96	1	97	— 73	+ 45	62	51	0·4
Västmanlands	1	2	—	2	+ 2	+ 2	1	—	0·0
Kopparbergs	2	3	5	8	— 2	— 9	7	8	0·0
Gävleborgs	3	56	2	58	+ 1	— 4	49	54	0·2
Västernorrlands	26	33	830	863	+ 122	+ 78	748	547	3·1
Jämtlands	1	1	—	1	—	—	1	1	0·0
Västerbottens	3	2	4	6	— 5	+ 2	6	5	0·0
Norrbottens	6	16	34	50	+ 34	+ 27	43	13	0·2
Summa	138	2 485	2 115	4 600	+ 190	— 1 819	3 590	2 900	0·7
b) *Augusti 1942—September 1943.*									
1942							procenttal		
augusti	173	3 713	2 936	6 649	— 310	— 8 340	77·8	54·2	1·0
september	168	3 672	2 747	6 419	— 230	— 6 860	77·0	54·9	1·0
oktober	161	3 898	2 479	6 377	— 42	— 6 233	75·6	52·9	1·0
november	164	4 204	2 467	6 671	+ 294	— 8 110	75·6	54·8	1·0
december	171	5 724	2 868	8 592	+ 1 921	—10 991	74·8	50·0	1·3
1943									
januari	178	6 739	3 253	9 992	+ 1 400	—15 267	76·7	50·8	1·6
februari	172	6 408	3 161	9 569	— 423	—15 580	76·6	56·4	1·5
mars	170	5 500	3 050	8 550	— 1 019	—13 512	76·0	59·9	1·3
april	163	4 663	2 543	7 206	— 1 344	— 8 379	76·5	61·5	1·1
maj	155	3 964	2 283	6 247	— 959	— 3 813	75·3	62·6	1·0
juni	141	3 155	2 098	5 253	— 994	— 2 688	75·7	61·4	0·8
juli	133	2 626	1 945	4 571	— 682	— 2 388	77·1	64·5	0·7
augusti	136	2 476	1 934	4 410	— 161	— 2 239	78·0	63·8	0·7
september	138	2 485	2 115	4 600	+ 190	— 1 819	78·0	63·0	0·7

Tab. 14. De arbetslösas yrkestillhörighet. September 1943.

Yrkesgrupper	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gentemot		Av staten och kommunerna hjälpta	
	Städer	Landsbygd	Summa	närmast föregående månad	samma månad föregående år	antal	i % av antalet hjälpsökande
Jordbruk och skogshushållning	**4**	**43**	**47**	+ **20**	+ **2**	**24**	·
Jordbruk	2	5	7	+ 3	− 10	3	·
Skogshushållning	2	38	40	+ 17	+ 12	21	·
Industri och hantverk	**1 262**	**1 705**	**2 967**	+ **51**	− **1 533**	**2 519**	**84·9**
Ingenjörsarbete och arbetsledning	40	1	41	− 3	− 1	38	·
Malmbrytning	12	—	12	+ 12	+ 7	—	—
Metall- och maskinindustri	121	19	140	+ 8	− 111	111	79 3
Jord- och stenindustri	106	989	1 095	+ 28	− 630	961	87·8
stenindustri	78	963	1 041	+ 30	− 608	918	88·2
glasindustri	5	26	31	− 1	− 1	23	·
annan hithörande industri	23	—	23	− 1	− 21	20	·
Trävaruindustri	97	236	333	+ 25	− 59	277	83·2
sågverksindustri	79	228	307	+ 15	− 45	262	85·3
annan trävaruindustri	18	8	26	+ 10	− 14	15	·
Pappersindustri	22	223	245	+ 27	+ 76	203	82·9
Grafisk industri	14	—	14	+ 4	− 19	13	·
Livsmedelsindustri	39	4	43	+ 5	− 28	34	·
Textil- och beklädnadsindustri	31	—	31	+ 3	− 43	27	·
Läder-, hår- och gummivaruindustri	83	2	85	− 70	+ 43	72	84·7
skoindustri	66	1	67	− 76	+ 49	60	89·6
gummivaruindustri	—	—	—	—	− 3	—	—
annan hithörande industri	17	1	18	+ 6	− 3	12	·
Kemisk-teknisk industri	28	2	30	—	− 38	27	·
Byggnadsverksamhet	662	228	890	+ 11	− 715	750	84·3
husbyggnadsarbete	600	73	673	+ 11	− 637	575	85·4
väg-, gatu- o. vattenbyggnadsarb.	62	155	217	—	− 78	175	80 6
Kraft- och värmeproduktion	7	1	8	+ 1	− 15	6	·
Sjöfart och fiske	**39**	**8**	**47**	+ **4**	− **22**	**34**	·
Handel, samfärdsel o. allmän tjänst	**793**	**132**	**925**	+ **117**	− **231**	**712**	**77·0**
Kontors-, affärs- och lagerarbete	340	12	352	+ 20	− 188	308	87·5
kontorister (chefer, bokhåll. m. fl.)	126	7	133	+ 6	− 68	113	85·0
kontorsvaktmästare m. fl.	1	—	1	− 1	− 6	1	·
affärsförest., bitr., agenter m. fl.	155	3	158	+ 7	− 84	143	90·5
lagerarbetare och förrådsbiträden	58	2	60	+ 8	− 30	51	85·0
Landtransport	254	116	370	+ 30	− 28	276	74·6
hamn- och stuveriarbetare	107	106	213	+ 23	+ 46	142	66·7
chaufförer och åkeriarbetare	129	10	139	+ 10	− 32	117	84·2
övriga hithörande grupper	18	—	18	− 3	− 42	17	·
Hotell- och restaurangrörelse	40	—	40	+ 10	− 20	29	·
Litterärt och konstnärligt arbete	102	2	104	+ 50	− 12	50	48·1
Förvaltning och undervisning	43	2	45	+ 5	+ 21	36	·
Sjukvård och hygien	14	—	14	+ 2	− 4	13	·
Husligt arbete	**9**	**2**	**11**	− **8**	− **14**	**7**	·
Arbete, ej hänförl. till annan grupp	**378**	**225**	**603**	+ **6**	− **21**	**500**	**82·9**
Summa	**2 485**	**2 115**	**4 600**	+ **190**	− **1 819**	**3 796**	**82·5**
därav 16—25 år	74	40	114	− 6	− 131		
26—50 »	685	901	1 586	+ 110	− 1 066		
över 50 »	1 726	1 174	2 900	+ 86	− 622		

Tab. 15. Hjälpverksamheten för arbetslösa.

Län År och månad	Hela antalet hjälpta	därav hjälpta genom								
		statligt beredskapsarbete		statskommunalt beredskapsarbete	reservarbete		kommunalt arbete utan statsbidrag	kontantunderstöd		utbildningshjälp
		i kommissionens regi	i annan myndighets regi		arkivarbete och musikerhjälp	statskommunalt reservarbete		dagunderstöd	kommunalt understöd	
a) *Vid utgången av september 1943.*										
Stockholms stad .	912	51	—	476	182	22	18	103	7	53
Stockholms . . .	42	18	—	—	10	—	—	1	9	4
Uppsala	30	—	—	—	2	—	28	—	—	—
Södermanlands .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Östergötlands . .	28	—	—	—	2	—	8	5	—	13
Jönköpings . . .	44	37	—	—	—	—	1	—	—	6
Kronobergs . . .	8	—	—	—	—	—	—	—	1	7
Kalmar	28	—	—	—	1	19	8	—	—	—
Gotlands	13	—	—	4	—	—	5	—	—	4
Blekinge	58	55	—	—	—	—	3	—	—	—
Kristianstads . .	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—
Malmö stad . .	105	53	—	21	1	—	—	29	1	—
Malmöhus i övrigt	56	49	—	—	2	—	5	—	—	—
Hallands	4	—	—	—	—	—	—	—	1	3
Göteborgs stad .	495	86	163	75	36	16	—	95	2	22
Göteborgs o. Bohus i övrigt .	1 077	630	330	39	—	5	19	41	3	10
Älvsborgs . . .	3	—	—	—	—	—	2	—	1	—
Skaraborgs . . .	6	—	—	4	1	—	1	—	—	—
Värmlands . . .	76	22	8	—	4	5	20	—	3	14
Örebro	83	4	—	14	—	10	11	6	—	38
Västmanlands .	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Kopparbergs . .	6	—	—	—	1	—	5	—	—	—
Gävleborgs . . .	40	—	—	36	—	—	—	—	—	4
Västernorrlands .	665	165	352	60	1	34	20	—	—	33
Jämtlands . . .	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Västerbottens . .	3	—	—	—	1	—	2	—	—	—
Norrbottens . .	10	—	—	—	—	—	—	—	—	10
Summa	3 796	1 170	853	729	245	111	158	280	28	222
därav städer	2 047	335	197	657	236	72	87	270	26	167
b) *Augusti 1942—September 1943.*										
1942										
augusti	5 802	1 998	874	1 017	325	144	220	781	40	403
september . . .	5 426	1 667	853	1 040	324	111	209	817	34	371
oktober	4 931	1 434	831	963	341	101	231	654	39	337
november . . .	4 947	1 281	744	918	373	88	244	898	55	346
december	6 061	1 114	802	871	398	33	189	1 778	538	338
1943										
januari	6 994	1 271	971	815	357	24	324	2 738	180	314
februari	7 251	1 597	1 097	867	384	33	474	2 352	136	311
mars	6 954	1 390	1 355	1 023	386	84	364	1 954	91	307
april	6 011	1 092	1 300	939	375	71	357	1 561	75	241
maj	5 201	994	1 268	904	315	107	263	1 006	57	287
juni	4 493	1 125	1 131	832	280	121	187	460	38	319
juli	4 110	1 122	998	780	262	122	202	327	27	270
augusti	3 872	1 166	884	736	248	122	186	248	22	260
september . . .	3 796	1 170	853	729	245	111	158	280	28	222

F. Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1938—1943.

Tab. 16. Arbetsförmedling och arbetslöshet.

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medeltal
	Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser												
1938	218	230	182	157	146	153	152	128	132	167	236	231	196
1939	219	230	179	155	126	119	119	106	124	154	198	186	173
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	182
1941	249	241	208	184	160	154	139	131	130	141	176	195	198
1942	227	202	168	131	110	103	99	97	97	102	114	125	147
1943	137	133	114	109	99	93	89	90	93				
	Arbetslösheten inom fackförbunden (procent av medlemsantalet)												
1938	15·6	14·5	13·0	10·7	8·4	8·5	7·2	7·2	7·5	9·0	11·2	17·8	10·9
1939	14·9	13·0	11·7	9·0	6·8	5·6	4·8	5·0	6·3	8·0	10·4	15·2	9·2
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	11·8
1941	17·1	16·4	15·1	13·1	10·6	9·8	7·8	7·5	7·8	8·2	10·0	13·0	11·3
1942	13·6	12·5	11·0	8·1	5·9	4·9	4·2	4·0	4·3	4·8	5·9	10·3	7·5
1943	8·4	7·4	6·4	6·0	4·4	4·4	3·9	3·4					
	Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa												
1938	22 022	22 263	20 071	16 935	13 797	11 891	10 057	9 993	10 818	13 972	18 853	23 603	16 189
1939	29 263	29 020	27 250	24 893	17 610	12 501	9 229	8 709	9 499	12 183	15 583	14 940	17 556
1940	15 552	15 184	14 332	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 243	16 122	20 562	23 469	13 367
1941	30 512	34 900	33 702	30 552	24 856	20 656	16 205	14 989	13 279	12 610	14 781	19 583	22 219
1942	25 259	25 149	22 062	15 535	10 060	7 941	6 959	6 649	6 419	6 377	6 671	8 592	12 306
1943	9 992	9 569	8 550	7 206	6 247	5 253	4 571	4 410	4 600				

Tab. 17. Indextal över antalet sysselsatta arbetare. (Se Anm.)

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1939 . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	100	98	97	90
1940 . . .	90	89	91	88	87	80	82	87	90	91	90	83
1941 . . .	83	85	84	85	88	91	92	92	92	91	91	85
1942 . . .	85	85	84	87	90	94	95	96	94	95	94	89
1943 . . .	90	90	90	91	93	94	90	90	91			

Anmärkningar till tabellavdelningen.

Tab. 7—9 och 17. För september 1943 ha rapportkorten utsänts till omkring 12 800 företagare, av vilka c:a 7 500 lämnat de begärda uppgifterna. Uppgifterna avse antalet sysselsatta arbetare sista arbetsdagen av sista avlöningsperioden i månaden. Uppgifter rörande övriga sysselsatta inhämtas endast för den mellersta månaden i varje kvartal. Indextal för mindre än 50 personer ha ej beräknats. Indextal, som avse minst 50 men under 100 personer, äro tryckta med medieval stil. I tab. 8 och 17 ha enligt den s. k. kedjemetoden indextal uträknats över arbetarantalet med september 1939 som fast bas. Indextalen för september 1943 äro preliminära. I tab. 8 och 17 ha fr. o. m. juni 1941 arbetare på semester räknats som sysselsatta. Indextalen i tab. 17 avse hela materialet. De s. k. konjunktursiffrorna i tab. 9 grunda sig på arbetsgivarnas omdömen om arbetstillgången. Omdömet mycket god arbetstillgång har betecknats med poängsiffran 5 och god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång med siffrorna 4, 3, 2 och 1, varefter ett med antalet sysselsatta vägt medeltal av dessa poängsiffror framräknats. — *Tab. 10.* Beträffande principerna för redovisningen se SFS 1940: 588 samt Soc. Medd. årg. 1940, sid. 409. — *Tab. 16.* Fr. o. m. januari 1938 ha i antalet hjälpsökande medräknats vid statliga och statskommunala beredskapsarbeten sysselsatta hänvisade arbetslösa, vilka dock först fr. o. m. juli 1940 varit anmälda som hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna.

Litteraturöversikt.

(11 september—10 oktober 1943.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

ANSTRIN, H. Näringslivet under statlig tvångspåverkan. Industria 1943, nr 19.

CASSEL, G. Världsvalutans problem. Skandinaviska bankens kvartalsskrift 1943, nr 4.

DICKSON, H., & ÖSTLIND, A. Prisstabiliserande egenskaper hos en säljares efterfrågeföreställningar. Ekonomisk tidskrift 1943, nr 3.

LUND, A. Internationale Valutaplaner for Efterkrigstiden. Tidsskrift for Industri 1943, nr 17.

OHLIN, B., & PEDERSEN, J. Likviditet, löner och penningteori. Ekonomisk tidskrift 1943, nr 3.

TÖRNQVIST, L. Hurudan är den ideala löneformeln? Affärsekonomi 1943, nr 13.

The united nations conference on food and agriculture. International labour review aug. 1943.

Sverige.

BOHM, S. Konjunkturförsämring till följd av brist på arbetskraft. Finanstidningen 1943, nr 38.

CRONER, F. Tjänstemannakåren i folkräkningen 1940. Handelstjänstemannen 1943, nr 7.

GRÖNLUND, O. Statistiska centralbyrån och den svenska statistiken under 1900-talet. Statsvetenskaplig tidskrift 1943, nr 3.

HERLITZ, N. Om tillvaratagandet av det allmännas rätt inom statens bidrags-, understödsoch låneverksamhet. Förvaltningsrättslig tidskrift 1943, nr 4.

HULTSTRÖM, L. Statens utrymningskommission. Statsvetenskaplig tidskrift 1943, nr 3.

[KOMMERSKOLLEGIUM.] Yttrande över förslag angående den statliga statistikens organisation m. m. Kommersiella meddelanden 1943, nr 9.

[KÄLLSTRÖM, V.] Om den svenska industriens lokalisering. Kommersiella meddelanden 1943, nr 9.

LEIJONHUFVUD, INGER. Vi och vår medborgarskapslag. Hertha 1943, nr 8/9.

NORBERG, S. Arbetets glädje. Notiser från arbetarnas kulturhistoriska sällskap 1943, nr 3.

NORDSTRÖM, H. Det enskilda företaget och dess sociala ansvar. Fritid. Ekonomen 1943, nr 3.

ODHE, T. Komma vi att bli fattigare efter kriget? Sunt förnuft 1943, nr 7.

[SVENSKA FATTIGVÅRDS- OCH BARNAVÅRDSFÖRBUNDET.] Socialstyrelsen föreslår åtgärder för borttagande eller minskning av pantlånerörelsens sociala nackdelar. (Yttrande.) Tidskrift för fattigvård 1943, nr 5.

[SVENSKA STADSFÖRBUNDET.] Åtgärder mot pantlånerörelsens sociala nackdelar. (Yttrande.) Sv. stadsförbundets tidskrift 1943, nr 7.

[SVERIGES INDUSTRIFÖRBUND.] Den statliga statistikens organisation. (Yttrande.) Industriförbundets meddelanden 1943, nr 5.

TÖRNQVIST, G. Detaljhandeln på olika stora orter. Affärsekonomi 1943, nr 12.

ÅKERMAN, G. Vår prispolitik efter kriget. Ekonomisk tidskrift 1943, nr 3.

Arbetsglädjens främjande. Finanstidningen 1943, nr 36.

Tomträtt eller äganderätt? Sunt förnuft 1943, nr 7.

Amerikas förenta stater.

MYRDAL, ALVA. Kvinnorna i Amerika — i går och i dag. Handelstjänstemannen 1943, nr 7.

Finland.

LINNI, V. Riksdagens socialutskotts verksamhet vid 1942 års riksdag. Social tidskrift 1943, nr 7/8.

TOMMILA, O. Staten och näringslivet i Finland. Industria 1943, nr 20.

Vägtrafikolyckor år 1942. Social tidskrift 1943, nr 7/8.

Frankrike.

De franska socialkommittéerna. Industria 1943, nr 20.

Grekland.

Labor conditions in Greece. Monthly labor review aug. 1943.

Schweiz.

Socialøkonomiske Bekymringer i Schweiz. Arbejdsgiveren (Danmark) 1943, nr 19.

Tyskland.

Der Anfang der deutschen Sozialpolitik. Reichsarbeitsblatt 1943, nr 25.

Arbetarskydd.

Sverige.

[SVENSKA ARBETSGIVAREFÖRENINGEN.] Försäkringen mot yrkessjukdomar. Industria 1943, nr 20.

Tyskland.

WENZEL, D. Arbeitsschutzvorschriften für die in Deutschland arbeitenden ausländischen Arbeiter. Reichsarbeitsblatt 1943, nr 26.

Arbetslön och arbetstid.

Family allowances in various countries. Monthly labor review aug. 1943.

Sverige.

AGER, H. Förutsättningar för riktig ackordssättning medelst arbetsstudier. (Föredrag.) Träarbetaren 1943, nr 9.

FISCHLER, J. Om kvalifikationstid för rätt till semester. Sv. juristtidning 1943, nr 6.

FLORÉN, G. Kommunalkamrerarnas löneförmåner. Kommunaltjänstemännens tidskrift 1943, nr 8.

MALMBORG, N. M. AF. Fråga om åtnjutande av semester å statlig befattning samtidigt med avlöning för annan statstjänst. Förvaltningsrättslig tidskrift 1943, nr 4.

Kvinnlig industritjänsteman, blivande mor, får ofta lön under sin tjänstledighet. Industritjänstemannen 1943, nr 9.

Belgien.

La rémunération des ouvriers et des employés occupés dans le commerce à l'époque du recensement économique et social (27 février 1937). Bulletin de statistique 1943, nr 8.

Danmark.

Arbejdslønnen i Landbruget 1943. Statistiske Efterretninger 1943, nr 43.

Indkomstfordelingen i det forløbne Aar. Arbejdsgiveren 1943, nr 19.

Frankrike.

Motståndets Frankrike [arbetslöner m. m.]. Industria 1943, nr 19.

Schweiz.

L'adaptation des salaires dans l'industrie du bâtiment. Journal des associations patronales 1943, nr 38.

La durée du travail dans les fabriques. Journal des associations patronales 1943, nr 38.

Tyskland.

HEIMBÜRGE. Die Lohnüberweisung der ausländischen Arbeiter und Angestellten. Reichsarbeitsblatt 1943, nr 27.

Die Arbeitsverdienste im Dezember 1942. Reichsarbeitsblatt 1943, nr 25.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

Sverige.

KUMM, E. En diskussion om nödhjälpsarbeten för 75 år sedan. Metallarbetaren 1943, nr 38.

Arbetsmarknadens avtalsläge. Finanstidningen 1943, nr 35.

LO utreder arbetsförmedlingen. Förbundskamraten 1943, nr 9.

Mangelen paa Arbejdskraft i Sverige. Arbejdsgiveren (Danmark) 1943, nr 20.

Organisera hemhjälpen för barnfamiljer! Sunt förnuft 1943, nr 7.

Skogsbrukets arbetskraftsbehov. Skogen 1943, nr 19.

Storbritannien.

The man-power position: Government proposals. The Ministry of labour gazette 1943, nr 8.

Manpower situation in Great Britain, 1943. Monthly labor review juli 1943.

Befolkningsfrågor.

HECKSCHER, E. F. Malthus och den nordiska befolkningsutvecklingen under 1700-talet. Ekonomisk tidskrift 1943, nr 3.

Sverige.

ARRHÉN, E. Familjekonventioner och befolkningspropaganda. Svensk tidskrift 1943, nr 7.

HYRENIUS, H. Jordbruksbefolkningens låga äktenskapsbildning. Politisk tidskrift 1943, nr 7.

H[ÄGGSTRÖM], H. Folkmängd och näringsliv. Verkstäderna 1943, nr 9.

WIBERG, ELISABETH. Kvinnliga yrkesutövare i statistisk belysning. Hertha 1943, nr 8/9.

Bostadsförhållanden.

Sverige.

BERGVALL, L. Värmeisolering i väggar och bjälklag. Byggmästaren 1943, nr 18.

CEDERWALL, G. Hyrorna och prisstoppet. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 39.

— Hyresstoppet och fastighetsomkostnaderna. Finanstidningen 1943, nr 39.

CURMAN, J. Bostadsfrågan som tekniskt och socialt problem. Hertha 1943, nr 8/9.

— Det enskilda företaget och dess sociala ansvar. Bostäder. Ekonomen 1943, nr 3.

LINDE, E. En tvivelaktig princip. [Hyreshöjningen i Göteborg.] Hyresgästen 1943, nr 19.

LUNDAHL, B. Byggnadsproblem i Karlstad. Byggnadsvärlden 1943, nr 38.

RIETZ, E. Vatten och avlopp i hem och samhälle. Hygienisk revy 1943, nr 4.

WAHLGREN, N. A. Uppförande i Uppsala av hyreshus under kommunal medverkan. Sv. stadsförbundets tidskrift 1943, nr 7.

Förvaltningskostnader och hyror. Vår bostad 1943, nr 16.

Husägarna vill ge hyreshöjning som julklapp! Hyresgästen 1943, nr 18.

Hyresrådets beslut att avstyrka generell hyreshöjning. Sveriges fastighetsägaretidning 1943, nr 20.

Danmark.

BJERREGAARD, K. Der Bau von Wohnungen in Kopenhagen. Wohnungswesen, Städtebau und Raumordnung 1943, nr 1/2.

Specialundersøgelse vedrørende de københavnske Beboelseslejligheder og Forretningslokaler, der har modtaget Bygningsattest i 1942. Statistisk Maanedsskrift 1943, nr 7.

Finland.

Bostadsproduktionen i städerna och köpingarna år 1942. En statistisk undersökning. Social tidskrift 1943, nr 7/8.

Hyresförhöjningen. Social tidskrift 1943, nr 7/8.

Föreningsväsen, kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

[TRAFIKTJÄNSTEMÄNNENS RIKSFÖRBUND.] Lönenämnden bör utökas. Sv. trafiktidning 1943, nr 39.

Folkskollärarna och förhandlingsrätten. Folkskollärarnas tidning 1943, nr 41.

Försvarsberedskap och soldatvård.

Tyskland.

SELDTE, F. Arbeits- und Berufsfürsorge für Schwerversehrte. Reichsarbeitsblatt 1943, nr 27.

Hälso- och sjukvård.

Sverige.

ABRAMSON, E. Institutet för folkhälsan alltmera aulitat. Från departement och nämnder 1943, nr 18.

DAGULF, H. Extra provinsialläkarnas anställningsförhållanden. Sv. läkartidningen 1943, nr 37.

DAHLBERG, G. Tvenne aktuella frågor inom arvsbiologien. Svenska röda korset 1943, nr 9.

FALK, J. Några synpunkter på frågan om svenska röda korsets socialhygieniska verksamhet efter kriget. Svenska röda korset 1943, nr 9.

FISCHER, G. Om bakteriologisk dricksvattenskontroll. Hygienisk revy 1943, nr 7.

HÄGGMARK, C. En doktorsdisputation om hälsovårdsstadgan. Hygienisk revy 1943, nr 6.

JUNDELL, I. Läkare som uppfostrarnas uppfostrare. Sv. läkartidningen 1943, nr 36.

SIWE, S. Citridomjölken i spädbarnspraxis. Sv. läkartidningen 1943, nr 37.

Danmark.

DRUCKER, P. Den kunstige Ernæring. (Foredrag.) Maanedsskrift for praktisk Lægegerning og social Medicin 1943, nr 8.

Jordbruks- och egnahemsfrågor.

Husmandsbrugene i det europæiske Landbrug. Udenrigsministeriets Tidsskrift 1 sept. 1943.

Sverige.

ALM, G. Hushållningssällskapens verksamhet på fiskets område. Hushållningssällskapens tidskrift 1943, nr 5.

ODHE, T. Jordbrukarnas ekonomiska föreningsrörelse och dess arbetsuppgifter. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 37—38.

Danmark.

KÖTTING, E. Den danske Bondes Vej til Frihed og Velstand. Industria 1943, nr 19.

Finland.

TOMMILA, O. Brödtillgången skall tryggas i Finland. Sv. bageritidskrift 1943, nr 9.

Det finska jordbrukets aktuella problem. Industria 1943, nr 20.

Kooperation.

JOHANSSON, ALBIN. Nordisk Andelsforbund. Kooperatören 1943, nr 17.

»100 Jahre Arbeit für eine bessere Zukunft». Schweiz. Konsum-Verein 1943, nr 38.

Kristidsfrågor.

Sverige.

KOLLBERG, G. Ransoneringarna under fjärde krigsåret. Från departement och nämnder 1943, nr 18.

LINDMARK, G. Automobilantrieb durch Generatorgas in Schweden. Der Vierjahresplan 1943, nr 8.

VIKLUND, N. Spannmålsregleringen. Från departement och nämnder 1943, nr 17.

Kommissionsväsen eller näringsorganisationer. Finanstidningen 1943, nr 37.

Vårt försörjningsläge. Affärsvärlden 1943, nr 39.

Nykterhetsfrågan.

Sverige.

AHLBORG, O. Om behovet av intimare samarbete mellan nykterhetsnämnderna och läkarkåren. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1943, nr 7.

CARLSSON, GÖSTA. Sinnesabnormklientelet å en av våra alkoholistanstalter. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1943, nr 7.

F[URUSKOG], J. Folkets röst om motboken. Reformatorn 1943, nr 40.

JULANDER, O. Inlägg rörande socialvårdskommitténs betänkande. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1943, nr 7.

SVENSKA GALLUP. Mindre fylleri utan motbok tror 30 procent av folket. Vi 1943, nr 39.

Antalet fylleriförseelser under första halvåret 1943. Tidskrift för systembolagen 1943, nr 9.

Effektiv nykterhetsvård bröt fyllerikurvan i Malmö. Reformatorn 1943, nr 40.

Länsstyrelses befogenhet att föreskriva utskänkningsvillkor. Klarläggande beslut av Kungl. Maj:t. Tidskrift för systembolagen 1943, nr 9.
Spritdrycksförsäljningens fördelning på olika varuslag radikalt förändrad. Tidskrift för systembolagen 1943, nr 10.

Priser, levnadskostnader, konsumtion.

JUNG, A. L'alimentation et la capacité de travail. Journal des associations patronales 1943, nr 40.

Sverige.

BOALT, CARIN. Vår kost har ändrats under kriget. Morgonbris 1943, nr 10.
DAHLGREN, E. Utrikeshandeln med livsmedel under första halvåren 1942 och 1943. Från departement och nämnder 1943, nr 17.
[EKEGÅRD, E.] Dyrortsutredningen. Folkskollärarnas tidning 1943, nr 40.
LINDBERG, G. Om konservering av frukt, särskilt äpplen, med svaveldioxid. Sv. läkartidningen 1943, nr 36.
SOOF, E. Levnadsförhållandena inom vissa mindre bemedlade hushåll. Tidskrift för fattigvård 1943, nr 5.
WESTBERG, H. Ont blir värre. Saktmodiga anmärkningar i dyrortsfrågan. RLF-tidningen 1943, nr 39.
VIRGIN, EBBA. Ny metod för matens bedömning ur närings- och prissynpunkt. Sunt förnuft 1943, nr 7.
ÅGREN, CH. Dyrortsfrågan. Folkskollärarnas tidning 1943, nr 38.
Dyrortsgrupperingen. S. A. P. information 1943, nr 16.
Fortsatt allmänt prisstopp till den 30 november 1943. Från departement och nämnder 1943, nr 17.
Livsmedelsrabatter och subventioner. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 39—40.
War-time price and wage policy in Sweden. The Ministry of labour gazette 1943, nr 8.

Amerikas förenta stater.

Bureau of Labor Statistics cost-of-living index in wartime. Monthly labor review juli 1943.
Living costs since beginning of retail price control. Monthly labor review juli 1943.
Stabilization of wages and prices. Monthly labor review juni 1943.

Danmark.

ROTTENSTEN, J. Prisudviklingen set fra Landbrugets Synspunkt. (Föredrag.) Samfundets Krav 1943, nr 3.

Finland.

MODEEN, G. Indexproblem i Finland under kriget. Ekonomisk tidskrift 1943, nr 3.

Norge.

Försörjningsläget i Norge. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 36.

Schweiz.

MUGGLI, A. Ernährung und Leistungsfähigkeit. Schweizerische Arbeitgeber-Zeitung 1943, nr 40.
Der Stand der Kleinhandelspreise in den schweizer Städten am 1. September 1943. Schweiz. Konsum-Verein 1943, nr 40.

Socialförsäkring.

Sverige.

CHRISTIE, V. Sjukvårdsersättning till folkskollärare. Sv. sjukkasse-tidning 1943, nr 9.
HOLMQUIST, I. Ny lag om bidragsförskott. Folkpensioneringen 1943, nr 7.
Sjukhjälp från erkänd sjukkassa vid olycksfall i arbete. Folkpensioneringen 1943, nr 7.
Sjukkasserörelsen i statistisk belysning. Sv. sjukkasse-tidning 1943, nr 10.
Yrkessjukdomarnas likställande med olycksfall. Sv. trafiktidning 1943, nr 38.

Belgien.

CONSAEL, R. Le développement des assurances de groupes en Belgique et le régime de contrôle instauré par les circulaires ministérielles. Revue du travail 1943, nr 7.

Danmark.

BACKER, K. H. Om Sygekasser for »Ubemidlede». Maanedsskrift for praktisk Lægegerning og social Medicin 1943, nr 8.

Kanada.

Social-security proposals for Canada. Monthly labor review juli 1943.

Norge.

RYG, K. Tannlægehjelp [i sjukförsäkringen]. Sosial trygd 1943, nr 9.

Tyskland.

GROTE, H. Die Gemeinschaft der Krankenkassen und Kassenärtzlichen Vereinigung Deutschlands. Reichsarbeitsblatt 1943, nr 26.

Socialvård.

Sverige.

HILBERT, E. Ungdomsbyrån i storstaden. Vår bostad 1943, nr 15.
SCHLYTER, K. Villkorlig frigivning. Sv. juristtidning 1943, nr 6.
[SVENSKA FATTIGVÅRDS- OCH BARNAVÅRDSFÖRBUNDET.] Civila byggnadsutredningen och ålderdomshemmen. (Yttrande.) Tidskrift för fattigvård 1943, nr 5.
Barnförlamningens följder betvingas. Sv. socialvårds tidning 1943, nr 9.
»Boråssystemet» norm för modern socialvård. Sv. socialvårds tidning 1943, nr 9.
Förslag till ändring av strafflagens tillräknelighetsbestämmelser samt ändrade regler om sinnesundersökning m. m. Tidskrift för Sveriges advokatsamfund 1943, nr 3/4.

Luftskyddet. Några ekonomiska synpunkter. Sunt förnuft 1943, nr 7.

Belgien.

Premier essai d'une statistique de l'assistance publique. Bulletin de statistique 1943, nr 8.

Danmark.

BACKER, K. H. Det offentlige Børneværn. Maanedsskrift for praktisk Lægegerning og social Medicin 1943, nr 9.

Finland.

MUSTALA, P. Vårdmyndigheternas åligganden i kampen mot ungdomsbrottsligheten. Social tidskrift 1943, nr 7/8.

Tyskland.

Die Fürsorgeerziehung im Rechnungsjahr 1941. Vierteljahrsh. zur Statistik des Deutschen Reichs 1943, nr 1/2.

Undervisning och yrkesutbildning.

ANDERBERG, R., & WESTERLUND, G. Psykologisk anlagsprövning och personurval. Affärsekonomi 1943, nr 13.

Sverige.

PETANDER, K. Folkhögskolan — demokratins medborgarskola. Kooperatören 1943, nr 17.

STRAND, S. G. Ungdomen och yrkesvalet. Sunt förnuft 1943, nr 7.

Danmark.

Det tekniske Selskab [for Faglig Uddannelse] 100 Aar. Tidsskrift for Industri 1943, nr 18.

Finland.

Aktuella yrkesutbildningsfrågor. Industritidningen 1943, nr 7.

Storbritannien.

COLE, G. D. H. The reorganisation of apprenticeship in the building industry of Great Britain. International labour review aug. 1943.

Proposals for raising the school-leaving age and for continued part-time education. The Ministry of labour gazette 1943, nr 8.

Ut- och invandring.

Sverige.

LAMM, O. H. Möte med Svensk-Amerika. Allsvensk samling 1943, nr 9.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

ARBEJDERBESKYTTELSE. Forebyggelse af Arbejdslivets Farer. Ved *Kirsten Gloerfelt-Tarp, P. Bonnevie & C. Wagner.* Khvn 1943. (Nyt socialt Bibliotek.)

[BRING, S. E., & KULLING, E.] Svenska boktryckareföreningen 50 år. Kort historik över Boktryckeri-societeten och Svenska boktryckareföreningen utg. med anledning av föreningens 50-årsjubileum 1893—1943. Gbg 1943.

DAHLBERG, G. Dit min tanke nått. Biologiska och sociologiska essäer. Sthlm 1943.

EFTERKRIGSPROBLEMEN. Sthlm 1943. (Information och argument utg. av Landsorganisationens propagandaråd. 3.)

EGE, R. Rationel Kost og Rationeringen. Hvad koster Vitaminerne og de övrige Næringskrav. Khvn 1941.

FAMILJEBOSTADEN. Planläggning samt villkor för statliga lån och bidrag. Sthlm 1943. (Meddelanden från Statens byggnadslånebyrå. 6.)

FINLAND.
Finlands officiella statistik. Hfors 1943.
26 A. Olycksfallsstatistik.
11. Olycksfallen i arbetet åren 1937—39.

[FRISCH, R., m. fl.] En byggekostnadsindeks grunnlagt på de faktiske byggeforhold til enhver tid. Prinsipiell utredning og data for A/S Stormbulls indeks for totale byggekostnader for trevilla i Aker 1932—38. Utarb. ved Universitetets socialökonomiske institutt. Oslo 1943.

GÖRANSSON, W. Göteborgs kommunalstatistik. Några minnesord med anledning av Statistiska byråns 25-årsjubileum 1943. Gbg 1943.

IVEROTH, A. Småindustri och hantverk i Sverige. Sthlm 1943. (Industriens utredningsinstitut.)

KOMMUNALA HANDBÖCKER. Sthlm 1943.
2. Författningssamling.
Kommunal författningssamling för Stockholm. Ny följd. 34 (1942). Sthlm 1943.

LJUNGMAN, S. Om skada och olägenhet från grannfastighet. Ett bidrag till läran om immissionernas rättsliga behandling. Upps. 1943. (Akad. avh. Sthlm.)

NATIONERNAS FÖRBUND. Service d'études économiques. — Economic intelligence service.
Annuaire statistique. — Statistical yearbook. 1941/42. Genève 1943. (Publ. 1942: 2 A. 8.)

NORDEN. Svensk förening för nordiskt samarbete. Årsbok. 1943. Sthlm 1943.

OSLO. Oslo arbeidskontor.
Årsoversikt. 43 (1940). Oslo 1942. (Norges offentlige arbeidsformidling.)

SCHWEIZ. Eidg. statistisches Amt. — Bureau fédéral de statistique.

Statistische Quellenwerke der Schweiz. — Statistiques de la Suisse. Bern 1943.

Eidgenössisches Wehropfer. — Sacrifice pour la défence nationale. 1940.

119. Kanton Basel-Stadt.
120. Kanton Graubunden.
121. Canton de Neuchatel.
122. Kanton Basel-Land.
124. Kanton Uri.
125. Kanton Schwyz.
126. Kanton Obwalden.
127. Canton de Fribourg.
128. Kanton Zug.
129. Kanton Thurgau.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1943. Sthlm 1943.

31. *Schalling, E.* Utredning med förslag angående reglering av den territoriella församlingsindelningen i Göteborg. Avg. [d. 27 aug. 1943]. (E.)

33. Betänkande rörande reglering av löner och tjänsteförhållanden m. m. för lärarpersonal vid statsunderstödda sinnesslöskolor. Avg. d. 19 juli 1943. (S.)

STATSLIGGARE för budgetåret 1943/44 . . . Upprättad i K. statskontorets kassabyrå . . . Sthlm 1943.

SVERIGES ELEKTRISKA ENTREPRENÖRSFÖRENING 1918—1943. [Minnesskrift.] Sthlm 1943.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1943.

Finanser.

Accispliktiga näringar (tillverkning av brännvin och maltdrycker m. m.) år 1941/42. Av K. kontrollstyrelsen.

Hälso- och sjukvård.

Hälso- och sjukvården vid marinen år 1942. Av marinöverläkaren.

Lotsverket år 1942. Av K. lotsstyrelsen.

Postverket år 1942. Av K. generalpoststyrelsen.

Socialstatistik.

Olycksfall i arbete år 1940. Av Riksförsäkringsanstalten.

Telefon och telegraf år 1942. Av K. telegrafstyrelsen.

SVERIGES SKEPPSLISTA 1943. Utg. av K. kommerskollegii fartygsregistreringssektion. Sthlm 1943.

THAM, W. Noraskoga och Linde bergslag under medeltid. Utg. i samband med Lindesbergs och Noras 300-årsjubileum. Lindesberg 1943.

WACHTMEISTER, A. För ung att tala sanning? Barn som vittnen. Sthlm 1943.

ÅRSBOK för Sveriges kommuner. Årg. 26 (1943). Utg. av Statistiska centralbyrån. Sthlm 1943.

Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar.

Till Konungen, vederbörande departementschef eller riksdagsutskott har socialstyrelsen under tiden $^{20}/_{9}$—$^{19}/_{10}$ 1943 avlåtit bl. a. följande remissvar och andra skrivelser (exp. från byråerna I—VI).

Departement		Daterad
Socialdep.	Betänkande med förslag till arbetstidslag för hotell, restauranger och kaféer (III); ref. å sid. 747 i detta häfte . . . . . (Exp. $^{30}/_{9}$)	$^{10}/_{9}$
Finansministern	Yttrande över en inom finansdepartementet upprättad promemoria ang. krav på visst hälsotillstånd för erhållande av statliga befattningar m. m. (III)	$^{20}/_{9}$
Socialdep.	Framställning av föreningen Skyddsvärnet i Stockholm, Stockholms läns förening mot tuberkulos, föreningen Födelsedagsgåvan i Eskilstuna, Fröbelföreningen i Norrköping, stiftelsen Växjö högre allmänna läroverks skolhem och Sala stads förening mot tuberkulos om understöd ur allmänna arvsfonden (6 särsk. skr.) (II)	$^{23}/_{9}$
Finansdep.	Framställningar från vissa orter med anledning av socialstyrelsens förslag till provisoriska jämkningar av gällande dyrortsgruppering (IV) .	$^{24}/_{9}$
Socialdep.	Hemställan om anslag för Säters förläggning under tiden $^{1}/_{10}$—$^{31}/_{12}$ 1943 (överinsp. för utl.-förläggn.)	$^{25}/_{9}$
»	Framställning av riksdagsmannen Th. Gardell ang. inrättande av nya socialkuratorstjänster (I)	$^{29}/_{9}$
»	Framställning från Oscar Lindström ang. tillstånd att bedriva arbetsförmedling i Malmö (I)	$^{29}/_{9}$
»	Betänkande rörande sinnesslövårdens organisation (SOU 1943: 29) (II) .	$^{29}/_{9}$
Finansdep.	Utredning rörande och förslag till behandling av statskontorets förvaltning underställda, räntebärande fonder (III)	$^{29}/_{9}$
Socialdep.	Statens hyresråds yttrande i fråga om generell hyreshöjning (V); ref. å sid. 767 i detta häfte	$^{29}/_{9}$
»	Hemställan om anslag för utlänningsförläggningar för tiden $^{1}/_{10}$—$^{31}/_{12}$ 1943 (överinsp. för utl.-förläggn.)	$^{5}/_{10}$
»	Framställning om fortsatt befrielse för Gotlands läns landsting från skyldigheten att upprätta arbetshem (II)	$^{9}/_{10}$
»	Framställning av föreningen S:t Martin i Solna om understöd ur allmänna arvsfonden (II)	$^{9}/_{10}$
»	Framställning av Stockholms stads barnavårdsnämnd ang. ledningen av den förebyggande barnavårdsverksamheten i Stockholm (II)	$^{12}/_{10}$
»	Framställning av stiftelsen Enskilda barnhemmet i Uppsala om godkännande av stiftelsens beslut att på stiftelsen Samariterhemmet överföra sina tillgångar (II)	$^{12}/_{10}$
Finansdep.	Beräkning av levnadskostnadsindex för september månad 1943 (IV); se sid. 786 i detta häfte	$^{13}/_{10}$
Socialdep.	Framställning av Frälsningsarmén om räntefritt lån för inrättande av ett skolhem i Hillersjö samt om statsbidrag för lärartjänster vid nämnda skolhem (2 särsk. skr.) (II)	$^{16}/_{10}$
»	Framställning från utlandssvenskarnas förening om statsanslag för budgetåret 1944/45 (III)	$^{19}/_{10}$

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden $^{20}/_{9}$—$^{19}/_{10}$ 1943 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
691.	Lag om villkorlig frigivning	$^{18}/_{9}$
708.	K. kung. om särskilda åligganden, som under vissa förhållanden tillkomma länsstyrelserna och dem underlydande myndigheter	$^{24}/_{9}$
710.	K. kung. med vissa pensionsbestämmelser för statliga anställningshavare m. fl., som innehaft anställning hos vägdistrikt	$^{24}/_{9}$
714.	K. kung. ang. ändring i vissa delar av kung. den 1 september 1939 (nr 599) med vissa särskilda föreskrifter om tillsyn över utlänningar	$^{18}/_{9}$
715.	K. kung. med vissa föreskrifter ang. utlännings hållande i förvar	$^{18}/_{9}$
716.	K. kung. om befrielse i vissa fall för utlänningar från skyldigheten att hava arbetstillstånd	$^{1}/_{10}$
726.	K. kung. ang. statsbidrag till folkköksverksamhet	$^{1}/_{10}$

INNEHÅLL

Finsk socialpolitik under krigstiden . 845

Hälsotillståndet och dietförhållandena i Ångermanlands skogsbygd . . . 849

Kortare meddelanden

Byggnadskostnaderna i Stockholm 1939—1 oktober 1943 855

Levnadskostnaderna i Norrland 855

Periodiska översikter

Fattigvården år 1942 856

Bostadsmarknaden i städerna vid oktoberflyttningen 1943 864

Byggnadsverksamheten i vissa städer och stadsliknande samhällen under tredje kvartalet 1943 867

Utlänningar i Sverige 874

Kostnader för livsmedel, bränsle och lyse i oktober 1943 881

Livsmedelskonsumtionen inom stadshushåll i andra och tredje kvartalen 1943 884

Livsmedelskonsumtionen inom landsbygdshushåll i andra kvartalet 1943 889

Fylleriförseelser och spritsmuggling under tredje kvartalet 1943 . . . 892

Arbetsmarknaden

Arbetsmarknaden under oktober 1943 . 893

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under oktober 1943 896

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission 899

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. Augusti 1943 901

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden 903

Litteraturöversikt 919

Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar 925

Författningar rörande sociala frågor . 926

INDEX

Politique sociale en Finlande pendant la guerre.

Etat sanitaire et conditions d'alimentation dans les districts forestiers de l'Ångermanland.

Courtes notices.

Coût de la construction à Stockholm de 1939—au 1er octobre 1943.

Coût de la vie en Norrland.

Aperçus périodiques

Assistance publique en 1942.

Le marché des habitations dans les villes au 1er octobre 1943.

Activité de l'industrie du bâtiment dans certaines villes, petites villes (köpingar) et agglomérations municipales pendant le 3e trimestre 1943.

Les étrangers en Suède.

Coût des denrées alimentaires, du chauffage et de l'éclairage en octobre 1943.

La consommation des denrées alimentaires des ménages urbains pendant les 2e et 3e trimestres 1943.

La consommation des denrées alimentaires dans les ménages ruraux pendant le 2e trimestre 1943.

Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 3e trimestre 1943.

Marché du travail.

Le marché du travail pendant octobre 1943.

Activité de la Commission du marché du travail en octobre 1943.

Communications de la Commission du marché du travail.

Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Août 1943.

Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.

Bibliographie.

Rapports et exposés par l'A.T.P.S.

Lois concernant les questions sociales.

Sociala Meddelanden.

Bulletin officiel publié par l'Administration du Travail et de la Prévoyance Sociale (A. T. P. S.) en Suède.

Politique sociale en Finlande pendant la guerre. Certains passages sont reproduits qui sont extraits d'un article paru dans International Labour Review complètant des articles publiés précédemment sur le sujet dans Sociala Meddelanden. P. 845.

Etat sanitaire et conditions d'alimentation dans les districts forestiers de l'Ångermanland. Ure enquête combinée sur l'état sanitaire et les conditions d'alimentation, entreprise en 1942, dans une cinquantaine de familles du province Ångermanland n'a révélé aucun signe certain de déficience de poids ou d'anémie. Quant à l'alimentation, si l'on considère la rudesse des travaux auxquels se livre la population, le nombre de calories est relativement peu élevé, ce qui dépend souvent de la trop faible quantité de matières grasses. La teneur en albumine était satisfaisante, mais la proportion d'albumine d'origine animale souvent relativement basse. La teneur en fer et en vitamines A, B_1, C, était fréquemment en déficit. Ce qui caractérisait l'alimentation était la pauvreté en fruits, légumes, viscères, ainsi qu'en œufs, viande et poisson. Par contre, la consommation du lait était copieuse. P. 849.

L'Assistance publique en 1942. D'après des données préliminaires, des secours ont été accordés par les Directions de l'Assistance publique pendant 1942 à 259 000 familles, comprenant 472 000 personnes. Depuis 1941, le nombre des familles secourues a diminué d'environ 19 300 et le nombre des personnes secourues de 49 000. Le nombre des personnes secourues en 1942 était le plus bas enregistré depuis 1930. Environ 40 000 personnes avaient été hospitalisées en 1942 dans des asiles et environ 74 000 dans des établissements médicaux. Des secours à domicile avaient été fournis à 163 000 familles, soit environ 63 % de tous les cas d'assistance. Le coût global des secours de l'Assistance publique en 1942 a été calculé s'élever à 107·1 millions de couronnes contre 104·7 millions de couronnes en 1941. P. 856.

Le marché des habitation dans les villes au 1er octobre 1943. D'après les renseignements fournis par les commissions de la construction, l'offre des logements de toutes grandeurs dans la majorité des villes était à peine suffisante ou insuffisante. D'environ un quart de toutes les villes on rapportait que l'offre des habitations, après le 1er octobre, était inférieure à celle de l'année dernière. La demande de logements, en particulier de petits logements, est indiquée dans la plupart des villes comme croissante. P. 864.

Activité de l'industrie du bâtiment dans certaines villes et agglomérations municipales pendant le 3e trimestre 1943. Dans 14 villes de plus de 30 000 habitants et pendant le 3e trimestre de cette année, la construction a été achevée de 6 970 logements, comprenant 20 362 pièces, dans 34 villes de 10 000 à 30 000 habitants, de 2 330 logements contenant 6 474 pièces et dans 41 localités de moins de 10 000 habitants de 368 logements contenant 1 141 pièces. Dans les 14 plus grandes villes et pendant le 3e trimestre 1943, l'autorisation de construire a été accordée pour 4 404 logements de 13 068 pièces et dans les 34 villes de 10 000 à 30 000 habitants, pour 1 601 logements de 4 881 pièces. Dans les 14 plus grandes villes et au 1er octobre 1943 étaient en construction 7 178 logements de 20 233 pièces contre 7 765 logements de 21 571 pièces à la même date de l'année précédente. P. 867.

Etrangers en Suède. Au 1er octobre 1943, 34 002 étrangers avaient obtenu un permis de séjour du Ministère des Affaires étrangeres ou de l'Administration du Travail et de la Prévoyance sociale. Parmi eux, 19 475 possédaient un permis de travail. A ces chiffres, il convient d'ajouter près de 12 300 enfants finlandais séjournant en Suède. Le nombre des réfugiés au 1er octobre peut être évalué à environ 24 000. Vers le milieu de novembre, le nombre total des étrangers en Suède était calculé être de 46 000 à 47 000, dont plus de 35 000 peuvent être considérés comme des réfugiés. — Les entrées d'étrangers en Suède pendant le 3e trimestre 1943 ont été de 22 594 et les sorties de 21 942. P. 874.

Le coût des denrées alimentaires, du chauffages et de l'éclairage en octobre 1943, indiquent, par rapport au mois précédent, un fléchissement léger, dû principalement à la baisse du prix des pommes de terre. Le nombre indice pour le mois est resté stationnaire à 161 dans la série de 1935 mais a baissé d'une unité dans la série de 1914 (de 209 à 208). P. 881.

Consommation des denrées alimentaires dans les ménages urbains pendant les 2e et 3e trimestres 1943. Le changement le plus important dans la consommation des denrées alimentaires pendant l'année 1943 à été constitué par les quantités augmentées de la viande, y compris celle de porc, et des produits de céréales. Les fruits frais et les baies semblent avoir été consommés cette année plus largement que l'année dernière. Par contre, la consommation de poisson a fortement diminué pendant le 3e trimestre. La conséquence de ces changements a été une valeur calorique plus élevée de l'alimentation. P. 884.

La consommation des denrées alimentaires dans les ménages de petits cultivateurs et d'ouvriers agricoles pendant le 2e trimestre 1943 ne présente aucune variation importante par rapport à la période correspondante de l'année précédente. La valeur calorique de l'alimentation semble, dans l'ensemble, égale à celle de l'année précédente. Une amélioration de la teneur en vitamine A s'est cependant pas produite. P. 889.

Le marché du travail pendant octobre 1943. La demande de main d'œuvre a diminué, par suite de la saison avancée et en partie aussi à cause des possibilités plus réduites d'exportation. Le nombre des demandes de travail pour 100 places disponibles a été de 109 en octobre contre 93 en septembre. Le nombre des ouvriers occupés dans l'industrie et domaines d'activité connexes était un peu plus élevé à la fin d'octobre qu'à la fin de septembre, mais cette augmentation dépendait principalement du licenciement de militaires. La proportion des chômeurs affiliés à des syndicats était à la fin de septembre 3·4 % du total des membres, contre 3·5 % un mois plus tôt. Le nombre des chômeurs demandant des secours était monté à 5 434, soit de 834. P. 893.

Häftets huvudinnehåll.

November 1943.

Finsk socialpolitik under krigstiden. Ur en artikel för International labour review återges här vissa avsnitt, som komplettera tidigare i Sociala Meddelanden publicerade artiklar i detta ämne. Sedan hösten 1941 fungerar i Finland ett prisråd för att övervaka priserna och sedan våren 1942 ett löneråd med rätt att kontrollera arbetslönerna. En mera omfattande arbetsplikt har införts under år 1942. På socialförsäkringens område ha flera förändringar vidtagits i syfte att bättre anpassa lagstiftningen efter krigsförhållandena. Sid. 845.

Hälsotillstånd och dietförhållanden i Ångermanlands skogsbygd. En under 1942 bland ett 50-tal familjer i Ångermanland företagen kombinerad hälso- och kosthållsundersökning visade inga säkra tecken på undervikt eller blodbrist. Beträffande födan var kaloritillförseln, om hänsyn tages till vederbörandes merendels tunga arbetsbörda, relativt låg, ofta beroende på för liten fettillförsel. Födans äggvitehalt var tillfredsställande, men dess animaliska andel ofta relativt låg. Järn-, A-, B_1- och C-vitaminhalten visade ofta underskott. Karakteristiskt för kostvanorna var bristen på frukt och grönsaker, inälvsmat samt ägg, kött och fisk. Däremot förekom ymnig konsumtion av mjölk. Sid. 849.

Fattigvården år 1942. Enligt preliminära uppgifter utgick understöd från fattigvårdsstyrelserna under 1942 till 259 000 familjer, omfattande 472 000 personer. Sedan 1941 har antalet understödda familjer minskat med ungefär 19 300 eller 7 % och antalet understödda personer med 49 000 eller 9 %. Antalet understödda personer var 1942 lägre än något tidigare år sedan 1930. Omkring 40 000 personer hade under 1942 vårdats på fattigvårdsanstalter och c:a 74 000 på sjukvårdsanstalter. Hemunderstöd hade utgått till 163 000 familjer eller c:a 63 % av samtliga understödsfall. Totala kostnaden för fattigvårdens understödsverksamhet år 1942 har beräknats till 107·1 milj. kr. mot 104·7 milj. kr. 1941. Sid. 856.

Byggnadsverksamheten i vissa städer och samhällen under tredje kvartalet 1943. I 14 städer med över 30 000 invånare fullbordades under tredje kvartalet i år tillhopa 6 970 lägenheter med 20 362 rum, i 34 städer med 10 000—30 000 invånare 2 330 lägenheter med 6 474 rum och i 41 orter med mindre än 10 000 invånare 368 lägenheter med 1 141 rum. — I de 14 största städerna beviljades under tredje kvartalet 1943 4 404 lägenheter med 13 068 rum och i de 34 städerna med 10 000—30 000 invånare 1 601 lägenheter med 4 881 rum. Under byggnad voro i de 14 största städerna den 1 oktober 1943 7 178 lägenheter med 20 233 rum. Sid. 867.

Utlänningar i Sverige. Den 1 oktober 1943 innehade 34 002 utlänningar av utrikesdepartementet eller socialstyrelsen beviljat vistelsetillstånd; av dessa hade 19 475 arbetstillstånd. Härtill komma närmare 12 300 finska barn. Antalet flyktingar den 1 oktober kan uppskattas till omkring 24 000. Omkring mitten av november kan hela antalet utlänningar i Sverige beräknas uppgå till 46 000 à 47 000, varav över 35 000 kunna anses vara flyktingar. Antalet inresor av utlänningar uppgick under tredje kvartalet 1943 till 22 594 och antalet utresor till 21 942. Sid. 874.

Kostnaderna för livsmedel, bränsle och lyse i oktober 1943 visade, huvudsakligen på grund av lägre potatispris, en mindre nedgång i jämförelse med närmast föregående månad. Indextalet för månaden förblev oförändrat vid 161 i 1935 års serie men sjönk en enhet i 1914 års serie (från 209 till 208). Sid. 881.

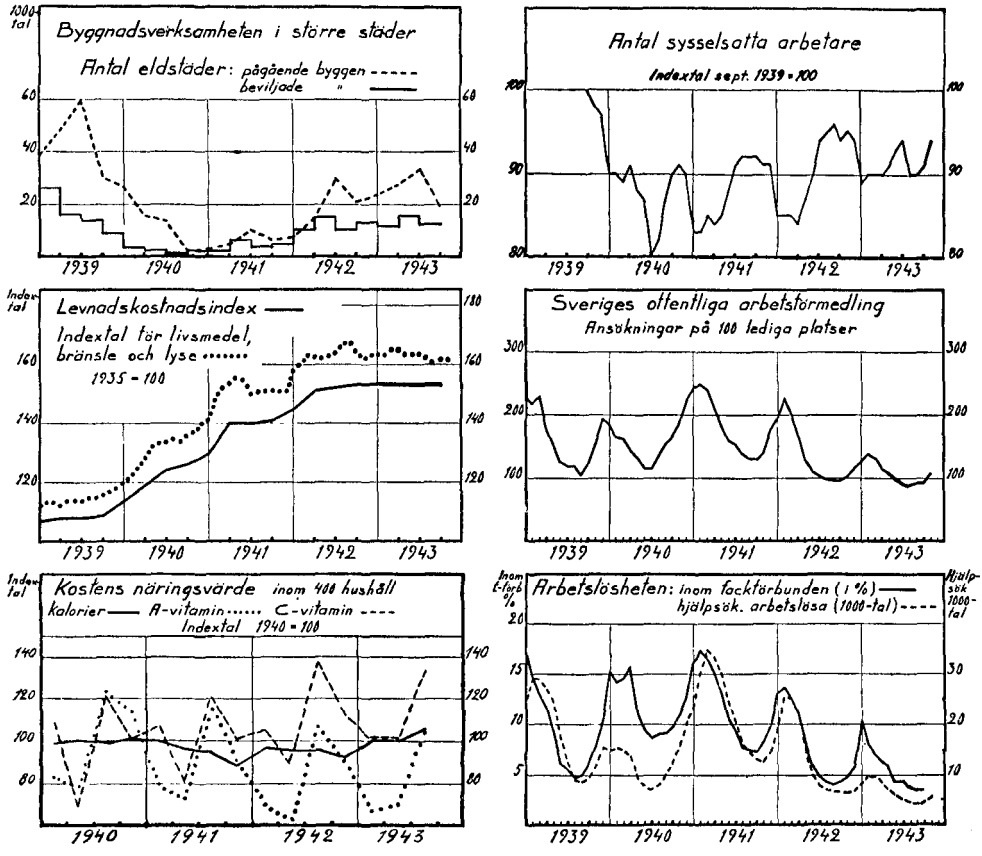
Livsmedelskonsumtionen inom stadshushåll i andra och tredje kvartalen 1943. Den mest betydande förändringen

i förbrukningen av matvaror under år 1943 är ökningen beträffande kött och fläsk samt spannmålsprodukter. Färsk frukt och bär synas i år ha konsumerats i större kvantiteter än i fjol. Fiskförbrukningen har däremot nedgått starkt under tredje kvartalet. Följden av dessa förändringar har blivit stegrade tal för kostens kalorivärde. Sid. 884.

Livsmedelskonsumtionen inom småbrukar- och lantarbetarhushåll i andra kvartalet 1943 visar icke några mer betydande förändringar jämfört med konsumtionen vid samma tid föregående år. Även kostens näringsvärde synes vara i stort sett detsamma som ett år tidigare. Någon ökning av mängden A-vitamin torde dock ha ägt rum. Sid. 889.

Arbetsmarknaden under oktober 1943. Efterfrågan på arbetskraft minskade till följd av säsongnedgången samt delvis även på grund av de försämrade exportmöjligheterna. Antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 109 i oktober mot 93 i september. Antalet i arbete varande arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden var något högre i slutet av oktober än i slutet av september, men denna ökning berodde huvudsakligen på hempermittering av värnpliktiga. Antalet arbetslösa inom fackförbunden utgjorde vid utgången av september 3·4 % av de rapporterande förbundens medlemmar mot 3·5 % en månad tidigare. Antalet hjälpsökande arbetslösa hade under oktober stigit till 5 434 eller med 834. Sid. 893.

Socialstatistiska diagram.

Finsk socialpolitik under krigstiden.

Kanslichefen i finska socialministeriet *Niilo A. Mannio* har för International labour review författat en artikel med ovanstående rubrik, ur vilken vissa avsnitt, som komplettera tidigare i Sociala Meddelanden publicerade artiklar[1] i samma ämne, återges här nedan.

Levnadsstandarden. Solidariteten mellan olika samhällsgrupper har blivit starkare under krigsåren, och detta har varit ägnat att förbättra även parternas förhållanden på arbetsmarknaden. Redan i januari 1940 ingingo Arbetsgivarnas centralförbund och Fackföreningarnas centralförbund ett principavtal om framtida samarbete. Denna samverkan har sedan utvecklats i synnerhet beträffande lönefrågan. Även kollektivavtal ha uppgjorts i något större utsträckning än tidigare.

Sedan hösten 1941 fungerar i folkförsörjningsministeriet ett p r i s r å d, som skall bevaka, att priserna icke stiga i andra fall och mera än som föreskrivits av myndigheterna. Maximipris ha blivit fastställda praktiskt taget för alla viktigare förnödenheter, även för sådana, vilka icke äro underkastade ransonering. Även hyrorna äro normerade. Allt detta syftar till att hålla prisnivån och levnadskostnaderna så stabila som möjligt. Detta har dock endast delvis lyckats. Levnadskostnaderna ha stigit sålunda, att om nivån för år 1935 betecknas med 100, var index för år 1940 i medeltal 131, 1941 155, 1942 183 och för 1943 i augusti 207.

Våren 1942 tillsatte regeringen ett l ö n e r å d, som, med de befogenheter statsrådet givit detsamma, skall kontrollera och vid behov fastställa arbetslönerna samt bevaka, att regeringens föreskrifter angående lönejusteringar på grund av levnadskostnadernas stegring efterföljas. Rådet är sammansatt av tre opartiska samt tre av arbetsgivare och tre av arbetare föreslagna ledamöter. Alla fungera med domaransvar. Som verkställande organ har rådet en byrå, som ledes av en direktör. Endast lönerna för skogsarbetare, för grovarbetare i statens arbeten och för byggnadsarbetare i det återerövrade området samt lantarbetarlönerna äro normerade med bestämda minimi- och maximibelopp. I allmänhet försöker rådet stabilisera lönenivån genom att kontrollera parternas överenskommelser angående lönerna.

En regeringsdeklaration i februari 1941, modifierad genom beslut den 1 oktober 1942, gick ut på att i medeltal $^2/_3$ av de förhöjda levnadskostnaderna borde kompenseras genom löneförhöjningar. I landets norra och östra delar har den stora bristen på arbetskraft dock medfört svårigheter att upprätthålla

[1] Soc. Medd. årg. 1940, sid. 73 (N. A. Mannio: Krigstidens inflytande på sociallagstiftningen i Finland), årg. 1941, sid. 465 (E. Kahra: Återuppbyggnadsarbetet i Finland) och sid. 840 (K. A. Fagerholm: Finsk socialpolitik under och mellan krigen).

stabiliserade löner. Sedan en löneinspektion införts i hela landet och löneförhållandena utretts genom en särskild undersökning, har lönesituationen blivit klarlagd. I allmänhet ha de lägre löntagarna och i stor utsträckning även mellankategorierna fått full kompensation för dyrtiden. Minst är kompensationen för statens tjänstemän, vilkas löner icke följa indextalet utan fastställas i samband med den årliga budgeten. Löneregleringsbeslutet av den 1 oktober 1942 gäller alla privatanställda. Kompensationen har varit mindre än den normala två tredjedelar för bättre avlönade och mera fast anställda löntagare. Den större kompensationen i Finland, jämförd t. ex. med de skandinaviska länderna, motiveras delvis med att den allmänna lönenivån tidigare varit lägre, delvis med att en del förnödenheter måste skaffas till pris, vilka överskrida dem, som ligga till grund för indextalet. Detta gäller även livsmedel, då en del av livsmedelsransonerna äro otillräckliga.

För bönder och andra självständiga företagare har realinkomsten i allmänhet icke sjunkit, åtminstone relativt sett, mera än hela nationalinkomsten gått ner. För att befrämja den fortsatta livsmedelsproduktionen har man innevarande år tagit i användning systemet med statliga subventioner, som möjliggöra försäljning av vissa livsmedel till pris, vilka understiga produktionskostnaderna. Speciella rabattkort för obemedlade ha tills vidare icke tagits i bruk, men förslag i sådant syfte har framförts med hänsyn till barnrika familjer. Då såväl den inhemska livsmedelsproduktionen som importen av livsmedel minskats, är det klart, att folkets näringsstandard väsentligen gått ner. I stort sett har hälsotillståndet dock varit tillfredsställande.

Bristen på arbetskraft. Lagen om krigstillstånd förutsätter även tvångsrekvisition av arbetskraft närmast för försvarets behov. En mera omfattande arbetsplikt har senare införts genom en 1942 utfärdad speciallag, enligt vilken varje finsk medborgare, som fyllt 18 men ej 55 år, är med vissa undantag pliktig att på tillsägelse utföra arbete, som är av vikt för landets försvar eller folkets försörjning eller nödvändigt för landets ekonomiska liv. Unga personer mellan 15—18 år samt personer mellan 55—70 år äro underkastade en begränsad arbetsplikt. Till arbete inkallad arbetspliktig får en av myndigheterna fastställd normallön och har i övrigt i förhållande till arbetsgivaren i stort sett samma rättigheter och skyldigheter som i ett fritt arbetsförhållande. Arbetspliktslagen avser ej allenast ett effektivt utnyttjande av all tillgänglig arbetskraft utan den ger även regeringen makt att begränsa företagarnas rätt att anställa arbetskraft. I sistnämnda avseende har stadgats, att inga byggnadsarbeten få påbörjas utan tillstånd. Dessa tillstånd ha beviljats mycket sparsamt.

För att säkerställa genomförandet av arbetspliktslagstiftningen har i varje kommun anställts en arbetskraftschef, som vid sin sida har en nämnd, där även arbetarna äro företrädda. Deras verksamhet ledes av särskilda arbetskraftsbyråer, för närvarande 22 till antalet, vilka sortera under arbetskraftsavdelningen i ministeriet för kommunikationsväsendet och allmänna arbeten. Arbets-

plikten har tillämpats huvudsakligen i försvarsarbeten, i krigsindustrin och i lantbruket. Den stora huvudmassan av arbetare arbetar fortfarande enligt fria avtal. Stor betydelse för utförande av viktiga arbeten har »talko»-verksamheten haft. I synnerhet kvinnor och unga personer ha genom dylik frivillig massinsats väsentligt lindrat den svåra bristen på arbetskraft.

Den visserligen minimala arbetslöshet, som fortfarande framgår av statistiken, består nästan uteslutande av mindre arbetsduglig arbetskraft. Åtgärder mot denna arbetslöshet förekomma endast i form av s. k. ämbetsverksreservarbeten för arbetslösa anställda.

Socialförsäkring. Redan år 1939 utfärdades den första lagen om krigsförsäkring, enligt vilken staten kan bevilja återförsäkringar för transportförsäkringar och arbetares olycksfallsförsäkringar, som meddelats av inhemska försäkringsbolag. Samtidigt tillsattes en krigsförsäkringsnämnd, som inom ramen av i saken utfärdade förordningar omhänderhar ifrågavarande återförsäkring. Senare har återförsäkring införts även för annan försäkringsverksamhet.

Om olycksfallsförsäkring för sjömän har även år 1939 utfärdats speciallag, enligt vilken större ersättning, ävensom ersättning av annat slag än i lagen om arbetares olycksfallsförsäkring är stadgat, kan erläggas till sjömän under kriget. För ordnande av ifrågavarande försäkring ha vederbörande bolag bildat en sammanslutning, som i sin tur ingått ett återförsäkringsavtal med statens krigsförsäkringsnämnd. Vad beträffar den allmänna arbetarolycksfallsförsäkringen, har frågan om ansvarigheten för krigsrisken ordnats genom en lagändring, enligt vilken bolagen ansvara även för krigsskador. Frågan om en allmän förhöjning av ersättningarna så, att de motsvara dyrtiden, är under utarbetande.

Krigsolycksfallslagstiftningen har helt förnyats under krigstiden. Den nuvarande lagen av år 1941 ger större ersättningar än den allmänna olycksfallsförsäkringslagen i sin nuvarande form. Vid beräknande av ersättningens storlek beaktas såväl vederbörandes militära grad som hans tidigare arbetsförtjänst i civilt arbete. Dagpenningens grundbelopp växlar mellan 23 och 55 mark och pensionens mellan 8 280 och 19 800 mark per år. Den äldre krigsolycksfallslagstiftningen garanterade enbart vård och penningersättningar för sårade och invalider samt deras familjemedlemmar. Genom nya lagar har man åren 1941 och 1942 infört ett kompletterande system med arbetsvård för såväl invaliderna själva, ifall deras invaliditet är minst 10—30 %, som för krigsänkor och krigsvärnlösa. Arbetsvården innebär en i varje särskilt fall mest ändamålsenlig yrkesutbildning samt anskaffning av arbetsplats och -redskap. För barn är yrkesutbildningen grundligare, men för andra måste den bli tämligen kortvarig. Ibland kan den räcka endast några månader. Administrativt lyder invalidernas arbetsvård under försvarsministeriet samt krigsänkornas och krigsvärnlösas arbetsvård under socialministeriet.

Nämnas må ytterligare att livförsäkringsavtal, som ingåtts före vinterkrigets utbrott, utvidgats att täcka jämväl risker föranledda av kriget.

Denna ökade ansvarighet täckes huvudsakligen med de fonder, bolagen ha till sitt förfogande, och delvis även med tilläggspremier, så att ifrågavarande ersättningar icke föranleda utgifter för staten.

Det var naturligt att verkställandet av folkpensionslagen, som trädde i kraft år 1939, i hög grad försvårades, då kriget i slutet av samma år utbröt. Sålunda blev det omöjligt att insamla premier i samband med beskattningen år 1940, varför uppbörden för sagda år uppsköts ett år framåt, så att premier år 1941 uppburos för två år. Erläggandet av premier genom innehållande av lön har i allmänhet varit i kraft på det sätt, som lagen förutsätter. Betydande avvikelser ha emellertid måst göras främst i fråga om försvarsverkets arbeten, skogsarbeten och arbeten på det med riket återförenade området. Vissa befolkningskretsar, närmast den förflyttade befolkningen, ha helt befriats från försäkringspremier för åren 1939, 1940 och 1941. I folkpensionslagen ha till följd av krigstiden måst vidtagas även några andra mindre ändringar. Så har folkpensionsanstalten fått friare händer att placera anstaltens medel än vad lagen förutsätter. I praktiken ha pensionsanstaltens medel till största delen placerats i statens obligationer och andra statslån. I slutet av år 1941 uppgingo pensionsanstaltens placeringar till i jämna tal 1 100 milj. mark, varav i aktier 100 milj. (motsvarande 9 %), i obligationer 676 milj. (61 %) och i lån 326 milj. (30 %). Från början av år 1942 har pensionsanstalten begynt utbetala invaliditetspensioner. Från och med år 1944 stiger försäkringspremien till 2 % av inkomsten. Premierna under år 1941 stego till 150 milj. mark. Det har föreslagits, att premierna senare skulle höjas till 3 % av inkomsten och att pensionerna skulle ökas med bidrag av statsmedel, så att de få samma köpkraft som före kriget.

Den 19 juni 1942 utfärdades en ny viktig lag om understödskassor. Den trädde i stället för förordningen av år 1897 om arbetarunderstödskassor och reglerar den frivilliga socialförsäkringen enligt nutida principer. Då Finland icke ännu har infört obligatorisk sjukförsäkring, är denna den viktigaste grenen av frivillig socialförsäkring. Understödskassorna kunna även bevilja arbetslöshetsunderstöd, ålderdoms- och invaliditetspensioner, pensioner åt efterlevande, begravningshjälp, understöd vid avgång från arbete eller befattning och annat understöd på grund av social personförsäkring.

Bostadspolitik. Från den 1 juni 1941 har hyresreglemente införts för bostadslägenheter. Sedan den 12 mars 1942 äro även affärs- och andra lägenheter underkastade en lindrigare hyresreglementering. Hyresnivån har fastlåsts vid sitt läge den 1 juni 1939. Genom socialministeriets olika beslut har det bestämts, att hyran i centralvärmehus får höjas med 22 % och i andra hus med 8 %. Den förra förhöjningen är föranledd huvudsakligen av bränslekostnaderna. För att hyresreglementeringen ej skall hindra nybyggnadsverksamhet, har beträffande hyrorna i nya hus fastslagits, att hyran skall motsvara produktionskostnaderna. Sedan september 1942 har även obligatorisk bostadsförmedling varit införd i städerna och några andra kommuner.

Befolkningsfrågan har varit aktuell redan före kriget, varför det är naturligt, att denna fråga under krigen, genom vilka landet förlorat tiotusental av sin bästa ungdom, ännu mera trätt i förgrunden. Utav de talrika förslag, som befolkningskommittén framställt, har tills vidare dock endast ett blivit genomfört, nämligen systemet med barnbidrag åt stora, obemedlade familjer, vilket trätt i kraft den 1 juli 1943. Då de disponibla medlen varit strängt begränsade, 50 milj. mark för år 1943, ha bidragen blivit rätt små, 800—1 400 mark per år för det femte och varje därpå följande barn i familjer under bestämd inkomst- och förmögenhetsgräns. De delas ut genom kommunala vårdnämnder och ges såvitt möjligt in natura, såsom i form av odlingsparcell, reparation av bostad, husdjur, kläder, livsförnödenheter m. m. Ett förslag till lag om bosättningslån är under utarbetande i socialministeriet och kommer att avgöras under de närmaste månaderna.

Hälsotillståndet och dietförhållandena i Ångermanlands skogsbygd.

Av överläkaren *Folke Möller*, Sollefteå.

Kommittén för folkhälsa och folknäring inom Västernorrlands län, vilken bildades hösten 1941 under ordförandeskap av landshövding Engberg, företog under trenne kvartal 1942 en undersökning av födoämneskonsumtionen bland ett 40-tal hushåll i Graninge, Helgums och Edsele socknar. Undersökningarna kombinerades med fortlöpande läkarundersökningar, en tandundersökning och en bostadsundersökning.[1]

Av praktiska skäl och för att om möjligt utgå från enhetliga bedömningsgrunder skedde kostundersökningarna såsom ett led i Socialstyrelsens och Statens instituts för folkhälsan fortlöpande kvartalsundersökningar av födoämneskonsumtionen. Tillvägagångssättet var därvid följande: materialet uppdelades i 3 kategorier alltefter hushållens levnadsstandard. Med hjälp av hushållsnämnderna instruerade hemkonsulenterna husmödrarna i att å därför avsedda formulär i detalj anteckna familjernas dagliga konsumtion av livsmedel under en bestämd kort tidsperiod. Vid ungefär samma tidpunkt företogo läkare och sköterskor från garnisonssjukhuset i Sollefteå vid personliga besök i hemmen en undersökning av samtliga familjemedlemmar. Denna tog närmast sikte på förefintligheten av symtom på bristsjukdomar. Samtidigt utfrågades vederbörande om förekomsten av sjukdomar under tidigare skeden. Under sista kvartalet företogs av tandläkaren en ytterst noggrann tandundersökning.

Anledningen till denna undersökning var den sedan flera år tillbaka gjorda erfarenheten, att en stor del av de patienter, som vårdades eller behandlades å garnisonssjukhuset i Sollefteå, var behäftad med sådana sjukdomssymtom, vilka helt eller delvis kunde härledas från bristfällig föda. Denna iakttagelse har ju tidigare gjorts även på andra håll och bl. a. med utgångspunkt från erfaren-

[1] Se Soc. Medd. årg. 1943, sid. 704.

heterna vid Umeå lasarett föranlett den av medicinalstyrelsen igångsatta socialhygieniska undersökningen i Västerbottens och Norrbottens län åren 1929—1931. Undersökningens syfte blev därför i första hand att närmare studera hushållens kostvanor, framför allt då frågan, i hur stor utsträckning skyddsfödoämnen ingingo i matsedlarna, därnäst att uppspåra eventuell förekomst av sjukdomar och sjukdomsanlag i dessa familjer, som själva betraktade sig som friska, samt att på grundval därav försöka utforska ett eventuellt orsakssamband mellan dålig kost och dålig hälsa. Ehuru kommittén ansåg dietspörsmålet vara det viktigaste i detta sammanhang, företogs dock även en uppskattning av bostadsstandarden så gott detta lät sig göra utan alltför stort intrång i hemmen.

En undersökning som denna måste vara behäftad med åtskilliga felkällor. För det första innebär den omständigheten, att man i dessa familjer kunnat föra godtagbara hushållsböcker, ett visst urval. För det andra bör man taga hänsyn till att själva undersökningen har ett visst propagandavärde, eller med andra ord: husmödrarna kunna tänkas sträva efter att uppvisa så bra matsedlar som möjligt. Denna olägenhet elimineras dock delvis därav att husmödrarnas uppfattning om en god kost ofta icke är densamma som den moderna sakkunskapens. För det tredje är att märka att kosthållsberäkningarna avse den genomsnittliga förbrukningen inom hushållen, medan läkarundersökningarna gälla individer. Vi få göra klart för oss, att vi med dessa hushållsundersökningar endast få en ungefärlig uppfattning om den enskilde individens kosthåll. Till slut skulle man kunna anmärka, att vid dessa undersökningar, som utfördes 1942, kristidsförhållandena kunna ha satt sin prägel på konsumtionen. Häremot kan invändas, att de familjer det här gäller i övervägande utsträckning själva producera sina födoämnen och detta i ungefär samma utsträckning som under fredstid, och till följd därav äro ganska litet berörda av ransoneringen. Av 33 i detta avseende undersökta hushåll voro således endast 5 sådana som inköpte övervägande delen av sin föda. Sammanfattningsvis kan man alltså säga, att — med undantag av vad som ovan sagts om svårigheten att bestämma den individuella konsumtionen, vars inverkan på resultatet är obestämbar — samtliga ovannämnda felkällor ha den tendensen att ge oss en gynnsammare uppfattning om näringstillståndet än vad som verkligen är fallet och att de brister, som i det följande skola omtalas, troligen skulle framträtt ändå tydligare, om icke dessa felkällor funnits.

Socknarna Edsele, Helgum och Graninge kunna anses representera det ångermanländska inlandet. Det är all anledning antaga, att förhållandena ligga annorlunda till i industrisamhällena i nedre Ådalen och vid kusten.

Alltefter sina levnadsförhållanden ha familjerna uppdelats i 3 grupper, och man har strävat efter att få med lika många hushåll ur varje grupp. Det rör sig mest om de 3 huvudyrkesgrupperna hemmansägare, småbrukare och skogsarbetare. Familjerna utgjordes av i genomsnitt 3 vuxna och $2^1/_2$ barn.

Sammanlagt ha 51 hushåll med inalles 253 individer varit föremål för läkarundersökningar, därav 41 hushåll vid 2 tillfällen, nämligen i mars och november 1942, de övriga endast vid ett tillfälle. Därvid ha givetvis icke samtliga familjemedlemmar kunnat undersökas, enär vid besöken i hemmen ofta en eller annan familjemedlem trots förhandsvarning icke kunnat hålla sig hemma. Kosthållsundersökningar ha företagits i 42 hushåll, därav i 19 hushåll under 1:a, 2:a och 4:e kvartalen 1942, således under tre tvåveckorsperioder, i 14 hushåll under två tvåveckorsperioder och i 9 hushåll under en tvåveckorsperiod. Samtliga dessa kosthållsundersökta familjer ha även läkarundersökts.

Av de 253 personer, som läkarundersökts, voro 41 män, 70 kvinnor och 142 barn i åldern t. o. m. 18 år. Av största intresse var givetvis *kroppsvikten*. Vid bedömning av denna ansågs över- resp. undernormal vikt hos de vuxna föreligga, då vikten i kg med mer än 10 över- resp. understeg antalet cm i kroppslängd över 100 cm. Hos barn ansågs över- resp. undervikt föreligga, om vikten vid given

Tab. 1. Hämoglobinvärden.
Haldanes Standard.

Kategori	Antal undersökta	Antal fastställda hämoglobinvärden	Därav		
			låga	normala	höga
Män	39	51	2	44	5
Kvinnor	69	109	6	81	22
Gossar	57	80	9	67	4
Flickor	44	76	4	45	27
Summa	209	316	21	237	58

längd föll utanför den av Broman, Dahlberg och Lichtenstein uppdragna variationsbredden M ± 2·5 σ. Barnens längd bedömdes i förhållande till åldern enligt av samma författare bestämda variationsbredder. Samma principer ha således tillämpats som vid socialstyrelsens tidigare undersökningar.[1] Med dessa bedömningsgrunder fann man följande, sedan från de 41 männen avskilts en, vars vikt var osäker: av de återstående 40 voro 35 normalviktiga, 2 överviktiga med 3—11 kg, 3 underviktiga med 1—3 kg. Av 70 kvinnor voro 51 normalviktiga, 16 överviktiga med 1—44 kg och 3 underviktiga med 1—3 kg. Av de 142 barnens vikter kasserades 3 som osäkra. Av de återstående 139 voro 137 normalviktiga för sin längd, 1 översteg vikten med c:a 5 kg och 1 understeg den med c:a 2 kg. Av 135 barn voro alla normallånga för sin ålder.

Härav framgår att några större avvikelser nedåt eller uppåt från den normala vikten hos de undersökta icke förekommit. Den något höga frekvensen av övervikt bland vuxna kvinnor torde motsvaras av erfarenheterna i allmänhet av korpulens särskilt bland äldre kvinnor.

Subjektiva sjukdomstecken förekommo endast i ringa utsträckning. De i ett blandat sjukhusklientel vanligast förekommande sjukdomarna, nämligen tuberkulos och reumatiska åkommor, voro sällsynta i dessa familjer.

Förekomsten av *blodbrist* undersöktes genom bestämning av blodfärgämnet med en standardiserad Sicca-hämometer. Därvid ansågs ett normalt hämoglobinvärde hos män föreligga, då detta med högst 15 % över- eller understeg 110 %, hos kvinnor, då det med högst 15 % över- eller understeg 90 %. Barnens hämoglobinvärden ansågos normala, då de med högst 15 % över- eller understego de av *Williamson* bestämda siffrorna för olika åldrar. Resultatet framgår av tab. 1. Med undantag av ett något ökat antal fall av blodbrist hos pojkar (siffrorna äro dock för små för att tillåta någon säker slutsats) har undersökningen således icke kunnat påvisa någon ökad förekomst av blodbrist i familjerna, då denna enbart bestämdes genom halten av blodfärgämne. I de fall, då mätningarna företogos vid två tillfällen, och vid någotdera tillfället abnormt låga eller abnormt höga hämoglobinvärden fastställts, konstaterades en förbättring resp. försämring av dessa i den utsträckning som framgår av tab. 2, d. v. s. höjning och sänkning av hämoglobinvärdena påvisades i ungefär lika stort antal fall. I alla händelser fanns det intet, som säkert talade för, att den mellanliggande sommaren hade inverkat i gynnsam riktning. Detta skulle då möjligen ha varit fallet hos de vuxna kvinnorna.

Däremot fanns det två sjukdomstecken, vilka visade en påfallande riklig förekomst, nämligen de s. k. *epitelsymtomen* och *engelska sjukan*. Med de förra menas degenerativa förändringar i diverse slemhinnor, här endast undersökta beträf-

[1] Se Soc. Medd. årg. 1942, sid. 279, samt publikationen Hushållsbudgeter och livsmedelskonsumtion i städer och tätorter 1940—1942, utgiven av Kungl. Socialstyrelsen.

Tab. 2. Förändring av abnorma hämoglobinvärden från mars till november 1942. Antal fall.

Kategori	Ökning	Minskning
Män	1	3
Kvinnor	11	5
Gossar	3	2
Flickor	5	6
Summa	**20**	**16**

fande munslemhinna, läppar och tunga samt naglar, förändringar vilka huvudsakligen bruka förekomma hos vuxna kvinnor. Vid denna undersökning medtogos således tungatrofier och nagelförändringar (sköra naglar och urgröpta naglar) samt s. k. cheiloser (sårnader i mungiporna), de sistnämnda dock icke om de förekommo som isolerat symtom. Det visade sig, som framgår av följande tablå, att av 253 undersökta (hela materialet) 42 individer, därav 24 kvinnor och 12 barn, företedde epitelsymtom. Engelska sjukan, pågående eller överstånden, förefanns hos 54 individer, därav 43 barn. Man anser f. n. att förstnämnda defekt har med brist på eller bristande omsättning av järn eller riboflavin (B_2-vitamin) eller med bäggedera att göra, medan ju engelska sjukan tillskrives brist på D-vitamin.

Kategori	Antal undersökta	Därav med	
		Epitelsymtom	Rakitis
Män	41	6	9
Kvinnor	70	24	2
Barn	142	12	43
Summa	**253**	**42**	**54**

Till slut må nämnas, att bland de 142 undersökta barnen 54 enbart hade haft flaskuppfödning. Då det kunde misstänkas, att denna relativt höga siffra kunde sammanhänga med sjukdomstecken hos modern, gjordes en undersökning, men det visade sig att mödrar till flaskuppfödda barn och övriga mödrar icke visade några större skillnader härutinnan. Detta utesluter naturligtvis icke, att sjukdomar eller svaghetstillstånd, vilka icke givit några kännbara symtom, ändå kunna ha inverkat på moderns mjölksekretion.

Någon onormalt stor dödlighet bland barnen har ej kunnat konstateras. Bland 43 familjer, som utfrågades på denna punkt, hade 35 icke mist något barn, fem familjer hade förlorat 1 barn, en hade förlorat 2 och två förlorat 3 barn.

Bearbetningen av födoämneskonsumtionen i de berörda hushållen har nu hunnit så långt att de viktigaste siffrorna föreligga. Man finner bland de enskilda hushållen rätt stora skillnader mellan siffrorna under de tre kvartalen. De äro med all sannolikhet uttryck för årstidsvariationer i födoämnesproduktionen och i produkternas näringsvärden. Dessa variationer måste givetvis vara särskilt markanta i dessa småbrukarhushåll, som huvudsakligen leva av vad den egna jorden frambringar. I sex hushåll fanns en kontinuerlig sänkning av värdena från det första till det sista kvartalet, vilket man får misstänka bero på krisens inverkan. Härför talar att tre av dessa hushåll voro sådana, som köpte övervägande delen av sin föda, och två av dessa köpte en stor del av densamma. F. ö. kan man icke utläsa någon bestämd tendens i uppåt- eller nedåtgående riktning vid en jämförelse emellan de tre kvartalen, om hänsyn tages till de nämnda årstidsväxlingarna.

Vid en granskning av de funna talen finner man, att *kaloritillförseln* varit tillfredsställande, i det att energitillförseln endast i 4 hushåll understeg den normala. I allmänhet håller sig denna ganska väl ovanför det för en vuxen man i

måttligt ansträngande arbete som normalt uppskattade värdet av 3 000 kalorier. Dock bör man hålla i minnet, att i en stor del av dessa familjer både husfadern och husmodern utföra ett synnerligen hårt arbete. Där kaloritalen äro låga eller endast lätt förhöjda, synes den bristande tillförseln bero på för liten *fettillförsel*. I somliga fall, men långtifrån i alla, är det smöret som tryter. Detta innebär då även minskad tillförsel av A- och D-vitaminer. Överhuvud taget ligger fetttillförseln i underkant, särskilt om man tar hänsyn till de hårda arbetsförhållandena och till klimatet.

Utan att närmare gå in på *kolhydratmängden* i födan, vilken hos denna befolkningstyp utgör huvudenergikällan (i medeltal uppgick den till 571 g per konsumtionsenhet och dag), övergår jag till en granskning av födans halt av *äggvita*. Den förtärda mängden äggvita per konsumtionsenhet, uttryckt i absoluta tal (g äggvita per dag) är i det övervägande antalet fall tillfredsställande; endast i ett par fall ligger den omkring »normalsiffran» 70 g, en siffra som man dock har anledning anse snarast vara en minimisiffra. Endast ett hushålls äggvitekonsumtion ligger lägre än denna siffra. Uttrycker man äggvitemängderna i relation till totala kalorimängderna, så får man i varje fall icke något intryck av något äggviteunderskott. Procenttalen ligga mellan 9 och 18, med ett medelvärde av 13 %, en siffra som icke kan betraktas som särskilt låg. Man skulle nog väntat sig en lägre äggviteandel hos en kroppsarbetande lantbefolkning som denna. Vad äggvitans sammansättning beträffar, uppställes ofta den fordran, att minst hälften av äggvitan skall utgöras av animalisk äggvita, detta därför att ett flertal av växtäggvitorna innehålla sådana aminosyror, som organismen icke kan använda till uppbyggande och ersättande av vävnadscellerna. Procenten animalisk äggvita har uträknats för första kvartalet, varav framgår, att denna andel i flera fall ligger under 50 %, varigenom genomsnittsvärdet för de undersökta hushållen kommit att ligga obetydligt under denna siffra i stället för att, som önskvärt vore, ligga markerat över densamma. Orsaken är spannmålsprodukternas dominerande betydelse som äggvitekälla i dessa hushåll, främst vetemjölets.

Calciumvärdena äro genomgående höga, ofta 100 % och mera över normen. Hur mycket av calciumsalterna som verkligen utnyttjas av organismen är en fråga som livligt debatterats i fackkretsar. Även *fosfor*konsumtionen visar tillfredsställande värden, dock icke tillnärmelsevis så höga som calciumtillförseln. Med *järn*tillförseln ställer det sig annorlunda. Den visar i flera fall ett underskott, tydligen beroende på otillräcklig potatiskonsumtion vid en eljest icke fullvärdig diet. Vid ett tillfälle kunde man misstänka en otillräcklig konsumtion av mjöl och bröd som huvudsaklig orsak — ett sällsynt fynd i dessa trakter. *A-vitaminerna* visa nästan genomgående låga genomsnittsvärden. Under sista kvartalet förekom dock ett flertal normala och höga värden beroende på den höga A-vitaminhalten i födoämnena vid denna årstid. Det torde framför allt vara bristande konsumtion av grönsaker och frukt, fisk, ägg och lever, som betingar detta A-vitaminunderskott. *B_1- och C-vitamintillförseln* är i åtskilliga fall otillräcklig och i dessa fall föreligger oftast brist på bägge dessa vitaminer samtidigt. Vanligen är det då fråga om bristande *tillförsel av potatis och (eller) mjölk vid eljest insufficient diet*.

Av de brister, som finnas beträffande konsumtionen av de viktigaste födoämnena, visar det sig, att den mest konstanta är bristen på frukt och grönsaker, inälvor, ägg, kött och fisk. Så når t. ex. konsumtionen av frukt, grönsaker och rotfrukter (utom potatis) sällan upp till 200 g per dag och konsumtionsenhet. Lever och inälvor saknas helt i flera hem, den sammanlagda mängden fisk och kött uppgår sällan till 100 g per dag och konsumtionsenhet och ägg förekomma sällan i en mängd av $^1/_2$ ägg per dag och konsumtionsenhet; ofta saknas de helt, åtminstone under något kvartal. En glädjande företeelse är emellertid den rikliga förekomsten av mjölk i de flesta hushåll; en liter per dag och konsumtionsenhet är en vanlig företeelse. Det synes därför som om mjölken vore det födoämne, med vilket

dessa familjer mestadels rädda sig undan de ödesdigra följder, som den i övrigt bristfälliga kosten skulle medföra. Men nästan lika stor roll synes potatisen spela, vilken dock i flera hushåll förtäres i alltför ringa mängd (under 200 g). Det visar sig också, att, där potatisen eller mjölken tryter, detta tydligt avspeglar sig i en bristande tillförsel av järn, A-, B- och C-vitamin, oftast alla dessa ämnen på en gång.

Sammanfattningsvis kan alltså sägas, att kosten i dessa hushåll på grund av brist på huvudsakligen frukt och grönsaker, kött, fisk och inälvor samt ägg är insufficient, men att denna insufficiens med undantag av A-vitaminbristen under vintermånaderna icke återspeglas i abnormt sänkta tal för näringsbeståndsdelarna, annat än då potatiskonsumtionen går ner till en mängd av omkring 200 g per dag och konsumtionsenhet eller därunder eller den höga mjölkkonsumtionen av omkring 1 l per dag och konsumtionsenhet väsentligt sänkes eller denna mjölkmängds sammansättning förändras (t. ex. övervägande skummjölk). Med andra ord: bristen på diverse skyddsfödoämnen uppväges i ett labilt system av ett överskott på mjölk och potatis. En minskning av detta överskott medför en väsentlig och tydlig rubbning i denna jämvikt. Vidare ligger kaloritillförseln i underkant, beroende på låg fetthalt i födan, och slutligen är den animaliska äggviteandelen i födan i flera fall för liten.

När nu, som här gjorts, talats om födans mängd och kvalitet, så bör man icke glömma, att näringsvärdet i de konsumerade födoämnena icke är återgivet i exakta tal. Särskilt då det gäller vitaminerna, finnas otvivelaktigt stora variationer icke endast säsongmässigt utan även lokalt. Även jordmånen och utfodringen spela en stor roll. Så ha ju de på Folknäringskommitténs föranstaltande av professorn Platon företagna mjölkundersökningarna visat, att mjölk från AIV-utfodrade kor var 60 % mera A-vitaminrik än från kor utfodrade på vanligt sätt. I vad hänseende skilja sig våra norrländska grönsaker i näringshänseende från de sörländska? Hur ligger det till med B-vitaminhalten i det norrländska kornet, jämfört med det syd- och mellansvenska? Sådana frågor tarva ett svar, innan man med säkerhet kan ge ett omdöme om det verkliga näringsvärdet i de födoämnen, som konsumerats i de här berörda hushållen. Därtill kommer osäkerheten inför problemet, hur mycket som verkligen resorberas i organismen, vare sig den är frisk eller av långvarig bristsjukdom försvagad. När vi satt som vår uppgift att försöka finna ett samband mellan bristande tillförsel av vissa näringsbeståndsdelar och kroppsliga sjukdoms- eller svaghetstecken, så försvåras detta arbete ytterligare därigenom att två av de i detta sammanhang kanske viktigaste ämnena, nämligen B_2- och D-vitaminet, icke kunnat tagas med i beräkningen på grund av de svårigheter, som ännu föreligga att bestämma deras kvantitativa förekomst i våra födoämnen.

En närmare jämförelse mellan näringsvärdena i den konsumerade födan och hälsotillståndet i varje enskild familj uppvisar nämligen inga som helst paralleller mellan dålig kost och dåligt hälsotillstånd eller fullvärdig kost och hälsa. Förutom på nämnda omständighet, nämligen avsaknaden av uppgifter om B_2- och D-vitaminhalten i födan, beror detta sannolikt därpå att sjukdomstecken, särskilt då epitelsymtom och engelska sjukan, äro så vanliga att de saknas endast i ett fåtal familjer. Så kunde man endast om 6 familjer fälla det omdömet att hälsotillståndet genomgående var gott och beträffande födans sammansättning fyllde inget hushåll, att döma av uppgifterna, kravet på en fullvärdig kost. Bland de 6 familjerna utan sjukdomstecken befann sig en med en anmärkningsvärt låg näringsstandard.

Denna redogörelse för kosthållsundersökningarna och läkarundersökningarna i de tre ångermanländska skogssocknarna är endast preliminär. Kommittén för folkhälsa och folknäring inom Västernorrlands län har för avsikt att senare framlägga en utförligare och allsidigare rapport i ämnet.

Kortare meddelanden.

Byggnadskostnaderna i Stockholm 1939—1 oktober 1943. Enligt en inom socialstyrelsen verkställd beräkning hade byggnadskostnaderna för ett hyreshus i Stockholm från årsskiftet 1938/39 till den 1 oktober 1943 stigit med 39·1 %. Om byggnadskostnaden den 1 januari 1939 sättes = 100, uppgick sålunda byggnadskostnadsindex för Stockholm den 1 oktober 1943 till 139 eller samma indextal som den 1 juli 1943. Motsvarande indextal för tidigare beräkningstillfällen återges nedan (jfr Soc. Medd. årg. 1943, sid. 703):

	1939	1940		1941			1942				1943			
	1/1	1/10	1/4	1/7	1/10	1/1	1/4	1/7	1/10	1/1	1/4	1/7	1/10
Index .	100	117	121	125	127	127	133	134	137	139	138	139	139

I jämförelse med den 1 juli 1943 ha materialkostnaderna stigit med 0·6 %, vilket huvudsakligen lär bero på att gasspisen »Vesta», som ej längre finns i marknaden, utbytts mot annan trelågig gasspis av Husqvarnas fabrikat. Lönekostnaderna ha däremot icke ändrats sedan den 1 juli. I förhållande till den 1 januari 1939 ha materialkostnaderna den 1 oktober 1943 stigit med 62·5 % och lönekostnaderna för arbeten, utförda på byggnadsplatsen, med 11·0 %.

Levnadskostnaderna i Norrland är namnet på en av Industriens utredningsinstitut nyligen utgiven publikation, i vilken framlagts resultaten av en förberedande undersökning rörande levnadskostnaderna i Norrland.

Materialet för undersökningen är hämtat från socialstyrelsens prisundersökning år 1941[1] rörande levnadskostnaderna i rikets olika kommuner och vissa särorter, vilken här gjorts till föremål för en specialbearbetning i syfte att belysa, hur levnadskostnaderna variera inom olika delar av Norrland samt hur de te sig vid en jämförelse mellan Norrland och övriga delar av riket. Till Norrland har i detta sammanhang även räknats Kopparbergs län. Avsikten har varit att därmed erhålla en utgångspunkt för en närmare analys av de orsaker, exempelvis transport- och distributionskostnader, traditionsbunden lokal prisbildning samt statliga regleringar, som betinga skillnader i varupriser och skattesatser mellan Norrland och det övriga Sverige.

Trots att under senare år en utjämning av de lokalt gällande prisnivåerna i vissa avseenden ägt rum, även innefattande en utjämning mellan de relativt dyra orterna i Norrland och landet i övrigt, äro dock de norrländska levnadskostnaderna fortfarande höga. De totala levnadskostnaderna i Norrland äro i genomsnitt 4 à 5 procent högre än i det övriga Sverige. Olikheterna mellan skilda delar av Norrland äro emellertid betydande. Gävleborgs och Kopparbergs län ha i stort sett samma levnadskostnader som de mellansvenska länen, men norr därom stegras levnadskostnaderna successivt till Norrbottens län, där kostnadsnivån ligger c:a 10 procent högre än i »övriga Sverige».

Indexmässigt sett är det skatterna som i Norrland avvika mest från det normala. I kronor räknat synas däremot merkostnaderna för skatter och livsmedel vara av ungefär samma betydelse, åtminstone för industriorternas vidkommande. Även kostnaderna för beklädnad äro på sina håll, särskilt i Jämtlands län, högre än normalt, utan att detta dock inverkar nämnvärt på totalbudgeten. Kostnaderna för bostad och bränsle äro i allmänhet icke högre än i övriga landsdelar. Detta gäller genomsnittsförhållandena. De lokala variationerna äro ofta betydande. Särskilt gäller detta bostads- och skatteposterna. Vissa orter ha sålunda hyreskostnader, som avsevärt överstiga de i Norrland genomsnittliga, och, vad beträffar skatterna, äro variationerna stora såväl uppåt som nedåt från genomsnittet räknat.

[1] Se Soc. Medd. årg. 1942, sid. 397.

PERIODISKA ÖVERSIKTER

Fattigvården år 1942.

Preliminära uppgifter.

De uppgifter, som rikets fattigvårdsstyrelser lämnat rörande fattigvården under år 1942, ha efter verkställd granskning av materialet sammanräknats kommunvis och nedsummerats för hela riket. På grundval härav lämnas i det följande en kort översikt av fattigvårdens omfattning under redogörelseåret. En utförlig redogörelse för fattigvården under 1942 kommer senare att offentliggöras i en särskild publikation, sedan bearbetningen av uppgifterna slutförts.

Fattigvårdsstatistiken grundar sig sedan den år 1939 genomförda omläggningen av densamma på uppgifter hämtade ur det socialregister, som skall föras i varje kommun. Statistiken omfattar alla de familjer (personer), som under redogörelseåret erhållit understöd av fattigvårdsstyrelserna enligt fattigvårdslagen, enligt lagen om kommunala pensionstillskott m. m. eller ur fond eller donation under fattigvårdsstyrelsernas förvaltning.

För redovisningen till fattigvårdsstatistiken gälla samma principer, som ligga till grund för socialregistrets förande. Enhet vid redovisningen av understödstagarna och av dem uppburna understöd utgör familjen i fattigvårdsrättslig mening. Familjen omfattar enligt fattigvårdslagen huvudpersonen, som kan vara man eller kvinna, samt de personer, som härleda sin hemortsrätt från honom eller henne, d. v. s. hustru samt barn och adoptivbarn under 16 år. Barn, som fyllt 16 år och enligt lagen äro självständiga hemortsrättsledare, redovisas för sig, dock endast om de erhållit för dem själva avsedd hjälp av fattigvården, eljest icke alls. Understöden redovisas alltså familjevis, vare sig familjen i dess helhet eller endast hemortsrättsledaren själv eller i förekommande fall endast hustrun eller de minderåriga barnen blivit delaktiga därav. I fråga om personlig vård, som meddelats någon av familjemedlemmarna på fattigvårdsanstalt eller sjukvårdsanstalt, lämnas dock i varje särskilt fall uppgift om antalet personer, som åtnjutit dylik vård, med fördelning på vuxna män och kvinnor samt barn.

Tab. 1 innehåller uppgifter angående dels antalet familjer i fattigvårdsrättslig mening, dels antalet individer, vilka under 1942 åtnjöto understöd av fattigvårdsstyrelserna.

Hela antalet understödsfall, d. v. s. familjer, som under 1942 åtnjöto understöd av fattigvårdsstyrelserna, uppgick till c:a 259 000, därav 147 000 på landsbygden och drygt 112 000 i städerna. Förändringen i antalet understödsfall sedan föregående år framgår för olika landsdelar av tab. 2. Från år 1941 har antalet understödda familjer minskat avsevärt, på landsbygden med drygt 10 400 och i städerna med ungefär 8 900 eller tillhopa med 19 300; i samtliga fall utgör den relativa nedgången i antalet understödsfall omkring 7 %.

Nedgången i antalet understödsfall har framför allt gällt familjer med barn. Inom gruppen ensamma kvinnor utan barn, som är den största, har nedgången varit minst.

Tab. 1. Antal familjer samt antal individer, som under år 1942 (och 1941) åtnjutit understöd av fattigvårdsstyrelserna.

	Absoluta tal				Procenttal			
	Landsbygd	Städer	Hela riket		Landsbygd	Städer	Hela riket	
			1942	1941			1942	1941
Antal understödsfall (familjer).								
Ensam man utan barn	41 083	29 925	**71 008**	75 303	27·9	26·7	**27·4**	27·0
» » med »	980	418	**1 398**	1 768	0·7	0·4	**0·5**	0·6
Ensam kvinna utan barn	51 658	43 734	**95 392**	97 256	35·1	39·0	**36·8**	34·9
» » med »	8 950	7 744	**16 694**	17 459	6·1	6·9	**6·4**	6·3
Gifta par (el. samboende) utan barn	18 185	13 139	**31 324**	34 374	12·4	11·7	**12·1**	12·4
Gifta par (el. samboende) med »	25 748	16 974	**42 722**	51 646	17·5	15·1	**16·5**	18·5
Ensamma barn	434	227	**661**	698	0·3	0·2	**0·3**	0·3
Summa understödsfall 1942	**147 038**	**112 161**	**259 199**	—	**100·0**	**100·0**	**100·0**	—
1941	157 466	121 038	—	**278 504**	—	—	—	**100·0**
Antal understödda personer.								
Vuxna män	85 996	60 456	**146 452**	163 091	30·8	31·4	**31·0**	31·3
» kvinnor	104 541	81 591	**186 132**	200 735	37·4	42·3	**39·4**	38·5
Barn under 16 år	88 892	50 657	**139 549**	157 423	31·8	26·3	**29·6**	30·2
Summa personer 1942	**279 429**	**192 704**	**472 133**	—	**100·0**	**100·0**	**100·0**	—
1941	305 697	215 552	—	**521 249**	—	—	—	**100·0**
Antal understödsfall till vilka utgått:								
enbart fattigvårdsunderstöd	140 507	97 416	**237 923**	259 896	95·5	86·9	**91·8**	93·2
» komm. pensionstillskott el. dyl.	3 634	11 238	**14 872**	11 941	2·5	10·0	**5·8**	4·3
» understöd ur fond el. donation	1 105	1 585	**2 690**	2 743	0·8	1·4	**1·0**	1·0
fattigv. o. komm. pensionstillskott	1 038	834	**1 872**	1 907	0·7	0·7	**0·7**	0·9
» o. understöd ur fond etc.	754	1 088	**1 842**	2 017	0·5	1·0	**0·7**	0·6
Summa	**147 038**	**112 161**	**259 199**	**278 504**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

Förändringarna i antalet understödsfall inom olika familjetyper från 1941 till 1942 framgå i absoluta och relativa tal av följande tablå.

	Ensamma män		Ensamma kvinnor		Gifta par el. samboende		Ensamma barn	Samtliga familjer
	utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn		
Landsbygden.								
Antal understödsfall	41 083	980	51 658	8 950	18 185	25 748	434	**147 038**
Ökning el. minskning sedan 1941	−2 763	− 221	−1 362	−641	−1 162	−4 183	− 96	**−10 428**
D:o i %	− 6·3	−18·4	− 2·6	− 6·7	− 6·0	− 14·0	−18·1	**− 6·6**
Städerna.								
Antal understödsfall	29 925	418	43 734	7 744	13 139	16 974	227	**112 161**
Ökning el. minskning sedan 1941	−1 532	− 149	− 502	−124	−1 888	−4 741	+ 59	**− 8 877**
D:o i %	− 4·9	−26·3	− 1·1	− 1·6	− 12·6	− 21·8	+35·1	**− 7·3**
Hela riket.								
Antal understödsfall	71 008	1 398	95 392	16 694	31 324	42 722	661	**259 199**
Ökning el. minskning sedan 1941	−4 295	− 370	−1 864	−765	−3 050	−8 924	− 37	**−19 305**
D:o i %	− 5·7	−20·9	− 1·9	− 4·4	− 8·9	− 17·3	− 5·3	**− 6·9**

Tab. 2. Antal understödsfall och understödstagare landsdelsvis[1] år 1942.

Landsdelar	Antal understödsfall	Ökning (+) eller minskning (−) sedan 1941		Antal understödda personer	Ökning (+) eller minskning (−) sedan 1941	
		Antal	%		Antal	%
Landsbygden	**147 038**	**−10 428**	**− 6·6**	**279 429**	**− 26 268**	**− 8·6**
Mälarlänen	28 740	− 2 142	− 6·9	50 644	− 4 862	− 8·8
Östra Götaland	21 631	− 1 123	− 4·9	38 051	− 2 744	− 6·7
Skåne, Blekinge o. Halland	17 734	− 1 135	− 6·0	31 824	− 3 054	− 8·8
Bohuslän o. Vänerlänen	23 995	− 1 561	− 6·1	41 699	− 3 993	− 8·7
Dalarna o. Norrland	54 938	− 4 467	− 7·5	117 211	− 11 615	− 9·0
Städerna	**112 161**	**− 8 877**	**− 7·3**	**192 704**	**− 22 848**	**− 10·6**
Stockholm	32 930	− 2 750	− 7·7	53 150	− 7 765	− 12·7
Göteborg	16 448	− 868	− 5·0	29 600	− 1 320	− 4·3
Malmö	6 002	− 443	− 6·9	10 813	− 1 520	− 12·3
Övriga städer över 30 000 inv.	19 333	− 1 949	− 9·2	34 216	− 4 640	− 11·9
Städer under 30 000 inv.	37 448	− 2 867	− 7·1	64 925	− 7 603	− 10·5
Hela riket	**259 199**	**−19 305**	**− 6·9**	**472 133**	**− 49 116**	**− 9·4**

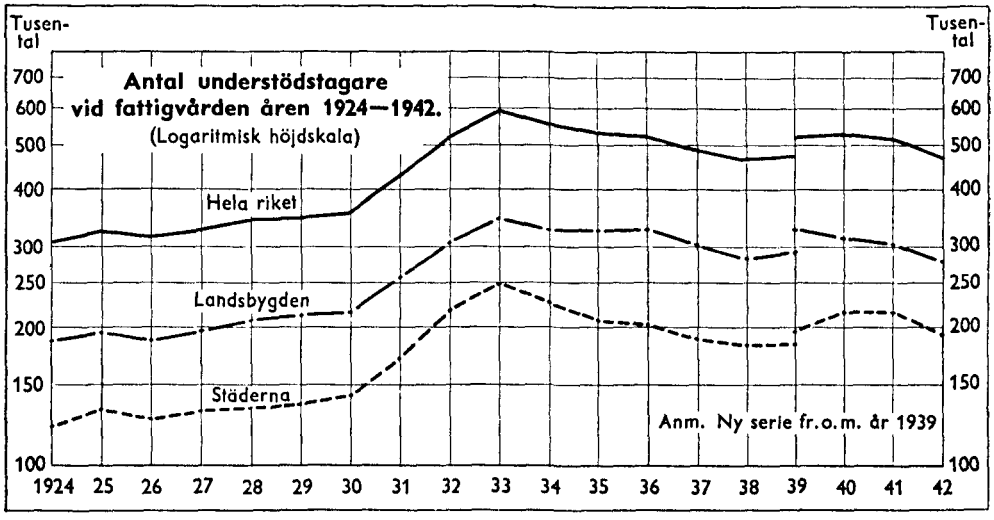
Av tab. 1 framgår även understödsfallens fördelning på olika familjetyper. Ensamma kvinnor utan barn utgjorde liksom 1941 den största gruppen (37 %), ensamma män utan barn den näst största (27 %). Ungefär 17 % av understödsfallen tillhörde gruppen äkta makar (eller samboende) med barn, medan ungefär 12 % voro äkta makar (eller samboende) utan barn. Ensamma kvinnor med barn utgjorde drygt 6 %. Ensamstående kvinnor omfattade totalt c:a 43 % av samtliga understödsfall, äkta makar 29 % och ensamstående män 28 %. Den enda nämnvärda olikheten mellan städer och landsbygd synes vara, att i städerna antalet ensamma kvinnor utan barn var något större, relativt taget, antalet äkta makar (eller samboende) med barn däremot något mindre än på landsbygden. I jämförelse med 1941 visar fördelningen på familjetyper någon ökning av gruppen ensamma kvinnor utan barn och en minskning av gruppen gifta par med barn.

Hela antalet redovisade understödda personer, alla familjemedlemmar medräknade, uppgick under redogörelseåret till något över 472 000, därav 146 500 vuxna män, 186 000 vuxna kvinnor och 139 500 barn under 16 år. Sedan år 1941 har antalet understödda personer, såsom framgår av tab. 2, minskat på landsbygden med 26 000 eller c:a 9 % och i städerna med 23 000 eller något över 10 %. För hela riket uppgick minskningen i antalet understödstagare till 49 000 eller 9 %. Antalet vuxna understödstagare har nedgått med 9 % och antalet understödda barn med 11 %.

Hur utvecklingen av antalet understödstagare gestaltat sig från år till år under perioden 1924—1942 framgår av de i nedanstående diagram återgivna

[1] På landsbygden ha landsdelarna i enlighet med 1936 års särskilda folkräkning avgränsats på följande sätt. *Mälarlänen* omfatta Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Örebro och Västmanlands län. *Östra Götaland* omfattar Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Gotlands län. *Skåne, Blekinge och Halland* utgöres av Blekinge, Kristianstads, Malmöhus och Hallands län. Till *Bohuslän och Vänerlänen* räknas Göteborgs och Bohus län samt Älvsborgs, Skaraborgs och Värmlands län. Slutligen omfattar *Dalarna och Norrland* Kopparbergs län och de norrländska länen.

kurvorna. Det är att märka, att uppgifterna om antalet understödstagare efter år 1939 icke äro jämförbara med dem, som hämtats ur de föregående berättelserna angående fattigvården. Beräkningen av antalet understödstagare skiljer sig sålunda från och med år 1939 från det förfaringssätt, som tidigare tillämpats i fattigvårdsstatistiken, framför allt därigenom att även anhöriga till personer, som erhållit vård på anstalt eller annan personlig hjälp (t. ex. i form av inackordering i enskilt hem o. dyl.), redovisats såsom understödstagare,

vilket förut icke varit fallet. För en jämförelse mellan den äldre och den nyare serien angives emellertid i diagrammet för år 1939 antalet understödstagare enligt såväl den äldre som den nya beräkningsmetoden.[1] Man kan beräkna antalet av ifrågavarande anhöriga, som f. n. i motsats till tidigare inräknats bland understödstagarna, till approximativt 50 000. Tager man hänsyn härtill, är det antal understödstagare, som redovisas för år 1942, lägre än något tidigare år sedan 1930.

Sätter man antalet av fattigvårdsstyrelserna understödda personer i procent av folkmängden, får man följande siffror för åren 1939—1942.

År	Landsbygden						Städerna	Hela riket
	Jordbruks-kommuner	Skogs-kommuner	Blandade kommuner	Industri-kommuner	Övriga kommuner	Samtl. landskommuner		
1942	5·2	8·9	6·9	8·3	7·5	7·0	7·9	7·4
1941	5·8	10·4	7·4	9·0	8·7	7·7	9·0	8·2
1940	5·9	10·9	7·8	8·8	9·0	7·9	9·1	8·4
1939	6·3	12·1	8·2	8·4	9·2	8·2	8·5	8·3

Förhållandet mellan antalet understödstagare och folkmängden visar en väsentlig nedgång från 8·2 % år 1941 till 7·4 % år 1942. Detta förhållande har under de tidigare krigsåren undergått rätt små förändringar. Utvecklingen har dock under åren 1939—1941 gestaltat sig något olika på landsbygden och i stä-

[1] Jfr härom Fattigvården år 1940, sid. 39 o. f.

derna. Detta torde främst ha sin grund i utvecklingen på arbetsmarknaden, vars växlingar med konjunkturer och säsonger i viss utsträckning återspeglas i hjälpsökandefrekvensen vid fattigvården. I fråga om landskommunerna ha talen alltsedan år 1939 varit stadda i en oavbruten nedgång i flertalet kommuntyper utom industrikommunerna. På landsbygden har, till följd av krisårens svårigheter på livsmedels- och bränsleförsörjningens område, en påtaglig brist på arbetskraft varit rådande på vissa håll, främst till jordbruket och skogsbruket. Beträffande städerna har utvecklingen på vissa områden av arbetsmarknaden gått i annan riktning. Särskilt den senare delen av år 1940 karakteriserades där av en ökad arbetslöshet på grund av den stagnerande bostadsbyggnadsverksamheten och den skärpta handelsavspärrningen. Detta hade till följd att relativa antalet understödstagare vid fattigvården i städerna steg från 8·5 % år 1939 till 9·1 % år 1940, en stegring som särskilt gjorde sig märkbar i de större städerna och dess förorter.[1] För år 1941 stannade talet vid 9·0 %.

Ungefär 147 000 personer med tilläggspension hade erhållit kompletterande hjälp av fattigvårdsstyrelserna under år 1942. Dessa utgjorde ungefär 44 % av samtliga vuxna understödstagare vid fattigvården och ungefär 32 % av alla tilläggspensionärer i riket. Antalet tilläggspensionärer bland understödstagarna uppgick på landsbygden till c:a 93 000 och i städerna till ungefär 54 000. Sedan år 1941 ha de av fattigvården understödda tilläggspensionärerna minskat med omkring 5 000 eller ungefär 3 %. Denna nedgång är dock mindre än den samtidiga minskningen av antalet vuxna understödstagare vid fattigvården, varför relativa antalet tilläggspensionärer bland fattigvårdstagarna ökat något.

Familjer med barn hade i en del fall jämte fattigvårdsunderstödet uppburit barnbidrag eller bidragsförskott. Antalet barn med barnbidrag resp. bidragsförskott inom fattigvårdsklientelet uppgick till 22 500 resp. 7 300 eller i båda fallen till ungefär 1 000 färre än år 1941. De utgjorde 16 resp. 5 % av hela antalet barn inom de fattigvårdsunderstödda familjerna och ungefär 37 resp. 28 % av samtliga barn med barnbidrag resp. bidragsförskott i riket.

I tab. 1 redovisas understödsfallens fördelning efter den rättsliga formen för understödet. Enbart understöd enligt fattigvårdslagen utgick på landsbygden i c:a 96 % av de redovisade understödsfallen. I städerna utgjorde motsvarande andel 87 %. I senare fallet äro i gengäld de familjer, som uppburit kommunala pensionstillskott o. dyl. eller understöd ur fonder eller donationer under fattigvårdsstyrelsernas förvaltning, relativt taget desto flera än på landsbygden. Understöd enligt lagen om kommunala pensionstillskott m. m. hade enbart eller tillsammans med fattigvård utgått i 11 % av samtliga understödsfall i städerna, medan 3 % av familjerna erhållit understöd enligt samma lag i landskommunerna. Antalet understödsfall med understöd enligt denna lag var c:a 17 000 eller ungefär 3 000 flera än ett år tidigare. I denna lag sammanfattas alla de understöd, som ha utgått i form av kommunalt pensionstillskott, kommunala tillskott till invalidunderstöd, till blindhetsersättning, till barnbidrag eller bidragsförskott samt såsom kommunalt sjukvårdsbidrag. Majoriteten av de understöd, som utgått enligt denna lag, har dock haft form av

[1] Jfr härom Fattigvården år 1940, sid. 17 o. f.

Tab. 3. Antal vårdtagare på fattigvårdsanstalter och sjukvårdsanstalter samt antal vårddagar och vårdkostnader m. m. år 1942 (1941).

	Vård på fattigvårdsanstalt				Vård på sjukvårdsanstalt			
	Landsbygd	Städer	Hela riket		Landsbygd	Städer	Hela riket	
			1942	1941			1942	1941
Antal vårdtagare:								
Vuxna män	11 192	9 026	**20 218**	21 653	21 909	12 049	**33 958**	35 420
» kvinnor	11 702	7 504	**19 206**	21 151	20 041	12 956	**32 997**	35 187
Barn under 16 år	283	256	**539**	627	4 387	2 736	**7 123**	8 032
Tillhopa 1942	**23 177**	**16 786**	**39 963**	—	**46 337**	**27 741**	**74 078**	—
1941	25 262	18 169	—	**43 431**	48 625	30 014	—	**78 639**
Sammanlagda antalet vårddagar i 1 000-tal								
1942	**6 503**	**4 294**	**10 797**	—	**8 421**	**3 821**	**12 242**	—
1941	6 849	4 396	—	**11 245**	8 590	4 017	—	**12 607**
Vårddagar per vårdtagare								
1942	281	256	**270**	—	182	138	**165**	—
1941	271	242	—	**259**	177	134	—	**160**
Vårdkostnader i 1 000-tal kr.								
1942	**15 228**	**15 849**	**31 077**	—	**13 799**	**7 919**	**21 718**	—
1941	14 989	15 390	—	**30 379**	13 621	8 018	—	**21 639**
Kostnad per vårddag, kr.								
1942	**2·34**	**3·70**	**2·88**	—	**1·64**	**2·07**	**1·77**	—
1941	2·19	3·50	—	**2·70**	1·59	2·00	—	**1·72**
Kostnad per vårdtagare, kr.								
1942	**657:—**	**944:—**	**778:—**	—	**298:—**	**285:—**	**223:—**	—
1941	593:—	847:—	—	**699:—**	280:—	267:—	—	**275:—**

kommunala tillskott till tilläggspension och invalidunderstöd. Av samtliga understödsfall med tilläggspension eller invalidunderstöd hade i landskommunerna 5 ½ % och i städerna omkring 24 % åtnjutit kommunalt pensionstillskott. Ifrågavarande lag tillämpas sålunda i mycket begränsad omfattning; i det stora flertalet av rikets kommuner kommer den överhuvud taget icke till användning. Under år 1942 kan man dock iakttaga en väsentligt ökad tillämpning av pensionstillskottslagen i städerna, där antalet understödsfall med understöd enligt denna lag sedan 1941 ökat med drygt 2 500 eller 28 %.

I tab. 3 lämnas vissa uppgifter angående antalet vårdtagare och vårddagar samt vårdkostnaderna på fattigvårdsanstalter resp. sjukvårdsanstalter. Som fattigvårdsanstalter räknas fattigvårdsanstalt enligt 31 § fattigvårdslagen (ålderdomshem, försörjningshem, vårdhem med föreståndare eller föreståndarinna), anstalt eller avdelning för sinnessjuka eller kroniskt sjuka, vilken tillhör fattigvårdssamhälle eller kommunalförbund, samt arbetshem. Till sjukvårdsanstalter räknas såväl lasarett, tuberkulossjukhus, vanföreanstalter, kuranstalter, konvalescenthem m. fl. anstalter som anstalter för vård av sinnessjuka, sinnesslöa och fallandesjuka, tillhörande staten, pensionsstyrelsen, landsting, enskild stiftelse etc. eller kommun (men ej under fattigvårdsstyrelses förvaltning).

På *kommunernas fattigvårdsanstalter* ha under 1942 på fattigvårdsstyrelsernas bekostnad vårdats inalles c:a 40 000 personer, på landsbygden 23 000

Tab. 4. Uppgifter angående hemunderstöd och »annan hjälp» under år 1942 (1941).

	Hemunderstöd			»Annan hjälp»		
	Landsbygd	Städer	Hela riket	Landsbygd	Städer	Hela riket
Antal understödsfall m. hemunderstöd resp. »annan hjälp»						
1942	**84 035**	**79 444**	**163 479**	**25 948**	**11 511**	**37 459**
1941	90 330	85 981	176 311	26 858	11 101	37 959
Antal understödsfall m. hemunderstöd resp. »annan hjälp» i % av samtliga						
1942	57·2	70·8	63·1	17·6	10·3	14·5
1941	57·4	71·0	63·3	17·1	9·2	13·6
Antal understödsmånader i 1 000-tal						
1942	**675**	**594**	**1 269**	·	·	·
1941	696	613	1 309	·	·	·
Antal understödsmånader per understödsfall						
1942	8·0	7·5	7·8	·	·	·
1941	7·7	7·1	7·4	·	·	·
Understödets värde i 1 000-tal kr.						
1942	**19 683**	**31 388**	**51 071**	**2 500**	**760**	**3 260**
1941	19 041	30 545	49 586	2 428	781	3 209
Understödets värde per understödsmånad, kr.						
1942	29	53	40	·	·	·
1941	27	50	38	·	·	·
Understödets värde per understödsfall, kr.						
1942	234	395	312	96	66	87
1941	211	355	281	90	70	85

och i städerna 17 000. I förhållande till 1941 har antalet vårdtagare minskat med 3 000. Medelantalet vårddagar per vårdtagare utgjorde 270 år 1942 mot 259 ett år tidigare. Det genomsnittliga antalet vårddagar per vårdtagare var högre på landsbygden än i städerna (281 mot 256), beroende på det relativt större antalet tillfälliga vårdtagare i senare fallet. De redovisade vårdkostnaderna avse merendels de avgifter, som fattigvårdssamhällena beräknat för vården på sina egna anstalter. Kostnaden per vårddag var i genomsnitt 2·34 kr. för landskommunerna och 3·70 kr. för städerna. De beräknade dagskostnaderna ha ökat sedan föregående år, i förra fallet med 7 % (från 2·19 kr.) och i det senare med 6 % (från 3·50 kr.).

Antalet understödstagare, som under 1942 åtnjöto vård på *sjukvårdsanstalter*, uppgick till ungefär 74 000, varav på landsbygden c:a 46 000 och i städerna 28 000. För 1941 var motsvarande antal för hela riket omkring 79 000. Genomsnittliga antalet vårddagar per vårdtagare utgjorde under redogörelseåret 165 mot 160 året förut. Även i fråga om vårdtagarna på sjukvårdsanstalt var medelantalet vårddagar per vårdtagare något större på landsbygden än i städerna (182 mot 138). De redovisade vårdkostnaderna avse i stor utsträckning de låga avgifter, som fattigvårdssamhällena erlägga till länslasaretten. Per vårddag utgjorde vårdkostnaden i landskommunerna i medeltal 1·64 kr. och i städerna 2·07 kr. Den har sedan år 1941 ökat, i förra fallet med c:a 3 % och i det senare med $3^1/_2$ %.

Beträffande övriga två huvudformer, vari fattigvårdsstyrelsernas hjälp utgått, lämnas vissa uppgifter i tab. 4.

Understöd i hemmet i olika former, kontant eller in natura, hade utgått till ungefär 163 000 familjer under år 1942. Motsvarande antal utgjorde för landskommunerna omkring 84 000 och för städerna drygt 79 000. Antalet har sedan år 1941 nedgått med ungefär samma procenttal som hela antalet understödsfall vid fattigvården, nämligen i förra fallet med c:a 7 % och i det senare med 8 %. Av samtliga familjer, som under 1942 fingo hjälp av fattigvårdsstyrelserna, hade 63 % åtnjutit hemunderstöd. Denna understödsform var vanligare i städerna, där hemunderstöd utgått till 71 % av understödsfallen, än på landsbygden, där motsvarande andel utgjorde 57 %.

Den genomsnittliga understödstiden för de hemunderstödda uppgick år 1942 till 7·8 månader mot 7·4 månader ett år tidigare. Den var något längre på landsbygden än i städerna.

För hemunderstöd redovisas ett totalbelopp på ungefär 51·1 milj. kr., varav i landskommunerna 19·7 milj. kr. och i städerna nära 31·4 milj. kr. I förhållande till föregående år ha kostnaderna för hemunderstöd ökat, på landsbygden med 0·7 milj. kr. och i städerna med 0·9 milj. kr. Hemunderstödets genomsnittliga värde per månad belöpte sig till 40 kr. år 1942 mot 38 kr. föregående år och har alltså i medeltal ökat med drygt 5 %. För landsbygdens del utgjorde hemunderstödens genomsnittliga månadsbelopp under redogörelseåret 29 kr. och för städernas 53 kr. mot 27 resp. 50 kr. år 1941.

Annan hjälp (utackordering, utrustning för intagning på anstalt, resor o. s. v.) hade lämnats i 38·000 understödsfall eller c:a 15 % av samtliga. Antalet familjer, som erhållit dylikt understöd var i stort sett oförändrat sedan 1941. I dylikt understöd ha under 1942 utgått 3·3 milj. kr. eller ungefär samma belopp som året förut.

Nedanstående tablå innehåller en sammanställning av de redovisade kostnadsuppgifterna för samtliga hjälpformer:

	År 1942					År 1941
	Vård på		Hem-understöd	»Annan hjälp»	Samtliga hjälpformer	Samtliga hjälpformer
	fattigvårdsanstalt	sjukvårdsanstalt				
Understödskostnader i miljoner kr.						
Landsbygden	15·2	13·8	19·7	2·5	**51·2**	50·0
Städerna	15·8	7·9	31·4	0·8	**55·9**	54·7
Hela riket 1942	**31·0**	**21·7**	**51·1**	**3·3**	**107·1**	—
1941	30·4	21·6	49·5	3·2	—	**104·7**

Totala värdet av de understöd, som fattigvårdsstyrelserna utgivit under år 1942, uppgår till 107·1 milj. kr. Sedan 1941 har en stegring av det allmännas kostnader för fattigvården ägt rum med i runt tal 2·4 milj. kr. eller relativt med ungefär 2 %. Av denna stegring kommer omkring 1·2 milj. kr. på landsbygden och lika mycket på städerna. Största delen (1·6 milj. kr.) hänför sig till hemunderstöden.

Bostadsmarknaden i städerna vid oktoberflyttningen 1943.

Sedan år 1922 har socialstyrelsen årligen på grundval av uppgifter från kommunala myndigheter — från och med år 1939 byggnadsnämnderna — verkställt undersökningar rörande bostadsmarknadens allmänna utveckling i rikets städer, sådan den framträtt vid oktoberflyttningarna.[1] Innevarande år har en liknande undersökning utförts även per 1 april.[2]

I oktober 1943 utsändes till byggnadsnämnderna i rikets städer dels ett frågeformulär, som nämnden själv skulle besvara, dels ett formulär, som av nämnden skulle tillställas fastighetsägareföreningar och hyresgästföreningar i resp. städer. Det förstnämnda formuläret har besvarats av byggnadsnämnderna i 120 städer, det sistnämnda av fastighetsägareföreningar i 89 och hyresgästföreningar i 66 städer. I det följande lämnas en översikt av de uppgifter, som erhållits från byggnadsnämnderna. De svar, som lämnats av intresseorganisationerna, äro i flertalet fall samstämmiga med byggnadsnämndernas uppgifter; de avvikelser, som förekomma, äro ej av sådan omfattning, att de rubba de allmänna slutsatser, som kunna dragas av nämndernas uppgifter.

Bostadstillgången. I nedanstående tablå ges en sammanfattning av byggnadsnämndernas omdömen rörande tillgången på lägenheter av olika slag efter oktoberflyttningen. Materialet har liksom vid föregående tillfällen uppdelats på större och mindre städer, d. v. s. städer, där invånarantalet den 1 januari 1943 översteg, resp. understeg 10 000; den förra gruppen omfattar 50, den senare 70 städer. Det är att märka, att vissa byggnadsnämnder icke besvarat samtliga frågepunkter, vadan såväl i denna som följande tablåer sammanlagda antalet redovisade städer understiger 120.

	Antal städer, där tillgången på lägenheter uppgivits vara:											
	Större städer				Mindre städer				Samtliga städer			
Omoderna lägenheter.	god	tillräcklig	knapp	otillräcklig	god	tillräcklig	knapp	otillräcklig	god	tillräcklig	knapp	otillräcklig
Enkelrum, 1 rum o. kokvrå	—	—	8	40	—	5	24	40	—	5	32	80
1 rum och kök	—	—	3	45	—	3	24	43	—	3	27	88
2 rum och kök	—	—	8	40	—	—	22	48	—	—	30	88
3 o. fl. rum och kök	—	1	19	28	—	12	34	24	—	13	53	52
Moderna lägenheter.												
Enkelrum, 1 rum o. kokvrå	—	—	6	43	—	1	20	48	—	1	26	91
1 rum och kök	—	—	3	46	—	2	14	54	—	2	17	100
2 rum och kök	—	—	7	42	—	—	14	56	—	—	21	98
3 o. fl. rum och kök	—	1	17	31	—	4	29	37	—	5	46	68

I det övervägande flertalet städer bedömdes tillgången på lägenheter av alla storleksklasser som knapp eller otillräcklig. God tillgång rapporterades ej i något

[1] Se Soc. Medd. årg. 1942, sid. 920. — [2] Se Soc. Medd. årg. 1943, sid. 460.

enda fall och tillräcklig tillgång ej annat än undantagsvis. Möjligen skulle man ur siffrorna kunna utläsa en något mindre knapphet på lägenheter med minst 3 rum och kök än på mindre lägenheter. Någon skillnad mellan tillgången på moderna och omoderna lägenheter i de större städerna förelåg icke. I de mindre städerna tyda siffrorna på att knappheten på moderna lägenheter var något större än på omoderna. Omdömet »otillräcklig tillgång» var relativt vanligare bland de större än bland de mindre städerna. Bristen på lägenheter skulle således i stort sett ha varit något mindre i de mindre än i de större städerna.

En jämförelse mellan byggnadsnämndernas uppgifter om bostadstillgången den 1 oktober i år och motsvarande uppgifter för förra året tyder på minskad bostadstillgång. Samma tendens framträder i de uppgifter, som byggnadsnämnderna lämnat till oktoberenquêten i år beträffande bostadstillgångens utveckling från den 1 oktober 1942 till den 1 oktober 1943. En sammanfattning av dessa uppgifter lämnas i följande tablå:

Antal städer, där tillgången på lägenheter den 1 oktober 1943, jämfört med den 1 oktober 1942, uppgivits vara:

	Större städer			Mindre städer			Samtliga städer		
Omoderna lägenheter.	mindre	oför-ändrad	större	mindre	oför-ändrad	större	mindre	oför-ändrad	större
Enkelrum, 1 rum o. kokvrå	11	35	2	16	48	4	27	83	6
1 rum och kök	10	34	4	13	47	9	23	81	13
2 rum och kök	10	36	2	16	44	9	26	80	11
3 o. fl. rum och kök . . .	12	34	2	16	51	2	28	85	4
Moderna lägenheter.									
Enkelrum, 1 rum o. kokvrå	11	34	4	19	44	5	30	78	9
1 rum och kök	9	33	7	17	41	11	26	74	18
2 rum och kök	9	33	7	17	40	12	26	73	19
3 o. fl. rum och kök . . .	13	30	6	14	51	4	27	81	10

Endast i relativt få städer redovisas ökning av bostadstillgången från den 1 oktober 1942 till den 1 oktober 1943. Inom varje storleksgrupp rapporteras i allmänhet minskning av tillgången på lägenheter från inemot en fjärdedel av hela antalet städer. Någon skillnad i bostadstillgångens utveckling beträffande moderna och omoderna lägenheter eller i större och mindre städer kan icke utläsas av tablån.

Den växande knapphet på bostadslägenheter, som enligt byggnadsnämndernas uppgifter till bostadsenquêterna utvecklats under de senaste fyra åren, har särskilt gällt smålägenheter. Utvecklingen under de två senaste åren synes emellertid ha givit till resultat, att skillnaden mellan tillgången på mindre och större lägenheter nu är mindre framträdande än förr.

Byggnadsnämnderna ha lämnat vissa uppgifter om förekomsten av husvillhet före och efter oktoberflyttningen 1943. I 18 större och 13 mindre städer funnos omedelbart före oktoberflyttningen tillhopa 476 hushåll, därav c:a 400 hushåll med barn, vilka på grund av husvillhet provisoriskt inkvarterats genom kommunens försorg. Den 10 oktober funnos i 22 större och 10 mindre städer inalles 610 provisoriskt inkvarterade hushåll, varav c:a 550 hushåll med barn. Den största husvillheten rapporteras från Karlskoga och Karlskrona. Efter oktoberflyttningen voro sålunda i Karlskoga 140 hushåll, varav de flesta med

barn, och i Karlskrona 100 hushåll, alla med barn, provisoriskt inkvarterade. En ökning av husvillheten efter oktoberflyttningen rapporteras från 12 städer, däribland Karlskrona, Landskrona, Borås, Skövde och Norrtälje. I fem städer, där några provisoriskt inkvarterade hushåll ej funnos före oktoberflyttningen, måste sådan inkvartering tillgripas efter flyttningen (i Göteborg för 55 hushåll och i Södertälje för 18). Oförändrat antal provisoriskt inkvarterade hushåll rapporterades bl. a. från Nyköping, Västervik, Kristinehamn, Karlskoga, Härnösand och Luleå. Som orsak till husvillheten nämnes i allmänhet bristande tillgång på smålägenheter och i några få fall bristande betalningsförmåga.

Efterfrågan på bostäder. Den fortsatta försämringen av bostadstillgången, som ovan belysts med ledning av byggnadsnämndernas uppgifter, beror å ena sidan på bostadsproduktionens hopkrympning sedan 1939, å andra sidan på en fortsatt ökning av bostadsefterfrågan. I efterföljande tablå ges en sammanfattning av byggnadsnämndernas uppskattningar rörande tendensen i efterfrågan på bostadslägenheter under det senaste året:

	Antal städer, där efterfrågan å lägenheter uppgivits vara:								
	Större städer			Mindre städer			Samtliga städer		
Omoderna lägenheter.	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande
Enkelrum, 1 rum o. kokvrå	1	11	36	1	18	50	2	29	86
1 rum och kök	—	7	41	1	15	54	1	22	95
2 rum och kök	—	8	40	—	12	58	—	20	98
3 o. fl. rum och kök	—	16	32	1	32	37	1	48	69
Moderna lägenheter.									
Enkelrum, 1 rum o. kokvrå	—	10	39	—	13	56	—	23	95
1 rum och kök	—	4	45	—	9	61	—	13	106
2 rum och kök	1	6	42	—	6	64	1	12	106
3 o. fl. rum och kök	—	11	38	—	17	53	—	28	91

Av tablån framgår, att efterfrågan på bostadslägenheter varit stigande i de flesta städer. Fallande efterfrågan rapporteras endast undantagsvis. Särskilt framträdande var stegringen för lägenheter om 1 eller 2 rum och kök, medan tendensen till ökning av efterfrågan på lägenheter om 3 eller flera rum och kök var mindre utpräglad. I ett stort antal fall betecknas efterfrågan på smålägenheter som *starkt* stigande.

Byggnadsnämnderna ha även lämnat uppgifter om de förändringar i bostadsefterfrågans inriktning, som ägt rum under det sista året. Beträffande 24 större och 31 mindre städer uppgives det, att inga förändringar inträtt; för 4 större och 5 mindre städer har frågan lämnats obesvarad. I flertalet övriga städer konstateras en förskjutning av efterfrågan från omoderna till moderna lägenheter och i ungefär hälften en förskjutning från större till mindre lägenheter. En förskjutning från mindre till större lägenheter rapporteras dock från 11 städer. Som orsak till bostadsefterfrågans ändrade omfattning och inriktning nämnes oftast ökad inflyttning och familjebildning eller bådadera.

Byggnadsverksamheten i vissa städer och stadsliknande samhällen under tredje kvartalet 1943.

Materialets omfattning. Fr. o. m. år 1934 har socialstyrelsen kvartalsvis inhämtat uppgifter om antalet fullbordade och beviljade samt vid kvartalsskiftena under byggnad varande bostadslägenheter och rum (»eldstäder», d. v. s. boningsrum eller kök) i 12 städer med över 30 000 invånare. Denna kvartalsstatistik, som sedan år 1937 successivt utvidgats, omfattar efter den senaste utvidgningen våren 1943 14 städer med över 30 000 invånare, flertalet städer med mellan 10 000 och 30 000 invånare samt ett 40-tal orter med mindre än 10 000 invånare.

I det följande återges de uppgifter angående bostadsproduktionen, som inkommit för tredje kvartalet 1943, varjämte motsvarande uppgifter för tredje kvartalet 1942 och andra kvartalet 1943 anföras för att möjliggöra jämförelser. — Samtliga uppgifter avse nybyggnadsarbeten och sådana ändringsarbeten, som givit upphov till nya bostadsutrymmen, men ej smärre ändrings-, reparations- eller moderniseringsarbeten. Med avseende på sex av de största städerna meddelas även en sammanställning av inkomna kvartalsuppgifter om produktionen av lokaler för kommersiella, industriella o. dyl. ändamål.

Fullbordade bostadslägenheter. I tab. 1 återges antalet lägenheter och rum (eldstäder), som under andra och tredje kvartalen 1943 samt tredje kvartalet 1942 fullbordats i 14 städer med över 30 000 invånare och i 34 städer med 10 000—30 000 invånare. Motsvarande uppgifter för vissa städer och stadsliknande samhällen (sammanlagt 41 orter) med mindre än 10 000 invånare återfinnas i tab. 2.

Tab. 1 ger vid handen, att totala antalet lägenheter och rum i under tredje kvartalet 1943 fullbordade — d. v. s. i regel slutavsynade[1] — byggnadsföretag i tillhopa 48 städer med över 10 000 invånare var 63, resp. 75 % större än under tredje kvartalet 1942. I jämförelse med andra kvartalet 1943 nästan tredubblades antalet fullbordade lägenheter och rum. Vid varje jämförelse mellan olika kvartal bör det beaktas, att de tidsperioder, som förflyta, innan ett färdigställt byggnadsföretag i statistiken redovisas som fullbordat, kunna växla från år till år och från ort till ort. De växlingar i antalet fullbordade lägenheter och rum, som framträda i statistiken, äro följaktligen ej något klart uttryck för byggnadsverksamhetens säsongvariationer.

Ser man enbart till de 14 städerna med över 30 000 invånare, befinnes antalet fullbordade lägenheter under tredje kvartalet i år ha stigit med 75 % sedan tredje kvartalet förra året. Antalet fullbordade rum undergick samtidigt en fördubbling. Ökningen, som var påfallande stor i Stockholm, berörde flertalet städer. I Örebro, Västerås och Jönköping noteras dock en minskning. I Malmö

[1] Uppgifterna för Stockholm avse till slutavsyning anmälda byggnadsföretag.

Tab. 1. Fullbordade byggnadsföretag under tredje kvartalet 1942 och 1943 samt under andra kvartalet 1943 i städer med över 10 000 invånare.

	Antal bostadslägenheter			Antal rum (eldstäder)				Antal bostadslägenheter			Antal rum (eldstäder)		
	1942	1943		1942	1943			1942	1943		1942	1943	
Städer m. över 30 000 inv.	3 kv.	2 kv.	3 kv.	3 kv.	2 kv.	3 kv.		3 kv.	2 kv.	3 kv.	3 kv.	2 kv.	3 kv.
Stockholm .	476	1 104	1 964	1 258	3 270	5 650	Uddevalla .	46	27	47	113	89	113
Göteborg . .	557	170	1 137	1 542	587	3 461	Sandviken .	26	36	18	88	99	71
Malmö . . .	802	51	764	2 086	154	2 305	Södertälje .	27	25	72	71	88	198
Norrköping .	491	40	578	1 249	159	1 617	Mölndal . .	1	44	53	3	113	117
Hälsingborg .	203	4	443	538	19	1 157	Växjö . . .	78	5	—	286	22	—
Örebro . . .	240	80	185	548	185	502	Luleå . . .	24	49	142	36	143	415
Borås . . .	1	136	55	12	404	216	Trelleborg .	101	23	87	277	62	243
Eskilstuna .	182	227	338	450	551	922	Nyköping .	85	122	61	218	332	164
Linköping .	72	334	170	188	914	467	Umeå . . .	83	—	96	295	—	288
Gävle . . .	104	29	113	258	78	290	Kristinehamn	8	48	115	32	74	302
Västerås . .	390	165	272	1 068	470	885	Skövde. . .	86	81	8	229	219	25
Uppsala . .	197	97	563	540	149	1 737	Västervik .	43	2	56	131	12	184
Jönköping .	207	17	140	553	42	465	Visby . . .	38	—	45	126	—	175
Karlskrona .	55	20	248	64	44	688	Härnösand .	4	14	14	9	53	65
							Lidköping .	82	1	89	249	5	207
Tillhopa	3 977	2 474	6 970	10 324	7 026	20 362	Sundbyberg.	1	—	25	8	—	73
							Lidingö . .	18	26	19	97	98	78
Städer m. 10 000—30 000 inv.							Ystad . . .	86	15	186	206	51	471
							Katrineholm	36	40	34	97	122	96
							Varberg . .	28	—	33	86	—	99
							Skellefteå .	3	3	17	18	12	52
Halmstad .	8	—	109	31	—	382	Nässjö . . .	87	20	105	264	64	312
Karlskoga .	20	109	62	76	365	212	Alingsås . .	16	5	55	44	19	172
Lund . . .	130	19	205	380	62	382	Karlshamn .	—	—	27	—	—	85
Kalmar . .	1	17	35	4	67	99	Söderhamn .	4	—	6	10	—	44
Kristianstad	164	—	15	468	—	43							
Landskrona	170	—	210	422	—	502	Tillhopa	1 725	838	2 330	5 011	2 504	6 474
Sundsvall .	23	14	130	78	41	387	Samtl. 48 städer m. över 10 000 inv.	5 702	3 312	9 300	15 335	9 530	26 836
Trollhättan .	62	55	132	174	161	337							
Östersund .	136	38	22	385	131	81							

gick visserligen antalet fullbordade lägenheter något tillbaka, men antalet fullbordade rum var större än under tredje kvartalet förra året. Under tredje kvartalet i år fullbordades bortåt tre gånger så många lägenheter och rum som under närmast föregående kvartal. Endast i Borås och Linköping redovisas en minskning mellan dessa två kvartal.

I de 34 städerna med 10 000—30 000 invånare fullbordades under tredje kvartalet 1943 35 % större antal lägenheter och 29 % större antal rum än under motsvarande kvartal 1942. Antalet fullbordade lägenheter och rum uppgick under tredje kvartalet 1943 till drygt två och en halv gånger motsvarande antal under andra kvartalet.

Beträffande 41 orter med mindre än 10 000 invånare visar tab. 2, att antalet lägenheter och rum i byggnadsföretag, som fullbordats under tredje kvartalet i år, var 35 resp. 21 % större än under tredje kvartalet förra året. Även förelåg någon ökning i jämförelse med andra kvartalet i år.

Hur antalet fullbordade lägenheter och rum varierat alltsedan första kvar-

Tab. 2. Fullbordade byggnadsföretag under tredje kvartalet 1942 och 1943 samt under andra kvartalet 1943 i vissa orter med under 10 000 invånare.

	Antal bostadslägenheter			Antal rum (eldstäder)				Antal bostadslägenheter			Antal rum (eldstäder)		
	1942	1943		1942	1943			1942	1943		1942	1943	
Städer:	3 kv.	2 kv.	3 kv.	3 kv.	2 kv.	3 kv.		3 kv.	2 kv.	3 kv.	3 kv.	2 kv.	3 kv.
Djursholm .	8	1	1	41	6	6	Ludvika . .	18	3	2	49	12	8
Vaxholm . .	13	—	—	40	—	—	Hudiksvall .	—	—	—	—	—	—
Norrtälje . .	9	24	17	23	85	66							
Trosa . . .	—	11	1	—	37	4	*Köpingar:*						
Motala . . .	28	9	17	109	40	57							
Vadstena . .	2	—	—	8	—	—	Finspång . .	14	41	2	50	99	6
Skänninge .	4	2	—	17	5	—	Valdemarsvik	—	—	2	1	—	18
Mjölby . . .	4	1	32	12	6	104	Bodafors . .	—	—	3	—	—	11
Huskvarna .	9	23	26	32	71	100	Lessebo . .	1	—	5	4	—	25
Värnamo . .	23	6	41	69	17	123	Älmhult . .	—	2	17	—	8	48
Vetlanda . .	13	2	2	48	6	13	Hultsfred .	1	—	3	5	—	15
Tranås . . .	37	17	12	129	59	48	Töreboda . .	1	—	—	4	—	—
Nybro . . .	1	—	—	4	—	—							
Oskarshamn	7	20	13	27	56	42							
Vimmerby .	5	—	—	25	—	—	*Municipalsamhällen:*						
Simrishamn	12	—	—	34	—	—							
Höganäs . .	5	3	7	25	14	29	Oxelösund .	—	—	—	—	—	—
Eslöv . .	33	—	42	86	—	130	Tyringe . .	1	4	2	6	20	6
Falkenberg .	9	9	—	31	40	—	Klippan . .	2	—	—	8	3	—
Strömstad .	—	—	7	—	—	19	Arlöv . . .	—	—	1	—	—	3
Ulricehamn .	1	8	22	7	18	77	Tibro . . .	7	1	2	20	5	8
Skara . . .	—	33	2	—	89	9	Hagfors . .	3	8	32	14	28	32
Tidaholm .	1	9	2	8	22	10	Västanfors .	1	3	3	4	16	9
Köping . .	—	16	—	—	24	—	Tillhopa	273	320	368	940	934	1141
Arboga . .	—	64	50	—	148	115							

talet 1939, dels i de 14 städerna med över 30 000 invånare och dels i 19 städer med 10 000—30 000 invånare, framgår av tab. 5.

Beviljade bostadslägenheter. Antalet lägenheter och eldstäder i byggnadsföretag, för vilka byggnadslov beviljats under andra och tredje kvartalen 1943 samt tredje kvartalet 1942, redovisas beträffande städer med över 10 000 invånare i tab. 3. Tabellen visar, att i de 48 städerna tillhopa beviljades under tredje kvartalet 1943 29 % större antal lägenheter och rum än under tredje kvartalet 1942. Gentemot andra kvartalet 1943 förelåg en minskning med 29 %.

I de 14 största städerna, tagna som en särskild grupp, översteg antalet beviljade lägenheter och rum under tredje kvartalet i år motsvarande antal under tredje kvartalet förra året med 24, resp. 26 %. Mellan andra och tredje kvartalen innevarande år märkes en minskning av antalet beviljade lägenheter med 20 % och av antalet beviljade rum med 19 %.

I städer med 10 000—30 000 invånare steg antalet beviljade lägenheter och rum från tredje kvartalet 1942 till tredje kvartalet 1943 med 45, resp. 40 %. Från andra till tredje kvartalet 1943 redovisas en minskning med 46 % både för lägenheter och rum.

Tab. 3. Beviljade byggnadsföretag under tredje kvartalet 1942 och 1943 samt under andra kvartalet 1943 i städer med över 10 000 invånare.

	Antal bostadslägenheter			Antal rum (eldstäder)				Antal bostadslägenheter			Antal rum (eldstäder)		
	1942	1943		1942	1943			1942	1943		1942	1943	
Städer m. över 30 000 inv.	3 kv.	2 kv.	3 kv.	3 kv.	2 kv.	3 kv.		3 kv.	2 kv.	3 kv.	3 kv.	2 kv.	3 kv.
Stockholm .	2 056	1 990	1 280	6 223	6 051	4 183	Uddevalla .	12	108	135	39	355	327
Göteborg . .	170	1 003	452	581	2 813	1 299	Sandviken .	13	21	46	58	98	120
Malmö . . .	350	382	643	999	1 099	1 954	Södertälje .	38	138	211	128	355	548
Norrköping .	31	128	406	102	362	1 025	Mölndal . .	3	46	35	12	98	81
Hälsingborg .	80	233	65	185	646	202	Växjö . . .	49	64	22	153	138	83
Örebro . . .	117	144	201	279	393	629	Luleå . . .	93	137	32	259	424	89
Borås . . .	59	159	10	160	476	49	Trelleborg .	85	97	64	236	272	203
Eskilstuna .	42	254	226	120	667	598	Nyköping .	16	154	42	52	407	146
Linköping .	175	303	175	477	881	436	Umeå . . .	49	30	47	159	111	132
Gävle . . .	87	133	65	223	377	178	Kristinehamn	32	135	21	93	427	66
Västerås . .	111	267	264	288	849	692	Skövde . . .	64	110	112	157	325	328
Uppsala . .	3	209	570	9	610	1 665	Västervik .	8	53	6	25	166	24
Jönköping .	36	67	26	107	261	99	Visby . . .	10	66	15	38	221	56
Karlskrona .	229	215	21	652	616	59	Härnösand .	24	53	37	94	188	167
							Lidköping .	46	25	65	100	69	134
Tillhopa	3 546	5 487	4 404	10405	16101	13068	Sundbyberg	1	24	—	3	72	—
							Lidingö . .	13	50	23	66	180	113
Städer m. 10 000—30 000 inv.							Ystad . . .	12	14	8	42	59	42
							Katrineholm	27	77	64	105	251	234
							Varberg . .	18	42	5	61	146	20
							Skellefteå .	27	33	41	105	98	92
Halmstad .	27	76	69	96	281	230	Nässjö . . .	49	50	54	128	156	165
Karlskoga .	75	251	10	269	842	34	Alingsås . .	23	61	11	84	181	34
Lund . . .	51	18	10	140	68	30	Karlshamn .	1	39	1	5	122	5
Kalmar . .	12	75	152	59	234	486	Söderhamn .	18	3	10	64	9	58
Kristianstad	67	109	30	178	340	95	Tillhopa	1 101	2 947	1 601	3 475	9 075	4 881
Landskrona	32	167	11	104	487	35							
Sundsvall .	27	145	96	92	479	345	Samtl. 48 städer m. över 10 000 inv.	4 647	8 434	6 005	13880	25176	17949
Trollhättan .	46	205	61	153	539	194							
Östersund .	33	271	55	118	877	165							

För de 41 orterna med mindre än 10 000 invånare finnas uppgifter om antalet lägenheter och rum i beviljade byggnadsföretag endast för andra och tredje kvartalen 1943 (tab. 4). Enligt vad som framgår av tabellen, sjönk antalet beviljade lägenheter mellan dessa båda kvartal med 32 % och antalet rum med 33 %.

Bostadsproduktionens utveckling alltsedan första kvartalet 1939, sådan den framträder i antalet beviljade lägenheter och rum, kan studeras i tab. 5.

Bostadslägenheter under byggnad. Belysande för bostadsproduktionens utveckling äro även uppgifterna om antalet under byggnad varande lägenheter och rum vid olika kvartalsskiften. I tab. 6 redovisas beträffande de 14 största städerna antalet lägenheter och rum under byggnad vid kvartalsskiftena fr. o. m. 1 juli 1942. Av tabellen framgår, att i dessa städer tillhopa var antalet lägenheter och rum under byggnad 1 oktober 1943 8, resp. 6 % mindre än ett år tidigare. I jämförelse med 1 juli 1943 märkes en minskning med 40, resp. 42 %.

Tab. 4. Beviljade byggnadsföretag under andra och tredje kvartalen 1943 i vissa orter med under 10 000 invånare.

	Antal bostadslägenheter		Antal rum (eldstäder)			Antal bostadslägenheter		Antal rum (eldstäder)	
	2 kv.	3 kv.	2 kv.	3 kv.		2 kv.	3 kv.	2 kv.	3 kv.
Städer:					Köping	72	119	181	338
Djursholm	7	3	40	15	Arboga	188	63	535	148
Vaxholm	1	2	4	8	Ludvika	46	4	186	16
Norrtälje	42	2	141	7	Hudiksvall	1	8	5	23
Trosa	1	—	5	—					
Motala	15	37	63	133	Köpingar:				
Vadstena	2	2	6	8	Finspång	44	8	146	35
Skänninge	6	2	19	9	Valdemarsvik	4	2	13	5
Mjölby	39	24	103	84	Bodafors	2	5	7	17
Huskvarna	32	7	96	25	Lessebo	4	3	16	15
Värnamo	28	10	78	37	Älmhult	6	12	17	20
Vetlanda	11	6	37	36	Hultsfred	2	3	5	13
Tranås	10	12	36	44	Töreboda	1	6	4	10
Nybro	17	20	60	57					
Oskarshamn	51	—	167	—	Municipalsamhällen:				
Vimmerby	1	1	5	4	Oxelösund	—	43	—	119
Simrishamn	8	8	24	24	Tyringe	5	3	19	11
Höganäs	14	10	76	49	Klippan	13	2	42	7
Eslöv	10	2	43	8	Arlöv	1	—	3	—
Falkenberg	38	11	100	34	Tibro	20	5	81	23
Strömstad	4	2	14	9	Hagfors	14	23	56	85
Ulricehamn	1	20	9	53	Västanfors	—	13	—	37
Skara	37	36	122	122					
Tidaholm	10	11	30	47	Tillhopa	808	550	2 594	1 735

Tab. 5. Under första kvartalet 1939—tredje kvartalet 1943 fullbordade och beviljade byggnadsföretag i 33 städer med över 10 000 invånare.

		Antal bostadslägenheter					Antal rum (eldstäder)				
		1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året
Fullbordade byggnadsföretag.											
14 städer med över 30 000 invånare	1939	5 296	2 532	10 153	8 824	**26 805**	14 304	7 374	27 616	24 155	**73 449**
	1940	4 428	1 616	3 285	3 799	**13 128**	11 662	4 470	9 486	10 448	**36 066**
	1941	1 631	844	2 257	2 662	**7 394**	3 898	2 781	5 631	6 556	**18 866**
	1942	1 610	732	3 977	4 593	**10 912**	3 790	1 996	10 324	12 384	**28 494**
	1943	3 297	2 474	6 970	·	·	8 775	7 026	20 362	·	·
19 städer med 10 000—30 000 invånare	1939	318	427	2 158	1 141	**4 044**	1 014	1 249	6 532	3 604	**12 399**
	1940	442	412	427	450	**1 731**	1 300	1 192	1 440	1 451	**5 383**
	1941	68	91	740	276	**1 175**	241	868	1 841	810	**3 260**
	1942	239	374	1 248	1 142	**3 003**	716	1 099	3 550	3 442	**8 807**
	1943	489	423	1 745	·	·	1 332	1 199	4 647	·	·
Beviljade byggnadsföretag.											
14 städer med över 30 000 invånare	1939	10 515	5 882	5 395	3 640	**25 432**	27 544	17 326	14 649	9 819	**69 338**
	1940	1 104	617	539	1 209	**3 469**	3 192	2 484	1 626	2 954	**10 256**
	1941	1 069	2 815	1 450	1 963	**7 297**	2 931	6 661	4 163	4 785	**18 540**
	1942	4 135	5 446	3 546	4 630	**17 757**	10 556	15 329	10 405	13 542	**49 832**
	1943	4 380	5 487	4 404	·	·	12 237	16 101	13 068	·	·
19 städer med 10 000—30 000 invånare	1939	1 450	1 352	851	454	**4 107**	4 345	4 475	2 734	1 397	**12 951**
	1940	86	93	168	131	**478**	324	332	552	432	**1 640**
	1941	161	496	368	534	**1 559**	504	1 478	1 130	1 559	**4 671**
	1942	988	1 233	595	737	**3 553**	2 689	3 830	1 880	2 105	**10 454**
	1943	1 073	1 863	999	·	·	2 922	5 612	3 017	·	·

Tab. 6. Under byggnad varande bostadslägenheter och rum (eldstäder) vid kvartalsskiftena 1 juli 1942—1 oktober 1943 i städer med över 30 000 invånare.

Orter	Antal bostadslägenheter						Antal rum (eldstäder)					
	1/7 1942	1/10 1942	1/1 1943	1/4 1943	1/7 1943	1/10 1943	1/7 1942	1/10 1942	1/1 1943	1/4 1943	1/7 1943	1/10 1943
Stockholm . .	4 668	3 499	4 548	4 981	4 555	2 642	12 640	9 739	13 025	13 998	13 467	7 883
Göteborg . .	1 441	994	705	716	1 768	991	3 545	2 802	1 821	2 517	5 187	2 739
Malmö . . .	936	335	776	908	1 126	826	2 585	1 064	2 379	2 375	3 066	2 072
Norrköping .	618	220	291	582	631	272	1 591	569	804	1 643	1 758	737
Hälsingborg .	434	277	223	239	558	163	1 128	739	578	584	1 475	493
Örebro . . .	268	190	196	236	258	104	650	499	511	574	684	278
Borås	173	227	131	91	174	61	491	634	420	317	566	192
Eskilstuna .	261	157	251	239	495	463	716	457	613	548	1 299	1 166
Linköping . .	705	508	320	286	361	296	1 885	1 238	968	761	989	781
Gävle	82	66	177	150	253	204	237	224	443	400	691	574
Västerås . .	615	460	326	482	735	369	1 642	1 350	950	1 460	2 100	990
Uppsala . . .	654	462	323	661	707	618	1 876	1 324	894	1 910	2 163	1 843
Jönköping . .	324	128	69	48	116	16	564	251	120	98	276	65
Karlskrona .	366	242	274	296	313	153	1 012	681	862	913	910	420
Tillhopa	11 545	7 765	8 610	9 915	12 050	7 178	30 562	21 571	24 388	28 098	34 631	20 233

Följande sammanfattningstal för 13 av de 14 städerna (exkl. Eskilstuna) återge utvecklingen sedan början av år 1939.

År	Antal vid nedanstående kvartalsskiften under byggnad varande							
	bostadslägenheter				rum (eldstäder)			
	1/1	1/4	1/7	1/10	1/1	1/4	1/7	1/10
1939	14 956	18 560	22 484	11 885	39 945	48 632	60 663	31 963
1940	9 928	5 926	5 036	1 261	27 142	16 460	13 894	3 641
1941	1 744	2 669	4 914	2 808	4 247	6 352	11 433	7 071
1942	2 996	5 789	11 284	7 608	7 573	14 720	29 846	21 114
1943	8 359	9 676	11 555	6 715	23 775	27 550	33 332	19 067

Antalet omkring 1 oktober 1942 och 1943 under byggnad varande lägenheter och rum i vissa av de redovisade städerna med 10 000—30 000 invånare framgår av nedanstående tablå.

	1 okt. 1942		1 okt. 1943			1 okt. 1942		1 okt. 1943	
	Läg.	Rum	Läg.	Rum		Läg.	Rum	Läg.	Rum
Karlskoga	·	·	305	971	Trelleborg	32	96	·	·
Kalmar	·	·	259	867	Västervik	3	12	10	48
Kristianstad . . .	119	190	44	260	Sundbyberg . . .	·	·	267	623
Landskrona . . .	24	66	·	·	Ystad	12	60	2	9
Sundsvall	76	290	116	423	Katrineholm . . .	60	221	76	268
Uddevalla	·	·	140	349	Skellefteå	71	199	·	·
Sandviken . . .	·	·	57	193	Nässjö	31	93	37	114
Södertälje	275	465	·	·	Alingsås	·	·	48	137
Mölndal	13	40	47	121					

Produktionen av lokaler för industriella o. dyl. ändamål. På grundval av byggnadsnämndernas uppgifter om produktionen av lokaler för kommersiella,

Tab. 7. Beräknad nettogolvyta (i m²) i för kommersiella, industriella, administrativa o. dyl. ändamål avsedda byggnadsföretag, fullbordade och beviljade under år 1942 och de tre första kvartalen 1943 i vissa städer med över 30 000 invånare.

	1942				1943		
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.
Fullbordade byggnadsföretag.							
Stockholm	24 966	18 102	25 084	35 062	12 105	35 382	34 595
Göteborg	10 515	6 275	23 160	10 880	36 820	20 490	19 855
Malmö	1 792	9 193	14 544	24 758	6 122	13 161	16 116
Norrköping	710	—	3 170	175	8 600	155	6 619
Hälsingborg	1 830	507	554	3 230	7 632	1 014	2 575
Borås	10 265	688	5 210	7 519	3 896	2 372	1 329
Samtliga 6 städer	**50 078**	**34 765**	**71 722**	**81 624**	**75 175**	**72 574**	**81 089**
Därav kontors- och butikslokaler	21 279	11 805	17 748	30 163	29 676	38 889	33 147
fabriks- och verkstadslokaler	16 519	11 625	28 222	36 711	23 619	25 788	29 946
övriga lokaler	12 280	11 335	25 752	14 750	21 880	7 897	17 996
Beviljade byggnadsföretag.							
Samtliga ovan nämnda 6 städer	**60 920**	**123 834**	**168 836**	**74 664**	**149 523**	**106 389**	**59 874**
Därav kontors- och butikslokaler	25 738	48 094	37 293	31 567	61 192	28 486	23 687
fabriks- och verkstadslokaler	28 097	53 200	48 173	32 882	48 670	64 380	22 617
övriga lokaler	7 085	22 540	83 370	10 215	39 661	13 523	13 070

industriella, administrativa o. dyl. ändamål har, såsom förut nämnts, för Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping, Hälsingborg och Borås arealen beräknats i sådana lokaler, vilka redovisats som fullbordade resp. beviljade under år 1942 och de tre första kvartalen 1943. Resultaten av denna beräkning meddelas i tab. 7. Då exakta arealuppgifter i vissa fall ej kunnat erhållas, ha beräkningarna delvis måst baseras på uppskattningar. De anförda talen torde dock ge en tillfredsställande bild av storleksordningen av här ifrågavarande byggnadsverksamhet, låt vara att de inkomna uppgifterna med hänsyn till de skiftande redovisningsmetoderna i olika städer ej kunna ge någon fullt klar bild av byggnadsverksamhetens fördelning på olika kvartal.

Utlänningar i Sverige.

Utlänningar med vistelsetillstånd. De kvartalsvis återkommande redogörelserna för antalet utlänningar med tillstånd att vistas i Sverige grunda sig på utrikesdepartementets och socialstyrelsens register över utlänningar, som erhållit visering för inresa resp. vistelse och arbetsanställning. Viseringstvånget, som numera omfattar i stort sett samtliga utlänningar, innebär, att utlänning för inresa, vistelse eller arbetsanställning i Sverige måste kunna uppvisa ett av vederbörlig svensk myndighet på legitimationshandlingen tecknat tillstånd därtill, en visering. Det ankommer på utrikesdepartementet att meddela visering för inresa i landet, dels för direkt genomresa, dels i samband med tillstånd till vistelse eller arbetsanställning under viss tid. Socialstyrelsen har att meddela förlängd uppehålls- och arbetsvisering såväl vad beträffar av utrikesdepartementet som av socialstyrelsen tidigare beviljad visering.

De använda beräkningsgrunderna medgiva icke erhållande av fullt exakta uppgifter om antalet utlänningar, som vistas i landet vid kvartalsskiftet. De i redogörelsen lämnade uppgifterna avse nämligen antalet vid kvartalsskiftet gällande vistelsetillstånd och icke antalet härvarande utlänningar. Härigenom komma icke t. ex. de utlänningar, som vistas på de olika utlänningsförläggningarna, att ingå i siffrorna. Ej heller barn under 16 år, vilka i allmänhet äro införda på föräldrarnas pass och då ej behöva särskilt vistelsetillstånd, påverka siffrorna i någon större utsträckning. I samband härmed kan nämnas, att de finska barn, som på grund av krigsförhållandena vistas i Sverige, i allmänhet icke erhållit personlig visering och således icke äro medräknade i tabellerna. Enligt uppgift från Suomibyrån uppgick antalet finska barn i Sverige den 1 oktober 1943 till närmare 12 300. Härtill kommer, att omkring 200 utlänningar med s. k. uppehållsböcker, vilka upphörde att gälla den 1 januari 1943, ännu ej den 1 oktober 1943 hade inlämnat ansökan om främlingspass eller fått sig medgivet svenskt medborgarskap. Å andra sidan innebär ett givet vistelsetillstånd etc. ej alltid, att utlänningen vid beräkningstillfället uppehåller sig här.

I tabellerna 1—3 ha denna gång liksom i kvartalsredogörelsen för den 1 juli medräknats alla gällande tillstånd, vare sig de beviljats av utrikesdepartementet eller av socialstyrelsen, medan i tidigare redogörelser motsvarande tabeller endast omfattat av socialstyrelsen beviljade uppehålls- resp. arbetstillstånd.

Som av tab. 1 framgår, uppgick antalet utlänningar med vistelsetillstånd den 1 oktober 1943 till 34 002, varav 22 827 voro män och 11 175 kvinnor. I dessa siffror ingå dels en grupp på 814 personer, vilkas ansökningar ännu ej handlagts den 12 november, och dels en grupp på 608 personer, vilkas ansökningar beviljats så sent, att de ej kunnat medtagas i den maskinella bearbetningen. Den sistnämnda gruppen har medräknats i kvartalsredogörelserna i

Tab. 1. Utlänningar med vistelsetillstånd.

Nationalitet	1942				1943					
	1 januari	1 april	1 juli	1 oktober	1 januari	1 april	1 juli	1 oktober	Därav män	Därav kvinnor
Dansk	2 013	1 851	1 575	1 552	[2] 2 768	1 703	1 866	**2 049**	1 346	703
Isländsk	40	46	41	42	46	44	44	**43**	28	15
Finsk [1]	4 221	4 855	4 787	4 151	3 759	3 871	3 952	**3 792**	1 207	2 585
Norsk	4 988	5 467	6 078	8 296	10 638	13 203	15 684	**16 908**	13 355	3 553
Amerikansk	243	282	231	209	191	187	213	**211**	127	84
Brittisk	568	519	508	468	462	410	397	**401**	209	192
Fransk	110	118	140	147	156	167	205	**282**	208	74
Holländsk	183	186	187	207	214	221	245	**357**	280	77
Italiensk	217	261	278	268	254	256	273	**261**	166	95
Polsk	289	336	361	387	384	381	381	**408**	267	141
Schweizisk	188	202	196	187	201	207	214	**214**	127	87
Tysk	3 617	3 056	2 589	2 457	1 948	1 957	1 977	**1 808**	863	945
Ungersk	115	122	132	115	119	123	123	**132**	82	50
Övr. nationaliteter	496	449	454	502	516	639	768	**907**	625	282
Statslösa:										
F. d. ryssar	271	320	315	322	454	530	565	**570**	344	226
Övriga	2 268	2 804	3 388	3 868	4 314	4 578	4 938	**5 659**	3 593	2 066
Samtliga	19 827	20 874	21 260	23 178	26 424	28 477	31 845	**34 002**	22 827	11 175

tab. 1 från och med den 1 oktober 1942 och i övriga tabeller från och med den 1 januari 1943.

Under tredje kvartalet 1943 har antalet utlänningar med vistelsetillstånd stigit med 2 157, medan ökningen föregående kvartal uppgick till 3 368. Ökningen avser i båda fallen främst norrmän, vilkas antal stigit under tredje kvartalet 1943 med 1 224 och under andra kvartalet med 2 481. Tillströmningen av norrmän, vilken redan i föregående redogörelse konstaterades vara något mindre än tidigare, har alltså under tredje kvartalet varit ej fullt hälften så stor som under andra kvartalet. Inom övriga nationaliteter har en stegring förekommit bl. a. av antalet danskar.[3] Å andra sidan har antalet finska kvinnor nedgått märkbart.

Av de redovisade vistelsetillstånden ha 1 154 beviljats av utrikesdepartementet (eller vissa svenska utlandsmyndigheter), medan 32 848 beviljats av socialstyrelsen. Motsvarande siffror närmast föregående kvartal voro 1 487 resp. 30 358.

Av utlänningarna voro 1 564 personer, därav 508 män och 1 056 kvinnor, födda i Sverige. Av dessa voro 212 danskar, 248 finnar och 378 norrmän. Av de svenskfödda var alltså över hälften medborgare i de nordiska länderna. Bland övriga voro 196 tyskar och 218 utlänningar utan hemlandspass.

---

[1] I dessa siffror ingå ej de finska barn — den 1 oktober 1943 närmare 12 300 — som på grund av krigsförhållandena vistas i Sverige (se sid. 874).

[2] I denna siffra ingår ett stort antal av utrikesdepartementet beviljade inresetillstånd i samband med jul- och nyårshelgerna. Jfr Soc. Medd. årg. 1943, sid. 125.

[3] Efter den 1 oktober har antalet danskar stigit mycket kraftigt och kan omkring den 15 november uppskattas till ungefär 11 000 (se sid. 879).

Tab. 2. Utlänningar med arbetstillstånd den 1 oktober 1943 fördelade efter närings- och yrkesgrupper.

Närings- och yrkesgrupper	Samtliga	Därav		Närings- och yrkesgrupper	Samtliga	Därav	
		män	kvinnor			män	kvinnor
Jordbruk med binäringar[1]	**5 413**	**5 207**	**206**	*Allmän tjänst och fria yrken*	**1 489**	**833**	**656**
Därav				Därav			
jordbruk och boskapsskötsel	1 655	1 457	198	hälso- och sjukvård	407	134	273
skogsbruk	3 714	3 706	8	religionsvård	127	77	50
övriga	44	44	—	undervisning	249	133	116
Industri och hantverk	**6 819**	**6 017**	**802**	vetenskaplig verksamhet	97	78	19
Därav				litterär och konstnärlig verksamhet	281	218	63
företagsägare o. personer i chefsställning	150	145	5	teater o. dyl.	207	135	72
tekniska tjänstemän	508	486	22	övriga	121	58	63
inköps-, försäljn.- och reklampersonal	99	91	8	*Husligt arbete*	**2 533**	**58**	**2 475**
kontorspersonal	157	80	77	Därav			
verkmästare o. förmän	200	183	17	hembitr., barnsköt. o. dyl.	1 892	13	1 879
montörer	470	468	2	landsjungfrur	389	21	368
arbetare	5 176	4 522	654	övriga	252	24	228
övriga	59	42	17	*Andra yrken*	**164**	**121**	**43**
Handel och samfärdsel	**2 433**	**1 687**	**746**	*Personer under yrkesutbildning i*	**624**	**463**	**161**
Därav				jordbruk m. binäringar[1]	56	54	2
företagsägare o. personer i chefsställning	142	137	5	industri o. hantverk	412	363	49
tekniska tjänstemän	54	54	—	handel o. samfärdsel	55	31	24
inköps-, försäljn.- och reklampersonal	211	189	22	allmän tjänst och fria yrken	68	12	56
affärs- o. kontorspersonal	420	186	234	husligt arbete	27	—	27
restaurangpersonal	855	430	425	andra yrken	6	3	3
verkmästare och förmän	4	4	—	Samtliga	**19 475**	**14 386**	**5 089**
arbetare	193	182	11				
övriga	554	505	49				

Utlänningar med arbetstillstånd. Av de redovisade utlänningarna med vistelsetillstånd den 1 oktober 1943 innehade 19 475, därav 14 386 män och 5 089 kvinnor, tillstånd till arbetsanställning (se tab. 2 och 3).

Antalet arbetstillstånd har minskat i förhållande till föregående kvartal. Denna minskning gör sig främst märkbar inom jordbruk med binäringar, vilket förklaras därav, att genom Kungl. Maj:ts beslut den 19 mars 1943 utlänning t. o. m. den 15 oktober 1943 utan särskilt arbetstillstånd finge antaga och innehа arbetsanställning såsom jordbruks-, skogs- och torvarbetare. En minskning har även ägt rum inom gruppen husligt arbete, vilket bl. a. förklaras av att antalet finska kvinnor, som redan nämnts, sjunkit. Inom industri och hantverk har däremot en betydande ökning ägt rum, och denna grupp omfattar vid kvartalsskiftet den 1 oktober 1943 35 % av alla då gällande arbetstillstånd. Liksom föregående kvartal kommer en stor del av denna ökning på gruppen metallindustri.

De olika nationaliteternas fördelning på yrkes- och näringsgrupper fram-

[1] Uppgifterna omfatta ej samtliga inom denna huvudgrupp sysselsatta utlänningar såsom framgår av redogörelsen.

Tab. 3. Utlänningar med arbetstillstånd den 1 oktober 1943 fördelade efter nationalitet samt närings- och yrkesgrupper.

Nationalitet	Antal utlänningar med arbetstillstånd	Därav inom nedanstående närings- och yrkesgrupper										
		jordbruk med binäringar [1]			industri och hantverk			handel och samfärdsel	allmän tjänst och fria yrken	husligt arbete	andra yrken	personer under yrkesutbildning
		samtliga	därav jordbruk o. boskapsskötsel	därav skogsbruk	samtliga	därav metallindustri	därav byggnadsverksamhet					
Dansk . . .	1 098	83	70	13	524	209	71	189	185	74	11	32
Isländsk . .	22	3	3	—	6	1	2	1	5	5	—	2
Finsk . . .	2 089	257	197	60	271	69	26	320	156	982	41	62
Norsk . . .	9 846	3 988	685	3 293	3 804	1 226	866	634	279	868	31	242
Amerikansk	82	5	3	1	36	15	4	13	14	6	3	5
Brittisk . .	184	8	6	2	52	12	5	43	64	9	4	4
Fransk . .	185	17	14	3	28	12	2	91	37	6	2	4
Holländsk .	173	90	23	67	39	21	2	21	14	2	3	4
Italiensk . .	140	—	—	—	75	10	34	25	23	7	—	10
Polsk . . .	210	56	32	24	63	18	1	33	25	20	4	9
Schweizisk .	118	26	26	—	38	10	—	26	13	7	3	5
Tysk . . .	783	22	21	1	310	102	8	145	178	90	13	25
Ungersk . .	72	1	1	—	20	5	1	8	29	8	3	3
Övr. nationaliteter . .	571	160	35	124	213	68	14	83	64	31	5	15
Statslösa:												
F. d. ryssar	292	23	9	14	116	27	7	96	30	14	3	10
Övriga . .	3 610	674	530	112	1 224	404	94	705	373	404	38	192
Samtliga	19 475	5 413	1 655	3 714	6 819	2 209	1 137	2 433	1 489	2 533	164	624

går av tab. 3. Av de för norska medborgare utfärdade arbetstillstånden gälla fortfarande de flesta jordbruk med binäringar, trots att en betydande minskning ägt rum sedan föregående kvartal på grund av Kungl. Maj:ts ovannämnda beslut. Inom industri och hantverk har däremot antalet norrmän ökat icke oväsentligt och vid senaste kvartalsskiftet voro närmare 40 % av alla norrmän med arbetstillstånd sysselsatta inom denna huvudgrupp. Liksom tidigare tillhörde närmare hälften av de finska medborgarna med arbetstillstånd yrkesgruppen husligt arbete. Av danskarna med arbetstillstånd voro närmare hälften och av tyskarna närmare $^2/_5$ sysselsatta inom industri och hantverk.

Utlänningarnas ålder. För att belysa åldersfördelningen har i tab. 4 för utlänningar med av socialstyrelsen beviljat vistelsetillstånd beräknats den procentuella fördelningen på olika åldersgrupper den 1 oktober 1943 och för motsvarande tidpunkt 1942. Några större förskjutningar i ålderssammansättningen ha icke ägt rum under året. Antalet norrmän i åldersgruppen 20—44 år har ökat något och vid detta kvartalsskifte befunno sig $^4/_5$ av alla norrmän i denna åldersgrupp. Även medborgare från de övriga nordiska grannländerna tillhörde i relativt stor utsträckning åldersgruppen 20—44 år. Som redan framhållits,

[1] Se not till tab. 2.

Tab. 4. Utlänningar med vistelsetillstånd av socialstyrelsen fördelade efter ålder.

Åldersgrupper \ Nationalitet	Dansk	Finsk	Norsk	Brittisk	Tysk	Övr. nat.	F. d. ryssar	Övr. utan heml.-pass	Samtliga
1 oktober 1942.									
Antal	1 324	3 639	8 078	451	2 211	1 970	322	3 863	**21 858**
Därav (i %)									
under 20 år	7·1	11·9	16·0	7·4	15·7	9·6	9·5	13·2	**13·4**
20—44 år	64·0	68·7	76·1	50·2	49·3	60·8	42·0	56·2	**65·4**
45—59 år	18·4	12·0	5·4	21·4	22·5	20·9	31·1	17·8	**13·4**
60 år och däröver	10·4	7·1	2·4	20·5	12·4	8·7	17·1	12·8	**7·7**
okänd ålder	0·1	0·3	0·1	0·5	0·1	0·0	0·3	—	**0·1**
1 oktober 1943.									
Antal	1 933	3 265	16 657	396	1 633	2 742	570	5 652	**32 848**
Därav (i %)									
under 20 år	8·2	8·5	12·7	7·1	16·3	8·9	5·2	14·8	**12·1**
20—44 år	68·4	65·0	80·0	48·0	45·2	65·8	29·5	57·9	**69·8**
45—59 år	14·6	14·9	5·6	23·5	24·9	18·0	35·8	16·0	**11·6**
60 år och däröver	8·7	11·5	1·7	21·4	13·5	7·2	29·3	11·3	**6·5**
okänd ålder	0·1	0·1	0·0	0·0	0·1	0·1	0·2	0·0	**0·0**

ha barn under 16 år endast sällan eget vistelsetillstånd, till följd varav den redovisade åldersgruppen under 20 år endast i ringa utsträckning omfattar barn under nämnda ålder.

Av socialstyrelsen beviljade nya tillstånd gällande den 1 oktober 1943. I tab. 5 lämnas för utlänningar, vilka icke tidigare innehaft av socialstyrelsen beviljat tillstånd, uppgifter om antalet vid kvartalsskiftet gällande vistelse- och arbetstillstånd. Den 1 oktober 1943 uppgingo de av socialstyrelsen beviljade nya vistelsetillstånden till 6 446, därav 4 874 för män och 1 572 för kvinnor. Den 1 juli 1943 voro motsvarande tal 6 135 resp. 4 685 och 1 450. Sedan föregående kvartal har särskilt gruppen övriga utan hemlandspass ökat, vilket främst beror på att ett stegrat antal estländare erhållit av socialstyrelsen beviljade förstagångstillstånd. Däremot är antalet norrmän med förstagångstillstånd mindre än vid föregående kvartalsskifte.

Antalet utlänningar, som innehade av socialstyrelsen för första gången beviljade arbetstillstånd, uppgick den 1 oktober till 3 345, varav 2 710 voro män och 635 kvinnor. Motsvarande siffror för närmast föregående kvartal voro 3 631 resp. 2 973 och 658.

Flyktingar den 1 oktober 1943. Vårt land hyste före det senaste decenniets omvälvningar i Europa inom sina gränser ett relativt sett mycket litet antal flyktingar. Av den år 1939 företagna utlänningsräkningen framgick, att före år 1933 i riket inkommit omkring 900 flyktingar, till största delen f. d. ryska undersåtar. Under tiden därefter och fram till andra världskrigets utbrott 1939 ägde emellertid en relativt sett betydande ökning rum, och antalet flyktingar, som vistades i landet, uppgick vid krigsutbrottet till närmare 4 000. Huvudparten av ökningen utgjordes av tyskar, vilkas antal uppgick till drygt 2 500.

Tab. 5. Förstagångstillstånd gällande den 1 oktober 1943.

Nationalitet	Antal personer, som beviljats vistelsetillstånd	Därav		Närings- och yrkesgrupper	Antal personer, som beviljats arbetstillstånd	Därav	
		män	kvinnor			män	kvinnor
Dansk	479	365	114	Jordbruk m. binäringar[1]	1 885	1 859	26
Isländsk	3	1	2	Industri o. hantverk	505	458	47
Finsk	472	279	193	Handel o. samfärdsel	287	222	65
Norsk	3 913	3 057	856	Allm. tjänsto. fria yrken	154	76	78
Amerikansk	17	10	7	Husligt arbete	405	6	399
Brittisk	24	11	13	Andra yrken	39	33	6
Fransk	50	42	8				
Holländsk	116	108	8	Elever	70	56	14
Italiensk	16	6	10	Därav i			
Polsk	38	34	4	jordbruk m. binäringar[1]	2	2	—
Schweizisk	9	5	4	industri o. hantverk	54	51	3
Tysk	100	49	51	handel o. samfärdsel	4	2	2
Ungersk	7	5	2	allm. tjänst o. fria yrken	9	1	8
Övriga nationaliteter	157	147	10	husligt arbete	—	—	—
Statslösa:				andra yrken	1	—	1
F. d. ryssar	210	111	99				
Övriga	835	644	191				
Samtliga	6 446	4 874	1 572	Samtliga	3 345	2 710	635

Under det pågående världskriget har antalet flyktingar ökat kraftigt och kan den 1 oktober 1943 uppskattas till omkring 24 000. Vid beräkningen av denna siffra har antagits, att så gott som samtliga norrmän äro att anse som flyktingar. De norrmän, som vistades här före den tyska ockupationen av Norge, hade pass av olika giltighetstider, men man kan räkna med att deras pass behövt förnyas under de år, som därefter förflutit. Nästan alla dessa norrmän torde ha hänvänt sig till härvarande norska legation för passförnyelse, och de ha härvid registrerats såsom flyktingar. Frånsett norrmän beror ökningen under krigsåren främst på flyktingar från Estland och i viss mån Lettland, men därjämte ha mindre grupper av andra nationaliteter kommit till Sverige, såsom tyskar, vilka tidigare levat som flyktingar i Norge eller Danmark, tjecker, ryssar, polacker, holländare m. fl.

Utvecklingen efter den 1 oktober 1943. Den senaste tidens händelser i Danmark ha medfört en synnerligen kraftig ökning av antalet flyktingar. Mellan den 1 oktober och mitten av november torde antalet till Sverige anlända danska flyktingar kunna uppskattas till 9 000. Härtill komma personer av annan nationalitet, främst tyskar, vilka medföljt den danska flyktingströmmen. Totala antalet flyktingar vid mitten av november 1943 kan uppskattas till över 35 000. Bland dessa äro närmare 18 000 norrmän och över 9 000 danskar. Antalet tyska flyktingar uppgår till omkring 3 500, vartill komma 600 österrikare. Övriga nationaliteter äro bland flyktingarna representerade bl. a. med omkring 1 200 estlänningar, 1 000 ryssar, 800 polacker och 700 tjecker.

De här lämnade talen äro endast uppskattningssiffror. Exakta siffror angående antalet flyktingar, som uppehålla sig här i landet, kunna för närvaran-

[1] Se not till tab. 2.

Tab. 6. Resandefrekvensen från utlandet under tredje kvartalet 1943.

Nationalitet	Juli		Augusti		September		Inresor under tredje kvartalet 1943			Utresor under tredje kvartalet 1943			Inreseöverskott (+) resp. -underskott (—) för	
	Inresor	Utresor	Inresor	Utresor	Inresor	Utresor	Samtliga	Därav avseende		Samtliga	Därav avseende		3:e kv. 1943	2:a kv. 1943
								män	kvinnor		män	kvinnor		
Dansk	2 143	1 927	1 853	1 978	593	609	4 589	3 490	1 099	4 514	3 308	1 206	+ 75	+ 309
Finsk	910	973	951	1 104	948	1 283	2 809	1 595	1 214	3 360	1 836	1 524	— 551	+ 193
Norsk	1 412	1 221	1 150	952	798	603	3 360	1 960	1 400	2 776	1 506	1 270	+ 584	+ 926
Amerikansk	5	6	16	12	6	10	27	27	—	28	25	3	— 1	+ 28
Brittisk	37	44	58	65	78	61	173	165	8	170	167	3	+ 3	— 26
Fransk	23	14	17	29	12	15	52	34	18	58	43	15	— 6	+ 29
Holländsk	166	203	99	94	158	151	423	408	15	448	427	21	— 25	+ 1
Italiensk	56	44	45	51	19	32	120	99	21	127	103	24	— 7	+ 6
Rysk	3	1	10	7	40	1	53	51	2	9	6	3	+ 44	— 1
Schweizisk	48	48	32	33	33	51	113	98	15	132	119	13	— 19	+ 10
Tysk	3 431	3 367	3 456	3 349	2 897	2 885	9 784	7 575	2 209	9 601	7 451	2 150	+ 183	+ 82
Ungersk	68	89	28	31	60	39	156	136	20	159	141	18	— 3	+ 9
Utlänn. utan hemlandspass	136	106	37	56	18	17	191	153	38	179	141	38	+ 12	+ 3
Övriga	335	120	176	141	233	120	744	573	171	881	317	64	+ 363	+ 297
Samtliga	8 773	8 163	7 928	7 902	5 893	5 877	22 594	16 364	6 230	21 942	15 590	6 352	+ 652	+1866
	+ 610		+ 26		+ 16									

de icke erhållas. Detta gäller framför allt de sist anförda siffrorna, vilka belysa det aktuella läget. Det bör framhållas, att vid beräkningen av antalet flyktingar hänsyn tagits jämväl till utlänningar, som sakna vistelsetillstånd, vilket icke är fallet beträffande övriga i redogörelsen lämnade siffror (se sid. 874). Barn under 16 år ingå däremot i allmänhet ej heller i siffrorna för flyktingar.

En uppskattning av antalet utlänningar överhuvud taget i landet i mitten av november (med bortseende från barnen) leder fram till siffran 46 000 eller 46 000 à 47 000 och visar, att stegringen sedan den 1 oktober varit kraftig.

In- och utresta utlänningar under tredje kvartalet 1943. I tab. 6 redovisas antalet in- och utresta utlänningar under tredje kvartalet 1943. Materialet till tabellen, som även omfattar direkta genomresor, har erhållits genom bearbetning av dels de inresekort, som utlänningar äro skyldiga att ifylla vid inresa till Sverige, dels de till inresekorten hörande talongerna, vilka skola avlämnas vid utresan. Det bör framhållas, att uppgifterna icke äro fullt representativa för antalet resande personer, då samma person kan ha företagit flera resor.

Antalet inresta under tredje kvartalet 1943 uppgick till 22 594 och antalet utresta till 21 942. Detta innebär i förhållande till föregående kvartal en minskning av antalet inresta men en ökning av antalet utresta. Den 1 juli voro nämligen motsvarande siffror 23 267 och 21 401. Under tredje kvartalet 1942 uppgick antalet inresta till 21 634 och antalet utresta till 22 734.

Kostnaderna för livsmedel, bränsle och lyse i oktober 1943.

De medelpriser på livsmedel, bränsle och lyse, som meddelas i tabellen på följande sidor, äro beräknade på noteringar i detaljhandeln från socialstyrelsens ombudsorter omkring mitten av oktober månad. Priserna äro före augusti 1943 ovägda medeltal för 49 orter men fr. o. m. denna månad vägda medeltal för 60 orter såsom närmare beskrivits i föregående nummer av denna tidskrift (sid. 789). Vid uträknandet av indextalen för oktober har det i september reviderade viktsystemet[1] använts oförändrat.

Mellan september och oktober ha priserna på livsmedel undergått en rad — mestadels obetydliga — förändringar. Genom ändringar av gällande normalpriser ha sänkningar ägt rum av priserna på gödkalvstek, oxlever, blodpudding och gula ärter och höjningar på gödkalvbog och strömming. Priset på potatis har sjunkit, och detta är den huvudsakliga anledningen till livsmedelsindex' nedgång sedan föregående månad. Bland övriga, mindre betydande förändringar kan nämnas, att priserna sjunkit på höns- och kaninkött samt lök.

I förhållande till prisläget i december 1942 innebära de antydda prisändringarna, att livsmedelsposten i oktober låg 1·7 % lägre än i december mot 1·1 % i september. Posten bränsle och lyse låg i oktober 0·3 % lägre än i december. För dessa båda poster tillhopa var sänkningen 1·5 %. Anknytas de sålunda framräknade förändringarna till de officiella indextalen i december 1942, erhålles i serien med 1935 som bas för livsmedel indextalet 158 mot 161 i december, medan posten bränsle och lyse uppvisar samma indextal vid båda tidpunkterna eller 180. Indextalet för posterna livsmedel, bränsle och lyse tillhopa har sedan december sjunkit två enheter från 163 till 161. I serien med juli 1914 som bas erhållas för samma poster indextalen 203, 247 och 208, vilka äro resp. fyra, en och tre enheter lägre än i december. En jämförelse av prisutvecklingen sedan år 1935 lämnas i följande tablå.

	Årsmedeltal								1942	1943			
	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	dec.	juni	aug.	sept.	okt.
År 1935 = 100													
Livsmedel	100	104	108	111	116	132	151	162	161	161	158	159	158
Bränsle och lyse .	100	102	108	110	111	146	164	177	180	182	180	180	180
Tillhopa	100	104	108	111	115	133	153	163	163	163	160	161	161
Juli 1914 = 100													
Livsmedel	129	133	138	143	148	169	194	208	207	207	203	205	203
Bränsle och lyse .	137	140	149	152	152	201	226	244	248	250	247	247	247
Tillhopa	130	134	140	144	149	173	198	212	211	211	208	209	208

Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för bostad, kläder, skatter m. m.), vilket uträknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen för september 1943 153, om år 1935 tages till basperiod, och 239, om juli 1914 sättes lika med 100 (se Soc. Medd. årg. 1943, sid. 786).

[1] Se Soc. Medd. årg. 1943, sid. 799.

Detaljhandelspriser (i öre) på livsmedel, bränsle och lyse i

K = kortransonering. N = normalpriser. Ö = överens-

Varuslag	Gällande regleringar okt. 1943	1914	1935	Aug. 1939	1942	Okt. 1942	Dec. 1942	Juni 1943	Sept. 1943	Okt. 1943	Okt.-prisernas förändringar i % sedan aug. 1939	Okt.-prisernas förändringar i % sedan okt. 1942
Mjölk, oskum. resp. stand. l	N	15	21·5	25·2	*28·8	28·9	28·9	28·9	29·2	29·2	+ 15	0
Ost, helf. resp. fetth. 27 + kg	K,N	162	177	215	*270	276	276	274	276	276	+ 63	— 1
Mejerismör »	K,N	239	268	341	455	456	456	456	455	455	+ 34	0
Bordsmargarin, ej smörbl. »	K,N	144	135	170	300	300	300	300	300	300	+ 76	—
Ägg, färska »	K,N	142	154	172	332	350	374	*330	368	369	+ 112	+ 4
Nötkött: stek »	K,N	116	179	218	326	347	318	332	*366	366	+ 62	+ 2
soppkött »	K,N	95	143	169	264	258	273	262	*260	260	+ 49	— 2
malet (köttfärs) »	K,N	·	172	208	310	311	311	311	314	314	+ 50	0
Gödkalvkött: stek »	K,N	130	217	269	379	364	359	366	367	359	+ 34	— 1
bog »	K,N	·	·	·	·	·	(325)	317	315	324	·	·
Fårstek, färsk »	K,N	130	205	260	427	459	467	467	472	470	+ 79	+ 2
Hönskött »		·	124	157	385	417	416	410	*403	396	+ 152	— 5
Kaninkött »		·	·	·	·	·	(450)	371	320	299	·	·
Fläskkotlett i bit »	K,N	·	·	·	·	·	(362)	390	422	422	·	·
Salt sidfläsk »	K,N	137	182	230	354	358	358	386	386	386	+ 68	+ 8
Rökt skinka, rullad »	K,Ö	·	312	369	528	543	542	540	*560	559	+ 54	+ 5
Fläskkorv »	K,Ö	·	·	172	280	291	294	296	300	297	+ 71	+ 1
Falukorv »	K,Ö	·	·	·	·	·	(325)	331	335	333	·	·
Oxlever »	K,N	·	·	·	·	·	(289)	289	288	273	·	·
Blodpudding »	Ö	·	·	·	·	·	(186)	165	167	151	·	·
Fiskfärs, kokt »	Ö	·	·	·	·	·	(278)	281	278	282	·	·
Färsk fisk: sill »	N	35	62	74	116	134	106	*123	125	126	+ 53	—16
strömming »	N	39	57	64	131	135	143	117	109	115	+ 80	—16
makrill »	N	·	·	·	·	·	—	*155	151	154	·	·
abborre »	N	76	110	112	216	213	219	195	204	204	+ 77	— 6
gädda »	N	110	153	168	322	318	319	298	306	307	+ 80	— 5
torsk »	N	57	89	90	172	147	147	*123	102	102	+ 41	—14
rödspotta »	N	81	145	150	293	275	271	*237	228	227	+ 78	— 3
kolja »	N	·	116	116	244	221	213	*195	163	162	+ 59	—16
Salt sill »	N	45	62	55	203	207	206	*226	225	228	+ 297	+ 5
Ansjovis, hel ¼ burk		·	·	·	·	·	(146)	144	*138	137	·	·
Vetemjöl kg	K	33	38	43	47	47	47	47	47	47	+ 9	— 1
Rågmjöl »	K	23	24	27	33	34	34	34	33	33	+ 22	— 1
Samsiktmjöl »	K	29	33	36	40	40	*37	37	37	37	·	·
Havregryn, ångprep. »	K	42	35	43	66	67	61	60	61	61	+ 38	—11
Risgryn »	K,N	41	40	45	135	140	140	140	139	139	+ 213	0
Makaroner »	K	·	·	·	79	79	79	79	80	80	·	— 1
Grovt spisbröd »	K,Ö	43	59	66	80	81	81	81	83	83	+ 24	+ 1
Knäckebröd »	K,Ö	·	82	85	95	96	96	96	99	99	+ 12	0
Sötlimpa (V-R-bröd) »	K,N	40	58	66	76	72	72	72	74	74	+ 9	+ 1
Samsiktbröd »	K,N	·	·	·	·	·	·	65	68	68	·	·
Grovt rågbröd »	K,N	31	45	51	62	60	60	59	59	59	+ 16	— 2
Skorpor av vete »	K	78	132	144	189	191	191	193	198	198	+ 34	+ 1
Matbröd av vete: bakat m. vatten »	K,N	46	72	82	93	92	92	92	94	94	+ 13	0
Matbröd av vete: bakat m. mjölk »	K,N	61	85	96	104	103	103	100	102	102	+ 4	— 3
Mjukt kaffebröd: bullar o. d. »	K	·	97	113	157	158	158	159	160	160	+ 41	+ 1
Mjukt kaffebröd: wienerbröd »	K	·	·	·	·	·	(292)	298	*328	329	·	·
Kaffe: santosblandning »	K	·	291	288	530	540	544	551	551	551	+ 93	+ 3
mest gångbara sort »	K	·	·	·	563	574	576	579	581	581	·	+ 1
Kaffesurrogat »		·	·	·	249	249	249	229	229	229	·	— 8
Kakao i paket »	K	·	·	·	·	·	370	370	370	370	·	·
Bitsocker »	K	65	46	48	68	70	70	70	69	69	+ 46	0

genomsnitt för socialstyrelsens ombudsorter 1914—oktober 1943.

kommelsepriser. B = beslag och prisreglering.

Varuslag	Gällande regleringar okt. 1943	1914	1935	Aug. 1939	1942	Okt. 1942	Dec. 1942	Juni 1943	Sept. 1943	Okt. 1943	Okt.-prisernas förändringar i % sedan aug. 1939	Okt.-prisernas förändringar i % sedan okt. 1942
Matsalt . . . . . kg		10	15	15	25	25	25	25	26	26	+ 69	+ 2
Jäst . . . . . hg		.	.	.	.	.	.	17	17	17	.	.
Gula ärter . . . . . kg	K,N	35	48	41	84	80	80	80	79	74	+ 80	— 7
Bruna bönor . . . . . »	K,N	49	62	113	142	141	141	141	141	140	+ 24	0
Ärter på burk, hush.- ½ burk		·	46	53	83	82	92	94	94	94	+ 78	+ 15
Potatis, gammal . . . . kg		9	12·2	[1]15·7	24·7	19·0	19·8	19·5	20·4	18·6	+ 18	— 3
Morötter . . . . . »		·	27	36	54	32	33	41	35	32	— 14	— 3
Kålrötter . . . . . »		·	·	·	·	·	(23)	27	27	24	·	·
Vitkål . . . . . »		·	24	29	55	26	28	59	30	27	— 2	+ 10
Lök, gul . . . . . »		·	·	·	·	·	(190)	181	161	133	·	·
Tomater, svenska . . . »		·	·	90	372	255	402	583	137	226	+ 139	— 16
Spenat . . . . . »		·	·	·	·	·	·	178	161	170	·	·
Lingon . . . . . »		·	·	·	·	·	—	·	97	101	·	·
Ätäpplen: svenska . . . »	N	} ·	101	94	252	144	(167	—	146	154	·	·
importerade . »							·	349	—	—	·	·
Apelsiner . . . . . »	N	·	76	82	237	—	—	225	226	·	·	·
Citroner . . . . . »	N	·	·	·	·	·	(223)	212	215	216	·	·
Katrinplommon . . . . »	K,Ö	·	101	84	190	204	204	206	205	208	+ 145	+ 1
Tork. äpplen (ringäpplen) »	K,Ö	·	·	·	298	326	327	329	325	330	·	— 1
Torkade nypon, orensade »		·	·	·	·	·	(373)	366	367	370	·	·
Pilsner . . . . . ½ l		·	24	24	32	32	32	32	32	32	+ 34	— 1
Svagdricka l		6	15	16	21	22	22	*25	26	26	·	·
Såpa . . . . . kg	K	·	46	51	93	94	93	93	92	93	+ 82	0
Elektrisk ström (inkl. div. avg.) . . . . . kWh		·	35	32	34	34	34	33	33	33	+ 2	— 3
Kokgas (inkl. div. avg.) kbm		·	17	17	24	24	24	24	21	21	+ 44	0
Björkved, helved, hemk. »	N	740	945	1 125	1 985	2 020	2025	2 030	2 145	2 145	+ 74	— 3
Barrved » » »	N	595	730	885	1 745	1 820	1825	1 830	1 930	1 930	+ 98	— 4
Pannved » » »	N	·	·	·	1 590	1 635	1645	*1450	1 610	1 610	·	— 10
Kol: antracit-, hemkört hl	B	411	614	637	985	982	981	979	979	980	+ 54	0
hushålls-, prima hemk. »	B	242	291	326	571	569	568	570	571	572	+ 75	0
Koks: c:a 20—40 mm hemk. »	B	·	230	263	511	512	512	513	511	511	+ 95	0
c:a 40-60 el. 60-80 mm »	B	·	215	249	481	481	481	483	478	479	+ 94	+ 1

[1] Medeltal av julipriserna på gammal och augustipriserna på färsk potatis.

Anmärkning till tabellen. Priserna äro före augusti 1943 oväga medeltal för 49 orter (år 1914 44 orter) och fr. o. m. nämnda månad vägda medeltal för 60 orter (se ovan sid. 881). Medieval stil betecknar medeltal för 15 orter. Tal inom parentes äro beräknade priser. Asterisk (*) vid ett pris betecknar, att en företagen ändring i fråga om den noterade kvaliteten eller annat därmed jämställt förhållande inverkat på de i tabellen medtagna medeltalen fr o. m. ifrågavarande noteringstillfälle, varigenom full jämförbarhet med medeltal av äldre datum icke ernås. Vid uträkningen av den procentuella förändringen i kolumnerna längst till höger ha olikheter i kvalitativt o. dyl. avseende eliminerats. Dessa tal ha räknats på absoluta tal med en decimal.

*

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1938, sid. 127, och årg. 1943, sid. 801). Antalet noteringsorter har ytterligare utökats och uppgår numera till 25. Generalindextalen med september 1931 = 100 framgå av nedanstående uppställning.

Aug. 1939	Dec. 1942	Juni 1943	Juli 1943	Aug. 1943	Sept. 1943	Okt. 1943
107·3	160·0	159·4	159·2	158·7	158·8	158·8

Sättes augusti 1939 = 100, blir generalindextalet för oktober 1943 148·0.

Livsmedelskonsumtionen inom stadshushåll i andra och tredje kvartalen 1943.

I andra och tredje kvartalen 1943 utfördes den fjortonde resp. femtonde undersökningen i den serie, som brukar gå under benämningen den fortlöpande konsumtionsundersökningen inom hushåll i städer och andra tätorter. De deltagande hushållen tillhörde liksom tidigare grupperna arbetare och tjänstemän, och bokföringen omfattade varje gång 14 dagar. I undersökningen i andra kvartalet ingingo dock åtskilliga hushåll (223 av samtliga 473 enl. tab. 1), som samtidigt deltogo i den då pågående läkarundersökningen av hushållsmedlemmar, för vilka bokföringsperioden utgjorde 28 dagar. Resultatet av bokföringen från dessa hushåll har halverats, innan det sammanslagits med resultatet från övriga deltagande. Bokföringen igångsattes av de i läkarundersökningen deltagande i allmänhet under perioden den 12—27 april, av övriga deltagare i andra kvartalet omkring den 27 april—4 maj och av deltagarna i tredje kvartalet i allmänhet den 29 augusti—6 september.

Beträffande hushållens ekonomiska ställning kan meddelas, att den kontanta inkomsten från mannens huvudyrke vid tiden för bokföringen i andra kvartalet 1943 beräknats till 342 kr. och i tredje kvartalet till 347 kr. per månad, mot 339 kr. i första kvartalet samma år och 272 kr. vid den inledande undersökningen i första kvartalet 1940.

Uppgifter om hushållens medelstorlek lämnas i övre delen av tab. 1. Det framgår härav, att medelantalet personer per hushåll i tredje kvartalet 1943 var det största som hittills förekommit inom denna undersökning. Avvikelsen gentemot andra kvartalet, som var mera normalt, är dock icke betydande. Mätt i antalet konsumtionsenheter var skillnaden 3 %. Några nämnvärda avvikelser mellan nu senast och tidigare utförda undersökningar, vad beträffar den lokala fördelningen av hushållen, föreligga icke.

Förbrukade kvantiteter. Till följd av lättnader i ransoneringen har en betydande ökning inträtt i konsumtionen av kött och fläsk samt produkter därav sedan första kvartalet 1943. Detta gäller särskilt tredje kvartalet, då samtidigt en stark sänkning i fiskkonsumtionen observeras. Tillgången på färsk fisk var avsevärt lägre under denna tid i jämförelse med året innan. Förbrukningen av färsk frukt (och bär) var vid tiden för bokföringen större än motsvarande säsong föregående år; förbrukningen av färska grönsaker däremot (i tredje kvartalet) något mindre. Spannmålsprodukternas kvantiteter ligga alltjämt högt, sedan ransoneringen lättades i början av året. Tredje kvartalets siffror ligga — om hänsyn tages till olikheten i hushållens medelstorlek — på samma nivå som i första kvartalet. Sänkningen i andra kvartalet är svårförklarlig och beror i varje fall icke på ändring i ransoneringen. En granskning av talen

Tab. 1. Förbrukade kvantiteter av livsmedel i genomsnitt per hushåll och 14 dagar. Samtliga hushåll.

	År 1940	År 1941	År 1942				År 1943		
	1:a kv.	1:a kv.	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.
Antal hushåll	*418*	*420*	*434*	*435*	*509*	*460*	*473*	*473*	*444*
» *personer per hushåll*	*4·13*	*3·96*	*4·06*	*4·07*	*4·10*	*4·14*	*4·16*	*4·09*	*4·25*
Kons.-enh. enl. skala för kalorier[1] *m. m.*	*3·16*	*3·02*	*3·08*	*3·08*	*3·07*	*3·13*	*3·14*	*3·10*	*3·20*
Kons.-enh. enl. skala för äggvita m. m.	*3·84*	*3·66*	*3·75*	*3·77*	*3·75*	*3·82*	*3·82*	*3·79*	*3·91*
Varuslag.									
Mjölk, oskummad l	28·4	27·6	33·1	35·2	37·8	34·3	39·1	39·5	40·7
» , skum- o. kärn- »	1·6	3·2	1·8	2·3	1·5	2·2	1·3	1·4	1·2
Grädde dl	9·0	5·8	1·3	1·4	1·2	1·5	1·4	1·2	1·7
Ost hg	9·5	8·3	3·1	3·5	4·1	3·5	4·6	4·1	4·1
Ägg »	13·7	11·0	7·1	8·9	4·2	3·1	5·2	10·3	6·7
Matfett alla slag »	29·9	23·4	24·5	24·0	25·2	24·6	25·1	24·3	25·5
smör »	13·4	13·2	13·2	12·9	14·2	13·5	14·1	13·6	16·2
margarin m. m. »	16·5	10·2	11·3	11·1	11·0	11·1	11·0	10·7	9·3
Kött och fläsk »	62·4	59·0	55·3	36·8	31·3	35·7	35·0	38·4	52·8
kött, blod och inälvor »	27·5	26·1	23·2	15·9	15·7	18·2	15·1	14·7	22·6
fläsk och skinka »	18·0	14·0	9·3	7·0	4·9	2·9	6·0	10·4	10·7
korv, sylta, smörgåsmat »	15·6	16·1	17·5	10·6	8·8	10·7	11·1	10·7	16·0
kött- och fläskben »	1·3	2·8	5·3	3·3	1·9	3·9	2·8	2·6	3·5
Fisk, alla slag »	23·6	18·6	21·5	46·8	42·3	36·0	35·0	43·4	29·2
färsk fisk »	13·7	10·1	7·3	36·1	33·7	27·2	25·0	30·1	23·8
salt, tork. och kons.fisk »	9·9	8·5	14·2	10·7	8·6	8·8	10·0	13·3	5·4
Mjöl, gryn och bröd[2] »	142·1	148·5	141·3	136·6	136·5	135·9	152·1	144·9	157·5
mjöl och gryn »	88·4	102·3	87·2	83·7	80·9	81·0	95·5	85·7	95·6
torrt bröd och skorpor »	15·1	18·9	19·3	17·4	17·7	17·7	18·8	18·6	19·3
mjukt bröd »	45·2	29·3	38·9	40·4	43·5	42·6	43·0	46·7	49·0
Potatis kg	14·7	14·8	18·5	21·7	20·6	21·3	20·8	21·3	20·5
Morötter och andra rotfr. hg	17·0	18·6	21·1	12·7	24·5	23·4	22·7	13·0	23·0
Grönsaker »	13·0	16·0	19·4	10·6	38·2	25·0	22·9	14·9	37·0
färska »	7·7	9·1	10·0	4·9	36·4	18·6	13·7	9·3	33·5
torkade och konserverade »	5·3	6·9	9·4	5·7	1·8	6·4	9·2	5·6	3·5
Frukt och bär »	63·0	49·6	42·0	32·6	48·0	43·3	36·2	37·0	58·8
färska »	37·5	20·9	13·3	6·2	28·8	16·5	7·6	12·8	39·0
torkade och konserverade »	25·5	28·7	28·7	26·4	19·2	26·8	28·6	24·2	19·8
Socker, sirap, karameller »	46·5	42·8	42·1	43·4	46·6	41·2	38·6	37·5	45·6
Kaffe »	7·5	4·8	1·9	1·3	0·8	1·1	1·2	0·8	1·8
Kakao »	1·3	1·2	1·5	0·9	1·0	1·1	1·3	0·9	1·0
Kaffesurrogat »	·	1·3	2·6	3·0	3·3	3·1	3·1	3·2	2·8
Färdiglagad mat »	·	·	7·1	4·7	5·0	11·1	8·7	5·9	3·5
Öl, pilsner fl.	1·6	0·8	0·9	0·9	1·3	1·1	1·1	1·6	1·3
Svagdricka m. m. l	2·1	1·2	1·2	1·4	1·1	1·1	1·2	1·8	1·4

för skilda hushållstyper visar, att förhållandet är genomgående för dessa. Äggkonsumtionen är alltjämt något större än i fjol. Mjölk- och potatiskonsumtionen har, trots den ökade förbrukningen av spannmålsprodukter och köttvaror,

[1] Skalorna återgivas i Soc. Medd. årg. 1941, sid. 226 eller 549.

[2] Brödet omräknat till mjöl i relationen 1 hg hårt bröd = 1·25 hg mjöl och 1 hg mjukt bröd = 0·77 hg mjöl.

Tab. 2. Indextal över förändringarna i kostens näringsvärde enligt den fortlöpande konsumtionsundersökningen.

Undersökningsperiod	Kalorier	Fett	Kolhydrat	Äggvita	Calcium	Fosfor	Järn	Vitamin A	Vitamin B_1	Vitamin C
Medeltal för år 1940 . .	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*
1:a kvartalet 1940 . . .	99	104	97	101	98	97	93	83	103	109
2:a » » . . .	100	104	98	99	102	99	100	79	96	70
3:e » » . . .	99	96	101	98	102	101	100	124	101	121
4:e » » . . .	101	95	104	102	99	103	107	115	100	101
1:a kvartalet 1941 . . .	100	93	104	101	103	102	107	80	102	107
2:a » » . . .	96	89	100	98	99	99	100	73	99	81
3:e » » . . .	95	86	100	97	99	99	100	116	101	121
4:e » » . . .	89	78	93	92	93	93	93	96	91	101
1:a kvartalet 1942 . . .	97	86	104	97	102	101	107	70	104	105
2:a » » . . .	96	81	102	98	107	102	100	63	103	90
3:e » » . . .	96	81	105	97	114	103	100	107	105	138
4:e » » . . .	93	77	103	95	104	101	100	91	102	112
1:a kvartalet 1943 . . .	100	82	107	102	115	107	107	67	106	102
2:a » » . . .	100	86	104	105	116	109	107	70	111	101
3:e » » . . .	106	88	109	104	117	107	107	105	112	133

bibehållit sin höga nivå även under den gångna delen av 1943. Den till synes högre sockerförbrukningen i tredje kvartalet är säsongbetingad och sammanhänger sannolikt med eftersommarens konsumtion av frukt- och bärgrötar och -soppor. Höjningen är möjliggjord genom den särskilda syltsockertilldelningen.

Kostens näringsvärde. I tab. 2 redovisas det samlade näringsvärdet i hushållens kost, och man kan av dessa tal bilda sig en uppfattning om vad de ovan skildrade förändringarna i förbrukningen betytt för näringstillförseln. (Jfr även

Tab. 3. Indextal över förändringarna i kostens näringsvärde inom skilda hushållstyper. (Medeltalet för varje hushållstyp under de fyra undersökningarna år 1940 har satts = 100.)

Undersökningsperiod och hushållstyp	Kalorier	Fett	Kolhydrat	Äggvita	Calcium	Fosfor	Järn	Vitamin A	Vitamin B_1	Vitamin C
3:e kvartalet 1940.										
Hushåll bestående av man, hustru och										
1 barn, 0— 6 år	100	99	101	101	103	103	104	126	107	121
1 » , 7—15 »	98	95	101	99	100	100	100	124	102	123
2 » , 0— 6 »	97	94	100	96	94	96	97	119	104	118
2 » , det äldsta 7—15 år	99	95	101	100	102	101	101	122	104	117
3 » , 0 –15 år	98	97	99	100	102	100	101	124	103	122
4 » , 0—15 »	101	100	102	104	107	105	104	130	105	129
3:e kvartalet 1943.										
Hushåll bestående av man, hustru och										
1 barn, 0— 6 år	109	87	107	105	113	105	107	106	112	132
1 » , 7–15 »	107	81	109	104	117	107	111	107	114	135
2 » , 0— 6 »	117	98	119	113	125	116	119	114	124	144
2 » , det äldsta 7—15 år	105	89	108	107	119	110	112	107	119	134
3 » , 0—15 år	105	89	107	102	115	104	105	104	111	129
4 » , 0—15 »	108	97	110	108	122	112	114	113	120	137

Tab. 4. Utgifter (kr.) för livsmedel i genomsnitt per hushåll och 14 dagar. Samtliga hushåll.

Varuslag	2:a kv. 1940	3:e kv. 1940	2:a kv. 1943	3:e kv. 1943	Varuslag	2:a kv. 1940	3:e kv. 1940	2:a kv. 1943	3:e kv. 1943
Mjölk	7·91	7·86	10·09	10·04	Socker	2·07	2·17	2·29	2·83
Grädde	1·71	1·50	0·24	0·33	Sirap o. honung	0·26	0·28	0·24	0·34
Ost	2·03	2·12	1·21	1·49	Karameller	0·41	0·31	0·57	0·53
Smör	5·16	7·25	4·67	5·53	Kaffe	2·83	2·77	0·37	0·97
Margarin o. annat fett	2·46	0·46	2·11	1·84	Kaffesurrogat	·	·	0·84	0 68
Ägg	3·22	3·17	3·58	2·23	Te och kakao	0·71	0·69	0·53	0·78
Kött, blod, inälvor	5·07	5·61	4·81	7·63	Salt, kryddor, ers.-medel	0·40	0·45	0 66	0 81
Fläsk och skinka	3·46	3·35	4·02	4·18	Färdiglagad mat	0·36	0·40	0·94	0·70
Korv, sylta, smörgåsmat	3·34	3·45	3·61	5·62	Summa matvaror	63·03	65·74	75·25	80·57
Kött- och fläskben	0·06	0·11	0·34	0·46					
Fisk (inkl. konserver)	2·98	2·85	7·73	4·53	Öl	0·38	0·34	0·52	0·42
Mjöl, gryn o. flingor	4·28	4·54	4·72	5·26	Svagdricka	0·61	0·32	0·53	0·42
Bröd	5·24	5·98	7·75	7·92	Förtäring utom hemmet	0·50	0·41	0·56	0·61
Potatis	2·93	2·30	4·24	4·12	Skolbespisning	—	—	0·51	0·27
Rotfrukter	0·33	0·66	0·51	0·82	Tillhopa	64·52	66·81	77·37	82·29
Färska grönsaker	1·38	2·88	1·75	3·22					
Torkade o. kons. grönsaker	0·40	0·28	0·78	0·48	Totalutgift per person o. dag	1·15	1·18	1·35	1·38
Färsk frukt och bär	1·16	2·74	2·45	4·08	Totalutgift per konsumtionsenhet[1] och dag	1·50	1·53	1·78	1·84
Torkade o. konserverade frukter o. bär	2·87	1·71	4·20	3·15					

diagrammet sid. 844.) Indextalen i tabellen visa, hur födans kalorivärde och innehåll av skilda näringsämnen förändrats i medeltal för de deltagande hushållen under de senaste åren. De absoluta talen ha icke utsatts, då sådana uppgifter, vilka av flera skäl måste anses osäkra, lätt kunna leda till missförstånd. Sådan osäkerhet torde däremot icke i högre grad vidlåda de relationstal, som markera utvecklingsgången i de redovisade serierna. Dessa äro beräknade på medeltal per konsumtionsenhet och dag. Den tendens till ökning i näringstillförseln, som observerades redan i första kvartalet 1943, har visat sig vara bestående, och de flesta talen för andra och tredje kvartalen överstiga t. o. m. tillförseln under år 1940, då kristiden i stort sett ännu icke satt några spår i konsumtionen. Detta gäller sålunda kalorier, äggvita, mineralämnen samt vitamin B_1 och C. Beträffande fett och vitamin A ligga dock talen alltjämt lågt — i fråga om vitamin A t. o. m. lika lågt som 1942. Vad sistnämnda näringsämne angår, liksom i fråga om vitamin C, bör jämförelsen ske med motsvarande kvartal föregående år, då säsongrörelsen i tillförseln här är mycket stark.

I tab. 3 återfinnas indexserier över näringsvärdenas förändringar inom olika hushållstyper. De ovan beskrivna tendenserna återfinnas här genomgående för dessa typer, men man ser, att utvecklingen icke gått alldeles parallellt. Relativt till utgångsåret bäst situerade te sig de hushållstyper, som innehålla två späda barn eller fyra barn under 16 år.

[1] Enligt skalan för kalorier m. m.

Utgifterna för livsmedel redovisas i tab. 4. Efter avdrag av förekommande rabatter för mjölk och matfett ha hushållen redovisat en totalutgift för livsmedel om i genomsnitt 1·35 kr. per person och dag i andra och 1·38 kr. i tredje kvartalet 1943, eller icke obetydligt mer än i första kvartalet, då talet var 1·27. Denna ökning beror på den stegrade konsumtionen och icke på prisförändringar, ty sådana ha knappast inträffat. Följande serie över hushållens genomsnittliga utgift per 1 000 kalorier kan ha intresse i sammanhanget:

1:a kv. 1940	0·40 kr.	1:a kv. 1942	0·46 kr.
2:a » »	0·40 »	2:a » »	0·48 »
3:e » »	0·41 »	3:e » »	0·49 »
4:e » »	0·40 »	4:e » »	0·47 »
1:a » 1941	0·43 »	1:a » 1943	0·45 »
2:a » »	0·45 »	2:a » »	0·48 »
3:e » »	0·46 »	3:e » »	0·46 »
4:e » »	0·47 »		

Ovanstående tal utgöra icke ett odisputabelt uttryck för prisnivåns förändringar, då hushållen vanligen ha möjlighet variera priset per kalori genom att välja konsumtionen bland kaloribilligare eller kaloridyrare varor. Ställda i relation till de fakta man känner om den kvalitativa sidan av konsumtionen, torde dock siffrorna styrka uppfattningen, att det är kvantitetens ökning, som under de två senaste kvartalen dominerat utgiftspostens förändring.

Antalet rabattkort i tredje kvartalet 1943 var beträffande mjölk 1·8 per hushåll (mot 1·8 à 1·9 i första kvartalet samma år) och för matfett 2·6 (mot 2·1).

Livsmedelskonsumtionen inom landsbygdshushåll i andra kvartalet 1943.

Den undersökning av livsmedelskonsumtionen bland småbrukare och lantarbetare, som utfördes i andra kvartalet 1943, grundar sig, liksom tidigare undersökningar[1] i samma serie på hushållsräkenskaper förda under 14 dagar. Flertalet räkenskaper ha påbörjats under förra delen av maj månad. Åtskilliga hushåll började dock sin bokföring redan i mitten av april, andra så sent som i början av juni.

I undersökningen deltogo 115 småbrukarhushåll (med 2—10 ha åker) och 151 lantarbetarhushåll. Av lantarbetarna voro 91 (60 %) statavlönade, vilket tämligen väl motsvarar förhållandet vid tidigare undersökningar. Jämfört med tidigare undersökningstillfällen har bland småbrukarna en förskjutning i fördelningen på landsdelar ägt rum, i det antalet deltagare från Norrland minskat. För lantarbetarnas del är den regionala fördelningen tämligen oförändrad.

Den genomsnittliga storleken av de i undersökningen deltagande småbrukarhushållen är, som framgår av tab. 1, endast obetydligt mindre än vid undersökningen ett år tidigare, men c:a 13 % större än i andra kvartalet 1941. Lantarbetarhushållen äro i genomsnitt nära 4 % större än vid undersökningen i andra kvartalet 1942 och c:a 10 % större än i andra kvartalet 1941. De förskjutningar, som sålunda ägt rum i hushållens storlek och regionala fördelning, försvåra en bedömning av konsumtionens utveckling och bör hållas i minnet vid studiet av tabellerna.

Förbrukade kvantiteter av livsmedel. Uppgifter om de förbrukade livsmedelskvantiteterna i genomsnitt per hushåll och 14 dagar återfinnas för samtliga hushåll i tab. 1 och för vissa hushållstyper i tab. 2. Konsumtionen synes sedan våren 1942 icke ha undergått några mera betydelsefulla förändringar. Medan för såväl småbrukare som lantarbetare den totala konsumtionen av mjölk är i det närmaste densamma som ett år tidigare, har bland de förra en markerad minskning i förbrukningen av skummjölk skett till förmån för den oskummade mjölken. Samtidigt har mängden grädde minskat. Bland lantarbetarna noteras en rätt kraftig, fortsatt minskning i konsumtionen av kött, vilken saknar motsvarighet bland småbrukarna. Även för potatiskonsumtionen visa lantarbetarna en icke fullt så hög siffra som föregående år. En mindre ökning i förbrukningen av spannmålsprodukter har ägt rum bland småbrukarna och i någon mån även bland lantarbetarna samtidigt med en förskjutning från bröd till mjöl och gryn. Konsumtionen av frukt och bär samt bland småbrukarna även av grönsaker synes vara större än ett år tidigare. Den betydande minskningen i kvantiteten socker, som tabellen visar, torde finna sin förklaring i att tilldelningen av syltsocker år 1943 började först den 7 juni, år 1942 däremot redan den 11 maj.

[1] Redogörelser för föregående undersökningar återfinnas i Soc. Medd. årg. 1941, sid. 547, årg. 1942, sid. 146, 524 och 929 samt årg. 1943, sid. 398.

Tab. 1. Förbrukade kvantiteter av livsmedel i genomsnitt per hushåll och 14 dagar. Samtliga hushåll.

Varuslag	Småbrukare			Lantarbetare		
	1941	1942	1943	1941	1942	1943
	2:a kv.	2:a kv.	2:a kv.	2:a kv.	2:a kv.	2:a kv.
Antal hushåll	*153*	*140*	*115*	*180*	*161*	*151*
Antal personer per hushåll	*4·48*	*5·11*	*5·06*	*4·19*	*4·43*	*4·60*
Kons.-enh. enl. skala för kalorier m. m.	*3·52*	*4·04*	*4·00*	*3·21*	*3·40*	*3·51*
» » » » *äggvita m. m.*	*4·24*	*4·84*	*4·76*	*3·90*	*4·13*	*4·29*
Mjölk, oskummad l	43·1	42·2	52·2	48·5	48·3	50·2
» , skum- och kärn- . . . . . »	13·3	24·7	13·0	1·2	5·2	3·7
Grädde . . . . . dl	3·5	4·0	1·7	0·5	1·5	0·9
Ost . . . . . hg	8·5	6·6	4·8	6·7	2·6	3·7
Ägg . . . . . »	22·8	17·4	20·1	22·3	13·8	13·8
Matfett, alla slag . . . . . »	27·1	30·8	31·1	26·1	27·1	26·3
Smör . . . . . »	22·4	26·3	27·7	16·6	14·6	15·6
Margarin m. m. . . . . »	4·7	4·5	3·4	9·5	12·5	10·7
Kött och fläsk . . . . . »	61·6	51·4	52·2	50·2	44·0	38·0
Kött, blod och inälvor . . . . . »	26·6	21·2	19·0	19·2	18·4	12·8
Fläsk . . . . . »	21·9	19·0	18·7	17·8	14·0	13·3
Korv, sylta, smörgåsmat . . . . »	12·8	9·2	11·1	12·7	10·7	9·8
Kött- och fläskben . . . . . »	0·3	2·0	3·4	0·5	0·9	2·1
Fisk . . . . . »	31·7	35·9	36·3	29·7	42·5	41·3
Färsk fisk . . . . . »	21·7	23·3	25·0	21·5	30·7	28·2
Salt, torkad och konserverad fisk »	10·0	12·6	11·3	8·2	11·8	13·1
Mjöl, gryn och bröd[1] . . . . . »	204·8	214·6	221·4	190·9	168·4	173·3
Mjöl och gryn . . . . . »	145·2	141·0	161·7	148·9	126·1	130·9
Torrt bröd och skorpor . . . . . »	23·2	38·0	30·9	13·3	18·3	14·3
Mjukt bröd . . . . . »	39·8	34·0	27·4	33·0	25·2	31·8
Potatis . . . . . kg	23·6	30·6	31·3	23·4	32·4	30·0
Morötter och andra rotfrukter . . hg	6·6	6·9	9·1	3·5	4·6	5·6
Grönsaker . . . . . »	10·0	10·7	12·5	9·6	9·0	9·8
Färska . . . . . »	3·7	5·1	5·7	4·0	3·5	4·5
Torkade och konserverade . . . »	6·3	5·6	6·8	5·6	5·5	5·3
Frukt och bär . . . . . »	32·0	24·5	26·6	22·3	19·2	25·2
Färska . . . . . »	4·3	3·7	6·3	3·2	4·6	7·9
Torkade och konserverade . . . »	27·7	20·8	20·3	19·1	14·6	17·3
Socker, sirap, karameller o. dyl. . »	47·3	52·9	43·6	41·7	43·4	38·0
Kaffe . . . . . »	4·4	1·5	1·2	4·5	1·2	1·0
Surrogat för kaffe (och te) . . . . »	3·2	5·4	5·2	3·4	5·4	5·1
Kakao . . . . . »	0·8	0·7	0·8	1·0	0·7	1·0
Färdiglagad mat . . . . . »	—	3·4	5·0	—	1·0	3·1
Öl, pilsner . . . . . fl.	0·4	0·6	0·3	0·2	0·4	0·5
Svagdricka o. dyl. måltidsdrycker . l	2·4	2·6	2·4	2·6	3·3	3·5

Flera av dessa observationer äro emellertid mindre säkra, vilket bekräftas genom tab. 2, som visar att tendenserna för olika hushållstyper delvis äro vacklande.

Av tab. 2 framgår, att landsbygdshushållens konsumtion överstiger stadshushållens framför allt i fråga om mjölk och potatis men även i fråga om spann-

[1] Brödet omräknat till mjöl (1 hg torrt bröd = 1·25 hg mjöl, 1 hg mjukt bröd = 0·77 hg mjöl).

Tab. 2. Förbrukade kvantiteter av livsmedel i genomsnitt per hushåll och 14 dagar inom olika hushållstyper.

Hushållsgrupp och undersökningstillfälle	Mjölk, oskum. och skum., l	Matfett, hg	Ost, hg	Ägg, hg	Kött, korv, inälvor m. m., hg	Fläsk, hg	Fisk, hg	Mjöl, gryn o. bröd,[1] kg	Potatis o. rotfrukter, kg	Grönsaker, hg	Frukt och bär, hg	Socker och sirap, hg
Hushåll bestående av man, hustru och 1 barn 0—15 år.												
Småbrukare 2:a kv. 41	40·2	19·3	7·2	18·8	30·2	14·4	22·1	15·3	17·9	9·0	24·6	34·5
2:a » 42	43·8	20·9	3·1	14 9	23·0	13·2	28·3	13·2	18·6	8·2	18·8	34·2
2:a » 43	39·1	20·7	3·0	13·2	27·7	17·1	35·3	13·2	20·3	8·5	25·2	25·4
Lantarbetare 2:a » 41	46·4	18·8	6·1	19·2	26·7	14·6	27·6	15·3	18·5	9·0	20·3	33·6
2:a » 42	44·1	18·8	1·8	12·9	23·8	8·0	35·0	12·7	26·2	7·2	20·3	31·3
2:a » 43	49·2	17·0	2·8	12·0	19·3	11·3	34·4	13·1	23·0	7·7	24·6	26·2
Stadshushåll 2:a » 43	32·7	18·3	3·4	8·9	22·6	9·2	39·7	11·4	18·7	15·0	36·4	28·0
D:o och 2 barn 0–15 år.												
Småbrukare 2:a kv. 41	49·5	24·8	4·9	21·1	33·9	15·7	28·0	17·2	22·1	6·8	27·0	43·1
2:a » 42	52·1	22·7	3·0	16·8	22·8	17·8	25·4	15·4	25·4	8·8	18·1	39·6
2:a » 43	48·4	25·0	3·9	19·9	26·1	15·7	29·0	18·6	28·3	13·7	18·5	39·6
Lantarbetare 2:a » 41	51·6	24·6	8·0	21·9	31·7	15·3	27·4	19·3	21·2	7·6	24·9	40·1
2:a » 42	51·8	26·1	2·6	11·7	27·4	11·5	37·5	16·0	26·6	9·5	20·5	39·8
2:a » 43	52·0	21·6	3·7	13·2	25·0	11·0	30·9	16·4	26·7	9·0	27·2	33·4
Stadshushåll 2:a » 43	40·8	23·6	4·0	10·1	27·2	10·7	44·1	14·2	22·2	13·9	37·3	35·6
D:o och 3 barn 0–15 år.												
Småbrukare 2:a kv. 41	69·9	27·2	9·4	24·4	38·7	20·9	32·1	21·4	21·7	8·4	41·1	51·2
2:a » 42	65·8	31·3	4·7	17·2	23·5	15·6	36·4	22·9	31·1	12·7	18·6	47·1
2:a » 43	67·8	28·6	6·0	13·7	31·4	16·2	36·0	24·7	33·8	9·8	25·4	41·0
Lantarbetare 2:a » 41	51·2	29·2	7·5	21·9	37·5	19·9	25·0	21·6	28·9	10·0	19·8	45·4
2:a » 42	56·3	27·0	1·4	10 0	26·4	9·1	44·7	17·1	34·4	9·8	19·8	47·4
2:a » 43	59·0	27·7	3·5	13·7	26·7	15·0	42·0	19·1	34·1	9·8	23·7	38·1
Stadshushåll 2:a » 43	48·8	29·1	5·4	12·0	33·7	10·3	43·3	17·6	25·6	16·4	40·0	41·9

Tab. 3. Indextal över förändringarna i kostens näringsvärde.
(Medeltal för 4:e kvart. 1940 och 2:a kvart. 1941 = 100.)

Undersökningsperiod	Kalorier	Fett	Järn	Vitamin A	Vitamin C
Småbrukare.					
4:e kvartalet 1940	102	102	101	123	114
2:a » 1941	98	98	99	77	85
4:e » »	95	89	96	106	126
2:a » 1942	92	90	94	64	94
4:e » »	88	85	88	110	126
2:a » 1943	93	93	100	72	96
Lantarbetare.					
4:e kvartalet 1940	103	103	101	120	116
2:a » 1941	97	97	99	79	84
4:e » »	91	87	95	106	131
2:a » 1942	91	91	96	68	90
4:e » »	91	83	99	109	140
2:a » 1943	92	89	98	72	96

[1] Se not. till tab. 1.

målsprodukter, ägg och fläsk, medan däremot deras konsumtion framför allt av grönsaker, frukt och bär samt fisk och för lantarbetarnas del även av matfett, ost och kött, synes understiga stadshushållens.

Kostens näringsvärde. Utvecklingen sedan 1940 i tillförseln av kalorier, fett, järn samt vitamin A och C visas av tab. 3. Indextalen ha beräknats på grundval av medelvärden av talen för de olika hushållstyperna, som standardräknats för att eliminera verkan av variationer i hushållens sammansättning.

Inom såväl småbrukar- som lantarbetarhushållen synes tillförseln av näringsämnen vara i stort sett densamma som ett år tidigare. En viss ökning av mängden A-vitamin är dock genomgående för samtliga hushållstyper. Jämfört med fjärde kvartalet 1942 synes en viss ökning i tillförseln av kalorier, fett och järn ha ägt rum.

Fylleriförseelser och spritsmuggling under tredje kvartalet 1943.

Enligt en inom kontrollstyrelsen verkställd preliminär sammanräkning, vars resultat delgivits socialstyrelsen, utgjorde antalet fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts under tredje kvartalet 1943, tillhopa 11 425, av vilka 11 207 begåtts av män och 218 av kvinnor. Dessa siffror, som komma att ökas genom efteranmälningar, angiva en ökning i jämförelse med närmast föregående kvartal men en minskning i jämförelse med tredje kvartalet 1942.

I nedanstående tablå återgivas vissa huvudsiffror för 1942 samt för första, andra och tredje kvartalen 1943:

	Antal avdömda fylleriförseelser	Därav begångna av					
		män	kvinnor	personer med motbok	personer utan motbok	personer i åldern 25 år och däröver	personer i åldern under 25 år
1942: 1 kv.	7 300	7 197	103	2 371	4 929	5 508	1 792
2 kv.	8 973	8 829	144	2 758	6 215	6 929	2 044
3 kv.	12 947	12 772	175	4 149	8 798	10 128	2 819
4 kv.	9 155	9 008	147	2 696	6 459	6 951	2 204
Hela året	**38 375**	**37 806**	**569**	**11 974**	**26 401**	**29 516**	**8 859**
1943: 1 kv.	9 236	9 080	156	2 685	6 551	7 001	2 235
2 kv.	9 750	9 562	188	2 812	6 938	7 500	2 250
3 kv.	11 425	11 207	218	3 339	8 086	8 848	2 577

Enligt från generaltullstyrelsens statistiska avdelning erhållna uppgifter gjordes under tredje kvartalet 1943 tillhopa 191 beslag, som helt eller delvis avsågo sprit eller brännvin; den beslagtagna kvantiteten utgjorde 283 liter. Under tredje kvartalet föregående år gjordes 74 beslag om 115 liter och under hela året 1942 177 beslag om tillhopa 272 liter. — Inom Stockholms tulldistrikt gjordes i år 26 beslag om 47 liter under tredje kvartalet mot 6 beslag om 9 liter under samma kvartal förra året. Under hela året 1942 gjordes i Stockholms tulldistrikt 21 beslag om 23 liter.

Arbetsmarknaden under oktober 1943.

Läget på arbetsmarknaden under oktober månad kännetecknades av en fortsatt säsongnedgång inom jordbruket samt byggnadsverksamheten och dess materialindustrier. Försämrade exportmöjligheter medförde även en minskad arbetstillgång inom vissa näringsgrenar. De under månaden inträdda förändringarna hade dock endast begränsad omfattning.

I det följande anförda data från de olika statistiska serier, som belysa utvecklingen på arbetsmarknaden, ge en översikt av förhållandena under oktober med avseende på tillgång och efterfrågan på arbetskraft samt sysselsättning och arbetslöshet.

Enligt rapporterna från de offentliga arbetsförmedlingarna var jämfört med föregående månad antalet arbetsansökningar 5 % högre på den manliga avdelningen men 11 % lägre på den kvinnliga. Platstillgången var avsevärt lägre för såväl manlig som kvinnlig arbetskraft. Minskningen av antalet lediganmälda platser utgjorde i genomsnitt för båda avdelningarna 16 %. Antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser kom därför att uppgå till 109 i oktober mot 93 i september. Då de anförda jämförelsetalen delvis påverkas av att den i förmedlingssiffrorna inbegripna frivilliga arbetskraften till jordbruket hade betydligt mindre omfattning under redovisningsmånaden än under september, kunna de icke tagas som uttryck för storleksordningen av de inträdda förändringarna i tillgång och efterfrågan på arbetskraft men ge likväl en bild av utvecklingstendensen. — Genom arbetsförmedlingens medverkan tillsattes under oktober inemot 85 000 platser, vilket var omkring 11 000 eller 12 % mindre än föregående månad.

Socialstyrelsens sysselsättningsindex för industri och angränsande verksamhetsområden visar ett något högre antal i arbete varande arbetare vid rapporttillfället i slutet av oktober än i slutet av september. Denna ökning berodde dock huvudsakligen på hempermittering av värnpliktiga. Bortsett från tillfälliga fluktuationer i arbetarantalet till följd av dylika faktorer kännetecknades sysselsättningsutvecklingen inom den industriella produktionen av en nedåtgående tendens, som bl. a. kommer till synes däri, att antalet på grund av arbetsbrist permitterade arbetare var något större och utgjorde 1·4 % av hela antalet anställda arbetare mot 1·1 % månaden förut. Entledigandena av säsongarbetare inom byggnadsämnesindustrierna och byggnadsverksamheten torde dessutom haft en något större omfattning än vad sysselsättningsstatistiken utvisar; uppgifter om arbetarantalet inom dessa branscher föreligga nämligen i huvudsak endast från de större företagen. — Poängsiffran för arbetstillgången var i genomsnitt för samtliga industriella verksamhetsområden något, ehuru obetydligt lägre i oktober än i september eller 3·7 mot förut 3·8; de anförda poängtalen beteckna närmast »god arbetstillgång».

De senast tillgängliga preliminära siffrorna för arbetslösheten inom fackförbunden utvisa, att vid månadsskiftet september/oktober 3·4 % av de rapporterande förbundens medlemmar voro arbetslösa mot 3·5 % en månad tidigare.

Antalet till arbetsmarknadskommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa, varom uppgifter föreligga intill utgången av oktober, utgjorde vid nämnda tidpunkt 5 434, vilket innebar en ökning under månaden med 834 eller 18·1 %. De nytillkomna hjälpsökande voro till större delen hemmahörande i storstäderna. Vissa kommuner i Västernorrlands län uppvisade därjämte ett förhållandevis stort antal nyanmälda hjälpsökande. Av samtliga hjälpsökande voro 2 682 sysselsatta vid angelägna arbeten för försvaret och folkförsörjningen, varför antalet i egentlig mening arbetslösa endast utgjorde 2 752.

En sammanfattande jämförelse av förhållandena under redovisningsmånaden med läget vid motsvarande tid föregående år visar, att sysselsättningsnivån inom industri, byggnadsverksamhet m. m. var något lägre än 1942 samt att i motsats till vad som varit fallet tidigare under hösten och sommaren tillgången på arbetskraft var större än i fjol, såvitt man kan döma av arbetsförmedlingssiffrorna. Antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser var sålunda 109 mot 102 i fjol. Fackföreningsarbetslösheten var dock vid utgången av september fortfarande lägre än i fjol eller 3·4 % mot 4·3 %. Antalet hjälpsökande arbetslösa var likaledes ännu i slutet av oktober lägre än föregående år eller 5 434 mot 6 377.

På grundval av föreliggande statistiska uppgifter samt upplysningar, som meddelats av arbetsförmedlingar och företag, lämnas här nedan en översikt av förhållandena på arbetsmarknaden under oktober inom olika områden av näringslivet.

Vad jordbruket beträffar, hade den vid månadens slut pågående omflyttningen av den fast anställda personalen ej fullt lika stor omfattning som i fjol. Brist rådde alltjämt på såväl gift som ogift ladugårdspersonal. Anskaffandet av arbetskraft till betupptagningen, vilken till följd av den gynnsamma väderleken kunde börja tidigare än förra året, vållade i år mindre svårigheter än i fjol.

Skogsbrukets behov av arbetskraft ökades något under oktober men hade ej på långt när samma omfattning som vid motsvarande tidpunkt föregående år. Enligt föreliggande uppgifter från avverkare med större produktionsplikt nedgick under månaden det arbetskraftsbehov, som ej kunde fyllas av avverkarna själva, från 21 000 till 17 000 man. Under oktober månad tillsatte arbetsförmedlingarna omkring 5 800 platser med sökande från andra yrken eller dubbelt så många som under september.

På de industriella arbetsområdena var behovet av arbetskraft mindre än tidigare, och nyanställningar förekommo nu endast i undantagsfall. Inom metallindustrin konstaterades en tendens till reducerad arbetstillgång beträffande flera yrkesgrupper. Det minskade behovet av arbetskraft, vilket främst berörde mindre kvalificerade sökande, var särskilt framträdande för av byggnadsindustrin beroende yrkesgrupper, såsom plåtslagare och svetsare, men även i fråga om kompetenta maskinarbetare. I samband med att många yrkesarbe-

tare återvänt från militärtjänst, ha mindre kvalificerade arbetare och tempoarbetare blivit permitterade. Trots den konstaterade åtstramningen förelåg emellertid fortfarande brist på olika slags skickliga yrkesmän. Glasindustrin rapporterade på vissa håll ökad arbetstillgång, och även nyintagning förekom. Vid sågverken minskades driften säsongmässigt, under det att snickeri- och möbelfabrikerna alltjämt hade god sysselsättning. Betydande permitteringar företogos vid massafabrikerna, och pappersbrukens avsättningssvårigheter ökades på grund av lejdbåtstrafikens upphörande.

Inom konsumtionsvaruindustrierna kunde den sedvanliga säsonguppgången under höstmånaderna konstateras i fråga om flera produktionsgrenar. Sockerindustrin företog sålunda omfattande säsonganställningar. Vid konservfabriker och inom olika grenar av textil- och beklädnadsindustrin efterfrågades kvinnlig arbetskraft. Sysselsättningen vid skofabrikerna förbättrades ytterligare, och en jämn drift kunde uppehållas. Flertalet av de arbetare, som icke kunnat beredas arbete i facket, ha erhållit annat arbete.

Byggnadsämnesindustrierna entledigade, såsom förut nämnts, en del av arbetarstyrkan. Sedan en betydande del av bostadsbyggena färdigställts, inträdde en sedvanlig säsongmässig minskning i byggnadsverksamheten, och arbetssökandesiffran utvisade en väsentlig stegring.

Inom landtransporten medförde ytterligare inskränkningar i motorfordonstrafiken försämrade arbetsförhållanden för chaufförer och expressarbetare. Behovet av hamn- och stuveriarbetare var mindre än under september, och situationen för denna yrkesgrupp torde skärpas ytterligare på grund av den fortlöpande försämringen i tillgången på frakter.

Sjömanshusen redovisade sammanlagt 2 301 påmönstringar och 2 372 avmönstringar. Motsvarande siffror för september voro 2 453 och 2 617 samt för oktober föregående år 1 968 och 2 329.

Inom affärs- och lagerbranschen noterades ett ökat antal arbetssökande. Den sedan länge kännbara bristen på kvinnliga biträden till livsmedelsbutiker kvarstod alltjämt, under det att överskott förelåg på manliga sökande. Den under hösten tidigare konstaterade åtstramningen inom kontorsbranschen gjorde sig alltjämt gällande, och efterfrågan på personal var mindre än under september. Läget var fortfarande mest ogynnsamt för den manliga arbetskraften, men även i fråga om den kvinnliga hade äldre kontorister och mindre kvalificerade sökande synnerligen begränsade möjligheter att erhålla plats.

Inom hotell- och restaurangbranschen inträdde en säsongmässig nedgång i efterfrågan på arbetskraft av alla slag. Ett icke obetydligt överskott rådde i fråga om serveringspersonal, medan behovet av diskerskor och köksor samt i vissa fall även kokerskor icke kunde nöjaktigt tillgodoses.

Inom hälso- och sjukvård var läget i stort sett oförändrat i jämförelse med september, och behovet av sjukvårdspersonal gällde liksom då huvudsakligen vikarier. Då antalet sökande efter hand ökat, var det lättare än förut att tillgodose efterfrågan på arbetskraft. På tandtekniker och kvalificerade tandsköterskor rådde viss knapphet.

Inom det husliga arbetsområdet sjönk efterfrågan på arbetskraft under må-

naden, i synnerhet beträffande tvätt- och rengöringspersonal. Samtidigt noterades någon ökning av antalet sökande och ett förhållandevis bättre tillsättningsresultat av de fasta platserna än föregående månad. Efterfrågan på hembiträden, kokerskor och husor översteg dock alltjämt betydligt tillgången på sökande. Behovet av tillfällig hemhjälp kunde däremot så gott som helt tillgodoses.

I fråga om ungdom under 18 år företedde såväl efterfrågan som tillgång på arbetskraft nedgång under oktober. Antalet sökande till lärlingsplatser inom verkstadsindustrin och kontorsbranschen var alltjämt betydligt större än platstillgången, men för övrigt rådde mycket god arbetstillgång och brist på sökande, i synnerhet till kontorsbuds- och varubudsplatser.

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under oktober 1943.

Arbetsförmedlingsverksamheten. Vid de offentliga arbetsförmedlingarna tillsattes under månaden 84 694 platser, varav 52 279 manliga och 32 415 kvinnliga. Förmedlingsverksamheten vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna samt inom olika yrkesgrupper framgår av tab. 1—5 i tabellavdelningen.

Av arbetsförmedlingarnas rapporter framgår, att under månaden utplacerades 340 personer till frivillig värnpliktstjänstgöring och 722 till luftbevakning. Av de sistnämnda voro 160 kvinnor.

Till belysning av samarbetet mellan arbetsförmedlingsorganen inom skilda delar av landet må nämnas, att i samverkan mellan olika kontor och ombud under oktober 7 870 platser tillsattes, varav 6 400 manliga och 1 470 kvinnliga. Genom denna interlokala förmedlingsverksamhet erhöllo 4 501 personer (3 797 män och 704 kvinnor) arbetsanställning i annat län än det, inom vilket ansökan om arbete ingivits.

Arbetskraft till skogsbruket. Inventeringen av arbetskraft anställd för avverkningsarbeten hos produktionspliktiga avverkare omfattade den 31 oktober endast *större* avverkare (jfr septemberrapporten 1943). Inventeringsresultatet redovisas i tab. 6 i tabellavdelningen. Av tabellen framgår, att den redovisade arbetsstyrkan vid avverkningarna uppgick till 47 500 man, vilket innebär en ökning under månaden med 10 800. Det ytterligare arbetskraftsbehovet uppskattades till 27 200. Av dessa ansågo sig dock avverkarna kunna anskaffa 10 300 man, varför den uppgivna bristen utgjorde 16 900 mot 21 400 föregående månad. På grund av den ändrade redovisningen kunna icke några jämförelser göras med förhållandena vid samma tidpunkt föregående år.

Genom arbetsförmedlingarna placerades under oktober 8 414 man i skogsarbete. Av dessa kommo 5 810 från andra yrkesområden än skogsbruket.

Åtgärderna för frivillig överföring av arbetskraft till skogsbruket från andra yrkesområden ha resulterat i att vid oktober månads utgång 624 huggarkurser pågingo i olika delar av landet med sammanlagt 6 144 deltagare. Dessa åtnjöto särskilda förmåner, för vilka tidigare redogjorts (majrapporten 1942). Dylika förmåner tillkommo dessutom 2 880 till skogsbruket överflyttade arbetare, som icke deltogo i huggarkurser.

Av de tjänstepliktiga, tillhörande årsklass 1943, befunno sig vid oktober månads utgång 2 940 man i skogsarbete. Det särskilda bidrag om 2 kronor per dag, som kan utgå till vid skogsarbete ovan tjänstepliktig, tillkom 2 173 av dessa.

Sammanlagt åtnjöto vid oktober månads utgång 11 197 arbetare, som tillförts skogsbruket från andra yrkesområden, statligt kontant bidrag.

Hjälpverksamheten för arbetslösa. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid oktober månads utgång till 5 434, vilket i jämförelse med föregående månad innebär en ökning med 834 eller 18·1 %. Av hela antalet hjälpsökande voro 74 (1·4 %) kvinnor. De arbetslösas fördelning på län och yrkesgrupper m. m. framgår av tab. 13 och 14 i tabellavdelningen.

Under oktober månad beviljades statsbidrag till för försvaret och folkförsörjningen betydelsefulla beredskapsarbeten, vilkas sammanlagda kostnader beräknas till 734 000 kronor. Under tiden 1 juli—31 oktober 1943 har kommissionen beviljat statsbidrag till statliga och statskommunala beredskapsarbeten, kostnadsberäknade till 2·3 milj. kronor. Statsbidrag beviljades vidare till en hushållskurs i Kumla för tillfälligt arbetslösa, yngre skofabriksarbeterskor samt en hemstickningskurs i Bottna (Göteb.) för hustrur till arbetslösa stenhuggare.

Av hela antalet hjälpsökande vid oktober månads utgång åtnjöto 4 066 (74·8 %) hjälp från stat och kommun. Av dessa hjälptes 3 888 (95·6 %) helt eller delvis med statsmedel. Av hela antalet hjälpsökande voro 3 260 (60·0 %) hjälpta genom arbete och 806 (14·8 %) genom understöd.

En summarisk redogörelse för den av kommissionen bedrivna hjälpverksamheten under oktober månad lämnas i det följande. Om icke annat anmärkts, avse sifferuppgifterna förhållandet vid månadens utgång. Närmare uppgifter om antalet hjälpta i olika hjälpformer och inom olika län samt en översikt av hjälpverksamhetens omfattning under tiden september 1942—oktober 1943 lämnas i tab. 15 i tabellavdelningen.

Arbetslinjen. Arbeten för arbetslösa bedrevos under månaden dels i form av statliga och statskommunala beredskapsarbeten, dels i form av statskommunala reservarbeten, arkivarbeten och musikerhjälp. I statliga beredskapsarbeten sysselsattes vid 55 arbetsplatser i kommissionens regi 1 085 arbetslösa och vid 30 arbetsplatser i annan myndighets regi 863 arbetslösa. Vid 32 statskommunala beredskapsarbeten sysselsattes 734 arbetslösa och vid 10 statskommunala reservarbeten 100 arbetslösa. Vid 95 arkivarbetsplatser sysselsattes 274 arbetslösa, tillhörande tekniska och merkantila yrken, och 61 personer erhöllo musikerhjälp.

Förutom hänvisade arbetslösa sysselsattes vid beredskapsarbeten sammanlagt c:a 1 400 arbetare, som icke voro anmälda som hjälpsökande och sålunda icke ingå i arbetslöshetskommittéernas månadsrapporter. Av dessa voro 583 utlänningar, huvudsakligen norrmän.

Understödslinjen. Dagunderstöd utgick i 9 städer och 4 landskommuner till sammanlagt 516 arbetslösa (utom kursdeltagare), av vilka 356 (69·0 %) voro försörjningspliktiga. Av samtliga dagunderstödda voro 486 (94·2 %) hemmahörande i städer.

För oktober månad hade av understödskommunerna 8 städer och 1 landskommun även beviljats tillstånd att bedriva hyreshjälpsverksamhet med bidrag av statsmedel.

Utbildningshjälp. Av deltagarna vid de beredskapskurser, för vilka redogörelse lämnas i det följande, voro 255 anmälda som hjälpsökande och åtnjöto dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna.

Statliga stenbeställningar. Vid de statliga stenbeställningarna sysselsattes 884 genom arbetsmarknadskommissionen uttagna stenarbetare, varav 700 i Göteborgs och Bohus, 110 i Blekinge, 37 i Hallands och 37 i Kalmar län. Av samtliga voro 81 att anse som fullgod arbetskraft.

Utbildningsverksamheten. Vid månadens utgång pågingo 43 beredskapskurser för omskolning och utbildning av tempoarbetare för verkstadsindustrin och 18 kurser för utbildning av kvinnlig industriell reservarbetskraft.

Hela antalet elever i *beredskapskurser för verkstadsindustrin*, fördelade på olika yrkesavdelningar, framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever	Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	31	360	bågsvetsare	3	21
finmekaniker	5	52	lindare (elektr.)	1	10
verktygsskötare	1	3	Summa	**43**	**460**
smeder	1	7			
gassvetsare	1	7			

Av samtliga deltagare voro 28 kvinnor. Sedan verksamhetens början (maj 1940) till och med utgången av oktober 1943 ha 9 436 elever, varav 315 kvinnliga, varit inskrivna vid kurserna. Av dessa ha 6 520 elever, varav 167 kvinnliga, utskrivits efter genomgången kurs.

Antalet elever i *beredskapskurser för kvinnlig industriell reservarbetskraft* framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	11	133
svetsare	7	61
Summa	**18**	**194**

Av kurserna voro 4 anordnade såsom halvdagskurser. Av i avdelningar för svetsare redovisade utbildades 6 elever till bågsvetsare och 55 till gassvetsare. Hittills ha 1 566 elever varit inskrivna vid kurserna.

I det redovisade antalet elever ingå 13 kvinnor, vilka erhålla utbildning vid av Stockholms stads arbetslöshetskommitté anordnade beredskapskurser för verkstadsindustrin.

Under tiden $^{1}/_{6}$—$^{21}/_{8}$ 1943 har förutom ovan redovisade kurser en kurs i laboratorietjänst för kvinnlig reservarbetskraft varit anordnad vid Försvarsväsendets kemiska anstalt. Av de 16 eleverna ha 14 genomgått fullständig kurs. Ytterligare en kurs för 10 elever planeras.

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission.

Arbetsförmedlingsverksamheten bland danska flyktingar. Arbetsförmedlingsverksamheten bland de flyktingar, som på grund av de skärpta ockupationsåtgärderna tagit sig över till Sverige från Danmark, började redan under september och fortsatte under oktober och november månader. Intill mitten av november hade sammanlagt 4 485 danska flyktingar anvisats arbete genom de offentliga arbetsförmedlingarna. Tack vare erfarenheterna från tidigare verksamhet bland flyktingar, särskilt norska sådana, var arbetsförmedlingen väl rustad att snabbt taga hand om även de danska flyktingarna.

På de förläggningar, som kommit till stånd för att mottaga den danska flyktingströmmen, är arbetsförmedlingen representerad av en tjänsteman, som i en del fall har till hjälp en dansk assistent, anställd i samråd med danska legationen.

Ett stort antal yrken äro representerade bland de danskar, som kommit hit, och i många fall har det svenska näringslivet fått ett värdefullt tillskott av arbetskraft. Kunniga yrkesarbetare ha sålunda omedelbart fått anställning i den svenska industrin, jordbruksarbetare ha deltagit i den sydsvenska betkampanjen eller fått annat jordbruks- och trädgårdsarbete. Det har även visat sig, att en del danskar kunnat finna sig till rätta med skogsarbete.

Eftersom flyktingarna vid ankomsten till Sverige ofta varit bristfälligt utrustade och icke haft möjlighet eller medel att själva skaffa nödvändiga kläder, ha länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingarna fått i uppdrag att tillhandahålla flyktingarna gångkläder och arbetskläder. Vidare få flyktingarna genom arbetsförmedlingen biljett till den anvisade arbetsorten, ett resetraktamente samt vid behov en rekvisition på kost och logi vid tillträdandet av den första anställningen i Sverige. Dessa kostnader gäldas sedermera av danska legationen.

Tillämpningen av byggnadstillståndslagstiftningen i nuvarande läge. Lagstiftningen om tillståndstvång för byggnadsarbeten syftar till att åstadkomma en begränsning av byggnadsverksamheten inom en ram, som bestämmes av

växlingarna i fråga om tillgången på arbetskraft och material. I augusti och september i år rådde på flertalet orter brist på byggnadsarbetare, varför det då ur arbetsmarknadssynpunkt var nödvändigt att vara restriktiv vid meddelandet av byggnadstillstånd, så att tillgänglig arbetskraft kunde förbehållas de mest angelägna arbetena. På senare tid har läget på byggnadsarbetsmarknaden svängt om — vilket i och för sig är en normal företeelse — så, att bristen förvandlats till överskott, om man bortser från ett begränsat antal lokalt avgränsade områden. Konsekvensen blir givetvis, att det ur arbetsmarknadssynpunkt icke längre finnes anledning att för närvarande upprätthålla restriktiviteten i tillståndsgivandet; åtminstone vad angår arbeten, som äro avsedda att slutföras före våren, då en ny åtstramning i läget måhända kan inträda.

Emellertid måste vid prövningen av ansökningar om byggnadstillstånd även andra faktorer beaktas, av vilka den rådande bristen på vissa byggnadsmaterial är den mest framträdande. På grund därav måste tyvärr byggnadstillstånd ofta nog förvägras ett arbete, oaktat detsamma skulle givit riklig sysselsättning på en ort med betydande arbetslöshet bland byggnadsarbetarna.

Materialsvårigheterna nödvändiggöra därför en ingående prövning av ansökningar avseende byggnadsarbeten, vilka kräva material, varpå brist råder. Denna materialprövning kan sägas vara tvåfaldig. För det första måste man naturligen se till, att de knappa materialen användas där de ur allmän synpunkt komma till den bästa nyttan eller, annorlunda uttryckt, en avvägning måste ske mellan åtgången på material och arbetets angelägenhetsgrad. Vidare prövas, även beträffande företag av högsta angelägenhetsgrad, om icke den svåråtkomliga materialen kan bytas ut mot annan lättillgängligare eller installeras senare eller om icke åtminstone kvantiteterna därav utan större olägenhet kunna minskas. Visar sig detta görligt, beviljas byggnadstillstånd endast på de villkor, som sistnämnda prövning ger anledning att uppställa.

Efterkrigsplaneringen. Genom beslut den 12 november 1943 har Kungl. Maj:t uppdragit åt den nyinrättade överstyrelsen för yrkesutbildning att fullfölja den åt arbetsmarknadskommissionen tidigare anförtrodda utredningen angående de frågor beträffande yrkesutbildning och omskolning av arbetskraft, som kunna väntas bli aktuella efter ett vapenstillestånd.

Konferens i skogsarbetsfrågor. Vid en av arbetsmarknadskommissionen i samråd med bränslekommissionen anordnad konferens i Stockholm den 5 november 1943 med de största skogsavverkarna behandlades bl. a. arbetskraftsfrågor sammanhängande med bränslekommissionens planering för avverkningarna efter den 1 januari 1944. I konferensen deltogo, förutom representanter för domänstyrelsen, ett 40-tal representanter för skogsägare från hela riket.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna.

Augusti 1943.

Antalet medlemmar av erkända arbetslöshetskassor var vid redovisningsmånadens utgång 675 663, varav 535 830 män och 139 833 kvinnor.

För samtliga kassor var arbetslöshetsprocenten för augusti 1943 3·1 mot 4·8 för närmast föregående månad. Procenttalen för manliga och kvinnliga medlemmar voro 2·2 resp. 6·4 för augusti 1943 mot 3·8 resp. 8·5 för juli 1943. Arbetslösheten har sålunda minskat för såväl manliga som kvinnliga medlemmar. Minskningen är allmän och det är endast musikernas, bokbinderiarbetarnas samt hotell- och restauranganställdas kassor, som uppvisa ökning. Den under förra månaden konstaterade stora arbetslösheten bland de kemisk-tekniska industriarbetarna har åter försvunnit. Jämväl för beklädnadsarbetarna synes en förbättring ha inträtt jämfört med närmast föregående månad. Beträffande skoarbetarna är arbetslösheten fortfarande hög, även om en minskning har ägt rum.

Antalet understödsdagar under augusti 1943 utgjorde 68 001. Minskningen är avsevärd och uppgår till 48·0 %.

Om varje redovisad arbetslöshetsvecka antages motsvara sex arbetslöshetsdagar, uppgick antalet arbetslöshetsdagar under augusti till 627 510. Den på grundval härav beräknade understödsprocenten, d. v. s. det procentuella förhållandet mellan antalet understödsdagar och antalet arbetslöshetsdagar, var 10·8 mot 13·5 för juli 1943.

Antalet barntillägg utgjorde 22 122 eller 32·5 % av antalet understödsdagar. Hustrutillägg utgick för 19 997 dagar, vilket motsvarar 29·4 % av hela antalet understödsdagar. Motsvarande procenttal för närmast föregående månad voro 35·4 och 33·5.

Av de erkända arbetslöshetskassorna utbetalades under augusti 1943 ett sammanlagt understödsbelopp av 305 255 kr., varav 271 985 kr. som daghjälp och 13 273 kr. resp. 19 997 kr. såsom barn- och hustrutillägg. Per understödsdag i genomsnitt motsvarar detta ett daghjälpsbelopp av 4·00 kr., under det att tilläggen tillhopa uppgå till 0·49 kr. Det genomsnittliga dagunderstödet under månaden utgjorde således 4·49 kr. Motsvarande belopp för juli 1943 voro 4·13, 0·55 och 4·68 kr. resp. De för augusti konstaterade beloppen innebära sålunda minskning för såväl daghjälpsbeloppet som tilläggen.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. Augusti 1943.

Arbetslöshetskassa (och år för verksamhetens början)	Antal medlemmar[1]	Antal arbetslöshetsveckor[2]	Antal arbetslöshetsveckor i % av hela antalet veckor		Antal understödda dagar		Utbetalat understöd		
							under månaden		under närmast föreg. månad
			under månaden	under närmast föreg. mån.	under månaden	under närmast föreg. månad	totalt kr.	därav barn- o. hustrutillägg kr.	kr.
Beklädnadsarb. . . (1935)	26 821	11 792	8·8	10·2	**5 725**	9 479	**27 799**	558	44 976
Sadelmakarnas m. fl. »	3 785	1 195	6·3	10·7	**1 091**	2 044	**5 528**	499	11 528
Stenindustriarbetarnas »	4 288	1 275	5·9	5·9	**673**	432	**2 929**	811	1 786
Handelsanställdas m. fl. »	40 865	2 320	1·1	1·6	**3 075**	3 379	**13 457**	1 024	15 255
Sko- o. läderarbetarnas »	10 970	10 848	19·8	23·1	**20 635**	29 887	**87 720**	9 911	129 024
Träindustriarb. . . (1936)	31 593	5 634	3·6	6·5	**1 956**	3 656	**10 880**	1 710	20 421
Musikernas . . . »	5 914	1 290	4·4	3·9	**1 093**	980	**4 868**	583	4 393
Lantarbetarnas . . »	45 116	3 934	1·7	2·1	**108**	39	**215**	28	182
Frisörernas . . . »	3 438	111	0·6	0·9	**18**	26	**54**	—	96
Livsmedelsarb. . . (1937)	30 030	6 905	4·6	5·9	**6 411**	7 613	**25 549**	2 013	30 983
Textilarbetarnas . »	38 764	6 053	3·1	6·5	**4 405**	7 115	**19 533**	1 215	33 555
Gjuteriarbetarnas . (1938)	9 803	737	1·5	3·3	**732**	1 306	**4 681**	658	8 498
Gruvindustriarb. . »	10 054	829	1·6	1·8	**23**	—	**46**	—	—
Handelstjänstem. . (1940)	5 670	96	0·3	0·5	**16**	66	**32**	—	196
De kem.-tekn. arb. (1941)	12 789	2 066	3·2	12·9	**3 402**	9 316	**14 934**	1 752	44 026
Bleck- o. plåtslagarnas »	2 688	362	2·7	4·0	**267**	641	**1 013**	79	2 753
Försvarsverk. civ. pers. »	20 307	745	0·7	0·9	**583**	442	**2 635**	367	1 834
Bryggeriarbetarnas (1942)	6 247	442	1·4	1·5	**202**	232	**652**	148	905
Transportarbetarnas »	5 404	725	2·7	2·9	**337**	288	**1 766**	291	1 281
Metallindustriarb. »	191 545	15 063	1·6	3·2	**11 943**	22 074	**59 964**	8 105	114 724
Bokbinderiarbetarnas »	8 743	427	1·0	0 9	**476**	399	**1 908**	34	1 687
Hotell- o. rest.-anst. »	17 057	2 180	2·6	2·5	**1 064**	270	**3 690**	185	1 023
Handelsresandenas »	458	—	—	—	—	—	—	—	—
Ind.-tjänstemännens »	27 446	656	0·5	0·6	**237**	358	**1 446**	155	2 174
Arbetsledarnas »	13 178	80	0·1	0·1	**40**	18	**256**	56	119
Grov- o. fabriksarb. (1943)	87 316	28 340	6·5	9·4	**3 166**	3 927	**12 337**	2 908	15 423
Elektrikernas »	10 934	449	0·8	2·0	**323**	645	**1 363**	180	2 531
Sjöfolkets . . . . »	3 048	31	0·2	1·7	—	—	—	—	—
Summa	**674 271**	**104 585**	3·1	4·8	**68 001**	**104 632**	**305 255**	**33 270**	**489 373**

[1] Månadsmedeltal.
[2] = antal veckor, för vilka avgiftsbefrielse meddelats på grund av uppgiven arbetslöshet.

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden.

A. Arbetsförmedlingsverksamheten.[1]

Tab. 1. Översikt av verksamheten vid de olika arbetsförmedlingarna under oktober 1943.

Arbetsförmedlingen i	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
Stockholms stad .	12 580	4 878	4 216	8 422	10 053	6 379	21 002	14 931	10 595	141
Stockholms län . .	3 551	3 296	2 757	2 671	3 299	2 490	6 222	6 595	5 247	94
Uppsala län . . .	1 684	1 643	997	645	861	387	2 329	2 504	1 384	93
Södermanlands län	2 511	3 107	1 878	1 025	1 206	720	3 536	4 313	2 598	82
Östergötlands län .	5 681	5 470	4 379	2 765	3 074	2 039	8 449	8 544	6 418	99
Jönköpings län . .	1 993	1 950	1 617	1 303	1 357	1 042	3 296	3 307	2 659	100
Kronobergs län . .	1 813	1 656	1 413	648	824	507	2 461	2 480	1 920	99
Kalmar län . . .	2 661	2 630	1 878	1 205	1 465	1 012	3 866	4 095	2 890	94
Gotlands län . . .	254	503	361	176	286	143	430	789	504	54
Blekinge län . . .	1 869	1 248	957	1 025	1 341	885	2 894	2 589	1 842	112
Kristianstads län .	3 240	3 360	2 376	1 884	2 408	1 385	5 124	5 768	3 761	89
Malmö stad . . .	3 896	2 207	1 912	3 047	2 842	1 916	6 943	5 049	3 828	138
Malmöhus län i övr.	4 221	4 574	3 365	2 207	3 149	1 906	6 428	7 723	5 271	83
Hallands län . . .	1 873	1 763	1 607	1 242	1 201	964	3 115	2 964	2 571	105
Göteborgs stad . .	7 445	3 250	2 817	4 218	4 326	2 982	11 663	7 576	5 799	154
Gbg. o. Boh. län i övr.	2 881	1 235	1 108	482	504	338	3 363	1 739	1 446	193
Älvsborgs län . .	3 164	2 205	1 787	1 268	1 260	709	4 432	3 465	2 496	128
Skaraborgs län . .	2 366	2 271	1 613	1 029	1 180	708	3 395	3 451	2 321	98
Värmlands län . .	2 156	2 492	1 450	1 077	1 164	690	3 233	3 656	2 140	88
Örebro län	2 734	3 749	2 013	1 710	2 015	1 337	4 444	5 764	3 350	77
Västmanlands län .	2 114	2 736	1 550	858	1 127	544	2 972	3 863	2 094	77
Kopparbergs län .	2 300	2 127	1 688	1 093	1 277	713	3 393	3 404	2 401	100
Gävleborgs län . .	2 640	3 082	1 941	1 020	946	565	3 660	4 028	2 506	91
Västernorrlands län	5 254	2 986	2 545	1 148	1 124	774	6 402	4 110	3 319	156
Jämtlands län . .	1 838	2 303	1 525	642	821	510	2 480	3 124	2 035	79
Västerbottens län .	1 244	1 125	952	664	644	447	1 908	1 769	1 399	108
Norrbottens län . .	2 582	1 728	1 577	495	532	323	3 077	2 260	1 900	136
Summa okt. 1943	**86 548**	**69 574**	**52 279**	**43 969**	**50 286**	**32 415**	**130 517**	**119860**	**84 694**	**109**
» sept. 1943	82 655	82 049	57 532	49 655	60 241	38 301	132 310	142290	95 833	93
» okt. 1942	90 010	89 243	62 061	53 968	51 483	37 730	143 978	140726	99 791	102
» » 1941	76 837	57 486	37 063	47 518	30 815	22 761	124 355	88 301	59 824	141
» » 1940	73 299	35 324	26 551	38 328	24 228	18 351	111 627	59 552	44 902	187

[1] En arbetssökande person anses göra en ansökning om arbete varje månad han besöker arbetsförmedlingen. Därest han anvisas arbete och efter dettas avslutande återkommer till kontoret under samma månad, räknas han dock ha gjort förnyad ansökning. En och samma arbetssökande person kan sålunda motsvaras av flera arbetsansökningar under samma månad.

En del av platserna inom ett yrke kan besättas med sökande från annan yrkesgrupp. Till följd härav kunna de tillsatta platserna inom en yrkesgrupp överstiga antalet sökande i samma grupp.

Tab. 2. Verksamheten inom olika yrkesgrupper vid de

A = ansökningar L = lediga

	Arbetsförmedlingen i	Jordbruk o. fiske			Skogsbruk			Malmbrytning o. metallindustri			Trä- o. pappersindustri		
		A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T
1	*Manliga avdeln.*	**7 197**	**11 970**	**6 626**	**2 674**	**16 270**	**8 414**	**8 043**	**3 476**	**2 595**	**4 424**	**1 155**	**868**
2	Stockholms stad . . .	81	17	17	42	—	—	1 419	522	323	195	78	53
3	Stockholms län	568	866	515	56	554	445	261	76	59	46	16	11
4	Uppsala län	273	496	195	22	455	167	178	23	15	46	5	3
5	Södermanlands län . .	369	633	272	37	791	84	370	273	236	63	65	48
6	Östergötlands län . . .	632	1 135	520	43	423	164	420	172	142	120	56	37
7	Jönköpings län	151	263	116	39	400	311	169	62	39	99	67	49
8	Kronobergs län	271	172	58	97	510	451	101	39	31	114	47	40
9	Kalmar län	250	355	167	48	618	194	167	97	77	175	69	47
10	Gotlands län	48	282	223	3	1	—	8	4	4	1	—	—
11	Blekinge län	137	233	123	9	146	108	117	80	37	61	29	14
12	Kristianstads län . . .	641	1 279	631	25	102	48	128	82	36	92	60	29
13	Malmö stad	165	392	330	3	17	17	305	149	137	66	41	34
14	Malmöhus län i övr. .	806	2 640	1 733	29	9	4	356	174	102	62	44	34
15	Hallands län	203	447	333	24	92	78	267	153	141	49	16	14
16	Göteborgs stad	110	94	67	2	5	5	698	173	159	333	67	56
17	Gbg o. Boh. län i övr. .	131	152	109	19	274	233	89	21	18	100	19	11
18	Älvsborgs län	278	234	126	67	457	309	437	114	70	269	145	136
19	Skaraborgs län	473	826	356	17	379	284	225	125	103	73	34	24
20	Värmlands län	133	215	76	141	1 433	620	543	94	67	228	14	10
21	Örebro län	208	391	176	43	1 552	175	307	235	188	70	31	20
22	Västmanlands län . . .	238	442	174	54	807	91	386	361	273	59	21	17
23	Kopparbergs län . . .	165	86	56	343	1 128	831	293	170	122	127	39	22
24	Gävleborgs län	210	135	108	283	1 985	948	313	128	97	253	25	19
25	Västernorrlands län . .	280	58	47	348	1 645	1 263	163	59	50	1 352	114	107
26	Jämtlands län	154	64	54	406	1 389	689	77	31	26	66	13	6
27	Västerbottens län . . .	76	31	19	209	523	407	69	15	15	140	27	18
28	Norrbottens län	146	32	25	265	575	488	177	44	28	165	13	9
29	*Kvinnliga avdeln.*	**996**	**1 678**	**704**	—	—	—	**597**	**326**	**259**	**246**	**377**	**200**
30	Stockholms stad . . .	391	2	2	—	—	—	165	78	59	70	97	43
31	Stockholms län	10	46	32	—	—	—	21	21	14	5	3	1
32	Uppsala län	24	74	10	—	—	—	29	1	—	1	—	—
33	Södermanlands län . .	11	26	12	—	—	—	55	73	53	12	13	6
34	Östergötlands län . . .	13	29	13	—	—	—	36	26	21	7	20	6
35	Jönköpings län	16	39	7	—	—	—	8	2	2	1	13	4
36	Kronobergs län	20	40	8	—	—	—	1	—	—	1	15	15
37	Kalmar län	15	61	14	—	—	—	8	18	18	2	21	11
38	Gotlands län	7	41	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39	Blekinge län	6	38	18	—	—	—	5	21	18	3	2	—
40	Kristianstads län . . .	46	155	81	—	—	—	3	2	2	11	27	5
41	Malmö stad	43	31	24	—	—	—	34	12	11	28	27	21
42	Malmöhus län i övr. . .	161	321	234	—	—	—	5	—	—	19	10	4
43	Hallands län	26	84	58	—	—	—	8	1	1	1	2	—
44	Göteborgs stad	11	1	—	—	—	—	46	17	16	34	50	35
45	Gbg o. Boh. län i övr. .	4	26	17	—	—	—	2	—	—	3	22	5
46	Älvsborgs län	2	45	35	—	—	—	63	2	2	10	8	8
47	Skaraborgs län	51	104	33	—	—	—	4	5	1	10	25	22
48	Värmlands län	10	60	7	—	—	—	27	1	1	2	6	3
49	Örebro län	16	71	5	—	—	—	51	26	23	9	10	8
50	Västmanlands län . . .	19	107	21	—	—	—	18	14	12	4	1	—
51	Kopparbergs län . . .	23	70	7	—	—	—	1	1	—	1	—	—
52	Gävleborgs län	20	32	15	—	—	—	4	4	4	3	2	1
53	Västernorrlands län . .	9	51	9	—	—	—	—	—	—	4	—	—
54	Jämtlands län	12	57	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—
55	Västerbottens län . . .	20	45	12	—	—	—	2	—	—	4	3	2
56	Norrbottens län	10	22	8	—	—	—	1	1	1	1	—	—

platser T = tillsatta platser.

Byggnadsverksamhet			Övriga till industri o. hantverk hörande grupper			Samfärdsel o. handel			Förvaltning o. fria yrken			Sjukvård o. husligt arbete			Annat arbete			Tj.-pliktiga	
A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	
21693	**11453**	**11071**	**6 828**	**2 566**	**2 174**	**13661**	**7 515**	**7 167**	**4730**	**1479**	**1263**	**283**	**221**	**161**	**16324**	**13469**	**11940**	**691**	1
3 617	391	378	587	192	158	2 730	2 258	2 169	2541	677	607	95	57	40	1 273	686	471	88	2
886	429	416	132	54	50	225	148	141	38	10	9	5	19	13	1 246	1 124	1 098		3
519	346	345	97	7	3	122	46	38	130	43	32	7	2	—	281	220	199	6	4
712	595	565	90	27	16	378	194	185	33	35	28	6	6	3	438	488	441	15	5
1 255	868	855	253	143	110	729	564	554	122	56	43	10	10	8	2 065	2 043	1 946	35	6
557	425	410	120	64	54	141	40	36	33	16	13	4	9	8	662	604	581	18	7
357	256	248	186	171	146	132	30	25	32	23	21	4	6	4	492	402	389	27	8
470	323	307	140	26	18	405	244	237	51	13	6	7	1	1	912	884	824	36	9
78	39	9	13	71	65	46	39	23	1	5	—	—	—	—	56	62	37	—	10
325	105	88	286	156	143	324	131	102	31	10	7	1	6	6	557	352	329	21	11
460	288	266	375	292	234	286	152	126	103	46	36	12	4	3	1 081	1 055	967	37	12
944	308	305	333	84	79	947	342	338	333	110	108	18	10	10	755	754	554	27	13
739	247	229	445	173	137	767	267	244	213	89	71	32	25	23	772	906	788		14
497	343	342	137	62	58	163	109	107	20	10	10	3	4	4	499	527	520	11	15
1 377	254	250	397	48	40	3 346	1 666	1 645	546	120	97	23	17	16	607	806	482	6	16
534	359	355	1 368	91	80	199	127	125	16	6	6	7	6	5	400	180	166	18	17
954	555	535	442	158	116	180	147	136	55	6	5	5	5	4	463	384	350	14	18
536	373	358	192	102	87	193	120	107	47	15	15	2	3	—	405	294	279	203	19
575	440	416	124	18	14	133	86	75	41	24	20	5	6	3	231	162	149	2	20
1 004	756	736	577	429	409	149	58	48	63	24	18	3	3	2	306	270	241	4	21
832	737	695	90	41	35	183	100	83	38	19	16	7	4	2	218	204	164	9	22
596	465	459	114	40	37	212	19	16	49	21	11	6	8	2	380	151	132	15	23
580	390	387	122	38	27	414	149	147	52	31	30	3	1	1	381	200	177	29	24
1 313	583	578	103	20	18	695	188	180	69	23	20	6	2	—	922	294	282	3	25
611	537	517	35	27	19	151	71	65	23	20	17	3	—	—	294	151	132	18	26
377	343	334	26	23	15	145	76	74	23	10	5	5	1	1	168	76	64	6	27
988	698	688	44	9	6	266	144	141	27	17	12	4	6	2	457	190	178	43	28
2	—	—	**4 470**	**3 849**	**1 947**	**6 849**	**6 994**	**4 679**	**2943**	**1531**	**1264**	**17538**	**27698**	**15710**	**10328**	**8 333**	**7 652**	—	29
1	—	—	531	476	268	2 188	2 271	1 729	1126	554	494	3 414	6 269	3 614	586	306	172	—	30
—	—	—	119	90	66	104	199	56	22	10	6	903	1 502	903	1 487	1 428	1 412	—	31
—	—	—	25	30	6	72	83	36	97	24	17	241	539	217	156	110	101	—	32
—	—	—	82	46	27	119	145	83	42	14	9	398	647	305	306	242	225	—	33
—	—	—	241	217	109	226	232	119	113	59	43	880	1 348	632	1 249	1 143	1 096	—	34
—	—	—	135	42	27	87	116	84	37	32	25	413	539	330	606	574	563	—	35
—	—	—	19	45	23	83	113	65	25	15	12	282	418	208	217	178	176	—	36
1	—	—	45	37	16	94	122	62	53	21	15	385	614	318	602	571	558	—	37
—	—	—	1	7	6	21	31	10	8	2	2	83	154	61	56	51	47	—	38
—	—	—	40	54	32	104	145	102	24	29	21	465	844	493	378	208	201	—	39
—	—	—	122	122	60	184	242	97	62	33	28	509	994	310	947	833	802	—	40
—	—	—	470	395	219	622	477	363	185	87	64	997	1 501	958	668	312	256	—	41
—	—	—	259	237	145	284	362	174	159	74	63	899	1 499	679	421	646	607	—	42
—	—	—	135	33	24	126	95	75	20	11	10	274	430	258	652	545	538	—	43
—	—	—	794	413	198	867	692	537	354	164	133	1 766	2 788	2 012	346	201	51	—	44
—	—	—	70	89	51	55	52	32	21	18	14	265	291	215	62	6	4	—	45
—	—	—	316	264	124	155	105	60	33	34	17	496	685	355	193	117	108	—	46
—	—	—	150	94	78	99	135	83	58	38	30	473	684	372	184	95	89	—	47
—	—	—	131	45	28	109	144	107	27	36	28	593	806	460	178	66	56	—	48
—	—	—	502	402	328	262	226	194	76	64	51	632	1 040	565	162	176	163	—	49
—	—	—	55	34	13	137	167	86	53	35	25	370	663	308	202	106	79	—	50
—	—	—	54	41	20	193	217	134	48	18	16	552	787	396	221	143	140	—	51
—	—	—	99	50	27	175	183	100	62	40	38	487	601	363	170	34	17	—	52
—	—	—	10	13	8	141	118	84	93	46	44	731	796	535	160	100	94	—	53
—	—	—	13	28	12	157	180	106	62	32	28	331	469	310	67	55	46	—	54
—	—	—	29	35	27	101	54	39	47	22	21	405	446	311	56	39	35	—	55
—	—	—	23	10	7	84	88	62	36	19	10	294	344	219	46	48	16	—	56

Tab. 3. Översikt av verksamheten inom olika yrkesgrupper under oktober 1943.

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			
	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Arb.	Ans.	L. p.	T. p.
Jordbruk o. skogsbruk	9 871	28 240	15 040	996	1 678	704	10 395	10 867	29 918	15 744
Jordbruk o. fiske .	7 197	11 970	6 626	996	1 678	704	7 754	8 193	13 648	7 330
Skogsbruk	2 674	16 270	8 414	—	—	—	2 641	2 674	16 270	8 414
Industri o. hantverk .	40 988	18 650	16 708	5 315	4 052	2 406	43 932	46 303	22 702	19 114
Malmbr. o. metallind.	8 043	3 476	2 595	597	326	259	8 199	8 640	3 802	2 854
Jord- o. stenind. .	2 393	561	471	78	78	58	2 401	2 466	639	529
Träindustri	2 631	839	594	28	40	16	2 511	2 654	879	610
Pappers- o. graf.-ind.	1 793	316	274	228	337	184	1 949	2 016	653	458
Livsmedelsindustri .	1 724	730	667	1 070	551	359	2 570	2 794	1 281	1 026
Textil- o. bekl.-ind.	1 080	411	284	2 418	1 919	951	3 237	3 498	2 330	1 235
Läder- o. gummiind.	1 342	688	603	621	604	438	1 858	1 963	1 292	1 041
Kemisk-teknisk ind.	254	159	132	288	197	141	508	542	356	273
Byggnadsverksamh.	21 693	11 453	11 071	2	—	—	20 665	21 695	11 453	11 071
Kraft- o. vattenverk	35	17	17	—	—	—	34	35	17	17
Samfärdsel	9 754	5 731	5 569	236	101	80	9 057	9 990	5 832	5 649
Landtransport . . .	4 075	3 782	3 685	103	39	24	3 421	4 178	3 821	3 709
Sjöfart	5 679	1 949	1 884	133	62	56	5 636	5 812	2 011	1 940
Handel	3 907	1 784	1 598	6 613	6 893	4 599	8 223	10 520	8 677	6 197
Affärs- o. lagerarb. .	2 815	963	821	1 660	1 186	627	4 066	4 475	2 149	1 448
Hotell- o. rest.-rör. .	1 092	821	777	4 953	5 707	3 972	4 157	6 045	6 528	4 749
Förvaltn. o. fria yrken	4 730	1 479	1 263	2 943	1 531	1 264	6 936	7 673	3 010	2 527
Förvaltning	629	126	119	82	12	11	609	661	138	130
Tekn. ledning . . .	632	121	94	10	4	4	576	642	125	98
Kontorsarbete . . .	1 712	291	244	1 879	906	690	3 477	3 591	1 197	934
Undervisning . . .	469	362	279	539	376	331	979	1 008	788	610
Litter. o. konstn.arb.	1 288	579	527	483	233	228	1 295	1 771	812	755
Hälso- o. sjukvård .	263	193	135	1 382	1 779	886	1 526	1 645	1 972	1 021
Husligt arbete . . .	20	28	26	16 156	25 919	14 824	10 381	16 176	25 947	14 850
Annat arbete	17 015	13 469	11 940	10 328	8 333	7 652	25 316	27 343	21 802	19 592
Genomgående yrken	2 471	2 845	1 421	856	1 212	598	2 941	3 327	4 057	2 019
Diversearbete . . .	4 608	2 506	2 441	—	6	6	3 984	4 608	2 512	2 447
Utan särsk. utbildn.	1 763	—	—	2 571	—	—	4 015	4 334	—	—
Frivill. arbetsuppgift.	7 482	8 118	8 078	6 901	7 115	7 048	13 685	14 383	15 238	15 126
Tjänstepliktiga . .	691	—	—	—	—	—	691	691	—	—
Summa	**86 548**	**69 574**	**52 279**	**43 969**	**50 286**	**32 415**	**115766**	**130517**	**119860**	**84 694**
Därav under 18 år	10 000	10 118	8 360	8 796	10 019	7 332	18 026	18 796	20 137	15 692

Tab. 4. Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft under oktober och september 1943 samt oktober 1942.

Huvudgrupper	Ansökningar på 100 lediga platser									Tillsatta platser på 100 lediga Okt. 1943		
	Manliga			Kvinnliga			Tillsammans					
	Okt. 1943	Sept. 1943	Okt. 1942	Okt. 1943	Sept. 1943	Okt. 1942	Okt. 1943	Sept. 1943	Okt. 1942	Män	Kv.	Tills.
Jordbruk o. skogsbruk.	35	31	24	59	44	51	36	32	26	53	42	53
Jordbruk o. fiske .	60	52	50	59	44	51	60	51	50	55	42	54
Skogsbruk	16	13	9	—	—	—	16	13	9	52	—	52
Industri o. hantverk .	220	154	212	131	125	251	204	149	219	90	59	84
Samfärdsel	170	145	168	234	200	277	171	146	169	97	79	97
Handel	219	184	272	96	91	124	121	108	154	90	67	71
Husligt arbete . . .	·	·	127	62	56	75	62	56	75	·	57	57
Samtliga	**124**	**101**	**101**	**87**	**82**	**105**	**109**	**93**	**102**	**75**	**64**	**71**
Därav under 18 år	99	94	104	88	88	104	93	91	104	83	73	78

Tab. 5. Verksamheten inom vissa yrkesgrupper under oktober och september 1943 samt oktober 1942.

Yrkesgrupper	Ansökningar om arbete			Lediga platser			Tillsatta platser		
	Okt. 1943	Sept. 1943	Okt. 1942	Okt. 1943	Sept. 1943	Okt. 1942	Okt. 1943	Sept. 1943	Okt. 1942
Jordbruk	8 042	7 819	8 792	13 618	15 652	17 559	7 307	7 456	9 883
Skogsbruk	2 674	2 083	2 333	16 270	15 441	25 946	8 414	4 970	10 001
Malmbrytning o. metallind.	8 640	7 503	6 932	3 802	4 843	3 886	2 854	3 146	2 665
Gruvarbetare	254	254	217	128	170	159	93	42	85
Järn- o. metallverksarbetare	952	883	479	532	682	371	473	407	302
Gjuteriarbetare	475	397	210	196	412	82	178	804	63
Verktygsarbetare	115	94	97	100	113	71	43	42	30
Maskinarbetare	1 491	1 241	1 256	558	738	638	383	522	451
Filare o. maskinuppsättare	508	440	458	194	226	190	134	152	156
Jord- o. stenindustri	2 466	2 140	3 084	639	735	770	529	507	638
Torvindustriarbetare	176	224	144	184	176	165	149	134	97
Stenindustriarbetare	1 710	1 512	2 359	137	143	360	134	128	354
Träindustri	2 654	2 027	2 501	879	1 186	767	610	676	523
Sågverks- o. brädgårdsarbetare	1 683	1 281	1 683	173	370	203	144	278	190
Pappers- o. grafisk industri	2 016	1 517	1 608	653	593	535	458	409	417
Pappersmassefabriksarbetare	1 349	992	925	187	153	159	187	152	154
Pappersbruksarbetare	246	188	273	95	58	96	77	41	85
Livsmedelsindustri	2 794	2 233	3 520	1 281	1 186	1 193	1 026	804	1 010
Kvarnarbetare	118	80	76	43	59	28	32	36	16
Bageri- o. konditoriarbetare	1 265	948	1 370	372	442	317	267	275	260
Sockerindustriarbetare	151	111	39	315	85	225	306	80	217
Textil- o. beklädnadsindustri	3 498	2 839	6 241	2 330	2 242	2 052	1 235	1 082	1 372
Textilarbetare	1 534	1 354	2 183	703	777	708	374	409	525
Beklädnadsarbetare	1 608	1 196	3 619	1 180	1 071	958	623	488	543
Läder-, hår- o. gummiindustri	1 963	2 838	3 691	1 292	1 792	591	1 041	1 492	434
Skofabriksarbetare	1 170	2 115	2 889	853	1 298	224	754	1 187	175
Byggnadsverksamhet	21 695	17 051	16 738	11 453	12 992	10 737	11 071	11 917	9 948
Byggnadsträarbetare	4 285	3 786	3 773	2 699	2 975	2 682	2 613	2 735	2 423
Murare	1 598	1 268	1 441	977	1 017	997	944	918	923
Målare	2 731	1 149	1 379	544	612	352	520	541	323
Rörarb. o. elektr. montörer	1 453	930	1 199	542	659	464	459	491	362
Byggnadsgrovarbetare	7 094	5 860	4 186	4 600	4 910	3 305	4 493	4 697	3 192
Sjöfart	5 812	5 478	5 009	2 011	2 365	1 840	1 940	2 223	1 752
Kontorsarbete	3 591	3 329	3 214	1 197	1 290	1 411	934	979	1 109
Undervisning o. vetensk. verks.	1 008	1 140	1 373	738	943	1 394	610	747	1 253
Lärare	981	1 116	1 337	706	935	654	599	742	513
Husligt arbete	16 176	16 074	18 246	25 947	28 830	24 353	14 850	14 779	15 567
Hembiträden	5 384	4 591	7 016	10 660	11 965	10 187	3 222	2 768	3 787
Tillfällig hemhjälp	8 271	9 048	8 368	11 262	12 686	11 118	9 984	10 442	10 244

B. Sysselsättningen inom skogsbruket.

Tab. 6. Inventeringen av arbetskraft anställd för avverkningsarbeten hos produktionspliktiga större[1] avverkare den 31 oktober 1943.

Län m. m.	Antal avverkare		Antal sysselsatta arbetare		Ytterligare arbetskraftsbehov		Därav arb.-kraft, som avverkare ej själva kunna anskaffa.	
	31/10	30/9	31/10	30/9	31/10	30/9	31/10	30/9
Stockholms	176	140	1 279	904	804	592	447	364
Uppsala	206	117	1 176	750	2 098	1 798	1 446	1 422
Södermanlands	248	182	1 100	827	892	934	623	649
Östergötlands	690	613	2 081	1 555	1 627	1 575	1 157	1 123
Jönköpings	335	253	792	607	644	533	393	378
Kronobergs	193	161	1 124	840	314	363	160	245
Kalmar	1 050	401	1 816	982	1 551	894	1 023	748
Gotlands	24	15	68	61	128	58	105	51
Blekinge	157	135	312	166	460	334	289	249
Kristianstads	202	94	464	2c9	547	213	153	80
Malmöhus	60	34	298	214	437	169	134	49
Hallands	54	48	238	123	260	225	94	123
Göteborgs o. Bohus	70	53	275	152	112	109	55	79
Älvsborgs	187	110	870	523	448	400	260	232
Skaraborgs	117	85	605	388	707	758	385	358
Örebro	216	200	2 139	1 822	949	1 158	801	1 111
Västmanlands	235	204	1 339	1 080	704	677	534	556
S:a södra Sverige	**4 220**	**2 845**	**15 976**	**11 283**	**12 682**	**10 790**	**8 059**	**7 817**
Värmlands	475	223	4 385	3 831	1 722	1 640	1 076	1 487
Kopparbergs	193	171	6 053	4 930	1 329	1 650	1 084	1 442
Gävleborgs	327	367	5 172	4 136	1 747	2 903	1 375	2 690
Västernorrlands	274	242	5 317	4 309	1 731	2 279	1 059	2 046
Jämtlands	295	170	4 241	3 180	3 156	3 203	1 827	2 898
Västerbottens	140	99	3 225	2 793	1 683	1 377	620	934
Norrbottens	71	59	3 166	2 243	3 145	2 745	1 776	2 134
S:a norra Sverige	**1 775**	**1 331**	**31 559**	**25 422**	**14 513**	**15 797**	**8 817**	**13 631**
S:a hela landet	**5 995**	**4 176**	**47 535**	**36 705**	**27 195**	**26 587**	**16 876**	**21 448**
Kronoskogar	142	123	6 766	5 308	3 751	3 689	2 214	2 719
Andra allmänna skogar	460	375	2 999	1 862	1 972	2 066	921	1 127
Aktiebolagsskogar	441	403	26 555	22 590	12 738	13 552	8 696	11 765
Övriga enskilda skogar	4 952	3 275	11 215	6 945	8 734	7 280	5 045	5 837
Avverkare med behov av								
1— 9 arbetare	5 019	3 303	7 918	4 428	5 307	4 143	2 639	3 341
10—24 »	530	485	4 475	3 845	3 162	3 097	2 002	2 207
25—ω »	446	388	35 142	28 432	18 726	19 347	12 235	15 900

[1] Gruppen »större avverkare» omfattar de avverkare, för vilka den under avverkningsåret 1/7 1943—30/6 1944 preliminärt fastställda avverkningskvantiteten uppgår till 200 lm³ eller däröver inom södra Sverige och 500 lm³ eller däröver inom norra Sverige.

Tab. 7. Sysselsatta arbetare i slutet av oktober 1943 i jämförelse med slutet av september 1943.

Näringsgrenar	Företag med uppgifter för såväl oktober 1943 som september 1943						
	Antal företag	Oktober 1943			Indextal för oktober 1943 (september 1943 = 100)		
		Sysselsatta och semesterlediga arbetare			Sysselsatta och semesterlediga arbetare		
		Män	Kvinnor	S:a	Män	Kvinnor	S:a
Malmbrytning o. metallind.	**1 454**	**136 264**	**10 692**	**146 956**	**104·7**	**99·9**	**104·3**
Gruvor o. anrikningsverk	28	5 398	44	5 442	102·4	·	102·1
Järn-, stål- o. kopparverk	42	23 264	315	23 579	104·9	96·9	104·8
Järn- o. stålmanufaktur .	320	17 199	1 575	18 774	106·6	93·8	105·4
Mekaniska verkstäder . .	773	62 459	4 617	67 076	104·2	100·0	103·9
Skeppsvarv	45	10 799	22	10 821	104·7	·	104·8
Elektriska verkstäder . .	81	10 941	2 733	13 674	105·6	102·2	104·9
Annan metallindustri . .	165	6 204	1 386	7 590	104·4	103·8	104·3
Jord- o. stenindustri . .	**509**	**20 413**	**1 774**	**22 187**	**98·3**	**95·9**	**98·1**
Kolgruvor	3	395	1	396	100·5	·	100·8
Torvindustri	61	1 001	25	1 026	87·4	·	85·4
Stenbrott o. stenhuggerier	117	3 655	26	3 681	97·7	·	97·7
Cementfabriker, kalkbruk	110	4 285	67	4 352	101·4	103·1	101·4
Tegelbruk	149	5 220	84	5 304	92·5	78·5	92·2
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	22	2 294	1 215	3 509	108·0	101·3	105·6
Glasbruk	40	2 682	341	3 023	101·1	89·7	99·6
Annan jord- o. stenindustri	7	881	15	896	105·5	·	105·5
Träindustri	**830**	**27 933**	**847**	**28 780**	**100·7**	**95·5**	**100·6**
Sågverk o. hyvlerier . .	368	13 348	124	13 472	97·8	98·4	97·8
Snickeri- o. möbelfabriker	394	12 027	488	12 515	103·7	92·8	103·3
Annan trävaruindustri . .	68	2 558	235	2 793	102·8	100·0	102·6
Pappers- o. grafisk ind. .	**501**	**28 549**	**6 744**	**35 293**	**102·6**	**101·3**	**102·4**
Pappersmassefabriker . .	70	9 759	129	9 888	101·2	115·2	101·3
Pappersbruk o. pappfabr. .	48	8 923	1 759	10 682	102·6	95·4	101·4
Annan pappersindustri .	116	2 206	3 485	5 691	101·9	102·2	102·1
Grafisk industri	267	7 661	1 371	9 032	104·7	106·0	104·9
Livsmedelsindustri . . .	**828**	**21 631**	**10 343**	**31 974**	**116·8**	**103·4**	**112·1**
Kvarnar	47	1 329	203	1 532	100·0	88·3	98·3
Bagerier	181	3 078	1 593	4 671	101·1	102·0	101·4
Råsockerbruk o. raffinad. .	25	6 436	874	7 310	167·2	146·2	164·3
Choklad- o. karamellfabr.	54	988	2 720	3 708	103·2	101·7	102·1
Bryggerier o. läskedrycksf.	198	3 612	906	4 518	102·8	97·3	101·6
Tobaksfabriker	8	391	1 352	1 743	107·1	101·3	102·5
Slakterier o. konservfabr.	183	3 490	1 977	5 467	107·8	104·1	106·4
Annan livsmedelsindustri	132	2 307	718	3 025	103·5	92·4	100·7
Textil- o. beklädnadsind. .	**706**	**20 285**	**40 245**	**60 530**	**106·6**	**101·1**	**102·9**
Bomullsindustri	46	6 031	6 399	12 430	106·1	102·2	104·1
Jute- o. linneindustri . .	14	1 293	1 442	2 735	102·6	101·6	102·1
Ylleindustri	70	4 489	5 783	10 272	107·2	102·2	104·3
Trikåfabriker	112	1 783	5 923	7 706	107·4	100·9	102·3
Skrädderier o. sömnadsfabr.	320	3 271	16 573	19 844	109·3	100·8	102·1
Annan hithörande industri	144	3 418	4 125	7 543	105·3	99·6	102·1
Läder-, hår-o. gummiv.-ind.	**330**	**10 279**	**7 017**	**17 296**	**111·6**	**106·4**	**109·4**
Garverier	30	1 875	238	2 113	108·0	97·9	106·8
Skofabriker	133	3 261	2 335	5 596	121·3	114·9	118·5
Gummivarufabriker . . .	24	2 783	2 742	5 525	105·8	102·4	104·2
Annan hithörande industri	143	2 360	1 702	4 062	109·3	103·9	107·0
Kemisk-teknisk industri .	**256**	**8 521**	**2 756**	**11 277**	**101·1**	**101·3**	**101·2**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	97	1 678	1 053	2 731	102·4	107·1	104·2
Sprängämnesfabriker . .	7	1 312	588	1 900	92·9	94·7	93·5
Tändsticksfabriker . . .	8	413	162	575	100·0	96·4	99·0
Annan kemisk-tekn. ind. .	144	5 118	953	6 071	103·1	100·5	102·7
Samtliga industrigrupper	**5 414**	**273 875**	**80 418**	**354 293**	**104·7**	**101·5**	**103·9**
Byggnadsverksamhet . .	888	18 992	—	18 992	96·6	—	96·6
Statliga verk o. byggn.-arb.	145	24 727	2 219	26 946	100·3	99·7	100·2
Komm. verk. o. byggnadsarb.	205	13 387	198	13 585	100·8	43·1	98·9
Handel o. varulager . . .	605	4 926	978	5 904	102·1	101·3	101·9
Samfärdsel	133	5 580	72	5 652	99·4	80·0	99·1
Samtliga näringsgrenar	**7 390**	**341 487**	**83 885**	**425 372**	**103·6**	**101·1**	**103·1**

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 8. Indextal över antalet sysselsatta arbetare[1]. September 1939 = 100.

Näringsgrenar	1942				1943									
	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.
Malmbrytning o. metallind.	**110**	**111**	**112**	**111**	**112**	**112**	**110**	**110**	**111**	**112**	**105**	**105**	**108**	**113**
Gruvor o. anrikningsverk .	110	110	109	105	103	103	100	100	103	106	97	98	101	104
Järn-, stål- o. kopparverk .	106	107	108	106	110	110	105	105	109	110	100	100	101	106
Järn- o. stålmanufaktur . .	96	98	98	97	97	97	96	94	95	95	88	87	90	95
Mekaniska verkstäder . . .	118	120	121	120	121	121	120	119	120	122	115	115	119	124
Skeppsvarv	110	112	115	115	120	118	120	121	119	121	109	113	114	119
Elektriska verkstäder . . .	117	120	121	119	120	119	117	120	119	122	115	115	119	125
Annan metallindustri . . .	86	89	91	91	90	90	88	88	88	88	85	84	89	92
Jord- o. stenindustri	**84**	**80**	**78**	**73**	**70**	**71**	**75**	**83**	**94**	**97**	**90**	**86**	**91**	**80**
Kolgruvor	118	120	125	122	123	117	115	112	112	113	107	106	104	105
Torvindustri	179	157	125	104	91	93	138	246	412	437	391	283	192	164
Stenbrott o. stenhuggerier .	43	43	44	39	35	37	39	40	40	41	37	37	38	37
Cementfabriker, kalkbruk .	89	85	83	77	76	77	81	86	89	94	83	85	86	87
Tegelbruk	74	62	58	51	48	48	55	72	88	93	86	85	77	71
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	85	85	86	87	88	88	90	89	93	92	87	85	84	89
Glasbruk	84	85	84	83	79	79	79	79	78	79	75	73	75	75
Träindustri	**73**	**73**	**70**	**65**	**66**	**68**	**70**	**74**	**78**	**79**	**74**	**73**	**73**	**73**
Sågverk o. hyvlerier . . .	65	63	57	50	52	56	61	67	73	75	69	66	64	63
Snickeri- o. möbelfabriker .	80	83	83	82	82	82	81	82	83	83	78	79	82	84
Annan trävaruindustri . . .	102	100	99	95	95	90	93	92	99	100	100	105	104	107
Pappers- o. grafisk ind. . .	**82**	**83**	**82**	**78**	**78**	**78**	**76**	**76**	**81**	**85**	**80**	**79**	**81**	**82**
Pappersmassefabriker . . .	69	70	67	60	58	60	59	61	69	75	69	65	65	66
Pappersbruk o. pappfabr. .	75	76	76	73	75	73	68	68	72	74	71	71	74	75
Annan pappersindustri . .	94	95	97	96	96	96	96	94	96	97	93	96	98	100
Grafisk industri	100	102	103	105	104	103	101	99	100	104	99	98	101	106
Livsmedelsindustri	**99**	**109**	**109**	**90**	**94**	**93**	**91**	**89**	**94**	**97**	**96**	**96**	**97**	**108**
Kvarnar	101	104	104	98	96	99	96	92	94	94	96	94	98	97
Bagerier	102	100	102	95	99	101	102	103	108	114	111	107	103	104
Råsockerbruk o. raffinad. .	142	230	230	110	118	115	111	106	105	109	115	127	134	221
Choklad- o. karamellfabr. .	101	103	104	77	95	98	90	79	85	86	83	82	87	89
Bryggerier o. läskedrycksf. .	87	84	83	89	85	84	86	90	95	100	95	92	87	88
Tobaksfabriker	81	77	80	73	79	75	73	74	74	73	69	75	75	77
Slakterier o. konservfabr. .	106	109	109	104	106	103	99	96	106	110	109	110	108	115
Annan livsmedelsindustri .	102	105	105	99	102	98	100	101	106	111	107	107	110	111
Textil- o. beklädnadsind. . .	**88**	**89**	**89**	**87**	**89**	**89**	**89**	**88**	**88**	**88**	**85**	**86**	**87**	**90**
Bomullsindustri	94	95	95	93	96	95	94	92	92	91	87	86	87	91
Jute- och linneindustri . .	92	92	93	89	91	91	89	89	88	89	86	86	87	89
Ylleindustri	92	93	93	92	93	94	94	92	92	93	88	88	89	93
Trikåfabriker	83	86	87	85	86	86	85	83	83	82	80	79	81	83
Skrädderier o. sömnadsfabr.	83	83	81	78	80	82	83	83	83	83	82	84	86	88
Annan hithörande industri .	95	98	98	95	99	101	102	100	102	101	99	99	101	103
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**82**	**87**	**88**	**77**	**85**	**85**	**84**	**81**	**77**	**72**	**65**	**66**	**72**	**79**
Garverier	105	107	107	93	104	104	104	100	94	90	82	91	95	102
Skofabriker	75	85	84	75	80	82	80	76	69	60	46	46	56	67
Gummivarufabriker	74	74	76	61	79	78	78	76	76	72	70	71	73	76
Annan hithörande industri .	93	97	99	91	93	89	90	86	84	85	80	80	86	92
Kemisk-teknisk industri . .	**89**	**88**	**88**	**83**	**86**	**87**	**88**	**87**	**87**	**89**	**86**	**87**	**88**	**90**
Färg-, olje- o. parfymfabr. .	93	95	97	93	92	95	96	96	96	100	93	98	101	105
Sprängämnesfabriker . . .	123	113	110	99	104	106	107	103	104	106	106	109	114	107
Tändsticksfabriker	37	37	37	38	39	33	33	35	37	36	35	34	33	33
Annan kemisk-teknisk ind. .	98	99	100	94	98	100	100	99	100	102	99	99	98	101
Samtliga industrigrupper	**94**	**95**	**95**	**91**	**92**	**93**	**92**	**92**	**95**	**96**	**90**	**90**	**92**	**95**
Byggnadsverksamhet	67	63	60	51	53	54	53	53	56	58	58	61	61	59
Statliga verk o. byggn.-arb. .	133	130	121	109	108	108	109	113	119	121	120	121	122	122
Komm. verk o. byggnadsarb.	91	87	84	83	80	79	83	87	89	90	85	84	84	83
Handel o. varulager	75	76	77	73	74	74	76	72	73	73	71	73	75	76
Samtliga näringsgrenar	**94**	**95**	**94**	**89**	**90**	**90**	**90**	**91**	**93**	**94**	**90**	**90**	**91**	**94**

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 9. Tillgången på arbete och arbetskraft under oktober 1943.

Näringsgrenar		Arbetare (i %) hos arbetsgivare, som rapporterat nedanstående arbetstillgång					Arb.-tillg.-siffra (konj.-siffra)	Arbetare (i %) hos arb.-giv., som betr. arbetskraften rapporterat			Permitterade arb. i % av anställda
		mycket god (5)	god (4)	medelgod (3)	mindre god (2)	dålig (1)		brist	tillr. tillgång	överflöd	
Malmbrytning o. metallindustri	okt. 1943	22	59	13	3	3	4·0	29	70	1	0·3
	sept. 1943	30	56	10	2	2	4·1	40	60	0	0·3
	okt. 1942	32	52	12	3	1	4·1	34	63	3	0·3
Jord- o. stenindustri	okt. 1943	28	42	19	10	1	3·8	22	75	3	1·8
	sept. 1943	33	42	18	6	1	4·0	35	63	2	0·9
	okt. 1942	35	40	19	4	2	4·0	31	68	1	1·5
Träindustri	okt. 1943	16	39	32	12	1	3·6	37	61	2	2·7
	sept. 1943	18	49	27	5	1	3·8	19	79	2	0·9
	okt. 1942	22	49	24	3	2	3·9	24	73	3	2·0
Sågverk	okt. 1943	9	32	42	15	2	3·3	8	89	3	4·0
	sept. 1943	12	45	34	8	1	3·6	17	82	1	1·5
	okt. 1942	10	52	34	3	1	3·7	16	81	3	2·5
Pappers- o. grafisk industri	okt. 1943	18	38	25	12	7	3·5	18	78	4	6·3
	sept. 1943	16	40	25	12	7	3·5	25	72	3	4·9
	okt. 1942	18	43	23	10	6	3·6	18	77	5	4·3
Pappersmassefabriker	okt. 1943	1	34	34	17	14	2·9	4	86	10	16·4
	sept. 1943	3	33	33	17	14	3·0	4	87	9	13·1
	okt. 1942	0	47	21	17	15	3·0	7	84	9	9·1
Livsmedelsindustri	okt. 1943	10	49	35	5	1	3·6	9	90	1	1·1
	sept. 1943	14	50	29	5	2	3·7	12	85	3	0·9
	okt. 1942	12	45	26	13	4	3·5	11	82	7	2·0
Textil- o. beklädnadsindustri	okt. 1943	22	51	23	4	0	3·9	52	48	0	0·3
	sept. 1943	23	51	23	3	0	3·9	55	44	1	0·4
	okt. 1942	12	50	28	9	1	3·6	23	76	1	1·1
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	okt. 1943	4	53	30	13	0	3·5	29	71	0	2·0
	sept. 1943	6	50	30	13	1	3·5	40	60	0	4·9
	okt. 1942	7	46	34	9	4	3·4	15	84	1	2·0
Skofabriker	okt. 1943	5	36	45	14	0	3·3	13	87	0	4·7
	sept. 1943	7	27	41	24	1	3·2	17	83	0	13·7
	okt. 1942	7	31	50	3	9	3·2	3	96	1	2·1
Kemisk-teknisk ind.	okt. 1943	12	29	34	19	6	3·2	16	82	2	1·3
	sept. 1943	10	34	30	19	7	3·2	10	89	1	1·4
	okt. 1942	8	31	46	8	7	3·3	8	90	2	2·3
Samtliga industrigrupper	okt. 1943	**20**	**51**	**21**	**6**	**2**	**3·8**	**29**	**69**	**2**	1·4
	sept. 1943	24	51	18	5	2	3·9	36	63	1	1·1
	okt. 1942	23	48	20	6	3	3·8	26	71	3	1·3
Byggnadsverksamhet	okt. 1943	4	32	36	22	6	3·1	4	80	16	2·9
	sept. 1943	9	33	43	12	3	3·3	17	79	4	1·4
	okt. 1942	17	33	34	11	5	3·5	21	75	4	2·7
Samtliga näringsgrenar	okt. 1943	**18**	**49**	**23**	**7**	**3**	**3·7**	**25**	**72**	**3**	1·4
	sept. 1943	22	49	21	6	2	3·8	32	66	2	1·1
	okt. 1942	21	46	23	8	2	3·8	23	74	3	1·3

Tab. 10. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade nyanställningar och entlediganden under oktober 1943 i jämförelse med föregående månad.[1]

Näringsgrenar	Antal rapporterande företag		Antal nyanställda		Antal entledigade		Ökning (+) eller minskning (−)			
	Okt.	Sept.	Okt.	Sept.	Okt.	Sept.	Okt.		Sept.	
Malmbrytning o. metallindustri	**99**	**102**	**2 629**	**3 054**	**2 039**	**2 025**	+	**590**	+	**1 029**
Gruvor o. anrikningsverk	1	5	23	87	5	85	+	18	+	2
Järn-, stål- o. kopparverk	15	13	474	642	391	341	+	83	+	301
Järn- o. stålmanufaktur	10	11	160	140	77	114	+	83	+	26
Mekaniska verkstäder	47	47	946	975	830	663	+	116	+	312
Skeppsvarv	7	5	296	178	115	139	+	181	+	39
Elektriska verkstäder	11	11	585	821	514	563	+	71	+	258
Annan metallindustri	8	10	145	211	107	120	+	38	+	91
Jord- o. stenindustri	**35**	**36**	**259**	**206**	**306**	**531**	−	**47**	−	**325**
Kolgruvor	4	1	53	4	14	4	+	39		—
Stenbrott o. stenhuggerier	4	4	25	22	—	22	+	25		—
Cementfabriker, kalkbruk	5	4	18	16	42	57	−	24	−	41
Tegelbruk	14	19	—	7	114	290	−	114	−	283
Porslins-, kakel- o. lergodsfabr.	7	8	162	157	119	158	+	43	−	1
Glasbruk	1	—	1	—	17	—	−	16		—
Träindustri	**28**	**16**	**144**	**53**	**323**	**105**	−	**179**	−	**52**
Sågverk o. hyvlerier	17	11	66	32	250	80	−	184	−	48
Snickerier o. möbelfabriker	10	5	78	21	55	25	+	23	−	4
Annan trävaruindustri	1	—	—	—	18	—	−	18		—
Pappers- o. grafisk industri	**26**	**26**	**420**	**609**	**694**	**563**	−	**274**	+	**48**
Pappersmassefabriker	13	12	150	225	512	365	−	362	−	140
Pappersbruk o. pappfabriker	5	2	63	65	29	—	+	34	+	65
Annan pappersindustri	5	6	33	83	22	28	+	11	+	55
Grafisk industri	3	6	174	236	131	170	+	43	+	66
Livsmedelsindustri	**35**	**35**	**2 051**	**583**	**150**	**211**	+	**1 901**	+	**372**
Kvarnar	—	—	—	—	—	—		—		—
Bagerier	2	4	18	9	1	31	+	17	−	22
Råsockerbruk o. raffinaderier	14	14	1 853	294	62	20	+	1 791	+	274
Choklad- o. karamellfabriker	3	6	65	147	15	60	+	50	+	87
Bryggerier o. läskedrycksfabriker	4	3	—	2	23	13	−	23	−	11
Slakterier o. konservfabriker	6	4	63	95	46	69	+	17	+	26
Annan livsmedelsindustri	6	4	52	36	3	18	+	49	+	18
Textil- o. beklädnadsindustri	**37**	**56**	**891**	**1 033**	**489**	**606**	+	**402**	+	**427**
Bomullsindustri	7	12	377	449	206	270	+	171	+	179
Jute- och linneindustri	1	1	9	17	4	6	+	5	+	11
Ylleindustri	6	7	98	132	62	85	+	36	+	47
Trikåfabriker	3	3	103	71	46	55	+	57	+	16
Skrädderier o. sömnadsfabriker	17	24	235	274	116	114	+	119	+	160
Annan hithörande industri	3	9	69	90	55	76	+	14	+	14
Läder-, hår- o. gummivaruind.	**17**	**18**	**470**	**558**	**159**	**234**	+	**311**	+	**324**
Garverier	2	3	29	43	1	18	+	28	+	25
Skofabriker	11	7	187	123	17	20	+	170	+	103
Gummivarufabriker	2	6	245	380	141	196	+	104	+	184
Annan hithörande industri	2	2	9	12	—	—	+	9	+	12
Kemisk-teknisk industri	**12**	**8**	**188**	**116**	**84**	**120**	+	**104**	−	**4**
Färg-, olje- o. parfymfabriker	2	3	42	52	2	44	+	40	+	8
Sprängämnesfabriker	2	2	84	32	29	45	+	55	−	13
Tändsticksfabriker	—	—	—	—	—	—		—		—
Annan kemisk-teknisk industri	8	3	62	32	53	31	+	9	+	1
Samtliga industrigrupper	**289**	**297**	**7 052**	**6 212**	**4 244**	**4 395**	+[2]	**2 808**	+	**1 817**
Byggnadsverksamhet	68	76	667	1 038	876	1 029	−	209	+	9
Handel o. varulager	8	10	301	307	79	122	+	222	+	185
Samfärdsel	—	2	—	10	—	8		—	+	2
Hotell- o. restaurangrörelse	2	2	51	43	53	194	−	2	−	151
Banker o. försäkringsföretag	1	—	—	—	8	—	−	8		—
Samtliga näringsgrenar	**368**	**387**	**8 071**	**7 610**	**5 260**	**5 748**	+[2]	**2 811**	+	**1 862**
Kvinnor			2 325	2 629	1 316	1 862	+	1 009	+	767

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

[2] Frånräknas de säsongmässiga nyanställningarna inom sockerindustrin blir ökningen för samtliga industrigrupper 1 017 och för samtliga näringsgrenar 1 020.

D. Arbetslösheten inom fackförbunden.

Tab. 11. Arbetslösheten inom fackförbunden den 30 september 1943.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. .	90	25 974	21 429	664	2·6	542	25 601	733	2·9
Bleck- o. plåtslagareförb.	52	2 645	—	58	2·2	—	2 723	62	2·3
Bokbindareförbundet . .	56	8 883	5 436	77	0·9	49	8 878	101	1·1
Bryggeriindustriarb.-förb.	121	6 874	1 522	128	1·9	98	6 895	79	1·1
Byggnadsträarbetareförb.	341	33 279	—	3 637	10·9	—	33 660	3 082	9·2
De förenade förbunden .	61	12 483	3 407	311	2 5	203	12 312	362	2·9
Elektriska arbetareförb. .	72	8 093	—	64	0·8	—	8 605	62	0·7
Gjutareförbundet	105	9 202	46	116	1·3	4	9 235	116	1·3
Grov- o. fabriksarb.-förb.	413	67 465	7 570	3 517	5·2	595	69 949	3 779	5·4
Byggnadsind.-arbetare .	134	31 527	1 453	2 470	7·8	110	32 511	2 541	7·8
Byggnadsämnesind.-arb.	180	10 912	375	270	2·5	33	11 668	237	2·0
Glasbruksarbetare . .	32	2 978	102	30	1 0	3	2 846	43	1·5
Sockerfabriksarbetare .	18	4 478	765	132	2·9	84	4 420	142	3·2
Tändsticksarbetare . .	5	1 057	370	116	11·0	101	1 876	143	10·4
Övriga arbetare . . .	94	16 513	4 505	499	3·0	264	17 128	678	3·9
Gruvindustriarbetareförb.	64	10 522	97	60	0·6	3	10 416	75	0·7
Handelsarbetareförb. . .	267	42 441	17 507	517	1·2	230	42 538	542	1·3
Kommunalarbetareförb. .	315	46 718	13 551	545	1·2	344	48 014	756	1·6
Lantarbetareförbundet .	733	46 605	1 385	1 205	2·6	544	47 264	1 241	2·6
Litografförbundet . . .	19	2 896	162	18	0·6	3	2 916	16	0·5
Livsmedelsarbetareförb. .	125	28 669	8 525	1 156	4·0	573	28 988	1 065	3·7
Metallindustriarb.-förb. .	298	192 567	13 733	3 350	1·7	665	193 816	3 201	1·7
Järnbruksarbetare . .	54	38 716	596	422	1·1	83	39 014	371	1·0
Verkstadsarbetare . .	244	153 851	13 137	2 928	1·9	582	154 802	2 830	1·8
Murareförbundet	115	10 007	—	895	8·9	—	10 040	532	5·3
Målareförbundet	207	12 749	—	616	4·8	—	12 136	472	3·9
Pappersindustriarb.-förb.	118	28 321	1 566	1 303	4·6	277	29 929	1 803	6·0
Sadelm.- o. tapetseraref.	62	3 796	801	102	2 7	54	3 801	156	4·1
Sko- o. läderindustriarb.-f.	55	9 220	3 494	705	7 6	399	9 561	1 500	15·7
Stenindustriarbetareförb.	127	5 495	2	256	4·7	—	5 636	283	5·0
Sågverksindustriarb.-förb.	227	17 497	19	1 214	6 9	5	18 833	1 057	5·6
Textilarbetareförbundet .	102	38 997	21 822	1 076	2·8	936	39 039	1 168	3·0
Tobaksindustriarb.-förb.	10	2 267	1 749	206	9·1	184	2 257	189	8 4
Transportarbetareförb. .	180	28 022	1 740	1 699	6·1	141	28 824	1 904	6·6
Träindustriarbetareförb.	253	24 226	463	543	2·2	35	24 138	517	2·1
Typografförbundet . . .	106	12 324	604	114	0·9	7	12 324	86	0·7
Väg- o. vattenb.-arb.-förb.	258	19 309	—	1 811	9·4	—	20 282	1 988	9·8
Summa	4 952	757 546	126 630	25 963	3·4	5 891	768 610	26 927	3·5

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under september uppgivits till inalles 140 444.

Tab. 12. Antalet arbetslösa i olika fackförbund i procent av det redovisade medlemsantalet 31/8 1942—30/9 1943.

Fackförbund	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9
Beklädnadsarbetareförb.	5·6	3·5	3·6	5·2	13·2	10·4	5·2	3·6	2·7	2·6	3·5	4·6	2·9	2·6
Bleck- o. plåtslagareförb.	3·2	3·6	4·2	7·6	13·6	6·3	10·6	9·6	8·5	5·0	4·4	2·7	2·3	2·2
Bokbindareförbundet	2·0	1·9	1·4	1·1	2·2	1·5	1·4	1·2	1·4	1·2	1·2	1·0	1·1	0·9
Bryggeriindustriarbetareförb.	2·3	2·8	4·1	4·5	3·5	4·4	4·1	3·4	2·3	1·5	1·2	1·0	1·1	1·9
Byggnadsträarbetareförb.	9·4	10·7	14·1	17·5	30·7	29·1	27·8	24·9	23·3	16·0	14·1	10·0	9·2	10·9
De förenade förbunden	3·9	4·2	4·5	4·5	10·1	5·6	4·4	4·7	5·1	4·5	7·1	5·2	2·9	2·5
Elektriska arbetareförb.	2·2	1·7	1·9	1·9	2·4	2·4	2·6	2·6	2·8	2·0	2·1	1·0	0·7	0·8
Gjutareförbundet	1·4	1·2	1·2	1·2	2·9	2·0	1·6	1·7	1·7	1·7	2·4	1·4	1·3	1·3
Grov- o. fabriksarbetareförb.	6·3	7·0	7·9	9·3	20·1	13·8	12·2	10·0	8·6	6·8	6·7	6·3	5·4	5·2
Byggnadsind.-arbetare	7·9	8·9	10·0	12·7	27·8	19·8	18·0	15·3	13·6	11·2	9·6	9·5	7·8	7·8
Byggnadsämnesind.-arbetare	3·9	5·5	7·1	8·7	16·4	11·9	9·9	6·7	4·7	2·0	2·1	2·3	2·0	2·5
Glasbruksarbetare	5·2	2·6	2·2	2·7	3·5	4·7	2·9	2·1	1·6	1·7	3·1	3·2	1·5	1·0
Sockerfabriksarbetare	3·8	6·0	4·2	2·5	20·2	13·6	11·0	6·6	5·9	5·5	7·9	4·7	3·2	2·9
Tändsticksarbetare	11·3	11·1	13·2	9·3	12·6	15·1	14·3	13·3	11·1	11·3	13·7	11·5	10·4	11·0
Övriga arbetare	5·2	5·4	6·3	6·0	10·9	5·0	5·0	4·5	4·1	2·9	4·3	3·7	3·9	3·0
Gruvindustriarbetareförb.	1·2	1·0	1·1	1·3	2·8	2·0	1·9	1·7	1·7	1·3	1·3	0·9	0·7	0·6
Handelsarbetareförb.	2·3	2·2	2·4	2·5	2·5	2·9	2·2	1·9	1·6	1·5	1·4	1·4	1·3	1·2
Kommunalarbetareförb.	1·7	2·0	2·4	2·7	4·5	4·3	4·6	3·7	2·5	1·2	1·3	1·8	1·6	1·2
Lantarbetareförbundet	2·1	2·2	1·9	3·4	4·6	4·6	3·8	3·1	2·9	2·1	2·3	2·5	2·6	2·6
Litografförbundet	1·4	1·5	1·2	1·6	2·1	1·8	1·2	1·2	1·0	0·7	0·9	0·9	0·5	0·6
Livsmedelsarbetareförb.	5·9	7·0	6·2	6·2	10·9	8·8	7·7	6·5	6·9	5·7	4·4	3·5	3·7	4·0
Metallindustriarbetareförb.	1·5	1·4	1·4	1·5	2·4	2·6	2·3	2·2	2·2	2·0	1·9	1·8	1·7	1·7
Järnbruksarbetare	0·6	0·7	0·6	0·7	1·5	1·4	1·0	0·9	0·8	0·7	0·8	0·9	1·0	1·1
Verkstadsarbetare	1·7	1·6	1·6	1·8	2·7	3·0	2·7	2·6	2·6	2·3	2·2	2·0	1·8	1·9
Murareförbundet	5·1	8·1	13·3	18·9	31·9	34·2	28·6	23·1	16·2	9·9	8·3	4·9	5·3	8·9
Målareförbundet	8·6	5·9	14·0	23·2	29·2	34·7	30·8	15·5	18·9	6·8	6·8	6·1	3·9	4·8
Pappersindustriarbetareförb.	5·6	6·3	6·9	7·6	8·3	10·9	8·7	9·8	10·8	7·1	7·9	6·3	6·0	4·6
Sadelm.- o. tapetsereareförb.	6·4	4·2	3·3	3·2	8·7	12·0	8·1	6·5	6·6	5·2	5·7	4·4	4·1	2·7
Sko- o. läderindustriarb.-förb.	6·9	14·3	11·7	11·9	37·5	14·8	17·8	12·4	24·1	13·5	14·7	24·6	15·7	7·6
Stenindustriarbetareförb.	9·4	9·3	10·8	9·0	22·3	17·9	10·6	8·7	8·9	5·2	5·6	3·7	5·0	4·7
Sågverksindustriarbetareförb.	7·7	9·5	12·8	16·4	28·8	19·5	15·9	15·2	14·3	8·3	6·1	4·8	5·6	6·9
Textilarbetareförbundet	3·4	3·4	3·2	3·0	4·9	3·0	2·8	2·7	2·7	2·8	4·1	2·7	3·0	2·8
Tobaksindustriarbetareförb.	7·1	7·3	7·7	7·8	7·8	8·7	8·5	8·5	8·8	9·2	9·4	10·1	8·4	9·1
Transportarbetareförb.	6·7	7·2	7·6	9·1	12·0	11·5	11·8	11·2	10·1	7·5	7·6	7·2	6·6	6·1
Träindustriarbetareförb.	3·2	2·7	3·4	3·7	15·5	6·4	5·3	4·0	3·7	2·5	3·5	2·4	2·1	2·2
Typografförbundet	1·9	1·8	1·7	1·8	2·6	2·2	1·5	1·2	1·0	0·7	0·4	0·3	0·7	0·9
Väg- o. vattenb.-arbetareförb.	9·2	9·2	9·8	17·3	19·7	16·3	15·7	14·9	11·0	10·7	12·1	10·2	9·8	9·4
Summa	4·0	4·3	4·8	5·9	10·3	8·4	7·4	6·4	6·0	4·4	4·4	3·9	3·5	3·4

E. Hjälpsökande arbetslösa.

Tab. 13. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade hjälpsökande arbetslösa.

Län År och månad	Antal rapportkommuner	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gentemot		Av hela antalet hjälpsökande voro		Antal arbetslösa per 1 000 inv.
		Städer	Landsbygd	Summa	närmast föregående månad	samma månad föregående år	försörjningspliktiga	över 50 år	
a) *Vid utgången av oktober 1943.*									
Stockholms stad	1	1 363	—	1 363	+ 309	— 9	936	890	2·2
Stockholms	11	54	60	114	+ 28	— 83	81	62	0·4
Uppsala	3	24	20	44	+ 6	— 5	30	36	0·3
Södermanlands	1	1	—	1	—	— 21	1	—	0·0
Östergötlands	2	51	—	51	+ 10	— 8	29	23	0·2
Jönköpings	2	61	2	63	+ 12	— 28	52	38	0·3
Kronobergs	2	8	1	9	+ 1	— 29	—	1	0·1
Kalmar	2	44	—	44	+ 5	— 43	28	36	0·2
Gotlands	2	23	5	28	+ 8	— 4	22	15	0·5
Blekinge	11	13	73	86	+ 18	+ 18	76	53	0·6
Kristianstads	1	—	2	2	—	—	2	2	0·0
Malmö stad	1	203	—	203	+ 76	+ 7	179	126	1·3
Malmöhus i övrigt	5	54	1	55	— 1	+ 6	45	35	0·1
Hallands	3	10	—	10	— 5	— 33	9	8	0·1
Göteborgs stad	1	740	—	740	+ 157	— 695	541	432	2·6
Göteborgs o. Bohus i övrigt	33	180	1 025	1 205	— 13	— 391	1 029	606	5·9
Älvsborgs	3	26	—	26	+ 18	— 20	18	19	0·1
Skaraborgs	3	6	2	8	+ 2	+ 4	6	5	0·0
Värmlands	8	42	123	165	+ 71	+ 50	152	86	0·6
Örebro	2	95	2	97	—	+ 35	65	41	0·4
Västmanlands	1	1	—	1	— 1	+ 1	—	—	0·0
Kopparbergs	2	14	—	14	+ 6	— 4	9	8	0·1
Gävleborgs	5	40	4	44	— 14	— 9	37	36	0·2
Västernorrlands	28	31	964	995	+ 132	+ 319	863	584	3·6
Jämtlands	1	1	—	1	—	—	1	1	0·0
Västerbottens	2	—	7	7	+ 1	+ 3	6	2	0·0
Norrbottens	7	6	52	58	+ 8	— 4	33	10	0·3
Summa	**143**	**3 091**	**2 343**	**5 434**	**+ 834**	**— 943**	**4 230**	**3 155**	**0·8**
b) *September 1942—Oktober 1943.*									
1942							procenttal		
september	168	3 672	2 747	6 419	— 230	— 6 860	77·0	54·9	1·0
oktober	161	3 898	2 479	6 377	— 42	— 6 233	75·6	52·9	1·0
november	164	4 204	2 467	6 671	+ 294	— 8 110	75·6	54·8	1·0
december	171	5 724	2 868	8 592	+ 1 921	—10 991	74·8	50·0	1·3
1943									
januari	178	6 739	3 253	9 992	+ 1 400	—15 267	76·7	50·8	1·6
februari	172	6 408	3 161	9 569	— 423	—15 580	76·6	56·4	1·5
mars	170	5 500	3 050	8 550	— 1 019	—13 512	76·0	59·9	1·3
april	163	4 663	2 543	7 206	— 1 344	— 8 329	76·5	61·5	1·1
maj	155	3 964	2 283	6 247	— 959	— 3 813	75·3	62·6	1·0
juni	141	3 155	2 098	5 253	— 994	— 2 688	75·7	61·4	0·8
juli	133	2 626	1 945	4 571	— 682	— 2 388	77·1	64·5	0·7
augusti	136	2 476	1 934	4 410	— 161	— 2 239	78·0	63·8	0·7
september	138	2 485	2 115	4 600	+ 190	— 1 819	78·0	63·0	0·7
oktober	143	3 091	2 343	5 434	— 834	— 943	77·8	58·1	0·8

Tab. 14. De arbetslösas yrkestillhörighet. Oktober 1943.

Yrkesgrupper	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gentemot		Av staten och kommunerna hjälpta	
	Städer	Landsbygd	Summa	närmast föregående månad	samma månad föregående år	antal	i % av antalet hjälpsökande
Jordbruk och skogshushållning	**21**	**72**	**93**	**+ 46**	**+ 30**	**32**	**34·4**
Jordbruk	20	9	29	+ 22	— 2	10	·
Skogshushållning	1	63	64	+ 24	+ 32	22	34·4
Industri och hantverk	**1 518**	**1 896**	**3 414**	**+ 447**	**— 859**	**2 560**	**75·0**
Ingenjörsarbete och arbetsledning	44	1	45	+ 4	—	40	·
Malmbrytning	—	—	—	— 12	— 14	—	—
Metall- och maskinindustri	145	25	170	+ 30	— 87	124	72·9
Jord- och stenindustri	105	986	1 091	— 4	— 365	919	84·2
stenindustri	71	952	1 023	— 18	— 343	869	84·9
glasindustri	4	34	38	+ 7	— 8	24	·
annan hithörande industri	30	—	30	+ 7	— 14	26	·
Trävaruindustri	92	300	392	+ 59	+ 26	281	71·7
sågverksindustri	71	299	370	+ 63	+ 42	263	71·1
annan trävaruindustri	21	1	22	— 4	— 16	18	·
Pappersindustri	21	292	313	+ 68	+ 178	193	61·7
Grafisk industri	12	—	12	— 2	— 14	10	·
Livsmedelsindustri	49	4	53	+ 10	— 39	43	81·1
Textil- och beklädnadsindustri	29	—	29	— 2	— 20	27	·
Läder-, hår- och gummivaruindustri	57	1	58	— 27	+ 19	54	93·1
skoindustri	43	1	44	— 23	+ 31	41	·
gummivaruindustri	—	—	—	—	— 2	—	—
annan hithörande industri	14	—	14	— 4	— 10	13	·
Kemisk-teknisk industri	27	3	30	—	— 12	22	·
Byggnadsverksamhet	931	282	1 213	+ 323	— 513	840	69·2
husbyggnadsarbete	833	89	922	+ 249	— 498	624	67·7
väg-, gatu- o. vattenbyggnadsarb.	98	193	291	+ 74	— 15	216	74·2
Kraft- och värmeproduktion	6	2	8	—	— 18	7	·
Sjöfart och fiske	**49**	**9**	**58**	**+ 11**	**— 53**	**38**	**65·5**
Handel, samfärdsel o. allmän tjänst	**1 040**	**112**	**1 152**	**+ 227**	**— 67**	**923**	**80·1**
Kontors-, affärs- och lagerarbete	402	11	413	+ 61	— 135	352	85·2
kontorister (chefer, bokhåll. m. fl.)	149	6	155	+ 22	— 43	134	86·5
kontorsvaktmästare m. fl.	4	—	4	+ 3	— 3	2	
affärsförest., bitr., agenter m. fl.	177	5	182	+ 24	— 61	165	90·7
lagerarbetare och förrådsbiträden	72	—	72	+ 12	— 28	51	70·8
Landtransport	416	94	510	+ 140	+ 112	375	73·5
hamn- och stuveriarbetare	211	85	296	+ 83	+ 141	212	71·6
chaufförer och åkeriarbetare	182	9	191	+ 52	+ 13	145	75·9
övriga hithörande grupper	23	—	23	+ 5	— 42	18	·
Hotell- och restaurangrörelse	55	—	55	+ 15	— 31	41	74·5
Litterärt och konstnärligt arbete	110	5	115	+ 11	— 17	99	86·1
Förvaltning och undervisning	41	2	43	— 2	+ 12	42	·
Sjukvård och hygien	16	—	16	+ 2	— 8	14	·
Husligt arbete	**12**	—	**12**	**+ 1**	**— 16**	**8**	·
Arbete, ej hänförl. till annan grupp	**451**	**254**	**705**	**+ 102**	**+ 22**	**505**	**71·6**
Summa	**3 091**	**2 343**	**5 434**	**+ 834**	**— 943**	**4 066**	**74·8**
därav 16—25 år	127	64	191	— 77	— 88		
26—50 »	1 039	1 049	2 088	+ 502	— 637		
över 50 »	1 925	1 230	3 155	+ 255	— 218		

Tab. 15. Hjälpverksamheten för arbetslösa.

Län År och månad	Hela antalet hjälpta	därav hjälpta genom								
		statligt beredskapsarbete		statskommunalt beredskapsarbete	reservarbete		kommunalt arbete utan statsbidrag	kontantunderstöd		utbildningshjälp
		i kommissionens regi	i annan myndighets regi		arkivarbete och musikerhjälp	statskommunalt reservarbete		dagunderstöd	kommunalt understöd	
a) *Vid utgången av oktober 1943.*										
Stockholms stad	1 048	72	—	492	228	26	18	143	10	59
Stockholms	52	18	—	—	15	—	—	9	5	5
Uppsala	35	—	—	—	3	—	31	—	—	1
Södermanlands	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Östergötlands	35	—	—	—	7	—	8	7	—	13
Jönköpings	52	37	—	—	2	—	1	—	—	12
Kronobergs	9	—	—	—	1	—	—	—	—	8
Kalmar	29	—	—	—	2	12	14	—	—	1
Gotlands	20	—	—	5	—	—	10	—	—	5
Blekinge	54	46	—	—	—	—	8	—	—	—
Kristianstads	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—
Malmö stad	159	47	—	22	7	—	—	78	5	—
Malmöhus i övrigt	47	45	—	—	2	—	—	—	—	—
Hallands	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Göteborgs stad	589	82	143	64	48	5	—	214	4	29
Göteborgs o. Bohus i övrigt	1 010	579	307	42	—	12	2	55	2	11
Älvsborgs	4	—	—	—	—	—	2	—	2	—
Skaraborgs	2	—	—	—	1	—	1	—	—	—
Värmlands	81	27	—	—	5	4	23	—	7	15
Örebro	66	4	—	6	4	9	—	3	—	40
Västmanlands	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Kopparbergs	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—
Gävleborgs	35	—	—	27	2	—	—	—	—	6
Västernorrlands	697	128	393	76	2	32	23	7	—	36
Jämtlands	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Västerbottens	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—
Norrbottens	31	—	20	—	—	—	—	—	—	11
Summa	**4 066**	**1 085**	**863**	**734**	**335**	**100**	**143**	**516**	**35**	**255**
därav städer	2 306	340	171	641	3.9	61	68	486	32	188
b) *September 1942—Oktober 1943.*										
1942										
september	5 426	1 667	853	1 040	324	111	209	817	34	371
oktober	4 931	1 434	831	963	341	101	231	654	39	337
november	4 947	1 261	744	918	373	88	244	898	55	346
december	6 061	1 114	802	871	398	33	189	1 778	538	338
1943										
januari	6 994	1 271	971	815	357	24	324	2 738	180	314
februari	7 251	1 597	1 097	867	384	33	474	2 352	136	311
mars	6 954	1 390	1 355	1 023	386	84	364	1 954	91	307
april	6 011	1 092	1 300	939	375	71	357	1 561	75	241
maj	5 201	994	1 268	904	315	107	263	1 006	57	287
juni	4 493	1 125	1 131	832	280	121	187	460	38	319
juli	4 110	1 122	998	780	262	122	202	327	27	270
augusti	3 872	1 166	884	736	248	122	186	248	22	260
september	3 796	1 170	853	729	245	111	158	280	28	222
oktober	4 066	1 085	863	734	335	100	143	516	35	255

F. Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1938—1943.

Tab. 16. Arbetsförmedling, arbetslöshet och sysselsättning.

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medeltal
	Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser												
1938	218	230	182	157	146	153	152	128	132	167	236	231	196
1939	219	230	179	155	126	119	119	106	124	154	193	186	173
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	182
1941	249	241	208	184	160	154	139	131	130	141	176	195	198
1942	227	202	168	131	110	103	99	97	97	102	114	125	147
1943	137	133	114	109	99	93	89	90	93	109			
	Arbetslösheten inom fackförbunden (procent av medlemsantalet)												
1938	15·6	14·5	13·0	10·7	8·4	8·5	7·2	7·2	7·5	9·0	11·2	17·8	10·9
1939	14·9	13·0	11·7	9·0	6·8	5·6	4·8	5·0	6·3	8·0	10·4	15·2	9·2
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	11·8
1941	17·1	16·4	15·1	13·1	10·6	9·8	7·8	7·5	7·3	8·2	10·0	13·0	11·3
1942	13·6	12·5	11·0	8·1	5·9	4·9	4·2	4·0	4·3	4·8	5·9	10·3	7·5
1943	8·4	7·4	6·4	6·0	4·4	4·4	3·9	3·5	3·4				
	Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa (se anm.)												
1938	22 022	22 263	20 071	16 935	13 797	11 891	10 057	9 993	10 818	13 972	18 853	23 603	16 189
1939	29 263	29 020	27 250	24 893	17 610	12 501	9 229	8 709	9 499	12 183	15 583	14 940	17 556
1940	15 552	15 184	14 332	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 243	16 122	20 562	23 469	13 367
1941	30 512	34 900	33 702	30 552	24 856	20 656	16 205	14 989	13 279	12 610	14 781	19 583	22 219
1942	25 259	25 149	22 062	15 535	10 060	7 941	6 959	6 649	6 419	6 377	6 671	8 592	12 306
1943	9 992	9 569	8 550	7 206	6 247	5 253	4 571	4 410	4 600	5 434			
	Indextal över antalet sysselsatta arbetare (se anm.)												
1939	—	—	—	—	—	—	—	—	100	98	97	90	—
1940	90	89	91	88	87	80	82	87	90	91	90	83	—
1941	83	85	84	85	88	91	92	92	92	91	91	85	—
1942	85	85	84	87	90	94	95	96	94	95	94	89	—
1943	90	90	90	91	93	94	90	90	91	94			

Anmärkningar till tabellavdelningen.

Tab. 7—9. För oktober 1943 ha rapportkorten utsänts till omkring 12 800 företagare, av vilka c:a 8 100 lämnat de begärda uppgifterna. Uppgifterna avse antalet sysselsatta arbetare sista arbetsdagen av sista avlöningsperioden i månaden. Uppgifter rörande övriga sysselsatta inhämtas endast för den mellersta månaden i varje kvartal. Indextal för mindre än 50 personer ha ej beräknats. Indextal, som avse minst 50 men under 100 personer, äro tryckta med medieval stil. I tab. 8 ha enligt den s. k. kedjemetoden indextal uträknats över arbetarantalet med september 1939 som fast bas. Indextalen för oktober 1943 äro preliminära. De s. k. konjunktursiffrorna i tab. 9 grunda sig på arbetsgivarnas omdömen om arbetstillgången. Omdömet mycket god arbetstillgång har betecknats med poängsiffran 5 och god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång med siffrorna 4, 3, 2 och 1, varefter ett med antalet sysselsatta vägt medeltal av dessa poängsiffror framräknats. — *Tab. 10.* Beträffande principerna för redovisningen se SFS 1940: 588 samt Soc. Medd. årg. 1940, sid. 409. — *Tab. 16.* Fr. o. m. januari 1938 ha i antalet hjälpsökande medräknats vid statliga och statskommunala beredskapsarbeten sysselsatta hänvisade arbetslösa, vilka dock först fr. o. m. juli 1940 varit anmälda som hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna. I tabellens sista avdelning återgivas för hela materialet samma indextal som i tab. 8. I denna indexserie ha fr. o m. juni 1941 arbetare på semester räknats som sysselsatta.

Litteraturöversikt.

(11 oktober—10 november 1943.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

RICHES, E. J., & JACK, L. B. The transition from war to peace economy. International labour review juli 1943.

Fredens problem. Internationella arbetsbyrån. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 42.

Från krigs- till fredsekonomi. Industria 1943, nr 23.

Soziale Spannungen im Ausland. Sozialpolitische Weltrundschau aug./sept. 1943.

Sverige.

CASPARSSON, R. Planering för freden ur arbetarrörelsens synpunkt. Finanstidningen 1943, nr 40.

GOLDMANN, H. M. Några av företagets sociala omsorger. Ekonomiskt stöd. — Bostadsfrågan. Affärsekonomi 1943, nr 15.

JONASSON, S. Industritjänstemännens antal har ökat — nu 68 500. Industritjänstemannen 1943, nr 10.

LINDBERG, A. Fackliga efterkrigsproblem. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 41.

LUNDBERG, E. Verkstadsindustriens beställningsarbeten och prisstoppet. Från departement och nämnder 1943, nr 20.

LUNDGREN, S. Kommunen och hemgården. Sv. stadsförbundets tidskrift 1943, nr 8.

MONTGOMERY, A. Ekonomiska efterkrigsproblem. Sv. sparbankstidskrift 1943, nr 7.

STERNER, R. Internationella sammanhang i vårt ekonomiska efterkrigsproblem. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 43.

WIGFORSS, E. Vår ekonomiska politik efter kriget. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 41.

Särskild arbetstidslag för hotell och restauranger. Socialstyrelsen har nu efter en 1937 anbefalld utredning framlagt sitt förslag. Sv. hotellrevy 1943, nr 11.

Amerikas förenta stater.

Conditions of work of hospital employees in the United States. International labour review juli 1943.

Danmark.

MELGAARD, P. Træk af den økonomiske Udvikling i Danmark. Industria 1943, nr 23.

PEDERSEN, JØRGEN. Foranstaltninger mod Inflation. Nationaløkonomisk Tidsskrift 1943, nr 4.

Betænkning om Foranstaltninger mod Inflation. Nationaløkonomisk Tidsskrift 1943, nr 4.

Efterkrigstidens Problemer. Arbejderen 1943, nr 19.

Schweiz.

Socialøkonomiske Problemer i Schweiz. Udenrigsministeriets Tidsskrift 15 okt. 1943.

Tyskland.

Soziale Probleme der Büroarbeit. Reichsarbeitsblatt 1943, nr 30.

Arbetarskydd.

Sverige.

ANDRÉ, L. Allvarlig explosion i kuggväxel. Arbetarskyddet 1943, nr 8.

BJÖRKMAN, G. Ett läkarintresse att olycksfall i arbete anmälas av arbetsgivarna. Sv. läkartidningen 1943, nr 44.

CHRISTENSON, A. Explosionsolyckor under bergsprängning. Arbetarskyddet 1943, nr 7.

HULTMAN, G. Arbetarskyddet och arbetsmarknadens parter. Arbetarskyddet 1943, nr 8.

SYLVAN, S. G. Lufthygienen gör landvinningar. Arbetarskyddet 1943, nr 7.

Olycksfall vid lastning och lossning av fartyg år 1942. Arbetarskyddet 1943, nr 8.

Norge.

THIIS-EVENSEN, E. Praktisk yrkeshygiene i en norsk bedrift. Sosialt arbeid 1943, nr 6.

Schweiz.

HARBERLI, GERTRUD. Die Arbeit der Fabrikfürsorgerin im deutschen Sprachgebiet der Schweiz. Schweizerische Arbeitgeber-Zeitung 1943, nr 42—43.

Arbetslön och arbetstid.

Rates of pay and working hours of seafarers. International labour review juli 1943.

Sverige.

OLSSON, CURT. Användandet av olika löneformer inom jordbruket före och under kriget. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1943, nr 10.

POLFELDT, C. E. Råvarutilldelning och korttidsarbete. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 41.
STRÖMBERG, K. Betalningen av arbetsprestationer inom industrin. Affärsekonomi 1943, nr 15.
WIBERG, ELISABETH. Underbetalda kvinnoyrken. Hertha 1943, nr 10.
Likalönsprincipen. Verkstäderna 1943, nr 10.
Lönen vid beredskapstjänst. Affärsbankernas svar. Bankvärlden 1943, nr 10.

Belgien.

GOSSERIES, P. L'institution des allocations familiales en Belgique. Service public. Revue du travail 1943, nr 8.

Norge.

Lönerna inom byggnadsindustrin i Norge. Målarnas facktidning 1943, nr 11.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

JOHNSTONE, ELIZABETH M. Principles of employment supervision in war and peace. International labour review sept. 1943.

Sverige.

BARCK-LAGERGREN, KAJSA. Vad vill du bli! Vad kan du bli! Morgonbris 1943, nr 11.
MÖLLER, G. Statlig arbetslöshetspolitik efter kriget. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 42.
WITTROCK, J. Akademikerna i krisförvaltningen — ett arbetsmarknadsproblem. Svensk tidskrift 1943, nr 8.
Arbetslösheten och flyktingarna. Musikern 1943, nr 20.
Full sysselsättning. Sunt förnuft 1943, nr 8.

Amerikas förenta stater.

Juvenile labour in wartime in the United States. International labour review sept. 1943.

Danmark.

Vort Beskæftigelsesproblem efter Krigen. Tidsskrift for Industri 1943, nr 20—21.

Schweiz.

FRIIS, F. T. B. Den schweiziske Industri og Efterkrigstidens Beskæftigelsesproblem. Tidsskrift for Industri 1943, nr 21.
Svejts planlægger Kampen mod Arbejdsløsheden. Arbejderen 1943, nr 18.

Storbritannien.

En brittisk diskussion om »totalsysselsättningen». Industria 1943, nr 21.

Tyskland.

LUND, O. Den tyske arbeidslöshetstrygd. Sosialt arbeid 1943, nr 6.
MOHRMANN, HILDA. Der Arbeitseinsatz in der Hauswirtschaft. Reichsarbeitsblatt 1943, nr 29.
RICHTER, W. Die Heimarbeit, eine Leistungsreserve im Kriege. Reichsarbeitsblatt 1943, nr 29.
The employment of prisoners of war in Germany. International labour review sept. 1943.

Befolkningsfrågor.

Sverige.

KÄLVESTEN, ANNA-LISA. Kan familjen räddas? [Anmälan.] Vår bostad 1943, nr 18.

Soc. rådsrepublikernas union.

QUENZEL, C.-E. Befolkningsutvecklingen i Sovjetunionen. Svensk tidskrift 1943, nr 8.

Bostadsförhållanden.

Sverige.

EKSTRAND, S. Egna hem åt barnrika. Paroll i Hälsingborg. Hem i Sverige 1943, nr 5.
OLSSON, DAGNY. Statliga stödåtgärder till förbättrande av bostadsförhållandena på landsbygden. Landskommunernas tidskrift 1943, nr 11.
WÄSTFELT, C. E. Fastighetsomkostnaderna och vikten av deras riktiga benämning och fördelning. Sveriges fastighetsägaretidning 1943, nr 22.
Bostadsfrågan. Hyresgästen 1943, nr 21.
Klubbslaget. [Hyreshöjningen.] Sveriges fastighetsägaretidning 1943, nr 21.
Socialstyrelsen och hyrorna — fog för kritik. Vår bostad 1943, nr 18.
26 »porslinshus» lätta Lidköpings bostadsbrist. Hem i Sverige 1943, nr 5.

Tyskland.

EBEL. Miet- und Pachtverhältnisse an den im Luftkrieg zerstörten Gebäuden. Reichsarbeitsblatt 1943, nr 30.

Föreningsväsen, kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

[TJÄNSTEMÄNNENS CENTRALORGANISATION (T. C. O.).] Förhandlingsrättslagen i kritisk belysning. Sv. socialvårds tidning 1943, nr 10.

Finland.

CRONHJORT, B. Den finländska tjänstemannarörelsen under krigstid. Industritjänstemannen 1943, nr 10.

Italien.

BECKMAN, B. Fascismens fackföreningspolitik och korporativismen. Murarnas fackblad 1943, nr 10.

Storbritannien.

The Trades Union Congress. The Ministry of labour gazette 1943, nr 9.

Hälso- och sjukvård.

Sverige.

HOLMGREN, B. Med Svenska nationalföreningens mot tuberkulos skärmbildsbuss i Örebro län. Sv. nationalföreningens mot tuberkulos kvartalsskrift 1943, nr 3.

NELSON, A. Skärmbildsundersökningar vid större företag. Sv. nationalföreningens mot tuberkulos kvartalsskrift 1943, nr 3.
SANDSTRÖM, C. »En stor del av landets läkare saknar stadigvarande arbete». Sv. läkartidningen 1943, nr 44.
THORELLI, H. Skärmbildsfotograferingens organisation vid L. M. Ericsson. Sv. nationalföreningens mot tuberkulos kvartalsskrift 1943, nr 3.
Lasarettsläkarnas och de hjälpsökandes ekonomiska förhållanden till varandra. Socialmedicinsk tidskrift 1943, nr 10.

Finland.

RANTASALO, V. Om epidemiska barnsjukdomar i Finland under krigsåren 1939—1942. (Föredrag.) Sv. läkartidningen 1943, nr 41.

Jordbruks- och egnahemsfrågor.

Sverige.

LANDAHL, S. Arbetskraften i jordbrukets kostnadskalkyler. Lantmannen 1943, nr 44.
OLSSON, HELMER. Inkomst- och kostnadsutvecklingen inom jordbruket. Kooperatören 1943, nr 19.
ROTHLIEB, C. Debatten om jordpolitik. Svensk tidskrift 1943, nr 8.

Belgien.

Evolution de l'agriculture belge à la lumière des recensements agricoles. Bulletin de statistique 1943, nr 9.

Kooperation.

WINGÅRD, E. Kooperationens kapitalbildningsproblem ur dansk synvinkel. Kooperatören 1943, nr 19.

Danmark.

DREJER, A. AXELSEN. Andelsselskaber i Danmark i Aaret 1942. Andelsbladet 1943, nr 42.

Schweiz.

FRIIS, F. T. B. Andelsbevægelsen i Schweiz og den sociale Solidaritet. Andelsbladet 1943, nr 41.

Kristidsfrågor.

EGLE, MARY. Wesen und Formen der Verbrauchsrationierung in Europa. Weltwirtschaftliches Archiv B. 58, s. 305.

Sverige.

HALLSTRÖM, E. Läder- och skobranschen under kriget. Från departement och nämnder 1943, nr 19.
NORDGREN, OLIVIA. Vårt försörjningsläge och ransoneringarna. Morgonbris 1943, nr 11.
PAUES, E. W. Textilförsörjningen. Från departement och nämnder 1943, nr 19.

Amerikas förenta stater.

Schwierigkeiten in der Nahrungsmittelversorgung der Vereinigten Staaten von Amerika. Hefte zur Wirtschaftsforschung 1943/44, nr 1/2.

Nykterhetsfrågan.

DAHLBERG, G. Medicinsk folkupplysning och nykterhet. Sv. läkartidningen 1943, nr 41.

Sverige.

LUNDMAN, B. Nykterhetens geografi. Tirfing 1943, nr 4.
PETRÉN, A. Nykterhetsfrågor vid 1943 års riksdag. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1943, nr 8.
WIKLUND, D. Om övervakning enligt alkoholistlagen. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1943, nr 8.
ÅMAN, A. Tillämpningskungörelsen renoveras. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1943, nr 8.

Finland.

LINTURI, A. Försäljningsförbudet såsom ett medel för alkoholmissbrukets bekämpande. Tidskrift för alkoholpolitik 1943, nr 3.
MANNER, E. Rusdryckernas andel i utskänkningsrestaurangernas omsättning. Tidskrift för alkoholpolitik 1943, nr 3.

Norge.

JENSSEN, A. Edruelighetsnemndene. Sosialt arbeid 1943, nr 6.
SUNDET, O. Norsk edruelighetskronikk 1942. Tirfing 1943, nr 4.

Storbritannien.

Absenteeism among women. The Ministry of labour gazette 1943, nr 9.

Priser, levnadskostnader, konsumtion.

NYLÉN, P. Mjöl och bröd. Sjukhuset 1943, nr 5.
OHLIN, B. Löne- och prispolitiken efter kriget. (Referat av föredrag.) Meddelanden från Stockholms handelskammare 1943, nr 9/10.
UHL, E. D-Vitaminets Betydning for Børn og Voksne specielt i Vinterhalvaaret. Faglige Meddelelser fra Statens Husholdningsraad 1943, nr 11.
Kartofler. Ernæringsværdi, Tilberedning, Indkøb, Opbevaring. Faglige Meddelelser fra Statens Husholdningsraad 1943, nr 10.

Sverige.

HOFSTEN, E. v. Livsmedelsrabatterna. S. A. P. information 1943. nr 17.
KLARIN, EDITH. Sjukhuskostens näringsvärde och pris. Sjukhuset 1943, nr 5.
LARSSON, KNUT. Demagogiskt skolexempel. Reallönen under två krig i belysning av index. Frihet 1943, nr 21.
SOOP, E. Livsmedelskonsumtionen under krigstiden. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 43.

STATENS PRISKONTROLLNÄMND. Prisutvecklingen i Sverige sept. 1942—sept. 1943. Industria 1943, nr 23.

Prisutvecklingen enligt olika index. Sv. trafiktidning 1943, nr 45.

Socialstyrelsen verkställer pensionärsundersökning. Folkpensioneringen 1943, nr 8.

Storbritannien.

LAMMING, G. N. Priskontrollen i Storbritannien. Kooperatören 1943, nr 19.

Socialförsäkring.

Sverige.

KÄLLSTRÖM, N. Några synpunkter på riksförsäkringsanstaltens invaliditetsbedömningar. Svenska röda korset 1943, nr 10.

PARENIUS, M. Pensionsstyrelsens invaliditetsförebyggande verksamhet. Svenska röda korset 1943, nr 10.

SCHULZENHEIM, H. v. Önskemål och reformplaner beträffande den sociala olycksfallsförsäkringen. Arbetarskyddet 1943, nr 7.

Danmark.

FRÖLING. Om Trangsberegningen for visse Aldersrentenydere. Socialt Tidsskrift 1943, nr 9.

Grekland.

Entwicklung und Aufbau der Sozialversicherung [in Griechenland]. Sozialpolitische Weltrundschau aug./sept. 1943.

Norge.

THORBJØRNSEN, CHR. Sykeligheten, prisnivået og syketrygdens belastning. Sosial trygd 1943, nr 10.

Rumänien.

Aufbau und Lage der Sozialversicherung [in Rumänien]. Sozialpolitische Weltrundschau aug./sept. 1943.

Socialvård.

Sverige.

BERGENDAL, E. Om strafflagens tillräknelighetsbestämmelser. Sv. juristtidning 1943, nr 7.

BERGGREN, A. Läkarna och socialvården. Sv. socialvårds tidning 1943, nr 10.

ERIKSSON, TORSTEN. Barnavårdsnämnderna och skyddshemmen. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1943, nr 5.

LAGERCRANTZ-ÅSKLUND, LIS. Kuratorsarbete bland abortsökande. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1943, nr 5.

MONTAN, K. De partiellt arbetsföras problem. Arbetsledaren 1943, nr 20.

PETRÉN, A. Omhändertagandet av alla bildbara sinnesslöa barn ett oavvisligt humanitetskrav. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1943, nr 5.

SCHLYTER, K. Strafflagens tillräknelighetsbestämmelser, sinnesundersökning m. m. Replik till professor Olof Kinberg. Sv. läkartidningen 1943, nr 42.

Social planning in Sweden. International labour review sept. 1943.

Danmark.

DRACHMANN, G. Kontant eller in natura. Socialt Tidsskrift 1943, nr 7/8.

Indstillingen til Socialministeriet angaaende Børneforsorgen. Socialt Tidsskrift 1943, nr 9.

Finland.

MUSTALA, P. Den sociala vårdverksamheten i Finland. Sv. socialvårds tidning 1943, nr 10.

Storbritannien.

The rehabilitation and resettlement of disabled persons in Great Britain. International labour review juli 1943.

Undervisning och yrkesutbildning.

Sverige.

BLOMQUIST, S. Praktisk yrkesorientering. Folkskollärarnas tidning 1943, nr 43.

EURENIUS, M. Skolan har en betydelsefull roll i yrkesorienteringen. Morgonbris 1943, nr 11.

LUNDQUIST, R. Bättre kontakt med näringslivet av nöden, men yrkesskolorna måste också vara skolor. Tidskrift för praktiska ungdomsskolor 1943, nr 6.

RUTHQUIST, MARIA. Yrkesvägledningens ekonomiska betydelse. Sunt förnuft 1943, nr 8.

RÖSSEL, J. Yrkesutbildningen och det industriella framåtskridandet. Arbetsledaren 1943, nr 20.

SJÖGRUND, A. Verkstadsskolorna och murarutbildningen. Murarnas fackblad 1943, nr 10.

WALLNER, O. Om yrkesutbildning av skogsarbetare. Skogen 1943, nr 21.

Yrkesvägledning och anlagsorientering. Verkstäderna 1943, nr 10.

Danmark.

AAGAARD, L. W. Forslag til egen lov om handelslærlinger i Danmark. Sosialt arbeid 1943, nr 6.

HAARLØV, T. Statsungdomslejrenes Opgave. Socialt Tidsskrift 1943, nr 7/8.

Ut- och invandring.

Sverige.

GOLDSCHMIDT, D. De statslösas personalstatut. Sv. juristtidning 1943, nr 7.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

[AMBROSIANI, S.] Stockholms stads brandstodsbolag till försäkring av lösegendom 1843—1943. Minnesskrift utg. av Brandstodsbolagets styrelse. Sthlm 1943.

AMERIKAS FÖRENTA STATER. Department of labor. Bureau of labor statistics.
Bulletin. Wash. 1943.
720. Earnings in the manufacture of industrial machinery, 1942.
735. Union wages and hours in the baking industry, June 1, 1942.
736. Wholesale prices, July—Dec. and year 1942.
738. Developments in consumers' cooperation in 1942.
739. Union wages and hours in the printing trades, June 1, 1942.
740. Student cooperatives in the United States, 1941.
741. Strikes in 1942.
745. Union membership and collective bargaining by foremen.

— — Women's bureau.
Special bulletin. Wash. 1943.
12. Choosing women for war-industry jobs.

CREATIVE DEMOBILISATION. Vol. 1—2. Lond. 1943. (International library of sociology and social reconstruction.)
1. *Gutkind, E. A.* Principles of national planning.
2. Case studies in national planning. Ed. by *E. A. Gutkind.*

DANMARK. Arbejderbevægelsens Erhvervsraad.
Ökonomisk Aarsoversigt 1942. Khvn 1943.

— Dansk Arbejdsgiverforening.
Haandbog. 1943/44. Khvn 1943.

— Det statistiske Departement.
Statistisk Aarboog. Aarg. 48 (1943). Khvn 1943.
Statistiske Meddelelser. Række 4. Khvn 1943.
Bd 119: H. 3. Börneskolen i Aarene 1937—41.
» » » 4. Befolkningens Bevægelser 1942.

DAVISON, R. Social security. The story of British social progress and the Beveridge plan. Lond. [m. fl.] 1943.

DJANG, T. K. Factory inspection in Great Britain. Lond. 1942.

EMERSON, H. International assistance to refugees. Report. Geneva 1943. (Nationernas förbund.) [Stencil.]

FINLAND.
Finlands officiella statistik. Hfors 1943.
7 A. Sparbanksstatistik. 50 (1939 och 1940).

FREDEN och framtiden. Våra problem efter kriget. Sthlm 1943. (Arbetarnas bildningsförbund.)

GÖTEBORG. Göteborgs stads statistiska byrå.
Statistisk årsbok för Göteborg. Årg. 43 (1943). Gbg 1943.

HELSINGFORS. Helsingfors stads statistiska byrå.
Kommunalkalender för Helsingfors stad. 17 (1943). Hfors 1943.

INTERNATIONELLA ARBETSBYRÅN.
Studies and reports. Montreal 1943.
Ser. P. (Seamen.)
5. Merchant seamen and the war. Record of the 12th session of the Joint maritime commission, London, 26—30 June 1942.

KLANG, F., OUTRATA, V., & KUNOSI, A. Administration of labour. An essay on problems of social economy. Lond. 1942.

LANDSORGANISATIONEN I SVERIGE.
Berättelse. 1942. Sthlm 1943.

LARSSON, SVEN. Beveridgeplanen i sammandrag. Sthlm 1943.

LEVNADSKOSTNADERNA i Norrland. Sthlm 1943. (Industriens utredningsinstitut. Norrlandsutredningen.)

[LINDLEY, CH.] Svenska transportarbetareförbundet. Historik. Del 1. 1897—1922. Sthlm 1943.

[LUNDSTRÖM, J.] Umeå typografiska förening 1893—1943. Minnesskrift. Umeå 1943.

MAC NALTY, A. The reform of the public health services. Oxford 1943. (Nuffield college.)

MALMÖ STADS ÅRSBOK. Årg. 30 (1942). Malmö 1943.

NEDERLÄNDERNA. Centraal bureau voor de statistiek.
Bindende regelingen van arbeidsvoorwaarden in Nederland op 1 nov. 1942. 's-Gravenh. 1943.

NORGE. Selskapet for Norges vel.
Undersökelser over jordbrukets driftsforhold.
34. Regnskabsresultater fra norske jordbruk. 31 (regnskapsår 1941/42). Halden 1943.

OLSSON, JOHN, [utg.] 1943 års bidragsförskottslag. Lagen d. 11 juni 1943 om förskottering av underhållsbidrag till barn (bidragsförskottslag) jämte följd- och hjälpförfattningar... Sthlm 1943.

ORR, J. B. Food and the people. Lond. 1943. (Target for tomorrow. 3.)

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1943. Sthlm 1943.
32. Betänkande med förslag till hamnförordning. Avg. [d. 12 juni 1943] av K. kommerskollegium. (H.)
34. Betänkande med utredning och förslag angående den högre tekniska undervisningen. Avg. [d. 9 okt. 1943.] (E.)
35. — Bihang 1. *Kreüger, H., & Hultin, S.* Förslag angående läroämnen, lärarbefattningar samt läro- och timplaner vid Tekniska högskolan i Stockholm och Chalmers tekniska högskola.
36. — Bihang 2. *Kreüger, H., & Hultin, S.* Förslag angående byggnader samt utrustning och möblering för Tekniska hög-

skolan i Stockholm samt Chalmers tekniska högskola.
37. — Tabellbilaga.
38. Handledning rörande tillämpningen av administrativa fullmaktslagen. Utarb. inom Socialdepartementet. (S.)
39. Utredning angående Norrlands näringsliv. Förberedande undersökning verkställd av 1940 års Norrlandsutredning. [Avg. d. 15 okt. 1943.] (Jo.)
42. Betänkande med förslag till militär moratorielag m. m. Avg. [d. 30 okt. 1943] av Militära moratorieutredningen. (Fi.)

STERNER, R. Arbete mot fredskris. Fred och full sysselsättning. Sthlm 1943. (Landsorganisationen.)

STORBRITANNIEN. Financial secretary.
A new system for the taxation of the weekly wage earners. Lond. 1943.

SVENSKA BANKFÖRENINGEN.
Skrifter. Sthlm 1943.
74. Berättelse angående det ekonomiska läget av Svenska bankföreningens styrelse avg. till ordinarie bankmötet d. 29 okt. 1943.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1943.
Finanser.
Kommunernas finanser år 1940. Av Statistiska centralbyrån. 2. Landskommunernas finanser m. m.
Fångvården år 1942. Av K. fångvårdsstyrelsen.
Järnvägar.
Allmän järnvägsstatistik år 1942. Av K. järnvägsstyrelsen.

TERMAN L., & MERILL, MAUD A. Intelligensmätning. Handledning i bruket av de nya omarbetade Stanford-Binet-proven för intelligensundersökning. Svensk övers. [fr. eng.] och bearb. av *Alice Hellström*. Slagsta, Fittja 1943.

1941 ÅRS BEFOLKNINGSUTREDNING.
Förslag angående hembiträdeslag. Avg. d. 28 okt. 1943. Sthlm 1943. [Stencil.]

Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar.

Till Konungen, vederbörande departementschef eller riksdagsutskott har socialstyrelsen under tiden $^{20}/_{10}$—$^{19}/_{11}$ 1943 avlåtit bl. a. följande remissvar och andra skrivelser (exp. från byråerna I—VI).

Departement		Daterad
Socialdep.	Förslag angående vidgad dispens för vissa utlänningar från skyldigheten att vid arbetsanställning inneha arbetsvisering (VI)	$^{28}/_{9}$
»	Utlåtande angående Utlandssvenskarnas förenings ansökan om statsbidrag $^{1}/_{7}$ 1944—$^{30}/_{1}$ 1945 (III)	$^{19}/_{10}$
»	Framställning av Värmlands fattigvårds- och barnavårdsförbund om viss ändring i villkoren för åtnjutande av beviljat arvsfondsbidrag för genomförande av reparationsarbeten m. m. vid Hynboholms upptagningshem (II)	$^{20}/_{10}$
»	V. P. M. ang. begärda anslag till skyddshemsverksamheten (II)	$^{22}/_{10}$
»	V. P. M. ang. personalorganisationen vid Hammargårdens skolhem (II)	$^{22}/_{10}$
Finansdep.	Framställningar från vissa orter om ändrad dyrortsplacering (IV)	$^{23}/_{10}$
Socialdep.	Framställningar om understöd ur allmänna arvsfonden av styrelsen för stiftelsen Birkagården, Barnensdagföreningen Regattan i Södertälje, föreningen Jönköpings läns solsticka, Nybro stads drätselkammare, föreningen Kalmar sommarstuga, Malmö förening för skollovskolonier, stiftelsen Domprost Rexius minne, styrelsen för Diakonikretsen i Oscar Fredriks församling i Göteborg, Gullvi Stjern, Göteborg, föreningen Falköpings barnkolonier u. p. a., Arvikabygdens koloniförening, Kungsörs förening mot tuberkulos, Piteå barnkoloniförening och styrelsen för föreningen Sunnerbo sommarkoloni (II)	$^{27}/_{10}$
»	Förslag angående fortsatt undersökning rörande folkpensionärernas levnadsförhållanden (IV)	$^{27}/_{10}$
Justitiedep.	Utlåtande över stadsplaneutredningens betänkande med förslag till vissa ändringar i byggnadsstadgan (III)	$^{27}/_{10}$
Finansdep.	Framställning från O. E. Bäckström m. fl. rörande placering i dyrortsgrupp av Karlsborgs radiostation i Mölltorps kommun (IV)	$^{30}/_{10}$
»	Utlåtande och framställning om tillgodoräknande av tidigare tjänstgöring för tjänsteårsberäkning i pensionshänseende för vissa skyddshemstjänstemän (II)	$^{1}/_{11}$
Ministern för Utrikes Ärenden	Rapport rörande handeln med kvinnor och barn (III)	$^{2}/_{11}$
Socialdep.	Framställning om statsbidrag för vidtagande av förbättrade anordningar för passkontrollen vid landflygplatsen Bromma (VI)	$^{4}/_{11}$
»	V. P. M. ang. förordnande av ordförande i styrelsen för Margretelunds jordbrukshem (II)	$^{6}/_{11}$
»	Utlåtande över framställningar av länsnykterhetsnämnderna dels i Västernorrlands län ang. tillsättande av särskilda nykterhetsnämnder i Bodums, Eds och Fjällsjö kommuner, dels i Kronobergs län ang. tillsättande av särskild nykterhetsnämnd i Slätthögs kommun och dels i Malmöhus län ang. tillsättande av särskilda nykterhetsnämnder i Nevishögs socken och i Svedala socken (II)	$^{6}/_{11}$
»	V. P. M. ang. förordnande av ordförande och ledamöter i styrelserna för statliga skyddshem (II)	$^{8}/_{11}$
Finansdep.	Ang. livsmedelskostnaderna för oktober månad 1943 (IV); se sid. 881 i detta häfte	$^{8}/_{11}$
Socialdep.	Framställningar om understöd ur allmänna arvsfonden av föreningen Barnens vänner i Mölndal och Vita Bandets barnkrubba u. p. a. i Härnösand (II)	$^{11}/_{11}$
»	Utredning ang. vissa ändringar i mödrahjälpsförordningen (II)	$^{12}/_{11}$
»	Utlåtande över betänkande rörande reglering av löner och tjänsteförhållanden m. m. för lärarpersonal vid statsunderstödda sinnesslöskolor (III)	$^{12}/_{11}$

Socialdep.	Redogörelse för de fria sommarresorna år 1943 och förslag rörande reseverksamhet under år 1944 (II)	13/11
Finansdep.	Framställningar från vissa orter om ändrad dyrortsplacering (IV)	17/11
Socialdep.	Utlåtande över framställning av Nykterhetsnämndernas riksförbund ang. ingripande mot kringflackande alkoholmissbrukare (II)	18/11

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 20/10—19/11 1943 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
731.	K. kung. om rikets indelning i skyddskonsulentdistrikt m. m.	1/10
732.	K. instruktion för statens skyddskonsulenter och skyddsassistenter	1/10
733.	K. kung. med vissa bestämmelser ang. tillämpningen av lagen den 22 juni 1939 (nr 315) om särskild förundersökning i brottmål	1/10
738.	K. kung. med vissa föreskrifter rörande tillämpningen av lagen den 22 juni 1939 (nr 314) om villkorlig dom	1/10
739.	K. instruktion för övervakare över villkorligt dömda	1/10
744.	K. instruktion för tillsynsmän för villkorligt frigivna	1/10
774.	K. kung. om ändrad lydelse av 5 och 9 §§ kung. den 20 november 1942 (nr 877) ang. prisrabattering å matfett och mjölk m. m.	5/11

INNEHÅLL

Socialstyrelsens förslag till vissa ändringar i mödrahjälpsförordningen . 929

Kortare meddelanden
Utredning om inrättande av ett socialvetenskapligt forskningsråd 940
Bostadsförhållanden och fritidssysselsättning bland ungdom i Stockholm 941
Dansk statistik över byggnadsverksamheten på landsbygden 942
De statliga bosättningslånen i Tyskland 1933—1943 943

Periodiska översikter

Lönenivån år 1942 och löneutvecklingen inom industri, handel och samfärdsel m. m. 944
Skogsarbetarnas arbetsförtjänster vintern 1942/43 952
Mödrahjälpen under andra halvåret 1942 och första halvåret 1943 . . 955

Befolkningsutvecklingen under tredje kvartalet 1943 965
De erkända sjukkassornas verksamhet år 1941 966
Kostnaderna för livsmedel, bränsle och lyse i november 1943 969

Arbetsmarknaden
Arbetsmarknaden under november 1943 . 972
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under november 1943 975
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission 978
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. September 1943 983
Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden 985
Litteraturöversikt 1002
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar 1007
Författningar rörande sociala frågor . 1007

Sakregister till årgången 1943 . . . 1008

INDEX

Projet de l'Administration du Travail et de la Prévoyance sociale (A T.P.S.) concernant certaines modifications à l'ordonnance sur l'assistance aux mères.

Courtes notices.
Enquête relative à l'organisation d'un conseil de recherches dans le domaine des sciences sociales.
Conditions de logement et utilisation des loisirs parmi certaines groupes de la jeunesse de Stockholm.
Statistique danoise sur l'industrie de construction en campagne.
Prêts au mariage accordés par l'état allemand de 1933 à 1943.

Aperçus périodiques

Niveau des salaires en 1942 et le développement des salaires dans l'industrie, le commerce, les transports, etc.
Les gains des ouvriers forestiers pendant l'hiver 1942/43.
L'assistance aux mères pendant les derniers 6 mois 1942 et les premiers 6 mois 1943.
Mouvement de la population pendant le 3e trimestre 1943.
L'activité des caisses-maladie reconnues en 1941.
Coût des denrées alimentaires, du chauffage et de l'éclairage en novembre 1943.

Marché du travail.
Le marché du travail pendant novembre 1943.
Activité de la Commission du marché du travail en novembre 1943.
Communications de la Commission du marché du travail.
Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Septembre 1943.
Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.
Bibliographie.
Rapports et exposés par l'A.T.P.S.

Lois concernant les questions sociales.

Table des matières pour l'année 1943.

Sociala Meddelanden

Bulletin officiel publié par l'Administration du Travail et de la Prévoyance Sociale (A. T. P. S.) en Suède.

Projet de l'Administration du Travail et de la Prévoyance sociale (A.T.P.S.) concernant certaines modifications à l'ordonnance sur l'assistance aux mères. L'A.T.P.S. a remis au Gouvernement un rapport accompagné d'un projet concernant certaines modifications à apporter à l'ordonnance sur l'assistance aux mères. L'A.T.P.S. y propose de porter le montant maximum de l'assistance, qui est actuellement de 300 couronnes, à 400 cour. et dans les cas de plusieurs maternités à 500 cour. et est d'avis que les commissions de la protection de l'enfance puissent remettre à une délégation choisie parmi leurs membres le droit de prendre des décisions touchant l'assistance aux mères. Quant à la question si, dans certains cas, une demande en assistance peut être faite après le soixantième jour ayant suivi la naissance, le rapport se prononce défavorablement. L'A.T.P.S. propose, en outre, certaines modifications à l'ordonnance. P. 929.

Le niveau des salaires en 1942 et le développement des salaires dans l'industrie, le commerce, les transports, etc. L'article reproduit les chiffres les plus importants de la statistique annuelle des salaires pour l'année 1942, qui va prochainement être publiée dans l'Annuaire statistique des salaires. Ces chiffres sont basés sur les données émanent de 12 009 patrons et 696 586 salariés. Pour le personnel administratif, le niveau moyen des salaires par n était monté de 4 179 cour. en 1941 à 4 539 cour., soit de 8·6 %, ce qui implique que le salaire réel est resté à peu près identique. Pour les ouvriers (à l'exception des ouvriers saisonniers) le gain moyen annuel était en 1941 de 3 191 cour. et en 1942 de 3 513 cour.; l'augmentation dans ce cas était de 10·1 % et le salaire réel était ainsi monté de 1·7 %. Pour les salaires horaires, l'augmentation moyenne était de 8·8 % et l'augmentation du salaire réel de 0·6 %. Le nombre des travailleurs occupés dans les entreprises qui ont fourni des renseignements tant pour l'année 1941 que pour l'année 1942, avait augmenté entre ces deux années de 2·2 % et le nombre d'heures de travail accomplies par ces ouvriers avait augmenté de 4·2 %. P. 944.

Les gains des ouvriers forestiers pendant l'hiver 1942/43. Les travaux forestiers une fois terminés on a demandé aux inspecteurs des forêts de district de fournir des renseignements sur les gains journaliers normaux dans les travaux forestiers pour les bûcherons et les charretiers pendant l'hiver 1942/1943. Le gain moyen pour l'ensemble du pays a été calculé s'élever à 12·52 cour. par jour pour les bûcherons et à 24·15 cour. pour les charretiers. Par rapport à l'anné précédente, les gains journaliers ont augmenté respectivement de 18 et 15 %. P. 952.

L'assistance aux mères pendant les derniers 6 mois 1942 et les premiers 6 mois 1943. Le nombre de demandes d'assistance pendant le 2e semestre 1942 a été d'environ 31 500 et pendant le Ier semestre 1943 d'environ 34 000, ce qui représente, respectivement, 56 et 54 % du nombre des enfants nés vivants. De tout s les demandes d'assistance, un peu plus de 26 500 pendant le 2e semestre 1942 et environ 27 900 pendant le Ier semestre 1943 ont été accordées. Elles représentaient, pendant l'un et l'autre semestre, 84 et 82 % du total des demandes. La somme globale payée par les commissions d'assistance aux mères était, en chiffres ronds, 4 955 000 et 5 218 000 cour. pour chacun des semestres, ce qui, pour l'année budgétaire 1942/43, fait 10 173 000 cour. Le montant moyen du secours consenti a été pendant les deux semestres de 187 cour. P. 955.

Le marché du travail pendant novembre 1943. Parsuite de la saison avancée, la demande de main d'oeuvre a diminuée dans l'industrie du bâtiment et certaines autres industries. On peut même constater une certaine diminution du nombre d'ouvriers employés, en même temps qu'une augmentation du chômage. Le nombre moyen de demandes de travail pour 100 places disponibles était 129 en novembre contre 109 en octobre. Le nombre d'ouvriers employés dans l'industrie, et dans les domaines d'activité connexes était d'environ ½ % moindre à la fin novembre qu'à la fin octobre. La proposition des chômeurs affiliés à des syndicats etait, à la fin d'octobre, de 4·4 % contre 3·5 % un mois plus tôt. Le nombre des chômeurs demandant des secours s'élevait à la fin de novembre de 7 462, ce qui constituait une augmentation de 2 028 au cours du mois. P. 972.

Häftets huvudinnehåll.

December 1943.

Socialstyrelsens förslag till vissa ändringar i mödrahjälpsförordningen. Socialstyrelsen har till Kungl. Maj:t överlämnat utredning med förslag till vissa ändringar i mödrahjälpsförordningen. Styrelsen föreslår däri bl. a. en höjning av mödrahjälpens maximibelopp från 300 kr. till 400 kr., vid flerbörd till 500 kr., och tillstyrker, att barnavårdsnämnderna erhålla rätt att överlåta beslutanderätten i mödrahjälpsärenden på en inom nämnden utsedd delegation. Väckt förslag att ansökan om mödrahjälp i vissa fall må kunna ingivas senare än på sextionde dagen efter barnsbörden, avstyrkes av styrelsen. Styrelsen föreslår dessutom en del smärre ändringar av nämnda förordning. Sid. 929.

Lönenivån år 1942 och löneutvecklingen inom industri, handel och samfärdsel m. m. I artikeln anföras de viktigaste siffrorna från den årliga lönestatistiken för år 1942, vilken inom kort framlägges i Lönestatistisk årsbok. Dessa lönesiffror basera sig på uppgifter från 12 009 arbetsgivare med 696 586 anställda och arbetare. För förvaltningspersonalen hade medellönen stigit från 4 179 kr. år 1941 till 4 539 kr. eller med 8·6 %, vilket innebär ungefär oförändrad reallön. För arbetarna (utom säsongarbetarna) var den genomsnittliga årsförtjänsten år 1941 3 191 kr. och år 1942 3 513 kr.; stegringen var således i detta fall 10·1 %, varigenom reallönen steg med 1·7 %. För timlönerna var genomsnittsökningen 8·8 % och »reallöneökningen» i detta fall 0·6 %. Antalet sysselsatta arbetare i företag, som lämnat uppgifter både 1941 och 1942, hade mellan dessa båda år ökat med 2·2 %, och antalet av dessa arbetare utgjorda arbetstimmar hade stigit med 4·2 %. Sid. 944.

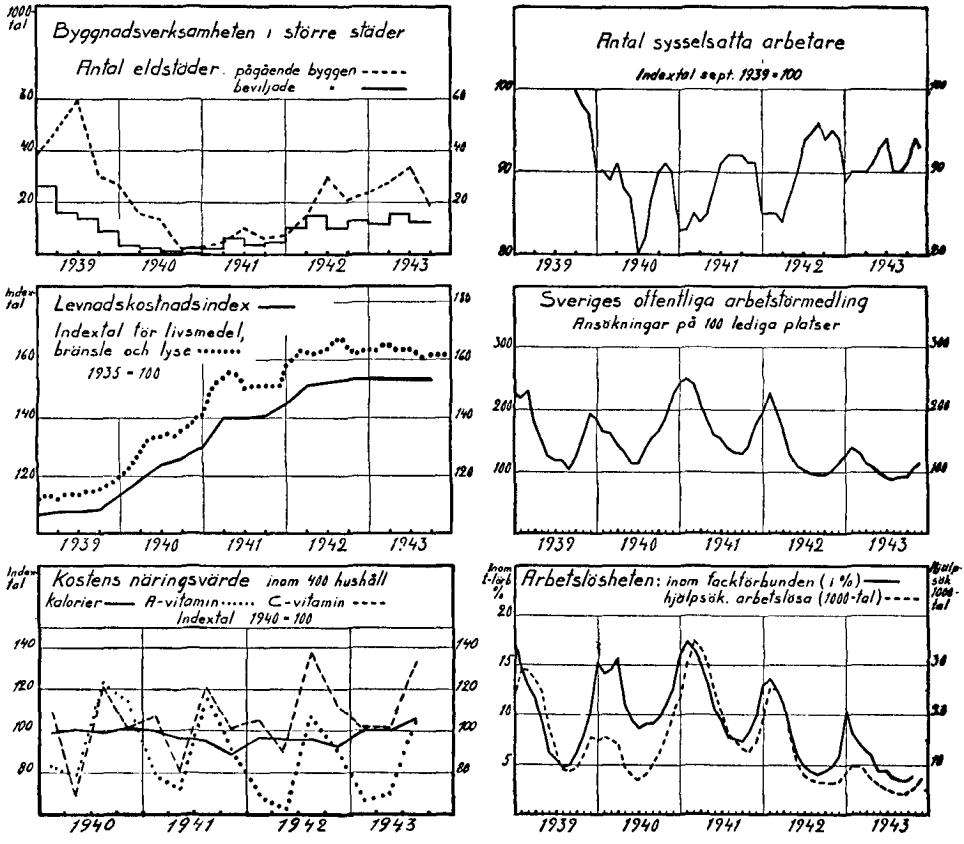
Skogsarbetarnas arbetsförtjänster vintern 1942/1943. Från jägmästarna i reviren ha för vintern 1942/43 efter drivningarnas slutlikvidering i augusti inskaffats uppgifter om normala dagsförtjänster vid skogsarbete för huggare och körare. För hela riket beräknades medelförtjänsten till 12·52 kr. per dag för huggare och 24·15 kr. för körare. I jämförelse med föregående år ha dagsförtjänsterna ökats med resp. 18 och 15 %. Sid. 952.

Mödrahjälpen under andra halvåret 1942 och första halvåret 1943. Antalet ansökningar om mödrahjälp utgjorde under andra halvåret 1942 i runt tal 31 500 och under första halvåret 1943 cirka 34 000 eller 56 resp. 54 % av antalet levande födda barn. Av samtliga ingivna ansökningar om mödrahjälp beviljades under sista halvåret 1942 drygt 26 500 och under första halvåret 1943 cirka 27 900. De beviljade ansökningarna utgjordo under de båda halvåren 84 resp. 82 % av samtliga ingivna sådana. De belopp, som mödrahjälpsnämnderna utbetalat i mödrahjälp under de båda halvåren, utgjorde i runt tal 4 955 000 resp. 5 218 000 kr., vilket för hela budgetåret 1942/43 ger 10 173 000 kr. Medelvärdet per beviljad ansökan var under bägge halvåren 187 kr. Sid. 955.

Arbetsmarknaden i november 1943. Den för årstiden sedvanliga säsongnedgången inom jordbruk, byggnadsverksamhet och vissa industrier kom under redovisningsmånaden främst till uttryck i den minskade efterfrågan på arbetskraft. Man kunde även konstatera en mindre nedgång i sysselsättningsnivån och en viss ökning av arbetslösheten. Genomsnittliga antalet arbetsansökning-

ar på 100 lediga platser utgjorde 129 i november mot 109 i oktober. Antalet sysselsatta arbetare inom industri, byggnadsverksamhet m. m. var omkring $^1/_2$ % lägre i slutet av november än i slutet av oktober. Arbetslösheten inom fackföreningarna utgjorde vid månadsskiftet oktober/november 4·4 % av medlemsantalet mot 3·5 % en månad tidigare. Antalet hjälpsökande arbetslösa uppgick vid utgången av november till 7 462, vilket innebär en ökning under månaden med 2 028. Sid. 972.

Socialstatistiska diagram.

Socialstyrelsens förslag till vissa ändringar i mödrahjälpsförordningen.

Innevarande års lagtima riksdag har i anledning av trenne väckta motioner (II: 35, 197 och 198) i skrivelse den 5 juni 1943 hos Kungl. Maj:t anhållit om skyndsam utredning beträffande *dels* frågan om höjning av mödrahjälpens maximibelopp, *dels* frågan, huruvida ansökan om mödrahjälp i vissa fall må kunna ingivas senare än å sextionde dagen efter barnsbörden, *dels och* frågan i vad mån vidtagandet av de åtgärder, som enligt mödrahjälpsförordningen ankomma å barnavårdsnämnd, må kunna uppdragas åt särskild bland nämndens ledamöter utsedd delegation.[1] Den 17 juni 1943 har Kungl. Maj:t anbefallt socialstyrelsen att verkställa ifrågavarande utredning samt att inkomma med de förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Efter att ha inhämtat mödrahjälpsnämndernas yttranden över ovannämnda frågor samt infordrat vissa uppgifter från nämnderna har socialstyrelsen i underdånig skrivelse den 12 november 1943 framlagt förslag till vissa ändringar i mödrahjälpsförordningen. Socialstyrelsen framhåller, att den i detta sammanhang helst velat till behandling upptaga hela frågan om samhällets stödåtgärder för kvinnor vid havandeskap och barnsbörd, men då dessa frågor äro föremål för uppmärksamhet från socialvårdskommitténs sida, har styrelsen ansett det lämpligast att här ingå endast på de till styrelsen hänskjutna frågorna samt att i samband därmed framlägga förslag till ändring av vissa andra bestämmelser.

Översikt av mödrahjälpsverksamhetens utveckling. Mödrahjälpen fick redan från verksamhetens början den 1 januari 1938 en betydligt större omfattning än man vid dess planerande hade räknat med. Orsaken härtill synes främst ha varit, att ett avsevärt större antal mödrar än som förutsattes visade sig vara i uppenbart behov av understöd i samband med havandeskap och barnsbörd.

I det följande lämnas närmast en översikt över mödrahjälpens utveckling i riket i dess helhet under åren 1938—1942. I tab. 1 givas vissa huvudsiffror till belysning av utvecklingen. Den låga siffran för mödrahjälpens värde år 1940 förklaras av reaktionen efter statsrevisorernas kritik av verksamheten.

Av riksdagen anslagna medel och nettoutgifterna under budgetåren 1938/39—1943/44 äro sammanställda i följande tablå.

	Budgetår						
	1937/38[2]	1938 39	1939/40	1940 41	1941/42	1942/43	1943/44
Anslag, 1 000-tal kr.	1 000	1 700	5 800	6 500	6 500	7 500	9 500
Nettoutg., » »	2 523	8 692	7 278	7 374	9 473	10 015	·

[1] Se Soc. Medd. årg. 1943, sid. 596.
[2] Första halvåret 1938.

Tab. 1. Mödrahjälpens värde samt hjälpta mödrar åren 1938—1942.

Kalenderår	Mödrahjälp, kronor		Hjälpta mödrar	
	Bidrag utan återbetalningsskyldighet	Lån	Antal	Procent av antal levande födda barn
1938	6 711 597	138 705	34 265	34·9
1939	8 554 998	124 618	45 726	47·2
1940	6 706 644	107 845	42 178	44·0
1941	8 754 542	72 456	50 071	50·4
1942	9 953 523	34 456	53 681	47·8

Socialstyrelsen erinrar om att samtidigt med mödrahjälpen infördes genom beslut av 1937 års riksdag två andra hjälpformer till stöd för mödrar och barn, nämligen moderskapspenning och moderskapshjälp.

Moderskapspenningen utgår med en summa av 75 kr. till kvinnor, vilka ensamma eller, om de äro gifta och sammanbo med mannen, tillsammans med denne icke vid senaste taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt upptagits till ett beskattningsbart belopp, uppgående till minst 2 500 kr. Moderskapspenningen utgår i allmänhet kontant och är avsedd att täcka större delen av sådana extra kostnader, som regelmässigt förekomma vid barnsbörd.

Moderskapshjälpen utgår till kvinna, som omedelbart före barnsbörden varit medlem av erkänd sjukkassa under oavbrutet minst 270 dagar, med i regel 110 kronor. Moderskapspenning och moderskapshjälp kunna icke utgå samtidigt. Den sistnämnda hjälpformen är avsedd för samma ändamål som den förra.

Mödrahjälpens uppgift är att efter individuell behovsprövning giva ytterligare hjälp åt den kvinna, som i anledning av havandeskap och barnsbörd råkat i ekonomiskt nödläge, vilket icke kan avhjälpas genom moderskapspenning resp. moderskapshjälp.

Mödrahjälpens ursprungliga verksamhetsområde har i praktiken så småningom fått en vidare omfattning än som vid dess tillkomst förutsattes, beroende på dels att inom dess ram numera tillgodoses vissa av de hjälpbehov, som då ansågos huvudsakligen böra bestridas med moderskapspenningen resp. moderskapshjälpen, och dels att mödrarnas behov av tandvård ansetts böra tillgodoses genom mödrahjälp.

Orsakerna till att mödrahjälpen sålunda delvis fått träda i moderskapspenningens eller moderskapshjälpens ställe äro i huvudsak, att dessa hjälpformer till följd av prisstegringen numera omöjligt kunna förslå till alla de ändamål, som man år 1937 beräknade, samt att den kontanta hjälpen stundom tages i anspråk för andra behov än de avsedda.

Mödrahjälpens relativa fördelning på olika hjälpformer framgår av tab. 2. Till »övriga ändamål» räknas huvudsakligen kostnader för resor och sjukvård.

Det genomsnittliga beloppet per mödrahjälpsfall var högst under det första verksamhetsåret och uppgick då till 200 kr. Under åren 1939 och 1940 sjönk genomsnittsbeloppet till resp. 190 och 162 kr., varefter det under åren 1941

Tab. 2. Mödrahjälpens fördelning på olika hjälpformer, i procent av den beviljade mödrahjälpens värde, halvårsvis 1/7 1941—30/6 1943.

Hjälpformer	1941 1/7—31/12	1942 1/1—30/6	1942 1/7—31/12	1943 1/1—30/6
Tandvård	21·1	21·4	21·9	21·1
Kostförbättring	19·2	18·4	15·1	13·9
Hemhjälp	10·8	11·1	11·0	10·7
Barnets utrustning	7·0	8·0	9·2	9·7
Moderns utrustning	29·4	29·0	31·0	31·2
Inackordering	7·4	7·5	7·4	7·5
Barnvagn	2·7	3·0	2·8	3·8
Övriga ändamål	2·4	1·6	1·6	2·1
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0

och 1942 åter steg till resp. 176 och 186 kr. Antalet fall, i vilka mödrahjälpsnämnderna beviljat maximibelopp, varmed här avses understöd med 275—300 kr., kan icke redovisas annat än för enstaka tidsperioder. Av tillgängliga uppgifter synes dock framgå, att antalet maximifall befinner sig i ökning. Sålunda visade en undersökning avseende första kvartalet år 1941, att 12 % av samtliga mödrar, som erhöllo hjälp, fingo maximibelopp, medan motsvarande procenttal för första halvåret 1943 stigit till 20 %. Detta procenttal skulle med säkerhet vara avsevärt större, därest icke vissa mödrahjälpsnämnder systematiskt reserverade maximibeloppet för ett fåtal hjälpsökande med utomordentligt trängande hjälpbehov.

I fråga om maximifallen första halvåret 1943 har tandvårdsbehov förelegat i 40 %, motsvarande 2 193 mödrar. Av dessa mödrar ha 238 eller 11 % haft tandvårdskostnader uppgående till högst 50 kr., 832 eller 38 % över 50 men högst 100 kr., 1 074 eller 49 % över 100 men högst 200 kr. samt 49 eller 2 % över 200 kr.

Att märka är, att den allmänna prisstegringen sedan år 1938 givetvis medfört, att mödrahjälpens realvärde avsevärt minskat. Levnadskostnadsindex enligt serien med 1914 som basår har från den 1 januari 1938 till den 1 oktober 1943 stigit från 165 till 239 enheter, d. v. s. med cirka 44 %.

Höjning av mödrahjälpens maximibelopp. I motion i andra kammaren nr 35 till 1943 års riksdag har hemställts om höjning av mödrahjälpens maximibelopp från nuvarande 300 kr. till 350 kr. i de fall då, utöver andra hjälpformer, behov av tandvård förelåge. Motionärerna framhålla, att kostförbättringen och tandvården otvivelaktigt toge den största delen av mödrahjälpsmedlen samt att tandvårdskostnaderna ofta bleve ganska stora och många gånger utgjorde ända till två tredjedelar av maximibeloppet, varigenom andra hjälpbehov icke alls eller endast delvis kunde tillgodoses. Maximibeloppet representerade också vid mödrahjälpens tillkomst ett större belopp än nu med hänsyn till levnadskostnadernas ökning. Det vore därför önskvärt, att, intill dess folktandvården bleve utbyggd, maximibeloppet kunde höjas i avsedda fall.

Andra lagutskottet underströk i sitt utlåtande nr 34 år 1943 nödvändigheten av en noggrann tandvård i samband med havandeskap och framhöll, att kostnaderna härför ofta torde bli så stora, att mödrahjälpens maximibelopp icke räckte till, om dessa kostnader måste bestridas av mödrahjälpsmedel, och samtidigt behov av mödrahjälp i annan form förelåge. Ett skäl för en ökning av maximibeloppet utgjorde även den höjning av allmänna prisnivån, som ägt rum. Utskottet anförde vidare, att en höjning av mödrahjälpens maximibelopp givetvis kunde väcka betänkligheter i nuvarande statsfinansiella läge, men funne dock, att övervägande skäl talade för att denna fråga gjordes till föremål för en utredning, varvid bl. a. borde närmare övervägas, huruvida, i enlighet med motionärernas hemställan, förhöjt belopp måtte föreskrivas kunna utgå endast under den förutsättningen, att behov av tandvård förelåge.

Av de yttranden socialstyrelsen infordrat från mödrahjälpsnämnderna framgår, att samtliga nämnder ansett, att en höjning av mödrahjälpens maximibelopp bör komma till stånd. Tio nämnder ha tillstyrkt motionärernas förslag, att höjningen endast skulle få avse sådana fall, då, utöver andra hjälpformer, behov av tandvård förelåge. Fyra nämnder anse, att det förhöjda beloppet skulle få utgå utom i samband med tandvårdsbehov även vid vissa andra hjälpformer. Femton nämnder ha föreslagit generell höjning utan samband med någon särskild hjälpform. Två nämnder ha velat bibehålla den nuvarande maximigränsen men förordat, att ett förhöjt belopp skulle kunna utgå i vissa fall, dock utan att behovet skulle vara av viss art. Beträffande maximibeloppets storlek ha förslagen varierat mellan 350 och 500 kr. Ett flertal nämnder har icke preciserat någon summa.

Socialstyrelsen erinrar om att levnadskostnadsindex, enligt vad som ovan framhållits, från den 1 januari 1938 till den 1 oktober 1943 ökat med något mer än 44 %, vilket betyder, att mödrahjälpens maximibelopp för att uppvisa en liknande stegring skulle behöva höjas från 300 till 432 kr. Såväl det genomsnittliga beloppet per ansökan som det genomsnittliga antalet beviljade maximibelopp företer också en stigande tendens såsom visats i inledningen.

Socialstyrelsen framhåller som sin åsikt, att en höjning av mödrahjälpens maximibelopp bör genomföras snarast möjligt. Med hänsyn till att bidrag till tandvård — såsom visats i inledningen — utgått i mindre än hälften eller 40 % av de under första halvåret 1943 beviljade maximibeloppen och att i nära 50 % av dessa tandvårdsfall kostnaderna uppgått till högst 100 kr., avvisar styrelsen tanken på att begränsa höjningen till att gälla endast sökande, som ha behov av tandvård. Styrelsen anser helt allmänt det vara mindre lämpligt att införa några undantagsbestämmelser för vissa kategorier hjälpbehövande. Det synes styrelsen i stället angeläget, att maximibeloppet sättes så högt, att beviljad mödrahjälp i regel kan täcka extraordinära behov.

Socialstyrelsen föreslår därför, att maximibeloppet, med ett undantag, som nedan skall beröras, bestämmes till 400 kr. Givetvis kommer det, oavsett maximibeloppets storlek inom rimliga gränser, alltid att finnas ett antal fall, där det skulle vara önskvärt att kunna bevilja ännu högre belopp. Att för dessa fall, såsom av vissa mödrahjälpsnämnder föreslagits, giva socialstyrelsen rätt att

överskrida maximibeloppet synes icke lämpligt. Skulle nämligen en sådan bestämmelse införas, bleve det svårt att undgå en tillämpning i sådan omfattning, att socialstyrelsen finge fungera såsom mödrahjälpsnämnd för flera tusen mödrahjälpsärenden. Att återigen giva mödrahjälpsnämnderna själva dylik befogenhet torde få anses helt uteslutet. Av praktiska skäl måste man därför överlåta avhjälpandet av dessa behov till de lokala socialvårdsorganen i kommunerna.

Mödrahjälpsnämnden i Stockholms läns landstingsområde har förordat, att maximibeloppet vid flerbörd skall sättas till 500 kr. Socialstyrelsen anser, att vissa skäl tala därför. Styrelsen erinrar om att moderskapspenningen utgår med samma belopp, vare sig kvinnan föder ett eller flera barn. Någon hjälp att täcka det extra behov, som vid flerbörd uppstår för barnens utrustning, gives alltså icke härigenom. Vidare tillkommer, att större behov i regel uppstå för hemhjälp, kostförbättring och barnvagn. Dessutom bör man i detta sammanhang uppmärksamma, att flerbörd plägar förekomma flera gånger i samma familj. Man torde också kunna utgå från att andra mödrar lättare skulle förstå en särbestämmelse av nämnda art än beträffande t. ex. tandvård.

Socialstyrelsen föreslår alltså, att mödrahjälpsförordningen 1 § 2 stycket erhåller följande lydelse: »Mödrahjälp lämnas i den form, som för varje särskilt fall finnes lämpligast, i en eller flera poster, till ett sammanlagt värde av högst fyrahundra kronor. Vid flerbörd må värdet dock uppgå till högst femhundra kronor.»

Utsträckning av ansökningstiden i vissa fall. Mödrahjälpsförordningen 4 § 2 stycket har följande lydelse: »Mödrahjälp skall, där det kan ske, sökas i god tid före den väntade nedkomsten. Ingives ansökan senare än å sextionde dagen efter barnsbörden, må den icke upptagas till prövning.»

I mödrahjälpsförordningens ursprungliga lydelse stadgades endast, att ansökan, som ingåves till barnavårdsnämnden senare än å sextionde dagen efter barnsbörden, icke kunde upptagas till prövning. Genom lagändring den 31 augusti 1940 infördes tillägget, att mödrahjälp, där så kunde ske, skulle sökas i god tid före den väntade nedkomsten.

Mödrahjälpsnämnderna ha från verksamhetens början allmänt tolkat bestämmelsen om sextiodagarsgränsen på så sätt, att om ansökan blott gjorts i laga tid, vederbörande vore oförhindrad att inkomma med förnyad ansökan intill sex månader efter barnets födelse. Socialstyrelsen har i sin »Handbok för mödrahjälpsverksamheten» godtagit denna praxis och i detta sammanhang framhållit, att man genom en dylik tillämpning vunne den fördelen, att även senare inträffade behov kunde tillgodoses genom mödrahjälp.

I motion nr 197 i andra kammaren till 1943 års riksdag har hemställts om en sådan ändring i mödrahjälpsförordningen, att ansökan om mödrahjälp må kunna upptagas till prövning jämväl från sökande, som inom sexmånaderstiden åberopar nya omständigheter, inträdda senare än två månader efter barnets födelse, oberoende av att hon icke inom sextio dagar efter barnets födelse ingivit ansökan om mödrahjälp. Härvid har nu bl. a. anförts, att lika väl som

den, som inom sextiodagarsperioden ingivit ansökan, kunde få nya förhållanden och behov prövade under ytterligare fyra månader, lika väl syntes det som om den, som icke ingivit ansökan under de två första månaderna, borde kunna få en ansökan prövad under de återstående fyra månaderna, om hon nämligen kunde påvisa, att helt nya och ändrade förhållanden inträtt.

Socialstyrelsen har i yttrande över motionen den 15 mars 1943 avstyrkt densamma.

Andra lagutskottet anförde i sitt utlåtande nr 34 beträffande denna fråga följande:

»Såsom socialstyrelsen uttalat i sitt yttrande över motionen var önskemålet att motverka aborter ett av skälen till mödrahjälpens tillkomst. På grund härav är det av vikt, att de blivande mödrarna komma i kontakt med barnavårdsnämnderna på ett så tidigt stadium som möjligt. Även av andra skäl är det betydelsefullt, att ingivandet av ansökan om mödrahjälp icke fördröjes. Betydelsen härav har bland annat inskärpts genom den år 1940 i mödrahjälpsförordningen intagna bestämmelsen, att mödrahjälp skall, där det ske kan, sökas i god tid före den väntade nedkomsten. Socialstyrelsen anser, att en tendens till förbättring härvidlag numera kunnat förmärkas. Styrelsen har avstyrkt motionen av det skälet, att den av motionärerna förordade lagändringen torde komma att försvåra myndigheternas strävan att få ansökningarna ingivna i tid.

Enligt utskottets mening är det emellertid otvivelaktigt, att den nuvarande absoluta gränsen av sextio dagar efter barnsbörden för ingivande av ansökan om mödrahjälp kan medföra ogynnsamma verkningar i sådana fall, då behov av hjälp uppkommit först efter utgången av nämnda tid. Det synes icke alltid vara förenat med rättvisa och billighet, att i dylika fall rätten till sådan mödrahjälp, som avser tiden efter sextiodagarsperiodens utgång, skall vara beroende av att ansökan ingivits före periodens utgång, vid vilken tid kanske icke något som helst behov av hjälp förelegat eller kunnat förutses. Den nuvarande ordningen kan medföra en ökning av mödrahjälpsärendenas antal därigenom, att mödrarna, för att icke förlora sin rätt, ingiva ansökan före det sextio dagar förflutit från barnsbörden även i sådana fall, där det är uppenbart, att något behov av hjälp icke föreligger vid denna ansökans ingivande.

Ehuru utskottet delar socialstyrelsens uppfattning, att det är av vikt att ansökningarna ingivas så tidigt som möjligt, anser utskottet likväl, att de nu berörda olägenheter, som gällande ordning medför, motivera en utredning av frågan, huruvida och i vilka fall ansökningar må kunna ingivas senare än sextio dagar efter nedkomsten. Möjligen kan förevarande problem lösas genom en befogenhet för socialstyrelsen att för varje särskilt fall under vissa förutsättningar medgiva dispens från förordningens stadgande om tiden för ansökans ingivande.»

Av de yttranden socialstyrelsen infordrat från mödrahjälpsnämnderna i denna fråga framgår, att tjugoen nämnder tillstyrkt en ändring av mödrahjälpsförordningens bestämmelser om ansökningstiden. Flertalet av dessa synes emellertid vilja uppställa restriktiva villkor. Beträffande ärendenas behandling ha sju uttalat sig för att socialstyrelsen skall giva dispens, medan fyra önska, att mödrahjälpsnämnderna i vanlig ordning skola pröva även dessa ansökningar. Tio ha tillstyrkt utan att taga ställning till vilken myndighet, som bör anförtros prövningen. Nio mödrahjälpsnämnder ha avstyrkt ändring, och en nämnd tillstyrker utredning i frågan. Två nämnder ha uttryckligen förklarat sig känna till sådana fall, där den nuvarande bestämmelsen haft så-

dan verkan, som antytts i motionen, medan fem nämnder förklarat sig icke ha kommit i beröring med några dylika fall.

Socialstyrelsen vidhåller för sin del sitt avstyrkande av ändringen och framhåller frågans uppenbarligen ytterst ringa betydelse. Av de trettioen mödrahjälpsnämnderna ha endast två anmält sig ha kommit i beröring med något fall av ifrågavarande art.

Socialstyrelsen finner det mindre lämpligt att för de få undantagsfall, som här kunna komma i fråga, vidtaga en ändring, som enligt styrelsens mening kan få till följd att verksamhetens sunda utveckling äventyras.

Därest Kungl. Maj:t skulle vara av den uppfattningen, att en ändring i enlighet med motionärernas förslag dock bör genomföras, uttalar socialstyrelsen, dels att författningsbestämmelserna böra erhålla en synnerligen restriktiv utformning, och dels att dispensrätten bör förbehållas socialstyrelsen.

Barnavårdsnämnds rätt att utse en delegation för behandling av mödrahjälpsansökningar. Enligt mödrahjälpsförordningens bestämmelser åligger det barnavårdsnämnd att snarast möjligt till mödrahjälpsnämnden avgiva yttrande över inkommen ansökan. Vid tillstyrkan skall barnavårdsnämnden även föreslå lämpliga hjälpåtgärder.

I praxis tillgår det icke sällan så, att en delegation av nämnden handlägger dessa ärenden. Socialstyrelsen har i sin handbok för mödrahjälpsverksamheten i detta sammanhang anfört följande: »Intet hinder föreligger, att en delegation av barnavårdsnämnden handlägger frågor rörande mödrahjälp. Ett dylikt förfarande är lämpligt, då ärendena därigenom kunna bliva föremål för en mera sakkunnig beredning än eljest. Barnavårdsnämnden måste emellertid alltid å nästföljande sammanträde godkänna delegationens beslut, alltså även dess förslag i mödrahjälpsärenden. Det är beklagligt med hänsyn till vikten av en skyndsam beredning av ärendena, att en dylik delegation icke är författningsenligt berättigad att innan barnavårdsnämnden godkänt delegationens förslag ingiva detsamma till mödrahjälpsnämnden.»

I motion i andra kammaren nr 198 till 1943 års riksdag hemställes om sådan ändring av mödrahjälpsförordningen, att barnavårdsnämnd får rätt att uppdraga åt särskild delegation att till mödrahjälpsnämnd inkomma med förslag i anledning av ansökan om mödrahjälp.

Motionärerna citera ovan återgivna passus ur mödrahjälpshandboken och framhålla, att svårigheter förelåge att inom vissa kommuner få barnavårdsnämnderna samlade till regelbundna sammanträden. Det låge i sakens natur, att om mödrahjälpen skulle ha åsyftad verkan, densamma borde komma moder och barn till del på ett så tidigt stadium som möjligt. Delegationen skulle bestå av två eller tre personer, vilka, om de vore eniga i sitt förslag, skulle ha rätt att insända detsamma till mödrahjälpsnämnden utan att behöva avvakta barnavårdsnämndens beslut. Vore däremot meningarna inom delegationen delade, borde barnavårdsnämndens yttrande inhämtas.

Socialstyrelsen tillstyrkte ändringen men ifrågasatte om icke en bestämmelse av denna art borde intagas i barnavårdslagen i stället för, som i motionen föreslagits, i mödrahjälpsförordningen.

Andra lagutskottet anförde i anledning av motionen följande:

»Det ligger i sakens natur, att ärenden angående mödrahjälp böra erhålla en så skyndsam behandling som möjligt. I mödrahjälpsförordningen föreskrives i enlighet härmed, att barnavårdsnämnd snarast möjligt skall till mödrahjälpsnämnden avgiva yttrande över ansökan, eventuellt jämte förslag till hjälpåtgärder. Ehuru jämlikt stadgande i barnavårdslagen ordinarie sammanträden med barnavårdsnämnden böra hållas i mån av behov och på regelbundet återkommande tider, torde det emellertid särskilt i vidsträckta kommuner inträffa, att nämndens sammanträden icke hållas så ofta och så regelbundet som erfordras för att nyssnämnda bestämmelse i mödrahjälpsförordningen skall kunna tillämpas på ett effektivt sätt. Motionärerna hava framhållit, att nämnda olägenhet åtminstone delvis kan avhjälpas genom att en delegation av barnavårdsnämnden erhåller befogenhet att i dessa ärenden under vissa förutsättningar ingiva förslag till mödrahjälpsnämnden. Behovet och lämpligheten i övrigt av en lagändring i denna riktning har vitsordats av socialstyrelsen.

Ehuru av principiella skäl betänkligheter kunna resas mot att överlåta barnavårdsnämnds beslutanderätt till vissa av nämndens ledamöter, vill utskottet, som anser den av motionärerna föreslagna anordningen i vissa fall kunna medföra en snabbare handläggning av mödrahjälpsärenden, likväl förorda en utredning beträffande frågan, om och i vilken utsträckning särskild bland nämndens ledamöter utsedd delegation må erhålla befogenhet att i förevarande ärenden handla å nämndens vägnar.»

Mödrahjälpsnämnderna ha avgivit yttranden i frågan. Flertalet av dessa har tillstyrkt förslaget. Endast en nämnd har avstyrkt och tre nämnder ha varken tillstyrkt eller avstyrkt detsamma.

Socialstyrelsen understryker för sin del nödvändigheten av att mödrahjälpsansökningarna behandlas så snabbt som möjligt. Ehuru vissa mödrahjälpsnämnder uttryckt sin tillfredsställelse med barnavårdsnämndernas handläggning, finns det dock många, som funnit brister därutinnan. Socialstyrelsens egen erfarenhet har också givit vid handen, att barnavårdsnämnderna i vissa — dess bättre med tiden allt färre — kommuner ännu icke fått klart för sig nödvändigheten att handlägga dessa ärenden på ett ur snabbhetssynpunkt tillfredsställande sätt. Till en del synes detta bero på att man ansett det vara för omständligt att kalla barnavårdsnämnden till sammanträde för ett fåtal mödrahjälpsansökningars behandling.

Socialstyrelsen tillstyrker alltså, att barnavårdsnämnderna erhålla rätt att överlåta beslutanderätten i mödrahjälpsärenden på en inom nämnden utsedd delegation.

Socialstyrelsen framhåller till slut, att styrelsen förut haft sin uppmärksamhet riktad på behovet av en författningsändring med antytt innehåll. Med hänsyn till att socialvårdskommittén varit sysselsatt med bl. a. organisationen av de lokala socialvårdsorganen, har det dock tidigare icke ansetts lämpligt att framlägga förslag därom. När det emellertid nu synes uppenbart, att genomförandet av en allmän reform på ifrågavarande område torde låta vänta på sig, föreslår styrelsen, att i barnavårdslagen införes en paragraf 8 a med följande lydelse:

»Barnavårdsnämnd må uppdraga åt en inom nämnden vald delegation att å nämndens vägnar vidtaga åtgärd, som åligger nämnden jämlikt 5 § förordningen om mödrahjälp.

Delegation skall bestå av minst tre ledamöter och det antal suppleanter, som nämnden finner lämpligt. Ärende må icke hos delegation företagas till avgörande, såvida ej flera ledamöter än hälften av hela antalet eller, därest delegation består av tre ledamöter, alla äro tillstädes.

I samband med beslut om delegations tillsättande skall nämnden meddela bestämmelser angående ledamöternas tjänstgöringstid, ävensom i avseenden, som eljest finnas erforderliga.

Vad i 4 § 2 stycket stadgas angående särskild föredragande i mödrahjälpsärenden skall äga motsvarande giltighet vid delegations sammanträde.»

Övriga frågor. Socialstyrelsen upptager i detta sammanhang, utöver de av Kungl. Maj:t till styrelsen för utredning hänskjutna frågorna, till behandling jämväl några andra spörsmål inom mödrahjälpsverksamheten.

Utsträckning i visst fall av den i 1 § 4 stycket mödrahjälpsförordningen angivna tiden. Ifrågavarande bestämmelse lyder nu: »Mödrahjälp må ej avse tid, som infaller senare än sex månader efter nedkomsten. Utan hinder av vad sålunda stadgas äger dock socialstyrelsen, när särskilda skäl därtill äro, medgiva, att hjälpen må avse jämväl sådan tid.»

Ursprungligen föreskrevs endast, att mödrahjälp icke finge avse tid, som infölle senare än sex månader efter nedkomsten, men genom författningsändring den 31 augusti 1940 infördes en möjlighet till dispens från denna bestämmelse.

Antalet dispensfall, vilka praktiskt taget enbart avse tandvård, visar en starkt stigande tendens. Under år 1941 handlade socialstyrelsen 209 sådana ärenden. År 1942 var antalet 360 och intill den 1 november 1943 ha 618 ansökningar om dispens inkommit. Till en ringa del beror överskridandet av sexmånaderstiden på den svåra bristen på tandläkare, ytterligare skärpt genom inkallelser av dessa läkare. Följden blir att patienterna icke hinna behandlas så snabbt som önskvärt vore. Såväl från vissa mödrahjälpsnämnder som från tandläkarehåll har därför uttryckts önskemål om att tandvård måtte få utsträckas till nio månader efter barnets födelse. Därvid har från läkarehåll även framhållits, att en dylik förlängning måste förordas även ur rena behandlingssynpunkter.

Med hänsyn till att de svårigheter, som följa av bristen på tandläkare, torde fortsätta under en avsevärd tid framåt, ävensom med hänsyn till berörda behandlingssynpunkter, föreslår socialstyrelsen efter samråd med medicinalstyrelsen, att 1 § 4 stycket mödrahjälpsförordningen erhåller följande avfattning:

»Mödrahjälp må ej avse tid, som infaller senare än sex månader eller, där fråga är om hjälp till tandvård, nio månader efter nedkomsten. Socialstyrelsen äger dock, när särskilda skäl därtill äro, medgiva undantag från vad sålunda stadgats.»

Förslag till ändring av 2 § 3 stycket mödrahjälpsförordningen. Kvinna, vilken är intagen å straffanstalt eller därmed jämförlig anstalt, å tvångsarbetsanstalt, alkoholistanstalt, allmän uppfostringsanstalt eller skyddshem, eller å anstalt för sinnessjuka, sinnesslöa, fallandesjuka eller kroniskt sjuka, samt kvinna, som av fattigvården mottagits till stadigvarande försörjning, kan jämlikt

2 § 3 stycket mödrahjälpsförordningen icke erhålla mödrahjälp. Samma regel gäller för moderskapspenningen.

Anledningen till den refererade bestämmelsen torde vara, att man räknat med att ifrågavarande mödrar och deras barn skulle erhålla nödig försörjning och utrustning genom anstalternas försorg. Man synes här ha räknat med att för samtliga ifrågavarande kategorier föreligger ett stadigvarande vårdbehov. Detta torde emellertid i fråga om de sinnessjuka ofta icke vara fallet. Anledning saknas att jämställa sådana kvinnor, som på grund av ett kortvarigt sjukdomstillstånd i samband med havandeskap och barnsbörd blivit intagna på sinnessjukhus, med övriga i bestämmelsen uppräknade kvinnokategorier. Överläkaren vid Ryhovs sjukhus, Hillevi Löfvendahl, har i skrivelse den 22 september 1943 till mödrahjälpsnämnden i Jönköpings läns landstingsområde påtalat det otillfredsställande i nuvarande bestämmelser. Författningens obilliga följder synas mest uppenbara i det fallet, att modern vårdas å anstalt, medan barnet vistas i hemmet. Mödrahjälp får då icke beviljas till exempelvis barnets utrustning.

Självfallet föreligger ett stadigvarande vårdbehov å sinnessjukhus för många kvinnor. Den föreslagna ändringen får emellertid betydelse praktiskt taget endast för den kategori, som på grund av exempelvis s. k. havandeskapspsykos tillfälligt vårdas på dessa sjukhus. Utsikterna till hälsa för dem äro goda och sjukdomstiden brukar icke vara lång.

Styrelsen föreslår alltså, att ordet »sinnessjuka» utgår ur 2 § 3 stycket mödrahjälpsförordningen och ur 2 § 2 stycket förordningen om moderskapspenning.

Ändring i 4 § 3 stycket mödrahjälpsförordningen. Vid ansökan om mödrahjälp, som göres före nedkomsten, skall fogas av läkare eller barnmorska utfärdat intyg om att kvinnan är havande. I praktiken förekommer det, att sådant intyg även utfärdas av distriktssköterska. Enligt kungl. kungörelse den 13 juni 1941 angående ersättning för intyg, som avses i 6 § förordningen den 11 juni 1937 om moderskapspenning och 4 § förordningen den 11 juni 1937 om mödrahjälp (S. F. S. 1941: 434), åligger det bl. a. distriktssköterska och sjuksköterska vid mödra- och barnavårdscentral eller -station att avgiftsfritt utfärda sådant intyg.

Styrelsen föreslår därför, att 4 § 3 stycket mödrahjälpsförordningen erhåller följande lydelse.

»Vid ansökan skall fogas av läkare, barnmorska, distriktssköterska eller sjuksköterska vid mödra- och barnavårdscentral eller -station utfärdat intyg utvisande, — — — för nedkomsten.»

Motsvarande ändring synes böra göras i förordningen om moderskapspenning.

Vissa svårigheter för mödrahjälpstandvården. Styrelsen erinrar till slut om att på vissa orter i riket stora svårigheter uppstått att få mödrahjälpstandvård utförd.

På sådana platser, där folktandvårdspolikliniker finnas, utföres givetvis all mödrahjälpstandvård på dessa, varvid ersättning utgår enligt folktandvårdstaxan. Inom sådana delar av landet däremot, där antingen folktandvårdsorganisationen icke är utbyggd eller befintliga polikliniker på grund av brist

på tandläkare icke kunna fungera, hänvisas mödrahjälpspatienterna till privata tandläkare. För ifrågavarande jämte viss annan socialtandvård träffades den 14 juni 1941 mellan Sveriges tandläkareförbund å ena sidan samt pensions- och socialstyrelserna å den andra ett avtal, i vilket ämbetsverken utlovade, att ersättning till de privatpraktiserande tandläkarna skulle utgå med folktandvårdstaxan plus en tredjedels förhöjning (»socialvårdstaxan») samt förbundet åtog sig verka för att dess medlemmar skulle utföra socialtandvård efter denna taxa. Denna överenskommelse uppsades från tandläkareförbundets sida till den 1 april 1943. I samband med förhandlingar i frågan framlade tandläkareförbundet förslag till ny taxa, innefattande vissa icke oväsentliga förhöjningar. Med hänsyn bl. a. till den av statsmakterna förda prispolitiken funno sig pensions- och socialstyrelserna efter samråd med medicinalstyrelsen och statens priskontrollnämnd icke kunna medgiva någon förhöjning av den tidigare gällande taxan. I skrivelse till socialstyrelsen den 18 september 1943 har tandläkareförbundet meddelat, att från förbundets sida icke något hinder möter för enskilda tandläkare, att, därest dessa så önska, tills vidare utföra mödrahjälpstandvård mot den tidigare avtalade taxan.

Socialstyrelsen fasthåller sålunda alltjämt vid att mödrahjälp må utgå i form av tandvård hos enskilda tandläkare endast under förutsättning att tandvården utföres enligt nämnda taxa. Emellertid ha vissa tandläkare förklarat sig icke vilja utföra tandvård på dessa villkor. Följden härav har blivit, att exempelvis i Gotlands län f. n. ingen mödrahjälpstandvård kan komma till utförande. Styrelsen finner detta förhållande beklagligt men har icke ansett frågan böra lösas genom tillmötesgående av tandläkarnas anspråk på höjd ersättning. Lösningen måste i stället sökas efter mera allmänna linjer, även om en dylik utväg kommer att vålla dröjsmål. Det gäller emellertid här en fråga, som sträcker sig vida utöver mödrahjälpens ram. Det måste nämligen enligt styrelsens mening anses synnerligen allvarligt, att kostnaderna för tandbehandling äro så höga, att stora delar av befolkningen av ekonomiska skäl icke ha möjlighet att erhålla tandvård.

Styrelsen har i detta sammanhang icke ansett sig böra underlåta att starkt understryka vikten av att alla lämpliga åtgärder, som kunna bidraga till att avhjälpa bristen på tandläkare, vidtagas utan dröjsmål.

Kortare meddelanden.

Utredning om inrättande av ett socialvetenskapligt forskningsråd Kungl. Maj:t bemyndigade den 26 november ecklesiastikministern att tillkalla högst nio sakkunniga för att inom departementet biträda med utredning och avgiva förslag rörande inrättandet av ett socialvetenskapligt forskningsråd jämte därmed sammanhängande frågor. Den 3 december tillkallades professorn i statskunskap med statistik vid Göteborgs högskola Georg Andrén, professorn i ekonomisk historia vid handelshögskolan i Stockholm Eli F. Heckscher, studierektorn Thorvald Karlbom, professorn Olof Kinberg, docenten i nationalekonomi vid Stockholms högskola Erik Lundberg, professorn i rättshistoria vid universitetet i Uppsala Henrik Munktell, professorn i geografi vid universitetet i Lund Helge Nelson, professorn i statistik vid samma universitet Carl-Erik Quensel samt överingenjören Magnus Tigerschiöld. Åt professor Heckscher har uppdragits att såsom ordförande leda de sakkunnigas arbete.

I sitt anförande till konseljprotokollet framhöll statsrådet *Bagge* bl. a. följande.

Med hänsyn till de genomgripande förändringar i samhällets byggnad, vilka inträtt under de senaste årtiondena och som kunna väntas fortsätta i ökad omfattning under efterkrigstiden, måste det samhällsvetenskapliga arbetet bli av stigande betydelse för det allmänna. Viktiga problem rörande det ekonomiska livets gestaltning aktualiseras under delvis nya förutsättningar. Bland mängden av hithörande uppgifter utgöra konjunkturväxlingarna, den ekonomiska verksamhetens jämna gång och arbetskraftens sysselsättning samt finanspolitiken ett komplex i medelpunkten av såväl vetenskapsmännens som de breda lagrens uppmärksamhet. Nära förenad därmed liksom med en mängd andra områden är socialpolitiken, där exempelvis forskningen rörande befolkningsutveckling och befolkningsstruktur är av stor vikt för utformning av sociala reformer liksom för offentlig hushållning. En i många hänseenden grundläggande uppgift har vidare den moderna deskriptiva sociologien. Studier av olika samhällsgruppers organisation och handlingsvanor i skilda lägen böra kunna ge värdefulla anvisningar för lagstiftningens och samhällsinstitutionernas utformning; att dylika i så ringa utsträckning ännu ha förekommit hos oss utgör en brist i svensk samhällsvetenskap. Alla dessa problem måste ses mot historisk bakgrund. I verkligheten utgör vårt lands ekonomiska och sociala historia ett särdeles viktigt forskningsområde, vars bearbetning ej är mer än påbörjad. På den ekonomiska geografiens område ha inletts betydelsefulla undersökningar av såväl bygdens som stadens struktur och växt, och de förtjäna att fullföljas. För statskunskapen väntar en mångfald viktiga uppgifter. Förvaltningens, folkrepresentationens, den kommunala självstyrelsens och organisationsväsendets utveckling under intryck av samhällsstrukturens allmänna omdaning måste exempelvis studeras i långt större utsträckning än hittills. Den statistiska vetenskapens metoder äro även de av mycket stor betydelse för behandling av allt samhällsvetenskapligt material och givetvis oumbärliga, när det gäller de stora centrala frågorna om vårt lands befolkningsutveckling, vilkas vikt knappast ens behöver påpekas. Genom befolkningsomflyttningen från land till stad ha landsbygdens problem alltmer ryckt i förgrunden och tarva ingående belysning, bland annat med vetenskapligt statistiska metoder.

Forskningsarbetets fullföljande på här nämnda områden måste i stor utsträckning kräva ekonomiskt stöd från det allmännas sida. Sådant erfordras dels för att i allmänhet skapa möjligheter för bedrivande av samhällsvetenskaplig forskning, dels för bestämda större undersökningar, vilka icke kunna genomföras av enskilda forskare utan hjälp av en större institution eller medarbetarstab. Å andra sidan måste undersökningar av detta slag i stor utsträckning spränga ramen för varje särskild samhällsvetenskap. Sålunda aktualiseras vid ett studium av organisationsväsendet både ekonomiska, juridiska, statsvetenskapliga

och socialpsykologiska problem; befolkningsutvecklingen studeras väsentligen med statistiska metoder, men måste ses mot bakgrunden av historiska, geografiska, ekonomiska och sociologiska fakta; de partiellt arbetsföras problem ha i stor utsträckning psykologiska förutsättningar, men varje försök till dess lösning måste bedömas med hänsyn till sina allmänna ekonomiska och socialpolitiska konsekvenser.

På ovan anförda grunder bör utredas, huruvida ett samhällsvetenskapligt forskningsråd bör inrättas för att pröva sådana frågor, vilka kräva samordning av forskningsarbetet inom flera socialvetenskaper, samt uppgöra förslag till fördelningen av statens anslag till samhällsvetenskaplig forskning.

Departementschefen förordar att för utredningen särskilda sakkunniga tillkallas inom ecklesiastikdepartementet. Vid fullgörande av sitt uppdrag böra de sakkunniga samråda med de jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 juni 1942 tillkallade sakkunniga för utredning rörande den högre socialvetenskapliga och sociala utbildningen (socialutbildningssakkunniga) liksom även med de sakkunniga, som enligt tidigare denna dag givit bemyndigande komma att tillkallas för utredning rörande organisatoriska åtgärder för den medicinska forskningens främjande m. m.

Bostadsförhållanden och fritidssysselsättning bland ungdom i Stockholm. I avsikt att utröna bostadsförhållandena m. m. för ett antal ungdomar i Stockholm verkställde ungdomsvårdskommittén under maj—juli 1943 en undersökning, vars resultat framlagts i en promemoria, ur vilken följande uppgifter hämtats.

Undersökningen tillgick så, att frågeformulär delades ut till ungdomar under 21 år, anställda vid ett antal företag samt till studerande vid Stockholms lärlings- och yrkesskolor. Det inkomna materialet omfattade 861 personer, varav 306 pojkar och 555 flickor. Flertalet (62 %) av de flickor, som deltogo i undersökningen, voro 17—19 år, medan de flesta av pojkarna (67 %) voro 15—17 år gamla. Vid bearbetningen ha ungdomarna genomgående uppdelats i två åldersgrupper: äldre (över 18 år) och yngre (högst 18 år). Av samtliga 861 ungdomar voro 32 % studerande vid stadens yrkes- och lärlingsskolor, medan resten hade förvärvsarbete. Bland pojkarna var antalet studerande relativt stort, eller 67 %, mot endast 13 % bland flickorna. Vid postverket voro 41 % av flickorna men inga av pojkarna anställda.

Av de i promemorian lämnade uppgifterna framgår, att materialet med avseende på arbets- m. fl. förhållanden icke är representativt med avseende på stockholmsungdom i allmänhet inom ifrågavarande åldrar. Främst märkes att de mindre arbetsplatserna knappast alls äro företrädda; bland männen saknas sålunda det stora antalet varubud vid smärre firmor av olika slag och bland kvinnorna saknas hembiträdena, vilkas bostadsförhållanden dock äro av så speciellt slag, att det är motiverat att i detta sammanhang utesluta dem.

Av samtliga ungdomar, som ifyllt formulären, bodde 84 % i föräldrahemmet, medan resten ordnat sin bostad på egen hand. Frekvensen i hemmen boende var något större bland pojkarna än bland flickorna.

Omkring hälften (49 %) av de i föräldrahemmet boende disponerade under natten eget rum, 22 % uppgåvo sig dela rum med ett eller flera syskon av samma kön, 19 % med föräldrarna och 7 % med ett eller flera syskon av annat kön. Endast 17 % hade i verklig mening eget rum, medan 80 % sovo i något rum eller utrymme, som också den övriga delen av familjen disponerade, åtminstone under dagarna.

Av särskilt intresse äro de uppgifter, som lämnas om hur 464 yrkesverksamma ungdomar betala för uppehället hos föräldrarna. Det framgår härav, att praktiskt taget samtliga betalade åtminstone någon ersättning för rum och mat. Omkring 95 % betalade minst 40 kr. och hälften minst 80 kr. per månad. En jämförelse mellan de båda könen lämnar det överraskande resultatet, att pojkarna betalade mera för sig än flickorna, trots att deras löner endast obetydligt överstego flickornas. Skillnaden var störst inom den lägre åldersgruppen; medan pojkarna i denna grupp betalade 95 kr., betalade flickorna endast 66 kr. per månad. Inom den högre åldersgruppen betalade pojkarna i genomsnitt 105 kr.

och flickorna 86 kr. per månad. Den allmänna uppfattningen torde nämligen vara, att det förhåller sig tvärtom, d. v. s. att flickorna betala bättre för sig hemma än pojkarna.[1]

För att kunna bedöma vilken valuta barnen få för den ersättning de lämna hemma — och framför allt för att få reda på vilka direkta utgifter föräldrarna åsamkas genom att barnen bo hemma — tillfrågades de unga om vilka av följande förmåner, nämligen rum, frukost, middag, matsäck, tvätt, telefon, radio och traktering av gäster, som ingingo i den summa de betalade till föräldrarna. Av svaren framgick, att 39 % av ungdomarna i föräldrahemmet icke endast fingo rum och mat utan dessutom samtliga ovan uppräknade förmåner. Modern tvättade och lagade sålunda deras kläder, bekostade traktering av gäster och ställde i ordning matsäck. De unga fingo vidare fritt disponera telefon och radio. Endast 23 % av de unga bekostade själva sin frukost eller lunch på arbetsplatsen. Tvätten ingick så gott som alltid i förmånerna; endast 2 % uppgåvo sig själva få bekosta eller utföra tvättning av egna kläder. En tredjedel av flickorna måste själv svara för lagningen av sina kläder, medan pojkarna i samtliga fall fingo det arbetet utfört för sig. Endast fjärdedelen behövde själv köpa hem kaffebröd o. dyl., om de togo hem gäster. Middag ingick i nästan alla fall bland förmånerna.

812 ungdomar hade besvarat vissa frågor angående fritidssysselsättningen under den vecka, som föregick formulärets ifyllande. Denna vecka inföll under juni månad, vilket helt visst påverkat resultatet. Av samtliga 5 684 kvällar (812 × 7) hade 35 % tillbragts hemma, 25 % på bjudningar o. dyl., 10 % på idrott och bad, 10 % på landet (t. ex. under s. k. camping), 10 % på dans, 6 % på biograf och 4 % på möten, kurser eller under arbete. Av flickornas kvällar tillbragtes 40 % och av gossarnas 26 % i hemmet. Av samtliga hade nära 90 % varit hemma åtminstone någon kväll; en fjärdedel hade varit hemma fyra eller flera kvällar.

I promemorian redogöres vidare för deltagarnas inkomstförhållanden, bostadsförhållandena för dem som icke bo i föräldrahemmet, trivseln m. m.

Dansk statistik över byggnadsverksamheten på landsbygden. Byggnadsverksamhetsstatistiken i Danmark har hittills omfattat städer samt 68 landskommuner med mer utbredd stadsliknande bebyggelse men icke landsbygden i övrigt. För att avhjälpa denna brist har Det statistiske Departement nu bearbetat vissa till Statens Ligningsdirektorat lämnade uppgifter om fullbordade byggnadsföretag på landet. Dessa uppgifter ha hämtats från de formulär angående ändrad eller ny fastighetstaxering, vilka insändas till Direktoratet av taxeringsmyndigheterna. Formulären innehålla bl. a. uppgifter om byggnadens art, om golvyta, antal våningar m. m. samt i vissa fall även om byggnadskostnadernas storlek. De av Departementet bearbetade uppgifterna avse åren 1939, 1941 och 1942. Däremot ha uppgifterna för år 1940 av tekniska skäl ej bearbetats. Emellertid täcka uppgifterna från omtaxeringsformulären ej hela byggnadsverksamheten på landsbygden. En fastighet skall nämligen omtaxeras endast i sådana fall, då den efter ny-, till- eller ombyggnad kan antagas ha stigit mer än 2 000 kr. i värde. Härvid räknas med de priser, som gällde vid den allmänna fastighetstaxeringen den 1 oktober 1936. Huruvida enligt nyssnämnda regel en byggnad skall medtagas eller ej vid omtaxeringen avgöres av taxeringsmännen. Då omtaxering äger rum den 1 oktober varje år, komma uppgifterna för ett visst år att hänföra sig till tiden sedan den 1 oktober närmast föregående år. Till belysning av frågan om den nu publicerade statistikens fullständighet kan nämnas, att den i samband med omtaxeringarna redovisade byggnadsverksamheten i ett antal landskommuner med större stadsliknande bebyggelse utgjorde c:a 80 % av byggnadsverksamheten enligt de kommunala myndigheternas egna rapporter.

År 1939 ny-, om- eller tillbyggdes på danska landsbygden tillhopa 4 007 byggnader med en sammanlagd golvyta av 610 000 m². För år 1941 voro motsvarande siffror 2 919, resp. 453 000 och för år 1942 2 768, resp. 364 000. Den tillkomna golvytan år 1941 ut-

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1942, sid. 309, där en liknande, amerikansk undersökning refereras.

gjorde således 75 % och år 1942 60 % av motsvarande yta år 1939. I de nämnda arealuppgifterna ingår som den största gruppen ekonomibyggnader för lantbruket (1939 292 000 m², 1941 262 000 m², 1942 156 000 m²). Därnäst i betydelse kom gruppen bostadshus (1939 151 000 m², 1941 80 000 m², 1942 108 000 m²). — Av hela den tillkomna golvytan kom c:a 70 % på Jylland.

Med ledning av uppgifterna om byggnadskostnaderna ha kostnaderna för hela den faktiska byggnadsverksamheten på landsbygden (alltså inräknat även den del, som icke redovisats) uppskattats till c:a 45 milj. kr. år 1939 och till c:a 43 milj. kr. vart och ett av åren 1941 och 1942.

Efter golvytan räknat utgjorde byggnadsverksamheten på landsbygden mellan en tredjedel och hälften av byggnadsverksamheten i städer och stadsliknande samhällen. Byggnadsverksamheten i hela riket skulle enligt Departementets beräkningar representera en golvyta av 2·4 milj. m² år 1939, 1·4 milj. m² 1941 och 1·5 milj. m² 1942. Det bör dock framhållas, att golvytans fördelning på olika slags byggnader ej var densamma alla tre åren.

Statistiske Efterretninger.

De statliga bosättningslånen i Tyskland 1933—1943. Som ett led i statens befolkningspolitiska åtgärder har i Tyskland under de senaste 10 åren familjebildningen stimulerats genom statliga bosättningslån *(Ehestandsdarlehen)*. Dessa beviljas till ett belopp av högst 1 000 riksmark och utbetalas i form av rekvisitionssedlar gällande för möbler och husgeråd. För varje barn, som födes inom äktenskapet, avskrives en fjärdedel av lånebeloppet. Antalet sedan augusti 1933 beviljade lån visas av nedanstående tablå, till vilken som jämförelse fogats totala antalet ingångna äktenskap under samma tid. Siffrorna avse Tyska riket i dess omfattning 1933. Därjämte redovisas antalet avskrivna andelar av lån, som svarar mot de inom de understödda äktenskapen födda barnen, samt som jämförelse härmed det totala antalet födda. Intill 1 juli 1943 ha inalles 1 887 463 lån utbetalats (i nuvarande riksområde 2 008 197) och 2 306 310 (2 409 104) lånandelar avskrivits för födda barn.

År	Antal utbetalade bosättningslån	Totala antalet ingångna äktenskap	Kol. 2 i % av kol. 3	Antal avskrivningar för födda barn	Totala antalet födda	Kol. 5 i % av kol. 6
1	2	3	4	5	6	7
1933 (juli—dec.)	141 559	378 234	37	13 610	466 575	3
1934	224 619	740 165	30	129 961	1 198 350	11
1935	156 822	651 435	24	155 069	1 263 976	12
1936	171 460	609 770	28	186 694	1 278 583	15
1937	183 556	619 971	30	222 533	1 275 212	17
1938	243 691	645 062	38	272 498	1 348 534	20
1939	270 919	772 091	35	318 818	1 407 499	23
1940	221 664	612 946	36	342 440	1 402 040	24
1941	156 485	504 543	31	318 210	1 308 367	24
1942	88 949	525 459	17	236 552	1 055 915	22
1943 (jan.—juli)	27 739	259 509	11	109 795	599 603	18

Antalet bosättningslån i förhållande till hela antalet ingångna äktenskap har, som synes, varierat avsevärt år från år, och under de bägge senaste åren har en markerad nedgång ägt rum. Den andel av totala antalet födda, som utgöres av barn berättigande till avskrivning av lån, har befunnit sig i kontinuerlig tillväxt fram t. o. m. 1940 men visar under 1942 och förra delen av 1943 en viss minskning.

Wirtschaft und Statistik.

PERIODISKA ÖVERSIKTER

Lönenivån år 1942 och löneutvecklingen inom industri, handel och samfärdsel m. m.

Under en följd av år har i Sociala Meddelanden publicerats resultatet av en preliminär bearbetning av det material, som av socialstyrelsen införskaffats för den årliga löneundersökningen för industri, handel och samfärdsel m. m. En sådan preliminär bearbetning har av kostnadsskäl ej företagits för år 1942, men i stället har i tidskriften (årg. 1943, sid. 458) meddelats en summarisk översikt över löneutvecklingen t. o. m. 1942 för industriarbetare m. fl., grundad på kollektivavtalens bestämmelser om procentuella lönetillägg. Då det likväl ansetts lämpligt, att de viktigaste siffrorna från löneundersökningen offentliggöras i Sociala Meddelanden, följer här nedan en sammanfattning av undersökningens definitiva resultat, vilka sedermera fullständigt komma att redovisas i Lönestatistisk årsbok för Sverige 1942.

Primärmaterialets omfattning. Undersökningen har avsett att i första hand ge en bild av lönenivån under 1942 jämförd med tidigare år för anställda inom industri, handel, samfärdsel, allmän tjänst m. m. och i andra hand jämföra sysselsättningsvolymen under redogörelseåret med tidigare år.

Det material, som stått till socialstyrelsens förfogande, har utgjorts av vissa företags uppgifter om genomsnittligt antal under året sysselsatta personer av olika kategorier, total under året utgjord arbetstid samt totalsumma utbetalad avlöning, vilka uppgifter lämnats av 12 009 arbetsgivare med sammanlagt 696 586 anställda. För arbetare ha i allmänhet arbetstid och lönesumma specificerats med hänsyn till tidlöns-, ackords- och övertidsarbete, medan de erhållna uppgifterna om förvaltningspersonal endast beröra totalsumma utbetalad avlöning samt medelantalet anställda under verksamhetsåret. Undersökningen bygger sålunda ej på några som helst uppgifter om individuella löneförhållanden.

Förvaltningspersonal. Den förvaltningspersonal, som redovisas i undersökningen (150 434 personer), har uppdelats på tre grupper: teknisk personal, kontorspersonal och butikspersonal. Den genomsnittliga årsinkomsten för hela kategorien var 1942 4 539 kr. Jämförd med föregående år innebär denna siffra en höjning med 8·6 %.[1] Om år 1913 får vara jämförelseåret blir höjningen ej mindre än 136·4 %. Den största genomsnittliga löneinkomsten hade den tekniska personalen med 6 798 kr. och den lägsta hade butikspersonalen

[1] Vid dylika jämförelser med tidigare år ha medellönerna omräknats under antagande av att personalens fördelning på yrkesgrupper och kön vid samtliga jämförelsetillfällen varit densamma som under redovisningsåret.

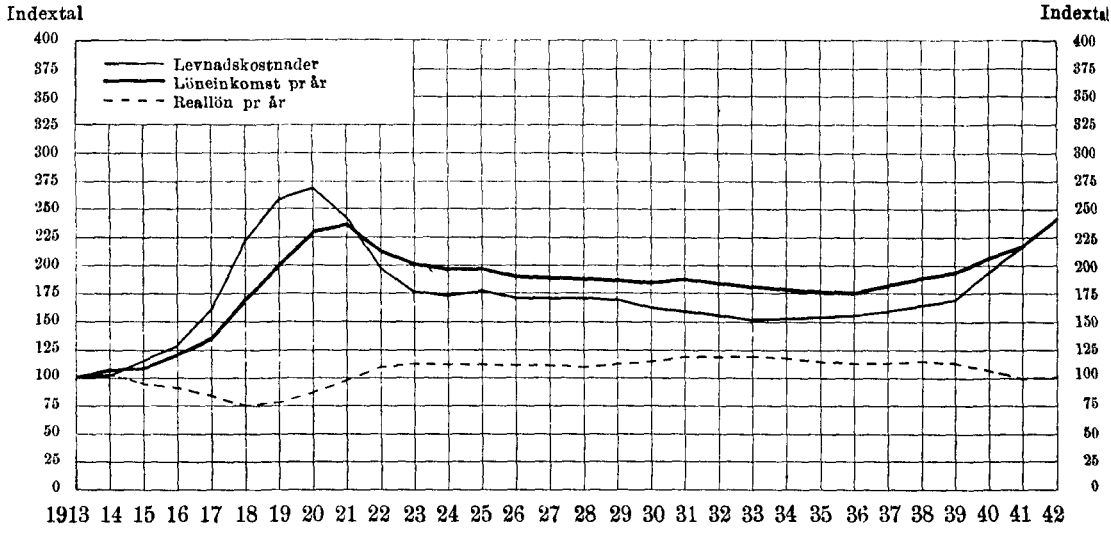
Tab. 1. Lönenivån för förvaltningspersonal o. dyl. åren 1939—1942 jämförd med åren 1913 och 1938[1].

År	Män				Kvinnor				Samtliga anställda			
	Löneinkomst per år för											
	teknisk personal	kontorspersonal	butikspersonal	samtliga	teknisk personal	kontorspersonal	butikspersonal	samtliga	teknisk personal	kontorspersonal	butikspersonal	samtliga
	a) Absoluta tal, kr.											
1938	5 539	4 154	2 536	4 354	2 718	2 492	1 879	2 257	5 397	3 454	2 148	3 554
1939	5 671	4 281	2 602	4 472	2 739	2 513	1 916	2 284	5 523	3 536	2 197	3 637
1940	6 028	4 573	2 788	4 769	2 947	2 686	2 084	2 456	5 873	3 778	2 373	3 886
1941	6 428	4 968	2 963	5 128	3 209	2 881	2 245	2 641	6 266	4 090	2 540	4 179
1942	6 976	5 395	2 319	5 584	3 429	3 106	2 422	2 846	6 798	4 431	2 790	4 539
	b) Indextal för *penninglönen*, om avlöningen *år 1941* sättes = 100											
1942	108·5	108·6	112·0	108·9	106·9	107·8	107·9	107·8	108·5	108·3	109·8	108·6
	c) Indextal för *penninglönen*, om avlöningen *år 1938* sättes = 100											
1939	102·4	103·1	102·6	102·7	100·8	100·8	102·0	101·2	102·3	102·4	102·3	102·3
1940	108·8	110·1	109·9	109·5	108·4	107·8	110·9	108·8	108·8	109·4	110·5	109·3
1941	116·0	119·6	116·8	117·8	118·1	115·6	119·5	117·0	116·1	118·4	118·2	117·6
1942	125·9	129·9	130·9	128·2	126·2	124·6	128·9	126·1	126·0	128·3	129·9	127·7
	d) Indextal för *penninglönen*, om avlöningen *år 1913* sättes = 100											
1938	176·9	179·9	193·0	179·8	225·7	198·2	213·3	203·8	177·9	185·1	203·0	185·1
1939	181·1	185·4	198·0	184·7	227·5	199·9	217·5	206·3	182·1	189·5	207·6	189·4
1940	192·5	198·1	212·2	196·9	244·8	213·7	236·5	221·9	193·6	202·5	224·1	202·4
1941	205·3	215·2	225·5	211·7	266·5	229·2	254·8	238·5	206·5	219·2	239·9	217·6
1942	222·8	233·7	252·6	230·6	284·8	247·1	274·9	257·0	224·0	237·5	263·5	236·4
	e) Indextal för *reallönen*, om avlöningen *år 1941* sättes = 100											
1942	100·2	100·3	103·5	100·6	98·7	99·6	99·7	99·5	100·2	100·1	101·5	100·3
	f) Indextal för *reallönen*, om avlöningen *år 1938* sättes = 100											
1939	99·4	100·0	99·6	99·7	97·9	97·9	99·0	98·3	99·4	99·4	99·3	99·4
1940	94·1	95·2	95·1	94·7	93·8	93·2	95·9	94·1	94·1	94·6	95·5	94·5
1941	88·4	91·1	89·0	89·7	89·9	88·1	91·0	89·1	88·4	90·2	90·0	89·5
1942	88·6	91·4	92·1	90·2	88·8	87·7	90·7	88·7	88·6	90·2	91·3	89·8
	g) Indextal för *reallönen*, om avlöningen *år 1913* sättes = 100											
1938	106·6	108·4	116·3	108·3	136·0	119·4	128·5	122·8	107·2	111·5	122·3	111·5
1939	105·9	108·4	115·8	108·0	133·0	116·9	127·2	120·7	106·5	110·8	121·4	110·8
1940	100·3	103·2	110·5	102·6	127·5	111·3	123·2	115·5	100·8	105·5	116·7	105·4
1941	93·2	98·7	103·4	97·1	122·3	105·1	116·9	109·4	94·7	100·5	110·0	99·8
1942	94·4	99·0	107·0	97·7	120·7	104·7	116·5	108·9	94·9	100·6	111·7	100·2

med 2 790 kr. För kontorspersonalen utgjorde den genomsnittliga löneinkomsten 4 431 kr. Ökningen sedan 1913 är störst för butikspersonalen (164 %) och minst för den tekniska personalen (124 %). Även här intager kontorspersonalen en mellanställning (145 %). Löneökningen sedan 1913 är relativt sett större för kvinnorna (157 %) än för männen (131 %).

[1] Se noten på föregående sida.

Diagram I. Löneutvecklingen för privatanställda (förvaltningspersonal o. dyl.) åren 1913—1942. År 1913 = 100.

Ett försök till beräkning av i vad mån dessa fluktuationer i penninglönerna äro reella och således innebära förfogande över större eller mindre kvantitet varor och tjänster har även verkställts genom en sammanställning av indextal för penninglönen och levnadskostnadsindex, omräknad till samma basår som gäller för löneindex. Under de båda åren närmast före 1942 visade den sålunda erhållna reallöneindex sjunkande siffror. För år 1942 åter noteras en svag ökning. För hela kategorien har nämligen reallönen stigit med 0·3 %. Stegringen har dock enbart kommit den manliga arbetskraften till godo (0·6 %), medan den kvinnliga fått vidkännas någon sänkning av reallönen (0·5 %).

Utvecklingen av lönenivån för förvaltningspersonalen åskådliggöres närmare i tab. 1, där som jämförelseår användas åren 1913, 1938 och 1941, samt i diagram I.

Som komplement lämnas i nedanstående tablå en på grundval av 1935 års officiella dyrortsgruppering utförd redovisning av förvaltningspersonalens löner på olika dyrortsgrupper.

		Levnadskostnader (riksmedeltal = 1 000)		Genomsnittlig löneinkomst pr år (kr.)		Indextal (medeltal i D-grupp = 1 000)		
		gruppgränser	medeltal	män	kvinnor	löneinkomst per år män	löneinkomst per år kvinnor	levnadskostnader
Ortsgrupp	A	t. o. m.— 930	870	5 003	2 289	928	942	806
»	B	931— 990	960	5 571	2 389	1 034	984	889
»	C	991—1 050	1 020	5 231	2 318	971	954	944
»	D	1 051—1 110	1 080	5 390	2 429	1 000	1 000	1 000
»	E	1 111—1 170	1 140	5 117	2 405	949	990	1 056
»	F	1 171—1 230	1 200	5 180	2 542	961	1 047	1 111
»	G	1 231—1 290	1 260	5 784	2 713	1 073	1 117	1 167
»	H	1 291—1 350	1 320	5 855	2 743	1 086	1 129	1 222
»	I	1 351 o. däröver	1 426[1]	6 640	3 382	1 232	1 392	1 320

[1] Avser Stockholm.

Tab. 2. Lönenivån för arbetare inom industri och hantverk, handel och transportväsen, allmän tjänst m. m. åren 1939—1942 jämförd med åren 1913 och 1938[1].

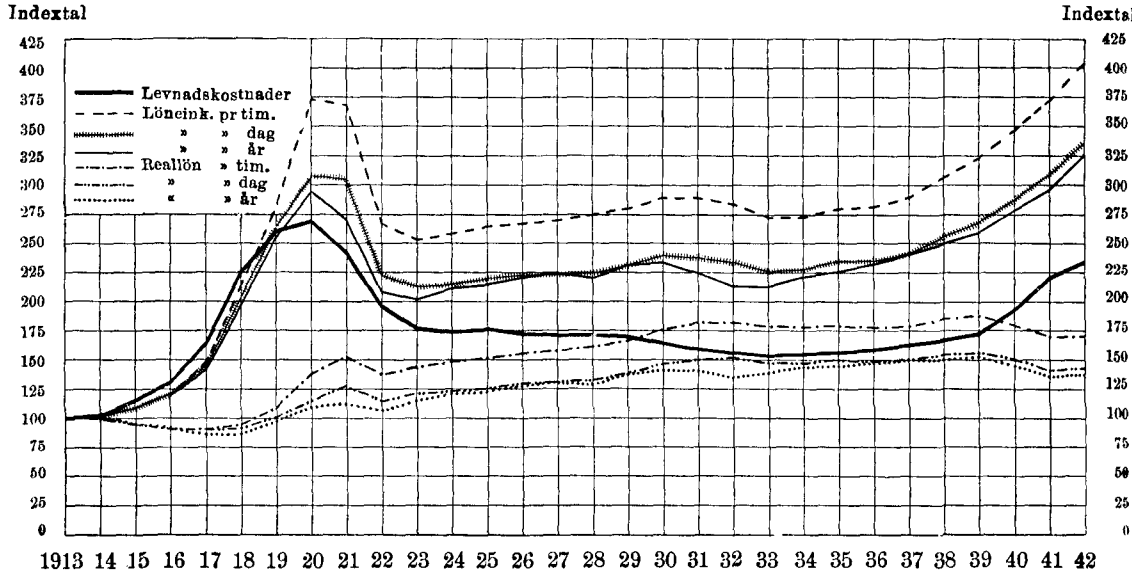
År	Män[2]			Kvinnor			Minderåriga			Samtliga arbetare		
	Löneinkomst per											
	timme	dag	år	timme	dag	år	timme	dag	år	timme	dag	år
	a) Absoluta tal, kr.											
1938	1·37	11·03	3 071	0·80	6·30	1 758	0·55	4·26	1 180	1·22	9·76	2 691
1939	1·43	11·44	3 183	0·84	6·65	1 882	0·58	4·57	1 286	1·27	10·15	2 804
1940	1·53	12·33	3 406	0·93	7·37	2 011	0·67	5·30	1 466	1·37	11·00	3 007
1941	1·64	13·15	3 615	1·01	7·94	2 142	0·72	5·66	1 525	1·47	11·75	3 191
1942	1·79	14·35	3 982	1·09	8·64	2 350	0·77	6·09	1 679	1·60	12·83	3 513
	b) Indextal för *penninglönen*, om avlöningen *år 1941* sättes = 100											
1942	109·1	109·1	110·2	107·9	108·8	109·7	106·9	107·6	110·1	108·8	109·2	110·1
	c) Indextal för *penninglönen*, om avlöningen *år 1938* sättes = 100											
1939	104·4	103·7	103·6	105·0	105·6	107·1	105·5	107·3	109·0	104·1	104·0	104·2
1940	111·7	111·8	110·9	116·3	117·0	114·4	121·8	124·4	124·2	112·3	112·7	111·7
1941	119·7	119·2	117·7	126·3	126·0	121·8	130·9	132·9	129·2	120·5	120·4	118·6
1942	130·7	130·1	129·7	136·3	137·1	133·7	140·0	143·0	142·3	131·1	131·5	130·5
	d) Indextal för *penninglönen*, om avlöningen *år 1913* sättes = 100											
1938	304·4	255·3	247·5	333·3	269·2	270·0	305·6	242·0	243·3	307·4	256·3	249·7
1939	317·8	264·8	256·5	350·0	284·2	289·1	322·2	259·7	265·2	321·1	266·6	260·3
1940	340·0	285·4	274·5	387·5	315·0	308·9	372·2	301·1	302·3	345·8	288·9	279·1
1941	364·4	304·4	291·3	420·8	339·3	329·0	400·0	329·0	314·4	371·3	308·5	296·2
1942	397·8	332·2	320·9	454·2	369·2	361·0	427·8	346·0	346·2	404·4	336·4	326·1
	e) Indextal för *reallönen*, om avlöningen *år 1941* sättes = 100											
1942	100·8	100·8	101·8	99·7	100·5	101·3	98·8	97·1	101·7	100·6	100·7	101·7
	f) Indextal för *reallönen*, om avlöningen *år 1938* sättes = 100											
1939	101·3	100·7	100·6	101·9	102·5	103·9	102·4	104·1	105·8	101·4	101·0	101·2
1940	96·6	96·6	95·9	100·5	101·1	98·9	105·3	107·6	107·4	97·3	97·5	96·6
1941	91·2	90·8	89·6	96·1	96·0	92·8	99·7	103·5	98·4	92·0	91·7	90·3
1942	91·9	91·5	91·2	95·8	96·5	94·0	98·5	100·6	100·1	92·5	92·3	91·8
	g) Indextal för *reallönen*, om avlöningen *år 1913* sättes = 100											
1938	183·4	153·8	149·1	200·8	162·2	162·7	184·1	145·8	146·6	185·2	154·4	150·4
1939	185·8	154·9	150·0	204·7	166·2	169·1	188·4	151·8	155·1	187·8	155·9	152·2
1940	177·1	148·7	142·9	201·8	164·0	160·9	193·9	156·8	157·4	180·1	150·5	145·4
1941	167·2	139·6	133·6	193·0	155·7	150·9	183·5	150·9	144·2	170·3	141·5	135·9
1942	168·6	140·8	136·0	192·4	156·5	153·0	181·3	146·6	146·7	171·4	142·5	138·2

Tablån ger vid handen, att personalens löner visserligen påverkats av dyrortsförhållandena, men att andra faktorer synas utöva större inflytande. (Här har bl. a. ej kunnat tagas hänsyn till näringsgrenarnas olika lokalisering inom olika dyrortsgrupper och därav följande olikheter i personalens sammansättning m. m.)

Arbetare. I undersökningen redovisas 546 152 arbetare, av vilka 79·7 % voro anställda inom den egentliga industrin och återstoden, eller 20·3 %, represen-

[1] Se noten på sid. 944. — [2] Inklusive arbetande förmän.

Diagram II. Löneutvecklingen för industriarbetare m. fl. åren 1913—1942. År 1913 = 100.

terade byggnadsverksamhet, handel och varulager, lastning och lossning, statliga och kommunala företag samt privata spårvägs- och järnvägsföretag.

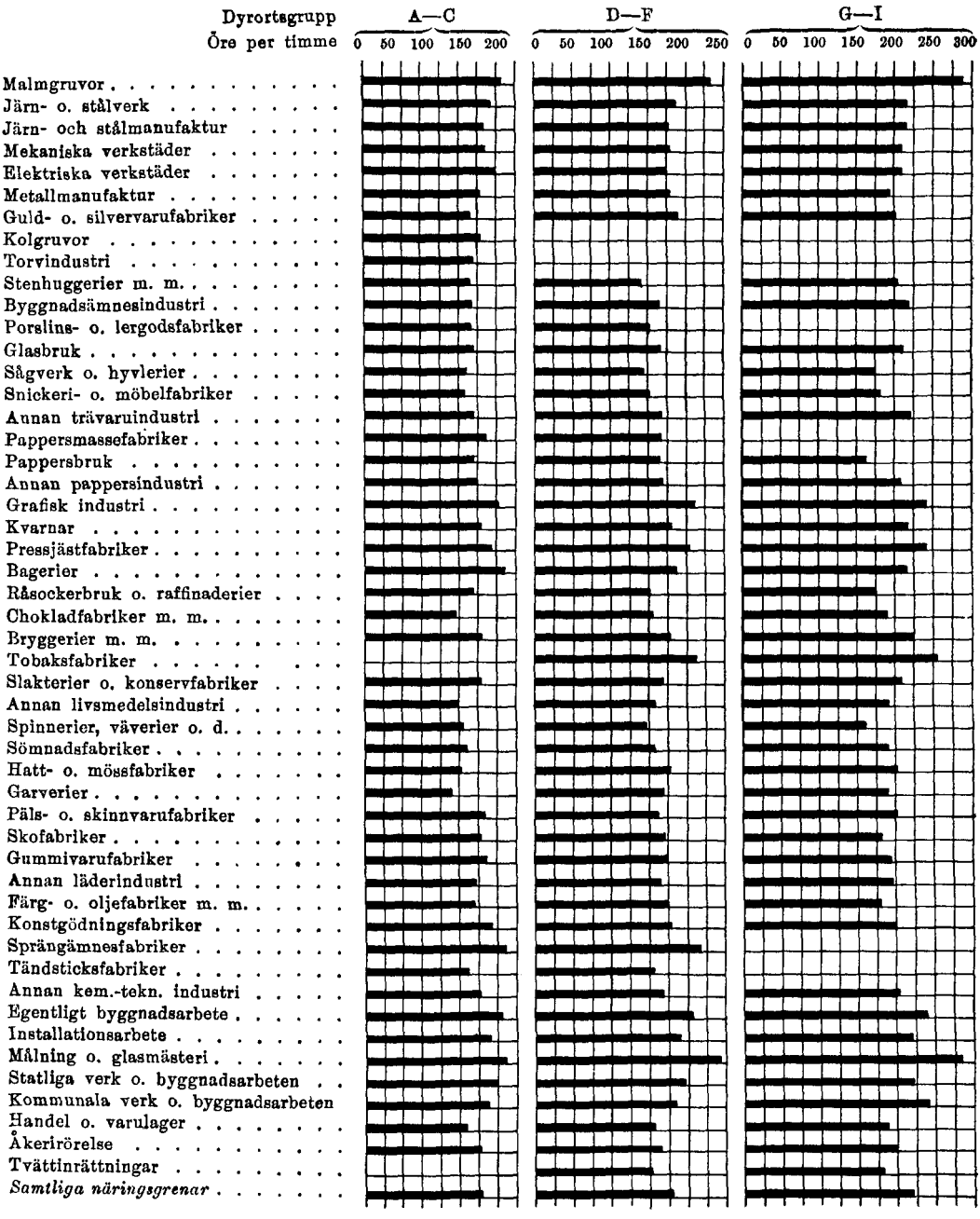
Arbetarna ha sedan föregående år fått sin genomsnittliga timlön höjd med 8·8 %. Till väsentlig del är denna höjning orsakad av bestämmelserna i det mellan arbetsgivar- och arbetarorganisationerna ingångna s. k. ramavtalet, vilket tillförsäkrar arbetarna viss lönekompensation för de stegrade levnadskostnaderna. Denna kompensation är emellertid i avtalet begränsad till att gälla blott viss del av levnadskostnadsstegringen. Trots detta har under det sista året en höjning av även reallönen per arbetstimme ägt rum (för män 0·8 %),[1] vilket måste bero på en relativ ökning av övertids- och ackordsarbetet, som i regel ger bättre förtjänst än arbete mot normal tidlön. Höjning av grundlönen har nämligen enligt de ingångna avtalen skett blott i enstaka fall.

Den genomsnittliga timförtjänsten var för de manliga arbetstagarna 1·79 kr. och för de kvinnliga 1·09 kr. Jämförda med motsvarande siffror 1913 innebära 1942 års löner en höjning av för männen 298 % och för kvinnorna 354 %. För den egentliga industrin ha timlönerna sedan 1913 ökat med i genomsnitt för män 280 % och för kvinnor 354 % till resp. 1·72 och 1·09 kr.

Dags- och årsförtjänsterna ha till följd av ökningen av sysselsättningsvolymen undergått en något större höjning än timförtjänsterna, om 1942 års siffror jämföras med föregående års. Dagsförtjänst och årsförtjänst ha sålunda höjts med i genomsnitt för de manliga arbetarna resp. 9·1 % och 10·2 % och utgjorde resp. 14·35 kr. och 3 982 kr. Kvinnorna ha fått sina motsvarande löner ökade

[1] För den kvinnliga arbetskraften noteras emellertid en svag nedgång i reallönen (0·3 %). För samtliga arbetare har reallönen per timme ökat med i genomsnitt 0·6 %. Se tab. 2.

Diagram III. Löneläget för manliga industriarbetare m. fl. inom olika dyrortsgrupper.

med 8·8 % och 9·7 % till resp. 8·64 kr. och 2 350 kr. Om som jämförelseår däremot användes 1913, visar det sig, att ökningen av timförtjänsterna är större än av motsvarande dags- och årsförtjänster, vilket väsentligen beror på den för-

Tab. 3. Sysselsättningsvolym och lönebudget för arbetare vid vissa industriföretag åren 1938—1942 jämförda med år 1929.

(Indextal 1929 = 100.)

Indextal för		Malmbrytning o. metallind.	Jord- o. stenind.	Träind.	Pappers- o. grafisk ind.	Livsmedelsind.	Textil- o. beklädnadsind.	Läder-, hår- o. gummivaruind.	Kemisk-teknisk ind.	Samtliga industrigrupper	Därav	
											konkurrensind.	skyddad hemmamarkn. ind.
Antal sysselsatta arbetare	1938	129	91	82	96	111	119	120	91	110·0	108·0	116·2
	1939	132	92	81	97	116	121	131	100	112·7	108·7	121·5
	1940	133	73	72	87	115	123	137	96	109·2	.	.
	1941	137	74	71	85	115	114	121	90	108·0	.	.
	1942	144	80	68	93	114	111	114	95	110·4	.	.
Genomsnittl. arb.-tid per år o. arb.	1938	98	100	98	95	99	98	103	95	97·9	98·6	98·3
	1939	98	100	96	97	98	101	104	95	98·9	99·7	99·3
	1940	98	93	93	91	97	97	103	94	96·7	.	.
	1941	97	96	93	93	97	94	95	93	95·8	.	.
	1942	97	99	105	95	98	94	99	93	97·6	.	.
Totalantal utgjorda arb.-tim. under året	1938	127	91	80	90	110	116	124	86	107·7	106·5	114·3
	1939	130	92	78	94	114	122	136	95	111·5	108·4	120·6
	1940	131	68	67	79	111	120	141	90	105·6	.	.
	1941	133	72	67	79	112	108	115	84	103·5	.	.
	1942	141	79	71	88	111	104	113	88	107·8	.	.
Totalsumma arbetslön under året	1938	141	105	86	101	118	129	134	101	120·7	121·2	126·5
	1939	150	110	89	108	125	144	153	112	129·3	126·8	139·2
	1940	165	89	82	97	132	155	175	118	133·5	.	.
	1941	182	99	88	105	143	153	158	119	142·8	.	.
	1942	209	121	102	125	153	163	169	136	162·6	.	.

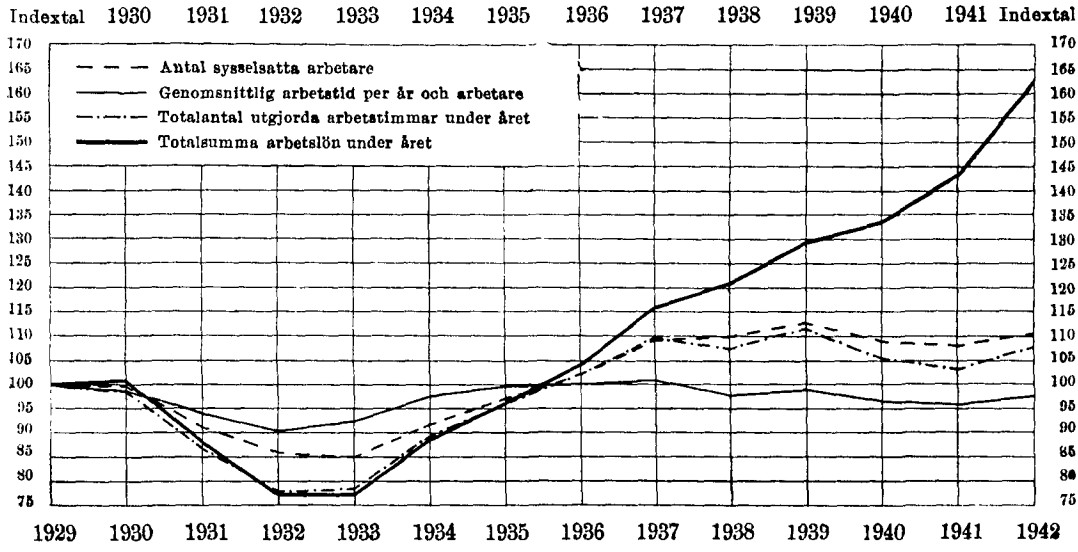
kortning av arbetstiden, som ägt rum i enlighet med arbetstidslagen. För de manliga arbetarna ha vid en sådan jämförelse dags- och årsförtjänsterna ökat med resp. 232 och 221 % och för de kvinnliga med resp. 269 och 261 %.

Ett närmare studium av lönenivåns förändringar för arbetarna kan företagas med hjälp av tab. 2 och diagram II. I tabellen användes såsom jämförelseår utom åren 1913 och 1941 även år 1938. På grund av primärmaterialets karaktär ge såväl indextal som medeltal för årslönerna en uppfattning om dessas storlek under antagande av att arbetarna varit sysselsatta under hela året.[1] Nivåskillnaderna mellan perioder med stor arbetslöshet och perioder med god arbetstillgång kommer därför att framstå i starkt förminskad skala.

Undersökningen har även avsett att i någon mån belysa de variationer i lönerna, som äro betingade av arbetsplatsernas belägenhet i dyrortshänseende. Den genomsnittliga löneinkomsten per arbetstimme för vuxna manliga arbetare var för den lägsta dyrortsgruppen 1·39 kr. och för den högsta 2·29 kr. För den kvinnliga arbetskraften voro motsvarande timlöner 0·93 kr. och 1·27 kr. Diagram III ger i övrigt en bild av hur genomsnittslönerna för olika yrken förhålla sig inom de olika dyrortsgrupperna. Det framgår av diagrammet, att arbetsplatsens belägenhet i dyrortshänseende icke är den enda betydelsefulla faktorn vid fastställandet av lönen.

[1] Arbetarna inom säsongindustrier äro till följd härav ej medräknade vid beräkningen av de genomsnittliga årslönerna.

Diagram IV. Industrins sysselsättningsvolym och lönebudget åren 1929—1942. År 1929 = 100.

Sysselsättningsvolym. I avsikt att ge en ungefärlig bild av nivåskillnaderna mellan de olika åren i industrins möjligheter att ge sysselsättning åt landets arbetare ha slutligen i undersökningen gjorts jämförelser i berörda avseende för företag, från vilka uppgifter föreligga under två på varandra följande år. De storheter, som jämförts, ha varit totalantalet anställda arbetare, totalantalet utgjorda arbetstimmar samt totalsumman utbetalad arbetslön. För de företag, som lämnat uppgifter under både 1941 och 1942, har sålunda under sistnämnda år antalet sysselsatta arbetare ökat med 2·2 %. Motsvarande ökning för förvaltningspersonalen är 5·6 %. Totalantalet av arbetarna utgjorda arbetstimmar har stigit med 4·2 %, vilket visar, att även den genomsnittliga arbetstiden per år och arbetare ökat. Till följd av att samtidigt den genomsnittliga timlönen ökat, har samma företags totalsumma utbetalad avlöning stigit med betydligt högre procenttal (13·9 %). Tab. 3[1] och diagram IV belysa närmare utvecklingen i dessa avseenden under de senaste åren jämförda med år 1929. 1942 års siffror överensstämma tämligen exakt med dem för 1938 utom för den totala arbetslönen, där 1942 har betydligt högre siffror. Av tabellen framgår vidare, att år 1939 alltjämt betecknar toppunkten i fråga om sysselsättningsvolym inom industrin under de senaste åren.

[1] Tabellen är uppbyggd enligt den s. k. kedjemetoden. Härav följer bl. a., att de förändringar i sysselsättningsvolymen, som orsakas av hela företags nedläggande resp. nystartande ej komma till synes, utan blott förändringarna inom redan befintliga företag.

Skogsarbetarnas arbetsförtjänster vintern 1942/43.

Med anledning av den inom kort utkommande Lönestatistisk årsbok för Sverige 1942 lämnas här nedan en redogörelse för de årligen från jägmästarna i reviren inhämtade uppgifterna om normala dagsförtjänster vid skogsarbete för huggare och körare (häst och karl). Uppgifterna ha inskaffats efter drivningarnas slutlikvidering under augusti och gälla närmast vid arbete å kronoparker o. dyl. Det torde observeras, att nedanstående löneuppgifter äro uppskattningar av normalförtjänsterna inom reviren. De individuella lönevariationerna äro sannolikt mycket stora, beroende på arbetarnas olika skicklighet och skogsvana samt växlande väderleks- och markförhållanden m. m. Löneförhållandena för arbetare inom ett revir bliva därför ej på ett tillfredsställande sätt karakteriserade, om endast ett genomsnittstal, en medeldagsförtjänst för samtliga arbetare, angives. Det bör därför betonas, att syftet med socialstyrelsens uppgifter om skogsarbetarnas dagsförtjänster är begränsat till att ge ett approximativt uttryck för lönenivåns förändringar år från år. En sammanfattning av de allt sedan vintern 1917/18 införskaffade löneuppgifterna, vilka avse den inom skogsbruket dominerande löneformen arbete på ackord, lämnas i tab. 1.

Såsom härav framgår, ha arbetsförtjänsterna inom skogsbruket allt sedan mitten av 1930-talet företett en successiv ökning med undantag för drivningssäsongen 1938/39, då ogynnsamma väderleksförhållanden m. m. medförde en reducering av arbetsförtjänsterna i förhållande till närmast föregående år. Redan vintern 1939/40 medförde en återhämtning av arbetslönerna till 1937/38 års nivå och under de följande åren ha dagsförtjänsterna ytterligare starkt förbättrats.

Tab. 1. Skogsarbetarnas medelförtjänster vintersäsongerna 1918/19—1942/43.

Vintern	Huggare			Körare			Vintern	Huggare			Körare		
	Kr. per dag	Indextal 1929/30 = 100	Indextal Föreg. år = 100	Kr. per dag	Indextal 1929/30 = 100	Indextal Föreg. år = 100		Kr. per dag	Indextal 1929/30 = 100	Indextal Föreg. år = 100	Kr. per dag	Indextal 1929/30 = 100	Indextal Föreg. år = 100
1918/19 .	11·68	212	143	29·00	282	155	1931/32 .	4·66	85	90	8·72	85	89
1919/20 .	9·99	181	86	23·73	231	82	1932/33 .	4·40	80	94	8·21	80	94
1920/21 .	10·67	194	107	23·44	228	99	1933/34 .	4·68	85	106	8·73	85	106
1921/22 .	5·00	91	47	10·17	99	43	1934/35 .	4·89	89	104	8·95	87	103
1922/23 .	5·22	95	104	10·41	101	102	1935/36 .	4·97	90	102	9·03	88	101
1923/24 .	5·47	99	105	10·80	105	104	1936/37 .	6·25	113	126	11·70	114	130
1924/25 .	5·27	96	96	10·13	99	94	1937/38 .	7·51	136	120	13·98	136	119
1925/26 .	5·37	97	102	10·39	101	103	1938/39 .	6·92	126	92	12·96	126	93
1926/27 .	5·28	96	98	10·08	98	97	1939/40 .	7·73	140	112	14·46	141	112
1927/28 .	5·28	96	100	10·12	98	100	1940/41 .	8·97	163	116	17·42	169	120
1928/29 .	5·16	94	98	9·96	97	98	1941/42 .	10·62	193	118	20·93	204	120
1929/30 .	5·51	100	107	10·28	100	103	1942/43 .	12·52	227	118	24·15	235	115
1930/31 .	5·19	94	94	9·78	95	95							

Tab. 2. Skogsarbetarnas arbetsförtjänster inom olika län 1929/30 och 1938/39—1942/43.

Län	Medelförtjänst (i kr.) per dag vintern											
	1929/30	1938/39	1939/40	1940/41	1941/42	1942/43	1929/30	1938/39	1939/40	1940/41	1941/42	1942/43
	Huggare						*Körare*					
Stockholms	5·50	5·80	7·75	8·88	10·00	10·89	9·00	10·00	12·75	15·00	16·75	19·00
Uppsala	4·83	6·00	9·00	10·00	12·00	12·28	8·83	10·00	13·00	15·00	17·50	20·00
Södermanlands	4·75	5·63	7·13	8·25	8·88	11·00	7·88	8·88	10·50	13·13	14·75	16·50
Östergötlands	4·23	5·34	6·19	7·54	8·25	9·90	7·00	8·20	9·75	12·25	14·30	16·70
Jönköpings	4·44	6·19	6·50	7·88	8·50	10·25	7·69	10·75	10·63	14·00	14·88	18·25
Kronobergs	4·17	5·08	5·67	7·18	8·95	10·67	7·33	9·00	9·83	13·27	16·87	17·83
Kalmar	4·10	5·44	6·32	7·42	8·53	10·43	7·13	8·98	10·03	12·75	15·49	18·43
Gotlands	4·00	5·00	6·00	6·50	8·00	9·00	7·50	12·00	10·00	12·00	12·00	15·00
Blekinge	4·50	5·50	6·00	7·50	9·00	9·50	7·00	10·00	10·00	11·00	13·00	17·00
Kristianstads	4·25	5·25	5·75	7·75	9·25	9·67	8·25	9·50	10·25	11·50	14·83	17·50
Malmöhus	4·50	6·00	6·50	9·50	9·75	9·00	9·00	10·00	12·00	15·00	15·00	15·00
Hallands	4·50	6·00	6·33	7·25	9·00	10·50	7·50	10·50	11·00	14·00	17·00	19·00
Göteborgs o. Bohus	4·07	4·40	5·50	7·15	8·85	9·00	7·63	7·40	10·00	13·25	17·00	18·00
Älvsborgs	4·06	5·13	6·25	7·25	8·25	9·50	8·13	9·00	10·75	12·75	15·50	17·00
Skaraborgs	3·86	5·47	5·95	8·00	9·63	10·87	6·77	8·75	10·18	11·83	14·42	16·77
Värmlands	5·13	6·00	6·88	7·63	8·38	10·50	8·79	9·25	11·60	13·75	15·25	18·25
Örebro	4·80	6·31	6·73	7·75	8·44	10·13	7·15	10·03	10·80	13·20	14·68	15·88
Västmanlands	4·00	5·78	6·75	7·76	9·35	10·35	7·96	10·00	11·88	14·28	15·50	16·90
Kopparbergs	6·67	7·79	8·63	9·73	10·91	13·19	12·39	13·96	15·63	20·28	23·06	26·43
Gävleborgs	5·90	7·50	9·00	9·67	11·42	12·25	11·88	14·38	17·00	20·50	25·50	24·88
Västernorrlands	6·04	7·77	7·80	9·55	10·80	13·95	11·71	15·81	15·60	18·75	22·90	26·60
Jämtlands	6·47	7·36	8·07	9·36	11·14	13·57	12·77	14·50	15·96	20·00	23·79	27·00
Västerbottens	6·46	8·32	9·22	9·96	12·26	14·39	12·26	16·96	18·44	20·31	25·28	29·44
Norrbottens	6·07	7·70	8·56	10·21	12·61	14·60	11·66	15·36	17·59	21·21	26·45	31·19
Hela riket	**5·51**	**6·92**	**7·73**	**8·97**	**10·62**	**12·52**	**10·28**	**12·96**	**14·46**	**17·42**	**20·93**	**24·15**
Indextal:												
basår 1929/30	100	126	140	163	193	227	100	126	141	169	204	235
» 1939/40	71	90	100	116	137	162	71	90	100	120	145	167
Därav *Norra Sverige*[1]	6·22	7·80	8·63	9·81	11·82	14·02	11·87	15·31	17·06	20·29	24·75	28·76
Indextal:												
basår 1929/30	100	125	139	158	190	225	100	129	144	171	209	242
» 1939/40	72	90	100	114	137	162	70	90	100	119	145	169

I förhållande till föregående år ha arbetsförtjänsterna år 1943 stigit med 18 % för huggare och 15 % för körare.[2]

Löneförändringarna ha emellertid ställt sig ganska växlande inom olika landsdelar. Detta belyses närmare genom tab. 2, vari lämnas en översikt av skogsarbetarnas genomsnittliga arbetsförtjänster inom olika län under åren 1929/30 samt 1938/39—1942/43. Beträffande de i tabellen beräknade länssiffrorna må framhållas, att dessa i åtskilliga fall grunda sig på mycket fåtaliga primäruppgifter. I slutraderna av tab. 2 ha även uträknats indextal belysande löneförhållandenas utveckling sedan år 1929/30 resp. 1939/40. Av dessa framgår bl. a att inom de nordliga distrikten, där skogsbruket har sin största betydelse, de nuvarande skogsarbetarförtjänsterna innebära en ökning med 62 % för huggare och 69 % för körare i förhållande till lönenivån 1939/40.

[1] Värmland, Dalarna och Norrland. — [2] Siffror rörande motsvarande utveckling av reallönen kunna ej lämnas i avsaknad av fortlöpande statistik över pris- och levnadskostnadsförhållanden på landsbygden.

Tab. 3. Ackordssatser för vedhuggning våren/försommaren 1943.

Överjägmästardistrikt	Antal revir med uppg. om priset för huggning av bränved	Antal revir, där vanliga priset för huggning av 1 m³ bränved utgjorde i kr.: 2·75–2·99	3·00–3·24	3·25–3·49	3·50–3·99	4·00 o. däröver	Medelpris för huggning av 1 m³ bränved, kr.	Antal revir med uppg. om priset för huggning av kolved	Antal revir, där vanliga priset för huggning av 1 m res kolved utgjorde i öre: under 55	55–64	65–74	75–84	85–94	95 o. däröver	Medelpris för huggning av 1 m res kolved, öre
Södra . . .	11	1	6	4	—	—	3·10	3	1	2	—	—	—	—	55
Västra . .	9	—	1	6	2	—	3·31	3	1	2	—	—	—	—	55
Östra . . .	11	—	6	5	—	—	3·16	8	6	1	1	—	—	—	53
Bergslags .	12	2	1	7	2	—	3·30	12	5	7	—	—	—	—	53
Gävle-Dala	8	—	—	4	4	—	3·56	8	—	2	3	3	—	—	70
Mell. Norrl.	11	—	—	—	10	1	3·62	8	—	1	4	3	—	—	71
Umeå . . .	10	—	—	—	9	1	3·63	9	—	4	2	1	2	—	69
Skellefteå .	8	—	—	1	7	—	3·63	7	—	—	—	2	4	1	89
Nedre Norrb.	8	—	—	3	5	—	3·55	3	—	—	—	—	2	1	92
Övre Norrb.	7	—	—	3	3	1	3·64	4	1	—	1	—	1	1	78
Hela riket															
1943	**95**	**3**	**14**	**33**	**42**	**3**	**3·43**	**65**	**14**	**19**	**11**	**9**	**9**	**3**	**67**
1942	97	24	39	25	9	—	3·13	63	29	15	14	3	1	1	58
1941	100	72	22	5	1	—	2·78	67	51	12	4	—	—	—	49

Såsom förut nämnts, arbeta skogsarbetarna nästan alltid på ackord. En karakteristisk mätare av lönenivån inom skogsbruket utgöra därför i olika delar av landet de vanligen tillämpade ackordssatserna för vedhuggning, låt vara att dessa givetvis röna inverkan av lokala avvikelser i fråga om skogens beskaffenhet, slag av ved m. m. Liksom tidigare år ha för vintern 1942/43, förutom uppgifterna rörande dagsförtjänsterna vid skogsdrivning, från reviren insamlats uppgifter om det på olika orter vanliga priset för huggning av 1 m³ bränved samt 1 m res kolved. En sammanställning av dessa uppgifter lämnas i tab. 3, varvid priset på 2 alnar res kolved, vilket huvudsakligen tillämpas i vissa delar av Norrland, reducerats till 1 m res kolved.

Priset för vedhuggning i södra och mellersta Sverige växlade vanligen mellan 3·00 och 3·50 kr. och i norra Sverige mellan 3·25 och 4·00 kr. per m³. Huggning av kolved förekom endast inom vissa revir. Vanligen varierade priset för kolvedhuggning i mellersta Sverige mellan 50 och 65 öre och i Norrland mellan 75 och 95 öre per 1 m res. I jämförelse med förhållandena för ett år sedan har innevarande år medfört en höjning av genomsnittspriset för huggning av 1 m³ bränved från 3·13 till 3·43 kr. eller med 9·6 % och för huggning av 1 m res kolved från 58 till 67 öre eller med 15·5 %.

Mödrahjälpen under andra halvåret 1942 och första halvåret 1943.

Till orientering rörande mödrahjälpsverksamhetens utveckling i de olika mödrahjälpsområdena och i riket i dess helhet lämnas här några huvudsiffror för andra halvåret 1942 och första halvåret 1943 med allmänt hållna kommentarer.[1] Statistiska översikter komma att i fortsättningen publiceras halvårsvis.

Socialstyrelsen har vid översändandet av dessa översikter till mödrahjälpsnämnderna framhållit, att sammanställningarna utvisa, att stora olikheter föreligga mellan de skilda områdena, såväl i avseende på hjälpens relativa omfattning som i fråga om hjälpens art. I och för sig, påpekar styrelsen, ligger det ingenting överraskande i att avsevärda skiljaktigheter förekomma. Mödrahjälpen är ju grundad på fri behovsprövning. En anpassning av hjälpen efter omständigheterna i varje särskilt fall skall göras, och då förutsättningarna för hjälpen torde vara ganska olika i skilda delar av landet, är det naturligt, att rätt betydande avvikelser från medeltalen förekomma. Emellertid anser socialstyrelsen, att en del av de föreliggande skiljaktigheterna icke kan förklaras på grundval av variationer i fråga om själva förutsättningarna utan måste föras tillbaka på skiljaktigheter i mödrahjälpsnämndernas tillämpning av gällande bestämmelser. Måhända komma vissa mödrahjälpsnämnder på grund härav att finna anledning till ändringar i sin praxis. I så fall bör emellertid, framhåller socialstyrelsen, till förekommande av förhastade åtgärder samråd först äga rum med styrelsen.

Till sist meddelar socialstyrelsen, att styrelsen själv kommer att i här ifrågavarande fall närmare diskutera förhållandena med vederbörande nämnder.

På grundval av mödrahjälpsnämndernas statistiska uppgifter till socialstyrelsen lämnas nu här i tabellerna 1, 2 och 3 en översikt av omfattningen av mödrahjälpsverksamheten i resp. mödrahjälpsområden a) under andra halvåret 1942 och b) under första halvåret 1943.

Enligt tabellerna 1 a och 1 b utgjorde *antalet ansökningar* om mödrahjälp under andra halvåret 1942 i runt tal 31 500 och under första halvåret 1943 cirka 34 000. I relation till hela antalet levande födda barn under resp. halvår utgör detta i förra fallet 56 % och i det senare 54 %. Efterfrågan på mödrahjälp var alltså för riket i dess helhet absolut taget något större men i relation till antalet födslar obetydligt mindre under första hälften av 1943 än under sista hälften av 1942.

Påfallande äro de olikheter, som förefinnas mellan skilda mödrahjälpsområden i avseende på den relativa efterfrågan på mödrahjälp. De mest utpräglade av dessa skillnader stå givetvis i främsta rummet i samband med olikheter

[1] Se även sid. 929 i detta häfte.

Tab. 1 a. Antalet levande födda barn, ingivna och beviljade ansökningar om mödrahjälp samt beviljade ansökningar i mödrahjälpsområdena under andra halvåret 1942.

Mödrahjälpsområden (l. l. = läns landstingsområde)	Levande födda		Ingivna ansökningar		Beviljade ansökningar						
					I allt			Från gifta		Från ogifta	
						per 100					
	Antal	Per 1 000 av folkm.[1]	Antal	Per 100 levande födda	Antal	levande födda	handlagda ansökn.[2]	Antal	Per 100 ansökn. från gifta	Antal	Per 100 ansökn. från ogifta
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Stockholms stad . . .	5 371	88	1 792	33·4	1 335	24·9	74·5	936	68·7	399	92·8
Stockholms l. l. .	2 509	85	1 158	46·2	1 017	40·5	87·8	846	82·3	171	93·4
Uppsala » » .	1 225	88	622	50·8	520	42·4	83·6	446	82·6	74	90·2
Södermanlands » » .	1 641	84	679	41·4	455	27·7	67·0	365	64·6	90	79·6
Östergötlands » » .	2 208	88	1 058	47·9	864	39·1	81·7	713	79·9	151	91·0
Norrköpings stad . .	603	84	268	44·4	171	28·4	63·8	131	58·0	40	95·2
Jönköpings l. l. .	2 088	85	1 263	60·5	1 046	50·1	82·8	951	79·0	95	95·0
Kronobergs » » .	1 306	86	646	49·5	540	41·3	83·6	487	83·5	53	84·1
Kalmar l. norra » .	760	83	395	52·0	333	43·8	84·3	304	83·3	29	96·7
Kalmar » södra » .	1 168	86	718	61·5	607	52·0	84·5	530	81·8	77	96·3
Gotlands l. » .	566	95	326	57·6	287	50·7	88·0	236	86·4	51	100·0
Blekinge » » .	1 322	90	996	75·3	876	66·3	88·0	732	86·1	144	98·6
Kristianstads » » .	2 168	87	1 258	58·0	1 074	49·5	85·4	895	83·5	179	96·2
Malmöhus » » .	2 622	84	1 268	48·4	1 108	42·3	87·4	899	84·5	209	97·7
Malmö stad	1 492	93	706	47·3	516	34·6	73·1	380	67·7	136	93·8
Hälsingborgs stad . .	529	84	242	45·7	174	32·9	71·9	110	63·6	64	92·8
Hallands l. l. .	1 277	84	561	43·9	475	37·2	84·7	407	77·1	68	94·4
Göteb. o. Bohus » » .	1 631	80	887	54·4	675	41·4	76·1	605	74·8	70	80·5
Göteborgs stad . . .	2 500	87	1 409	56·4	1 080	43·2	76·7	895	76·9	185	99·5
Älvsborgs l. l. .	2 740	83	1 346	49·1	1 134	41·4	84·2	994	84·9	140	92·1
Skaraborgs » » .	2 070	86	1 164	56·2	1 021	49·3	87·7	890	87·2	131	91·6
Värmlands » » .	2 063	77	1 476	71·5	1 385	67·1	93·8	1 147	86·8	238	95·6
Örebro » » .	1 998	87	788	39·4	613	30·7	77·8	490	76·3	123	84·2
Västmanlands » » .	1 529	89	668	43·7	479	31·3	71·7	365	67·8	114	87·7
Kopparbergs » » .	2 003	80	1 141	57·0	923	46·1	80·9	732	78·1	191	95·5
Gävleborgs » » .	1 883	80	1 537	81·6	1 461	77·6	95·1	1 178	93·6	283	96·6
Gävle stad	274	69	132	48·2	102	37·2	77·3	91	78·4	11	91·7
Västernorrlands l. l. .	2 506	91	1 847	73·7	1 585	63·2	85·8	1 272	87·8	313	98·4
Jämtlands » » .	1 352	95	991	73·3	892	66·0	90·0	697	89·5	195	95·6
Västerbottens » » .	2 349	105	1 857	79·1	1 682	71·6	90·6	1 502	89·3	180	98·4
Norrbottens » » .	2 641	118	2 252	85·3	2 113	80·0	93·8	1 913	93·4	200	99·0
Samtliga	**56 394**	**87**	**31 451**	**55·8**	**26 543**	**47·1**	**84·4**	**22 139**	**82·4**	**4 404**	**94·2**

[1] Levande födda *under ett halvår* per 1 000 av folkmängden. — [2] Antalet handlagda ansökningar är lika med summan av beviljade och avslagna ansökningar, och detta antal överensstämmer icke alltid med antalet ingivna ansökningar enligt kol. 4.

Tab. 1 b. Antalet levande födda barn, ingivna och beviljade ansökningar om mödrahjälp samt beviljade ansökningar i mödrahjälpsområdena under första halvåret 1943.

Mödrahjälpsområden (l. l. = läns landstingsområde)	Levande födda		Ingivna ansökningar		Beviljade ansökningar						
					I allt			Från gifta		Från ogifta	
	Antal	Per 1 000 av folkm.[1]	Antal	Per 100 levande födda	Antal	per 100 levande födda	per 100 handlagda ansökn.[2]	Antal	Per 100 ansökn. från gifta	Antal	Per 100 ansökn. från ogifta
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Stockholms stad . . .	6 308	103	1 785	28·3	1 301	20·6	72·9	880	66·6	421	90·7
Stockholms l. l. .	3 031	103	1 350	44·5	1 024	33·8	75·9	837	79·0	187	94·4
Uppsala » » .	1 279	92	658	51·4	565	44·2	85·9	481	84·2	84	96·6
Södermanlands » » .	1 861	96	681	36·6	436	23·4	64·0	361	60·5	75	89·3
Östergötlands » » .	2 416	96	973	40·3	813	33·7	83·6	660	81·1	153	96·2
Norrköpings stad . .	747	104	314	42·0	224	30·0	71·3	185	67·8	39	97·5
Jönköpings l. l. .	2 271	93	1 289	56·8	1 041	45·8	80·8	932	77·9	109	96·5
Kronobergs » » .	1 282	84	576	44·9	456	35·6	79·2	401	78·3	55	85·9
Kalmar l. norra » .	854	93	492	57·6	411	48·1	83·5	377	82·7	34	94·4
Kalmar » södra » .	1 270	93	773	60·9	619	48·7	80·1	556	78·5	63	96·9
Gotlands l. » .	634	107	385	60·7	315	49·7	81·8	267	79·5	48	98·0
Blekinge » » .	1 456	100	1 012	69·5	863	59·3	85·3	732	83·1	131	100·0
Kristianstads » » .	2 402	96	1 344	56·0	1 156	48·1	86·0	982	84·9	174	92·6
Malmöhus » » .	2 803	90	1 367	48·8	1 116	39·8	81·6	904	79·4	212	97·2
Malmö stad	1 678	105	801	47·7	616	36·7	76·9	468	72·2	148	96·7
Hälsingborgs stad . .	634	100	237	37·4	178	28·1	75·1	117	67·6	61	93·8
Hallands l. l. .	1 391	91	611	43·9	502	36·1	82·2	442	75·4	60	90·9
Göteb. o. Bohus » » .	1 863	91	965	51·8	697	37·4	72·2	649	75·1	48	78·7
Göteborgs stad . . .	2 939	103	1 533	52·2	1 181	40·2	77·0	1 016	75·5	165	99·4
Älvsborgs l. l. .	2 972	90	1 483	49·9	1 230	41·4	82·9	1 086	78·9	144	94·1
Skaraborgs » » .	2 228	92	1 141	51·2	1 009	45·3	88·4	878	87·5	131	95·6
Värmlands » » .	2 341	87	1 592	68·0	1 245	53·2	78·2	1 040	81·7	205	92·3
Örebro » » .	2 242	97	793	35·4	611	27·3	77·0	491	74·3	120	90·9
Västmanlands » » .	1 692	98	778	46·0	555	32·8	71·3	421	69·5	134	77·9
Kopparbergs » » .	2 410	96	1 298	53·9	947	39·3	73·0	748	70·5	199	98·0
Gävleborgs » » .	2 176	93	1 706	78·4	1 556	71·5	91·2	1 272	90·3	284	99·0
Gävle stad	341	85	176	51·6	138	40·5	78·4	126	76·4	12	100·0
Västernorrlands l. l. .	2 743	100	2 067	75·4	1 861	67·8	90·0	1 549	90·1	312	98·1
Jämtlands » » .	1 666	117	1 242	74·5	1 097	65·8	88·3	834	87·2	263	92·9
Västerbottens » » .	2 553	114	2 120	83·0	1 768	69·3	83·4	1 585	88·6	183	93·8
Norrbottens » » .	3 036	136	2 538	83·6	2 347	77·3	92·5	2 157	91·9	190	99·0
Samtliga	**63 519**	**98**	**34 080**	**53·7**	**27 878**	**43·9**	**81·8**	**23 434**	**80·8**	**4 444**	**94·3**

[1] Levande födda *under ett halvår* per 1 000 av folkmängden. — [2] Se not 2 å föregående sida.

i de förefintliga behoven. Detta förhållande bestyrkes av den omständigheten, att de differenser, som förefinnas mellan olika områden, i allmänhet äro desamma under de båda halvåren. Mödrahjälpsområdena synas med avseende på ansökningsfrekvensen kunna indelas på följande sätt. Relativt låg frekvens av mödrahjälpsansökningar (mindre än 50 per 100 levande födda barn) noteras främst i fem av de sex icke-landstingsstäderna (alla dylika städer med undantag av Göteborg) samt vidare i Mälarlänen (Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Örebro och Västmanlands län) och i Östergötlands, Kronobergs, Malmöhus, Hallands och Älvsborgs län. Å andra sidan redovisas i landstingsområdena i Norrlandslänen, Gotlands, Blekinge och Värmlands län flera än 60 ansökningar per 100 levande födda barn. Övriga läns landstingsområden samt Göteborgs stad uppvisa procenttal i omedelbar närhet av medeltalet för samtliga mödrahjälpsområden (56 resp. 54). Stockholms stad har den lägsta ansökningsfrekvensen under de båda halvåren (33 resp. 28 %). Av de olika landstingsområdena uppvisar Örebro läns den minsta efterfrågan på mödrahjälp (35 resp. 39 %) och Norrbottens läns den högsta (85 resp. 84 %).

Av samtliga ingivna ansökningar om mödrahjälp *beviljades* under sista halvåret 1942 drygt 26 500 samt under första halvåret 1943 cirka 27 900. Under de båda halvåren voro 22 100 resp. 23 400 ansökningar från gifta mödrar och i bägge fallen 4 400 från ogifta. De beviljade ansökningarna utgjorde under de båda halvåren 84 resp. 82 % av samtliga ingivna ansökningar. Motsvarande tal för de gifta mödrarna voro 82 resp. 81 % och för de ogifta under bägge halvåren 94 %.

Antalet beviljade ansökningar per 100 ingivna sådana visar för ogifta mödrar endast smärre variationer mellan olika mödrahjälpsområden. I fråga om gifta mödrar äro däremot växlingarna större. Dessa upprepa sig i stort sett från det ena halvåret till det andra och ha synbarligen genomgående orsaker. Bland de mera iögonenfallande avvikelserna från riksmedeltalet kunna nämnas följande. Stockholm, Norrköping, Malmö och Hälsingborg samt Södermanlands och Västmanlands läns landstingsområden ha väsentligt flera avslagna ansökningar i förhållande till antalet ingivna sådana än övriga mödrahjälpsområden. Det relativt sett minsta antalet beviljade ansökningar av 100 ingivna sådana ha Norrköping (64 resp. 71) och Södermanlands län (67 resp. 64). I de nämnda fyra städerna och tvenne länen, där frekvensen av ingivna ansökningar i förhållande till antalet levande födda är avsevärt mindre än inom övriga områden, blir därför också relativa antalet beviljade ansökningar per 100 levande födda barn relativt lågt. Detta antal utgjorde sålunda under de båda halvåren för Stockholm endast 25 resp. 21, för Norrköping 28 resp. 30 och för Södermanlands län 28 resp. 23. Motsvarande medeltal för hela riket utgöra 47 resp. 44 och äro sålunda i vissa fall dubbelt så höga. Den primära orsaken till de låga talen i de nu nämnda områdena är dock den låga frekvensen av ingivna ansökningar. I samtliga Norrlandslän är antalet beviljade ansökningar i förhållande till antalet ingivna sådana avsevärt högre än i övriga mödrahjälpsområden. Här är också frekvensen av ingivna ansökningar väsentligt större än annorstädes och synbarligen behovet av mödrahjälp mera allmänt. Antalet be-

Tab. 2 a. Den beviljade mödrahjälpens belopp samt genomsnittligt belopp per moder, dels i allt, dels för olika former av hjälp i mödrahjälpsområdena under andra halvåret 1942.

Mödrahjälpsområden (l. l. = läns landstingsområde)	Beviljad mödrahjälp i allt, kr.	Därav som lån, kr.	Beviljat belopp i medeltal per moder, kr.	Genomsnittligt belopp (kr.) beviljat till				
				Tandvård	Kostförbättring	Hemhjälp	Barnets utrustning	Moderns utrustning
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Stockholms stad	242 600	3 071	182	86	67	41	32	68
Stockholms l. l.	183 126	6 432	180	97	81	43	40	76
Uppsala » »	97 185	—	187	88	81	42	32	82
Södermanlands » »	82 914	390	182	72	82	42	58	91
Östergötlands » »	124 144	100	144	84	64	48	38	94
Norrköpings stad	37 967	—	222	89	156	28	32	54
Jönköpings l. l.	203 556	—	195	91	68	56	44	114
Kronobergs » »	98 525	—	182	92	70	56	—	100
Kalmar l. norra »	62 578	—	188	82	70	54	38	72
Kalmar » södra »	116 757	—	192	89	66	44	37	75
Gotlands l. »	51 599	—	180	110	50	43	57	78
Blekinge » »	170 618	—	195	113	73	41	52	85
Kristianstads » »	194 113	—	181	96	50	35	29	83
Malmöhus » »	207 509	768	187	97	96	37	54	72
Malmö stad	84 260	312	163	84	105	—	35	78
Hälsingborgs stad	22 565	—	130	66	70	24	42	46
Hallands l. l.	77 554	100	163	100	63	43	52	103
Göteb. o. Bohus » »	120 661	118	179	84	88	52	90	83
Göteborgs stad	224 435	300	208	81	87	36	35	76
Älvsborgs l. l.	201 470	115	178	87	76	48	47	85
Skaraborgs » »	159 442	—	156	97	65	55	42	77
Värmlands » »	270 202	350	195	92	74	60	48	89
Örebro » »	120 233	2 663	196	99	79	50	45	118
Västmanlands » »	71 570	—	149	85	69	49	30	82
Kopparbergs » »	192 243	1 122	208	94	75	49	40	97
Gävleborgs » »	306 853	667	210	90	57	46	46	109
Gävle stad	20 554	160	202	76	102	41	71	75
Västernorrlands l. l.	334 179	—	211	91	96	43	31	84
Jämtlands » »	162 851	100	183	95	65	40	44	76
Västerbottens » »	287 280	—	171	64	36	58	56	90
Norrbottens » »	425 323	—	201	89	49	58	33	99
Samtliga	**4 954 866**	**16 768**	**187**	**90**	**74**	**50**	**45**	**89**

Tab. 2 b. Den beviljade mödrahjälpens belopp samt genomsnittligt belopp per moder, dels i allt, dels för olika former av hjälp i mödrahjälpsområdena under första halvåret 1943.

Mödrahjälpsområden (l. l. = läns landstingsområde)	Beviljad mödrahjälp i allt, kr.	Därav som lån, kr.	Beviljat belopp i medeltal per moder, kr.	Genomsnittligt belopp (kr.) beviljat till				
				Tandvård	Kostförbättring	Hemhjälp	Barnets utrustning	Moderns utrustning
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Stockholms stad	245 876	1 929	189	98	72	39	34	65
Stockholms l. l.	183 925	3 210	180	95	74	50	39	75
Uppsala » »	103 730	—	184	89	78	39	39	82
Södermanlands » »	74 549	75	171	71	70	44	57	98
Östergötlands » »	124 479	200	153	85	56	49	38	97
Norrköpings stad	48 652	—	217	91	162	28	27	60
Jönköpings l. l.	210 765	—	202	90	68	58	45	111
Kronobergs » »	86 853	217	190	97	72	58	—	105
Kalmar l. norra »	78 882	—	192	97	70	57	40	85
Kalmar » södra »	118 364	—	191	90	71	47	42	77
Gotlands l. »	56 554	442	180	131	48	47	63	74
Blekinge » »	172 946	—	200	108	72	41	52	95
Kristianstads » »	208 187	—	180	99	54	35	29	87
Malmöhus » »	217 200	666	195	96	90	41	56	80
Malmö stad	100 124	873	163	94	101	—	37	76
Hälsingborgs stad	23 127	—	130	64	74	28	46	50
Hallands l. l.	76 914	200	153	99	61	44	50	101
Göteb. o. Bohus » »	127 062	461	182	88	78	52	—	91
Göteborgs stad	249 042	141	211	86	87	35	36	82
Älvsborgs l. l.	202 626	650	165	87	70	51	45	88
Skaraborgs » »	154 818	150	153	94	61	52	41	77
Värmlands » »	239 389	376	192	89	72	60	51	89
Örebro » »	115 489	4 378	189	98	76	50	47	108
Västmanlands » »	89 699	105	162	82	79	46	29	93
Kopparbergs » »	186 606	516	197	93	68	52	39	104
Gävleborgs » »	334 198	1 668	215	89	55	48	47	114
Gävle stad	28 925	—	210	67	93	42	77	69
Västernorrlands l. l.	400 361	—	215	96	92	43	37	86
Jämtlands » »	201 015	522	183	94	59	44	46	86
Västerbottens » »	277 988	—	157	73	37	57	60	92
Norrbottens » »	479 438	150	204	87	51	58	35	102
Samtliga	**5 217 783**	**16 929**	**187**	**91**	**73**	**50**	**46**	**92**

viljade ansökningar per 100 levande födda barn är därför också relativt stort i dessa län, mellan 66 och 80. I övriga län förekomma inga mera anmärkningsvärda avvikelser från riksmedeltalet för relativa antalet beviljade ansökningar under någotdera halvåret.

De *belopp*, som mödrahjälpsnämnderna utbetalat i mödrahjälp under de båda halvåren, utgjorde enligt tabellerna 2 a och 2 b i runt tal 4 955 000 resp. 5 218 000 kr., vilket för hela budgetåret 1942/43 ger 10 173 000 kr. Härav hade såsom lån utgått 16 800 resp. 16 900 kr. Av lånebeloppen svarade Stockholms stad, Stockholms län och Örebro län tillsammans för 12 200 kr. under andra halvåret 1942 samt för 9 500 kr. under första halvåret 1943.

Medelvärdet av mödrahjälpen per beviljad ansökan var under bägge halvåren 187 kr. Motsvarande medeltal för de olika mödrahjälpsområdena avvika i större eller mindre grad från riksmedeltalet men förete i allmänhet liksom detta inga större förändringar mellan de båda halvåren. Bland de större differenser i mödrahjälpens genomsnittliga storlek, som förefinnas mellan mödrahjälpsområdena, kunna anföras följande. Det lägsta medelbeloppet uppvisar för båda halvåren Hälsingborgs stad (130 kr.). Även i Malmö stad samt i Östergötlands, Västmanlands, Skaraborgs och Hallands län underskridas riksmedeltalen väsentligt. Mera påtagliga avvikelser i den andra riktningen uppvisa Norrköping, Gävle och Göteborg samt Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands och Norrbottens län. Det högsta medeltalet redovisas båda halvåren för Norrköping (222 resp. 217 kr.) samt för Västernorrlands (211 resp. 215 kr.) och Gävleborgs län (210 resp. 215 kr).

De mödrahjälpsbelopp, som utgått under resp. halvår, ha i tabellerna 3 a och 3 b fördelats i procent på de *olika ändamål* till vilka hjälp utgått. Därjämte ha i tabellerna 2 a och 2 b (kol. 5—9) uträknats de genomsnittliga belopp, som utgått till vissa särskilda ändamål. Följande tablå lämnar en översikt för hela riket, *dels* av den utsträckning i vilken skilda former av hjälp förekomma i beviljade ansökningar, *dels* av huru utbetalade belopp procentuellt fördela sig på skilda former av hjälp, *samt dels* av de genomsnittliga belopp, som beviljats för olika ändamål.

	Det procentuella antalet beslut angående viss hjälpform		Kostnader i % av totalkostnaderna		Genomsnittligt beviljat belopp, kr.	
	2:dra halvåret 1942	1:sta halvåret 1943	2:dra halvåret 1942	1:sta halvåret 1943	2:dra halvåret 1942	1:sta halvåret 1943
Mödrahjälp beviljad till:						
Tandvård	44·6	43·3	21·9	21·1	90	91
Kostförbättring	37·8	35·8	15·1	13·9	74	73
Hemhjälp	40·4	39·6	11·0	10·7	50	50
Barnets utrustning	37·4	40·0	9·2	9·7	45	46
Sökandens »	63·5	63·7	31·0	31·2	89	92
Barnvagn	11·8	15·3	2·8	3·8	43	46
Inackordering	8·9	8·9	7·4	7·5	152	158
Övriga ändamål	8·7	10·8	1·6	2·1	34	36
I allt	·	·	**100·0**	**100·0**	**187**	**187**

Tab. 3 a. Procentuell fördelning av mödrahjälpens belopp på olika hjälpformer i mödrahjälpsområdena under andra halvåret 1942.

Mödrahjälpsområden (l. l. = läns landstingsområde)	Den beviljade mödrahjälpens belopp fördelat i % på							
	Tandvård	Kostförbättring	Hemhjälp	Barnets utrustning	Moderns utrustning	Barnvagn	Inackordering	Övriga ändamål
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Stockholms stad	33·0	18·6	2·0	1·4	18·7	4·9	18·9	2·5
Stockholms l. l.	36·6	14·7	5·3	10·5	23·5	1·2	7·7	0·5
Uppsala » »	29·3	23·6	11·2	2·5	28·7	—	3·5	1·2
Södermanlands » »	15·3	12·3	3·9	25·3	29·4	5·7	7·4	0·7
Östergötlands » »	20·3	3·9	12·4	10·3	34·7	0·0	13·8	4·6
Norrköpings stad	13·6	56·4	1·2	0·2	12·1	1·7	13·8	1·0
Jönköpings l. l.	20·0	13·2	12·1	10·1	35·6	2·1	4·7	2·2
Kronobergs » »	18·1	15·3	15·0	—	45·4	—	6·0	0·2
Kalmar l. norra »	19·6	14·6	18·4	12·6	23·1	1·3	7·5	2·9
Kalmar » södra »	23·3	13·9	12·0	13·6	26·5	1·3	5·9	3·5
Gotlands l. »	16·9	7·3	13·8	22·4	29·4	2·7	5·9	1·6
Blekinge » »	27·6	12·4	7·5	20·1	23·6	0·3	8·0	0·5
Kristianstads » »	28·1	6·0	7·4	5·9	29·4	16·5	6·0	0·7
Malmöhus » »	23·7	22·9	1·5	17·7	21·3	5·1	7·5	0·3
Malmö stad	26·6	21·1	—	15·3	17·4	15·0	4·6	—
Hälsingborgs stad	8·5	34·5	0·3	13·5	9·7	13·9	15·0	4·6
Hallands l. l.	22·4	7·3	6·1	8·9	44·4	1·6	8·6	0·7
Göteb. o. Bohus » »	28·3	27·6	7·5	5·7	27·5	—	3·1	0·3
Göteborgs stad	22·1	21·3	1·7	12·6	22·6	10·7	8·0	1·0
Älvsborgs l. l.	31·3	20·9	11·8	0·4	26·8	—	6·6	2·2
Skaraborgs » »	18·5	14·6	12·9	12·0	32·1	4·8	4·4	0·7
Värmlands » »	21·7	11·7	13·8	16·2	31·3	0·9	4·2	0·2
Örebro » »	19·0	12·0	9·5	4·6	43·3	0·1	10·6	0·9
Västmanlands » »	32·0	13·1	9·2	1·9	24·8	—	18·8	0·2
Kopparbergs » »	23·4	13·5	9·6	7·8	35·2	2·5	6·2	1·8
Gävleborgs » »	21·7	6·1	8·7	14·6	40·5	2·2	3·4	2·8
Gävle stad	20·3	23·2	3·7	26·2	14·8	4·1	7·7	—
Västernorrlands l. l.	17·4	28·1	12·3	0·9	28·8	1·2	9·6	1·7
Jämtlands » »	9·6	19·2	12·8	16·6	31·4	—	10·0	0·4
Västerbottens » »	10·6	5·2	25·7	13·9	38·4	0·0	5·6	0·6
Norrbottens » »	14·9	10·4	23·9	0·1	42·0	—	4·5	4·2
Samtliga	**21·9**	**15·1**	**11·0**	**9·2**	**31·0**	**2·8**	**7·4**	**1·6**

Tab. 3 b. Procentuell fördelning av mödrahjälpens belopp på olika hjälpformer i mödrahjälpsområdena under första halvåret 1943.

Mödrahjälpsområden (*l. l.* = *läns landstingsområde*)	Den beviljade mödrahjälpens belopp fördelat i % på							
	Tandvård	Kostförbättring	Hemhjälp	Barnets utrustning	Moderns utrustning	Barnvagn	Inackordering	Övriga ändamål
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Stockholms stad	34·5	17·3	1·7	1·3	16·1	4·5	21·5	3·1
Stockholms l. l.								
Uppsala » »	31·8	19·1	8·7	4·9	27·9	0·1	6·0	1·5
Södermanlands » »	14·8	9·2	4·9	25·0	31·7	4·0	9·6	0·8
Östergötlands » »	18·3	4·5	11·9	12·7	35·5	0·1	13·3	3·7
Norrköpings stad	14·1	56·9	1·7	0·3	11·5	2·7	11·6	1·2
Jönköpings l. l.	17·3	10·7	11·2	10·0	36·8	4·8	3·7	5·5
Kronobergs » »	17·3	15·5	14·4	—	43·0	—	9·8	0·0
Kalmar l. norra »	23·4	10·7	15·2	12·7	24·2	2·0	5·6	6·2
Kalmar » södra »	21·6	13·5	12·3	14·8	26·4	2·3	4·1	5·0
Gotlands l. »	13·2	7·2	13·8	26·1	28·4	4·5	5·6	1·2
Blekinge » »	23·1	11·5	7·9	18·6	28·3	1·8	8·3	0·5
Kristianstads » »	27·1	6·3	8·0	5·8	30·0	17·2	4·9	0·7
Malmöhus » »	23·3	18·8	1·9	17·1	22·3	7·4	8·3	0·9
Malmö stad	30·8	23·0	—	16·1	12·1	12·3	5·7	—
Hälsingborgs stad	5·6	32·2	0·4	13·7	8·7	18·6	16·5	4·3
Hallands l. l.	19·9	8·0	5·5	9·6	44·3	3·6	7·9	1·2
Göteb. o. Bohus » »	28·0	25·5	7·9	—	34·2	—	3·4	1·0
Göteborgs stad	22·6	17·4	1·3	13·5	25·3	13·4	5·6	0·9
Älvsborgs l. l.	32·3	15·7	10·5	1·0	31·2	0·4	6·2	2·7
Skaraborgs » »	21·5	12·7	11·0	11·4	30·1	7·2	4·7	1·4
Värmlands » »	20·2	10·7	13·9	16·8	29·5	2·7	5·7	0·5
Örebro » »	24·3	11·8	7·0	7·0	38·9	0·1	10·0	0·9
Västmanlands » »	28·5	12·5	6·7	2·6	26·8	—	22·5	0·4
Kopparbergs » »	23·2	9·5	9·0	7·6	36·8	4·1	8·3	1·5
Gävleborgs » »	20·9	4·5	8·8	14·8	41·2	3·8	2·7	3·3
Gävle stad	19·6	24·0	2·2	26·8	17·4	4·4	4·7	0·9
Västernorrlands l. l.	17·7	26·3	12·0	2·8	27·5	2·7	9·1	1·9
Jämtlands » »	10·0	14·9	12·5	18·2	35·3	0·0	8·7	0·4
Västerbottens » »	11·6	3·9	25·6	17·4	35·8	0·2	4·9	0·6
Norrbottens » »	11·0	11·7	24·0	0·4	43·2	—	4·4	5·3
Samtliga	**21·1**	**13·9**	**10·7**	**9·7**	**31·2**	**3·8**	**7·5**	**2·1**

Den vanligast förekommande formen av mödrahjälp är moderns utrustning. I 64 % av samtliga fall har hjälp utgått till detta ändamål, och kostnaderna härför belöpa sig till 31 % av totalkostnaderna. I andra rummet kommer tandvård, som lämnats 43 à 45 % av fallen. Kostnaderna härför utgöra drygt $^1/_6$ av den beviljade mödrahjälpen. Därnäst komma hemhjälp samt barnets utrustning (37—40 % av samtliga mödrahjälpsfall och 10—11 % av beviljade belopp). Kostförbättring kommer i femte rummet av de olika hjälpformerna (36 à 37 % av mödrahjälpsfallen och 14 à 15 % av kostnaderna). Barnvagn har inköpts till 12 à 15 % av mödrarna och kostnaderna härför ha belöpt sig till 3 à 4 % av mödrahjälpens totalkostnader. Den ojämförligt dyraste av hjälpformerna är moderns inackordering, men den har utgått mera sällan, i cirka 9 % av samtliga fall. Till övriga ändamål, som utgått i 9 à 11 % av fallen, räknas huvudsakligen kostnader för resor och sjukvård.

Stora olikheter föreligga emellertid mellan de skilda mödrahjälpsområdena i avseende på mödrahjälpens fördelning på olika ändamål, såsom tabellerna 3 a och 3 b visa. Bland dessa kunna särskilt nämnas följande. Moderns utrustning är som hjälpform mindre dominerande i de sex icke-landstingsstäderna än i de särskilda länen. I Kronobergs, Hallands, Örebro, Gävleborgs, Västerbottens och Norrbottens län intager den däremot en mera framträdande ställning än annorstädes. De belopp, som utgått härför, äro också i dessa län i genomsnitt högre än i andra. Tandvården får i de tre nordligaste länen stå tillbaka för andra hjälpformer; likaså i Norrköping och Hälsingborg, där man tydligen lägger särskild vikt vid kostförbättringen. I Stockholms stad och län samt i Uppsala, Västmanlands och Älvsborgs län är däremot tandvården den dominerande hjälpformen. Hemhjälp förekommer mycket sparsamt i samtliga icke-landstingsstäder, men är i Västerbottens och Norrbottens län långt mera vanlig än annorstädes. I Stockholm och Norrköping samt i Uppsala, Kronobergs, Älvsborgs, Västmanlands, Västernorrlands och Norrbottens län ha föga mera än 1 à 2 % av mödrahjälpsbeloppen gått till barnets utrustning mot cirka 20 à 25 % i Södermanlands, Gotlands och Blekinge län samt Gävle stad.

Befolkningsutvecklingen under tredje kvartalet 1943.

I statistiska centralbyråns kvartalsstatistik ha följande preliminära uppgifter sammanställts rörande antalet vigda par samt antalet levande födda och döda under tredje kvartalet 1943 med jämförelsetal för de närmast föregående åren.

Preliminära uppgifter angående antalet vigda, födda och döda juli—september 1943.

Period	Landsbygden				Städerna				Hela riket			
	Vigda par	Levande födda	Döda	Överskott av födda	Vigda par	Levande födda	Döda	Överskott av födda	Vigda par	Levande födda	Döda	Överskott av födda
1940 1 kv.	6 021	15 496	14 684	812	4 922	9 254	7 312	1 942	10 943	24 750	21 996	2 754
2 »	9 952	16 589	12 070	4 519	8 812	9 379	6 340	3 039	18 764	25 968	18 410	7 558
3 »	5 569	15 100	10 157	4 943	5 132	8 580	5 528	3 052	10 701	23 680	15 685	7 995
4 »	9 224	13 506	10 781	2 725	9 534	7 874	5 876	1 998	18 758	21 380	16 657	4 723
S:a	**30 766**	**60 691**	**47 692**	**12 999**	**28 400**	**35 087**	**25 056**	**10 031**	**59 166**	**95 778**	**72 748**	**23 030**
1941 1 kv.	4 637	13 329	14 826	[1]–1 497	3 828	8 186	7 510	676	8 465	21 515	22 336	[1] – 821
2 »	8 764	17 145	12 202	4 943	7 848	10 103	6 107	3 996	16 612	27 248	18 309	8 939
3 »	5 707	16 542	9 900	6 642	5 204	10 023	5 425	4 598	10 911	26 565	15 325	11 240
4 »	10 094	14 663	10 358	4 305	10 872	9 395	5 446	3 949	20 966	24 058	15 804	8 254
S:a	**29 202**	**61 679**	**47 286**	**14 393**	**27 752**	**37 707**	**24 488**	**13 219**	**56 954**	**99 386**	**71 774**	**27 612**
1942 1 kv.	4 612	16 225	11 730	4 495	4 095	10 424	5 917	4 507	8 707	26 649	17 647	9 002
2 »	10 035	18 552	10 711	7 841	8 985	12 010	5 605	6 405	19 020	30 562	16 316	14 246
3 »	6 189	17 781	9 070	8 711	5 759	11 495	5 041	6 454	11 948	29 276	14 111	15 165
4 »	10 713	16 194	10 088	6 106	11 998	10 924	5 482	5 442	22 711	27 118	15 570	11 548
S:a	**31 549**	**68 752**	**41 599**	**27 153**	**30 837**	**44 853**	**22 045**	**22 808**	**62 386**	**113605**	**63 644**	**49 961**
1943 1 kv.	4 986	17 572	10 984	6 588	4 630	12 490	6 010	6 480	9 616	30 062	16 994	13 068
2 »	9 792	19 482	10 849	8 633	9 325	13 975	5 911	8 064	19 117	33 457	16 760	16 697
3 »	6 093	18 622	9 493	9 129	6 061	13 214	5 433	7 781	12 154	31 836	14 926	16 910
juli	2 031	6 335	3 319	3 016	2 158	4 600	1 998	2 602	4 189	10 935	5 317	5 618
aug.	1 970	6 042	3 157	2 885	1 867	4 258	1 724	2 534	3 837	10 300	4 881	5 419
sept.	2 092	6 245	3 017	3 228	2 036	4 356	1 711	2 645	4 128	10 601	4 728	5 873

Antalet vigda par i hela riket under tredje kvartalet 1943 är ungefär lika stort som under samma kvartal närmast föregående år. Liksom fallet var under andra kvartalet föreligger ökning endast för städerna, medan antalet vigslar för landsbygden något minskats. För de tre gångna kvartalen i år håller sig antalet vigda par, vad angår landsbygden, vid ungefär samma nivå som år 1942 men överstiger för städernas vidkommande avsevärt 1942 års motsvarande höga siffra.

Antalet levande födda under var och en av månaderna juli—september visar vid jämförelse med samma månader de båda närmast föregående åren en avgjord ökning såväl för hela riket som för landsbygden och städerna. Ökningen

[1] Underskott betecknas med minus.

är som vanligt under senare tid mest framträdande för städerna, varvid särskilt är att märka den alltjämt fortgående stegringen av antalet födelser i Stockholms stad. Födelsesiffran för tredje kvartalet 1943 är den högsta, som observerats sedan i början av 1920-talet. För de tre första kvartalen under året uppgår antalet levande födda till sammanlagt 95 355 mot 86 487 under närmast föregående år.

Antalet dödsfall under tredje kvartalet i år var jämförelsevis lågt i nära nog alla delar av landet, men uppvisar — i likhet med andra kvartalet — såväl för landsbygden som städerna någon stegring vid jämförelse med de särdeles låga siffrorna för motsvarande kvartal under närmast föregående år. Den gynnsamma dödligheten har bidragit till, att överskottet av födda under tredje kvartalet varit högre än som brukar vara fallet. För de tre första kvartalen i år uppgår överskottet av födda till sammanlagt 46 675 mot 38 413 för samma tid under år 1942.

De erkända sjukkassornas verksamhet år 1941.

I en nyligen utkommen redogörelse för de erkända sjukkassorna år 1941 har pensionsstyrelsen fortsatt den tidigare serien av berättelser rörande det statsunderstödda sjukkasseväsendet.[1] Förutom textavdelning omfattar publikationen en tabellbilaga, som innehåller statistiska uppgifter om varje särskild lokalsjukkassa och centralsjukkassa samt översikter angående dessa kassors verksamhet inom olika centralsjukkasseområden. I det följande lämnas några uppgifter ur publikationen jämte vissa jämförelsesiffror för år 1940.

Antal sjukkassor. Hela antalet erkända sjukkassor var vid slutet av år 1941 1 581. Av dessa voro 28 centralsjukkassor och 1 553 lokalsjukkassor. Sedan slutet av år 1940 var antalet centralsjukkassor oförändrat, medan antalet lokalsjukkassor hade stigit med 42. Under året hade 45 sådana kassor nybildats och 3 upphört med sin verksamhet.

De erkända sjukkassorna kunna indelas i allmänna sjukkassor samt yrkes- och fabrikssjukkassor, av vilka de senare uteslutande eller huvudsakligen äro avsedda för anställda vid visst eller vissa företag eller i visst yrke. Av centralsjukkassorna voro 21 allmänna samt 7 yrkes- och fabrikssjukkassor, medan för lokalsjukkassorna motsvarande tal voro 1 511 och 42. Av de allmänna lokalsjukkassorna voro 135 stadskassor och 1 376 landsbygdskassor. De förra voro verksamma enbart i en stad (84 kassor) eller därjämte i en eller flera landskommuner (51 kassor), medan landsbygdskassornas verksamhetsområde var en eller flera landskommuner eller ock endast en del av en landskommun. Enbart i Stockholm, Göteborg och Malmö voro 26 lokalsjukkassor verksamma. Att landskommuner voro fördelade på mer än en lokalsjukkassa förekom jäm-

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1943, sid. 299.

förelsevis ofta i de stora Norrlandskommunerna. — För yrkes- och fabrikssjukkassorna voro verksamhetsområdena mycket växlande, vilket beror på att lagstiftningen för dessa kassor icke, såsom i fråga om de allmänna sjukkassorna, genom normerande bestämmelser reglerat områdenas storlek och utformning. På flertalet platser, där yrkessjukkassor finnas, bedriva även allmänna lokalsjukkassor verksamhet.

Sjukkassornas medlemsantal. Antalet medlemmar i de erkända sjukkassorna, vilket vid 1940 års slut uppgick till 1 476 324, ökades under år 1941 med 167 064 eller 11·3 % till 1 643 388 vid årets utgång. Medlemsökningen var under år 1941 betydligt större än år 1940. Medlemmarnas fördelning efter kön och olika slag av kassor vid slutet av åren 1940 och 1941 framgår av följande sammanställning:

	Män		Kvinnor		Tillhopa	
	1940	1941	1940	1941	1940	1941
Allmänna sjukkassor	692 719	762 755	703 332	799 853	1 396 051	1 562 608
Stadskassor	286 723	318 656	362 402	411 211	649 125	729 867
Landsbygdskassor	405 996	444 099	340 930	388 642	746 926	832 741
Yrkes- och fabrikssjukkassor	57 226	57 272	23 047	23 508	80 273	80 780
Samtliga kassor	**749 945**	**820 027**	**726 379**	**823 361**	**1 476 324**	**1 643 388**

Av medlemmarna voro sålunda vid 1940 års slut 50·8 % män och 49·2 % kvinnor. Under år 1941 ökades antalet män med 70 082 och antalet kvinnor med 96 982, varigenom männens andel av hela medlemsantalet vid 1941 års slut nedgick till 49·9 % och kvinnornas ökades till 50·1 %. Bland de allmänna sjukkassorna ökades medlemsantalet i stadskassorna med 12·4 % och i landsbygdskassorna med 11·5 %.

Antalet sjukkassemedlemmar i relation till den vuxna befolkningen i riket (15 år och däröver), som år 1920 var 17·1 %, år 1930 21·6 % och 1935 19·1 %, hade år 1938 uppnått 25·1 %. Under år 1939 ökades relationstalet ytterligare till 27·3 %, år 1940 till 29·1 % och år 1941 till 32·2 %. Medelåldern för medlemsbeståndet i dess helhet uppgick vid slutet av år 1941 till 38·2 år, vilket innebär en nedgång från år 1940 med 0·6 år. Beträffande sjukkasseverksamhetens utbredning inom olika delar av riket må här endast nämnas, att anslutningen till sjukkassorna i förhållande till folkmängden var störst i Södermanlands och Västmanlands län (42·6 resp. 39·8 %) samt minst i Norrbottens (16·0 %), Blekinge och Kronobergs län (22·4 resp. 23·5 %).

Sjukpenningens storlek utgör i erkänd sjukkassa lägst en krona och i regel högst sex kronor. Försäkringen gäller icke alltid samma sjukpenning under hela sjukhjälpstiden. Av samtliga sjukkassemedlemmar hade 24·8 % tillförsäkrat sig 1 kr. vid sjukdomstidens början: för 5·7 % var beloppet 1·50 kr., för 34·9 % 2 kr., för 1·1 % 2·50 kr., för 22·3 % 3 kr., för 0·3 % 3·50 kr. och för 10·9 % 4 kr. eller däröver. Sammanlagt 1 399 011 medlemmar hade tillgång till försäkring för sjukvård åt sina barn under 15 år.

De kvinnliga medlemmarna äro även obligatoriskt tillförsäkrade moderskapshjälp från de erkända sjukkassorna. Av de kvinnliga medlemmarna be-

funno sig år 1941 637 251 i åldern 15—45 år, vilket innebär, att 41·4 % av den kvinnliga befolkningen i samma åldrar voro moderskapsförsäkrade i erkänd sjukkassa mot endast 35·8 % vid 1940 års slut.

Antal sjukdomsfall och sjukdagar samt barnsbördsfall. I efterföljande tablå lämnas uppgifter om antalet redovisade sjukdomsfall samt antalet dagar, för vilka kassorna utgivit sjukpenning och sjukvårdsersättning. Antalet fall och dagar per år och 100 medlemmar angives i tablån, dels för män och dels för kvinnor samt dessutom för män, kvinnor och barn tillsammans (under rubriken samtliga).

	År 1940	Per 100 medlemmar			År 1941	Per 100 medlemmar		
	Antal	män	kv.	samtl.	Antal	män	kv.	samtl.
Sjukdomsfall.								
Allmänna sjukkassor	398 919	29·5	28·5	30·4	464 397	30·2	31·4	32·3
Därav i städerna	194 708	30·5	30·2	31·7	227 610	30·5	33·4	33·7
på landsbygden . .	204 211	28·8	26·7	29·3	236 787	30·0	29·3	31·1
Yrkes- och fabrikssjukkassor	25 823	31·1	37·4	33·4	26 634	31·4	37·9	34·0
Samtliga sjukkassor	**424 742**	**29·6**	**28·8**	**30·6**	**491 031**	**30·3**	**31·6**	**32·4**
Sjukdagar.	Tusental				Tusental			
Allmänna sjukkassor	16 003	1 144	1 232	1 222	16 965	1 069	1 217	1 181
Därav i städerna	8 218	1 291	1 323	1 339	8 876	1 217	1 331	1 316
på landsbygden . .	7 785	1 041	1 131	1 118	8 089	963	1 092	1 061
Yrkes- och fabrikssjukkassor	667	787	1 016	863	674	769	1 023	861
Samtliga sjukkassor	**16 670**	**1 117**	**1 225**	**1 202**	**17 639**	**1 047**	**1 211**	**1 164**

Sjukdomsfrekvensen inom sjukkassorna har i regel varit något högre för kvinnor än för män.

Antalet sjukdagar per fall i samtliga sjukkassor var år 1941 35·9 mot 39·2 år 1940. Sjukpenningen per sjukdag var i genomsnitt 2·05 kr. (år 1940 2·08 kr.) och sjukpenningens hela belopp per sjukdomsfall 70·69 kr. mot 78·61 kr. år 1940. Av centralsjukkassorna redovisades år 1941 36 418 barnsbördsfall eller 61 fall per 1 000 kvinnor i åldern 15—45 år. Motsvarande tal för år 1940 var 60. Kassorna utbetalade såsom moderskapshjälp i medeltal 124·70 (123·84) kr.

Ekonomiska förhållanden. För samtliga erkända sjukkassor uppgick årsinkomstens totalbelopp under år 1941 till 70·7 milj. kr. emot 64·4 milj. kr. år 1940. Därav utgjorde fasta avgifter 44·8 (40·8) milj. kr., statsbidrag 19·4 (17·5) milj. kr. och kommunbidrag 2·6 (2·4) milj. kr. Statsbidraget beräknades till 12·46 (12·28) kr. per medlem. I förhållande till erlagda fasta medlemsavgifter utgjorde statsbidraget 43·4 (42·9) %. Sjukkassornas utgifter voro år 1941 61·1 milj. kr. emot 56·6 milj. kr. år 1940. Av beloppet utgick 34·7 (33·4) milj. kr. i form av sjukpenning, 6·1 (5·0) milj. kr. såsom sjukhusvårdsersättning, 6·8 (5·7) milj. kr. såsom läkarvårdsersättning och 4·5 (3·9) milj. kr. såsom moderskapshjälp. Kassornas tillgångar över skulder uppgingo vid slutet av år 1941 till 61·7 milj. kr. mot 52·0 milj. kr. år 1940.

Kostnaderna för livsmedel, bränsle och lyse i november 1943.

De medelpriser på livsmedel, bränsle och lyse, som meddelas i tabellen på följande sidor, äro beräknade på noteringar i detaljhandeln från socialstyrelsens ombudsorter omkring mitten av november månad. Noteringarna ha bearbetats på samma sätt som i oktober, och även viktsystemet[1] är detsamma som föregående månad.

I fråga om livsmedel har sedan oktober månad inträffat en del prisförskjutningar, vilka emellertid i det närmaste uppvägt varandra. Genom ändringar av gällande normalpriser ha prishöjningar ägt rum på ägg, soppkött och strömming och sänkningar noterats på nötstek, köttfärs, fläskkotletter och salt sill. Inom posten bränsle och lyse ha ett par obetydliga förändringar ägt rum, bland vilka endast må nämnas, att medelpriset för elektrisk ström till följd av mindre taxesänkningar på ett par ombudsorter sjunkit med ett tiondels öre, vilket likväl icke framträder vid avrundning till helt tal.

De inträdda förändringarna ha i 1935 års serie medfört en sänkning i förhållande till oktober av indextalet för bränsle och lyse, medan indextalen för livsmedel samt livsmedel, bränsle och lyse tillhopa blivit oförändrade. I 1914 års serie inträdde ingen förändring av indextalen. I förhållande till prisläget i december 1942 voro i november livsmedelskostnaderna 1·7 % och kostnaderna för bränsle och lyse 0·3 % lägre än vid förstnämnda tidpunkt. För dessa båda poster tillhopa utgjorde sänkningen 1·5 %.

Anknytas de sålunda framräknade förändringarna till de officiella indextalen i december 1942, erhålles i serien med 1935 som bas för livsmedel indextalet 158 mot 161 i december och för bränsle och lyse 179 mot 180 i december. Indextalet för posterna livsmedel, bränsle och lyse tillhopa har sedan december sjunkit två enheter från 163 till 161. I serien med juli 1914 som bas erhållas för samma poster indextalen 203, 247, och 208, vilka äro resp. fyra, en och tre enheter lägre än i december. En jämförelse av prisutvecklingen sedan år 1935 lämnas i följande tablå.

	Årsmedeltal								1942	1943			
	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	dec.	juni	sept.	okt.	nov.
År 1935 = 100													
Livsmedel	100	104	108	111	116	132	151	162	161	161	159	158	158
Bränsle och lyse .	100	102	108	110	111	146	164	177	180	182	180	180	179
Tillhopa	100	104	108	111	115	133	153	163	163	163	161	161	161
Juli 1914 = 100													
Livsmedel	129	133	138	143	148	169	194	208	207	207	205	203	203
Bränsle och lyse .	137	140	149	152	152	201	226	244	248	250	247	247	247
Tillhopa	130	134	140	144	149	173	198	212	211	211	209	208	208

Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för bostad, kläder, skatter m. m.), vilket uträknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen för september 1943 153, om år 1935 tages till basperiod, och 239, om juli 1914 sättes lika med 100 (se Soc. Medd. årg. 1943, sid. 786).

[1] Se Soc. Medd. årg. 1943, sid. 799.

Detaljhandelspriser (i öre) på livsmedel, bränsle och lyse i

K = kortransonering. N = normalpriser. Ö = överens-

Varuslag	Gällande regleringar nov. 1943	1914	1935	Aug. 1939	1942	Nov. 1942	Dec. 1942	Sept. 1943	Okt. 1943	Nov. 1943	Nov.-prisernas förändringar i % sedan aug. 1939	Nov.-prisernas förändringar i % sedan nov. 1942
Mjölk, oskum. resp. stand. l	N	15	21·5	25·2	*28·8	28·9	28·9	29·2	29·2	29·2	+ 15	0
Ost, helf. resp. fetth. 27 + kg	K,N	162	177	215	*270	276	276	276	276	276	+ 62	— 1
Mejerismör . . . . . »	K,N	239	268	341	455	456	456	455	455	455	+ 34	—
Bordsmargarin, ej smörbl. »	K,N	144	135	170	300	300	300	300	300	300	+ 76	—
Ägg, färska . . . . . »	K,N	142	154	172	332	374	374	*368	369	390	+124	+ 3
Nötkött: stek . . . . . »	K,N	116	179	218	326	318	318	*366	366	326	+ 44	— 1
soppkött . . . »	K,N	95	143	169	264	273	273	*260	260	277	+ 59	— 2
malet (köttfärs) »	K,N	·	172	208	310	311	311	314	314	311	+ 48	— 1
Gödkalvkött: stek . . . »	K,N	130	217	269	379	359	359	367	359	359	+ 34	0
bog . . . »	K,N	·	·	·	·	·	(325)	315	324	325	·	·
Fårstek, färsk . . . . . »	K,N	130	205	260	427	469	467	472	470	469	+ 79	— 1
Hönskött . . . . . »		·	124	157	385	414	416	*403	396	378	+141	— 9
Kaninkött . . . . . »		·	·	·	·	·	(450)	320	299	283	·	·
Fläskkotlett i bit . . . »	K.N	·	·	·	·	·	(362)	422	422	395	·	·
Salt sidfläsk . . . . . »	K,N	137	182	230	354	359	358	386	386	386	+ 68	+ 8
Rökt skinka, rullad . . »	K,Ö	·	312	369	528	542	542	*560	559	558	+ 54	+ 5
Fläskkorv . . . . . »	K,Ö	·	·	172	280	294	294	300	297	296	+ 70	— 1
Falukorv . . . . . »	K,Ö	·	·	·	·	·	(325)	335	333	332	·	·
Oxlever . . . . . »	K,N	·	·	·	·	·	(289)	288	273	274	·	·
Blodpudding . . . . . »	Ö	·	·	·	·	·	(186)	167	151	149	·	·
Fiskfärs, kokt . . . . . »		·	·	·	·	·	(278)	278	282	282	·	·
Färsk fisk: sill . . . . »	N	35	62	74	116	106	106	*125	126	126	+ 53	+ 6
strömming . »	N	39	57	64	131	142	143	109	115	128	+ 98	—11
makrill . . »	N	·	·	·	·	·	—	151	155	155	·	·
abborre . . »	N	76	110	112	216	216	219	204	204	205	+ 78	— 8
gädda . . . »	N	110	153	168	322	319	319	306	307	307	+ 80	— 5
torsk . . . »	N	57	89	90	172	147	147	*102	102	103	+ 42	—15
rödspotta . . »	N	81	145	150	293	271	271	*228	227	228	+ 79	— 1
kolja . . . . »	N	·	116	116	244	217	213	*163	162	162	+ 59	—15
Salt sill . . . . . »	N	45	62	55	203	210	206	*225	226	206	+263	— 5
Ansjovis, hel . . . ¼burk		·	·	·	·	·	(146)	*138	136	136	·	·
Vetemjöl . . . . . kg	K	33	38	43	47	47	47	47	47	47	+ 9	— 1
Rågmjöl . . . . . »	K	23	24	27	33	34	34	33	33	33	+ 22	— 1
Samsiktmjöl . . . . . »	K	29	33	36	40	37	*37	37	37	37	·	— 1
Havregryn, ångprep. . . »	K	42	35	43	66	62	61	61	61	61	+ 37	— 4
Risgryn . . . . . »	K,N	41	40	45	135	140	140	139	139	139	+214	0
Makaroner . . . . . »	K	·	·	·	79	79	79	80	80	80	·	— 1
Grovt spisbröd . . . . »	K,Ö	43	59	66	80	81	81	83	83	83	+ 24	0
Knäckebröd . . . . . »	K,Ö	·	82	85	95	96	96	99	99	99	+ 12	0
Sötlimpa (V-R-bröd) . . »	K,N	40	58	66	76	72	72	74	74	74	+ 9	—
Samsiktbröd . . . . . »	K,N	·	·	·	·	·	·	68	68	68	·	·
Grovt rågbröd . . . . . »	K,N	31	45	51	62	60	60	59	59	59	+ 16	— 2
Skorpor av vete . . . . »	K	78	132	144	189	191	191	198	198	198	+ 34	+ 1
Matbröd ⎫ bakat m. vatten »	K,N	46	72	82	93	92	92	94	94	94	+ 13	0
av vete ⎭ bakat m. mjölk »	K,N	61	85	96	104	103	103	102	102	102	+ 4	— 3
Mjukt kaf-⎫ bullar o d. »	K	·	97	113	157	158	158	160	160	160	+ 41	+ 1
febröd ⎭ wienerbröd . »	K	·	·	·	·	·	(292)	*328	329	330	·	·
Kaffe: santosblandning . »	K	·	291	288	530	544	544	551	551	552	+ 92	+ 2
mest gångbara sort . »	K	·	·	·	563	576	576	581	581	581	·	+ 1
Kaffesurrogat . . . . . »		·	·	·	249	249	249	229	229	229	·	— 8
Kakao i paket . . . . . »	K	·	·	·	·	·	370	370	370	370	·	·
Bitsocker . . . . . »	K	65	46	48	68	70	70	69	69	69	+ 46	—

genomsnitt för socialstyrelsens ombudsorter 1914—november 1943.

kommelsepriser. B = beslag och prisreglering.

Varuslag	Gällande regleringar nov. 1943	1914	1935	Aug. 1939	1942	Nov. 1942	Dec. 1942	Sept. 1943	Okt. 1943	Nov. 1943	Nov.-prisernas förändringar i % sedan aug. 1939	Nov.-prisernas förändringar i % sedan nov. 1942
Matsalt . . . . . kg		10	15	15	25	25	25	26	26	26	+ 69	+ 2
Jäst . . . . . hg		.	.	.	.	.	.	17	17	17	.	.
Gula ärter . . . . . kg	K,N	35	48	41	84	80	80	79	74	74	+ 78	— 8
Bruna bönor . . . . . »	K,N	49	62	113	142	141	141	141	140	140	+ 24	—
Ärter på burk, hush.- ½ burk		.	46	53	83	91	92	94	94	94	+ 77	+ 3
Potatis, gammal . . . . kg		9	12·2	[1]15·7	24·7	19·2	19·8	20·4	18·6	17·9	+ 13	— 7
Morötter . . . . . »		.	27	36	54	32	33	35	32	30	— 19	—10
Kålrötter . . . . . »		.	.	.	.	.	(23)	27	24	22	.	.
Vitkål . . . . . »		.	24	29	55	27	28	30	27	26	— 7	—
Lök, gul . . . . . »		.	.	.	.	.	(190)	161	133	111	.	.
Tomater, svenska . . . »		.	.	90	372	326	402	137	226	336	+255	— 2
Spenat . . . . . »		.	.	.	.	.	.	161	170	207	.	.
Ätäpplen: svenska . . . »	N	} .	101	94	252	{ 163	167	146	154	171	.	.
importerade . »	N	}				{ .	.	.	.	.	.	.
Apelsiner . . . . . »	N	.	76	82	237	—	—	226	—	—	.	.
Citroner . . . . . »	N	.	.	.	.	.	(223)	215	216	217	.	.
Katrinplommon . . . . »	K,Ö	.	101	84	190	205	204	205	208	207	+145	+ 1
Tork. äpplen (ringäpplen) »	K,Ö	.	.	.	298	325	327	325	330	328	.	— 1
Torkade nypon, orensade »		.	.	.	.	.	(373)	367	370	370	.	.
Pilsner . . . . . ⅓ l		.	24	24	32	32	32	32	32	32	+ 34	— 1
Svagdricka l		6	15	16	21	22	22	*26	26	26	.	.
Såpa . . . . . kg	K	.	46	51	93	93	93	92	92	92	+ 82	—
El. ström (inkl. div. avg.) kWh		.	35	32	34	34	34	33	33	33	+ 1	— 3
Kokgas (inkl. div. avg.) kbm		.	17	17	24	24	24	21	21	21	+ 44	0
Björkved, helved, hemk. »	N	740	945	1 125	1 985	2 015	2025	2 145	2 145	2 145	+ 74	— 3
Barrved » » »	N	595	730	885	1 745	1 815	1825	1 930	1 930	1 930	+ 98	— 3
Pannved » » »	N	.	.	.	1 590	1 635	1645	*1610	1 610	1 625	.	—10
Kol: antracit-, hemkört hl	B	411	614	637	985	981	981	979	980	980	+ 54	0
hushålls-, prima hemk. »	B	242	291	326	571	568	568	571	572	572	+ 75	0
Koks: c:a 20—40 mm hemk. »	B	.	230	263	511	511	512	511	511	511	+ 95	0
c:a 40-60 el. 60-80 mm hemk. »	B	.	215	249	481	481	481	478	479	478	+ 94	+ 1

[1] Medeltal av julipriserna på gammal och augustipriserna på färsk potatis.

Anmärkning till tabellen. Priserna äro före augusti 1943 ovägda medeltal för 49 orter (år 1914 44 orter) och fr. o. m. nämnda månad vägda medeltal för 60 orter. Medieval stil betecknar medeltal för 15—25 särskilda orter. Tal inom parentes äro beräknade priser. Asterisk (*) vid ett pris betecknar, att en företagen ändring i fråga om den noterade kvaliteten eller annat därmed jämställt förhållande inverkat på de i tabellen medtagna medeltalen fr. o. m. ifrågavarande noteringstillfälle, varigenom full jämförbarhet med medeltal av äldre datum icke ernås. Vid uträkningen av den procentuella förändringen i kolumnerna längst till höger ha olikheter i kvalitativt o. dyl. avseende eliminerats. Dessa tal ha räknats på absoluta tal med en decimal.

*

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1938, sid. 127, och årg. 1943, sid. 801). Antalet noteringsorter uppgår numera till 25. Generalindextalen med september 1931 = 100 framgå av nedanstående uppställning.

Aug. 1939	Dec. 1942	Juni 1943	Aug. 1943	Sept. 1943	Okt. 1943	Nov. 1943
107·3	160·0	159·4	158·7	158·8	158·8	158·8

Sättes augusti 1939 = 100, blir generalindextalet för november 1943 148·0.

Arbetsmarknaden under november 1943.

Läget på arbetsmarknaden under november kännetecknades av en för årstiden normal minskning i efterfrågan på arbetskraft samt inskränkningar av den i såväl jordbruket som byggnadsverksamheten och vissa industrier förut sysselsatta arbetskraften. De försämrade avsättningsmöjligheterna på utländska marknader föranledde därjämte ytterligare driftsinskränkningar inom vissa exportindustrier, främst massafabrikerna.

I det följande anförda data från de olika statistiska serier, som belysa utvecklingen på arbetsmarknaden, ge en översikt av förhållandena under november med avseende på tillgång och efterfrågan på arbetskraft samt sysselsättning och arbetslöshet.

Vid de offentliga arbetsförmedlingarna var antalet arbetsansökningar 7 % lägre än föregående månad. Minskningen var dock obetydlig i fråga om den manliga arbetskraften och hänförde sig nästan uteslutande till förmedlingarnas kvinnliga avdelning. Antalet lediga platser var omkring 22 % lägre. Nedgången i efterfrågan gällde i lika grad manlig och kvinnlig arbetskraft. Genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 129 i november mot 109 i oktober. Den samtidiga minskning av såväl tillgång som efterfrågan på arbetskraft, som enligt ovan anförda sammanfattningstal skulle ha ägt rum under redovisningsmånaden, förklaras av att den i förmedlingsstatistiken ingående arbetshjälpen till jordbruket hade mycket liten omfattning under november. Ser man till förhållandena inom enbart industrigruppen, inklusive byggnadsverksamhet, visade antalet arbetsansökningar en ökning med 10 % och antalet lediga platser en minskning med 16 %. Medelantalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde inom de industriella verksamhetsområdena 267 mot tidigare 204. — Genom arbetsförmedlingarnas medverkan tillsattes sammanlagt något över 68 800 platser under november, vilket innebär en minskning med 15 900 jämfört med oktober. Även nedgången i förmedlingsresultatet berodde huvudsakligen på att förmedlingen av frivillig arbetshjälp till jordbruket kunnat nästan helt avvecklas. Antalet tillsatta platser av ifrågavarande slag utgjorde sålunda endast 250 under redovisningsmånaden mot mer än 14 000 i oktober.

Socialstyrelsens sysselsättningsindex för industri och angränsande verksamhetsgrenar ger vid handen, att antalet i arbete varande arbetare var något, ehuru ganska obetydligt lägre vid rapporttillfället i slutet av november än i slutet av oktober. Sysselsättningsminskningen framträdde huvudsakligen inom de säsongbetonade verksamhetsområdena, nämligen byggnadsverksamheten, byggnadsämnesindustrierna och sågverken samt därjämte även inom bl. a. pappersmasseindustrin. Antalet arbetare, som voro permitterade på grund av arbetsbrist men kvarstodo såsom sysselsättningsreserv vid respektive företag,

utgjorde ej fullt 2 % av hela antalet anställda arbetare mot något över 1 % månaden förut. Poängsiffran för arbetstillgången var densamma vid senaste och närmast föregående redovisningstillfälle eller 3·7, vilket betecknar »god arbetstillgång».

De senast tillgängliga preliminära siffrorna för arbetslösheten inom fackförbunden utvisa, att vid månadsskiftet oktober/november 4·4 % av de rapporterande förbundens medlemmar voro arbetslösa mot 3·5 % en månad tidigare.

Antalet till arbetsmarknadskommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa, varom uppgifter föreligga intill utgången av november månad, utgjorde vid denna tidpunkt 7 462, vilket innebär en ökning under månaden med 2 028 eller 37·3 %. Ökningen av antalet hjälpsökande var särskilt stor i Västernorrlands län samt i Göteborgs stad. Av samtliga hjälpsökande arbetslösa voro 2 803 sysselsatta vid angelägna arbeten för försvaret och folkförsörjningen, varför antalet i egentlig mening arbetslösa utgjorde 4 659.

En sammanfattande jämförelse av förhållandena under redovisningsmånaden med läget vid motsvarande tid ett år tidigare visar i fråga om relationen mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft, att antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser var något högre än året förut, eller 129 mot 114; motsvarande jämförelsetal för enbart industri och byggnadsverksamhet voro dock 267 resp. 264. Beträffande sysselsättningsnivån inom industrin kan konstateras, att antalet i arbete varande arbetare var något lägre än i fjol. Enligt föreliggande preliminära uppgifter från socialstyrelsens undersökning av arbetstiden inom industrin under en vecka i november var däremot medelantalet arbetstimmar i veckan per arbetare något högre än år 1942, eller 47·3 timmar mot 47·2. Bl. a. till följd av myndigheternas åtgärder i syfte att motverka förekomsten av korttidsarbete genom överförande av arbetare från verksamhetsgrenar med förkortad arbetstid till andra yrkesområden hade i november 1943 endast 2·8 % av de sysselsatta arbetarna förkortad arbetstid mot i november året förut 4·7 %. — Fackföreningsarbetslösheten var fortfarande lägre än år 1942, eller 4·4 % mot 4·8 %, under det att till följd av de under den senaste tiden företagna driftsinskränkningarna vid pappersmassefabrikerna antalet hjälpsökande kommit att överstiga siffran för november 1942 med närmare 800.

På grundval av föreliggande statistiska uppgifter samt upplysningar, som meddelats av arbetsförmedlingar och företag, lämnas här nedan en översikt av förhållandena på arbetsmarknaden under november inom olika områden av näringslivet.

Inom jordbruket inträdde en betydligt minskad efterfrågan på arbetskraft av skilda slag, sedan höstbruket avslutats och vakanserna bland den årsanställda personalen till större delen fyllts vid månadens ingång. På många håll var dock det under november kvarstående behovet av arbetskraft större än tillgången på sökande, varför många platser för såväl gift som ogift personal fortfarande stodo obesatta vid månadens slut. Behovet av tillfällighetspersonal för rotfruktsskörden och för tröskning kunde i huvudsak tillgodo-

ses. — Betupptagningen var på de flesta håll avslutad under månadens förra del.

Vid skogsavverkningarna tillsattes genom arbetsförmedlingarnas medverkan inemot 15 000 platser, varav 11 300 med sökande från andra yrken. Överföringen av arbetskraft från andra områden av näringslivet hade dubbelt så stor omfattning som i oktober. Vid månadens utgång kvarstod enligt inventeringsuppgifter från de större avverkarna ett ytterligare arbetskraftsbehov av 11 000 man, som ej kunde anskaffas av avverkarna själva.

På de industriella arbetsområdena var efterfrågan på arbetskraft mindre än tidigare. Vid gruvorna synes behovet av nyrekryteringar för närvarande vara fyllt. Metallindustrin hade alltjämt god sysselsättning, men även här uppgavs en av olika skäl betingad minskning ha inträtt i efterfrågan på ytterligare personal, även då det gällde utlärda yrkesarbetare. Sågverken och massafabrikerna redovisade omfattande driftsinskränkningar. Inom livsmedelsindustrierna förelåg bl. a. vid chokladfabrikerna en säsongbetonad ökning av efterfrågan på kvinnlig personal. Textil- och beklädnadsindustrierna rapporterade likaledes tämligen goda sysselsättningsförhållanden med markerad efterfrågan på särskilt yngre väverskor och spinnerskor; förkortad arbetstid förekom dock i viss utsträckning inom jute- och linneindustrin samt vid trikåfabriker. Vid såväl garverier som skofabriker förekommo ytterligare återanställningar av den vid skoransoneringens ikraftträdande entledigade personalen. I övrigt må nämnas, att vissa porslinsfabriker och ett par glasbruk företogo tämligen betydande utökningar av arbetsstyrkan under månaden.

Inom byggnadsämnesindustrierna noterades säsongminskningar av tegelbrukens personal, under det att cementfabriker och kalkbruk icke redovisade några inskränkningar i driften sedan föregående månad. Byggnadsverksamheten visade en för årstiden sedvanlig nedgång av sysselsättningen. På grundval av särskilda uppgifter, som inhämtats från byggnadsfackföreningarna i vissa större städer, kan man beräkna, att antalet arbetslösa byggnadsarbetare i hela riket vid utgången av november icke i någon väsentlig grad översteg antalet vid samma tidpunkt föregående år (16·6 %).

Inom landtransporten minskade efterfrågan på arbetskraft ytterligare under november, samtidigt som en ökning av antalet arbetssökande kunde noteras. För hamn- och stuveriarbetare var arbetstillgången av ungefär samma omfattning som föregående månad men avsevärt mindre än vid motsvarande tid i fjol.

Sjömanshusen redovisade sammanlagt 1 414 påmönstringar och 2 320 avmönstringar. Motsvarande siffror för oktober voro 2 301 och 2 372 samt för november föregående år 1 560 och 2 190. Stort överskott förelåg på både däcks- och maskinpersonal.

Inom affärs- och lagerbranschen efterfrågades kvinnlig extrapersonal för julhandeln. På grund av den ringa tillgången på sökande med bransch- och affärsvana kunde behovet icke tillgodoses i önskvärd utsträckning. För manliga biträden däremot voro arbetstillfällena relativt fåtaliga. Inom kontorsbranschen märktes en ökad efterfrågan på kvinnliga kontorister liksom även

på kvalificerade stenografer och maskinskriverskor. Manliga sökande hade liksom tidigare svårare att finna anställning.

Inom hotell- och restaurangbranschen var arbetstillgången fortfarande knapp för serveringspersonal, medan brist förelåg på diskerskor och köksbiträden.

Gruppen hälso- och sjukvård uppvisade en för månaden sedvanlig minskning av antalet arbetssökande, i synnerhet sjukvårdsbiträden, och svårigheter förelågo att tillgodose behovet av vikarier. Inom frisöryrket blev bristen på damfrisörskor inför säsongen mera markerad än tidigare.

Det husliga arbetsområdet kännetecknades av sedvanlig avmattning i efterfrågan på arbetskraft inom flertalet yrkesgrupper. Bristen på sökande till fasta platser skärptes ytterligare mot slutet av månaden, emedan ombyte av platser ej är så ofta förekommande inför julhelgen. Omsättningen på personal var dock ovanligt livlig för årstiden. I fråga om den tillfälliga hemhjälpen syntes efterfrågan och tillgång på arbetskraft väl svara mot varandra.

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under november 1943.

Arbetsförmedlingsverksamheten. Vid de offentliga arbetsförmedlingarna tillsattes under månaden 68 833 platser, varav 44 481 manliga och 24 352 kvinnliga. Förmedlingsverksamheten vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna samt inom olika yrkesgrupper framgår av tab. 1—5 i tabellavdelningen.

Av arbetsförmedlingarnas rapporter framgår, att under månaden utplacerades 286 personer till frivillig värnpliktstjänstgöring och 1 058 till luftbevakning. Av de sistnämnda voro 161 kvinnor.

Till belysning av samarbetet mellan arbetsförmedlingsorganen inom skilda delar av landet må nämnas, att i samverkan mellan olika kontor och ombud under november 7 399 platser tillsattes, varav 6 427 manliga och 972 kvinnliga. Genom denna interlokala förmedlingsverksamhet erhöllo 4 380 personer (3 863 män och 517 kvinnor) arbetsanställning i annat län än det, inom vilket ansökan om arbete ingivits.

Arbetskraft till skogsbruket. Inventeringen av arbetskraft anställd för avverkningsarbeten hos produktionspliktiga avverkare omfattade den 30 november endast *större* avverkare (jfr septemberrapporten 1943). Inventeringsresultatet redovisas i tab. 6 i tabellavdelningen. Av tabellen framgår, att den redovisade arbetsstyrkan vid avverkningarna uppgick till 66 100 man, vilket innebär en ökning under månaden med 18 600. Det ytterligare arbetskraftsbehovet uppskattades till 21 800. Av dessa ansågo sig dock avverkarna kunna anskaffa 10 800 man, varför den uppgivna bristen utgjorde 11 000 mot 16 900

föregående månad. På grund av den ändrade redovisningen kunna icke några jämförelser göras med förhållandena vid samma tidpunkt föregående år.

Genom arbetsförmedlingarna placerades under november 14 915 man i skogsarbete. Av dessa kommo 11 306 från andra yrkesområden än skogsbruket.

Åtgärderna för frivillig överföring av arbetskraft till skogsbruket från andra yrkesområden ha resulterat i att vid november månads utgång 848 huggarkurser pågingo i olika delar av landet med sammanlagt 8 319 deltagare. Dessa åtnjöto särskilda förmåner, för vilka tidigare redogjorts (majrapporten 1942). Dylika förmåner tillkommo dessutom 4 414 till skogsbruket överflyttade arbetare, som icke deltogo i huggarkurser.

Av de tjänstepliktiga, tillhörande årsklass 1943, befunno sig vid november månads utgång 3 231 man i skogsarbete. Det särskilda bidrag om 2 kronor per dag, som kan utgå till vid skogsarbete ovan tjänstepliktig, tillkom 2 591 av dessa.

Sammanlagt åtnjöto vid november månads utgång 15 324 arbetare, som tillförts skogsbruket från andra yrkesområden, statligt kontant bidrag.

Hjälpverksamheten för arbetslösa. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid november månads utgång till 7 462, vilket i jämförelse med föregående månad innebär en ökning med 2 028 eller 37·3 %. Av hela antalet hjälpsökande voro 98 (1·3 %) kvinnor. De arbetslösas fördelning på län och yrkesgrupper m. m. framgår av tab. 13 och 14 i tabellavdelningen.

Under november månad beviljades statsbidrag till för försvaret och folkförsörjningen betydelsefulla beredskapsarbeten, vilkas sammanlagda kostnader beräknas till 2·8 milj. kronor. Under tiden 1 juli—30 november 1943 har kommissionen beviljat statsbidrag till statliga och statskommunala beredskapsarbeten, kostnadsberäknade till 5·1 milj. kronor. Statsbidrag beviljades vidare till 2 av Arbetarnas bildningsförbund anordnade studiekurser i Göteborg och Bommersvik (Sthlm) för arbetslösa sjömän samt 2 stickningskurser i Göteborgs och Bohus län för hustrur till arbetslösa stenhuggare.

Av hela antalet hjälpsökande vid november månads utgång åtnjöto 5 112 (68·5 %) hjälp från stat och kommun. Av dessa hjälptes 4 792 (93·7 %) helt eller delvis med statsmedel. Av hela antalet hjälpsökande voro 3 469 (46·5 %) hjälpta genom arbete och 1 643 (22·0 %) genom understöd.

En summarisk redogörelse för den av kommissionen bedrivna hjälpverksamheten under november månad lämnas i det följande. Om icke annat anmärkts, avse sifferuppgifterna förhållandet vid månadens utgång. Närmare uppgifter om antalet hjälpta i olika hjälpformer och inom olika län samt en översikt av hjälpverksamhetens omfattning under tiden oktober 1942—november 1943 lämnas i tab. 15 i tabellavdelningen.

Arbetslinjen. Arbeten för arbetslösa bedrevos under månaden dels i form av statliga och statskommunala beredskapsarbeten, dels i form av statskommunala reservarbeten, arkivarbeten och musikerhjälp. I statliga beredskapsarbeten sysselsattes vid 54 arbetsplatser i kommissionens regi 1 126 arbetslösa och

vid 25 arbetsplatser i annan myndighets regi 982 arbetslösa. Vid 29 statskommunala beredskapsarbeten sysselsattes 695 arbetslösa och vid 7 statskommunala reservarbeten 40 arbetslösa. Vid 102 arkivarbetsplatser sysselsattes 291 arbetslösa, tillhörande tekniska och merkantila yrken, och 73 personer erhöllo musikerhjälp.

Förutom hänvisade arbetslösa sysselsattes vid beredskapsarbeten sammanlagt c:a 1 420 arbetare, som icke voro anmälda som hjälpsökande och sålunda icke ingå i arbetslöshetskommittéernas månadsrapporter. Av dessa voro 611 utlänningar, huvudsakligen norrmän.

Understödslinjen. Dagunderstöd utgick i 10 städer och 12 landskommuner till sammanlagt 1 287 arbetslösa (utom kursdeltagare), av vilka 956 (74·3 %) voro försörjningspliktiga. Av samtliga dagunderstödda voro 1 022 (79·4 %) hemmahörande i städer.

För november månad hade av understödskommunerna 11 städer och 5 landskommuner även beviljats tillstånd att bedriva hyreshjälpsverksamhet med bidrag av statsmedel.

Utbildningshjälp. Av deltagarna vid de beredskapskurser, för vilka redogörelse lämnas i det följande, voro 298 anmälda som hjälpsökande och åtnjöto dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna.

Statliga stenbeställningar. Vid de statliga stenbeställningarna sysselsattes 909 genom arbetsmarknadskommissionen uttagna stenarbetare, varav 716 i Göteborgs och Bohus, 121 i Blekinge, 37 i Hallands och 35 i Kalmar län. Av samtliga voro 76 att anse som fullgod arbetskraft.

Utbildningsverksamheten. Vid månadens utgång pågingo 47 beredskapskurser för omskolning och utbildning av tempoarbetare för verkstadsindustrin och 16 kurser för utbildning av kvinnlig industriell reservarbetskraft.

Hela antalet elever i *beredskapskurser för verkstadsindustrin*, fördelade på olika yrkesavdelningar, framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever	Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	33	415	bågsvetsare	4	33
finmekaniker	6	72	lindare (elektr.)	1	9
verktygsskötare	1	3	Summa	47	555
smeder	1	9			
gassvetsare	1	14			

Av samtliga deltagare voro 29 kvinnor. Sedan verksamhetens början (maj 1940) till och med utgången av november 1943 ha 9 593 elever, varav 319 kvinnliga, varit inskrivna vid kurserna. Av dessa ha 6 581 elever, varav 171 kvinnliga, utskrivits efter genomgången kurs.

Antalet elever i *beredskapskurser för kvinnlig industriell reservarbetskraft* framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	9	128
svetsare	7	64
Summa	16	192

Av kurserna voro 4 anordnade såsom halvdagskurser. Av i avdelningar för svetsare redovisade utbildades 9 elever till bågsvetsare och 55 till gassvetsare. Hittills ha 1 615 elever varit inskrivna vid kurserna.

I det redovisade antalet elever ingå 12 kvinnor, vilka erhålla utbildning vid av Stockholms stads arbetslöshetskommitté anordnade beredskapskurser för verkstadsindustrin.

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission.

Utlåtande över socialstyrelsens betänkande med förslag till arbetstidslag för hotell, restauranger och kaféer. På grund av remiss har arbetsmarknadskommissionen den 18 november 1943 avgivit utlåtande över av socialstyrelsen överlämnat betänkande med förslag till arbetstidslag för hotell, restauranger och kaféer.

I utlåtandet framhålles, att den inom hotell- och restaurangbranschen rådande, långa arbetstiden torde vara en av orsakerna till svårigheterna på arbetsmarknaden på detta område, vilka särskilt framträtt i bristen på kökspersonal, framför allt yrkesutbildad kvinnlig sådan. Då en begränsning av arbetstiden redan i betydande omfattning är genomförd genom stadganden i kollektivavtal, komma inga väsentliga förändringar att inträda genom en lagstiftning i föreslagen riktning. Ur de synpunkter kommissionen har att beakta har den dock intet att erinra mot det framlagda förslaget.

Utlåtande angående förslag till militär moratorielag. På grund av remiss har arbetsmarknadskommissionen den 25 november 1943 avgivit utlåtande över militära moratorieutredningens betänkande med förslag till militär moratorielag m. m.

Då syftet med ifrågavarande lagstiftning är att bereda de inkallade värnpliktiga skydd mot ekonomiskt avbräck tillfölje militärtjänstgöringen, måste enligt kommissionens mening beaktas, att ekonomiska lättnader för de värnpliktiga i fråga om tiden för fullgörande av olika betalningsförpliktelser icke böra förleda de värnpliktiga att ådraga sig nya förpliktelser eller åsidosätta löpande dylika. Anstånd bör därför, åtminstone i princip, medgivas endast i omfattning motsvarande den minskning av betalningsförmågan, som militärtjänstgöringen medför. Som en följd av bl. a. 1942 års krigsfamiljebidragsförordning torde numera inkomstminskningen till följd av militärtjänstgöringen vara liten eller ingen för betydande grupper av inkallade. Med hänsyn till i lagförslaget innefattade förändringar av eljest gällande rättsverkningar av avtal förtjänar beaktas, att fördelar, som genom särskild lagstiftning beredas de värnpliktiga, t. ex. i förhållande till hyresvärd eller säljare av avbetalningsgods, måste vägas mot nackdelar för sistnämnda parter. Man måste söka undvika en skyddslagstiftning för de inkallade, som för andra parter fram-

står såsom alltför ensidigt gynnsam för de värnpliktiga eller som överhuvud medför, att de värnpliktiga eller vissa grupper av dem anses otillbörligt gynnade. Dessutom kunna de värnpliktigas motparter själva genom egen militärtjänstgöring ha tillfogats ekonomiska svårigheter och förluster, för vilka ingen eller ringa gottgörelse kunnat beredas.

Kommissionen finner av de sakkunniga åberopade skäl motivera, att förordade lagstiftning göres tillämplig även under fredsförhållanden. Kommissionen biträder förslaget, att lagstiftningen icke skall avse krigsfrivilliga, men delar däremot icke de sakkunnigas uppfattning, att samtliga frivilliga värnpliktiga böra hänföras under lagstiftningen. Medan frivilligt tjänstgörande efter eget åtagande vid eget förband närmast äro att likställa med i vanlig ordning inkallade värnpliktiga, böra frivilligt tjänstgörande efter sådant åtagande vid annat förband betraktas som mera jämförliga med de krigsfrivilliga, enär skälet till deras tjänstgöring nästan undantagslöst torde vara, att den militära tjänstgöringen bereder åtminstone lika stora ekonomiska fördelar som kunna påräknas i civilt arbete. Rätten till de förmåner eller lättnader, ifrågavarande lagstiftning avser att bereda de inkallade, synes kommissionen sålunda böra begränsas till samma grupper av värnpliktiga, som enligt krigsfamiljebidragsförordningen kunna erhålla hemortslön. Det bör enligt kommissionens mening övervägas, huruvida icke visst ekonomiskt skydd bör beredas jämväl värnpliktiga och eventuellt annan personal, som under militärtjänstgöring drabbats av kroppsskada, medförande rätt till ersättning.

Övriga i lagförslaget införda bestämmelser har kommissionen i huvudsak lämnat utan erinringar, med undantag av förslag till förtydliganden och vissa formella ändringar av lagtexten.

Utlåtande angående befolkningsutredningens förslag till hembiträdeslag. På grund av remiss har arbetsmarknadskommissionen den 27 november 1943 avgivit utlåtande över 1941 års befolkningsutrednings förslag till hembiträdeslag.

Kommissionen uttalar den uppfattningen, att viss lagstiftning angående arbetstid och övriga arbetsvillkor är nödvändig för att åstadkomma tillfredsställande arbetsförhållanden på det husliga arbetets område, så att dessa bli mera jämförbara med förhållandena på andra yrkesområden. Den på senare år alltmera framträdande bristen på arbetskraft inom och den otillräckliga rekryteringen till hembiträdesyrket får nämligen väsentligen tillskrivas yrkets relativt oförmånliga arbetsvillkor. Ehuru utredningsförslaget icke åsyftar egentlig arbetstidsreglering utan i stället innehåller förslag angående den dagliga arbetstidens slut och om viss fritid och alltså mera har prägeln av fritidsreglering, vill kommissionen icke motsätta sig, att en lagstiftning av sådan natur kommer till stånd. Huruvida densamma i väsentligare grad skall påverka rekryteringen till yrket, kan enligt kommissionens mening föranleda tvekan, och man måste vara beredd på att inom en nära framtid bli nödsakad att pröva behovet av en fullständigare dylik lagstiftning.

Beträffande lagens tillämplighet föreslår kommissionen, att lagen icke i något fall erhåller tillämpning å husföreståndarinna eller hushållerska. Den i lag-

förslaget intagna bestämmelsen, att dylik arbetstagare, som ej fyllt 18 år, skall räknas såsom hembiträde, har sålunda icke biträtts av kommissionen. Kommissionen vitsordar behovet av särskilda bestämmelser till skydd för i hemmen sysselsatta, minderåriga hembiträden, men finner icke lämpligt att beträffande yngre hushållerskor stadga föreskrifter, som i förekommande fall medföra uppenbara olägenheter.

Kommissionen finner det önskvärt, att skriftliga avtal komma till stånd i största möjliga utsträckning och att i lagen fördenskull inrymmes bestämmelse, att skriftligt avtal skall upprättas, om endera av parterna så påfordrar, samt att särskilt fastställt formulär därvid skall komma till användning, om endera parten så kräver. Sedan den nya lagstiftningen trätt i kraft, torde det nämligen bliva nödvändigt att i samband med anställningsavtalets ingående träffa mera detaljerade överenskommelser om arbetsförhållandena och parternas inbördes rättigheter och skyldigheter, än vad tidigare varit fallet.

I fråga om arbetstidens slutpunkt på kvällen finner kommissionen icke välbetänkt, att arbetskraften i jordbrukshushållen, där hembiträdena som regel få börja sitt arbete tidigare än i andra hushåll, ställes i en sämre ställning än andra hembiträden genom den i lagförslagets 9 § intagna bestämmelsen, att arbetstiden i egentliga jordbrukshushåll må kunna under månaderna april—september framflyttas till klockan 20. Med hänsyn till jordbrukshushållens svårigheter att erhålla arbetskraft och för att icke deras konkurrenskraft ytterligare skall nedsättas, förordar kommissionen, att jordbrukshushållen jämställas med övriga hushåll, såvitt angår tidpunkten för arbetstidens slut.

Arbetsgivarens rätt till uppsägning av anställningsavtal har enligt kommissionens uppfattning i vissa avseenden blivit alltför snävt begränsad i lagförslaget. Anställningsförhållandena på det husliga arbetsområdet ha i vissa hänseenden en alldeles speciell karaktär, varför de synpunkter, som böra anläggas å anställningsförhållanden i allmänhet, icke överlag kunna tillerkännas giltighet inom det husliga arbetsområdet. Kommissionen vill för sin del förorda, att frågan om de förhållanden, under vilka en arbetsgivare bör kunna skilja ett hembiträde från anställningen, göres till föremål för ytterligare överväganden, varvid samtidigt bör undersökas, huruvida icke en motsvarande, vidgad rätt till avtals uppsägande helt eller delvis bör tillerkännas hembiträdet.

Vissa ändringar av bestämmelserna om tillståndstvång för byggnadsarbete. Kungl. Maj:t har den 3 december 1943 förordnat om vissa mindre ändringar av bestämmelserna om tillståndstvång för byggnadsarbete. Utanför lagstiftningen falla enligt k. kung. den 29 juli 1943 (nr 640) arbeten, som kunna fullbordas med tre man, bortsett från erforderligt antal plåtslagare, elektriker, rörarbetare och glasmästeriarbetare. Med angivna grupper specialarbetare jämställas tills vidare även måleriarbetare, dock endast såvitt angår byggnadsarbeten, som påbörjats före den 1 april 1944 och därefter utan avbrott slutföras. Kungl. Maj:t har samma dag vidare förordnat, att föreskrifterna om ålderssammansättning av de vid byggnadsarbete av varje arbetsgivare sysselsatta

arbetarna icke skola gälla i fråga om sysselsättning av elektriker vid sådant arbete.

Arbetsmarknadskommissionen har medgivit, att fast anställda jordbruksarbetare t. o. m. den 31 mars 1944 få sysselsättas vid byggnadsarbeten, som bedrivas för arbetsgivarens (husbondens) räkning. Givetvis inräknas dylik arbetare i den enligt byggnadstillståndet tillåtna arbetsstyrkan.

1943 års beredskapsmönstring. Genom k. kung. den 16 oktober 1942 (nr 819) förordnades om en särskild beredskapsmönstring för år 1943, avseende förhållandena den 1 januari 1943. Uppgiftspliktiga voro i huvudsak dels män i åldern 15—65 år med undantag för bl. a. samtliga inskrivna värnpliktiga utom den äldsta årsklassen, dels ock kvinnor i åldern 15—60 år.

Det genom beredskapsmönstringen influtna uppgiftsmaterialet har genom länsarbetsnämndernas försorg ordnats till särskilda register, avsedda att i händelse av krig eller allmän mobilisering kunna tjäna såsom underlag för uttagningar av personal för arbetsmarknads- och hemortsförsvarsändamål. Mönstringsregistren utnyttjas f. n. till förberedandet av viss beredskap för mötande av näringslivets behov av reservpersonal i händelse av krig eller allmän mobilisering. De ha även kunnat utnyttjas för underlättande av rekryteringen inom olika grenar av hemortsförsvaret m. m.

Till följd av bl. a. flyttningsfrekvensen torde mönstringsregistren inom loppet av något år vara obrukbara såsom uttagningsregister. Arbetsmarknadskommissionen har därför i skrivelse den 11 november 1943 hemställt om Kungl. Maj:ts bemyndigande att vidtaga åtgärder i syfte att i vissa avseenden vidmakthålla det genom beredskapsmönstringens införskaffade uppgiftsmaterialet i aktuellt skick.

De avsedda åtgärderna åsyfta i främsta rummet att beträffande de personer, som avlämnat mönstringsuppgift, möjliggöra en registrering av flyttningar inom riket (icke blott flyttningar mellan olika församlingar utan även flyttning från en fastighet till en annan inom samma församling). Registrering förutsättes vidare skola ske bl. a. av nytt tillnamn (vid giftermål eller antagande av släktnamn) samt av beredskapsuppgift, som någon antingen frivilligt åtagit sig eller ock uttagits till, samt sådan beredskapspliKts upphörande. Härutöver avses vidare *dels* att varje år införskaffa uppgifter beträffande vissa under året nytillträdande personalkategorier, i främsta rummet barn som under året fylla 15 år, inskrivna värnpliktiga som under året fylla 47 år och därmed utträda ur värnpliktsåldern eller frikallats från värnpliktens fullgörande m. fl.; *dels ock* att varje år avregistrera uppgiftslämnare, vilka under året avlidit, ävensom vissa kategorier av uppgiftslämnare, som upphört att vidare uppfylla villkoren för mönstringsplikt, exempelvis på grund av inskrivning till värnplikt eller dessförinnan erhållen fast anställning vid krigsmakten m. m. Vid genomförande av den föreslagna aktualiseringen förutsättes, att de register, som bildats av mönstringsuppgifternas blanketter, skola kvarbliva under resp. länsarbetsnämnders vård.

Kostnaden har beräknats till omkring 70 000 kronor för registrens full-

ständigande med uppgifter avseende förhållandena år 1943 samt omkring 72 000 kr. för en komplettering med avseende å förhållandena år 1944. För följande år har — för den händelse omständigheterna då alltjämt skulle påkalla mönstringsregistrens vidmakthållande — den årliga kostnaden härför beräknats till omkring 76 000 kr. Till jämförelse härmed kan nämnas, att den totala kostnaden för genomförandet av 1943 års beredskapsmönstring, uppgiftsmaterialets bearbetning samt ordnande till register beräknas till omkring 900 000 kr., varav c:a 400 000 kr. utgöra kostnader för blankettryck, annonsering och propaganda samt ersättning åt pastor för granskning av inkomna mönstringsuppgifter m. m.

Arbetsmarknadskommissionens kansli. Kungl. Maj:t har den 19 november 1943 fastställt följande plan för indelning av arbetsmarknadskommissionens kansli att tillämpas fr. o. m. den 1 oktober 1943.

Kommissionens kansli skall vara uppdelat på två avdelningar, benämnda första avdelningen och andra avdelningen. Vardera avdelningen skall vara uppdelad på byråer och sektioner enligt följande indelning. Till första avdelningen höra: arbetsförmedlingsbyrån, kameral- och förrådsbyrån, utredningsbyrån, uppskovsbyrån och arbetsblocksbyrån ävensom sektionen för länsarbetsnämnderna samt kanslisektionen. Till andra avdelningen höra: socialhjälpsbyrån, tekniska byrån, planläggningsbyrån och värnpliktshjälpsbyrån ävensom sektionen för ärenden angående byggnadstillstånd och sektionen för utbildningsärenden (omskolning m. m.).

Utan hinder av denna plan skall kommissionens ordförande äga att, där så befinnes lämpligt, förordna chef för den ena av avdelningarna att handlägga ärende, som tillhör byrå eller sektion sorterande under den andra avdelningen. Vardera avdelningschefen skall vara skyldig att vid förfall för den andra avdelningschefen handlägga på denne eljest ankommande ärenden.

Hittillsvarande chefen för kommissionens intendenturbyrå John Jacobson har förordnats att fr. o. m. den 1 oktober 1943 tills vidare vara chef för kommissionens kameral- och förrådsbyrå.

Till chefer för nyinrättade sektioner ha av kommissionen förordnats: 1:e inspektören E. Celion för sektionen för byggnadsärenden, sekreteraren T. Mandorff för kanslisektionen och biträdande sekreteraren Gurli Hultengren för utbildningssektionen.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna.

September 1943.

Antalet medlemmar av erkända arbetslöshetskassor var vid redovisningsmånadens utgång 678 244, varav 538 328 män och 139 916 kvinnor.

För samtliga kassor var arbetslöshetsprocenten för september 1943 3·4 mot 3·1 för närmast föregående månad. Procenttalen för manliga och kvinnliga medlemmar voro 2·5 resp. 7·0 för september 1943 mot 2·2 resp. 6·4 för augusti 1943. En mindre ökning av arbetslösheten kan sålunda konstateras för såväl manliga som kvinnliga medlemmar. Inom sko- och läderarbetarnas kassa rådde mycket omfattande arbetslöshet. För kvinnliga medlemmar redovisades en arbetslöshetsprocent av 37·0.

Antalet understödsdagar under september 1943 utgjorde 59 760. Ökningen vid jämförelse med närmast föregående månad uppgår till 9·9 %.

Om varje redovisad arbetslöshetsvecka antages motsvara sex arbetslöshetsdagar, uppgick antalet arbetslöshetsdagar under september till 553 026. Den på grundval härav beräknade understödsprocenten, d. v. s. det procentuella förhållandet mellan antalet understödsdagar och antalet arbetslöshetsdagar, var 10·8 eller samma som för augusti 1943.

Antalet barntillägg utgjorde 21 810 eller 36·5 % av antalet understödsdagar. Hustrutillägg utgick för 19 522 dagar, vilket motsvarar 32·7 % av hela antalet understödsdagar. Motsvarande procenttal för närmast föregående månad voro 32·5 och 29·4.

Av de erkända arbetslöshetskassorna utbetalades under september 1943 ett sammanlagt understödsbelopp av 278 259 kr., varav 245 651 kr. som daghjälp och 13 086 kr. resp. 19 522 kr. såsom barn- och hustrutillägg. Per understödsdag i genomsnitt motsvarar detta ett daghjälpsbelopp av 4·11 kr., under det att tilläggen tillhopa uppgå till 0·55 kr. Det genomsnittliga dagunderstödet under månaden utgjorde således 4·66 kr. Motsvarande belopp för augusti 1943 voro 4·00, 0·49 och 4·49 kr. resp. De för september konstaterade beloppen innebära sålunda en viss ökning beträffande såväl daghjälpsbelopp som tillägg.

Uppgifter för varje särskild arbetslöshetskassa återfinnas i omstående tabell.

Under de tre första kvartalen 1943 ha av de erkända arbetslöshetskassorna som understöd utbetalats 6 547 305 kr. fördelat på 1 402 580 understödsdagar.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. September 1943.

Arbetslöshetskassa (och år för verksamhetens början)	Antal medlemmar[1]	Antal arbetslöshetsveckor[2]	Antal arbetslöshetsveckor i % av hela antalet veckor		Antal understödda dagar		Utbetalat understöd		
							under månaden		under närmast föreg. månad
			under månaden	under närmast föreg. mån.	under månaden	under närmast föreg. månad	totalt kr.	därav barn- o. hustrutillägg kr.	kr.
Beklädnadsarb. . . (1935)	27 000	9 242	8·6	8·8	4 615	5 725	22 019	398	27 799
Sadelmakarnas m. fl. »	2 783	768	5·1	6·3	389	1 091	2 096	292	5 528
Stenindustriarbetarnas »	4 283	1 111	6·5	5·9	925	673	4 083	1 070	2 929
Handelsanställdas m. fl. »	40 758	2 151	1·3	1·1	3 020	3 075	13 662	1 341	13 457
Sko- o. läderarbetarnas »	10 696	12 066	28·2	19·8	12 662	20 635	54 333	5 936	87 720
Träindustriarb. . . (1936)	31 640	5 022	4·0	3·6	2 626	1 956	14 917	2 388	10 880
Musikernas . . . »	6 063	1 108	4·6	4·4	1 871	1 093	8 218	1 096	4 868
Lantarbetarnas . . »	45 089	5 086	2·8	1·7	26	108	118	48	215
Frisörernas . . . »	3 456	193	1·4	0·6	6	18	18	—	54
Livsmedelsarb. . . (1937)	30 132	5 968	5·0	4·6	6 699	6 411	30 611	3 055	25 549
Textilarbetarnas . »	38 656	5 110	3·3	3·1	4 003	4 405	17 810	1 143	19 533
Gjuteriarbetarnas . (1938)	9 845	556	1·4	1·5	750	732	4 621	499	4 681
Gruvindustriarb. . »	10 040	659	1·6	1·6	—	23	—	—	46
Handelstjänstem. . (1940)	5 707	96	0·4	0·3	—	16	—	—	32
De kem.-tekn. arb. (1941)	12 777	1 391	2·7	3·2	1 817	3 402	8 064	607	14 934
Bleck- o. plåtslagarnas »	2 694	290	2·7	2·7	218	267	848	85	1 013
Försvarsverk. civ. pers. »	20 464	589	0·7	0·7	498	583	2 571	438	2 635
Bryggeriarbetarnas (1942)	6 234	553	2·2	1·4	298	202	878	73	652
Transportarbetarnas »	5 482	575	2·6	2·7	386	337	2 044	326	1 766
Metallindustriarb. »	192 177	10 402	1·4	1·6	11 142	11 943	59 515	8 609	59 964
Bokbinderiarbetarnas »	8 751	340	1·6	1·0	440	476	1 782	59	1 908
Hotell- o. rest.-anst. »	17 150	2 036	3·0	2·6	2 205	1 064	8 049	591	3 690
Handelsresandenas »	460	—	—	—	—	—	—	—	—
Ind.-tjänstemännens »	27 511	672	0·6	0·5	266	237	1 573	196	1 446
Arbetsledarnas »	13 495	60	0·1	0·1	28	40	169	29	256
Grov- o. fabriksarb. (1943)	87 538	25 459	7·3	6·5	4 797	3 166	20 535	4 308	12 337
Elektrikernas »	11 087	403	0·9	0·8	73	323	325	21	1 363
Sjöfolkets . . . . »	4 146	265	1·6	0·2	—	—	—	—	—
Summa	677 114	92 171	3·4	3·1	59 760	68 001	278 259	32 608	305 255

[1] Månadsmedeltal.
[2] = antal veckor, för vilka avgiftsbefrielse meddelats på grund av uppgiven arbetslöshet.

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden.

A. Arbetsförmedlingsverksamheten.[1]

Tab. 1. Översikt av verksamheten vid de olika arbetsförmedlingarna under november 1943.

Arbetsförmedlingen i	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
Stockholms stad .	13 144	4 058	3 571	8 190	8 738	6 111	21 334	12 796	9 682	167
Stockholms län . .	2 686	2 102	1 734	1 115	1 682	938	3 801	3 784	2 672	100
Uppsala län . . .	1 788	1 305	919	673	766	291	2 461	2 071	1 210	119
Södermanlands län	2 024	2 224	1 620	695	865	442	2 719	3 089	2 062	88
Östergötlands län .	4 284	3 160	2 453	1 447	1 827	965	5 731	4 987	3 418	115
Jönköpings län . .	1 598	1 573	1 329	683	829	565	2 281	2 402	1 894	95
Kronobergs län . .	1 792	1 728	1 532	417	607	304	2 209	2 335	1 836	95
Kalmar län . . .	2 225	2 003	1 277	690	854	479	2 915	2 857	1 756	102
Gotlands län . . .	405	300	245	134	226	116	539	526	361	102
Blekinge län . . .	1 930	1 110	915	924	1 160	725	2 854	2 270	1 640	126
Kristianstads län .	2 946	2 101	1 590	1 166	1 438	600	4 112	3 539	2 190	116
Malmö stad . . .	4 009	1 888	1 752	2 606	2 616	1 722	6 615	4 504	3 474	147
Malmöhus län i övr.	4 726	2 418	1 864	1 761	2 173	1 202	6 487	4 591	3 066	141
Hallands län . . .	1 893	1 517	1 435	650	574	394	2 543	2 091	1 829	122
Göteborgs stad . .	7 992	2 495	2 196	3 961	3 893	2 950	11 953	6 388	5 146	187
Gbg. o. Boh. län i övr.	3 039	1 381	1 251	435	418	291	3 474	1 799	1 542	193
Älvsborgs län . .	2 899	2 068	1 744	1 146	1 391	667	4 045	3 459	2 411	117
Skaraborgs län . .	1 993	1 700	1 286	731	962	521	2 724	2 662	1 807	102
Värmlands län . .	2 283	2 125	1 751	899	1 017	614	3 182	3 142	2 365	101
Örebro län	2 824	2 550	1 927	1 408	1 496	873	4 232	4 046	2 800	105
Västmanlands län .	1 973	2 290	1 385	766	918	461	2 739	3 208	1 846	85
Kopparbergs län .	2 231	1 652	1 335	891	1 134	554	3 122	2 786	1 889	112
Gävleborgs län . .	3 228	3 060	2 742	921	954	583	4 149	4 014	3 325	103
Västernorrlands län	6 262	2 572	2 392	949	893	583	7 211	3 465	2 975	208
Jämtlands län . .	1 764	2 068	1 650	690	956	629	2 454	3 024	2 279	81
Västerbottens län .	1 475	1 187	1 116	675	629	447	2 150	1 816	1 563	118
Norrbottens län . .	2 630	1 547	1 470	447	527	325	3 077	2 074	1 795	148
Summa nov. 1943	**86 043**	**54 182**	**44 481**	**35 070**	**39 543**	**24 352**	**121 113**	**93 725**	**68 833**	**129**
» okt. 1943	86 548	69 574	52 279	43 969	50 286	32 415	130 517	119860	84 694	109
» nov. 1942	74 658	65 097	43 132	37 926	33 384	22 718	112 584	98 481	65 850	114
» » 1941	76 560	44 776	32 130	42 131	22 699	17 096	118 691	67 475	49 226	176
» » 1940	73 439	28 484	22 644	33 891	18 779	14 520	107 330	47 263	37 164	227

[1] En arbetssökande person anses göra en ansökning om arbete varje månad han besöker arbetsförmedlingen. Därest han anvisas arbete och efter dettas avslutande återkommer till kontoret under samma månad, räknas han dock ha gjort förnyad ansökning. En och samma arbetssökande person kan sålunda motsvaras av flera arbetsansökningar under samma månad.

En del av platserna inom ett yrke kan besättas med sökande från annan yrkesgrupp. Till följd härav kunna de tillsatta platserna inom en yrkesgrupp överstiga antalet sökande i samma grupp.

Tab. 2. Verksamheten inom olika yrkesgrupper vid de

A = ansökningar L = lediga

	Arbetsförmedlingen i	Jordbruk o. fiske			Skogsbruk			Malmbrytning o. metallindustri			Trä- o. pappersindustri		
		A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T
1	*Manliga avdeln.*	**5 801**	**6 298**	**3 541**	**3 660**	**19 189**	**14 915**	**8 452**	**2 792**	**2 106**	**5 859**	**868**	**680**
2	Stockholms stad . . .	92	5	5	42	—	—	1 527	508	298	219	73	58
3	Stockholms län	458	370	200	55	793	661	292	48	37	39	13	3
4	Uppsala län	180	313	129	28	433	271	276	25	18	72	9	5
5	Södermanlands län . .	216	387	172	71	812	519	341	163	125	62	47	35
6	Östergötlands län . . .	494	596	271	55	636	369	355	120	105	132	49	38
7	Jönköpings län	126	195	108	48	651	555	182	66	56	151	53	48
8	Kronobergs län	204	172	103	213	908	836	127	37	28	123	51	43
9	Kalmar län	196	230	73	95	926	463	158	71	44	212	73	56
10	Gotlands län	50	99	65	7	59	57	17	4	4	2	—	—
11	Blekinge län	100	113	36	24	377	332	99	68	46	70	14	7
12	Kristianstads län . . .	545	627	345	108	427	385	162	74	40	96	64	27
13	Malmö stad	174	247	206	1	171	171	326	106	100	64	30	24
14	Malmöhus län i övr. .	740	974	624	61	63	53	521	111	92	73	14	10
15	Hallands län	217	286	230	71	462	456	267	81	79	75	8	4
16	Göteborgs stad	105	67	54	4	3	3	782	179	168	345	67	64
17	Gbg o. Boh. län i övr. .	85	108	73	15	331	284	101	25	21	85	14	12
18	Älvsborgs län	159	162	93	78	850	685	317	97	60	270	49	46
19	Skaraborgs län	292	429	213	41	429	312	198	86	53	96	41	28
20	Värmlands län	141	141	63	169	1 232	1 005	429	75	51	320	38	34
21	Örebro län	187	257	147	88	920	513	304	203	174	87	18	11
22	Västmanlands län . . .	153	238	113	51	869	236	456	290	226	52	13	11
23	Kopparbergs län . . .	151	94	62	379	1 067	821	324	103	92	151	12	10
24	Gävleborgs län	185	98	88	380	2 260	1 993	429	111	94	474	22	21
25	Västernorrlands län . .	288	32	25	497	1 683	1 537	205	44	35	1 937	25	20
26	Jämtlands län	99	44	32	545	1 440	1 076	80	29	19	62	1	1
27	Västerbottens län . . .	55	7	5	271	662	627	70	13	5	299	63	59
28	Norrbottens län	109	7	6	263	725	695	107	55	36	291	7	5
29	*Kvinnliga avdeln.*	**728**	**1 114**	**365**	—	—	—	**541**	**328**	**240**	**192**	**260**	**136**
30	Stockholms stad . . .	305	141	141	—	—	—	154	91	62	42	80	38
31	Stockholms län	22	19	9	—	—	—	21	16	10	1	—	—
32	Uppsala län	18	58	17	—	—	—	38	1	1	1	1	1
33	Södermanlands län . .	4	11	1	—	—	—	35	37	25	8	8	4
34	Östergötlands län . . .	9	15	2	—	—	—	36	40	21	10	15	12
35	Jönköpings län	21	39	9	—	—	—	15	5	5	—	10	6
36	Kronobergs län	12	46	9	—	—	—	—	—	—	—	8	8
37	Kalmar län	12	51	7	—	—	—	4	14	14	3	11	8
38	Gotlands län	2	26	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39	Blekinge län	1	19	1	—	—	—	7	17	12	1	4	3
40	Kristianstads län . . .	41	62	19	—	—	—	2	8	8	18	29	4
41	Malmö stad	55	29	19	—	—	—	33	13	8	31	24	10
42	Malmöhus län i övr. .	60	64	22	—	—	—	4	6	1	9	4	2
43	Hallands län	11	36	20	—	—	—	7	4	4	1	5	4
44	Göteborgs stad	30	2	—	—	—	—	47	33	29	27	33	16
45	Gbg o. Boh. län i övr. .	2	5	1	—	—	—	—	1	1	1	1	1
46	Älvsborgs län	5	13	2	—	—	—	56	5	5	10	—	—
47	Skaraborgs län	30	66	16	—	—	—	4	3	3	2	6	6
48	Värmlands län	10	54	12	—	—	—	6	2	2	3	4	3
49	Örebro län	6	34	3	—	—	—	30	23	22	12	8	6
50	Västmanlands län . . .	18	77	8	—	—	—	21	9	7	2	3	1
51	Kopparbergs län . . .	9	62	8	—	—	—	10	—	—	3	2	2
52	Gävleborgs län	12	24	7	—	—	—	11	—	—	1	3	1
53	Västernorrlands län . .	6	42	5	—	—	—	—	—	—	3	—	—
54	Jämtlands län	11	69	8	—	—	—	—	—	—	1	1	—
55	Västerbottens län . . .	11	28	4	—	—	—	—	—	—	1	—	—
56	Norrbottens län	5	22	3	—	—	—	—	—	—	1	—	—

platser T = tillsatta platser.

Byggnadsverksamhet			Övriga till industri o. hantverk hörande grupper			Samfärdsel o. handel			Förvaltning o. fria yrken			Sjukvård o. husligt arbete			Annat arbete			Tj.-pliktiga	
A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	
24234	**9 697**	**9 501**	**7 180**	**1 935**	**1 753**	**14411**	**5 653**	**5 451**	**4497**	**1576**	**1422**	**304**	**186**	**144**	**10027**	**5 988**	**4 968**	**1 618**	1
3 968	232	224	672	207	196	2 824	1 670	1 612	2183	703	647	90	42	35	1 527	618	496	} 155	2
948	480	473	167	80	78	263	105	93	38	11	10	1	14	11	270	188	168		3
572	315	312	136	17	15	137	8	6	131	33	27	6	1	1	181	151	135	69	4
663	486	473	121	31	26	351	116	112	39	19	17	7	2	2	142	161	139	11	5
1 626	910	899	296	124	112	711	481	476	127	30	27	12	5	4	357	209	152	119	6
549	327	322	157	79	66	149	43	36	40	20	18	7	19	19	183	120	101	6	7
404	227	220	214	173	166	188	35	31	102	26	25	6	4	4	197	95	78	14	8
476	226	218	185	38	33	456	231	225	47	11	9	5	3	2	281	194	154	114	9
110	62	56	19	31	30	77	24	19	5	2	2	1	1	1	65	18	11	52	10
395	151	146	354	38	34	319	124	103	27	13	9	2	2	1	492	210	201	48	11
598	355	332	339	120	95	380	124	119	101	41	34	9	4	4	409	265	209	199	12
1 103	309	308	345	63	60	918	290	290	291	160	160	34	3	3	476	509	430	} 277	13
1 023	279	270	453	144	129	952	287	278	183	72	54	29	23	12	691	451	342		14
533	341	341	152	52	47	194	99	99	56	17	12	3	2	2	146	169	165	179	15
1 658	141	141	411	44	39	3 420	1 153	1 148	609	232	222	26	16	15	605	593	342	27	16
785	485	482	1 341	133	124	226	83	75	17	14	14	4	2	2	349	186	164	31	17
1 007	499	495	419	113	93	201	48	42	52	28	26	8	8	7	354	214	197	34	18
601	373	369	215	78	70	153	69	66	47	11	8	3	6	2	245	178	165	102	19
652	404	382	154	33	26	142	52	47	24	12	7	14	9	8	228	129	128	10	20
1 092	626	620	428	199	191	188	55	48	98	24	20	11	7	5	262	241	198	79	21
752	619	589	75	28	20	203	90	82	27	17	15	4	3	1	157	123	92	43	22
555	215	206	134	18	17	176	11	10	43	16	14	4	5	—	314	111	103	—	23
715	274	274	145	20	20	500	136	129	41	13	9	2	2	2	333	124	112	24	24
1 572	418	418	114	16	16	744	85	84	78	14	12	9	1	1	812	254	244	6	25
527	312	303	46	13	12	133	39	35	25	10	7	1	—	—	246	180	165	—	26
367	222	220	43	35	31	108	82	77	20	17	11	5	1	—	237	85	81	—	27
983	409	408	45	8	7	298	113	109	46	10	8	1	1	—	468	212	196	19	28
3	**—**	**—**	**4 629**	**3 271**	**1 775**	**6 343**	**6 935**	**4 896**	**2657**	**1564**	**1237**	**16481**	**24680**	**14830**	**3 496**	**1 891**	**873**	**—**	29
1	—	—	637	487	283	2 148	2 091	1 651	965	543	464	3 432	4 970	3 308	506	335	164	—	30
—	—	—	98	87	61	99	147	68	13	10	5	794	1 382	772	67	21	13	—	31
—	—	—	166	41	14	77	97	42	90	51	27	203	493	175	80	24	14	—	32
—	—	—	43	49	23	113	146	72	42	23	17	373	565	231	77	28	19	—	33
—	—	—	217	184	94	175	199	122	89	66	46	735	1 217	617	176	91	51	—	34
—	—	—	134	122	113	82	113	87	39	23	18	332	481	303	60	36	24	—	35
—	—	—	10	48	24	68	100	61	31	21	18	254	375	177	42	9	7	—	36
1	—	—	36	28	9	72	106	57	62	27	21	435	589	346	65	28	17	—	37
—	—	—	2	8	6	23	31	13	6	4	3	93	150	81	8	7	1	—	38
—	—	—	46	54	38	114	184	124	26	22	14	405	760	442	324	100	91	—	39
—	—	—	128	119	51	206	250	133	77	49	39	510	870	301	184	51	45	—	40
—	—	—	634	385	234	554	473	404	135	70	54	921	1 520	934	243	102	59	—	41
1	—	—	225	189	106	246	345	222	141	84	63	898	1 400	736	177	81	50	—	42
—	—	—	133	59	46	131	91	71	30	3	3	223	354	233	114	22	13	—	43
—	—	—	913	300	144	529	701	523	339	190	154	1 827	2 544	2 047	249	90	37	—	44
—	—	—	63	61	39	57	62	38	18	21	16	233	258	190	61	6	5	—	45
—	—	—	276	446	100	127	133	69	24	35	21	560	738	463	88	21	7	—	46
—	—	—	96	127	84	82	135	88	43	32	18	372	571	292	102	22	14	—	47
—	—	—	106	40	23	114	121	82	29	28	23	535	744	450	96	24	19	—	48
—	—	—	399	240	170	221	182	137	88	49	41	530	877	424	122	83	70	—	49
—	—	—	58	22	11	144	159	98	44	28	17	304	577	295	175	43	24	—	50
—	—	—	55	47	19	185	255	140	51	37	26	467	700	331	111	31	28	—	51
—	—	—	70	55	35	189	179	117	51	35	30	450	624	377	137	34	16	—	52
—	—	—	24	3	2	123	112	79	96	26	24	620	684	454	77	26	19	—	53
—	—	—	13	19	16	311	379	299	32	27	22	272	429	260	50	32	24	—	54
—	—	—	36	44	28	83	65	50	59	36	34	424	426	303	61	30	28	—	55
—	—	—	11	4	2	70	79	49	37	24	19	279	381	238	44	14	14	—	56

Tab. 3. Översikt av verksamheten inom olika yrkesgrupper under november 1943.

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			
	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Arb.	Ans.	L. p.	T. p.
Jordbruk o. skogsbruk	9 461	25 487	18 456	728	1 114	365	9 765	10 189	26 601	18 821
Jordbruk o. fiske .	5 801	6 298	3 541	728	1 114	365	6 193	6 529	7 412	3 906
Skogsbruk	3 660	19 189	14 915	—	—	—	3 572	3 660	19 189	14 915
Industri o. hantverk .	45 725	15 292	14 040	5 365	3 859	2 151	48 893	51 090	19 151	16 191
Malmbr. o. metallind.	8 452	2 792	2 106	541	328	240	8 692	8 993	3 120	2 346
Jord- o. stenind. .	2 735	502	468	58	62	54	2 720	2 793	564	522
Träindustri	3 364	700	546	24	44	19	3 261	3 388	744	565
Pappers- o. graf.-ind.	2 495	168	134	168	216	117	2 589	2 663	384	251
Livsmedelsindustri .	1 933	523	477	971	534	366	2 660	2 904	1 057	843
Textil- o. bekl.-ind.	1 122	332	301	2 952	2 024	942	3 825	4 074	2 356	1 243
Läder- o. gummiind.	1 047	392	335	437	422	251	1 414	1 484	814	586
Kemisk-teknisk ind.	305	144	130	211	229	162	475	516	373	292
Byggnadsverksamh.	24 234	9 697	9 501	3	—	—	23 223	24 237	9 697	9 501
Kraft- o. vattenverk	38	42	42	—	—	—	34	38	42	42
Samfärdsel	10 377	3 816	3 736	198	83	54	9 808	10 575	3 899	3 790
Landtransport . . .	4 917	2 598	2 544	99	45	20	4 363	5 016	2 643	2 564
Sjöfart	5 460	1 218	1 192	99	38	34	5 445	5 559	1 256	1 226
Handel	4 034	1 837	1 715	6 145	6 852	4 842	8 045	10 179	8 689	6 557
Affärs- o. lagerarb. .	2 982	975	883	1 538	1 508	863	4 148	4 520	2 483	1 746
Hotell- o. rest.-rör. .	1 052	862	832	4 607	5 344	3 979	3 897	5 659	6 206	4 811
Förvaltn. o. fria yrken	4 497	1 576	1 422	2 657	1 564	1 237	6 683	7 154	3 140	2 659
Förvaltning	767	222	215	27	15	15	760	794	237	230
Tekn. ledning . .	532	95	87	8	4	3	507	540	99	90
Kontorsarbete . . .	1 749	360	315	1 764	1 038	774	3 433	3 513	1 398	1 089
Undervisning . . .	416	289	233	508	332	277	884	924	621	510
Litter. o. konstn.arb.	1 033	610	572	350	175	168	1 099	1 383	785	740
Hälso- o. sjukvård .	272	133	92	1 171	1 882	912	1 349	1 443	2 015	1 004
Husligt arbete . . .	32	53	52	15 310	22 798	13 918	9 714	15 342	22 851	13 970
Annat arbete	11 645	5 988	4 968	3 496	1 391	873	13 814	15 141	7 379	5 841
Genomgående yrken	2 598	2 375	1 388	803	1 123	607	3 060	3 401	3 498	1 995
Diversearbete . . .	5 423	2 279	2 246	—	5	5	4 780	5 423	2 284	2 251
Utan särsk. utbildn.	1 642	—	—	2 475	—	—	3 812	4 117	—	—
Frivill. arbetsuppgift.	364	1 334	1 334	218	263	261	544	582	1 597	1 595
Tjänstepliktiga . .	1 618	—	—	—	—	—	1 618	1 618	—	—
Summa	**86 043**	**54 182**	**44 481**	**35 070**	**39 543**	**24 352**	**108071**	**121113**	**93 725**	**68 833**
Därav under 18 år	3 753	3 657	2 159	3 224	4 215	1 996	6 717	6 977	7 872	4 155

Tab. 4. Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft under november och oktober 1943 samt november 1942.

Huvudgrupper	Ansökningar på 100 lediga platser									Tillsatta platser på 100 lediga Nov. 1943		
	Manliga			Kvinnliga			Tillsammans					
	Nov. 1943	Okt. 1943	Nov. 1942	Nov. 1943	Okt. 1943	Nov. 1942	Nov. 1943	Okt. 1943	Nov. 1942	Män	Kv.	Tills.
Jordbruk o. skogsbruk.	37	35	25	65	59	60	38	36	26	72	33	71
Jordbruk o. fiske .	92	60	70	65	59	60	88	60	68	56	33	53
Skogsbruk	19	16	12	—	—	—	19	16	12	78	—	78
Industri o. hantverk .	299	220	254	139	131	316	267	204	264	92	56	85
Samfärdsel	272	170	179	·	234	194	271	171	179	98	·	97
Handel	220	219	268	90	96	112	117	121	146	93	71	75
Husligt arbete . . .	·	·	·	67	62	82	67	62	82	·	61	61
Samtliga	**159**	**124**	**115**	**89**	**87**	**114**	129	**109**	**114**	**82**	**62**	**73**
Därav under 18 år	103	99	100	76	88	104	89	93	102	59	47	53

Tab. 5. Verksamheten inom vissa yrkesgrupper under november och oktober 1943 samt november 1942.

Yrkesgrupper	Ansökningar om arbete			Lediga platser			Tillsatta platser		
	Nov. 1943	Okt. 1943	Nov. 1942	Nov. 1943	Okt. 1943	Nov. 1942	Nov. 1943	Okt. 1943	Nov. 1942
Jordbruk	6 342	8 042	6 473	7 403	13 618	9 489	3 900	7 307	5 487
Skogsbruk	3 660	2 674	3 241	19 189	16 270	27 385	14 915	8 414	12 224
Malmbrytning o. metallind.	8 993	8 640	6 756	3 120	3 802	3 546	2 346	2 854	2 482
Gruvarbetare	217	254	188	140	128	128	119	93	66
Järn- o. metallverksarbetare	1 050	952	562	332	532	373	313	473	337
Gjuteriarbetare	656	475	253	163	196	108	146	178	89
Verktygsarbetare	132	115	73	77	100	68	39	43	26
Maskinarbetare	1 422	1 491	1 201	512	558	606	369	383	367
Filare o. maskinuppsättare	486	508	431	156	194	199	127	184	126
Jord- o. stenindustri	2 793	2 466	2 664	564	639	489	522	529	356
Torvindustriarbetare	199	176	156	124	184	129	115	149	47
Stenindustriarbetare	1 859	1 710	1 988	156	137	164	150	134	148
Träindustri	3 388	2 654	3 069	744	879	708	565	610	536
Sågverks- o. brädgårdsarbetare	2 261	1 683	2 154	199	173	221	186	144	208
Pappers- o. grafisk industri	2 663	2 016	1 625	384	653	456	251	458	346
Pappersmassefabriksarbetare	2 077	1 349	1 010	82	187	67	74	187	65
Pappersbruksarbetare	206	246	260	32	95	120	36	77	116
Livsmedelsindustri	2 904	2 794	3 322	1 057	1 281	936	843	1 026	818
Kvarnarbetare	125	118	69	31	43	15	22	32	9
Bageri- o. konditoriarbetare	1 420	1 265	1 815	436	372	320	338	267	259
Sockerindustriarbetare	54	151	39	52	315	73	51	306	64
Textil- o. beklädnadsindustri	4 074	3 498	6 462	2 356	2 330	1 737	1 243	1 235	1 229
Textilarbetare	1 369	1 534	1 880	725	703	633	400	374	515
Beklädnadsarbetare	2 337	1 608	4 162	1 274	1 180	887	653	623	570
Läder-, hår- o. gummiindustri	1 484	1 963	3 565	814	1 292	408	586	1 041	322
Skofabriksarbetare	717	1 170	2 826	440	853	114	345	754	89
Byggnadsverksamhet	24 237	21 695	19 067	9 697	11 453	9 527	9 501	11 071	9 060
Byggnadsträarbetare	4 642	4 285	4 154	2 497	2 699	2 435	2 443	2 613	2 286
Murare	1 814	1 598	1 641	845	977	967	832	944	903
Målare	3 256	2 731	1 853	385	544	350	377	520	318
Rörarb. o. elektr. montörer	1 814	1 453	1 523	419	542	423	375	459	359
Byggnadsgrovarbetare	7 651	7 094	4 719	4 106	4 600	3 272	4 057	4 493	3 203
Sjöfart	5 559	5 812	4 664	1 256	2 011	1 544	1 226	1 940	1 474
Kontorsarbete	3 513	3 591	2 755	1 398	1 197	1 302	1 089	934	1 000
Undervisning o. vetensk. verks.	924	1 008	1 270	621	738	570	510	610	497
Lärare	898	981	1 248	611	706	527	502	599	455
Husligt arbete	15 342	16 176	15 702	22 851	25 947	19 130	13 970	14 850	12 641
Hembiträden	4 559	5 384	5 837	9 146	10 660	8 128	3 041	3 222	3 360
Tillfällig hemhjälp	8 394	8 271	7 015	10 135	11 262	8 356	9 337	9 984	7 875

B. Sysselsättningen inom skogsbruket.

Tab. 6. Inventeringen av arbetskraft anställd för avverkningsarbeten hos produktionspliktiga större[1] avverkare den 30 november 1943.

Län m. m.	Antal avverkare		Antal sysselsatta arbetare		Ytterligare arbetskraftsbehov		Därav arb.-kraft, som avverkare ej själva kunna anskaffa.	
	30/11	31/10	30/11	31/10	30/11	31/10	30/11	31/10
Stockholms	198	176	1 910	1 279	620	804	442	447
Uppsala	249	206	2 065	1 176	1 356	2 098	989	1 446
Södermanlands	327	248	2 223	1 100	434	892	278	623
Östergötlands	821	690	3 340	2 081	1 272	1 627	956	1 157
Jönköpings	367	335	1 330	792	485	644	266	393
Kronobergs	216	193	1 748	1 124	161	314	59	160
Kalmar	1 040	1 050	2 817	1 816	1 035	1 551	692	1 023
Gotlands	24	24	111	68	50	128	42	105
Blekinge	205	157	732	312	282	460	188	289
Kristianstads	261	202	1 309	464	253	547	46	153
Malmöhus	84	60	833	298	292	437	50	134
Hallands	82	54	651	238	145	260	69	94
Göteborgs o. Bohus	108	70	418	275	81	112	41	55
Älvsborgs	231	187	1 469	870	317	448	139	260
Skaraborgs	177	117	1 581	605	355	707	214	385
Örebro	232	216	2 900	2 139	493	949	421	801
Västmanlands	296	235	1 874	1 339	464	704	376	534
S:a södra Sverige	**4 918**	**4 220**	**27 311**	**15 976**	**8 095**	**12 682**	**5 248**	**8 059**
Värmlands	558	475	5 554	4 385	794	1 722	363	1 076
Kopparbergs	182	193	6 724	6 053	691	1 329	326	1 084
Gävleborgs	401	327	6 748	5 172	774	1 747	345	1 375
Västernorrlands	272	274	6 019	5 317	2 574	1 731	841	1 059
Jämtlands	371	295	5 854	4 241	3 688	3 156	1 587	1 827
Västerbottens	139	140	4 168	3 225	2 035	1 683	605	620
Norrbottens	72	71	3 765	3 166	3 184	3 145	1 672	1 776
S:a norra Sverige	**1 995**	**1 775**	**38 832**	**31 559**	**13 740**	**14 513**	**5 739**	**8 817**
S:a hela landet	**6 913**	**5 995**	**66 143**	**47 535**	**21 835**	**27 195**	**10 987**	**16 876**
Kronoskogar	131	142	9 583	6 766	2 913	3 751	1 258	2 214
Andra allmänna skogar	520	460	4 418	2 999	1 070	1 972	489	921
Aktiebolagsskogar	473	441	33 160	26 555	12 019	12 738	5 926	8 696
Övriga enskilda skogar	5 789	4 952	18 982	11 215	5 833	8 734	3 314	5 045
Avverkare med behov av								
1— 9 arbetare	5 825	5 019	12 311	7 918	3 693	5 307	1 934	2 639
10—24 »	576	530	6 382	4 475	1 753	3 162	1 165	2 002
25—ω »	512	446	47 450	35 142	16 389	18 726	7 888	12 235

[1] Gruppen »större avverkare» omfattar de avverkare, för vilka den under avverkningsåret 1/7 1943—30/6 1944 preliminärt fastställda avverkningskvantiteten uppgår till 200 lm³ eller däröver inom södra Sverige och 500 lm³ eller däröver inom norra Sverige.

Tab. 7 a. Sysselsatta arbetare i slutet av november 1943 i jämförelse med slutet av oktober 1943.

Näringsgrenar	Företag med uppgifter för såväl november 1943 som oktober 1943						
	Antal företag	November 1943			Indextal för november 1943 (oktober 1943 = 100)		
		Sysselsatta och semesterlediga arbetare			Sysselsatta och semesterlediga arbetare		
		Män	Kvinnor	S:a	Män	Kvinnor	S:a
Malmbrytning o. metallind.	**1 510**	**142 674**	**13 467**	**156 141**	**100·6**	**102·1**	**100·8**
Gruvor o. anrikningsverk	24	2 822	31	2 853	100·9	·	100·9
Järn-, stål- o. kopparverk	36	21 355	236	21 591	100·4	87·4	100·2
Järn- o. stålmanufaktur .	323	16 412	1 424	17 836	101·0	100·1	100·9
Mekaniska verkstäder . .	808	67 973	4 976	72 949	100·4	106·3	100·8
Skeppsvarv	53	12 368	19	12 387	100·8	·	100·8
Elektriska verkstäder . .	86	13 963	4 699	18 662	101·3	98·2	100·5
Annan metallindustri . .	180	7 781	2 082	9 863	101·6	104·9	102·3
Jord- o. stenindustri . .	**466**	**18 308**	**1 840**	**20 148**	**99·5**	**99·9**	**99·5**
Kolgruvor	2	425	1	426	101·7	·	101·7
Torvindustri	55	893	15	908	85·6	·	85·0
Stenbrott o. stenhuggerier	110	3 307	14	3 321	101·3	·	101·3
Cementfabriker, kalkbruk	108	4 349	62	4 411	100·6	93·9	100·5
Tegelbruk	133	4 769	66	4 835	96·0	90·4	96·0
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	20	2 558	1 451	4 009	102·3	101·3	101·9
Glasbruk	32	1 903	231	2 134	106·0	100·9	105·4
Annan jord- o. stenindustri	6	104	—	104	106·1	—	106·1
Träindustri	**876**	**29 054**	**867**	**29 921**	**95·9**	**101·3**	**96·1**
Sågverk o. hyvlerier . .	367	12 924	63	12 987	91·5	81·3	91·4
Snickeri- o. möbelfabriker	437	13 540	568	14 108	100·2	106·0	100·4
Annan trävaruindustri . .	72	2 590	236	2 826	98·1	98·7	98·2
Pappers- o. grafisk ind. .	**495**	**27 911**	**6 651**	**34 562**	**97·1**	**99·3**	**97·5**
Pappersmassefabriker . .	68	9 060	94	9 154	89·5	74·6	89·3
Pappersbruk o. pappfabr. .	52	9 017	1 910	10 927	100·2	99·5	100·1
Annan pappersindustri .	117	1 972	3 336	5 308	102·3	100·9	101·4
Grafisk industri	258	7 862	1 311	9 173	102·3	97·5	101·6
Livsmedelsindustri . . .	**834**	**21 719**	**10 617**	**32 336**	**97·8**	**99·8**	**98·5**
Kvarnar	47	1 355	213	1 568	101·3	102·9	101·5
Bagerier	179	3 187	1 568	4 755	100·4	99·9	100·3
Råsockerbruk o. raffinad. .	24	5 577	960	6 537	89·0	107·4	91·3
Choklad- o. karamellfabr.	56	1 088	2 877	3 965	107·2	102·7	103·9
Bryggerier o. läskedrycksf.	203	3 923	953	4 876	100·6	96·0	99·6
Tobaksfabriker	7	351	1 187	1 538	98.0	97·5	97·6
Slakterier o. konservfabr.	181	3 862	2 087	5 949	103·8	95·8	100·8
Annan livsmedelsindustri	137	2 376	772	3 148	97·6	99 9	98·2
Textil- o. beklädnadsind. .	**702**	**22 274**	**42 956**	**65 230**	**101·9**	**99·1**	**100·1**
Bomullsindustri	46	6 841	7 228	14 069	101·8	100·5	101·1
Jute- o. linneindustri . .	14	1 383	1 535	2 918	102·4	97·8	100·0
Ylleindustri	72	4 894	6 316	11 210	102·9	100·6	101·6
Trikåfabriker	118	2 036	6 574	8 610	102·2	100·0	100·5
Skrädderier o. sömnadsfabr.	313	3 281	17 189	20 470	101·2	98·2	98·7
Annan hithörande industri	139	3 839	4 114	7 953	101·2	97·7	99·3
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**344**	**10 339**	**6 889**	**17 228**	**103·9**	**102·8**	**103·4**
Garverier	28	1 943	223	2 166	102·7	101·4	102·6
Skofabriker	134	3 519	2 498	6 047	106·8	104·2	105·7
Gummivarufabriker . . .	29	2 229	2 272	4 501	100·7	99·6	100·1
Annan hithörande industri	153	2 618	1 896	4 514	103·8	105·1	104·4
Kemisk-teknisk industri .	**261**	**9 290**	**2 891**	**12 181**	**101·3**	**103·1**	**101·8**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	98	2 214	1 121	3 335	98·1	104·2	100·1
Sprängämnesfabriker . .	7	1 310	652	1 962	98·8	100·8	99·0
Tändsticksfabriker . . .	8	412	183	595	96·7	107·0	99·7
Annan kemisk-tekn. ind. .	148	5 354	935	6 289	103·9	103·1	103·8
Samtliga industrigrupper	**5 488**	**281 569**	**86 178**	**367 747**	**99·7**	**100·1**	**99·8**
Byggnadsverksamhet . .	928	16 888	—	16 888	95·7	—	95·7
Statliga verk o. byggn.-arb.	151	25 273	2 467	27 740	97·0	100·2	97·3
Komm. verk. o. byggnadsarb.	216	15 200	209	15 409	100·1	101·0	100·1
Handel o. varulager . . .	561	4 872	1 231	6 103	102·1	100·4	101·7
Samfärdsel	135	5 144	58	5 202	91·9	118·4	92·2
Samtliga näringsgrenar	**7 479**	**348 946**	**90 143**	**439 089**	**99·2**	**100·2**	**99·4**

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 7 b. Arbetstiden inom industrin i november 1943. Preliminära uppgifter.

Näringsgrenar	Antal redovisade företag	Antal sysselsatta arbetare	Därav (i %)		Genomsnittlig veckoarbetstid timmar		Arbetarnas fördelning (i %) på arbetsavdelningar med olika genomsnittlig arbetstid (timmar) under en vecka i november 1943					
			med full arbetstid	med förkortad arbetstid	nov. 1942	nov. 1943	40 och därunder	41—44	45—47	48	49—51	52 och däröver
Malmbrytn. o. metallind.	1 855	184 428	99·1	0·9	47·5	47·4	1·9	9·6	43·5	29·7	12·7	2·6
Gruvor o. anrikningsverk	56	10 488	99·2	0·8	45·3	45·6	1·0	31·8	47·3	16·5	3·4	0·0
Järn-, stål- o. kopparverk	51	28 937	99·5	0·5	47·8	47·7	0·3	3·5	39·7	49·3	6·9	0·3
Järn- o. stålmanufaktur	371	25 105	97·7	2·3	47·6	47·5	7·2	7·5	45·0	27·7	10·4	2·2
Mekaniska verkstäder	989	76 979	99·1	0·9	47·9	47·4	1·4	7·4	39·6	32·2	15·6	3·8
Skeppsvarv	67	15 967	99·9	0·1	47·1	47·1	2·3	14·8	51·1	11·8	18·5	1·5
Elektriska verkstäder	113	15 563	99·0	1·0	47·4	47·7	0·6	14·3	52·3	13·1	15·8	3·9
Annan metallindustri	208	11 389	99·5	0·5	46·7	47·4	0·6	10·7	50·0	26·6	9·2	2·9
Jord- och stenindustri	560	25 177	92·5	7·5	46·5	46·4	5·4	9·9	29·3	47·3	5·1	3·0
Kolgruvor	3	412	100·0	—	45·5	44·2	—	69·9	11·9	18·2	—	—
Torvindustri	66	1 161	87·6	12·4	46·4	45·1	17·9	7·2	5·5	64·0	5·0	0·4
Stenbrott o. stenhuggerier	119	3 390	84·8	15·2	45·7	47·0	8·6	12·0	24·2	49·6	2·2	3·4
Cementfabriker, kalkbruk	149	7 625	93·2	6·8	46·4	45·6	4·8	8·4	27·1	46·9	10·7	2·1
Tegelbruk	144	3 248	84·1	15·9	47·4	46·4	8·2	14·8	32·0	36·0	1·7	7·3
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	21	4 553	96·1	3·9	46·4	47·1	3·9	4·0	34·2	55·1	1·7	1·1
Glasbruk	58	4 788	99·5	0·5	46·6	47·3	0·8	8·5	37·1	45·1	4·3	4·2
Träindustri	996	34 745	95·2	4·8	47·8	47·8	3·4	11·1	25·8	43·8	10·1	5·8
Sågverk o. hyvlerier	425	16 116	92·6	7·4	46·7	46·2	5·3	12·3	30·3	44·7	5·6	1·8
Snickeri- o. möbelfabr.	498	15 612	98·1	1·9	48·8	49·5	1·8	9·8	20·8	45·4	12·3	9·9
Annan trävaruindustri	73	3 017	93·6	6·4	48·2	47·7	1·8	12·0	27·6	30·7	21·9	6·0
Pappers- o. grafisk ind.	618	44 533	96·5	3·5	48·7	48·9	3·4	6·5	23·3	31·8	28·5	6·5
Pappersmassefabriker	77	11 951	93·2	6·8	48·2	47·8	6·2	7·3	19·9	37·3	27·1	2·2
Pappersbruk o. pappfabr.	64	14 066	95·9	4·1	48·0	47·4	3·8	6·4	35·8	27·0	24·2	2·8
Annan pappersindustri	131	6 918	99·7	0·3	49·2	49·2	0·4	6·5	14·3	29·4	37·3	12·1
Grafisk industri	346	11 598	98·6	1·4	49·7	48·8	1·8	5·7	17·0	33·4	29·9	12·2
Livsmedelsindustri	1 025	37 027	96·7	3·3	47·3	48·2	4·2	5·8	27·1	32·5	13·1	17·3
Kvarnar	57	1 668	99·0	1·0	46·4	48·4	1·6	3·1	19·0	44·2	27·2	4·9
Bagerier	252	5 682	98·8	1·2	46·1	47·5	1·2	5·2	18·5	67·8	7·1	0·2
Råsockerbruk o. raffinad.	26	8 050	98·7	1·3	51·5	51·2	2·3	3·1	19·3	8·0	13·2	54·1
Choklad- o. karamellfabr.	71	4 283	97·8	2·2	46·2	46·9	2·9	8·0	62·4	21·6	8·5	1·6
Bryggerier o. läskedrycksf.	229	4 990	90·2	9·8	46·2	46·5	11·3	7·1	11·9	55·7	10·0	4·0
Tobaksfabriker	8	1 800	99·8	0·2	46·1	45·8	0·7	17·5	78·6	1·2	2·0	—
Slakterier o. konservfabr.	224	6 945	94·0	6·0	44·8	47·3	7·2	8·1	26·8	27·7	17·5	12·7
Annan livsmedelsindustri	158	3 609	98·8	1·2	48·6	49·0	1·7	5·5	16·2	31·9	22·7	22·0
Textil- o. beklädnadsind.	809	71 233	95·6	4·4	46·0	46·5	3·9	15·2	43·7	27·7	7·8	1·7
Bomullsindustri	54	15 050	96·5	3·5	46·2	46·1	2·1	20·6	57·5	15·4	4·2	0·2
Jute- o. linneindustri	16	2 860	86·6	13·4	45·4	46·1	0·3	29·5	50·9	13·4	5·1	0·8
Ylleindustri	74	11 319	97·8	2·2	46·7	47·1	1·3	10·1	54·4	21·5	11·0	1·7
Trikåfabriker	126	8 842	93·7	6·3	46·2	45·8	8·8	18·7	41·6	23·4	4·9	2·6
Skrädderier o. sömnadsfabr.	389	24 822	95·4	4·6	45·2	46·7	4·8	11·0	31·8	40·6	9·9	1·9
Annan hithörande ind.	150	8 340	96·6	3·4	46·4	46·7	4·1	16·4	39·1	29·3	7·6	3·5
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	385	20 199	96·8	3·2	45·4	47·4	2·5	4·4	47·4	30·5	9·6	5·6
Garverier	32	2 243	97·9	2·1	46·6	47·6	1·3	3·2	49·1	35·7	8·4	2·3
Skofabriker	147	6 920	93·7	6·3	43·0	47·0	5·1	5·2	46·3	31·4	8·6	3·4
Gummivarufabriker	35	5 781	99·6	0·4	46·8	47·1	0·2	2·5	69·9	12·7	10·7	4·0
Annan hithör. industri	171	5 255	97·4	2·6	47·4	48·2	2·1	5·9	23·4	46·7	10·2	11·7
Kemisk-teknisk industri	294	14 189	98·9	1·1	47·0	47·0	1·6	13·7	45·2	25·4	11·5	2·6
Färg-, olje- o. partymfabr.	115	3 629	99·4	0·6	47·3	47·4	1·0	8·4	47·2	28·0	8·4	7·0
Sprängämnesfabriker	11	2 409	100·0	—	45·7	46·0	—	38·8	49·2	5·9	6·0	0·1
Tändsticksfabriker	7	870	100·0	—	45·4	47·2	0·0	—	61·3	13·6	25·1	—
Annan kemisk-teknisk ind.	161	7 281	98·1	1·9	47·5	47·2	2·6	9·6	41·0	31·9	13·3	1·6
Samtl. industrigrupper	6 542	431 531	97·2	2·8	47·2	47·3	3·0	9·9	38·0	31·9	12·7	4·5

Tab. 8. Indextal över antalet sysselsatta arbetare[1]. September 1939 = 100.

Näringsgrenar	1942			1943									
	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.
Malmbrytning o. metallind.	**111**	**112**	**111**	**112**	**112**	**110**	**110**	**111**	**112**	**105**	**105**	**108**	**113**	**114**
Gruvor o. anrikningsverk .	110	109	105	103	103	100	100	103	106	97	98	101	104	105
Järn-, stål- o. kopparverk .	107	108	106	110	110	105	105	109	110	100	100	101	105	106
Järn- o. stålmanufaktur . .	98	98	97	97	97	96	94	95	95	88	87	90	95	96
Mekaniska verkstäder . . .	120	121	120	121	121	120	119	120	122	115	115	119	124	125
Skeppsvarv	112	115	115	120	118	120	121	119	121	109	113	114	119	120
Elektriska verkstäder . . .	120	121	119	120	119	117	120	119	122	115	115	119	124	125
Annan metallindustri . . .	89	91	91	90	90	88	88	88	88	85	84	89	92	94
Jord- o. stenindustri	**80**	**78**	**73**	**70**	**71**	**75**	**83**	**94**	**97**	**90**	**86**	**81**	**80**	**79**
Kolgruvor	120	125	122	123	117	115	112	112	113	107	106	104	107	109
Torvindustri	157	125	104	91	93	138	246	412	437	391	283	192	154	131
Stenbrott o. stenhuggerier .	43	44	39	35	37	39	40	40	41	37	37	38	37	37
Cementfabriker, kalkbruk .	85	83	77	76	77	81	86	89	94	83	85	86	87	87
Tegelbruk	62	58	51	48	48	55	72	88	93	86	85	77	70	67
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	85	86	87	88	88	90	89	93	92	87	85	84	89	91
Glasbruk	85	84	83	79	79	79	79	78	79	75	73	75	76	80
Träindustri	**73**	**70**	**65**	**66**	**68**	**70**	**74**	**78**	**79**	**74**	**73**	**73**	**73**	**70**
Sågverk o. hyvlerier . . .	63	57	50	52	56	61	67	73	75	69	66	64	63	58
Snickeri- o. möbelfabriker .	83	83	82	82	82	81	82	83	83	78	79	82	84	84
Annan trävaruindustri . . .	100	99	95	95	90	93	92	99	100	100	105	104	107	105
Pappers- o. grafisk ind. . .	**83**	**82**	**78**	**78**	**78**	**76**	**76**	**81**	**85**	**80**	**79**	**81**	**83**	**80**
Pappersmassefabriker . . .	70	67	60	58	60	59	61	69	75	69	65	65	66	59
Pappersbruk o. pappfabr. .	76	76	73	75	73	68	68	72	74	71	71	74	75	75
Annan pappersindustri . .	95	97	96	96	96	96	94	96	97	93	96	98	101	102
Grafisk industri	102	103	105	104	103	101	99	100	104	99	98	101	106	107
Livsmedelsindustri	**109**	**109**	**90**	**94**	**93**	**91**	**89**	**94**	**97**	**96**	**96**	**97**	**107**	**106**
Kvarnar	104	104	98	96	99	96	92	94	94	96	94	98	94	95
Bagerier	100	102	95	99	101	102	103	108	114	111	107	103	103	104
Råsockerbruk o. raffinad. .	230	230	110	118	115	111	106	105	109	115	127	134	221	201
Choklad- o. karamellfabr. .	103	104	77	95	98	90	79	85	86	83	82	87	89	92
Bryggerier o. läskedrycksf. .	84	83	89	85	84	86	90	95	100	95	92	87	88	88
Tobaksfabriker	77	80	73	79	75	73	74	74	73	69	75	75	77	75
Slakterier o. konservfabr. .	109	109	104	106	103	99	96	106	110	109	110	108	116	117
Annan livsmedelsindustri .	105	105	99	102	98	100	101	106	111	107	107	110	111	109
Textil- o. beklädnadsind. . .	**89**	**89**	**87**	**89**	**89**	**89**	**88**	**88**	**88**	**85**	**86**	**87**	**90**	**90**
Bomullsindustri	95	95	93	96	95	94	92	92	91	87	86	87	91	92
Jute- och linneindustri . .	92	93	89	91	91	89	89	88	89	86	86	87	89	89
Ylleindustri	93	93	92	93	94	94	92	92	93	88	88	89	93	95
Trikåfabriker	86	87	85	86	86	85	83	83	82	80	79	81	83	83
Skrädderier o. sömnadsfabr.	83	81	78	80	82	83	83	83	83	82	84	86	87	86
Annan hithörande industri .	98	98	95	99	101	102	100	102	101	99	99	101	102	102
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**87**	**88**	**77**	**85**	**85**	**84**	**81**	**77**	**72**	**65**	**66**	**72**	**79**	**82**
Garverier	107	107	93	104	104	104	100	94	90	82	91	95	102	105
Skofabriker	85	84	75	80	82	80	76	69	60	46	46	56	67	71
Gummivarufabriker	74	76	61	79	78	78	76	76	72	70	71	73	76	76
Annan hithörande industri .	97	99	91	93	89	90	86	84	85	80	80	86	91	95
Kemisk-teknisk industri . .	**88**	**88**	**83**	**86**	**87**	**88**	**87**	**87**	**89**	**86**	**87**	**88**	**90**	**91**
Färg-, olje- o. parfymfabr. .	95	97	93	92	95	96	96	96	100	93	98	101	105	106
Sprängämnesfabriker . . .	113	110	99	104	106	107	103	104	106	106	109	114	107	106
Tändsticksfabriker	37	37	38	39	33	33	35	37	36	35	34	33	33	33
Annan kemisk-teknisk ind. .	99	100	94	98	100	100	99	100	102	99	99	98	101	104
Samtliga industrigrupper	**95**	**95**	**91**	**92**	**93**	**92**	**92**	**95**	**96**	**90**	**90**	**92**	**95**	**95**
Byggnadsverksamhet	63	60	51	53	54	53	53	56	58	58	61	61	59	57
Statliga verk o. byggn.-arb. .	130	121	109	108	108	109	113	119	121	120	121	123	122	119
Komm. verk o. byggnadsarb.	87	84	83	80	79	83	87	89	90	85	84	84	84	84
Handel o. varulager	76	77	73	74	74	76	72	73	73	71	73	75	77	78
Samtliga näringsgrenar	**95**	**94**	**89**	**90**	**90**	**90**	**91**	**93**	**94**	**90**	**90**	**91**	**94**	**93**

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 9. Tillgången på arbete och arbetskraft under november 1943.

Näringsgrenar		Arbetare (i %) hos arbetsgivare, som rapporterat nedanstående arbetstillgång					Arb.-tillg.-siffra (konj.-siffra)	Arbetare (i %) hos arb.-giv., som betr. arbetskraften rapporterat			Permitterade arb. i % av anställda
		mycket god (5)	god (4)	medelgod (3)	mindre god (2)	dålig (1)		brist	tillr. tillgång	överflöd	
Malmbrytning o. metallindustri	nov. 1943	21	54	20	4	1	3·9	.	.	.	0·3
	okt. 1943	22	59	13	3	3	4·0	29	70	1	0·4
	nov. 1942	28	48	19	4	1	4·0	.	.	.	0·3
Jord- o. stenindustri	nov. 1943	29	35	22	12	2	3·8	.	.	.	1·5
	okt. 1943	28	42	19	10	1	3·8	22	75	3	1·6
	nov. 1942	34	39	16	8	3	3·9	.	.	.	1·5
Träindustri	nov. 1943	23	28	33	11	5	3·5	.	.	.	4·4
	okt. 1943	16	39	32	12	1	3·6	37	61	2	2·5
	nov. 1942	19	46	24	8	3	3·7	.	.	.	3·5
Sågverk	nov. 1943	3	30	39	19	9	3·0	.	.	.	7·2
	okt. 1943	9	32	42	15	2	3·3	8	89	3	3·5
	nov. 1942	7	44	33	13	3	3·4	.	.	.	5·5
Pappers- o. grafisk industri	nov. 1943	18	28	27	16	11	3·3	.	.	.	8·8
	okt. 1943	18	38	25	12	7	3·5	18	78	4	5·9
	nov. 1942	15	42	23	12	8	3·4	.	.	.	4·8
Pappersmassefabriker	nov. 1943	1	17	23	33	26	2·3	.	.	.	24·2
	okt. 1943	1	34	34	17	14	2·9	4	86	10	16·2
	nov. 1942	1	38	19	28	14	2·9	.	.	.	10·4
Livsmedelsindustri	nov. 1943	9	47	36	6	2	3·6	.	.	.	1·7
	okt. 1943	10	49	35	5	1	3·6	9	90	1	1·3
	nov. 1942	8	43	34	11	4	3·4	.	.	.	2·3
Textil- o. beklädnadsindustri	nov. 1943	17	57	21	4	1	3·9	.	.	.	0·8
	okt. 1943	22	51	23	4	0	3·9	52	48	0	0·2
	nov. 1942	10	49	32	8	1	3·6	.	.	.	1·4
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	nov. 1943	6	49	33	11	1	3·5	.	.	.	1·7
	okt. 1943	4	53	30	13	0	3·5	29	71	0	2·0
	nov. 1942	7	52	26	11	4	3·5	.	.	.	1·4
Skofabriker	nov. 1943	9	33	44	13	1	3·4	.	.	.	3·1
	okt. 1943	5	36	45	14	0	3·3	13	87	0	4·6
	nov. 1942	8	25	45	13	9	3·1	.	.	.	2·3
Kemisk-teknisk ind.	nov. 1943	10	31	37	17	5	3·2	.	.	.	2·2
	okt. 1943	12	29	34	19	6	3·2	16	82	2	1·2
	nov. 1942	5	40	39	8	8	3·2	.	.	.	1·5
Samtliga industrigrupper	nov. 1943	**18**	**47**	**25**	**7**	**3**	**3·7**	.	.	.	1·9
	okt. 1943	20	51	21	6	2	3·8	29	69	2	1·3
	nov. 1942	20	46	24	7	3	3·7	.	.	.	1·5
Byggnadsverksamhet	nov. 1943	5	25	43	19	8	3·0	.	.	.	3·7
	okt. 1943	4	32	36	22	6	3·1	4	80	16	2·8
	nov. 1942	8	29	38	19	6	3·1	.	.	.	3·3
Samtliga näringsgrenar	nov. 1943	**17**	**46**	**27**	**7**	**3**	**3·7**	.	.	.	1·9
	okt. 1943	18	49	23	7	3	3·7	25	72	3	1·3
	nov. 1942	18	45	26	8	3	3·7	.	.	.	1·6

Tab. 10. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade nyanställningar och entledigaden under november 1943 i jämförelse med föregående månad.[1]

Näringsgrenar	Antal rapporterande företag		Antal nyanställda		Antal entledigade		Ökning (+) eller minskning (—)	
	Nov.	Okt.	Nov.	Okt.	Nov.	Okt.	Nov.	Okt.
Malmbrytning o. metallindustri	106	114	2 249	2 788	1 972	2 272	+ 277	+ 516
Gruvor o. anrikningsverk	1	2	29	23	7	20	+ 22	+ 3
Järn-, stål- o. kopparverk	14	17	371	474	545	437	— 174	+ 37
Järn- o. stålmanufaktur	7	12	33	161	46	85	— 13	+ 76
Mekaniska verkstäder	47	53	844	1 026	733	949	+ 111	+ 77
Skeppsvarv	8	7	340	296	174	115	+ 166	+ 181
Elektriska verkstäder	18	12	516	606	401	529	+ 115	+ 77
Annan metallindustri	11	11	116	202	66	137	+ 50	+ 65
Jord- o. stenindustri	31	37	252	286	232	321	+ 20	— 35
Kolgruvor	3	4	33	53	7	14	+ 26	+ 39
Stenbrott o. stenhuggerier	3	4	23	25	—	—	+ 23	+ 25
Cementfabriker, kalkbruk	4	5	11	18	45	42	— 34	— 24
Tegelbruk	12	15	3	—	131	129	— 128	— 129
Porslins-, kakel- o. lergodsfabr.	7	8	156	189	46	119	+ 110	+ 70
Glasbruk	—	1	—	1	—	17	—	— 16
Annan jord- och stenindustri	2	—	26	—	3	—	+ 23	—
Träindustri	33	29	139	154	494	323	— 355	— 169
Sågverk o. hyvlerier	19	18	54	76	380	250	— 326	— 174
Snickerier o. möbelfabriker	10	10	85	78	75	55	+ 10	+ 23
Annan trävaruindustri	4	1	—	—	39	18	— 39	— 18
Pappers- o. grafisk industri	28	28	250	431	1 003	694	— 753	— 263
Pappersmassefabriker	18	13	50	150	782	512	— 732	— 362
Pappersbruk o. pappfabriker	3	5	1	63	85	29	— 84	+ 34
Annan pappersindustri	3	6	33	37	65	22	— 32	+ 15
Grafisk industri	4	4	166	181	71	131	+ 95	+ 50
Livsmedelsindustri	32	37	305	2 080	1 230	163	— 925	+ 1 917
Kvarnar	—	—	—	—	—	—	—	—
Bagerier	3	3	—	24	19	9	— 19	+ 15
Råsockerbruk o. raffinaderier	12	14	160	1 853	1 049	62	— 889	+ 1 791
Choklad- o. karamellfabriker	3	4	64	88	31	20	+ 33	+ 68
Bryggerier o. läskedrycksfabriker	—	4	—	—	—	23	—	— 23
Tobaksfabriker	—	—	—	—	—	—	—	—
Slakterier o. konservfabriker	7	6	43	63	77	46	— 34	+ 17
Annan livsmedelsindustri	7	6	38	52	54	3	— 16	+ 49
Textil- o. beklädnadsindustri	62	41	884	914	588	520	+ 296	+ 394
Bomullsindustri	8	8	327	385	181	218	+ 146	+ 167
Jute- och linneindustri	1	1	10	9	3	4	+ 7	+ 5
Ylleindustri	10	6	127	98	79	62	+ 48	+ 36
Trikåfabriker	5	3	59	103	48	46	+ 11	+ 57
Skrädderier o. sömnadsfabriker	25	20	231	250	192	135	+ 39	+ 115
Annan hithörande industri	13	3	130	69	85	55	+ 45	+ 14
Läder-, hår- o. gummivaruind.	13	21	307	494	151	161	+ 156	+ 333
Garverier	3	2	17	29	11	1	+ 6	+ 28
Skofabriker	3	12	30	190	10	17	+ 20	+ 173
Gummivarufabriker	5	4	241	263	130	143	+ 111	+ 120
Annan hithörande industri	2	3	19	12	—	—	+ 19	+ 12
Kemisk-teknisk industri	20	14	234	188	189	100	+ 45	+ 88
Färg-, olje- o. parfymfabriker	10	2	59	42	31	2	+ 28	+ 40
Sprängämnesfabriker	3	2	78	84	51	29	+ 27	+ 55
Tändsticksfabriker	—	—	—	—	—	—	—	—
Annan kemisk-teknisk industri	7	10	97	62	107	69	— 10	— 7
Samtliga industrigrupper	325	321	4 620	7 335	5 859	4 554	— 1 239	+ 2 781
Byggnadsverksamhet	73	78	620	695	919	952	— 299	— 257
Handel o. varulager	10	9	236	319	114	97	+ 122	+ 222
Samfärdsel	—	—	—	—	—	—	—	—
Hotell- o. restaurangrörelse	2	3	54	71	48	72	+ 6	— 1
Banker o. försäkringsföretag	1	1	3	—	5	8	— 2	— 8
Samtliga näringsgrenar	411	412	5 533	8 420	6 945	5 683	— 1 412	+ 2 737
Kvinnor			1 972	2 470	1 499	1 424	+ 473	+ 1 046

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

D. Arbetslösheten inom fackförbunden.

Tab. 11. Arbetslösheten inom fackförbunden den 31 oktober 1943.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. .	91	26 158	21 556	669	2·6	579	25 974	770	3·0
Bleck- o. plåtslagareförb.	56	2 734	—	121	4·4	—	2 707	59	2·2
Bokbindareförbundet . .	56	8 905	5 466	77	0·9	40	8 883	77	0·9
Bryggeriindustriarb.-förb.	121	6 931	1 511	188	2·7	123	6 874	128	1·9
Byggnadsträarbetareförb.	339	33 446	—	5 072	15·2	—	33 464	3 691	11·0
De förenade förbunden .	61	12 504	3 378	251	2·0	144	12 483	311	2·5
Elektriska arbetareförb. .	68	8 019	—	81	1·0	—	8 093	64	0·8
Gjutareförbundet	104	8 943	50	143	1·6	4	9 280	118	1·3
Grov- o. fabriksarb.-förb.	401	67 765	7 756	4 168	6·2	598	68 521	3 518	5·1
Byggnadsind.-arbetare .	128	31 333	1 469	3 077	9·8	124	31 527	2 470	7·8
Byggnadsämnesind.-arb.	126	10 246	226	334	3·3	33	10 996	271	2·5
Glasbruksarbetare . .	33	8 124	103	49	1·6	9	2 978	30	1·0
Sockerfabriksarbetare .	16	4 589	811	95	2·1	68	4 478	132	2·9
Tändsticksarbetare . .	6	1 372	523	133	9·7	111	1 057	116	11·0
Övriga arbetare . . .	92	17 101	4 624	480	2·8	253	17 485	499	2·9
Gruvindustriarbetareförb.	64	10 498	97	88	0·8	4	10 522	60	0·6
Handelsarbetareförb. . .	267	42 338	17 389	649	1·5	262	42 441	517	1·2
Kommunalarbetareförb. .	307	46 377	13 425	1 131	2·4	600	48 256	606	1·3
Lantarbetareförbundet .	739	46 716	1 432	1 138	2·4	378	47 205	1 215	2·6
Litografförbundet . . .	20	2 930	161	20	0·7	3	2 909	18	0·6
Livsmedelsarbetareförb. .	126	29 029	8 641	1 367	4·7	661	28 844	1 167	4·0
Metallindustriarb.-förb. .	301	194 505	13 873	4 207	2·2	702	193 028	3 350	1·7
Järnbruksarbetare . .	56	39 107	589	388	1·0	94	38 716	422	1·1
Verkstadsarbetare . .	245	155 398	13 284	3 819	2·5	608	154 312	2 928	1·9
Murareförbundet	116	10 025	—	1 631	16·3	—	10 033	896	8·9
Målareförbundet	208	13 232	—	1 619	12·2	—	12 827	619	4·8
Pappersindustriarb.-förb.	126	29 081	1 594	1 908	6·6	287	30 175	1 652	5·5
Sadelm.- o. tapetseraref.	62	3 837	813	117	3·0	61	3 796	102	2·7
Sko- o. läderindustriarb.-f.	56	8 605	3 033	368	4·3	222	9 220	705	7·6
Stenindustriarbetareförb.	127	5 423	—	358	6·6	—	5 516	261	4·7
Sågverksindustriarb.-förb.	231	17 956	21	2 246	12·5	7	18 585	1 359	7·3
Textilarbetareförbundet .	101	39 092	21 899	930	2·4	799	38 997	1 076	2·8
Tobaksindustriarb.-förb.	10	2 280	1 756	204	8·9	182	2 267	206	9·1
Transportarbetareförb. .	181	27 857	1 788	2 302	8·3	108	28 302	1 711	6·0
Träindustriarbetareförb.	247	23 843	453	615	2·6	31	24 286	545	2·2
Typografförbundet . . .	107	12 324	604	146	1·2	9	12 324	114	0·9
Väg- o. vatteub.-arb.-förb.	251	18 477	—	1 906	10·3	—	20 005	1 958	9·8
Summa	4 944	759 830	126 696	33 720	4·4	5 804	765 817	26 873	3·5

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under oktober uppgivits till inalles 154 009.

Tab. 12. Antalet arbetslösa i olika fackförbund i procent av det redovisade medlemsantalet $^{30}/_{9}$ 1942—$^{31}/_{10}$ 1943.

Fackförbund	$^{30}/_{9}$	$^{31}/_{10}$	$^{30}/_{11}$	$^{31}/_{12}$	$^{31}/_{1}$	$^{28}/_{2}$	$^{31}/_{3}$	$^{30}/_{4}$	$^{31}/_{5}$	$^{30}/_{6}$	$^{31}/_{7}$	$^{31}/_{8}$	$^{30}/_{9}$	$^{31}/_{10}$
Beklädnadsarbetareförb.	3·5	3·6	5·2	13·2	10·4	5·2	3·6	2·7	2·6	3·5	4·6	2 9	3·0	2·6
Bleck- o. plåtslagareförb.	3·6	4·2	7·6	13·6	6·3	10·6	9·6	8·5	5·0	4·4	2 7	2·3	2·2	4·4
Bokbindareförbundet	1·9	1·4	1·1	2·2	1·5	1·4	1·2	1·4	1·2	1·2	1 0	1·1	0·9	0·9
Bryggeriindustriarbetareförb.	2·8	4·1	4·5	3·5	4·4	4·1	3·4	2·3	1·5	1·2	1·0	1·1	1·9	2·7
Byggnadsträarbetareförb.	10·7	14·1	17·5	30·7	29·1	27·3	24·9	23·3	16 0	14·1	10·0	9·2	11·0	15·2
De förenade förbunden	4·2	4·5	4·5	10·1	5·6	4·4	4·7	5·1	4·5	7·1	5·2	2·9	2·5	2·0
Elektriska arbetareförb.	1·7	1·9	1·9	2·4	2·4	2·6	2·6	2·8	2·0	2 1	1·0	0 7	0 8	1·0
Gjutareförbundet	1·2	1·2	1·2	2·9	2·0	1·6	1·7	1·7	1·7	2 4	1·4	1·3	1·3	1·6
Grov- o. fabriksarbetareförb.	7·0	7·9	9·3	20·1	13·8	12·2	10·0	8·6	6·8	6 7	6·3	5·4	5·1	6·2
Byggnadsind.-arbetare	8·9	10·0	12·7	27·8	19·8	18·0	15·3	13·6	11·2	9·6	9·5	7·8	7·8	9·8
Byggnadsämnesind.-arbetare	5·5	7 1	8·7	16·4	11·9	9·9	6·7	4·7	2·0	2·1	2·3	2 0	2·5	3·3
Glasbruksarbetare	2·6	2·2	2·7	3·5	4·7	2·9	2·1	1·6	1·7	3 1	3·2	1·5	1·0	1·6
Sockerfabriksarbetare	6·0	4·2	2·5	20·2	13·6	11·0	6·6	5·9	5·5	7 9	4·7	3·2	2 9	2·1
Tändsticksarbetare	11·1	13·2	9·3	12·6	15·1	14·8	13·3	11·1	11·3	13·7	11·5	10·4	11·0	9·7
Övriga arbetare	5·4	6·3	6·0	10·9	5·0	5·0	4·5	4·1	2·9	4·3	3·7	3·9	2·9	2·8
Gruvindustriarbetareförb.	1·0	1·1	1·3	2·8	2·0	1·9	1·7	1·7	1·3	1·3	0·9	0 7	0·6	0·8
Handelsarbetareförb.	2·2	2·4	2·5	2·5	2·9	2·2	1·9	1·6	1·5	1·4	1·4	1·3	1·2	1·5
Kommunalarbetareförb.	2·0	2·4	2·7	4·5	4·3	4·6	3·7	2·5	1·2	1·3	1·8	1·6	1·3	2·4
Lantarbetareförbundet	2·2	1·9	3·4	4·6	4·6	3·8	3·1	2·9	2·1	2·3	2·5	2·6	2·6	2·4
Litografförbundet	1·5	1·2	1·6	2·1	1·8	1·2	1·2	1·0	0·7	0·9	0·9	0·5	0·6	0·7
Livsmedelsarbetareförb.	7·0	6·2	6·2	10·9	8·8	7·7	6·5	6·9	5·7	4·4	3 5	3·7	4 0	4·7
Metallindustriarbetareförb.	1·4	1·4	1·5	2·4	2·6	2·3	2·2	2·2	2·0	1·9	1·8	1·7	1·7	2·2
Järnbruksarbetare	0·7	0·6	0·7	1·5	1·4	1·0	0·9	0·8	0·7	0·8	0·9	1·0	1·1	1·0
Verkstadsarbetare	1·6	1·6	1·8	2·7	3·0	2·7	2·6	2·6	2·3	2·2	2·0	1·8	1·9	2·5
Murareförbundet	8·1	13·3	18·9	31·9	34·2	28·6	23·1	16·2	9·9	8·3	4·9	5·3	8·9	16·3
Målareförbundet	5·9	14·0	23·2	29·2	34·7	30·8	15·5	18·9	6·8	6·8	6·1	3·9	4·8	12·2
Pappersindustriarbetareförb.	6·3	6·9	7·6	8·3	10 9	8·7	9 8	10·8	7·1	7·9	6·3	6·0	5·5	6·6
Sadelm.- o. tapetserareförb.	4·2	3·3	3·2	8·7	12·0	8·1	6·5	6·6	5·2	5·7	4·4	4·1	2·7	3·0
Sko- o. läderindustriarb.-förb.	14·3	11·7	11·9	37·5	14·8	17·8	12·4	24·1	13·5	14·7	24·6	15·7	7·6	4·3
Stenindustriarbetareförb.	9·3	10·8	9·0	22·3	17·9	10·6	8·7	8·9	5·2	5·6	3·7	5 0	4·7	6·6
Sågverksindustriarbetareförb.	9·5	12·8	16·4	28·8	19 5	15·9	15·2	14·3	8·3	6·1	4 8	5 6	7·3	12·5
Textilarbetareförbundet	3·4	3·2	3·0	4·9	3·0	2·8	2·7	2·7	2·8	4·1	2·7	3 0	2·8	2·4
Tobaksindustriarbetareförb.	7·3	7·7	7·8	7·8	8·7	8·5	8·5	8·8	9·2	9·4	10·1	8·4	9·1	8·9
Transportarbetareförb.	7·2	7·6	9·1	12·0	11·5	11·8	11·2	10·1	7·5	7·6	7·2	6·6	6·0	8·3
Träindustriarbetareförb.	2·7	3·4	3·7	15·5	6·4	5·3	4·0	3 7	2·5	3·5	2·4	2·1	2·2	2·6
Typografförbundet	1·8	1·7	1·8	2·6	2·2	1·5	1·2	1·0	0·7	0 4	0·3	0·7	0·9	1·2
Väg- o. vattenb.-arbetareförb.	9·2	9·8	17·3	19·7	16·3	15·7	14·9	11·0	10 7	12·1	10 2	9·8	9·8	10·3
Summa	4·3	4·8	5 9	10·3	8·4	7·4	6·4	6·0	4·4	4·4	3·9	3·5	3·5	4·4

E. Hjälpsökande arbetslösa.

Tab. 18. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade hjälpsökande arbetslösa.

Län År och månad	Antal rapportkommuner	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gentemot		Av hela antalet hjälpsökande voro		Antal arbetslösa per 1 000 inv.
		Städer	Landsbygd	Summa	närmast föregående månad	samma månad föregående år	*försörjningspliktiga*	över 50 år	
a) *Vid utgången av november 1943.*									
Stockholms stad	1	1 553	—	1 553	+ 190	+ 61	1 058	940	2·5
Stockholms	12	67	86	153	+ 39	— 51	107	89	0·5
Uppsala	4	25	17	42	— 2	— 19	27	30	0·3
Södermanlands	1	3	—	3	+ 2	— 28	2	2	0·0
Östergötlands	2	77	—	77	+ 26	+ 3	56	33	0·2
Jönköpings	3	61	3	64	+ 1	— 15	48	36	0·3
Kronobergs	3	11	4	15	+ 6	— 20	3	3	0·1
Kalmar	2	54	—	54	+ 10	— 40	37	37	0·2
Gotlands	2	69	5	74	+ 46	+ 44	44	30	1·2
Blekinge	13	23	124	147	+ 61	+ 92	108	69	1·0
Kristianstads	2	24	2	26	+ 24	+ 14	21	15	0·1
Malmö stad	1	358	—	358	+ 155	+ 120	268	207	2·2
Malmöhus i övrigt	8	219	5	224	+ 169	+ 150	172	113	0·6
Hallands	3	34	—	34	+ 24	— 8	26	26	0·2
Göteborgs stad	1	1 098	—	1 098	+ 358	— 358	796	634	3·8
Göteborgs o. Bohus i övrigt	33	226	1 013	1 239	+ 34	— 229	1 070	664	6·1
Älvsborgs	6	39	2	41	+ 15	— 27	31	28	0·1
Skaraborgs	5	76	2	78	+ 70	+ 74	58	30	0·3
Värmlands	10	57	195	252	+ 87	+ 120	182	123	0·9
Örebro	2	187	2	189	+ 92	+ 133	139	67	0·8
Västmanlands	1	1	—	1	—	+ 1	—	—	0·0
Kopparbergs	3	7	3	10	— 4	— 6	8	5	0·0
Gävleborgs	6	51	7	58	+ 14	— 7	49	49	0·2
Västernorrlands	31	61	1 445	1 506	+ 511	+ 800	1 313	824	5·5
Jämtlands	1	1	—	1	—	—	1	1	0·0
Västerbottens	5	14	25	39	+ 32	+ 20	33	17	0·2
Norrbottens	10	54	72	126	+ 68	— 33	86	22	0·6
Summa	**171**	**4 450**	**3 012**	**7 462**	**+ 2 028**	**+ 791**	**5 743**	**4 094**	**1·2**
b) *Oktober 1942—November 1943.*									
1942							procenttal		
oktober	161	3 898	2 479	6 377	— 42	— 6 233	75·6	52·9	1·0
november	164	4 204	2 467	6 671	+ 294	— 8 110	75·6	54·8	1·0
december	171	5 724	2 868	8 592	+ 1 921	—10 991	74·8	50·0	1·3
1943									
januari	178	6 739	3 253	9 992	+ 1 400	—15 267	76·7	50·8	1·6
februari	172	6 408	3 161	9 569	— 423	—15 580	76·6	56·4	1·5
mars	170	5 500	3 050	8 550	— 1 019	—13 512	76·0	59·9	1·3
april	163	4 663	2 543	7 206	— 1 344	— 8 329	76·5	61·5	1·1
maj	155	3 964	2 283	6 247	— 959	— 3 813	75·3	62·6	1·0
juni	141	3 155	2 098	5 253	— 994	— 2 688	75·7	61·4	0·8
juli	133	2 626	1 945	4 571	— 682	— 2 388	77·1	64·5	0·7
augusti	136	2 476	1 934	4 410	— 161	— 2 239	78·0	63·8	0·7
september	138	2 485	2 115	4 600	+ 190	— 1 819	78·0	63·0	0·7
oktober	143	3 091	2 343	5 434	— 834	— 943	77·8	58·1	0·8
november	171	4 450	3 012	7 462	+ 2 028	+ 791	77·0	54·9	1·2

Tab. 14. De arbetslösas yrkestillhörighet. November 1948.

Yrkesgrupper	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gentemot		Av staten och kommunerna hjälpta	
	Städer	Landsbygd	Summa	närmast föregående månad	samma månad föregående år	antal	i % av antalet hjälpsökande
Jordbruk och skogshushållning	**36**	**109**	**145**	**+ 52**	**+ 26**	**99**	**68·3**
Jordbruk	32	7	39	+ 10	— 4	22	·
Skogshushållning	4	102	106	+ 42	+ 30	77	72·6
Industri och hantverk	**2 311**	**2 346**	**4 657**	**+ 1243**	**+ 223**	**3 105**	**66·7**
Ingenjörsarbete och arbetsledning	49	1	50	+ 5	+ 1	44	88·0
Malmbrytning	4	1	5	+ 5	+ 3	—	—
Metall- och maskinindustri	189	50	239	+ 69	— 18	156	65·3
Jord- och stenindustri	129	1 006	1 135	+ 44	— 196	963	84·8
stenindustri	92	967	1 059	+ 36	— 183	908	85·7
glasindustri	4	35	39	+ 1	— 5	31	·
annan hithörande industri	33	4	37	+ 7	— 8	24	·
Trävaruindustri	109	439	548	+ 156	+ 148	355	64·8
sågverksindustri	80	426	506	+ 136	+ 134	336	66·4
annan trävaruindustri	29	13	42	+ 20	+ 14	19	·
Pappersindustri	47	452	499	+ 186	+ 340	312	62·5
Grafisk industri	16	—	16	+ 4	— 9	8	·
Livsmedelsindustri	64	4	68	+ 15	— 23	41	60·3
Textil- och beklädnadsindustri	34	1	35	+ 6	— 16	25	·
Läder-, hår- och gummivaruindustri	66	2	68	+ 10	+ 19	54	79·4
skoindustri	43	2	45	+ 1	+ 25	40	·
gummivaruindustri	—	—	—	—	— 1	—	—
annan hithörande industri	23	—	23	+ 9	— 5	14	·
Kemisk-teknisk industri	47	3	50	+ 20	— 4	35	70·0
Byggnadsverksamhet	1 550	382	1 932	+ 719	— 6	1 104	57·1
husbyggnadsarbete	1 409	140	1 549	+ 627	— 99	899	58·0
väg-, gatu- o. vattenbyggnadsarb.	141	242	383	+ 92	+ 93	205	53·5
Kraft- och värmeproduktion	7	5	12	+ 4	— 16	8	·
Sjöfart och fiske	**85**	**12**	**97**	**+ 39**	**+ 18**	**57**	**58·8**
Handel, samfärdsel o. allmän tjänst	**1 379**	**182**	**1 561**	**+ 409**	**+ 292**	**1 188**	**76·1**
Kontors-, affärs- och lagerarbete	451	14	465	+ 52	— 99	390	83·9
kontorister (chefer, bokhåll. m. fl.)	160	6	166	+ 11	— 34	144	86·7
kontorsvaktmästare m. fl.	2	—	2	— 2	— 7	1	·
affärsförest., bitr., agenter m. fl.	198	4	202	+ 20	— 47	182	90·1
lagerarbetare och förrådsbiträden	91	4	95	+ 23	— 11	63	66·3
Landtransport	665	160	825	+ 315	+ 384	572	69·3
hamn- och stuveriarbetare	423	135	558	+ 262	+ 361	394	70·6
chaufförer och åkeriarbetare	211	24	235	+ 44	+ 59	161	68·5
övriga hithörande grupper	31	1	32	+ 9	— 36	17	·
Hotell- och restaurangrörelse	74	—	74	+ 19	— 12	54	73·0
Litterärt och konstnärligt arbete	123	6	129	+ 14	+ 5	113	87·6
Förvaltning och undervisning	52	2	54	+ 11	+ 22	46	85·2
Sjukvård och hygien	14	—	14	— 2	— 8	13	·
Husligt arbete	**18**	**5**	**23**	**+ 11**	**— 6**	**11**	·
Arbete, ej hänförl. till annan grupp	**621**	**358**	**979**	**+ 274**	**+ 238**	**652**	**66·6**
Summa	**4 450**	**3 012**	**7 462**	**+ 2028**	**+ 791**	**5 112**	**68·5**
därav 16—25 år	205	84	289	+ 98	+ 34		
26—50 »	1 698	1 381	3 079	+ 991	+ 322		
över 50 »	2 547	1 547	4 094	+ 939	+ 435		

Tab. 15. Hjälpverksamheten för arbetslösa.

Län År och månad	Hela antalet hjälpta	därav hjälpta genom								
		statligt beredskapsarbete		statskommunalt beredskapsarbete	reservarbete		kommunalt arbete utan statsbidrag	kontantunderstöd		utbildningshjälp
		i kommissionens regi	i annan myndighets regi		arkivarbete och musikerhjälp	statskommunalt reservarbete		dagunderstöd	kommunalt understöd	
a) *Vid utgången av november 1943.*										
Stockholms stad	1 248	104	—	445	247	—	17	340	17	78
Stockholms	72	17	—	—	16	—	—	22	10	7
Uppsala	35	—	—	—	4	—	28	—	—	3
Södermanlands	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Östergötlands	40	—	—	—	8	—	8	17	—	7
Jönköpings	56	38	—	—	4	—	—	—	—	14
Kronobergs	12	—	—	—	1	—	—	—	—	11
Kalmar	36	—	—	3	2	1	29	—	—	1
Gotlands	42	—	—	5	—	—	31	—	—	6
Blekinge	70	64	—	—	—	—	6	—	—	—
Kristianstads	3	—	—	—	1	—	2	—	—	—
Malmö stad	252	41	—	43	7	—	—	155	4	2
Malmöhus i övrigt	87	49	—	—	2	—	11	22	3	—
Hallands	10	—	—	—	1	—	4	—	—	5
Göteborgs stad	771	86	119	50	48	—	—	423	6	39
Göteborgs o. Bohus i övrigt	1 041	593	325	40	1	3	2	66	1	10
Älvsborgs	22	—	—	—	1	—	15	—	4	2
Skaraborgs	10	—	—	—	2	—	7	—	—	1
Värmlands	102	23	—	—	3	5	38	7	11	15
Örebro	86	4	—	6	6	8	21	—	—	41
Västmanlands	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Kopparbergs	3	—	—	—	3	—	—	—	—	—
Gävleborgs	37	—	—	31	2	—	—	—	—	4
Västernorrlands	1 059	107	538	72	2	23	40	235	—	42
Jämtlands	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Västerbottens	4	—	—	—	1	—	3	—	—	—
Norrbottens	11	—	—	—	—	—	—	—	2	9
Summa	**5 112**	**1 126**	**982**	**695**	**364**	**40**	**262**	**1 287**	**58**	**298**
därav städer	2 964	381	156	611	347	9	159	1 022	49	230
b) *Oktober 1942—November 1943.*										
1942										
oktober	4 931	1 434	831	963	341	101	231	654	39	337
november	4 947	1 281	744	918	373	88	244	898	55	346
december	6 061	1 114	802	871	398	33	189	1 778	538	338
1943										
januari	6 994	1 271	971	815	357	24	324	2 738	180	314
februari	7 251	1 597	1 097	867	384	33	474	2 352	136	311
mars	6 954	1 390	1 355	1 023	386	84	364	1 954	91	307
april	6 011	1 092	1 300	939	375	71	357	1 561	75	241
maj	5 201	994	1 268	904	315	107	263	1 006	57	287
juni	4 493	1 125	1 131	832	280	121	187	460	38	319
juli	4 110	1 122	998	780	262	122	202	327	27	270
augusti	3 872	1 166	884	736	248	122	186	248	22	260
september	3 796	1 170	853	729	245	111	158	280	28	222
oktober	4 066	1 085	863	734	335	100	143	516	35	255
november	5 112	1 126	982	695	364	40	262	1 287	58	298

F. Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1938—1943.

Tab. 16. Arbetsförmedling, arbetslöshet och sysselsättning.

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medeltal
	Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser												
1938	218	230	182	157	146	153	152	128	132	167	236	231	196
1939	219	230	179	155	126	119	119	106	124	154	193	186	173
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	182
1941	249	241	208	184	160	154	139	131	130	141	176	195	198
1942	227	202	168	131	110	103	99	97	97	102	114	125	147
1943	137	133	114	109	99	93	89	90	93	109	129		
	Arbetslösheten inom fackförbunden (procent av medlemsantalet)												
1938	15·6	14·5	13·0	10·7	8·4	8·5	7·2	7·2	7·5	9·0	11·2	17·8	10·9
1939	14·9	13·0	11·7	9·0	6·8	5·6	4·8	5·0	6·8	8·0	10·4	15·2	9·2
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	11·8
1941	17·1	16·4	15·1	13·1	10·6	9·3	7·8	7·5	7·3	8 2	10·0	13·0	11·3
1942	13·6	12·5	11·0	8·1	5·9	4·9	4·2	4·0	4·3	4·8	5·9	10·3	7·5
1943	8·4	7·4	6·4	6·0	4·4	4·4	3·9	3·5	3·5	4·4			
	Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa (se anm.)												
1938	22 022	22 263	20 071	16 935	13 797	11 891	10 057	9 993	10 818	13 972	18 853	23 603	16 189
1939	29 263	29 020	27 250	24 893	17 610	12 501	9 229	8 709	9 499	12 183	15 583	14 940	17 556
1940	15 552	15 184	14 332	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 243	16 122	20 562	23 469	13 367
1941	30 512	34 900	33 702	30 552	24 856	20 656	16 205	14 989	13 279	12 610	14 781	19 583	22 219
1942	25 259	25 149	22 062	15 535	10 060	7 941	6 959	6 649	6 419	6 377	6 671	8 592	12 306
1943	9 992	9 569	8 550	7 206	6 247	5 253	4 571	4 410	4 600	5 434	7 462		
	Indextal över antalet sysselsatta arbetare (se anm.)												
1939	—	—	—	—	—	—	—	—	100	98	97	90	—
1940	90	89	91	88	87	80	82	87	90	91	90	83	—
1941	83	85	84	85	88	91	92	92	92	91	91	85	—
1942	85	85	84	87	90	94	95	96	94	95	94	89	—
1943	90	90	90	91	93	94	90	90	91	94	93		

Anmärkningar till tabellavdelningen.

Tab. 7—9. För november 1943 ha rapportkorten utsänts till omkring 14 300 företagare, av vilka c:a 8 500 lämnat de begärda uppgifterna. Uppgifterna avse antalet sysselsatta arbetare sista arbetsdagen av sista avlöningsperioden i månaden. Uppgifter rörande övriga sysselsatta inhämtas endast för den mellersta månaden i varje kvartal. Indextal för mindre än 50 personer ha ej beräknats. Indextal, som avse minst 50 men under 100 personer, äro tryckta med medieval stil. I tab. 8 ha enligt den s. k. kedjemetoden indextal uträknats över arbetarantalet med september 1939 som fast bas. Indextalen för november 1943 äro preliminära. De s. k. konjunktursiffrorna i tab. 9 grunda sig på arbetsgivarnas omdömen om arbetstillgången. Omdömet mycket god arbetstillgång har betecknats med poängsiffran 5 och god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång med siffrorna 4, 3, 2 och 1, varefter ett med antalet sysselsatta vägt medeltal av dessa poängsiffror framräknats. — *Tab. 10.* Beträffande principerna för redovisningen se SFS 1940: 588 samt Soc. Medd. årg. 1940, sid. 409. — *Tab. 16.* Fr. o. m. januari 1938 ha i antalet hjälpsökande medräknats vid statliga och statskommunala beredskapsarbeten sysselsatta hänvisade arbetslösa, vilka dock först fr. o. m. juli 1940 varit anmälda som hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna. I tabellens sista avdelning återgivas för hela materialet samma indextal som i tab. 8. I denna indexserie ha fr. o. m. juni 1941 arbetare på semester räknats som sysselsatta.

Litteraturöversikt.

(11 november—10 december 1943.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

BEHRENS, F. Aufgaben der Lohn- und Preisstatistik. Deutsches statistisches Zentralblatt 1943, nr 3/4.

WALKER, E. R. Minimum welfare standards as a post-war objective. International labour review okt. 1943.

Det huslige Arbejdes Andel i Nationalindkomsten. Faglige Meddelelser fra Statens Husholdningsraad 1943, nr 12.

Sverige.

BLOMBERG, D. Om fredskrisplaneringen. Sv. stadsförbundets tidskrift 1943, nr 9.

LIND, A. Äganderätt — kontroll. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 47.

[LINDAHL, E.] Progressiviteten i den svenska beskattningen. Finanstidningen 1943, nr 45.

ÅKERMAN, G. Vår pris- och lönepolitik efter kriget. (Föredrag med diskussion.) Nationalekonomiska föreningens förhandlingar 1943, nr 4.

Norrlands framtid — en befolkningsfråga. Skogen 1943, nr 23.

Sakta konjunkturavmattning. Finanstidningen 1943, nr 46.

Belgien.

Le mouvement des opérations d'épargne en Belgique. Bulletin de statistique 1943, nr 10.

Danmark.

AGERBAK, H. Dansk arbetarrörelse. S. A. P. information 1943, nr 18/19.

BAUER, F. Danska efterkrigsproblem. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 48.

Finland.

OITTINEN, R. H. Arbetarrörelsens utveckling i Finland. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 46.

TEERIMÄKI, N. Finsk arbetarrörelse. S. A. P. information 1943, nr 18/19.

Kring arbetseffektivitetsdagarna. Industritidningen 1943, nr 9.

Ny prisreglering i Finland. Industria 1943, nr 25.

Norge.

WERLE, O. Norske arbeidsgiveres vanskeligheter. Industria 1943, nr 24.

Norsk arbetarrörelse. S. A. P. information 1943, nr 18/19.

Storbritannien.

Beskattning vid källan i England. Industria 1943, nr 24.

Tyskland.

SCHMIDT, F. H. Die neue Freizeitanordnung. Reichsarbeitsblatt 1943, nr 31.

Arbetarskydd.

Sverige.

JEANSSON, ALICE. Barnpensionat och andra sociala anordningar vid Wäfveribolagets fabriker. Sunt förnuft 1943, nr 9.

LANDSORGANISATIONEN. Försäkring för vissa yrkessjukdomar. (Yttrande.) Fackföreningsrörelsen 1943, nr 45.

WALLNER, O. Samarbete för förebyggande av olycksfall inom skogsbruket. Skogsmannen 1943, nr 22.

Olycksfall inom sjömansyrket år 1942. Kommersiella meddelanden 1943, nr 11.

Skogsbrukets skyddspropaganda. Skogen 1943, nr 22.

Danmark.

NILSSON, EDV. Forebyggelsen af Ulykkestilfælde. Socialt Tidsskrift 1943, nr 10.

Finland.

Olycksfall i arbete år 1940. Social tidskrift 1943, nr 9/10.

Storbritannien.

Annual report of the chief inspector of factories. The Ministry of labour gazette okt. 1943.

The first British industrial health conference. International labour review okt. 1943.

Tyskland.

ARNOLD, R. Beschaffung von Arbeits- und Berufsbekleidung. Reichsarbeitsblatt 1943, nr 31.

Arbetslön och arbetstid.

Sverige.

HALLDAU, N. Löneuppgifterna. Bankvärlden 1943, nr 11.

LANDSORGANISATIONEN. Hotell- och restaurangpersonalens arbetstid. (Yttrande.) Fackföreningsrörelsen 1943, nr 47.

LANDSORGANISATIONEN. Reglering av hembiträdeskårens anställningsförhållanden. (Yttrande.) Fackföreningsrörelsen 1943, nr 48.
SV. ARBETSGIVAREFÖRENINGEN. Restaurangernas arbetstidsfråga. (Yttrande.) Industria 1943, nr 25.
WIGFORSS, EVA. Klara linjer i kvinnornas lönefrågor. Yrkeskvinnan 1943, nr 7.
Arbeitszeitgesetz für das Hotelgewerbe. Sozialpolitische Weltrundschau okt. 1943.
Sveriges arbetsgivareförenings för hotell och restauranger yttrande över socialstyrelsens förslag till arbetstidslagstiftning för hotell, restauranger och kaféer. Tidskrift för hotell- och restaurantnäringen 1943, nr 24.

Danmark.

VEJRE, CHR. Statstjenestemændenes Lønaktion i Efteraaret 1943. Arbejderen 1943, nr 22.
Lønforhøjelse och Prisstigning. Arbejderen 1943, nr 22.

Finland.

Arbetslönerna vid det finländska jordbruket. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1943, nr 11.
De finska skogsarbetslönerna. Skogsmannen 1943, nr 23.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

Sverige.

B[RUNIUS], TH. »Totalsysselsättningens» problem. Industria 1943, nr 24.
LINDBLOM, EDITH. Yrkeskvinnan och dubbelarbetet. Yrkeskvinnan 1943, nr 8.
WEHTJE, E. Företagarens syn på den fulla sysselsättningen. Finanstidningen 1943, nr 44.
WIGFORSS, E. Sysselsättningsproblemet efter kriget. Arbetsförmedlingen 1943, nr 9.
Full sysselsättning vid fredskris. Affärsvärlden 1943, nr 48.
Länsskogvaktareförbundets yttrande i skogsarbetarfrågan. Skogsmannen 1943, nr 22.
Sysselsättning åt arbetslösa inom jordbruket efter kriget. 1942 års jordbrukskommittés förslag. Hushållningssällskapens tidskrift 1943, nr 6.

Danmark.

Husassistenter og Arbejdsløshed. Arbejdsgiveren 1943, nr 25.
Sæsonsvingningerne i Landbrugets Arbejdskraft. Statistiske Efterretninger 1943, nr 52.

Finland.

JÄRNEFELT, R. Den kvinnliga arbetskraftens insats i finsk industriproduktion under kriget. Affärsekonomi 1943, nr 17.

Frankrike.

Det franska samhällets lidande. Industria 1943, nr 24.

Schweiz.

FRIIS, F. T. B. Nye schweiziske Overvejelser om Beskæftigelsen i Efterkrigstiden. Socialt Tidsskrift 1943, nr 10.
Finanzierung der Arbeitsbeschaffung. Sozialpolitische Weltrundschau okt. 1943.
The promotion of full employment in Switzerland. International labour review okt. 1943.

Storbritannien.

Mobilisation and utilisation of alien man-power. The Ministry of labour gazette okt. 1943.

Befolkningsfrågor.

KEMP, T. Arvehygiejne i Teori og Praksis. Socialt Tidsskrift 1943, nr 10.

Sverige.

QUENSEL, C.-E. Är kvinnounderskottet på landsbygden ett olösligt problem? Sv. familjevärnet 1943, nr 4.
Det bästa åt mödrarna. S. A. P. information 1943, nr 22.

Finland.

MANNIO, N. A. Ekonomiskt stöd åt stora, mindrebemedlade familjer. Social tidskrift 1943, nr 9/10.

Bostadsförhållanden.

Sverige.

BERGVALL, L. Byggnadskostnader — hyra — bostadsstandard. (Föredrag.) Sunt förnuft 1943, nr 9.
BÜLOW-HÜBE, E. Radhus mot bostadsrätt i Malmö. Sv. stadsförbundets tidskrift 1943, nr 9.
ERICSSON, YNGVE. Egnahems- och bostadsförbättringsverksamheten. S. A. P. information 1943, nr 21.
HEDFELT, E. Frågan om allmän hyreshöjning för hyresåret 1943—44. Från departement och nämnder 1943, nr 21.
HULT, Å. H. Möbelhandeln som samhällsfråga. Tiden 1943, nr 9.
THUNBERG, I. T. Landsbefolkningen utan tak över huvudet? Hem i Sverige 1943, nr 6.
ÅSTRÖM, A. Ändrade grunder för det statliga stödet för bostadsbyggandet. Byggnadsindustrin 1943, nr 21.
Ballongen har spruckit. Det myckna talet om de höga hyrorna i Stockholm i belysning av officiella siffror. Sveriges fastighetsägaretidning 1943, nr 23.
Bostadsbehov och bostadsproduktion. Finanstidningen 1943, nr 44.
Ett bostadsprogram för freden. Vi hyresgäster 1943, nr 12.
Bostadstillgången i Stockholm vid slutet av år 1943. Statistisk månadsskrift 1943, nr 10.
Byggnadsverksamheten under 1942. S. A. P. information 1943, nr 22.
Domstolarna och varmvattenavdragen. Vår bostad 1943, nr 20.
Vatten och avlopp på landsbygden. Politisk tidskrift 1943, nr 9.

Danmark.

Byggevirksomheden i Landkommunerne i Aarene 1939, 1941 og 1942. Statistiske Efterretninger 1943, nr 52.

Finland.

HENRIKSSON, W. Finansieringen av återuppbyggnadsverksamheten i bosättningscentra. Social tidskrift 1943, nr 9/10.

Bostadsproduktionen i Helsingfors omgivningar åren 1939—42. Social tidskrift 1943, nr 9/10.

Läget på bostadsmarknaden och åtgärderna för lindrande av bostadsbristen i bosättningscentra. Social tidskrift 1943, nr 9/10.

Storbritannien.

Engelsmannen och hans bostad. Hyresgästen 1943, nr 23.

Föreningsväsen, kollektivavtal och arbetskonflikter.

Nytt liv i debatten om industriell demokrati. Sv. typograftidning 1943, nr 47.

Sverige.

Fredsplanering och industriell demokrati. Medlemsblad för försvarsverkens civila personals förbund 1943, nr 11.

Statstjänstemännens riksförbund. Sv. trafiktidning 1943, nr 48.

TCO [Tjänstemännens centralorganisation] begär ändring av förhandlingsrättslagen för kommunala tjänstemän. Kommunaltjänstemännens tidskrift 1943, nr 9.

Danmark.

HØST, INGER. Kvindeforeningernes Arbejde. Hertha 1943, nr 11.

Schweiz.

L'application générale obligatoire des contrats collectifs. Journal des associations patronales 1943, nr 48.

L'Union syndicale suisse. Journal des associations patronales 1943, nr 45.

Soc. rådsrepublikernas union.

HELLSTRÖM, S. Sovjetrysk fackföreningsrörelse. Skogsindustriarbetaren 1943, nr 24.

Försvarsberedskap och soldatvård.

Sverige.

Arbetsgivarna och det värnpliktiga befälet. Industria 1943, nr 24.

Familjebidragen och den yrkesarbetande hustrun. Hertha 1943, nr 11.

Hälso- och sjukvård.

FISCHER, G. Om bad. Hygienisk revy 1943, nr 11.

Sverige.

BIRCH-LINDGREN, G. Sjukvårdens huvudmän. Byggmästaren 1943, nr 21.

FISCHER, G. Hur vår hälsovårdsstadga kom till. Sv. läkartidningen 1943, nr 46.

STRÖM, J. Från förebyggande mödravård till havandeskapsvård. Sv. läkartidningen 1943, nr 45.

Kanada.

Canada's health programme. International labour review okt. 1943.

Jordbruks- och egnahemsfrågor.

Sverige.

HAGE, E. Arrendelagstiftningen. S. A. P. information 1943, nr 20.

WAHLUND, S. 13 timmars arbetsdag [för landsbygdens husmödrar]. Sv. familjevärnet 1943, nr 4.

Arrendeformen. Sunt förnuft 1943, nr 9.

Bjärme-böndernas byladugård. Vi 1943, nr 48.

Jordbrukets rationalisering. Affärsvärlden 1943, nr 45.

Den nya arrendelagen. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1943, nr 11.

Finland.

LEHTI, H. Det finska lantbrukets problem. Nordisk tidskrift 1943, nr 6.

Norge.

LEIRFALL, J. Den norska odelsrätten (bördsrätten) och annan lagstiftning som hindrar jordanhopning o. spekulation. Politisk tidskrift 1943, nr 9.

Kooperation.

Sverige.

JOHANSSON, ALBIN. Vart leder vägen? Finanstidningen 1943, nr 45.

Finland.

LAAKSO, J. KK-rörelsens senaste utveckling. Kooperatören 1943, nr 21.

Kristidsfrågor.

DAHLIN, E. H. Prisstoppet göres mera känt genom propaganda. Från departement och nämnder 1943, nr 21.

Nykterhetsfrågan.

Sverige.

G[AH]N, H. Rusdrycksförsäljningen under de tre första kvartalen 1943. Tidskrift för systembolagen 1943, nr 11.

KINBERG, O. Åtgärder till att förbättra nykterhetsvården. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1943, nr 9.

KLACKENBERG, G. Anmälningsskyldigheten rörande alkoholmissbrukare bör utvidgas. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1943, nr 9.
WIKLUND, D. Förutsättningarna för anvisande av vårdplats å allmän alkoholistanstalt. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1943, nr 9.
Fylleriförseelserna under de tre första kvartalen 1943. Tidskrift för systembolagen 1943, nr 11.
Gallupundersökning om restriktionssystemet. Tidskrift för systembolagen 1943, nr 11.

Priser, levnadskostnader, konsumtion.

CARRISON, R. Mc. Nutrition. The health education journal okt. 1943.
DECKEN, H. v. DER, & METZDORF, H.-J. Europas Ernährungswirtschaft. Halbjahrsberichte zur Wirtschaftslage 1942/43, nr 1/2.
HINDHEDE, M. Sund og billig kost. Andelsbladet 1943, nr 47.

Sverige.

FORSGREN, E. Kost och tuberkulos. Friskt folk 1943, nr 11.
Dyrortsgrupperingen. Folkskollärarnas tidning 1943, nr 49.
Svenske Husholdningsregnskaber under den nuværende Krig. Faglige Meddelelser fra Statens Husholdningsraad 1943, nr 12.

Schweiz.

OLBERG, P. Livsmedelsmarknaden i Schweiz. Mål och medel 1943, nr 11.

Socialförsäkring.

Sverige.

BRUSEWITZ, P. E. Kommunala pensionstillskott. S. A. P. information 1943, nr 20.
RADHE, S. Några synpunkter på sjukvårdspersonalens pensionsålder. Kommunaltjänstemännens tidskrift 1943, nr 10.
Skola vi vänta med reformerna [inom sjukförsäkringen]? Sv. sjukkasse-tidning 1943, nr 11.
Tjänstepensionsförsäkringen under debatt. Försäkringstjänstemannen 1943, nr 9.

Danmark.

Socialforsorgens Grundlag. Arbejdsgiveren 1943, nr 24.

Socialvård.

BURT, C. Delinquency in peace and war. The health education journal okt. 1943.

Sverige.

HOLLMAN, E. Socknens vård om sina fattiga. Sv. socialvårds tidning 1943, nr 11.
JOHANSSON, EINAR. De partiellt arbetsföra. Skogsindustriarbetaren 1943, nr 24.
TIBERG, S. Industrien och de partiellt arbetsföra. Social-medicinsk tidskrift 1943, nr 11.
Den sociala hemhjälpen. Sv. sjukkasse-tidning 1943, nr 11.

Danmark.

BOJE, A. Dansk Børneforsorg ved en ny Milepæl. Sosialt arbeid 1943, nr 7/8.

Finland.

Fattigvården och barnskyddet år 1941. Socia tidskrift 1943, nr 9/10.

Schweiz.

Die Fürsorge für bedürftige Greise, Witwen und Waisen in den Jahren 1941 und 1942. Die Volkswirtschaft 1943, nr 11.

Undervisning och yrkesutbildning.

Sverige.

EURENIUS, M. Yrkesvägledningen och folkskolan. Sv. lärartidning 1943, nr 49.
HECKSCHER, G. Till frågan om kommunaltjänstemännens utbildning. Kommunaltjänstemännens tidskrift 1943, nr 9.
KAHLSON, GEORG. Högskolor och forskning som nationella kraftkällor. Sv. läkartidningen 1943, nr 46.
STJERNGREN, HILDUR. Praktisk yrkesvägledning — ett intressant försök med folkskolebarn. Sv. lärartidning 1943, nr 49.
STRAND, S. G. Varje man på rätt plats. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 48.
Skolundervisningen vid skyddshemmen. Folkskollärarnas tidning 1943, nr 46.

Danmark.

Vore Ungdomslejre. Arbejdsgiveren 1943, nr 24.

Storbritannien.

Youth service after the war. The Ministry of labour gazette okt. 1943.

Tyskland.

SCHMIDT, F. H. Betriebliche Erziehungsmassnahmen bei Jugendlichen. Reichsarbeitsblatt 1943, nr 32.
STETS, W. Zum Einsatz des Berufsnachwuchses 1944. Reichsarbeitsblatt 1943, nr 32.

Ut- och invandring.

Sverige.

NYSTRÖM, A. Utlännings handelstillstånd. Förvaltningsrättslig tidskrift 1943, nr 5.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

BERGILS, H. Kortfattad översikt av svensk alkohollagstiftning och dess tillämpning. Sthlm 1943.

BEVERIDGE, W. H. The pillars of security and other war-time essays and addresses. Lond. 1942.

DANMARK. Det landökonomiske Driftsbureau.
25 Aars Undersögelser over Landbrugets Driftsforhold 1918—43. Khvn 1943.

— Statens Husholdningsraad.
Aarsberetning. 1942/43. Khvn 1943.

— Det statistiske Departement.
Statistiske Meddelelser. Række 4. Khvn 1943.
Bd 119: H. 5. Elektricitetsværkerne 1941/42.

FAKTA för socialdemokratiska talare och debattörer 1943. Sthlm 1943.
2. Matfetts- och mjölkrabatterna.
3. Exporten och importen av livsmedel.

FINLAND. Centralhandelskammaren.
Återblick på 25 års verksamhet 1918—1943. Hfors 1943.

HJERN, H. Historik över 40 års fackligt arbete i Svenska kommunalarbetareförbundets avdelning 8. 1903—1943. På styrelsens uppdrag utarb. Gbg 1943.

— 50 års fackligt bygge. Historik över Svenska byggnadsträarbetareförbundets avdelning 24. 1892—1942. Gbg 1942.

JORDBRUKSPROBLEM. Några aktuella föredrag. Sthlm 1943.

KÖPENHAMN. Statistisk Kontor.
Köbenhavns Kommunalkalender. Aarg. 13 (1943). Khvn 1943.
Statistisk Aarbog for Köbenhavn, Frederiksberg og Gjentofte Kommune. Aarg. 24 (1943). Khvn 1943.
Tabelværk til Köbenhavns Statistik. Khvn 1943.
26. Ejendoms-, Beboelses- og Huslejeforholdene i Köbenhavn, Frederiksberg og Gjentofte Kommune d. 5 nov. 1940.

LEPPO, M. Der private und der öffentliche Anteil am Volkseinkommen. Hki 1943. (Veröffentlichungen d. Abteilung f. Konjunkturforschung der Finnlands Bank. Reihe B: 2.)

MALMÖ. Malmö fastighetsägareförening. 1882—1942. [Minnesskrift.] Malmö 1942.

[NILSSON, N. E.] Svenska väg- och vattenbyggnadsarbetareförbundets historia. 1914—1939. Gävle 1941.

NORRKÖPING. Norrköpings stads drätselkammare.
Statistisk årsbok. Årg. 8 (1943). Norrköping 1943.

PERSSON, HENRIK. Svenska beklädnadsarbetareförbundets avdelning 67 i Borås 1917—1942. Minnesskrift. Borås 1942.

PFANNENSTILL, B. Sociologiens grundförutsättningar. En vetenskapskritisk undersökning. Lund & Lpz. 1943. (Lunds universitets årsskrift. N. F. Avd. 1. Bd 38: Nr 8.)

RIKSRÄKENSKAPSVERKET.
Budgetredovisning för budgetåret 1942/43.

RÜCK, F. 1918. Kampen om Europa och fredsdiskussionen. Sthlm 1943.

SJÄLENS LÄKARBOK. Handledning i mentalhygien för envar. Red.: *G. Lundgren*. Sthlm 1943.

SJÖLIN, W. Jord och kol. Bidrag till den skånska bondeklassens och kolbrytningens historia. Sthlm 1943.

STATENS JÄRNVÄGARS PUBLIKATIONER. Sthlm 1943.
Teknisk-ekonomisk redogörelse för banavdelningens verksamhet år 1942.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1943. Sthlm 1943.
40. Statliga cementbestämmelser av år 1943 ... Fastställda av K. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen [m. fl.] d. 15 okt. 1943. (Ko.)
41. Betänkande med utredning och förslag angående läkarutbildningen. Avg. [d. 29 sept. 1943]. 2. Fortsättnings- och repetitionskurser för läkare. (E.)
43. Kommunalskatteberedningen. Betänkande med förslag till omläggning av den kommunala beskattningen m. m. Del 3. Den kommunala skatteutjämningen. [Avg. d. 19 aug. 1943.] (Fi.)

STOCKHOLMS STADS STATISTIK. Sthlm 1943.
1. Årsbok.
Statistisk årsbok. 74 (1943).
3. Hälso- och sjukvård. 1.
Stockholms stads hälsovård. 65 (1942).

SVENSKA KOMMUNAL-TEKNISKA FÖRENINGEN.
Statistiska uppgifter över vattenverk, avloppsverk, vägar och gator samt renhållningsverk i svenska städer och samhällen för år 1942. Malmö 1943.

SVENSKA LITOGRAFFÖRBUNDET.
Protokoll fört vid Svenska litografförbundets 12:e ordinarie kongress i Stockholm d. 12—13 juni 1943. Sthlm 1943.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1943.
Finanser.
Kommunernas finanser år 1940. Av Statistiska centralbyrån. 2. Landskommunernas finanser m. m.
Rusdrycksförsäljningen m. m. år 1942. Av K. kontrollstyrelsen.
Hälso- och sjukvård.
Allmän hälso- och sjukvård år 1941. Av K. Medicinalstyrelsen.

UTGÅNGSPUNKTER för penningpolitiken efter kriget. Utredning avg. av sakkunniga inom Sveriges riksbank. Sthlm 1943.

UTLÄNNINGSHANDBOK. Årgång 1943. Utlänningslagen och därmed sammanhängande författningar samt passkungörelserna m. m. Utg. genom Justitiedepartementets försorg d. 1 nov. 1943. Sthlm 1943.

[WALLANDER, S. & EKDAHL, G.] Ett bostadsprogram för freden. Sthlm 1943.

Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar.

Till Konungen, vederbörande departementschef eller riksdagsutskott har socialstyrelsen under tiden $^{20}/_{11}$—$^{20}/_{12}$ 1943 avlåtit bl. a. följande remissvar och andra skrivelser (exp. från byråerna I—VI).

Departement		Daterad
Socialdep.	Ang. fastställande av reglemente för Säters förläggning för utlänningar (överinsp. för utl.-förläggn.)	$^{23}/_{11}$
»	Ang. framställningar av Centralkommittén för förstamajblommans riksförbund, Föreningen Huddinge skollovskolonier, Stiftelsen Hembults spädbarnshem och Föreningen Göteborgs lokalkommitté av förstamajblommans riksförbund om understöd ur allmänna arvsfonden (4 särsk. skr.) (II)	$^{24}/_{11}$
»	Ang. avlöningen till ombudsmannen hos länsnykterhetsnämnden i Malmöhus län (II)	$^{27}/_{11}$
»	Framställning från Arnäs kommunalfullmäktige om tilläggspension till vissa pensionstagare inom kommunen (IV)	$^{27}/_{11}$
»	Utl. över av 1941 års befolkningsutredning utarbetat förslag till hembiträdeslag (III)	$^{29}/_{11}$
Finansdep.	Yttr. ang. betänkande med förslag till militär moratorielag m. m. (III)	$^{30}/_{11}$
Socialdep.	Förslag till kungörelse ang. statsbidrag till driften av anstalter för halvöppen barnavård (II)	$^{3}/_{12}$
Finansdep.	Ang. livsmedelskostnaderna för november 1943 (IV)	$^{8}/_{12}$
Socialdep.	Ökning av antalet vårdplatser vid Västergårdens arbetshem (II)	$^{9}/_{12}$
»	Yttr. över strafflagberedningens framställning om åtgärder inom skyddshemsvården i anledning av 1939 års lag om villkorlig dom samt om Bonaanstaltens övertagande för fängvårdsändamål (II)	$^{10}/_{12}$
»	Ang. framställningar av Frälsningsarmén i Sverige om understöd ur allmänna arvsfonden för anordnande i Borås av ett hem för späda barn med sina mödrar samt till inköp av en fastighet för barnhemmet Vårsol i Jönköping (2 särsk. skr.) (II)	$^{11}/_{12}$
»	Ang. framställningar av Föreningen för ensamstående mödrar och deras barn inom Blekinge län och Grundsunda barnkoloniförening om understöd ur allmänna arvsfonden (2 särsk. skr) (II)	$^{11}/_{12}$
»	Ang. framställning av direktionen över Allmänna barnhuset om understöd ur allmänna arvsfonden för fortsatt inventering av fosterhem (II)	$^{11}/_{12}$
Försvarsdep.	Utl. över förslag till ändring av 1927 års militärersättningsförordning (III)	$^{14}/_{12}$
Socialdep.	Utl. över framställning av Centralförbundet för socialt arbete och Samfundet för internationellt samhällsstudium och uppbyggnadsarbete om statsbidrag till viss instruktionskurs (III)	$^{14}/_{12}$
Justitiedep.	Utl. över promemoria ang. vissa ändringar i lagen om adoption (III)	$^{15}/_{12}$
»	Utl. över promemoria ang. lagstiftning mot rashets m. m. (III)	$^{15}/_{12}$
Socialdep.	Hemställan om anslag till utlänningsförläggningar för tiden $^{1}/_{1}$—$^{31}/_{3}$ 1944 (överinsp. för utl.-förläggn.)	$^{16}/_{12}$
»	Ang. förslag till kungörelse ang. statsbidrag till social hemhjälpsverksamhet (II)	$^{20}/_{12}$

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden $^{20}/_{11}$—$^{20}/_{12}$ 1943 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
782.	K. kung. med föreskrifter rörande tillämpning av tjänste- och familjepensionsreglementena för de högre kommunala skolorna, m. m.	$^{5}/_{11}$
787.	K. kung. om fortsatt giltighet av kung. den 4 juni 1943 (nr 310) ang. allmänt prisstopp	$^{26}/_{11}$
797.	Lag med särskilda bestämmelser om försäkring av vissa tjänstepliktiga män, födda år 1924, för olycksfall i arbete m. m.	$^{26}/_{11}$
798.	K. förordn. om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under fullgörande av viss tjänsteplikt för män, födda år 1924	$^{26}/_{11}$

Sakregister till årgången 1943.

(Siffrorna inom parentes angiva häftets nummer.)

Alkoholistvård. Förteckning över länsnykterhetsnämndernas ombudsmän: s. 274 (3).

På alkoholistanstalter intagna år 1942: s. 293 (4).

Arbetsblock. Förskott av statsmedel i samband med arbetsblockverksamheten: s. 642 (8).

Riksblockmyndigheten: s. 139 (2).

Arbetsförmedling, Sveriges offentliga, år 1942: s. 228 (3); *månadsstatistik* (tabeller): 1942, dec.: s. 62 (1); 1943, jan.: s. 145 (2); febr.: s. 253 (3); mars: s. 331 (4); april: s. 419 (5); maj: s. 480 (6); juni: s. 558 (7); juli: s. 648 (8); aug.: s. 723 (9); sept.: s. 819 (10); okt.: s. 903 (11); nov.: s. 985 (12).

Aktuella spörsmål inom den privata artistförmedlingen: s. 607 (8).

Artist- och musikerförmedling: s. 476 (6).

Den privata arbetsförmedlingen under år 1942: s. 783 (10).

Särskilda sakkunniga för arbetsförmedlingen: s. 812 (10).

Se även *Flyktingar.*

Arbetsförmedlingstvång, se *Byggnadsverksamheten, Torvindustrin.*

Arbetsgivareföreningen, Svenska, år 1942: s. 366 (5).

Arbetshem, se *Fattigvården.*

Arbetsinställelser. Amerikas förenta stater. Antistrejklagen i Förenta staterna: s. 521 (7).

Arbetslöner. Kristillägg åt statliga befattningshavare (beslut vid 1943 års riksdag): s. 599 (8).

Lönenivån år 1942 och löneutvecklingen inom industri, handel och samfärdsel m. m.: s. 944 (12).

Löneutvecklingen inom industri, handel och samfärdsel m. m. år 1942: s. 458 (6).

Socialstyrelsens yttrande över förslag till lag om begränsning av dyrtidstillägg: s. 193 (3).

Danmark. Höjning av arbetarnas och statstjänstemännens dyrtidstillägg: s. 194 (3).

Finland. Lönestegringen vid statens arbeten åren 1939—1942: s. 614 (8).

Tyskland. Nya avlöningsprinciper inom metallindustrin: s. 196 (3).

Se även *Arbetsmarknaden, Dyrtidstillägg, Jordbruk, Vägarbetare.*

Arbetslösheten inom fackförbunden år 1942: s. 247 (3).

Arbetslösheten inom fackförbunden (tabeller): 1942, 30 nov.: s. 70 (1); 31 dec.: s. 155 (2); 1943, 31 jan.: s. 263 (3); 28 febr.: s. 341 (4); 31 mars: s. 429 (5); 30 april: s. 490 (6); 31 maj: s. 568 (7); 30 juni: s. 658 (8); 31 juli: s. 733 (9); 31 aug.: s. 829 (10); 30 sept.: s. 913 (11); 31 okt.: s. 996 (12).

Hjälpsökande arbetslösa enligt statens arbetsmarknadskommission (tabeller): 1942, dec.: s. 72 (1); 1943, jan.: s. 157 (2); febr.: s. 264 (3); mars: s. 343 (4); april: s. 431 (5); maj: s. 492 (6); juni: s. 570 (7); juli: s. 660 (8); aug.: s. 735 (9); sept.: s. 831 (10); okt.: s. 915 (11); nov.: s. 998 (12).

Statsbidrag till arbetssökandes resor m. m.: s. 546 (7).

Åtgärder för motverkande av korttidsarbetslöshet: s. 477 (6).

Arbetslöshetsförsäkring. Erkända arbetslöshetskassor år 1942: s. 549 (7).

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna: 1942, okt.: s. 60 (1); nov.: s. 143 (2); dec.: s. 225 (3); 1943, jan.: s. 328 (4); febr.: s. 417 (5); mars: s. 477 (6); april: s. 547 (7); maj: s. 646 (8); juni: s. 720 (9); juli: s. 816 (10); aug.: s. 901 (11); sept.: s. 983 (12).

Arbetslösheten i de erkända arbetslöshetskassorna veckan 12—17 april 1943: s. 414 (5).

Arbetslöshetsförsäkrades skyldighet att antaga erbjudet arbete: s. 3 (1).

Se även *Utlänningar.*

Arbetslöshetskassor, se *Arbetslöshetsförsäkring.*

Arbetsmarknaden: 1942, dec.: s. 43 (1); 1943, jan.: s. 133 (2); febr.: s. 219 (3); mars: s. 318 (4); april: s. 408 (5); maj: s. 470 (6); juni: s. 540 (7); juli: s. 635 (8); aug.: s. 713 (9); sept.: s. 803 (10); okt.: s. 893 (11); nov.: s. 972 (12).

Lönesumman inom industri och handel m. m.: år 1942, fjärde kvart.: s. 140 (2); 1943, första kvart.: s. 326 (4); andra kvart.: s. 643 (8); tredje kvart.: s. 813 (10).

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission: s. 48 (1); s. 139 (2); s. 225 (3); s. 324 (4); s. 414 (5); s. 475 (6); s. 546 (7);

s. 641 (8); s. 719 (9); s. 809 (10); s. 899 (11); s. 978 (12).

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet: 1942, dec.: s. 45 (1); 1943, jan.: s. 136 (2); febr.: s. 222 (3); mars: s. 321 (4); april: s. 411 (5); maj: s. 472 (6); juni: s. 543 (7); juli: s. 638 (8); aug.: s. 716 (9); sept.: s. 806 (10); okt.: s. 896 (11); nov.: s. 975 (12).

Sysselsättningen inom industri och handel m. m. enligt uppgifter från arbetsgivarna (månadsstatistik): 1942, dec.: s. 66 (1); 1943, jan.: s. 151 (2); febr.: s. 259 (3); mars: s. 337 (4); april: s. 425 (5); maj: s. 486 (6); juni: s. 564 (7); juli: s. 654 (8); aug.: s. 729 (9); sept.: s. 825 (10); okt.: s. 909 (11); nov.: s. 991 (12).

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden: 1942, nov.—dec.: s. 62 (1); 1942, dec.—1943, jan.: s. 145 (2); 1943, jan.—febr.: s. 253 (3); febr.—mars: s. 331 (4); mars—april: s. 419 (5); april—maj: s. 480 (6); maj—juni: s. 558 (7); juni—juli: s. 648 (8); juli—aug.: s. 723 (9); aug.—sept.: s. 819 (10); sept.—okt.: s. 903 (11); okt.—nov.: s. 985 (12).

Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1938—1943 (tabeller): s. 75 (1); s. 160 (2); s. 267 (3); s. 346 (4); s. 434 (5); s. 495 (6); s. 573 (7); s. 663 (8); s. 738 (9); s. 834 (10); s. 918 (11); s. 1001 (12).

Arbetsmarknadens reglering, anslag av 1943 års riksdag: s. 583 (8).

Arbetsmarknadskommissionens kansli: s. 51 (1); s. 225 (3); s. 546 (7); s. 720 (9); s. 813 (10); s. 982 (12).

Ny ledamot av arbetsmarknadskommissionen: s. 813 (10).

Ungdomens frivilliga arbetsinsatser: s. 325 (4).

Se även *Skoindustrin.*

Arbetsmarknadskommissionen, se *Arbetsmarknaden.*

Arbetsplikt. Finland. Arbetspliktsuppbådet för skogsarbete m. m. i januari 1943: s. 195 (3).

Arbetssökande, se *Arbetslösheten.*

Arbetstiden. Arbetstid och sysselsättning inom näringslivet i november 1942: s. 52 (1).

Deltidsarbete i allmän tjänst: s. 584 (8).

Förslag till arbetstidslag för hotell, restauranger och kaféer: s. 747 (10).

Statens arbetsmarknadskommissions utlåtande över socialstyrelsens förslag till arbetstidslag för hotell, restauranger och kaféer: s. 978 (12).

Arbetstillgång, se *Arbetsmarknaden, Sjömansyrket.*

Artistförmedling, se *Arbetsförmedling.*

Barnavård. Förteckning över barnavårdsombuden i länen: s. 273 (3).

Lantvistelse för barn sommaren 1943: s. 454 (6).

Socialstyrelsens utlåtande över 1941 års befolkningsutrednings förslag om statsbidrag till daghem och lekskolor m. m.: s. 289 (4).

Statsmakternas åtgärder för främjande av barns sommarvistelse på landet år 1942: s. 186 (3).

Verksamheten vid daghem, barnträdgårdar och eftermiddagshem under år 1941: s. 10 (1).

Se även *Fattigvården.*

Barnavårdsförbund, se *Fattigvården.*

Barnavårdskonsulent, se *Fattigvården.*

Barnavårdsombud, se *Barnavård, Fattigvården.*

Barnträdgård, se *Barnavård.*

Befolkningsfrågor. Befolkningsutvecklingen: 1942, fjärde kvart. och hela året: s. 198 (3); 1943, första kvart.: s. 538 (7); andra kvart.: s. 706 (9); tredje kvart.: s. 965 (12).

Folkmängden vid årsskiftet 1942/1943: s. 366 (5).

Schweiz. Gynnsamma befolkningssiffror år 1942: s. 615 (8).

Tyskland. De statliga bosättningslånen 1933—1943: s. 943 (12).

Se även *Folkräkning.*

Befolkningsutredning, 1941 års, se *Barnavård, Husligt arbete.*

Beredskapsmönstring, se *Försvarsberedskap.*

Blindvård. Arbetsberedning åt blind och synsvag arbetskraft: s. 693 (9).

Bostadsfrågor vid 1943 års riksdag: s. 586 (8).

Bostadsförhållanden. Bostadsmarknaden i rikets städer: omkring den 1 april 1943: s. 460 (6); vid oktoberflyttningen 1943: s. 864 (11).

Bosättningsförhållanden och fritidssysselsättning bland ungdom i Stockholm: s. 941 (12).

En bostadsundersökning i Ångermanland år 1942: s. 704 (9).

Fastighetsomkostnadernas förändring åren 1938—1942: s. 684 (9).

Outhyrda bostadslägenheter i Stockholm och Göteborg: s. 111 (2).

Utredning angående införande av behovsprövning på hyresmarknaden: s. 361 (5).

Finland. Hyror och fastighetsomkostnader: s. 519 (7).

Bostadsförmedling. Frågan om kommunal bostadsförmedling i Stockholm: s. 21 (1).

Bostadshygien. Förslag om förbättring av vatten- och avloppsförhållandena på landsbygden: s. 112 (2).

Bostadsmarknad, se *Bostadsförhållanden.*

Bosättningslån, se *Befolkningsfrågor.*

Brännvedsförsörjning. Inventering av arbetskraft för brännvedsförsörjningen: 1942, 31 dec.: s. 48 (1); 1943, 31 jan.: s. 150 (2); 28 febr.: s. 258 (3); 31 mars: s. 336 (4); 30 april: s. 424 (5); 31 maj: s. 485 (6); 30 juni: s. 563 (7); 31 juli: s. 653 (8); 31 aug.: s. 728 (9); 30 sept.: s. 824 (10); 31 okt.: s. 908 (11); 30 nov.: s. 990 (12).

Byggnadsarbetare, se *Efterkrigsplanering.*

Byggnadskostnader, se *Byggnadsverksamheten.*

Byggnadstillstånd, se *Byggnadsverksamheten.*

Byggnadsverksamheten i Sverige år 1942: s. 771 (10).

Byggnadsverksamheten i vissa större städer under år 1942: s. 115 (2); i vissa städer och stadsliknande samhällen under första kvart. 1943: s. 381 (5); andra kvart. 1943: s. 616 (8); tredje kvart. 1943: s. 867 (11).

Byggnadskostnadernas förändringar i Stockholm sedan 1939: s. 111 (2); 1939—1 april 1943: s. 454 (6); 1939—1 juli 1943: s. 703 (9); 1939—1 oktober 1943: s. 855 (11).

Kommitté med uppdrag att leda arbetsstudier av byggnadsarbeten för jordbrukets behov: s. 768 (10).

Nya föreskrifter beträffande arbetsförmedlingstvång för byggnadsverksamhet m. m.: s. 139 (2). — Arbetsförmedlingstvånget för byggnadsverksamheten m. m.: s. 475 (6).

Tillståndstvång för byggnadsarbete: s. 641 (8). — Tillämpningen av byggnadstillståndslagstiftningen i nuvarande läge: s. 899 (11). — Vissa ändringar av bestämmelserna om tillståndstvång för byggnadsarbete: s. 980 (12).

Danmark. Statistik över byggnadsverksamheten på landsbygden: s. 942 (12).

Finland. Byggnadskostnadernas utveckling: s. 291 (4).

Daghem, se *Barnavård.*

Deltidsarbete, se *Arbetstiden.*

Dyrortsgruppering. Dyrortsgrupperingssakkunniga: s. 768 (10).

Förslag till provisoriska jämkningar av gällande dyrortsgruppering: s. 601 (8).

Utredning angående ny dyrortsgruppering igångsättes: s. 612 (8).

Dyrtidstillägg. Begränsning av dyrtidstillägg på lön och pension: s. 518 (7); — (beslut vid 1943 års riksdag): s. 584 (8).

Se även *Arbetslöner, Folkpensionering.*

Efterkrigsplanering. Planläggning av en ekonomisk fredsberedskap: s. 291 (4).

Undersökningar för efterkrigsplaneringen: s. 811 (10).

Utredning angående yrkesutbildning och omskolning av arbetskraft efter vapenstillestånd: s. 900 (11).

Storbritannien. Förslag om utbildning av byggnadsarbetare efter kriget i England: s. 457 (6).

Eftermiddagshem, se *Barnavård.*

Fackföreningsrörelsen. Storbritannien. Fackföreningarnas medlemsantal vid slutet av år 1941: s. 114 (2).

Se även *Arbetslösheten.*

Fastighetsomkostnader, se *Bostadsförhållanden.*

Fattigvården år 1941: s. 202 (3); år 1942: s. 856 (11).

Fattigvården i skilda län och landsdelar samt i olika slag av kommuner år 1940: s. 101 (2).

Fattigvårdens hjälpverksamhet bland familjer med barn: s. 357 (5).

Platstillgången och beläggningen å arbetshemmen: s. 451 (6).

Socialstyrelsens konferens med fattigvårds- och barnavårdskonsulenter samt barnavårdsombud i januari 1943: s. 22 (1).

Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundets kongress i januari 1943: s. 23 (1).

Fattigvårdsförbund, se *Fattigvården.*

Fattigvårdskonsulent, se *Fattigvården.*

Flyktingar. Arbetsförmedlingsverksamheten bland danska flyktingar: s. 899 (11).

Flyktingförmedlingen: s. 546 (7).

Schweiz. Bestämmelser angående omhändertagande av flyktingar: s. 367 (5).

Folkmängd, se *Befolkningsfrågor.*

Folkpensionering. Socialstyrelsens utlåtande angående dyrtidstillägg å folkpensioner m. m. s. 517 (7).

Folkräkning. Befolkningens ålders- och yrkesfördelning (enligt 1940 års folkräkning): s. 93 (2).

Folkskyddsväsendet. Statens arbetsmarknadskommissions utlåtande över 1941 års hemortsförsvarssakkunnigas betänkande med förslag till lag om folkskyddsväsendet m. m.: s. 810 (10).

Fredsberedskap, se *Efterkrigsplanering.*
Fritiden, se *Bostadsförhållanden.*
Fylleri. Fylleriförseelser och spritsmuggling: 1942, fjärde kvart.: s. 130 (2); 1943, första kvart.: s. 394 (5); andra kvart.: s. 631 (8); tredje kvart.: s. 892 (11).
Författningar rörande sociala frågor: s. 82 (1); s. 168 (2); s. 273 (3); s. 354 (4); s. 407 (5); s. 502 (6); s. 580 (7); s. 668 (8); s. 744 (9); s. 842 (10); s. 926 (11); s. 1007 (12).
Försvarsberedskap. 1943 års beredskapsmönstring: s. 981 (12).
Värnpliktslånedelegationen: s. 546 (7).
Se även *Moratorium.*
Hembiträde, se *Husligt arbete.*
Hemhjälp, se *Husligt arbete.*
Hemortsförsvarssakkunniga, se *Folkskyddsväsendet.*
Hjälpverksamhet, se *Fattigvården.*
Hotell, se *Arbetstiden.*
Hushållsbudget, se *Levnadskostnader.*
Husligt arbete. Socialstyrelsens utlåtande angående 1941 års befolkningsutrednings förslag om statsbidrag till social hemhjälpsverksamhet: s. 289 (4).
Statens arbetsmarknadskommissions utlåtande angående 1941 års befolkningsutrednings förslag till hembiträdeslag: s. 979 (12).
Hyreshöjning, se *Hyreslagstiftning.*
Hyreslagstiftning. Frågan om generell hyreshöjning: s. 767 (10).
Statens hyresråds yttrande till Kungl. Maj:t i fråga om generell hyreshöjning: s. 703 (9).
Hyresmarknad, se *Bostadsförhållanden.*
Hälsotillstånd, se *Näringsfrågor.*
Indexkommitté, se *Levnadskostnader.*
Indexnämnd, se *Levnadskostnader.*
Industrin. Industriproblem 1943 (av Industrins utredningsinstitut): s. 518 (7).
Inkomstutveckling, se *Konjunkturinstitutet.*
Investering. Inventering av statliga, kommunala och statsunderstödda investeringar m. m.: s. 476 (6).
Jordbruk. Arbetskraftåtgången och lönebudgeten inom jordbruket åren 1941—1942: s. 443 (6).
Frivillig arbetskraft till jordbruket: s. 476 (6); s. 719 (9).
Löneläget inom jordbruket år 1942: s. 370 (5).
Statens arbetsmarknadskommissions yttrande angående promemoria av 1942 års jordbrukskommitté: s. 809 (10).
Se även *Byggnadsverksamheten.*
Jordbrukskommitté, 1942 års, se *Jordbruk.*
Jord- och egnahemsfrågor (vid 1943 års riksdag): s. 596 (8).
Kaféer, se *Arbetstiden.*
Kollektivavtal år 1941: s. 199 (3); 1942, fjärde kvart.: s. 25 (1); 1943, första kvart.: s. 378 (5); andra kvart.: s. 522 (7); tredje kvart.: s. 769 (10).
Kommunal indelning. Kommitté för utredning angående den kommunala indelningen: s. 521 (7).
Konjunkturinstitutet. Inkomstutveckling och köpkraftsöverskott under krigsåren: s. 505 (7).
Kooperation. Kooperativa förbundets och anslutna föreningars verksamhet år 1942: s. 455 (6).
Korttidsarbetslöshet, se *Arbetslösheten.*
Kostförhållanden, se *Näringsfrågor.*
Kristillägg, se *Arbetslöner.*
Köpkraftsöverskott, se *Konjunkturinstitutet.*
Landsorganisationen i Sverige år 1942: s. 288 (4).
Lantvistelse, se *Barnavård.*
Lekskolor, se *Barnavård.*
Levnadskostnaderna omkring 1 jan. 1943: s. 28 (1); i mars 1943: s. 302 (4); i juni 1943: s. 525 (7); i september 1943: s. 786 (10).
Kostnaderna för livsmedel, bränsle och lyse: 1943, 1 febr.: s. 131 (2); 1 mars: s. 217 (3); i april: s. 395 (5); i maj: s. 467 (6); i juli: s. 632 (8); i augusti: s. 710 (9); i oktober: s. 881 (11); i november: s. 969 (12).
Livsmedelskonsumtionen inom stadshushåll: 1942, tredje och fjärde kvart.: s. 209 (3); 1943, första kvart.: s. 402 (5); andra och tredje kvart.: s. 884 (11).
Livsmedelskonsumtionen inom landsbygdshushåll hösten 1942: s. 398 (5); i andra kvart. 1943: s. 889 (11).
Hushållsbudgeter och livsmedelskonsumtion i städer och tätorter 1940—1942: s. 613 (8).
Indexkommitténs förslag till riktlinjer för beräkning av levnadskostnadsindex: s. 85 (2).
Indexnämnden utökas: s. 703 (9).
Levnadskostnaderna i Norrland: s. 855 (11).
Nya riktlinjer för levnadskostnadsindex fr. o. m. mars 1943: s. 288 (4).
Amerikas förenta stater. Inkomster, konsumtionsutgifter och sparande: s. 520 (7).
Tyskland. Levnadskostnadsindex under kriget: s. 368 (5).
Levnadskostnadsfrågor vid 1943 års riksdag: s. 588 (8).
Levnadskostnadsindex, se *Levnadskostnader.*

Litteraturöversikt: s. 76 (1); s. 161 (2); s. 268 (3); s. 347 (4); s. 435 (5); s. 496 (6); s. 574 (7); s. 664 (8); s. 739 (9); s. 835 (10); s. 919 (11); s. 1002 (12).
Livsmedelskonsumtion, se *Levnadskostnader.*
Livsmedelskostnader, se *Levnadskostnader.*
Livsmedelspriser. Näringsvärde och pris på viktigare födoämnen år 1942: s. 214 (3).
Lungsjukas levnadsförhållanden: s. 760 (10).
Länsnykterhetsnämnd, se *Alkoholistvård.*
Lönenämnd, se *Tjänsteplikt.*
Militära moratorieutredningen, se *Moratorium.*
Misshandel, se *Åtal.*
Moderskapsskydd. Mödrahjälpen under andra halvåret 1942 och första halvåret 1943: s. 955 (12).
Socialstyrelsens förslag till vissa ändringar i mödrahjälpsförordningen: s. 929 (12).
Moratorium. Statens arbetsmarknadskommissions utlåtande angående förslag till militär moratorielag: s. 978 (12).
Motboksöverlåtelse, se *Nykterhetsfrågor.*
Musikerförmedling, se *Arbetsförmedling.*
Mödrahjälp, se *Moderskapsskydd.*
Nykterhetsfrågor vid 1943 års riksdag: s. 589 (8).
Ifrågasatt skärpning av straffet för motboksöverlåtelse m. m.: s. 20 (1).
Utredning om orsakerna till det försämrade nykterhetstillståndet: s. 367 (5).
Näringsfrågor. Hälsotillståndet och dietförhållandena i Ångermanlands skogsbygd: s. 849 (11).
Kosthållets beroende av husmoderns kapacitet och andra faktorer: s. 113 (2).
Näringsförhållanden, se *Skogsarbetare.*
Näringsvärde, se *Livsmedelspriser.*
Olycksfall i arbete år 1940: s. 707 (9).
Se även *Tjänsteplikt.*
Omskolning av arbetskraft, se *Efterkrigsplanering.*
Pantlånerörelsens reglering: s. 277 (4).
Pension, se *Dyrtidstillägg.*
Pensionsförsäkring. De reumatiska invalidernas i Sverige: s. 171 (3).
Restauranger, se *Arbetstiden.*
Reumatiska sjukdomar, se *Pensionsförsäkring.*
Riksdagen. Sociala frågor vid 1942 års riksdags höstsession: s. 19 (1); vid 1943 års riksdag: s. 583 (8).
Sjukförsäkring. De erkända sjukkassornas verksamhet år 1940: s. 299 (4); år 1941: s. 966 (12).
Sjukkassa, se *Sjukförsäkring.*
Sjuksköterskebyråernas verksamhet under år 1942: s. 784 (10).
Sjömansyrket. Arbetstillgång under år 1942: s. 244 (3).
Skogsarbetare. Skogsarbetarnas arbetsförtjänster vintern 1942/43: s. 952 (12).
Konferens i skogsarbetarfrågor: s. 900 (11).
Sysselsättningen inom skogsbruket: s. 812 (10).
Värmländska skogs- och valsverksarbetares näringsförhållanden: s. 108 (2).
Se även *Arbetsplikt.*
Skogsbruk, se *Skogsarbetare.*
Skoindustrin. Arbetstillgången inom sko- och läderindustrin: s. 415 (5).
Reglering av arbetskraften till skoindustrin: s. 719 (9).
Skolbespisning. Den statsunderstödda skolbarnsbespisningen läsåret 1941/42: s. 183 (3).
Skyddshem, se *Ungdomsvård.*
Sociala frågor, se *Författningar, Riksdagen.*
Socialförsäkring inför 1943 års riksdag: s. 592 (8).
Socialpolitik. Finland. Finsk socialpolitik under krigstiden: s. 845 (11).
Socialstyrelsen. Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar: s. 81 (1); s. 167 (2); s. 272 (3); s. 353 (4); s. 440 (5); s. 501 (6); s. 579 (7); s. 668 (8); s. 744 (9); s. 841 (10); s. 925 (11); s. 1007 (12).
Socialvetenskap. Utredning om inrättande av ett socialvetenskapligt forskningsråd: s. 940 (12).
Socialvård inför 1943 års riksdag: s. 594 (8).
Socialvårdens lokala och centrala organisation: s. 671 (9).
Socialvårdskommitténs betänkande angående socialvårdens organisation: socialstyrelsens utlåtande: s. 510 (7); arbetsmarknadskommissionens utlåtande: s. 416 (5).
Socialvårdskommitté, se *Socialvård.*
Sparverksamhet. Sparklubbsrörelsen: s. 99 (2).
Spritsmuggling, se *Fylleri.*
Statistik. Den statliga statistikens organisation: s. 696 (9).
Statstjänstemän, se *Arbetslöner.*
Strafflag. Socialstyrelsens utlåtande över strafflagberedningens betänkande: s. 513 (7).
Strejk, se *Arbetsinställelser.*
Sysselsättning, se *Arbetsmarknaden.*
Tillståndstvång, se *Byggnadsverksamheten.*
Tjänsteplikt. Allmän lönenämnd för tjänsteplikt: s. 140 (2).

Nedsättning av prestationsskyldigheten för tjänstepliktig, som drabbas av olycksfall eller sjukdom i arbete: s. 643 (8).

Registreringen av tjänstepliktiga, födda 1923: s. 321 (4).

Tjänsteplikt för män, födda 1923: s. 49 (1).

Tjänstepliktiga studerande: s. 415 (5); s. 546 (7).

Torvindustrin. Ändring i tillämpningsföreskrifter till arbetsförmedlingstvång för torvindustrin: s. 325 (4).

Ungdom, se *Bostadsförhållanden.*

Ungdomsberedskap, se *Arbetsmarknaden.*

Ungdomsvård. Skyddshemmens verksamhet år 1942: s. 462 (6).

Utlänningar i Sverige: s. 122 (2); s. 387 (5); s. 624 (8); s. 874 (11).

Utlänningars medlemskap i erkända arbetslöshetskassor: s. 19 (1).

Ut- och invandring. Amerikas förenta stater. Svenskar i Förenta staterna enligt 1940 års utlänningsregistrering: s. 519 (7).

Valsverksarbetare, se *Skogsarbetare.*

Vatten- och avloppsförhållanden, se *Bostadshygien.*

Vägarbetare. Vägarbetets organisation och vägarbetarnas arbetsförtjänster år 1943: s. 776 (10).

Värnpliktslån, se *Försvarsberedskap.*

Yrkesfördelning, se *Folkräkning.*

Yrkesutbildning. Överstyrelse för yrkesutbildning (beslut vid 1943 års riksdag): s. 585 (8).

Se även *Efterkrigsplanering.*

Åldersfördelning, se *Folkräkning.*

Åtal. Ifrågasatt ändring av åtalsreglerna för misshandel i hemmet: s. 112 (2).